Bundel van de Raadsavond van 9 november 2021

Agenda bijlagen

Agenda openbare raadsavond 9 november 2021.docx

A RAADSVERGADERING

A.01 Opening.

A.02 Benoeming fractieassistent GroenLinks

Concept Raadsbesluit Benoeming van mevrouw E. van der Mast tot fractieassistent van GroenLinks.docx

A.03 Mededelingen.

A.04 OVER & WEER

3. Overzicht voor Over en weer vragen 9 november.docx

A.04.a - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond.

Lijst van toezeggingen (raad 9 november 2021) - totaaloverzicht 2 - 201532378.pdf

A.04.b - vragen raadsleden en fractieassistenten.

3ba. DOED - vragen over en weer 9 november 2021.docx

3bb. CDA - Vraag Over-en-Weer 9 november.docx

3bc. PvdA - vragen Raadsavond 9 november 2021.docx

3bd. GroenLinks - Vragen Over en weer 9 november 2021.docx

A.04.c - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.

3ca. PvdA - vragen Raadsavond 9 november 2021 - ingekomen stukken.docx

3caa - bijlage - Bewonersbrief Eltensestraat BDTM straat d.d. 10-11-21.docx

3cb. VVD - vraag voor over en weer 9 november 2021 ingekomen stukken.docx

A.05 Vaststelling van de agenda.

A.06 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

0. Lijst ingekomen stukken ABCD 9 november 2021.docx

A.06.A1 - informatie van het college ter kennisname

(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)

A1. College van B&W - Beantwoording (C7 5 okt) Schriftelijke vragen VVD Bouwlocatie Onder de toren.pdf

A2. College van B&W - Kennisgeving Opvang asielzoekers.pdf

A3a. College van B&W - Kennisgeving Spoedaanvraag extra huisvesting 2 ll-groepen IKC t Veer.pdf

A3b. Bijlage 1 - Vaste kosten Eilandplein 300.pdf

A3c. Bijlage 2 - indelingsplattegrond 2 groepsruimten in Eilandplein 300.pdf

A3d. Bijlage 3 - Kostenraming.pdf

A3e. Bijlage 4 - Kostenraming met afschrijvingstermijnen en Kapitaallasten.pdf

A4. College van B&W - Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat.pdf

A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf

A5b. Bijlage 1 - 201533241 – Antwoordbrief van het college op brief van Van Wanrooij van 8 oktober 2021 d.d. 27-10-2021.pdf

A5c. Bijlage 2 - 201532669 – Antwoordbrief van Van Wanrooij op brief van het college van 4 oktober 2021 d.d. 8-10-2021.pdf

A5d. Bijlage 3 - 201529977 – Brief van het college met (aangepaste) intentieovereenkomst aan Van Wanrooij d.d. 4-10-2021.pdf

A5e. Bijlage 4 - 201529701 – Brief van Van Wanrooij aan het college over de concept intentieovereenkomst d.d. 1-9-2021.pdf

A5f. Bijlage 5 - 201534053 – Tabel woningbouwprogramma horend bij woonvisie 2021-2030.pdf

A.06.A2 - informatie van het college ter kennisname / doorgeschoven van 5 oktober

A1a. College van BB&W - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen juli 2021.pdf

A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf

A1c. Bijlage - Regionaal Transformatieplan beschermd thuis Samen aan zet.pdf

A7. College van B&W - Beantwoording (C5 20-7) Zetel Nooijen - Schriftelijke vragen RvO Woonbeleid-.pdf

A11. College van B&W - Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming 2022.pdf

A11a. Bijlage 1 - Memo GVJB 16 juli 2021 (samenvatting) (201526634).pdf

A11b. Bijlage 2 - Overeenkomst GVJB (201526636).pdf

A11c. Bijlage 3 - Bijlage 1 Algemene Voorwaarden (201526638) (1).pdf

A11d. Bijlage 4 - Bijlage 2 Productenboek (201526641) (1).pdf

A11e. Bijlage 5 - Bijlage 3 Bouwstenen (201526642) (1).pdf

A11f. Bijlage 6 - Bijlage 4 Format contractmanagement (201526643).pdf

A11g. Bijlage 7 - Bijlage 5 Resultaatafspraken (201526644) (1).pdf

A11h. Bijlage 8 - Bijlage 6 Uniform Europees Aanbestedingsdocument (201526645).pdf

A11j. Bijlage 9 - Bijlage 7 Referentieformulier GI (201526646).pdf

A11k. Bijlage 10 - Bijlage 8 Inkoopleidraad (201526647) (1).pdf

A11l. Bijlage 11 - Bijlage 9 Factsheet bijzondere kosten jeugdbescherming (201526649) (1).pdf

A11m. Bijlage 12 - Landelijke rapportage 5 juli - Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (201526650).pdf

A11n. Bijlage 13 - Regiorapportage Gelderland - Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (201526652).pdf

A11o. Bijlage 14 - Reactie op Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (201526653).pdf

A15a. College van B&W -Kennisgeving brief aan inwoners van mogelijke startwijken in het kader van de Transitievisie Warmte.pdf

A15b. Bijlage 1 - 201527236 - Brief inwoners stoppen met aardgas wijk De Vergert.docx

A15c. Bijlage 2 - 201527238 - Brief inwoners stoppen met aardgas wijk Centrum-Oud Zuid.docx

A.06.B - overige informatie ter kennisname

(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)

B1. Gem. Nissewaard - Motie Oproep tot wetswijziging afschaffing 6-maandentgermijn toetsing huur.pdf

B2a. ROB - Advies Raad voor het Openbaar Bestuur Goede ondersteuning sterke democratie.pdf

B2b. Bijlage - Goede_ondersteuning_sterke_democratie_Advies_2020_11.pdf

B3a. 1Stroom - Aanbiedingsbrief gemeente Duiven tussenrapportage 1Stroom 1ste halfjaar 2021.pdf

B3b. Bijlage - Halfjaarlijkse rapportage 2021 1stroom (201527706).pdf

B4. 1Stroom - Brief gemeenteraad Duiven aanpassing GR1Stroom.pdf

B5. ODRA - Reactie op zienswijze Begroting 2022 ODRA.pdf

B6a. NCJ - Brief Handreiking Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid'.pdf

B6b. Bijlage - Handreiking _Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid vi2.pdf

A.06.C - afhandeling door het college

(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO))

C1. PvdA Duiven - Schriftelijke vragen RvO - Jeugdzorg.docx

A.06.D - stukken ter agendering voor informatieronde

(stukken in voorbereiding en ter agendering)

D1. College van B&W - Zienswijze initiatiefvoorstel Referendum VCD Fase IV.pdf

B HAMERSTUKKEN

B.07 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022

Duiven werkt samen met regiogemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Kan de raad instemmen met de regionale agenda (speerpunten) van dit samenwerkingsverband?

1a. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022 - getekend.pdf

0. Behandeladvies Groene Metropoolregio Regionale agenda.docx

1b. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022 (201530007_1).docx

2. Concept Raadsbesluit Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022 (201530005_1).docx

3. Bijlage 2 - Regionale agenda GMR 2022.pdf

4. Bijlage 3 - Zienswijze gemeente Duiven op de Concept regionale agenda (201511481_1).pdf

5. Bijlage 4 - Overzicht beantwoording consultatieronde concept-regionale agenda.pdf

6. Bijlage 5 - Aanbiedingsbrief colleges regionale agenda GMR 2022.pdf

7. Bijlage 6 - Opgaveovereenkomst Productieve regio.pdf

8. Bijlage 7 - Opgaveovereenkomst Groene Groeiregio.pdf

9. Bijlage 8 - Opgaveovereenkomst Verbonden regio.pdf

10. Bijlage 9 - Opgaveovereenkomst Circulaire regio.pdf

11. Bijlage 10 - Opgaveovereenkomst Ontspannen regio.pdf

B.08 Kapitaalversterking Alliander

De energietransitie vraagt aan Alliander grote aanpassingen van het energiesysteem; het elektriciteitsnetwerk moet op veel plekken worden verdubbeld. Alliander vraagt hiertoe kapitaalversterking.

0. Behandeladvies Kapitaalversterking Alliander met opbrengst.docx

1a. Raadsvoorstel Kapitaalversterking Alliander - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Kapitaalversterking Alliander - 201528599_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Kapitaalverserking Alliander - 201529299_1.docx

Bijlage 1 - 201515321 - verzoek tot versterking kapitaalstructuur Alliander d.d. 31-05-2021.pdf

Bijlage 3 - 201515334 – leningsovereenkomst.pdf

Bijlage 4 - 201515336 – termsheet.pdf

Bijlage 5 - 201515343 – letter of comfort KPMG.pdf

Bijlage 6 - 201515344 – letter of comfort STEK.pdf

Bijlage 7 - 201515325 – presentatie Alliander.pdf

Beantwoording technische vragen DOED inzake Alliander.docx

20201020 Aanvullende reactie voorstel Alliander n.a.v. vragen politieke avond.docx

B.09 Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen

De gemeenteraad wordt om akkoord gevraagd om drie openbare parkeerplaatsen te verkopen aan een bewoner in Groessen.

0. Behandeladvies Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijksakkers 10 te Groessen inc. opbrengst.docx

1a. Raadsvoorstel Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen - 201530068_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen - 201530073_1.docx

Bijlage - Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen.docx

Vragen fractie PvdA Duiven - Onttrekkingsbesluit - 19 okt 2021 met antwoord.docx

B.10 Initiatiefvoorstel Referendum fase IV

In dit initiatiefvoorstel van D66 en Zetel Nooijen wordt voorgesteld om een referendum te houden over de invulling van fase IV (bouwperceel naast Remigiusplein).

0. Behandeladvies initiatiefvoorstel referendum VCD fase IV met opbrengst.docx

1. Initiatiefvoorstel D66-ZN - 2021_09_14_ Referendum VCD Fase IV.docx

2. Concept Raadsbesluit - 2021_09_14_Initiatiefvoorstel Referendum VCD Fase IV.docx

D1. College van B&W - Zienswijze initiatiefvoorstel Rreferendum VCD Fase IV.pdf

B.10.1 Zetel Nooijen - Amendement referendum fase 4

Zetel Nooijen - Amendement referendumfase 4.docx

B.11 Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven

Filmpje met informatie vooraf: https://www.youtube.com/watch?v=lnmIRZS9a3E

Duiven wil in 2050 een economie hebben zonder afval waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen (circulaire economie). Kan de gemeenteraad instemmen met de voorgestelde route om dit te bereiken?

0. Behandeladvies Routekaart circulariteit gemeente Duiven inc. opbrengst politieke avonden.docx

1a. Raadsvoorstel Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven - 201529490_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven - 201529561_1.docx

Bijlage - Routekaart Circulariteit Duiven en Westervoort d.d. 16-9-2021 - 201529471.pdf

PPT Presentatie CE routekaart t.b.v raadsvergadering.cleaned.pdf

Filmpje met informatie vooraf.

Vragen fractie PvdA Duiven - Routekaart Circulariteit gem Duiven - 19 okt 2021 met antwoorden.docx

B.12 Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley

Er is regionaal een strategie opgesteld waarin de afwegingen en voorwaarden staan die ten grondslag liggen aan de keuze om wel/niet te kiezen voor verstedelijking in de regio.

0. Behandeladvies Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley inclusief opbrengst 2 november.docx

1a. Raadsvoorstel Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley (201530147_1).docx

2. Concept Raadsbesluit Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley (201530285_1).docx

3. Bijlage 1 - Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept (DEEL 1) (201529383).pdf

4. Bijlage 2 - Verstedelijkingsstrategie ANF werkwijze en gebiedsuitwerking (DEEL 2) (201529384.pdf

5. Bijlage 3 - Proces verstedelijkingsstrategie (201530547).pdf

6. Bijlage 4 - Brief waterschappen Verstedelijkingsstrategie (201530284).pdf

C BESPREEKSTUKKEN

C.13 Meer-Jaren-Programma-Begroting

In de meer-jaren-programma-begroting staan de financiële keuzes voor 2022 met een doorkijk tot 2025. Het is ook de financiële uitwerking van de Voorjaarsnota (tijdens de voorjaarsnota zijn voor de zomer alle bestaande en nieuwe plannen voor 2022 besproken).

0. Behandeladvies Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven met opbrengst 02-11.docx

1a. Raadsvoorstel Meerjarenprogrammabegroting gemeente Duiven 2022-2025 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Meerjarenprogrammabegroting gemeente Duiven 2022-2025 - 201528890_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Meerjarenprogrammabegroting gemeente Duiven 2022-2025 - 201528905_1_1.docx

Bijlage - Concept-Meerjarenbegroting 2022-2025.pdf

Antwoorden MJPB Versie III

C.13.1 AM1 - PvdA - Amendement Verwijderen claim abonnementsgelden en klimaatgelden uit de Meerjarenbegroting - verworpen

AM2 - PvdA - Amendement Verwijderen claim abonnementsgelden en klimaatgelden uit de Meerjarenbegroting.docx

C.13.2 AM2 - CDA-LA-VVD- Amendement Programmabegroting Duiven 2022 – 2025 Verlaging OZB - aangenomen

AM2 - CDA-LA-VVD- Amendement Programmabegroting Duiven 2022 – 2025 Verlaging OZB.docx

C.13.3 AM3 - DOED - Amendement regenwater afkoppelen - aangehouden

AM3 - DOED - Amendement regenwater afkoppelen.docx

C.13.4 M1 - Zetel Nooijen-Pro Duiven - Motie Archief Duiven - aangehouden

M1 - Zetel Nooijen-Pro Duiven - Motie Archief Duiven.docx

C.14 Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.

C.14.1 CDA-GL - 211109 Motie Mondkapjes voor minima - ingetrokken

CDA-GL - 211109 Motie Mondkapjes voor minima.docx

C.14.2 PvdA Motie (Omgevingsvergunning) huisvesting Arbeidsmigranten - aangehouden

PVDA DOED Motie (Omgevingsvergunning) huisvesting Arbeidsmigranten.docx

C.15 Sluiting en besluitenlijst.

20211109 Gem Duiven Besluitenlijst openbare raadsvergadering 9 november 2021.pdf

Gemeente Duiven

Raadsavond
dinsdag 9 november 2021 om 19.30 uur
Raadzaal

RAADSVERGADERING - voorzitter burgemeester Hieltjes

		Portefeuillehouder
1.	Opening.	Raadsvoorzitter
2.	Benoeming fractie-assistent GroenLinks	Raadsvoorzitter
3.	Mededelingen.	Raadsvoorzitter
4.	Over en weer: a. Bespreking lijst met toezeggingen b. Vragen raadsleden en fractieassistenten c. Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken	Raadsvoorzitter
5.	Vaststelling van de agenda.	Raadsvoorzitter
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Raadsvoorzitter

Hamerstukken

7.	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022	Burgemeester Hieltjes
8.	Kapitaalversterking Alliander	Burgemeester Hieltjes
9.	Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen	Wethouder Spaargaren
10.	Initiatiefvoorstel Referendum fase IV	Wethouder Spaargaren
11.	Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven	Wethouder Tiedink
12.	Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley	Wethouder Spaargaren

Bespreekstukken

13.	Meerjarenprogrammabegroting gemeente Duiven 2022-2025	Wethouder Goossen
14.	Ingediende moties vreemd.	Raadsvoorzitter
15.	Sluiting	Raadsvoorzitter

ZFE3330CD0F

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/086984/201534341

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Benoeming van mevrouw E. van der Mast tot fractieassistent van GroenLinks

Samenvatting

Op basis van het Reglement van Orde 2019 gemeenteraad Duiven kan iedere fractie assistenten aanwijzen. Mevrouw E. van der Mast is door de heer M. de Jonghe (fractievoorzitter GroenLinks) voorgedragen als fractie-assistent.

De raad besluit

Mevrouw E. van der Mast te benoemen als fractie-assistent namens de fractie van GroenLinks zoals bedoeld in artikel 5b van het Reglement van Orde gemeenteraad Duiven 2019.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Over en weer d.d. 9 november 2021 – voorzitter Huub Hieltjes

LA	VVD	CDA	SP	GL	D66	PD	PvdA	DOED	ZN	ZA

a. Bespreking toezeggingen:

Mededelingen uit het college:
wethouder Knuiman over 227, 171, 141.
wethouder Tiedink over 223.

Fractie											
Vraag 1											
Vraag 2											
Vraag 3											
Vraag 4											

Vraag 1 –

---

b. Vragen raadsleden en fractieassistenten:

Fractie	DOED	CDA	PvdA	GL							
Vraag 1	20-10	26-10	5-11	9-11							
Vraag 2			5-11								
Vraag 3											
Vraag 4											
Vraag 5											

Vraag 1- DOED / Karin Bouwmeister

Wij hebben in het vorige 'over en weer' vragen gesteld over energie armoede. Heel fijn dat het probleem op het netvlies staat bij het college. De antwoorden werden door wethouder Tiedink gegeven, waarvoor nog dank. Maar energie armoede hoort in onze ogen ook bij het Sociaal Domein thuis het is immers ook een financieel probleem.

- Energie armoede is natuurlijk ontstaan door de hoge energieprijzen en slecht geïsoleerde huizen maar die armoede voelen de inwoners in hun portemonnee. Graag horen wij daarom ook hoe hier over wordt gedacht door de wethouder die armoedebeleid in zijn/haar portefeuille heeft.
- Zijn er oplossingen vanuit armoedebeleid om hier iets aan te doen?
- Kan het college toezeggen dat beide wethouders waar nodig samenwerken betreffende dit onderwerp?

Vraag 2 – CDA / Hans Stam

Omgevingsvisie:
Deze ligt momenteel ter inzage. Ongetwijfeld zullen er reacties op ingediend worden, schriftelijk en digitaal. De gemeente heeft de terinzagelegging ook via de social media

kenbaar gemaakt. Als we daarop kijken, zien we ook meerdere reacties.
Wij vragen ons af of deze ook worden meegenomen in het verdere proces en dus ook een inhoudelijke reactie krijgen. Zo niet, waarom niet?

Vraag 3 – PvdA / Jasper Walraven

Naar aanleiding van het persbericht over financiële bijdrage van de werkelijk gemaakte kosten voor controle van de coronamaatregelen door (sport)verenigingen en stichtingen, is het college ook bereid om met de desbetreffende (sport)verenigingen en stichtingen die activiteiten organiseren mee te denken in hoe de controle uitgevoerd kan worden op een manier dat het voor (sport)verenigingen en stichtingen uitvoerbaar blijft om die controle uit te voeren?

Vraag 4 – PvdA / Jasper Walraven

Het is alweer enige tijd stil rondom het thema arbeidsmigranten. Op vrijdag 5 november ontvingen wij een brief van de heer [ ] waar, wat ons betreft, de gemeenteraad zelf mee aan de slag moet. Wel zijn wij benieuwd of het college nog gesprekken heeft gevoerd en/of brieven heeft ontvangen van ondernemers en/of inwoners en/of andere instanties omtrent het thema arbeidsmigranten en de desbetreffende locatie of nieuwe locaties die nog niet met de gemeenteraad zijn gedeeld. Kortom, wat is op dit moment de stand van zaken?

Vraag 5 - GroenLinks / Sybrand Feenstra

De vergunning voor de bouw van de windturbines van het waterschap op InnoFase is ingetrokken, Heeft in de Duiven Post gestaan.

1. We hebben gehoord dat de bouw binnenkort gaat beginnen. Is dat Juist?
2. Moet er een nieuwe aanvraag door het waterschap gedaan worden?
   Zo ja wanneer en wordt die op een duidelijke wijze gepubliceerd in de Duiven Post?
   Zo nee waarom niet?
3. Het waterschap zou een duidelijke communicatie over het project doen. Wat is de status nu en wanneer wordt de raad in de recentste ontwikkelingen mee genomen?

++

c. Bespreking Lijst ingekomen stukken:

Fractie	PvdA	VVD									
Vraag 1	5-11	9-11									
Vraag 2	5-11										
Vraag 3	5-11										
Vraag 4											

Vraag 1 – PvdA / Jasper Walraven

A4 Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat

1. Wat is de reden dat er niet in het 4e kwartaal van 2021, zoals in het aangenomen amendement beschreven is, een gedragen schetsontwerp met financiële onderbouwing aan de gemeenteraad wordt voorgelegd?

2. U spreek in de kennisgeving over imagoschade. Is opnieuw een uitstel van ruim een half jaar (tot na de voorjaarsnota 2022) niet een nog groter risico op imagoschade. Graag een reflectie.

Vraag 2 - VVD / Geert-Jan Schrijner

We begrijpen dat er problemen ontstaan op bouwproject de Ploen, omdat de projectontwikkelaar nog niet alle grond in bezit heeft en er voorzien is dat dit niet tijdig zal in bezit zal komen.
De gemeente heeft voor deze situatie de Biezenkampen aangekocht als reservelocatie.

Is het college het met ons eens dat, wanneer de deadline eind december niet gehaald wordt, er direct gestart dient te worden met de voorbereidingen voor bouw op de reservelocatie?

Vraag 3 – PvdA / Jasper Walraven

A5 Kennisgeving Voortgang Woningbouwlocaties

1. De alinea's aangaande Plakse Weide zijn weinig duidelijk waar het de communicatie met de gemeenteraad betreft. Kunt u eenduidig aangeven wanneer, waarover en hoe u met de gemeenteraad gaat communiceren (communiceert) waar het om de planvorming en het proces met omwonenden en belangstellenden gaat?

Vraag 4 – PvdA / Jasper Walraven

A11 Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming

1. Eind 2019 legde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd de vinger op de zere plek. Jongeren en gezinnen die (dringend) hulp nodig hebben, moeten veel te lang wachten op zorg. Nu twee jaar later sluit u de kennisgeving af met dat er nog steeds wachttijden zijn, soms langer dan 3 maanden. Wat is het daadwerkelijke effect van de nieuwe contracten en basisafspraken voor de doelgroep, nu en in de toekomst? Graag een reflectie.

Overige vragen

Agendapunt	PFH	Toezeggingen	Deadline	Afg.	Datum afdoening
Politieke Avond 19-10-2021 A. - RAADZAAL	Tiedink	2PB230 - Wethouder Tiedink zegt toe dat de ↑ true pricing method ├ wordt onderzocht en dat er wordt bekeken of dit mee moet worden genomen in het uitvoeringsplan.	1-6-2022	Nee	
Politieke Avond 19-10-2021 B.3. 21.25 - 22.00 - Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen - ronde en debattafel	Spaargaren	21PB229 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de drie belangstellenden samen één verzoek kunnen indienen om de parkeervakken te kunnen kopen. Hij adviseert hierbij om ook de mening van de buurt te betrekken. Deadline: 7 december? Wethouder Spaargaren zegt een inspanningsverplichting toe om werk te maken van deze casus (drie belangstellenden om parkeervakken te kopen van de gemeente)	7-12-2021	Nee	
Raadsavond 05-10-2021 C.14.7. M7 - PvdA - Motie Gender- en seksuele gelijkheid onderdeel maken van de Inclusie Agenda - aangenomen	Knuiman	21PB228 - Motie PvdA - Motie Gender- en seksuele gelijkheid onderdeel maken van de Inclusie Agenda		Nee	
Raadsavond 05-10-2021 C.14.3. M3 - CDA-VVD-SP-DOED- GL-D66-PD-ZN-LA-ZA-PvdA - 210819 Motie Borstonderzoek vrouwen - aangenomen	Knuiman	21PB227 - Motie CDA-VVD-SP-DOED- GL-D66-PD-ZN-LA-ZA-PvdA - 210819 Motie Borstonderzoek vrouwen		Nee	
Raadsavond 05-10-2021 C.14.2. M2 - LA-D66-GL-PD Motie puingranulaat LA 140721 - aangenomen	Spaargaren	21PB226 - Motie- LA-D66-GL-PD Motie puingranulaat LA 140721		Nee	
Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	Hieltjes	21PB225 - Burgemeester Hieltjes zegt toe dat het gemeentehuis weer op woensdagmiddag open gaat zodra het kabinetsbeleid het op kantoor werken verder normaliseert. Deadline: afhankelijk van rijksbeleid.		Nee	

Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	**Hieltjes**	**21PB224 - Burgemeester Hieltjes zegt toe om in overleg te gaan met het managementteam RID over de afwikkeling van probleemsituaties en neemt hierbij het signaal mee dat de gemeenteraad vindt dat er sneller bericht moet worden als er iets fout gaat.**	**1-1-2022**	**Nee**
Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	**Tiedink**	**21PB223 - Wethouder Tiedink zegt toe om uit te zoeken wie de top 10 grootverbruikers energie zijn in Duiven.**	**9-11-2021**	**Nee**
Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	**Spaargaren**	**21PB222 - Wethouder Spaargaren zegt toe om de veranderingen in het bestemmingsplan ↑ Groessen Loo├ te delen met de gemeenteraad.**	**44509**	**Nee**
Raadsavond 05-10-2021 A. RAADSVERGADERING	**Hieltjes**	**21PB221 - Burgemeester Hieltjes zegt toe om samen met de fractievoorzitters bij elkaar te komen om te kijken wat de gemeenteraad van Duiven nog kan betekenen in het behoud van het voertuig van de Brandweer Duiven.**	**1-12-2021**	**Nee**
Raadsavond 05-10-2021 C.14.6. M6 - PvdA-DOED - Motie Rattenvanger van Hamelen - verworpen	**Spaargaren**	**21PB220 - De wethouder zegt toe in Informeel een stuk opnemen over hoe (samen met inwoners) ongedierte kan worden bestreden.**	**31-12-2021**	**Nee**
Raadsavond 05-10-2021 C.14.4. M4 - PD-ZN - Motie Openbaar vervoer Groessen - ingetrokken	**Spaargaren**	**21PB219 - Wethouder Spaargaren zegt toe om bij het eerstvolgende overleg in het kader van het concessie openbaar vervoer in Groessen en Loo in te brengen**	**28-2-2022**	**Nee**
Informele bijeenkomst 28-09-2021 1. 19:30 - 21:00 - Voortgangsrapportage Samen sterk	Knuiman	21PB218 - De wethouder zal de huidige aanpak en stand van zaken van Samen Sterk toetsen aan de aanbevelingen van de Rekenkamer in hun rapport over het sociaal domein.	31-12-2021	Nee
Politieke Avond 22-09-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Bestemmingsplan Bedrijventerrein Seingraaf, tweede partiële herziening - ronde & debattafel	Spaargaren	21PB217 - Wethouder Spaargaren zegt toe om voor de extra opstelstrook voor verkeer vanaf de A12 richting Westervoort apart langs de raad te komen met indien nodig een raadsvoorstel.	31-12-2022	Nee

Raadsavond 20-07-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB214 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van de PvdA, dat de aanvraagformulieren voor minima-en inkomensondersteunende regelingen in meer begrijpelijke taal worden geschreven.	31-12-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Tiedink	21PB212 - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van de VVD, dat ze de regels omtrent het plaatsen van toeristische borden deelt met de gemeenteraad.	5-10-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10a.AM5. AM5 - Zetel Nooijen Amendement 1 boom per woning - aangehouden	Spaargaren	21PB211 - Het college stelt voor dat het idee onderdeel wordt van het uitwerkingsplan klimaatadaptie. Het idee past binnen een van de doelstellingen,	31-12-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M13. M13 - D66-ZN - Motie Laaggeletterdheid - ingetrokken	Knuiman	21PB210 - wethouder Knuiman neemt in de monitoring mee welke mensen we binnen de doelgroep in beeld hebben.	31-12-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M07. M7 - GroenLinks-DOED-ZN-D66 - Motie Maai-Mei-Niet - ingetrokken	Spaargaren	21PB209 - Wethouder Spaargaren (toezegging) zal voorafgaand aan het maaien in mei 2022 de doelgroepen benaderen die in de motie worden genoemd. De strekking van de motie wordt onderkend maar de wethouder wijst ook op situaties waarin bijvoorbeeld verkeersveiligheid of (het voorkomen van onkruid) overlast prevaleren.	30-4-2022	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M06. M6 - GroenLinks-ZN - Motie Monitoring Energie neutraal/ CO2 reductie - ingetrokken	Tiedink	21PB208 - De wethouder zegt toe op verzoek o.a. successen en lessen op het gebied van duurzaamheid breder communiceren via bijvoorbeeld de Duiven Post e.d.	31-12-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M20. M20 - CDA-SP - Voorgenomen Motie Voorjaarsnota - Zelfbewoningsplicht, 20-07-2021 - aangenomen	Goossen	21PB205 - Motie CDA-SP Motie Voorjaarsnota - Zelfbewoningsplicht, 20-07-2021	31-12-2021	Nee

Raadsavond 20-07-2021 C.10.M16. M16 - D66-DOED-SP-PD - Motie Brandweer Duiven - aangenomen	Hieltjes	21PB203 AFG - Motie D66-DOED-SP-PD 21.07.20 C.10 Motie Brandweer Duiven	1-12-2021	Nee
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M12. M12 - D66-ZN - Motie digitale ondersteuning 2022 raad - aangenomen	Hieltjes	21PB202 - Motie D66-ZN - digitale ondersteuning 2022 raad (PFH griffie)	28-2-2022	Nee
Raadsavond 22-06-2021 C.20.2. DOED-D66-ZA-PD-GL-CDA - Motie verkeersveiliger Heiliglandsestraat - aangehouden	Spaargaren	21PB200 - Het college wil de situatie inzake verkeersveiligheid Heiliglandsestraat Duiven opnemen in de uitvoeringsagenda mobiliteit voor 2022	31-12-2021	Nee
Politieke Avond 15-06-2021 3.a. 21:15 ‼ 22:30 - Kaders Rechtmatigheidsverantwoording - ronde & debattafel	Goossen	21PB198 ‼ De wethouder zegt toe dat de financiële verordening voor 1 januari 2022 wordt aangepast zodat daar ook het bedrag van ¬ 10.000 wordt aangehouden.	31-12-2021	Nee
Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB194 - Toezegging wethouder Goossen: de raad wordt actief/driemaandelijks geïnformeerd over voortgang en knelpunten.	31-12-2021	Nee
Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB193 - Toezegging wethouder Goossen: alle inwoners die schriftelijk inbreng hebben gehad, zijn actief geïnformeerd over het vervolgproces en krijgen in het vervolg ruimte voor uitspreken zorgen en het stellen van vragen.	31-3-2022	Nee
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Spaargaren	21PB189 - Wethouder Spaargaren zegt toe bij de kredietaanvraag voor het afvoeren van afvalstoffen (op perceel Plaksestraat) ook met een tijdlijn te komen van gebeurtenissen met o.a. de onderzoeken die zijn uitgevoerd.	1-10-2021	Nee

Raadsavond 20-04-2021 C.14.1. Voorgenomen motie PvdA-Zetel Arends-Zetel Nooijen-DOED-SP-D66-GroenLinks - Motie Vrijstelling giften - aangenomen	Knuiman	21PB180 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe dat de beleidsimplementatie voor de bijstandswet(-cliënten) lukt voor het derde kwartaal voor de doelgroep binnen de schuldhulpverlening is mogelijk meer tijd nodig.	31-12-2021	Nee
Thema avond 15-04-2021 1. A1. College van BW - Kennisgeving Stand van zaken Vitaal Centrum Duiven incl ontwikkelingen in het Woonpark	Spaargaren	21PB179 - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen over de vertrouwelijkheid rondom Vitaal Centrum Duiven, om naar de historie te kijken in dit dossier en de gemeenteraad een voorstel te doen waarin de vertrouwelijkheid van stukken wordt opgeheven op die stukken die openbaar mogen worden.	20-7-2021	Nee
Politieke Avond 06-04-2021 A.1. 19.30-20.25 uur - Deltaplan Klimaatadaptatie de Liemers - ronde tafel	Tiedink	21PB178 - De wethouder zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks, als opdracht mee te nemen om de doelen meer meetbaar (SMART) te maken richting uitvoeringsagenda.	31-12-2021	Nee
Raadsavond 23-03-2021 C.10.3. PvdA-Zetel Arends-D66-GroenLinks - Motie Hondenbeleid - aangehouden	Spaargaren	21PB176 - Wethouder Spaargaren Omheining wil het college uitvoeren. Afvalbakken monitoren. Termijn op derde kwartaal. Dit voorgaande kan worden gezien als een toezegging	31-3-2022	Nee
Raadsavond 23-03-2021 B.06. Verordening beslistermijn schuldhulpverlening	Knuiman	21PB172 - Wethouder Knuiman zegt toe altijd met snelheid te zullen handelen en niet de 8 weken te wachten.		Nee
Raadsavond 23-03-2021 A.03.b. - Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Knuiman	21PB171 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van PvdA, het signaal door te geven aan Scalabor dat het jaarverslag niet inclusief is (niet goed leesbaar voor bijvoorbeeld de doelgroepen die werken bij Scalabor).	20-4-2021	Nee
Politieke Avond 09-03-2021 B.2. 20:30 - 21:15 - Verbeterplan financiën - ronde tafel	Doorlopende afspraak	21PB168 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in het stoplichtmodel per verbeterpunt wordt aangegeven op welke termijn (kwartaal) het verbeterpunt volgens planning afgerond zou moeten zijn.	44378	Nee

Politieke Avond 09-03-2021 B.3. 21:20 - 22:15 - Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB165 - Wethouder Knuiman zegt (op vraag van PvdA) toe dat de gemeenteraad (en de raad voor het sociaal domein) elk kwartaal op de hoogte wordt gesteld van de voortgang rond het dashboard. Evaluatie zal twee keer per jaar plaatsvinden.		Nee
Raadsavond 20-04-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Doorlopende afspraak	212PB184 - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van het CDA, om jaarlijks een subsidieregister te publiceren.		Nee
Raadsavond 10-11-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB141 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. van vragen Lokaal Alternatief bij het ↑ over en weer├, de raad te informeren als er meer informatie is en/of onderzoeksresultaten zijn over de ventilatie schoolgebouwen in relatie tot COVID19.		Nee
Politieke Avond 27-10-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Initiatiefvoorstel openbare laadpalen / ronde & debattafel	Tiedink	20PB139 Wethouder Tiedink zegt toe de Beleidsregels oplaadinfrastructuur elektrische voertuigen van VNG als belangrijke input mee te willen nemen.	44500	Nee
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB134 Wethouder Tiedink zegt toe dat er een jaarlijkse terugkoppeling komt naar de gemeenteraad over de Liemerse Ambassade.		Nee
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB133 Wethouder Tiedink zegt toe dat de Liemerse ambassade 1 a 2x per jaar een Liemersbrede bijeenkomst gaat houden waarbij raadsleden expliciet worden uitgenodigd.		Nee
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Goossen	20PB118 - Wethouder Goossen zegt toe met de stofkam door de bestemmingsreserves te gaan en hier uiterlijk bij de jaarrekening 2020 met een voorstel over te komen richting de raad.	31-12-2021	Nee
Raadsavond 07-07-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB115 - Wethouder Knuiman zegt toe met meer informatie naar de raad te komen als er meer bekend is over de mogelijk beperkende invloed van privacywetgeving op de aanpak personen verward gedrag. Update: wethouder Knuiman geeft bij ↑ over en weer├ van 23-2 een stand van zaken weer.	30-9-2020	Nee

Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Doorlopende afspraak	20PB111 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in volgende raadsvoorstellen van de P&C cyclus een apart beslispunt wordt opgenomen om te beslissen over de investeringen.	31-12-2020	Nee
Raadsavond 06-05-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	20PB096 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de fontein in het Droopark volgend jaar eerder aan gaat.	31-3-2021	Nee
Politieke Avond 07-01-2020 B.1. 19.30 ‼ 20.15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / debattafel	Knuiman	18PB073-b - De wethouder heeft toegezegd 2x per jaar (voor de zomer en aan het einde van het jaar) de raad in een kennisgeving een terugkoppeling te geven over welke acties er concreet zijn uitgevoerd i.h.k.v. de Inclusieagenda. aanvulling: 23 september ‼ in 2020 komt er 1 kennisgeving mede omdat er pas laat in het jaar een besluit is genomen over de inclusie agenda.	31-12-2020	Nee
Politieke Avond 26-11-2019 A.1. 19:30 - 20:15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / ronde tafel	Knuiman	18PB073a - Inclusie agenda: *De Inclusie agenda zal gedeeld worden met de burgemeester van Oude IJsselstreek, daar hij een van de voortrekkers in deze problematiek is. *De Inclusie agenda van 2021 worden de acties en doelstellingen concreter gemaakt. *Bij de eerste actualisatie/evaluatie wordt ook het betrekken van werkgevers meegenomen.	43921	Nee
Raadsavond 17-09-2019 D.11. Verklaring van geen bedenkingen Waterschap 2 windturbines RWZI InnoFase	Doorlopende afspraak	18PB067 - Weth. Spaargaren - Nav motie pvda VVGB: het college zegt toe de notulen en agenda van de Omgevingsadviesraad te delen met de raad. De motie is daarop teruggetrokken. Aanvulling : op 12-11-2019 heeft de wethouder aanvullend toegezegd dat hij de oproep doorstuurt waarin mensen uit Lathum worden opgeroepen om deel te nemen aan de omgevingsadviesraad. Ook stuurt hij het verslag van 22 juli na.		Nee

Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB063 - Burgemeester - Bij het opstellen van raadsvoorstellen zal de organisatie/college alerter zijn op de samenhang van hoe het raadsvoorstel zich verhoudt ten opzichte van andere beleidsterreinen. Het bestaande format biedt hiervoor voldoende mogelijkheden.		Nee
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Knuiman	18PB062 - In het 1e kwartaal 2021 ontvangt de raad een evaluatie over de inzet van de zorgcoördinator, dat ligt ook de vraag voor of de inzet van de zorgcoördinator wordt doorgezet. Later afgessproken dat 2 jaren nodig zijn voor een goede evaluatie, dus in 2021.	31-3-2021	Nee
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB061 - Burgemeester - Als een buurt met een gedragen verzoek komt om een vuurwerkvrije zone in te stellen, wil de gemeente kijken naar hoe men dit kan faciliteren. Hier wordt wel een voorbehoud gemaakt op het gebied van inzet van handhavingscapaciteit. Eerder wordt gedacaht aan communicatieve inzet (bordjes vuurwerkvrije zone, etc.)		Nee
Raadsavond 02-07-2019 C.09.cb. M2 GroenLinks PvdA D66 - Motie duurzaamheidsparagraaf - verworpen	Doorlopende afspraak	18PB059 - Weth. Tiedink - Waar dat relevant is, wordt duurzaamheid meegenomen in raadsvoorstellen bij de kanttekeningen en argumenten. Het huidige format geeft daarvoor voldoende ruimte (n.a.v. deze toezegging is motie aangehouden).		Nee
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Goossen	18PB052-a - In de 1e helft van 2021 wordt er verslaggeving naar de raad gedaan van de evaluatie stimuleringsbeleid..	31-10-2021	Nee
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB050 - Weth. Spaargaren - Voor het stookseizoen zal de gemeente in haar communicatie uitingen aandacht geven aan informatie over houtkachels, ook bij het aanvragen van een bouwvergunning wordt informatie meegeven over de problematiek rondom houtkachels		Nee
Raadsavond 07-05-2019 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten	Doorlopende afspraak	18PB044 - Weth. Knuiman zegt n.a.v. vraag GroenLinks toe dat er 2x per jaar korte inhoudelijke informatie over BVO DRAN naar de raad komt. Indien mogelijk wordt aangehaakt bij regionale informatie.		Nee

Politieke Avond 09-04-2019 A.1. 19.30u ‼ 20.30u / Beleidsplan Schuldhulpverlening 2019-2022 / ronde- en debattafel	Doorlopende afspraak	18PB043 - Weth. Knuiman zegt toe dat de raad jaarlijks wordt geïnformeerd over de voortgang binnen het onderwerp Schuldhulpverlening.	Nee
Raadsavond 07-11-2017 C.09. Programmabegroting 2018 - 2021	Doorlopende afspraak	17PB058 - Weth. Knuiman: Eén keer in het half jaar wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van het project Laaggeletterdheid.	Nee
Raadsavond 07-11-2017 C.10. Vaststelling van de belastingverordening voor het belastingjaar 2018.	Doorlopende afspraak	17PB052 - Wethouder Van Groningen: Met betrekking tot de oninbare vordering, zal het college actie ondernemen als in de toekomst zich (opnieuw) een verhaal-mogelijkheid voordoet. In de jaarrekening zal melding gemaakt worden of het mogelijk is geweest om middelen te verhalen.	Nee
Politieke Avond 24-10-2017 A.2. 20.40 - 21 .25 / 8e Wijziging APV / debattafel	Doorlopende afspraak	17PB048 - Burgemeester De Lange zegt toe een evaluatie van de wijziging in de APV m.b.t. de wet woonoverlast te realiseren op het moment dat voldoende casuistiek voorhanden is.	Nee

Agendapunt	PFH	Afgehandelde toezeggingen	Deadline	Afg.	Datum afdoening
Raadsavond 20-07-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Goossen	21PB216 - AFG - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van DOED en PvdA, dat de openstaande vragen over de huisvesting arbeidsmigranten (ruim) voor 13 september beantwoord zullen worden.	10-9-2021	Ja	20-7-2021
Raadsavond 20-07-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	**Spaargaren**	**21PB215 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van de PvdA, dat hij bij het volgende ↑ over en weer├ terugkomt met meer specifieke informatie over de huurbedragen die (in coronatijd) voor horeca ondernemers in het centrum**	**5-10-2021**	**Ja**	**5-10-2021**
Raadsavond 20-07-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB213 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van de PvdA, dat ze de cijfers zal delen van het percentage mensen met een arbeidsbeperking werkzaam bij 1stroom (over 2019).	5-10-2021	Ja	9-9-2021
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M03. M3 - PvdA-Pro Duiven-ZN - Motie Onderzoek tot verlagen van de OZB - ingetrokken	**Goossen**	**21PB207 AFG - De wethouder zegt toe dat bij de begroting inzichtelijk wordtgemaakt wat het kost om de OZB eventueel te kunnen verlagen.**	**9-11-2021**	**Ja**	**1-10-2021**
Raadsavond 20-07-2021 C.10a.MO6. MO6 - Lokaal Alternatief Voorgenomen Motie woningbouwlocaties Groessen en Loo	**Goossen**	**21PB206 AFG - Motie Lokaal Alternatief woningbouwlocaties Groessen en Loo**	**31-10-2021**	**Ja**	**5-10-2021**
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M19. M19 - CDA - Motie Voorjaarsnota - Witte anjers, 19-07-2021 - aangenomen	**Hieltjes**	**21PB204 AFG - Motie CDA Motie Voorjaarsnota - Witte anjers, 19-07-2021**		**Ja**	**5-10-2021**
Raadsavond 20-07-2021 C.10.M05. M5 - SP-CDA-DOED-GL-ZN-D66 - Motie Terugkeer gemeentelijke publicaties Duivenpost - aangenomen	**Hieltjes**	**21PB201 AFG - Motie SP-CDA-DOED-GL-ZN-D66 - Terugkeer gemeentelijke publicaties Duivenpost**	**31-10-2021**	**Ja**	**5-10-2021**

Politieke Avond 15-06-2021 1. 19:30 - 20:15 - Transformatieagenda Samen sterk ronde tafel	**Knuiman**	**21PB199 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe aan het dashboard toe te voegen: de wachtlijsten jeugdzorg en een lange termijn beeld op basis van de werkelijk ingediende declaraties.**	**31-10-2021**	**Ja**	**28-9-2021**
Raadsavond 01-06-2021 C.13.1. CDA-Zetel Nooijen-D66-SP - Motie individuele studietoeslag - aangenomen	Knuiman	21PB197 - AFG Wethouder Knuiman zegt toe om 20 juli 2021 een voorstel in de raad te brengen. Het bedrag wordt dan aangepast. Parallel wordt de Raad voor het Sociaal domein om advies gevraagd. De wethouder zal contact zoeken met de voorzitter van de RvhSD.	20-7-2021	Ja	20-7-2021
Raadsavond 01-06-2021 A.03.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB196 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe de vragen van PvdA over de parkeerproblematiek van Schaikstraat schriftelijk te beantwoorden.	22-6-2021	Ja	2-6-2021
Raadsavond 01-06-2021 A.03.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB195 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Zetel Nooijen, dat hij tankstations gaat benaderen met de vraag of ze hun afval rondom de tankstations willen opruimen.	22-6-2021	Ja	22-6-2021
Politieke Avond 18-05-2021 B.2.2. - Jaarrekening 2019 en concept Meerjarenbegroting 2022-2025 Samenwerking de Liemers	Hieltjes	21PB192 AFG - Portefeuillehouder Hieltjes zegt toe dat hij bij het bestuur mondeling zal toelichten dat de opmerkingen over het indexeringsverschil van de personeelslasten (in de zienswijze) niet lichtzinnig gelezen moeten worden. Deadline 22 juni.	22-6-2021	Ja	22-6-2021
Politieke Avond 18-05-2021 A.1. 19.30 ‼ 22.00 - Uitbreidingslocaties voor woningbouw - ronde tafel	Goossen	21PB191 AFG - Weth. Goossen zegt toe (n.a.v. vraag CDA) de raad periodiek te informeren over de voortgang van woningbouw, ook de onderhandelingen met ontwikkelaars.		Ja	27-5-2021
Thema avond 29-04-2021 1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw	Goossen	21PB190 AFG - Wethouder Goossen komt terug op wettelijke regels die worden genoemd (zal toelichting geven) en zal een stedenbouwkundig boekje meesturen met de presentatie. Ook wordt inzicht gegeven in de kosten verbonden aan de stedenbouwkundige verkenning van Biezenkampen.	31-5-2021	Ja	27-5-2021

Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Goossen	21PB188 AFG - Wethouder Goossen zegt toe met een schriftelijke reactie te komen op de vragen van GroenLinks over het WOB verzoek van bewonersgroep Zuidrand en daarnaast een overzicht te geven van het proces tot nu toe.	26-4-2021	Ja	22-4-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Hieltjes	21PB187 - AFG Burgemeester Hieltjes zegt toe dat er bij de Voorjaarsnota een voorstel komt om de toeristenbelasting meer op Liemers niveau te brengen (dus lager).	15-6-2021	Ja	20-7-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Spaargaren	21PB186 - AFG Wethouder Spaargaren zegt toe bij de voorjaarsnota met een voorstel te komen voor verkeersplannen op de industrieterreinen en bijbehorend kredietvoorstel.	15-6-2021	Ja	20-7-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Knuiman	21PB185 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe met meer informatie naar de raad te komen over de redenen achter de cijfers in-uitstroom bij ROC Rijn Ijssel betreffende onderwerp aanpak laaggeletterdheid.	1-6-2021	Ja	4-5-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Hieltjes	21PB183 AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks en SP bij het ↑ over en weer├ van 20 april om de aangeschreven brief van de ODRA te delen met raad, evenals de datum van de uitgifte van de vorige vergunning.	1-6-2021	Ja	1-6-2021
Raadsavond 20-04-2021 C.14.2. Voorgenomen motie Lokaal Alternatief-SP-D66-DOED - Motie ViA15 traject - aangehouden	Spaargaren	21PB182 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe wel de boodschap/ het gevoelen (start snel met de A12) richting Rijkswaterstaat nogmaals aan te kaarten.	30-6-2021	Ja	1-6-2021
Raadsavond 20-04-2021 C.14.3. Voorgenomen motie Lokaal Alternatief-D66-VVD-DOED - Motie Koop lokaal - ingetrokken	**Hieltjes**	**21PB181 AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe bij invalswegen actie met de oproep om lokaal te kopen te initiëren met meer attentiewaarde.**	**30-6-2021**	**Ja**	**5-10-2021**

Raadsavond 23-03-2021 C.10.3. PvdA-Zetel Arends-D66-GroenLinks - Motie Hondenbeleid - aangehouden	Goossen	21PB177 AFG - Wethouder Goossen zegt toe dat het college op basis van behandeling motie hondenbeleid geen belemmering heeft opgemerkt voor doorzetten pilot hondenbeleid Duiven-West en daarom het college beoogt voor te leggen hiermee verder te willen. College neemt daarover binnenkort een besluit.		Ja	22-6-2021
Raadsavond 23-03-2021 C.10.2. DOED-D66-GroenLinks-Zetel Arends-Zetel Nooijen - Motie zebrapad Rijksweg -aangehouden	**Spaargaren**	**21PB175 AFG- Wethouder Spaargaren monitort de situatie en zegt toe bij blijvende problemen actie te ondernemen en komt voor de zomervakantie met een kennisgeving naar de raad.**	**30-6-2021**	**Ja**	**5-10-2021**
Raadsavond 23-03-2021 C.09.2. Voorgenomen motie: SP-GL-D66-ZN - 21.03.23 Motie Samen Sterk - verworpen	Knuiman	21PB174 - AFG Wethouder Knuiman zegt toe in het tweede kwartaal met aanpassing van de inclusieagenda te komen.	30-6-2021	Ja	30-6-2021
Raadsavond 23-03-2021 C.09. Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein	Knuiman	21PB173 - AFG Wethouder Knuiman zegt toe met punt 2 (meer kwalitatieve criteria/doelstellingen in het dashboard voor het sociaal domein) aan de slag te gaan en wil de raad hier via een werkgroep bij betrekken.		Ja	30-6-2021
Politieke Avond 09-03-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven - ronde tafel	Spaargaren	21PB170 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe met een antwoord te komen richting de raad betreffende het vraagstuk of grondstoffen nog beter gescheiden kunnen worden in samenwerking met de ketenpartners.	23-3-2021	Ja	20-4-2021
Politieke Avond 09-03-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven - ronde tafel	Spaargaren	21PB169 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe het project (recyclen piepschuim) nog eens onder de aandacht te brengen via social media met de tip voor inwoners om piepschuim (gratis) weg te brengen bij de gemeentewerf.	23-3-2021	Ja	12-4-2021

Politieke Avond 09-03-2021 A.3. 21:20 - 22:30 - Tijdelijke oplossing capaciteitsprobleem DVV - ronde en debattafel	Goossen	21PB167 - AFG Wethouder Goossen zegt toe uiterlijk begin volgende week (17 maart) met informatie te komen over het verschil tussen tijdelijke armaturen en permanente verlichting + antwoord te geven op de vraag of de tijdelijke verlichting ook voldoet aan de KNVB norm om er wedstrijden onder te kunnen spelen.	17-3-2021	Ja	16-3-2021
Politieke Avond 09-03-2021 B.1. 19:30 - 20:25 - Taskforce Jeugdzorg - ronde tafel	Knuiman	21PB166 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe dat de ¬ 900.000 besparing (ontstaan door o.a. effectiviteit maar ook uitgestelde zorg vanwege Corona) nader zal worden geduid.	30-4-2021	Ja	20-4-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Tiedink	21PB164 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. aanvullende vragen van GroenLinks over het maaibeleid (kennisgeving A5), dat er antwoord wordt gegeven op de vraag voor hoe lang de aanbesteding zal zijn.	23-3-2021	Ja	24-2-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Tiedink	21PB163 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe n.a.v. vragen van het PvdA bij het over en weer over stuk A2, dat het rapport over de verontreiniging Loowaard naar de raad komt.	23-3-2021	Ja	25-2-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Spaargaren	21PB162 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. van vragen van Pro Duiven bij het over en weer, dat het schetsontwerp naar de gemeenteraad komt zodra de overeenkomst met woonzorg Nederland is getekend. Ook zegt de wethouder toe dat hij bij Woonzorg Nederland onder de aandacht brengt dat de beoogde woningen ook uitermate geschikt zijn voor mensen met een fysieke beperking.	31-3-2021	Ja	15-4-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Knuiman	21PB161 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe n.a.v. vragen van D66 over doorlopende afspraak 17PB058 dat er dit kwartaal een kennisgeving komt over schuldhulpverlening.	31-3-2021	Ja	22-4-2021

Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Spaargaren	21PB160 AFG Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van D66 bij het ↑ over en weer├, contact te zoeken met de werkgroep inclusieagenda over de plannen voordat de plannen versmalling Heilweg definitief zijn.		Ja	23-3-2021
Politieke Avond 16-02-2021 A.2.2. 20.35-22.30 uur ‼ 2) Verkenning bedrijventerreinen 2040 / debattafel	Spaargaren	21PB159 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (op verzoek PvdA) voor de raadsavond inzicht te geven in de beoogde nieuwe kostenraming/kostenverantwoording.	23-2-2021	Ja	22-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 D.12.1. PvdA-D66-Motie Afwegingsnotitie 1Stroom - aangehouden	Hieltjes	21PB158 AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe eind maart met een (voortgangs)notitie te kunnen komen waar we staan (in hoeverre zijn de doelstellingen zijn gerealiseerd)	31-3-2021	Ja	13-4-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB157 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro duiven, dat er binnenkort een persbericht naar de raad komt over het nieuwe afvalbakken-beleidsplan. 23-2 UPDATE: Er is een krantenartikel in de Gelderlander over geweest, maar op verzoek van Pro Duiven komt er ook nog een apart persbericht naar de gemeenteraad.	23-3-2021	Ja	27-5-2021
Raadsavond 26-01-2021 D.10.5. Lokaal Alternatief - Motie onderzoek locatie Eng- aangenomen	Spaargaren	21PB156 AFG - Wethouder Spaargaren geeft binnen twee maanden invulling aan de motie van Lokaal Alternatief over de Eng, aangenomen op 26 januari 2021	26-3-2021	Ja	7-4-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB155 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal Alternatief over voorbereidingen A15, dat er contact wordt opgenomen met de aannemer GelreGroen over de veiligheid van de gegraven kuil (met water) en geeft een terugkoppeling aan de gemeenteraad hierover.	23-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB154 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van DOED over de toeslagenaffaire, dat er een periodieke update komt over de (getroffen Duivense gezinnen betreffende de) toeslagenaffaire.		Ja	20-4-2021

Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Goossen	21PB153 AFG - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal Alternatief over mogelijke nieuwe woningbouwlocaties, dat er in de uitvoeringsagenda weer een stand van zaken komt van de huidige woningbouwlocaties en potentiele nieuwe woningbouwlocaties.	30-6-2021	Ja	28-5-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB152 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van DOED over inkomend stuk C5 Pinkslo, dat er volgende week contact wordt opgenomen o.a. om te onderzoeken wie de grondeigenaar is van de toeleidende weg.	5-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB151 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, dat de tekst voor de aanvraag gehandicapten parkeerplaats deze week aangepast wordt en hier wordt ook expliciet vermeld dat het om eenmalige kosten gaat.	2-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB150 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, in de organisatie door te geven dat uniek sporten (mogelijk) eerder al betrokken kan worden bij de inclusie agenda.	23-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 08-12-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB149 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe n.a.v. vragen van Pro Duiven, dat er een oplossing wordt gezocht voor de genoemde concrete situatie waarbij binnen één gezin maar 2 mondkapjes zijn verstrekt.	31-12-2020	Ja	23-2-2021
Raadsavond 08-12-2020 D.10.3. CDA-VVD-D66-SP - Motie uitbreidingslocaties - stemmen staken: herstemming 26 januari 2021	Goossen	20PB148 AFG - Wethouder Goosen zegt toe de ontwikkelaars uit te nodigen voor gesprekken in januari 2021, (een eerste gesprek vóór 26 januari 2021 indien mogelijk vóór 12 januari).	29-1-2021	Ja	24-12-2020

Raadsavond 08-12-2020 D.10.2. PvdA-D66-Zetel Nooijen - Motie onderzoek ondersteuning van menstruatie-armoede - ingetrokken	Knuiman	20PB147 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe om n.a.v. de motie "Onderzoek ondersteuning menstruatie armoede" via het afdelingshoofd werknemers van het sociaal loket te attenderen op de problematiek (daarop is de motie ingetrokken).		Ja	26-1-2021
Raadsavond 08-12-2020 D.10.1. D66-Zetel Nooijen - Motie jongeren en stage - ingetrokken	Knuiman	20PB146 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe dat het thema van de motie "Stageplaatsen in tijden van Corona" ook bij bedrijfsbezoeken wordt aangekaart (de motie is daarop ingetrokken) 23-2 Update: er zijn inmiddels bezoeken geweest. Wethouder Knuiman zegt aanvullend toe (n.a.v. vragen van D66 bij over en weer) dat er nog een brief wordt verstuurd naar Lindus en MKB Duiven over de noodzaak tot stageplaatsen.		Ja	20-4-2021
Raadsavond 08-12-2020 D.09.b. Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	Tiedink	20PB145 AFG Wethouder Tiedink zegt toe dat het college al volop bezig is met het onderwerp en de raad regelmatig zal informeren (over het behalen van de klimaatdoelen in de regio).		Ja	23-3-2021
Politieke Avond 24-11-2020 A.3. 21:35 - 22:30 - Najaarsnota - ronde & debattafel	Spaargaren	20PB144 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van VVD) schriftelijk te antwoorden op de vragen gesteld over de huuropbrengsten Eilandplein (totale huuropbrengsten en verwachting voor 2021).	8-12-2020	Ja	20-1-2021
Politieke Avond 24-11-2020 A.3. 21:35 - 22:30 - Najaarsnota - ronde & debattafel	Goossen	20PB143 AFG Wethouder Goossen zegt toe (n.a.v. vragen van Pro Duiven) in december te kunnen komen met informatie over welke kosten als gevolg van COVID-19 ten laste van de subsidie van de provincie kunnen worden gebracht.	31-12-2020	Ja	8-12-2020
Raadsavond 10-11-2020 A. OVER & WEER	Goossen	20PB142 - AFG - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van het CDA bij het ↑ over en weer├, de raad te informeren over het proces woningbouw onder de toren (i.v.m. archeologische vondsten) als er veel tijd zit tussen de uitkomsten van het overleg en het verschijnen van de nieuwe kennisgeving uitbreidingslocaties (die eens per kwartaal verschijnt).		Ja	4-12-2020

Politieke Avond 27-10-2020 A.2. 20:35 - 21:30 / Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan Duiven 2020-2023 / ronde & debattafel	Spaargaren	20PB140 AFG Wethouder Spaargaren zegt toe bij de versmalling van de Heilweg rekening te houden met grote tractoren (n.a.v. vraag/verzoek SP).		Ja	23-3-2021
Raadsavond 13-10-2020 D.07.1. Ingediende motie - D66-GroenLinks-DOED-SP-VVD - Motie Elektrische laadpalen - (aangepast) aangenomen	Tiedink	20PB138 AFG - Wethouder Tiedink zegt toe dat dit (een aantal laadpalen plaatsen vóór de zomer 2021) haalbaar is (wil niet vastpinnen op concrete aantallen): inspanningsverplichtingen. Update: bij over en weer van 23-2 zegt Wethouder Tiedink aanvullend toe dat de gemeenteraad op de hoogte wordt gesteld van de beoogde locaties voor de laadpalen. Wethouder Tiedink geeft ook aan dat ze op schema liggen.	30-6-2021	Ja	20-4-2021
Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Tiedink	20PB137 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, DOED en PvdA, nog eens in gesprek te gaan met de twee ondernemers die een brief schreven over de geplande verhoging toeristenbelasting. Ook wordt er na de besluitvorming over de begroting direct gecommuniceerd richting de ondernemers.	30-11-2020	Ja	8-12-2020
Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Knuiman	20PB136 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe de vraag van Pro Duiven over de mogelijke kostenbesparing van NS schriftelijk te beantwoorden als Pro Duiven hierover meer informatie heeft gestuurd.	30-11-2020	Ja	22-4-2021
Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Knuiman	20PB135 Wethouder Knuiman zegt toe de openstaande vragen van GroenLinks over de Gelrepas uiterlijk 14 oktober te beantwoorden.	14-10-2020	Ja	14-10-2020
Politieke Avond 29-09-2020 A.2. 20:30 - 21:25 uur - Bestemmingsplan Weidekervel - ronde en debattafel	Goossen	20PB132 AFG - Wethouder Goossen zegt toe dat er bij de grondexploitatie een splitsing wordt gemaakt in de geraamde kosten waarbij de kosten van de bovenwettelijke duurzaamheidsaspecten als aparte kostenpost wordt genoteerd.	31-3-2021	Ja	20-4-2021

Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB131 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks bij het over en weer , om de lijst met aanwezige stoffen bij de autosloperij te delen met de raad evenals het bodemonderzoek met als kanttekening dat het bodemonderzoek een verantwoordelijkheid van de provincie is. Op 8 decmber zegt burg. Hieltjes ook toe om de lijst met stoffen die verwijderd hadden moeten worden met de raad te delen. Deze lijst was opgesteld na een controle. Update 26-1-2021: bij het ↑ over en weer├ geeft de burgemeester een update over de vloeistoffen die wel/niet aanwezig zijn op de sloperij. Hij zegt toe dat het bodemonderzoek (en/of de conclusies daaruit) voor komende raadsvergadering naar de raad toe komt.	20-4-2021	Ja	31-3-2021
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB130 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van CDA bij het ↑ over en weer├, duidelijker neer te zetten op de website dat er sprake is van vrije besteding betreffende de individuele inkomenstoeslag en controleert ook of dit helder in de verordening staat.	31-12-2020	Ja	26-1-2021
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Goossen	20PB129 - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van PvdA bij het ↑ over en weer├ dat er volgende week een kennisgeving komt over de woningbouwlocaties.	2-10-2020	Ja	2-10-2020
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB127 - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer├, binnen de organisatie door te geven dat klachten of meldingen over de openbare ruimte ook aan de servicebalie van het gemeentehuis doorgegeven moeten kunnen worden en niet alleen via de Fixi app.	13-10-2020	Ja	30-9-2020

Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB126 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van CDA bij het over en weer , de raad te informeren zodra er conclusies bekend zijn van de strategisch adviseur die onderzoek doet in de Loowaard (o.a. naar de grondposities van de verschillende eigenaren en de verstrekte vergunning voor zandwinning).	31-12-2020	Ja	22-1-2021
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB125 - Wethouder Knuiman zegt de SP toe antwoord te geven op de vraag of er al ruimte wordt gemaakt in de begroting van 2021 voor de zorg coördinator	13-10-2020	Ja	9-10-2020
Politieke Avond 08-09-2020 1. 19:30 - 20:25 / Aandachtspunten Sociaal Domein / ronde tafel	Knuiman	20PB124 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe de resterende vragen van D66 schriftelijk te beantwoorden	31-10-2020	Ja	26-11-2020
Politieke Avond 08-09-2020 1. 19:30 - 20:25 / Aandachtspunten Sociaal Domein / ronde tafel	Knuiman	20PB123 - Wethouder Knuiman zegt toe dat in oktober een verslag volgt over wat met alle aanbevelingen van de Rekenkamer is gedaan (+ resultaten).	31-10-2020	Ja	5-11-2020
Politieke Avond 08-09-2020 2. 20:30 - 21:00 / Rivierklimaatpark / ronde en debattafel	Spaargaren	20PB122 - Wethouder Spaargaren zegt toe: nog vóór de raadsvergadering wordt de toegankelijkheid en de definitie van de doelgroepen verduidelijkt via schriftelijke beantwoording.	23-9-2020	Ja	11-9-2020
Politieke Avond 08-09-2020 3. 21:05- 21:35 / Evenementenvisie / ronde tafel	Tiedink	20PB121 - Wethouder Tiedink zegt toe dat: - de planning wordt aangepast in het voorstel - het stuk zal t.z.t. bij de visie per locatieprofiel steeds duurzaamheid (effect op de omgeving) betrekken - het stuk wordt ingetrokken en aangepast ingediend door college.	30-11-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.08.a. LA-CDA-SP - Amendement Fietstunnel zuidsingel - aangenomen	Spaargaren	20PB120 - Wethouder Spaargaren zegt toe na de zomer naar de raad te komen met een plan voor de realisatie van een middengeleider op de kruising Zuidsingel (i.p.v. de fietstunnel).	30-9-2020	Ja	12-11-2020

Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Hieltjes	20PB119 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt n.a.v. motie PvdA publicatiebord de komst van een fysiek publicatiebord toe als de gemeentelijke publicaties in de DuivenPost verdwijnen door bezuinigingen.		Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09.b. Amendementen	Knuiman	20PB117 - Wethouder Knuiman neemt het amendement A11 transformatie sociaal domein over van de PvdA waardoor dit onderdeel van pakket A naar pakket B verschuift en dit zo verwerkt moet worden in de begroting..	30-11-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB116 - Wethouder Knuiman zegt toe dat de gemeente Duiven een aantal activiteiten gaat ontplooien in de week van de eenzaamheid.	8-10-2020	Ja	1-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Hieltjes	20PB114 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe dit jaar in overleg te gaan met de afdeling communicatie hoe beter gecommuniceerd kan worden hoe inwoners meldingen kunnen doen van overlast.	8-12-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Knuiman	20PB113 - Wethouder Knuiman zegt toe via de griffie meer informatie te geven over de vraag of het aantal aangevraagde uitkeringen van de RSD is gestegen i.v.m. het coronavirus. Wethouder Knuiman zal hierbij ook antwoord geven op de vraag of het college gaat aankloppen bij het rijk voor de extra kosten voor uitkeringen.	23-9-2020	Ja	23-9-2020
Politieke Avond 30-06-2020 1. 19:30 - 19:45 - Zienswijze ontwerpbegroting 2021 Stichting Veilig Thuis / ronde en debat tafel	Goossen	20PB112 - Wethouder Goossen zegt toe 1 juli de openstaande technische vragen van GroenLinks te beantwoorden over de jaarrekening.	1-7-2020	Ja	1-7-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB110 - Wethouder Goossen zegt toe dat de geconstateerde omissies in de jaarrekening (door PvdA) nog worden aangepast.	7-7-2020	Ja	7-7-2020

Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Spaargaren	20PB109 - Wethouder Spaargaren zegt toe na de zomer informatie te delen met de raad over het huidige groenbeleid en naar de raad te komen om kaders te vragen voor het nieuwe groenbeleid.	31-12-2020	Ja	6-11-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Spaargaren	20PB108 - Wethouder Spaargaren zegt toe na het zomerreces een vertrouwelijke kennisgeving aan de raad te sturen over de stand van zaken betreffende realisatie vitaal centrum Duiven.	31-10-2020	Ja	5-11-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB107 - Wethouder Goossen zegt toe dat er volgende week een officiële reactie volgt op het accountantsverslag en de genoemde adviezen daarin.	10-7-2020	Ja	14-7-2020
Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Spaargaren	20PB106 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (uitdrukkelijk zonder garanties) een poging te wagen om de kosten inzichtelijk te maken van de desinvestering van het stoppen met de plannen voor de Dorth tot Medlerstraat. Aanvulling 23 september: er wordt gesproken met de omwonenden en er worden kleine maatregelen genomen. De wethouder komt na oktober, nog in kwartaal 4, met een terugkoppeling naar de raad.	31-12-2020	Ja	10-11-2020
Politieke Avond 23-06-2020 1. 19:30 - 20:00 - Wensen en bedenkingen oprichten Stichting Liemerse Ambassade / debat tafel	Tiedink	20PB105 - Wethouder Tiedink zegt toe te onderzoeken of raadsleden een rol van betekenis kunnen gaan spelen in de nog in te stellen adviesgroep van de Liemerse Ambassade.	30-9-2020	Ja	13-10-2020
Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Goossen	20PB104 - AFG - Wethouder Goossen zegt toe met een inhoudelijk voorstel naar de raad te komen over het krediet voor het Eilandplein.	31-12-2020	Ja	14-1-2021

Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Goossen	20PB103 - Wethouder Goossen zegt toe de vragen van Pro Duiven over lijst B van het Koersdocument alsnog te zullen beantwoorden.	31-7-2020	Ja	30-6-2020
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	20PB102 - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer├ van 10 juni, om na te gaan of het klopt dat er geen pinbonnen verstrekt worden bij de vuilstort als maatregel tegen coronaverspreiding.	30-6-2020	Ja	30-6-2020
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB101 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van S.P. bij het ↑ over en weer├ van 10 juni, om te onderzoeken of het initiatief uit LIS B2a (opsporingsmethode eenzame ouderen) ook in Duiven ingezet kan worden. Update 26-1-2021: de wethouder heeft onderzoek gedaan naar de achterliggende vraag of de BIS wat privacy betreft gebruikt mag worden om eenzame ouderen op te sporen. Conclusie is dat er vanuit burgerzaken mogelijk een brief kan worden verstuurd op basis van de BIS gegevens. Volgende raadsvergadering komt de wethouder terug op de vraag welke actie Duiven gaat ondernemen.	22-6-2021	Ja	22-6-2021
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Hieltjes	20PB100 - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer├ van 10 juni, om donderdag 11 juni in gesprek met ondernemers te polsen of zij door een actie aandacht willen geven aan de internationale campagne tegen geweld tegen vrouwen.	12-6-2020	Ja	11-6-2020
Politieke Avond 02-06-2020 A.3. 21:45 - 22:30 / Wmo uitgaven / ronde tafel	Knuiman	20PB099 - AFG -Wethouder Knuiman zegt toe de raad te informeren over hoe de uitgaven Wmo zich in de loop van dit jaar ontwikkelen		Ja	24-11-2020
Politieke Avond 02-06-2020 A.2. 20:45 - 21:30 / Uitspraak Raad van State / ronde tafel	Spaargaren	20PB098 - Wethouder Spaargaren zegt toe het regionaal koopstromenonderzoek met de raad te delen	30-6-2020	Ja	23-9-2020

Raadsavond 06-05-2020 A.a. Mededelingen.	Knuiman	20PB097 - Wethouder Knuiman zegt toe dat er extra informatie naar de raad komt, via de griffie, over de RSD (raadsinformatiebrief B18).	31-5-2020	Ja	15-5-2020
Raadsavond 06-05-2020 A.a. Mededelingen.	Goossen	20PB095 - Wethouder Goossen zegt toe dat er medio juni een kennisgeving naar de raad toe komt over de voortgang woningbouw.	30-6-2020	Ja	25-6-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB094 (aanvulling) - Wethouder Goossen zegt toe dat er in september/oktober een stoplichtmodel gereed is waarin concreet de stand van zaken van het verbeterplan kan worden getoond.	31-10-2020	Ja	29-9-2020
Politieke Avond 10-03-2020 B.1. 19.30 ‼ 20.15 / Verbeterplan financiën / ronde tafel	Goossen	20PB094 - AFG - Tijdens de ronde tafel op 10 maart 2020 is nogmaals bevestigd dat naast behandeling in de auditcommissie, de raad de komende tijd per kwartaal zal worden bijgepraat.		Ja	26-1-2021
Politieke Avond 10-03-2020 B.2. 20.30 ‼ 21.30 / Eindrapport Taskforce Jeugdzorg / ronde tafel	Knuiman	20PB093 AFG - Taskforce Jeugdzorg: Wethouder Knuiman zegt toe dat dit specifieke onderwerp (taakstelling 0,5 miljoen) terugkomt bij de bespreking van de voorjaarsnota of de begroting 1stroom.	30-9-2020	Ja	27-5-2021
Politieke Avond 10-03-2020 B.3. 21.45 ‼ 22.30 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / ronde tafel en eventueel debat	Knuiman	20PB092 - Wethouder Knuiman zegt toe tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota terug te komen op de kosten van de inclusieagenda.	30-9-2020	Ja	12-5-2020
Politieke Avond 10-03-2020 A.1. 19.30 ‼ 21.00 / Lokaal aandeel concept-RES / debattafel	Tiedink	20PB091 - Wethouder Tiedink zegt toe dat er op korte termijn nieuwe informatie komt naar de raad over inhoud (o.a. regionale kaarten) en het proces van de RES.		Ja	12-5-2020

Raadsavond 18-02-2020 D.07.c. Motie vreemd - CDA - Fonds betaalbare woningbouw - aangehouden	Goossen	20PB090 AFG - Wethouder Goossen zegt toe met alternatieven richting de raad te komen die handelen in de geest van de motie ↑ Fonds betaalbare woningbouw├. "Update toezegging: Wethouder Goossen heeft alternatieven onderzocht maar nog geen concreet voorstel. De keuze is of de omgevingsvisie afwachten of toch een afzonderlijke procedure afwachten. Wethouder Goossen komt er na de zomer op terug. Update toezegging 23 september: er volgt in oktober een kennisgeving over dit onderwerp richting de raad. Deadline december 2020 23-2 Update: de wethouder geeft aan dat het onderwerp wordt opgenomen in de omgevingsvisie. Er komt geen separaat raadsvoorstel. Op zeer korte termijn komt er een kennisgeving over aan.	31-12-2020	Ja	21-7-2021
Raadsavond 18-02-2020 A. OVER & WEER	Spaargaren	20PB089 - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van de S.P. bij het ↑ over en weer├) extra aandacht te geven aan het bestaan van de Fixi app	31-3-2020	Ja	31-3-2020
Raadsavond 18-02-2020 A. OVER & WEER	Tiedink	20PB088 - Wethouder Tiedink zegt toe (n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer├) dat de raad een terugkoppeling ontvangt van de komende gesprekken met omliggende gemeenten over de RES.	6-5-2020	Ja	6-5-2020
Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB087 - Wethouder Tiedink zegt toe de vraag van PvdA over de effecten van zonneparken op de bodem en het bodemleven schriftelijk te beantwoorden.	31-3-2020	Ja	31-3-2020
Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB086 - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal alternatief, een schriftelijke reactie te schrijven over de inhoud van het krantenartikel over biomassa t.o.v. de RES.	31-3-2020	Ja	31-3-2020
Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB085 - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van de PvdA, na te gaan waar het percentage van 60% in de opbrengst participatie/enquête vandaan komt. En zoekt uit hoeveel % van de reacties van Duivenaren kwamen.	18-3-2020	Ja	18-3-2020

Raadsavond 10-12-2019 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken	Spaargaren	19PB075 - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van de PvdA en Pro Duiven over ingekomen stuk A4) om medewerking te willen verlenen aan een ronde tafel over de herinrichting van de Eltensetraat Dorth tot Medlerstraat. Men spreekt hierbij af eerst de bezuinigingen af te wachten met de behandeling tijdens de voorjaarsnota.	7-7-2020	Ja	7-7-2020
Raadsavond 22-10-2019 D.07. Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.	Goossen	18PB072 - AFG - De wethouder heeft toegezegd zich aan de afspraken zoals geformuleerd in de motie WVG te houden, met deze toezegging is de motie ingetrokken. Daarnaast zegt de wethouder toe de communicatie rondom planontwikkeling zo goed en zo zorgvuldig mogelijk vorm te geven, daarop is ook het amendement ingetrokken.	31-3-2021	Ja	8-12-2020
Raadsavond 17-09-2019 D.13. Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.	Spaargaren	18PB068 - Nav motie SP/GL/D66 Pmd ophangsystemen: het college zegt toe dat dit ophangsysteem bij de evaluatie van het afvalbeleid betrokken wordt en daarmee later terugkomt in/bij de raad. De motie is daarop aangehouden. Aanvulling 7-7-: bij de afdoening van deze toezegging wort ook in gegaan op de vraag van GroenLinks of er nieuwe KlikM haken kunnen worden aangeschaft voor de PMD vuilniszakken.	31-12-2020	Ja	5-11-2020
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB056 - AFG - Weth. Tiedink - Biodiversiteit is een onderdeel van de nieuwe aanbesteding in onderhoud openbare ruimte		Ja	23-2-2021

Raadsvergadering 9 november 2021

Vragen voor over en weer/Karin Bouwmeister

Wij hebben in het vorige ‘over en weer’ vragen gesteld over energie armoede. Heel fijn dat het probleem op het netvlies staat bij het college. De antwoorden werden door wethouder Tiedink gegeven, waarvoor nog dank. Maar energie armoede hoort in onze ogen ook bij het Sociaal Domein thuis het is immers ook een financieel probleem.

- Energie armoede is natuurlijk ontstaan door de hoge energieprijzen en slecht geïsoleerde huizen maar die armoede voelen de inwoners in hun portemonnee. Graag horen wij daarom ook hoe hier over wordt gedacht door de wethouder die armoedebeleid in zijn/haar portefeuille heeft.
- Zijn er oplossingen vanuit armoedebeleid om hier iets aan te doen?
- Kan het college toezeggen dat beide wethouders waar nodig samenwerken betreffende dit onderwerp?

Omgevingsvisie

Deze ligt momenteel ter inzage. Ongetwijfeld zullen er reacties op ingediend worden, schriftelijk en digitaal. De gemeente heeft de terinzagelegging ook via de social media kenbaar gemaakt. Als we daarop kijken, zien we ook meerdere reacties.

Wij vragen ons af of deze ook worden meegenomen in het verdere proces en dus ook een inhoudelijke reactie krijgen. Zo niet, waarom niet?

Dank en groet,

Hans Stam

CDA Duiven-Groessen-Loo

Vragen fractie PvdA Raadsavond 9 november 2021

Vragen Raadsleden en Fractieassistenten

1. Naar aanleiding van het persbericht over financiële bijdrage van de werkelijk gemaakte kosten voor controle van de coronamaatregelen door (sport)verenigingen en stichtingen, is het college ook bereid om met de desbetreffende (sport)verenigingen en stichtingen die activiteiten organiseren mee te denken in hoe de controle uitgevoerd kan worden op een manier dat het voor (sport)verenigingen en stichtingen uitvoerbaar blijft om die controle uit te voeren?

2. Het is alweer enige tijd stil rondom het thema arbeidsmigranten. Op vrijdag 5 november ontvingen wij een brief van de heer Elsinga waar, wat ons betreft, de gemeenteraad zelf mee aan de slag moet. Wel zijn wij benieuwd of het college nog gesprekken heeft gevoerd en/of brieven heeft ontvangen van ondernemers en/of inwoners en/of andere instanties omtrent het thema arbeidsmigranten en de desbetreffende locatie of nieuwe locaties die nog niet met de gemeenteraad zijn gedeeld. Kortom, wat is op dit moment de stand van zaken?

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen Over en weer Raadsavond 9 november 2021

De vergunning voor de bouw van de windturbines van het waterschap op InnoFase is ingetrokken, Heeft in de duivenpost gestaan.

1. We hebben gehoord dat de bouw binnenkort gaat beginnen. Is dat Juist?

2. Moet er een nieuwe aanvraag door het waterschap gedaan worden?
   Zo ja wanneer en wordt die op een duidelijke wijze gepubliceerd in de Duivenpost?
   Zo nee waarom niet?
3. Het waterschap zou een duidelijke communicatie over het project doen. Wat is de status nu en wanneer wordt de raad in de recentste ontwikkelingen mee genomen?

Vragen fractie PvdA Raadsavond 9 november 2021

Vragen Ingekomen Stukken

A4 Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat

1. Wat is de reden dat er niet in het 4e kwartaal van 2021, zoals in het aangenomen amendement beschreven is, een gedragen schetsontwerp met financiële onderbouwing aan de gemeenteraad wordt voorgelegd?

2. U spreek in de kennisgeving over imagoschade. Is opnieuw een uitstel van ruim een half jaar (tot na de voorjaarsnota 2022) niet een nog groter risico op imagoschade. Graag een reflectie.

A5 Kennisgeving Voortgang Woningbouwlocaties

1. De alinea's aangaande Plakse Weide zijn weinig duidelijk waar het de communicatie met de gemeenteraad betreft. Kunt u eenduidig aangeven wanneer, waarover en hoe u met de gemeenteraad gaat communiceren (communiceert) waar het om de planvorming en het proces met omwonenden en belangstellenden gaat?

A11 Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming

1. Eind 2019 legde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd de vinger op de zere plek. Jongeren en gezinnen die (dringend) hulp nodig hebben, moeten veel te lang wachten op zorg. Nu twee jaar later sluit u de kennisgeving af met dat er nog steeds wachttijden zijn, soms langer dan 3 maanden. Wat is het daadwerkelijke effect van de nieuwe contracten en basisafspraken voor de doelgroep, nu en in de toekomst? Graag een reflectie.

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 1 a
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mevrouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 1
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 6
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 8
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 5
6921 AT Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 7
6921 AT Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 14
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 16
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 18
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 20
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 13
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 22
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 15
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 17
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 24
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 19
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 26
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 21
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 23
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 25
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 27
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 27 a
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 27 b
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 27 c
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 29
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 31
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 28
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 33
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 33 a
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 32
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 32 a
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 32 b
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 32 c
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 34
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 36
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 38
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 40
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 35
6921 AW Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 42
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 37
6921 AW Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 44
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 39
6921 AW Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 48
6921 AZ Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 41
6921 AW Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 3
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 31 a
6921 AV Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 3 a
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 3 c
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 10
6921 AX Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 3 d
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat 3 b
6921 AS Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 6
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 2
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 4
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 1
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 1 a
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 8
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 5
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 9
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 7
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 17
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 3
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 19
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 25
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 10
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 12
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 27
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 14
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 29
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 16
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 33
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 18
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 35
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 20
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 37
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 22
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 39
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 41
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 24
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 26
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 43
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 28
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 45
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 47
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 30
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 49
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 32
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 51
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 53
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 34
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 53 a
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 36
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 57
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 55
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 59
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 61
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 63
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 65
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 67
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 69
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 44
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 46
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 67 a
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 40
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 38
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 42
6922 JB Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners van
Eltensestraat 19 a
6922 JA Duiven

datum	:	10 november 2021
zaaknummer	:	Z/19/051504 /201533939
onderwerp	:	Verkenning herinrichting Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat
contactpersoon	:	Joris Bergman

Beste heer/mervouw,

Graag informeer ik u over het voornemen om de herinrichting van het wegtraject Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat weer op te pakken.

U ontvangt deze brief omdat u aan- of dichtbij de Eltensestraat of Burgemeester Dorth tot Medlerstraat in Duiven woont. Aanwonenden van deze straten zijn in het verleden betrokken geweest bij verschillende herinrichtingsplannen van dit wegtraject.

Een korte terugblik
De Eltensestraat en de Burgemeester Van Dorth tot Medlerstraat worden al langere tijd als onveilig ervaren. Door zowel aanwonenden als door gebruikers ervan. De onveiligheid op dit traject staat al sinds 2013 op de politieke agenda.

In 2013 is er een intensieve samenwerking geweest met de toen aanwonenden van de Eltensestraat en de Burgemeester Dorth tot Medlerstraat. In 2013 is er een ontwerp gemaakt met een weginrichting voor 30 km/u. Dit herinrichtingsvoorstel kon toen door bezuinigingen op de gemeentebegroting niet worden uitgevoerd. Daarna is in 2019 gestart met het uitwerken van een ontwerp. Ook dit voorstel is niet uitgevoerd door noodzakelijke bezuinigingen.

In de periode tussen 2019 en nu zijn er enkele kleine maatregelen uitgevoerd. Op sommige plekken is er met borden een adviessnelheid van 30 km/u aangegeven. Deze maatregel is niet genoeg voor de verkeersveiligheid van het hele wegtraject. De inrichting van de wegen op dit traject verschilt per deel en dat is verwarrend voor de weggebruiker. Dit kan (nog steeds) tot gevaarlijke situaties leiden.

Het vervolgproces
Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad het amendement ‘Reconstructie Van Dorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat’ aangenomen. Dit komt erop neer dat de gemeenteraad heeft gevraagd om een gedragen schetsontwerp van de herinrichting van dit wegtraject voor te leggen aan de gemeenteraad in het najaar van 2021. Dit in overeenstemming met u. De

gemeenteraad bedoelde daarmee een nieuw inventarisatie- en participatietraject, waarbij we u als aanwonende (opnieuw) om input vragen.
Het college van burgemeester en wethouders vindt dat we hiermee geen recht doen aan uw belangen, omdat er nog geen budget beschikbaar is voor deze herinrichting. Dit budget wil het college van burgemeester en wethouders eerst geregeld hebben voordat wij u weer gaan raadplegen. Bij de behandeling van de gemeentebegroting in het voorjaar van 2022 maakt de gemeenteraad hierover een afweging. Zodra er budget beschikbaar is, informeren we u weer en betrekken we u bij de verdere uitvoering van de plannen.

De gemeenteraad is inmiddels geïnformeerd over dit vervolgproces. Omdat u direct belanghebbende bent wordt u op de hoogte gesteld via deze brief.

Vragen?
Heeft u over deze brief nog vragen, stuur dan een mail naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Joris Bergman
Projectleider openbare ruimte

VVD / Geert-Jan Schrijner

Vraag voor over en weer 9 november 2021

We begrijpen dat er problemen ontstaan op bouwproject de Ploen, omdat de projectontwikkelaar nog niet alle grond in bezit heeft en er voorzien is dat dit niet tijdig zal in bezit zal komen.

De gemeente heeft voor deze situatie de Biezenkampen aangekocht als reservelocatie.

Is het college het met ons eens dat, wanneer de deadline eind december niet gehaald wordt, er direct gestart dient te worden met de voorbereidingen voor bouw op de reservelocatie?

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/21/085760/201529769

Lijst van ingekomen stukken

Datum raadsvergadering: 9 november 2021

A: informatie van het college ter kennisname: doorgeschoven 5 oktober

A1. College van BB&W - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen juli 2021

A7. College van B&W - Beantwoording (C5 20 juli) Zetel Nooijen - Schriftelijke vragen RvO Woonbeleid.

A11. College van B&W - Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming 2022

A15. College van B&W - Kennisgeving brief aan inwoners van mogelijke startwijken in het

A: informatie van het college ter kennisname

(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)

A1. College van B&W - Beantwoording (C7 5 okt) Schriftelijke vragen VVD Bouwlocatie Onder de toren

A2. College van B&W - Kennisgeving Opvang asielzoekers

A3. College van B&W - Kennisgeving Spoedaanvraag extra huisvesting 2 ll-groepen IKC 't Veer

A4. College van B&W - Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat

A5. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021

B: overige informatie ter kennisname

(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)

B1. Gem. Nissewaard - Motie Oproep tot wetswijziging afschaffing 6-maandentermijn toetsing huur

B2. ROB - Advies Raad voor het Openbaar Bestuur Goede ondersteuning sterke democratie

B3. 1Stroom - Aanbiedingsbrief gemeente Duiven tussenrapportage 1Stroom 1ste halfjaar 2021

B4. 1Stroom - Brief gemeenteraad Duiven aanpassing GR1Stroom

B5. ODRA - Reactie op zienswijze Begroting 2022 ODRA

B6. Nederlands Centrum Jeugdgezondheid - Brief Handreiking Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid'

C: afhandeling door het college

(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO)

C1. PvdA Duiven - Schriftelijke vragen RvO - Jeugdzorg

D: stukken ter agendering voor informatieronde

(stukken in voorbereiding en ter agendering)

D1. College van B&W - Zienswijze initiatiefvoorstel Rreferendum VCD Fase IV

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Duiven in zijn openbare vergadering van 9 november 2021.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Kon pagina 1 uit document A1. College van B&W - Beantwoording (C7 5 okt) Schriftelijke vragen VVD Bouwlocatie Onder de toren.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A1. College van B&W - Beantwoording (C7 5 okt) Schriftelijke vragen VVD Bouwlocatie Onder de toren.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 1 uit document A2. College van B&W - Kennisgeving Opvang asielzoekers.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A2. College van B&W - Kennisgeving Opvang asielzoekers.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 1 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Spoedaanvraag extra huisvesting 2 ll-groepen IKC t Veer.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Spoedaanvraag extra huisvesting 2 ll-groepen IKC t Veer.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Spoedaanvraag extra huisvesting 2 ll-groepen IKC t Veer.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Grootboeknr	Kostensoort	Omschrijving	Naam	Bedrag	
6021	421001	Aanslag en beschikkingsbiljet gem.bel. 2020 359001	Gemeente Duiven	783,43	
6021	438024	Eilandplein 300 / inbraak-ond.-meldk.-opvolg. 2020	ABCO Beveiliging BV	439,96	
6021	438075	De Weikern - ond.contract autom. deuren	Faac B.V.	480,72	
6021	438075	Eilandpl. 300 / Contr.man. WTA inst.beh 1e HJ 2020	Willems technisch adviesburo BV	212,94	
6021	438075	Prev.ond E-W-inst. Eilandplein 300	Heijmans Utiliteit BV	481,74	
6021	438075	Eilandplein 300 / 1e term. Contr.man. E-W-inst.	Willems technisch adviesburo BV	153,07	
6021	438075	Brandblussers gecontroleerd Ouderensoos	Coockson	98,62	
6021	438075	Wijkern Eiland 300 / 50% term. Prev.ond E-W-inst.	Heijmans Utiliteit BV	481,74	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
6021	473000	0300784 kapitaallasten2020		108,55	
					4.434,82
		Aandeel VVE-bijdrage / opstalverzekering		439,84	
		Aandeel reservering groot onderhoud Eilandplein		2701,135	
		Klein onderhoud		1500,00	
					4640,97
			TOTAAL		**9.075,79**

Exclusief kosten voor ambtelijke inzet

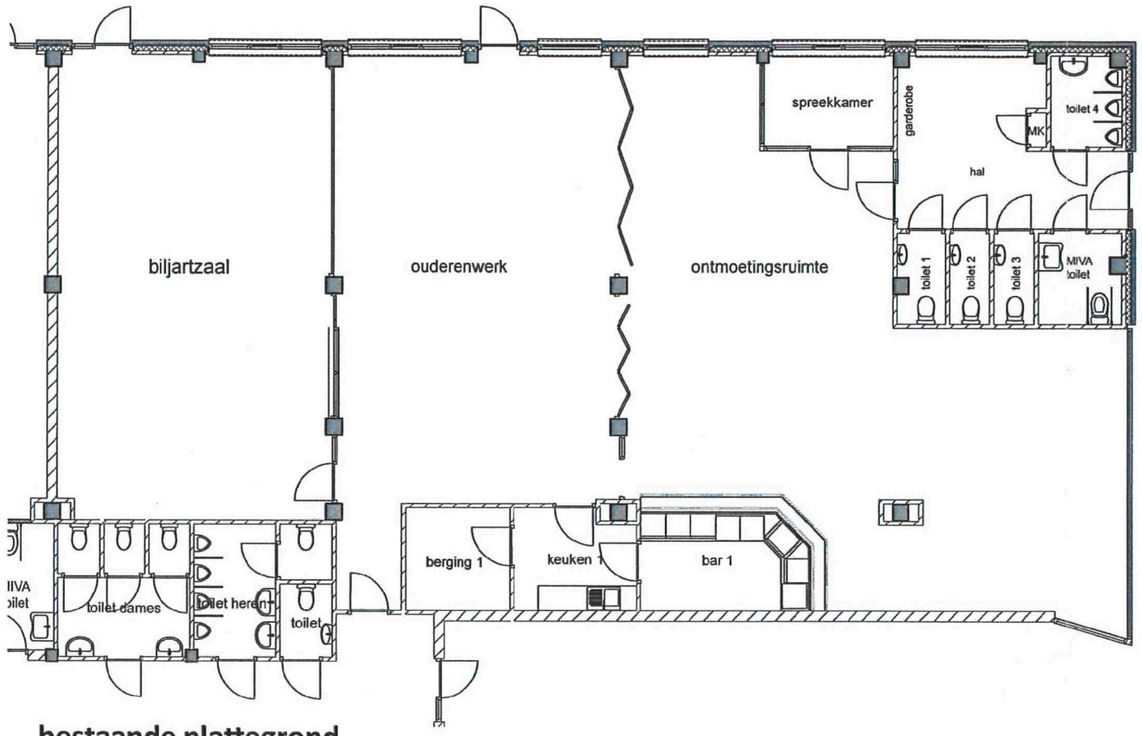

bestaande plattegrond

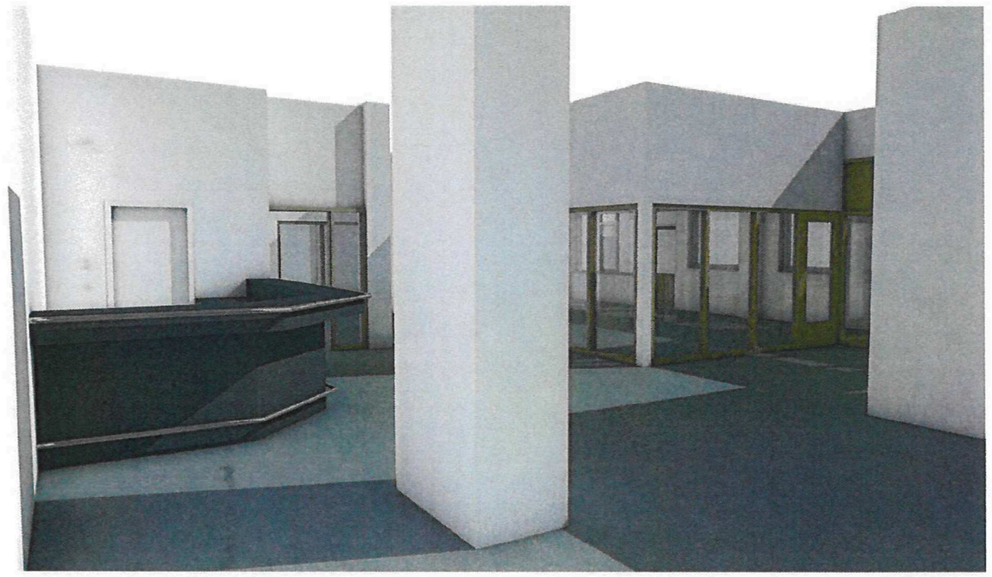

animatie nieuwe toestand

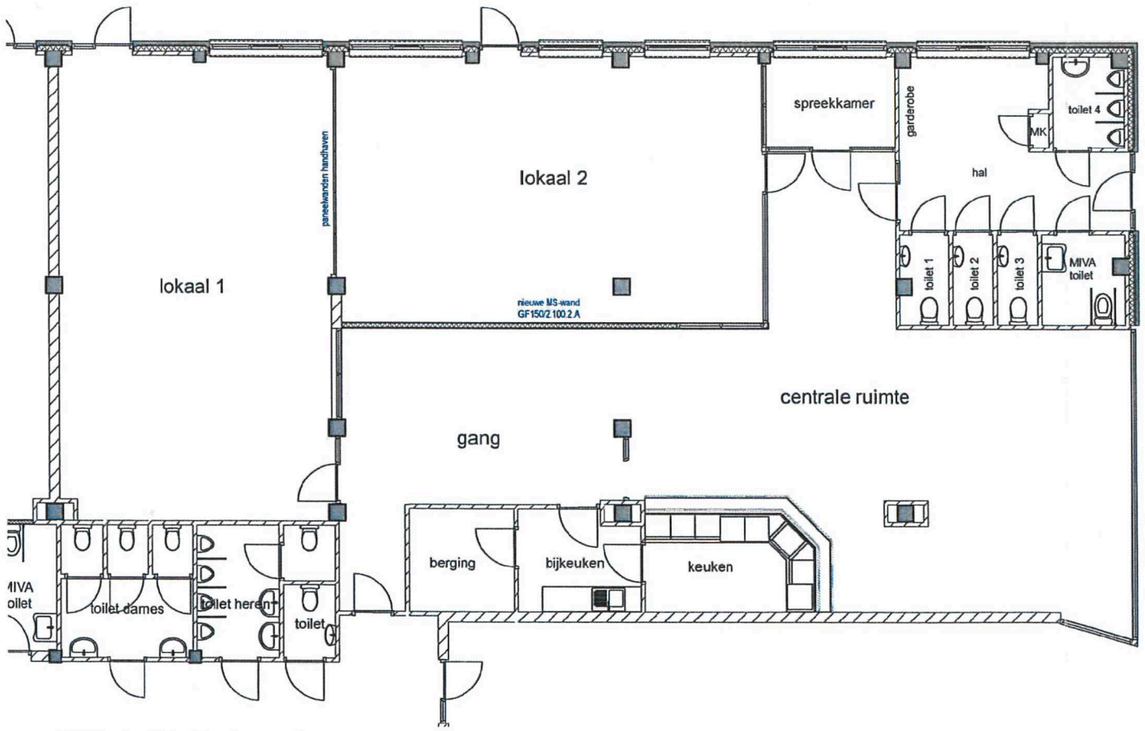

nieuwe plattegrond

project
huisvesting 2 groepen Eilandplein 300 te Duiven

werkno. **21.31**
blad **B1**

datum 05-07-2021 | gewijzigd | A: | B: | C: | D: | E:

opdrachtgever
Gemeente Duiven
Postbus 6
6920 AA Duiven

bestektekening
plattegrond bestaande + nieuw

schaal 1:100, 1:1
formaat A2

architectenburo VOM

a Visserlaan 7
6921 WZ Duiven
t 0316-26 49 90
f 0316-26 20 39
e info@vom-architectuur.nl
i www.vom-architectuur.nl

HUISVESTING IKC HET VEER IN EILANDPLEIN 300 TE DUIVEN.

BLAD 2 - dekking GOG

Vastgoedbeheer/1Stroom

STICHTINGSKOSTENRAMING AANPASSING EN VERBOUW

13-7-2021

POST	ONDERDEEL	BEDRAG	TOTAAL/POST	TOTAAL	DEKKING GOG excl. b.t.w.	DEKKING GOG incl. b.t.w.	OPMERKINGEN:
01.	BOUWKUNDIGE WERKEN:						
	sloopwerken plafonds en paneelwanden	€ 4.500,00					
	afdekken/beschremen vloeren	€ 1.750,00					
	kozijnen en deuren (incl. veiligh.glas)	€ 11.500,00					
	metalstucwanden	€ 4.000,00					
	plinten	€ 850,00					
	vervangen en aanp. Systeemplafonds	€ 9.000,00			€ 4.132,00	€ **5.000,00**	
	afbouwtimmerwerk	€ 2.000,00					
	hang-en sluitwerk + herstel	€ 1.250,00					
	spac-pleisterwerk	€ 3.000,00					
	schilderwerk koz. -en sauswerk wanden	€ 7.500,00			€ 3.306,00	€ **4.000,00**	
		€ 45.350,00					
	bouwplaatskosten	€ 3.500,00					
	AK + WR post	€ 6.500,00					
			€ 55.350,00				
02.	ELEKTROTECHNISCHE INSTALLATIES						
	aanpassen en uitbreiden verlichting	€ 7.500,00			€ 3.306,00	€ **4.000,00**	
	aanpassen nood-en transparantverlichting	€ 5.250,00					
	aanpassen verlichtingschakeling	€ 2.000,00					
	wandcontactdozen en loze leidingen	€ 6.500,00					
	demontage bestaande elektra.	€ 2.000,00					
			€ 23.250,00				
03.	WERKTUIGKUNDIGE INSTALLATIES						
	aanpassen luchtbehandelingsinstallatie	€ 37.500,00					
	klein herstel sanitaire installaties	€ 1.000,00			€ 826,00	€ **1.000,00**	
			€ 38.500,00				
04.	BRANDVEILIGHEIDSVOORZIENINGEN		€ 3.000,00				
	brandw. afwerking doorvoeren						
05.	INBRAAKSYSTEEM		€ 2.000,00				
	aanpassen systeem						
06.	INRICHTING:						
	aanpassen vloerafwerking	€ 1.500,00					
	zonwering screens (stelpost)	€ 6.000,00					
			€ 7.500,00				
07.	PLANUITWERKING EN BOUWBEGELEIDING						
	bouwkundige uitwerking	€ 3.000,00					
	bouwbegeleiding	€ 2.500,00					
	installatieadvies	€ 6.000,00					
	installatiebegeleiding	€ 2.500,00					
			€ 14.000,00				
				€ 143.600,00			
08.	POST DIVERSEN/ONVOORZIEN			€ 6.400,00			
				€ 150.000,00	€ 11.570,00	€ **14.000,00**	
	BTW		21%	€ 31.500,00		€ 2.429,70	
	TOTAAL BOUWKREDIET			€ 181.500,00		€ 13.999,70	
				€ 14.000,00			
				€ 167.500,00			

HUISVESTING IKC HET VEER IN EILANDPLEIN 300 TE DUIVEN.

BLAD 3 AFSCHR. + KAP.L.

Vastgoedbeheer/1Stroom
13-7-2021

STICHTINGSKOSTENRAMING AANPASSING EN VERBOUW

POST	ONDERDEEL	BEDRAG	TOTAAL/POST	TOTAAL	DEKKING GOG excl. b.t.w.	extra krediet	afschr. Termijn (jaar)	Kap.lasten (excl. b.t.w.)	**Kap.lasten (incl. b.t.w.)**	OPMERKINGEN:
01.	BOUWKUNDIGE WERKEN:									
	sloopwerken plafonds en paneelwanden	€ 4.500,00								
	afdekken/beschremen vloeren	€ 1.750,00								
	kozijnen en deuren (incl. veiligh.glas)	€ 11.500,00								
	metalstucwanden	€ 4.000,00								
	plinten	€ 850,00								
	vervangen en aanp. Systeemplafonds	€ 9.000,00			€ 4.132,00					
	afbouwtimmerwerk	€ 2.000,00								
	hang-en sluitwerk + herstel	€ 1.250,00								
	spac-pleisterwerk	€ 3.000,00								
	schilderwerk koz. -en sauswerk wanden	€ 7.500,00			€ 3.306,00					
		€ 45.350,00								
	bouwplaatskosten	€ 3.500,00								
	AK + WR post	€ 6.500,00								
			€ 55.350,00		€ 7.438,00	€ 47.912,00	20 jaar	€ 2.395,60	**€ 2.898,68**	
02.	ELEKTROTECHNISCHE INSTALLATIES									
	aanpassen en uitbreiden verlichting	€ 7.500,00			€ 3.306,00					
	aanpassen nood-en transparantverlichting	€ 5.250,00								
	aanpassen verlichtingschakeling	€ 2.000,00								
	wandcontactdozen en loze leidingen	€ 6.500,00								
	demontage bestaande elektra.	€ 2.000,00								
			€ 23.250,00		€ 3.306,00	€ 19.944,00	20 jaar	€ 997,20	**€ 1.206,61**	
03.	WERKTUIGKUNDIGE INSTALLATIES									
	aanpassen luchtbehandelingsinstallatie	€ 37.500,00								
	klein herstel sanitaire installaties	€ 1.000,00			€ 826,00					
			€ 38.500,00		€ 826,00	€ 37.674,00	20 jaar	€ 1.883,70	**€ 2.279,28**	
04.	BRANDVEILIGHEIDSVOORZIENINGEN		€ 3.000,00			€ 3.000,00	10 jaar	€ 300,00	**€ 363,00**	
	brandw. afwerking doorvoeren									
05.	INBRAAKSYSTEEM		€ 2.000,00			€ 2.000,00	10 jaar	€ 200,00	**€ 242,00**	
	aanpassen systeem									
06.	INRICHTING:									
	aanpassen vloerafwerking	€ 1.500,00								
	zonwering screens (stelpost)	€ 6.000,00								
			€ 7.500,00			€ 7.500,00	15 jaar	€ 500,00	**€ 605,00**	
07.	PLANUITWERKING EN BOUWBEGELEIDING									
	bouwkundige uitwerking	€ 3.000,00								
	bouwbegeleiding	€ 2.500,00								
	installatieadvies	€ 6.000,00								
	installatiebegeleiding	€ 2.500,00								
			€ 14.000,00			€ 14.000,00	10 jaar	€ 1.400,00	**€ 1.694,00**	
				€ 143.600,00						
08.	POST DIVERSEN/ONVOORZIEN			€ 6.400,00		€ 6.400,00	10 jaar	€ 640,00	**€ 774,40**	
				€ 150.000,00		€ 138.430,00		€ 8.316,50	**€ 10.062,97**	**KAPITAALLASTEN incl. b.t.w.**
		BTW	21%	€ 31.500,00						
		TOTAAL BOUWKREDIET		€ 181.500,00						

Kon pagina 1 uit document A4. College van B&W - Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A4. College van B&W - Kennisgeving Reconstructie Eltensestraat en Burgemeester Dorth tot Medlerstraat.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 1 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 6 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 7 uit document A5a. College van B&W - Kennisgeving Voortgang woningbouwlocaties oktober 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 1 uit document A5b. Bijlage 1 - 201533241 – Antwoordbrief van het college op brief van Van Wanrooij van 8 oktober 2021 d.d. 27-10-2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Van Wanrooij
Projectontwikkeling

Gemeente Duiven
College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 6
6920 AA DUIVEN

Datum: 8 oktober 2021
Behandeld door: C.J.W. van Wanrooij
Kenmerk: 0PROJ2110-0016/zaaknummer Z/21/085735/201529977
Betreft: De Ploen-Noord, Duiven

Doorkiesnummer: 073-5340419
E-mailadres: clemie.van.wanrooij@vanwanrooij.nl

Geacht College,

Naar aanleiding van uw brief van 4 oktober jl. (zaaknummer Z/21/085735/201529977), berichten wij u als volgt.

Zoals u bekend en met uw ambtelijke contactpersonen besproken willen wij graag in goed overleg met u verder onderzoeken of De Ploen-Noord als uitbreidingslocatie voor woningbouw voor de gemeente Duiven kan/zal zijn en met u afspraken maken over onze betrokkenheid daarbij.
Omdat de laatste versie van de intentieovereenkomst daarvoor het formele startmoment is willen wij die als uitgangspunt heel graag samen met u ondertekenen. U vraagt daarbij (begrijpelijk) om de garantie dat wij onvoorwaardelijk over de gronden binnen De Ploen-Noord (zullen) kunnen beschikken. Helaas kunnen wij die garantie op dit moment (nog) niet geven.

Zoals u bekend is een deel van de gronden binnen De Ploen-Noord bij ons in eigendom en zijn enkele andere percelen (Duiven A2010 en F607) eigendom van 'familie Van Nispen' (3 eigenaren). Die eigenaren hebben in het verleden een ontwikkelings- en koopovereenkomst gesloten met Seyst B.V. en wij hebben een volmacht van laatstgenoemde.
We hebben er veel tijd en energie in gestoken om met de gezamenlijke eigenaren tot overeenstemming te komen over geactualiseerde (andere) afspraken. Dat is helaas (nog) niet gelukt. Ook onderling verschillen de eigenaren nogal van opvatting, en er is momenteel een serieus risico dat er tussen de eigenaren onderling en over de overeenkomst welke zij destijds met Seyst hebben gesloten juridische procedures gevoerd zullen worden.
Om die reden is het voor ons (op dit moment) niet verantwoord om aan uw gemeente de garantie te geven dat wij onvoorwaardelijk over de gronden binnen De Ploen-Noord (zullen) kunnen beschikken.

Wij willen de komende periode blijven proberen om met bedoelde eigenaren tot overeenstemming te komen, zodat we de door u gevraagde garantie alsnog kunnen geven.
Uiteraard zullen wij u periodiek informeren over de stand van zaken. Als onze ultieme poging om met de eigenaren overeenstemming te bereiken succesvol is, zullen we alsnog graag de intentieovereenkomst met u ondertekenen.

Bedoelde eigenaren hebben ons laten weten dat zij vanuit uw gemeente een nadere toelichting op de plannen en informatie over de planning willen ontvangen, en dat ze antwoorden willen op de vragen die ze voor de gemeente hebben. Graag verneem ik of de gemeente hieraan tegemoet wil komen.

Indien u naar aanleiding van het vorenstaande nog vragen en/of opmerkingen heeft, dan houden wij ons uiteraard voor nader overleg/toelichting beschikbaar.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

C.J.W. van Wanrooij
Directeur

Van Wanrooij
Projectontwikkeling BV
Postbus 4, 5386 ZG Geffen
Broekstraat 2, 5386 KD Geffen
T 073 53 40 400
info@vanwanrooij.nl
www.vanwanrooij.nl
IBAN NL24 INGB 0660 5744 38
BIC INGBNL2A
KVK 160 38 747
BTW NL00 46 64 723 B01

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V.
t.a.v. C.J.W. van Wanrooij
Postbus 4
5386 ZG Geffen

Deze brief is teven per e-mail verstuurd aan Clemie.van.Wanrooij@vanwanrooij.nl

datum	:	4 oktober 2021
zaaknummer	:	Z/21/085735 /201529977
onderwerp	:	Intentieovereenkomst Ploen Noord
contactpersoon	:	S. Gielis

Beste meneer Van Wanrooij,

Op 1 september 2021 heeft u ons een brief gestuurd over de intentieovereenkomst Ploen Noord. In deze brief geeft u aan de intentieovereenkomst (versie 14 juli 2021) te willen ondertekenen mits hier drie punten in aangepast worden. Inmiddels zijn deze drie punten aangepast. Daarom sturen we u als bijlage bij deze brief de aangepaste intentieovereenkomst toe en plannen we graag een afspraak met u in om deze gezamenlijk te ondertekenen. U ontvangt hiervoor een datumvoorstel van mevrouw Gielis.

Aanvullend voelen wij als college wel de behoefte te reageren op een passage uit uw brief van 1 september 2021. U geeft in uw brief aan *"Hierbij zijn wij er tevens van uitgegaan dat bepaalde (eenzijdige) bepalingen, zoals thans door u opgenomen in de intentieovereenkomst, in de anterieure overeenkomst, in alle redelijkheid en met respect voor elkaars belangen, in nader onderling overleg uitgewerkt kunnen worden."*

We stellen als college voorop dat we altijd een overeenkomst uitwerken in onderling overleg en respect voor de belangen van een partij waarmee wij een overeenkomst willen sluiten. Wel dienen wij als college te handelen binnen de kaders die de gemeenteraad heeft gesteld. De opdracht van de gemeenteraad voor woningbouw in Ploen Noord is uitgewerkt in de intentieovereenkomst die nu voorligt.
De belangen van u als ontwikkelaar liggen niet altijd in lijn met de belangen van de gemeente. Juist daarom hebben wij in de intentieovereenkomst al zoveel mogelijk inzicht gegeven in de afspraken die wij in een eventuele anterieure overeenkomst willen vastleggen. Wij zijn hier aan de voorkant graag transparant en duidelijk over, omdat dit het vervolgproces ten goede komt. Als u de intentieovereenkomst ondertekent, onderschrijft u de afspraken die daarin zijn vastgelegd. Wij gaan ervan uit dat we vervolgens op basis en ter uitwerking van die afspraken samen een anterieure overeenkomst gaan opstellen.

Wij zien uit naar een vruchtbare samenwerking.

Met vriendelijke groeten,
Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Bijlagen:
- Intentieovereenkomst versie 22 september 2021

(Alle bijlagen horend bij de intentieovereenkomst zijn niet per post, maar wel per e-mail aan u toegestuurd).

Van Wanrooij
Projectontwikkeling

Gemeente Duiven
T.a.v. College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 6
6920 AA DUIVEN

Datum: 1 september 2021
Behandeld door: C.J.W. van Wanrooij
Kenmerk: 0PROJ2109-0003/CvW/as
Betreft: mogelijke toekomstige woningbouw op locatie "Ploen Noord" te Duiven

Doorkiesnummer: 073-5340419
E-mailadres: clemie.van.wanrooij@vanwanrooij.nl

Geacht College,

Op 14 juli jl. hebben wij per e-mail van mevrouw Sanne Gielis de laatste conceptversie d.d. 14 juli 2021 van de intentieovereenkomst tussen de gemeente Duiven en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V. ontvangen inzake mogelijke toekomstige woningbouw op locatie "Ploen Noord" te Duiven.

In aansluiting hierop hebben wij op 27 juli jl. als volgt middels e-mailbericht gereageerd.

Beste Sanne,

Naar aanleiding van onderstaande mail en het ontvangen concept van de intentieovereenkomst, heb ik de afgelopen dagen nog in contact proberen te komen met de wethouder, maar dat is tot op heden niet gelukt. Vandaar doe ik jullie, ter voorbereiding op ons overleg van morgen, alvast onderstaande reactie toekomen.

- Zoals in onderstaande mail is de intentieovereenkomst alleen maar slechter geworden voor ons. Het betreft een heel éénzijdig stuk, met allerlei ongeclausuleerde en ongenuanceerde voorwaarden/uitgangspunten, die wij eigenlijk zo niet willen/kunnen tekenen. De context en nuance waar wij alle diverse keren om hebben verzocht is nog steeds niet aangebracht. Zie hiervoor ook onze eerdere opmerkingen op eerdere conceptversies van de intentieovereenkomst.
- In het gesprek met de wethouder heb ik een aantal van deze zaken toegelicht en besproken en toen proefde ik begrip voor ons standpunt/reactie. Echter daar zie ik in de laatste conceptversie van de overeenkomst helemaal niets van terug. Hier had ik de wethouder nog graag, voor het overleg van morgen, over gesproken.
- Daarnaast willen wij bij 'ondergetekenden' dat wordt vermeld dat Van Wanrooij handelt:
  a) voor zich als gerechtigde tot een deel van de gronden in het plangebied;
  b) en als gevolmachtigde van Seyst B.V. die bij het verlenen van de volmacht handelde als contractpartij van de eigenaar van andere gronden in het plangebied.
- De tekst sub d) onder het kopje "Achtergrond" willen we graag als volgt aangepast zien:
  De Gemeente is er mee bekend dat Ontwikkelaar onvoorwaardelijke aanspraken heeft op levering in eigendom van een gedeelte van de gronden binnen het Plangebied en dat de Ontwikkelaar tevens handelt als gevolmachtigde van Seyst B.V. die een overeenkomst heeft gesloten met de eigenaren van andere gronden binnen het Plangebied.
  Indien over alle wederzijds relevante aspecten onvoorwaardelijke overeenstemming wordt bereikt en de Ontwikkelaar over de desbetreffende gronden kan beschikken, is de Ontwikkelaar bereid en in staat om het Project voor eigen rekening en risico te realiseren.
- artikel 3 lid 7 willen wij sowieso wederkerig te maken! Niet alleen de gemeente is niet verplicht om de Anterieure Overeenkomst of enige andere overeenkomst aan te gaan, maar dat zijn wij dat ook niet!

Fijne dag en tot morgen.

Van Wanrooij
Projectontwikkeling BV

Postbus 4, 5386 ZG Geffen
Broekstraat 2, 5386 KD Geffen
T 073 53 40 400
info@vanwanrooij.nl
www.vanwanrooij.nl

IBAN NL24 INGB 0660 5744 38
BIC INGBNL2A
KVK 160 38 747
BTW NL00 46 64 723 B01

Van Wanrooij
Projectontwikkeling

Op 28 juli jl. hebben wij vervolgens over vorenstaande een overleg gehad met de dames Sanne Gielis en Evelien Haak.
Namens ons waren daarbij aanwezig de heren Marcel Vrensen en Martijn van den Bogaard.
In dat overleg heeft mevrouw Sanne Gielis namens de gemeente aangegeven:

- dat de laatste conceptversie van de intentieovereenkomst (versiedatum 14 juli 2021) voor wat betreft de gemeente Duiven de definitieve eindversie is en deze niet meer onderhandelbaar is.
- dat de gemeentelijke uitgangspunten en voorwaarden e.d. exact hetzelfde zijn, zoals de gemeente die heeft gesteld c.q. van toepassing heeft verklaard bij de andere potentiële uitbreidingslocatie "Plakse Weide" te Duiven.
- dat de gemeente uiterlijk in de eerste week van september van ons wenst te vernemen of wij bereid zijn om de intentieovereenkomst (versiedatum 14 juli jl.) te tekenen.

In aansluiting op het vorenstaande, berichten wij u dat wij bereid zijn om de intentieovereenkomst (versiedatum 14 juli 2021) te ondertekenen, mits u bereid bent om de drie laatste bulletpoints uit mijn mailbericht van 27 juli jl. over te nemen en de intentieovereenkomst hierop aan te passen. Hierbij zijn wij er tevens van uitgegaan dat bepaalde (éénzijdige) bepalingen, zoals thans door u opgenomen in de intentieovereenkomst, in de anterieure overeenkomst, in alle redelijkheid en met respect voor elkaars belangen, in nader onderling overleg uitgewerkt kunnen worden.

Indien u naar aanleiding hiervan nog een nadere toelichting wenst en of vragen heeft, dan houden wij ons voor nader overleg beschikbaar.

In het vertrouwen u hiermee van dienst te zijn geweest, zien wij uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

C.J.W. van Wanrooij
Directeur

Van Wanrooij
Projectontwikkeling BV

Postbus 4, 5386 ZG Geffen
Broekstraat 2, 5386 KD Geffen
T 073 53 40 400
info@vanwanrooij.nl
www.vanwanrooij.nl

IBAN NL24 INGB 0660 5744 38
BIC INGBNL2A
KVK 160 38 747
BTW NL00 46 64 723 B01

Transformatie_of_nieuwbouw	Planning_startbouw	Verwachting_periode_oplevering	Plannaam	Bestemmingsplanstatus	Project loopt/ gemeentelijke betrokkenheid sinds	Inbreiding_Uitbreiding	Eigendom	Woonvorm	Prijssegment	Aantal woningen in plannen	Opgeleverd 2020	Opgeleverd 2019	Sloop	Aantallen vervolgnotitie	Aantallen laatste kennisgeving	Opmerking
Lopende projecten/ projecten in afronding																
Nieuwbouw	2019	2020-2025	Kloosterkamp/Heilweg	Hard	2012	Uitbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	0	3	0	0	10	3	Project afgerond
Nieuwbouw	2020	2020-2025	Welleveld	Hard	2005	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	13	2	0	0	15	15	In verkoop en aanbouw
Nieuwbouw	2019	2020-2025	Achterste hoek/Akkerwinde	Hard	2005	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	0	9	0	0	9	9	Project afgerond
Transformatie	2020	2020-2025	Loo Westreenen	Hard	2008	Inbreiding	Koop	GGB	Koop > € 200.000,-	18	0	3	0	16	17	In afronding
Nieuwbouw	2020	2020-2025	Thuvinepark	Hard	2011	Inbreiding	Koop	Appartement	Koop > € 310.000,-	17	0	0	0	16	17	In aanbouw
Subtotaal										48	14	3	0			
Korte termijn locaties																
Transformatie	2021	2020-2025	VCD Winkelhart	Hard	2010	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	40	0	0	0	35	35	
Nieuwbouw	2023	2020-2025	VCD Woonpark	Zacht	2010	Inbreiding	Koop	GGB	Koop 200.000-310.000,-	6	0	0	0	0	0	
Transformatie	2022	2020-2025	Eltensestraat 17	Zacht	2016	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur aftoppingsgrens tot liberalisatiegrens	24	0	0	0	23	24	
Transformatie	2021	2020-2025	Rijksweg 62	Zacht	2017	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	11	0	0	0	Geen	11	
Transformatie	2022	2020-2025	Regina Pacis	Zacht	2018	Inbreiding	Huur	Appartement	Huur < € 850	20	0	0	0	20 tot 30	25	
Transformatie	2021	2020-2025	Weidekervel	Hard	2018	Inbreiding	Huur	GGB	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	12	0	0	0	8 tot10	12	BP hard. Startbouw 2021
Transformatie	2022	2020-2025	Walcherenstraat 5 (De Timp)	Zacht	2018	Inbreiding	Huur/Koop	GGB	Huur tot liberalisatiegrens/ koop tot NHG-grens	14	0	0	0	12 tot 16	14	
Nieuwbouw	2022	2020-2025	Groessen centrum	Zacht	2015	Inbreiding	Koop	GGB	mix (50% goedkope koop/ 50% middelduur/ duur)	28	0	0	0	15 tot 20	25	
Transformatie	2023	2020-2025	Groessen Kerkakkers 29	Zacht	2018	Inbreiding	Koop	GGB	Onbekend	12	0	0	0	Geen	Geen	
Transformatie	2021	2020-2025	Loo CPO voormalige kleuterschool	Zacht	2019	Inbreiding	Koop	GGB	Koop 200.000-310.000,-	4	0	0	0	Geen	4	
Nieuwbouw	2022	2020-2025	Helhoek	Zacht	2018	Uitbreiding	Koop	GGB	Onbekend	7	0	0	7			niet eerder als project opgenomen
Transformatie	2022	2020-2025	Loo Sint Antoniusstraat 8-10	Zacht	2020	Inbreiding	Huur	GGB	Huur kwaliteitskortingsgrens tot aftoppingsgrens	5	0	0	2			niet eerder als project opgenomen
Subtotaal										183	0	0	9			
Uitbreidingslocaties																
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Biezenkampen	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Plakse Weide	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Nieuwbouw	2023	2023-2035	Ploen-Noord	zacht	2019	Uitbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	300						
Subtotaal										600						
Middellange en lange termijn locaties (bij de woningbouwnotities al globaal bekeken op haalbaarheid en 1e indicatie van aantallen woningen)																
Nieuwbouw	2023	2020-2025	Lombokstraat	Zacht	2018	Inbreiding	Onbekend	GGB	Onbekend	nnb						
Transformatie	2024	2025-2029	Droopad 1 (BS Remigius)	zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	2024	2025-2029	Goudenregenstraat 1 (BS Wereldwijzer)	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	2023	2020-2025	Broekstraat	Zacht		Uitbreiding	Koop	GGB	Koop > € 310.000,-	nnb						
Transformatie	2025	2025-2029	Loo Kassencomplexlocaties Loostraat	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	2025	2025-2029	Rijksweg 110	Zacht	2020	Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Subtotaal										120						
Totaal										925	14	3	9			
(Nieuwe) Mogelijke Middellange en lange termijn locaties (nog niet eerder bekeken op haalbaarheid en 1e indicatie van aantallen woningen)																
Transformatie	nnb	nnb	Scheefkelk 2	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Kerkakkers 1	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Parallelweg 29	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Groessen Kassenlocatie Kerkakkers/ Tempelst	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Transformatie	nnb	nnb	Schoolstraat 14 (Groene Ring)	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Spoorzone 2 locaties	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Nieuwbouw	nnb	nnb	Ploen-Zuid Werkterp	Zacht		Inbreiding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	nnb						
Afgevallen locaties (omdat ze een andere ontwikkelingsrichting kennen of nu niet meer actueel zijn)																
Tankstation Q8																voor lange tijd verpacht
BS Wiekslag																wordt nieuwe school gebouwd
Visserlaan 1																huisvesting arbeidsmigranten
Nieuweling (bedrijvenlocatie)																in verkoop als bedrijfslocatie
locatie van Huet																nu onderdeel van Ploen-Noord
Rijksweg 75																niet meer actueel

Kon pagina 1 uit document A1a. College van BB&W - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen juli 2021.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A1a. College van BB&W - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen juli 2021.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A1a. College van BB&W - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen juli 2021.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 1 uit document A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document A1b. Bijlage - Kennisgeving Stand van zaken decentralisatie beschermd wonen.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

‘Samen aan zet’

1 maart 2019
drs. W. Dragt
drs. A. van Dijk

Transformatieplan Beschermd Thuis:
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

2019 - 2021

Proloog: sociale inclusie

"Mensen hebben waardevolle persoonlijke en sociale netwerken in de samenleving. Zij maken gebruik van voorzieningen die voor iedereen bedoeld zijn. Zij wonen in de samenleving met mensen waarmee zij zich verbonden voelen. Kinderen en jongeren volgen breed toegankelijk, regulier onderwijs dat bijdraagt aan hun ontplooiing. Ieder schoolt zich op terreinen waar zijn interesses en ambities liggen. Mensen hebben gerespecteerde werkzaamheden of bezigheden in de samenleving en voelen zich gewaardeerde medewerkers. Zijn nemen deel aan en dragen bij aan het sociale, culturele, religieuze en recreatieve leven in de samenleving (concerten, cafés, clubs, kerken, verenigingen, sportevenementen etc.). Zij maken gebruik van welzijn- en gezondheidsvoorzieningen in de plaatselijke gemeenschap."
(dr. Hans Kröber, expert op het gebied van inclusie)

Leven met een psychische kwetsbaarheid (soms tijdelijk, soms langdurig) is niet altijd eenvoudig. Daadwerkelijk meedoen van bewoners met een psychische kwetsbaarheid vraagt inzet, van henzelf, en van hun omgeving. En ook: acceptatie. Een (tijdelijke) terugval is immers mogelijk en soms is alleen blijvende ondersteuning de oplossing voor stabiliteit en zelfstandigheid. In andere gevallen is ondersteuning voldoende op momenten dat het even nodig is.
Als gezamenlijke gemeenten willen we het maximale doen voor inwoners om te zorgen dat er een passend thuis is, een plek om te werken, er van een zo gezond mogelijk leven sprake is, financiën beheerst worden en begeleiding beschikbaar is die de bewoner en zijn/haar netwerk ondersteund.

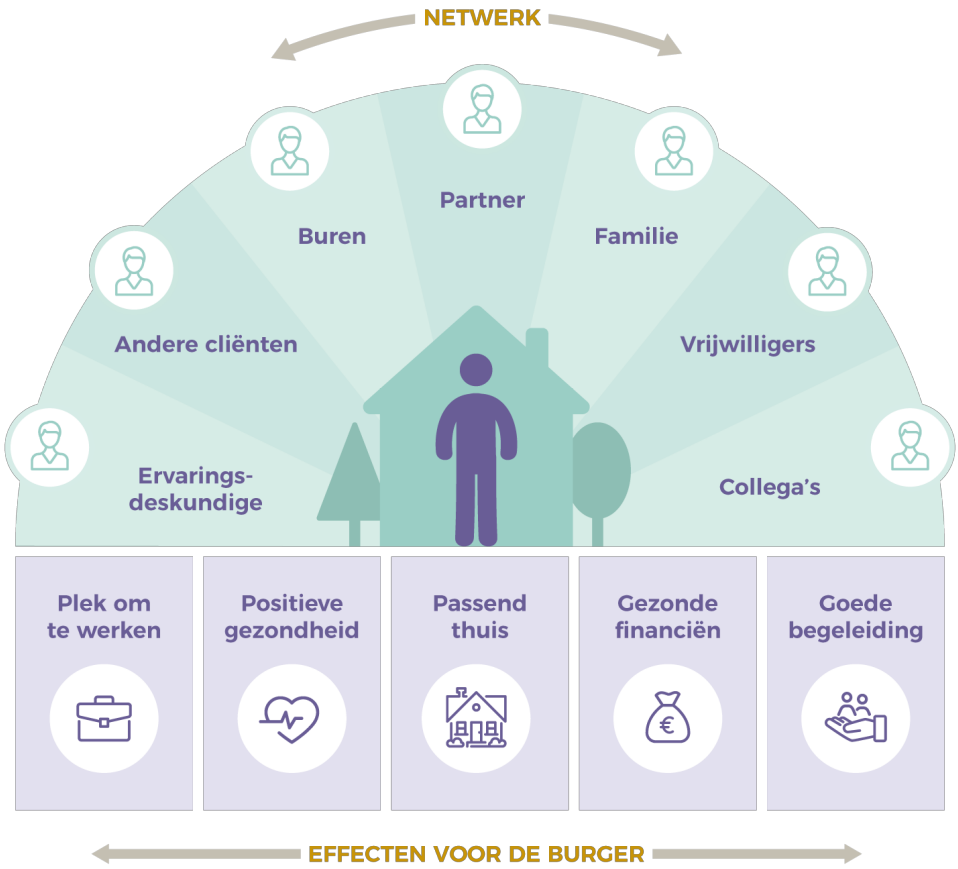

Als gemeenten kunnen we dit niet alleen: we moeten en willen dit samen doen. Dit geldt in het leven van de betreffende burger, in een gemeente, en ook op regionaal niveau. Kortom, een "inclusieve aanpak: is nodig. We zijn 'samen aan zet!'

Voorwoord

Voor u ligt het Transformatieplan Beschermd Thuis van de regio Centraal Gelderland.
In dit plan geven de gemeenten Rozendaal, Rheden, Doesburg, Zevenaar, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Westervoort en Arnhem aan hoe zij samen invulling willen geven aan de ondersteuning voor kwetsbare inwoners na de beëindiging van de centrumgemeenteconstructie voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang in 2021. En ook beschrijven wij wat dit de komende jaren vraagt van de gemeentelijke samenwerking.

We streven ernaar om met extra inzet op preventie en versterking van de lokale ondersteuningsstructuur onze inwoners snel en adequaat te helpen. Meer mensen in staat stellen om met ondersteuning zelfstandig te wonen en te participeren in onze samenleving. Tegelijkertijd zorgen we er samen voor dat er een regionaal vangnet in stand blijft voor wie dat toch nodig heeft.

Dit transformatieplan geeft de richting en kaders voor de verdere uitwerking de komende jaren. We bouwen voort op de samenwerking en ervaringen tot nu toe: we willen onze visie verder gezamenlijk in de praktijk brengen. We zullen in 2019 en 2020 hard aan de slag moeten om ervoor te zorgen dat we in 2021 klaar zijn om de huidige centrumgemeentetaken lokaal en regionaal te borgen. Dat doen we natuurlijk samen met onze maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en cliënten. Aan dit transformatieplan hebben onze zorgpartners en ervaringsdeskundigen een bijdrage geleverd. Onze partners willen bijdragen aan het verder verbeteren van de dienstverlening voor kwetsbare inwoners. De vervolgstap is dan ook om samen te werken aan de realisatie daarvan. Hiertoe bevat dit plan een spoorboek en voorstel voor een programma-aanpak.

Samen maken we werk van onze ambitie.
We gaan aan de slag.

Inhoud

1. Inleiding 5
2. Visie 7
2.1 Visie op Beschermd Thuis 7
2.2 'Samen aan zet' betekent een gezamenlijke vervolgstap 8
3. Wat is de bestaande regionale situatie? 11
3.1 Beschermd Wonen 11
3.2 Maatschappelijke opvang 12
3.3 Beeld: locaties 13
4. Actuele ontwikkelingen 15
4.1 Een nieuwe fase van transformatie: regionaal plan, samenwerking, afspraken 15
4.2 Ontwikkeling: toegang Wet langdurige zorg 15
4.3 Ontwikkeling: Financieel verdeelmodel per 2021 16
4.4 (curatieve) GGZ en stakeholdergesprek behandel GGZ 17
4.5 Nationale woonagenda, doorstroom, stakeholdergesprek corporatie 18
5. Opgave en ambitie 19
5.1 Ontwikkellijnen voor de komende jaren 19
5.2 Ambitie 19
6. Preventie en lokale basisinfrastructuur 20
6.1 Inleiding 20
6.2 Lokale verantwoordelijkheid 20
6.3 Ontwikkellijn 21
6.4 Wat verdient aandacht in de lokale basisinfrastructuur? 21
7. Regionale ondersteuningsstructuur 22
7.1 Inleiding 22
7.2 Ontwikkellijn 22
7.3 Voorbereiding op het nieuwe financiële verdeelmodel 22
8. Toegang 23
8.1 Inleiding 23
8.2 Ontwikkellijn 23
8.2 Uitwerking scenario's 23
9. Wonen 24
9.1 Inleiding 24
9.2 Ontwikkellijn 24
9.3 Resultaten actieprogramma 'Weer Thuis' 24
10. 'Samen aan zet' en spoorboek 25
10.1 Inleiding 25
10.2 'Samen aan zet' vraagt tijd en prioriteit 25
10.3 Uitgangspunten programma-aanpak 26
10.4 In 2019: ontwikkeling en keuzes 26
10.5 Spoorboek 26
10.6 Inzet en inbreng vanuit elke gemeente 28
10.7 Programmastructuur: rollen 28
10.8 Ruimte voor pilots in 2019 en 2020 28

Bijlagen:
Bijlage 1 Deelnemers stakeholdergesprekken en panel ervaringsdeskundigen
Bijlage 2 Uitkomsten stakeholdergesprekken en panel ervaringsdeskundigen
Bijlage 3 Nieuwe producten sinds mei 2018
Bijlage 4 Huidige samenwerking (2019)

1. Inleiding

We staan allereerst kort stil bij de achtergrond, historische aanleiding en proces dat is doorlopen in de totstandkoming van 'Samen aan zet!'.

Achtergrond

Met de komst van de Wmo 2015 zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor opvang en bescherming voor diegenen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen. De onderdelen die de wet hierin benoemt zijn maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De middelen om deze taken uit te voeren zijn over 43 centrumgemeenten verdeeld, met de opdracht aan de regio's om deze taak in gezamenlijkheid uit te voeren. De gemeenten Rheden, Renkum, Lingewaard, Westervoort, Duiven, Zevenaar, Doesburg, Rozendaal, Overbetuwe en Arnhem vormen samen de regio Centraal Gelderland (centrumgemeente Arnhem). Zij ontvangen jaarlijks een budget voor deze taak[1].

De budgetten voor het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang gaan met ingang van 2021 over van de 43 centrumgemeenten, naar de 390 gemeenten in Nederland.[2] Dit komt mede voort uit het rapport 'Toekomst Beschermd Wonen, van Beschermd Wonen naar een Beschermd Thuis' van de commissie onder leiding van Erik Dannenberg waarin een nieuwe visie op beschermd wonen en maatschappelijke opvang wordt gegeven. Deze visie gaat uit van een inclusieve samenleving waarin ook mensen met psychische problematiek (meer dan nu) midden in de samenleving leven en meedoen.

Dannenberg

De commissie Dannenberg heeft in haar rapport acht randvoorwaarden en condities aangegeven voor de maatschappelijke ondersteuning waaraan moet zijn voldaan om tot sociale inclusie te kunnen komen:

- Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg.
- Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit.
- Ondersteuningscontinuüm voor herstel en participatie.
- Een breed arsenaal van woonvarianten.
- Beschikbare en betaalbare wooneenheden.
- Laagdrempelige toegang tot zorgfuncties.
- Duurzaam samenwerken tussen gemeenten en zorgverzekeraars.
- Borgen van kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning.

De maatschappelijke richting is hiermee helder. Gemeenten staan voor de opgave een breed palet aan voorzieningen te bieden: van lichte vormen van begeleiding tot gespecialiseerde opvang en beschermd wonen. Dat vraagt samenwerking. Binnen de gemeente, tussen gemeenten en ook met (en tussen) aanbieders en woningcorporaties. De afspraken tussen de Rijksoverheid (ministerie van VWS) en gemeenten (VNG) is dat iedere centrumregio in Nederland komt tot een regionaal plan waarin de visie en concrete uitwerking op het gebied van de transformatie van beschermd wonen, maar ook maatschappelijke opvang regionaal ingevuld wordt.

[1] Daarnaast is er een budget voor de doelgroep mensen met een Licht verstandelijke beperking (LVB). Hiervoor ontvangt iedere gemeente (lokaal) budget en dit hebben we in 2017 en 2018 gebundeld en conform de inkoop van beschermd wonen ingezet.

[2] De VNG heeft conform het advies van de Commissie Dannenberg, aangegeven dat beschermd wonen en maatschappelijke opvang beleidsmatig geïntegreerd door alle gemeenten kan worden uitgevoerd.

Transformatie

Dannenberg schets een eindbeeld van sociale inclusie die een transitieperiode vraagt van vele jaren. In dit document beschrijven we de visie, ambitie en concrete uitwerking die de regio Centraal Gelderland de komende periode geeft aan de verdere transformatie en de regionale samenwerking.

Dit document geeft aan welke gezamenlijk keuzes we moeten maken die werken voor onze inwoners en hun leven: thuis, in hun buurt, in de gemeente en in de regio. Die ervoor zorgen dat mensen thuis kunnen zijn en zich thuis kunnen voelen. Hierbij gaan we in op de onderwerpen die voor ons van belang zijn en geven hier concreet richting aan middels een spoorboek. Regionaal werken we al enkele jaren aan de transformatie. Nu komt het moment om de stap te zetten om regionale afspraken te maken met het oog op de doordecentralisatie van 2021. We bouwen voort op de visie Beschermd Thuis (zie hierna). Daarnaast zijn er diverse handreikingen en beleidsontwikkelingen die de achtergrond vormen voor deze transformatie-agenda. Hierbij noemen we:

- De landelijke Meerjarenagenda BW uit 2018. Deze geeft een beeld van de inhoudelijke koers en prioriteiten voor de komende jaren. Een groot aantal partijen is betrokken bij de Meerjarenagenda: behalve de ministeries van VWS, BZK, SZW en JenV en de VNG zijn dat: Aedes, Divosa, Federatie Opvang, GGZ Nederland, MIND, Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSD), RIBW-Alliantie, het Schakelteam Personen met Verward gedrag, Stichting Werkplaats Cliënten Organisaties Maatschappelijke Opvang (COMO) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN).
- "Handleiding regionaal plan van aanpak beschermd wonen en maatschappelijke opvang, een taak van alle gemeenten" (VNG, 2016).
- Lokaal uitvoeringsplan beschermd wonen en Beschermd Thuis (VNG, 2018).

Gemeenten, zorgpartners en ervaringsdeskundigen

Dit transformatieplan is tot stand gekomen op basis van een zorgvuldig gekozen proces waarbij verschillende partijen en partners betrokken zijn. Hieronder geven we een korte weergave van de elementen die bijgedragen hebben aan de totstandkoming van dit plan.

- Korte schets van landelijke ontwikkelingen op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Verkenning en bestuurlijke gesprekken bij alle gemeenten (2 ronden). In de eerste ronde zijn bij alle gemeenten de huidige status en de ideeën voor de toekomst op gehaald. In de tweede ronde (zomer 2018) zijn, met het oog op de start van een nieuwe bestuursperiode in de meeste gemeenten, opnieuw de kaders verkend en is draagvlak voor een regionale visie en samenwerkingsafspraken besproken. Bij deze gesprekken zijn zowel de verantwoordelijk ambtenaren als wethouders betrokken.
- Drie regionale stakeholdersbijeenkomsten: zorgaanbieders, Wmo-raden, regionale inkoop (MGR), adviesraden, cliëntenraden en cliëntenorganisaties waren aanwezig om de rode draden te bespreken uit de verkennende fase en om eigen meningen en ideeën toe te voegen. In bijlage 1 hebben we deelnemers aan de stakeholdersbijeenkomst opgenomen. Bijlage 2 geeft een overzichtelijke weergave van de uitkomsten.
- Een panelgesprek met ervaringsdeskundigen: om de inbreng van ervaringsdeskundigheid duidelijk een plek te geven. Ook deze deelnemers staan vermeld in bijlage 1.
- Een ambtelijke verdiepingssessie gericht op de maatschappelijke opvang, ervaringen en vraagstukken.
- Aanvullende interviews met woningcorporaties en een behandelinstelling GGZ (Pro Persona).
- Regionale ambtelijke en bestuurlijke bespreking op verschillende momenten in het proces.
- Ambtelijk vertegenwoordigers van de gemeenten Renkum, Rheden, Lingewaard en Arnhem fungeerden als klankbord voor het proces.

2. Visie

Sociale inclusie staat hoog op de maatschappelijke agenda. Regionaal hebben we dit in 2016 een plek gegeven in onze visie op Beschermd Thuis. "Samen aan zet" is gebouwd op deze visie

2.1 Visie op Beschermd Thuis

Eind 2016 is in het portefeuillehouders overleg Zorg van de regio Centraal Gelderland het Visiedocument Beschermd Thuis besproken en geaccordeerd als uitgangspunt voor transformatie. Daarin omarmen we als gemeenten de beweging naar een inclusieve samenleving. Dat wil zeggen dat mensen met beperkingen zo gewoon mogelijk meedoen aan de maatschappij. De ondersteuning die zij daarbij nodig hebben regelen we in hun woonomgeving. Dit geldt ook voor de mensen met een behoefte aan een beschermende en veilige woonsetting. Dit vanuit een positieve kijk op gezondheid, die staat voor het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, zowel in fysiek, emotioneel als in sociaal opzicht. De keuzes die we hierin met elkaar hebben gemaakt zijn:

→ In onze regio hebben mensen een stabiele woonplek nodig in de wijk, midden in de samenleving.
Een woning geeft een basis voor het opbouwen van een bestaan en draagt ook bij aan de identiteit van mensen. Onderzoek heeft aangetoond dat mensen die beschermd wonen een voorkeur hebben voor zelfstandig wonen in de wijk. Inclusief wonen betekent dat mensen maximaal worden aangesproken op hun eigen regievermogen, zo gewoon mogelijk deel uitmakend van een woonbuurt met de daarbij behorende informele steun. Een stabiele woonsituatie vraagt om een snelle en flexibel op- en afschalen van hulp, niet om verplaatsing van mensen. Een verhuisbeweging hoort voort te vloeien uit persoonlijke behoeften, niet uit verandering in gezondheid.

→ We kiezen voor maximaal uitgaan van eigen kracht en eigen regie: het zelf regisserend vermogen wordt versterkt om een eigen thuis mogelijk te maken en uitstroom uit voorzieningen te bevorderen.
Uitgaande van de eigen kracht en eigen regie van mensen moet de ondersteuning vraaggericht zijn. Integraal en op maat vormgegeven, waardoor regionaal alleen een vangnet overblijft voor specialistische of acute vormen van verblijf (bijvoorbeeld een opvang voor Korsakov patiënten, of een 24-uurs opvang voor dak- en thuislozen). De begeleiding die mensen thuis ontvangen moet ook langdurig gegarandeerd kunnen worden, met een wisselende intensiteit. Daarbij zijn van belang:

- een maximale inzet op lokaal niveau op *vroegsignalering en preventie*;
- een *lokaal ondersteuningscontinuüm* voor herstel en participatie (samenwerking tussen aanbieders van zorg en welzijn, ketenafspraken met bijvoorbeeld het domein van de Zorgverzekeringswet);
- *toegang* tot ondersteuning is l*aagdrempelig*.

Meer kwetsbare mensen zullen in de wijken komen wonen. Dit maakt vroegsignalering belangrijk bij overlast en escalerende crisissituaties. Een ondersteunings-/zorgketen die daar goed op aansluit is noodzakelijk. Daarbij zien we ook raakvlakken met participatie, werk/inkomen en zorgverzekeraars. Daarnaast hebben we momenteel *verschillende vormen van opvang voor dak- en thuislozen*, die we ook voor de toekomst van belang vinden. Het gaat dan om dag- en nachtopvang voor zwerfjongeren en voor volwassenen en om crisisopvang voor alleenstaande volwassenen en voor gezinnen.

→ De verblijfsvoorzieningen zijn kleinschalig en regionaal dekkend.
Ondanks de uitgangspunten die hierboven geschetst zijn, gaan wij er van uit dat er altijd mensen zijn die behoefte hebben aan vormen van intramuraal verblijf. We richten ons op een regionaal vangnet voor specialistische of acute vormen van verblijf (bijvoorbeeld een opvang voor Korsakov patiënten, of een 24-uurs opvang voor dak- en thuislozen). Ook schaalvoordelen kunnen hierbij een rol spelen.

Dannenberg gaat er in zijn rapport van uit dat er op basis van de huidige populatie beschermd wonen een verdeling kan worden gemaakt:

- Een deel van de huidige populatie is nu al (op korte termijn)[3] goed ambulant te ondersteunen vanwege zijn zelfregulerend vermogen;
- Een deel kan na enkele jaren[4] zelfredzaam worden indien daarin voldoende ambulant wordt ondersteund en nadat vaardigheden zijn ontwikkeld/aangeleerd;
- Voor het overige deel zal alleen op langere termijn enig herstel mogelijk zijn. Voor deze groep geldt een behoefte aan een intramurale functie voor opvang of beschermd wonen.

2.2 'Samen aan zet' betekent een gezamenlijke vervolgstap

De visie op Beschermd Thuis uit 2016 leidt tot de belangrijkste doelen die we nastreven:

- Lokaal inzetten op vroeg signaleren en preventie.
- Lokale basisstructuur voor beschermd Thuis in de wijk met breed scala aan ondersteuningsvormen en woonvarianten.
- Een laagdrempelige toegang.
- Geleidelijke omvorming en afbouw van intramuraal BW-aanbod (daar waar het kan) en behoud van een regionaal dekkend netwerk op gebied van opvang en (intramuraal) beschermd wonen.

Kortom, we willen toe naar (beschermde) woonplekken in de wijk, waar kwetsbare burgers wonen in uiteenlopende woonvarianten met flexibele begeleiding en met 7 x 24 uur woonvoorzieningen voor een kleine groep mensen (regionaal vangnet). Dit vraagt om doorzetting van de transformatie van beschermd wonen naar het beschermen van kwetsbare burgers midden in de samenleving.

Casus

We hebben twee casusbeschrijvingen opgenomen. Deze zijn afkomstig uit een recente publicatie van de VNG (2018) en door inbreng vanuit de regio Centraal Gelderland tot stand gekomen. Ze bieden een inkijkje in de situatie, wensen, behoeften en dromen van twee inwoners: Rianne en Rita. Ze wonen beiden beschermd. Rianne heeft ook deelgenomen aan de stakeholderbijeenkomsten die zijn gehouden in de totstandkoming van 'Samen aan Zet'.

[3] Wij gaan uit van een periode van maximaal 2 jaar richting uitstroom.
[4] Wij gaan uit van een periode van 3-5 jaar richting uitstroom.

Biografie

Naam:	Rianne Lekkerkerker
Leeftijd:	49 jaar
Woonplaats:	Rheden
Burgerlijke staat:	Alleenstaand
Kinderen:	Twee kinderen
Beroep was:	Verkoopster (groenteman, slager, schoenen), telefoniste Belastingdienst
Nu ben ik:	Bezig met een opleiding tot vrijwilliger in de wijk, bij Vitale Verbinding in Arnhem.

Rianne Lekkerkerker heeft moeilijke tijden gehad. Haar vader is jong overleden, met haar moeder en broer heeft ze geen contact meer. Haar ex-partner was verslaafd aan drugs en alcohol, haar kinderen werden uit huis geplaatst. Rianne liep in 2002 een hersenbeschadiging op door een virus in het hersenvocht, ze leidt daardoor aan geheugenverlies, stemmingswisselingen en prikkelbaarheid. Nadat ze zes jaar geleden struikelde op haar hoge hakken, raakte ze ook fysiek beperkt en verslaafd aan pijnstillers. Vanaf dat moment kon ze niet meer zelfstandig wonen. Ze krijgt nu methadon en behandeling van IrisZorg (verslavingszorg). Rianne woont in een instelling voor beschermd wonen.

’Hé Lekkerkerker, sámen zijn we honderd procent!’

Hoe is het nu?

Hier bij beschermd wonen krijg ik hulp als ik het nodig heb. Het is belangrijk voor mij dat een begeleider me goed begrijpt, als iemand me een zetje in de rug geeft, stap ik wel in. Zelf voel ik me soms onmachtig, fijn als ik wat duidelijkheid krijg. Ik kan goed opschieten met de begeleiders, er was er een met wie ik echt een klik had. Die zei altijd: ‘Hé Lekkerkerker, sámen zijn we honderd procent!’

Wat gaat er goed?

Ik leer hier steeds meer mensen kennen door Vitale Verbindingen (coaching gericht op herstel), in buurthuis De Nieuwe Hommel help ik bijvoorbeeld mee met een knutselgroep. Fysiek gaat het ook wat beter. Hoge hakken draag ik niet meer, alleen nog als ik er niet mee hoef te lopen.

Ben u wel eens bang dat het weer slechter met u zal gaan?

Ja, ik ben wel eens bang om nog een keer te vallen, en dat ik dan weer moet revalideren. Maar als ik mijn medicatie blijf gebruiken, gaat het over het algemeen goed met me. Ik zal altijd wel medicijnen en medische hulpmiddelen nodig hebben.

Wat zijn uw dromen voor de toekomst?

Dat het zo blijft als nu, ik ben blij met mijn plek, en met mijn vrijwilligerswerk. In het dagelijks leven merk ik wel eens dat mensen me niet serieus nemen. Dat ze tegen mijn begeleider praten, in plaats van tegen mij. Dat stoort me. Mensen denken dat je gek bent als je beschermd woont. Maar ik heb de beschikking over mijn eigen leven en over mijn geld. En als ik hulp nodig heb, dan vraag en krijg ik het. Mijn droom is dat ik evenveel respect en waardering krijg als andere mensen. Stop met de stigma’s, niet over mij praten, maar met mij.

Bron: VNG 2018, ‘Acht interviews over herstellen en erbij horen.’

Biografie

Naam:	Rita Maris
Leeftijd:	65
Woonplaats:	Rheden
Woonsituatie:	Alleenstaand
Kinderen:	Geen
Beroep was:	Au pair (België), rechtenstudent (afgehaakt), schoonmaakster en oppas
Ik ben nu:	Veel in het klei-atelier van het Dorpshuis, en ik ga af en toe naar de inloop

Rita woonde in haar jeugd in een gehucht waar iedereen elkaar kent. In haar familie waren er een paar mensen met een dubieus oorlogsverleden, dat achtervolgde Rita en haar broers. De jongste broer pleegde zelfmoord. Rita had nachtmerries over de oorlog, ze kreeg verscheidene malen depressies en psychoses. Drie maal is ze voor langere tijd opgenomen in de GGZ, tussendoor woonde ze zelfstandig. Sinds twee jaar zit ze in een voorziening voor beschermd wonen.

'Ik luister goed naar de jongeren die me begeleiden'

Hoe gaat het nu met u?

Ik woon in beschermd wonen omdat mijn familie en mijn directe omgeving niet meer alles kon opvangen. Drie keer in de week krijg ik thuiszorg en van de begeleiders krijg ik hulp bij de lichamelijke verzorging. Ook komen ze met me praten. Ik heb een 'Wellness Recovery Action Plan', daar leer ik dingen die me helpen bij mijn herstel. We maken er ook veel grappen. Ik heb wat meer afstand genomen van mijn broer, we hebben nu allebei ons eigen leven en het contact gaat beter. Ik luister goed naar de jongeren die me begeleiden. Als ik geen zin heb, geef ik mezelf een schop onder m'n kont.

Bent u wel eens bang dat het weer misgaat?

Ja, als ik gestrest ben. We wonen met meer mensen in een huis, heel verschillende types, met verschillende achtergronden. Dat geeft me wel eens stress en ik kan zelf ook scherp reageren. Als er dingen uit de hand dreigen te lopen, grijpen de begeleiders in. Dat geeft rust. We kunnen ook goed discussiëren met elkaar.

Kunt u ergens terecht als het slechter met u gaat?

Ik kan altijd terug naar de Braamberg (GGZ-instelling) en ik weet ook welke medicijnen ik nodig heb. Ik kan ook naar de praktijkondersteuner van de huisarts. Er is een scenario gemaakt met de WRAP-methode. Daarin staat wie van mijn begeleiders beslissingen mogen nemen en met wie uit mijn persoonlijke levenssfeer contact moet worden opgenomen. Dat is mijn broer.

Wat zijn uw dromen voor de toekomst?

Ik heb al best veel leuke en speciale dingen gedaan, zoals een toneelcursus, ik wil blijven werken in het klei-atelier. Creatief zijn vind ik belangrijk, ik wil graag een iets minder scherpe tong, en lief zijn voor anderen én voor mezelf.

Bron: VNG 2018, 'Acht interviews over herstellen en erbij horen.'

3. Wat is de bestaande regionale situatie?

Als we onze visie verder in de praktijk willen brengen: wat is dan de huidige regionale situatie? Wat is onze startsituatie?

3.1 Beschermd Wonen

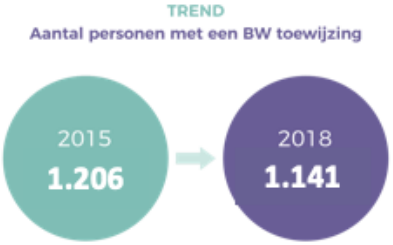

Arnhem vervult de rol van centrumgemeente. In onze regio hanteren we een aantal criteria waaraan inwoners moeten voldoen om in te kunnen stromen bij Beschermd Thuis. Je moet volwassen zijn, en de Nederlandse nationaliteit hebben of legaal verblijven in Nederland. Er moet sprake zijn van bewijsvoering, diagnose of het vermoeden van psychiatrische problematiek. Er is een noodzaak tot (24-uurs) toezicht en begeleiding in de nabijheid. Toezicht en intensieve ondersteuning kunnen niet geleverd worden door ambulante ondersteuning. Er zijn twee contra-indicaties om gebruik te maken van beschermd wonen, namelijk: een acute (crisis) situatie of sprake van voorliggende voorzieningen als Wlz (levenslange verstandelijke of lichamelijke beperking), Zvw (behandeling) of WMO (ambulant).

Mensen die gebruik willen maken van beschermd wonen melden zich bij de lokale toegang (sociaal team/ wijkteam) van de gemeente waarin zij wonen. De lokale toegang bekijkt samen met één van de aandachtsfunctionarissen beschermd wonen uit Arnhem of beschermd wonen de best passende vorm van ondersteuning is voor de betreffende inwoner. Ten behoeve van het inzicht in de ontwikkeling van Beschermd Thuis wordt periodiek een overzicht gegeven van de aantallen cliënten naar toewijzingen[5] en ingezette zorg in alle gemeenten. De gemeente Arnhem stelt deze op.

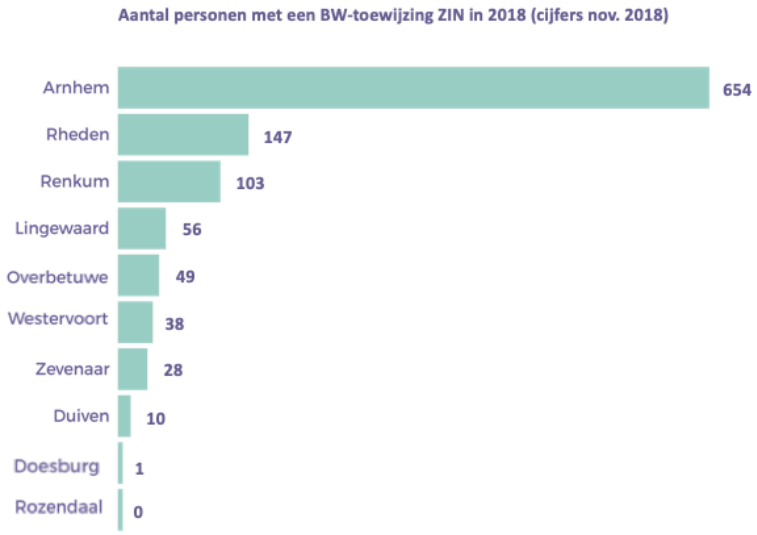

Het aandeel zorg in natura is veruit het grootst. In juli 2018 kende de regio 1.086 toewijzingen in natura (ZIN).
We hebben deze meest recente cijfers grafisch weergegeven in figuur 1.
Het betreft hier het aantal personen met *een ZIN-toewijzing*.

Figuur 1: Toewijzing ZIN naar gemeente (cijfers overzicht nov 2018). De registratie vond tot en met april 2018 plaats op grond van de voormalige 'producten' BW en 'scheiden wonen-zorg'. Met ingang van 1 mei 2018 zijn er nieuwe producten van kracht. De toewijzing vindt vanaf dat moment ook plaats op basis van deze nieuwe producten. Zie bijlage 3 voor de nieuwe producten. Nb. Rijnwaarden is opgegaan in de gemeente Zevenaar. De gegevens van Rijnwaarden zijn hier meegeteld.

Daarnaast kende de totale regio nog 55 personen met een *PGB-toewijzing* (Persoonsgebonden Budget). Dit aantal is klein ten opzichte van ZIN (1.086 personen). Het aandeel personen met een PGB is sinds januari 2015 gedaald van 316 naar 55 in juli 2018.

[5] Gemeente Arnhem: het aantal personen met een toewijzing is een betrouwbare indicator van het aantal cliënten in zorg. Jaarlijks kan worden bezien wie daadwerkelijk verzilverd hebben.

Het merendeel van de mensen woont/verblijft in een voorziening in één van de volgende gemeenten: Arnhem, Rheden, Renkum en Lingewaard. In januari 2015 was het totaalaantal personen in de regio 1.206 en in november 2018 1.141. Dit betreft ZIN en PGB tezamen.
Het totaalaantal inwoners met een toewijzing is in deze periode gedaald met 5%.

Uit nadere verdiepende analyse van cijfers uit het jaar 2017 (uitgevoerd door de gemeente Arnhem) blijkt dat in BW ongeveer 40% van de cliënten een twintiger is. 31% is een 50 plusser.

3.2 Maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang - de opvang voor dak- en thuislozen - is sinds 1994 een gemeentelijke taak. Kerntaak van de maatschappelijke opvang is het bieden van tijdelijk verblijf aan mensen zonder dak boven hun hoofd, gekoppeld aan zorg en begeleiding en/of het verhelpen van een crisis. Mensen die aangewezen zijn op maatschappelijke opvang hebben veel met elkaar gemeen. Ze kampen vaak met meerdere, elkaar beïnvloedende problemen. Zo is er vaak sprake van een combinatie van dak- en thuisloosheid, geweldsproblematiek, schulden, opvoedingsproblemen, psychiatrische, somatische en/of verslavingsproblemen en/of werkloosheid of het ontbreken van een zinvolle dagbesteding. Dit maakt de hulpvraag veelal complex en veelomvattend.

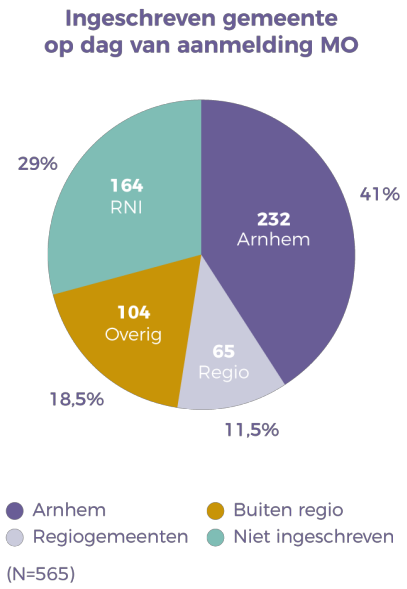

Figuur 2. Inschrijving bij aanmelding.

Er zijn diverse redenen waardoor dakloosheid kan ontstaan:
- Het verlaten van het huis
- Huisuitzetting huurwoning (corporatie of vrije sector)
- Uit het ouderlijk huis gezet
- Ontslag uit zorginstelling
- Ontslag uit detentie
- Remigratie

Het CBS presenteerde in december 2018 een rapportage ('Inzicht in dakloosheid') met meer informatie over het profiel van daklozen. In maatschappelijke opvang wordt door- en in de centrumgemeente Arnhem voor gehele regio voorzien. Dit betreft de volgende voorzieningen:
- Opvang dak- en thuisloze volwassenen
- Crisisopvang volwassenen
- Crisisopvang gezinnen
- Opvang zwerfjongeren

Er is landelijke toegankelijkheid: in principe kan iedereen in de maatschappelijke opvang in de regio terecht.

De maatschappelijke opvang kent een relatief grote groep 'niet ingeschrevenen' en ook instroom van buiten de regio. Een ander deel van de aanmeldingen komt (op het moment van aanmelding) uit Arnhem en een kleiner deel uit de regio. Voor deze eerste groep weten we echter dat de historische herkomst buiten Arnhem kan liggen. Feit is namelijk dat vaak voorafgaand aan feitelijke dakloosheid een trek naar de grote stad plaatsvindt. Als we kijken naar de regionale herkomst dan zien we het beeld zoals hieronder weergegeven

De toegang tot de MO sluit aan bij de vigerende OGGZ-structuur. De toegang verloopt via de VGGM (Centrale Toegang).

Deze is gericht op:
- goede coördinatie van persoonsgerichte aanpak (effectieve inzet van hulp);
- realiseren van een sluitend voorzieningenaanbod (welke behoeften zijn er en hoe ontwikkelen deze zich) en vertaling naar subsidie/inkoop;
- versterken van de beleidsregie (informatie en monitoring).

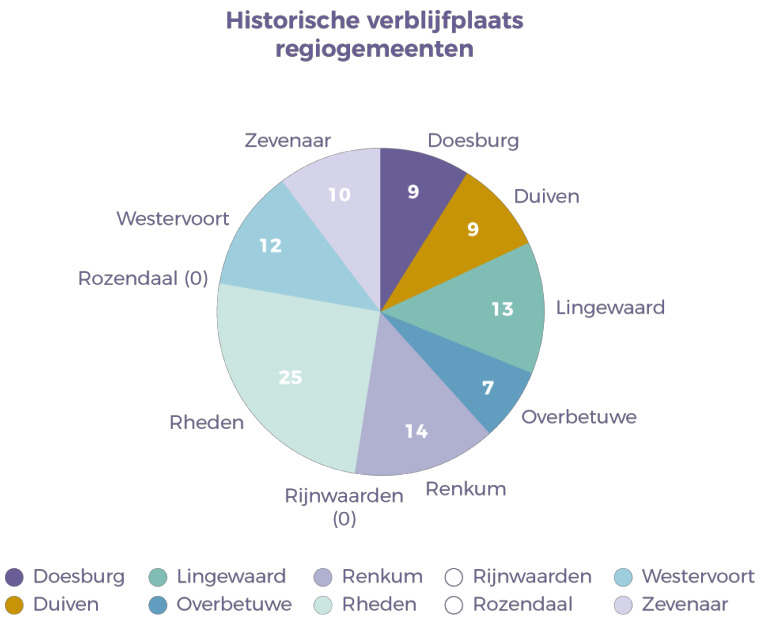

Figuur 3. Historische verblijfplaats (regionaal).

Er wordt gestreefd naar terugkeer naar een eigen plek, een thuis. Vaak vindt uitstroom in Arnhem plaats. Daarbij gaat het voornamelijk om huurwoningen of huurwoningen in de vrije sector. Slechts een klein deel van de inwoners die een beroep doen op maatschappelijke opvang stromen door naar beschermd- of begeleid wonen.
Maatschappelijke opvang biedt een regionaal vangnet. De gezamenlijke opgave in de transformatie ligt met name in het inzetten op voorkomen (preventie/voorkomen instroom) en opnieuw zelfstandig worden (terugkeer/uitstroom). De beweging naar zelfstandigheid en maatschappelijk herstel.

3.3 Beeld: locaties

In het voorjaar van 2018 is een inventarisatie van locaties gemaakt op basis van de zorgaanbieders die ingeschreven waren. Op een kaart zijn deze locaties weergegeven (figuur 4):
- Beschermd wonen intramuraal
- Beschermd wonen ambulant (scheiden wonen en zorg, in de nieuwe productenstructuur: groepswonen of zelfstandig intensief thuis)
- Maatschappelijke opvang

De gemeente Arnhem heeft in het najaar van 2018 de gecontracteerde aanbieders die zorg leveren per gemeente in beeld gebracht door combinatie van verschillende registratiebronnen. Voor het opstellen van een verdiepend 'lokaal beeld' willen we hiernaar verwijzen. De kaart laat een onevenredige verdeling van locaties zien.[6] Opvallend zijn een aantal grote, geclusterde voorzieningen buiten de woongebieden, zoals De Keijenberg in Renkum en woningen (BW) op het terrein van Wolfheze. Voorzieningen beschermd wonen liggen soms dichtbij behandellocaties, bijvoorbeeld bij het terrein van Pro Persona in Wolfheze of dichtbij het Leo Kannerhuis in Oosterbeek. Sommige voorzieningen zijn grootschalig. Het intramurale aanbod is ongelijk (niet objectief) verdeeld over de regio (Arnhem, Rheden, Renkum en Lingewaard kennen veel voorzieningen). We willen toe naar diverse varianten in wonen met begeleiding/bescherming (bewoners met eigen huurcontract). Deze meer ambulante varianten hebben we nog niet overal. Daar ligt een opgave.
Voorzieningen voor maatschappelijke opvang zijn in Arnhem gecentreerd.

[6] Op de kaart betekenen donderblauwe punten zowel 'intramuraal' als 'scheiden/wonen en zorgaanbod' (groepswonen). Lichtblauwe punten vertegenwoordigen uitsluitend ambulant aanbod (de meerderheid betreft hierbij groepswonen en een enkel punt staat voor 1-2 persoon(s) woonlocaties).

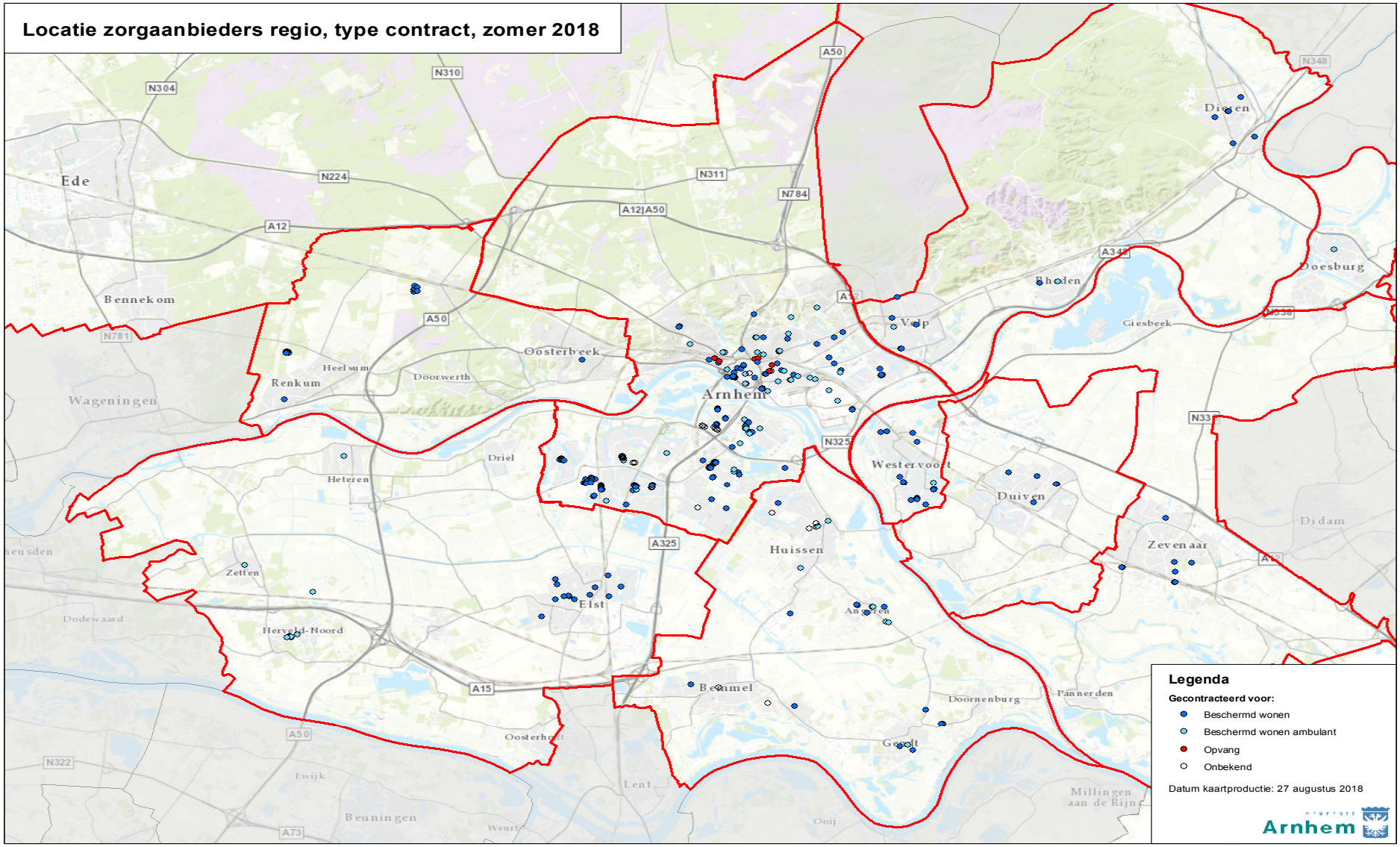

Figuur 4: Locaties (2018), zowel contract als subsidie

4. Actuele ontwikkelingen

In dit hoofdstuk gaan we in op actuele ontwikkelingen en de opgave op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Welke ontwikkelingen (in hoofdlijnen) spelen er?

4.1 Een nieuwe fase van transformatie: regionaal plan, samenwerking en afspraken

Formeel kent de Wmo 2015 geen onderscheid tussen centrumgemeenten en regiogemeenten. Volgens de wet zijn alle gemeenten verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en BW. Het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben destijds afgesproken dat voorlopig met 43 centrumgemeenten zal worden gewerkt. De centrumgemeenten hebben daarbij een regierol en ontvangen ook de financiële middelen van het Rijk. Vanaf 1 januari 2021 komt deze constructie te vervallen. Om deze taken goed uit te kunnen voeren blijft regionale samenwerking noodzakelijk. Daarom hebben het Rijk en de VNG afgesproken dat alle gemeenten kenbaar maken in welke regio ze samenwerken.
Deze regio's dienen samen een regionaal plan op te stellen waarin bindende afspraken worden gemaakt over de ondersteuning voor de doelgroep, verdeling van verantwoordelijkheden, middelen en risico's, de samenwerking tussen gemeenten en andere partijen en hoe van de bestaande situatie naar een nieuwe situatie gewerkt wordt. Voor vrouwenopvang en huiselijk geweld blijft de centrumgemeente wel gehandhaafd.
VNG en Rijk zijn het eind 2018 bestuurlijk eens over een versnelling in de voorbereidingen op de doordecentralisatie. De regio's voor BW en MO wordt gevraagd om uiterlijk 1 januari 2020 regionale afspraken te hebben gemaakt over:

- Verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten
- Verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's
- Wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen de gemeenten de regio.
- Wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio (o.a. aanbieders, cliënten, verzekeraars, corporaties).
- De wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven zal worden en hoe hierbij geborgd zal worden dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn.

4.2 Ontwikkeling: toegang Wet langdurige zorg

Voor een groep mensen met forse psychische problematiek waarvan vaststaat dat ze blijvend zijn aangewezen op permanent toezicht of 24-uurs zorg nabij, geldt dat ze toegang krijgen tot de Wet langdurige zorg (Wlz). Een deel van de mensen die op dit moment in beschermd wonen verblijft, komt hiervoor in aanmerking (levenslang en levensbreed behoefte aan zorg en ondersteuning).

Op dit moment werkt het ministerie van VWS, in afstemming met partijen, aan een wetsvoorstel. Deze wijziging van de Wlz zal ervoor zorgen dat een groep cliënten met ggz-problematiek die nu in een beschermde woonvoorziening woont per 2021 overgaat van de Wmo naar de Wlz. Het gaat om mensen die levenslang en levensbreed zorg nodig hebben, waarvan de zorg onder de Wlz komt te vallen.

Landelijk wordt gewerkt aan een voor de invoering van de Wet langdurige zorg voor de GGz-doelgroep. De thema's waar het om gaat zijn:

- Communicatie
- Gegevensoverdracht
- Opbouw expertise CIZ
- Inzicht doelgroep

- (her) beoordelingsproces 2020
- Herinrichting Wlz
- Pgb-uitvoeringsaspecten
- Pgb: zorgprofielen uitsluiten + gewaarborgde hulp verplichten
- Behandelcapaciteit en expertise van zorgaanbieders
- Eigen bijdragen
- Huidige knelpunten
- Monitoring cliëntstromen

Per 1 januari 2021 maken naar verwachting ca. 11.000 cliënten de overstap van de Wmo/beschermd wonen naar de Wlz. Doordat cliënten overgaan naar de Wlz ontvangen gemeenten straks minder budget. Het kabinet gaat uit van een uitname van € 495 miljoen, volgens de (centrum)gemeenten is deze raming te hoog. Een hoge uitname als uitgangspunt nodigt uit om veel mensen voor te dragen voor een Wlz-indicatie. Het risico is dat de instroom groter is dan nodig en herstelmogelijkheden voor mensen daardoor onbenut blijven (bron: VNG, augustus 2018).

4.3 Ontwikkeling: Financieel verdeelmodel per 2021

Landelijk wordt gewerkt aan een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding uit de Wmo 2015 (dit laatste deel is nu ook al de praktijk) dat de middelen voor deze taken over alle gemeenten verdeeld. Het nieuwe verdeelmodel heeft als doel de middelen op basis van objectieve criteria te verdelen zodat deze aansluiten bij de lokale behoefte van inwoners. Ook moet het nieuwe verdeelmodel meer synergie mogelijk maken tussen "reguliere" vormen van ondersteuning vanuit de Wmo 2015 en de specialistische vormen van ondersteuning binnen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Dit als aansluiting op de visie van de commissie Dannenberg met betrekking tot een inclusieve samenleving. De implementatie van een nieuw verdeelmodel wordt verwacht per 2021. Er is sprake van nauwe samenhang met de verruimde toegang tot de Wet langdurige zorg.
De effecten van een nieuw verdeelmodel zijn nog onduidelijk, maar de verwachting is dat onze regio Centraal Gelderland een 'nadeelregio' is. Dit heeft te maken met een historisch gegroeide concentratie van voorzieningen (zowel beschermd wonen als behandeling van mensen met psychiatrische ziektebeelden) in onze regio. Op dit punt vindt nadere verdieping in landelijk verband plaats. Ook de samenhang met de Wlz wordt hierin meegenomen en zorgt mogelijk nog voor wijzigingen in het verdeelmodel.

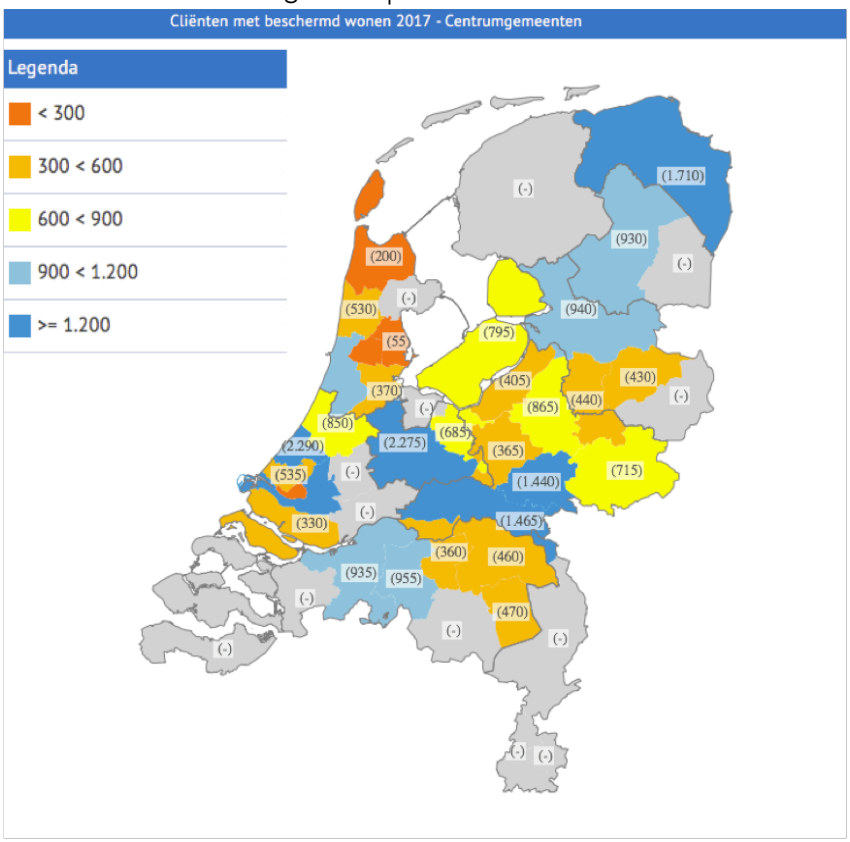

Figuur 5: verdeling BW-plekken over Nederland naar centrumgemeente (2017). Arnhem beschikt, in historisch perspectief, over veel plekken BW.

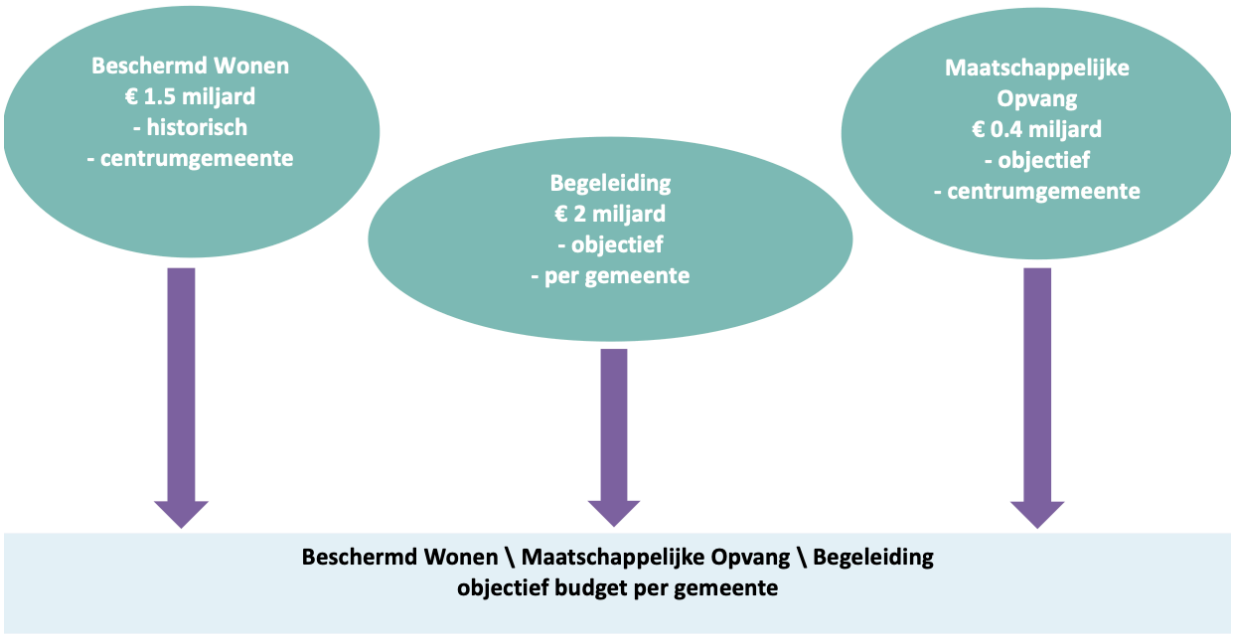

Figuur 6: Er wordt gewerkt aan een objectief verdeelmodel (landelijk)

Diverse gemeenten gaven daarom in de bestuurlijke gesprekken aan dat het van groot belang is dat we de landelijke ontwikkelingen volgen en ook binnen de regio goed monitoren hoe de verdeling van cliënten eruitziet en mogelijk verandert als gevolg van de openstelling van de Wlz en de transformatie naar Beschermd Thuis.

Op dit vlak zijn inmiddels enkele voorbereidende onderzoeken openbaar geworden en is een 'handreiking financiële samenwerking' verschenen die hierbij benut kunnen worden.

4.4 (curatieve) GGZ en stakeholdergesprek behandel GGZ

Het ministerie van VWS en een groot aantal partijen sloten in juni 2018 een (onderhandelaars)akkoord over de GGZ. De VNG wil dat het Rijk erkent dat ambulantisering in de GGZ leidt tot de noodzaak van extra investeringen door gemeenten. In het akkoord staan afspraken om de kwaliteit en de toegankelijkheid van de GGZ verder te verbeteren. De VNG onderschrijft de doelen van het akkoord, waarin een belangrijke rol is weggelegd voor gemeenten en heeft bij de onderhandelingen hierover ingezet op versterking van de verbinding tussen zorg en sociaal domein. Het is belangrijk dat GGZ in de wijk aanwezig is en dat er mogelijkheden zijn voor consultatie en overleg. Het akkoord bevat daarover afspraken. Het doel is dat iedereen zoveel mogelijk kan meedoen in de samenleving. Bijvoorbeeld dat meer patiënten uit instellingen vertrekken en in de wijk komen wonen. Willen gemeenten deze ambulantisering goed uitvoeren, dan is daar extra geld voor nodig. Hierover zijn de VNG en het ministerie van VWS met elkaar in gesprek.

Voor onze regio betekent dit dat een nauwe(re) samenwerking met behandel-GGZ plaats moet vinden (denk aan: Pro Persona, GGNet, IrisZorg en anderen). Ter algemene verkenning spraken we met Pro Persona. Onderwerpen die aan de orde kwamen tijdens gesprekken met Pro Persona zijn:

- De FACT-teams werken 'dicht' tegen de wijkteams aan. Het bundelen van moeilijke casussen is gewenst. Er is behoefte aan netwerksamenwerking op wijk- of gemeenteniveau (afhankelijk van de schaal).
- Elke gemeente zou een knooppunt GGZ moeten hebben. Een infrastructuur die samenwerking stimuleert. Gemeenten kunnen dit faciliteren en hiervan de urgentie benadrukken. Het gaat om ontmoeting in wijk en de gemeente tussen de relevante professionals.

Samenwerking behandel GGZ

- Het ‘denken’ en ‘samenwerken’ moet ontschot plaatsvinden. Het opstarten en inrichten van coördinatie en afstemming vraagt geen grote investeringen: een convenant en gezamenlijk aan de slag is belangrijk. Beter klein beginnen, dan niets doen.
- De bestuurlijk regionale afstemming (incluis financiers) kan deze beweging ondersteunen en initiëren. Voorbeelden zoals de vorming van een EPA-taskforce kwamen ter sprake: ze zijn een ‘samenwerkingsvoertuig’ om gezamenlijk (over de domeinen) te innoveren.
- Thema’s waar kansen liggen:
  - Preventie/signalering
  - Intensiveren samenwerking in de wijk
  - Inrichten van ‘woonpaden’ naar passende woonplekken
  - Hybride voorzieningen voor cliënten die moeizaam uitstromen uit de kliniek maar wel perspectief hiertoe hebben. Edoch vaak gehospitaliseerd zijn, kwetsbaar en met een kans op terugval
  - Verbrede inzet dagbesteding (’omgekeerde inclusie’)

4.5 Nationale woonagenda, doorstroom, stakeholdergesprek corporatie

In mei 2018 is de Nationale woonagenda voor de periode 2018-2021 vastgesteld. In deze agenda is voor de betrokken partijen de agenda voor de komende jaren voor het woondomein bepaald. In de Nationale woonagenda is ook aandacht voor de doorstroom vanuit beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Nationale woonagenda

Tijdens de totstandkoming van dit transformatieplan is op verschillende momenten gesproken over huisvesting. In enkele gemeenten zijn al afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties over de doorstroom vanuit een voorziening (beschermd wonen of maatschappelijke opvang) naar een eigen zelfstandige woning. Ook andere gemeenten zijn hierover in gesprek met de corporaties in hun gemeenten. Ter verkenning spraken we corporaties. Onderwerpen die aan de orde kwamen tijdens gesprekken:

- Verbreding van de regeling van ‘120 woningen’ (nu: Arnhem) voor kwetsbare doelgroepen naar regiogemeenten.
- Beschikbaarheid van passende locaties, met een passend huurniveau en tegelijkertijd voorkomen van overconcentratie.
- Behoefte aan woonvarianten en financiering hiervan.
- Verband tussen behoefte en noodzaak van 24-uurs nabijheid en vrijheid om een woonplek te kiezen.
- Effecten van ‘omklappen’ van woningen.

5. Opgave en ambitie

In dit hoofdstuk gaan we in op de opgave op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. En onze ambitie.

5.1 Ontwikkellijnen voor de komende jaren

Het bestaande zorglandschap, de nieuwe fase van transformatie waarin we zijn beland, en recente ontwikkelingen bepalen de gezamenlijke opgave voor de komende jaren. Hoe ziet de opgave er voor de komende jaren uit?
De opgave kan worden samengevat als: we willen naar een meer wijkgerichte GGZ in samenwerking met partners. Deze opgave wordt gekenmerkt door:

1. Geleidelijke afbouw en omvorming van intramuraal beschermd wonen naar een lokale basisinfrastructuur met een breed scala aan ondersteuningsvormen (en woonvarianten), lokaal in de wijk. Ons streven is om intramuraal beschermd wonen *reëel* af te bouwen en extramuralisering vorm te geven *daar waar het kan*. In samenspel met de toegang tot de Wlz voor een deel van de doelgroep.
2. Behoud van een regionaal vangnet op het gebied opvang en intramuraal beschermd wonen.
3. Lokaal voldoende toegeruste toegang die integraal en levensbreed werkt en die gebruik kan maken van de infrastructuur uit de ontwikkellijnen 1 en 2.

Deze opgave geeft werk voor een langere periode dan 2019 – 2020: de visie op Beschermd Thuis valt niet van de een op de andere dag te realiseren. Wel om er, stap voor stap, verder naartoe te werken. Belangrijke eerste stappen zijn door de centrumgemeente Arnhem in gang gezet na de decentralisatie in 2015. En met de nieuwe producten die per 1 mei 2018 voor beschermd wonen zijn geïntroduceerd. Dit geeft meer mogelijkheden om aan te sluiten bij de behoefte van inwoners en zo zelfstandig mogelijk wonen (in de wijk) mogelijk te maken. Voor een uitgebreide beschrijving van de producten zie bijlage 3.

Zorgaanbieders hebben de opdracht gekregen om verblijfsvoorzieningen waar mogelijk te transformeren naar een meer extramuraal aanbod, verbinding te maken met het ambulante aanbod in de wijk, en de effecten van hun inzet inzichtelijk te maken.

5.2 Ambitie

Onze ambitie is om de beweging naar Beschermd Thuis door te zetten. We werken aan sociale inclusie zoals verwoord in de proloog van dit document en is beschreven in onze gezamenlijke visie op Beschermd Thuis. Doelen die hierbij de komende jaren om ontwikkeling, keuzes en actie vragen van gemeenten en stakeholders vragen zijn onderstaand weergegeven.

- Versterken van de lokale infrastructuur, met aandacht voor preventie.
- Inregelen van het gezamenlijke regionale georganiseerd aanbod opvang en intramuraal beschermd wonen (vangnet).
- Toegang: lokale toegankelijkheid en toegang tot regionaal georganiseerd aanbod (vangnet).
- Wonen: voldoende passende woningen, spreiding en woonvarianten.

Ontwikkel-lijnen

De maatschappelijke opvang kent een kleinere omvang, specifieke stakeholders en burgers die erop aangewezen zijn. Na gezamenlijke verdieping hebben geconcludeerd dat de MO *eveneens* aandacht behoeft gericht op het gezamenlijk inzetten op voorkomen (preventie/voorkomen instroom) en opnieuw zelfstandig worden (terugkeer/uitstroom). Deze onderwerpen vormen de ontwikkellijnen voor de komende jaren. Daarbij vervolgen van de ingezette beweging gericht op productinnovatie, regie op nieuw aanbod en kwaliteit. Deze weg is de afgelopen jaren ingeslagen.

6. Preventie en lokale basisinfrastructuur

6.1 Inleiding

Onze ambitie is om zorg en ondersteuning dicht bij onze inwoners te organiseren. Ons streven is om intramuraal beschermd wonen *reëel* af te bouwen en extramuralisering vorm te geven daar waar het kan. Dit vraagt om versterking van de lokale inzet én het werken aan draagvlak in de wijken. In samenspel met de toegang tot de Wlz voor een deel van de doelgroep.

Door stakeholders en ervaringsdeskundigen is opgemerkt dat aandacht voor de wijk en een 'warm welkom' essentieel zijn om je thuis te voelen. Gemeenten geven aan dat de draagkracht in bepaalde wijken soms uitgeput raakt. We zoeken daarom naar methodieken die helpen om de draagkracht van wijken te vergroten en de 'normalisatie' van mensen met psychische/ ernstige psychosociale problematiek in de wijk te vergroten. Sociale inclusie vraagt: beginnen 'aan de voorkant' en de buurt te betrekken en mede-eigenaar te laten zijn van de maatschappelijke vraag en behoefte. Niet pas op het moment dat er 'overlast' is. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een informatiecampagne, maar ook door het versterken van zelfmanagement zoals een 'crisiskaart' die weergeeft wat goed werkt voor een inwoner in een noodsituatie.

Versterken van preventie

Uit de gesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen:

> *"Bij lichamelijke klachten belt men de ambulance, maar bij psychische klachten weet men niet met wie er contact moet worden opgenomen. Dan wordt vaak de politie gebeld. Liever een buurman die even meekijkt en via het netwerk contact zoekt met een hulpverlener."*

6.2 Lokale verantwoordelijkheid

Elke gemeente dient zelf invulling te geven aan vroegtijdige signalering en versterking van de lokale ondersteuningsstructuur. Er is geen inhoudelijke blauwdruk die past op elke gemeente. Wel zijn er elementen benoemd (ondermeer in handreikingen van de VNG en het meerjarenbeleidskader vanuit het Rijk). Deze kunnen houvast bieden, evenals kennisdeling, concrete pilots, en het uitwisselen van ervaringen in regionaal verband. Hiervoor bestaat een voorkeur en stevige basis, blijkens de gevoerde bestuurlijke gesprekken.

De kracht van een integraal aanbod is het verbinden van (reeds bestaande) lokale elementen. Juist daarmee zouden kwetsbare inwoners beter in staat gesteld moeten worden om zelfstandig te blijven wonen en participeren. Deze structuur moet lokaal geborgd zijn.

Iedere gemeente is op dit moment al verantwoordelijk voor het voorkomen van situaties die leiden tot een noodzaak tot beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Het delen van succes en goede voorbeelden doen we nog relatief weinig. Het organiseren van (nieuwe) voorzieningen op wijkniveau kan bijdragen aan het voorkomen van instroom. Te denken valt aan inloopvoorzieningen, inzet van ervaringsdeskundigheid in de wijk, maatjesprojecten of buurtcirkels.

Uit de gesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen:

'Zorg voor mogelijkheden om je verhaal te kunnen doen: hier ligt een opgave voor lokaal beleid: mensen met mentale kwetsbaarheden zoeken elkaar minder snel op (onder andere door schaamte). Ervaringsdeskundigen die lokaal actief zijn, breken dit vaak open en kunnen helpen in het contact zoeken met elkaar.'
"In een wijk moet de basiskennis vergroot worden over mensen met een psychische kwetsbaarheid. Misschien zijn er wel mensen die willen helpen/ondersteunen."

6.3 Ontwikkellijn

De veronderstelling is dat dankzij een sterke lokale structuur er meer inwoners ondersteund kunnen worden in hun eigen leefomgeving. Zelfstandig wonen, met goede begeleiding in een eigen (zelf gehuurde) woning is voor meer inwoners binnen bereik te brengen. Binnen de maatschappelijke opvang zetten we in op preventie (bemoeizorgteams en hulpverlening bij (dreigende) ontruiming van een woning). Een lokale basisinfrastructuur maakt dit mogelijk.
Dat betekent daarmee ook dat wanneer de lokale structuur ontoereikend zou zijn, er vaker aanspraak op regionaal georganiseerd aanbod gedaan wordt. Om te voorkomen dat er een scheve toestroom naar regionaal georganiseerd aanbod kan ontstaan vanwege het ontbreken van elementen in het lokale aanbod, stemmen we de lokale basisinfrastructuur af. Een aanzet is gegeven in onderstaande figuur.

Ontwikkel-lijnen

Doorkijkje lokale agenda	
Preventie	De-stigmatisering Lokaal zorgnetwerk Preventie GGD Aanpak verwarde personen Opbouw lokale kennis GGz-problematiek
Algemene voorzieningen	Steunpunten Inloop GGz
Ambulante voorzieningen	Ambulante begeleiding Intensief ambulant Scheiden wonen / zorg (groepswonen) Bemoeizorg / zorgbemiddeling Housing First
Maatschappelijke opvang	Preventie, voorkomen dakloosheid Een (t)huis om naar terug te keren na opvang

6.4 Wat verdient aandacht in de lokale basisinfrastructuur?

De problemen van kwetsbare inwoners zijn doorgaans divers, beslaan meerdere leefgebieden, en vragen een oplossing in samenhang. In de stakeholdergesprekken en met het panel van ervaringsdeskundigen hebben we uitgebreid stilgestaan bij de onderwerpen die dit betreft. Zij hebben meegedacht. De uitkomsten hebben we thematisch geordend. Het betreft de volgende thema's:

Thema's: wat is er meer nodig om inwoners maximaal mee te laten doen?			
Bekendheid en informatie	Preventie en signalering	Meedoen in plaats van isolement	Steunpunten in de buurt
Begeleiding	Kennis en expertise bij toegang	Hulpverleners – wijkteam/wijkcoach	Samenwerking zorgaanbieders
Dagbesteding /participatie	Een passende woning	Financieel zaken op orde	

In bijlage 2 hebben we ze nader geduid.

7. Regionale ondersteuningsstructuur

7.1 Inleiding

Uitgangspunt is dat elke gemeente verantwoordelijk is voor haar inwoners en ondersteuning zoveel mogelijk lokaal kan bieden. De versterking van de lokale preventie en ondersteuningsstructuur en overgang van een deel van de doelgroep naar de Wlz gaat vragen om een herijking van het regionaal georganiseerde aanbod: inrichting van de regionale ondersteuningsstructuur.

7.2 Ontwikkellijn

Vanuit de visie op Beschermd Thuis gaan we voor een dekkend regionaal vangnet, en een bestendige goede opvang van dak- en thuislozen. Voor het regionaal georganiseerde aanbod (vangnet) blijven we samenwerken, aanvullend op de lokale ondersteuningsstructuur.

Bij de gesprekken in het kader van het transformatieplan is de vraag besproken of het mogelijk en efficiënt is om lokaal alternatieven te vinden in het domein van de MO. Deels is dat waarschijnlijk wel mogelijk. Gedacht wordt aan inzet op preventie en versterking ambulante begeleiding om instroom in beschermd wonen te voorkomen, het voorkomen van huisuitzettingen en een directe crisisopvang lokaal (ter vermindering van instroom in de maatschappelijke opvang).

Dit proces "van regionaal naar lokaal" zal een geleidelijk proces zijn, dat in 2021 nog niet geheel afgerond zal zijn. In 2019 en 2020 kan daar al mee worden geëxperimenteerd. We willen hier onze krachten bundelen en 'nieuwe energie' creëren om gezamenlijk te leren en ervaring op te doen met de invulling van 'Beschermd Thuis'.

7.3 Voorbereiding op het nieuwe financiële verdeelmodel

Momenteel ontvangt centrumgemeente Arnhem van het Rijk alle middelen voor de regio voor de uitvoering van de centrumgemeentetaken. De financiën en formele uitvoering van taken ligt in de overgangsjaren 2019 en 2020 primair bij de gemeente Arnhem.

Uit de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken komt de wens naar voren de financiële startsituatie in beeld te brengen voor de volgende fase van de transformatie. De gemeente Arnhem heeft aangegeven deze te op te stellen.

Per 1 januari 2021 ontvangen de regiogemeenten (conform het nog vast te stellen verdeelmodel) hun eigen middelen ten behoeve van de uitvoering van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

De gemeenten investeren deze middelen deels in de versterking van de preventie en lokale ondersteuningsstructuur. Daarnaast dienen het regionaal georganiseerde aanbod gezamenlijk bekostigd te worden. Het budget dat gemeenten vanaf 2021 ontvangen is nog onbekend. Ook zal er landelijk sprake zijn van ingroei. Een daadwerkelijke financiële vertaling kan worden gemaakt bij de uitwerking in 2019 en 2020.

Zodra er meer helder is, kan een prognose voor regionale kosten opgesteld worden. Dit loopt in het proces mee met de inhoudelijke uitwerking. In 2020 kunnen de financiële effecten te worden verwerkt in de begrotingen van de gemeenten voor 2021 en verder.

8. Toegang

8.1 Inleiding

Mensen die gebruik willen maken van beschermd wonen melden zich op dit moment bij de lokale toegang van de gemeente waarin zij wonen. De lokale toegang bekijkt samen met één van de aandachtsfunctionarissen beschermd wonen uit Arnhem of beschermd wonen de best passende vorm van ondersteuning is voor de betreffende inwoner. In de maatschappelijke opvang is een centrale toegang: de VGGM vervult deze rol.

8.2 Ontwikkellijn

Versterken integrale oplossingen

De visie Beschermd Thuis verwoordt de richting: lokaal doen, wat lokaal gedaan kan worden. En ook: zoveel mogelijk lokaal werken aan integrale oplossingen. Toegang speelt hierin een belangrijke rol. Dit vraagt om een verkenning van mogelijkheden om de toegang tot beschermd wonen meer lokaal vorm te geven om de beweging naar Beschermd Thuis te faciliteren. In ieder geval op de plekken waar het kan.
Dit is de wens. Tegelijkertijd zijn, ook voor de langere termijn, gedeelde afspraken nodig over de toegang tot regionaal georganiseerde voorzieningen. We zoeken daarom naar vormen om meer regie bij de lokale gemeenten te kunnen beleggen en expertise in de regio blijvend te delen en uit te wisselen.

Aandachtspunten die benoemd worden, zijn:

- Het maken van een goede afweging vraagt specifieke deskundigheid. De ervaringsdeskundigen en stakeholders wijzen op het belang hiervan. Wat is er nodig voor een goede lokale toegang?
- Niet elke complexere ondersteuningsvraag wordt overal even vaak gesteld. Gemeenten verschillen hierin onderling.
- Een vorm van regionale kennisbundeling en regionale expertise ligt voor de hand. Indien er lokaal specifieke deskundigheid nodig is, zou het mogelijk moeten zijn om deze deskundigheid vanuit de regionale samenwerking erbij te halen.
- Zicht op eigen inwoners en "casusverantwoordelijkheid" (casusregie). Dit speelt wanneer een passend ondersteuningsaanbod niet lokaal geboden kan worden. Hierover zijn afspraken gewenst.
- Bovenregionale in- en uitstroom. Gezamenlijke afspraken hierin zijn gewenst en nodig. Afspraak landelijke toegang binnen en buiten de regio.
- Afspraken over de in- en exclusiecriteria voor inwoners die gebruik moeten maken van het regionale vangnet. Hoe voorkomen we 'strategisch' gedrag van gemeenten vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een beperkt en betaalbaar vangnet dat aansluit op de behoefte van onze burgers.

Ontwikkel-lijnen

8.2 Uitwerking scenario's

Tot 2021 is de toegang op basis van de bestaande afspraken geborgd. In deze periode wordt de overgang van een deel van de doelgroep naar de Wlz ook helder. We stellen toegangsscenario's op, waaruit we een keuze kunnen maken.
Voor maatschappelijke opvang kiezen we, op inhoudelijke- en schaalgronden, vooralsnog voor een bestendiging van een centrale toegang. De verbinding met de OGGZ-structuur is hierbij van groot belang.

9. Wonen

9.1 Inleiding

Gemeenten maken prestatieafspraken met corporaties over diverse onderwerpen, waaronder wonen en zorg. Gewenst is om ervaringen meer te bundelen en uit te wisselen en om regionaal niveau afspraken te maken over de hoeveelheid beschikbare passende woningen. Daarbij is veel aandacht nodig voor goede instroom en integratie in de wijk. Oftewel: het bieden van adequate begeleiding om een 'zachte landing' in de wijk mogelijk te maken op de plekken waar het kan.

9.2 Ontwikkellijn

De visie Beschermd Thuis verwoordt dat we ernaar streven dat iedereen die met of zonder ondersteuning zelfstandig kan en wil gaan wonen of blijven wonen, een passende woning in de eigen omgeving krijgt of in de omgeving waar de meeste kans op herstel is. Daarbij dienen we reëel rekening te houden met de draagkracht van dorpen en wijken en anderzijds met de woonbehoefte van mensen, zoals prikkelarm wonen.

Aandachtspunten die benoemd worden, zijn:

- Binnen het spectrum van woonvarianten blijft voor een deel van de betrokken inwoners altijd aanbod voor Beschermd Wonen in de vorm van een intramurale voorziening noodzakelijk. Het vraagstuk van spreiding is hierbij eveneens een aandachtspunt (op grond van de bestaande historisch bepaalde situatie).
- Voor de groep inwoners waar de overgang van intramuraal naar zelfstandig wonen groot is, is ook behoefte aan tussenliggende woonvormen.
- Afspraken over het leveren van voldoende begeleiding om problemen in de leefomgeving te voorkomen.
- Gezamenlijk uitwisselen van kennis, elkaar informeren en sturen op 'nieuwe initiatieven' die worden genomen in een gemeente. Hierbij kunnen corporaties en investeerders in beeld komen, zeker gezien de opgave te komen tot woonvarianten.
- Afstemmen van de toewijzing van woningen voor de doelgroep BW/MO versus andere bijzondere doelgroepen en overige woningzoekenden.
- Voldoende aandacht voor jongvolwassenen en het afstemmen van de woonsituatie (i.c.m. begeleiding/training) gericht op zelfstandig (aangesloten op deze levensfase).

Ontwikkel-lijnen

9.3 Resultaten actieprogramma 'Weer Thuis'

De afgelopen jaren is door verschillende gemeenten, corporaties en zorgaanbieders ervaring opgedaan in onze eigen regio met het maken van prestatieafspraken.
Landelijk heeft het actieprogramma 'Weer Thuis' in december 2018 de resultaten gepresenteerd.
Het programma richtte zich erop om in 8 gemeenten met zorgaanbieders BW en MO en corporaties mensen te laten doorstromen naar een zelfstandige woning met voldoende begeleiding.

Dit leidde tot concrete afspraken over het aantal te reserveren woningen, de spreiding ervan en de begeleiding die nodig is. Daarnaast kwamen er procesafspraken over het oplossen van knelpunten, zoals bijvoorbeeld overlast, oude (huur)schulden en het voorkomen van nieuwe schulden.
Deze afspraken bleken een goede basis om ervoor te zorgen dat een huurder uit BW of de opvang zijn plek terugvindt in de samenleving.

De regionale ervaringen en inzichten vanuit het landelijk actieprogramma kunnen in "Samen aan zet" goed benut worden.

10. ‘Samen aan zet’ en spoorboek

10.1 Inleiding

In diverse bestuurlijke gesprekken is benadrukt dat de wens is om voor de verdere transformatie gezamenlijk op te trekken, waarbij de regionale samenwerking *aanvullend en faciliterend* is aan de opbouw van lokale basisinfrastructuur. (Beleidsmatige) samenwerking is hierbij geen doel op zich, maar een middel om de lokale verantwoordelijkheid te kunnen dragen en vormgeven. De regionale ondersteuningsstructuur is hieraan ondersteunend. Gemeenten zijn hierbij gezamenlijk aan zet om:

- van de transformatie naar Beschermd Thuis een succes te maken.
- initiatief te nemen.
- stap voor stap met de complexiteit van de opgave om te gaan.
- toe te werken naar 2021.

Hierbij zien diverse gemeenten kansen en uitdagingen om meer te kunnen doen aan preventie en het inregelen van een lokale ondersteuningsstructuur. En gezamenlijk te werken aan de ontwikkellijnen (hoofdstuk 6 tot en met 9, incluis de productinnovatie, regie op nieuw aanbod en kwaliteit/toezicht). Tegelijkertijd zijn er open einden en risico’s (bijvoorbeeld op het gebied van schaal, complexiteit en het financieel verdeelmodel) die juist vragen om afstemming en beschermende maatregelen.

We wensen geen nieuwe bureaucratie op te tuigen. Vanuit de visie op Beschermd Thuis gaan we voor een dekkend regionaal vangnet, en een bestendige goede opvang van dak- en thuislozen. Voor het regionaal georganiseerde aanbod (vangnet) blijven we samenwerken. Dit vraagt om een samenwerkingsvorm met goede onderlinge afspraken. Op het gebied van de inkoop wordt in de MGR samengewerkt. Of de MGR een rol kan spelen en welke invulling deze dan krijgt, is nader te onderzoeken.

10.2 ‘Samen aan zet’ vraagt tijd en prioriteit

Dit transformatieplan geeft de richting die de gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland kiezen voor de verdere uitwerking van de uitvoering van de huidige centrumgemeentetaken vanaf 2021. Dit plan ‘Samen aan zet’ kan in 2019 - 2020 geconcretiseerd en geïmplementeerd te worden. De impact daarvan dient niet onderschat te worden: ondanks dat de centrumgemeentetaken ook nu al worden uitgevoerd in de regio door de centrumgemeente, is de implementatie geen eenvoudige voortzetting. Dat is helder. Het implementeren van alle nieuwe processen en afspraken binnen alle gemeenten en het maken van (ver)nieuw(d)e afspraken met maatschappelijke partners vraagt de nodige capaciteit. We willen in 2019 en 2020 gezamenlijk de transformatie voortzetten.

Daarbij is 2019 het jaar waarin basale keuzes voorbereid en gemaakt dienen te worden. Denk aan:

- Verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten.
- Verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's.
- Wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen de gemeenten en de regio.
- Wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio (o.a. aanbieders, cliënten, verzekeraars, corporaties).
- De wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven zal worden en hoe hierbij geborgd zal worden dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn.

In bijlage 4 hebben we de kenmerken van de huidige samenwerking opgenomen. Uit 'Samen aan Zet' volgen voorstellen voor keuzes op het gebied van:

- Inkoop/ subsidiëring, voorzien in- en sturen op toegang, financiële- en inhoudelijke verantwoording richting colleges, kwaliteit en handhaving/fraude.
- Uitvoerende taken ter ondersteuning van de samenwerking; backoffice, monitoring, inrichten verantwoording regionale aanbod en uitwisselen van expertise, bijvoorbeeld ten behoeve van lokale toegang(ontwikkeling).
- Onderhouden netwerk met regionale en landelijke platforms en organisaties; bijvoorbeeld met buurregio's en de VNG. Tevens: lobby.

10.3 Uitgangspunten programma-aanpak

De uitvoering van 'Samen aan zet' (ontwikkeling, keuzes en implementatie) vraagt om een programmastructuur. Hierbij kiezen we voor de volgende uitgangspunten:

- Gezamenlijke regie.
- Zoveel mogelijk aansluiten bij de bestaande structuren/ overlegvormen.
- Ontwikkellijnen, acties en keuzes uitwerken (verantwoordelijken hierin benoemen) concreet uitwerken en keuzes voorleggen aan het PFO.
- Informatie, kennis en ervaringen onderling delen tussen de gemeenten.
- Stakeholders (zorgaanbieders, burgers, ervaringsdeskundigen, verzekeraar, corporaties) actief betrekken op thema's en onderwerpen (op gezette momenten in het proces). Hierbij zoeken we een goede balans tussen gewenst tempo en zorgvuldigheid/afstemming. We willen stakeholders niet 'overvragen'.
- Behalen van wettelijke deadlines/ invulling geven aan landelijke afspraken over te maken bestuurlijke- en inrichtingskeuzes (zie boven).

10.4 In 2019: ontwikkeling en keuzes

De komende twee jaar willen we ontwikkelen en zijn afspraken en besluiten nodig met het oog op de doordecentralisatie. We richten vooreerst onze blik op 1 januari 2020:

- Zijn er regionale afspraken over de voorzieningen die we lokaal - per gemeente - organiseren, en voorzieningen op regionale schaal. Dit doen we steeds vanuit de eerdergenoemde overweging rondom kwaliteit, schaal en de meerwaarde van regionale samenwerking hierop.
- Monitoren we gezamenlijk. We hebben inzicht in cijfers en gegevens om de koers te bewaken en te kunnen (bij)sturen.
- Zijn er afspraken over de financiering.
- Is, mede op basis van bovenstaande, sprake van een werkend samenwerkingsmodel, de wijze waarop samengewerkt gaat worden, met een verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten.
- Zijn op alle ontwikkellijnen resultaten zichtbaar die worden vertaald naar bestuurlijke keuzes en implementatie (voorbereiden) in 2020.

10.5 Spoorboek

Gemeenten en maatschappelijke partners hebben de komende twee jaar om innovaties, keuzes en besluiten verder uit te werken en te implementeren. De richting voor deze ontwikkeling is om waar mogelijk regionale verblijfsvoorzieningen af te bouwen door meer in te zetten op preventie en versterking van de lokale ondersteuning. Op basis van wat we nu verwachten aan werkzaamheden, is een spoorboek gemaakt van werkzaamheden. Ambtelijke ondersteuners kunnen hier gezamenlijk mee aan de slag.

'Samen aan zet' 2019: ontwikkelen en keuzes

	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4	2020 Q1	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4	Verantwoordelijkheid
Bespreken en besluiten plan									Wethouders
Informeren en bespreken gemeenteraden									Gemeenteraden
Verdiepen spoortboek in detail en de ontwikkellijnen (startsessie regionaal ambtelijk)							*implementatie*		Ambtelijk regionaal
Vaststellen spoorboek (hoofdlijnen)							*(voorbereiden)*		Colleges
Doorzetten lopende ontwikkelingen transformatie (regionaal)									
Bestendigen transformatie Beschermd Thuis									Ambtelijk
(productinnovatie, kwaliteit/toezicht, sturing op nieuw aanbod etc)							*en*		
Ontwikkellijn Preventie en lokale ondersteuningsstructuur							*actualisatie*		
Scenario's/pilots (BW/MO): wat kan lokaal en wat regionaal							*spoorboek*		Ambtelijk
Kennisdeling m.b.t. inrichting lokale ondersteuningsstructuur									Ambtelijk
Inrichten lokale basisinfrastructuur (op orde)							*bespreken*		Lokaal (gemeentelijk)
Ontwikkellijn Regionale ondersteuningsstructuur							*in januari 2020*		
Scenario's inkoop/subsidie percelen BW/MO (op basis lokaal/ regionaal)									Ambtelijk
Besluitvorming									Colleges i.a.m. GR
Ontwikkellijn Toegang									
Uitwerken toegangsscenario's lokaal - regionaal									Ambtelijk
Voorbereiden afspraken toegangskader									Ambtelijk
Werkafspraken delen kennis en specialisme									Ambtelijk
(Overgangs) afspraken over regie bestaande clienten/casusregie									Ambtelijk
Afspraken over regie inwoners bovenregionaal									Ambtelijk
Besluitvorming									Colleges i.a.m. GR
Ontwikkellijn Wonen (met stakeholders)									
Vormen regionaal beeld en delen regionale ervaringen									
Verbinden uitkomsten 'Weer thuis'									Ambtelijk
Ontwikkelen afspraken met stakeholders en voorbereiden besluitvoming									Ambtelijk
Besluitvoming									Ambtelijk
Ontwikkellijn Maatschappelijke opvang									Colleges i.a.m. GR
Uitwerken kansen preventie en doorstroom (van regionaal -> lokaal)									
Verbinding met lokale basisinfra en woonafspraken									Ambtelijk
Voorbereiden besluitvorming									Ambtelijk
Besluitvoming									Ambtelijk
Samenwerking en voorbereiden regionale afspraken									Colleges i.a.m. GR
Identificeren taakgebieden (beleidsmatige) samenwerking/ afstemming									
Besluitvorming (beleidsmatige) samenwerking									Amtelijk
Scenario's t.b.v. afspraken samenwerkingsvorm/-model									Colleges
Bepalen welke uitvoerende taken t.b.v samenwerking									Ambtelijk
(backoffice-taken; beschikkingen, PDC, CAK/SVB, expertise, kwaliteit etc.)									Colleges
Besluitvorming									Colleges i.a.m. GR
Subthema: Financien (onderdeel samenwerking)									
Effect ontwikkeling objectief verdeelmodel en invloed toegang Wlz									Ambtelijk
Scenario's op basis van samenwerkingskeuzes									Ambtelijk
Opstellen prognose (regionale ondersteuningsstructuur en samenwerking)									Ambtelijk
Besluitvorming									Colleges i.a.m. GR
Subthema: Monitoring (onderdeel samenwerking)									
Bepalen welke management informatie nodig is									Ambtelijk
Inrichten regionaal systeem									Ambtelijk
Besluitvorming monitoringissues									Wethouders

10.6 Inzet en inbreng vanuit elke gemeente

Het spoorboek moet nog in detail worden uitgewerkt. De implementatie zal een beroep doen op de capaciteit van de gemeenten (en van maatschappelijke partners). Deze inzet laat zich in algemene zin moeilijk kwantificeren. De impact van de implementatie is grotendeels afhankelijk van lokale behoeften en afspraken. Wat weten we?

- In ieder geval zal elke gemeente werken aan de lokale basisinfrastructuur en lokale woonafspraken. Maar misschien hebben sommigen gemeenten dat al grotendeels georganiseerd en vraagt dit weinig extra capaciteit bovenop de reguliere werkzaamheden. Of is de lokale wens om bovenop de lokale basisinfrastructuur bepaalde maatregelen te treffen en vraagt dat extra inzet. Hoe dan ook zal het gezamenlijk uitwerken van de lokale basisinfrastructuur en de regeling zonder meer met de daarbij behorende afspraken (laat staan de daadwerkelijk implementatie ervan) de nodige inzet vereisen.
- Daarnaast gaat het ook om de regionale samenwerking en de afspraken die op regioniveau dienen te worden gemaakt. Hier is capaciteit voor nodig. Alle gemeenten zullen daar capaciteit voor ter beschikking moeten stellen.
- Gemeenten ontvangen individueel voor de voorbereiding op de taken vanaf 2021 geen extra middelen van het Rijk voor de implementatie. Alle werkzaamheden die niet passen binnen de reguliere werkzaamheden, zullen daarom binnen de eigen begroting opgelost dienen te worden. Het is een lokale aangelegenheid om hier invulling aan te geven.
- Voor lokale personele inzet worden geen regionale middelen ingezet. Wel kunnen regionale middelen worden gegenereerd voor de organisatie van regionale taken vanaf 2021 en voor het uitvoeren van (lokale) ontwikkellijnen.
- Bij de uitvoering van 'Samen aan zet' is het van belang gezamenlijk de aanpak, tijdslijnen en het budget te monitoren. En te zorgen naar een adequate terugkoppeling naar het Portefeuillehouders overleg Zorg in de regio. Een procesbegeleider wordt aanbevolen om de samenhang en voortgang te bewaken. Hij/ zij kan hiertoe aangehaakt worden bij het regionaal overleg Beschermd Thuis of onderdeel uitmaken van een op te starten regionaal programma 'Samen aan zet'.

10.7 Programmastructuur: rollen

- De PFO als regionaal bestuurlijk platform ("bestuurlijk beraad").
- Regionaal overleg BW/MO als ambtelijke voorbereidingsgroep (stuurgroep "Samen aan Zet").
- Regiegroep "Samen aan Zet": Arnhem, Rheden, Lingewaard en Renkum. Houdt overzicht over de ontwikkellijnen en voortgang.
- Werkgroep per ontwikkellijn of thema: met een ambtelijk trekker.
- Maatschappelijke thematafel: stakeholders betrekken en aanhaken (op onderdelen).
- Onafhankelijk procesbegeleider: werkt met de regiegroep en voor het bestuurlijk beraad.

10.8 Ruimte voor pilots in 2019 en 2020

In voorbereiding op 2021 kunnen, als onderdeel van de ontwikkellijnen, pilots worden gestart om ervaringen op te doen met bepaalde onderdelen van het potentiële nieuwe beleid. Bijvoorbeeld om het effect van een lokale plek voor directe crisisopvang te toetsen. De ervaringen van deze ontwikkellijnen kunnen worden gedeeld en benut door alle gemeenten.

Op basis van de gesprekken met gemeenten, stakeholders en ervaringsdeskundigen komen de volgende suggesties naar voren:

- Pilot gericht versterken van de draagkracht in de buurt.
- Pilot gericht op lokaal invullen van voorzieningen die nu regionaal georganiseerd en gefinancierd zijn en mogelijk lokaal georganiseerd kunnen worden. Onderdelen van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

- Pilot integrale lokale oplossingen: ontschotten in toegang en naar nieuwe oplossingen met aanbieders in de wijk/dorp (sociale inclusie).
- Pilot "24 uurs nabijheid". In een wijk/ buurt/ kern werken zorgaanbieders samen aan 24-uurs nabijheid.
- Pilot wijkknooppunt GGZ. Uit zowel de interviews als uit landelijke literatuur (o.a. rapport inspectie IGJ met betrekking tot toezicht op de ambulante GGZ) blijkt dat samenwerking tussen het sociaal domein en behandeling onvoldoende plaatsheeft en versterkt kan worden.

Deze keuzes worden in het vervolgprogramma SamenAanZet meegenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 Stakeholdergesprekken en ervaringsdeskundigen

Deelnemers stakeholdersbijeenkomsten

27 juni 2018 in Oosterbeek
Doesburg (adviesraad sociaal beleid)
Woonzorgnet BV
RIBW AVV
Zorgbelang Gelderland
Stichting Jados
Gemeente Renkum (adviesraad sociaal domein en ervaringsdeskundige)
Gemeente Rheden

3 juli 2018 in Westervoort
1Stroom
Doesburg (adviesraad sociaal beleid)
Regio Centraal Gelderland (inkoop)
Wmo-raad Westervoort
Compleet Zorg achterhoek
RimaZorg
EvitaA B.V.
Mesa Zorg
Zorgburo De Liemers

5 juli 2018 in Rheden
's Heeren Loo Gelderland Midden
Boriz bv
Pluryn en Intermetzo
Humanitas DMH
Siza, Maatwerk Arnhem- centraal
Vitaal verbindingen Arnhem (ervaringsmedewerker en begeleider)
Gemeente Renkum
Gemeente Arnhem

Panelgesprek ervaringsdeskundigen

12 juli 2018 in Oosterbeek
Latitea, Michel en Paola.

Totaal: 40 personen

Bijlage 2 Uitkomsten stakeholdersgesprekken en panel ervaringsdeskundigen

Thema's stakeholders: wat is er meer nodig om inwoners maximaal mee te laten doen?			
Bekendheid en informatie	Preventie en signalering	Meedoen in plaats van isolement	Steunpunten in de buurt
Samenleving informeren • op scholen beginnen met informeren (onbekend maakt onbemind). • Rijksoverheid moet een rol hebben in landelijk informeren. • Samen met inwoners en wijkorganisaties oppakken.	• Als je ergens tijdig bij bent, kun je erger voorkomen. • Preventie ondersteunt sociale inclusie en gaat uit van 'deelnemen' in plaats van 'uitsluiten/ verbijzonderen.' En het is efficiënter en goedkoper voor de samenleving als geheel. • Het vraagt een zichtbare lokale infrastructuur om te voorkomen dat een 'indicatie' nodig is. Signalering kan vanuit verschillende domeinen: werk, school, woningbouw, POH etc.	Meedoen in de maatschappij: • Ontmoetingspunt, buurtcirkel, antistigma activiteiten. • Activiteiten met een maatje met gelijke interesse. • Bij inhuizen "buurt maken". • Mensen als nieuwe bewoners introduceren in wijk/buurt.	• Steunpunt dichtbij met een ontmoetingspunt. • Zorg voor stimulatie en ondersteuning om naar het steunpunt te gaan. Mensen moeten zich welkom voelen, laagdrempelig dus. • Buurt ook meedoen met activiteiten of ondersteunen. • Inrichten voor herstel, met activiteiten door ervaringsdeskundigen. • Met wijkorganisaties samen een plek zoeken.
Begeleiding	Kennis en expertise bij toegang	Hulpverleners – wijkteam/wijkcoach	Samenwerking zorgaanbieders
• Makkelijk op- en af kunnen schalen. Afstemmen op zorgbehoefte (flexibele arrangementen vanuit de gemeente). • Snel kunnen handelen in crisissituaties. • Tijdelijke opvang mogelijk. • Opbouwen/onderhouden sociaal netwerk standaard onderdeel begeleiding. • Bij gezinssituaties: één vaste begeleider die coördineert. • Basisbereikbaarheid hulpverlening in elke gemeente gedekt.	• Betere verbinding leggen bij de toegang met de expertise in het veld. • Schakelen met het veld, gezamenlijk monitoren hoe het gaat en bijstellen indien nodig. • Sneller en eenvoudiger over en weer hulp inroepen. • Inzet van ervaringsdeskundigheid bij toegang.	• Vertrouwen: uitgaan van expertise zorgprofessionals. • Waarbij regie wordt gevoerd om het overzicht te bewaren en om met elkaar (zorgprofessional en gemeente) te checken of afspraken worden nagekomen. • Vergemakkelijk verschillende potjes bij de gemeente (inkomensvraagstukken eenvoudiger oplossen.)	• Aanpakken prikkels en regels die samenwerking en het organiseren van een dekkend aanbod tegengaan. • Transparantie als uitgangspunt tussen aanbieders. • Gezamenlijke doelen stellen per en uitgaan van vertrouwen betekent ook: meer bereiken voor inwoners.
Dagbesteding/participatie	Een passende woning	Financieel zaken op orde	
• Streven naar daginvulling en avondactiviteiten in eigen buurt. • Structuur is belangrijk. • Mensen met eenzelfde problematiek bij elkaar brengen, niet alle doelgroepen door elkaar. • Vergroten motivatie om te werken (Wajong/bijverdienen). • Activerend werk, aangesloten bij de mogelijkheden en wensen. • Sociale contacten, inzet ervaringsdeskundigen en peer-to-peer support.	• Meer betaalbare woningen. Meer mogelijkheden om door te stromen. • Prestatieafspraken in elke gemeente. • Letten op variatie in de wijk. • Standaard inzetten van buurtcirkels/ netwerken. • Verschillende typen woonvormen beschikbaar. Wellicht clusters waar bewoners kunnen blijven, hierbij steun aan elkaar en voorkom je isolement.	• Vroegtijdig inkomen en vaste lasten helder krijgen. • Begeleiden bij budgetbeheer en prioriteiten stellen. • 1 regievoerder. • Klantgericht werken. • Regels moeten herstelproces niet in de weg staan.	

Bijlage 3 Nieuwe producten sinds mei 2018

	Zelfstandig wonen met intensieve begeleiding	Groepswonen met intensieve begeleiding	Beschermd wonen	Beschermd wonen intensief
Voor wie	Inwoners met psychische problematiek	Inwoners met psychische problematiek en behoefte aan steun medebewoners	Inwoners met complexe problemen vanwege psychische aandoeningen	Inwoners met complexe problemen vanwege psychische aandoeningen en ernstige gedrags- of somatische problematiek
Wonen	Zelfverantwoordelijk voor kamer/woning	Zelfverantwoordelijk voor kamer/woning	Op locatie van aanbieder	Op locatie van aanbieder
Zorgverlening	Zo zelfstandig mogelijk functioneren en participeren Gepland + ongepland + signalerende rol zorgaanbieder 24/7 bereikbaar en beschikbaar	Begeleiding deels individueel en deels in groepsverband Maximaal 2 jaar in te zetten (doel = doorstroom) 24/7 bereikbaar en beschikbaar	Begeleiding deels individueel en deels in groepsverband Minimaal 3 keer per week individuele contactmomenten Overdag altijd aanwezig en 's nachts in de wijk aanwezig en beschikbaar	Begeleiding deels individueel en deels in groepsverband Minimaal 3 tot 4 keer per week individuele contactmomenten 24/7 aanwezig
Aandachtspunten bij wonen	- Een verhuisbeweging hoort voort te vloeien uit persoonlijke behoeften en woonwensen. - Uitgangspunt is een eigen woonplek met intensieve ambulante ondersteuning. - Inwoners met als perspectief zelfstandig wonen schrijven zich binnen een maand na instromen in als woningzoekende. - Zorgbudget mag nooit worden ingezet t.b.v. woonlasten - Hoogte van de huur moet altijd in verhouding staan tot het aangebodene, conform het woningwaarderingssysteem (dit geldt juist ook voor aanbieders die woningen verhuren).		- Bij zelfstandige woningen moeten deze voldoen aan de eisen van de Belastingdienst om in aanmerking te komen voor huurtoeslag. - Bij onzelfstandige woningen, mag de huur max. 300 euro per maand zijn. - Bij groepswonen als product: maximaal 2 jaar inzetten. Aanbieders die dit product leveren maken een plan waarin zij beschrijven hoe ze doorstroom naar zelfstandige woningen realiseren. Bij het bespreken van dit plan worden wijkcoaches betrokken.	

Bijlage 4 Huidige samenwerking (2019)

- Beleid: één gezamenlijk beleid (nu visie: Beschermd Thuis) en werkprocessen (Wmo, PGB) voor de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
- Werkprocessen: gelijklopende werkprocessen.
- Financiën: de formele besluitvorming over de toegang is door de gemeenten gemandateerd aan een regionale budgethouder.
- Uitgaven Participatiewet: de uitgaven in het kader van de Participatiewet zijn voor rekening van die gemeente waar de cliënt daadwerkelijk verblijft. Er is geen sprake van risicoverevening.
- Inkoop: gezamenlijke inkoop, d.w.z. overeenstemming over producten en tarieven (MO: subsidies).
- Backoffice BW: de backoffice wordt regionaal georganiseerd en uitgevoerd, denk aan:
  - Contract ZorgLokaal, afstemming SVB, CAK.
  - Monitoring (gemeente, VGGM).
  - Beantwoording vragen.
  - Inhoudelijke en financiële beoordeling zorgaanbieders.
- Juridische samenwerkingsvorm: mandaatregeling.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE (artikel 41 RvO)

Nooijen

Datum indienen: 6 juli 2021

Naam vragensteller: Barbara Nooijen

Vraag gericht aan: *college/~~burgemeester~~**

Onderwerp: Woonbeleid

Het college~~/de burgemeester~~ wordt verzocht de volgende ~~vraag/~~vragen zo spoedig mogelijk schriftelijk~~/mondeling~~* te beantwoorden:
Kort en duidelijk formuleren

In de beantwoording van het college zitten aardig wat tegenstrijdigheden tussen vorige antwoorden en beschrijvingen in diverse gemeentelijke plannen en de plannen die nu gerealiseerd zouden gaan worden. Kan het college uitleggen hoe dat zo komt?
o.a. regietaak, kommenzone en stedelijke zone, ontsluitingen, woningaantallen compeanenrapport, inloopavonden.
Toelichting/uitleg: naar de mening van Zetel Nooijen krijgen inwoners, maar ook raadsleden tegenstrijdige informatie. In de media staat soms andere informatie dan dat inwoners (bewonersgroep) krijgen. Of raadsleden krijgen andere informatie dan inwoners. Als voorbeeld van onderwerpen waarop dit van toepassing is noemt ze: o.a. regietaak, kommenzone en stedelijke zone, ontsluitingen, woningaantallen Companen rapport, inloopavonden.

Er is nogal wat onduidelijkheid over persbericht, antwoorden in vergadering en het krantenartikel over de vergadering aangaande de 1200 woningen. Kan het college uitleggen waar die 1200 woningen ineens vandaan komen? Waarom mochten wij daar in de vergadering niet over spreken terwijl het college dat wel deed en later zelfs ook in de krant. Hoe staan die 1200 woningen in verhouding met de nu gepresenteerde plannen?

Kan het college aangeven op welk moment men van mening is veranderd aangaande bouwlocaties? Wat waren de precieze aanleidingen tot de aanpassing?
Toelichting/uitleg: eerst werd er voorgesteld om de Biezenkampen aan te kopen en te kiezen als locatie om te bouwen. Later werd voorgesteld om juist de Ploen en de Plakse weide als voorkeurslocatie te kiezen en de Biezenkampen te kopen als reservelocatie. Op welke moment precies is het college hierover van gedachten veranderd? Kan hier een tijdlijn van gegeven worden en wat is precies de aanleiding geweest voor de verandering?

We hebben allemaal gehoord over "de deal", kan het college uitleggen waar die deal vandaan komt. Is er een deal gesloten? Zo ja, met wie en waarover? Zo nee, waar komen die verhalen dan vandaan en een antwoord als van een raadslid is in dit geval niet voldoende.

Zit er een koppeling tussen de bouwplannen van de drie locaties? Moeten ze bv alle drie uitgevoerd worden? Zijn daar al afspraken over gemaakt met de projectontwikkelaars?
Toelichting/uitleg: het betreft de 3 eerder genoemde locaties. Biezenkampen, de Ploen en de Plakse Weide.

Zijn de opbrengsten (financieel) van de bouwplannen gelijkwaardig? Zo nee waar zit het verschil dan in? Wat zijn de risico's?

Toelichting:
Indien nodig, toelichting invullen

Ondertekening

Naam en handtekening

Datum beantwoording: 20 juli 2021

Antwoord college/burgemeester:
In de beantwoording van het college zitten aardig wat tegenstrijdigheden tussen vorige antwoorden en beschrijvingen in diverse gemeentelijke plannen en de plannen die nu gerealiseerd zouden gaan worden. Kan het college uitleggen hoe dat zo komt?
o.a. regietaak, kommenzone en stedelijke zone, ontsluitingen, woningaantallen Companen-rapport, inloopavonden.
Toelichting/uitleg: naar de mening van Zetel Nooijen krijgen inwoners, maar ook raadsleden tegenstrijdige informatie. In de media staat soms andere informatie dan dat inwoners (bewonersgroep) krijgen. Of raadsleden krijgen andere informatie dan inwoners. Als voorbeeld van onderwerpen waarop dit van toepassing is noemt ze: o.a. regietaak, kommenzone en stedelijke zone, ontsluitingen, woningaantallen Companen rapport, inloopavonden.
Antwoord: Naar de mening van het college is geen sprake van tegenstrijdigheden in onze stukken en is in de stukken beargumenteerd waarom het college tot de voorstellen is gekomen die aan de raad zijn voorgelegd. Het college is ook niet verantwoordelijk voor het feit dat informatie die in de media verschijnt anders is dan in raadsvoorstellen staat.

Er is nogal wat onduidelijkheid over persbericht, antwoorden in vergadering en het krantenartikel over de vergadering aangaande de 1200 woningen. Kan het college uitleggen waar die 1200 woningen ineens vandaan komen? Waarom mochten wij daar in de vergadering niet over spreken terwijl het college dat wel deed en later zelfs ook in de krant. Hoe staan die 1200 woningen in verhouding met de nu gepresenteerde plannen?
Antwoord: De uitleg over de 1200 woningen is onderdeel van de Woonvisie. Het college heeft de raad daar direct na behandeling van de Woonvisie in het college, van in kennis gesteld, zodat de raad over dezelfde informatie zou beschikken als het college. In de Woonvisie is op pagina 6 en 7 onderbouwd waarom het verstandig is de Liemerse prognose te volgen. Die is namelijk nauwkeuriger dan de prognoses voor gemeenten met de omvang van Duiven. In de Woonvisie is ook onderbouwd dat met dit uitgangspunt de gewenste nieuwbouw op dit moment 1200 woningen tot 2040 is.

Kan het college aangeven op welk moment men van mening is veranderd aangaande bouwlocaties? Wat waren de precieze aanleidingen tot de aanpassing?
Toelichting/uitleg: eerst werd er voorgesteld om de Biezenkampen aan te kopen en te kiezen als locatie om te bouwen. Later werd voorgesteld om juist de Ploen en de Plakse weide als voorkeurslocatie te kiezen en de Biezenkampen te kopen als reservelocatie. Op welke moment precies is het college hierover van gedachten veranderd? Kan hier een tijdlijn van gegeven worden en wat is precies de aanleiding geweest voor de verandering?
Antwoord: Graag verwijzen wij u hiervoor naar het bijgevoegde raadsvoorstel over de uitbreidingslocaties, waar de raad op 1 juni 2021 een besluit over heeft genomen.

We hebben allemaal gehoord over "de deal", kan het college uitleggen waar die deal vandaan komt. Is er een deal gesloten? Zo ja, met wie en waarover? Zo nee, waar komen die verhalen dan vandaan en een antwoord als van een raadslid is in dit geval niet voldoende.
Antwoord: "Het college begrijpt dat wordt gedoeld op wat is besproken in een coalitieoverleg in januari van dit jaar. Het college is echter geen partij bij het coalitieoverleg en kan hier als zodanig dus geen uitsluitsel over geven".

Zit er een koppeling tussen de bouwplannen van de drie locaties? Moeten ze bv alle drie uitgevoerd worden? Zijn daar al afspraken over gemaakt met de projectontwikkelaars?
Antwoord: Graag verwijzen wij u naar het raadsvoorstel en besluit over de uitbreidingslocaties van 1 juni 2021.

Zijn de opbrengsten (financieel) van de bouwplannen gelijkwaardig? Zo nee waar zit het verschil dan in? Wat zijn de risico's?
Toelichting/uitleg: het betreft de 3 eerder genoemde locaties. Biezenkampen, de Ploen en de Plakse Weide.
Antwoord: Graag verwijzen wij u naar het raadsvoorstel over de uitbreidingslocaties en de eerdere beantwoording van de vele raadsvragen over dit onderwerp.

Ondertekening

Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. M.H. (Rita) Kranenburg	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
loco secretaris	burgemeester

**keuze aangeven*

Kon pagina 1 uit document A11. College van B&W - Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming 2022.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A11. College van B&W - Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming 2022.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A11. College van B&W - Kennisgeving contracten en afspraken met Jeugdbescherming 2022.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB)

Voortgang en besluitpunten 16 juli 2021

Voor: RPO Zorg Centraal Gelderland
Van: Regionale werkgroep Bescherming en Veiligheid
Datum: 28 juni 2021 (concept)

Op 16 juli wordt het RPO gevraagd om in te stemmen met het totaalpakket van de GVJB. Dit totaalpakket omvat alle bouwstenen over de samenwerking en de nieuwe contracten en tarieven met de GI's. Verder wordt een doorkijk gegeven naar de Implementatiefase en de kosten die daar mee gemoeid zijn.

Gevraagd besluit:

1. Instemmen met de afspraken over samenwerking in het veiligheidsnetwerk, conform de bijgevoegde bouwstenen.
2. Instemmen met de contracten, voorwaarden en tarieven met de Gelderse GI'.
3. De Bestuurscommissie Inkoop SDCG vragen om de contracten jeugdbescherming 2022 in de (na)zomer in te regelen.
4. Informeren van colleges en gemeenteraden aan de hand van bijgevoegde (voorbeeld) raadsbrief.

Totaalpakket GVJB

Op 30 juni heeft het Bovenregionaal Bestuurlijk Overleg ingestemd met het totaalpakket van de GVJB. *Specifieke terugkoppeling volgt na 30 juni.*

De stukken die ter vaststelling worden voorgelegd zijn:

1. Bouwsteen 1: werken vanuit één visie en kernwaarden (bijlage 3, bouwstenen)
   Deze bouwsteen is al vastgesteld in najaar 2020. Geen specifieke opmerkingen.

2. Bouwsteen 2: samenwerken en leren op lokaal niveau (bijlage 3, bouwstenen)
   Deze bouwsteen zorgt voor oproep voor partnerschap tussen professionals en medewerkers van de veiligheidspartners, gemeenten en lokale teams. Goed samenwerken, begint bij elkaar goed leren kennen. Speciaal hiervoor is op 24 juni de themabijeenkomst bescherming en veiligheid voor professionals in Centraal Gelderland georganiseerd. Ook hierna zullen we dergelijke thema- en leerbijeenkomsten organiseren. Dit vraagt wel voldoende ambtelijke capaciteit.

3. Bouwsteen 3: een lokale aanpak voor veiligheid in gezinnen (bijlage 3, bouwstenen)
   Deze bouwsteen richt zich op preventie en moet helpen met het voorkomen van de inzet van beschermingsmaatregelen. We willen daarbij de deskundigheid van de veiligheidspartners meer op lokaal niveau inzetten (samen optrekken met de coaches / consulenten van de lokale teams) en voorkomen dat we een product 'drang' moeten inzetten.
   Het roept bovendien op om komende periode na te denken over een 'toekomsttuin' met deelname van VT, GI's, RvdK en lokale teams. Op basis van de themabijeenkomst van 24 juni komen we in het najaar met een uitgewerkt voorstel voor een toekomstscenario.

4. Bouwsteen 4: een werkwijze voor de Gelderse jeugdbeschermingstafels (bijlage 3, bouwstenen)
   In Centraal Gelderland werkt de Beschermingstafel al meerdere jaren naar wens. Ouders en kinderen worden aan tafel gevraagd als ze veiligheid in gevaar is en als de Raad voor de

Kinderbescherming een besluit moet nemen om een onderzoek te starten (en de Rechtbank daarover te informeren). De bouwsteen doet oproep om niet te lang te wachten, maar nog verder naar voren te bewegen. Dit sluit aan op de vraag naar het inrichten van de eerder genoemde toekomsttuin.

5. Bouwsteen 5: een vereenvoudigde aanmeldprocedure jeugdhulp (bijlage 3, bouwstenen)
   De bouwsteen is gericht op het terugdringen van de bureaucratie. Er zijn twee aanmeldroutes beschreven. Alle regio's is gevraagd om een keuze te maken. Ambtelijk hebben alle gemeenten in Centraal Gelderland aangegeven te willen werken via de '315-route'. Hiermee kunnen de GI's rechtstreeks jeugdhulp inzetten bij jeugdzorgaanbieders. Wel is nu afgesproken dat ze voor elke inzet van jeugdhulp eerst afstemmen met het lokale team. Niet over de noodzaak van inzet, maar wel over welke aanbieder het best past bij het betreffende gezin en welke hulp tijdig en passend ingezet kan worden. De keuze voor de 315-route doet recht aan de wettelijke verantwoordelijkheid van de GI's, maar ook aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kinderen en gezinnen uit gemeente X. Lokale Teams zullen wel de opdracht moeten krijgen om goed zicht te hebben op het lokale en regionale aanbod, zowel qua inhoud, beschikbaarheid als ook kwaliteit. Mocht het lokale overleg er niet uitkomen, dan is de stap naar het Perspectiefoverleg beschreven. Dat overleg kan, liefst in combinatie met de Samenwerkende Voordeuren, de tijdig en passende jeugdhulp organiseren. De winst van deze afspraken zit in het ontlasten van jeugdbeschermers én medewerkers van lokale teams bij het zoeken naar een passende plek binnen de door de Inspectie aangegeven normtijden. De afstemming vraagt uiteraard wel voldoende tijd en aandacht vanuit alle betrokken partijen.

6. Bouwsteen 6: een escalatiemodel bij stagnerende samenwerking (bijlage 3, bouwstenen)
   Deze bouwsteen is bedoeld als medewerkers van verschillende organisaties er op inhoud niet uitkomen. Het betreft hier het vrijwillig kader (bij wettelijk kader is het besluit van de jeugdbescherming altijd doorslaggevend). Escaleren kan door gedragsdeskundigen uit eigen organisatie of door managers er bij te betrekken.

7. Bouwsteen 7: een regionaal expert team (RET) in elke regio (bijlage 3, bouwstenen)
   In Centraal Gelderland is sinds mei 2020 het Perspectiefoverleg actief. Volgens OZJ staat ons RET inmiddels stevig. Dat is goed nieuws. Wel is doorontwikkeling noodzakelijk. Zo wordt gewerkt aan rapportages die in beeld brengen welke casussen eenvoudig verlopen, waar de knelpunten zitten en wat dit betekent voor de samenwerking en de doorontwikkeling van het (boven)regionaal zorgaanbod. Daarnaast is de wens aanwezig om de Samenwerkende Voordeuren in te richten, die kan zorgen voor het tijdig vinden van passende jeugdhulp.

8. Bouwsteen 8: gezamenlijk werven en opleiden van personeel (bijlage 3, bouwstenen)
   Dit onderdeel is als een van de weinigen nog niet opgepakt. Eerst moesten immers de basisvoorwaarden (lees: contracten en tarieven) geregeld worden. Hij staat nu gepland in het najaar 2021. We moeten met z'n allen aan de slag om het vak van jeugdbeschermer weer meer waardering te geven.

9. Contracten en basisafspraken: uniforme contracten, voorwaarden en tarieven
   Bij deze contracten behoren 9 bijlagen. Aandachtspunten zijn:
   - Oplegger (bijlage 'oplegger): beschrijft de belangrijkste afspraken van het project en alle bijlagen.
   - Overeenkomst (bijlage 'overeenkomst'): deze gaat in werking vanaf 1-1-2022 voor de duur van 3 jaar, daarna kan deze verlengd worden. Aan het einde van het tweede jaar vindt evaluatie plaats aan de hand van de resultaatafspraken. De hoogte van de tarieven kan daarop worden aangepast.
     Viermaal per jaar, per 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober, kunnen nieuwe Gecertificeerde

Instellingen toetreden. Centraal Gelderland heeft aangegeven dat het besluit tot uitbreiding alleen eenzijdig (vanuit de regiogemeenten) genomen kan worden.

- Algemene voorwaarden (bijlage 1): alle regio's hebben aangegeven om scherpe prestatieafspraken te maken, maar geen boetes op te nemen. Alleen Midden-IJssel / Oost Veluwe wil deze passage overeind houden.
- Productboek (bijlage 2): hierin zijn de nieuwe tarieven verwerkt. De tarieven zijn in heel Gelderland uniform gemaakt. Voor Centraal Gelderland betekent dit dat ze met gemiddeld 4,0% verhoogd zijn. Daar komt de jaarlijkse indexering bovenop.
- Resultaatafspraken (bijlage 5): deze voorzien in het toewerken naar jaarlijks 5% minder inzet van maatregelen en 1% minder kosten van de bepalingen jeugdhulp. Deze afspraken maken dat de kosten per gemeente - ondanks de tariefstijging - niet toe hoeven te nemen. Het halen van deze resultaatafspraken zijn wel mede afhankelijk van de (extra) inspanningen vanuit het lokale team in elke gemeente.
- Inkoopleidraad (bijlage 8): Vanaf 9 juli zullen de inkoopdocumenten worden gepubliceerd, dan kunnen de GI's hun aanbod kenbaar maken tot aan 17 september.

10. Monitoring (bijlage 'monitoring'): kpi's en wijze van verzamelen en bespreken data
    Om de resultaatafspraken met de GI's goed te kunnen volgen is een bovenregionale monitor noodzakelijk. De kosten hiervoor zijn meegenomen bij het volgende punt over de Implementatie.

11. Implementatieplan GVJB na 1-7-2021 (bijlage 'implementatie kosten en opbrengsten)
    De afspraken GVJB staan nu wel op papier, maar moeten nog uitgewerkt en doorgevoerd worden. Dit memo beschrijft de werkzaamheden die komend half jaar nog uitgevoegd moeten worden. Bovendien ligt er een berekening van de eenmalige kosten in de 2e helft 2021. Deze bedragen circa € 25.000. Dekking is mogelijk vanuit het Regionaal Transformatie Budget. De kosten en dekking voor 2022 worden later in beeld gebracht.

BIJLAGE 7

Raamovereenkomst

Versie: 21-06-2021

Inhoudsopgave

Artikel 1. Voorwerp van de overeenkomst
Artikel 2. Flexibiliteit van de overeenkomst
Artikel 3. Duur van de overeenkomst
Artikel 4. Meld- en informatieverplichting gecertificeerde instelling
Artikel 5. Tarieven, facturatie en declaratie
Artikel 6. Overlegstructuur en monitoring
Artikel 7. Samenwerken in de praktijk
Artikel 8. Slotbepaling

Bijlagen
Bijlage 1 Algemene Voorwaarden Sociaal Domein
Bijlage 2 Productenboek
Bijlage 3 Visiedocument, eventueel andere stukken (agenda GVJB)
Bijlage 4 Format (boven)regionaal contractmanagement
Bijlage 5 Resultaatafspraken
Bijlage 6 Uniforme Eigen Verklaring
Bijlage 7 Referentieformulier
Bijlage 8 Inkoopleidraad
Bijlage 9 Factsheet Bijzondere Kosten Jeugdbescherming

Raamovereenkomst

Navolgende partijen:

Gemeenten; individuele gemeenten aan te merken als Gemeente

en

Gecertificeerde Instelling

tezamen te noemen partijen,

in aanmerking nemend dat:

I. Uitgangspunten van de raamovereenkomst komen voort uit de Gelderse Verbeteragenda voor de Jeugdbescherming. Hierin is opgenomen dat er vanuit de jeugdwet en het normenkader samen wordt gewerkt op basis van:
• Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
• Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
• Wij zien in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
• Wij leren door samen te reflecteren

II. De raamovereenkomst is tot stand gekomen door een intensief proces waarbij Gemeenten met Gecertificeerde Instellingen zich gezamenlijk hebben ingespannen om te komen tot deze raamovereenkomst en bijbehorende bijlagen.

III. Andere Partijen kunnen, maximaal viermaal per jaar, per 1 januari, 1 april, 1 juli dan wel 1 oktober, toetreden mits zij voldoen aan de minimale eisen zoals opgenomen in de raamovereenkomst

IV. Gemeenten in het kader van de uitvoering van de Jeugdwet voorzieningen dienen te bieden voor:
- ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie gerelateerde problemen;
- het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.

V. Gemeenten gedurende de contractperiode jaarlijks de mogelijkheid hebben om bijlage 2 aanvullend te contracteren of te laten vervallen;

VI. Gecertificeerde Instelling bereidt is de door Gemeenten gewenste dienstverlening uit te voeren en voldoet aan alle door Gemeenten gestelde criteria. Criteria staan opgenomen in de wetgeving en het normenkader en beschikt over de daarbij behorende huisvesting, personeel en kwalificaties ten behoeve van de dienstverlening;

VII. De Gecertificeerde Instelling bekend is met hetgeen is omschreven in relevante wetgeving als ook de verordeningen van alle Gemeenten alsmede in de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zoals opgenomen in bijlage 3;

VIII. Partijen accepteren dat zowel nu als in de toekomst onzekerheden bestaan met betrekking tot de dienstverlening en de ontwikkelingen in het Sociaal Domein, in de breedste zin des woords waarmee voortschrijdend inzicht kan leiden tot wijzigingen dan wel aanpassingen van de toelatingsprocedure dan wel bijgevoegde raamovereenkomst waarbij de sleutelwoorden 'Partnerschap en vertrouwen' zullen worden toegepast;

IX. Partijen erkennen dat flexibiliteit en proactief delen van wederzijdse deskundigheid en ervaringen een essentieel onderdeel van de transformatie en dienstverlening is;

X. Gedurende de looptijd van de raamovereenkomst Gemeenten met Gecertificeerde Instelling aanvullende dienstverlening van vergelijkbare aard en nader te bepalen omvang kunnen overeenkomen;

XI. Gedurende de looptijd van de raamovereenkomst gecontracteerde Gecertificeerde Instelling en Gemeente de mogelijkheid hebben om de raamovereenkomst gemotiveerd te beëindigen, waarbij rekening gehouden wordt met de belangen van alle betrokkenen, waaronder uitvoerende medewerkers en cliënten;

XII. Dat bij nader overeen te komen dienstverlening en bijbehorende tarieven partijen het beginsel van proportionaliteit, redelijkheid en billijkheid respecteren en hebben toegepast;

XIII. Partijen committeren zich aan landelijke afspraken inzake toepassing van het woonplaatsbeginsel;

XIV. Partijen erkennen dat er naast de bovenregionaal geldende afspraken er regionale uitvoeringsverschillen zijn. Partijen verhouden hierin zich als partners waarbij op basis van redelijkheid en billijkheid verwacht mag worden dat Partijen regionaal specifieke uitvoering realiseren, waarbij de uniformiteit zoals vastgelegd in deze raamovereenkomst en de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming in acht wordt genomen;

XV. Partijen de randvoorwaarden waaronder de dienstverlening wordt uitgevoerd schriftelijk wensen vast te leggen in deze raamovereenkomst en de bijbehorende bijlagen.

komen als volgt overeen:

Artikel 1. Voorwerp van de raamovereenkomst

1.1 Voorwerp van deze raamovereenkomst is de dienstverlening vanuit Gecertificeerde Instellingen aan Gemeenten.

1.2 In bijlage 2 zijn de dienstverleningsvoorwaarden per product opgenomen.

1.3 Op deze raamovereenkomst zijn uitsluitend van toepassing de algemene voorwaarden zoals bijgesloten in bijlage 1. De algemene voorwaarden van Gecertificeerde Instelling zijn uitdrukkelijk niet van toepassing.

1.4 De bijlagen zijn een integraal onderdeel van de raamovereenkomst. In geval van strijdigheid tussen deze raamovereenkomst en bepalingen van de bijlagen prevaleren te allen tijde de bepalingen van de raamovereenkomst. In geval van een addendum op de

raamovereenkomst dan wel bijlage, prevaleert dit addendum boven de raamovereenkomst respectievelijk de bijlage waarop deze betrekking heeft. In geval van strijdigheid tussen addenda prevaleert de meest recente. In geval van strijdigheid tussen bepalingen van de bijlagen geldt de volgende rangorde, in afnemende volgorde van belangrijkheid:

1. Bijlage 1
2. Bijlage 5
3. Bijlage 2
4. Bijlage 3
5. Bijlage 4
6. Bijlage 8

Artikel 2. Flexibiliteit van de raamovereenkomst

2.1 Partijen kunnen de raamovereenkomst tussentijds uitbreiden met aanvullende dienstverleningsvoorwaarden, nieuwe producten dan wel de inhoud van bestaande producten en dienstverleningsvoorwaarden aanpassen, voor zover dit in optiek van Gemeenten dan wel Gecertificeerde Instellingen wenselijk dan wel noodzakelijk is voor de dienstverlening in het sociaal domein in de breedste zin des woords. Ditzelfde geldt ten aanzien van het verwijderen van producten en dienstverleningsvoorwaarden uit de raamovereenkomst.

2.2 Viermaal per jaar, per 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober, kunnen nieuwe Gecertificeerde Instellingen toetreden. Na ontvangst van het verzoek tot toetreding tot de raamovereenkomst zullen Gemeenten de gedane inschrijving van Gecertificeerde Instelling toetsen aan de minimumeisen. Nadat is vastgesteld dat er geen belemmeringen zijn om Gecertificeerde Instelling toe te laten treden wordt de raamovereenkomst gesloten. In aanvulling kan er ook op initiatief van de Gemeenten aanvullend gecontracteerd worden. In de leidraad staat beschreven aan welke voorwaarden voldaan dient te worden.

2.3 Gedurende de looptijd van de raamovereenkomst kunnen op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober nieuwe Gecertificeerde Instellingen toetreden dan wel gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen hun dienstverlening uitbreiden met producten en naar Gemeenten welke ze nog niet bedienden. In aanvulling kan er ook op initiatief van de Gemeenten aanvullend gecontracteerd worden. In Bijlage 8 staat beschreven aan welke voorwaarden voldaan dient te worden.
De dienstverlening vind plaats conform de gestelde kaders in deze raamovereenkomst, direct na toetreding tot deze raamovereenkomst.

2.4 De dienstverleningsvoorwaarden (bijlagen 1,2, 3, 4,5) zijn flexibel van aard en kunnen in afwijking van al het overige zoals bepaald in deze raamovereenkomst op basis van voortschrijdend inzicht en praktische overwegingen door Partijen, enkel in én na overleg met elkaar, worden aangepast (conform bijlage 1). Op basis van het overleg zullen de Gemeenten een voorstel maken voor de definitieve aanpassing/wijziging. Deze wijziging dient eerst ook besproken en akkoord bevonden te worden met de overige deelnemende Gemeenten aan de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Enkel na overeenstemming kan er worden overgegaan tot ondertekening door betrokken Partijen.

2.5 Alle aanpassingen gelden voor alle gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen. Het is niet mogelijk om per Gecertificeerde Instelling dan wel Gemeente individuele aanpassingen in de dienstverleningsvoorwaarden overeen te komen.

Artikel 3. Duur van de raamovereenkomst

3.1 Deze raamovereenkomst is aangegaan voor bepaalde tijd. De raamovereenkomst heeft een looptijd van drie jaar, gaat in op 1 januari 2022 en eindigt op 31 december 2024.

3.2 De raamovereenkomst kan driemaal met twee jaar verlengd worden. Uiterlijk negen maanden voor het einde van de dan geldende looptijd gaan Partijen hierover in gesprek. Zodat Partijen uiterlijk zes maanden voor het einde van de dan geldende looptijd kunnen concluderen of de raamovereenkomst verlengd of beëindigd wordt.

3.3 Onderdeel van het in 3.2 genoemde gesprek is het bespreken van eventuele aanpassingen op de dan geldende raamovereenkomst, overeenkomstig met artikel 2.5.

3.4 Gedurende de looptijd van deze raamovereenkomst verlenen Gecertificeerde Instelling hun volledige medewerking aan rekenkamer(commissies) en rekenkameronderzoeken van Gemeenten en leveren alle benodigde c.q. opgevraagde informatie onverwijld dan wel tijdig aan (conform bijlage 2) in acht nemend de vigerende wet- en regelgeving omtrent privacy.

3.5 Noodremclausule: Deze raamovereenkomst is daarnaast, eenmalig, door Gemeenten voor de duur van maximaal 6 maanden te verlengen indien zich een situatie voordoet waarin beëindiging van de raamovereenkomst tot discontinuering van de dienstverlening aan cliënten leidt. Wanneer een dergelijke situatie zich voordoet wordt deze verlenging enkel door Gemeenten bepaald en uiterlijk 30 dagen voor de voorziene beëindiging van de raamovereenkomst hetzij schriftelijk hetzij per e-mail onder opgaaf van redenen aan Gecertificeerde Instelling medegedeeld. Het staat de Gecertificeerde Instelling niet vrij deze verlenging te weigeren.

Artikel 4. Meld- en informatieverplichting

4.1 Partijen hebben een meld- en informatieverplichting voor alles wat redelijkerwijs van invloed is dan wel kan zijn op de dienstverlening als ook op de nakoming van verplichtingen uit deze raamovereenkomst.

4.2 De Gecertificeerde Instelling heeft de plicht om onverwijld en direct bij Gemeenten te melden als er sprake is van één van de beëindigingsgronden uit artikel 3.2 van bijlage 1 dan wel redelijkerwijs te voorzien is dat er sprake zal zijn van één van deze ontbindingsgronden.

4.3 Partijen mogen geen informatieverstrekking weigeren van hetgeen in de dienstverleningsvoorwaarden expliciet is opgenomen. Ook mag de Gecertificeerde Instelling geen informatieverstrekking weigeren als de verzoeken te maken hebben met één van de ontbindingsgronden van bijlage 1.

4.4 De Gecertificeerde Instelling verplicht zich tot het tijdig signaleren van problemen die een bedreiging vormen voor de continuïteit van de organisatie. Eén van de redenen hiervoor is de structurele bovenregionale afstemming en borging van ‘early warning’. Indien er continuiteitsproblemen gesignaleerd worden zal de Gecertificeerde Instelling dit agenderen op het bovenregionaal contractmanagementoverleg.

4.5 De verplichting, voortvloeiend uit artikel 4.1, heeft geen betrekking op medisch geheimen of persoonsgegevens die vanuit vigerende wet- en regelgeving omtrent privacy niet mogen worden gedeeld.

Artikel 5. Tarieven en declaratie

5.1 Gecertificeerde Instelling dient de declaraties maandelijks achteraf, op basis van de daadwerkelijk aantoonbaar geleverde prestaties in bij de Gemeente, die de toewijzing heeft verstuurd.

5.2 De tarieven en te hanteren voorwaarden zijn opgenomen in bijlage 2. Partijen kunnen voor de inzet van Jeugdbeschermers voor werkzaamheden, ter voorkoming van de inzet van de wettelijke producten voor Jeugdbescherming/Jeugdreclassering, nadere afspraken maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het kader van deze raamovereenkomst en de vastgestelde tarieven zoals opgenomen in bijlage 2.

5.3 Voor de niet-wettelijke JB/JR taken is naast de directe cliëntgebonden tijd ook reistijd declarabel. Direct cliëntgebonden tijd kan ook face-to-face-contact zijn of 'op afstand' plaatsvinden (telefonisch, screen-to-screen).

5.4 De tarieven worden jaarlijks bijgesteld worden door Partijen en gaan telkens vanaf één januari in. Voor de indexering wordt als uitgangspunt 90% personele component en 10% materiële component gehanteerd. Waarbij de vastgestelde indices de OVA respectievelijk de CPI van het voorgaande jaar zijn.

5.5 Partijen zullen tijdig informeren over een indexering, doch uiterlijk 2 maanden voor ingaan van de nieuwe tarieven.

5.6 De Bijzondere Kosten Jeugdbescherming, zoals opgenomen in factsheet Bijzondere Kosten, bijlage 9, zijn onderdeel van het integrale tarief. Reiskosten zijn meegenomen, welke toezien op de reiskosten die gemaakt worden om het contact tussen biologische ouders en de jeugdige in stand te houden. Het gaat hierbij niet om (dagelijkse) reiskosten die behoren bij de opvoeding en ontwikkeling van een jeugdige (te denken valt aan reiskosten naar en van school, dokter en/of ziekenhuis, sport en hobby's, vakantie, uitjes etc).

5.7 Gecertificeerde Instelling voert een deugdelijke administratie en goede registratie conform hoofdstuk 4 van bijlage 1, waarbij in ieder geval inkomsten, uitgaven, verplichtingen, cliëntdossiers en verantwoording te herleiden zijn naar bron en bestemming.

Artikel 6. Overlegstructuur en monitoring

6.1 Driemaal per jaar wordt er op Gelders niveau een overleg op het niveau B, conform bijlage 1, gesproken over de voortgang van de raamovereenkomst. Hiervoor zijn alle zeven Jeugdhulpregio's afgevaardigd als ook de gecontracteerde GI's aanwezig. Voor dit overleg wordt er gebruik gemaakt van het vastgestelde format 'Bovenregionaal Contractmanagement'.

6.2 Daarnaast kan een individuele Jeugdhulpregio maximaal drie overleggen op niveau B/C, waaronder tussen Gemeenten en GI organiseren. Voor dit overleg wordt er gebruik gemaakt van het vastgestelde format 'Regionaal Contractmanagement' zoals opgenomen in bijlage 4.

6.3 De hierboven opgenomen frequentie wordt jaarlijks herijkt en kan worden bijgesteld na onderling overleg en overeenstemming tussen partijen.

6.4 De resultaatafspraken, zoals opgenomen in bijlage 5, zijn onderwerp van bespreking tijdens het Bovenregionaal Contractmanagement overleg. De resultaatafspraken worden in 2022 en 2023 gemonitord en vastgelegd in bijlage 4 en door Partijen in 2023 herzien voor 2024 en verder.

Artikel 7. Samenwerken in de praktijk

7.1 In bijlage 3 zijn nadere uitvoeringsafspraken opgenomen. Deze zijn onlosmakelijk verbonden met deze raamovereenkomst. In deze uitvoeringsafspraken zijn ook randvoorwaarden opgenomen ten dienste van de uitvoeringsafspraken. Partijen committeren zich eraan deze uit te zullen voeren.

7.2 De Gemeenten werken conform de uitgeschreven werkwijze iJW301 dan wel iJW315.

Commentaar [MS1]: ACTIE INDIVIDUELE REGIO; keuze maken

7.3 Gecertificeerde Instelling draagt mede zorg voor een goede doorgaande zorglijn van 18- naar 18+. Gecertificeerde Instelling (in de rol van verwijzer) en Jeugdhulpaanbieder starten, samen met de cliënt, op 16-jarige leeftijd met het maken van een toekomstplan. De regisseur vanuit het lokale team wordt daar uitdrukkelijk bij betrokken. Risicotaxatie, veiligheid en netwerkondersteuning maakt nadrukkelijk onderdeel uit van het toekomstplan.

7.4 Gecertificeerde Instelling zorgt - indien nodig - voor het 18e levensjaar van de cliënt voor het aanstellen van een bewindvoerder, mentor of curator. Op basis van het toekomstplan kunnen de Gecertificeerde Instelling en de Gemeente tot de conclusie komen dat deze maatregel nodig is voor de cliënt. Als dat het geval is, dan dient de Gecertificeerde Instelling ervoor te zorgen dat de maatregelen van kracht is op de 18e verjaardag van de cliënt.

Artikel 8. Slotbepaling

8.1 Mochten één of meerdere bepalingen van deze raamovereenkomst nietig zijn of niet rechtsgeldig worden verklaard, dan zullen de overige bepalingen van de raamovereenkomst van kracht blijven. Partijen zullen over de bepalingen die nietig zijn of niet rechtsgeldig zijn verklaard, overleg plegen om zo een vervangende regeling te treffen en op zo'n manier dat in zijn geheel de strekking van deze raamovereenkomst behouden blijft.

8.2 Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen, welke van dien aard zijn dat de wederpartij redelijkerwijs en billijkerwijs dit niet had mogen verwachten, dan zullen de partijen overleg voeren over de uitvoering van de raamovereenkomst. Dit gesprek vind in prinicpe plaats op Gelders niveau, met alle betrokken regio's en Gecertificeerde Instellingen.

8.3 Door ondertekening van deze raamovereenkomst vervallen alle eventueel eerder door partijen gemaakte mondelinge, dan wel schriftelijke afspraken.

8.4 De voorwaarden van deze raamovereenkomst zijn, voor zover aan de orde, van toepassing op alle aanvullende en gelieerde raamovereenkomsten alsmede alle (overige) afspraken ter uitvoering van een raamovereenkomst die tijdens de looptijd van deze raamovereenkomst tussen Gemeenten en Gecertificeerde Instelling worden gesloten.

8.5 Bepalingen van deze raamovereenkomst die noodzakelijk zijn voor de afwikkeling van deze raamovereenkomst, nadat de raamovereenkomst is geëindigd, behouden hun betekenis. Partijen kunnen van die bepalingen naleving verlangen.

8.6 Gedurende de looptijd van deze raamovereenkomst zijn de hoofdstuk 5 en 6 van de inkoopleidraad, bijlage 8, van overeenkomstige toepassing.

Aldus in tweevoud opgemaakt en overeengekomen door:

De Gemeenten	Gecertificeerde Instelling
Naam ondertekenaar	Naam ondertekenaar
Functie	Functie
Datum	Datum
Plaats	Plaats
Handtekening	Handtekening

Commentaar [MS2]: ACTIE INDIVIDUELE REGIO; door wie wordt ondertekend?

Algemene Voorwaarden

Versie: 21-06-2021

Inhoudsopgave

1. Begripsbepalingen

2. Voorwaarden aan de uitvoering
2.1 Toetsing van kwaliteit
2.2 Communicatie over dienstverlening en cliënten
2.3 Communicatietussen partijen
2.4 Periodiek gesprek tussen gemeente en gecertificeerde instelling (accountgesprek)

3. Contactuele bepalingen
3.1 Niet-nakoming van de overeenkomst
3.2 Ontbinding van de overeenkomst
3.3 Niet-toerekenbare tekortkoming
3.4 Opzegging van de overeenkomst
3.5 Verplichtingen gecertificeerde instelling bij beëindiging
3.6 Aansprakelijkheid
3.7 Inzet derden
3.8 Geheimhouding
3.9 Privacy
3.10 Cessieverbod, fusie, overname en joint ventures

4. Aanvullende administratieve bepalingen
4.1 Uitvoering dienstverlening
4.2 Toewijzing, facturatie en betaling (naar model i-sociaal domein)
4.2.1 Regieberichten
4.2.2 Betaling
4.2.3 Administratieve vereisten
4.2.4 Monitoringsinformatie
4.3 Termijnen IJw
4.4 Toewijzing op gezinsniveau
4.5 Cliënten zonder BSN

5. Slotartikelen
5.1 Wijzigingen en aanvullingen
5.2 Wet bibob
5.3 Toepasselijk recht

Bijlagen

1. Begripsbepalingen

Hier benoemen en geven we meer context aan belangrijke begrippen waar mogelijk verschil van inzicht over zou kunnen ontstaan. Dit met als doel dezelfde taal te 'spreken'.

AVG
Algemene Verordening Gegevensbescherming, verordening (EU) 2016/679. Privacy wetgeving zoals deze voor de EU geldt per 25 mei 2018.

Back-Office Medewerker
Medewerker vanuit Gemeente welke verantwoordelijk is voor het administratief verwerken van een door een Gecertificeerde Instelling afgegeven Bepaling welke omgezet dient te worden naar een Toewijzing.

Bepaling Jeugdhulp
De Gecertificeerde Instelling bepaalt of en, zo ja, welke Jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

BSN
Burgerservicenummer als bedoeld in artikel 1, onderdeel b van Wet algemene bepalingen Burgerservicenummer. Het betreft een uniek persoonsnummer voor iedereen die ingeschreven staat in de Basisregistratie personen (BRP); hiermee kunnen persoonsgebonden gegevens uitgewisseld worden tussen de verschillende onderdelen van de overheid om de dienstverlening aan cliënten te verbeteren en fraude te bestrijden.

Calamiteit
Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de zorg en die tot een fysieke ernstig schadelijk gevolg voor - of de dood van een cliënt heeft geleid.

Cliënt
Voor de Jeugdwet geldt dat een cliënt een jeugdige is en zijn/haar ouders, aan wie op basis van de Jeugdwet een Individuele voorziening is verstrekt.

Cliëntdossier
De elektronisch vastgelegde cliëntgegevens, waarin de SMART geformuleerde doelen en resultaten van de toegewezen dienstverlening staan opgenomen en waar de voortgang op de gestelde doelen wordt bijgehouden.

Cliëntgegevens
Alle gegevens die direct of indirect zijn te herleiden tot een bepaald persoon, bijvoorbeeld: naam, adres en aantekeningen over een intakegesprek.

Cliëntenraad
Op basis van de Jeugdwet en Wmo ingestelde raad door de Gecertificeerde Instelling die de belangen van cliënten behartigt.

Cliëntsysteem
Familieleden, gezinsleden, ouders, partners, wettelijke vertegenwoordigers of andere betrokkenen in de systemen van de cliënt.

College
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente.

Contractmanagementplatform
Het door regio gebruikte contractmanagementplatform waar na contractering over wordt gegaan tot beheer van gegevens inzake de overeenkomst alsmede communicatie inzake de overeenkomst tussen partijen.

Datalek
Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging, of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens.

Ernstige fout
Onrechtmatig gedrag (daarvoor gelden wettelijke eisen zoals strijd met een wettelijke norm, toerekenbaarheid, causaliteit) welke invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid en er moet sprake zijn van kwade opzet of ernstige verwijtbare nalatigheid.

Gecertificeerde instelling
Gecertificeerde Instellingen met rechtspersoonlijkheid welke de dienstverlening uitvoeren en de onderhavige overeenkomst hebben ondertekend. De rechtspersoon is gecertificeerd is volgens Het Keurmerkinstituut voor het uitvoeren van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering.

Gemeenten
De entiteiten welke blijkens de bovenliggende overeenkomst als Gemeente deze voorwaarden van toepassing hebben verklaard.

Incident
Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de zorg en heeft geleid, had kunnen leiden of zou kunnen leiden tot materiële schade bij de cliënt.

Individuele voorziening
Voorziening, welke door het College in natura (ZIN) wordt betaald waarvoor via een verleningsbeschikking toegang is tot Jeugdhulp voor de jeugdige en zijn/haar ouders.

Inkoopplatform
Het door Gemeente gebruikte inkoopsoftware waar tot contractering over is gegaan.

Jeugdwet
Wet van 1 maart 2014 inzake regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, zoals gepubliceerd op 14 maart 2014 in het Staatsblad 2014, nr. 105.

Jeugdbeschermer
De natuurlijke persoon die op grond van een overeenkomst met de Gecertificeerde Instelling daadwerkelijk werkzaam is voor de Gecertificeerde Instelling. Hiertoe behoren onder anderen alle personen met een arbeidsovereenkomst, een toelatingsovereenkomst, detacheringsovereenkomst of overeenkomst tot opdracht waaronder waarnemers, uitzendkrachten, co-assistenten en personen die vanuit hun beroep een overeenkomst hebben met de Gecertificeerde Instelling.

Jeugdbescherming
Beschermingsmaatregelen zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet.

Jeugdhulp
1. Ondersteuning van en hulp en zorg (niet zijnde preventie) aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie gerelateerde problemen;
2. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Jeugdreclassering
Reclasseringswerkzaamheden zoals omschreven in artikel 1.1 van de Jeugdwet.

Klacht
Een klacht is een uiting van onvrede van cliënt (mondeling of schriftelijk) omtrent een of meerdere aspecten door Gecertificeerde Instelling uitgevoerde of uit te voeren diensten, werkzaamheden, activiteiten, zaken en contacten evenals een uiting van ongenoegen omtrent de geleverde dienstverlening, zorg, ondersteuning, begeleiding, behandeling en de houding en het gedrag van medewerkers van Gecertificeerde Instelling.

Landelijk berichtenverkeer

Gemeente en Gecertificeerde Instelling wisselen iiJw-berichten uit via de landelijke infrastructuur, met gebruikmaking van de knooppunten Gemeentelijk Gegevensknooppunt en/of VECOZO Schakelpunt.

Lokale sociale infrastructuur/Lokale infrastructuur ondersteuning, zorg, participatie
Het geheel van beschikbare organisaties, (vervoers-)diensten, voorzieningen (gebouwen) en betrekkingen binnen Gemeente om cliënten te ondersteunen met vragen over opgroeien, opvoeden, ondersteunen en participatie.

Lokaal Team
De juridische entiteit dan wel vertegenwoordiger daarvan die door gemeenten is gemandateerd om toegang te verlenen tot maatwerk- dan wel individuele voorzieningen.

Lokale Team Medewerker
Medewerker van het Lokaal Team.

Ouders
Gezaghebbende ouder, adoptieouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder of een gezinshuisouder.

Partijen
Gemeenten en Gecertificeerde Instellingen.

Plan van aanpak
Bindend contractdocument welke is ondertekend door zowel Gemeente als Gecertificeerde Instelling waarin Gecertificeerde Instelling SMART aangeeft hoe binnen maximaal 2 maanden de geconstateerde knelpunten worden verholpen, welk tijdspad (mijlpalen) wordt gehanteerd en hoe wordt geborgd dat dit in de toekomst zal worden voorkomen. Het staat de Gemeente vrij om de genoemde termijn te verruimen, waar dit haars inziens noodzakelijk en wenselijk is gezien de specifieke kenmerken van de situatie

Schriftelijk
Per post dan wel elektronisch via het inkoopplatform dan wel gedurende de looptijd van de overeenkomst via het contractmanagementplatform van Gemeente.

SMART
Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden.

Sociaal Domein
Het sociaal domein gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt en heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs, gezondheidszorg en vrijetijdsbesteding. Het gaat dus om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving.

Sociale Kaart

Het geheel van formele en informele dienstverleners, instellingen, organisaties, instituten en zelfstandigen op het gebied van de jeugdhulp, zorg en welzijn in de gemeenten.

Toewijzing
Een iJw-bericht 'Toewijzing' dat een Gemeente naar de Gecertificeerde Instelling stuurt ter bevestiging van de start van het Jeugdbeschermings- of Jeugdreclasseringstraject als ook preventieve dienstverlening.

Toezichthouder
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ten behoeve van kwaliteit, dan wel een aangestelde toezichthoudend ambtenaar van Gemeenten belast met toezicht op rechtmatigheid.

Veilig Thuis
Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Verantwoordelijke
Degene die de persoonsgegevens van anderen verwerkt in het belang van de dienstverlening. In de AVG omschreven als voor de verwerking verantwoordelijke.

Verordening
De meest recente verordening en beleidsregels jeugdhulp is te vinden op de website van de individuele Gemeente.

Verklarende begrippenlijst / afkortingen

AVG
Algemene Verordening Gegevensbescherming

BSN
Burger Service Nummer

CBS
Centraal Bureau voor de Statistiek

SKJ
Stichting Kwaliteitsregister Jeugd

WGBO
Wet op de Geneeskundige Behandel Overeenkomst

2. Voorwaarden aan de uitvoering

2.1 Kwaliteit

1. De Gecertificeerde Instelling handelt conform de actuele 'Richtlijnen Jeugdhulp en jeugdbescherming' van het NJI.
2. De Gecertificeerde Instelling voert haar werkzaamheden uit conform Regeling van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 17 januari 2017, nr. 2028714, tot wijziging van de Regeling normenkader jeugdbescherming en jeugdreclassering.
3. Gecertificeerde Instelling heeft geen corrigerende of bestuursrechtelijke maatregel(en) opgelegd gekregen van de Toezichthouder voor de locatie(s) waar zij cliënten uit de regio Gelderland bedient.
4. Controle op levering (van de dienstverlening) bij de Gecertificeerde Instelling, is onderdeel van de rechtmatigheidscontrole en fraudebestrijding van Gemeente. Gemeente voert dit uit onder de geldende wet- en regelgeving. Gemeente kan daartoe de volgende instrumenten inzetten:

a. Een statistische analyse van de aangeleverde gegevens door Gecertificeerde Instelling, een AO/IC of bestuurdersverklaring of een verbandcontrole.
b. Detailcontrole met inzage in het behandeldossier van de cliënt.
c. Indien de WGBO van toepassing is, mag deze detailcontrole uitsluitend worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van een ter zake bevoegd persoon met medisch beroepsgeheim in opdracht van de Gemeente.
d. De Gemeente mag in elk geval niet meer gegevens (doen) verzamelen dan, gelet op het onderzoeksdoel en de omstandigheden van het geval, noodzakelijk is.

5. Gecertificeerde Instelling is gehouden medewerking te verlenen aan (materiële) controle.
6. Gecertificeerde Instelling heeft een actieve meldingsplicht naar de Gemeente. Bij iedere calamiteit en ieder ernstig incident (met grote impact op de maatschappij, de cliënt, zijn/haar omgeving en/of andere betrokkenen), aanvullend op de wettelijke meldingsplicht aan de met toezicht belaste ambtenaren en de betrokken inspecties, informeert de Gecertificeerde Instelling de Gemeente en dienst Toezichthouder.
7. De Gecertificeerde Instelling meldt bij de Gemeente een lopend onderzoek door een ander gemeentebestuur, Justitie, de Inspectie van de Gezondheidszorg en Jeugd of de Inspectie SZW.

2.2 Communicatie over dienstverlening en cliënten

1. De Gecertificeerde Instelling mag geen informatie over cliënten verstrekken aan derden en/of de publiciteitsmedia (waaronder social media).
2. Onder lid 1 bedoelde informatie wordt niet bedoeld: algemene vragen, interviewverzoeken, vragen over de visie en dienstverlening van de Gecertificeerde Instelling in het geheel of vragen die betrekking hebben op andere opdrachten van de Gecertificeerde Instelling.
3. Onder lid 1 bedoelde informatie betreft enkel vragen die betrekking hebben op de uitvoering van overeenkomst, waaronder calamiteiten en incidenten van cliënten uit de regio van de Gemeente.
4. Indien Gecertificeerde Instelling wordt benaderd voor informatie, zoals bedoeld in lid 1, wordt met de communicatiemedewerker, zoals weergegeven in het contractmanagementplatform van Gemeente, overlegd voordat er met de derde/media wordt gecommuniceerd.

2.3 Communicatie tussen partijen

1. Gemeenten communiceren voor alle Gecertificeerde Instellingen relevante informatie via de regionale websites.
2. Gemeenten en Gecertificeerde Instelling dragen zorg voor het actueel houden van informatie op het contractmanagementplatform van de Gemeente.
3. Partijen committeren zich eraan om op contactverzoeken van de wederpartij zo spoedig mogelijk te reageren. Voor telefonisch contact wordt een terugbelverzoek normaliter binnen twee werkdagen gehonoreerd, een e-mailverzoek normaliter binnen drie werkdagen.
4. In afwijking van lid 3, wordt er direct contact gezocht tussen Gecertificeerde Instelling en medewerker van het Lokaal Team in het geval van spoed. Er wordt vanuit het Lokaal Team waar mogelijk direct gehandeld, ook bij afwezigheid van de reguliere contactpersoon.
5. Partijen committeren zich om de communicatie open en constructief plaats te laten vinden.
6. Partijen zijn op de hoogte van de bepalingen van de overeenkomst.
7. In het contractmanagementplatform worden de gegevens van de onderstaande contactpersonen door zowel Gemeente als Gecertificeerde Instelling actueel gehouden (voor Gecertificeerde Instellingen zonder rechtspersoonlijkheid kunnen A tot D dezelfde persoon zijn)

Niveau	**Gemeente**	**Gecertificeerde Instelling**
	Contactpersonen calamiteiten	Contactpersoon calamiteiten
A	Gegevens wethouders	Gegevens tekenbevoegde
B	Gegevens account-managers, en management lokaal	Gegevens directie/ locatie-verantwoordelijke
C	Gegevens lokale contractmanagers	Gegevens accountmanager
D	Gegevens backoffice en CJG's	Gegevens zorgadministratie

8. In de samenwerking wordt er vooral op het niveau van C en D bij partijen gecommuniceerd, voor het uitvoeren van regionaal accountmanagement vindt er ook regulier overleg plaats op niveau van B. Indien er onenigheden zijn op een niveau, wordt er opgeschaald naar het niveau daarboven. Dit kan zowel door Gemeente als door Gecertificeerde Instelling geïnitieerd worden.
9. Indien er op het niveau van A nog niet tot overeenstemming is gekomen, wordt tot ontbinding van de overeenkomst overgegaan, met inachtneming van artikel 3.1.

2.4 Periodiek gesprek tussen gemeente en gecertificeerde instelling (accountgesprek)

1. Partijen bepalen de hoeveelheid gesprekken, waaronder accountgesprekken (niveau B), tussen Gemeente en Gecertificeerde Instelling.
2. Deze gesprekken zijn geen onderdeel van de financiële verantwoording aan de Gemeente. Vastlegging van wederzijdse bevindingen en afspraken in het gesprek zijn onderdeel van de interne controle door Gemeente.

3. Contractuele bepalingen

3.1 Niet-nakoming van de overeenkomst

1. Als de geleverde dienstverlening niet voldoet aan de gestelde eisen in de overeenkomst, kan Partij van de Wederpartij eisen dat deze voor zijn eigen rekening en risico zo spoedig mogelijk zorg draagt voor nakoming op een zodanige wijze dat alsnog volledig wordt voldaan aan alle eisen.
2. Als Wederpartij in gebreke wordt gesteld, kan er direct een plan van aanpak gevraagd worden. De ingebrekestelling wordt schriftelijk verstuurd aan de Wederpartij en daarin wordt een redelijke termijn opgenomen voor Wederpartij worden om alsnog zijn verplichtingen na te komen. Deze termijn heeft het karakter van een fatale termijn.
3. Indien er een plan van aanpak wordt gevraagd, dient het plan van aanpak vertrouwenwekkende maatregelen te bevatten, dit ter beoordeling door de gemeente.
4. Onverminderd het bepaalde in lid 1 is de Wederpartij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van één of meer verplichtingen uit deze overeenkomst aansprakelijk voor vergoeding van de door Partij en cliënt(en) geleden c.q. te lijden schade, rekening houdend met het feit dat Wederpartij er alles aan heeft te doen, wat redelijkerwijs van hem gevraagd kan worden, om de schade te beperken.
5. Als blijkt dat het nakomen van de betreffende verplichtingen blijvend onmogelijk is, is de Wederpartij daarmee onmiddellijk in verzuim.
6. Indien wederpartij in verzuim is, kan partij op grond van Artikel 6:265 BW de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden in geval van niet-nakoming.
7. Partijen behouden zich het recht voor om ook een beroep te doen op dit artikel indien er onoverbrugbare verschillen bestaan tussen Partijen dan wel tussen Gecertificeerde Instellingen onderling die de dienstverlening en doelstellingen van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming in gevaar brengt.

3.2 Ontbinding van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst kan met onmiddellijke ingang zonder enige ingebrekestelling of gerechtelijke tussenkomst, geheel of gedeeltelijk, schriftelijk worden ontbonden (inclusief een kopie via het contractmanagementplatform):

a. Indien de wederpartij (voorlopige) surseance van betaling verkrijgt;
b. Indien de wederpartij zich in staat van kennelijk onvermogen bevindt of onderwerp uitmaakt van een procedure tot faillissement, gerechtelijk akkoord, vereffening, beslaglegging of van elke andere soortgelijke procedure.
c. Indien gewijzigde wet- en regelgeving hier aanleiding toe geeft.

2. Door Gemeente zonder gerechtelijke tussenkomst, geheel of gedeeltelijk, schriftelijk worden ontbonden:

a. De onderneming van Gecertificeerde Instelling wordt beëindigd;
b. De Gecertificeerde Instelling niet meer voldoet aan de geschiktheidseisen en vereisten zoals geformuleerd in de voorgaande artikelen;
c. De Gecertificeerde Instelling in een situatie van niet-toerekenbare tekortkoming verkeert en het aannemelijk is dat deze situatie langer zou kunnen duren dan tien werkdagen;

d. Het in artikel 3.1 lid 2 gevraagde plan van aanpak door Gecertificeerde Instelling geen vertrouwenwekkende maatregelen bevat;
e. De Gecertificeerde Instelling een ernstige fout maakt;

3.3 Niet-toerekenbare tekortkoming

1. Als Partij een tekortkoming in de nakoming van een verplichting heeft en dat niet kan worden toegerekend aan hem, komt hij niet in verzuim en is hij daarmee geen schadevergoeding verschuldigd.
2. De Partij kan zich alleen beroepen op niet-toerekenbare tekortkomingen als hij onverwijld doch uiterlijk binnen tien werkdagen na het (verwachte) intreden van de niet-toerekenbare tekortkoming onder overlegging van de nodige bewijsstukken de Wederpartij (elektronisch) schriftelijk en gemotiveerd van een dergelijke niet-toerekenbare tekortkoming op de hoogte stelt.
3. Onder een niet-toerekenbare tekortkoming wordt in ieder geval niet verstaan:

a. Ziekte van personeel, behoudens pandemie;
b. Tekortschieten van door Gecertificeerde Instelling ingeschakelde derden;
c. Liquiditeits- en/of solvabiliteitsproblemen aan de zijde van Gecertificeerde Instelling.

3.4 Opzegging van de overeenkomst

1. Partijen kunnen deze overeenkomst gemotiveerd opzeggen via het contractmanagementplatform. De opzegging kan betrekking (indien mogelijk in de overeenkomst) hebben op enkele onderdelen van de dienstverlening, Gecertificeerde Instelling dan wel op de gehele overeenkomst.
2. Onverlet het bepaalde in bovenstaande artikel neemt de Partij Instelling bij de opzegging van de overeenkomst een termijn van minimaal zes maanden in acht, gerekend vanaf de dag na verzending van de opzegging door Partij.
3. Gemeenten kunnen door de wet gehouden zijn tot het al dan niet aanmerkelijk aanpassen van de toekenning van voorzieningen aan cliënten. Voordat tot opzegging van deze overeenkomst wordt overgegaan, treden Gemeenten in overleg met Gecertificeerde Instellingen waarbij het te allen tijde de voorkeur heeft om in gezamenlijk overleg te komen tot wederzijdse goedkeuring en aanpassing van de overeenkomst aansluitend bij de dan geldende situatie.

3.5 Verplichtingen gecertificeerde instelling bij beëindiging

1. Mocht de overeenkomst met Gecertificeerde Instelling om welke reden dan ook eindigen voor het einde van de looptijd, dan neemt één of nemen meerdere Gecertificeerde Instellingen - in overleg en na afstemming met Gemeenten en Rechtbank - de dienstverlening c.q. cliënten over. De latende en opvolgende Gecertificeerde Instelling(en) treden met elkaar in overleg over mogelijke overname van betrokken personeel van de latende Gecertificeerde Instelling. Hierbij staan de continuïteit van de dienstverlening aan en de wens van de cliënt voorop. De latende Gecertificeerde Instelling houdt Gemeente op de hoogte van het verloop van het overleg en de uitkomst, welke schriftelijk wordt verstuurd naar de Gemeente.
2. Op verzoek van Gemeente stelt de Gecertificeerde Instelling onverwijld de cliëntgegevens ter beschikking aan Gemeente - of een door de Gemeente aan te wijzen derde c.q. de opvolgende Gecertificeerde Instelling - met inachtneming van de wetgeving rondom de privacy en waar nodig cliënt hiertoe zijn toestemming heeft verleend.

3. De latende Gecertificeerde Instelling draagt proactief en open bij aan een efficiënte en zorgvuldige overdracht van cliënten aan een andere, gecontracteerde Gecertificeerde Instelling naar keuze van de kinderrechter en doet dit in nauwe afstemming met Gemeente om zo continuïteit van de dienstverlening aan cliënt te kunnen garanderen.

3.6 Aansprakelijkheid

1. De Partij die toerekenbaar tekortschiet in het nakomen van verplichting(en) tegenover de wederpartij dient de door deze partij geleden schade, welke verband houdt met de werkzaamheden die door de Wederpartij worden uitgevoerd in relatie tot de dienstverlening die hoort bij de overeenkomst, te vergoeden.
2. Onder schade wordt verstaan: vermogensschade (geleden verlies en gederfde winst) en ander nadeel, zoals:
   a) Redelijke kosten ter voorkoming of beperking van de schade;
   b) Redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid;
   c) De kosten van de Partij die verband houden met het herstel van eventuele schade of voor het alsnog uitvoeren van de toewijzing door een derde komen voor vergoeding in aanmerking.
3. De Partijen vrijwaren de Wederpartij tegen alle financiële gevolgen van aanspraken van derden, als gevolg van een tekortkoming van Partij bij de uitvoering van de overeenkomst.
4. Naast schadevergoeding blijft het recht tot het eisen van nakoming bestaan.
5. Als een derde partij de rechtmatigheid van de totstandkoming van de overeenkomst betwist, zijn Gemeenten bevoegd de uitvoering van de overeenkomst met onmiddellijke ingang geheel of gedeeltelijk op te schorten. Als de Gemeenten de Gecertificeerde Instelling hierover informeert, informeert de Gecertificeerde Instelling ook de rechtbank teneinde om zo beschikkingen zoveel als mogelijk te voorkomen.
6. In het geval de derde partij als genoemd in lid 5 in het gelijk wordt gesteld, zijn partijen niet verplicht elkaar schade en kosten als gevolg van de beëindiging te vergoeden.
7. De hoogte van de schadevergoeding is beperkt tot de door verzekeraar uitgekeerde schadevergoeding. De Gecertificeerde Instelling heeft minimaal verzekerde som van €2.500.000,- per gebeurtenis, tenzij sprake is van grove nalatigheid of opzettelijk handelen aan de zijde van Gecertificeerde Instelling.
8. Partijen dragen er zorg voor dat zij adequaat verzekerd zijn en blijven gedurende de looptijd van de overeenkomst voor de wettelijke, beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheid. De Gecertificeerde Instelling verleent Gemeenten op eerste verzoek inzage in de daarbij horende polis dan wel het verzekeringscertificaat.

3.7 Inzet derden

1. Het inschakelen van een derde is toegestaan voor de Gecertificeerde Instelling. Het inschakelen van een derde ontslaat de Gecertificeerde Instelling niet van zijn verantwoordelijkheid voor het leveren van kwalitatief goede dienstverlening.
2. Gecertificeerde Instelling is verantwoordelijk voor zijn medewerkers en ingezette derden. Schade, veroorzaakt door personeel of derden, komt geheel voor rekening van Gecertificeerde Instelling.

3.8 Geheimhouding

1. De Gemeente moet zich houden aan de verplichtingen behorend bij de Wet Openbaarheid van Bestuur. Indien het nakomen van één of meer van deze verplichtingen inhoudt dat er schending van geheimhouding of vertrouwelijkheid plaatsvindt, is dat geen reden voor schadevergoeding.
2. De Gecertificeerde Instelling houdt rekening met alle wettelijke bepalingen met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en privacy van de cliënt. Ook treft de Gecertificeerde Instelling passende technische – en organisatorische maatregelen om geheimhouding te verzekeren met betrekking tot alle gegevens (van zowel Gemeente als personen) die horen bij de uitvoering van de dienstverlening.
3. Beide Partijen zullen de gegevens van de Wederpartij geheimhouden. Partijen mogen deze informatie niet verstrekken aan derden, behalve als de wet dit verplicht stelt of de rechter dit gebiedt.

3.9 Privacy

1. Partijen werken conform de AVG.
2. Voor zover Gecertificeerde Instelling in het kader van de overeenkomst persoonsgegevens voor Gemeente verwerkt, wordt Gecertificeerde Instelling als verwerker in de zin van de EU verordening 2016/679 (AVG) aangemerkt.
3. De overeenkomst in combinatie met deze voorwaarden wordt door partijen aangemerkt als overeenkomst in de zin van artikel 28 AVG.
4. Partijen werken volgens de laatste versie "Vuistregels voor professionals bij gegevensuitwisseling en privacy" zoals gepubliceerd op www.i-sociaaldomein.nl.
5. Indien er tussen partijen gegevens over of van cliënten per e-mail worden uitgewisseld wordt er, indien er privacygevoelige gegevens worden gedeeld, te allen tijde gebruikgemaakt van een beveiligde e-mailomgeving.
6. De Gecertificeerde Instelling draagt er zorg voor dat de informatiebeveiliging en gegevensverwerking voldoen aan de algemeen aanvaarde normen voor de eigen branche, en uiterlijk 31-12-2022 tenminste aan NEN7510 te voldoen dan wel een algemeen erkende overheidsnorm zoals de Baseline Informatievoorziening Gemeenten of vergelijkbaar.
7. Partij informeert de Wederpartij onverwijld – doch uiterlijk binnen 48 uur na de eerste ontdekking wanneer Partij de verantwoordelijke is die moet melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens – over alle (vermoedelijke) inbreuken op de beveiliging alsmede andere incidenten die op grond van de AVG moeten worden gemeld aan de betrokkene, onverminderd de verplichting de gevolgen van dergelijke inbreuken en incidenten zo snel mogelijk ongedaan te maken dan wel te beperken.
8. Indien de dienstverlening via de gemeentelijke toegang tot stand is gekomen, wordt de Gemeente in principe aangemerkt als de verantwoordelijke.
9. Indien de dienstverlening buiten de gemeentelijke toegang tot stand is gekomen, wordt de Gecertificeerde Instelling aangemerkt als de verantwoordelijke.
10. Zonder onnodige vertraging, doch niet later dan 72 uur na de ontdekking, doet de verantwoordelijke een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens, tenzij op dat moment inmiddels al uit onderzoek is gebleken dat het incident niet onder de AVG valt.
11. De kosten voor de werkzaamheden die op grond van de naleving van de AVG moeten worden verricht komen voor rekening van de verwerker, tenzij verwerker bewijst dat de inbreuk niet aan hem is toe te rekenen.

12. Met de betrokkene wordt zo spoedig mogelijk contact opgenomen indien het datalek als bedoeld in het eerste lid waarschijnlijk ongunstige gevolgen heeft voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene.

3.10 Cessieverbod, fusie, overname en joint ventures

1. Partij mag de vorderingen en verplichtingen op de wederpartij (of gelieerde vennootschappen) na informeren van de Wederpartij overdragen aan een derde.
2. Aan de toestemming (conform lid 1) kunnen voorwaarden worden verbonden door wederpartij.
3. Het is voor Gemeente alleen toegestaan om rechten en plichten uit de overeenkomst aan een of meer derden over te dragen als alle verplichtingen tegenover de Gecertificeerde Instelling zijn geborgd.
4. De Gecertificeerde Instelling is verplicht om de Gemeente te informeren indien er een wijziging in aandeelhouderschap plaatsvindt. Dit kan komen door een voorgenomen fusie, overname, opvolging in een andere entiteit of door het opstarten van een joint venture met een derde.
5. Als de voorgenomen fusie, overname of nieuwe joint venture gevolgen heeft voor cliënten van Gemeente maakt de Gecertificeerde Instelling dit inzichtelijk en meldt dit gelijktijdig met de mededeling over de wijziging in aandeelhouderschap aan de Gemeente.
6. Zodra er akkoord is van de Autoriteit Consument en Markt over de fusie, wordt de ‘nieuwe’ entiteit de contractpartner. Deze entiteit moet aan alle bepalingen in de van toepassing zijnde overeenkomst, contractuele verplichtingen en overige (werk)afspraken voldoen.

4. Administratieve bepalingen

4.1 Uitvoering dienstverlening

1. Gecertificeerde Instelling voert zijn dienstverlening uit op basis van de rechterlijke machtiging of het geldige indicatiebesluit/beschikking of de toewijzing van de Gemeentelijke toegangsverlener dan wel rechtsgeldige verwijzer op grond van de jeugdwet. Gecertificeerde Instelling houdt zich aan de toewijzing met daarin vastgelegde aard en omvang van de dienstverlening.
2. Gecertificeerde Instelling en Gemeente is in staat om toewijzingen, of berichten die leiden tot een toewijzing, regieberichten alsmede facturen digitaal te verwerken en opdrachtbevestigingen digitaal aan te leveren (iJw berichtenverkeer) conform de meest actuele versies van de i-standaarden en de productcodelijsten zoals landelijk vastgesteld.
3. De codes van deze berichten (en retourberichten) alsook de berichtspecificaties, uitgangspunten, bedrijfsregels, operationele regels, technische regels, controleregels en -schema's, berichtschema's, codelijsten, standaardbeschrijvingen en invulinstructies zijn te vinden op de websites www.istandaarden.nl van het Zorginstituut Nederland en www://ei.vektis.nl van Vektis.
4. Gecertificeerde Instelling zal, behoudens expliciete opdracht van de Gemeente, alleen gebruikmaken van het landelijk berichtenverkeer voor:

a. Verzoek om Toewijzing zorg
b. Wijzigingen in trajecten
c. Melding start zorg
d. Melding einde zorg
e. Declaratie/facturatie

4.2 Toewijzing, facturatie en betaling (naar model i-sociaal domein)

Binnen de overeenkomst wordt gewerkt conform het landelijk berichtenverkeer. Voor invulling van de voorwaarden wordt gebruik gemaakt van de landelijke voorwaarden i-Sociaal Domein voor de inrichting en gebruik van het landelijk berichtenverkeer. Hiervoor is het noodzakelijk dat Gecertificeerde Instelling beschikt over een AGB-code met de erkenning voor de Jeugdwet.
Binnen deze overeenkomst worden de volgende berichten gehanteerd

a. Jeugd: ‘Toewijzing jeugdhulp’ en ‘Verzoek om toewijzing jeugdhulp’, hierna te noemen ‘Toewijzing’, respectievelijk ‘Verzoek om Toewijzing’;
b. Jeugd: ‘Start jeugdhulp’ en ‘Stop jeugdhulp’, hierna te noemen ‘Start Zorg’, respectievelijk ‘Stop Zorg’;
c. Jeugd: ‘Declaratie jeugdhulp’, hierna te noemen ‘Declaratie’.

Gemeente hanteert in het berichtenverkeer de AGB-code zoals ingevuld op het inkoopplatform ter adressering van Gecertificeerde Instelling. De Gecertificeerde Instelling gebruikt hiervoor, in het geval van het hebben van een Instellingen-AGB-code, enkel de Instellingen-AGB-code. Eventuele wijziging in de AGB-code dient te worden doorgegeven via het contractmanagementplatform.

1.2.1 Regieberichten

Gecertificeerde Instelling stuurt Gemeente bij aanvang van de zorg het iJw-bericht ‘Start Zorg’ en bij de beëindiging van de zorg het iJw-bericht ‘Stop Zorg’.

4.2.2 Betaling

1. Gecertificeerde Instelling stuurt Gemeente éénmaal per maand voor jeugdbescherming, op basis van de daadwerkelijk aantoonbaar geleverde prestaties aan Gemeente welke de Toewijzing verstuurd heeft, de geleverde prestaties of afgeronde (deel-) trajecten door middel van het bericht 'Declaratie'. Gecertificeerde Instelling voorziet het 'iJW323 Declaratie' bericht te allen tijde van het toewijzingsnummer, zoals afgegeven bij de 'Toewijzing'.
2. Peildatum om een cliënt te mogen declareren is 1e van de maand. Als cliënt dan dienstverlening ontvangt van de Gecertificeerde Instelling mag deze gedeclareerd worden voor een volledige maand, in het geval van wettelijke maatregelen. Voor niet-wettelijke maatregelen gelden de daadwerkelijk ingezette uren in de afgelopen maand dan wel overeengekomen stuks.
3. Indien Gemeente een declaratieregel afkeurt, vind er overleg plaats dan wordt de afgekeurde regel door Gecertificeerde Instelling gecorrigeerd.
4. Betaling van goedgekeurde declaratieregels vindt plaats binnen 30 dagen na ontvangst van het bericht 'Declaratie' mits het bericht 'Toewijzing' conform de iJW301 voor de dienstverlening op de betreffende declaratie is toegestuurd.
5. Als de Gemeente toerekenbaar tekortschiet in zijn verplichting tot betalen, is deze na ingebrekestelling in verzuim en is de wettelijke rente verschuldigd over het achterstallige bedrag over de tijd dat het verzuim duurt.
6. Als de Gemeente één of meer declaratieregels niet kan accorderen zal de Gemeente binnen 30 dagen na ontvangst van de Declaratie in overleg gaan met Gecertificeerde Instelling. Als er sprake is van een geschil over een Declaratie of Declaratieregel mag Gemeente de betaling van de betreffende Declaratie(regels) opschorten en is er geen wettelijke rente verschuldigd.
7. Gecertificeerde Instelling mag enkel verrekenen na schriftelijke toestemming van de betreffende Gemeente.

4.2.3 Administratieve vereisten

1. Gecertificeerde Instelling registreert de uitgevoerde werkzaamheden per cliënt op een wijze die past bij zijn bedrijfsvoering en die past bij de tarief-eenheid zoals opgenomen in de overeenkomst behorende bij de gecontracteerde dienstverlening.
2. Gecertificeerde Instelling creëert uit deze registratie van uitgevoerde werkzaamheden op navolgbare en controleerbare wijze de declaratie met de in de gecontracteerde dienstverlening genoemde productcodes welke naar Gemeente wordt verstuurd.
3. Door het inrichten en zorgvuldig uitvoeren van regulier berichtenverkeer, monitoren zowel Gecertificeerde Instelling als Gemeente welke cliënten zorg ontvangen.
4. Gecertificeerde Instelling verleent op verzoek van Gemeente medewerking aan bestandvergelijking op deze cliëntregistratie.
5. Indien de Afsprakenkaart, zoals ontwikkeld door het i-sociaal domein, beschikbaar is om ook in te vullen voor de afspraken vanuit deze overeenkomst wordt hier door Partijen initiatief toe genomen.

4.2.4 Monitoringsinformatie

1. In bijlage 5 staan de te monitoren resultaatafspraken en daaruit voortvloeiende Kritische Prestatie Indicatoren. Deze worden, conform bijlage 4, tenminste driemaal per jaar besproken tussen Partijen.

2. Partijen garanderen de operationalisatie van de resultaatafspraken uit bijlage 5 uiterlijk in december 2021 afgerond te hebben.
3. Gemeenten committeren zich aan het financieren van de Gelderse Monitor tbv de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbeschermings tot tenminste 31-12-2024. In 2024 besluiten Partijen of ze verder willen met Gelderse Monitor.
4. Naast de gegevens vanuit het berichtenverkeer zullen Partijen zo administratief luw mogelijk de gegevens ten dienst van de Resultaatafspraken, zoals deze zijn bijgevoegd aan de bovenliggende overeenkomst, aanleveren. Indien Partij vindt dat Wederpartij zich niet afdoende inspant om de gegevens inzichtelijk te maken, kan dit onderdeel van het bovenregionale contractmanagement gesprek zijn.

4.3 Termijnen IJW

1. Gecertificeerde Instelling handelt conform de benoemde termijnen voor het berichtenverkeer iJw zoals opgenomen in onderstaande tabel. De daar benoemde termijnen zijn fatale termijnen. Bij het overschrijden van deze termijnen is de partij van rechtswege in gebreke jegens de wederpartij.
2. De afwijkende fatale termijn, zoals bij bericht iJW315 opgenomen, is de maximale termijn waarmee met terugwerkende kracht kan worden toegewezen. Twee uitzonderingen hierop: tenzij er onduidelijkheden zijn omtrent toepassing woonplaatsbeginsel of er is bijvoorbeeld een freeze in het berichtenverkeer zodat de iJW315 niet kan worden ingediend.
3. Bij afwijkingen in het declaratiegedrag neemt Communicatie niveau C dan wel B van de Gemeente contact op met de Gecertificeerde Instelling en achterhaalt de oorzaken van de afwijkingen.
4. Het niet nakomen van de overeengekomen fatale termijnen kan leiden tot latere betaling, een ingebrekestelling met verbetertermijn en bij het niet verbeteren is er een verrekenbare boete van 8% van toepassing.
5. Bij het overschrijden van de verbetertermijn behoudt Partij zich het recht voor om zich te beroepen op artikel 3.1, lid 7.

Type	Berichtnaam	Maximale termijn /voorwaarden waarbinnen het bericht moet worden verstuurd
301	Toewijzingsbericht	**Vanuit de context van een Verzoek om Toewijzing:** De gemeente kan per aangevraagd product besluiten een Toewijzingsbericht te sturen of een Antwoordbericht. Reactietermijn 5 werkdagen. **Vanuit de context van een Verzoek om Wijziging:** De gemeente kan alleen voor het hele verzoek een Toewijzingsbericht sturen of een Antwoordbericht. Reactietermijn 5 werkdagen. **Bij antwoord: aanvraag in onderzoek:** Als een Antwoordbericht in het veld VerzoekAntwoord de waarde 2 (Aanvraag in onderzoek) bevat, dan wordt binnen 8 weken na dagtekening van het verzoek ofwel een Toewijzingbericht ofwel een Antwoordbericht met in VerzoekAntwoord de waarde 1 (Verzoek afgewezen) gestuurd.
302	Toewijzingsbericht retour	3 werkdagen na ontvangst van het 301 bericht
303	Declaratie/factuur	Volgens afspraak tussen gemeente en aanbieder
304	Declaratie/factuur retour	20 werkdagen

305	Startzorg bericht	5 werkdagen De aanbieder verzendt een startbericht binnen vijf werkdagen na de daadwerkelijke datum waarop de ondersteuning gestart is of, indien de ondersteuning met terugwerkende kracht is toegewezen, binnen vijf werkdagen na ontvangst van het Toewijzingsbericht (301 bericht).
306	Startzorg bericht retour	3 werkdagen
307	Stopzorg bericht	5 werkdagen De aanbieder verzendt een stopbericht binnen vijf werkdagen na de daadwerkelijke datum waarop de ondersteuning beëindigd is.
308	Stopzorg bericht retour	3 werkdagen
315	Verzoek om toewijzing	Inspanningsverplichting: 5 werkdagen na uitspraak van de kinderrechter Fatale termijn: 20 werkdagen na uitspraak van de kinderrechter
316	Verzoek om toewijzing retour	3 werkdagen
317	Verzoek om wijziging	De aanbieder kan het verzoek opstellen en insturen zodra de wens en gewenste ingangsdatum bekend zijn.
318	Verzoek om wijziging retour	3 werkdagen
319	Antwoordbericht	5 werkdagen. Het antwoordbericht wordt gebruikt om de aanbieder te informeren dat de aanvraag (VOT of VOW) is afgewezen of dat de gemeente de aanvraag in onderzoek heeft genomen. Als in het Antwoordbericht VerzoekAntwoord de waarde 2 (Aanvraag in onderzoek) bevat dan wordt bij afwijzing uiterlijk binnen 8 weken na dagtekening van het verzoek een Antwoordbericht met in het veld VerzoekAntwoord de waarde 1 (Verzoek afgewezen) gestuurd.
320	Antwoordbericht retour	3 werkdagen
323	Declaratiebericht	Volgens afspraak tussen gemeente en aanbieder voor geleverde zorg vanaf 1-1-2021
325	Declaratie-antwoord bericht	10 werkdagen

4.4 Toewijzing op gezinsniveau dan wel inzet Preventieve Jeugdbescherming

1. Voor het product Actieve Consultatieve Dienstverlening bij inzet in een gezin wordt er altijd toegewezen aan het jongste kind van het gezin.
2. Aan de andere kinderen van het gezin wordt een pseudoproduct 48B84 toegekend. Dit is een product ten behoeve van registratie, maar er staat geen financiële vergoeding tegenover. Zo kan er toch op BSN niveau vanuit monitoring inzichtelijk gemaakt worden of er naast Jeugdhulp ook Jeugdbeschermingsmaatregelen worden ingezet.
3. Indien de Gecertificeerde Instelling enkel op gezinsniveau producten inzet, registreert deze ook op de jongste kind het ingezette product Intensief Systeemgericht Casemanagement.

4.5 Cliënten zonder BSN

1. Cliënten beschikken in principe over een BSN, waardoor uitwisseling via het berichtenverkeer mogelijk is. Indien cliënten geen BSN hebben (omdat het ongeboren kinderen dan wel jeugdige asielzoekers zijn), dan wel een geheim BSN, is uitwisseling via het berichtenverkeer niet mogelijk.
2. In het geval van ongeboren kinderen wordt de dienstverlening aan de moeder toegewezen indien zij wel een BSN heeft, omdat moeder en kind op dat moment nog onlosmakelijk verbonden zijn. Zo kan de dienstverlening toch alvast verleend worden, via het berichtenverkeer bijgehouden worden en na geboorte kan dit worden overgezet op het kind zelf.
3. Ten gevolge van de uitvoering van lid 2, kan het dus voorkomen dat er meerdere producten op één BSN-nummer worden toegewezen

4. Alle facturatie zonder BSN wordt maandelijks per Gemeente ingediend door de Gecertificeerde Instelling.

5. Slotartikelen

5.1 Wijzigingen en aanvullingen

5. Wijzigen van de bepalingen van de algemene voorwaarden sociaal domein en de onderhavige overeenkomst met bijbehorende bijlagen of aanvullingen daarop kunnen schriftelijk tussen Gemeente en Gecertificeerde Instelling worden overeengekomen.
6. Wanneer binnen de looptijd van de overeenkomst en de daarbij horende algemene voorwaarden sociaal domein door oorzaken, buiten de invloedsfeer van Gemeente (bijvoorbeeld maatregelen van de rijksoverheid en daaruit voortvloeiende lokale verordeningen en besluiten) - ook al behoren deze tot het risico van Gemeente - er maatregelen moeten worden genomen, welke van invloed zijn op deze algemene voorwaarden sociaal domein en onderhavige overeenkomst, dan zal de overeenkomst en/of algemene voorwaarden sociaal domein hierop worden aangepast. Gecertificeerde Instelling zal hieraan meewerken.
7. Indien gedurende de looptijd van de onderhavige overeenkomst de overeengekomen dienstverlening of een deel daarvan door een wijziging in wet- en regelgeving niet meer onder de Jeugdwet valt, eindigt van rechtswege dat deel van de overeenkomst dat betrekking heeft op deze dienstverlening met ingang van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet- of regelgeving. Gemeente is in dat geval niet gehouden tot enige (schade)vergoeding.
8. Gemeente mag wijzigingen in zowel deze algemene voorwaarden sociaal domein als in de overeenkomst, waar de algemene voorwaarden sociaal domein op van toepassing zijn verklaard, doorvoeren. Deze wijzingen kunnen pas worden doorgevoerd nadat er overleg is geweest met Gecertificeerde Instellingen. Gecertificeerde Instelling werkt hier aan mee waarbij vanuit de Gemeente een redelijke implementatietijd wordt afgegeven inclusief de mogelijkheid tot ontbinding van de overeenkomst, waarbij de Gecertificeerde Instelling gehouden is de continuïteit van dienstverlening, conform bepaalde in deze overeenkomst, te borgen.

5.2 Wet Bibob

1. Voor zover opgenomen in de individuele verordeningen van Gemeente is de wet Bibob van toepassing.
2. Op eerste verzoek van partij of Bureau Bibob verstrekt wederpartij de gevraagde informatie over zijn eigen organisatie en/of die van zijn onderaannemers.
3. Na afgifte van het advies van Bureau Bibob informeert de partij de wederpartij en/of diens onderaannemer hierover. Hierna zullen partijen hoor en wederhoor toepassen. Op grond hiervan bepalen partijen vervolgens, met in acht name van het bepaalde in de Wet Bibob, welke gevolgen zij aan het advies zullen geven.

5.3 Toepasselijk recht

1. Op deze voorwaarden en de onderhavige overeenkomst is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Mochten partijen de stap richting de rechter wensen te zetten om over te gaan tot ontbinding, met voorbehoud tot wat in artikel 3.2 lid 1 is bepaald, dan kan dit enkel nadat eerst een bemiddelingspoging via mediation is ondernomen. Hiervoor zal (iedere) partij één persoon afvaardigen die gezamenlijk een onafhankelijke voorzitter benoemen met het verzoek of deze op basis van unanimiteit tot een oplossing kunnen komen. Pas wanneer dit niet mogelijk blijkt zal de zaak aan de rechter in het arrondissement waar de Gemeente zich bevindt worden voorgelegd.
3. Indien een van beide partijen voor mediation van mening is, dat deze geen effect zal sorteren, dan wel dat uit de mediation blijkt dat dit geen effect sorteert, wordt er rechtstreeks tot rechtsgang over gegaan.

Bijlagen

Kader waarop het Keurmerk instituut toeziet (ter informatie)

Toetsingskader KMI.xlsx

Kader waarop de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd toeziet

Het JIJ-kader | Toetsingskader | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (igj.nl)

Productenboek

Versie: 14-06-2021

Tariefbepaling

De werkgroep Contractering en Normering heeft in 2020 en 2021 een uitgebreid onderzoek gedaan naar de kosten van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering. Er is met elkaar vastgesteld dat bijgevoegde uitgangspunten (peildatum 2021) worden gehanteerd ten behoeve van de tariefsbepaling voor komende jaren en wordt herijkt in 2023.

Productiviteit

Opbouw productieve uren op jaarbasis					
Bruto uren		**52,0**	**36,0**		**1.872**
Feestdagen		3,0	7,2	21,6	
		3,6	7,2	25,7	
Verlof				200,0	
Vitaliteitsverlof			11,3%	22,5	
Bijzonder verlof en zorgverlof				22,0	
Verzuim			6,7%	125,4	
					417
Totaal beschikbare uren					**1.455**
Certificering SKJ		5,0	120,0	24,0	
Deskundigheidsbevordering				40,0	
Algemeen/teamoverleg		46,0	1,5	69,0	
Overig				20,0	
Verloop		20,0%	75,0%	65,1	218
Totaal productieve uren					**1.237**
Correctie verloop		**1.302**	**976**	**325**	

Tarief

Kostenopbouw/tarief		uur	fte direct	Model	Berenschot
Jeugdzorgmedewerker		€ 60,10	€ 74.316	53,8%	
Opslag overige pers.kosten		€ 4,01	€ 4.957	3,6%	
Opslag inleen/inhuur		€ 1,74	€ 2.148	1,6%	
Directe cientgebonden kosten		**€ 65,84**	**€ 81.421**	**59,0%**	**54,9%**
Teamleider		€ 4,37	€ 5.408	3,9%	
Gedragdeskundige		€ 4,87	€ 6.027	4,4%	
Back Office		€ 3,57	€ 4.409	3,2%	
Overige indirecte functies		€ 1,61	€ 1.986	1,4%	
Opslag overige pers.kosten		€ 0,95	€ 1.178	0,9%	
Indirect clientgebonden kosten		**€ 15,37**	**€ 19.007**	**13,8%**	**13,8%**
Totaal clientgebonden kosten		**€ 81,21**	**€ 100.428**	**72,7%**	**68,8%**
Personele overhead		€ 12,90	€ 15.953	11,6%	
Opslag overige pers.kosten		€ 0,68	€ 841	0,6%	
Personele overhead		**€ 13,58**	**€ 16.795**	**12,2%**	**14,5%**
Huisvestingskosten		€ 3,94	€ 4.872	**3,5%**	**5,1%**
Automatiseringskosten		€ 6,44	€ 7.960	**5,8%**	**4,2%**
Apparaatskosten		€ 4,82	€ 5.961	**4,3%**	**5,5%**
Overige personeelskosten		€ -	€ -	**0,0%**	**0,0%**
Intrest		€ 0,14	€ 177	**0,1%**	**0,0%**
Kosten overhead		**€ 15,34**	**€ 18.970**	**13,7%**	**14,9%**
Opslag voor onvoorzien en innovatie	2,0%	€ 2,20	€ 2.724		
		€ 112,34	**€ 138.917**	**98,6%**	**98,1%**
Bijzondere pupilkosten		€ 1,48	€ 1.831	1,3%	1,9%
Opslag overige pers.kosten		€ 0,05	€ 67	0,0%	
Totaal		**€ 113,87**	**€ 140.815**	**100,0%**	**100,0%**
Exclusief onvoorzien		**€ 111,67**		**€ 138.091**	

Jeugdbescherming

Algemene beschrijving Jeugdbescherming:

Wettelijk kader
De wet kent de volgende kinderbeschermingsmaatregelen:
- Voogdij en voorlopige voogdij op grond van Boek 1 van het BW[1]
- Ondertoezichtstelling (artikel 1:255 BW)
- Voorlopige ondertoezichtstelling (artikel 1:257 BW)

Deze kinderbeschermingsmaatregelen worden, meestal op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming, opgelegd door de rechtbank. Een gecertificeerde instelling (als bedoeld in artikel 1.1. van de Jeugdwet) wordt door de rechtbank benoemd en met de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen belast.

Bij een ondertoezichtstelling en voorlopige ondertoezichtstelling wordt de gecertificeerde instelling benoemd als sprake is van de volgende omstandigheden (1:255 BW):
- de ontwikkeling van een minderjarige wordt ernstig bedreigd én
- de ouders die het gezag uitoefenen en/of de minderjarige accepteren de noodzakelijke hulpverlening niet of onvoldoende én
- de verwachting is gerechtvaardigd dat de ouders in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de zorg en opvoeding binnen een voor het kind aanvaardbare termijn te dragen.

In geval van een voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS) is de situatie zo acuut, dat een normaal onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming en een procedure bij de rechtbank niet kan worden afgewacht. De rechtbank kan dan de VOTS uitspreken voor de maximale duur van drie maanden. Daarna eindigt de VOTS of wordt deze omgezet in een ondertoezichtstelling.
Bij voogdij en voorlopige voogdij wordt de gecertificeerde instelling met het gezag over een minderjarige belast. Een gecertificeerde instelling kan in verschillende situaties met de (voorlopige) voogdij worden belast:
- er is geen ouder of ander persoon (meer) die het gezag kan uitoefenen (bv. vanwege overlijden van de ouder(s) of onbevoegdheid van de ouder, artikel 1:295 en 1:253r BW)
- het gezag van de ouder(s) is door de rechter beëindigd (artikel 1:266 BW)
- er is een acute situatie die bedreigend is voor het kind en iemand anders dan de ouder moet de beslissingen nemen (voorlopige voogdij, artikel 1:241 BW)

Korte beschrijving van de inhoud
Als de gecertificeerde instelling wordt belast met de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel wijst zij een voogdijwerker of gezinsvoogdijwerker (hierna: jeugdbeschermer) aan. Vervolgens stelt deze jeugdbeschermer – indien van toepassing – samen met het gezin een plan van aanpak op. Er wordt geprotocolleerd en methodisch gewerkt. In lijn met de visie van de GVJB: Wat wij doen met – en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant. We zien in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis.

[1] Burgerlijk Wetboek

In geval van een OTS verleent de jeugdbeschermer begeleiding en steun aan de ouders en de minderjarige en houdt de jeugdbeschermer toezicht op de minderjarige. Samen met ouders en minderjarige stelt de jeugdbeschermer een plan op dat gericht is op het wegnemen van de ontwikkelingsbedreiging en/of onveiligheid. De gecertificeerde instelling kan hulpverlening inzetten indien dit nodig is om de ontwikkelingsbedreiging weg te nemen. Tevens kan de gecertificeerde instelling de rechter verzoeken een machtiging uithuisplaatsing af te geven als het kind (tijdelijk) niet door de ouders kan worden verzorgd/opgevoed. De gecertificeerde instelling heeft naast de machtiging uithuisplaatsing andere wettelijke middelen waarvan gebruik kan worden gemaakt, zoals het opvragen van informatie bij andere betrokken professionals en het geven van een schriftelijke aanwijzing.

In geval van voogdij uitgevoerd door de gecertificeerde instelling draagt de jeugdbeschermer er zorg voor dat de verzorging en opvoeding door een ander wordt opgepakt (pleeggezin, leefgroep of anders) en onderhoudt de jeugdbeschermer contact met het netwerk. Waar nodig zet de jeugdbeschermer hulpverlening in. De jeugdbeschermer onderzoekt of de oorspronkelijke gezagssituatie met de biologische ouders (deels) hersteld kan worden, dan wel dat het gezag (weer) bij een natuurlijk persoon belegd kan worden.

Doelgroep
Kinderen van 0 tot 18 jaar, waarbij sprake is van een ernstige bedreiging van hun ontwikkeling en/of waarover de ouders het gezag niet meer dragen.

Uitvoerders
De werkzaamheden worden uitgevoerd door SKJ-geregistreerde of BIG-geregistreerde professionals.

1. OTS (eerste jaar), productcode 48B00

Doel
Uitvoering van het eerste jaar van de OTS, waarvoor de rechtbank de gecertificeerde instelling heeft benoemd.

Beoogd resultaat
Het doel is het creëren van (voldoende) ontwikkelingsmogelijkheden en een duurzaam veilige opvoedingssituatie voor de Jeugdige, maar ook ouders versterken in het hernemen van (opvoedings)verantwoordelijkheid (en daarbij behorend gedrag). De gecertificeerde instelling richt zich bij de uitvoering van de OTS op de concrete ontwikkelingsbedreigingen zoals opgenomen in de beschikking van de rechtbank.

Duur
Een OTS wordt voor maximaal één jaar uitgesproken en kan op verzoek van de gecertificeerde instelling door de rechtbank steeds worden verlengd met maximaal één jaar.

Productspecifieke eisen
- De jeugdbeschermer houdt toezicht op de jeugdige en zorgt dat aan de jeugdige en de met gezag belaste ouder(s) hulp en steun wordt geboden. De inspanningen zijn erop gericht om waar mogelijk de ouders zoveel mogelijk de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te laten dragen.
- De jeugdbeschermer stimuleert de ontwikkeling naar zelfstandigheid van de jeugdige.
- De jeugdbeschermer bevordert de gezinsband tussen de ouders met gezag en de jeugdige.
- De jeugdbeschermer voert de regie over de ingezette hulpverlening. Hierbij wordt zowel gekeken naar de mogelijkheden van het netwerk, de inzet van voorliggende voorzieningen als de inzet van maatwerkvoorzieningen.
- Tijdige en zorgvuldige overdracht vanuit GI naar Lokaal Team Medewerker bij afloop maatregel en indien client leeftijd van 18 jaar bereikt.

Normering en bedrag
Normuren: 95,7 per jaar, 7,975 per maand
Bedrag per maand prijspeil 2021: €908,11

Voor William Schrikker Groep geldt een opslag van €20,- per maand in verband met bijzondere pupil gebonden kosten.

2. OTS tweede jaar en langer, productcode 48B01

Doel
Uitvoering van het tweede jaar en eventueel volgende jaren van de OTS, waarvoor de rechtbank de gecertificeerde instelling heeft benoemd.

Beoogd resultaat
Het doel is om de ontwikkelingsbedreiging, waar mogelijk, zodanig af te wenden dat inzet in een gedwongen kader niet meer nodig is. De gecertificeerde instelling richt zich bij de uitvoering van de OTS op de concrete ontwikkelingsbedreigingen zoals opgenomen in de beschikking van de rechtbank. Vanaf het tweede jaar van de OTS ligt het accent daarnaast op het in kaart brengen van het perspectief van de minderjarige. Er zijn twee varianten; de OTS dient verlengd te worden, dan is er een geen noodzaak tot advies vragen van de Rood voor de Kinderbescherming. In het geval van de verlenging mét machtiging uithuisplaatsing moet er advies van de Raad voor de Kinderbescherming ingewonnen worden bij een verlenging van de OTS. De gecertificeerde instelling kan tevens, als duidelijk is dat ouders de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding niet meer op zich kunnen nemen, de Raad voor de Kinderbescherming vragen onderzoek te doen naar een gezagsbeëindigende maatregel.

Duur
Een OTS wordt voor maximaal één jaar uitgesproken en kan op verzoek van de gecertificeerde instelling door de rechtbank steeds worden verlengd met maximaal één jaar.

Productspecifieke eisen
- De jeugdbeschermer houdt toezicht op de jeugdige en zorgt dat aan de jeugdige en de met gezag belaste ouder(s) hulp en steun wordt geboden. De inspanningen zijn erop gericht om waar mogelijk de ouders zoveel mogelijk de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te laten dragen en zo de veiligheid van de jeugdige te borgen.
- De jeugdbeschermer stimuleert de ontwikkeling naar zelfstandigheid van de jeugdige.
- De jeugdbeschermer bevordert de gezinsband tussen de ouders met gezag en de jeugdige.
- De jeugdbeschermer voert de regie over de ingezette hulpverlening. Hierbij wordt zowel gekeken naar de mogelijkheden van het netwerk, de inzet van voorliggende voorzieningen als de inzet van maatwerkvoorzieningen.
- Tijdige en zorgvuldige overdracht vanuit GI naar Lokaal Team Medewerker bij afloop maatregel en indien client leeftijd van 18 jaar bereikt.

Normering en bedrag
Normuren: 79,2 per jaar, 6,6 uur per maand
Bedrag per maand prijspeil 2021: €751,54

Voor William Schrikker Groep geldt een opslag van €20,- per maand in verband met bijzondere pupil gebonden kosten.

3. Voogdij, productcode 48B02
VoVo, productcode 48B07

Algemene beschrijving
Een minderjarige staat onder gezag. Dit kan ouderlijk gezag of voogdij zijn. Bij voogdij wordt het gezag door een ander dan de ouder van het kind uitgeoefend. Dit kan een natuurlijke persoon (bijvoorbeeld pleegouders) of een gecertificeerde instelling zijn.

Bij voogdij en voorlopige voogdij wordt de gecertificeerde instelling met het gezag over een minderjarige (kind tot 18 jaar) belast. Een gecertificeerde instelling kan in verschillende situaties met de (voorlopige) voogdij worden belast:

- er is geen ouder of ander persoon (meer) die het gezag kan uitoefenen (bv. vanwege overlijden van de ouder(s) of onbevoegdheid van de ouder, artikel 1:295 en 1:253r BW)
- het gezag van de ouder(s) is door de rechter beëindigd (artikel 1:266 BW)
- er is een acute situatie die bedreigend is voor het kind en iemand anders dan de ouder moet de beslissingen nemen (voorlopige voogdij, artikel 1:241 BW).

In geval van voogdij draagt de jeugdbeschermer er zorg voor dat de verzorging en opvoeding door een ander wordt opgepakt (pleeggezin, leefgroep of anders) en onderhoudt de jeugdbeschermer contact met het netwerk. Waar nodig zet de jeugdbeschermer hulpverlening in. De jeugdbeschermer onderzoekt of de oorspronkelijke gezagssituatie met de biologische ouders (deels) hersteld kan worden, dan wel dat het gezag (weer) bij een natuurlijk persoon belegd kan worden. Daarnaast is de gecertificeerde instelling als voogd de wettelijk vertegenwoordiger van het kind en dient de gecertificeerde instelling toezicht te houden op- en zorg te dragen voor het beheer van het vermogen van het kind.

Doel
Een voogdijmaatregel is gericht op het voorzien in het gezag van een minderjarige als de ouders hiertoe zelf niet in staat zijn of zijn overleden.

Beoogd resultaat
De ontwikkelingsbedreiging van het kind is afgewend en de fysieke en/of psychische veiligheid is geborgd. Het kind heeft een stabiele opvoedingssituatie. Er is contact tussen het kind en zijn oorspronkelijke milieu, tenzij dat niet in zijn belang is. Het kind wordt vertegenwoordigd in zaken waarin een wettelijke vertegenwoordiger nodig is en zijn vermogen wordt op een verantwoorde wijze beheerd.

Productspecifieke eisen

- De jeugdbeschermer ziet toe op de kwaliteit van de opvoeding en verzorging en zet –indien nodig– hulpverlening in. Hierbij wordt zowel gekeken naar de mogelijkheden van het netwerk, de inzet van voorliggende voorzieningen als de inzet van maatwerkvoorzieningen.
- De jeugdbeschermer informeert de ouders zonder gezag zoveel mogelijk over ontwikkelingen rond de jeudige.

- Wanneer mogelijk zet de jeugdbeschermer zich ervoor in om toe te werken naar een situatie waarbij de voogdij voor de cliënt (weer) bij een natuurlijk persoon belegd is. Het verdient de voorkeur dat dit binnen het sociale netwerk van de jeudige gebeurt.
- Er wordt wanneer mogelijk ingezet op contact van het kind met zijn oorspronkelijke milieu.
- De rechter kan een voorlopige voogdij (hierna: VoVo) uitspreken. De VoVo eindigt 3 maanden na de datum van de beschikking, tenzij voor die datum om een voorziening in het gezag over de minderjarige is verzocht.
- Tijdige en zorgvuldige overdracht vanuit GI naar Lokaal Team Medewerker bij afloop maatregel en indien client leeftijd van 18 jaar bereikt.

Duur
Een voorlopige voogdij eindigt 3 maanden na de datum van de beschikking, tenzij voor die datum om een voorziening in het gezag over de minderjarige is verzocht.

De voogdij kan duren tot de jeugdige 18 jaar is, tenzij de rechter anders beslist. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de rechter een ander als voogd benoemt of het gezag van de ouders herstelt.

Normering en bedrag Voogdij
Normuren: 54 per jaar, 4,5 uur per maand
Bedrag per maand prijspeil 2021: €512,42

Voor William Schrikker Groep geldt een opslag van €20,- per maand in verband met bijzondere pupil gebonden kosten.

Normering en bedrag VoVO
Normuren: 20 uur per kwartaal
Bedrag per maand prijspeil 2021: €759,13

4. Instemmingsverklaring gesloten jeugdhulp, productcode 49B07

Algemene beschrijving
Sommige jeugdigen hebben zulke ernstige opgroei- of opvoedproblemen dat ze een gevaar vormen voor zichzelf of voor anderen. Deze jeugdigen kunnen in een afgesloten omgeving de juiste hulp krijgen. Zo wordt voorkomen dat de jongere zich aan de behandeling kan onttrekken, of dat anderen de zorg in de weg staan. Een gesloten plaatsing omvat een gedwongen opname, gesloten verblijf en gedwongen behandeling en is dan ook een zeer ingrijpende maatregel voor de jeugdige. Hiervoor dienen voldoende plaatsen beschikbaar te zijn. Bij voorkeur kleine groepen, met op maat behandeling. Jeugdigen horen niet na 3 maanden overgeplaatst te worden, maar voldoende zorg en begeleiding te ontvangen. Op grond van nationale en internationale regelgeving dient de mogelijkheid tot het ontnemen of beperken van iemands vrijheid zijn vastgelegd bij of krachtens een wet. In hoofdstuk 6 Jeugdwet is bepaald aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om een jeugdige gesloten te mogen plaatsen. Of aan deze voorwaarden is voldaan wordt getoetst door de kinderrechter.
Er kan ook voor gekozen worden om vanuit het vrijwillig kader een gesloten jeugdhulp plaatsing aan te vragen. Hiervoor kan dit product ook ingezet worden.

Eén van de voorwaarden is dat er een zogenaamde instemmingsverklaring door een gekwalificeerde gedragswetenschapper is afgegeven. In artikel 2 van de Regeling Jeugdwet is bepaald wie een gekwalificeerde gedragswetenschapper kan zijn.

De gekwalificeerde gedragswetenschapper beoordeelt op basis van onderzoek, bestaande uit dossieronderzoek en een recent gesprek(sonderzoek) met de jeugdige, of een gesloten plaatsing noodzakelijk is en of hij kan instemmen met het verzoek voor een gesloten plaatsing. De gecertificeerde instelling stuurt het verzoek om een gesloten plaatsing samen met de instemmingsverklaring aan de rechtbank toe.

Doel
Een instemmingsverklaring van een gekwalificeerde gedragswetenschapper is één van de wettelijke vereisten voor een gesloten plaatsing. Met de instemmingsverklaring vindt een extra toets naar de noodzakelijkheid van de gesloten plaatsing plaats.

Beoogd resultaat
Een voor de jeugdige die gesloten geplaatst wordt met rechtswaarborgen omklede procedure. De gekwalificeerde gedragswetenschapper beoordeelt of de gesloten plaatsing noodzakelijk is en geeft, indien hij/zij oordeelt dat de noodzaak aanwezig is, een instemmingsverklaring af. Indien de gekwalificeerd gedragswetenschapper oordeelt dat er geen noodzaak voor de gesloten plaatsing is, geeft deze zijn instemming niet. Dit oordeel wordt gemotiveerd vastgelegd in de verklaring.

Productspecifieke eisen

- Inzet door een op grond van artikel 2 Regeling Jeugdwet gekwalificeerde gedragsdeskundige / gedragswetenschapper / psychiater.
- Het onderzoek van de gedragswetenschapper bestaat uit het doen van dossieronderzoek, een gesprek voeren met de jeugdige en opstellen van een instemmingsverklaring.
- Het product wordt alleen ingezet als de gecertificeerde instelling de kinderrechter verzoekt om een machtiging gesloten plaatsing jeugdhulp van een jeugdige of verlenging van een al eerder afgegeven machtiging gesloten plaatsing jeugdhulp.
- De instemmingsverklaring kan uitgevoerd worden door een externe gedragsdeskundige of psychiater. Deze handelt de kosten af met de gecertificeerde instelling. De gecertificeerde instelling declareert de inzet eenmalig via dit product.
- De gecertificeerde instelling kan voor zowel ondertoezichtstelling- als voogdijpupillen een verzoek gesloten plaatsing jeugdhulp indienen.

Duur

De instemmingsverklaring is maximaal vier weken geldig.

Stuks = traject (gemiddeld 12 uur)

Normering en bedrag

Bedrag per stuk prijspeil 2021: €1.366,44

5. Landelijk expertiseteam jeugdbescherming (LET), productcode 48B10

Doel
Veilige uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel in geval sprake is van ernstig grensoverschrijdend gedrag door (een van) de ouders waarbij er risico bestaat voor de veiligheid van de kinderen en/of de jeugdbeschermer. In deze gezinnen is sprake van extreem agressief gedrag, heftige psychiatrische problematiek en/of criminele activiteiten.

De kinderbeschermingsmaatregel wordt in bijzondere gevallen uitgevoerd door een jeugdbeschermer van landelijk expertiseteam (LET). Dit is een samenwerkingsverband van alle GI's. In twee gevallen kan het LET worden ingeschakeld:

- Het is duidelijk dat de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel door de GI niet langer verantwoord is
- Het is te verwachten dat de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel leidt tot een situatie waarbij sprake is van fysiek geweld of ernstige dreiging daarvan, van de jeugdbeschermer.

Naast de overname kan het LET-jb ook gevraagd worden om consultatie, advies en voorlichting.

Beoogd resultaat
Het doel is om de dreigende situatie te beheersen, waar mogelijk te de-escaleren en te stoppen zodat de hulpverlening aan het kind kan worden gestart. Indien dit slaagt en de situatie normaliseert, kan de maatregel worden uitgevoerd door de door de rechter benoemde GI.

Productspecifieke eisen

- De door de rechter benoemde GI blijft eindverantwoordelijk. Het LET maakt gebruik van de ondersteunende diensten van de benoemde GI.
- De LET-medewerkers werken onder een alias. Zij zijn alleen te bereiken via een mobiel telefoonnummer, een mailadres en een postbusnummer.
- De LET-medewerkers voeren de maatregel uit in koppels en hebben een lagere caseload.
- Het LET werkt voor alle GI's.
- Het LET is 24/7 bereikbaar.

Zie voor meer informatie ook:
https://vng.nl/nieuws/factsheet-landelijk-expertise-team-jeugdbescherming-update

Normering en bedrag
Bedrag per maand per 2022: 2,7 X 1e jaars OTS Tarief, te weten €2.451,90

Jeugdreclassering

Algemene beschrijving Jeugdreclassering:

Jeugdreclassering voert begeleiding en controle uit als een jeugdige van 12 jaar of ouder een strafbaar feit heeft gepleegd. Voorbeelden van strafbare feiten zijn vernieling, regelmatig schoolverzuim of mishandeling. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk, het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen.

In elke fase van het strafproces kan jeugdreclassering ingezet worden. Dit gebeurt soms als enige strafrechtelijke stap en soms als onderdeel van een pakket aan maatregelen. Jeugdreclassering wordt vrijwel altijd ingezet op verzoek van en/of na onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming in samenspraak met de Officier van Justitie (Openbaar Ministerie). De jeugdreclasseringswerker rapporteert altijd terug naar de Raad voor de Kinderbescherming en eventueel naar het Openbaar Ministerie en/of de rechtbank.

In de praktijk bestaat jeugdreclassering uit een combinatie van intensieve hulp aan en toezicht op een jongere. Het doel is deze weer op het rechte pad te brengen en te houden. Er zijn verschillende maatregelen van jeugdreclassering. De jeugdreclassering wordt uitsluitend uitgevoerd door SKJ-geregistreerde jeugdzorgprofessionals in dienst van een gecertificeerde instelling.

De meest voorkomende maatregel is de maatregel Toezicht en Begeleiding (T&B). Deze maatregel wordt opgelegd door de kinderrechter of de Officier van Justitie en is verbonden aan een voorwaardelijke straf. De jongere is daarom verplicht de begeleiding te accepteren. Het heeft gevolgen wanneer hij/zij dat niet doet. Als de jongere nog moet voorkomen bij de kinderrechter, kan de Raad voor de Kinderbescherming het aanbod doen om de jongere vrijwillig te laten begeleiden tot aan de zitting. Dit heet Toezicht & Begeleiding, het is een vorm van vrijwillige begeleiding. Het gebeurt regelmatig (tot aan de zitting) dat deze vorm van begeleiding later wordt omgezet in de Maatregel Toezicht en Begeleiding (na uitspraak van de kinderrechter). De maatregel Toezicht en Begeleiding (T&B) heeft als doel een jongere te begeleiden in een positieve ontwikkelingsrichting en te voorkomen dat hij of zij terugvalt (recidiveert).

Het jeugdstrafrecht kent als bijzondere begeleidingsvormen binnen Toezicht en Begeleiding de Intensieve Traject Begeleiding (ITB). Sinds enige jaren wordt in het jeugdstrafrecht ook elektronische controle (EC) ingezet om te controleren of een jongere zich houdt aan een gebiedsgebod of een gebiedsverbod. Bij jonge delictplegers met ernstige gedragsproblemen is het mogelijk om bij vonnis een gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) op te leggen. Dit gebeurt wanneer Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen, de zogeheten PIJ-maatregel, te zwaar is en een voorwaardelijke veroordeling met bijzondere voorwaarden te licht. Het accent ligt niet op straf maar op gedragsverandering.

De jeugdreclasseerder bepaalt wie de aanvullende jeugdhulp die is opgelegd onder bijzondere voorwaarden uitvoert. De jeugdreclasseringswerker kan tevens jeugdhulp inzetten die hij zelf binnen

Toezicht en Begeleiding nodig vindt. Hiervoor overlegt hij met gemeenten. Het oordeel van de jeugdreclassering is echter doorslaggevend (art. 3.5 Jeugdwet).

Doel
Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk, met intensieve hulp aan en toezicht op een jongere het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen. Het doel is deze weer op het rechte pad te brengen en te houden.

Beoogd resultaat
Dat de jongere zich aan de opgelegde afspraken houdt. Dat noodzakelijke hulpverlening wordt ingezet zodat herhaling of terugval (recidive) wordt voorkomen.

Doelgroep
Jeugdreclassering kan worden ingezet bij jongeren van 12 tot 18 jaar die een strafbaar feit hebben gepleegd of daarvan worden verdacht. De begeleiding kan doorlopen tot na de 18e verjaardag. Als het delict gepleegd wordt na de 18e verjaardag, dan is in principe het volwassenenstrafrecht van toepassing. Het jeugdstrafrecht kán echter tot 23 jaar toegepast worden als het ontwikkelingsniveau van de dader daartoe aanleiding geeft. Dat gebeurt op grond van het adolescentenstrafrecht (ASR). De gedachte daarachter is dat zolang de hersenen nog in ontwikkeling zijn, het gedrag van een verdachte maximaal bijgestuurd kan worden. In het jeugdstrafrecht ligt daarop het accent, terwijl in het gewone strafrecht vergelding voorop staat.

1. Jeugdreclassering regulier – Toezicht en Begeleiding, productcode 47B00

Algemene beschrijving
Maatregel van jeugdreclassering met als doel te voorkomen dat de jongere opnieuw de fout ingaat (recidiveert) en hem/haar te begeleiden in een positieve ontwikkelingsrichting. Dit gebeurt onder meer door middel van zinvolle dagbesteding (school of werk) en vrijetijdsbesteding. Ook kan via deze maatregel begeleiding geboden worden op het gebied van wonen, budgetteren, sociale vaardigheden en hulp bij verslavingsproblematiek en psychiatrische problematiek.
De maatregel Toezicht en Begeleiding kan ingezet worden in de volgende situaties:

- in afwachting van een rechtszitting
- tijdens of na een plaatsing in een Justitiële Jeugdinrichting (JJI)
- bij een schorsing van een 'in verzekeringstelling'
- tijdens en na een taakstraf
- na het maken van een proces-verbaal door de leerplichtambtenaar
- als voorwaarde van de officier van justitie voor niet verdere vervolging (voorwaardelijk sepot)
- als voorwaarde voor de schorsing van de voorlopige hechtenis
- als voorwaarde bij een (deels) voorwaardelijke taakstraf, jeugddetentie of Plaatsing in een Inrichting voor Jongeren (PIJ)
- als schorsende voorwaarde bij het aanhouden van een strafzitting (bijvoorbeeld in afwachting van een persoonlijkheidsonderzoek van een jongere)

Doel
De maatregel Toezicht en Begeleiding (T&B) heeft als doel een jongere te begeleiden in een positieve ontwikkelingsrichting en te voorkomen dat hij of zij terugvalt (recidiveert).

Beoogd resultaat
De doelen van de maatregel worden door de jongere, de ouders en de jeugdreclassering gezamenlijk opgesteld om de positieve ontwikkeling van de jongere optimaal te stimuleren en de kans op recidive te verkleinen.

Productspecifieke eisen

- De begeleiding en ondersteuning is zowel op de jongere als op het gezin gericht. Samen met de jongere en diens ouders of opvoeders of netwerk wordt een plan gemaakt gericht op voorkomen van recidive en realiseren van een positieve gedragsverandering bij de jongere.
- Regie voeren en toezicht houden op de aanpak, de jongere, het gezin en/of de betrokken professionals en instanties.
- De begeleiding wordt veelal gecombineerd met aanvullende vormen van jeugdhulp, zoals agressieregulatietraining, sociale vaardigheidstraining en/of leer- en werktrajecten.
- Er wordt intensief samengewerkt met het gezin, de politie en justitie, school, de vriendenkring en met de werkplek van de jongere.
- Als de maatregel niet met succes wordt voltooid of als de jongere zich onttrekt aan de maatregel heeft dit strafrechtelijke gevolgen.

Duur
De maatregel Toezicht en Begeleiding door jeugdreclassering duurt minimaal 6 maanden en maximaal 2 jaar (verlenging met 1 jaar is mogelijk). De vrijwillige Toezicht en Begeleiding duurt zes maanden en kan eenmaal worden verlengd met zes maanden.

Normering en bedrag:
Normuren: 73 uur per jaar, 6,083 uur per maand
Bedrag per maand prijspeil 2021: €692,71

2. Individuele trajectbegeleiding Criminaliteit in Relatie tot de Integratie van Etnische Minderheden (ITB CRIEM), productcode 47B03

Algemene beschrijving
ITB CRIEM is een vorm van toezicht en begeleiding. Dit kan worden opgelegd bij jongeren van niet-westerse afkomst die voor de eerste keer, of voor verschillende lichte vergrijpen met justitie in aanraking komen. De maatregel kan worden ingezet in de volgende situaties:

- in afwachting van een rechtszitting
- tijdens of na een plaatsing in een Justitiële Jeugdinrichting (JJI)
- bij een schorsing van een 'in verzekeringstelling'
- tijdens en na een taakstraf
- na het maken van een proces-verbaal door de leerplichtambtenaar
- als voorwaarde van de officier van justitie voor niet verdere vervolging (voorwaardelijk sepot)
- als voorwaarde voor de schorsing van de voorlopige hechtenis
- als voorwaarde bij een (deels) voorwaardelijke taakstraf, jeugddetentie of Plaatsing in een Inrichting voor Jongeren (PIJ)
- als schorsende voorwaarde bij het aanhouden van een strafzitting (bijvoorbeeld in afwachting van een persoonlijkheidsonderzoek van een jongere)

Doel
Het doel van de trajectbegeleiding is de jongere te begeleiden in een positieve ontwikkelingsrichting zodat wordt voorkomen dat de jongere recidiveert en verder afglijdt naar criminaliteit.

Beoogd resultaat
Aandacht voor het risico van het leven tussen twee culturen en de problemen die dat met zich mee kan brengen en het bevorderen van integratie. Centraal staat het tegengaan of opheffen van maatschappelijke marginalisatie.

Productspecifieke eisen

- De trajectbegeleiding is zowel op de jongeren als op het gezin gericht.
- Er wordt ingezet op onder meer het versterken van het sociale netwerk van de jongere.
- Tijdens het begeleidingstraject heeft de jeugdreclasseerder verschillende keren per week contact met de jongere.

Duur
ITB-CRIEM duurt 3 maanden en kan eventueel eenmaal verlengd worden met drie maanden.

Normering en bedrag:
Normuren: 17,3 uur per maand
Bedrag per maand prijspeil 2021: €1.969,95

3. Intensieve trajectbegeleiding Harde Kern (ITB Harde Kern), productcode 47B04

Algemene beschrijving

ITB Harde Kern is een vorm van toezicht en begeleiding. Dit kan worden opgelegd bij jongeren die structureel ernstige delicten plegen. Het laatste delict dat is gepleegd kan worden bestraft met een detentie. Ook kan ITB Harde Kern worden opgelegd indien sprake is van een zogenaamde veelpleger die in korte tijd verschillende delicten heeft gepleegd. ITB Harde Kern wordt wel gezien als een vervanging van detentie. In veel gevallen is dit een “laatste kans”.

De maatregel kan worden ingezet in de volgende situaties:

- Als bijzondere voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis
- Als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke jeugddetentie, opgelegd bij vonnis
- Bij een voorwaardelijke PIJ, opgelegd bij vonnis
- Bij een voorwaardelijke invrijheidsstelling na een jeugddetentie
- Als programma onderdeel van de gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM)

Doel

Het doel van de trajectbegeleiding is de jongere een nieuwe start te maken zonder criminaliteit.

Beoogd resultaat

De doelen van de maatregel worden door de jongere, de ouders en de jeugdreclassering gezamenlijk opgesteld om de positieve ontwikkeling van de jongere optimaal te stimuleren en de kans op recidive te verkleinen.

Productspecifieke eisen

- De trajectbegeleiding is zowel op de jongere als op het gezin gericht. De jongere krijgt een strikt dagrooster.
- Er is sprake van strenge controle van de jongere. In sommige gevallen wordt elektronische controle ingezet of moet een jongere zich houden aan een gebiedsverbod.
- De trajectbegeleiding wordt veelal gecombineerd met aanvullende vormen van jeugdhulp, zoals agressieregulatietraining, sociale vaardigheidstraining en/of leer- en werktrajecten.
- De jeugdreclasseerder heeft een lagere caseload. Er wordt intensief samengewerkt met het gezin, de politie en justitie, school, de vriendenkring en met de werkplek van de jongere.
- Tijdens het begeleidingstraject heeft de jeugdreclasseerder verschillende keren per week contact met de jongere.
- Als de maatregel niet met succes wordt voltooid of als de jongere zich onttrekt aan de maatregel heeft dit strafrechtelijk gevolgen, bijvoorbeeld tenuitvoerlegging van de jeugddetentie of PIJ.
- De maatregel staat ook bekend als ITB-plus.

Duur

ITB-Harde kern duurt maximaal 6 maanden.

Normering en bedrag:

Normuren: 13 uur per maand

Bedrag per maand prijspeil 2021: €1.480,31

4. Scholings- en trainingsprogramma (STP), productcode 47B06

Algemene beschrijving
Het Scholings- en Trainingsprogramma (STP) is een maatregel voor jongeren die kan worden ingezet bij de terugkeer van een jongere van een justitiële jeugdinrichting (JJI) naar de maatschappij. Om de re-integratie goed te laten verlopen krijgt de jongere tijdens het laatste deel van de straf begeleiding buiten de JJI. De jongere gaat op proefverlof en verblijft tijdens een STP vaak bij de ouders of verzorgers of woont (onder begeleiding) op kamers. De jeugdreclassering houdt toezicht op de jongere. De JJI maakt samen met de jeugdreclassering en eventueel andere organisaties een programma dat de jongere gaat volgen tijdens STP. De jongere moet minimaal 26 uur per week besteden aan activiteiten op het gebied van wonen, werk, school of vrijetijdsbesteding. In het programma zijn ook voorwaarden opgenomen waar de jongere zich aan moet houden.

Bij een STP houdt de (jeugd)reclassering toezicht op de jongere, maar de JJI blijft wel verantwoordelijk. Als de jongere zich niet houdt aan de voorwaarden van STP, dan kan de directeur de voorwaarden wijzigen of aanvullen. Bij een ernstige overtreding van de voorwaarden kan de jongere worden teruggeplaatst naar de JJI. Een onttrekking of een ongeoorloofde afwezigheid kan gevolgen hebben voor een volgend verlof.

Doelgroep
- Jongeren van 12 tot 23 jaar;
- die tenminste 2/3 van de opgelegde definitieve vrijheidsstraf hebben ondergaan;
- van wie het strafrestant tenminste drie maanden bedraagt en
- die tijdens verloven hebben laten zien de verantwoordelijkheid en vrijheid aan te kunnen.

Doel
Het goed laten verlopen van de re-integratie en resocialisatie in de maatschappij. De jongere leert door het verlof en het STP om te gaan met vrijheden en verantwoordelijkheden.

Beoogd resultaat
Het samen met de Justitiële Jeugd Instelling, Jeugdige en diens ouder(s)/ opvoeder(s) en/of netwerk maken van een plan dat alle levensgebieden omvat, gericht op het opheffen, dan wel verminderen van de kans op recidive en het bewerkstelligen van optimale terugkeer in de maatschappij.

Productspecifieke eisen
- Minimaal 26 uur per week is de jongere bezig met opleiding, training of een werkervaringsplaats.
- De jeugdreclassering houdt toezicht en controleert of de jongere zich aan de voorwaarden houdt.
- De maatregel richt zich op de jongere.

Duur
STP duurt 3 maanden en kan eventueel eenmaal verlengd worden met drie maanden.
Normering en bedrag:
Normuren: 17,3
Bedrag per maand prijspeil 2021: €1.969,95

5. Gedragsbeïnvloedende maatregel – advies, productcode 47B01

Algemene beschrijving
De gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) is bedoeld voor jongeren die een ernstig misdrijf of veelvuldige delicten hebben gepleegd en die kampen met psychische problematiek. Deze jongeren hebben problemen op veel leefgebieden. De maatregel wordt vaak ingezet als andere strafrechtelijke interventies geen vruchten hebben afgeworpen. Voorafgaand aan de oplegging van de GBM wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

Doel
Onderzoek naar de haalbaarheid van GBM. De jeugdreclasseerder onderzoekt of de jongere en de ouders mee willen werken aan het behalen van de doelen. Er is intensief contact met de jongere, de ouders, andere leden van het gezin en het omringende netwerk. Ook zorgaanbieders worden benaderd zodat zorg op maat kan worden geboden. De motivatie van de jongere en de ouder wordt onderzocht.

Beoogd resultaat
Opstelling van een plan van aanpak waarin zowel de inhoud van de maatregelen als de doelen worden vastgelegd en de formulering van een advies aan de rechtbank.

Productspecifieke eisen
- De Raad voor de Kinderbescherming, Officier van Justitie of de jeugdreclassering doen voorafgaand aan de oplegging een intensief haalbaarheidsonderzoek.
- Plan van aanpak wordt voorafgaand aan de strafzitting toegestuurd aan de rechtbank.
- De jeugdreclassering werkt nauw samen met de ketenpartners alsmede met gedragswetenschappers.
- Dit product kan eenmalig worden ingezet.

Duur
De jeugdreclasseerder heeft 6 weken om het haalbaarheidsonderzoek te doen.

Normering en bedrag:
Normuren: 18 per advies
Bedrag per stuks, prijspeil 2021: €2.049,66

6. Gedragsbeïnvloedende maatregel – begeleiding, productcode 47B02

Algemene beschrijving
De gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) is bedoeld voor jongeren die een ernstig misdrijf of veelvuldige delicten hebben gepleegd en die kampen met psychische problematiek. Deze jongeren hebben problemen op veel leefgebieden. De maatregel wordt vaak ingezet als andere strafrechtelijke interventies geen vruchten hebben afgeworpen.

Doel
Het accent van de gedragsbeïnvloedende maatregel ligt op het tot stand brengen van een gedragsverandering. De gedragsbeïnvloedende maatregel heeft tot doel de heropvoeding van de jongere.

Beoogd resultaat
Door behandeling en de aanpak van de gedragsproblematiek van de jongere wordt beoogd de kans op recidive terug te dringen. Tevens is de maatregel gericht op het bevorderen van de re-integratie van de jeugdige in de maatschappij.

Productspecifieke eisen
- GBM wordt door de rechter opgelegd. Het programma wordt in de rechterlijke uitspraak opgenomen.
- Er wordt een programma op maat samengesteld dat specifiek op de jongere en de ouders gerichte zorgmodules bevat. Allerlei vormen van zorg en ondersteuning kunnen worden ingezet: psychiatrische hulp, verslavingszorg, begeleiding en/of training.
- GBM is een niet-vrijheidsbenemende strafrechtelijke maatregel (art. 77w e.v. Wetboek van strafrecht).
- Als de jongere zich niet aan de afspraken houdt, dan volgt vervangende jeugddetentie.
- De Raad voor de Kinderbescherming, Officier van Justitie of de jeugdreclassering doen voorafgaand aan de oplegging een intensief haalbaarheidsonderzoek.
- De jeugdreclasseerder stelt samen met de jongere doelen en controleert deze intensief. De jongere heeft weinig vrijheid.

Duur
GBM kan voor minimaal 6 maanden en maximaal 1 jaar worden opgelegd. De maatregel kan eenmaal worden verlengd met maximaal de duur waarvoor deze in eerste instantie is opgelegd.

Normering en bedrag:
Normuren: 72,9 per jaar, per maand 6,075 uur
Bedrag per maand prijspeil 2021: €691,76

Samenloop jeugdbescherming – jeugdreclassering, productcode 47B05

Algemene beschrijving
Samenloop van JB en JR heeft betrekking op het samengaan van jeugdbescherming (enkel OTS) en jeugdreclassering voor één jeugdige, welke wordt uitgevoerd door één Jeugdbeschermer. De rechtbank heeft dan zowel de gecertificeerde instelling benoemd als uitvoerder van de kinderbeschermingsmaatregel als van de jeugdreclasseringsbegeleiding.
Het product betreft een toeslag op de kosten voor een OTS.

Doelgroep
Jeugdigen tussen 12 en 23 jaar die veroordeeld zijn of verwacht worden van het plegen van een strafbaar feit.

Doel
De samenloop heeft een tweeledig doel: enerzijds het terugdringen van de kans op recidive, door behandeling en de aanpak van de gedragsproblematiek van de jeugdige, anderzijds het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging.

PRODUCTSPECIFIEKE EISEN
- Voor effectief werken met jeugdigen waarbij sprake is van samenloop is het nodig dat de jeugdbeschermer bekend is met de wettelijke kaders en methodische principes van zowel de jeugdbescherming als de jeugdreclassering. Hij moet daarbij in staat zijn in praktijk gestalte te geven aan een methodische integratie van methoden jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- De problematiek van de jeugdigen waarbij sprake is van samenloop is vaak complex. De meeste jongeren met zowel een civiele als een justitiële maatregel hebben een gedragsstoornis. In aanvulling op de problemen van de jeugdige zelf zijn er doorgaans ook in het gezin ernstige opvoedingstekorten en relatieproblemen.

Normering en bedrag:
Normuren: 20,7 uur per jaar, 1,725 uur per maand
Bedrag per maand per 2022: €196,43

Intensief gezinsgerichte en systeemgerichte aanpak, productcode 48B80

Algemene beschrijving
Binnen deze dienstverlening worden alle vormen en wettelijke maatregelen van jeugdbescherming (kinderbeschermingsmaatregelen VOTS. OTS, VOVO, Voogdij) én preventieve jeugdbescherming en jeugdreclassering (jeugdreclasseringsmaatregelen) uitgevoerd. Dit product wordt enkel afgenomen door de regio's Centraal Gelderland en Rijk van Nijmegen.

Doel
Het doel is dat kinderen/jeugdigen blijvend veilig en gezond kunnen opgroeien en niet bedreigd worden in hun ontwikkeling, opdat ze zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen die participeren in de samenleving.

Doelgroep:
Gezinnen die, tijdelijk, niet in staat zijn (opvoeders willen en/of kunnen het niet) om zelfstandig of met hulp van het netwerk of professionals, de veiligheid van hun kinderen te waarborgen. Het betreft gezinnen met een meervoudige en complexe problematiek. Er kan sprake zijn van ernstige opvoed- en opgroeiproblematiek, huiselijk geweld, armoede-schuldenproblematiek, verslaving, criminaliteit, psychiatrische problematiek, gezondheid problemen, complexe echtscheiding of een verstandelijke beperking. Risicovol ouderschap is een grote belemmering dat kinderen veilig kunnen opgroeien. Er is een disbalans in de draagkracht/draaglast en er is veel behoefte aan compensatie door het netwerk en hulpverleners. Naast de complexiteit en de veiligheid van de kinderen in het gezin, bepaalt ook de mate waarin ouders in staat zijn in het belang van hun kinderen te handelen, of een gezin tot de doelgroep behoort. De gezinnen hebben vaak een lange hulpverleningsvoorgeschiedenis, met niet effectieve interventies. Ze zijn teleurgesteld in de hulpverlening, zijn niet gemotiveerd en missen het vertrouwen dat ze zelf iets kunnen doen om hun situatie te verbeteren**.**

Routing:
Er zijn twee routes om Intensief gezins- en systeemgericht casemanagement in te zetten
1. Opdrachtgever bij het uitvoeren van jeugdbescherming (kinderbeschermingsmaatregelen) en jeugdreclasseringsmaatregelen is op basis van een rechtelijke uitspraak. De rechter geeft een beschikking af.
2. Opdrachtgever voor de uitvoering preventieve jeugdbescherming, is het lokale team (wijkteam). Het lokale team geeft een beschikking (opdrachtverlening) af. Het gezin stemt er vooraf mee in, om vrijwillig mee te werken.

Productspecifieke eisen
- We werken vanuit de missie: 'Alle kinderen blijvend veilig'
- Om ons werk uit te voeren handelen wij met kennis van zaken over de wettelijke kaders van maatregelhulp, met kennis van relevante methoden en ervaring
- Bij jongeren die een strafbaar feit hebben gepleegd zorgen wij voor een beter toekomstperspectief en werken we aan het voorkomen van terugval c.q. recidive
- Wij werken gestructureerd planmatig en in fasen aan de uitvoering van de begeleiding.

- Binnen vijf werkdagen is er een face to face contact met het gezin, is er een gezinsmanager/jeugdbeschermer gekoppeld aan het gezin, is er een veiligheidsplan voor de korte termijn m.b.t. de acute veiligheid, zodat er ondertussen aan een stabiele en structurele veiligheid gewerkt kan worden.
- Binnen 6 weken is er een gezinsplan opgesteld in samenspraak met het gezin, met concrete en haalbare doelen. Rekening houdend met eerdere ingezette hulp en in het geval van maatregelhulp, op basis van de aanwijzingen van de rechter.
- Alle kinderen en de opvoeders worden begeleid
- Er wordt vanaf dag 1 samengewerkt met het gehele gezin. Belangrijke beslissingen worden altijd besproken met het gezin.
- Wij gaan een relatie aan met het gezin om hen te motiveren, We gaan het gesprek aan vanuit een open respectvolle basishouding. We staan naast de opvoeders
- We werken systeemgericht. In het belang van de veiligheid van het kind kiezen we echter, zonder twijfel, voor het belang van het kind.
- Zo vaak als nodig zijn we bij het gezin thuis (hoog risico, hoge contactfrequentie)
- Er wordt gewerkt volgens 1 gezin, 1 plan en een gezinsmanager/jeugdbeschermer. Een gezinsmanager/jeugdbeschermer is de vertrouwenspersoon en voert alle voorkomende maatregelen uit.
- Om ons werk te kunnen uitvoeren hanteren we veiligheid- en risicotaxatie instrumenten.
- We bespreken en monitoren de actuele en structurele/stabiele veiligheid van alle kinderen in het gezin, en de voortgang van de afgesproken doelen in het plan..
- Oorzaken en risicofactoren die de veiligheid belemmeren worden gezamenlijk met het gezin geanalyseerd. We onderzoeken wat er nodig is om kinderen veilig te laten opgroeien, zodat het in ieder geval goed genoeg is en streven ernaar om intergenerationele overdracht te doorbreken.
- Herstel en versterking van de eigen kracht maken een essentieel onderdeel uit van de begeleiding. Talenten worden gestimuleerd.
- Zelfredzaamheid wordt geactiveerd. Er wordt gekeken naar duurzame oplossingen en perspectief. Doel is dat het gezin weer de regie krijgt over hun eigen leven.
- We werken samen met netwerk van het gezin.
- Wanneer nodig wordt aanvullende (specialistische) jeugd- en volwassenzorg ingezet en in afstemming met het Lokaal Team – basisvoorzieningen m.b.t. de bestaanszekerheid, sport, welzijn, cultuur, etc.
- Voor de gehele duur van de begeleiding (justitieel en preventief) wordt er intensief samengewerkt en afgestemd met de lokale teams, waarbij concreet is afgesproken wie verantwoordelijk is voor de regie.
- Er wordt samengewerkt met de netwerkpartners in de veiligheidsketen, specialistische zorg e.a.
- Met alle netwerkpartners en gemeenten wordt in partnerschap gewerkt aan innovatie
- We zullen ons werk pas afronden als de doelen uit het gezinsplan behaald zijn
- Er wordt een borgings (perspectief) plan gemaakt samen met het gezin
- Op het jongste kind van het gezin wordt de productcode 48B80 afgegeven. Op de andere kinderen wordt productcode 48B84 afgegeven. 48B84 is een product zonder financiële waarde maar om de afstemming met andere producten Jeugdhulp inzichtelijk te maken.

Duur

Bij justitiële maatregelen is de duur van de beschikking van de rechter leidend. In het vrijwillig intensief kader is de duur gemiddeld 1 jaar.

Normering en bedrag:

Bedrag per maand prijspeil 2021: €1.250,- per maand, uitgaande van een caseload van 11 cliënten per jeugdbeschermer.

Preventieve jeugdbescherming

Algemene beschrijving preventieve Jeugdbescherming
In sommige gezinnen is er veel aan de hand. Er zijn problemen op verschillende leefgebieden en het lukt de ouders/verzorgers niet om de situatie te veranderen. Voor de in het gezin aanwezige kinderen leidt dit tot een onveilige opvoedingssituatie met als gevolg dat zij ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. Ondanks de inzet van het lokale team en hulpverlening is de situatie niet veranderd. De oorzaak hiervan kan zijn dat de ouders deze hulp niet of onvoldoende accepteren of hiertoe niet goed in staat zijn, bijvoorbeeld wegens psychische problemen. In zo'n situatie kan preventieve jeugdbescherming worden ingezet om te voorkomen dat er een gedwongen (kinderbeschermings)maatregel nodig is.

Preventieve jeugdbescherming is een vorm van expertise die wordt ingezet. Het bestaat uit een kortdurend intensief vrijwillig begeleidingstraject en wordt in samenwerking met het lokale team uitgevoerd. Dit traject kan worden ingezet als er sprake is van een onveilige opvoedingssituatie of ernstige ontwikkelingsbedreiging van de kinderen en de inzet van hulp niet heeft geleid tot een verandering van de situatie. Op deze wijze kunnen gezinnen met kinderen van wie de ontwikkeling wordt bedreigd of die in onveiligheid opgroeien op tijd, transparant, met respect voor de (kwetsbare) positie van ouders en kinderen, met de juiste expertise en op de best mogelijke manier geholpen worden.

Er is geen rechterlijke uitspraak nodig om preventieve jeugdbescherming in te zetten. Wel is instemming van het gezin nodig. De inzet van preventieve jeugdbescherming is, hoewel vrijwillig, niet vrijblijvend. Preventieve Jeugdbeschermering kan enkel worden ingezet na goedkeuring van Lokaal Team Medewerker dan wel de Gemeente. Van belang is dat met oog voor de belangen en rechtsbescherming van het gezin, de situatie wordt omgebogen naar een veilige situatie voor de jeugdige. Aangezien er geen maatregel aan ten grondslag ligt wordt dit vanuit het vrijwillig kader ingezet. Voorafgaand kan ook consultatie van de GI benut worden.
Alle vormen van preventieve jeugdbescherming worden geboden door een jeugdbeschermer met SKJ-of BIG-registratie.

Doel
Het doel is dat kinderen blijven veilig kunnen opgroeien. Preventieve jeugdbescherming is gericht op het herstel en versterking van de eigen kracht van het kind of de jongere en het gezin. De ouders/verzorgers worden gemotiveerd om de benodigde hulp te accepteren. Op die manier kan de onveilige situatie worden omgebogen naar een situatie die leidt tot een veilige ontwikkeling van de jeugdige alsook het herstellen en borgen van veiligheid in een (gezins-/opvoed)situatie.

Beoogd resultaat
De ouders/verzorgers accepteren hulpverlening en werken constructief mee. De veiligheid in het gezin en/of veilige ontwikkeling van de jeugdige is hersteld en de inzet van een gedwongen (kinderbeschermings)maatregel is niet nodig. De inzet van een gedwongen maatregel is zeer ingrijpend en dient waar mogelijk voorkomen te worden.

Doelgroep
De doelgroep zijn gezinnen waarbij sprake is van meervoudige en complexe problematiek en die (tijdelijk) niet in staat zijn om zelfstandig of met hulp van het netwerk, de veiligheid van hun kinderen te waarborgen en/of de ernstige ontwikkelingsbedreiging te laten afnemen én waarvan de verwachting is dat aanvullende interventies van een jeugdbeschermer kunnen leiden tot acceptatie van een bijdrage aan hulpverlening om zo een beschermingsmaatregel te voorkomen.

Bedrag:
Declaratie van de toegewezen uren - met vastgestelde uurprijs van - omvang €113,87 (prijspeil 2021) tussen Lokaal Team en GI.
De afrekening vindt maandelijks plaats.

Consultatie, productcode 49B01

Algemene beschrijving
Vroegtijdige inzet van expertise van de jeugdbeschermers van de GI in het lokale veld (wijkcoaches, jeugdconsulenten, lokale teams) om gezamenlijk de problematiek van het gezin te onderzoeken en te bepalen welke hulp en/of maatregelen noodzakelijk zijn.

Consultatie wordt ingezet als de problematiek van het gezin nog niet duidelijk is en er zorgen zijn over de voortgang en de resultaten van de (door het lokale team) geboden ondersteuning en/of de veiligheid van het kind.

Doelen
- Het lokale team in staat te stellen om samen met het gezin de risico's die de veiligheid en/of de ontwikkeling van het kind bedreigen, weg te nemen en de veiligheid te stabiliseren en/of te borgen
- Het delen van expertise
- Het verminderen van instroom bij de GI
- Het geven van adviezen aan medewerkers van de lokale teams (wijkteams) inzake gezinnen die tot de caseload behoren van de lokale teams, opdat jeugdigen binnen die gezinnen veilig opgroeien en niet worden bedreigd in hun ontwikkeling

Productspecifieke eisen
- Het consulteren van de GI betreft het beantwoorden van vragen, meedenken, adviseren of bijwonen van een huisbezoek.
- Consultatie door de GI kan worden ingezet, indien bijvoorbeeld blijkt dat Veilig Thuis de betreffende vraag niet tijdig kan oppakken. De GI bespreekt in dat geval met Veilig Thuis en het lokale veld hoe de consultatie het beste kan worden ingezet.
- Anonieme bespreking (zonder BSN-nummer) is mogelijk.
- De gemeente bepaalt duur en omvang van de daadwerkelijke toekenning.
- Waar mogelijk worden ook Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming gevraagd om consultatie te verzorgen

Duur
Duur van deze aanpak verschilt. Dit wordt in overleg met de gemeente bepaald.

Facturatie zonder bsn
Indien er anoniem Consultatie wordt gevraagd kan er geen afwikkeling binnen het berichtenverkeer plaatsvinden. In dat geval wordt er maandelijks een verzamelfactuur van de uren Consultatie aan de betreffende gemeente verstuurd.

Bedrag:
Declaratie van de toegewezen uren - met vastgestelde uurprijs van - omvang €113,87 (prijspeil 2021) tussen Lokaal Team en GI.
De afrekening vindt per kwartaal plaats.

Actieve consultatieve dienstverlening, productcode 49B02

Algemene beschrijving
Dit product creëert de mogelijkheid om de expertise van een gecertificeerde instelling in te zetten in het lokale veld of in de praktijk van de jeugdhulpaanbieder. Dit product wordt ingezet bij gezinnen en/of cliënten waarbij zorgen zijn over de voortgang, resultaten en veiligheid. Zij staan open voor ondersteuning vanuit het lokale team. Daarbij wordt altijd de overweging gemaakt of de ouders ook redelijkerwijs in staat worden geacht om te doen wat de situatie vraagt.
De professional van de gecertificeerde instelling geeft antwoord, denkt mee en adviseert het lokale team of de jeugdhulpaanbieder over veiligheidsaspecten omtrent cliënt en gezin.

Doel
Professionals ondersteunen in het maken van een veiligheidsbeoordeling door samen enkele contacten te hebben met ouders en/of cliënten om hen in staat te stellen zelfstandig verder te gaan met de cliënt. Verder heeft dit product de kenmerken van consultatie.

Beoogd resultaat
Het lokale team is in staat om samen met het gezin/cliënt de risico's die de veiligheid en/of de ontwikkeling van de cliënt bedreigen, weg te nemen en de veiligheid te stabiliseren/borgen.

Productspecifieke eisen
- De consultatie van de GI betreft het beantwoorden van vragen, meedenken, adviseren of bijwonen van een huisbezoek.
- De gemeente bepaalt duur en omvang van de daadwerkelijke toekenning.

Duur
Duur van deze aanpak verschilt. Dit wordt in overleg met de gemeente bepaald.

Bedrag:
Declaratie van de toegewezen uren - met vastgestelde uurprijs van - omvang €113,87 (prijspeil 2021) tussen Lokaal Team en GI.
De afrekening vindt maandelijks plaats.

FORZA, productcode 49B03

Algemene beschrijving
Aanpak Schoolverzuim Forza is een door een jeugdbeschermer uit te voeren begeleidingsvorm waarin vroegtijdige interventies bij schoolverzuim worden gepleegd. De jeugdbeschermer brengt oorzaken
van het verzuim in kaart en pakt deze aan. Jeugdigen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar die de status van signaalverzuimer hebben bereikt en dus ongeveer 16 uur per maand verzuimen. Het aanspreken van de Jeugdige zelf en zijn/haar ouders op het verzuim heeft onvoldoende effect en ouders zijn onvoldoende betrokken bij school. Daarnaast bestaat de indruk dat er op verschillende leefgebieden problemen zijn en is er sprake van weinig zichtbare motivatie.

Doel
Het hoofddoel is dat de Jeugdige zo snel als mogelijk weer naar school gaat. Hiermee kan langdurige hulp in een gedwongen kader voorkomen worden.

Beoogd resultaat
- De aanpak is systeemgericht en er wordt gehandeld vanuit de VERVE- gedachte. De jeugdbeschermer organiseert in een vroeg stadium van de zorg een schoolberaad. De jeugdbeschermer heeft een intensieve samenwerking met iedereen die een bijdrage kan leveren aan het stoppen van het schoolverzuim. De jeugdbeschermer oefent de (sociale) vaardigheden met de Jeugdige.
- De jeugdbeschermer stelt samen met de Jeugdige en ouders een terugvalpreventieplan op, waarbij uitgangspunt is dat de Jeugdige en ouders na de inzet van dit Product verder kunnen met regulier begeleiding vanuit school.
- Indien het verzuim niet is gestopt of vermeerderd of ouders en/of Jeugdige niet meewerken, kan de leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken en wordt de aanpak verder in een strafrechtelijk kader voortgezet via het Openbaar Ministerie .

Productspecifieke eisen
- De GI werkt met de norm van de verantwoorde werktoedeling, zie toelichting in de Jeugdwet. De jeugdreclasserings- of jeugdbeschermingsmaatregel wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een SKJ- of BIG-geregistreerde jeugdprofessional. Een GI voldoet aan de Regeling normenkader jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- Product duurt maximaal 3 maanden.

Normering en bedrag:
Normuren: 36 uur totaal, 12 uur per maand
Bedrag per maand, prijspeil 2021: €1.366,44

Bouwstenen

Inhoud

Bouwsteen 1: Werken vanuit één visie en kernwaarden

Bouwsteen 2: Samenwerken en leren op lokaal niveau

Bouwsteen 3: Uitgangspunten voor toekomsttuinen in Gelderland (Lokale aanpak voor veiligheid in gezinnen)

Bouwsteen 4: De Gelderse jeugdbeschermingstafels

Bouwsteen 5: Eén vereenvoudigd aanmeldproces jeugdhulp

Bouwsteen 6: Een escalatiemodel bij stagnerende samenwerking

Bouwsteen 7: Regionaal Expertise Team in elke regio

Bouwsteen 8: Gezamenlijk werven van personeel

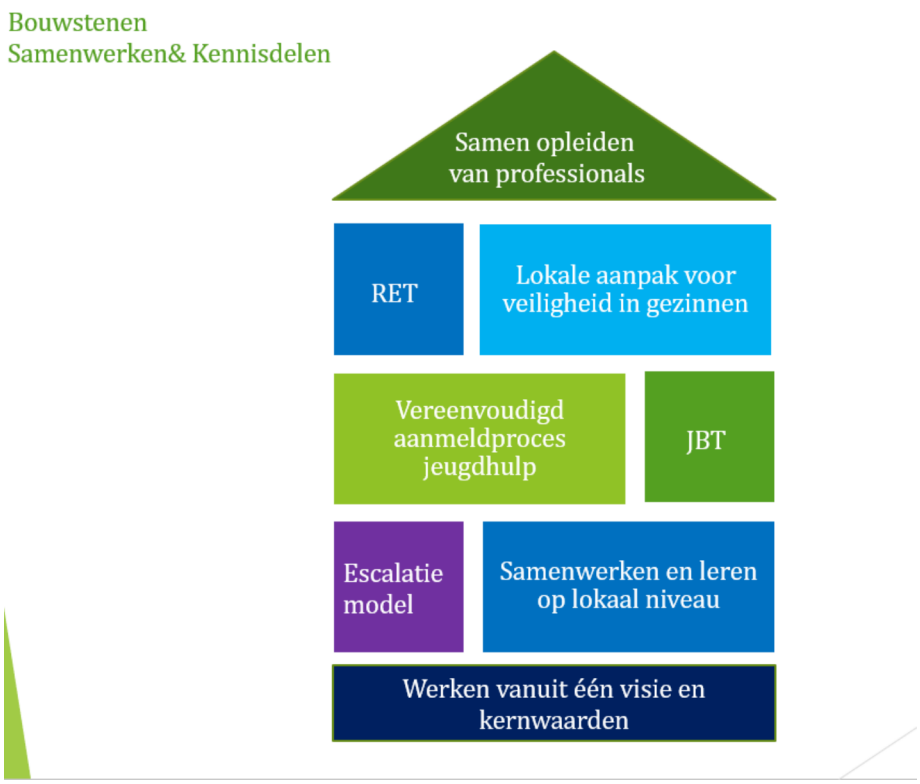

Bouwsteen 1: Werken vanuit één visie en kernwaarden

Gelderse kinderen, goed beschermd

Een visie op…

1. ***Waar we het als veiligheidspartners en gemeenten gezamenlijk voor doen***

Onze gezamenlijke inzet is erop gericht dat ieder kind in veiligheid opgroeit en elke volwassene in veiligheid kan leven. Ouders en kinderen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ouders hebben een hoofdrol voor kinderen. Ouders verdienen het van daaruit om maximaal ondersteund te worden in deze belangrijke rol in het leven van hun kind. Wij dagen ouders maximaal uit de hoofdrol actief en zo goed mogelijk te vervullen. Wanneer dit onvoldoende lukt, beschermen we kinderen en hun gezinnen tegen nog meer onveiligheid. Voor ons zijn alle kinderen, ouders en opvoeders die bij het gezin horen belangrijk. Alleen zo kunnen we de oorzaken voor de onveiligheid zien en wegnemen.

2. ***Wat de context is waarin we met de Gelderse Verbeteragenda een opdracht hebben***

Wij, als gezamenlijke Gelderse gemeenten en veiligheidspartners willen nú, in het huidige stelstel de ongebruikte ruimte gaan benutten om met de Gelderse Verbeteragenda een flinke sprong voorwaarts te maken. Wij willen de energie om de sprong voorwaarts te maken niet weg laten ebben door landelijke ontwikkelingen waarvan we nog niet weten of en wanneer die in Gelderland merkbaar zullen zijn. Wij geloven dat die ruimte er is en de tijd nú rijp is. De conclusies uit het inspectierapport “Kwetsbare kinderen, onvoldoende beschermd” hebben een gevoel van urgentie wakker gemaakt, wat heeft geresulteerd in de Gelderse Verbeteragenda. We wachten niet, maar gebruiken wel de inzichten die worden verworven bij de jeugdbeschermingspilots in het land.

3. ***Wat we van elkaar nodig hebben om de Gelderse Verbeteragenda te doen laten slagen***

Wanneer wij zeggen dat wij de ruimte in het huidige stelsel nú willen gaan benutten, betekent dit dat we vanuit alle Gelderse gemeenten en veiligheidspartners gezamenlijk onze uiterste best zullen moeten doen de Gelderse Verbeteragenda te doen laten slagen. Dat vraagt van ons dat we, gemeenten en organisaties, elkaar echt gaan begrijpen. Alleen begrip leidt tot nieuw inzicht en is een begin van goede gezamenlijke voorstellen. Voor wederzijds begrip moeten we de oude, vaak niet helpende denkbeelden over de andere organisatie of andere gemeente of andere jeugdzorgregio loslaten. We herkennen in werkgroepen binnen GVJB het ‘wij – zij denken’, wij van de organisaties en zij van de gemeenten en andersom. Soms is het zelfs wantrouwen. We ervaren soms verandermoeheid; wat wordt nu weer van ons gevraagd? Verder zien we de neiging om ons terug te trekken in onze organisaties, ons houvast te zoeken in huidige regelgeving en beleid.

Maar er wordt ook actief vooruit bewogen, in bijeenkomsten wordt proactief gezocht naar mogelijkheden voor nieuwe voorstellen die helpend zijn. Voor het slagen van de opdrachten in de GVJB moeten we het wij-zij denken leren loslaten, onder ogen zien dat oude denkbeelden niet helpend zijn, ons terug trekken in wat ons vertrouwd is evenmin. Dat vraagt dat we ons zelf en anderen daarop aanspreken en open en nieuwsgierig zijn. We hebben gezamenlijk lef nodig om over de grenzen van onze eigen organisatie en gemeente heen naar de kinderen en hun gezinnen te kijken. Alleen zo komen we tot een daadwerkelijke sprong vooruit.

4. *Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg*

Tijdens de totstandkoming van de Gelderse Verbeteragenda is geconstateerd dat de veiligheidspartners en de lokale teams soms vanuit een verschillend perspectief naar veiligheid en gewenste aanpak kijken. Dat heeft te maken met verschillende wettelijk bepaalde opdrachten, maar ook met verschillende visies op het herstellen van veiligheid. Hoewel de verschillen in visie niet altijd groot lijken, leveren ze in de dagelijkse praktijk toch verwarring op of stagnatie in het herstellen van de veiligheid. Dat moet anders.

Wij, als gezamenlijke Gelderse gemeenten en veiligheidspartners, hebben vastgesteld dat we een gezinsgerichte aanpak willen realiseren op herstel van directe veiligheid en het realiseren van duurzame veiligheid, volgens de visie "Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg"[1]

In het kort geeft deze visie helder weer wat de chronologische volgorde is van waar de hulp van de gezamenlijke professionals rond het gezin op gericht moet zijn. Eerst de brand blussen, dan kijken wat de oorzaken voor de brand waren en daarna stappen zetten om branden blijvend te voorkomen. Als laatste wordt hulp geboden bij het verwerken van de verliezen en mogelijke trauma's door de brand.

Voor de Veilig Thuis organisaties is "Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg" bekend werk, dit is in mindere mate het geval voor de andere veiligheidspartners en de lokale teams. Wij, als Gelderse gemeenten en veiligheidspartners, gaan gericht stappen zetten om gezamenlijk volgens deze visie te gaan werken. Het is onze collectieve ambitie dat alle jeugd en gezinsprofessionals rond een gezin vanuit eenzelfde visie en eenzelfde taal hun werk doen. Gezinnen vragen in een tijd waarin ze kwetsbaar zijn omdat ze hulpafhankelijk zijn, van ons om duidelijke en gemeenschappelijke taal. Het is ook onze collectieve ambitie om niet langer alleen het kind als uitgangspunt te nemen, maar het hele gezin, waarmee ook de oorzaken van de zorgen kunnen worden aangepakt.[2]

5 *Werken vanuit gezamenlijke kernwaarden*

In Gelderland weten we dat de regelgevingen, protocollen, contracten, inzichten en werkwijzen voor de jeugdzorg, jeugdbescherming, aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en lokale teams voortdurend veranderen. We erkennen daarmee ook dat er niet alleen veel gevraagd wordt van de gezinnen en jeugd- en gezinsprofessionals, maar ook van alle beleidsadviseurs van gemeenten en alle medewerkers werkzaam in de organisaties van het GVJB-netwerk. Het is onze collectieve ambitie om juist te midden van al deze veranderingen te blijven *of weer gaan* werken vanuit de bedoeling " [3]

Gezamenlijke kernwaarden kunnen helpend zijn wanneer er verschillen in visie en werkwijze zijn tussen organisaties. Het draagt bij aan het elkaar beter begrijpen. Dit geldt niet alleen voor de jeugd- en gezinsprofessionals, ook voor managers, beleidsadviseurs, bestuurders. Gezamenlijke kernwaarden zijn van toegevoegde waarde in al deze samenwerkingen omdat ze een appèl doen op hoe we in het gehele GVJB-netwerk overstijgend kunnen werken aan onze op opdracht ervoor te zorgen dat ieder kind in veiligheid opgroeit en iedere volwassene in veiligheid kan leven.

---

[1] Sander van Arum en Linda Vögtlander "Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg"

[2] John Hersbach "Preventieve Jeugdbescherming" april 2020; in 70 %van de gezinnen speelt volwassenproblematiek, schulden, verslaving, psychiatrie,

[3] JBG werken vanuit de bedoeling, project focus

Wat zijn kernwaarden

Kernwaarden zijn de belangrijkste waarden van een organisatie of netwerk, ze zijn de kern van identiteit van de organisatie. Kernwaarden verschaffen houvast aan medewerkers. Kernwaarden zijn eigenlijk een soort kompas en daarmee een richtlijn voor toekomstig gedrag. Wanneer kernwaarden helder geformuleerd zijn, helpt het om gewenst gedrag te laten zien en hierop te reflecteren. De kernwaarden moeten met de medewerkers besproken worden. Getoetst moet worden bij hen of ze daadwerkelijk passen, of ze inderdaad die richtlijn bieden voor betere samenwerking tussen onder andere jeugd- en gezinsprofessionals van de verschillende organisaties. Kernwaarden moeten van henzelf zijn of gaan worden. De ambitie is dat de gezamenlijk bepaalde kernwaarden uiteindelijk voor iedereen die betrokken is bij de effectievere bescherming van kinderen en gezinnen merkbaar worden.

Kernwaarden voor het hele GVJB-netwerk

* Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
* Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
* Wij *zien* in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
* Wij leren door samen te reflecteren

“Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap”

In bovenstaande tekening is zichtbaar op welke niveaus de kernwaarden merkbaar zullen zijn. Voor kinderen en hun ouders in termen van positief effect. Ouders voelen dat zij de hoofdrol hebben, dat ze gelijkwaardig partner zijn, respectvol worden benaderd. Op ouders wordt vanuit partnerschap een beroep gedaan op verantwoordelijkheid te dragen om gewenste verandering te bewerkstelligen. Ouders ervaren dat

de jeugd- en gezinsprofessionals hun uiterste best doen om hen en hun kinderen steeds goed te begrijpen (dat is immers wat partners doen) Voor de ring daarna waarin de jeugd- en gezinsprofessionals, bestuurders, beleidsadviseurs zichtbaar zijn, worden de kernwaarden vertaald in termen van gewenst gedrag. Jeugd en gezinsprofessionals bepalen niet voor, maar beslissen met het gezin over bijvoorbeeld het opstellen van het gezinsplan. Als collega's onderling van de veiligheidspartners ben je respectvol in je onderlinge contact en je gaat uit van wederzijds vertrouwen. Bestuurders van organisaties en gemeenten ervaren dat zij partners zijn in hun gezamenlijke opdracht. Voor de wijze waarop er lokaal wordt samengewerkt aan de beschermingstafels en de experttafels is de betekenis van deze kernwaarde dat je je collega in zijn of haar expertise erkent en gezamenlijk optrekt als gelijkwaardige partners met eenzelfde doel. In de laatste ring willen we laten zien dat een kernwaarde ook zijn impact heeft op de wijze waarop gemeenten contracten sluiten met organisaties en de wijze waarop we mogelijk tot nieuwe wijze van verantwoording afleggen komen. Deze kernwaarde heeft ook economisch aspect; we zijn als veiligheidspartners en gemeenten samen verantwoordelijk voor een efficiënte uitvoering binnen de beschikbare budgetten. We zijn ook hierin elkaars partners.

"Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant"

Kinderen en gezinnen begrijpen wat wij zeggen. Wij, als gezamenlijke veiligheidspartners en gemeenten (lokale teams) praten in een gezamenlijke taal die helder en goed te volgen is. Jeugd en gezinsprofessionals vragen regelmatig na tijdens gesprekken of gemaakte afspraken helder zijn, of het doel van de hulp helder is. Voor het gezin moet ook vanaf het begin duidelijk zijn, wanneer het niet aanvaarden van aangeboden hulp, leidt tot andere besluiten. Bij alle stappen die het gezin zet en de ontwikkelingen waarover wij rapportages schrijven, zijn voor gezinnen duidelijk en navolgbaar.
Wat wij in gemeenten en organisaties doen voor een gezin moet ook duidelijk en transparant zijn. Dit gaat over samenwerkingsafspraken tussen organisaties, besteding van geld, het behandelen en leren van klachten, maar ook de onderbouwing bij data. Dit geldt ook voor de onderbouwing bij besluitvorming aan bijvoorbeeld Jeugdbeschermingstafels en andere multidisciplinaire tafels.

"Wij *zien* in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis"

We richten ons niet alleen op kind of opvoeders, maar op alle gezinsleden. We richten ons niet alleen op het herstellen van de directe veiligheid, maar kijken ook naar de oorzaken van de ontstane onveiligheid om daarmee blijvende veiligheid te bewerkstelligen. Daarom is het van belang om alle opvoeders te zien met hun geschiedenis om soms transgenerationele patronen van geweld en onveiligheid in gezinnen echt te kunnen doorbreken. We zien niet alleen de ouders, maar ook de volwassenen die een "mee" opvoedende rol hebben gekregen bij samengestelde gezinnen.

Kinderen hebben ieder een eigen verhaal, daarin moeten zij gezien zijn, zich gehoord voelen en geholpen worden. Gezinsgericht of systemisch werken vraagt niet alleen wat van jeugd- en gezinsprofessionals, maar ook van organisaties en gemeenten binnen GVJB. Wij weten dat jeugdzorg, niet zonder volwassenzorg kan. Zo weten we ook dat we de verschillende domeinen binnen de gemeente nodig hebben om de hulp goed te kunnen bieden.

"Wij leren door samen te reflecteren"

Jeugd en gezinsprofessionals hechten waarde aan het reflecteren op hun eigen handelen. Naast dat zij hier zelf waarde aan hechten, is het ook een verplicht item bij het behouden van de SKJ-registratie. Samen reflecteren gebeurt nu nog vaak binnen de organisatie, daar willen we met deze kernwaarde verandering in aanbrengen. Professionals van de veiligheidspartners en lokale teams zouden gezamenlijk methodische leerbeenkomsten kunnen doen of reflecteren op casusniveau.[4] Gezinnen leren door te reflecteren. Jeugd en gezinsprofessionals leren door actief feedback op te halen bij gezinnen. Maar we leren niet alleen door te reflecteren heel direct bij gezinnen en jeugd- en gezinsprofessionals. We leren ook van elkaar als beleidsadviseurs van gemeenten, door actief goede voorbeelden met elkaar te delen en te reflecteren op genomen beleidskeuzes (welke verschillen zijn er met buurgemeenten?). Dit geldt ook voor financiële adviseurs van gemeenten en organisaties. Het gezamenlijk leren door te reflecteren is een mooie manier voor sleutelfiguren binnen organisaties en gemeenten om elkaar beter te leren kennen en van elkaar te leren.

Bouwsteen 2: Samenwerken en leren op lokaal niveau

Goede samenwerking op lokaal niveau, versterkt de samenwerking op casusniveau

Aanleiding

Gezinnen die afhankelijk zijn van hulp zijn gebaat bij goede samenwerken tussen professionals. In gezinnen waar zorgen zijn over de veiligheid, is samenwerken zelfs een absolute voorwaarde. Immers in Nederland

[4] SWING project in Apeldoorn of MIJ/OV heeft de waarde aangetoond van gezamenlijk reflecteren

hebben diverse organisaties een specifieke rol en hebben professionals verschillende deskundigheid en ervaring. Het bij elkaar brengen van kennis, ervaring en verantwoordelijkheden is essentieel voor een goed werkend veiligheidsnetwerk. Alhoewel dit al op sommige plekken in Gelderland goed verloopt, is het zeker nog niet overal vanzelfsprekend dat professionals van de Gecertificeerde Instellingen, Lokale Teams, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming elkaar makkelijk op lokaal niveau weten te vinden. Vanuit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming willen we dat het wel vanzelfsprekend wordt.

Een basis voor samenwerken en leren op lokaal niveau
Elkaar zien en spreken = elkaar beter kennen = elkaar sneller vinden = elkaar versterken.
Om dit te realiseren is structureel contact nodig tussen professionals die met gezinnen werken en een gezamenlijke opdracht hebben de veiligheid te herstellen. We kennen goede voorbeelden van het werken met vaste professionals op lokaal niveau. We hebben het in deze notitie over de vaste groep professionals vanuit het Lokaal Team, Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis die gezamenlijk werkzaam zijn ten behoeve van gezinnen en huishoudens in een (gedeelte van een) gemeente. Wanneer deze groep professionals elkaar met enige regelmaat zien en spreken, is dit een belangrijke stap in het neerzetten van een stevige basis voor het samenwerken op lokaal niveau. Het heeft meerwaarde wanneer professionals de gelegenheid krijgen om elkaar op lokaal niveau (beter) te leren kennen. De meerwaarde van het beter leren kennen van elkaar en elkaars werkwijze komt rechtstreeks ten goede aan het ondersteunen en versterken van de veiligheid in gezinnen. Goede samenwerking op lokaal niveau, versterkt de samenwerking op casusniveau.

Bij goed samenwerken op lokaal niveau hoort ook samen leren op lokaal niveau. Het kennisdelen en samen leren draagt bij aan een goede samenwerking. Daar waar tot nu toe vormen van leren vooral georganiseerd zijn binnen organisaties, willen we vanuit de Gelderse Verbeteragenda toe naar een vorm van leren waarin professionals van de Lokale Teams en de drie veiligheidspartners van elkaar kunnen leren. Het doel wat we hierbij voor ogen hebben is dat de opbrengst van het samen leren rechtstreeks ten goede komt aan de samenwerking op lokaal niveau.

Voor het samenwerken en leren op lokaal niveau hebben we volgende drie stappen voor ogen:

Stap 1 Het inrichten van een steunstructuur voor contactbeheer
Bedoeling: professionals vinden elkaar gemakkelijk en hebben elkaars contactgegevens

Door de werkgroep is afgelopen periode gewerkt aan een steunstructuur voor contactbeheer op het niveau van de jeugdhulpregio. Dat wil zeggen dat is uitgewerkt welke contactgegevens de professionals die samenwerken op lokaal niveau vanuit de drie veiligheidspartners en het Lokale Team van elkaar nodig hebben. Vervolgens is in elke jeugdhulpregio geregeld dat contactgegevens van professionals van lokale teams en de drie veiligheidspartners op lokaal niveau verzameld worden. Ook is per jeugdhulpregio helder of daar een gemeente of organisatie verantwoordelijk wil zijn. In de drie jeugdhulpregio's in Noord en Oost Gelderland is dat Veilig Thuis. In de overige jeugdhulpregio's is dat de "centrale" gemeente (Tiel, Nijmegen,

Ede en Arnhem) Ook is beschreven op welke wijze en met welke frequentie de veiligheids-partners en gemeenten updates van deze contactgegevens verzorgen. Een groot verloop van personeel en uitval door ziekte maakt een steunstructuur voor contactbeheer geen overbodige luxe.

Stap 2: Het organiseren van lokale samenwerkingsbijeenkomsten
Bedoeling: Professionals kennen elkaar en elkaars werkwijze

Wanneer stap 1 is gezet, kan ook gewerkt worden aan het elkaar beter leren kennen van de professionals op lokaal niveau. We hebben het dan ook hier over de eerdergenoemde kleine groep professionals vanuit het Lokale Team, Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming die werkzaam zijn ten behoeve van een gezinnen en huishoudens in een gemeente. Met het faciliteren van lokale samenwerkingsbijeenkomsten, geven we rechtstreeks vorm aan de kernwaarde: *Wij gaan uit van vertrouwen en partnerschap.* Naar het idee van de werkgroep kunnen zij naast kennismaking met elkaar en elkaars werkwijze, ook uitwisselen rondom samenwerken. Dat vergroot het vertrouwen en de ervaring dat je als partners samenwerkt. Hiermee willen we ook dat het gewoon gaat worden dat professionals elkaar gaan consulteren.

Verschillende thema's/ bouwstenen uit de Gelderse verbeteragenda jeugdbescherming lenen zich bij uitstek voor een gezamenlijke bespreking en uitwisseling, juist op lokaal niveau. Denk aan:
Hoe verloopt het samenwerken bij een voornemen om te komen tot een bepaling jeugdhulp, het werken met één aanmeldroute, met één Gelderse bepaling jeugdhulp.
Hoe verloopt de samenwerking met het (nieuwe) regionaal expert team.
Welke eerste stappen zien de professionals gezamenlijk in het op lokaal niveau beter ondersteunen van de gezinnen met zorgen rond veiligheid.

Let op: Stap 3 gaan we niet zetten in 2021, maar in 2022. In 2021 is de focus op stap 1 en 2.

Stap 3: Het inrichten van lokale leergroepen *Bedoeling: Professionals van Lokale Teams en veiligheidspartners leren van elkaar*
Wanneer stap 2 is gerealiseerd, kunnen de Lokale Leergroepen worden ingericht. Deze groep bestaat uit dezelfde professionals als genoemd bij resultaat 2. Met het inrichten van Lokale Leergroepen geven we rechtstreeks vorm aan één van onze vier kernwaarden: We *leren door samen te reflecteren.* Bij reflectie staat het professionele handelen centraal. Reflectie is gericht op de individuele vakinhoudelijke ontwikkeling. Het gaat bij reflectie nadrukkelijk om het leerproces van de professionals. Daarnaast gaat het ook om het vergroten van kennis en kunde – de theoretische bagage en inzichten die het handelen van de professional expliciet maken. Voor elke [5]SKJ-professional is relflectie een blijvend onderdeel van het onderhouden van de registratie SKJ. Zoals genoemd in het visie document "Gelderse kinderen, goed beschermd" is het werken vanuit de Gelderse kernwaarden bij uitstek een onderwerp wat met de vaste groep professionals op lokaal niveau besproken moet worden. Getoetst moet worden bij hen of ze daadwerkelijk passen, of ze inderdaad die richtlijn bieden voor betere samenwerking tussen de professionals van de verschillende organisaties. "Wat zou deze kernwaarde voor jou in je dagelijks werk betekenen. Als je dat consequent zou toepassen in welke situaties zou dat dan moeilijk zijn of iets anders van je vragen?"

In een bijeenkomst van de Lokale Leergroep :

[5] SKJ staat voor Stichting Kwaliteitskader Jeugd

* Wordt casuïstiek besproken om gezamenlijk van te leren
* Wordt voldaan aan de SKJ-voorwaarden
* Ervaart een professional voordeel doordat het deelnemen aan de Lokale Leergroep het samenwerken op lokaal niveau versterkt

Naar aanleiding van het ambtelijk en bestuurlijk overleg januari 2021

Bij bespreking van de uitkomsten van het ambtelijk en bestuurlijk overleg met de werkgroep Samenwerken in de praktijk, werd geconcludeerd dat de opdracht aan gemeenten om in 2021 twee samenwerkingsbijeenkomsten plus twee lokale leergroepen te veel van het goede was. We hebben gekeken hoe we het wel behapbaar kunnen maken. We hebben daarom gekozen om de lokale eergroepen als idee niet los te laten, maar de start daarvan niet in 2021 plaats te laten vinden. We vragen de gemeenten om bij de organisatie van de samenwerkingsbijeenkomsten, een gemeenschappelijk lerend element te integreren. Daarmee heeft de bouwsteen" Samenwerken en leren op lokaal niveau" in 2021 de focus op de eerste twee stappen:

* Het inrichten van een steunstructuur voor contactbeheer

Het organiseren van lokale samenwerkingsbijeenkomsten

Welke schaalgrootte past het beste bij de vormgeving van de lokale samenwerkingsbijeenkomsten?
Tijdens de bespreking van deze vraag in de werkgroep is nogmaals bevestigd dat de bijeenkomsten bedoeld zijn om de samenwerking op juist lokaal niveau te versterken. Echter vraagt een lokale schaal veel van de veiligheidspartners aan ureninzet. Zij zouden dan deel moeten nemen aan samenwerkingsbijeenkomsten van 51 individuele gemeenten. Een jeugdhulp- regionale schaal doet vanwege het grote aantal professionals echter te veel af aan de kwaliteit van de ontmoeting en verliest daardoor aan kracht en bedoeling. Daarom is het voorstel van de werkgroep om de samenwerkingsbijeenkomsten op de schaal van een subregio vorm te geven. Dat wil zeggen een klein aantal gemeenten gezamenlijk. (Centraal Gelderland denkt bijvoorbeeld aan vier subregio's) De meerwaarde hiervan is dat professionals van Lokale Teams die werken voor gezinnen waar het herstellen van veiligheid een opdracht is, ook horen en leren hoe bij buurgemeenten wordt gewerkt. Voor deze subregionale schaal is ook gekozen omdat dit minder ureninzet vraagt van de Lokale Teams en veiligheidspartners.
Het initiatief voor de organisatie van de samenwerkingsbijeenkomsten ligt bij de 'centrale' gemeente in de jeugdhulpregio. Aan hen is dan ook de vraag om in nauw overleg met de andere gemeenten en de betreffende veiligheidspartners te komen met een voor de jeugdhulpregio en veiligheidspartners goed passende (subregionale) schaal.

Waar moeten de twee samenwerkingsbijeenkomst in 2021 aan voldoen?
In het ambtelijk en bestuurlijk overleg van januari 2021 is genoemd dat gemeenten ook willen verkennen in hoeverre de samenwerkingsbijeenkomsten aan kunnen sluiten bij de al bestaande initiatieven in de jeugdhulpregio. Uiteraard hebben de gemeenten de ruimte om de opdracht te komen tot twee samenwerkingsbijeenkomsten te integreren in al bestaande goed lopende initiatieven. Maar waar moet een samenwerkingsbijeenkomst vanuit de GVJB aan voldoen?

* Het programma biedt gelegenheid voor professionals om elkaar en elkaars werkwijze (dan wel een gedeelte daarvan) te leren kennen.
* De visie en kernwaarden zoals beschreven in "Gelderse kinderen, goed beschermd" krijgen plek in het programma. Het programma biedt gelegenheid voor professionals om de betekenis hiervan in hun dagelijkse werk te verkennen.
* Professionals maken kennis met de verschillende bouwstenen van de GVJB. Het programma biedt gelegenheid om de inhoud en de opbrengst te verkennen en te bespreken (Denk bijvoorbeeld aan het escalatiemodel en het vereenvoudigd aanmeldproces jeugdhulp)
* Het programma biedt de gelegenheid aan professionals om met elkaar in gesprek te gaan over de eerste stappen die zij zien in het op lokaal niveau beter ondersteunen van gezinnen met een opdracht om veiligheid te herstellen.

Het goed en concreet uitwerken van een inspirerend en passend programma vraagt nog wel de nodige voorbereiding. De vraag aan de initiatief nemende gemeenten is om hierin ook zeker een aantal professionals te betrekken zodat het programma aansluit bij hun vragen en behoeften.

Wat vraagt de deelname van professionals aan tijdsinvestering?

* Uitgaande van een gebiedsgerichte, dan wel regionale inrichting van de organisatie van de betrokken veiligheidspartners, moet het goed mogelijk zijn om gebiedsgebonden professionals af te vaardigen naar de samenwerkingsbijenkomsten.

* Uitgaande van één uur voorbereidingstijd (leestijd), twee uur deelname, één uur reistijd, gaan we uit van een inzet van vier uur per professional per samenwerkingsbijeenkomst. (bij een online samenwerkingsbijeenkomst kan de reistijd anders worden benut)
* Uitgaande van de subregionale schaalgrootte en een ureninschatting van maximaal vier uur per bijeenkomst, kan bij twee samenwerkingsbijeenkomsten in 2021 uitgegaan worden van een ureninvestering van maximaal acht uur per medewerker.

Om te zorgen voor een juiste en adequate samenstelling van professionals van de veiligheidspartners en lokale teams zal in de voorbereiding expliciet aandacht besteed moeten worden aan dit aspect.

Opdrachten aan de jeugdhulpregio's in 2021
Maak ten behoeve van het goed contactbeheer per organisatie en gemeente inzichtelijk wat de contactgegevens zijn van de betrokken professionals en draag zorg voor adequate verzameling en verspreiding hiervan.
Organiseer in 2021 twee samenwerkingsbijeenkomsten waarin de betreffende professionals elkaar en elkaars werkwijze leren kennen.

Opdracht aan de drie veiligheidspartners en Lokale Teams in 2021
Faciliteer uw professionals zodat zij in 2021 deel kunnen nemen aan twee samenwerkingsbijeenkomsten.

Bouwsteen 3 : Uitgangspunten voor toekomsttuinen in Gelderland

"We willen bestuurlijk verantwoordelijk zijn voor het werk dat onze professionals in de Gelderse toekomsttuinen verrichten, ook als we nog niet precies weten wat het resultaat gaat zijn."

1. Aanleiding en doel

In de periode maart t/m mei 2021 heeft een groep van directeuren en bestuurders van de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis organisaties en Gecertificeerde Instellingen in Gelderland deelgenomen aan drie verdiepingssessies rond toekomsttuinen en de noodzaak tot intensiever samenwerken. Dat zijn waardevolle sessies geweest. Het heeft geleid tot het beter leren kennen van elkaar en elkaars visie op de toekomst; waar zijn de gezinnen en huishoudens waarvoor we werken nu daadwerkelijk bij gebaat zijn. Verschillende onderwerpen zijn verkend; waaronder de vraag voor welk probleem intensief samenwerken nu precies een oplossing is. Deze gesprekken zijn de input voor de notitie "Uitgangspunten voor toekomsttuinen in Gelderland". Deze is opgesteld namens de gezamenlijke organisaties om vervolgens in het najaar in de zeven jeugdhulpregio's het nadere gesprek te voeren om te komen tot voorbereiding, inrichting en start van de toekomsttuinen. De jeugdhulpregio's zullen daartoe het initiatief nemen. Daar zal dan ook het gesprek plaatsvinden met vertegenwoordigers van het Lokale Team als partner in de toekomsttuinen.

2. De totstandkoming van de notitie Uitgangspunten voor toekomsttuinen in Gelderland

Bij de totstandkoming van de notitie "Uitgangspunten de toekomsttuinen in Gelderland" hebben een aantal directeuren aangegeven eigenlijk meer tijd nodig te hebben om dit proces van verkennen op de gezamenlijke ambities en uitgangspunten van de toekomsttuinen zorgvuldig te doen. De verdiepingssessies die zijn gehouden in de periode maart – mei 2021 worden als zinvol ervaren. Echter hebben deze gesprekken in een kort tijdsbestek plaats gevonden en zijn daarmee een nog wat smalle basis om overeenstemming te vinden op alle onderwerpen die van belang zijn voor een toekomsttuin. Zij zeggen ook dat de pilot in de Food Valley een lange looptijd heeft gekend, waarbij het van belang is gebleken om op alle niveaus dezelfde taal te leren spreken en hetzelfde doel na te streven. Dit kost tijd, evenals het inregelen van de condities om de teamleden het werk goed uit te kunnen laten voeren.

De Raad voor de Kinderbescherming is van mening dat het team Jeugdlink de tijd moet krijgen om te ervaren hoe de netwerksamenwerking verloopt, hierop te reflecteren en van te leren. Daarbij kunnen de leassons learned uit de geplande evaluatie in oktober 2021 worden meegenomen bij de inrichting van de toekomsttuinen. De Raad voor de Kinderbescherming vindt dat die tijd nu niet of onvoldoende wordt genomen. Er zijn daarmee vanuit de Raad voor de Kinderbescherming zorgen over het tempo om binnenkort met een aantal toekomsttuinen te starten. Zij willen zeker experimenteren met vormen van netwerksamenwerking, maar willen dat niet overhaast doen. Zij vinden de huidige notitie nog te abstract om er volledig mee in te kunnen stemmen. Uitgewerkt moet worden wat gaan we nu concreet doen in de toekomsttuinen.

Deze reacties meenemende, wordt de notitie "Uitgangspunten voor Toekomsttuinen in Gelderland geen startdocument zoals toe nu toe het doel was. Het is een *eerste aanzet tot* en vraagt om een vervolgproces

De volgende onderwerpen zullen daarmee in de komende periode nader verkend moeten worden.

1. Hoe gaan we de leassons learned vanuit het team Jeugdlink goed gebruiken bij verdere verkenning en inrichting van de toekomsttuinen
2. Hoe gaan we monitoren; welke vragen willen na afloop, dan wel bij tussentijdse evaluaties van de toekomsttuinen beantwoord zien? Wanneer vinden we het een succes?
3. Wie brengt welke expertise mee om de brede doelgroep 0-100 te bedienen en wat missen we daar dan nog in? Op welke manier gaan we bestuurders van volwassenzorg en jeugdzorg aansluiten op dit proces, omdat een stevige verbinding en mogelijk participatie gewenst is.
4. Welke basis kwaliteitseisen, dan wel voorwaarden kunnen aan Lokale Teams gesteld worden bij de advisering waar de toekomsttuin plaats zou moeten vinden?
5. Met welke risico's moet rekening gehouden in de toekomsttuinen?
6. Wat betekent de brede doelgroep benadering van 0 tot 100 voor de RvdK en GI's?
7. Wat vraagt systeemgericht werken van professionals en inhoudelijk ondersteuners?
8. Wat is realistisch en wenselijk qua ureninzet van de organisaties in de toekomsttuinen?
9. Het verder concretiseren van de toekomsttuinen, wat wordt het doel?
10. Helderheid welke onderwerpen nog door de drie veiligheidspartners gezamenlijk verkend moeten worden en welke in de jeugdhulp/veiligheidsregio.

3. Waarom zijn toekomsttuinen in Gelderland van belang - *Doen wat nodig is*

In lijn met één van de ambities van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming willen we komen tot het verbinden van expertise die aanwezig is bij de medewerkers van de veiligheidspartners en Lokale Teams. We zien daar toe de noodzaak, omdat het ons tot nu toe als veiligheidspartners samen met de lokale teams nog niet goed lukt om een helder, logisch en navolgbaar traject aan te bieden, waarin onze cliënten ondersteund en beschermd zijn. De diensten van onze organisaties zijn losse onderdelen en vormen te vaak voor het gezin geen logisch, samenhangend en overzichtelijk geheel. We zien dat er overlap is in ons werk en tegelijkertijd vallen er gaten.

We willen dat kinderen in veiligheid opgroeien en volwassenen in veiligheid kunnen leven. Ondersteuning en bescherming bieden kan met of zonder maatregel. We zien het als kans om wanneer de gebundelde expertise van de drie veiligheidspartners vroeg in het proces voorhanden is, escalaties en mogelijk verdergaand ingrijpen voorkomen kunnen worden. Dan kan de eigen kracht worden gemobiliseerd, talent aangesproken en perspectief worden geboden.

Na de transitie van 2015 waren Lokale Teams en de veiligheidspartners als organisaties nog vol op zelf in ontwikkeling. We komen nu met elkaar in een fase waarin we de verbinding en samenwerking met elkaar willen verstevigen en elkaars expertise willen benutten om huishoudens, kinderen en gezinnen beter van dienst te zijn. We denken dat het mogelijk moet zijn een beweging te creëren door anders te denken en te kijken naar huishoudens en gezinnen die langdurig worstelen met het bieden van veiligheid voor alle gezinsleden. We willen ook goed onderzoeken hoe aangesloten kan worden bij al bestaande initiatieven.

Van belang in deze ontwikkeling, is een situatie te creëren, waarin medewerkers van de Lokale Teams en Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming intensief kunnen samenwerken en hun hun kennis, ervaring en vaardigheden kunnen bundelen. Op deze manier kan in zogeheten toekomsttuinen een nieuwe, geïntegreerde, gezinsgerichte aanpak ontwikkeld worden. Daarmee beogen we huidig dubbelwerk, onnodig veel afstemming over wie wat wanneer doet en regelmatige overdrachten van organisatie, naar organisatie te voorkomen. We beogen daarmee goed gezamenlijk te zien wat kinderen, gezinnen en huishoudens nodig hebben om de veiligheid te herstellen en hen te begeleiden, waar mogelijk in een vrijwillig kader. We willen doen wat nodig is, open, transparant en navolgbaar voor cliënten en de rest van de keten. We denken dat gezinnen en huishoudens daarbij gebaat zijn.

4. Gelderse toekomsttuinen bedienen de brede doelgroep nul tot honderd jaar

Betrokken directeuren hebben aangegeven binnen de Gelderse toekomsttuinen de brede doelgroep van nul tot honderd jaar te willen bedienen. Dat is een mooie stap voorwaarts in het samenbrengen van de expertise in de jeugdbescherming en de aanpak van huiselijk geweld. Daarmee willen zij een gerichtheid in de toekomsttuinen op gezinnen met minderjarige kinderen, maar ook gezinnen met meerderjarige kinderen en huishoudens zonder kinderen waar geweld achter de voordeur plaats vindt (partnergeweld)

Als partners als gevolg van hun eigen problematiek een belasting en risico vormen voor de veiligheid van hun partner. Als opvoeders door hun eigen problematiek een belasting en risico vormen voor de ontwikkeling van hun kind, vraagt dit in beide situaties dat we naast hen gaan staan. Zo helpen we partners om de veiligheid in hun relatie te vergroten. Zo helpen we opvoeders om toe te komen aan hun pedagogische taken en hun kinderen veilig te laten opgroeien. Samen met partners en samen met opvoeders zorgen we dat de actuele stress en onveiligheid worden verminderd en gaan we op zoek naar de mogelijke oorzaken hiervan. Alleen door deze aan te pakken, kunnen we blijvende veiligheid voor huishoudens en gezinnen realiseren. Alleen, wat wij vervolgens inzetten om die veiligheid te bereiken, verschuift van hulp aan het kind, naar ook hulp aan opvoeders, het gezin.[6]Dat kunnen wij nooit alleen. Om risicovolle patronen te doorbreken is geen ketenzorg nodig, maar professionals met diverse expertise, als ook het informele netwerk rond het gezin of huishouden ,die samenwerken en doen wat nodig is.

We weten dat de aanpak van onveiligheid van kinderen en volwassenen complex is. Vooral wanneer sprake is van meervoudige en complexe problematiek, zoals psychiatrische problemen, verslaving, traumaverwerking, verstandelijke beperking en schulden. We zijn het erover eens dat veiligheid voor kinderen, gezinnen en huishoudens vraagt om een aanpak waarin samenhang en beschikbaarheid van kennis en kunde vanzelf is, aanwezig is. Deze samenhang is ook nodig om genoemde onderliggende problematiek te kunnen herkennen en uiteindelijk de hulpverlening en bescherming aan kind en volwassenen in samenhang effectief te laten zijn.

5. Een gezinsgerichte aanpak van onveiligheid is een “Kwestie van een lange adem”

We hechten waarde aan de uitkomsten van het onderzoek van het Verwey Jonker instituut wat zij in 2020 deden naar geweld in gezinnen “Kwestie van een lange adem” Een eerste conclusie van dit rapport is dat de complexe problematiek van deze gezinnen vraagt om een integraal systemische aanpak waarbij de casusregie is belegd bij één partij. Het werken aan veiligheid is daarmee een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In het onderzoek werd gezien dat wanneer professionals van instellingen meldingen doen bij Veilig Thuis, verwacht wordt dat zij die onveiligheid aanpakken. Veel meldingen komen echter via Veilig Thuis weer bij de Lokale Teams terecht. Bij de Lokale Teams werd veel handelingsverlegenheid gezien als het gaat over het werken met gezinnen waar onveiligheid is. Een tweede conclusie is dat zorgvuldige screening van de problematiek nodig is, zodat passende hulp geboden kan worden. Daarbij moet gedacht worden aan trauma-relateerde klachten, alcoholverslaving, psychiatrische problematiek. Er werd te weinig een beroep gedaan op organisaties die kennis hebben op dit terrein en hulp kunnen bieden. Een derde conclusie is dat hulp aan het individuele kind van zeer groot belang is. De impact van het zien en ondergaan van geweld is voor kinderen zeer groot. In de onderzoeksgroep ontving maar de helft van de kinderen hulp, dat lijkt gezien de aard van de problematiek te weinig. Er moet meer gepraat worden met kinderen door

[6] Als voorbeeld waar gebruik van gemaakt kan worden: project Focus van jeugdbescherming Gelderland,

professionals. De laatste conclusie is dat de begeleiding van deze gezinnen een lange adem vereist. De problematiek van huiselijke geweld en kindermishandeling is in een behoorlijke groep gezinnen hardnekkig en langdurig. Het risico op langdurige herhaling is groot. Een voorwaarde is dat kinderen, gezinnen en huishoudens na overdracht naar het Lokale Teams, niet uit het zicht verdwijnen. In het onderzoek kreeg 20 % van de gezinnen geen hulp na de melding bij Veilig Thuis, terwijl er sprake was van geweld en problematiek op verschillende leefgebieden.

6. Wat vraagt de brede doelgroep nul tot honderd jaar?

In de visie "Gelderse kinderen, goed beschermd", is beschreven, dat we een geïntegreerde aanpak op herstel van directe veiligheid en het realiseren van duurzame veiligheid, verder willen ontwikkelen op basis van de visie" Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risico gestuurde zorg"[7] Om de brede doelgroep nul tot honderd goed te kunnen bedienen in de Gelderse toekomsttuinen is het wenselijk een nauwere verbinding te hebben met professionals van organisaties die bijzondere expertise kunnen inbrengen en hulp bieden. Denk aan expertise op verslaving, psychiatrie, trauma, hechting en LVB, zowel voor jeugdigen als voor volwassenen. Zij kunnen daarmee een wezenlijke bijdrage leveren aan het voorkomen van het toenemen van problematiek en uiteindelijk herstellen van veiligheid in gezinnen. We willen dit nader concretiseren in gesprek met de gemeenten en Lokale Teams in het vervolgtraject.

Gezamenlijke kernwaarden

Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
Wat wij doen met- en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
Wij *zien* in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
Wij leren door samen te reflecteren

7. We willen in Gelderland leren van de landelijke pilots

Binnen het actieprogramma 'Zorg voor de Jeugd' zijn er in de afgelopen twee jaar in zes regio's pilots gestart. Het doel daarbij is ervaring op te doen met nieuwe manieren van werken in de jeugdbeschermingsketen. Deze pilots zijn gevold door Athena, een onderzoeksinstituut vanuit de VU in Amsterdam. Zij geven aan dat de verschillen tussen de pilots zich onder andere voordoen in de mate van herontwerp van de huidige praktijk. Sommige pilots richten zich op aanpassing van de huidige samenwerking; andere zetten in op herontwerp van de keten. Er zijn verschillen in deelname van organisaties aan de pilots. Sommige pilots zijn van 0-100 en andere alleen gericht op de jeugd. Niet overal maken de Lokale Teams deel uit van de pilot. Ondanks de verschillen wordt als opbrengst van alle pilots gezien dat er meer begrip en betere samenwerking ontstaat tussen de verschillende organisaties. Dit resulteert in verbinding, onderling vertrouwen, gemeenschappelijke taal en werkwijzen. Daarnaast biedt het verbinden van expertise, gecombineerd met één vast aanspreekpunt dat betrokken blijft bij het gezin, de mogelijkheid om samen passende hulp in te zetten in, om én met het gezin.

8. Wat kunnen we specifiek leren van de pilot in de Food Valley

[7] Sander van Arum en Linda Vögtlander, "Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risico gestuurde zorg" – VNG, 2016

De Raad voor de Kinderbescherming, de gemeente Ede, de William Schrikker Stichting, Jeugdbescherming Gelderland en Veilig Thuis Gelderland Midden hebben ervaring opgedaan in de pilot in de Food Valley. De evaluatie van team Jeugdlink wordt verwacht in oktober. Die uitkomsten kunnen t.z.t meegenomen worden bij de verdere uitwerking van de condities. Vanuit de ervaringen tot nu toe geven onderstaande inzichten een zinvolle inkijk.

Enkele inzichten zijn:

1. De pilot heeft een lange aanloop gekend, waarbij het van belang is gebleken dat om op alle niveaus dezelfde taal te leren spreken e hetzelfde doel na te streven. Dit kost tijd evenals het integreren van de condities om de teamleden het werk goed uit te kunnen laten voeren.
2. Intensieve samenwerking leidt tot een geïntegreerde gezinsaanpak. Tijd nemen om kennis te bundelen, geeft meer kans op het vinden van de juiste toon om met het gezin in gesprek te komen en daarmee onder andere tot de inzet van de juiste hulp. Het sneller de juiste hulp inzetten voorkomt verdere escalatie. Door het investeren van elkaar kennen, wordt ook snelheid in dit proces aangebracht.
3. Een besef dat professionals de tijd en een open en-op-reflectie- gerichte- omgeving nodig hebben om continu te kunnen leren en ontwikkelen.
4. Professionals en bestuurders voelen zich individueel verantwoordelijk voor het gezamenlijke resultaat, per casus en voor alle casussen. Niet uitsluitend voor de eigen taak binnen de kaders van de eigen organisatie, maar voor het geheel.
5. Professionals hebben het mandaat om buiten de kaders van hun eigen organisatie te mogen acteren; wanneer het hogere doel, de casus daarom vraagt.
6. Professionals zijn voor elkaar bereikbaar en beschikbaar. Ze zijn nieuwsgierig, ontwikkelingsgericht en onverstoorbaar in hun opdracht om gezamenlijk voor elk gezin opnieuw de best passende manier, route te vinden om veiligheid te herstellen.

9. We werken systeemgericht

Wij weten dat wanneer kinderen thuis in de knel komen, de problemen zich vaak in het gezinssysteem bevinden en niet zozeer bij de kinderen. Ouders ervaren problemen of tekorten bij het kunnen bieden van veiligheid aan kinderen. Structureel gezinssysteemgericht werken wil zeggen dat we niet, zoals voorheen vaker het geval was, de focus op het kind, maar de focus op het hele gezin, met oog voor de onderliggende problemen waar ouders mee kampen en de eigenlijke vraag die zij aan ons stellen.

Systeemgericht werken vraagt dat professional niet alleen werkt met wat er zich voordoet gepresenteerde problematiek, maar juist ook kan werken met wat er tussen de betrokken volwassenen en kinderen speelt en wat de betekenis daarvan is. Systeemgericht werken vraagt ook om organisatie-overstijgend naar het gezinssysteem te kijken; wat wil het gezin, wat hebben zij nu nodig, wat hebben eerdere hulpverleners al ingezet, hoe was de relatie met deze hulpverleners, wat werkte goed en wat werkte niet. Wat betekent dit voor de start van een gesprek met een nieuwe professional (vanuit de toekomsttuin) .

Systeemgericht werken vraagt van ons als bestuurders van organisaties dat we weten dat het doorbreken van soms generatielange patronen van huiselijk geweld, onveiligheid, schulden een lange adem vragen. Professionals met verschillende expertise hebben de ruimte nodig om tot de inzet van passende hulp te

komen. Dit gaat vaak niet in één keer goed, daar is geduld voor nodig. Gezinnen mogen ook fouten maken en van hun fouten leren door te reflecteren. Dat verhoudt zich niet goed met het kort cyclische werken en trajecten die gemaximeerd zijn in duur en aantal gesprekken. Dit vraagt een bezinning hierop.

Lokale Teams zijn belangrijke partners in de toekomsttuinen

Dit document is tot stand gekomen op basis van gesprekken met managers, directeuren en bestuurders van de genoemde organisaties. We realiseren ons goed dat we daarmee het gesprek nog niet gevoerd hebben met de Lokale Teams en gemeenten. Wij zien het als winst dat we elkaar als bestuurders en managers wat beter hebben leren kennen en beter weten waar onze ambities, zorgen liggen.

Wat ons betreft is een harde conditie voor succes de betrokkenheid van Lokale Teams en de gemeenten in de rol van initiatiefnemer voor de verder ontwikkeling van de toekomsttuinen. Wij willen het gesprek voeren met gemeenten over de basis kwaliteitsvoorwaarden voor Lokale Teams. Kwaliteitsvoorwaarden als het gaat over wat Lokaal Team Medewerkers minimaal aan kennis en vaardigheden nodig hebben om te werken met huishoudens en gezinnen waar veiligheid een opdracht is (kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor Lokale Teams)

De recente uitkomsten van de QuickScans Vaardigheden Lokale Teams in het kader van het landelijke actieprogramma Geweld Hoort Nergens Thuis geven in verschillende regio's (ook In Gelderland) een heel verschillend beeld in opdracht aan Lokale Teams, maar ook in verschil in vaardigheid en als het gaat om het signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling

10. De vorm en inrichting van de toekomsttuinen zijn niet bepaald

De vorm en de inrichting van de toekomsttuinen zijn niet bepaald. Dat volgt in de nadere verkenning en voorbereidingsfase in de jeugdhulp- dan wel veiligheidsregio. We vinden wel dat in elke toekomsttuin (minimaal) medewerkers van de Gecertificeerde Instelling (en), Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Lokale Teams vertegenwoordigd moeten zijn, om succesvol te kunnen zijn

Doordat de medewerkers vanuit het Lokale Team, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis hun kennis en inzichten vanaf het allereerste moment bundelen, kiezen ze zorgvuldig hoe en van waaruit contact met het gezin het beste vorm kan krijgen. Ze ontwikkelen vanuit de gezamenlijkheid het samenwerken.

We realiseren ons goed dat we met de toekomsttuinen niet alles oplossen. Er is sprake van financieringsproblematiek, tekorten aan passende hulp, wachtlijsten en ook wisselend functioneren van het gemeentelijke lokale veld.

11. Ervaringsdeskundigen

Het is in het traject tot nu toe nog niet gelukt om ervaringsdeskundigen te betrekken. Dat is wel van belang en daarom moeten ervaringsdeskundigen, cliënten expliciet een plek geven in het vervolgtraject. Daarvoor kunnen de eigen clientorganisaties worden geraadpleegd; dan wel Zorgbelang /Augeo/Moviera/Team Ed. Ook kan gedacht worden aan WMO raden vanuit de gemeenten.

12. Kwaliteitskader

We vinden het van belang dat we uiteindelijk een kwaliteitskader vaststellen van waaruit we werken. Het lijkt nog te vroeg om daar het kader in te bepalen. We zien wel het onlangs ontwikkelde "Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor Lokale Teams "als belangrijk kader, omdat daarmee beschreven is wat van Lokale Teams verwacht mag worden.

13. Pijlers voor de toekomsttuinen

Uitgaande van de visie "Gelderse kinderen (en gezinnen) goed beschermd, de gezamenlijke kernwaarden, zien we als gezamenlijke pijlers dat:

- De toekomsttuin bemenst wordt door (minimaal) professionals van Lokale Teams, Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis.
- De focus ligt op het ontwikkelen van een geïntegreerde gezinsgerichte en systemische analyse en aanpak voor huishoudens en gezinnen waar veiligheid een opdracht is
- De bundeling van kennis en expertise het uitgangspunt is om tot die gezinsgerichte aanpak te komen.
- Elk gezin anders is en daarmee een eigen benadering en aanpak vraagt.
- Het voorkomen van verdergaand ingrijpen een belangrijk streven is.
- We brengen gezamenlijk expertise naar het gezin

Daarmee zijn de toekomsttuinen op deze pijlers gelijk. Uiteraard is in het vervolgproces tijdens de nadere verkenning met de gemeenten en Lokale Teams, juist het gesprek over de lokale inbedding en de jeugdhulp-regionale context van belang. Die lokale, dan wel jeugdhulp-regionale context wordt meegenomen bij de inrichting van de toekomsttuinen. Denk aan de ontwikkelingen in Noord en Oost-Gelderland die gericht zijn op Het versterken van Lokale Teams. De investering die daar wordt gedaan vanuit het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis sluiten goed aan bij de toekomsttuinen en kunnen daarom in deze regio daar niet los van gezien worden.

14. Het toekomstscenario Kind en gezinsbescherming…Stap voor stap

Eind maart is het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming aangeboden aan de Tweede Kamer. In het najaar besluit een nieuw kabinet over de voorgestelde richting en fasering. In deze periode wordt ook voorbereidend werk verricht om te komen tot ontwikkelhubs. Dit zal gelijk oplopen met de gesprekken tussen veiligheidspartners en de verschillende jeugdhulpregio's en betreffende Lokale Team(s) over de inrichting en start van de toekomsttuinen in Gelderland. Vanuit het landelijk programma zullen in een aantal gemeenten ontwikkelhubs worden gefinancierd.

We willen vooral starten met het oefenen in de toekomsttuinen met een nog te ontwikkelen geïntegreerde gezinsgerichte aanpak. Medewerkers van Lokale Team, GI, VT en Rvdk gaan daar intensief dagelijks

samenwerken. Het is belangrijk dat kennis, ervaring en vaardigheden worden gebundeld en geoefend wordt met deze geïntegreerde manier van werken. In de visie en opdracht van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zien we veel ambitie om gezamenlijk aan het werk te gaan. Een jaar lang verbonden zijn aan deze verbeteragenda heeft ons als organisaties wat dichterbij elkaar gebracht en hebben daardoor het gezamenlijke vertrouwen dat we vanuit die visie en kernwaarden een goede basis hebben om met de toekomsttuinen te starten. We willen klein beginnen. We willen in de eerste fase van de toekomsttuinen naast verkenning van elkaar en elkaars expertise, vragen om de focus te richten op het gezamenlijk kijken naar het gezin en van daaruit een gezamenlijke gezinsanalyse maken. (Rapport Verweij Jonker)

We zijn geïnspireerd door het Toekomstscenario kind-en gezinsbescherming. We onderschrijven de brede doelgroep benadering en de geïntegreerde gezinsgerichte aanpak. Voor de gecertificeerde instellingen en de Veilig Thuis organisaties zou onder een aantal voorwaarden het Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming kunnen dienen als inhoudelijk kader voor de toekomsttuinen. Voor de Raad voor de Kinderbescherming ligt dat anders. Zij hebben ook landelijk aangegeven grote zorgen te hebben, onder andere als het gaat over de rechtsbescherming van kinderen.

We zien zeker overeenkomsten tussen het toekomstscenario en de ambitie van Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming als het gaat om onze visie en kernwaarden. De overeenkomsten zitten uiteraard ook in het eenvoudiger, transparanter en efficiënter in willen richten van de gehele keten. We volgen nauwgezet de landelijke ontwikkelingen rond het toekomstscenario.

Onze gezamenlijke focus ligt op de nadere verkenning met de gemeenten en Lokale Teams om de start van de toekomsttuinen voor te bereiden. Het bundelen van onze gezamenlijke expertise en die van het Lokale Team is voor ons daarbij cruciaal.

15. De verbinding tussen de toekomsttuin en de betrokken organisaties

We zijn trots op onze medewerkers, wanneer zij in staat zijn in een toekomsttuin een nieuwe manier van kijken, denken en werken op te bouwen. Wij willen hen daarbij het vertrouwen geven om de professionele ontwikkelruimte volledig te benutten. Tegelijkertijd hechten we ook aan de verbinding tussen de toekomsttuinen en de eigen organisaties. Dat wil zeggen dat de medewerkers die werken in de toekomsttuinen, verbinding blijven houden met de eigen organisatie. Zij kunnen hun collega’s die niet in de toekomsttuinen werken, vertellen over hun ervaringen en hen inspireren. Tegelijkertijd is het van belang dat (zeker in de eerste fase van de toekomsttuin) de expertise van de medewerkers in de toekomsttuin gevoed wordt door de eigen organisatie. We realiseren ons dat dit enige lenigheid vereist van de medewerker en van de organisatie wendbaarheid.

16. Met welke kosten moet rekening gehouden worden?

Bij de verder uitwerking en inrichting van de toekomsttuinen, zullen de jeugdhulpregio’s hierover afspraken maken met de organisaties.

17. Tijdelijke extra financiering om uiteindelijk financieel voordeel te creëren.

We vragen de gemeenten om de opstart van de toekomsttuinen te financieren. Professionals die elkaar en elkaars werkwijze leren kennen, het pionieren, het ontwikkelen van een gezamenlijke geïntegreerde gezinsgerichte aanpak, kosten nu eenmaal tijd. Daarmee kunnen professionals geen volle caseloads draaien. Daar is extra financiering voor nodig. Daarnaast brengen de dagelijkse aansturing en inhoudelijke ondersteuning ook extra kosten met zich mee. Wij zijn ons zeer bewust van de schaarse middelen. Vanuit de ervaring met de pilot in de Food Valley wordt door de Gecertificeerde Instellingen de inschatting gemaakt dat na verloop van tijd in de Gelderse toekomsttuinen gezinnen beter en vaker in een vrijwillig kader geholpen kunnen worden. Dat zal in uiteindelijk een afname van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en daarmee een krimp van de Gecertificeerde Instellingen gaan betekenen. Dat levert inhoudelijk voordeel op voor kinderen en gezinnen en uiteindelijk ook financieel voordeel voor gemeenten. De investering in de toekomsttuinen zal zich daarmee terugverdienen.

18. De projectstructuur en aansturing van de toekomsttuinen

De toekomsttuin kent een lokale inbedding en inrichting. We willen graag dat breder van de toekomsttuin geleerd wordt en daarom is jeugdhulp regionale en Gelderse uitwisseling van belang. Jeugdhulpregio's zijn straks in de positie om samen met de lokale teams, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de Gecertificeerde Instelling nader richting te geven aan de toekomsttuinen. Voor de projectstructuur en aansturing van de toekomsttuinen, vinden wij volgende zaken van belang:

* De toekomsttuin is een **netwerksamenwerking.** Medewerkers gaan vanuit de organisatie waar zij een dienstverband hebben aan het werk in de toekomsttuin. Om de kansen van de netwerkorganisatie te vergroten is het belangrijk om hier expertise bij te halen bij de ondersteuning van het proces om te komen tot netwerksamenwerking op strategisch, tactisch en operationeel niveau.
* De toekomsttuin krijgt vorm binnen een gemeente/enkele gemeenten. Een toekomsttuin krijgt daarmee een lokale inbedding.
* Op Gelders niveau wordt een structuur ingeregeld waardoor ambtelijk en bestuurlijk geleerd kan worden van de Gelderse toekomsttuinen.
* **Een heldere governance** per jeugdhulpregio/veiligheidsregio is van belang
  Daarbij heeft het de voorkeur dat de bestuurlijke aansturing (**stuurgroep**) van de toekomsttuinen in Gelderland plaats vindt bij op de schaal van de veiligheidsregio. Deze schaal geeft de meeste kans om opgedane ervaringen, inzichten en knelpunten in de toekomsttuinen bestuurlijk te agenderen. Denk ook aan de benodigde verbindingen met politie, Openbaar Ministerie, ZSM, Reclassering, (O)GGZ, Zorg en Veiligheidshuizen, Burgemeesters etc, welke georganiseerd zijn op het niveau van de veiligheidsregio, dan wel groter. Dit geldt ook voor de aanbieders van jeugdhulp, aanpak huiselijk geweld, vrouwenopvang, verslavingszorg die hun organisatie veelal op het niveau van de veiligheidsregio hebben ingericht. Dit maakt aansluiting van de toekomsttuin op belangrijke partners kansrijker. De tactische aansturing (**projectgroep**) vindt plaats op de schaal jeugdhulpregio plaats. Hierin kunnen zaken die gesignaleerd worden in de toekomsttuin geverifieerd worden binnen de jeugdhulpregio (herkennen we dit knelpunt in de jeugdhulpregio, kunnen we van deze ervaring al breder binnen de jeugdhulpregio profiteren?) De operationele aansturing (**kerngroep)** vindt op lokaal niveau plaats.
* De dagelijkse aansturing van de medewerkers in de toekomsttuin wordt verzorgd door een teamleider. De ondersteuning op inhoud wordt verzorgd door een gedragswetenschapper. Dit zal meegenomen moeten worden in de financiering van de toekomsttuin.
* De ervaringen in de zes landelijke pilots leren ons dat tijd nodig is om tot nieuwe inzichten en ontwikkeling te komen. Ook de Gelderse toekomsttuinen zullen de tijd nodig hebben om in elke

jeugdhulpregio tot ontwikkeling en bloei te komen. Daarmee is de toekomsttuin geen kortlopend project, maar investeren we in een nieuwe toekomstige wijze van werken. Daar is tijd voor nodig.

Van belang is dat vanuit een gedeelde visie op **de bedrijfsvoering**, over onderstaande zaken afspraken gemaakt worden:

- IT-hardware én software, *inclusief één registratiesysteem, waarin informatie goed en beveiligd gedeeld kan worden tussen betrokken medewerkers in de toekomsttuin, zonder dat dit extra administratieve last met zich meebrengt.*
- Privacy AVG
- Databescherming
- Calamiteiten
- Een omgeving waarin medewerkers kunnen leren, reflecteren en kwetsbaar mogen zijn.
- Een fysieke werkplek; waar medewerkers elkaar kunnen ontmoeten
- Deskundigheidsbevordering (
- Behoud en bevordering van specifieke kennis:
  - Waarde voor huishoudens en gezinnen kennen van in vrijwillig kader blijven werken
  - Ervaring en vaardigheid in intensief contact leggen met volwassenen/ ouders, maar ook kunnen positioneren en omgaan met weerstand, kunnen motiveren, activeren, latente vragen in beeld brengen.
  - Het proces naar verplichtend kader kennen
  - Het signaleren en bespreekbaar maken van alle specifieke vormen hg/km
  - Lokale toegang Jeugdhulp, WMO, schuldenloket, t.b.v. domein overstijgend werken
  - Landelijke en lokale transformatielijnen (*beweging 0*) minder uithuisplaatsingen
  - Juridisch kaders, Jeugdwet en WMO
- Instroom van casuïstiek (via Veilig Thuis en/of Lokale Teams)
- Formatie; vaststellen minimaal aantal uren voor medewerkers toekomsttuin en financiering daarvan
- Afspraken over klachtafhandeling

Bouwsteen 4: de Gelderse Jeugdbeschermingstafels

Over de grote gemeenschappelijke deler en de kleine regionale verschillen

Inleiding

Het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel is voor ouders en hun kinderen van cruciaal belang. Uit het gesprek aan tafel wordt immers duidelijk of het gezin en de professional, die zijn zorgen kenbaar heeft gemaakt, in een vrijwillig kader verder kunnen of dat er een onderzoek door de Raad van de Kinderbescherming gedaan moet worden. Dat is een onderzoek naar de noodzaak van een jeugdbeschermingsmaatregel. Dat laatste heeft grote impact op het gezin. Het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel is daarmee een spannend en belangrijk moment voor het gezin en alle betrokkenen. De aandacht vanuit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming voor de zeven Jeugdbeschermingstafels in Gelderland is daarmee verdiend.

Vanuit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming willen we dat ouders en hun kinderen, die afhankelijk zijn van een gesprek en het besluitvormingsproces aan de Gelderse Jeugdbeschermingstafels, in grote lijn hetzelfde mogen verwachten. De werkwijze van de Jeugdbeschermingstafels komt voort uit de transitie Jeugdzorg in 2015 en is niet nieuw, maar niet eerder werd de werkwijze in de verschillende jeugdhulpregio's expliciet met elkaar vergeleken en besproken. In november en december 2020 zijn daarom een viertal bijeenkomsten gehouden met de voorzitters van de Jeugdbeschermingstafels. Bij die bijeenkomsten waren de projectleider Samenwerken en Kennisdelen en een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming aanwezig. Deze medewerker is vanaf 2015 betrokken geweest bij de opzet en start van de Jeugdbeschermingstafels in Gelderland.

In deze bijeenkomsten werd helder dat de overeenkomsten in werkwijze en uitgangspunten aan de Gelderse Jeugdbeschermingstafels groot zijn. Daarmee kunnen we spreken over de grote gemeenschappelijke deler en de kleine lokale verschillen. In dit document is te lezen wat de werkwijze is en wat gezinnen met hun professional aan een Gelderse Jeugdbeschermingstafel kunnen verwachten. De beschreven werkwijze kan gebruikt worden als onderliggend document bij evaluaties van de Jeugdbeschermingstafel in de regio.

Een belangrijke opdracht binnen de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming is van een estafettemodel naar een teamsamenwerking te komen om zo de huidige lange jeugdbeschermings-keten te verkorten. De vraag is wat intensiever samenwerken van Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen, de Raad voor de Kinderbescherming en de lokale teams betekent voor de toekomstige ontwikkeling van de Jeugdbeschermingstafel. Helder mag zijn dat hier in de komende periode aandacht voor moet zijn en dat de voorzitters samen met de betrokken veiligheidspartners een gezamenlijke visie hierop moeten ontwikkelen. Bij het schrijven van deze bouwsteen was het echter nog te vroeg om expertise en ideeën daarover al mee te kunnen nemen. [8]Ook zal bij het schrijven van het inhoudelijk kader voor de nog in te richten toekomsttuinen aandacht zijn voor de samenhang tussen het intensiever samenwerken en de veiligheidspartners en de doorontwikkeling van de Jeugdbeschermingstafel.

1. Wie zit aan de Jeugdbeschermingstafel?

[8] Het schrijven van een inhoudelijk kader voor de toekomsttuinen is één van de opdrachten binnen de GVJB en wordt in juni 2021 opgeleverd.

Een onafhankelijk voorzitter leidt het gesprek. Een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming denkt mee bij de veiligheidsvraagstukken van het gezin en bij de afweging of het noodzakelijk is dat hulp in een gedwongen kader plaats moet vinden of dat er nog mogelijkheden zijn dat het gezin in een vrijwillig kader hulp kan blijven ontvangen. De expertise vanuit de Gecertificeerde Instelling wordt ingezet door de aanwezigheid van een jeugdbeschermer aan tafel. Dit kan zijn op afroep maar in sommige regio's is de Gecertificeerde Instelling ook een vaste deelnemer. Ouders zijn altijd vaste gesprekspartner aan tafel. Kinderen boven de twaalf jaar zijn ook welkom bij een deel van het gesprek[9]. Omdat de impact van een gesprek met veel deelnemers voor een kind groot is, wordt in elke regio zorgvuldig gekeken op welke manier het kind gezien en gehoord kan worden. Dat kan ook indirect, door de inbreng van een professional die op basis contact met het kind daar een goed verslag van doet. Degene die het gezin aanmeldt bij de Jeugdbeschermingstafel is meestal de jeugd- en gezinsprofessional van het Lokale Team, maar kan ook een medewerker zijn van Veilig Thuis of een Gecertificeerde Instelling. Een leerplichtambtenaar kan zijn zorgen over het schoolverzuim van een leerling in samenwerking met het Lokale Team, Centrum Jeugd en Gezin inbrengen. Een zorgaanbieder doet dat eveneens in samenwerking met het Lokale Team, Centrum Jeugd en Gezin.

2. Met welk doel wordt met gezinnen gesproken aan de Jeugdbeschermingstafel?

Het doel van het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel is te komen tot een besluit of de hulp die wordt geboden aan het gezin in een vrijwillig kader kan blijven plaats vinden of dat de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek moet gaan starten naar de noodzaak van een jeugdbeschermings-maatregel. Omdat de impact van een jeugdbeschermingsmaatregel groot is voor kinderen en ouders, zien voorzitters er zoveel mogelijk op toe dat een raadsonderzoek voorkomen wordt. Waar ouders en de professional tijdens het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel toch nog een (laatste) kans zien om met nieuwe heldere afspraken het nog in het vrijwillig kader te proberen, dan wordt die mogelijkheid benut.

De Jeugdbeschermingstafel is oorspronkelijk opgezet als markeermoment in de toeleiding naar het gedwongen kader (een verzoek tot raadsonderzoek) Dit gesprek wordt ook wel het "vijf voor twaalf gesprek" genoemd. Gaandeweg is vanuit de behoefte van de Lokale Teams de behoefte ontstaan om in een eerder stadium van een vastlopend hulpverleningsproces het gezin in te brengen voor bespreking. Dit is wat de voorzitters in de praktijk het "kwart voor twaalf gesprek" noemen. De professional wil het kwart voor twaalf gesprek aan de jeugdbeschermingstafel inzetten om bij ouders een besef van urgentie te bewerkstelligen en zo alsnog een doorbraak in de samenwerking te bewerkstelligen. De onafhankelijke voorzitter en de setting van de Jeugdbeschermingstafel bieden een goede gelegenheid daarvoor. In navolging van dit gesprek kan de voorzitter een evaluatiemoment plannen waarin de voortgang kan worden besproken en er opnieuw met elkaar kan worden afgestemd over het vervolg. De evaluatie kan schriftelijk zijn of er kan een nieuw gesprek aan tafel plaatsvinden. De "kwart voor twaalf gesprekken" worden in alle jeugdhulpregio's in toenemende mate gevoerd en lijken daarmee goed aan te sluiten op de behoefte van de Lokale Teams.

3. Wat mag verwacht worden van een voorzitter?

[9] Kinderen boven de 12 jaar worden in een klein gezelschap zonder ouders gesproken

De voorzitter is onafhankelijk, wat in deze wil zeggen dat zij of hij niet werkt voor een organisatie in de jeugdbescherming of jeugdhulp, maar in dienst is van de betreffende gemeenten die de Jeugdbeschermingstafel faciliteren. Onafhankelijkheid is een voorwaarde om de voorzitter de ruimte te geven volledig onafhankelijk het gesprek te kunnen leiden. De voorzitter zorgt ervoor dat vooraf alle informatie aanwezig is om het gesprek goed te kunnen voeren. Wanneer het verzoek tot bespreking nog vragen op roept of wanneer informatie ontbreekt, neemt de voorzitter hierover contact op met de professional.

De voorzitter verstaat de kunst van het contact leggen en het leiden van gesprek. De voorzitter luistert goed naar ouders en hun professional. De voorzitter sluit in taal aan bij het gezin. Indien nodig gaat de voorzitter met de professional voorafgaand aan de Jeugdbeschermingstafel nog met de professional in gesprek om duidelijkheid te krijgen over de vraagstelling en over verwachtingen die de professional van het gesprek heeft. De voorzitter bespreekt met de professional ook op welke manier de stem van het kind voldoende gehoord wordt aan tafel. Wanneer een professional doorgaans in een andere regio een verzoek tot bespreking voor de Jeugdbeschermingstafel indient, kan hij het voor hem gebruikelijke format gebruiken. De voorzitter legt dan contact met de professional, mocht informatie worden gemist.

4. Wat mag verwacht worden van de professional van het gezin?

Van de professional wordt verwacht dat deze een heldere onderbouwing schrijft in het verzoek tot bespreking, dat de aanleiding vormt voor een gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel. De professioneel bespreekt dit verzoek met betrokkenen voordat het gesprek aan tafel plaatsvindt. Een veiligheidsplan is een vast onderdeel van het verzoek tot bespreking. De professional van het gezin verwoordt daar welke afspraken het gezin en de professional hebben gemaakt om de directe veiligheid te waarborgen, of waarom het niet is gelukt om tot dergelijke afspraken te komen. In het veiligheidsplan staat ook welke stappen genomen moeten worden, wanneer de ouders niet in staat blijken de veiligheid te waarborgen. Van de professional wordt dan verwacht dat zij, hij indien nodig op verzoek van de voorzitter nog eventueel ontbrekende informatie aanlevert.

5. Wat mogen gezinnen verwachten van het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel?

Ouders worden altijd actief uitgenodigd om aan te geven wat hun beeld is over het verloop van de hulp en hoe het thuis en met de kinderen gaat. Dit kan door een reactie te schrijven op de rapportage (het verzoek ter bespreking) en door dit te vertellen tijdens het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel. Ouders kennen en ontvangen het verzoek ter bespreking, welke door de bij het gezin betrokken professional is geschreven. Het kan ook zijn dat de ouders zelf deels meeschrijven aan de rapportage. Ouders hebben de mogelijkheid om een vertrouwensfiguur mee te nemen naar het gesprek. Als het gaat over kinderen boven de twaalf jaar wordt voorafgaand aan het gesprek door de voorzitter goed overleg gevoerd over de wijze waarop de inbreng van het kind een plek kan krijgen aan de Jeugdbeschermingstafel. Voorzitters weten dat het voor kinderen belastend kan zijn om aan tafel met zoveel vreemde volwassenen mee te doen aan een gesprek. Wanneer daar wel voor gekozen wordt, worden kinderen hier goed op voorbereid. Kinderen kunnen ook zelf een volwassene waar ze vertrouwen in hebben meenemen naar de Jeugdbeschermingstafel. Regelmatig wordt de keuze gemaakt om kinderen individueel (eventueel met deze vertrouwensfiguur) te spreken

voorafgaand aan het gesprek aan de JBT. Soms wordt het verhaal van het kind verwoordt door een professional, die goed kan vertellen hoe het met het kind gaat. Elke gemeente heeft op haar website een folder staan voor gezinnen en professionals over de werkwijze aan de Jeugdbeschermingstafel.

6. Wie is tijdens en na het gesprek verantwoordelijk voor de veiligheid in het gezin?

Het is de verantwoordelijkheid van de voorzitter dat (on) veiligheid onderwerp van gesprek is aan de JBT. De voorzitter zorgt dat besproken wordt wie welke verantwoordelijkheid draagt om te zorgen dat het voldoende veilig is voor de kinderen in het gezin. Uiteraard zijn ouders zelf verantwoordelijk, maar helder moet zijn welke professional of vertrouwenspersoon uit het eigen netwerk, ouders daar direct bij ondersteunt en wie er toeziet op naleving van de afspraken in het veiligheidsplan. Dit plan is ook onderwerp van gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel. Het veiligheidsplan moet (voor zover mogelijk) met ouders samen worden opgesteld. Het veiligheidsplan is van ouders; zij moeten zich eigenaar voelen. Hoe concreter de afspraken in het veiligheidsplan zijn, hoe beter. Er staat ook in beschreven welke stappen worden gezet wanneer ouders zich niet (kunnen) houden aan de afspraken. Na afloop van het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel wordt er, ongeacht het besluit dat is genomen, schriftelijk vastgelegd welke afspraken er aan de Jeugdbeschermingstafel zijn gemaakt over veiligheid en wie waarvoor verantwoordelijk is. Deze afspraken worden verstuurd naar het gezin en de betrokkenen die aanwezig waren bij het overleg aan de Jeugdbeschermingstafel.

7. Welke uitkomsten van de JBT zijn er mogelijk en hoe vindt besluitvorming aan tafel plaats?

De volgende uitkomsten van de Jeugdbeschermingstafel zijn mogelijk:

1. Vrijwillige hulpverlening onder regie lokaal team wordt voortgezet.
2. Vrijwillige, maar niet niet-vrijblijvende hulpverlening voor een bepaalde periode; dit kan met inzet van de Gecertificeerde Instelling (vrijwillige, maar niet vrijblijvende trajecten), of door geplande evaluatiemomenten aan de Jeugdbeschermingstafel.
3. Vrijwillige, maar niet-vrijblijvende hulpverlening, in combinatie met een raadsonderzoek.
4. Alleen een raadsonderzoek.

Er wordt altijd een besluit genomen over:

a. De route die na het overleg Jeugdbeschermingstafel gevolgd gaat worden;
b. De continuering van de hulpverlening en welke hulpverlening nodig is;
c. De veiligheidsafspraken worden zo nodig aangevuld.

De voorzitter is tijdens het gesprek gericht op het komen tot een helder gezamenlijk beeld van het gezin en hun problematiek; waar gaat het goed, waar loopt het spaak en waardoor komt dat? Van daaruit ontstaat het gesprek over wat er vervolgens nodig is. De voorzitter leidt dit gesprek naar een gezamenlijk besluit. Als deelnemers het niet eens worden heeft de voorzitter het mandaat om een besluit te nemen. De voorzitter vaart daarbij op de expertise van de Raad voor de Kinderbescherming, die vanuit hun positie kunnen afwegen of een raadsonderzoek passend is. De voorzitter blijft in alle gevallen in staat een onafhankelijk besluit te nemen.

8. Krijgen ouders en de professional een verslag van het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel?

Ouders en hun professional krijgen na afloop van de JBT altijd een verslag van wat er aan tafel is besproken en besloten. Onderdeel daarvan is in elk geval de weergave van aan de Jeugdbeschermingstafel gemaakte afspraken. Ouders en professional hebben de gelegenheid de voorzitter te laten weten wanneer zij denken dat het geen juiste weergave is van het gesprek of de gemaakte afspraken. Deze reactie zal worden toegevoegd aan het verslag.

9. Hoe snel kan het gesprek aan de JBT gepland worden nadat een gezin is aangemeld?

In elke Gelderse regio is wekelijks de mogelijkheid het gesprek aan de JBT te voeren. Het gesprek kan vrijwel altijd binnen anderhalve week à twee weken gevoerd worden. De professional die de aanmelding heeft gedaan bereidt in deze periode het gezin verder voor en zorgt tevens dat de voorzitter de benodigde informatie heeft. Wanneer de voorzitter een wachttijd voorziet die langer is dan twee weken, informeert hij hierover zijn eerste aanspreekpersoon binnen de gemeente en onderzoekt actief met deze aanspreekpersoon de mogelijkheden om de gesprekken weer binnen twee weken te kunnen voeren. Een optie waarvan nog meer gebruik van kan worden gemaakt is de mogelijkheid om het overleg te zoeken met een buurgemeente om te bezien of daar ruimte is bij de Jeugdbeschermingstafel om op korte termijn het gesprek te voeren. Hier zijn goede ervaringen mee in de samenwerking tussen de Jeugdbeschermingstafels in de Food Valley en Centraal Gelderland.

10. Waarin onderscheidt het gesprek aan de JBT van het gesprek aan andere tafels?

Een professional heeft tal van mogelijkheden als het gaat om het bespreken van diverse vraagstukken aan verschillende tafels. De Jeugdbeschermingstafel is expliciet bedoeld voor de vraag of hulpverlening nog doorgang kan vinden in het vrijwillig kader, of in het voorgaande traject de mogelijkheden in het vrijwillige kader volledig zijn benut.

Aanleiding voor het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel zijn altijd zorgen over de bedreiging van een gezonde, positieve ontwikkeling van kinderen en het stagneren van de samenwerking tussen gezin en hulpverlener, dan wel het uitblijven van resultaten van de ingezette hulp. De gezamenlijke kennis en expertise van de vaste deelnemers aan de Jeugdbeschermingstafel is gericht op het inschatten van de veiligheid in het gezin, mede op basis van de motivatie, de leerbaarheid en het inzicht van ouders en daarmee op de (on)mogelijkheden, van het gezin, om uit de problemen te komen.

Het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel is niet bedoeld voor vragen over welke hulp bij welke zorgaanbieder ingezet moet worden. Het gesprek gaat niet over het zoeken naar maatwerk-oplossingen wanneer zorg niet direct geleverd kan worden. Deze gesprekken vinden plaats aan tafel met het Regionale Expert Team. Het gesprek aan de Multi Disciplinaire Aanpak (MDA++) tafel is gericht op het inzetten van integrale, gezinsgerichte hulp om transgenerationele patronen van huiselijk geweld te doorbreken. Net als het gesprek met het de Regionale Expert Team, gaat het hier ook om het inzetten, dan wel realiseren van hulp. Het gesprek aan de Jeugdbeschermingstafel kan niet vervangend zijn voor het Multi Disciplinaire Overleg (MDO) in het eigen (Lokale) team.

11. Wat wordt getoetst bij een voorgenomen beëindiging van de Onder Toezicht Stelling?

Wanneer een jeugdbeschermer voornemens is de Onder Toezicht Stelling te beëindigen wordt dit voornemen besproken aan de Jeugdbeschermingstafel met ouders en eventueel kind(eren), de jeugdbeschermer, de voorzitter, het Lokale Team en de Raad voor de Kinderbescherming. De gang van zaken rondom de afsluiting van een Onder Toezicht Stelling en de wettelijk verplichte toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming hierin is op deze manier een transparant proces voor ouders en kinderen. Ouders hebben regie over en worden (mede) verantwoordelijk gemaakt voor het vervolg. Het netwerk kan hierbij eveneens worden betrokken als daartoe mogelijkheden worden gezien. Het gezamenlijk doel is het waarborgen van de veiligheid van het kind, ook na afsluiten van de Onder Toezicht Stelling. Aan tafel worden met ouders en betrokkenen afspraken gemaakt over de veiligheid van het kind. Belangrijk is dat vervolghulpverlening gecontinueerd kan worden, met een concreet veiligheidsplan met daarin heldere afspraken over wie wat concreet bijdraagt vanuit welke betrokkenheid. [10]

12. Op welke wijze haalt de voorzitter feedback op over werkwijze van de Jeugdbeschermingstafel bij ouders en professionals?

Sommige voorzitters vragen ouders een evaluatieformulier in te vullen en thuis in te vullen soms na afloop van het gesprek. In alle regio's wordt bij uitvoerend professionals van Lokale Teams en uitvoeringsorganisaties feedback opgehaald over de werkwijze van de Jeugdbeschermingstafels. Ook worden managers van Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en soms ook de Raad voor de Kinderbescherming hierover bevraagd. Helder is hoe meer gericht hier aandacht voor is, hoe groter de kans dat de samenwerking aan de Jeugdbeschermingstafel goed verloopt; deelnemers weten immers goed wat van de Jeugdbeschermingstafel en van de professional verwacht mag worden. In alle regio's vindt minimaal twee keer per jaar een evaluatiebijeenkomst plaats; waarbij Lokale Teams en betrokken veiligheidspartners wordt bevraagd of wat beter kan in de samenwerking. De voorzitter is actief in de uitnodiging tot evaluatie en reflectie; ook wanneer de bespreking met de professional of het gezin voor hen niet naar wens is verlopen of zij zich niet kunnen vinden in de uitkomst.

De kennismaking en uitwisseling tijdens de onlinebijeenkomsten in november en december 2020 is door de voorzitters als waardevol ervaren. Zij willen een aantal maal per jaar samen komen om thema's te bespreken die in hun dagelijks werk aan de orde zijn en elkaar op de hoogte te houden van regionale en landelijke ontwikkelingen. Zo wordt uitwisseling en gezamenlijk leren tussen de Gelderse voorzitters meer vanzelfsprekend.

Bouwsteen 5: Een vereenvoudigd aanmeldproces jeugdhulp

[10] In het Rijk van Nijmegen vinden de toetsingen nog niet aan de Jeugdbeschermingstafel plaats. Het is wel de intentie van de voorzitters hier mee te gaan starten.

Eén van de opdrachten in de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming is de inrichting van een vereenvoudigd aanmeldproces jeugdhulp. De aanleiding hiervoor is dat jeugdbeschermers bovenmatig veel tijd besteden aan administratieve en organisatorische taken bij het zoeken naar tijdige en passende hulp. De oorzaken hiervoor zijn als volgt:

- Het tekort aan jeugdhulp, de daarmee gepaard gaande wachtlijsten en het daardoor niet vinden van tijdige en passende hulp, tevens het gemis aan ondersteuning vanuit gemeenten bij deze zoektocht.
- De diversiteit aan aanmeldroutes. De aanmeldroute jeugdhulp verschilt per gemeenten, dan wel per jeugdhulpregio.
- De diversiteit aan aanmeldformulieren. Elke zorgaanbieder hanteert zijn eigen aanmeldformulier. Jeugdbeschermers moeten voor dezelfde zorgvraag voor hetzelfde kind bij verschillende zorgaanbieders steeds andere aanmeldformulieren invullen met grotendeels dezelfde items.
- De afwezigheid van lokaal of regionaal zicht op de beschikbaarheid van zorg. Het is niet vanzelfsprekend dat een lokaal team medewerker zicht heeft op de beschikbaarheid van zorg. Daarnaast kunnen verwijzers in Gelderland geen gebruik maken van een zorgbeschikbaarheidstool waarin de beschikbaarheid van zorg per jeugdhulpregio inzichtelijk wordt.
- Het ontbreken van juiste en efficiënte ondersteuning/escalatie routes rond financiële kwesties over woonplaatsbeginsel of niet gecontracteerde zorg, vervoer
- Het gebruik van “bepalingen jeugdhulp” als administratief instrument om het berichtenverkeer en de rechtmatigheidscontrole “soepel” te laten verlopen

Binnen de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming kunnen we het tekort aan jeugdhulp niet oplossen. We denken wel met concrete voorstellen te doen op de volgende onderdelen, het aanmeldproces voor het inzetten van jeugdhulp te kunnen vereenvoudigen. Hierdoor moet het inzetten van jeugdhulp eenvoudiger worden en de administratieve last en naar zorg -zoekende- taken van jeugdbeschermers verminderen.

1. De uitgangspunten bij de twee Gelderse aanmeldroutes jeugdhulp

Bij de ontwikkeling van de twee aanmeldroutes zijn onderstaande uitgangspunten van belang geweest.

1.1 Bij het zoeken van de juiste jeugdhulp is partnerschap vanzelfsprekend

Gemeenten, lokale teams en gecertificeerde Instellingen werken vanuit partnerschap samen tijdens de stappen die gezet moeten worden bij de inzet van jeugdhulp. We zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te komen tot de juiste en tijdige inzet van jeugdhulp. Daar hebben gemeenten, lokale teams en de gecertificeerde instellingen óók de zorgaanbieders bij nodig. We streven naar een optimale samenwerking vanuit ieders rol en verantwoordelijkheid.

1.2 Posities en wettelijke verantwoordelijkheden zoals opgenomen in de jeugdwet zijn leidend

Bij de nieuwe aanmeldroutes zijn ieders positie en wettelijke verantwoordelijkheden zoals opgenomen in de jeugdwet (artikel 2.4.2, artikel 3.5) leidend.

1.3 Samenwerken op lokaal niveau staat centraal

Een jeugdbeschermer heeft over het inzetten van jeugdhulp altijd contact met een lokaal team medewerker. Uiteraard met inachtneming dat de jeugdbeschermer bepaalt. De werkgroep vindt dat het contact tussen de jeugdbeschermer en de lokaal team medewerker een kwalitatieve toegevoegde waarde moet hebben. Wat betekent dit voor beide professionals:

Dat vraagt van de jeugdbeschermer dat hij/zij in een zo vroeg mogelijk stadium contact legt met de lokale toegang. Bij een voorgenomen bepaling jeugdhulp kan de jeugdbeschermer vanuit zowel het contact met het kind en gezin als de interne casuïstiek besprekingen met GW'er, goed onderbouwen waarom dit kind en gezin gebaat zijn bij deze hulp.

De lokaal team medewerker heeft kennis:

1. Van, of laat zich bijpraten over de actuele ontwikkelingen binnen het gezin, om de waarde van de beoogde inzet van hulp te kunnen meewegen.
2. Van het gecontracteerde regionale zorgaanbod om mee te kunnen wegen welk aanbod passend zou kunnen zijn, dan wel alternatieven aan te dragen.
3. Over actuele beschikbaarheid van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, om mee te wegen of de passende hulp ook tijdig kan worden ingezet.

1.4 Het vinden van jeugdhulp wordt in elke jeugdhulpregio ondersteund.

Omdat in de 51 gemeenten in Gelderland de lokale toegang divers is georganiseerd, hebben lokaal team medewerkers ook verschillende opdrachten als het gaat om het zoeken van jeugdhulp. Daarmee is ook het zicht op lokale -, of regionaal zicht op beschikbaarheid van jeugdhulp zeer verschillend van kwaliteit. In die gemeenten/regio's waarin de lokaal team medewerker optimaal is toegerust om in partnerschap advies én ondersteuning te bieden bij het zoeken en realiseren van tijdige en passende, hulp is dit de meest gewenste situatie.

1.5 De aanmeldroute geldt voor alle Gelderse kinderen die jeugdhulp nodig hebben.

De aanmeldroute jeugdhulp geldt voor de sectoren Jeugd & Opvoedhulp, Licht Verstandelijk Beperkten, Jeugdpsychiatrie.

Vertaling van termijnen en afspraken uit doorbraakplan naar de twee aanmeldroutes jeugdhulp

Zoals aangekondigd in het ambtelijk overleg van 17 mei en bestuurlijk overleg van 4 juni zijn de termijnen en afspraken uit het doorbraakplan vertaald naar de twee nieuwe aanmeldroutes. Dit op verzoek van enkele jeugdhulpregio's die niet akkoord konden gaan met escalatiemodel B als permanente werkwijze. Daarbij kwam ook de feedback dat in het doorbraakplan oneigenlijk gebruik gemaakt werd van het Regionaal Expert Team. Beschreven staat daar dat het Regionaal Expert Team ingezet kan worden wanneer een jeugdbeschermer geen contact weet te krijgen met een lokaal team medewerker. In diverse besprekingen afgelopen weken is helder geworden dat dit niet wenselijk is.

Volgende termijnen en stappen zijn opgenomen in de twee aanmeldroutes

- De termijn van twee werkdagen die is genoemd in het escalatiemodel bij stap 1, het contact leggen van de jeugdbeschermer met de lokaal team medewerker is vertaald naar binnen drie werkdagen in aanmeldroute 301. Reden is dat de termijn in de aanmeldroutes steeds aangeduid worden in termijnen van *binnen* een aantal werkdagen. Binnen aanmeldroute 315 is deze termijn binnen vijf werkdagen. Deze termijn is langer omdat in 315 in de eerste stap zowel contact is met de lokaal team medewerker en de zorgaanbieder.
- De termijn van twee weken die is genoemd in het escalatiemodel bij stap 2, het organiseren dan wel het zicht hebben op tijdige en passende hulp is vertaald in 301 naar een termijn van twee/drie weken voor het doorlopen van stap 2 t/m stap 4 en in 315 naar een termijn van twee weken.
- De termijn van twee weken die is genoemd in het escalatiemodel bij stap 3, het bespreken van een casus bij het RET is overgenomen in beide aanmeldroutes onder stap 5 B.
- De termijn van één week die is genoemd in het escalatiemodel bij stap 4, voor een bestuurlijke escalatie, is overgenomen in beide aanmeldroutes onder stap 6.

Het eerste contact tussen jeugdbeschermer en lokaal teammedewerker in de aanmeldroutes

Helder is dat het van groot belang is dat het eerste contact tussen jeugdbeschermer zo snel mogelijk plaats vindt. Dat vraagt van gemeenten en Gecertificeerde Instellingen dat zij investeren in bouwsteen 2 Samenwerken en leren op lokaal niveau. Dat zal zorgen voor jeugdbeschermers en lokaal team medewerkers elkaar kennen én steeds beschikken over juiste namen en contactgegevens van elkaar. Het is ook van belang dat de jeugdbeschermer ook een tweede lokaal team medewerker belt, mogelijk een koppelgenoot, om de kans te vergroten snel contact te krijgen. Mocht dit contact niet tot stand komen binnen de gestelde termijn, kan dit gemeld worden bij een door de jeugdhulpregio aangewezen regionale contactpersoon. Bij voorkeur is dit iemand die de urgentie kent van het inzetten van jeugdhulp. Deze regionale contactpersoon verzorgt een korte schakelfunctie en zorgt dat contact gerealiseerd wordt tussen jeugdbeschermer en lokaal team medewerker. Deze regionale contactpersoon neemt geen uitvoerende taken van beiden over.

De 301 Aanmeldroute jeugdhulp – De Lokale Toegang route

Stap 1. De jeugdbeschermer legt contact met de lokaal team medewerker over de gewenste inzet van jeugdhulp
Zo vroeg als mogelijk, in ieder geval wanneer sprake is van een voorgenomen bepaling jeugdhulp, legt de jeugdbeschermer contact met de lokaal team medewerker. Dit contact vindt binnen drie werkdagen plaats. De jeugdbeschermer en de lokaal team medewerker bespreken de inhoud van de meest wenselijke jeugdhulp, de duur en omvang van de toewijzing. Ook worden de mogelijkheden van de sociale kaart besproken en worden evaluatiemomenten vastgelegd. Daarnaast wordt gekeken wat de tijdige beschikbaarheid van het gecontracteerde zorgaanbod is, en wordt besloten welke zorgaanbieder voor de jeugdhulp benaderd dient te worden. Uitgegaan wordt van gecontracteerd zorgaanbod. Alleen bij uitzondering kan na overleg met de door de gemeente aangewezen functionaris, niet gecontracteerde zorg overwogen en ingezet worden.

Randvoorwaarden:

De lokaal team medewerker heeft kennis:

1. Van, of laat zich bijpraten over de actuele ontwikkelingen binnen het gezin, om de waarde van de beoogde inzet van hulp te kunnen meewegen.
2. Van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, voorzieningen (inclusief regionale routes voor complexe hulpvragen, RET, etc.) om mee te kunnen wegen welk aanbod passend zou kunnen zijn, dan wel alternatieven aan te dragen.
3. Over actuele beschikbaarheid van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, om mee te wegen of de passende hulp ook tijdig kan worden ingezet.

Stap 2. De jeugdbeschermer stelt de (generieke) bepaling jeugdhulp vast en vult het aanmeldformulier in.
Op basis van het overleg met de lokaal team medewerker stelt de jeugdbeschermer de (generieke) bepaling jeugdhulp vast. In de bepaling jeugdhulp worden de duur, passende zorgvorm, de omvang per periode en de evaluatiemomenten vastgelegd. Hetgeen in de Bepaling jeugdhulp wordt vastgelegd is in overeenstemming met de regionale inkoopafspraken die van toepassing zijn. Op basis van de bepaling jeugdhulp vult de jeugdbeschermer het eenduidige aanmeldformulier in.

Stap 3. De jeugdbeschermer verstuurt de (generieke) bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier naar de lokaal team medewerker en verstuurt het aanmeldformulier naar de zorgaanbieder.
De jeugdbeschermer verstuurt de (generieke) bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier naar de lokaal team medewerker. Dit doet hij binnen vijf werkdagen na het overleg met de lokaal team medewerker. Ook verstuurt de jeugdbeschermer binnen vijf werkdagen het aanmeldformulier naar de zorgaanbieder die uit het overleg met de lokaal team medewerker als voorkeursaanbieder naar voren is gekomen.

Stap 4. De backoffice van de gemeente verstuurt een 301-bericht naar de zorgaanbieder.
De lokaal team medewerker zorgt ervoor, dat binnen vijf werkdagen na ontvangst van de (generieke) bepaling jeugdhulp (en het eenduidige aanmeldformulier) de backoffice een 301-bericht naar de zorgaanbieder verstuurt. Daar waar de benaderde zorgaanbieder tijdige jeugdhulp kan leveren die aansluit bij de meest gewenste zorg uit de bepaling jeugdhulp is dit de meeste gewenste uitkomst en kan de zorg gestart worden. Daar waar het aanbod en de tijdige inzet van jeugdhulp (toch) niet passen, of waar de zorgaanbieder inschat dat geschakeld moet worden met een netwerk van aanbieders, dan wel met het

(*vooroverleg van*) Regionaal Expert Team, volgt stap 5. De zorgaanbieder reageert dan binnen vijf werkdagen met een afwijzing op de toewijzing richting de backoffice van de gemeente en een bericht naar de jeugdbeschermer en schakelt met de jeugdbeschermer over de volgende stap. Het formele bericht van de 'afwijzing, geen tijdige en/of passende hulp' kunnen bieden is helpend bij, dan wel de legitimatie tot vervolgstap.

De termijn voor stap 2 t/m stap 4 is drie weken Dat wil zeggen dat binnen drie weken na stap 1 helder is of de passende tijdig geboden wordt.

Stap 5. De jeugdbeschermer en zorgaanbieder schakelen het netwerk van zorgaanbieders in of het (vooroverleg van het) Regionaal Expert Team.
Mocht de zorgaanbieder geen passende en/of tijdige jeugdhulp in kunnen zetten, of mocht de zorgaanbieder de casus regionaal of met andere aanbieders willen bespreken, schakelen de jeugdbeschermer en zorgaanbieder met een netwerk van zorgaanbieders of een (vooroverleg van) een RET. De zorgaanbieder wordt in deze stap "mede-eigenaar" van het vinden van jeugdhulp. De jeugdbeschermer blijft te allen tijde verantwoordelijk. De jeugdbeschermer informeert de lokaal team medewerker over de vervolgstappen.

A. Netwerk van zorgaanbieders
De jeugdbeschermer (of in overleg; zorgaanbieder) legt de zorgvraag neer bij een netwerk van zorgaanbieders. Zij kijken samen wie de zorg kan leveren. Het netwerk maakt zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het leveren van de zorg. Dat betekent dat de jeugdbeschermer mag verwachten dat de zorgaanbieder die het 301 bericht ontvangen heeft (stap 4), bij het niet kunnen leveren van de gevraagde jeugdhulp de vraag neerlegt bij het netwerk, waar de aanbieder uiteraard ook zelf onderdeel vanuit maakt. Zodra tijdige en passende jeugdhulp is gevonden bij een zorgaanbieder, stuurt deze het aanmeldformulier naar de zorgaanbieder die de zorg gaat leveren. Ook zorgt de lokaal team medewerker ervoor dat de backoffice van de gemeente binnen vijf werkdagen de toewijzing (301 bericht) verstuurt aan de zorgaanbieder.

B. Regionaal Expert Team
De jeugdbeschermer en de zorgaanbieder gaan naar hun Regionaal Expert Team waar de gemeente en verschillende zorgaanbieders mee kunnen denken hoe de tijdige en passende hulp te kunnen leveren. Het Regionaal Expertteam bespreekt de casus binnen twee weken. Het RET heeft een inspanningsverplichting en probeert met de jeugdbeschermer te komen tot een maatwerkoplossing. Wanneer dit door de wachttijden, visieverschil tussen professionals óf het mogelijk te laat inschakelen van het RET niet lukt, dan wordt één zorgaanbieder van het RET gevraagd de jeugdbeschermer te ondersteunen om een doorbraak in de impasse te bewerkstelligen. Het RET kan aanvullende expertise (of procesregie) toevoegen via het Boven regionale expertisenetwerk Gelderland (BOEG). Als de bespreking van de casus binnen het Regionaal Expert Team niet heeft geleid tot (zicht op) passende hulp, volgt, stap 6.

Stap 6. De teamleider schaalt op naar de regionale contactpersoon binnen de jeugdhulpregio
De jeugdbeschermer informeert zijn teamleider van de Gecertificeerde Instelling. Deze legt direct contact met de regionale contactpersoon binnen de jeugdhulpregio om dit te melden. Gezamenlijk bespreken zij de reden van het (na het nemen van bovenstaande vijf stappen) niet hebben kunnen vinden van tijdige en passende hulp (wachttijden, visieverschil, het mogelijk te laat inschakelen RET). Het gesprek heeft als doel om na de analyse te komen tot de juiste stap om te komen tot de daadwerkelijke inzet van de noodzakelijke hulp. De teamleider van de GI, maar ook de regionale contactpersoon kan besluiten om hiertoe bestuurlijk te escaleren. Dit gesprek en zo nodig de bestuurlijke escalatie moeten binnen een week plaats vinden

Uitgaande van de hoge uitzonderlijkheid dat bestuurlijke escalatie nodig zal zijn.

De 315 Aanmeldroute jeugdhulp – De Zorgaanbieder route

Stap 1. De jeugdbeschermer zoekt afstemming met lokaal team medewerker en zorgaanbieder over de gewenste inzet van jeugdhulp -
De jeugdbeschermer stemt af met zowel de lokaal team medewerker als een zorgaanbieder over de in te zetten jeugdhulp. Van belang is dat de jeugdbeschermer met zowel de inbreng van de lokaal team medewerker als de zorgaanbieder komt tot een evenwichtig besluit over de meest gewenste vorm van jeugdhulp. Op basis van afstemming met beiden wordt de meest gewenste vorm van hulp "bepaald". De volgordelijkheid is hierin niet vast bepaald. Het is aan de jeugdbeschermer om te beslissen met wie hij als eerst contact zoekt. Uitgegaan wordt van gecontracteerd zorgaanbod. Alleen bij uitzondering kan na overleg met de door de gemeente aangewezen functionaris, niet gecontracteerde zorg overwogen en ingezet worden. Het overleg met de zorgaanbieder en de lokaal team medewerker vindt binnen vijf werkdagen plaats.

Het advies is om te beginnen bij de lokaal team medewerker. Het betrekken van de lokaal team medewerker bij de vaststelling van de bepaling jeugdhulp is gericht op de toegevoegde waarde die en lokaal team medewerker levert, en niet vanuit een procedurele verplichting. De toegevoegde waarde van een lokaal team medewerker is de kennis die hij heeft over het gezin, het kind, het gecontracteerde zorgaanbod, de beschikbaarheid van het zorgaanbod, en de verwijsroutes geldend in de betreffende gemeente. Zo kan de lokaal team medewerker de jeugdbeschermer adviseren contact te leggen met een individuele zorgaanbieder die past bij de zorgvraag, maar mogelijk ook doorverwijzen naar een netwerk van zorgaanbieders. Dit maakt het voor een jeugdbeschermer gemakkelijker om gericht zorgaanbieders te benaderen, en voorkomt dat een jeugdbeschermer veel zorgaanbieders moet bellen (of niet weet waar te beginnen). Daarnaast is het van toegevoegde waarde dat een lokaal team medewerker bij de casus betrokken wordt, ook gezien de rol van de lokaal team medewerker op het moment dat de jeugdhulp of een jeugdbeschermingsmaatregel eindigt en actieve betrokkenheid van het lokaal team wenselijk is.

Randvoorwaarden:
De lokaal team medewerker heeft kennis:

1. Van, of laat zich bijpraten over de actuele ontwikkelingen binnen het gezin, om de waarde van de beoogde inzet van hulp te kunnen meewegen.
2. Van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, voorzieningen (inclusief regionale routes voor complexe hulpvragen, RET etc.) om mee te kunnen wegen welk aanbod passend zou kunnen zijn, dan wel alternatieven aan te dragen.
3. Over actuele beschikbaarheid van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, om mee te wegen of de passende hulp ook tijdig kan worden ingezet.

Stap 2. De jeugdbeschermer stelt bepaling jeugdhulp vast en vult éénduidig aanmeldformulier in op basis van afstemming met zowel lokaal team medewerker als zorgaanbieder.
Naar aanleiding van de afstemming met zowel de lokaal team medewerker als de zorgaanbieder stelt de jeugdbeschermer de bepaling jeugdhulp vast. In de bepaling jeugdhulp worden de duur, passende zorgvorm, omvang per periode en de evaluatiemomenten vastgelegd. Hetgeen in de bepaling jeugdhulp wordt vastgelegd is in overeenstemming met de regionale inkoopafspraken die van toepassing zijn. Op basis van de bepaling vult de jeugdbeschermer het aanmeldformulier in.

Stap 3. De jeugdbeschermer verstuurt bepaling jeugdhulp en aanmeldformulier naar zorgaanbieder
De jeugdbeschermer stuurt de bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier binnen vijf werkdagen na het overleg met de lokaal team medewerker en zorgaanbieder, naar de zorgaanbieder. Daarnaast worden de bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier tegelijkertijd naar de lokaal team medewerker gestuurd. Daar waar de benaderde zorgaanbieder inderdaad tijdige hulp kan leveren die aansluit bij de meest gewenste hulp vanuit de bepaling jeugdhulp is dit de meest gewenste uitkomst en volgt stap 4. Daar waar het aanbod en tijdige inzet van hulp (toch) niet passen, of waar de zorgaanbieder inschat dat het nodig is om te schakelen met een netwerk van aanbieders, dan wel het *(vooroverleg van het)* RET, volgt stap 5.

De termijn voor stap 2 en 3 is twee weken. Dat wil zeggen dat binnen twee weken na stap 1 helder is of de passende hulp tijdig geboden kan worden.

Stap 4. De zorgaanbieder verstuurt 315-bericht naar de backoffice van de gemeente.
De zorgaanbieder verstuurt binnen vijf werkdagen een 315-bericht naar de backoffice van de verantwoordelijke gemeente en neemt de jeugdbeschermer mee in de communicatie. De specifieke IJW-codering in het 315-bericht is een verantwoording vanuit de zorgaanbieder. Wanneer de zorgaanbieder het 315-bericht indient zal er te allen tijde de juiste vorm van hulp worden aangevraagd. De zorgaanbieder is ten slotte de expert op het gebied van de te bieden jeugdhulp. Als het 315-bericht juist is verstuurd, en de informatie correct is, verstuurt de backoffice binnen vijf werkdagen een 301-bericht naar de zorgaanbieder.

Stap 5. De jeugdbeschermer en zorgaanbieder schakelen het netwerk van zorgaanbieders in of het (vooroverleg van het) Regionaal Expert Team.
Mocht de zorgaanbieder geen passende en/of tijdige jeugdhulp in kunnen zetten, of mocht de zorgaanbieder de casus regionaal of met andere aanbieders willen bespreken, schakelen de jeugdbeschermer en zorgaanbieder met een netwerk van zorgaanbieders of een *(vooroverleg van een)* RET. De zorgaanbieder wordt in deze stap “mede-eigenaar” van het vinden van jeugdhulp. De jeugdbeschermer blijft te allen tijde verantwoordelijk. De jeugdbeschermer informeert de lokaal team medewerker over de vervolgstappen.

A. Netwerk van zorgaanbieders
De jeugdbeschermer (of in overleg; zorgaanbieder) legt zorgvraag neer bij een netwerk van zorgaanbieders. Zij kijken samen wie de zorg kan leveren. Het netwerk maakt zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het leveren van de zorg. Dat betekent dat de jeugdbeschermer die bij *stap 3 Jeugdbeschermer verstuurt bepaling jeugdhulp en aanmeldformulier naar zorgaanbieder* mag verwachten dat de zorgaanbieder bij het niet kunnen leveren van de gevraagde jeugdhulp de vraag neerlegt bij het netwerk, waar de aanbieder uiteraard ook zelf onderdeel vanuit maakt. De zorgaanbieder waar de jeugdbeschermer zich als eerste tot richt, met zijn vraag voor jeugdhulp, wordt daarmee “mede-eigenaar” van het vinden van de jeugdhulp. De Jeugdbeschermer blijft te allen tijde verantwoordelijk. Zodra tijdige en passende jeugdhulp is gevonden bij een zorgaanbieder stuurt de zorgaanbieder de bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier door aan de zorgaanbieder die de jeugdhulp gaat leveren. De zorgaanbieder die de jeugdhulp gaat leveren stuurt vervolgens binnen vijf werkdagen na ontvangst van de bepaling jeugdhulp een 315-bericht aan de backoffice van de verantwoordelijke gemeente. De backoffice stuurt vervolgens binnen vijf werkdagen de toewijzing met een 301-bericht.

B. Regionaal Expert Team
De jeugdbeschermer en de zorgaanbieder gaan naar hun Regionaal Expert Team waar de gemeente en verschillende zorgaanbieders mee kunnen denken hoe de tijdige en passende hulp te kunnen leveren. Het Regionaal Expertteam bespreekt de casus binnen twee weken. Het RET heeft een inspanningsverplichting en probeert met de jeugdbeschermer te komen tot een maatwerkoplossing. Wanneer dit door de wachttijden,

visieverschil tussen professionals óf het mogelijk te laat inschakelen van het RET niet lukt, dan wordt één zorgaanbieder van het RET gevraagd de jeugdbeschermer te ondersteunen om een doorbraak in de impasse te bewerkstelligen. Het RET kan aanvullende expertise (of procesregie) toevoegen via het Bovenregionale expertisenetwerk Gelderland (BOEG). Als de bespreking van de casus binnen het Regionaal Expert Team niet heeft geleid tot (zicht op) passende hulp, volgt, stap 6.

Stap 6. De teamleider schaalt op naar de regionale contactpersoon binnen de jeugdhulpregio.
De jeugdbeschermer informeert zijn teamleider van de Gecertificeerde Instelling. Deze legt direct contact met de regionale contactpersoon binnen de jeugdhulpregio om dit te melden. Gezamenlijk bespreken zij de reden van het (na het nemen van bovenstaande vijf stappen) niet hebben kunnen vinden van tijdige en passende hulp (wachttijden, visieverschil, het mogelijk te laat inschakelen RET). Het gesprek heeft als doel om na de analyse, te komen tot de juiste stap om te komen tot de daadwerkelijke inzet van de noodzakelijke hulp. De teamleider van de Gecertifieerde Instelling, maar ook de regionale contactpersoon kan besluiten om hiertoe bestuurlijk te escaleren. Dit gesprek en zo nodig de bestuurlijke escalatie moeten binnen een week plaats vinden. Uitgaande van de hoge uitzonderlijkheid dat bestuurlijke escalatie nodig zal zijn.

2. Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om beide aanmeldroutes succesvol te laten verlopen?

Zoals geschetst is/wordt de verbinding tussen de jeugdbeschermer en de lokaal team medewerker in beide aanmeldroutes van belang bij de inzet van jeugdhulp. Het is echter in de huidige praktijk nog lang niet altijd een gebaand pad. Immers zijn aanmeldroutes in gemeenten en jeugdhulpregio's divers, zijn jeugdbeschermers daar niet altijd van op de hoogte en weten lokaal team medewerkers niet altijd wat van hen gevraagd wordt in het contact met de jeugdbeschermer.

Opgemerkt wordt dat de ervaringen vanuit jeugdbeschermers dat de werkwijze "Actieve regie" door het lokaal team (ook) tijdens de jeugdbeschermingsmaatregel in de regio Food Valley positief zijn. Partnerschap wordt hierin door jeugdbeschermers en lokaal team medewerkers als vanzelfsprekend ervaren.

Het is van belang om helder te zijn over de voorwaarden die nodig zijn om succesvol te kunnen samenwerken. Immers moet het gesprek tussen de jeugdbeschermer en de lokaal team medewerker over de hulpvraag van het gezin en de voorgenomen bepaling jeugdhulp van waarde zijn. Dat kan wanneer voldaan wordt aan volgende voorwaarden. De lokaal team medewerker heeft kennis:

1. Van- of laat zich bijpraten over de actuele ontwikkelingen binnen het gezin om de waarde van de beoogde inzet te kunnen meewegen.
2. Van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, voorzieningen (inclusief regionale routes voor complexe hulpvragen) om mee te kunnen wegen welk aanbod passend zou kunnen zijn, dan wel alternatieven aan te dragen.
3. Over actuele beschikbaarheid van het gecontracteerde regionale zorgaanbod, om mee te wegen of de passende hulp ook tijdig kan worden ingezet.

Voor randvoorwaarde 2 geldt dat elke gemeente inzicht dient te hebben in het gecontracteerde lokale, regionale, bovenregionale én landelijke zorgaanbod. Dit betreft zowel de individuele voorzieningen als ook de algemene voorzieningen (zonder beschikking) binnen de gemeente. Door alle zorgvormen inzichtelijk te hebben is het mogelijk om gezamenlijk met de Jeugdbeschermer te zoeken naar de meest passende vorm van jeugdhulp en eventuele ondersteuning voor het gezin.

In het verlengde van randvoorwaarde 2, bevindt zich randvoorwaarde 3. Hier wordt vervolgens de slag gemaakt naar het daadwerkelijk inzetten van de meest passende vorm van jeugdhulp en eventuele ondersteuning voor het gezin. Dit voorkomt dat jeugdbeschermers veel tijd moeten besteden aan het zoeken naar waar de passende hulp ook tijdig beschikbaar is.

Voor gemeenten is het van belang om aan de slag te gaan met het realiseren van deze concrete randvoorwaarden. Vanuit de GVJB zien we hier een drietal mogelijkheden voor

a. De gemeenten ondersteunen dit door een trainingsprogramma aan de lokaal team medewerkers
b. De gemeenten delegeren een deel van deze taken naar een regionale "zorgbemiddelaar"
c. De gemeenten schaffen beschikbaarheid informatiesoftware aan.

Voor mogelijkheid a. wordt aangesloten bij al aanwezige randvoorwaarden in de gemeenten. De lokaal team medewerkers dienen nog ondersteund te worden in de nieuwe werkwijze. Mogelijkheid b. zorgt bij gemeenten voor een centrale persoon, waar alle informatie over gecontracteerde én beschikbare zorgaanbod samenkomt. Deze zorgbemiddelaar dient goed bereikbaar en beschikbaar te zijn voor de lokaal team medewerkers en de Jeugdbeschermer. Veelal kan afstemming over enkele dagen uitgesmeerd worden (voorstel maximaal 3 werkdagen), waarbij er in het geval van spoed direct geschakeld dient te kunnen worden. Een laatste mogelijkheid is het automatiseren van de kennis over het gecontracteerde én beschikbare zorgaanbod. Hiervoor is al binnen de werkgroep Monitoring een presentatie ontvangen van de aanbieder 'Beschikbaarheidswijzer'. Deze organisatie is de enige speler die hier momenteel een softwareoplossing voor biedt. Deze oplossing wordt landelijk door steeds meer Jeugdhulpregio's gebruikt. Deze oplossing zou betekenen de plicht opnemen in de overeenkomsten met Jeugdhulpaanbieders dat zij het beschikbare zorgaanbod frequent bijwerken.

In de werkgroep Contracten is besproken dat jeugdhulpregio's de tijd krijgen om te bepalen op welke wijze jeugdhulpregio's ervoor gaan zorgen dat aan gestelde voorwaarden kan worden voldaan.

3.Eén bepaling jeugdhulp

De wens om tot één bepaling jeugdhulp te komen, generiek en losgekoppeld van de duur van de juridische beschikking is op hoofdlijnen uitgewerkt. Met behulp van de juristen van de betrokken Gecertificeerde Instellingen wordt gezocht naar de juiste formuleringen die deze loskoppeling ondersteunen. Ook wordt uitgezocht in overleg met de zorgaanbieders en specialisten in het gemeentelijke IJW-berichtenverkeer naar een werkwijze die een administratieve lastenverlichting geeft en de werking van het declaratieberichtenverkeer niet aantast. Dit wordt gebaseerd op de in de werkgroep Monitoring uitgewerkte tussentaal (groepering van productcodes jeugdhulp over de regio's heen)

Voorwaarden bij succesvolle werking van één bepaling jeugdhulp

Voor de Jeugdbeschermers betekent de nieuwe werkwijze een aanpassing in het opstellen van een generieke bepaling jeugdhulp. Omdat we naar alle waarschijnlijkheid sprake zal zijn van twee aanmeldroutes, zal er voor de jeugdbeschermer ook verschil zijn in de werkwijze als het gaat over de bepaling jeugdhulp, echter het blijft één bepaling jeugdhulp in een nieuwe vorm.

In een 301 aanmeldroute, wordt er altijd met de lokaal team medewerker afgestemd over het opstellen van de bepaling. Door afspraken te maken over periodes van evaluatie blijft de lokaal team medewerker samen

met de Jeugdbeschermer betrokken bij het gezin en kan er gezamenlijk gekeken worden naar de meest passende inzet van Jeugdhulp. De Jeugdbeschermer schrijft de generieke bepaling en de lokaal team medewerker zal in overleg met IJW-backoffice collega's de codering bepalen in het 301 bericht.

In een 315 aanmeldroute vindt de afstemming met de gemeente wat later in het proces plaats. Jeugdbeschermers sturen na overleg met de zorgaanbieders de bepaling jeugdhulp naar de zorgaanbieder. De zorgaanbieder verzoekt vervolgens de gemeente om de afgifte van de toewijzing. De zorgaanbieder moet over de juiste informatie beschikken om de goede productcode te kunnen gebruiken, aangeven in het verzoek om de afgifte van de toewijzing beschikking.

Van de Gecertificeerde Instellingen wordt gevraagd:

De Gecertificeerde Instellingen zullen alle Jeugdbeschermers trainen in de nieuwe werkwijze rond het vereenvoudigd aanmeldproces jeugdhulp. Ook worden Jeugdbeschermers voorzien van een nieuw format ten behoeve van het opstellen van een bepaling. Hier komen de verplichte processtappen ook in terug. Dit format zal ook worden afgestemd met zorgpaanbieders, dit om zo ook de 315-route goed te faciliteren.

Dit vraagt om een verlengde investering van de werkgroep en een projectleider vanaf september 2021.

4.Eén Gelders aanmeldformulier voor alle vormen van jeugdhulp

Met zeven grote aanbieders van jeugdhulp wordt gewerkt aan één aanmeldformulier voor alle vormen van jeugdhulp. De bereidheid van de aanbieders; Karakter, Driestroom, de Lichtenvoorde, Pluryn, 'sHeerenloo, Entrealindenhout en Pactum is groot om de administratieve last voor jeugdbeschermers en (andere verwijzers) te verkleinen en te komen tot één aanmeldformulier. De zorgaanbieders spelen allen een actieve rol binnen de verschillende Regionale Expert Teams in Gelderland. Op dit moment wordt met de zorgaanbieders verkend of het aanmeldformulier zoals dat wordt gebruikt voor het RET, dan wel Overleg Passende Hulp in het Rijk van Nijmegen, zou kunnen dienen als basis voor het éénduidige Gelderse aanmeldformulier voor alle vormen van jeugdhulp. Zorgaanbieders participeren al langer binnen dit RET. Zorgaanbieders bepalen daar aan tafel bij het RET op basis van het door de verwijzer ingevulde aanmeldformulier of zij *denken* een hulpaanbod te kunnen bieden op de geformuleerde vraag/ het geschetste perspectief. Daar zijn goede ervaringen mee. Het zal betekenen dat een Jeugdbeschermer (of verwijzer, zijnde Lokaal Team) in de nabije toekomst voor een vraag om jeugdhulp nog maar één aanmeldformulier hoeft in te dienen. Dit kan dan zowel voor een individuele aanbieder, als voor de aanmelding van een Regionaal Expert Team, dan wel voor in ontwikkeling zijnde samenwerkingsnetwerken van gecombineerde zorgaanbieders. De verwachting is dat we vanuit de GVJB het commitment krijgen met de zorgaanbieders op de richting, maar dat dit nog nadere uitwerking en afspraken met zorgaanbieders omtrent implementatie zal vragen. Ook met de projectleider van het Bovenregionaal Experticecentrum Gelderland (BOEG) en daarmee ook met de zeven voorzitters van de Regionale Expert Teams zal hier nog nadere afstemming over plaats moeten vinden. Het vergt eveneens ondersteuning van de contracterende jeugdhulpregio's, gezien het belang de vele aanbieders van zorg te verbinden aan één Gelders aanmeldformulier voor alle vormen van jeugdhulp.

D*it vraagt om een verlengde investering van de werkgroep en een projectleider vanaf september 2021*

Vergelijkingstabel 301 route/ 315 route

	301 route	**315 route**	***Verschil***
1.	De jeugdbeschermer legt contact met lokaal team medewerker over voorgenomen Bepaling jeugdhulp. Opties worden besproken.	De jeugdbeschermer legt contact met lokaal team medewerker en zorgaanbieder over de voorgenomen Bepaling jeugdhulp.	*In de 315-route wordt naast de lokaal team medewerker ook de expertise van een zorgaanbieder gebruikt in het bepalen van de meest gewenste vorm van jeugdhulp.*
2.	Na overleg met de lokaal team medewerker stelt de jeugdbeschermer de Bepaling jeugdhulp vast. Deze is gebaseerd op de meest gewenste vorm van jeugdhulp.	De jeugdbeschermer stelt, na afstemming met zowel lokaal team medewerker als zorgaanbieder de Bepaling jeugdhulp vast.	*In de 315-route wordt de zorgaanbieder betrokken bij de totstandkoming van de Bepaling jeugdhulp,*
3.	De jeugdbeschermer verstuurt de Bepaling jeugdhulp en het aanmeldformulier binnen vijf werkdagen naar de lokaal team medewerker en verstuurt tevens het aanmeldformulier naar de zorgaanbieder welke als voorkeur uit stap 1 is gekomen.	Jeugdbeschermer verstuurt Bepaling jeugdhulp binnen vijf werkdagen aan zorgaanbieder. Bij match tussen vraag en aanbod van jeugdhulp > stap 4. In geval verdere stappen nodig zijn > stap 5.	*In de 301-route benadert de jeugdbeschermer de zorgaanbieder op het moment dat de Bepaling jeugdhulp al is vastgesteld. In de 315-route wordt de zorgaanbieder al eerder, namelijk bij de totstandkoming van de Bepaling jeugdhulp, betrokken. De Bepaling jeugdhulp wordt in de derde stap dus gelijk naar de zorgaanbieder gestuurd in de 315-route.*
4.	De lokaal team medewerker zorgt ervoor dat de Backoffice binnen vijf werkdagen een 301-bericht verstuurt naar de zorgaanbieder. Bij match tussen vraag en aanbod van jeugdhulp neemt de zorgaanbieder de jeugdige in zorg. Als er geen match reageert de zorgaanbieder binnen vijf werkdagen met een afwijzing en volgt stap 5.	Zorgaanbieder verstuurt binnen vijf werkdagen een 315-bericht aan de Backoffice van de verantwoordelijke gemeente. De Backoffice verstuurt, als de aanvraag correct is, binnen vijf werkdagen een 301-toewijzing.	*In de 315-route is de inhoud van het bericht de zorg die toegewezen zal worden. Daarmee ligt de verantwoordelijkheid voor het bepalen van de productcodes bij de zorgaanbieder. In de 301-route bepaalt de gemeente (op basis van de afstemming met de Jeugdbeschermer) de toe te wijzen hulp en bijbehorende productcodes.*
5.	Jeugdbeschermer (of in overleg: zorgaanbieder) schakelt met: 1. Netwerk van zorgaanbieders om tot een oplossing te komen. En/of; 2. het (vooroverleg van) RET.	Jeugdbeschermer (of in overleg: zorgaanbieder) schakelt met: 1. Netwerk van zorgaanbieders om tot een oplossing te komen. En/of; 2. het (vooroverleg van) RET.	*In beide routes gelijk.*
6.	Escalatie.	Escalatie.	*In beide routes gelijk.*

De 301 aanmeldroute jeugdhulp: De Lokale Toegang route

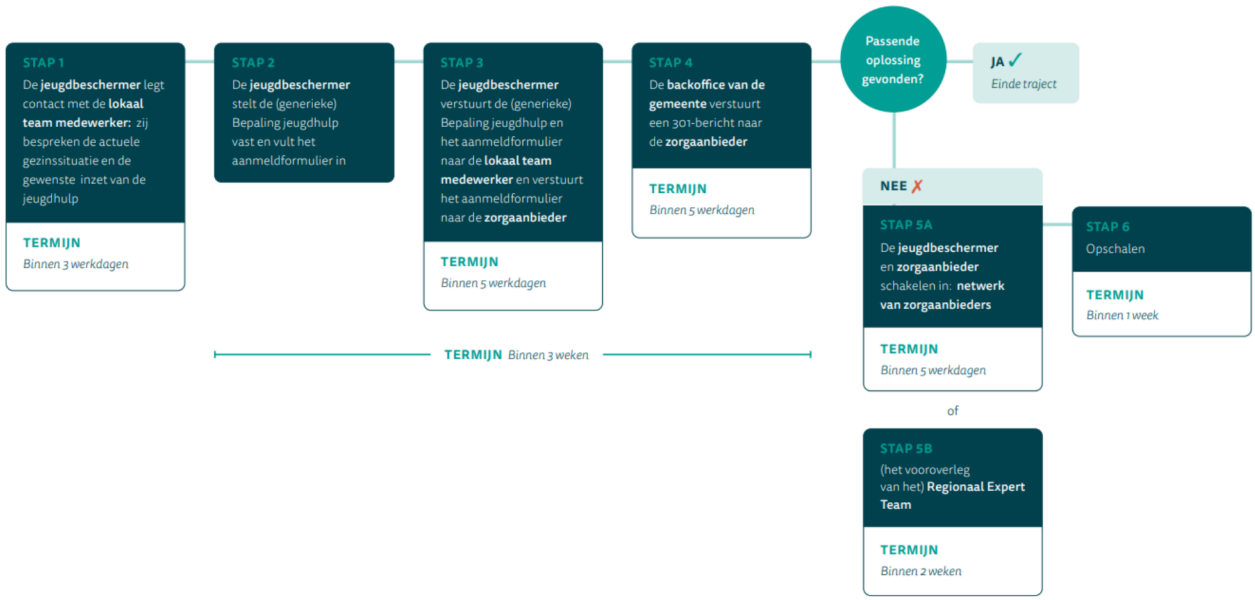

De 315 aanmeldroute jeugdhulp: De Zorgaanbieder route

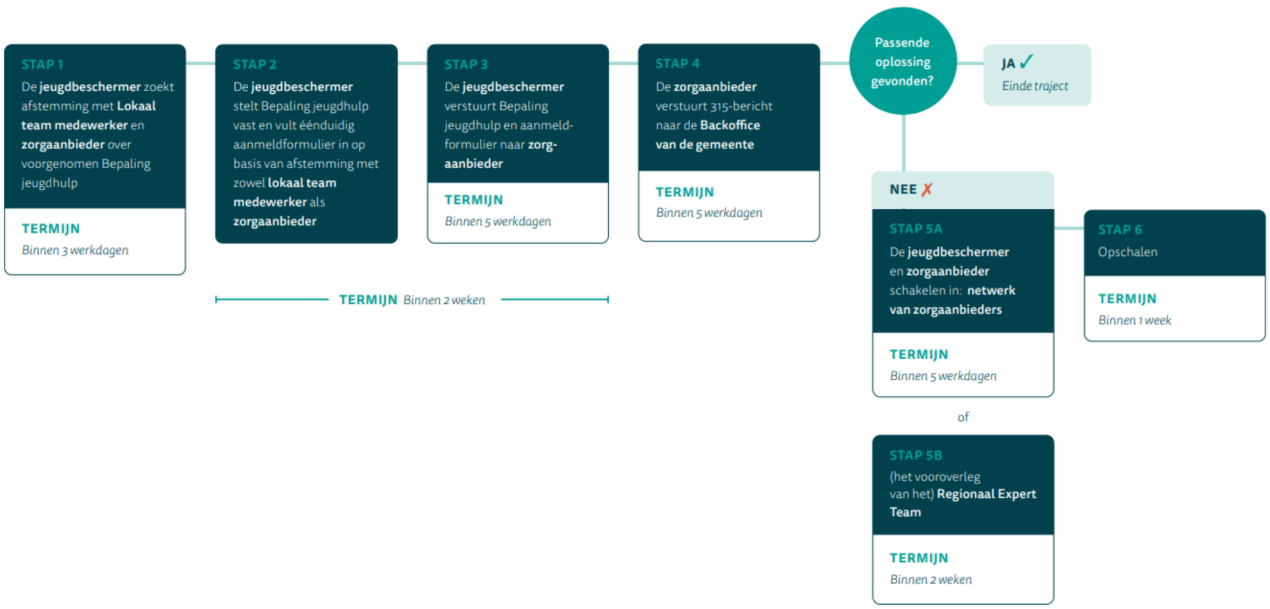

Bouwsteen 6: Een escalatiemodel bij stagnerende samenwerking in het vrijwillig en gedwongen kader

Aanleiding

Bij (signalen van) huiselijk geweld of kindermishandeling in een gezin of huishouden zijn vrijwel altijd professionals van verschillende organisaties[11] betrokken. Het is professionals toevertrouwd een oplossing te vinden, wanneer zij vanuit verschillende opdrachten en betrokkenheid het niet meteen eens zijn over de volgende stap die gezet moet worden. Dat is daarmee ook het algemeen geldende uitgangspunt; professionals treden met elkaar in overleg wanneer samenwerking stagneert of dreigt te stagneren. Het escalatiemodel is bedoeld voor die situaties waarin het de professionals niet lukt om overeenstemming te vinden en de samenwerking dreigt te stagneren. Op dit moment wordt op veel verschillende wijzen geëscaleerd, vandaar de vraag om een eenvoudige en helder escalatiemodel

Doel van het escalatiemodel

Het is voor uitvoerend professionals, leidinggevenden van organisaties en gemeenten helder welke escalatiestappen er gezet moeten worden wanneer samenwerking stagneert en daarmee ook de voortgang in de casus.

Wanneer wordt het escalatiemodel gebruikt:

Situatie 1: Professionele dilemma's; verschil van visie op de ontwikkelingen in de casus

Professionals komen in een casus niet verder doordat ze verschillend kijken naar de ontwikkelingen in de casus. Ze hebben bijvoorbeeld een verschil van inzicht in welke vervolgstap gezet moet worden om de veiligheid te herstellen. Een voorbeeld hiervan is:

* Bij gescheiden ouders verloopt contact tussen minderjarige zoon en moeder met verslavingsproblematiek wisselend, soms goed, soms zorgelijk. Professionals kijken verschillend naar de inzet van begeleid contact (vrijwillig)

Situatie 2: De samenwerking verloopt niet volgens gemaakte samenwerkingsafspraken.

Wanneer er geen samenwerkingsafspraken zijn, geldt dat de samenwerking tussen professionals niet verloopt, zoals verwacht zou mogen worden op basis van de algemeen geldende afspraken.

Voorbeeld hiervan is:

* Door wachtlijst bij Veilig Thuis, Lokaal Team, Gecertificeerde Instelling kan noodzakelijke inzet niet tijdig geleverd worden.

Situatie 3: Het handelen van de uitvoerend professional is nalatend, zorgwekkend

[11] Organisaties; zijn onder andere Lokale Teams, Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen en aanbieders van zorg.

Wanneer het handelen van de professional niet is, zoals verwacht mag worden volgens het kwaliteitskader (SKJ), of algemeen geldende normen en daarmee in het geding zijn.

Voorbeeld hiervan is:

* Professional constateert bij collega-professional van collega organisatie een aantal keer een overmatig emotionele reactie naar het gezin. Bij het navragen en aanspreken op deze reactie is, reageert de professional geagiteerd. De professional is niet gehoord in haar zorgen.

Wie is aan zet

Wat is opdracht

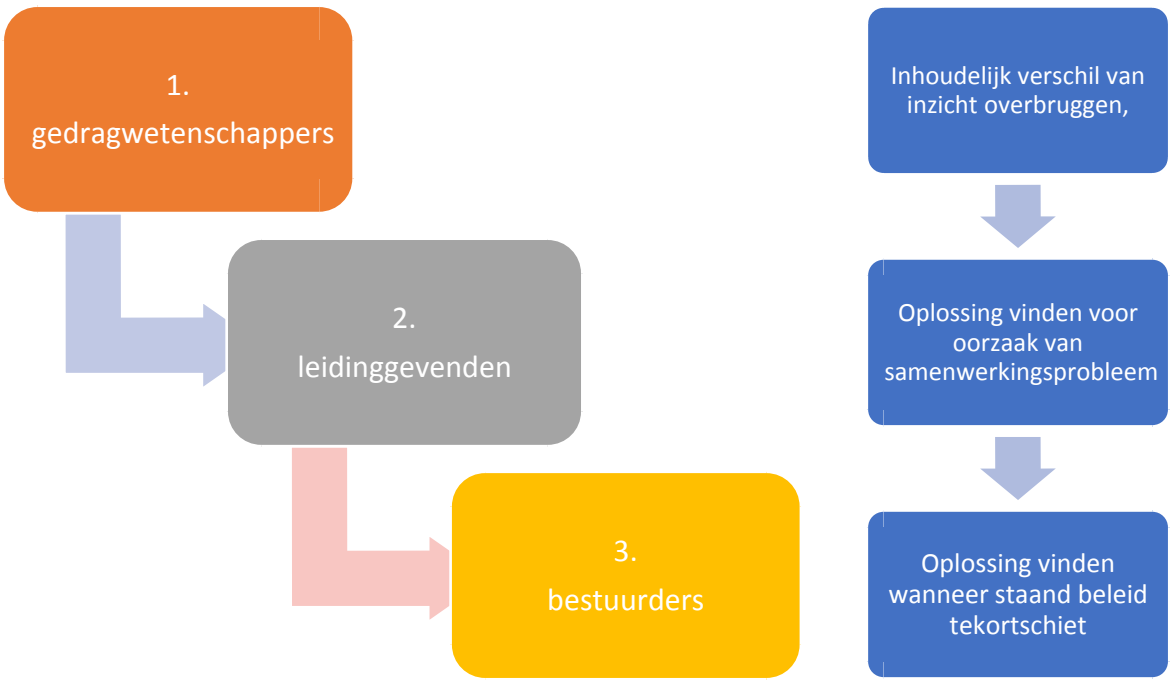

STAP 1

Wanneer zijn gedragswetenschappers aan zet in het escalatiemodel?

Gedragswetenschappers kunnen alleen worden ingezet bij situatie 1: Professionele dilemma's' verschil van visie op de ontwikkelingen in de casus. Zij worden ingezet om hun inhoudelijke en procesmatige kennis.

Wie zet deze stap?

De professional schakelt zijn gedragswetenschapper in en vraagt zijn collega- professional van collega-organisatie hetzelfde te doen. De collega-professionals erkennen dat zij het inhoudelijke verschil van inzicht niet met elkaar kunnen overbruggen en dit wel noodzakelijk is.

De professional, organiseren een overleg met hun gedragswetenschappers erbij. De gedragswetenschappers hebben een ondersteunende rol in de verfijning, dan wel verheldering van de inhoudelijke en procesmatige dilemma's. Wanneer het inhoudelijk verschil van inzicht is overbrugd, is de escalatie geslaagd en kunnen professionals verder.

STAP 2

Wanneer zijn leidinggevenden aan zet in het escalatiemodel?

Leidinggevenden worden ingezet

1. Wanneer de inzet van gedragswetenschappers bij situatie 1: Professionele dilemma's verschil van visie op de ontwikkelingen in de casus, niet heeft geleid tot overbrugging van het visieverschil.
2. Bij situatie 2: de samenwerking verloopt niet volgens gemaakte samenwerkingsafspraken
3. Bij situatie 3: het handelen van de professional is nalatend, zorgwekkend.

Leidinggevenden worden ingezet om hun beslissingsbevoegdheid om in zorgwekkende casuïstiek en samenwerkingssituaties een doorbraak te creëren – forceren. Leidinggevenden (managers, directeuren) zetten maximaal in om tot een oplossing te komen en voorkomen daarmee dat geëscaleerd moet worden naar het bestuurlijk niveau. Het mandaat ligt bij de managers en directeuren, evenals de verantwoordelijkheid om in samenspraak tot een oplossing te komen. De stagnatie moet dan zijn opgeheven.

Wie zet deze stap

Uitvoerend professionals en gedragswetenschappers kunnen deze stap zetten.

STAP 3

Wanneer zijn bestuurders aan zet in het escalatiemodel?

Bestuurders van organisaties en wethouders van gemeenten worden bij hoge uitzonderingen uitzonderlijke situaties ingezet wanneer staand beleid te kort schiet, niet blijkt te volstaan. Dit kan ook wanneer 1 en stap 2 onvoldoende resultaat hebben opgeleverd.

Bij de uitvoering van deze stap moet ook de ambtelijke laag betrokken worden. Ook kunnen in de jeugdhulpregio regionale adviseurs, voorzitters een mogelijk bemiddelende rol vervullen.

Wie zet deze stap

Managers en directeuren kunnen deze stap zetten.

Tenslotte:

Wat te doen als jeugdbeschermer geen contact vindt met de lokaal team bij zoektocht naar jeugdhulp?

Dit escalatiemodel is niet bedoeld voor deze situaties. Het is essentieel dat de jeugdbeschermer contact legt met de lokaal team medewerker bij het vinden van jeugdhulp. Daarvoor moeten de stappen gevolgd worden die zijn beschreven in de aanmeldroutes jeugdhulp (bouwsteen 5)

Wat is de positie van het gezin, de volwassene?

Gezinnen worden geïnformeerd wanneer er in het kader van de escalatiestappen, overleg is tussen professionals en ondersteuning van betrokken functionarissen door hen wordt ingeroepen. Het maken van een professionele afweging mag plaats vinden zonder het gezin. Uitgangspunt is; een professional neemt het gezin vooraf mee, dan wel moet het achteraf goed uit kunnen leggen.

Hoe wordt geleerd van geëscaleerde casuïstiek?

Overleggen die gevoerd worden tijdens het escalatieproces worden bij voorkeur vastgelegd en voorgelegd ter goedkeuring aan de gesprekspartners. Het verslag is dan ondersteunend aan het periodiek evalueren en vervolgens gezamenlijk leren van deze casuïstiek

Bouwsteen 7: Regionaal Expertise Team in elke regio

De opdracht voor deze bouwsteen is elders belegd.

Bouwsteen 8: Gezamenlijk werven van personeel

Deze bouwsteen wordt ontwikkeld in de implementatiefase

Versie: 08-06-2021

Commentaar [MS1]: Aanvulling gesprekspartners VT en RvdK toegevoegd
Voortgang monitoring Outcome ook toegevoegd

Agenda en verslaglegging Gecertificeerde Instelling (GI)

Naam Gecertificeerde Instelling :
Datum gesprek en locatie :
Aanwezigen GI :
Aanwezigen VT :
Aanwezigen RvdK :
Aanwezigen regio :
Type gesprek : contractmanagementgesprek

Gespreksonderwerp	Verslag en actiepunten	Actiehouder	Deadline
1. Opening en mededelingen			
2. Verslag en actiepunten vorig overleg			
3. Contractmanagement a. Resultaatafspraken, bijlage 5 van overeenkomst GVJB b. Facturatie en berichtenverkeer c. Financiële gezondheid/liquiditeit GI			
4. Beleid a. Algemene ontwikkelingen b. Organisatorische wijzigingen en personele ontwikkelingen			

(reorganisaties, verandertrajecten, etc.) c. Ontwikkelingen transformatie/Kernelementen van de transformatie d. Monitoring Outcome indicatoren			
5. Kwaliteit a. Wachtlijsten/wachttijden b. Worden resultaten/doelen bereikt? c. Kwaliteit en capaciteit personeel d. Inspectierapporten/audits e. Klachten/calamiteiten f. Wat gaat goed? g. Wat kan beter?			
6. Algemene samenwerking en communicatie a. Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming b. Kwaliteit in de regio en in de zorgketen c. Afstemming/samenwerking lokale toegang d. Afstemming/samenwerking Veilig Thuis e. Afstemming/samenwerking Raad voor de Kinderbescherming			
7. Overige bespreekpunten			
8. Rondvraag			

Resultaatafspraken

Versie: 10-06-2021

We concretiseren de ontwikkelopgave

Op hoofdlijnen doen we de volgende voorstellen om tot elkaar te komen:

1. Alle GI dienstverlening wordt in 2022 gebaseerd op het vastgestelde uurtarief. Dit is inclusief de Bijzondere Bijkomende Kosten (BBK).
   Reis -zak en kleedgeld vergoeding maken geen deel uit van het tarief van een GI (maar van een jeugdhulp aanbieder tarief).
2. De GI's gebruiken in hun caseload normering de normen uit de 2014 Delta methodiek
3. De woonplaatsbeginsel afspraken inzake verhuizing worden door gemeenten nageleefd. We voorkomen administratieve werkzaamheden door naleven van bestaande én nieuw te maken afspraken.
4. De afspraken behorende bij de bouwstenen "samenwerken in de praktijk" met bijhorende randvoorwaarden én kosten worden G7 breed omarmd en met tempo opgepakt voor een vliegende start per 2022 en voorzien van harde Resultaatafspraken.
5. Alle betrokken Jeugdhulpregio's starten een Toekomsttuin en betrekken actief de GI's en andere veiligheidspartners, waarbij we per Toekomsttuin de bekostiging aan de hand van het Plan van Aanpak zullen bepalen. Dit kan per Toekomsttuin verschillen.
6. We gaan sturen op het dalen van de kosten voor de ingezette Jeugdhulp door GI's

Door maatregelen 4, 5 en 6 verwachten er we hiermee actief de hoeveelheid maatregelen te verminderen/beperken.

Afspraak = afspraak

De hieronder opgesomde Resultaatafspraken zijn vertalingen van de ontwikkelopgave en worden opgenomen als resultaatverplichtingen in de overeenkomst. Bij het niet behalen van de resultaten wordt de partij die in gebreke is gebleven aansprakelijk gesteld.

1. Welke resultaatafspraken zijn nodig om beeld en grip te krijgen op deze afspraken?

Er is veel gesproken in de werkgroep over de normen vanuit het Berenschot rapport. Deze normen lijken een startpunt, maar voldoen niet aan de ambities zoals die horen bij de Gelderse Verbeteragenda. We willen gaan ontwikkelen met elkaar en hiervoor nemen we als uitgangspunt de typering zoals door Berenschot voorgesteld voor indirecte personele kosten en als ook overhead. We stellen de volgende Resultaatafspraken voor om op te resultaatafspraken te maken. Dit vergt inspanning van zowel GI als gemeente. We gaan samen voor een beter functionerende keten mét lagere kosten. De resultaatafspraken worden over na 2 jaar geëvalueerd en waar nodig herijkt.

De huidige resultaatafspraken zijn een fundament waar we komende jaren als partners verder mee gaan en met elkaar gaan doorontwikkelen.

1. **Meer tijd en ruimte voor de Jeugdbeschermer**
   Om de werkdruk van de jeugdbeschermers te verlagen, daarmee samenhangend het werkplezier te verhogen gaan we toewerken naar een lagere caseload. Feitelijk is caseload de norm voor productieve uren gedeeld door de normuren per maatregelen. Daarnaast is er sprake van ingeschat 18% tijd die een jeugdzorgmedewerker gemiddeld kwijt is om plaatsing voor jeugdhulp in te regelen. Dit is vastgesteld aan de hand van een enquête onder 121 jeugdzorgmedewerkers van de vier GI's. Jaarlijks wordt een daling van 2% nagestreefd, zodat jeugdzorgmedewerkers meer directe cliënturen kunnen inzetten. Deze daling draagt tevens

bij aan een kostenbesparing van de jeugdhulp (zie resultaatafspraak 2).
Dit wordt inzichtelijk gemaakt door eenmaal per jaar een onderzoek, welke door GI en gemeenten gezamenlijk worden ontwikkeld, van voldoende omvang (tenminste 100 respondenten) te doen onder Jeugdbeschermers, waarbij hen wordt gevraagd hoeveel tijd ze kwijt zijn aan het vinden van passende hulp. Daarnaast is het open gesprek noodzakelijk tijdens de contractmanagement gesprekken.

2. **Kosten jeugdhulp**
De kosten voor de ingezette Jeugdhulp door de GI's gaan dalen. Onder andere door ruimte in de caseload te creëren (zie resultaatafspraak 1), kan doelmatiger worden doorverwezen. Jeugdhulp wordt daardoor goedkoper waar het kan, en duurder alleen waar nodig. Dit resulteert in een besparing op de ingezette Jeugdhulp door GI's met 1% per jaar. De GI's hebben hiervoor nodig dat de gemeenten de inkoop van het zorgaanbod adequaat hebben ingericht. Wijkteams dienen voldoende kwaliteit in huis te hebben om ambulante zorg te verlenen en tijdig specialistische hulp in te schakelen wanneer nodig. Partnerschap is essentieel en het terugdringen van de kosten jeugdhulp dient te worden voorbereid middels een plan van aanpak in de tweede helft van 2021 waarin zowel gemeenten als GI's een taak hebben.
De resultaten wordt inzichtelijk gemaakt door te kijken naar de kosten van de ingezette Jeugdhulp aan de hand van een bepaling van de GI. Dit wordt op jaarbasis gemeten. Daarnaast is het open gesprek noodzakelijk tijdens de contractmanagement gesprekken.

3. **Overheadkosten**
Kijkend naar rapport Berenschot is de gemiddelde norm voor overhead 29,1%. De GI's zullen allen sturen naar de normen zoals gelden voor het eerste kwartiel zoals opgenomen door rapport Berenschot, namelijk 28,1%. Daarnaast willen we verdere efficiency behalen op de administratieve samenwerking tussen gemeenten en GI en het verder optimaliseren van de bedrijfsvoering. Door te werken met een Gelderse monitor én berichtenverkeer komen er ten opzichte van 2021 aanvullende werkzaamheden. Dit wordt volledig gecompenseerd, waarbij het cruciaal is dat gemeenten conform het VNG convenant inzake woonplaatsbeginsel werken.
Door de bezuinigingsopgave die GI's krijgen is er een prikkel om fors te sturen op het beheersbaar houden van overhead kosten. Er zal jaarlijks inzichtelijk gemaakt worden hoeveel de overheadkosten dalen.
Dit wordt inzichtelijk gemaakt door jaarlijks door de GI's op eenzelfde manier als voor het Berenschot onderzoek in 2018 kosten gealloceerd en het percentage overhead inzichtelijk te maken.

4. **Verloop**
We gaan het verloop naar beneden brengen (momenteel 20%), hiervoor hanteren we als norm 2,5% per jaar (17,5% in 2022, 15% in 2023). Een genormeerde daling van 2,5% per jaar impliceert een productiviteitsverbetering van 8 uur. GI's zijn op allerlei manieren bezig om personeelsinstrumenten in te zetten en te ontwikkelen om verloopcijfers te verlagen, maar vinden deze uitdaging ook een zaak van partnerschap.
Dit realiseren we onder andere ook door het maken van regionale afspraken over die zaken die een relatie hebben met afname van werkplezier én daarmee van invloed zijn op verloop:
    - Het monitoren én bijsturen van de werkafspraken van eenduidige aanmeldroute (per regio)

- Het monitoren én bijsturen van de werking van RET's en BOEG op regionaal niveau. Is er een verbetering in het leveren van tijdige en passende hulp?
- Het monitoren van de daling in wachttijd bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders ten einde om escalaties en opschaling te voorkomen

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door jaarlijks inzichtelijk te maken wat de beginstand is van jeugdbeschermers, de instroom van nieuwe jeugdbeschermers, de uitstroom van jeugdbeschermers en de eindstand is van jeugdbeschermers per jaar. Daarnaast is het open gesprek noodzakelijk tijdens de contractmanagement gesprekken.

5. Instroom nieuwe medewerkers

Daar waar er sprake is van verloop dient er gefocust worden op instroom nieuwe medewerkers. De betrokken regio's zullen actief zorgdragen voor gemeenschappelijk carrière ontwikkeling programma waarin medewerkers van Lokale Teams, Veilig Thuis en GI's actief worden gewezen op elkaar vacatures. Er worden snuffelstages/uitwisselingsprogramma's en terugkeergaranties naar oude werkgevers georganiseerd. Met het huidige tekort aan jeugdbeschermers wordt er nu al actief bij Lokale Teams gewezen op de mogelijkheid van het werken als jeugdbeschermers. GI's committeren zich om jeugdige enthousiaste mensen die dreigen uit te vallen bij de GI, een jaar of twee minder complexe ervaring opdoen bij de gemeentelijke teams.

Deze opgave is reeds opgenomen in de GVJB, maar nog niet geconcretiseerd. Dit wordt als procesafspraak opgenomen in de overeenkomst én gerealiseerd in de periode juli-december 2021. We monitoren deze resultaatafspraak aan de hand van de stijging in sollicitaties op GI vacatures vanuit het lokaal veld en VT. Hierbij hanteren de norm van een stijging van 10% per jaar.

Deze resultaatafspraak is alleen hard te maken door bij alle nieuwe medewerkers volledige registratie van vorige werkgevers te doen. Dit ligt niet voor de hand. We focussen ons op verhoging van de instroom van medewerkers én daarnaast voeren we het open gesprek tijdens de contractmanagement gesprekken.

6. **Toekomsttuinen**

We monitoren de start en doorontwikkeling van de toekomsttuinen. We doen dit door de instroom en uitstroom van de JeugdBeschermingTafels en de Raad voor de Kinderbescherming te monitoren en aan de verlaging van het gebruik van het vragen om Raadsonderzoek (VTO) een prestatie norm te koppelen

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door te kijken per 1 januari 2022 of er een Toekomsttuin is opgestart.

7. Instroom wettelijke maatregelen daalt met 5%

Door het optimaliseren van de ondersteuning vanuit samenwerking RvdK, VT en GI's van het Lokale veld, daalt de instroom bij de GI's voor wettelijke maatregelen met 5%. In 2023 daalt de instroom wederom met 5% . Samenwerking en partnerschap zijn essentieel om de toeleiding naar wettelijke maatregelen te laten dalen.

Tijdens de looptijd van de Toekomsttuin wordt er gekeken of er jaarlijks 5% minder verwijzingen komen naar wettelijke maatregelen vanuit de betreffende gemeente waar de Toekomsttuin is opgericht. Daarnaast is het open gesprek noodzakelijk tijdens de contractmanagement gesprekken.

8. **Implementatie bouwstenen**

Regio's committeren zich aan het volledig implementeren van de randvoorwaarden zoals opgenomen in de bouwstenen. Dit betekent één eenduidige aanmeldroute per Jeugdhulpregio per 2022, afspraken over inzicht van de wachtlijsten van de Jeugdhulpaanbieders (bijv. door het werken met zorgbemiddelaar, Beschikbaarheidswijzer of anderszins). Ook zijn de Jeugdbeschermingstafel en de Regionale Expert team Operationeel.

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door te kijken per 1 januari 2022 of aan alle bouwstenen voldaan is en bespreken in het bovenregionaal contractmanagement overleg.

9. **Gemiddelde duur van een Verlengde OTS**
De gemiddelde duur van een Verlengde OTS gaat dalen. We houden rekening met de uitzonderlijke gevallen. We stellen de norm vast op basis van de gegevens van de GI's over 2020 en 2021. We hanteren de norm dat de huidige gemiddelde duur van verlengde OTS jaarlijks daalt met 2%. Dit wordt mogelijk gemaakt door eerder over te dragen naar een lokaal team en het beter inzichtelijk hebben van wachtlijsten bij jeugdhulpaanbieders. Het is belangrijk om deze resultaatafspraak na 3 jaar te herzien.

Dit doen we door:
A Gemeenten borgen actieve betrokkenheid van een lokaal team. Er is altijd een lokale teammedewerker beschikbaar is voor afschaling bij voorgenomen einde maatregel. Wachttijd voor de Jeugdbeschermers voor het lokale team is de maximaal overeengekomen 3 dagen.

B De doorlooptijd van een maatregel is mede gerelateerd aan een tijdige start van de meest gewenste en passende zorg, zoals door de GI – in samenspraak met het lokale team – bepaald. Door Jeugdhulpaanbieders actief wachttijden inzichtelijk te laten maken kan de Jeugdbeschermer, samen met de lokaal team medewerker, sneller de meest gewenste en passende zorg laten starten.

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door te kijken naar een gewogen gemiddelde per GI voor het totaal van alle Gelderse gemeenten.

10. **Beëindiging Voogdij maatregel**
De GI's sturen waar mogelijk op het eerder beëindigen van een Voogdij maatregel door vanuit de verkregen caseload ruimte actiever in het netwerk op zoek te gaan naar een voogd. Vanaf 2022 streven GI's dat jaarlijks 1% van alle voogdij casussen beëindigd worden om deze reden.

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door te kijken naar afsluiten van voogdij maatregelen waarbij de jeugdige nog geen 18 jaar heeft bereikt. Daarnaast is het open gesprek noodzakelijk tijdens de contractmanagement gesprekken.

11. Geen woonplaatsbeginsel problemen meer

Om de overhead structureel te kunnen laten dalen is het van belang dat gemeenten de afspraken uit het VNG convenant inzake woonplaatsbeginsel eerbiedigen. De uitzoekwerkzaamheden voor de GI's betekenen veel overhead kosten. Het VNG convenant is

leidend en bij problemen wordt dit direct opgepakt. De overhead kosten kunnen dalen als gemeenten ook structureel conform het VNG convenant handelen.

Dit wordt inzichtelijk gemaakt door jaarlijks vanuit de Gecertificeerde Instellingen de aantallen incidenten per gemeente/Jeugdhulp regio te delen. Tijdens het bovenregionale contractmanagement overleg wordt hierop gestuurd.

2. Shared benefits

De genoemde resultaatafspraken geven een inkijk in hoe het tarief in 2023 opnieuw berekend kan worden. Er is meer caseload ruimte, er minder overhead, er is minder instroom en we werken beter samen. We hebben oog voor de bedrijfsvoering aan de zijde van de GI's; door te snijden in aantallen maatregelen heeft dit ook weerslag op de organisatie. De insteek van de resultaatafspraken is om te komen tot hogere kwaliteit en dalende kosten in de keten..

De genoemde Resultaatafspraken gaan we op sturen. Dat betekent dat de genoemde Resultaatafspraken harde eisen zijn en terugkomen in de Gelderse contractmanagement gesprekken. De Resultaatafspraken zijn wederkerig. Bij het niet behalen van de Resultaatafspraken bij gemeenten ondervinden de GI's hier hinder van. Idem geldt dat als GI's de Resultaatafspraken niet behalen de gemeenten hier hinder van ondervinden. We gaan na 2 jaar de huidige resultaatafspraken evalueren.

Onze shared benefits vinden we terug in betere, kortere trajecten en het inzetten op het voorkomen van maatregelen. Door meer uren beschikbaar te hebben voor de jeugdbeschermer (door lagere caseload) kan er een daadwerkelijke verlaging van de werkdruk plaatsvinden. Door de caseload verlaging blijft er meer ruimte over voor betere afstemming, verhoging van werkplezier én daling van verloop.

We spreken 3-maal per jaar met elkaar op Gelders niveau en we monitoren voortgang op de vastgestelde Resultaatafspraken. Bij een tweede maal afwijking door een gemeente/GI escaleren we naar het Bestuurlijk Overleg G7.

We zijn serieuze partners van elkaar. Het niet behalen van de Resultaatafspraken betekent dat deze partij in gebreke is én dient de verantwoordelijkheid hiervoor te nemen. Dat is zakelijk partnerschap.

Vastgestelde monitoring op 7-tal waarden

Ten dienste van de Gelderse Monitor worden de gegevens vanuit het Gemeentelijk Gegevens Knooppunt verwerkt. Dit zijn gegevens die stoelen op het iJW berichtenverkeer. Om inzicht te houden of de bovengenoemde resultaatafspraken als ook verder inzicht in de effecten van de ingezette Jeugdbescherming wordt erop een 7-tal waarden gemonitord. Op basis van de gedane metingen kan er vervolgens een Kritische Prestatie Indicator met een norm ontwikkeld worden.

Er wordt gemonitord op de waarden:

1. Aantallen Jeugdbescherming/Jeugdreclasseringsmaatregelen
   (conform resultaatafspraak 7)
   a. Bijbehorende financiële waarde van de ingezette maatregelen
   b. Bijbehorende financiële waarde van de ingezette Jeugdhulp
   (conform resultaatafspraak 2)
2. Instroom/doorstroom/uitstroom
   a. Start aantal Jeugdbeschermingsmaatregelen
   b. Beëindiging aantal Jeugdbeschermingsmaatregelen
   (conform resultaatafspraak 9 en 10)
3. Doorlooptijd
   a. Door te kijken naar het verschil tussen de 2b en 2a genoemde waarden komen de doorlooptijden naar voren
   (conform resultaatafspraak 9)
4. Samenloop Jeugdhulp
   a. Ingezette Jeugdbeschermingsmaatregel
   b. Ingezette Jeugdhulp maatregel(en)
5. Samenloop crisis
   a. Ingezette Jeugdbeschermingsmaatregel
   b. Ingezette crisismaatregel(en)
6. Wachttijd
   a. Start jeugdbeschermingsmaatregelen
   b. Toewijzing Jeugdhulp
   c. Start Jeugdhulp
7. Afschaling
   a. Achter elkaar ingezette Jeugdhulpmaatregelen

De vastgestelde waarden worden gebruikt ten behoeve van de resultaatafspraken enerzijds en anderzijds ook meegenomen in de (boven)regionale contractmanagement gesprekken tussen partijen worden de behaalde waarden met elkaar inzichtelijk gemaakt en zullen ook in 2022 dan wel 2023 ook genormeerd worden tot KPI's, voor zover dit niet al gebeurd is vanuit de resultaatafspraken. In de bijgevoegde bijlage staan de definities nader geduid.

Tussentaal

Ten behoeve van het op Gelders niveau vergelijkbaar maken van de gestelde waarden én resultaatafspraken dient er gewerkt te worden met een *eenduidige groepering* van zorgproducten over de regio's heen. Deze *tussentaal* maakt de ingezette Jeugdhulp vergelijkbaar tussen de regio's en hiermee kan een monitor gevuld gaan worden. De bijgevoegde lijst met 10 hoofdcategorieën is vastgesteld hiervoor.

1. **Ambulante zorg**
2. **Pleegzorg**
3. **Gezinshuizen**
4. **Crisis**
    a. Zowel residentieel als ambulant
5. **JeugdzorgPlus**
6. **Verblijf licht**
    a. deeltijd verblijf, logeren
7. **Verblijf middel**
    a. verblijf groep licht
8. **Verblijf Zware vormen**
    a. 3 milieu, verblijf groep, deeltijdprestaties GGZ
9. **LTA zorg**
10. **Overige producten**
    a. BSO+, Persoonlijke Verzorging, Vervoer

De genoemde lijst is een startpunt. Partijen erkennen dat flexibiliteit noodzakelijk is en met nieuwe inkooprondes voor Jeugdhulp door gemeenten komende jaren kan de indeling misschien nog gaan schuiven. Daarmee is de lijst voor nu definitief, maar niet onwijzigbaar. Eventuele wijzigingen zullen door Partijen worden besproken in het bovenregionaal contractmanagementoverleg vanwege de implicaties voor eventuele vergelijkbaarheid.

Bijlage 1 Definities

Aantallen Jeugdbescherming/Jeugdreclasseringsmaatregelen (1)

Bron:	iJW 303 en iJW323
Dimensies:	- Productcode - Ingangsdatum zorg - Eindedatum zorg - AGB code declarant - Gemeentecode - Indicatie debet/credit Declaratiebedrag - Indicatie debet/credit toegekend bedrag
Meetwaarden	- Identificatienummer kind (uniek BSN of geanonimiseerd) - Toewijzingsnummer - Declaratiebedrag - Toegekend bedrag
Filter	- Producten vallen binnen de iJW47 of iJW48 of iJW49 categorie - Ingangsdatum zorg > 1-1-2017 - Alleen verwerkte en toegekende regels

Instroom/doorstroom/uitstroom en doorlooptijd (2 en 3)

Bron	**iJW305 en iJW307**
Dimensies	- Productcode - Datum start-zorg - Datum stop-zorg
Meetwaarden	- Identificatienummer kind (uniek BSN of geanonimiseerd) - Toewijzingsnummer
Filter	- Producten vallen binnen de iJW47 of iJW48 categorie - Ingangsdatum zorg > 1-1-2017
Definitie instroom	Datum start-zorg
Definitie uitstroom	Datum start-zorg
Definitie doorstroom	Lopende zorg: Datum heden – datum start-zorg Beëindigde zorg: Datum stop-zorg – datum start-zorg

Samenloop Jeugdhulp en Samenloop Crisis (4 en 5)

Bron:	**iJW303, iJW323, iJW305 en iJW307**
Dimensies	- Productcode - Datum start zorg - Datum einde zorg - AGB code declarant - Gemeentecode - Indicatie debet/credit Declaratiebedrag - Indicatie debet/credit Toegekend bedrag
Meetwaarden	- Identificatienummer kind (uniek BSN of geanonimiseerd) - Toewijzingsnummer - Declaratiebedrag - Toegekend bedrag
Filter	- Per kind is er minimaal een declaratie met een product binnen de iJW47 of iJW48 categorie - Ingangsdatum zorg is bekend via iJW305. Eindedatum zorg is bekend via iJW307. - Samenloop stopt na eindedatum zorg. - Datum startzorg JH > datum startzorg JB/JR product - Alleen verwerkte en toegekende regels

Wachttijd (6)

Bron:	iJW301; iJW303 of 323; externe database/filesheet
Dimensies:	- AGB code aanbieder - Naam aanbieder - Jaar
Meetwaarden:	- Bedrag declaraties (iJW303 of iJW323) - Bedrag toewijzingen (iJW301)
Filter:	- Ingangsdatum zorg > 1-1-2017 - Alleen verwerkte en toegekende regels
Berekeningen:	- Gemiddelde uitnutting = (Bedrag declaraties voorgaand jaar)/(Bedrag toewijzingen voorgaand jaar) - Ruimte budgetplafond = Budgetplafond -/- (Bedrag toewijzingen huidig jaar * Gemiddelde uitnutting)

Afschalen (7)

Voor samenloop zie 4 en 5

Definitie “afschalen”

- Opvolgende zorg (per kind of in het algemeen) kenmerkt zich door een lagere productcategorie. Aanname is dat een lagere productcategorie minder zware zorg inhoud.
- Opvolgende zorg (per kind of in het algemeen) kenmerkt zich door minder lange doorlooptijden.
- Opvolgende zorg (per kind of in het algemeen), bij gelijkblijvende productcategorie of doorlooptijd, kenmerkt zich door lagere kosten. Aanname is dat er een lichter product binnen dezelfde categorie wordt ingezet, of de frequentie neemt af.

Kan de volledige inhoud van dit bestand niet weergeven met uw huidige PDF-viewer. Zorg dat u beschikt over de meest recente viewerversie om dit document te bekijken.

Referentieformulier

Versie: 01-06-2021

Bijlage 7 Referentieformulier

• Deze bijlage dient door elke Gecertificeerde Instelling ingevuld en ondertekend ingediend te worden bij tussentijdse aanmelding.
• Indien er wordt ingeschreven als combinatie dient deze verklaring door alle combinanten (deelnemers aan een combinatie) ondertekend te worden.
• Elke Gecertificeerde Instelling dient dit document voor iedere referentieopdracht afzonderlijk in te vullen.

	Naam Gecertificeerde Instelling die de referentie heeft uitgevoerd:	
1. Gegevens	Naam en functie van de referent	
	Organisatie waar de referent werkzaam is	
	Telefoonnummer referent	
	E-mailadres referent	
2.Omschrijving van de referentie	Productcode(s) waarop referentie betrekking heeft	
	Omschrijving van de Werkzaamheden NB. uit deze omschrijving moet duidelijk volgen dat de referentie betrekking heeft op behandeling/begeleiding van cliënten die passen binnen het product waarvoor de referentie dient.	
3.Looptijd	Datum aanvang	
	Datum afronding	
4.Combinatie	Is de referentie uitgevoerd samen met andere partijen? Bijvoorbeeld in	

	combinatie of samen met een hoofd- of onderaannemer?	
Indien vraag 4 bevestigend is beantwoord:	Naam/namen van de partijen waarmee is samengewerkt en KvK nummer(s) van deze partijen	
	Welke rol (combinant/ hoofd of onderaannemer) hadden deze partijen?	
	Zijn de werkzaamheden zoals opgegeven in deze referentie (deels) uitgevoerd door één van deze partijen? Zo ja, licht toe welk deel Gecertificeerde Instelling zelf heeft uitgevoerd.	

Aldus opgemaakt en naar waarheid rechtsgeldig ondertekend:

Gecertificeerde Instelling/Combinant 1:
Op: <datum>
Te: <plaats>
<naam en functie vertegenwoordigingsbevoegde persoon>
<handtekening>

Combinant 2 (indien van toepassing):
Op: <datum>
Te: <plaats>
<naam en functie vertegenwoordigingsbevoegde persoon>
<handtekening>

NB: Deze verklaring moet worden ondertekend door een daartoe bevoegd persoon. Bevoegd zijn personen die in uittreksel Kamer van Koophandel staan vermeld als bevoegd bestuurder of die een volmacht hebben gekregen van een persoon die in dat uittreksel staat vermeld.

Inkoopleidraad

Aanmeldingsprocedure conform open house

Versie: 21-06-2021

1. Algemene informatie over opdracht en procedure

1.1 Aanleiding
In het rapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' van de Inspectie Gezondheidszorg en jeugd (november 2019) komen veel problemen in de organisatie en uitvoering van de jeugdbescherming naar voren. Die worden ook in Gelderland herkend. De organisaties die met veiligheid en bescherming te maken hebben en de jeugdhulpregio's in Gelderland hebben in het voorjaar van 2020 met elkaar een agenda opgesteld met concrete actiepunten, om de bescherming van jeugdigen te verbeteren: de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming.

Hieronder staat de lijst met deelnemende partijen:

Jeugdhulpregio's

Achterhoek

Centraal Gelderland

FoodValley

Midden-IJssel / Oost-Veluwe

Noord Veluwe

Rijk van Nijmegen

Rivierenland

Gecertificeerde Instellingen (GI's)

Jeugdbescherming Gelderland

William Schrikker Stichting

Leger des Heils

Jeugd Veilig Verder

Veilig Thuis organisaties

Veilig Thuis Noord en Oost Gelderland

Veilig Thuis Gelderland Midden

Veilig Thuis Gelderland Zuid

De Raad voor de Kinderbescherming

1.2 Omschrijving van de opdracht
Onze gezamenlijke inzet is er op gericht dat ieder kind in veiligheid opgroeit en elke volwassene in veiligheid kan leven. Ouders en kinderen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ouders hebben een hoofdrol voor kinderen. Ouders verdienen het om maximaal ondersteund te worden in deze belangrijke rol in het leven hun kind(eren) Wij dagen ouders maximaal uit de hoofdrol actief en zo goed mogelijk te vervullen. Wanneer dit onvoldoende lukt, beschermen we kinderen en hun gezinnen tegen nog meer onveiligheid. Voor ons zijn alle kinderen, ouders én opvoeders die bij het gezin horen belangrijk. Alleen zo kunnen we de oorzaken voor de onveiligheid zien en wegnemen. De uitgangspunten van de overeenkomst komen voort uit de Gelderse Verbeteragenda voor de Jeugdbescherming.

Hierin is opgenomen dat er vanuit de jeugdwet en het normenkader samen wordt gewerkt op basis van:

- Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
- Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
- Wij zien in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
- Wij leren door samen te reflecteren

In juli 2020 zijn we gestart met het uitwerken van de Verbeteragenda, waarbij toegewerkt wordt naar:

- Nieuwe contractering van GI's per 1 januari 2022, op basis van nieuwe caseloadnormen en uniforme werkwijze
- Eenduidig (bovenregionaal) contractmanagement
- Uniforme afspraken over bijzondere kosten van GI's

Bijgevoegde Opdracht is de uitwerking van de genoemde opdracht.

1.2.1 Procedure

De opdracht wordt in de markt gezet middels een open house procedure. Dit is een aanmeldingsprocedure waarbij met alle partijen die zich hebben aangemeld en voldoen aan de gestelde voorwaarden een overeenkomst wordt gesloten. Deze vorm van inkoop is geen aanbesteding in de zin van de Aanbestedingswet. Daarom zijn de regels met betrekking tot de aanbestedingsprocedures niet van toepassing.

1.2.2 Percelen & producten

De opdracht is niet verdeeld in percelen. Aanmelding geschiedt in deze procedure op productniveau, conform het productenboek (bijlage 2).
Dat betreft in concreto de volgende bestaande vormen van Jeugdbescherming/Jeugdreclassering:

- 1e jaar OTS
- OTS 2e jaar en langer
- Voogdij en VoVo
- Instemmingsverklaring gesloten jeugdhulp
- Landelijk expertiseteam jeugdbescherming
- Jeugdreclassering regulier – Toezicht en Begeleiding
- Individuele trajectbegeleiding Criminaliteit in Relatie tot de Integratie van Etnische Minderheden
- Intensieve trajectbegeleiding (ITB) Harde Kern
- Scholings- en trainingsprogramma
- Gedragsbeïnvloedende maatregel – advies
- Gedragsbeïnvloedende maatregel – begeleiding
- Samenloop JB – JR
- Intensief gezinsgerichte en systeemgericht aanpak
- Consultatie
- Actieve consultatieve dienstverlening
- Forza

1.2.3 Overeenkomsten
De opdracht wordt vastgelegd door het sluiten van overeenkomsten met Gecertificeerde instellingen. De (concept) overeenkomst en de algemene voorwaarden zijn toegevoegd aan de leidraad.

Overeenkomst
De overeenkomst wordt aangegaan voor bepaalde tijd. De overeenkomst heeft een looptijd van drie jaar, gaat in op 1 januari 2022 en eindigt op 31 december 2024. De overeenkomst kan driemaal met twee jaar verlengd worden. Uiterlijk negen maanden voor het einde van de dan geldende looptijd gaan Partijen hierover in gesprek zodat Partijen uiterlijk zes maanden voor het einde van de dan geldende looptijd kunnen concluderen of de overeenkomst verlengd of beëindigd wordt.

De overeenkomst is daarnaast, eenmalig, door Gemeenten voor de duur van maximaal 12 maanden te verlengen indien zich een situatie voordoet waarin beëindiging van de overeenkomst tot discontinuering van de dienstverlening aan cliënten leidt. Wanneer een dergelijke situatie zich voordoet wordt deze verlenging enkel door Gemeenten bepaald en uiterlijk 30 dagen voor de voorziene beëindiging van de overeenkomst hetzij schriftelijk hetzij per e-mail onder opgaaf van redenen aan Gecertificeerde Instelling medegedeeld. Het staat de Gecertificeerde Instelling niet vrij deze verlenging te weigeren.

1.2.4 Documenten
Deze Inkoopleidraad is voorzien van verschillende bijlagen. Te weten:
- Overeenkomst
- Bijlage 1 Algemene Voorwaarden Sociaal Domein
- Bijlage 2 Productenboek
- Bijlage 3 Visiedocument, eventueel andere stukken (agenda GVJB)
- Bijlage 4 Format (boven)regionaal contractmanagement
- Bijlage 5 Resultaatafspraken
- Bijlage 6 Uniforme Eigen Verklaring
- Bijlage 7 Referentieformulier
- Bijlage 8 Inkoopleidraad (bij de overeenkomst)
- Bijlage 9 Factsheet Bijzondere Kosten Jeugdbescherming

1.3 Marktconsultatie
De Gelderse Gemeenten hebben de gecertificeerde instellingen uitgebreid geconsulteerd. Daarbij is nadrukkelijk ingezet op een zo breed en representatief mogelijke afspiegeling van de Gecertificeerde Instellingen passend bij de werkvorm. Dit heeft zich vertaald in een intensieve gecombineerde projectstructuur waar partijen een jaar samen hebben gewerkt aan het vertalen van de kernwaarden van de Gelderse Verbeteragenda tot bijgevoegde overeenkomst. Tevens is er met een open kostprijs calculatie gewerkt om te komen tot invulling van een goede verhouding tussen de prijs voor de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit daarvan.

1.4 Herziening
Partijen kunnen de overeenkomst tussentijds uitbreiden met aanvullende dienstverleningsvoorwaarden, nieuwe producten dan wel de inhoud van bestaande producten en dienstverleningsvoorwaarden aanpassen, voor zover dit in optiek van Gemeenten dan wel Gecertificeerde Instellingen wenselijk dan wel noodzakelijk is voor de dienstverlening. Ditzelfde geldt ten aanzien van het verwijderen van producten en dienstverleningsvoorwaarden uit de overeenkomst.

De dienstverleningsvoorwaarden (bijlagen 1,2,3,4,5 bij de overeenkomst) zijn flexibel van aard en kunnen in afwijking van de overeenkomst op basis van voortschrijdend inzicht en praktische overwegingen door Partijen, in én na overleg met elkaar, worden aangepast. Op basis van het overleg zullen de Gemeenten een voorstel maken voor de definitieve aanpassing/wijziging. Deze wijziging dient eerst ook besproken en akkoord bevonden te worden met de overige deelnemende Gemeenten aan de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming.

Alle aanpassingen gelden voor alle gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen. Het is niet mogelijk om per Gecertificeerde Instelling dan wel Gemeente individuele aanpassingen in de dienstverleningsvoorwaarden overeen te komen.

1.5 Tussentijdse toetreding
De open house procedure brengt met zich mee dat viermaal per jaar, per 1 januari, 1 april 1 juli en 1 oktober, nieuwe Gecertificeerde Instellingen kunnen toetreden. Na ontvangst van het verzoek tot toetreding tot de overeenkomst zullen Gemeenten de gedane inschrijving van Gecertificeerde Instelling toetsen aan de minimumeisen. Nadat is vastgesteld dat er geen belemmeringen zijn om Gecertificeerde Instelling toe te laten treden wordt de overeenkomst gesloten.
Gedurende de looptijd van de overeenkomst kunnen op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober nieuwe Gecertificeerde Instellingen toetreden dan wel gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen hun dienstverlening uitbreiden met producten en naar Gemeenten welke ze nog niet bedienden. Het toevoegen van producten is direct van toepassing na acceptatie door de Gemeenten.

Er zal bij elke toetredingsronde opnieuw een publicatie van alle relevante documenten plaatsvinden, waarmee (nieuwe) partijen zich aan kunnen melden. Potentiële nieuwe Gecertificeerde Instellingen kunnen zich middels een soortgelijke aanmeldingsprocedure als de hier genoemde aanmelden.
Met nieuwe Gecertificeerde Instellingen die voldoen aan de vereisten wordt een overeenkomst gesloten met een looptijd gelijk aan de resterende looptijd van de reeds gesloten overeenkomsten met de zittende Gecertificeerde Instellingen.

Aanvullend kan de, wanneer lokaal of regionaal een tekort ontstaat aan Gecertificeerde Instellingen, toelatingsprocedure tussentijds open worden gezet, onder specifieke voorwaarden:
- Alleen op de dienstverlening waar nieuwe Gecertificeerde Instellingen nodig zijn.
- De regio beschrijft de vraag en de regionale behoefte.

- Het aantal nieuw toe te treden Gecertificeerde Instellingen kan vooraf worden gemaximaliseerd. Er worden zoveel Gecertificeerde Instellingen toegelaten als, op dat moment, nodig is om dienstverlening lokaal of regionaal te borgen.

Alleen inschrijvingen die zijn ontvangen in de periode van openstelling worden beoordeeld zoals beschreven in de eerste inschrijving. Wanneer het aantal Gecertificeerde Instellingen vooraf wordt gemaximaliseerd geldt dat de eerste inschrijvers die voldoen aan alle eisen en voorwaarden, tot het (vooraf gestelde) maximale aantal Gecertificeerde Instellingen, worden toegelaten.

Doel en uitgangspunten
Het doel van een tussentijdse openstelling is dat de regio toetreding krijgt van één of meerdere nieuwe Gecertificeerde Instellingen op:

- Één of meerdere bestaande producten. Het aantal gecontracteerde Gecertificeerde Instellingen is, in aanbod, onvoldoende om aan de vraag/behoefte te voldoen.
- De regio toetreding krijgt van één of meerdere Gecertifceerde Instellingen (reeds gecontracteerd of nieuw) op:
- Één of meerdere nieuwe producten. Er zijn nieuwe producten nodig om in de vraag/behoefte te voorzien.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Het aanbod van een Gecertificeerde Instelling is nooit bepalend voor een tussentijdse openstelling.
- De vraag/behoefte vanuit de regio bepaalt of nieuwe toetreding van Gecertificeerde Instellingen noodzakelijk is.
- De vraag/behoefte vanuit de regio kan niet worden ingevuld vanuit het gecontracteerde aanbod van dienstverlening. Er is sprake van een ontbrekend aanbod.

2. Aanmeldingsprocedure

2.1 Planning
In de onderstaande tabel is de (indicatieve) planning weergegeven voor de aanmeldingsprocedure. De Gelderse gemeenten behouden zich het recht voor de planning tussentijds aan te passen.

1. *Publicatie inkooptender in een digitaal aanbestedingsplatform uiterlijk 9 juli tot 17:00*
2. *Indienen vragen tbv NVI, tot uiterlijk 27 augustus tot 12:00*
3. *Publicatie antwoorden NVI 7 september tot 12:00*
4. *Uiterste datum indiening 17 september tot 12:00*
5. *Kwalificatiebesluit 22 september 17:00*
6. *Mogelijkheid tot gesprek en bezwaar tot 2 oktober*

2.2 PER REGIO IN TE VULLEN / VOORBEELD NEGOMETRIX TOEGEVOEGD
De Gelderse Gemeenten doen op 7 juli 2021 via Negometrix een officiële aankondiging naar het Bureau voor Officiële Publicaties van de Europese Gemeenschappen te Luxemburg. Deze

aankondiging wordt is gepubliceerd op Tenders Electronic Daily (TED). Met deze publicatie beogen de Gelderse Gemeenten geen Europese aanbesteding volgens de bepalingen van de Aanbestedingswet aan te kondigen, maar een 'Open House' inkooptraject.

Dit aanmeldingstraject geschiedt geheel elektronisch via het aanbestedingsplatform Negometrix (www.negometrix.nl). De Inkoopleidraad inclusief Bijlagen zijn daar te downloaden. Alle communicatie (waaronder de vragenrondes via de Vraag & Antwoord-module) en de aanmeldingen (waaronder het downloaden, uploaden en koppelen van alle gevraagde documenten) zullen ook via het Negometrix platform geschieden. Overige communicatie vindt plaats middels de 'Mijn berichten' functie van Negometrix.

Meer informatie over de wijze waarop u zich kunt registreren op het platform Negometrix is te vinden via de volgende link: http://www.negometrix.com/docs/instructions-supplier-registrationnl/instructie-registreren

Bedrijfsvertrouwelijke informatie
Opgemerkt zij dat de Gelderse Gemeenten menen dat in dit open house model het uitgangspunt is dat er geen aanleiding bestaat tot het stellen van (bedrijfsvertrouwelijke) individuele vragen.

2.3 Tegenstrijdigheden, onjuistheden, onduidelijkheden
De onderhavige Inkoopleidraad (inclusief Bijlagen) is met grote zorg samengesteld. Indien een document desondanks volgens een Gecertificeerde Instelling tegenstrijdigheden, onjuistheden of onduidelijkheden bevat, dan dient de Gecertificeerde Instelling dat zo snel kenbaar te maken door hier in de vragenronde schriftelijk vragen over in te dienen. Nadien kan de Gecertificeerde Instelling geen beroep meer doen op tegenstrijdigheden, onjuistheden of onduidelijkheden in de Inkoopleidraad (inclusief Bijlagen) en heeft de Gecertificeerde Instelling zijn rechten ter zake verwerkt om daarop enige aanspraak te baseren. De eventuele nadelige gevolgen van zaken die Gecertificeerde Instelling redelijkerwijs had kunnen opmerken en die niet door Gecertificeerde Instelling in de vragenronde aan de orde zijn gesteld, zijn daarmee voor risico van Gecertificeerde Instelling.

2.4 Aanmelding

2.4.1 Sluitingsdatum
Gecertificeerde Instellingen moeten hun Aanmelding uiterlijk op 17 september om 12:00 via Negometrix hebben ingediend. Daarbij geldt dat de aftellende digitale klok en de sluitingstijd voor indienen van Aanmeldingen, die worden getoond in Negometrix leidend zijn en prevaleren boven alle andere.

2.4.2 Taal
De Aanmelding en alle tot de Aanmelding behorende documenten dienen volledig in de Nederlandse taal te zijn gesteld, tenzij de Gelderse Gemeenten aangeven dat hiervan kan worden afgeweken.

2.4.3 Ondertekening van de Aanmelding

Documenten die moeten worden ondertekend moeten worden ondertekend door de persoon of personen die alleen respectievelijk gezamenlijk bevoegd zijn tot het rechtsgeldig vertegenwoordigen van de Gecertificeerde Instelling ter zake van alle rechtshandelingen in verband met de Aanmelding. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van de ondertekenaar(s) dient te blijken uit het uittreksel handelsregister van de Kamer van Koophandel en – in voorkomend geval – uit de rechtsgeldig ondertekende volmacht. Met het doen van een Aanmelding gaat de Gecertificeerde Instelling akkoord met de gevolgde procedure en de inhoud van deze Inkoopleidraad inclusief alle bijlagen. De Gecertificeerde Instelling bevestigt dit door ondertekening van de 'Uniforme Eigen Verklaring', die deel uitmaakt van zijn Aanmelding.

2.4.4 Onvoorwaardelijke Aanmelding
Het onder voorwaarden en/of voorbehoud doen van een Aanmelding betekent het ontbreken van instemming met het in deze Inkoopleidraad gestelde en maakt de Aanmelding ongeldig. Indien een Gecertificeerde Instelling in de voorgeschreven verklaringen en/of modellen aangeeft te voldoen aan een eis, maar hieraan elders in de Aanmelding voorwaarden verbindt, geldt dit tevens als een voorwaardelijke Aanmelding die tot ongeldigheid van de Aanmelding leidt.

2.5 Gestanddoeningstermijn
De Aanmelding van Gecertificeerde Instelling dient een minimale geldigheidsduur te hebben van 60 dagen vanaf het moment van de sluitingsdatum van de Aanmelding (gestanddoeningstermijn). Gedurende deze periode heeft de aanmelding het karakter van een onherroepelijk aanbod. Indien deze aanmeldingsprocedure leidt tot een kort geding, dan zal Gecertificeerde Instelling zijn Aanmelding gestand doen tot 30 dagen na de uitspraak van de voorzieningenrechter.

2.6 Afzien van deelname
Indien een Gecertificeerde Instelling besluit geen Aanmelding te doen, terwijl deze in een eerder stadium zijn interesse kenbaar heeft gemaakt in dit aanmeldingstraject dan wordt deze Gecertificeerde Instelling vriendelijk verzocht dit (vóór de sluitingsdatum) te melden via Negometrix.

3. Overige Voorwaarden

3.1 Juridisch

3.1.1 Bezwaar tegen afwijzing
De Gelders gemeenten stellen Gecertificeerde Instellingen die een aanmelding hebben ingediend zo spoedig mogelijk en zoveel mogelijk gelijktijdig schriftelijk in kennis van de beslissing over het wel/ niet voldoen aan de aanmeldingsprocedure en het sluiten van een Overeenkomst. De mededeling van de beslissing houdt geen aanvaarding als bedoeld in artikel 6:217, eerste lid, Burgerlijk Wetboek van het aanbod van de Gecertificeerde Instelling tot wie de mededeling is gericht in. Aan deze mededeling kunnen geen rechten worden ontleend. De Gelderse Gemeenten sluiten de Overeenkomsten niet eerder dan nadat een termijn van 10 kalenderdagen na verzending van de in de eerste alinea genoemde mededeling van de beslissing is verstreken.

Wanneer een Gecertificeerde Instelling bezwaar heeft tegen de beslissing, dan dient deze Gecertificeerde Instelling binnen 5 kalenderdagen na de datum van verzending een 'gesprek tot

overbrugging' te hebben aangevraagd bij de betreffende Jeugdhulpregio met een afschrift naar het secretariaat van de Gelderse Verbeteragenda Judith Bos. Er zal binnen 3 werkdagen een 'gesprek tot overbrugging' plaatsvinden waarbij vanuit de Gelderse Verbeteragenda een onafhankelijk gespreksleider het gesprek zal leiden. Mocht dit gesprek niet leiden tot daadwerkelijke overbrugging van de ontstane geschillen staat het de Gecertificeerde Instelling vrij om een kort geding te starten. De uitkomst van dit gesprek is niet bindend.

Wordt door de Gecertificeerde Instelling geen kort geding aanhangig gemaakt binnen de termijn van 10 kalenderdagen na de datum van verzending van de beslissing, dan gaan de Gelderse Gemeenten ervan uit dat de Gecertificeerde Instelling geen bezwaar heeft tegen de afwijzing en/of de ongeldig c.q. ongeschikt verklaring van de Aanmelding, en vervalt het recht van de Gecertificeerde Instelling hiertegen in rechte op te komen. De Gecertificeerde Instelling heeft in dat geval zijn rechten verwerkt in een (bodem)procedure alsnog een vordering tot het sluiten van een Overeenkomst of tot schadevergoeding in te stellen.

3.1.2 Bezwaren inkoopdocumentatie

Wanneer Gecertificeerde Instelling bezwaar heeft tegen de Inkoopleidraad, met alle bijbehorende bijlagen, en/of de gevolgde procedure tot en met het uitbrengen van de laatste Nota van inlichtingen, dan dient Gecertificeerde Instelling dit kenbaar te maken door uiterlijk drie werkdagen voor sluitingsdatum van het inkooptraject een kort geding aanhangig te maken èn de kort geding dagvaarding te (laten) betekenen ten kantore van vul in .

Commentaar [MS1]: ACTIE INDIVIDUELE REGIO

Wordt door Gecertificeerde Instelling binnen deze termijn geen 'gesprek tot overbrugging' of een kort geding aanhangig gemaakt en/of geen kort geding dagvaarding betekend op de wijze zoals beschreven, dan gaan de Gelderse gemeenten ervan uit dat Gecertificeerde Instelling geen bezwaar heeft tegen de Inkoopleidraad, met alle bijbehorende bijlagen, noch tegen het verloop van de procedure tot dan toe en vervalt het recht van Gecertificeerde Instelling hiertegen in rechte op te komen.

3.1.3 Voorbehoud

Uit de Inkoopleidraad vloeien geen verplichtingen voor de Gelderse Gemeenten voort, uitgezonderd de verplichting zich aan de aanmeldingsprocedure te houden. De procedure is gestart, waarbij er pas uiterlijk 10 september van de deelnemende gemeenten een college besluit is genomen over al dan niet zich willen verbinden aan de uitkomsten van de aanmeldingsprocedure zonder opgaaf van reden. De Gecertificeerde Instelling is hiervan op de hoogte en stemt hiermee in.
De Gelderse Gemeenten behouden zich het recht voor de procedure stop te zetten, op te schorten of te beëindigen en/of niet tot ondertekening van de overeenkomsten over te gaan. Gecertificeerde Instelling hebben in een dergelijke situatie geen recht op vergoeding van enigerlei kosten, schade of anderszins.

3.2 Beroep op een derde

Ten behoeve van Eis 2, 3 en 4, hoofdstuk 6 Inkoopleidraad, geldt dat het voor individuele ondernemers mogelijk is dat zij (middelen van) derden inzetten om te voldoen aan Eis 2,3 en/of 4 van Inkoopleidraad).

Als een beroep wordt gedaan op een derde om te voldoen aan Eis 2, 3 en/of 4, dan moet dit expliciet worden vermeld, in Deel II, onder C van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Ook deze derden moeten op hun beurt een afzonderlijke Uniform Europees Aanbestedingsdocument invullen en ondertekenen met de informatie die wordt gevraagd in deel II, afdelingen A en B en deel III. Deze dient/ dienen ook bij de Aanmelding te worden gevoegd.

De Gecertificeerde Instelling dient bij Aanmelding een rechtsgeldig ondertekende verklaring van de derde(n) toe te voegen door gebruik te maken van een ingevuld Uniform Europees Aanbestedingsdocument, inhoudend dat in geval van opdrachtverlening de Gecertificeerde Instelling ook daadwerkelijk kan beschikken over de voor de uitvoering van de opdracht noodzakelijke middelen van deze derde, waarvoor de Garantieverklaring derde gebruikt dient te worden. In geval van een beroep op een derde om te voldoen aan Eis 2, 3 en/of 4, verklaart deze derde voorts dat hij de betreffende Jeugdhulp zelf zal verlenen en eveneens hoofdelijk aansprakelijk te zullen zijn voor de schade die de Gelderse Gemeenten lijden ingeval van niet-nakoming door Gecertificeerde Instelling van de verplichtingen uit de overeenkomsten met de Gelderse Gemeenten.

4. Beoordelingsprocedure

4.1 Beoordelingsteam
Voor de beoordeling van de Aanmeldingen is een beoordelingsteam samengesteld, waarin materie-, juridische en inkoopdeskundigheid vertegenwoordigd zijn.

4.2 Procedure van beoordelen
De beoordeling van de Aanmeldingen vindt plaats volgens de onderstaande stappen, te weten:

1. Opening van de Aanmeldingen
Opening van de Aanmeldingen is niet openbaar.

2. Controle van Aanmeldingen op volledigheid
Aanmeldingen worden gecontroleerd op volledigheid.

3. Aanvullen incomplete aanmeldingen
Indien de Gelderse Gemeenten hebben geconstateerd dat de Aanmelding incompleet is (er ontbreken documenten of gegevens in documenten), dan krijgt de betreffende Gecertificeerde Instelling hiervan bericht en kan deze zijn Aanmelding aanvullen binnen een termijn van 7 kalenderdagen na dagtekening van het bericht. Daarbij zij opgemerkt dat alle documenten die moeten worden ingediend mogen worden aangevuld. Ook mogen aanvullingen en verduidelijkingen op reeds ingediende documenten plaatsvinden.

NB. Er zal alleen gelegenheid worden geboden tot aanvulling als voor de in paragraaf 2.1 genoemde termijn daadwerkelijk een Aanmelding is ingediend op Negometrix waarvan een door Negometrix automatisch gegenereerde melding van ontvangst bij zowel de Gecertificeerde Instelling als de Gelderse Gemeenten is binnengekomen.

4. Beoordeling compleetheid van Aanmeldingen na aanvullingen

Indien Aanmeldingen niet binnen de gestelde termijn zijn aangevuld op de vereiste wijze en nog incompleet zijn, dan worden deze terzijde gelegd. Met de betreffende Gecertificeerde Instelling wordt dan geen Overeenkomst gesloten. De Gecertificeerde Instelling kan zich bij een volgende gelegenheid, zoals beschreven in paragraaf 1.2.5 opnieuw aanmelden.

5. Beoordeling van de Aanmeldingen op basis van uitsluitingsgronden en minimumeisen

De Aanmeldingen worden vervolgens inhoudelijk getoetst aan de uitsluitingsgronden en de minimum geschiktheidseisen.

5. Uitsluitingsgronden

De beoordeling van de tijdig ontvangen Aanmeldingen geschiedt aan de hand van de in dit hoofdstuk vermelde bepalingen.

5.1 Uitsluitingsgronden

Om voor een overeenkomst in aanmerking te komen dient de Gecertificeerde Instelling niet te voldoen aan de hierna omschreven uitsluitingsgronden. Bij de inschrijving geven Gecertificeerde Instellingen via het UEA (Uniform Europees Aanbestedingsdocument) aan dat geen van de uitsluitingsgronden op hen van toepassing is. Deze gelden zowel bij inschrijving als gedurende de looptijd van de overeenkomst.

In de afgelopen vijf jaar, gerekend vanaf het moment van indiening door Gecertificeerde Instelling van de contractdocumenten op het inkoopplatform en gedurende de looptijd van de overeenkomst met Gecertificeerde Instelling dient geen sprake te zijn van een onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak inzake één van de volgende veroordelingen:

a. deelneming aan een criminele organisatie in de zin van artikel 2 van Kaderbesluit 2008/841/JBZ van de Raad van 24 oktober 2008 ter bestrijding van de georganiseerde criminaliteit;
b. omkoping in de zin van artikel 3 van de Overeenkomst ter bestrijding van corruptie waarbij ambtenaren van de Europese Gemeenschappen of van de lidstaten van de Europese Unie betrokken zijn en van artikel 2, eerste lid, van Kaderbesluit 2003/568/JBZ van de Raad van 22 juli 2003 inzake de bestrijding van corruptie in de privésector;
c. fraude in de zin van artikel 1 van de overeenkomst aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Gemeenschap;
d. witwassen van geld in de zin van artikel 1 van richtlijn nr. 91/308/EEG van de Raad van 10 juni 1991 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld;
e. terroristische misdrijven of strafbare feiten in verband met terroristische activiteiten in de zin van de artikelen 1, 3 en 4 van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad van 13 juni 2003 inzake terrorismebestrijding;
f. kinderarbeid en andere vormen van mensenhandel in de zin van artikel 2 van Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ.

Eveneens is er geen sprake van een onherroepelijke veroordeling van een persoon die lid is van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan of die daarin vertegenwoordigings-, beslissings- of controlebevoegdheid heeft.

Eveneens dienen geen van de volgende situaties op Gecertificeerde Instelling van toepassing te zijn:

1. Gecertificeerde Instelling verkeert in staat van faillissement of liquidatie, diens werkzaamheden zijn gestaakt, jegens hem geldt een surseance van betaling of een (faillissements-)akkoord, of Gecertificeerde Instelling verkeert in een andere vergelijkbare toestand ingevolge een soortgelijke procedure uit hoofde van op hem van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
2. Gecertificeerde Instelling heeft zich in ernstige mate schuldig gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de informatie die nodig is voor de controle op het ontbreken van gronden voor uitsluiting of het voldoen aan de geschiktheidseisen of heeft die informatie achtergehouden, dan wel was niet in staat de ondersteunende documenten te overleggen; Een onwaarheid, waarvan Gecertificeerde Instelling redelijkerwijs had dienen te weten dat dit een onjuiste weergave van de werkelijkheid betrof, van hetgeen Gecertificeerde Instelling heeft ingevuld en verklaard wordt gelijkgesteld met een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van deze overeenkomst en leidt per direct tot ontbinding van de overeenkomst;
3. De Gecertificeerde Instelling heeft in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout begaan, waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken;
4. Gecertificeerde Instelling voldoet niet aan zijn verplichtingen tot betaling van belastingen of van sociale zekerheidspremies.
5. Indien de overeenkomst met Gemeente of diens rechtsvoorganger eerder ontbonden is, met in achtneming artikel 3.5 lid 5.
6. Indien Gecertificeerde Instelling inschrijft als Gecertificeerde Instelling maar niet als zodanig staat vermeld op www.keurmerk.nl/sectoren/zorgwelzijn/certificering-jeugdbescherming-en-jeugdreclassering/

5.2 Concern en Moedermaatschappij

1. Van een concern kunnen enkel verschillende vennootschappen als Gecertificeerde Instelling in aanmerking komen indien er sprake is van een zelfstandig en onafhankelijke vennootschap. Indien dit niet het geval is, wordt de hoogste maatschappij geacht Gecertificeerde Instelling te zijn.
2. Het staat een moedermaatschappij vrij om dochterondernemingen als onderaannemer in te zetten. Het is de verantwoordelijkheid van Gecertificeerde Instelling om zorg te dragen voor de bekendheid bij Gemeente van de dochtermaatschappijen die zij inzet ter uitvoering van de opdracht alsmede de kerntaken van deze dochters
3. Bij inschrijving voegt Gecertificeerde Instelling een organogram en beschrijving van het concern om Gemeente in de gelegenheid te stellen de naleving van deze bepaling te toetsen.
4. Indien Gecertificeerde Instelling onderdeel uitmaakt van een holding, staat de holding/moedermaatschappij garant voor de uitvoering van de opdracht. Gecertificeerde Instelling levert hiervoor ondertekend de bijgevoegde holdingverklaring in.

5.3 Bewijsstukken uitsluitingsgronden
De Gecertificeerde Instelling kan gevraagd worden om bewijsstukken ter zake de niet-toepasselijkheid van de uitsluitingsgronden direct bij Aanmelding te uploaden.

Indien de Gelderse Gemeenten voornemens zijn de opdracht te gunnen aan een Gecertificeerde Instelling die een beroep heeft gedaan op een derde voor het voldoen aan gestelde eisen ten aanzien van technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid, dan kan de Gecertificeerde Instelling tevens de betreffende bewijsstukken ter zake de uitsluitingsgronden van de derde te uploaden na het toetreden tot de overeenkomst.

Het gaat om de navolgende bewijsstukken, waarvan het verkrijgen van de bewijsmiddelen in de tweede en derde rij van de tabel doorgaans tenminste 6 weken bedraagt:

Uitsluitingsgrond	Bewijsstuk	
Faillissement	Uittreksel Handelsregister	Niet ouder dan 6 maanden (gerekend vanaf uiterste termijn indienen van de Aanmelding)
Overtreding beroepsgedragsregels	GVA (www.justis.nl/producten/gva)	GVA niet ouder dan 2 jaar (gerekend vanaf uiterste termijn indienen van de Aanmelding)
Belasting/ sociale premies	Verklaring belastingdienst	Niet ouder dan 6 maanden (gerekend vanaf uiterste termijn indienen van de Aanmelding)

Buitenlandse ondernemingen moeten vergelijkbare verklaringen uit het land van herkomst overleggen. Indien een dergelijke verklaring niet in het betrokken land wordt afgegeven, kan deze worden vervangen door een verklaring onder ede – of in een land waar niet in een eed is voorzien, door een plechtige verklaring – die door Gecertificeerde Instelling is afgelegd ten overstaan van een notaris.

6. Minimum eisen

6.1 Beroepsbevoegdheid

Eis 1: Inschrijving in het beroeps- of handelsregister
De Gecertificeerde Instelling dient ingeschreven te zijn in het beroeps- of handelsregister volgens de eisen van de wetgeving van het land waar hij is gevestigd. Gecertificeerde voldoet aan deze eis en verklaart dit door middel van het invullen en ondertekenen van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (Bijlage 6)

Bewijs bij Aanmelding:
Gecertificeerde Instellingen (moeten een recent origineel uittreksel van de Kamer van Koophandel, dat op het tijdstip van indienen van de Aanmelding niet ouder is dan 6 maanden), bij de Aanmelding indienen.

Eis 2: Certificering
Certificering door het keurmerkmerkinstituut als gecertificeerde instelling zoals bedoeld in artikel 3.2 en artikel 3.4 van de Jeugdwet.
De gecertificeerde instelling moet voldoen aan het normenkader voor de gecertificeerde instelling.
De instelling dient vernoemd te zijn als Gecertificeerde Instelling op:
www.keurmerk.nl/sectoren/zorgwelzijn/certificering-jeugdbescherming-en-jeugdreclassering/

6.2 Financiële en economische draagkracht
Eis 3: financiële en economische draagkracht
De financiële en economische draagkracht van de Gecertificeerde Instelling is zodanig dat de continuïteit van de dienstverlening gedurende de looptijd van de opdracht niet in gevaar komt.

Bewijs bij Aanmelding:
Gecertificeerde Instelling verklaart aan deze eis te voldoen door middel van het invullen en het rechtsgeldig ondertekenen van de UEA.

Bewijs bij Verificatie:
De Gelderse Gemeenten kunnen met betrekking tot de financiële en economische draagkracht nadere bewijsmiddelen opvragen ter verificatie van de juistheid van deze verklaring.

6.3 Technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid
Eis 4: Kwaliteit
De Gecertificeerde Instelling treft maatregelen om systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening als bedoeld in artikel 4.1.4 Jeugdwet te waarborgen. Gecertificeerde Instelling heeft geen corrigerende of bestuursrechtelijke maatregel(en) opgelegd gekregen van de Toezichthouder voor de locatie(s) waar zij cliënten uit de regio Gelderland bedient.

Bewijs bij Aanmelding:
Gecertificeerde Instelling verklaart aan deze eis te voldoen door middel van het invullen en het rechtsgeldig ondertekenen van de UEA.

Bewijs bij Verificatie:

De Gelderse Gemeenten kunnen met betrekking tot de maatregelen om systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening te waarborgen nadere bewijsmiddelen opvragen ter verificatie van de juistheid van deze verklaring.

Eis 5: Referentieopdrachten bij tussentijdse toetreding *(incl. definities)*
Door gemeenten kan bij tussentijdse toetreding aan een Gecertificeerde Instelling gevraagd worden om referentieopdrachten te overleggen. Wanneer een Gecertificeerde Instelling zich aanmeldt voor (één of meerdere) producten, dan dient hij voor elk product middels een referentieformulier te verklaren dat hij een referentie heeft waaruit ervaring blijkt met het behandelen/begeleiden van minstens twintig cliënten met betreffend product en dat deze behandeling/begeleiding naar behoren is uitgevoerd en afgerond.

Indien Gecertificeerde Instelling beschikt over één referentie die op verschillende producten betrekking heeft waar Gecertificeerde Instelling zich voor aanmeldt, en die alle voor dezelfde referent werden uitgevoerd, dan moet één referentieformulier worden ingediend voor de betreffende producten samen.

Uit de omschrijving van de referentie moet te allen tijde helder blijken op welke producten het referentieformulier betrekking heeft èn dat sprake is van Jeugdhulp aan cliënten waarop de betreffende producten zijn ingezet. Let op: onverkort geldt de eis dat met elk product tenminste twintig cliënten werden behandeld/begeleid.

Indien Gecertificeerde Instelling beschikt over meerdere referenties die op verschillende producten betrekking hebben waar Gecertificeerde Instelling zich voor aanmeldt, en die derhalve voor verschillende referenten werden uitgevoerd, dan moet één referentieformulier per referent worden ingediend voor de betreffende producten die samen voor één referent werden uitgevoerd.

Uit de omschrijving van de referenties moet te allen tijde helder blijken op welke producten de referentieformulieren betrekking hebben èn dat sprake is van Jeugdhulp aan cliënten waarop de betreffende producten zijn ingezet. Let op: onverkort geldt de eis dat met elk product tenminste twintig cliënten werden behandeld/begeleid.

Voor alle voormelde referenties geldt bovendien:

Op het referentieformulier moet de referent worden vermeld die desgevraagd over de Jeugdhulp zal verklaren dat de Jeugdhulp middels betreffend product naar behoren is uitgevoerd. De referentie moet eenvoudig controleerbaar zijn door middel van het opgeven van correct en bruikbare contactgegevens van de referent.

Indien de Gecertificeerde Instelling een referentie opgeeft die de Gecertificeerde Instelling tezamen met een andere partij heeft uitgevoerd, dan telt alleen het gedeelte van de referentie mee dat de Gecertificeerde Instelling zelf heeft uitgevoerd (behoudens voor zover de Gecertificeerde Instelling in combinatie met die andere partij aanmeldt of de Gecertificeerde Instelling op die derde partij een beroep doet conform paragraaf 3.2 Inkoopleidraad).

De Gelderse Gemeenten behouden zich het recht voor om de referenties te verifiëren, onder meer door telefonisch contact op te nemen met de opgegeven referent. Wanneer bij controle blijkt dat de Gecertificeerde Instelling niet aan Eis 5 voldoet voor alle betreffende producten, dan zal geen Ontwikkelovereenkomst met de Gecertificeerde Instelling worden gesloten.

Bewijs bij Aanmelding:
Gecertificeerde Instelling verklaart aan deze eis te voldoen door middel van het invullen en het rechtsgeldig ondertekenen van de Referentieformulier(en) conform Bijlage 7.

Let op: Gecertificeerde Instelling hoeft bij Aanmelding nog geen verklaring van de referent zèlf, noch een ander document, dus anders dan Bijlage 7 te uploaden.

Bewijs bij Verificatie:
De Gelderse Gemeenten kunnen met betrekking tot de informatie op Referentieformulier(en) nadere bewijsmiddelen opvragen ter verificatie van de juistheid van deze verklaring.

Definities bij Eis 5
Met betrekking tot Eis 5 wordt onder de navolgende begrippen verstaan:

Referentie: de referentieopdracht. De Jeugdhulp waarop de referentieopdracht betrekking heeft, moet zijn uitgevoerd in de afgelopen drie jaar teruggerekend vanaf de sluitingsdatum van de aanmeldingstermijn.

Referentieopdracht: een opdracht waaruit blijkt:
- *ervaring met het behandelen/begeleiden van minstens twintig cliënten middels de inzet van betreffend product; èn*
- *dat deze behandeling/begeleiding naar behoren werd uitgevoerd.*

Referentieformulier: het formulier (Bijlage 9 bij de Inkoopleidraad) waarmee Gecertificeerde Instelling verklaart dat de informatie die ten aanzien van de referentie wordt verstrekt, volledig en naar waarheid is.

Referent: de opdrachtgever voor de referentieopdracht. De referent die wordt voorgedragen moet een professional of een professionele instantie zijn, bijvoorbeeld een gemeente, school een GGZ-instantie etc. De referent mag niet de Jeugdige zelf zijn of diens ouder/verzorger, noch andere personen in de directe persoonlijke levenssfeer.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET

Bijzondere kosten Jeugdbescherming

1 Inleiding

Met de invoering van de Jeugdwet bent u als gemeente verantwoordelijk geworden voor jeugdhulp in het gedwongen kader en de bekostiging ervan. Over de diverse varianten en tarieven voor jeugdbescherming en jeugdreclassering verscheen in 2014 een uitgebreide brochure. http://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1410-handreiking-tarieven-2014-jeugdbescherming-en-jeugdreclassering-beschikbaar.

Het jeugdbeschermingstarief is opgebouwd uit een aantal onderdelen: urenbesteding voor directe uitvoering, opslagkosten, personele overhead kosten en bijzondere kosten. Deze factsheet gaat over de bijzondere kosten. Bijzondere kosten zijn specifieke kosten die gemaakt worden voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel (voogdij of ondertoezichtstelling) die uit huis zijn geplaatst en in een residentiële voorziening of zelfstandig wonen. De bijzondere kosten van pleegkinderen blijven in deze factsheet buiten beschouwing. Deze worden geregeld via de pleegvergoeding waarover u meer kunt lezen in de recent verschenen *Handreiking Pleegvergoeding.* http://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1599-handreiking-vergoeding-pleegzorg-voor-gemeenten-beschikbaar.

Bijzondere kosten hebben geen betrekking op de dagelijkse kosten voor opvoeding en verzorging van een jeugdige. Het gaat om specifieke kosten die kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën:

1 Algemene bijzondere kosten: denk aan kosten van schoolkeuze-advies, naamswijziging, identiteitsbewijs etc.
2 Ziektekosten: hier gaat het met name om de vergoeding van de aanvullende zorgverzekering en eventuele ziektekosten die niet door de zorgverzekering worden gedekt. Ook de ziektekosten van illegale jeugdigen onder voogdij vallen onder deze kostenpost.
3 Kosten forensische diagnostiek: hier gaat het om forensisch onderzoek dat de jeugdbescherming aanvraagt ten behoeve van een justitiële beslissing van een rechterlijke instantie.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
jeugdzorg nederland
Ministerie van Veiligheid en Justitie

April 2016

In artikel 303 van het Burgerlijk Wetboek staat dat - voor zover de wet niet anders bepaalt - de met voogdij belaste stichting dezelfde bevoegdheden en verplichtingen heeft als andere voogden. Als gemeente moet u hiervoor de voorwaarden scheppen. De bijzondere kosten werden tot 2015 vergoed vanuit de provinciale doeluitkering die geheel is opgegaan in de integratie-uitkering Sociaal Domein. De vergoeding voor de bijzondere kosten is eind 2013 vastgesteld op € 255 per maatregel (en als component toegevoegd aan het door het Rijk vastgestelde integrale tarief voor zowel de maatregel van voogdij als de ondertoezichtstelling. Voor jeugdigen van de William Schrikker Groep (WSG) gold een hoger tarief van € 462 aangezien de zorg voor jeugdigen met een beperking hogere bijzondere kosten met zich meebrengt. De bijzondere kosten maken deel uit van het integrale tarief voor de OTS en voogdij zoals deze is opgenomen in de factsheet 'Tarieven Voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering'.

Als gemeente heeft u een financiële zorgplicht en dient u afspraken te maken met gecertificeerde Instellingen (GI's) over de vergoeding van bijzondere kosten. Welke kosten komen al dan niet in aanmerking voor vergoeding? Bepaalt u dat samen met de GI of laat u de GI hierin vrij? Hoe groot is het beschikbaar budget? Op welke wijze worden de bijzondere kosten gefinancierd; lumpsum of maakt u andere afspraken? Deze factsheet voorziet u van input voor dit gesprek. U krijgt informatie over uw wettelijke zorgplicht en krijgt een overzicht van veelvoorkomende bijzondere kosten in de praktijk. Overigens gaat het om aan te bevelen richtlijnen, dus niet om wettelijk voorgeschreven normen. In de slotparagraaf vindt u aandachtspunten voor samenwerking met de GI.

2 Wat schrijft de wet voor?

Voor jeugdigen met een kinderbeschermingsmaatregel geldt dat de biologische ouders onderhoudsplichtig zijn en bijzondere kosten zelf moeten vergoeden. Deze onderhoudsplicht, de wettelijke verplichting van iemand om een ander te onderhouden, vloeit voort uit artikel 1:392 BW. Onderhoudsplicht houdt in dat ouders er in ieder geval voor moeten zorgen dat de jeugdige basale zaken als onderdak, kleding, voeding, scholing, medische hulp en verzekeringen krijgt.

In de praktijk komt het echter geregeld voor dat in het belang van het kind bijzondere kosten voor een jeugdige gemaakt moeten worden die niet op de ouders (kunnen) worden verhaald, die ook niet uit een andere regeling vergoed kunnen worden en waarbij het wel in het belang van de jeugdige is dat deze kosten worden gemaakt. Het ministerie heeft daartoe een vergoeding voor deze bijzondere kosten opgenomen in het integrale tarief van de OTS en de voogdij. Deze middelen zijn overgeheveld aan de gemeenten. De gemeente heeft vanuit de Jeugdwet een zorgplicht in dergelijke gevallen. Het maakt wel uit welke kinderbeschermingsmaatregel is uitgesproken. Hieronder leest u hierover meer.

Zorgplicht gemeente bij voogdij

De GI die met de voogdij van een jeugdige is belast, heeft in principe dezelfde bevoegdheden en verplichtingen als andere (reguliere) voogden. Dit is bepaald in artikel 1:303 Burgerlijk Wetboek (BW). De GI is als voogd verantwoordelijk voor de opvoeding en verzorging van de jeugdige, is diens wettelijk vertegenwoordiger en beheert diens vermogen. De GI heeft als voogd geen onderhoudsplicht omdat deze in principe nog bij de ouders ligt. Als er geen onderhoudsplichtigen zijn of als deze niet in staat zijn om aan deze plicht te voldoen (b.v. als gevolg van beperkte financiële omstandigheden), kan[1] de GI als voogd besluiten bepaalde bijzondere kosten, in het belang van de jeugdige te vergoeden. In de praktijk blijkt dat ouders van wie het gezag beëindigd is vaak niet aan hun onderhoudsplicht gehouden kunnen worden. Voor deze kosten voor voogdijkinderen t.a.v. de onderhoudsplicht wordt er een beroep gedaan op gemeenten.

In aanvulling hierop.
Voor pleegkinderen met een kinderbeschermingsmaatregel (gedwongen kader) en pleegkinderen onder pleegoudervoogdij geldt voor de overheid een bijzondere onderhoudsplicht die pleegouders in staat stelt deze

1 Er wordt gesproken over 'kan' omdat in eerste instantie getracht moet worden de kosten op de ouders te verhalen.

pleegkinderen adequaat te verzorgen en op te voeden. Grondslag voor deze bijzondere onderhoudsplicht van de overheid is de uitspraak van de Hoge Raad op 30 november 2007 (ECLI:NL:2007:BA8447).

Zorgplicht gemeente bij ondertoezichtstelling (OTS)

In het geval van een ondertoezichtstelling ligt de onderhoudsplicht en wettelijke vertegenwoordiging bij de ouder(s) met gezag, ongeacht of de jeugdige in het kader van een ondertoezichtstelling met een machtiging uithuisplaatsing in een residentiële voorziening is geplaatst. Het kan ook bij de OTS desondanks voorkomen dat noodzakelijke bijzondere kosten niet op de ouders (kunnen) worden verhaald, terwijl het wel in het belang van de jeugdige is dat deze kosten worden gemaakt. De GI kan dan besluiten om deze kosten te maken en zal voor vergoeding een beroep doen op de gemeente.

Bijzondere kosten komen derhalve voor vergoeding in aanmerking als:

a de kosten door de GI/gemeente als noodzakelijk en bijzonder worden beoordeeld,
b er sprake is van een uithuisplaatsing op grond van een machtiging,
c er voor deze kosten geen uitkering op grond van een andere regeling kan worden verstrekt en
d de kosten redelijkerwijs niet zijn te verhalen op de onderhoudsplichtige ouders.

3 Algemene bijzondere kosten

Tot 2015 werden door Bureaus Jeugdzorg – thans GI - uiteenlopende algemene bijzondere kosten vergoed. Deze zijn geïnventariseerd en vindt u in het onderstaande overzicht. Dit overzicht is niet voorschrijvend of uitputtend; een GI kan in het belang van het kind andere kosten vergoeden. Als gemeente dient u hierover afspraken te maken met de GI.

Ook kunt u afspraken maken over eventuele aanvullende voorwaarden per kostenpost. Denk aan het opnemen van een maximumbedrag per kostenpost of het vaststellen van bedragen per leeftijdscategorie en/of bedragen per periode. Daarnaast kunnen voorwaarden worden opgenomen die verband houden met de administratieve afwikkeling zoals de wijze van declareren.

In het onderstaande overzicht vindt u ook nog aanvullende vergoedingen voor twee speciale categorieën jeugdigen: jeugdigen die in een voormalige AWBZ-instelling zijn geplaatst en minderjarigen die zelfstandig wonen.

Inventarisatie algemene bijzondere kosten

Aansprakelijkheidsverzekering

Bij aansprakelijkheid is de leeftijd van de jeugdige van belang:

- De wettelijk vertegenwoordiger van een minderjarige (ouder met gezag of voogd) is aansprakelijk voor de schade die een minderjarige jonger dan 14 jaar aanricht. Dit wordt risicoaansprakelijkheid genoemd.
- Als een jeugdige tussen de 14 en 16 jaar schade veroorzaakt, dan is zowel de jeugdige zelf als de wettelijk vertegenwoordiger aansprakelijk. De wettelijk vertegenwoordiger kan echter niet aansprakelijk gesteld worden als deze kan aantonen dat hij/zij de schade toebrengende gedraging niet had kunnen voorkomen.
- Een jeugdige van 16 jaar en ouder is zelf aansprakelijk, tenzij het de wettelijk vertegenwoordiger verweten kan worden dat deze de schade toebrengende gedraging niet heeft belet.
- De aansprakelijkheidsverzekering keert niet uit als er opzet in het spel is, tenzij de jeugdige jonger dan 12 jaar is.

De GI heeft voor jeugdigen onder voogdij en voor uit huis geplaatste jeugdigen met een ondertoezichtstelling een secundaire AVP (Aansprakelijkheidsverzekering Particulieren) afgesloten. ‘Secundair’ betekent hier dat de AVP van de ouders of de pleegouders aangesproken wordt, voordat de verzekering van de GI aangesproken kan worden. In geval van een schade veroorzaakt door een jeugdige die onder toezicht staat, moet bepaald worden of de eigen ouders- of pleegouders verzekerd zijn en bij voogdij de pleegouders.

Naamswijziging
Als de GI een naamswijziging voor een jeugdige noodzakelijk acht, kan deze de kosten (deels) vergoeden.

Reiskosten in verband met onderwijs
Noodzakelijke reiskosten die in verband met het volgen van lessen met het openbaar vervoer worden gemaakt, komen in aanmerking voor een vergoeding. De vergoeding wordt voor een bepaalde periode verstrekt (bijvoorbeeld voor een maand) en er kan sprake zijn van een eigen bijdrage.
Ook kunnen er voorwaarden worden gesteld aan de administratieve afwikkeling of aan het te reizen traject.

Reiskosten ouders
Reiskosten van ouders voor bezoeken aan hun elders geplaatste kind(eren) kunnen periodiek (bijvoorbeeld eenmaal per maand) worden vergoed. Ook aan deze vergoeding kunnen voorwaarden worden verbonden, zoals het inkomensniveau van de ouders, het vervoermiddel, de maximale hoogte van de vergoeding en de wijze van administratieve afwikkeling.

Aanschaf (brom)fiets of scooter
De vergoeding voor de aanschaf van een fiets, bromfiets, regenpak, bromfietscertificaat, helm, reparaties en dergelijke kan per leeftijdscategorie worden geregeld, per periode (bijvoorbeeld per 2 jaar) of beiden.

Binnen de genoemde periodes of leeftijdscategorieën kunnen de bedragen eventueel verdeeld worden over meerdere aanschaffen. Aanvullende voorwaarden kunnen zijn:
- Bedragen die in een periode niet volledig zijn benut, kunnen niet worden overgeheveld naar een volgende periode.
- Betaling vindt uitsluitend plaats aan de hand van de originele bon of nota.

Bril en contactlenzen
Als een bril niet wordt vergoed door de zorgverzekeraar, kan een vergoeding per periode plaatsvinden voor de aanschaf van een montuur tot een maximumbedrag. Brilglazen kunnen worden gedeclareerd bij de zorgverzekeraar.

De maximale vergoeding voor lenzen, vloeistof, controle en eventuele verzekering kan afhankelijk worden gesteld van leeftijd, periode en medische indicatie. De bedragen kunnen eventueel verdeeld worden over meerdere aanschaffen. Let op aftrek van de vergoeding door de zorgverzekeraar.

Begrafenis of crematie
De aan een begrafenis of crematie verbonden kosten die redelijkerwijs moeten worden gemaakt, kunnen na overleg ten laste van de GI worden gebracht.

Identificatiebewijs (paspoort of identiteitskaart)
Krachtens de Wet op de Identificatieplicht geldt voor alle personen vanaf 14 jaar een identificatieplicht. Voor uithuisgeplaatste minderjarigen van 14 jaar en ouder kunnen de kosten voor aanschaf van een identificatiebewijs (inclusief eventueel benodigde pasfoto's) volledig gedeclareerd worden bij de GI. Als voorwaarde kan worden opgenomen dat vermissings- en spoedkosten niet voor vergoeding in aanmerking komen.

Uittreksel geboorteregister BPR
De kosten voor het verkrijgen van een uittreksel uit het persoonsregister en/of geboorteregister ten behoeve van het voldoen aan wettelijke verplichtingen komen voor vergoeding in aanmerking.

Kosten verbonden aan onder curatele stelling, bewindsvoering of mentorschap
Deze kosten worden sporadisch opgevoerd en bekostigd voor jeugdigen met een verstandelijke beperking omdat deze kosten niet langs andere weg worden vergoed.

School- en beroepskeuzeonderzoek
De kosten van school- of beroepskeuzeonderzoek kunnen voor een minderjarige vanaf een bepaalde leeftijd (veelal 12 jaar) worden vergoed tot een bepaald maximum.

Verblijfsvergunning
De kosten van een verblijfsvergunning komen voor vergoeding in aanmerking, mits deze inhoudelijk zijn onderbouwd door de voogd.

Tolk
Tolkkosten kunnen worden vergoed als deze noodzakelijk worden geacht voor de hulpverlening.

Algemene onderwijskosten
Het uitgangspunt is dat de kosten verbonden aan het volgen van regulier onderwijs, niet zijnde basisonderwijs, (zoals les- en cursusgeld) worden vergoed. Onder regulier onderwijs worden opleidingen verstaan die:
- door de overheid worden bekostigd (rijks- of gemeentelijke scholen)
- door de overheid worden aangewezen (bijvoorbeeld bijzonder onderwijs)
- erkend zijn op grond van de Wet op de erkende onderwijsinstellingen (particuliere scholen)

Als een minderjarige in het kader van voorbereiding op zelfstandigheid is aangewezen op het volgen van niet regulier onderwijs, worden de hieraan verbonden kosten, zoals lesgelden en boeken, in principe vergoed.

Specifieke onderwijskosten
Onder deze kosten vallen:
- Boeken en leermiddelen voortgezet onderwijs tot een maximumbedrag per schooljaar (inclusief pennen, schriften, agenda, schooltas, rekenmachine)
- Ouderbijdrage en schoolreizen basisonderwijs tot een maximumbedrag per schooljaar
- Ouderbijdrage en schoolreizen voortgezet onderwijs tot een maximumbedrag per schooljaar
- Lesmateriaal beroepsopleiding
- Als in het kader van een beroepsopleiding materialen en/of duurzame goederen moeten worden aangeschaft, kan per periode (bijvoorbeeld twee schooljaren) een vergoeding worden toegekend.

Kleding
Bij een eerste uithuisplaatsing kan een bedrag worden vergoed voor een kledinguitzet. Deze vergoeding is niet van toepassing voor gezinnen die kinderen in een crisissituatie opvangen; voor hen geldt namelijk de regeling pleegvergoeding.

Aanvullende vergoedingen voor jeugdigen in een voormalige AWBZ-voorziening[2]
Voor jeugdigen die in een voormalige AWBZ-voorziening worden geplaatst, gelden de onderstaande aanvullende vergoedingen:

Zak-, kleed- en wasgeld
Afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige wordt een bedrag per dag uitgekeerd. Bij het bepalen van de te declareren periode telt zowel de dag van aankomst als de dag van vertrek mee.

Vakantiekampen voor jeugdigen met een beperking
Als een minderjarige met een beperking op aanwijzing van de GI een vakantiekamp speciaal aangepast aan zijn/haar beperking bezoekt, kunnen de hieraan verbonden kosten tot een bepaald bedrag worden vergoed.

2 Vóór 2015 werden deze posten vanuit verschillende financieringsstromen bekostigd, afhankelijk van het type plaatsing: plaatsing in een AWBZ-instelling of plaatsing in een reguliere residentiële voorziening. Dit had te maken met verschillende wetgeving en daaraan gekoppelde financieringssystematieken. Nu er sprake is van één wet en één financieringssystematiek kan voor deze kostenposten hetzelfde beleid worden gehanteerd door de gemeente als voor de andere genoemde kostenposten.

Aanvullende vergoedingen in verband met zelfstandige kamerbewoning

Minderjarigen die zelfstandig wonen, komen voor de onderstaande aanvullende vergoedingen in aanmerking:

Dagvergoeding

Een minderjarige van 15 jaar en ouder die op aanwijzing van de GI zelfstandig op kamers woont, kan een dagvergoeding krijgen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Er moet een machtiging uithuisplaatsing voor zelfstandige kamerbewoning zijn.
- De jeugdige moet een kopie van de huurovereenkomst overleggen.

De dagvergoeding kan niet worden verstrekt aan minderjarigen die vanuit een residentiële voorziening op kamers gaan wonen en nog gedurende een bepaalde periode ingeschreven blijven bij deze voorziening.

De dagvergoeding wordt na afloop van de maand uitbetaald.

Verblijf in het ziekenhuis

Als een zelfstandig wonende minderjarige wordt opgenomen in het ziekenhuis kan de GI deze jeugdige voor een periode van maximaal 3 maanden in staat stellen zijn kamer aan te houden en alle uitgaven te doen die redelijkerwijs in deze periode gedaan moeten worden.

Inrichtingskosten

Minderjarigen die zelfstandig op kamers gaan wonen, kunnen eenmalig een redelijke vergoeding krijgen voor inrichtingskosten. Deze vergoeding wordt niet verstrekt aan minderjarigen die vanuit een residentiële voorziening op kamers gaan wonen en nog gedurende een bepaalde periode ingeschreven blijven bij deze voorziening.

Babyvergoeding

Er bestaat een dagvergoeding voor een baby gedurende maximaal 6 maanden (of korter als de moeder eerder meerderjarig wordt) en een vergoeding voor de babyuitzet vanaf de zesde maand van de zwangerschap.

Beschermingsmaatregel 18+

18-plussers met een beperking (die veelal onder voogdij staan van WSG) komen vaak in aanmerking voor een beschermingsmaatregel 18+. De kosten om curatele, bewind en mentorschap te regelen worden voor deze jeugdigen vergoed.

4 Ziektekosten en zorgverzekering

Er is veel te doen over de zorgverzekering van jeugdigen met een kinderbeschermingsmaatregel. Wat is nu precies de verantwoordelijkheid van gemeenten op dit gebied? Deze paragraaf begint met de belangrijkste punten uit deze discussie en sluit af met hoe gemeenten moeten omgaan met de ziektekosten van een speciale categorie jeugdigen: illegale jeugdigen met een kinderbeschermingsmaatregel.

Discussie verantwoordelijkheid zorgverkering

Verleden

De provincies stelden in het verleden geld beschikbaar voor de inkoop en financiering van de aanvullende zorgverzekering voor jeugdigen met een voogdijmaatregel. Bureaus Jeugdzorg kochten de zorgverzekering collectief in bij VGZ. Dit leverde volumekorting op. Bovendien werd bij zorgverzekeraar VGZ een zorgaanbod ingekocht dat past bij deze doelgroep. Voor jeugdigen met een (voorlopige) OTS vergoedden provincies in voorkomende gevallen een aanvullende zorgverzekering ook al gold ook toen de basisregel dat deze kinderen verzekerd moesten worden via hun biologische ouders.

Huidige situatie

Gemeenten hebben de middelen voor het financieren van de aanvullende zorgverzekering voor jeugdigen met een voogdijmaatregel overgeheveld gekregen bij de decentralisatie. Voor jeugdigen met een (voorlopige) OTS echter, zijn in uitzonderingsgevallen ook middelen beschikbaar gesteld. De biologische ouders zijn, zo lang zij het gezag hebben over hun kinderen, verantwoordelijk voor het afsluiten en financieren van de zorgverzekering. Ook hier geldt dat niet in alle gevallen op de ouders verhaald kan worden.

Gemeenten hebben geen wettelijke verplichting om voor een verzekerde vorm van zorg te kiezen. Wel hebben gemeenten een zorgplicht. Het staat gemeenten dus vrij om te kiezen of zij de zorgverzekering van jeugdigen onder voogdij willen financieren of op andere wijze zorg willen leveren of bekostigen.

Situatie 2016

Ook voor 2016 is een collectieve basiszorgverzekering en aanvullende zorgverzekering bij VGZ afgesloten voor jeugdigen onder voogdij.
In de praktijk werkt het als volgt:

- Als een rechter heeft bepaald dat een voogdijmaatregel nodig is, dan meldt de GI de jeugdige aan bij VGZ.
- VGZ brengt de premie rechtstreeks in rekening bij de GI.
- De jeugdige maakt voor de basiszorgverzekering gebruik van het algemene basispakket *VGZ Ruime Keuze* en voor de aanvullende zorgverzekering van het speciale op maat gemaakte pakket *Aanvullende Verzekering Bureaus Jeugdzorg*. Meer informatie vindt u op de website van VGZ https://www.vgz.nl/SiteCollectionDocuments/2016/d0192-vgz-voorwaarden-aanvullend-bureaus-jeugdzorg-2016.pdf. De kosten voor deze verzekeringen (in 2016 15, 75 euro per maand per kind voor de aanvullende zorgverzekering) verrekenen de GI's met gemeenten (veelal als onderdeel van het integrale tarief). Er hoeft geen premie te worden betaald voor de basisverzekering.

2017 en verder

In overleg met Jeugdzorg Nederland is besloten om de collectieve verzekering voor het jaar 2016 te verlengen. Er blijkt meer tijd nodig voor gemeenten om zich te oriënteren op de mogelijkheden voor individuele financiering van medische kosten die onder de aanvullende verzekering vallen. Gemeenten staan dus met ingang van 2017 voor de keuze: Willen wij de zorgverzekering voor jeugdigen met een voogdijmaatregel voortzetten of willen wij medische kosten als deze zich voordoen zelf dragen als gemeente?

Er zijn diverse argumenten meegewogen bij het besluit om ook voor 2016 een collectieve verzekering af te sluiten:

- Het overeengekomen tarief van de collectieve verzekering is zeer gunstig.
- De collectieve verzekering is aangepast op de veelvoorkomende specifieke behoeften van jeugdigen onder voogdij (zo worden een plaswekker, eigen bijdrage bij ADHD-medicijnen en speltherapie bijvoorbeeld vergoed).
- Uit de praktijk blijkt dat wanneer een jeugdige onder voogdij geen verzekering heeft, de kosten alsnog bij de gemeente terecht komen (in de vorm van een zorgvraag aan de gemeente, een hoger tarief van de instelling waar de jeugdige verblijft of een declaratieverzoek voor bijzondere kosten in het kader van de pleegvergoeding).

Ziektekosten van illegale jeugdigen

Illegale jeugdigen met een maatregel voor voogdij of ondertoezichtstelling kunnen niet worden verzekerd. De GI heeft op grond van artikel 1:303 in het Burgerlijk Wetboek als voogdijinstelling de plicht om de ziektekosten van illegale jeugdigen onder voogdij te betalen. Het gaat landelijk om ca. 70 tot 80 jeugdigen per jaar. Onder ziektekosten vallen alle verstrekkingen zoals die ook gelden voor de basisverzekering alsmede de aanvullende verzekering. De gemeente vergoedt deze kosten aan de GI. De uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen voor illegale jeugdigen maakt immers inclusief ziektekosten deel uit van de doeluitkering die is overgeheveld naar de integratie-uitkering Sociaal Domein.

In de p*q benadering (zie *Brochure Tarieven 2014 Voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering* http://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1410-handreiking-tarieven-2014-jeugdbescherming-en-jeugdreclasseringbeschikbaar) is net als voor alle andere voogdijkinderen in de prijs (p) een vergoeding opgenomen voor de aanvullende verzekering voor illegale jeugdigen onder voogdij. De aanvullende verzekering is onderdeel van het integrale tarief uit de factsheet. Daarnaast is separaat in de doeluitkering de vergoeding opgenomen voor kosten die vallen onder de basisverzekering. Deze kosten voor de basisverzekering werden via een subsidieregeling uit de doeluitkering bekostigd. Deze doeluitkering is in zijn geheel overgeheveld naar de integratie uitkering sociaal domein.

Let op: De ziektekosten voor illegale jeugdigen met een OTS-maatregel worden niet door de GI's of gemeenten betaald. In principe zijn de ouders onderhoudsplichtig en verantwoordelijk voor de ziektekosten. Als het niet mogelijk is om de ziektekosten op de ouders te verhalen, wat vaak het geval zal zijn, kunnen zorgaanbieders deze kosten declareren bij het Zorginstituut Nederland (regeling *Onverzekerbare vreemdelingen* http://www.zorginstituutnederland.nl/verzekering/onverzekerbare+vreemdelingen).

Voor een uitgebreide toelichting over kosten voor jeugdhulp en medische kosten bij rechtmatig en niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen verwijs ik u naar de factsheeft:
https://www.voordejeugd.nl/15-actueel/1719-factsheet-voor-alle-kinderen-jeugdwet-minderjarige-vreemdelingen

5 Forensische diagnostiek

Forensische diagnostiek is psychologische en/of psychiatrische diagnostiek ter voorbereiding van een strafrechtelijke of civielrechtelijke beslissing. Er is een *Landelijk Kader Forensische Diagnostiek Jeugd 2014* (LKFDJ). Dit kader is in september 2014 vastgesteld door het zogenaamde *Topberaad Jeugd* en heeft betrekking op zowel het strafrechtelijke als het civielrechtelijke domein. In het kader zijn afspraken, richtlijnen en procedures vastgelegd over de inhoud, kwaliteitseisen, organisatie en wet- en regelgeving van forensische diagnostiek voor jeugdigen. Jeugdbeschermingsmaatregelen zijn civielrechtelijke beslissingen[3]. De kosten voor forensisch onderzoek in het civielrechtelijk kader worden beschouwd als bijzondere kosten en moeten door de gemeente worden betaald.

Het gaat om diagnostiek ter voorbereiding van een rechterlijke beslissing over:

- een jeugdbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of voogdij) en bijbehorende machtiging voor uithuisplaatsing
- gezag en omgangsregeling na een scheiding
- contra-expertise of een second opinion in het kader van bovenstaande zaken

Uitvoerder

Het onderzoek wordt uitgevoerd door onafhankelijke onderzoekers van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) https://www.nifpnet.nl/. Deze onderzoekers werken volgens het *Landelijk Kader Forensische Diagnostiek Jeugd 2014 (LKFDJ)* https://www.nifpnet.nl/Portals/0/Formats%20straf%20jeugd/LKFDJ%20-%20definitief.pdf.

Opdrachtgever

Forensisch onderzoek kan op ieder moment door iedere betrokken partij worden aangevraagd. In de praktijk fungeren de Raad voor de Kinderbescherming en de GI meestal als opdrachtgever.

Kosten en betaling

Uitgangspunt is dat de opdrachtgever betaalt. Heeft een GI het onderzoek aangevraagd, dan zijn de kosten voor deze GI. GI's hebben hiervoor budget. In het tarief (p) voor iedere cliënt (q) met een jeugdbeschermingsmaatre-

3 In het kader van het jeugdstrafrecht is in alle gevallen het Openbaar Ministerie (OM) de opdrachtgever en dus ook de financier van het onderzoek.

gel is voor forensische diagnostiek een gemiddeld bedrag van € 40 per jaar opgenomen als onderdeel van het normbedrag 2014. Dit bedrag werd al gehanteerd in de provinciale doeluitkering Jeugdzorg die in zijn geheel is opgegaan in de integratie-uitkering Sociaal Domein.

Voor civielrechtelijke onderzoeken bestonden - in afwijking van strafrechtelijke onderzoeken - nog geen normen voor uurtarieven en het aantal uren dat per onderzoekmodule nodig/beschikbaar is. Civielrechtelijke onderzoeken blijken in omvang zeer uiteenlopend en inzicht in de uurtarieven van de onderzoekers ontbreekt. Eind 2015 is alsnog een richtlijn ontwikkeld.

WSG

Bij de doelgroep van WSG (jeugdigen en ouders met een beperking) is relatief vaak en uitgebreid forensische diagnostiek nodig. Het is nu eenmaal niet eenvoudig om de opvoedcapaciteiten en leerbaarheid van ouders met een verstandelijke beperking in te schatten. Om te kunnen bepalen of zij adequaat antwoorden kunnen geven op de opvoedingsvragen van hun kinderen (die veelal ook een beperking hebben) is extra onderzoek in veel gevallen noodzakelijk.

6 Aandachtspunten voor de samenwerking tussen GI en gemeente

Het is van belang dat gemeenten met GI's afspraken maken over de vergoeding van bijzondere kosten. Gemeenten kunnen zich op dit gesprek voorbereiden aan de hand van de onderstaande punten:

Aanvullende tarief afspraken nodig!

In de huidige contracten tussen gemeenten en GI's is mogelijk niet expliciet rekening gehouden met bijzondere kosten.

Kiezen voor een bekostigingssystematiek

Vanuit het oogpunt van efficiency is het wenselijk dat gemeenten op het punt van de bijzondere kosten afspraken maken die aansluiten op de systematiek die zij hanteren bij de algemene financieringsafspraken met de GI.

Gemeenten kunnen, ook voor de bijzondere kosten, kiezen voor een van de onderstaande systemen van bekostiging:

- Prestatiebekostiging (ook wel outputbekostiging of p*q-bekostiging genoemd)
  Deze wijze van bekostiging werd door de provincies gehanteerd. Er bestaat een directe relatie tussen de geleverde prestatie en de bekostiging. Het definiëren, factureren en monitoren van de zorgprestaties in de vorm van zorgproducten staat centraal. Voordeel van deze wijze van bekostiging: het stimuleert de doelmatigheid doordat de kosten per traject of activiteit duidelijk worden, nadelen: het kan hoge administratieve lasten met zich meebrengen en het risico op budgetoverschrijding bestaat als prestaties ongelimiteerd in rekening kunnen worden gebracht.
- Lumpsum-bekostiging
  Bij deze wijze van financiering stelt de gemeente als opdrachtgever een totaal budget voor alle diensten en activiteiten van de GI beschikbaar, inclusief bijzondere kosten. De GI dient er zelf voor te zorgen dat dit voldoende is. Er vindt geen nacalculatie plaats. Het bedrag kan worden bepaald op basis van de uitgaven van het vorige jaar. Voordeel van deze wijze van bekostiging is dat de gemeente niet wordt verrast met budgetoverschrijdingen, nadeel is dat de gemeente geen invloed heeft op waaraan het geld wordt uitgegeven. Ook krijgt de gemeente geen zicht op of GI's de bijzondere kosten maximaal verhalen op onderhoudsplichtige ouders.
- Richtbedragen (al dan niet met nacalculatie)
  Dit is een tussenvorm. Vooraf worden met de GI afspraken gemaakt over volume en tarief (richtbedrag) voor de bijzondere kosten. U kunt hiervoor de genoemde bedragen uit de inleiding van deze factsheet gebruiken. De gemeente financiert de bijzondere kosten op basis van deze voorcalculatie. Om de continuïteit van de zorg aan jeugdigen te garanderen, werken sommige gemeenten ook nog met een nacalculatie. Aan het einde van de rit verrekenen zij eventuele meer- of minderkosten met de GI. Dit kan uiteraard voordelig of onvoordelig uitpakken voor een gemeente.

Regionale solidariteit

Het is de taak van gemeenten om budgettair ruimte te creëren voor het vergoeden van bijzondere kosten. Daarvoor hebben ze ook de middelen gekregen vanuit de integratie-uitkering Sociaal Domein. Aangezien sommige bijzondere kosten erg hoog kunnen oplopen, met name bij meervoudig beperkte jeugdigen, kan het raadzaam zijn om deze kosten mee te nemen in eventuele regionale solidariteitsafspraken tussen gemeenten.

Agenda gesprek van GI en gemeente

In gesprek met de GI kunnen de volgende vragen op de agenda staan:

1 Welke kaders wil de gemeente stellen bij het vergoeden van de bijzondere kosten?
2 Hoe gaat de bekostiging van bijzondere kosten plaatsvinden?
3 Wat is de hoogte van het beschikbaar budget?
4 Verhalen van bijzondere kosten op onderhoudsplichtige ouders

Colofon

Deze factsheet is tot stand gekomen in samenwerking met:
Jeugdzorg Nederland
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

Landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht

Utrecht, juli 2021

Voorwoord

Dit rapport gaat over kinderen die een jeugdbeschermingsmaatregel hebben. Het kan zijn dat zij door de rechter onder toezicht zijn gesteld. Het kan ook zijn dat ze vanwege een strafbaar feit een jeugdreclasseringsmaatregel kregen opgelegd. Dit doet een rechter niet zomaar. De zorgen zijn dan groot. In beide situaties hebben jeugdbeschermers bij een gecertificeerde instelling de zware taak om deze kinderen te begeleiden.

Achter al deze maatregelen zitten lange en persoonlijke verhalen. In dit rapport noemen we bijvoorbeeld K., een baby van acht maanden oud met ouders die beiden verslaafd zijn aan drugs. En Q., die met haar vijf jaar zag dat haar moeder werd geslagen en misbruikt. Of drie jonge kinderen die al meerdere keren geweld meemaakten en inmiddels op zeven verschillende plekken hebben gewoond. En de veertienjarige M. Hij heeft een zedendelict gepleegd en is uit huis geplaatst.
Deze verhalen maken indruk en laten je voelen waar het bij dit onderwerp écht om gaat.

Een jeugdbeschermingsmaatregel gaat niet over regels of procedures maar gaat over kinderen die het recht hebben om te worden beschermd. Wanneer we ons me laten doordringen in welke situaties deze kinderen zich bevinden, voelen we een enorm besef van urgentie.

We gunnen deze kinderen een jeugdbeschermer die samen met hen en hun ouders bespreekt wat nodig is om de problemen op te lossen. En juist omdat deze kinderen vaak al zoveel hebben meegemaakt is het fijn als één iemand ze een tijd begeleidt, zodat zij elkaar leren kennen en kunnen vertrouwen. Dit lukt niet als er steeds iemand anders komt aan wie zij hun verhaal moeten vertellen.
Ook gunnen we hen dat snel duidelijk is welke hulp zij nodig hebben om hun problemen op te lossen. En áls dan het besluit genomen is welke hulp er moet komen, is het belangrijk dat zij niet te lang op deze hulp moeten wachten. Sterker nog, de kans is groot dat de problemen tijdens dat wachten alleen maar groter worden.

De vergelijking met de intensive care blijft opgaan. De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen. In Nederland kan iemand die acute medische zorg nodig heeft terecht op de intensive care. Het is zo afgesproken dat daar altijd bedden beschikbaar zijn. Een kind dat acute jeugdbescherming en jeugdhulp nodig heeft, zou er ook zeker van moeten kunnen zijn dat deze hulp tijdig beschikbaar is.

Het is onze opdracht als inspecties om te kijken of de jeugdhulp in ons land goed en veilig is. Voor u ligt de tweede voortgangsrapportage na ons rapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd uit 2019. In het najaar van 2020 schreven we dat verbeteringen voor kinderen die nu een maatregel hebben niet langer konden wachten. We vroegen om een actiegerichte doorbraakaanpak.

We hebben in de afgelopen periode gezien dat er door alle betrokken partijen hard gewerkt wordt voor deze kinderen. In alle jeugdbeschermingsregio’s zien we verbetering.

ONDER EMBARGO

Maar in de ene regio is meer vooruitgang geboekt dan in de andere. Deels komt dit door gemaakte keuzes en een actiegerichte vooruitstrevende aanpak en anderzijds heeft het te maken met structurele problemen die moeilijk het hoofd te bieden zijn.

Realiteit is dat het hele systeem zo onder druk staat dat een regio die nu in staat is om tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en passende hulp te bieden, binnenkort een regio kan zijn waar dit niet lukt. Het is een wankel evenwicht: de regio die vandaag "groen" is kan morgen "rood" zijn. Ondanks de ingezette verbeteringen blijft de jeugdbescherming enorm kwetsbaar.

Alle mensen die een taak hebben binnen de jeugdbescherming vinden het belangrijk dat deze kinderen goed geholpen worden en zetten zich maximaal in. We verwachten met dit rapport in handen, de aanbevelingen die we doen en de eerder getoonde betrokkenheid van alle partijen, dat ieder kind in de jeugdbescherming de komende tijd ervaart dat er tijd, ruimte en hulp voor hen is. Dat ze belangrijk zijn.

Korrie Louwes,
Hoofdinspecteur Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
en
Hans Faber,
Hoofdinspecteur Inspectie Justitie en Veiligheid

ONDER EMBARGO

Samenvatting

Dit rapport is een vervolg op eerdere rapportages over tijdige hulp aan kinderen en ouders die te maken hebben met jeugdbescherming en jeugdreclassering (hierna: jeugdbescherming). De jeugdbescherming is de intensive care voor de meest kwetsbare kinderen in de samenleving. Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd en de overheid grijpt - via de jeugdbeschermer - direct in op het gezin. Dat gebeurt na een besluit van de kinderrechter. De jeugdbeschermer heeft slechts beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd wordt gevuld met wachten. Dit leidt tot verergering van de problematiek bij jeugdigen en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten.

In oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een onorthodoxe, actiegerichte doorbraakaanpak. De doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, tijdig een uitgezette gedragen koers en tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. De inspecties richten zich op alle betrokken partijen in de jeugdbeschermingsregio: de accounthoudende regio voor de jeugdbescherming, de gemeenten in de regio, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders. De inspecties hebben de uitkomsten van de doorbraakaanpak in alle jeugdbeschermingsregio's uitgebreid aan de hand van vele casussen getoetst. Dit rapport bevat de overstijgende bevindingen van de inspecties. Gelijktijdig met dit landelijke rapport publiceren de inspecties elf regiorapporten.

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers
Sinds 2019 is veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen (GI's) voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Tegelijkertijd blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft. Voor deze instellingen bepalen de inspecties het vervolgtoezicht na een bestuurlijk gesprek. Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties houden daar toezicht op de overdracht van jeugdigen met een maatregel naar andere GI's en richten zich hierbij op de continuïteit van hulp aan deze jeugdigen. In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de verdiepende praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting. De inspecties volgen de situatie in deze regio's intensief.

Elk kind tijdig passende hulp
De jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

UNDER EMBARGO

De jeugdbeschermingsregio's Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland en Zeeland, zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten. Daarmee intensiveren de inspecties hun activiteiten in deze regio's. Intensief toezicht en nauw contact met de betrokken regio's moet eraan bijdragen dat op korte termijn, alsnog elk kind met een beschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. De betrokken regio's delen het nut en de noodzaak van extra maatregelen en zullen hun inspanningen de komende periode kracht bij zetten.

Aanbevelingen
Dit rapport en de elf afzonderlijke regiorapporten bevatten aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's waarin de gemeenten, GI's, zorgaanbieders en lokale teams samenwerken. Daarnaast doen de inspecties aanbevelingen aan het Rijk. Deze richten zich op het in beeld brengen van vraag en aanbod en vervolgens op de garantie van een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel.

ONDER EMBARGO

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

Inhoud

1	**Inleiding**	**8**
1.1	Voorgeschiedenis	8
1.2	Dit onderzoek	9
2	**Kinderen en ouders in de jeugdbescherming**	**12**
2.1	Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?	12
2.2	Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?	14
3	**Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers**	**15**
3.1	Grote stappen gezet …	16
3.2	… maar kwetsbaarheid blijft	19
3.2.1	Werken met 'de minimale variant'	19
3.2.2	Verloop en verzuim	19
4	**Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp**	**21**
4.1	De doorbraakaanpak	23
4.1.1	Successen van de doorbraakaanpak	23
4.1.2	Knelpunten doorbraakaanpak	24
4.2	Structurele problemen	26
4.2.1	Onvoldoende residentieel hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen	26
4.2.2	Onvoldoende specialistisch ambulant (GGZ) hulpaanbod : wachtlijsten	26
4.2.3	Onvoldoende bovenregionale samenwerking	27
4.2.4	Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp	28
4.2.5	Knelpunten bij zorgaanbieders	29
5	**Conclusies en aanbevelingen**	**30**
5.1	Conclusies 30	
5.1.1	Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers	30
5.1.2	Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp	31
5.2	Aanbevelingen	32

Bijlage 1 Overzicht bevindingen per regio
Bijlage 2 Overzicht bevindingen per regio
Bijlage 3 Gecertificeerde instellingen werkend in meerdere regio's
Bijlage 4 Samenvattingen per jeugdbeschermingsregio
Bijlage 5 Gehanteerde normen

ONDER EMBARGO

1 Inleiding

Jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn te beschouwen als de intensive care van de samenleving voor de meest kwetsbare kinderen. Wanneer de ontwikkeling van een jeugdige ernstig bedreigd wordt en een afname van de bedreiging niet van de grond komt, krijgen gezinnen te maken met jeugdbescherming. De overheid zet na de uitspraak van de kinderrechter een jeugdbeschermer naast de ouder(s). De jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de gezaghebbende ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden.
Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de hulp zonder vertraging wordt ingezet. Het is niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Wachten verergert de problematiek en beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de juiste stappen te zetten om tot verbetering van de situatie te komen.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak
Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

1.1 Voorgeschiedenis

In het najaar van 2019 oordeelden de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de inspecties) in het rapport en signalement met de titel Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd respectievelijk Jeugdbeschermingsketen in gevaar dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties stelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd te beschermen. Daarnaast constateerden zij dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond door structurele problemen zoals personeelsverloop bij de jeugdbescherming, financiële tekorten en wachttijden voor passende hulp. De inspecties vroegen om directe actie die zou leiden tot hulp zonder vertraging voor kwetsbare kinderen. Hierop zetten de inspecties een intensief toezicht traject in.

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de voortgangsrapportage van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de lange termijn een positieve beweging in gang was gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat er onvoldoende was gebeurd voor de kinderen die nu een kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel hebben en nog geen hulp krijgen. Om die reden vroegen de inspecties aan de jeugdbeschermingsregio's om, samen met de gecertificeerde instellingen, zorgaanbieders, lokale teams en gemeenten om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte doorbraakaanpak.

ONDER EMBARGO

Deze doorbraakaanpak moest leiden tot tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel, een tijdig uitgezette gedragen koers en een tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. Daarmee geeft de jeugdbeschermer op een adequate manier invulling aan de maatregel die de rechter heeft uitgesproken.

1.2 Dit onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot en met februari 2021 monitorden de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio door frequent gesprekken te voeren met door de regio aangewezen contactpersonen. Aanvullend zijn andere onderzoeksactiviteiten ingezet. In Zeeland voerden de inspecties bijvoorbeeld tussentijds een verdiepende praktijktoets uit wegens de (beoogde) beëindiging van het contract met de gecertificeerde instelling Intervence.

Verdiepende praktijktoets

In maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit is gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasseerders. Aanvullend en op maat hebben de inspecties in een aantal regio's gesprekken gevoerd met jeugdhulpregio's en/of zorgaanbieders. De normen waarop de inspecties hebben getoetst staan in bijlage 5.

In dit rapport staan de geaggregeerde resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoetsen in de regio's.

In dit rapport gebruiken de inspecties deze begrippen:

Accounthoudende regio: Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

Gecertificeerde instelling (GI): Nederland kent 15 gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit zijn de bevoegde instanties voor het uitvoeren van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De opdracht aan de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering op basis van de Jeugdwet is om te bepalen welke hulp het kind nodig heeft om gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. De in te zetten hulp moet verantwoord zijn, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Jeugdhulpregio: In 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Een aantal vormen van jeugdhulp kan niet op gemeentelijk niveau uitgevoerd worden wegens de benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van sommige doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen zijn

EMBARGO

georganiseerd. Daarom zijn er jeugdhulpregio's, waarbinnen gemeenten gezamenlijk hulp organiseren.

Jeugdbeschermingsregio: De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

Lokale teams: Wijkteams of jeugdteams die een rol spelen bij het toeleiden van inwoners naar verschillende vormen van hulp, waaronder jeugdhulp. Lokale teams bieden in veel gemeenten ook zelf laagdrempelige hulp.

Zorgaanbieders: Aanbieders van (specialistische) jeugdhulp, zoals jeugd- en opvoedhulp, jeugd-GGZ en hulp aan jeugdigen met een licht verstandelijke beperking.

ONDER EMBARGO

Dit is een kaart van Nederland met daarin aangegeven de elf jeugdbeschermingsregio's: Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht/Flevoland, Noord-Holland/Amsterdam, Zuid-West, Rijnmond, Zeeland, Brabant en Limburg.

2 Kinderen en ouders in de jeugdbescherming

De inspecties spraken met ouders, jeugdigen en jeugdbeschermers en bekeken vele dossiers. In totaal hebben de inspecties zicht gekregen op de situatie van 400 jeugdigen en gezinnen met een maatregel.

Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. Hun ouders zijn (tijdelijk of structureel) niet in staat om hen de bescherming of begeleiding te bieden die nodig is om gezond en veilig te kunnen opgroeien. Het lukt ook niet met steun van het sociale netwerk en met vrijwillige hulpverlening. Pas als alle mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn uitgeput, komt het tot een kinderbeschermingsmaatregel, nadat ook de kinderrechter heeft bepaald dat hulp in het vrijwillig kader ontoereikend is gebleken en er geen afdoende alternatieven meer zijn. De overheid draagt de verantwoordelijkheid om deze kinderen zonder vertraging te beschermen tegen de bedreigingen in hun gezonde en veilige ontwikkeling, omdat ouders dit niet kunnen of omdat zij zelf de bedreiging vormen.

Het gaat ook om jeugdigen met een jeugdreclasseringsmaatregel. Ook de problematiek van deze kinderen en hun ouders is vaak complex, waardoor deze kinderen dringend zorg en ondersteuning nodig hebben. Hiertoe legt een kinderrechter een jeugdige een jeugdreclasseringsmaatregel op. De overheid draagt de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van deze jeugdige, gericht op het voorkomen van recidive, de re-integratie en het borgen van de veiligheid van de jeugdige en zijn omgeving.

2.1 Waarom is tijdig passende hulp voor hen noodzakelijk?

De urgentie om in te grijpen in een gezin is groot op het moment dat de kinderrechter een jeugdbeschermingsmaatregel uitspreekt. De overheid grijpt in de privélevens van deze gezinnen in om de ontwikkelingsbedreiging voor de kinderen op te heffen, respectievelijk te voorkomen dat een jeugdige recidiveert in zijn strafbare gedrag. Deze urgentie maakt het noodzakelijk dat een kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel integraal, deskundig en zonder vertraging wordt uitgevoerd. De noodzakelijke hulp moet onmiddellijk kunnen starten zodat concreet zicht is op verbetering.

De opsomming in het kader hiernaast laat zich lezen als afzonderlijke casuïstiek. Maar de baby die in deze belaste omstandigheden wordt geboren, is zonder tijdige inzet van de juiste hulp aan zijn ouders en voor hemzelf een paar jaar later mogelijk het kind van 8 met forse trauma’s en gedragsproblemen. Het kind van 8 met forse trauma’s en gedragsproblemen, dat als gevolg van de eigen problematiek en die van haar ouder niet meer thuis kan wonen, loopt zonder passende plek het risico om verder in de tijd af te glijden naar criminaliteit, verslaving, wordt mogelijk loverboyslachtoffer of komt bij zware specialistische zorgvormen terecht. In veel gevallen zien de inspecties in de onderzochte casuïstiek terug dat ouders zelf ook een belast verleden of een geschiedenis in de jeugdzorg hebben.

ONDER EMBARGO

Voorbeelden kinderen en ouders met een kinderbeschermings- of jeugd reclasseringsmaatregel

- *P. is vijf maanden oud en heeft ouders met ernstige psychiatrische problemen. Tijdens ruzies zijn zij soms gewelddadig.*
- *K. is een baby van acht maanden, zijn beide ouders zijn verslaafd aan drugs.*
- *B. is een peuter van 13 maanden, ze is uithuisgeplaatst, omdat haar ouders veel drank en drugs gebruiken. Ze was getuige van heftige ruzies. Ouders willen geen afspraken maken met hulpverleners.*
- *I. is een peuter van 2 jaar. Door kindermishandeling heeft ze kale plekken op haar hoofd en blauwe plekken op haar lichaam.*
- *De ouders van J. hebben veel meegemaakt. Hier kunnen ze niet goed mee omgaan. Hun relatie is gewelddadig.*
- *C. is 4 jaar. Zijn moeder is in het buitenland en zijn vader mishandelt hem.*
- *N. is 4 jaar. Hij heeft last van de scheiding van zijn ouders. N. laat zorgelijk gedrag op school zien en vraagt of hij in een ander gezin mag wonen. Zijn moeder heeft N. een jaar geleden bij vader afgezet en hem langere tijd niet gezien. Zijn vader heeft ernstige psychische problemen.*
- *Q. is 5 jaar en woont bij haar moeder. Haar moeder heeft veel nare dingen meegemaakt. Q. heeft gezien dat haar moeder seksueel werd misbruikt en geslagen.*
- *M., S. en E. zijn drie jonge kinderen, die meerdere situaties van huiselijke geweld meemaakten. Ze hebben al op zeven plekken gewoond.*
- *F. is 10 jaar, haar moeder is slachtoffer van de toeslagenaffaire. Beiden hebben last van psychische problemen. Er zijn financiële problemen en daarmee samenhangende problemen, zoals een dreigende huisuitzetting.*
- *D. van 9 en S. van 10 jaar, zitten knel in de complexe scheiding van hun ouders. Ouders geven beide geen toestemming voor start van hulp of woonplek bij de andere ouder.*
- *De ouders van H. zitten in een zeer complexe scheiding. Omdat de vader van H. erg agressief is, draagt zijn moeder een aware knop*
- *Door haar (verslavings-)problematiek heeft de moeder van de elfjarige G. hem ernstig verwaarloosd.*
- *Het oudste kind Z. van 14, in een gezin van drie kinderen laat steeds meer zorgelijk gedrag zien (verslaving, criminaliteit).*
- *K. is een jongen van 12 jaar. Hij woont al langere tijd bij oma, maar oma kan de zorg niet meer aan. De problemen van K. vragen om specialistische behandeling.*
- *P. is een jongen van 12 jaar. P. zit klem tussen ouders door de complexe scheiding. P. heeft aangegeven niet meer te willen leven, de ouders worden het niet eens over behandeling van P.*
- *Y. is een meisje van 13 met een trauma. Zij is zeer seksueel grensoverschrijdend binnen haar gezin en naar andere kinderen.*
- *S. is een meisje van 14 met psychische problemen. Ze beschadigt zichzelf. Haar ouders mijden de zorg, waardoor S. buiten beeld en uit zorg blijft.*
- *M. is een jongen van 14. Hij is dader van een zedendelict en uithuisgeplaatst. Er zijn grote zorgen over alle aspecten van zijn ontwikkeling.*
- *F. is 15 jaar en heeft een succesvolle behandeling in de JeugdzorgPlus achter de rug. Er is geen vervolgplek voor haar beschikbaar.*
- *B. is een jongen van 15 jaar. Hij is als kind mishandeld en heeft situaties met huiselijk geweld meegemaakt. B. 'loopt over zijn ouders heen' en laat zelfbepalend gedrag zien. B. heeft op wacht heeft gestaan bij beroving.*
- *R. is 16 jaar en slachtoffer van een loverboy.*
- *J. is een autistische jongen van 16 jaar die drugs gebruikt en verzuimt van school. J. is veroordeeld voor diefstal met geweld tegen personen.*
- *V. is een jongen van 16 en zeer agressief in zijn gezin. V. is uit huis geplaatst.*
- *L. is een meisje van 16 met een combinatie van complexe problemen en een geschiedenis in instellingen. Ze verblijft herhaaldelijk op de Zeer intensieve kortdurende observatie en stabilisatie afdeling (ZIKOS) van de JeugdzorgPlus .*
- *D. is een jongen van 17, lange hulpverleningsgeschiedenis, woonde vijf jaar op groepen. Er is geen vervolgplek voor hem.*
- *M. is een jongen 17 jaar, verdacht van poging tot doodslag.*

2.2 Wat is nodig om de ontwikkelingsbedreiging/recidiverisico af te wenden?

Om de ontwikkelingsbedreiging of het recidiverisico af te wenden zijn deskundige jeugdbeschermers nodig. De vaardigheden van jeugdbeschermers moeten divers zijn om die jeugdigen en ouders die niet open staan voor hulp, hier tóch toe te bewegen en gemotiveerd te houden, ook als die hulp niet direct beschikbaar is. Jeugdbeschermers zetten hun bevoegdheden pas in wanneer dit echt nodig is.

Het is van belang dat jeugdbeschermers direct na het uitspreken van de maatregel aan het werk kunnen met het gezin. En dat zij tijd en professionele ruimte hebben om met ouders en jeugdige aan de slag te gaan om vervolgens een goede inschatting te kunnen maken welke hulp het beste aansluit en zal helpen. De jeugdbeschermer heeft daarnaast ook tijd en ruimte nodig voor overleg met de gemeente, school, netwerk, specialisten en het lokale veld over wat nodig en mogelijk is.

Nadat duidelijk is welke hulp nodig is voor het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging of het verminderen van recidiverisico, moet deze zonder vertraging kunnen worden ingezet.

ONDER EMBARGO

3 Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers

Feiten en cijfers - Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer

Cijfers CBS
Volgens de voorlopige cijfers van het CBS zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het CBS 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer
De inspecties hebben voor 354 jeugdigen beoordeeld of zij tijdig een jeugdbeschermer toegewezen hebben gekregen. Dit was voor 307 jeugdigen gelukt (87%). De inspecties hebben voor 400 jeugdigen beoordeeld of zij een vaste jeugdbeschermer hebben. Dit was het geval voor 367 jeugdigen (92%).

Geëxtrapoleerd naar 2020 zou betekenen dat bijna 2.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart *niet tijdig* een vaste jeugdbeschermer hebben gekregen. Zo'n 1.400 jeugdigen hebben in 2020 in de eerste maanden van de uitvoering van de maatregel met meer dan één wisseling van de jeugdbeschermer of jeugdreclasseerder te maken gehad, of zijn bij uitval van de jeugdbeschermer ondergebracht bij de bureaudienst of wachtlijstbeheer.

Hierbij merken de inspecties op dat zij voor het overgrote deel zaken hebben getoetst die zijn gestart in de periode augustus 2020 – januari 2021 en geen voogdijzaken hebben onderzocht. Bij langer lopende zaken zijn vaak veel verschillende jeugdbeschermers betrokken, zowel in het kader van preventieve jeugdbescherming als bij de uitvoering van een maatregel. Dit is voor een belangrijk deel het gevolg van personeelsverloop en verzuim.

Elk kind tijdig een gedragen koers
De inspecties hebben voor 283 jeugdigen beoordeeld of voor hen een koers is uitgezet. Dit was voor 262 jeugdigen gelukt (93%). De inspecties hebben voor 258 jeugdigen beoordeeld of de koers tijdig was. Dit was voor 230 jeugdigen gelukt (89%). De inspecties hebben voor 278 jeugdigen beoordeeld of de koers gedragen was. Dit is voor 249 jeugdigen gelukt (90%).

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat bijna 1.700 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig een gedragen koers hebben gekregen.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regiorapporten.

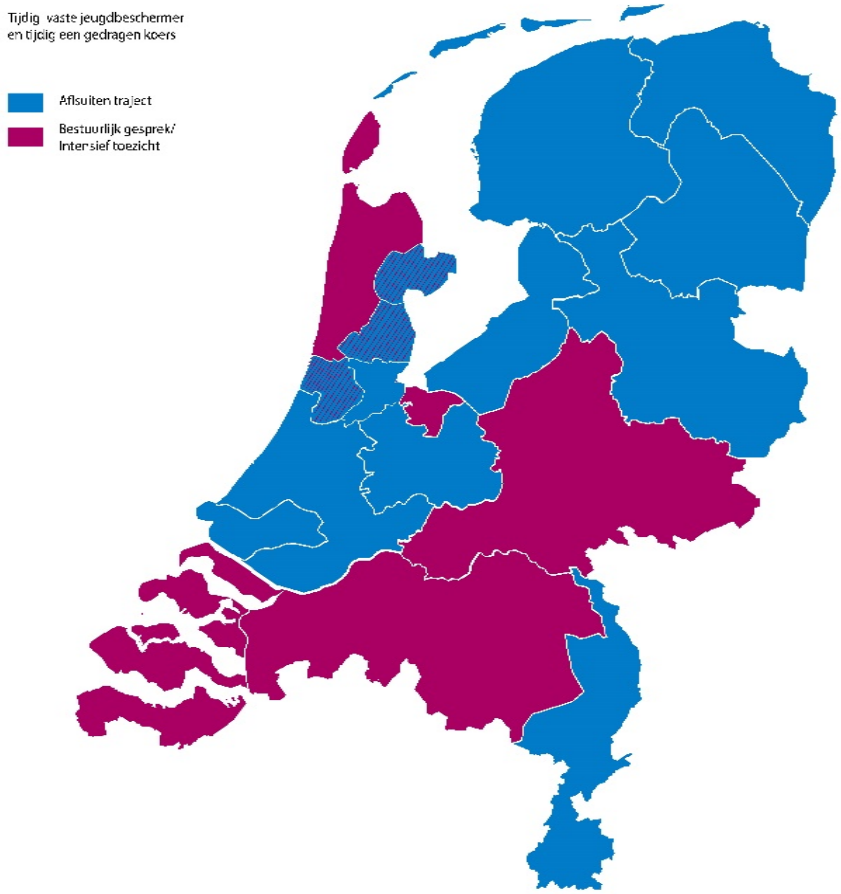

Deze kaart van Nederland gaat over de normen 'Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'Elk kind tijdig een gedragen koers'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland, Groningen/Drenthe, Overijssel, Utrecht/Flevoland, Amsterdam, Rijnmond, Zeeland en Limburg sluiten de inspecties het toezichttraject wat deze normen betreft af. In de regio's Brabant, Noord-Holland en Gelderland voeren de inspecties een bestuurlijk gesprek met respectievelijk Jeugdbescherming Brabant, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en Jeugdbescherming Gelderland. Ook met het Leger des Heils Jeugdbescherming en Jeugdreclassering volgt een bestuurlijk gesprek. Afhankelijk van de uitkomsten van het gesprek bepalen de inspecties het vervolg. In de regio Zeeland vind er vanuit de inspecties intensief toezicht plaats.

Bijlage 1 bevat een overzicht van de conclusies per regio.
Bijlage 3 bevat een samenvatting van de bevindingen van de landelijk werkende instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering: Briedis, Jeugd Veilig Verder, Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering en de William Schrikker Stichting.
Bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

3.1 Grote stappen gezet ….

Sinds 2019 is er veel verbeterd bij de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en daarom heen. De inspecties zien dat een aantal regio's heeft geïnvesteerd in de samenwerking rond en inrichting van jeugdbescherming en jeugdreclassering, waardoor de meeste GI's erin slagen om tijdig een vaste jeugdbeschermer in te zetten voor jeugdigen met een maatregel.

Zelfs al is de bezetting krap, en werkt de GI met een instroomteam of met wachtlijstbeheer, dan nog slagen jeugdbeschermers er vaak in om tijdig een gedragen koers uit te zetten met de jeugdige en zijn gezin. Jeugdbeschermers zetten zich – ondanks de ervaren langdurig hoge werkdruk – hier volop voor in. Jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van de manier waarop zij inzicht krijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en hoe ze deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, samenwerkende houding. Ook vertellen ze hoe ze het gezin motiveren tot het bereiken van een doel, al dan niet met de inzet van hulpverlening.?

Een tijdige start van de maatregel met een deskundige jeugdbeschermer die luistert naar het gezin, maar ook grenzen stelt, helpt om een gedragen plan op te stellen. In de praktijk zagen de inspecties dat zo'n snelle start en laagdrempelig contact ook helpt om ouders en jeugdigen gemotiveerd te krijgen en te houden voor het traject.

GI's hebben in een aantal regio's geïnvesteerd in het werven van personeel en in het behoud van de huidige medewerkers. GI's hebben inwerkprogramma's voor nieuwe medewerkers, intervisie groepen en bieden deskundigheidsbevordering. Van bestuurders hoorden de inspecties dat ze het belangrijk vinden dat jeugd-beschermers weer trots kunnen zijn op hun werk. Het beroep van jeugdbeschermer is een vak dat veel van de professional vraagt. Daar moet de werkgever aandacht voor hebben en regelmatig bij stil staan. Het werk is intensief, soms zwaar, maar het is ook leuk, mooi en dankbaar werk, dat maatschappelijke waardering verdient.

Aandachtpunt: spreken met kinderen

De inspecties zien dat jeugdbeschermers niet altijd met de kinderen spreken. Als een kind erg jong is of niet kán spreken, is dit navolgbaar. Jeugdbeschermers kiezen er soms ook voor om een kind niet te spreken omdat dit te belastend voor het kind zou zijn, of omdat andere professionals al met het kind spreken. De inspecties vinden dat er nooit een goede reden is het kind niet te spreken, zeker bij ingrijpende beslissingen over het kind, zoals bijvoorbeeld een uithuisplaatsing.

De inspecties verwachten dat jeugdbeschermers altijd zoeken naar manieren om de 'stem van het kind' een plek te geven in hun overwegingen. Een heel klein kind hoeft niet geïnterviewd te worden, maar kan misschien in de ruimte waar de ouders een gesprek hebben in een hoekje spelen. Aanwezigheid bij gesprekken is bijna altijd mogelijk en voor kinderen belangrijk in het proces. De jeugdbeschermer kan het kind helpen om te begrijpen wat er gebeurt en om iets van de situatie te mogen vinden. Het gevoel van controle, regie en inspraak waar dat mogelijk is, is voor kinderen belangrijk om ingrijpende stappen als een uithuisplaatsing te kunnen verwerken.

EMBARGO

Goede voorbeelden

- **Jeugdbeschermingsregio Overijssel** heeft Jeugdbescherming Overijssel (JbOV) voldoende financiële ruimte geboden door tarieven volgens de benchmark te hanteren, zodat JbOV kan voldoen aan de wettelijke taken en in staat is om voldoende medewerkers te werven.

  JbOV heeft een doorlopende vacature voor nieuwe jeugdbeschermers, zodat verzuim of verloop snel opgevangen wordt. De mensen 'op de bank' krijgen een training en volgen het inwerkprogramma. Ze zijn meteen inzetbaar wanneer dat nodig is.

- **Bureau Jeugdzorg Limburg (BJZ Limburg), JbOV, Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), Jeugdbescherming Regio Rijnmond (JBRR)** sturen op de processen en op tijdigheid.

  Jeugdbeschermers ervaren dit als ondersteunend, ook in hun relatie met jeugdigen, ouders en ketenpartners brengt dit voorspelbaarheid en structuur.

- **GI's** werken met een inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Ondanks de vaak hoge werkdruk en krappe budgetten, maken zij tijd vrij om nieuwe medewerkers goed in te werken en te begeleiden.
  Ook medewerkers die lang in dienst zijn, hebben mogelijkheden om te reflecteren op het werk en om elkaar te ontmoeten.

- **JB Gelderland, JBRR, JbOV en Jeugdbescherming west (JBw)** bieden jeugdbeschermers de mogelijkheid om met een dubbele bezetting te werken in het kader van het inwerkprogramma of bij zeer complexe casussen.

- **JBRR** werkt met systeemgerichte teamtafels die kort na de zitting plaatsvinden. Bij deze teamtafel zijn het gezin, de jeugdbeschermer, het lokale team en eventuele andere betrokkenen aanwezig om gezamenlijk de koers uit te zetten.

  Het lukt met een enkele uitzondering om gezinnen aan tafel te krijgen, kennis te maken en al te starten met het uitzetten van een plan om te komen tot passende hulp. Ook ouders in een complexe scheiding komen aan tafel. Dit is opvallend, omdat het in veel delen van het land niet lukt.

- Een **aantal GI's** slaagt erin om de vaste jeugdbeschermer naar de zitting te laten gaan waar de maatregel over een jeugdige wordt uitgesproken, zodat zij direct kennis kunnen maken met het gezin en de volgende stappen met hen kunnen doornemen.

3.2 … maar kwetsbaarheid blijft

Naast deze positieve ontwikkelingen en mooie voorbeelden zien de inspecties dat de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar blijft. Op een intensive care is altijd beschikbare ruimte nodig, altijd ook lege bedden voor onverwacht snelle instroom. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer beschikbaar is die meteen met hen en met hun gezin aan het werk kan. Niet alle regio's slagen hierin.
In het signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar uit 2019 signaleerden de inspecties dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. Er is ongelijkheid in de bescherming van het kind, afhankelijk van waar hij woont. Deze ongelijkheid tekent zich ook in dit onderzoek van de inspecties af.

3.2.1 *Werken met 'de minimale variant'*

Om een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel kwalitatief goed en tijdig uit te voeren, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt (financiële) bewegingsruimte bij de GI. De meeste GI's hebben deze bewegingsruimte en overcapaciteit niet. Zodra er een verhoogde instroom is, zijn er moeilijkheden om deze kinderen van een jeugdbeschermer te voorzien. Negen GI's werkten op het moment van de praktijktoets hierdoor met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'.

De inspecties beoordelen het werken met deze 'minimale varianten' als niet wenselijk. Het doet geen recht aan de urgentie van de jeugdbeschermings-maatregel. De inspecties hebben het werken met een 'minimale variant' in dit toezicht wel als voldoende beoordeeld, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers.
Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers, en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering zijn er met de jeugdhulpregio's niet in geslaagd om samen voorwaarden te creëren waardoor elke jeugdige met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer en *tijdig* een gedragen koers heeft.
In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de praktijktoets verder verslechterd als gevolg van het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en een tijdelijke opnamestop bij JB Brabant en de William Schrikker Stichting.

3.2.2 *Verloop en verzuim*

Het verloop onder jeugdbeschermers blijft hoog en het gevolg hiervan is dat gezinnen tijdens een traject vaak te maken krijgen met een of meer wisselingen van jeugdbeschermer. In 2019 benoemden de inspecties als oorzaken de hoge werkdruk, de inzet van nieuwe, onervaren medewerkers die nog niet zijn toegerust voor hun taak, in combinatie met de krappe arbeidsmarkt die het mogelijk maakt om elders aan de slag te gaan met en lagere werkdruk en betere arbeidsvoorwaarden. Die factoren voor verloop en verzuim zijn onveranderd, hoewel er een (tijdelijke) verbetering was te zien tijdens de coronacrisis.

Het beroep van jeugdbeschermer is veelzijdig en vraagt veel van een medewerker. De aard van het werk van een jeugdbeschermer vraagt om goed toegeruste, ervaren en deskundige professionals. De problematiek in de gezinnen is meestal

ONDER EMBARGO

ingewikkeld en er zijn regelmatig problemen op verschillende leefgebieden. Het kan gaan om psychiatrie, maatschappelijke problemen en complexe opvoedsituaties.
Een jeugdbeschermer heeft vaardigheden nodig om zowel met een volwassene als een kind het gesprek te kunnen voeren. Tot slot is er ook sprake van een complex stelsel waarbinnen de jeugdbeschermer invulling moet geven aan de maatregel, waarbij gemeenten en regio's direct of indirect vanuit hun eigen perspectief en visie invloed uitoefenen op de uitvoering van de jeugdbescherming.
Voor een startende jeugdbeschermer kan deze complexiteit en verantwoordelijkheid te groot zijn. Ook ervaren jeugdbeschermers houden het niet altijd vol om langdurig met deze hoge werkdruk en grote verantwoordelijkheid om te gaan.
De druk is hoog en de beloning is vaak gelijk aan een soortgelijke baan die minder intensief is. Voor jeugdbeschermers is dit te vaak de reden om naar een ander onderdeel van de jeugdhulpverlening over te stappen. Er zijn ook ervaren jeugdbeschermers die zo opbranden dat ze de hulpverlening helemaal de rug toekeren.

Met een vertrekkende medewerker verliest de GI kennis, ervaring en expertise die deze medewerker heeft opgedaan en in kon zetten. Onervaren medewerkers kunnen het gat van een ervaren medewerker niet meteen vullen. Het risico bij schaarste aan personeel is dat een GI teveel van een onervaren medewerker vraagt en dat er minder tijd is om een onervaren medewerker goed te begeleiden.

ONDER EMBARGO

4 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

Grote, structurele problemen maken het voor jeugdbeschermers, zorgaanbieders en gemeenten moeilijk, en soms onmogelijk om voor een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende (specialistische) hulp in te zetten. Het individuele kind, dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd en waarvoor de overheid verantwoordelijkheid draagt, mag niet de dupe zijn van deze structurele problemen. Dat is precies de reden waarom de inspecties om een actiegerichte doorbraakaanpak hebben gevraagd. Deze doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn *ondanks* deze structurele problemen.

De inspecties hebben getoetst of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt. Geen enkele regio is hier volledig in geslaagd. Op het punt van de tijdige inzet van passende hulp zijn grote regionale verschillen te zien. In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak in de jeugdbeschermingsregio's wel belangrijke stappen gezet. Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan succesfactoren waarmee regio's van elkaar kunnen leren en hun aanpak kunnen aanscherpen. Het hoofdstuk gaat ook in op de belemmeringen bij het uitvoeren van de doorbraakaanpak, waaronder de bestaande structurele problemen.

EMBARGO

Feiten en cijfers - Tijdig passende hulp

Cijfers CBS
Volgens de voorlopige cijfers van het CBS zijn in 2020 10.310 jeugdigen ingestroomd in de jeugdbescherming (OTS en voogdij). In 2020 zijn volgens het CBS 5.015 jeugdigen ingestroomd in de jeugdreclassering.

Cijfers verdiepende praktijktoets

Elk kind tijdig passende hulp
De inspecties hebben voor de onderzoeksperiode augustus-half november 2020 gekozen omdat van deze jeugdigen redelijkerwijs mocht worden verwacht dat zij (al dan niet met inzet van de doorbraakaanpak) medio februari 2021 passende hulp zouden hebben.
De inspecties hebben voor 366 jeugdigen beoordeeld of passende hulp is ingezet. Dit was voor 284 jeugdigen (78%) gelukt en voor 82 kinderen (22%) niet. De inspecties hebben voor 357 jeugdigen, waarvan de maatregel in augustus-half november 2020 is gestart, beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. Dit was voor 239 jeugdigen (67%) gelukt en voor 118 kinderen (33%) niet.

Geëxtrapoleerd naar heel 2020 zou dit betekenen dat zo'n 5.000 jeugdigen waarvan de maatregel in 2020 is gestart niet tijdig passende hulp hebben gekregen.

De jeugdbeschermingsregio's **Friesland** en **Overijssel** zijn er grotendeels in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties sluiten het toezichttraject op deze norm in deze regio's af.

De jeugdbeschermingsregio's **Gelderland, Groningen & Drenthe, Limburg, Utrecht & Flevoland** en **Zeeland,** zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

De jeugdbeschermingsregio's **Brabant, Noord-Holland/Amsterdam, Rijnmond, Zuid West** zijn er niet in geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hebben niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen in deze regio's verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

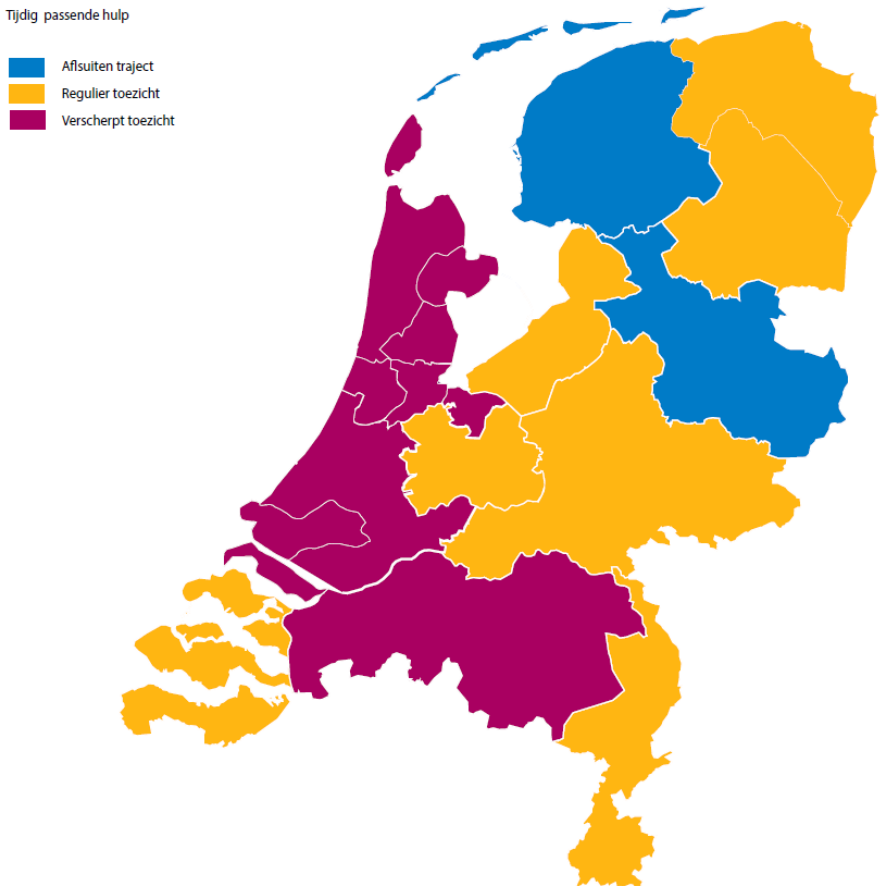

Deze kaart van Nederland gaat over de norm 'Elk kind tijdig passende hulp'. In de jeugdbeschermingsregio's Friesland en Overijssel sluiten de inspecties het toezichttraject af. De inspecties blijven de regio's Gelderland, Utrecht/Flevoland, Groningen/Drenthe, Zeeland en Limburg volgen vanuit het reguliere toezicht. In de regio's Brabant, Rijnmond, Zuid-West en Amsterdam/Noord-Holland zullen de inspecties verscherpt toezicht uitvoeren voor de periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

De feiten en cijfers per regio staan in de afzonderlijke regiorapporten. Bijlage 2 bevat een overzicht van de conclusies per regio, bijlage 4 bevat een samenvatting van de bevindingen per regio.

ONDER EMBARGO

4.1 De doorbraakaanpak

4.1.1 *Successen van de doorbraakaanpak*

De inspecties stellen vast dat de regio's de meerwaarde zien van de doorbraakaanpak en deze willen bestendigen of gebruiken om lopende trajecten te versnellen door lering te trekken uit de ervaringen in de doorbraakaanpak. Bijvoorbeeld omdat er nu beter inzicht is in structurele tekorten aan hulpaanbod, omdat de samenwerking is verbeterd, maar ook omdat betrokken professionals met elkaar op nieuwe manieren naar oplossingen hebben gezocht. De doorbraakaanpak heeft verder de start van expertteams/tafels geforceerd in regio's waar deze voorheen niet bestonden.

De meeste regio's hebben samenwerking rond de jeugdbeschermingsketen georganiseerd en uitgewerkt. Er is bij gemeenten meer besef gekomen dat GI's gebaat zijn bij eendracht en versimpeling van routes. De jeugdbeschermers kunnen niet alléén zorgen voor passende hulp voor hun cliënten. Dit lukt alleen samen met gemeenten die de juiste voorwaarden scheppen, met lokale teams en met aanbieders.

De doorbraakaanpak heeft in veel regio's de samenwerking een extra impuls gegeven, waar successen mee zijn bereikt in het organiseren van passende hulp voor jeugdigen met een maatregel. Een goede samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor, waarvan de inspecties verwachten dat deze wordt voortgezet en uitgebouwd.

Helpend daarbij is de gezamenlijke grondhouding: het met elkaar niet accepteren dat een kind met een maatregel niet tijdig de passende hulp krijgt.
Andere belangrijke succesfactoren zijn:

- Hulpaanbieders die zijn aangesloten bij de doorbraakaanpak in de regio.
- Gedragen/overeenstemming in samenwerking in en tussen regio's en (boven)regionale bestuurlijke cohesie.
- Expertteams met een heldere werkwijze, gebaseerd op samenwerking en vertrouwen en met mandaat om hulp in te zetten.
- Vertrouwen op elkaars professionaliteit en expertise.
- De deskundige en vasthoudende jeugdbeschermer.
- Een meedenkend team voor passend aanbod bij de GI en bij inkoopregio (zorgbemiddeling, zorgmakelaars).

In regio’s waar actiegericht en per kind of gezin is bekeken: ‘wat is er nodig, hoe kunnen we deze hulp inzetten?’ zijn de grootste successen bereikt.

4.1.2 *Knelpunten doorbraakaanpak*

Naast deze succesfactoren hebben de inspecties ook belemmeringen gezien in een aantal regio’s om te komen tot een succesvolle doorbraakaanpak.

Niet alle regio’s hebben gekozen voor een onorthodoxe, actiegerichte aanpak. Jeugdbeschermers die de inspecties tijdens de praktijktoets spraken, hebben de doorbraakaanpak hierdoor soms ervaren als een ‘herhaling van zetten’. Naar hun gevoel liepen ze opnieuw de stappen door die zij al met het gezin en zorgaanbieders hadden doorlopen. Dit nam tijd en leidde niet tot passende hulp.

In een aantal regio’s kwam de samenwerking niet goed op gang en bleven regio’s oplossingen zoeken binnen de te beperkte mogelijkheden van de direct eigen kring. Verder hebben de inspecties gezien dat expertiseteams konden meedenken en alternatieve oplossingen konden aandragen, maar als de noodzakelijke hulp er niet is, dan konden zij ook niet voor alle kinderen een oplossing vinden. Het lukte dan niet om door de structurele problemen heen te breken en tot een oplossing te komen voor elk kind.

ONDER EMBARGO

Succesfactoren doorbraakaanpak

In de regio's **Friesland, Overijssel, Gelderland, Utrecht & Flevoland** is de doorbraakaanpak in goede samenwerking tussen zorgaanbieders, GI's, gemeenten en lokale teams tot stand gebracht en/of verder uitgebouwd. Die samenwerking is zowel terug te zien op bestuurlijk niveau als op casusniveau. Vertrouwen op elkaars expertise en professionaliteit is hierbij een belangrijke succesfactor.

In **Friesland, Limburg, Zeeland** en in **jeugdhulpregio Amsterdam-Amstelland** spelen bestaande financiële tekorten geen rol bij de inzet van hulp aan jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel. In Amsterdam-Amstelland gelden budgetplafonds niet voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

In **Friesland**, **Gelderland**, **Groningen & Drenthe**, **Rijnmond**, **Zeeland** en bij de **WSS** zijn zorgmakelaars bij de GI's en/of gemeenten met kennis van het zorglandschap en de zoektocht naar passende hulp (deels) kunnen overnemen van de jeugdbeschermer.

Brabant: Participatie van alle jeugdhulpregio's, alle GI's en het Bovenregionaal Expertise Centrum in de doorbraakaanpak. In de JZ-regio West Brabant West zijn aanbieders al gezamenlijk verantwoordelijk voor de wachtlijst en hulp aan kinderen.

Friesland: Urgentiebesef, goede samenwerking, mandaat en bestuurlijke steun, gedragenheid van de aanpak, goede samenwerking en contacten.

Overijssel: Het gedeelde gevoel van urgentie om het doel te bereiken is groot. Verantwoordelijkheden worden meer gedeeld tussen verschillende partners, er kan sneller opgeschaald worden en partijen kijken samen naar oplossingen.

Utrecht: Bestaande structuren zijn zeer geschikt voor de doorbraakaanpak. Opgepakt als gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bestuurders, gemeenten en uitvoerenden trekken als partners op en elkaar goed te vinden. Overeenstemming en een gedeelde visie helpt.

Gelderland: Er is duidelijk commitment uitgesproken middels het afstemmen en gezamenlijk bestuurlijk goedkeuren van het doorbraakplan voor de hele regio Gelderland. De urgentie wordt in alle gemeenten gevoeld.

Limburg: Gedragen aanpak, onderdeel van andere activiteiten van de verbeteragenda. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten en capaciteit van expertteams geen rol spelen.

Rijnmond: Rijnmond heeft een grondige analyse gemaakt van de problematiek. Er is een goede samenwerking tot stand gebracht.

Zeeland: Jeugdhulpaanbieders willen actief meedoen in de aanpak van de wachtlijst. Voor de doorbraakaanpak is toegezegd dat financiële tekorten geen rol spelen.

Zuid West: De doorbraakaanpak maakte duidelijk waar de tekorten in de passende hulp liggen; aan welke hulp behoefte is en wat GI's nodig hebben om hun werk goed te doen.

4.2 Structurele problemen

4.2.1 *Onvoldoende residentieel hulpaanbod voor jeugdigen met de meest complexe problemen*

In 2019 en ook in dit rapport trekken de inspecties de vergelijking tussen de jeugdbescherming en de jeugdreclassering en de intensive care van een ziekenhuis. Een intensive care is bedoeld voor een kort en intensief verblijf, gericht op herstel. Ook voor kinderen (en hun ouders) met een jeugdbeschermingsmaatregel is het de bedoeling dat zij na een korte en intensieve periode op eigen kracht of met vrijwillige hulp verder kunnen. De ambitie van gemeenten, die ook in de Jeugdwet besloten ligt, is dat jeugdigen thuis of zo thuis mogelijk opgroeien. Gemeenten sturen hier onder andere op door het residentiële hulpaanbod zoveel mogelijk af te bouwen.

Voor een deel van de kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel is na de intensieve periode echter langdurige hulp en zorg nodig. Net als bij de intensive care in een ziekenhuis, is het soms nodig om te herstellen en te revalideren. Dit kan tijd kosten. De intensive care is dan niet meer nodig, maar de hulp is nog intensief en specialistisch. In de jeugdhulp gaat het om kinderen die als gevolg van hun eigen problematiek, al dan niet in combinatie met problemen in de thuissituatie, niet (meer) thuis kunnen opgroeien. Dat zijn jeugdigen die zeer beschadigd zijn en zelf een combinatie van problemen hebben, zoals agressieproblematiek, GGZ-problematiek, trauma, verslaving, verstandelijke beperking. Voor hen is een stabiele plek nodig totdat zij op eigen benen kunnen staan. Soms hebben zij ook als zij volwassen zijn hulp nodig, bijvoorbeeld in een voorziening voor beschermd wonen.

Uit het toezicht in het hele land komt naar voren dat kinderen met dergelijke problemen om uiteenlopende redenen lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor deze kinderen is echt te weinig aanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

Deze kinderen kunnen niet thuis wonen, in dat geval is de ambitie ‘zo thuis mogelijk’ bijvoorbeeld in gezinshuizen. Als het de ambitie is om deze kinderen, die voorheen in (grootschalige) residentiële voorzieningen verbleven, ‘zo thuis mogelijk’ te laten opgroeien en daar te laten blijven, dan is het nodig om de (hoog)specialistische hulp daar in te zetten. Dat betekent dat er voldoende gezinshuizen nodig zijn die deze complexe kinderen kunnen ‘handelen’, met integrale deskundigheid en soms met (vierentwintiguurs) een-op-een begeleiding.

Ook voor jeugdigen met ouders die niet in staat zijn om te zorgen voor een veilige omgeving, is het nodig dat er een langdurig verblijf is met zo min mogelijk verhuizingen, zodat de jeugdige op zo’n normaal en gezond mogelijke manier kan groeien naar volwassenheid.

4.2.2 *Onvoldoende specialistisch ambulant (GGZ) hulpaanbod : wachtlijsten*

De vraag naar dit residentiële aanbod zou een stuk kleiner kunnen worden als kinderen en hun ouders in hun thuissituatie tijdig de hulp krijgen die nodig is. En dat met die hulp voorkomen wordt dat het kind ernstig beschadigd raakt of ouders overvraagd raken. Zo tijdig mogelijk, en bij voorkeur niet in het gedwongen kader (zonder jeugdbeschermingsmaatregel). Als de kinderrechter als ultimum remedium stelt dat de ontwikkelingsbedreiging van een kind moet worden afgewend met een jeugdbeschermingsmaatregel, dan moet die hulp direct kunnen worden ingezet.

ONDER EMBARGO

Maar ook deze ambulante jeugdhulp is onvoldoende beschikbaar: of het nu gaat om hulp bij een complexe scheiding of bijvoorbeeld om ambulante (spoed-)opvoedhulp. De inspecties zien landelijke verschillen, maar het tekort aan jeugd GGZ is overal in het land manifest[1], waardoor jeugdigen lang op wachtlijsten staan. Problematiek verergert doordat trauma's niet behandeld worden. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt. Het is zo ernstig dat moet worden geprioriteerd tussen kinderen met de grootste ontwikkelingsbedreiging, tussen bijvoorbeeld de dreiging van mogelijke suïcide afwenden of verwerking van een ernstig trauma van een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel.

4.2.3 *Onvoldoende bovenregionale samenwerking*

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking noodzakelijk. Er is namelijk een beperkt aantal kinderen dat dit aanbod nodig heeft en een beperkt aantal voorzieningen kan deze specialistische hulp bieden. Gemeenten, soms afzonderlijk en soms in jeugdhulpregio-verband, maken de afweging welk hulpaanbod voor hun inwoners essentieel is. De (gemeenten in de) jeugdhulpregio's kunnen deze afweging zelf maken, dit is inherent aan de decentralisatie van de jeugdhulp. Door verschillen in hulpvragen van inwoners in verschillende gemeenten ontstaan verschillende zorglandschappen die aansluiten bij wat inwoners nodig hebben. Echter hierdoor ontstaat het risico dat een bepaald aanbod van specialistische hulp wegvalt, omdat heel weinig inwoners van deze vorm van hulp gebruik hoeven te maken. Een gemeente kiest dan voor andere oplossingen die te koste gaan van de (hoog)specialistische zorg en de alternatieven die geboden worden, beschikken vaak over te weinig deskundigheid om aan de complexe hulpvraag te kunnen beantwoorden.

Specialistisch hulpaanbod is meestal duur en met krappe budgetten, bezuinigen diverse gemeenten op dit onderdeel. Met lagere tarieven, of door lagere instroom van cliënten is het voor de gespecialiseerde aanbieder niet rendabel om het aanbod te blijven leveren of de zorgaanbieder komt in de financiële problemen. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod, dat vaak juist voor de jeugdigen en hun gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel moet worden ingezet. Deze omstandigheden maken het voor zorgaanbieders complex om in te zetten op innovatie en leiden tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Dit maakt het complex om in te zetten op innovatie en leidt tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Het is dan ook belangrijk dat jeugdhulpregio's de specialistische jeugdhulp op het juiste schaalniveau met elkaar en zoveel als mogelijk onder dezelfde voorwaarden en met eenzelfde financieringssystematiek inkopen. Voor het bestendigen en innoveren van het specialistisch jeugdhulpaanbod is bovenregionale inkoop en een goede bovenregionale samenwerking nodig tussen de regio's, de gecertificeerde instellingen en het specialistische jeugdhulpaanbod.

Samenwerking op bovenregionaal niveau werkt als jeugdhulpregio's en gemeenten een gemeenschappelijke visie en doelen hebben. Ook helpt het wanneer de samenstelling van inwoners en de hulpbehoefte op elkaar lijkt. Hoe groter de verschillen in visie, des te moeilijker het is om samen te werken. Daarnaast zijn er

1 *Onvoldoende tijdige en juiste hulp voor jongeren met ernstige psychische problemen naar factsheet, IGJ 2021*

ONDER EMBARGO

jeugdbeschermingsregio's die te maken hebben met één jeugdhulpregio, maar ook die met negen jeugdhulpregio's te maken hebben. Hoe meer jeugdhulpregio's en gemeenten deel uit maken van een jeugdbeschermingsregio, des te lastiger is de samenwerking goed vorm te geven. Een laatste complicerende factor is dat de jeugdhulpregio's in wisselende samenstelling gezamenlijk verschillende vormen van jeugdhulp al dan niet bovenregionaal inkopen.

Noch de regio's, noch de zorgaanbieders hebben inzicht in het totale, landelijke tekort aan verschillende vormen van hulp.

4.2.4 *Knelpunten in de toeleiding naar passende hulp*

De inspecties hebben in het rapport uit 2019 benoemd dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of, en zo ja welke, jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Afstemming tussen de GI en de gemeente dient gericht te zijn op en ondersteunend aan het vinden van passend aanbod, op basis van de koers die de GI multidisciplinair en met het gezin heeft uitgezet. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Bovendien dient het overleg plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim. Voor een jeugdhulpbepaling voor een jeugdige met een maatregel is geen beschikking van de gemeente nodig.

De inspecties hebben positieve voorbeelden gezien waarbij GI, gezin, (namens de gemeente) het lokale team en eventuele andere betrokkenen in een vroeg stadium met elkaar om tafel gaan. En waarbij alle betrokkenen vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid in goede samenwerking meedenken om te komen tot een passend hulpaanbod.

De inspecties hebben overal in het land, maar per regio en soms per gemeente verschillend, ook voorbeelden gezien waarbij een gemeente jeugdhulpbepalingen van GI's (inhoudelijk) toetst. Met name voor (dure) hoog specialistische hulp en maatwerktrajecten zien de inspecties dat het proces in de praktijk vertraagt, bijvoorbeeld door controles op de jeugdhulpbepaling van de GI. Gemeenten vragen de GI waarom de inzet van de hulp nodig is, of het ook anders maar vooral ook goedkoper kan. De processen zijn per regio en per gemeente verschillend ingericht. Soms wordt gevraagd om een schriftelijke onderbouwing, soms wordt de bepaling opnieuw besproken aan tafels met gemeenten, GI en eventuele andere bij de casus betrokkenen. Overigens laten de jeugdhulpregio's vrijwel zonder uitzondering weten dat de bepaling van de GI vervolgens vrijwel altijd wordt gevolgd.

De verschillende procedures, inkoopvoorwaarden en contractering van zorgaanbod vormen niet alleen een knelpunt voor de GI's, maar ook voor de veelal grote, bovenregionaal werkende specialistische hulpaanbieders.

Voor de inzet van hulp aan jeugdigen met de meest complexe problemen werkt resultaat-gestuurde financiering in de praktijk vertragend. Bij deze financieringsvorm wordt de jeugdhulpaanbieder gefinancierd op basis van het behaalde resultaat, waarbij het te behalen resultaat vooraf wordt bepaald. Dit leidt in de praktijk vaak tot lange 'onderhandelingen' met zorgaanbieder(s), over welke

ONDER EMBARGO

hulp moet worden ingezet en tot welk resultaat dit moet leiden. Juist voor kwetsbare jeugdigen (met meervoudig complexe problematiek) is de kans op falen van een hulpverleningstraject of plaatsing groot. Resultaatgerichte financiering leidt ertoe dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen niet (tijdig) accepteren en de jeugdige niet wordt geholpen.

Verschillende regio's werken met een beperkt aantal hoofdaannemers, die onderaannemers inschakelen als zij zelf bepaalde onderdelen van de hulp niet kunnen bieden. De GI kan zelf niet direct verwijzen naar de twee verschillende aanbieders, of soms zelfs twee producten van één aanbieder (dit wordt 'stapelen' van hulp genoemd). Dit levert in de praktijk knelpunten op voor de tijdige inzet van passende hulp. Als de jeugdbeschermer een geschikte onderaannemer heeft gevonden voor een jeugdige (omdat de hoofdaannemer de noodzakelijke hulp niet kan bieden), dan is het aan de hoofdaannemer deze zorgaanbieder als onderaannemer aan te stellen en de hoofdaannemer is hier niet altijd toe bereid. Ook hebben de inspecties voorbeelden gezien dat de hoofdaannemer zelf (minder passende) hulp inzet, in plaats van een onderaannemer in te schakelen.

4.2.5 *Knelpunten bij zorgaanbieders*

Naast wachtlijsten en vertraging als gevolg van gemeentelijke processen, kan de werkwijze bij zorgaanbieders tot vertraging leiden. De inspecties hebben voorbeelden gezien dat het weken duurt voordat een intake plaatsvindt, waarbij de zorgaanbieder op dat moment vaststelt dat deze een jeugdige of zijn gezin niet kan helpen. Dat betekent dat opnieuw een intake moet plaatsvinden bij een andere zorgaanbieder. Ook hebben de inspecties gezien dat een jeugdige of zijn gezin na een succesvolle intake opnieuw op een wachtlijst komt te staan.

Zorgaanbieders hanteren contra-indicaties bij de intake van een jeugdige en/of zijn gezin. Dit maakt het bij uitstek lastig om jeugdigen met combinaties van problemen geplaatst of in zorg te krijgen. Een zorgaanbieder is bijvoorbeeld gespecialiseerd in het werken met jeugdigen met gedragsproblemen, maar niet met GGZ-problemen of verslavingsproblematiek. Of een zorgaanbieder is gespecialiseerd in de behandeling van GGZ-problemen, maar heeft geen expertise op het gebied van LVB. Ook komt het voor dat een jeugdige niet op een groep of in een gezinshuis terecht kan omdat zijn of haar problematiek te ontregelend zou werken op de rest van de groep.

Een andere probleem is dat een instabiele situatie een reden is om niet met de behandeling van een jeugdige te starten, ook niet als de jeugdbeschermer dit wel raadzaam vindt. Dat soort situaties doen zich voor bij complexe echtscheidingen, bij onduidelijkheid waar een jeugdige gaat wonen. De inspecties hebben voorbeelden gezien van jeugdigen waarvan de verblijfplaats na de crisisopvang niet duidelijk is, het verblijf in de crisisopvang voortduurt, waardoor de behandeling van de jeugdige niet kan starten.

De inspecties vinden het wenselijk dat zorgaanbieders met 'samenwerkingscriteria' gaan werken in plaats van contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises / zorgaanbieders dus noodzakelijk. In een aantal regio's komt een dergelijke samenwerking goed van de grond. Bijvoorbeeld in de regio Utrecht, waar zorgaanbieders in (interprofessionele) teams samenwerken en zo maatwerk kunnen bieden.

ONDER EMBARGO

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

5.1.1 *Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en een gedragen koers*
Voor dertien procent van de kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel is het niet gelukt om tijdig een vaste jeugdbeschermer en voor elf procent niet om tijdig een gedragen koers uit te zetten. In 2019 signaleerden de inspecties[2] dat de kwaliteit en de tijdigheid van de bescherming van een kind dat ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd mede afhankelijk is van de lokale context. De ongelijkheid tussen gemeenten met betrekking tot de inzet van jeugdbescherming constateren de inspecties nog steeds.

Doordat veel regio's hebben geïnvesteerd in de gecertificeerde instellingen, is er sinds 2019 veel verbeterd. Het lukt de meeste GI's om kinderen tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen. Ondanks bijvoorbeeld een krappe bezetting of werken met een instroomteam lukt het vaak ook om een tijdig gedragen koers uit te zetten. De jeugdbeschermers maken zich hier hard voor.

Toch blijft de vitale functie van jeugdbescherming zeer kwetsbaar. Op een intensive care is altijd extra capaciteit beschikbaar. Wanneer dit in het gedrang komt, wordt hier actief op geacteerd. Voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel mag ook worden verwacht dat er altijd een jeugdbeschermer en passende hulp beschikbaar zijn. Dit is momenteel niet het geval.

Nog altijd minimale varianten
Negen GI's werken met wachtlijstbeheer, instroomteams, verdeellijsten, of 'beperkt hulpaanbod'. Deze 'minimale varianten' doen de kinderen en hun gezinnen tekort en geen recht aan de urgentie van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel. De inspecties beoordeelden deze werkwijzen desondanks voor nu toch als voldoende, als de jeugdbeschermer in contact is met het gezin en actief samen met hen werkt aan een gedragen koers en het inzetten van noodzakelijke hulp. De gecertificeerde instellingen Briedis, Jeugdbescherming Brabant, Jeugdbescherming Gelderland, De Jeugd- en Gezinsbeschermers en het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering lukte dit op het moment van de praktijktoets nog onvoldoende. In Zeeland en Brabant is de situatie *na* de praktijktoets verder verslechterd door het faillissement van Briedis, de beëindiging van het contract van de Zeeuwse gemeenten met Intervence en de opnamestop bij Jeugdbescherming Brabant en de William Schrikker Stichting.

Nog altijd hoog verloop en verzuim
GI's spannen zich in om jeugdbeschermers te behouden en voor te bereiden op het werk. Maar door de krappe arbeidsmarkt en de hoge werkdruk is het voor jeugdbeschermers aantrekkelijk om elders in de jeugdhulp te werken onder betere omstandigheden. De inhoud van het werk is zwaar en blijft zwaar. Dat geldt voor nieuwe onervaren medewerkers die nog niet genoeg zijn toegerust voor hun taak en snel weer uitstromen. Het geldt ook voor deskundige en ervaren medewerkers. Met dit gegeven moet de sector omgaan en erop anticiperen. Ook op een intensive care wisselt het personeel regelmatig. Het zou mogelijk moeten zijn dat een professional makkelijk kan variëren tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar behandelgroep, van Veilig Thuis of Raad voor de

2 *Signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar*

UNDER EMBARGO

Kinderbescherming en v.v.) zodat op die manier professionals behouden blijven voor de jeugdhulp.

5.1.2 *Elk kind met een maatregel tijdig passende hulp*

Voor ongeveer 33 procent van de kinderen met een maatregel is het niet gelukt om tijdig passende hulp te organiseren. Grote, structurele problemen maken de inzet van tijdige passende (specialistische) hulp moeilijk en soms zelfs onmogelijk. Het individuele kind dat bescherming nodig heeft, is de dupe van deze problemen. De inspecties stelden dat een onorthodoxe actiegerichte aanpak nodig was om ervoor te zorgen dat jeugdigen wel de hulp kregen die nodig was. Deze zogenoemde doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat de jeugdbeschermingsmaatregel effectief kan zijn.

Actieve samenwerking bepalend voor succes

In verschillende regio's zijn met de doorbraakaanpak stappen gezet en successen geboekt. Een goede, gedragen samenwerking tussen zorgaanbieders, lokale teams, GI's en gemeenten is een duidelijke succesfactor. Dit moet de komende periode worden voortgezet en uitgebouwd. Gezamenlijke verantwoordelijkheid helpt om ervoor te zorgen dat een kind met een maatregel tijdig de passende hulp krijgt. De regio's die per kind of gezin keken wat er nodig was en hoe deze hulp kon worden ingezet, bereikten de grootse successen.

In een aantal regio's is niet gekozen voor een onorthodoxe actiegerichte aanpak. In deze regio's kwam het onvoldoende tot nieuwe oplossingsrichtingen en kwam de samenwerking niet goed op gang. Daarnaast zijn er regio's waar de expertteams meedenken en oplossingen kunnen aandragen maar niet de positie hebben om de inzet of beschikbaarheid van hulp te forceren. Mandaat is nodig om passende hulp in te kunnen zetten.

Structurele problemen

<u>Tekort aan residentieel aanbod voor jeugdigen met zeer complexe problemen</u>

Er zijn kinderen die niet (meer) thuis kunnen opgroeien. De problemen van deze kinderen zijn om diverse redenen zo complex dat zij langdurige (intensieve) hulp en begeleiding of behandeling nodig hebben. Er is een structureel tekort aan residentieel aanbod voor deze groep jeugdigen. Uit het toezicht in het hele land blijkt dat deze kinderen nu lang op crisisplekken verblijven, op wachtlijsten staan, veel te maken hebben met verplaatsingen en geen passende behandeling krijgen. Voor hen is te weinig hulpaanbod en voor aanbieders is het om verschillende redenen niet aantrekkelijk of haalbaar dit aanbod te creëren.

<u>Tekort aan ambulant aanbod</u>

Daarnaast is er onvoldoende (specialistische) ambulante jeugdhulp en jeugd-GGZ beschikbaar. Deze hulp is belangrijk om te voorkomen dat jeugdigen zo beschadigd raken of de thuissituatie zo onveilig wordt, dat zij niet meer thuis kunnen opgroeien. En om bij een uithuisplaatsing goed te kunnen terugwerken naar huis. Het gebrek aan passend hulpaanbod verschilt per regio. Met name in de grote steden dringen kinderen met zeer ernstige problematiek om voorrang en moeten onmogelijke keuzes worden gemaakt.

<u>Onvoldoende bovenregionale samenwerking</u>

Voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend specialistisch hulpaanbod is bovenregionale samenwerking nodig. Keuzes die afzonderlijke jeugdhulpregio's maken bij het beëindigen of continueren van contracten hebben gevolgen voor de dekkingsgraad van het bovenregionale aanbod. Daarnaast pakken de verschillende vormen van inkoop, contractering, verantwoording en financiering in een aantal

ONDER EMBARGO

jeugdbeschermingsregio's nadelig uit voor het organiseren van (hoog)specialistisch jeugdhulpaanbod. Dit maakt het complex om in te zetten op innovatie en leidt tot financiële zorgen bij de specialistische jeugdhulpaanbieders.

Vertragende processen in toeleiding
Gemeentelijke processen of keuzes in de inkoop en contractering vertragen in veel regio's de inzet van hulp. Hoe de processen zijn ingericht, verschilt per regio en soms zelfs per gemeente. Het komt voor dat de gemeente de jeugdbeschermer vraagt zich inhoudelijk te verantwoorden voor de inzet van bepaalde hulp, met name voor (dure) specialistische hulp en maatwerktrajecten. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd, dat dit de tijdige inzet van passende hulp tegenwerkt. Resultaatgestuurde financiering en werken met hoofd- en onderaannemerschap werken in de praktijk vertragend bij de inzet van passende hulp.

Knelpunten bij hulpaanbieders
Soms duurt het weken voordat een jeugdige een intake heeft bij een zorgaanbieder. Na de intake kan het zijn dat de wachttijd voor de behandeling dan pas ingaat. Of soms blijkt na de intake dat de hulp niet passend is. De jeugdige komt dan opnieuw bij een andere aanbieder op de wachtlijst. Contra-indicaties die individuele organisaties opstellen maken het lastig om voor jeugdigen met ernstige problemen of combinaties van problemen de juiste hulp te krijgen. Hulpaanbieders werken op dit punt nog weinig met elkaar samen en combineren over het algemeen hun kennis niet.

5.2 Aanbevelingen

Rijk

- Zorg dat vraag en aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp goed in beeld zijn. Garandeer als stelselverantwoordelijke dat overal in het land een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdbescherming, jeugdreclassering en specialistische jeugdhulp is voor jeugdigen met een maatregel. Stel een ondergrens aan het benodigde aantal specialistische plekken.

- Bewaak dat de beschikbaar gestelde extra middelen voor de jeugdhulp ook daadwerkelijk worden ingezet voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Denk daarbij aan de hulp aan en huisvesting van jeugdigen die vanwege combinaties van problemen niet meer thuis kunnen wonen en aan (hoog) specialistische jeugdhulp.

- Stel samen met gemeenten en gecertificeerde instellingen een norm voor de maximale caseload, leidt daaruit af wat de minimaal noodzakelijke bezetting is. Maak mogelijk dat gecertificeerde instellingen en (gespecialiseerde) hulpaanbieders voldoende 'ruim in het jasje' zitten om zonder vertraging de hulp te kunnen inzetten die nodig is. Dit betekent dat overcapaciteit wordt meegefinancierd. Stel een basistarief als ondergrens in.

- Zorg samen met GI's, jeugdhulpaanbieders en andere partijen in de jeugdbeschermingsketen dat professionals behouden blijven voor de jeugdhulp, bijvoorbeeld door te bevorderen dat zij makkelijk kunnen switchen tussen posities in de jeugdsector (bijvoorbeeld van lokaal team naar GI, van GI naar

ONDER EMBARGO

een behandelgroep, van een behandelgroep naar Veilig Thuis of Raad voor de Kinderbescherming). Zorg samen met sociale partners voor passende beloning en arbeidsvoorwaarden.

- Onderken dat ook in de toekomst een beperkte groep kinderen intensieve en soms gedwongen jeugdhulp nodig heeft. Soms ook (langdurig) verblijf. Zorg er samen met de regio's voor dat dit aanbod beschikbaar komt en blijft. Dat betekent dat er voldoende kleinschalige voorzieningen moeten zijn die deze complexe kinderen kunnen bieden wat ze nodig hebben; met integrale deskundigheid en soms met (24-uurs) een-op-een begeleiding.

Jeugdbeschermingsregio's
De inspecties doen hieronder een aantal algemene aanbevelingen aan de jeugdbeschermingsregio's (en de gezamenlijke gemeenten, lokale teams, GI's en zorgaanbieders daarbinnen). Niet elke aanbeveling is van toepassing op elke jeugdbeschermingsregio. In de regiorapporten staan de aanbevelingen per regio.

- Continueer de doorbraakaanpak en scherp deze aan voor jeugdigen met een maatregel. Maak hierbij gebruik van de goede voorbeelden uit andere regio's en betrek de volgende aanbevelingen hierbij.

- Breng met hulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en lokale teams in kaart wat aan (hoog) specialistische hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Maak hierbij gebruik van de ervaringen uit de doorbraakaanpak. Geef gezamenlijk vorm aan een aanpak waarmee deze tekorten worden ondervangen. Ga na welke vormen van hulp de regio niet zelf kan realiseren en zoek hierin bovenregionale of landelijke samenwerking.

- Bied als gezamenlijke jeugdhulpregio's hulpaanbieders ruimte door het maken van lange termijn afspraken en financiële rust, om gezamenlijk (hoog) specialistisch aanbod en maatwerk te creëren voor jeugdigen met complexe hulpvragen, die nu 'tussen het aanbod in' vallen.

- Zorg voor tijdig, structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming en kennisdeling om te komen tot passende hulp. Geef het kind en zijn gezin bij dit overleg een centrale rol.

- Maak mogelijk dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kan inzetten. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen. Bij een bepaling van een GI is geen beschikking van een gemeente nodig.
  - Stel een jeugdhulpbepaling van een GI niet ter discussie.
  - Maak het proces rond de inzet van hulp aan een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel simpel en snel.
  - Heroverweeg de resultaat gestuurde financiering van specialistische jeugdhulp die ertoe leidt dat zorgaanbieders de meest kwetsbare jeugdigen soms niet accepteren en de jeugdige niet adequaat wordt geholpen.
  - Stel geen budgetplafonds in voor het jeugdhulpaanbod.

ONDER EMBARGO

GI's

- Neem best practises van andere GI's over die leiden tot de tijdige inzet van een vaste jeugdbeschermer en het tijdig uitzetten van een gedragen koers.

- Overleg tijdig met de daartoe aangewezen inhoudelijk deskundige van de gemeente of het lokale team over de beschikbaarheid en de mogelijkheden om de noodzakelijke hulp in te zetten. Tijdig wil zeggen: gedurende of direct na het uitzetten van de koers met jeugdige, ouders en intern (en eventueel extern) betrokken disciplines.

- Schaal tijdig op naar het expertteam indien de passende hulp niet op tijd kan starten.

- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten worden ondervangen.

Hulpaanbieders

- Werk met 'samenwerkingscriteria' in plaats van met contra-indicaties of uitsluitingscriteria. Als een jeugdige een combinatie van problemen heeft, dan is samenwerking tussen verschillende expertises en hulpaanbieders noodzakelijk. Dit betekent niet naast elkaar werken, maar met elkaar werken.

- Breng expertise en kennis in om per jeugdbeschermingsregio en landelijk helder te krijgen wat aan hulp is ingekocht en waar de tekorten aan hulp zijn. Geef gezamenlijk een aanpak vorm waarmee deze tekorten kunnen worden ondervangen.

ONDER EMBARGO

Bijlage 1 Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

REGIO	Friesland	Groningen Drenthe	Overijssel	Utrecht/ Flevoland	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Afsluiten traject

REGIO	Limburg	Amsterdam	Brabant	Zeeland	Gelderland	Noord-Holland
Tijdig vaste JB						
Tijdig gedragen koers						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Bestuurlijk gesprek	Intensief toezicht	Bestuurlijk gesprek	Bestuurlijk gesprek

ONDER EM

Bijlage 2 Overzicht bevindingen per regio

Elk kind tijdig passende hulp

REGIO	Friesland	Overijssel	Gelderland	Utrecht/ Flevoland	Groningen/ Drenthe	Zeeland
Tijdig passende hulp						
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambulant)						
(bovenregionale) samenwerking						
Veel stappen in traject om te komen tot hulp						
Vervolgtraject	Afsluiten traject	Afsluiten traject	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht	Regulier toezicht

REGIO	Limburg	Brabant	Rotterdam Rijnmond	ZuidWest	Amsterdam/ Noord-Holland
Tijdig passende hulp					
Beschikbaarheid specialistisch hulp-aanbod (residentieel en ambulant)					
(bovenregionale) samenwerking					
Veel stappen in traject om te komen tot hulp					
Vervolgtraject	Regulier toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht	Verscherpt toezicht

ONDER

Bijlage 3 Gecertificeerde instellingen werkend in meerdere regio's

Jeugd Veilig Verder
Jeugd Veilig Verder voert een aantal jeugdbeschermingsmaatregelen uit in Brabant en in Gelderland en is onderdeel van Jeugdbescherming Regio Amsterdam.
De inspecties hebben een beperkt aantal casussen van JVV onderzocht op de normen tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Dit was grotendeels op orde. JVV werkt met een instroomteam.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JVV af.

Briedis
Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer
Briedis slaagt er niet in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaategel een vaste jeugdbeschermer te verbinden. De inspecties hebben elf casussen die tussen augustus 2020 en januari 2021 gestart zijn in zijn geheel beoordeeld op zowel de normen tijdig en een vaste jeugdbeschermer.
In zes gevallen was dit niet tijdig, is de jeugdbeschermer eenmaal gestart dan was er in alle gevallen een vaste jeugdbeschermer.

Bevorderende factoren
- Als de jeugdbeschermer is gestart is er sprake van weinig wisselingen
- In enkele dossiers was zichtbaar dat er twee jeugdbeschermers gekoppeld waren aan het gezin.

Belemmerende factoren:
- Briedis wordt soms niet tijdig geïnformeerd door rechtbank over uitspraak jeugdbeschermingsmaatregel.
- Ondanks dat Briedis aangaf geen ruimte te hebben, werd de jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter aan Briedis toegewezen.
- Krapte op de arbeidsmarkt maakt het lastig jeugdbeschermers te werven. Personeelstekorten door de uitstroom van jeugdbeschermers en onvoldoende instroom.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers
Briedis slaagt er overwegend wel in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. De inspecties hebben vier casussen in zijn geheel beoordeeld op de vraag of tijdig een gedragen koers is uitgezet. Bij één casus was zichtbaar dat dit niet tijdig was. De koers is in alle gevallen uitgezet met de ouder of de ouders samen. Niet in alle gevallen is de jeugdige gesproken.

Bevorderende factor:
- Jeugdbeschermers die – ondanks de ervaren werkdruk – zich voluit inzetten om tijdig tot een gedragen koers te komen.

Belemmerende factoren:
- Klacht en tucht procedures

ONDER EMBARGO

- De dynamiek binnen de complexe scheidingen maakt het soms lastig een koers te bepalen.
- Doordat er in veel gevallen al sprake is geweest van een eerder traject in een dwang kader, dan wel een langdurige periode in het vrijwillig kader zijn met name ouders niet meer gemotiveerd om hulp te accepteren. Dit bemoeilijkt om een gedragen koers te hebben waar beide ouders tevreden mee zijn.

Vervolg
Briedis is per 1 juni 2021 failliet verklaard. De inspecties volgen de overdracht van de werkzaamheden van Briedis intensief en rapporteren hierover. Een belangrijk punt voor de inspecties is de continuïteit voor jeugdigen en ouders met een jeugdbeschermingsmaatregel bij Briedis.

Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering
Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer
LJ&R slaagt er niet in om aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer te koppelen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels een vaste jeugdbeschermer zoals omschreven bij de norm.
De inspecties hebben 26 casussen beoordeeld op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 18 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. 26 casussen beoordeelden de inspecties op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 22 casussen op orde.

Bevorderende factoren:
- Als een gezin tijdig een jeugdbeschermer heeft, ook als dit een tijdelijke jeugdbeschermer uit het instroomteam betreft, brengt deze de veiligheid in kaart en werkt deze met het gezin aan een plan van aanpak en zet de hulp die nodig is in.
- LJ&R heeft de afgelopen zes maanden meer personeel aangenomen, zodat zaken sneller verdeeld kunnen worden.

Belemmerende factoren:
- Door wisselingen van personeel in het instroomteam hebben gezinnen soms gedurende korte tijd met veel verschillende mensen te maken.
- Door een gezin te laten wisselen van team, zorg je voor een extra overdrachtsmoment.
- Gezinnen die wisselen van jeugdbeschermer, komen als er geen nieuwe vaste jeugdbeschermer beschikbaar is tijdelijk weer op de instroomlijst. Dit brengt opnieuw een overdrachtsmoment met zich mee.

Norm: Voor elke kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een tijdig gedragen koers
LJ&R slaagt er niet voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel in om tijdig tot een gedragen koers te komen. In de onderzochte casussen hebben de gezinnen deels tijdig een gedragen koers.
De inspecties hebben 24 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 24 casussen was dit zichtbaar op orde. Deze casussen hebben de inspecties ook beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit was in 19 gevallen op orde. In de dossiers en tijdens de gesprekken hebben de inspecties gezien en gehoord dat LJ&R voor alle onderzochte casussen een koers heeft en dat de koers op één na een gedragen koers is. De tijdigheid is in vijf gevallen niet op orde.

ONDER EMBARGO

Bevorderende factoren:
- Luisteren naar alle betrokkenen in het gezin, ook de kinderen;
- Tijd nemen als jeugdbeschermer om veel contact te hebben met alle partijen;
- Bijstellen van de koers als dat nodig is/flexibiliteit.

Belemmerende factoren:
- Ouders en gezinsleden die verschillende wensen of verwachtingen hebben;
- Onvoldoende beschikbaarheid van jeugdbeschermers;
- Complexiteit van de doelgroep van LJ&R, vaak chronische problematiek.

Vervolg
Bij LJ&R is op korte termijn verbetering nodig. De inspecties voeren over de tijdige inzet van jeugdbeschermers en het tijdig uitzetten van een gedragen koers een bestuurlijk gesprek met LJ&R en bepalen op basis daarvan het vervolg.

William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering
Norm: Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer
De WSS slaagt er vrijwel altijd in om tijdig aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel een jeugdbeschermer te koppelen. In bijna alle onderzochte casussen hebben de gezinnen een vaste jeugdbeschermer.
De inspecties hebben 48 casussen beoordeeld die tussen half november 2020 en 1 januari 2021 zijn gestart op het tijdig toewijzen van een jeugdbeschermer. In 45 gevallen was er tijdig een jeugdbeschermer aan het gezin gekoppeld. De inspecties hebben 68 casussen beoordeeld op de beschikbaarheid van een vaste jeugdbeschermer. Dit was in 67 casussen op orde.

Bevorderende factoren:
- Zowel uit de verschillende dossiers als uit gesprekken met de jeugdbeschermers en ouders blijkt dat het in veel gevallen lukt dat de betrokken jeugdbeschermer zelf aanwezig is bij de zitting waarin de beschermingsmaatregel is uitgesproken. Dit heeft een gunstig effect op tijdig contact.
- In de gesprekken met jeugdbeschermers geven veel jeugdbeschermers aan dat zij werkzaam zijn in een stabiel team.
- De inspecties hebben een groot aantal jeugdbeschermers gesproken die minder dan een jaar werkzaam waren bij de WSS. Zij gaven aan dat ze standaard een inwerkprogramma krijgen (genaamd leerlijn), dat er ondersteuning is van een mentor en dat er een rustige opbouw van de caseload is.

Belemmerende factoren:
- In het afgelopen jaar is het verloop binnen verschillende kernteams hoog geweest, daardoor zijn er veel nieuwe jeugdbeschermers werkzaam. Als er verloop is, betekent dat er wisselingen plaatsvinden wat van invloed is op de continuïteit.
- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. Teveel werkdruk is een risico voor verloop.

Norm: Voor elke kind met een maatregel een tijdig gedragen koers
De WSS slaagt er in om tijdig voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tot een gedragen koers te komen. In alle onderzochte casussen hebben de gezinnen tijdig een gedragen koers.
De inspecties hebben 34 casussen uit de periode augustus 2020 en 1 januari 2021 beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. Zowel uit de dossiers, de gesprekken

ONDER EMBARGO

met jeugdbeschermers en de gesprekken met ouders en jeugdigen blijkt dat dit in alle casussen zichtbaar op orde was.
De inspecties hebben 13 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de gedragen koers. Dit is in alle gevallen op orde. Het lukt jeugdbeschermers meestal ook om binnen zes weken het plan van aanpak af te hebben gerond, maar als dat niet is gelukt dan zijn ouders en kinderen voor die tijd gesproken en betrokken bij de uitgezette koers.
De inspecties hebben 34 casussen beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In alle gevallen was er sprake van gedragenheid van de koers. Uit gesprekken met jeugdbeschermers blijkt dat zij altijd ouders en kinderen spreken over de doelen en het plan van aanpak. En waar dat niet mogelijk is, is dat navolgbaar wegens bijvoorbeeld de zeer jonge leeftijd van de kinderen of dat kinderen te beperkt zijn om te kunnen spreken.

Bevorderende factoren:
- De dossiers die de inspecties hebben ingezien, zijn over het algemeen overzichtelijk, gestructureerd en zijn de handelingen en verrichtingen van de jeugdbeschermer goed en navolgbaar bijgehouden. In geval van overdracht van een casus is dit bevorderend.
- Het werkt bevorderend voor het tijdig opstellen van een koers indien er tijdig een vaste jeugdbeschermer is aangesteld, zoals het geval is bij de WSS.
- Goed toegeruste jeugdbeschermers geven mooie voorbeelden van manieren waarop zij spreken met ouders en kinderen, inzicht verkrijgen in eventuele weerstand bij ouders en kinderen en deze weerstand weten om te vormen tot een positieve, coöperatieve houding.

Belemmerende factoren:
- In de interviews geven de meeste jeugdbeschermers aan dat zij werkdruk ervaren. Deze is afhankelijk van de caseload en de complexiteit ervan. De werkdruk zorgt ervoor dat jeugdbeschermers telkens prioriteiten moeten stellen.
- Bij jeugdreclasseringsmaatregelen duurt het soms lang voordat vonnissen van de rechtbank bij de WSS aankomen. Als de WSS niet is uitgenodigd voor de zitting, is dan ook niet bekend dat er een maatregel is uitgesproken. Dit is negatief voor het draagvlak bij ouders en kinderen voor de maatregel en er is daarbij de nodige tijd verstreken voordat de jeugdbeschermer aan de slag kan.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft WSS af.

ONDER EMBARGO

Bijlage 4 Samenvattingen per jeugdbeschermingsregio

Jeugdbeschermingsregio Friesland
De regio Friesland is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Friesland maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De goede samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen binnen de regio (GI's, gemeenten, aanbieders) is hiervoor een belangrijke oorzaak. Dit komt mede doordat partijen werken vanuit dezelfde grondhouding en visie, een gedeeld urgentiebesef en een lerende houding hebben.

De regio wil de gekozen aanpak voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Dit vergroot de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de stappen te zetten die leiden tot afwending van de ontwikkelingsbedreiging.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Regiecentrum Bescherming en Veiligheid af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

Jeugdbeschermingsregio Overijssel
De regio Overijssel is er, op een uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Daarnaast is het grotendeels gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De regio Overijssel maakt de wettelijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een tijdig kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp voor jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel voldoende waar. De verschillende partijen in Overijssel delen dezelfde grondhouding en hebben het gezamenlijke uitgangspunt dat de passende hulp die nodig is voor een jeugdige met een maatregel geleverd wordt. Zowel IJsselland als Twente zegt dat gemeenten krappe budgetten hebben, maar dat zij de hulp die volgens de jeugdbeschermer en het gezin nodig is, financieren als deze onder de Jeugdwet valt. Daarbij hebben de jeugdhulpregio's zicht op de schaarste aan (gespecialiseerde) gezinshuizen en de doorstroom van 18- naar 18+ en pakken dit aan.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Overijssel af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er (op een enkele uitzondering na) structureel in slagen elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit in het reguliere toezicht en sluiten dit traject voor deze regio af.

ONDER EMBARGO

Jeugdbeschermingsregio Gelderland
De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De William Schrikker Stichting en Jeugd Veilig Verder lukt het in Gelderland wel om tijdig een jeugdbeschermer in te zetten. Voor zowel Jeugdbescherming Gelderland als het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig op deze norm. Hierdoor lukt het hen ook onvoldoende om tijdig een gedragen koers uit te zetten.

Daarnaast is regio Gelderland er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. Het knelpunt in Gelderland zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij is er onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag.
Positief in Gelderland is de goed georganiseerde bovenregionale samenwerking die nodig is om te komen tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod.

Vervolg
Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Gelderland en bepalen aansluitend het vervolg. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermings-regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Groningen-Drenthe
De regio Groningen-Drenthe is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De afstemming tussen verschillende gemeenten over het inzetten van gecombineerde hulp (bijvoorbeeld geestelijke gezondheidszorg en hulp voor mensen met een lichte verstandelijke beperking) en de samenwerking intern bij gemeenten in het brede sociale domein verloopt moeizaam. Dit belemmert het tijdig inzetten van hulp wanneer een cliënt verschillende vormen van hulp nodig heeft en afstemming en maatwerk cruciaal is. Daarbij vragen Drentse gemeenten soms verantwoording voor de inzet van jeugdhulp. Jeugdbeschermers vinden dit belastend.

Positief is het gedeelde gevoel van urgentie over de noodzaak van tijdige passende hulp voor deze kinderen. Meer structureel overleg tussen gemeenten, expertteams, prachtteams, zorgaanbieders en GI's leidt tot beter vinden van de juiste hulp en maakt schaarste in het hulpaanbod inzichtelijk. Daarnaast gaat de jeugdhulpregio Groningen bijvoorbeeld werken met één standaard bepaling jeugdhulp voor alle GI's en creëert de jeugdhulpregio Drenthe extra 'kleinschalige woonvormen'.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming Noord af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

ONDER EMBARGO

Jeugdbeschermingsregio Limburg
De regio Limburg is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Dit is onder meer gelukt door de aanwezigheid van de jeugdbeschermer op de rechtszitting, werken zonder wachtlijstbeheer en de aandacht voor de begeleiding van startende jeugdbeschermers. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

Tussen gemeenten verschilt de wijze van inkoop van jeugdhulp en de aanmeldprocedure. In een aantal gemeenten is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarbij ontbreekt het in Limburg onder andere aan voldoende jeugd-GGZ, groepen voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen, perspectief biedende pleeggezinnen en (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Daar staat tegenover dat er in de regio Limburg gewerkt wordt met een gezamenlijke verbeteragenda die door alle partijen wordt omarmd. Daarnaast is er bestuurlijke cohesie in de regio tussen gemeenten, GI en zorgaanbieders en is er overeenstemming over de tarieven van de GI's in de regio.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Bureau Jeugdzorg Limburg af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.
De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Zeeland
Op basis van de praktijktoets kwamen de inspecties tot de conclusie dat de regio Zeeland er niet in is geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Na de praktijktoets zijn de inspecties geïnformeerd dat het de gecertificeerde instellingen (hierna: GI's) die in Zeeland werkzaam zijn (Briedis, Intervence, Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, William Schrikker Stichting), sinds 1 april 2021 niet meer lukt om aan gezinnen waar een jeugdbeschermingsmaatregel is uitgesproken een vaste jeugdbeschermer te koppelen. Dit komt mede door het wegvallen van Briedis[1] als GI.

Daarnaast is de regio er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.
In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod en de wachtlijsten zijn lang. De hulp die een GI nodig vindt, wordt in verschillende gemeenten met vertraging ingezet door bijvoorbeeld een uitgebreid aanmeldproces. Daar staat tegenover dat de jeugdhulpaanbieders betrokkenheid zien bij de doorbraakaanpak en dat voor bijna alle aangemelde jeugdigen passende hulp gevonden.

Vervolg
De inspecties verwachten dat de Zeeuwse gemeenten, Intervence en Jeugdbescherming west in gesprek gaan over het huidige tekort aan jeugdbeschermers en op korte termijn komen tot passende verbetermaatregelen. De inspecties volgen dit intensief. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

1 *Over Briedis is op 1 juni een faillissement uitgesproken en richt zich nu op een overdracht van jeugd-beschermingsmaatregelen naar andere GI's.*

ONDER EMBARGO

Jeugdbeschermingsregio Utrecht/Flevoland
De regio Utrecht/Flevoland is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Veel gecertificeerde instellingen hebben last van krapte op de arbeidsmarkt en een hoog personeelsverloop, zo ook SAVE.
SAVE stuurt meer op "tijdig een gedragen koers" dit heeft een positieve invloed op de dynamiek tussen jeugdbeschermers, ouders en kinderen.
Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

In de regio is onvoldoende (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit leidt tot lange wachtlijsten bij jeugdhulpgaanbieders. Sommige gemeenten bemoeien zich met de indicatiestelling van SAVE dit heeft een vertragende werking op de tijdige inzet van passende hulp. In de regio Flevoland kosten de gemeentelijke aanmeldprocedures en de verschillen daartussen veel tijd.
In de multidisciplinaire samenwerkingsvormen wordt gezamenlijke verantwoordelijkheid uitgedragen.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Samen Veilig Midden Nederland af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties hebben voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Jeugdbeschermingsregio Brabant
De regio Brabant is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, Jeugd Veilig Verder en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Bij Jeudbescherming Brabant en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is op korte termijn verbetering nodig.
Het lukt de regio nog niet om samen voorwaarden te creëren waardoor jeugdigen met een maatregel en hun ouders tijdig een jeugdbeschermer hebben. Dit komt mede door het ontbreken van een kostendekkend tarief en het grote verloop van jeugdbeschermers.

Daarnaast is het de regio Brabant niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. In de regio is onvoldoende passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Het is positief dat de alle partijen de gekozen aanpak om de doorbraak te forceren willen voortzetten voor jeugdigen met een maatregel. Toch hebben de inspecties zorgen over de jeugdigen met een maatregel die op dit moment wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg
Op korte termijn is verbetering nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Brabant en bepalen aansluitend het vervolg.
De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de jeugdbeschermingsregio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Brabant verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

ONDER EMBARGO

Jeugdbeschermingsregio's Noord-Holland en Amsterdam
De regio's Noord-Holland en Amsterdam zijn er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Er zijn verschillen tussen de Gecertificeerde Instellingen in de regio's. De William Schrikker Stichting, het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en het inmiddels failliet verklaarde Briedis hebben dit in deze regio's op een enkele uitzondering na op orde. Jeugdbescherming Regio Amsterdam heeft dit grotendeels op orde. Bij De Jeugd- en Gezinsbeschermers GB is op korte termijn verbetering nodig.

Daarnaast zijn de regio's er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. Het ontbreekt in Amsterdam en Noord-Holland aan effectieve (bovenregionale) samenwerking die nodig is voor voldoende passend specialistisch hulpaanbod. Het residentiële aanbod wordt afgebouwd zonder dat voldoende passende alternatieven beschikbaar zijn. Er bestaat richting voor de lange termijn, maar dat biedt geen antwoord op bestaande knelpunten voor kinderen die nu hulp nodig hebben. Daarbij is in een aantal gemeenten het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRA af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. Op korte termijn is verbetering bij DJBG nodig om te komen tot het tijdig toewijzen van een vaste jeugdbeschermer en het uitzetten van een gedragen koers. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder DJGB en bepalen aansluitend het vervolg.
De inspecties kunnen er daarnaast onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Noord-Holland/Amsterdam verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

Jeugdbeschermingsregio Rijnmond
De regio Rijnmond is er, op een enkele uitzondering na, in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. Een extra investering in 2019 en de focus op de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen boven preventieve jeugdbescherming, draagt hieraan bij. De samenwerking op casusniveau tussen gezin, jeugdbescherming, lokaal team en andere betrokkenen in de regio is effectief en een positief voorbeeld voor andere jeugdbeschermingsregio's.
Het is de regio niet gelukt om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen.

De bestaande samenwerking in de regio leidt onvoldoende tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod. Bepaalde vormen van hulpaanbod zijn onvoldoende beschikbaar en de wachtlijsten zijn lang. Daarbij is het proces zo gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JBRR af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers. De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Rijnmond verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

ONDER EMBARGO

Jeugdbeschermingsregio Zuid West
De regio Zuid West is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor hen. De regio heeft hier de afgelopen jaren in geïnvesteerd. Desondanks ervaren de jeugdbeschermers nog altijd een hoge werkdruk. De regio is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor deze kinderen. De aanpak binnen de regio verschilt en heeft in Haaglanden en Midden Holland meer resultaat opgeleverd dan in Holland Rijnland en Zuid-Holland Zuid.

Een effectieve (bovenregionale) samenwerking ontbreekt. Het proces voor de inzet van passende hulp is complex en verschilt per regio. Dit vertraagt de inzet van passende hulp. Ondanks het besef van de wethouders over de noodzaak van een toereikend hulpaanbod, hebbende inspecties zorgen over de kinderen die nu wachten op passende hulp en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen.

Vervolg
De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft Jeugdbescherming west af op de normen tijdig vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.
De inspecties kunnen er onvoldoende van uitgaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties zullen hiertoe in de regio Zuid-West verscherpt toezicht uitvoeren voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken voeren met de regio en gemeenten.

ONDER EMBARGO

Bijlage 5 Gehanteerde normen

Norm 1	**Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel**
	Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht. **Tijdig:** Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.
Norm 2	**Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers**
	Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'. **Gedragen:** De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals. Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp. **Koers**: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel. Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.
Norm 3	**Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.**
	Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaat-regel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico. De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden. **Tijdig:** De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'. De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

ONDER EMBARGO

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Gelderland

(Achterhoek, Centraal Gelderland, FoodValley, Midden-IJssel/Oost-Veluwe, Noord Veluwe, Rijk van Nijmegen, Rivierenland)

Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

Onderbargo

Utrecht, juli 2021

De accounthoudende wethouder aan het woord namens de Jeugdbeschermingsregio Gelderland:

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

Op 30 juni 2021 hebben de zeven jeugdhulpregio's samen met drie Veilig Thuis-organisaties, vier Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken gemaakt over het verbeteren van de bescherming van kinderen en gezinnen in Gelderland.
Er liggen uniforme contracten met de vier GI’s in Gelderland gereed om per 1 januari 2022 in te voeren;
Er liggen acht bouwstenen voor samenwerken aan de praktijk; deze bouwstenen geven aan hoe professionals in de komende jaren met elkaar gaan samenwerken aan een betere bescherming. Dit helpt bij de cultuurverandering die noodzakelijk is.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

De nieuwe tarieven voor de GI's maken het mogelijk om te investeren in personeel en daarmee een verlaging van de caseload en om meer aandacht aan de kwetsbare gezinnen te besteden. De afspraken over de aanmeldroutes voor de inzet van passende jeugdhulp maken het mogelijk dat de GI's de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kunnen inzetten. Daarmee geven we geen garantie af dat het altijd 'tijdig' lukt, maar het gaat zeker een verbetering opleveren.
Binnen drie maanden stellen wij een plan op dat leidt tot een toereikend aanbod voor de meest complexe hulpvragen, de essentiële functies in Gelderland, waaronder de jeugd-GGZ en specialistische 24-uurs zorg.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Kwetsbare kinderen en gezinnen worden in Gelderland goed beschermd. De nieuwe afspraken helpen bij het vrijmaken van meer tijd en aandacht voor de gezinnen, een kortere beschermingsketen en meer snelheid bij het inzetten van jeugdbeschermers en passende hulp.

Onde

Samenvatting

Dit rapport maakt deel uit van het toezichttraject *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties). In de voortgangsrapportage van oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een doorbraakaanpak voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- en/of reclasseringsmaatregel. Deze aanpak moet ertoe leiden dat elk kind met een dergelijke maatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt. Dit rapport van de inspecties geeft antwoord op de vraag of de regio Gelderland hierin is geslaagd.

Bevindingen en conclusies

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers
De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. De inspecties zien verschillen tussen de GI's die werkzaam zijn in de regio. Voor zowel JB Gelderland als LJ&R is op korte termijn verbetering nodig op deze norm. Het niet tijdig inzetten van een jeugdbeschermer heeft impact op de inzet van een *tijdige en gedragen* koers. Zowel JB Gelderland als LJ&R voldoen nog niet volledig aan deze norm. Bij de WSS en JVV lukt het in Gelderland wel om tijdig een jeugdbeschermer in te zetten.

Tijdig passende hulp
De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. De doorbraakaanpak in de regio's heeft onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.
Het knelpunt in Gelderland zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het is de inspecties gebleken dat een aantal gemeenten in de regio het proces om te komen tot passende hulp voor jeugdigen met een maatregel zodanig heeft gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarnaast hoorden de inspecties dat er geen eenduidigheid is in de inkoop van jeugdhulp en dat het per gemeente kan verschillen hoe een aanmeldprocedure loopt. Daarnaast ontbreekt het in Gelderland aan toereikend aanbod van (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit betreft zowel ambulante behandeling als gespecialiseerde gezinshuizen en andere vormen van verblijf.
In de regio Gelderland is sprake van bovenregionale samenwerking die nodig is om te komen tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De regio voert op bestuurlijk, beleidsmatig en uitvoerend niveau veranderingen door op basis van een gezamenlijk opgesteld verbeterplan[1].

Vervolg

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers
Ten aanzien van de deze norm over de tijdigheid van een jeugdbeschermer, constateren de inspecties dat verbetering op korte termijn nodig is. De inspecties gaan hierover in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Gelderland en bepalen op basis van de uitkomsten van het gesprek het vervolg. Over het vervolg ten aanzien van de landelijk werkende instellingen in deze regio (Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, William Schrikker Stichting en Jeugd Veilig Verder) rapporteren de inspecties op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

Tijdig passende hulp
De geconstateerde positieve regionale ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er in Gelderland alsnog op korte termijn in slagen om *elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden*.

[1] Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming 20-4-2020 .pdf

Ondertekenbaar

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.
De inspecties zien tot slot dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. De inspecties spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Onder embargo

Inhoudsopgave

1 Inleiding 6

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd 6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel 6
1.3 Opzet van het onderzoek 6

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio 8

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Gelderland 8
2.2 Beschrijving betrokken GI's 8

3 Indruk na de monitoringsfase 9

3.1 Beschrijving Gelderse doorbraakaanpak 9
3.2 Beeld op basis van monitoring 10

4 Resultaten van de verdiepende praktijktoets 13

Bevindingen 13

5 Conclusie 21

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers 21
5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp 21
5.3 Vervolg 22

Onder embargo

1 Inleiding

Dit rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) geeft antwoord op de vraag of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel[2] in de jeugdbeschermingsregio[3] Gelderland tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (*hierna: de inspecties*) in het rapport en signalement met de titel *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* respectievelijk *Jeugdbeschermingsketen in gevaar* geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.
De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.
In de voortgangsrapportage van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.
De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen*, tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter wordt uitgevoerd.

1.3 Opzet van het onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot februari 2021 hebben de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio gemonitord door frequente gesprekken met accounthoudende wethouders

[2] Hiermee worden zowel kinderbeschermingsmaatregelen als jeugdreclasseringsmaatregelen bedoeld.
[3] De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'. Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

Onder embargo

of afgevaardigde ambtenaren te voeren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent de doorbraakaanpak besproken.

Verdiepende praktijktoets

In februari en maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit hebben zij gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasseerders. Aanvullend hierop hebben de inspecties contact gehad met de jeugdhulpregio Midden-IJssel/Oost-Veluwe over de werkwijze voor toeleiding naar passende hulp.
In dit rapport staan de resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoets.

Onder embargo

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Gelderland

Gelderland heeft zeven jeugdhulpregio's (Achterhoek, Centraal Gelderland, FoodValley, Midden-IJssel/Oost-Veluwe, Noord Veluwe, Rijk van Nijmegen en Rivierenland) en deze hebben samen met vier GI's, drie Veilig Thuis organisaties en de Raad voor de Kinderbescherming een Gelderse verbeteragenda[4] voor Jeugdbescherming opgesteld. In april 2020 is deze verbeteragenda op het bovenregionaal bestuurlijk overleg besproken en vastgesteld. De verbeteragenda richt zich op drie onderwerpen waar bestuurlijk afspraken over gemaakt zijn:

1. Contracten en basisafspraken;
2. Samenwerken en kennisdelen;
3. Administreren en monitoren.

De zeven Gelderse jeugdhulpregio's zijn in het kader van de verbeteragenda met elkaar in overleg over een eenduidige wijze van inkoop en contracten voor jeugdbescherming en –reclassering organiseren, wat bijdraagt aan de efficiëntie van het stelsel. Ook hebben de partijen met elkaar een breed gedragen visie ontwikkeld ten aanzien van de veiligheid van jeugdigen en gezinnen in Gelderland.
Het doel van de verbeteragenda is dat in Gelderland partijen in de veiligheidsketen op zo'n manier met elkaar samenwerken dat naast acute onveiligheid, ook structurele onveiligheid in beeld is. Om een oplossing te bieden voor gezinnen waar structurele onveiligheid speelt, is het volgens de verbeteragenda belangrijk om goed onderling samen te werken tussen de veiligheidspartners en met de lokale teams. De verbeteragenda stelt dat er in elke regio een Beschermingstafel en een expertiseteam voor passende zorg moet zijn ingericht. De inspecties hoorden dat in veel gemeenten de tafels inmiddels operationeel zijn, maar dat de verschillen tussen de werkwijze groot kunnen zijn. Naast samenwerken met ketenpartners is een belangrijk onderdeel van de verbeteragenda dat jeugdbeschermers voldoende tijd nodig hebben om hun werk goed te doen en dat op dit moment de caseload te hoog is. Daarom willen de gemeenten met de GI's aangepaste normen en reële tarieven of budgetten bepalen. Dit is een doelstelling waar op de korte termijn nog geen middelen voor beschikbaar zijn. Om uitvoering te kunnen geven aan de verbeteragenda is het belangrijk dat de veiligheidspartners beschikken over voldoende personeel. In de verbeteragenda staan afspraken over het verkennen van gezamenlijke mogelijkheden om personeel te behouden, te werven en op te leiden.

2.2 Beschrijving betrokken GI's

Gelderland heeft te maken met vier GI's, namelijk: Jeugdbescherming Gelderland (hierna: JB Gelderland), Jeugdbescherming Veilig Verder (hierna: JVV), Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (hierna: LJ&R) en William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (hierna: WSS). JB Gelderland is een regionaal georganiseerde GI die zich richt op een brede doelgroep. JVV is werkzaam in Gelderland en Zuidoost Brabant en richt zich op dezelfde 'reguliere' jeugdbescherming en jeugdreclasseringsdoelgroep. JVV is een onderdeel van Jeugdbescherming Amsterdam. LJ&R en de WSS zijn werkzaam in heel Nederland als landelijk werkende GI. Beide GI's richten zich op een specifieke doelgroep. LJ&R heeft te maken met gezinnen en jongeren die vastlopen in complexe situaties en met meervoudige problematiek. Het gaat hierbij vaak om langdurige problematiek. De WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een beperking.

[4] Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming 20-4-2020 .pdf

Onder embargo

3 Indruk na de monitoringsfase

Tijdens de monitoringsfase van oktober 2020 tot februari 2021 voerden de inspecties drie gesprekken met een beleidsmedewerker die als contactpersoon is aangewezen voor Gelderland vanuit de accounthoudende gemeente Arnhem[5]. Tijdens deze gesprekken bespraken we de stand van zaken omtrent bovenstaande normen en de doorbraakaanpak. Bij het eerste gesprek was naast de contactpersoon een beleidsmedewerker van JB Gelderland aanwezig. Het tweede gesprek voerden de inspecties met de contactpersoon, de beleidsmedewerker van JB Gelderland, een beleidsregisseur uit Ede en een beleidsmedewerker van de WSS. Voor het laatste gesprek schoven naast de eerder genoemden de kwaliteitsadviseur van JB Gelderland en een gebiedsmanager van de WSS aan.

3.1 Beschrijving Gelderse doorbraakaanpak

De Gelderse Doorbraakaanpak die vastgesteld is op 14 december 2020 heeft drie actielijnen:

1. Geen wachttijden aan de voordeur;
2. Organiseren van passende hulpverlening voor elke knellende casus op elk moment;
3. Heldere verantwoording aan de inspectie en het Rijk over de werking van het veiligheidsnetwerk in Gelderland.

De doorbraak werkgroep, met afgevaardigden van de GI en gemeenten, heeft afspraken gemaakt over de drie actielijnen. Hierbij staat centraal het uitgangspunt dat professionals van de GI en de gemeenten samen werken vanuit vertrouwen en partnerschap. Per actielijn zijn daarom werkafspraken tussen de GI's en de gemeenten gemaakt. De afspraken ten aanzien van de eerste actielijn gaan over het bijhouden van het aantal wachtenden aan de voordeur bij de GI's en afstemming die hierover moet plaatsvinden met de lokale teams van de gemeenten. De afstemming heeft als doel om samen oplossingen te bedenken, zodat jeugdbeschermers tijdig kunnen starten. Zo is onderdeel van de afspraken, dat bij een tekort aan gekwalificeerd personeel waardoor wachttijden ontstaan, het bijvoorbeeld mogelijk wordt om ook (tijdelijk) gebruik te maken van jeugdprofessionals die in het verleden hebben gewerkt als jeugdbeschermer en nu bijvoorbeeld werkzaam zijn bij een aanbieder of bij het lokale team. Ook voor de tweede actielijn geeft de werkgroep aan dat samenwerking tussen GI's en gemeenten nodig zijn. De gemaakte afspraken zijn erop gericht dat GI's en lokale teams gezamenlijk proberen passende hulp te organiseren. Wanneer dit niet lukt, is het mogelijk om gebruik te maken van het Regionale Expertteam. Om de aanpak te faciliteren is per regio een contactpersoon aangewezen, die een rol heeft in de escalatie bij casussen waarbij de afspraken (nog) niet leiden tot een doorbraak. De laatste actielijn richt zich op het monitoren van de voortgang en de verantwoording hiervan. De werkgroep komt maandelijks bijeen en bespreekt de voortgang. In april 2021 volgt een evaluatie met alle regionale contactpersonen en de contactpersonen vanuit de GI's.

Tijdens het monitoringsgesprek op 17 december 2020 gaven de deelnemers aan dat bestuurders in Gelderland duidelijk commitment hebben uitgesproken middels het afstemmen en gezamenlijk goedkeuren van het Gelderse doorbraakplan. De urgentie wordt in alle gemeenten gevoeld. Wel zijn er verschillen tussen jeugdhulpregio's en ook op gemeentelijk niveau is de aanpak soms verschillend. Voor de GI's is het wenselijk dat er een uniforme regionale werkwijze is die cliënten ten goede komt. De deelnemers aan het monitoringsgesprek twijfelen niet aan het gezamenlijke doel dat gemeenten voor ogen hebben, maar soms wel aan de manier waarop dit doel bereikt moet worden en wat de gezinnen uiteindelijk het meest helpt. Denk hierbij ook aan verschillende aanmeldprocedures bij aanbieders of afspraken met afzonderlijke gemeenten. Ook is de inkoop per gemeente nog verschillend geregeld. De GI's geven aan dat dit voor jeugdbeschermers lastig is en dat het veel tijd kost om per gemeente de procedures te kennen.

[5] Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

Onder embargo

3.2 Beeld op basis van monitoring

- **Tijdig vaste jeugdbeschermer**

Op 28 januari 2021 kwam in het gesprek naar voren dat in Gelderland 27 kinderen wachtten op een jeugdbeschermer. Het ging om 20 wachtenden bij JB Gelderland en 7 voor JVV. De WSS gaf aan geen wachttijden te hebben voor een jeugdbeschermer. De WSS maakt gebruik van een flexibele schil om verzuim of verloop van personeel op te vangen. JB Gelderland gaf aan dat dit voor hen lastiger te realiseren is, omdat ze niet zoals de WSS landelijk werken. De kwetsbaarheid is groot voor JB Gelderland wanneer een jeugdbeschermer ziek wordt. Er is een gebrek aan personeel en middelen om te kunnen voorzien in de flexibiliteit zoals de WSS deze beschrijft.
JB Gelderland werkt met een verdeellijst. Op het moment dat er een jeugdbeschermer beschikbaar is, krijgt deze een gezin toegewezen van de verdeellijst. De jeugdbeschermer is dan meteen de vaste jeugdbeschermer die het gezin gedurende de maatregel begeleidt. Tijdens de periode dat het gezin op de verdeellijst staat, wordt de veiligheid getoetst door een professional van de GI. Als de veiligheid in het geding is, verdeelt de GI het gezin meteen. Niet alle regio's in Gelderland hebben te maken met een verdeellijst en JB Gelderland geeft aan dat gezinnen niet langer dan zes weken op de verdeellijst staan. JB Gelderland benadrukt dat wachttijden een probleem zijn van de hele veiligheidsketen. Voordat een gezin bij JB Gelderland aangemeld wordt, is er vaak al veel tijd verstreken.

De inspecties zien dat Gelderland een verbeteragenda heeft die zich vooral op de lange termijn richt. Voor de korte termijn lijkt de Gelderse doorbraakaanpak nog niet voldoende van de grond te komen om ervoor te zorgen dat alle kinderen vanaf het begin van de maatregel een jeugdbeschermer hebben, die de zaak ook meteen op kan pakken. In Hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van de bevindingen die de inspectie heeft opgehaald tijdens de praktijktoets wat betreft deze norm (norm 1).

- **Tijdig gedragen koers**

De WSS geeft in het gesprek met de inspecties op 17 december 2020 aan dat er bij de WSS voor alle gezinnen tijdig een koers is uitgezet. Deze koers is ook gedragen, want jeugdbeschermers stellen samen met het gezin een plan van aanpak op. JB Gelderland laat weten dat het wel aantallen in beeld heeft over de gereedheid van het plan, maar geen aantallen in beeld heeft als het gaat om een tijdig gedragen koers. JB Gelderland geeft aan dat de inspecties ervan uit kunnen gaan dat deze norm inhoudelijk op orde is, omdat het uitzetten van een koers de kern is van het werk. De tijdigheid van de koers kan in sommige gevallen niet behaald zijn, omdat er enkele casussen op de verdeellijst staan. De GI heeft het bij een koers over de norm zoals de inspecties deze beschreven hebben en niet over het ondertekende plan van aanpak.

Op basis van de informatie uit de monitoringsfase was het uitgangspunt bij de verdiepende praktijktoets dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet in de jeugdbeschermingsregio Gelderland.

> "*De ondertekening van een plan van aanpak kan soms op zich laten wachten, maar dat betekent niet dat de koers niet is uitgezet*." Beleidsmedewerker GI

- **Tijdig passende hulp**

De regio gaf tijdens de monitoringsgesprekken aan dat er voor passende hulp nodig is dat aanbieders maatwerk bieden en dat ze flexibel en wendbaar zijn. De regio wil de kwaliteit bewaken door een goede selectie van aanbieders aan de poort en door zicht te houden op de resultaten bij cliënten. De regio is in 2021 bezig met het opstellen van een inkoopstrategie voor Gelderland om meer te sturen op de kwaliteit van het aanbod. De gemeenten en GI's merken dat het ontwikkelen van dit soort doorbraakplannen helpt om een cultuurkwestie te doorbreken.
Het helpt om de huidige manier van werken die veelal individueel van aard is te veranderen naar samenwerken en samen ingewikkelde casuïstiek oplossen. Dat is belangrijk voor de doelgroep waar

Onder embargo

de GI's mee te maken hebben. De gemeenten en de GI's betrekken ook de aanbieders om ook de samenwerking met hen te versterken. De regio geeft aan niet naar een volledige bovenregionale inkoop toe te willen, want dat past niet bij de decentralisatie-gedachte die de inwoner en de zorg dichter bij elkaar moet brengen. De inkoop van hulp moet volgens de beleidsmedewerker aansluiten bij de lokale wensen en visie.

In gesprek met de inspecties geven de deelnemers van de monitoringsgesprekken aan dat er sprake is van samenwerking, maar dat het beter kan en dat er nog veel van elkaar te leren valt.

> *"Wij zouden een gezamenlijke voordeur willen omarmen. Dit zou een mooie inrichtingsvorm voor verwijzers zijn. In de Gelderse verbeteragenda wordt hieraan gewerkt, maar de GI's hebben nu nog 'last' van verschillende inkoopprocedures ed."* JB Gelderland op 17 december

Op 28 januari 2021 komt naar voren in het monitoringsgesprek dat de regio Gelderland verder is gegaan met het ontwikkelen van perspectieftafels, waarbij professionals gezamenlijk aan de hand van een casus kennis delen en komen tot een passend aanbod van hulp. Beleidsmedewerkers vertellen dat het om een ontwikkeling gaat, waarbij er verschillen zijn tussen hoe gemeenten de tafels inrichten.

> *"Experttafels zijn georganiseerd, ingericht en er wordt gebruik van gemaakt (zie doorbraakplan). Het organiseren van kleinschalig aanbod zal nog een uitdaging zijn."* Aanwezigen tijdens het monitoringsgesprek op 17 december 2020

Voorbeelden van regio's waar dit proces nog in ontwikkeling is, zijn Rivierenland, Midden-IJssel, en Noord Veluwe. Rijk van Nijmegen loopt volgens de deelnemers voorop met het inzetten van de tafels. Het succes van perspectieftafels hangt af van een aantal factoren en randvoorwaarden. De GI's geven aan dat het helpt wanneer er aan tafel mensen zitten met mandaat en dat alle partijen inclusief de gemeente vertegenwoordigd zijn. Ook moet het zo zijn dat de tafels vertrouwen hebben in de inbrenger en helpen met het vinden van passende hulp in plaats van de inbrenger met nieuw huiswerk naar huis te sturen. Deze randvoorwaarden zijn nog niet in alle teams aanwezig.

In januari gaven de deelnemers van het monitoringsgesprek aan dat het grootste knelpunt voor passende hulp in Midden-IJssel lijkt te liggen. Twaalf kinderen van de 22 die op dat moment geen passende hulp hebben, komen uit de regio Apeldoorn en omgeving. De regio Gelderland probeert te achterhalen waarom in deze regio meer kinderen wachten op passende hulp dan in andere regio's.

> "*Het zijn lange stappen, maar we zetten de stappen wel. Dat gaat uiteindelijk ook winst opleveren op casusniveau. We komen veel dichter bij elkaar.*" Aanwezigen tijdens het monitoringsgesprek op 28 januari 2021

> *"Het is belangrijk om alle partijen aan te spreken op het ontbreken van passende hulp. Gemeenten, GI's, zorgaanbieders en bestuurders in de regio zijn gezamenlijk verantwoordelijk. Dit komt steeds meer samen, maar hier is nog meer winst te behalen."* Aanwezigen tijdens het monitoringsgesprek 28 januari 2021

In het gesprek van 28 januari 2021 hoorden de inspecties van de aanwezigen bij het monitoringsgesprek dat er niet voldoende middelen beschikbaar zijn voor de GI's om de kwaliteit te kunnen leveren die ze willen leveren. Om bijvoorbeeld een flexibele schil te hebben binnen een GI is er geld nodig om personeel te kunnen betalen. Er is nu geen rek bij gemeenten om dit te kunnen realiseren. Ook voor het organiseren van passende hulp is het budget op dit moment niet toereikend. De regio probeert zo goed mogelijk om te gaan met de middelen die er zijn.

Onder embargo

4 Resultaten van de verdiepende praktijktoets

In dit hoofdstuk geven de inspecties hun conclusies uit de verdiepende praktijktoets weer per jeugdbeschermingsregio en per norm. De inspecties hebben in Gelderland bij JB Gelderland 18 dossiers onderzocht en acht gesprekken met ouders en kinderen gevoerd, waarvan de maatregel startte tussen augustus 2020 en januari 2021. Met tien jeugdbeschermers voerden de inspecties gesprekken over verschillende casussen uit de caseload van de jeugdbeschermers. In de regio Gelderland voeren ook landelijk werkende GI's LJ&R, WSS en JVV maatregelen uit. Om deze reden keken de inspecties bij de WSS naar zeven casussen, voor LJ&R ging het om vijf en bij JVV om twee casussen.

Aanvullend hierop is er contact geweest met het CJG Apeldoorn dat onder de jeugdhulpregio Midden IJssel/Oost Veluwe valt.

De inspecties hebben het onderzoek kwalitatief ingestoken. Zij geven daarom niet alleen getalsmatig de bevindingen weer. Omdat de inspecties inhoudelijk casuïstiek hebben uitgediept en ook in algemene zin met jeugdbeschermers, zorgaanbieders (inclusief lokale teams) en jeugdhulpregio's hebben gesproken, kunnen zij een duiding en een richting geven van de knelpunten en bevorderende factoren bij tijdige inzet van passende jeugdhulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

Bevindingen

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht. **Tijdig:** Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.

Bevindingen

De regio Gelderland is er niet in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat niet elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Gelderland tijdig een vaste jeugdbeschermer had. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal 39 casussen die na november 2021 zijn gestart beoordeeld op de *tijdige beschikbaarheid* van een jeugdbeschermer. In drie gevallen was er geen sprake van een vaste jeugdbeschermer. En in 12 gevallen was er geen sprake van een tijdige jeugdbeschermer. De inspecties zien verschillen tussen de GI's die werkzaam zijn in de regio. De bevindingen zijn hieronder per GI uitgewerkt.

Voor zowel JB Gelderland als LJ&R geldt het tijdig koppelen van een jeugdbeschermer aan een jeugdige met een maatregel als een groot knelpunt. Tijdens de monitoringsgesprekken is benoemd dat JB Gelderland werkt met een verdeellijst en ervoor kiest om een jeugdige pas aan een jeugdbeschermer te verbinden, wanneer deze vervolgens langdurig betrokken kan blijven. In 8 van de 27 onderzochte casussen was er niet tijdig een jeugdbeschermer van JB Gelderland beschikbaar.

Onder embargo

LJ&R werkt sinds ruim een half jaar met een actief instroomteam dat vanaf de start van de maatregel een contactpersoon levert voor de jeugdige en het gezin. Deze instroommedewerker zet het plan uit en start de nodige hulp op. De instroommedewerker draagt de jeugdige over aan een basisteam zodra daar ruimte is. Ten tijde van het onderzoek, bleek uit de dossiers en gesprekken dat de jeugdige bij de start van de maatregel in vier van de vijf gevallen nog geen actieve instroommedewerker had. Voor JVV zijn twee casussen onderzocht, waarbij één op orde was de andere niet. Bij de WSS is er voor alle onderzochte zeven casussen sprake van een tijdige en vaste jeugdbeschermer bij de start van een maatregel. Alle GI's geven aan dat ze bij alle aanmeldingen een veiligheidscheck doen en dat als het nodig is, er meteen een jeugdbeschermer op de casus wordt ingezet.

Uit de monitoringsgesprekken kwam naar voren dat er meestal ongeveer 20 casussen op de verdeellijst bij JB Gelderland staan. Het is een vrij constant aantal dat een gegeven onderdeel lijkt te zijn in de werkwijze van de GI. JB Gelderland ervaart weinig bewegingsruimte (o.a. financieel) om personeel flexibel te kunnen inzetten. De GI vindt het wenselijk dat cliënten met zo min mogelijk wisselingen te maken krijgen en daarom kiest men voor het inzetten van een vaste jeugdbeschermer die aansluit bij het gezin. Het voordeel hiervan is volgens JB Gelderland dat er minder wisselingen zijn en het nadeel is dat er in de eerste fase van de maatregel het gezin en de jeugdbeschermer niet meteen aan het plan kunnen werken. Bij de WSS is dit proces anders ingericht en is er altijd een jeugdbeschermer beschikbaar om met het gezin aan de slag te gaan. De WSS heeft een flexibele schil en kan, omdat het gaat om een landelijk werkende organisatie redelijk makkelijk met jeugdbeschermers 'schuiven'. Bij JB Gelderland en LJ&R is er verschil tussen regio's waar het op orde is en regio's waar het nog niet lukt.

Knelpunten

- Personeelstekort, of gebrek aan een flexibele schil zorgt ervoor dat er te weinig jeugdbeschermers beschikbaar zijn op het moment dat de toestroom vanuit de Raad voor de Kinderbescherming groot is. De GI's kunnen niet sturen op het aantal maatregelen dat naar hen toekomt.

> *"Er is een wachtlijst voor Rijk van Nijmegen. Er is een wachtlijstbeheerder. Deze heeft geen contact gehad met het gezin, waar ik nu mee ga starten. Dit had wel gemoeten. De tweede wachtlijstbeheerder was uitgevallen en zij had de casus onder haar hoede. Maar dit is dus niet de gangbare situatie. Er wordt altijd contact gezocht met de gezinnen. Indien er signalen van onveiligheid zijn, dan pakken we de zaak eerder op.*
> *De veiligheidsinschatting is bij dit gezin gedaan door de gedragswetenschapper, bij aanmelding. Er waren geen signalen van directe onveiligheid van het kind. Dan is het niet nodig om de zaak direct op te pakken."* (jeugdbeschermer Rijk van Nijmegen)

- Gebrek aan financiële ruimte bij de GI's om flexibel te kunnen reageren op de vraag.

Bevorderende factoren

- Jeugdigen en hun gezinnen hebben met weinig wisselingen van jeugdbeschermers te maken. Zowel ouders als jeugdbeschermers geven aan dat ze dit als prettig ervaren.
- JB Gelderland heeft veel geïnvesteerd in haar medewerkers, zowel op deskundigheid, als op welbevinden. Jeugdbeschermers ervaren een verbetering van de werkdruk en stabiele teams. De teams delen zelf de zaken die binnen komen uit en houden daarbij rekening met affiniteit en draagkracht en –last.

Onder embargo

"Bij JB Gelderland worden zaken verdeeld in overleg met het team. De ene persoon kan meer zaken hebben dan de ander. Een strakke caseload normering wordt niet gehanteerd. Dit bevalt me heel goed. Ik ervaar geen werkdruk, omdat ik vrij veel zaken aankan en het lukt om goed te coördineren." (jeugdbeschermer Centraal Gelderland)

- De GI's zetten twee jeugdbeschermers in op één casus, wanneer de complexiteit daarom vraagt. Zowel jeugdbeschermers als ouders geven aan dat ze deze werkwijze prettig vinden.
- De partijen in de regio hebben met elkaar de Gelderse verbeteragenda opgesteld om toe te werken naar een situatie zonder wachttijden aan de voorkant. De visie is dat jeugdbescherming een taak van alle partners is en dat het belangrijk is om de verantwoordelijkheid samen te voelen en te delen. Dit is belangrijk op bestuurlijk niveau, beleidsniveau en op uitvoeringsniveau. Het doel is niet tijdig behaald, maar het draagvlak is gecreëerd en de uitvoering is in ontwikkeling.
- Dat de partijen in Gelderland de samenwerking centraal stellen, blijkt onder anderen uit de inrichting van een pilot in de regio FoodValley waarbij veiligheidspartners intensief met elkaar samenwerken om sneller en effectiever bij te dragen aan de veiligheid van jeugdigen en gezinnen. Betrokkenen zijn positief over deze pilot en de mogelijkheden om de pilot te verbreden naar andere regio's.

Norm 2	**Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers**
	Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'. **Gedragen:** De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals. Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners. De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp. **Koers**: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaat-regel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico. De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel. Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.

Bevindingen

De regio Gelderland is er deels in geslaagd om tijdig een gedragen koers uit te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Gelderland een gedragen koers had. De tijdigheid zou bij casussen die op de verdeellijst hadden gestaan, mogelijk niet gelukt zijn.

Onder embargo

Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben bij de GI's die werkzaam zijn in de regio Gelderland in totaal 35 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 27 zaken was er sprake van een koers. Van de 27 zaken met een koers was er in één geval wel een koers bepaald maar deze was niet tijdig. Ook waren er van de 27 zaken, vier gevallen waarbij de gedragenheid van de koers voor de inspectie niet navolgbaar was. De inspecties zien verschillen tussen de GI's die werkzaam zijn in de regio. De bevindingen zijn hieronder per GI uitgewerkt.

Bij JB Gelderland zien de inspecties dat van de 24 getoetste casussen in 20 gevallen een koers zichtbaar was, maar dat de gedragenheid van de koers niet altijd te achterhalen viel. De koers was in 19 gevallen tijdig. Voor LJ&R hebben de inspecties vier casussen getoetst, waarbij in alle gevallen de koers niet tijdig was, maar wel gedragen.
Bij de WSS (vijf casussen) en JVV (2 casussen) was er sprake van een tijdige en gedragen koers in alle casussen.

Knelpunten

- Een casus die op de eerste norm 'tijdige en vaste jeugdbeschermer' vastloopt op de tijdigheid, loopt in een groot aantal gevallen met de tweede norm ook vast. Geen tijdige jeugdbeschermer leidt tot geen tijdige koers.
- Jeugdbeschermers hebben te maken met ouders die niet mee willen werken en alle pogingen tot contact afhouden. Dit kan te maken hebben met een complexe echtscheiding, maar ook met bijvoorbeeld psychiatrische problematiek bij ouders.
- JB Gelderland gebruikt bij de start van de maatregel een startdocument, waarin informatie van de beschikking en aanvullende informatie van het gezin terug te vinden zou moeten zijn. In het startdocument zet de jeugdbeschermer de richting van de koers uit. De inspecties zagen tijdens de praktijktoets dat jeugdbeschermers op verschillende manieren gebruik maken van het startdocument. In een aantal gevallen bevatte het startdocument alleen de informatie uit de beschikking van de rechtbank en gaf het geen richting voor de uitvoering van de maatregel. Ook uit andere documenten (contacten, tijdlijn) in het dossier was geen koers te herleiden. Uit de gesprekken met jeugdbeschermers kwam ook naar voren dat jeugdbeschermers verschillend invulling geven aan het startdocument.

Bevorderende factoren

- Deskundigheid en vaardigheden van jeugdbeschermers.
- Doorgang vanuit de preventieve jeugdbescherming naar een gedwongen maatregel verloopt soepel. Zowel de cliënt als de jeugdbeschermer ervaren dit als een prettige werkwijze, omdat ze al contact hebben opgebouwd.
- Bij de WSS is de sturing op de processen aangepast en verbeterd. In de dossiers zien de inspecties dit terug. De navolgbaarheid is groot en de wettelijke termijnen worden gehaald.
- Goed luisteren door de jeugdbeschermers en de mening actief ophalen bij ouders en kinderen is belangrijk om tot een gedragen koers te komen. De inspecties hoorden dat ouders en jeugdigen dat heel belangrijk vinden. In veel gevallen ervaren ouders en kinderen dat er goed naar hen geluisterd wordt. Zelfs wanneer ze het niet eens zijn met de beslissingen die er genomen worden.

'*Ik heb veel ervaring en interesse in beleidsmatige keuzes. Nu ben ik ook bezig met methodische verdieping. Er is binnen JB Gelderland ruimte voor methodische verdieping en ik kan hier mijn rol als aanjager vervullen.*'
(jeugdbeschermer Noord Veluwe)

'*Jeugdbeschermer keek goed verder wie er achter het schild zat. Ze heeft gezien dat dit eruit kon komen. Dat was echt een goed gevoel. Dat er ook echt geluisterd werd.*'
(een ouder)

Onder embargo

- Ouders en kinderen, maar ook jeugdbeschermers geven aan dat de bereikbaarheid en laagdrempeligheid van een jeugdbeschermer groot moet zijn. Jeugdbeschermers gaven aan dat ze allerlei manieren zoeken om vaak en goed in contact met het gezin te zijn: WhatsApp, beeldbellen, wandelen, op kantoor, huisbezoek, etc. Ouders en kinderen noemen dezelfde manieren van contactleggen.

Norm 3	**Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. en in maatwerk).**
	Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaat-regel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico. De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden. **Tijdig:** De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'. De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

Bevindingen

De regio Gelderland is er niet voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in geslaagd om tijdig passende hulp die leidt tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico, in te zetten.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat nog niet elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Gelderland tijdig passende hulp kreeg. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd. De inspecties hebben in totaal voor 38 jeugdigen met een maatregel beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. Voor 33 jeugdigen is het gelukt om passende hulp in te zetten, echter voor tien jeugdigen kon de hulp niet tijdig starten. In vijf casussen was er geen sprake van passende hulp. Op het gebied van tijdige inzet van passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel zijn geen grote verschillen per jeugdhulpregio zichtbaar. Wel ervaren jeugdbeschermers verschillen wat betreft aanmeldroutes voor passende hulp en hoe gemeenten omgaan met maatwerkoplossingen. Dit heeft invloed op de snelheid van het proces om tot een passend hulpaanbod te komen.

Knelpunten

- Jeugdbeschermers hebben te maken met verschillende aanmeldprocedures binnen gemeenten voor de hulp die ze willen inzetten. In Midden IJssel/Veluwe Oost is bijvoorbeeld afgesproken dat het CJG de jeugdbeschermers ondersteunt bij het bepalen van de productcode. Het CJG Apeldoorn legt uit dat het CJG een goed overzicht heeft van het aanbod dat er is ingekocht en dat ze in overleg met de jeugdbeschermer de aanspraak op zorg regelen. Het CJG heeft een spreekuur bij JB Gelderland en hierdoor is er sprake van korte lijnen. Jeugdbeschermers die te maken hebben met deze gemeente geven aan dat ze de procedure vertragend vinden werken.

Onder embargo

Jeugdbeschermers ervaren dat ze een akkoord nodig hebben van het CJG om de hulp te kunnen gaan inzetten. Het CJG heeft een formulier ontwikkeld dat de jeugdbeschermer invult voorafgaand aan het overleg tussen CJG en GI. De inspecties zagen dit formulier in de dossiers terug. Dit leidt volgens jeugdbeschermers tot extra werk en overleg en dus tot vertraging. Ook ervaren jeugdbeschermers een overleg soms als een controle. Het gebeurt wel eens dat een jeugdbeschermer het aantal gewenste uren hulp aanpast op aandringen van het CJG. Het CJG geeft aan dat de GI bepaalt welke hulp er nodig is en dat het CJG meekijkt en kan adviseren en ondersteunen. Jeugdbeschermers en het CJG ervaren de procedure niet altijd het zelfde. Waar het CJG inzet op ondersteuning, ervaren jeugdbeschermers soms een drempel. Dat er meer onderlinge contacten zijn en gezocht wordt naar aansluiting, is volgens jeugdbeschermers en CJG een goede ontwikkeling.

" Waar we mee worstelen is dat de gemeente een vooraankondiging wil van de jeugdhulpbepaling. Dat kost veel tijd, maar zie er de nut en noodzaak niet van in. In dit geval was de hulp al gestart." (Jeugdbeschermer Rivierenland)

"Apeldoorn wil dat aanmeldingen via het CJG gaan. Zij moeten toestemming geven voor de hulp. De jeugdbeschermer geeft aan wat hij wil en voor hoeveel uur." (Jeugdbeschermer Midden IJssel)

"(…) de Jeugdbeschermers dienen alleen een bepaling in welke wordt getoetst (geen extra formulier). CJG-er bepaalt niet, maar GI stemt af.

Omdat de gemeente Apeldoorn werkt met Budgetplafonds geldt bij aanbieders met een budgetplafonds wel een extra formulier, en ook bij buiten contractuele aanvragen is hier sprake van.' (manager CJG, april 2021)

- Jeugdbeschermers ervaren een tekort aan (hoog-)specialistische hulp; hulp bij eetstoornissen, forensische psychiatrie, GGZ met verblijf, specialistische gezinshuizen.

Een jong kind met gedragsproblemen en een complexe thuissituatie verblijft volgens de jeugdbeschermer, samen met de andere kinderen uit het gezin op een plek die niet passend is. Het kind verblijft op een groep in een instelling. Voor jonge kinderen is dit niet wenselijk, omdat op de groep veel wisselende medewerkers aanwezig zijn en omdat deze groep ver weg van de ouders is. De ouders van het kind hebben geen vervoer en kunnen daardoor weinig op bezoek komen. Ook verliest dit jonge kind de aansluiting met de eigen omgeving, waaronder school. De plek waar het kind verblijft is een tijdelijke plek en dat betekent dat er opnieuw een wisseling aankomt van woonplek, omgeving en school. De bedoeling is dat het kind weer bij de ouders gaat wonen, maar op deze manier is het heel lastig om te oefenen. Er is ambulante hulp en het kind gaat op bezoek bij ouders, maar dit is elke keer lastig om te organiseren. (Bron: dossier en jeugdbeschermer)

- Jeugdbeschermers geven aan dat er vaak wachtlijsten zijn voor GGZ diagnostiek en hulp.

Jeugdige, 12 jaar oud zou het beste passen in een gezinshuis. Omdat er wachtlijsten zijn bij een passend gezinshuis woont de jeugdige nu tijdelijk in een crisisinstelling. De jeugdige heeft complexe gedragsproblematiek en dat is voor veel andere gezinshuizen een reden om hem af te wijzen. De doorbraakaanpak is voor deze jeugdige ingezet, maar het blijft lastig om een passende plek te vinden. Er is een overleg geweest, maar de jeugdbeschermer was daar niet bij betrokken en heeft hiervan ook geen terugkoppeling ontvangen. De casus ligt nu bij de wethouder en een vertegenwoordiging van de zorgaanbieder. (Bron: jeugdbeschermer)

- Wanneer de start van de maatregel vertraging oploopt, komt de inzet van tijdige hulp in de knel.

Ouder drinkt regelmatig waar 11-jarige jeugdige bij aanwezig is. De jeugdige sluit zich hiervoor af, zodat hij er niets van merkt en gamet steeds vaker. Ouders komen vaak in conflict met derden (school, sportclub) door een wantrouwende houding en aanvallende manier van communiceren. De jeugdige is hier getuige van en moet meermaals wisselen van school en sportclub. Jeugdige is regelmatig afwezig van school en laat gedrag zien dat past bij een loyaliteitsprobleem richting de ouders. De zitting voor de OTS vond volgens het dossier twee weken eerder plaats dan dat de aanmelding bij de GI binnen kwam. Daarna heeft het gezin een uitnodiging voor kennismaking ontvangen. Deze ging niet door wegens ziekte van de jeugdbeschermer en een nieuw kennismakingsgesprek werd ingepland. Deze heeft niet plaatsgevonden. Zes weken later was er een vaste jeugdbeschermer beschikbaar voor het gezin. Een maand later is het nog niet gelukt om in contact met deze ouders te komen en is er ook geen hulp opgestart. (Bron: dossier GI)

"Als wij geen passende hulp kunnen vinden, omdat er bijvoorbeeld wachtlijsten zijn of omdat het aanbod niet bestaat, kunnen we onze zorgmanager vragen om dit te regelen. Zij gaat ook aan de slag met passende aanbieders als er geen contracten met gemeenten zijn. Bijvoorbeeld bij een gezin kon ik met moeite passende hulp regelen. Toen het eindelijk was gelukt, bleek dat de gemeente vanaf 1 januari 2021 geen contract meer met deze aanbieder had. De hulp, die net begonnen was, moest volgens die gemeente dan ook weer stoppen. Het gezin was heel moeilijk te motiveren om hulp aan te nemen ze waren wantrouwend naar de hulpverlening toe en ik was blij dat het eindelijk was gelukt om samen met het gezin een geschikte aanbieder te vinden. Het is nog niet opgelost. De gemeente vindt het nu de verantwoordelijkheid van de aanbieder om nieuwe hulp voor dit gezin te organiseren. Ik vind het als gezinsvoogd onbestaanbaar dat dit kan." (Jeugdbeschermer Centraal Gelderland)

- Jeugdbeschermers lopen vast bij het organiseren van een goed hulpaanbod bij meervoudig complexe casuïstiek, waar maatwerk nodig is. Bijvoorbeeld GGZ problematiek gecombineerd met agressie of anorexia gecombineerd met een dwangstoornis.

'Inzetten van hulp lukt meestal goed, behalve voor hele specialistische zorg, forensische ggz en 18 plus zorg. Vooral in de forensische GGZ is weinig hulp beschikbaar. Ik heb nu ook een jongen in mijn caseload die in januari is gestart maar die negen maanden op een wachtlijst heeft gestaan. Bij hem is het uiteindelijk wel goed gegaan omdat hij ook een behandeling voor zijn verslaving moest en dat hebben we uiteindelijk eerst ingezet.
Voor bijvoorbeeld Jeugdfact is er ook een wachtlijst van drie maanden ongeveer.

Het valt mee hoe vaak het in de caseload voorkomt, maar het gaat om ingewikkelde casussen. Ook persoonlijkheidsonderzoeken laten lang op zich wachten. Als hulp niet op tijd start, of je kan niet op tijd diagnostiek inzetten stuit je op het probleem dat daardoor problemen verergeren. Dat is echt zonde. Dan is ook weer zwaardere zorg nodig.'
(jeugdbeschermer, Centraal Gelderland)

Bevorderende factoren

- Voor sommige vormen van hulp is voldoende aanbod in het Gelderse zorglandschap. Er is bijvoorbeeld een goed hulpaanbod bij complexe scheidingen. Dit aanbod is gevarieerd en wachttijden vallen volgens jeugdbeschermers mee. Soms kan er meteen gestart worden, ondanks dat de vraag groot is.
- Korte lijnen tussen lokale teams en GI's.
- JB Gelderland werkt met een zorgmanager die door jeugdbeschermers ingezet kan worden bij complexe casuïstiek, waar een hulpaanbod voor gevonden moet worden.
- Goed functionerende overlegtafels, waar een jeugdbeschermer complexe casuïstiek kan inbrengen. Deelnemers zijn partners in het zorgveld die samen verantwoordelijkheid nemen voor de cliënt/het gezin. Het doel is geen controle van het werk van de jeugdbeschermer, maar om samen te komen tot een oplossing: een hulpaanbod op maat.

"Binnenkort ga ik een experttafel organiseren met verschillende partijen: Pluryn, Karakter, Fornhese, Meerinzicht (gemeente) en CJG. Ik kan niet langer wachten in deze casus, want ik kom er zelf niet uit.
Dit wordt de eerste experttafel voor mij. Het is een goede ontwikkeling. Zo kunnen we meer vraaggericht in plaats van aanbodgericht hulp inzetten. Wat heeft het gezin nodig?"
(jeugdbeschermer Noord Veluwe)

"Over het algemeen lukt het om op tijd de juiste hulp in te zetten. De wachttijden vallen mij eigenlijk wel mee in deze regio.

Ik zie niet zo heel veel verschil met de doorbraak aanpak, maar we kregen wel de vraag of we kinderen hadden waarvan we vonden dat ze niet de juiste hulp ontvingen en dit heeft bij een gezin van mij wel geleid tot de passende hulp. Ik heb niet uitgezocht wie dat dan uiteindelijk geregeld heeft, maar het was wel opvallend dat nadat ik dit gezin had doorgegeven er plek was bij de aanbieder. Ik denk dat het met de doorbraakaanpak te maken heeft "(jeugdbeschermer Achterhoek)

" In zijn algemeenheid verschilt het per gemeente welke samenwerkingsafspraken gemaakt worden en welke rol een gemeente speelt (op achtergrond of vaker contact). Ik vind het prettig als er een vaste contactpersoon is bij gemeente die het gezin ook kent en dat er regelmatig contact is. Uiteindelijk gaat OTS er ook weer af en gaat casus terug naar de gemeente.
In FoodValley is er per gemeente aanspreekpunt. Ikzelf heb nog geen beroep gedaan op het regionale expertise team (RET). Een collega wel. Ze heeft een casus ingebracht bij het RET Collega heeft casus ingebracht bij RET." (jeugdbeschermer FoodValley)

5 Conclusie

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om ervoor te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet. De inspecties hebben in maart 2021 een praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de jeugdbeschermingsregio Gelderland voor wat betreft de jeugdigen met een maatregel die wordt uitgevoerd door JB Gelderland niet aan deze norm voldoet.

Om kwalitatief goed en tijdig uitvoering te geven aan een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt (financiële) bewegingsruimte bij de GI. In Gelderland lukt het de GI's en de jeugdhulpregio's nog niet om samen voorwaarden te creëren waardoor jeugdigen met een maatregel en hun ouders *tijdig* een jeugdbeschermer hebben.

Voor zowel JB Gelderland als LJ&R geldt het tijdig koppelen van een jeugdbeschermer aan een jeugdige met een maatregel als een knelpunt. Bij WSS en JVV lukt het in Gelderland wel om tijdig een jeugdbeschermer in te zetten. Het niet tijdig inzetten van een jeugdbeschermer heeft impact op de inzet van een *tijdige en gedragen* koers. Zowel JB Gelderland als LJ&R voldoen nog niet volledig aan deze norm. Hierbij valt in positieve zin op dat het de GI's in de meeste gevallen lukt om een gedragen koers uit te zetten, ondanks de complexiteit van problematiek in gezinnen waar de GI's mee te maken hebben.

Specifiek ten aanzien van JB Gelderland zijn de inspecties positief over de manier waarop de GI ervoor zorgt dat er voor een kind of gezin zo min mogelijk wisselingen zijn in jeugdbeschermers. Het is van grote waarde dat voor jeugdbeschermers een voorwaarde als rust in de caseload gecreëerd wordt, zodat ze hun vak goed kunnen uitvoeren. JB Gelderland doet daarmee recht aan de complexiteit en zwaarte van het vak.

De regio Gelderland zorgt met de Gelderse verbeteragenda voor commitment op bestuurlijk, ambtelijk en uitvoerend niveau om vervolgens in alle gemeenten te komen tot een goed functionerende jeugdbescherming.

Over de landelijk werkende instellingen (LJ&R, WSS en JVV) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in een landelijk rapport.

5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp ontvangt. De inspecties hebben in maart 2021 een praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de regio Gelderland niet aan de norm voldoet. De doorbraakaanpak in de regio heeft nog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de noodzakelijke hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd, de jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden.
Een ondertoezichtstelling bijvoorbeeld, wordt hooguit voor een jaar uitgesproken. De inspecties vinden het niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de

Onder embargo

verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Dit beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten en leidt tot verergering van de problematiek. Een maatregel kán worden verlengd, maar de inspecties vinden het niet acceptabel wanneer deze verlenging het gevolg is van niet tijdige inzet van hulp.

Wat betreft het inzetten van passende hulp door de GI benoemden de inspecties in het rapport uit 2019 dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Dit overleg is niet bedoeld om te komen tot overeenstemming over de bepaling van de jeugdhulp door de GI, de GI heeft hierin de eindverantwoordelijkheid. Goede samenwerking en gezamenlijke besluitvorming op casusniveau tussen gecertificeerde instelling moet gericht zijn op tijdige inzet van de passende hulp voor de jeugdige. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Het overleg dient plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim.

Het knelpunt in Gelderland zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het is de inspecties gebleken dat een aantal gemeenten in de regio het proces om te komen tot passende hulp voor jeugdigen met een maatregel zodanig heeft gecompliceerd dat dit de tijdige inzet van passende hulp vertraagt. Daarnaast hoorden de inspecties dat er geen eenduidigheid is in de inkoop van jeugdhulp en dat het per gemeente kan verschillen hoe een aanmeldprocedure om in aanmerking te komen voor hulp, loopt.

Hoewel Gelderland een breed dekkend hulpaanbod heeft, ontbreekt het aan een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugd-GGZ en aan een kwalitatief en kwantitatief aanbod van (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit betreft vooral specialistische hulp voor geestelijke gezondheid en gespecialiseerde gezinshuizen/verblijf.

Hier staat tegenover dat de inspecties de volgende positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren zien in de regio:

- Gelderland werkt met de Gelderse verbeteragenda, waarin is afgesproken dat er tijdig overleg is over de beschikbaarheid van noodzakelijke hulp. Gelderland werkt met perspectieftafels, waar naast de GI ook het lokale team deel van uitmaakt.
- De jeugdbescherming werkt met zorgbemiddeling, middels een zorgmanager die ingezet kan worden bij het organiseren van hulp bij ingewikkelde casuïstiek.

5.3 Vervolg

Ten aanzien van de eerste norm over de tijdigheid van een jeugdbeschermer, constateren de inspecties dat verbetering op korte termijn nodig is. De inspecties gaan over de wachtlijst bij Jeugdbescherming Gelderland in gesprek met de bestuurder van Jeugdbescherming Gelderland en bepalen op basis van de uitkomsten uit het gesprek het vervolg. Over het vervolg ten aanzien van de landelijk werkende instellingen in deze regio (LJ&R, WSS en JVV) rapporteren de inspecties op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

De geconstateerde positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om *elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden*.

Onder embargo

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Concreet verwachten de inspecties:

- Dat de regio de doorbraakaanpak voortzet voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp.
- Dat de volgende aanpassing wordt gerealiseerd:
  - Dat gemeenten het mogelijk maken dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging inzet. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen door de gemeente.

En zorgt voor:

- Structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming om te komen tot passende hulp.

Dat de regio binnen drie maanden een plan maakt dat leidt tot:

- Een toereikend aanbod voor de meest complexe hulpvragen: integrale maatwerk oplossingen, waaronder jeugd-GGZ en specialistische 24-uurs zorg.

De inspecties zien daarnaast dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. Zij spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Onder embargo

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl

GEMEENTE Arnhem

Datum : 1 juli 2021
Uw kenmerk : IGJ/210615-MIJ/TT103310
Zaaknummer : 586540
Contactpersoon : Michiel Noordanus
Telefoonnummer : 026 3774978

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Hoofdinspecteur K. Louwes

Onderwerp: Vervolgtoezicht Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd,
Voortgangsrapportage Gelderland

Geachte mevrouw Louwes,

Op 15 juni hebben we de concept-voortgangsrapportage Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd ontvangen die u heeft opgesteld voor Gelderland. Wij waarderen het dat we de gelegenheid krijgen om op dit concept te kunnen reageren. Tijdens het bovenregionaal bestuurlijk overleg jeugdzorg in Gelderland op 30 juni hebben we de rapportage besproken, samen met de vertegenwoordigers van de vier GI's in onze regio[1]. Wij herkennen hierin de knelpunten in de praktijk die u eerder al in beeld heeft gebracht:

- het lukt GI's (Jeugdbescherming Gelderland en Leger des Heils J&R) niet altijd om tijdig een vaste jeugdbeschermer in te zetten;
- het lukt nog niet altijd om tijdig een gedragen koers uit te zetten;
- het lukt onze gemeenten niet altijd om tijdig, passende hulp beschikbaar te stellen.

De knelpunten die u rapporteert zijn bij ons bekend. De oorzaken zijn divers en de oplossingen zijn niet altijd eenvoudig te realiseren. Zo is de arbeidsmarkt nog steeds een knelpunt. Het vak van jeugdbeschermer wordt helaas niet aantrekkelijk gemaakt met alle negatieve aandacht in de media.
Er gaat gelukkig ook heel veel goed in Gelderland, maar het moet beter. De signalen bevestigen de noodzaak om te komen tot nieuwe afspraken en daden. Om die reden hebben we in april 2020 de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB) opgesteld. Deze Verbeteragenda is het vertrekpunt geweest voor een jaar lang intensieve gesprekken tussen betrokken organisaties in Gelderland. U constateert dat de Verbeteragenda zich vooral op de lange termijn richt, maar dat voor de korte termijn de resultaten nog onvoldoende zichtbaar zijn.
Met enige trots kunnen we u mededelen dat we op 30 juni een belangrijke stap hebben gezet. Voor heel Gelderland hebben we een groot aantal afspraken gemaakt, die gaan helpen om de aangegeven knelpunten op te lossen.

[1] In Gelderland zijn vier Gecertificeerde Instellingen voor Jeugdbescherming actief: Jeugdbescherming Gelderland, William Schrikker Stichting, Leger des Heils JB/JR en Jeugd Veilig Verder (Jeugdbescherming Amsterdam).

Wij hebben vandaag de volgende afspraken gemaakt:

- Er liggen uniforme contracten met de vier GI's in Gelderland; uniform betekent dat vanaf 1-1-2022 alle 7 regio's gaan werken met dezelfde contracten, tarieven, voorwaarden en tegenprestaties. Deze contracten worden nu voorgelegd aan de zeven regio's en zullen komend najaar worden ingeregeld in de regionale inkooporganisaties. We blijven de voortgang op deze contracten op Gelders niveau nauw volgen en sturen hier zo nodig op bij;
- Er liggen acht bouwstenen voor samenwerken aan de praktijk; deze bouwen voort op de, in het najaar vastgestelde , Visie 'Gelderse kinderen en gezinnen goed beschermd'. De bouwstenen geven aan hoe professionals in de komende jaren met elkaar gaan samenwerken aan een betere bescherming. Het helpt bij de cultuurverandering die noodzakelijk is.

De afspraken die nu gemaakt zijn betekent niet dat we klaar zijn. Integendeel, veel afspraken moeten nog omgezet worden in daden. Maar we zijn er van overtuigd dat de afspraken wat gaan opleveren:

- We werken vanuit één visie en gezamenlijke kernwaarden.
- We verstevigen de samenwerking van professionals op lokaal niveau, door te investeren in een steunstructuur voor contractbeheer, in lokale samenwerkingsbijeenkomsten en lokale leergroepen, zodat zij de ruimte krijgen om elkaar en elkaars werkwijze te leren kennen.
- We bereiden in zeven jeugdhulpregio’s toekomsttuinen voor, waardoor professionals van lokale teams, GI, VT en de RvdK gezamenlijk kunnen oefenen hoe door kennis en kunde te bundelen en intensief samen te werken, een integrale gezinsgerichte en domein overstijgende aanpak vorm kan krijgen. Daarmee oefenen we in het verkorten van de keten. Van estafettemodel naar teammodel.
- We hebben één werkwijze voor alle Gelderse Jeugdbeschermingstafels. Voor gezinnen en professionals is helder wat zij kunnen verwachten qua werkwijze, ongeacht de woonplaats van het gezin.
- We vereenvoudigen het aanmeldproces jeugdhulp, door nog maar twee aanmeldroutes in Gelderland te hanteren, nog maar één aanmeldformulier voor alle vormen van jeugdhulp te gebruiken en een meer generieke manier van het bepalen van jeugdhulp te ontwikkelen. Dit geeft de jeugdbeschermer veel minder administratieve en organisatorische lasten, waardoor hij meer tijd kan besteden aan zijn kinderen en gezinnen.
- We hebben nu voor heel Gelderland uniforme contracten, met uniforme voorwaarden, uniforme tarieven en uniforme producten. Dit draagt bij aan het terugdringen van bureaucratie.
- Tegenover deze uniforme tarieven staan prestatieafspraken, die zorgen voor een meer efficiënte bedrijfsvoering bij de GI’s en de gemeenten, die zorgen voor het terugdringen van het aantal maatregelen en het verlagen van de kosten van bepalingen jeugdhulp.

- Met de uniforme tarieven kunnen GI's investeren in de gezinnen die dat nodig hebben. De caseload daalt en er is meer budget om te investeren in het personeel. Dit draagt bij aan het terugdringen van het ziekteverzuim en het verloop van personeel. Ook werken we samen aan het werven van jeugdbeschermers.
- Ook wordt contractueel vastgelegd dat jeugdbeschermers met de lokale teams afstemmen over welke hulp wordt ingezet. Lokale teams hebben vóór 1-1-2022 actueel inzicht in het beschikbare zorgaanbod om zo tijdige en passende hulp voor jeugdigen te realiseren.
- Uiteindelijk zorgen deze afspraken er voor dat kwetsbare kinderen en gezinnen goed beschermd worden en tijdig, passende hulp krijgen.

Ten aanzien van de regionale rapportage hebben wij nog de volgende opmerkingen:

- In de rapportage wordt een paar keer naar de gemeente Apeldoorn en de regio Midden-IJssel / Oost Veluwe verwezen. Deze regio leek in eerste instantie een relatief hoog aantal wachtenden op passende hulp te hebben (pagina 10). Achteraf bleek de lijst onjuist te zijn, dit is door de betreffende GI beaamd. Wat betreft de samenwerking tussen GI en het CJG (lokale team) is deze net als elders in Gelderland gericht op partnerschap en het snel zoeken naar de beste passende jeugdhulp. Met het doorvoeren van de bouwstenen van de Gelderse Verbeteragenda zal deze huidige werkwijze worden aangepast aan de gezamenlijke afspraken die GI’s en gemeenten daarover hebben gemaakt.

Ten aanzien van de door u geformuleerde concrete verwachtingen:

- De afspraken ten aanzien van de Doorbraakaanpak zijn inmiddels ingepast in de aanmeldroutes voor de inzet van passende jeugdhulp.
- Daarmee maken wij het mogelijk dat de GI's de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kunnen inzetten. Daarmee geven we geen garantie af dat het altijd 'tijdig' lukt, maar het gaat zeker een verbetering opleveren.
- Wij zullen binnen drie maanden een plan van aanpak aan u voorleggen dat zal leiden tot een toereikend aanbod voor de meest complexe hulpvragen, de essentiële functies in Gelderland, waaronder de jeugd-GGZ en specialistische 24-uurs zorg.

Tot slot: We hebben vertrouwen in de koers van de GVJB en de afspraken die we nu hebben gemaakt. We realiseren ons dat de jeugdzorg al sinds vele jaren een grote mate van complexiteit kent en erkennen dat er soms fouten worden gemaakt of procedures tijdelijk niet optimaal verlopen. Dat betekent dat we niet elke dag willen inspringen op casuïstiek die op enige locatie in Gelderland mis dreigt te lopen. We blijven alle partners op hun verantwoordelijkheid aanspreken en investeren in duurzaam partnerschap. De door het Rijk aangekondigde extra middelen maken deze investeringen gelukkig ook

weer mogelijk. We zijn erg benieuwd of u de verbeteringen in de praktijk terug zal zien. Wij blijven hierover graag met u in gesprek.

Mede namens de verantwoordelijke bestuurders in Gelderland,

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
namens het college,

Ellen Krabbenborg
Programmamanager Zorg Dichterbij

Bijlage: korte reactie in max. 600 tekens:

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:
Op 30 juni 2021 hebben de zeven jeugdhulpregio's samen met drie Veilig Thuis-organisaties, vier Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken gemaakt over het verbeteren van de bescherming van kinderen en gezinnen in Gelderland.

- Er liggen uniforme contracten met de vier GI's in Gelderland, gereed om per 1-1-2022 in te voeren;
- Er liggen acht bouwstenen voor samenwerken aan de praktijk; deze bouwen geven aan hoe professionals in de komende jaren met elkaar gaan samenwerken aan een betere bescherming. Dit helpt bij de cultuurverandering die noodzakelijk is.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

- De nieuwe tarieven voor de GI's maken het mogelijk om te investeren in personeel en daarmee een verlaging van de caseload en om meer aandacht aan de kwetsbare gezinnen te besteden.
- De afspraken over de aanmeldroutes voor de inzet van passende jeugdhulp maken het mogelijk dat de GI's de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging kunnen inzetten. Daarmee geven we geen garantie af dat het altijd 'tijdig' lukt, maar het gaat zeker een verbetering opleveren.

- Binnen drie maanden stellen wij een plan op dat leidt tot een toereikend aanbod voor de meest complexe hulpvragen, de essentiële functies in Gelderland, waaronder de jeugd-GGZ en specialistische 24-uurs zorg.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?
Kwetsbare kinderen en gezinnen worden in Gelderland goed beschermd. De nieuwe afspraken helpen bij het vrijmaken van meer tijd en aandacht voor de gezinnen, een kortere beschermingsketen en meer snelheid bij het inzetten van jeugdbeschermers en passende hulp.

Kon pagina 1 uit document A15a. College van B&W -Kennisgeving brief aan inwoners van mogelijke startwijken in het kader van de Transitievisie Warmte.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A15a. College van B&W -Kennisgeving brief aan inwoners van mogelijke startwijken in het kader van de Transitievisie Warmte.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

datum	:	24 september 2021
zaaknummer	:	Z/21/084646 /201527236
onderwerp	:	Stoppen met aardgas
contactpersoon	:	Tim Kleingeld

Beste heer/mevrouw,

Alle gemeenten in Nederland hebben van de Rijksoverheid de opdracht gekregen om inzichtelijk te maken wanneer welke wijken of buurten van het aardgas afgekoppeld kunnen worden. Dit legt de gemeente vast in een zogenoemde Transitievisie Warmte. In de afgelopen maanden hebben we technische mogelijkheden verzameld waarover we u nu graag op de hoogte brengen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 bijna 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen aardgasvrij zijn. In een zogenoemde Transitievisie Warmte is in kaart gebracht welke wijken tussen nu en 2050 van het gas gaan. De volgorde van wijken is gevormd op basis van technische mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld vervanging van de riolering. In de gemeente Duiven is hierdoor ook een logische volgorde van wijken ontstaan. In alle gemeenten wordt een wijk geselecteerd die het eerst wordt afgekoppeld. Zo'n wijk wordt ook wel een *startwijk* genoemd.

We pakken deze ingrijpende operatie samen met u op. Als de gemeenteraad besluit dat De Vergert een startwijk wordt, dan gaan we samen aan de slag met het wijkuitvoeringsplan. Het besluit om daadwerkelijk over te stappen wordt pas genomen als dat plan klaar is, naar verwachting dus niet voor 2030. Een nauwkeurige haalbaarheidsstudie moet dan zijn afgerond en er moet voldoende draagvlak zijn voor het alternatief van aardgas in de wijk. Ook moeten consequenties voor de woonlasten van alle bewoners en ondernemers bekend zijn.

In Duiven willen we De Vergert als startwijk aanwijzen en als eerst afkoppelen omdat daar ook rioolwerkzaamheden plaatsvinden. Op de achterzijde van deze brief vindt u een overzicht van alle straatnamen waar het om gaat. In De Vergert willen we in 2022 al starten met het maken van een wijkuitvoeringsplan. Dat houdt in dat we samen met u en energieleveranciers aan de slag gaan met het ontwikkelen van een plan voor een alternatieve energievoorziening.

De Rijksoverheid eist dat gemeenten ervoor zorgen dat alle inwoners in staat zijn om met aardgas te stoppen. Er mag dus niemand worden uitgesloten. Tot op heden is niet duidelijk hoe dit betaalbaar kan. Dat hoeven we nu ook nog niet precies te weten. Er worden volop nieuwe technieken ontwikkeld en elke wijk heeft **minimaal acht jaar** de tijd om de overstap te maken. Het is dus niet zo dat we van vandaag op morgen ineens in de kou komen te zitten.

We organiseren op **dinsdag 5 oktober 2021** tussen **18.00 en 19.30** uur in De Stek (Rijksweg 53) een inloopbijeenkomst voor het beantwoorden van vragen. We geven geen presentatie. U kunt u voor deze bijeenkomst aanmelden via aardgasvrij@1stroom.nl. Daarbij geeft u gelijk uw vragen door, zodat wij de avond zo goed mogelijk kunnen voorbereiden.
Na de bijeenkomst komen alle vragen en antwoorden op www.samen1nergie.nl te staan.

Begin 2022 stelt de gemeenteraad de Transitievisie Warmte en de startwijken vast. Als u wel een vraag heeft, maar niet bij de inloopbijeenkomst aanwezig kunt zijn, dan kunt u contact opnemen met Tim Kleingeld, via 0316 - 279 111 of mail aardgasvrij@1stroom.nl. Als u de Transitievisie Warmte wilt ontvangen kunt u ook een mail sturen. Het laatste nieuws wordt ook gedeeld op www.samen1nergie.nl en op onze social media kanalen.

Met vriendelijke groet,

Gemma Tiedink-Koning
Wethouder duurzaamheid gemeente Duiven

Straatnamen Startwijk De Vergert

Zadelmakerstraat
Touwslagerstraat
Glidedreef
Looierstraat
Kuiperstraat
Weverstraat

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

datum	:	24 september 2021
zaaknummer	:	Z/21/084646 /201527238
onderwerp	:	Stoppen met aardgas
contactpersoon	:	Tim Kleingeld

Beste heer/mevrouw,

Alle gemeenten in Nederland hebben van de Rijksoverheid de opdracht gekregen om inzichtelijk te maken wanneer welke wijken of buurten van het aardgas afgekoppeld kunnen worden. Dit legt de gemeente vast in een zogenoemde Transitievisie Warmte. In de afgelopen maanden hebben we technische mogelijkheden verzameld waarover we u nu graag op de hoogte brengen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 bijna 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen aardgasvrij zijn. In een zogenoemde Transitievisie Warmte is in kaart gebracht welke wijken tussen nu en 2050 van het gas gaan. De volgorde van wijken is gevormd op basis van technische mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld vervanging van de riolering. In de gemeente Duiven is hierdoor ook een logische volgorde van wijken ontstaan. In alle gemeenten wordt een wijk geselecteerd die het eerst wordt afgekoppeld. Zo'n wijk wordt ook wel een *startwijk* genoemd.

We pakken deze ingrijpende operatie samen met u op. Als de gemeenteraad besluit dat het centrum en Oud-Zuid een startwijk wordt, dan gaan we samen aan de slag met het wijkuitvoeringsplan. Het besluit om daadwerkelijk over te stappen wordt pas genomen als dat plan klaar is, naar verwachting dus niet voor 2030. Een nauwkeurige haalbaarheidsstudie moet dan zijn afgerond en er moet voldoende draagvlak zijn voor het alternatief van aardgas in de wijk. Ook moeten consequenties voor de woonlasten van alle bewoners en ondernemers bekend zijn.

De gemeente wil de komende jaren rioolwerkzaamheden in Oud-Zuid en het centrum uitvoeren. Dus als uw wijk een startwijk wordt, is dit goed te combineren. Op de achterzijde van deze brief vindt u een overzicht van alle straatnamen waar het om gaat. In deze straten ligt al een warmteleiding met de capaciteit om het gebied te verwarmen. Verwacht wordt dat aansluiting op stadsverwarming in dit gebied logisch is, maar de haalbaarheid en financiële gevolgen van verschillende opties moeten nog worden doorgerekend in het Wijkuitvoeringsplan.

De Rijksoverheid eist dat gemeenten ervoor zorgen dat alle inwoners in staat zijn om met aardgas te stoppen. Er mag dus niemand worden uitgesloten. Tot op heden is niet duidelijk hoe dit betaalbaar kan. Dat hoeven we nu ook nog niet precies te weten. Er worden volop nieuwe

technieken ontwikkeld en elke wijk heeft **minimaal acht jaar** de tijd om de overstap te maken. Het is dus niet zo dat we van vandaag op morgen ineens in de kou komen te zitten.

We organiseren op **dinsdag 5 oktober 2021** tussen **18.00 en 19.30** uur in De Stek (Rijksweg 53) een inloopbijeenkomst voor het beantwoorden van vragen. We geven geen presentatie. U kunt u voor deze bijeenkomst aanmelden via aardgasvrij@1stroom.nl. Daarbij geeft u gelijk uw vragen door, zodat wij de avond zo goed mogelijk kunnen voorbereiden.
Na de bijeenkomst komen alle vragen en antwoorden op www.samen1nergie.nl te staan.

Begin 2022 stelt de gemeenteraad de Transitievisie Warmte en de startwijken vast. Als u wel een vraag heeft, maar niet bij de inloopbijeenkomst aanwezig kunt zijn, dan kunt u contact opnemen met Tim Kleingeld, via 0316 - 279 111 of mail aardgasvrij@1stroom.nl. Als u de Transitievisie Warmte wilt ontvangen kunt u ook een mail sturen. Het laatste nieuws wordt ook gedeeld op www.samen1nergie.nl en op onze social media kanalen.

Met vriendelijke groet,

Gemma Tiedink-Koning
Wethouder duurzaamheid gemeente Duiven

Straatnamen Startwijk Centrum
Eltingerhof
Kennedystraat
Seringenstraat
Gladiolenstraat
Rozenstraat
Dahliastraat
Anemonenstraat
Lindelaan
Beukenlaan
Populierenlaan
De Hazelaar
De Lariks
de Iepenlaan
De Plataan
De Droo
Thuvinestraat
Van Houtstraat,
Rembrandtstraat
Voorbijstraat
Gedeelte Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat.

Aangenomen
Voor hebben gestemd de fracties ONS, PvdA, CDA, LOB, PVV, Nissewaard Lokaal, VVD, CU-SGP, Volkspartij en LieverLinks.
Tegen hebben gestemd de fractie van de D66

Besloten in Raad d.d.

22 SEP. 2021

Motie Oproep tot wetswijziging afschaffing 6-maandentermijn toetsing huur

De gemeenteraad in vergadering bijeen op woensdag 22 september 2021

Constaterende dat,

- De woningmarkt in Nederland enorm onder druk staat.
- Particuliere investeerders woningen opkopen en verhuren in de particuliere huursector.
- Huurwoningen met een huurprijs boven de liberalisatiegrens (€752,33) niet gereguleerd zijn en niet hoeven te voldoen aan de methodiek van het Woning Waardering Stelsel (WWS), terwijl woningen onder die huurprijsgrens in de sociale voorraad wel aan alle voorwaarden voor een gereguleerde huurwoningen moeten voldoen.
- Hierdoor torenhoge huren worden gevraagd voor woningen die gezien hun maximale huurprijs onder de sociale sector vallen.
- Dit ook in onze gemeente tot schrijnende gevallen leidt van torenhoge huren en een oorzaak is van het vastlopen van de woningmarkt.
- Huurders in de particuliere sector 6 maanden de tijd hebben om hun aanvangshuurprijs te laten toetsen ten opzicht van de waarde van de huurwoning.
- Huurders hier vaak niet van op de hoogte zijn en vaak ook blij zijn (eindelijk) een woning gevonden te hebben ondanks de hoge huur.
- Huurwoningen in de particuliere sector vaak meerdere verschillende huurders heeft, waardoor de huren torenhoog worden en het voor investeerders aantrekkelijk blijft om woningen op te kopen en onder te verhuren.
- Door tijdelijke huurcontracten het voor huurders moeilijk is om te ageren tegen een te hoge huurprijs als zij uitzicht willen houden op een regulier huurcontract

Overwegende dat,

- De overheid een taak heeft om misstanden in de huursector aan te pakken.
- De overheid middelen heeft om via wetswijzigingen de woningmarkt te reguleren.
- De 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur voor huurwoningen in de particuliere sector wettelijk is vastgelegd.
- Afschaffing van de 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur ook voor huurwoningen die al langer dan die termijn verhuurd worden, uitkomst biedt om de aanvangshuur te toetsen en te reguleren.
- Afschaffing kan leiden tot eerlijke huren voor woningen, een halt toeroepen tot het onttrekken van woningen uit de sociale voorraad, de woningmarkt voor starters en kwetsbare doelgroepen beter wordt.
- Voor afschaffing een lobby op verschillende fronten nodig is richting de wetgevende macht in Den Haag onder andere door lokale partijen in gemeenten, de VNG en woningcorporaties.

Verzoekt het college,

- Deze motie ter harte te nemen en deze te verspreiden naar alle gemeenteraden in Nederland.
- De inhoud van de motie te bepleiten in het samenwerkingsverband Wonen in de regio Rotterdam.
- De motie via het netwerk van de VNG onder de aandacht te brengen.
- In zijn algemeenheid bij te dragen tot het afschaffen van 6-maandentermijn toetsing aanvangshuur.

En gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie ONS Jeroen Postma	
Namens de fractie van de PvdA ~~Dorothé Kieboom~~ Geert de Vries	
Namens de fractie van het CDA Pieter Verhoog	
Namens de fractie LOB Sip van der Weg	

Foutmelding

B2b. Bijlage - Goede_ondersteuning_sterke_democratie_Advies_2020_11.pdf

Van: ROB <info@raadopenbaarbestuur.nl>
Verzonden: donderdag 5 november 2020 12:04
Onderwerp: Advies Raad voor het Openbaar Bestuur: 'Goede ondersteuning, sterke democratie'
Bijlagen: Goede_ondersteuning_sterke_democratie_Advies_2020_11.pdf

T.a.v. B&W en de gemeenteraad

Geachte heer/ mevrouw,

Hierbij ontvangt u het advies *Goede ondersteuning, sterke democratie. Over de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen* dat de Raad voor het Openbaar Bestuur op 5 november 2020 heeft aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Afgelopen juni vroeg de minister de Raad om een advies over ondersteuning van gemeenteraden en provinciale staten en de bekostiging ervan.

De Raad adviseert dat de minister normen stelt over ondersteuning van gemeenteraden en provinciale staten. Het gaat daarbij onder meer over de onafhankelijke positie van de griffier en het normeren van een ondergrens voor rekenkamers. Verder vindt de Raad dat er meer duidelijkheid moet komen over het verlenen van ambtelijke bijstand aan de gemeenteraad of provinciale staten en dat het principe van fractievergoeding opnieuw moet worden doordacht.

Het advies is te downloaden via de website: www.raadopenbaarbestuur.nl. Wilt u meer informatie over het advies, dan kunt u contact opnemen met Michael Mekel via michael.mekel@raadopenbaarbestuur.nl of 06-1179 4392.

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Kon pagina 1 uit document B3a. 1Stroom - Aanbiedingsbrief gemeente Duiven tussenrapportage 1Stroom 1ste halfjaar 2021.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Voortgangsrapportage 1ste halfjaar 2021

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Terugblik op eerste halfjaar van 2021 4

Financiële stand van zaken 2021 6

Inleiding

In deze rapportage wordt inzicht gegeven in de financiële prognose van het jaar 2021 op basis van de realisatiecijfers van het 1e halfjaar van 2021 en de ontwikkelingen die op verslagdatum bekend zijn. Naast de financiële doorkijk wordt toegelicht welke stappen zijn gezet en nog gezet gaan worden in het organisatie ontwikkelingsproces. Ook wordt een beeld geschetst van de effecten van de Covid-19 crisis op de organisatie van 1Stroom.

Na vaststelling van deze tussenrapportage door het Algemeen Bestuur van 1Stroom zal de begroting van 1Stroom bijgesteld worden op basis van de prognose. Daarmee worden dan ook de effecten van de vastgestelde voorjaarsnota's 2021 van Duiven en Westervoort in de begroting van 1Stroom verwerkt.

Terugblik op eerste halfjaar van 2021

Doorontwikkeling 1Stroom

In het eerste kwartaal van 2021 is het bestuur meegenomen in alle ontwikkelingen om op 1 september 2021 een structuuraanpassing gerealiseerd te hebben die moet bijdragen aan de ontwikkeling van de 1stroom organisatie in haar groei naar 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving'. Daarbij is ook aangegeven dat deze doorontwikkeling van 1Stroom uit een drietal fase's bestaat:

- Fase 1 (tot juni 2021)
  Deze fase staat in het teken van het opstellen van het sociaal plan en het functieboek voor de nieuwe managementfuncties (functieboek 1).
- Fase 2 (tot september 2021)
  In deze fase staat de verfijning van de hoofdstructuur van de tien organisatie-eenheden en het opleveren van functieboek 2 centraal.
- Fase 3 (tot september 2022)
  Met de afronding van fase 1 en 2 staat de nieuwe organisatie. De derde fase is de nazorgfase waarin aandacht is voor de borging en de werking van de nieuwe organisatiestructuur.

Bij deze de rapportage per fase voor het tweede kwartaal met een korte doorkijk, zoals we dat ook in het eerste kwartaal gedaan hebben.

Fase 1

De eerste fase is afgerond. De beide gemeentesecretarissen/adjunct directeuren en negen van de tien afdelingsmanagers zijn succesvol geworven en zijn vanaf 1 september aan de slag. Alleen de functie afdelingsmanager Sociaal Domein II dient opnieuw geworven te worden. We gaan uit van een succesvolle werving in de maand september 2021.

Fase 2

Inmiddels is ook de tweede fase, de verfijning van de hoofdstructuur van de tien organisatie-eenheden en het opleveren van functieboek 2, succesvol afgerond. Het voorgenomen besluit tot het vaststellen van functieboek 2 voor de doorontwikkeling van 1Stroom is in het tweede kwartaal positief ontvangen door de Ondernemingsraad. Daarna heeft de plaatsingscommissie op grond van de bepalingen in het Sociaal Plan doorontwikkeling 1Stroom haar werkzaamheden gedaan. Op grond van artikel 15 van het sociaal plan doorontwikkeling heeft een externe toetsingscommissie positief advies uitgebracht over de juistheid van de gevolgde procedure en over het plaatsingsadvies dat is opgesteld door de plaatsingscommissie. En daarmee is het mogelijk geworden om het voorgenomen besluit tot het vaststellen van functieboek 2, voor 1 september definitief te maken.

Hoewel er geen grootschalige taakwijzigingen plaatsvinden heeft de doorontwikkeling wel invloed op bedrijfskritische processen. Het is gelukt om de meest bedrijfskritische processen tijdig aan te passen aan de nieuwe organisatievorm. Ook een aantal formele documenten zijn aangepast aan de nieuwe organisatie. Enkele van deze documenten dienen nog formeel bekrachtigd te worden. Dat zal in Q3/Q4 plaatsvinden.

Fase 3

Inmiddels is een overdrachtsdocument met alle opgedane kennis, ervaring, tips en aanbevelingen vanuit het doorontwikkelingstraject gereed. Dit document wordt vanuit de projectgroep

Doorontwikkeling actief overgedragen aan het nieuwe management en de directie van 1Stroom. Dit document bevat handvatten voor de verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Covid-19

De Covid-crisis is alweer anderhalf jaar gaande. In het eerste halfjaar van 2021 was er een korte periode waarin de maatregelen vrijwel alleen nog bestonden uit het aanhouden van de 1,5 meter afstand. Helaas is er nu weer sprake van een dringend advies om zoveel mogelijk thuis te werken. Thuiswerken heeft voordelen, zoals minder reistijd en een flexibelere dagindeling. Maar, zeker nu de thuiswerk periode al zo lang duurt, heeft het ook tot gevolg dat het onderlinge contact tussen medewerkers afneemt en de contacten zich steeds meer beperken tot de eigen teams. Het gebrek aan persoonlijk contact, ontmoetingen in de wandelgangen en gezamenlijke activiteiten, doet afbreuk aan de effectiviteit van samenwerken en het werkplezier.

Praktisch gezien leveren de Coronamaatregelen soms problemen op bij de functies waarbij er niet thuisgewerkt kan worden. Quarantaine betekent voor deze medewerkers dat er niet gewerkt kan worden. Dat leidt soms tot bezettingsproblemen.

Covid-gerelateerde werkzaamheden vinden nu nog vooral plaats bij Toezicht en Handhaving, met name bij de BOA's, en bij het cluster openbare orde en Veiligheid, die nog beperkt aan hun "normale" werkzaamheden toekomen, omdat Covid-19 nog een groot deel van hun tijd vraagt.

Daarnaast zijn er door het Rijk diverse inkomensondersteunende regelingen ontwikkeld, zoals de tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) en de tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK). Het merendeel van de werkzaamheden vindt plaats bij de RSD. De TONK is echter een regeling die gerelateerd is aan de bijzondere bijstand en wordt uitgevoerd door ons wijkondersteunende team.

Financieel heeft dit alles tot gevolg dat er enerzijds minder kosten gemaakt worden, omdat er bijvoorbeeld minder reiskosten worden gemaakt. Anderzijds worden extra kosten gemaakt omdat de BOA's nog steeds extra weekenddiensten moeten draaien. Per saldo is het financiële effect beperkt. Het financiële effect zal bij jaarrekening in de verrekening met de beide gemeenten worden meegenomen.

Financiële stand van zaken 2021

Verwacht resultaat 2021

Omschrijving	Rekening 2020	Bedragen in € x 1.000 Begroting 2021	Prognose 2021	Verwacht resultaat 2021
Lasten				
Personeelskosten	20.843	22.072	21.802	270
Huisvesting	1.020	1.118	1.120	-2
Automatisering	3.142	3.181	3.239	-58
Overige bedrijfsvoeringskosten	663	666	668	-2
		0	0	0
Totale lasten	25.669	27.037	26.829	208
Baten				
Overige baten	1.299	563	927	-364
Bijdrage gemeente Duiven	16.747	17.184	17.184	0
Bijdrage gemeente Westervoort	9.102	9.290	9.290	0
Totale baten	27.148	27.037	27.401	-364
Totaal saldo van baten en lasten	1.479	0	-572	572*

* Dit voordeel bestaat voor € 101.000 uit de overdracht van taken en formatie naar de ODRA. Hier staat bij de gemeenten een hogere bijdrage aan de ODRA tegenover

Verwerking effecten Voorjaarsnota's in de begroting van 1Stroom

In de Voorjaarsnota 2021 van Duiven en Westervoort zijn diverse wensen geaccordeerd die leiden tot een wijziging van de begroting van 1Stroom. De structurele aanpassingen worden verwerkt in de begroting 1Stroom 2022-2025. Dit jaar zijn in de Voorjaarsnota's ook aanpassingen opgenomen die effect hebben op de begroting 2021 van 1Stroom. Deze zijn verwerkt in deze halfjaarsrapportage.

Overdracht uitvoerende taken milieutoezicht naar ODRA

Bij de Voorjaarsnota's van beide gemeenten is besloten de uitvoerende milieutaken over te dragen aan de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). Reden hiervoor is dat het voor beide gemeenten lastig werd om aan de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voor de milieutaken te blijven voldoen nadat de gemeente Zevenaar zich terug heeft getrokken uit het Liemerse samenwerkingsverband. De bestaande formatie is hierbij meegegaan naar de ODRA. De overdracht van deze werkzaamheden naar de ODRA heeft tot gevolg dat de begroting van 1Stroom met € 101.000 wordt verlaagd. De bijdrage voor ODRA wordt met hetzelfde bedrag van € 101.000 verhoogd.

Ventilatie en brandveiligheid gemeentehuis Westervoort

In het gemeentehuis Westervoort ververst de airco de lucht niet met verse buitenlucht. Om voor gebruikers en bezoekers een ARBO-technische verantwoorde en zo veilig mogelijke (werk) omgeving te creëren, waaronder in het kader van Corona de kans op besmetting verkleinen, worden de ventilatievoorzieningen in het gemeentehuis Westervoort aangepast en verbeterd. De totale investeringskosten voor het realiseren van deze installatie- en bouwtechnische voorzieningen worden begroot op € 105.000. De totale jaarlijkse kapitaallasten bedragen € 6.075.

Daarnaast moeten in het gemeentehuis Westervoort de brandveiligheid- en vluchtwegvoorzieningen worden aangepast om een veilig gebouw te realiseren. Met hulp van interne en externe deskundigen (brandweer en adviesbureau RBG) zijn de benodigde maatregelen in kaart gebracht. De totale investeringskosten voor het realiseren van deze bouwtechnische voorzieningen worden begroot op € 100.492. De jaarlijkse kapitaallasten bedragen € 6.029.

Nieuwe investeringen:

Vervanging sneeuwploeg:

Tijdens de hevige sneeuwval in de winter is bij de gladheidsbestrijding de sneeuwploeg onherstelbaar beschadigd. De schade aan de sneeuwploeg valt niet onder de verzekering. De kosten van vervanging van de sneeuwploeg bedragen € 12.000. De kapitaalslasten bedragen € 1.500 structureel.

Financiële samenvatting

Personeelskosten (voordeel 270.000)

	Bedragen in € x 1.000			
Omschrijving	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Prognose 2021**	**Verwacht resultaat 2021**
Lasten				
Personeelskosten	17.912	20.908	18.866	2.042
Inhuur	2.176	208	1.950	-1.742
Overige personeelskosten	755	956	986	-30
Totale personeelskosten	20.843	22.072	21.802	270

Eigen personeel en inhuur (300.000 voordeel)
Het voordeel van € 300.000 euro bestaat uit een saldo van € 2 mln voordeel op eigen personeel en een nadeel van € 1,7 mln op inhuur. Deze verschuiving wordt veroorzaakt doordat vacatureruimte en ziektevervanging waar nodig opgevangen wordt door inhuur.

In de eerste helft van 2021 is toegewerkt naar de herstructurering van 1Stroom. Deze heeft formeel per 1 september zijn beslag gekregen. Tijdens de reorganisatie is vacatureruimte tijdelijk niet bezet om deze herstructurering mogelijk te maken. In combinatie met de gebruikelijke frictie als gevolg van uitstroom is hierdoor is in het eerste halfjaar financiële ruimte ontstaan in de personeelskosten. Om de werkzaamheden doorgang te laten vinden in aanloop naar de reorganisatie is gewerkt met een flexibele schil, waardoor de inhuurkosten hoger zijn dan begroot. Per saldo resteert een voordeel. Naast de iets lagere personeelskosten zijn er ook hogere baten dan voorzien die voor een aanzienlijk deel gerelateerd zijn aan personeel (UWVgelden, loonkostensubsidies, inzet van personeel in de regio…).

Specifieke kosten die gemoeid zijn met de doorontwikkeling zijn de overbrugging gedurende 4 maanden van de invulling van een functie van afdelingsmanager Sociaal Domein met inhuur (90.000 nadeel) en de vaststellingsovereenkomsten die met sommige medewerkers zijn getroffen (150.000 nadeel).

Zoals eerder vermeld, zijn de milieuhandhavingstaken overgedragen naar de ODRA. Dit leidt tot lagere personeelskosten (101.000 voordeel).

In de begroting 2021-2024 was voor 2021 rekening gehouden met een loonkostenstijging van 1,7 %. Met de stijging van de (pensioen)premies van 1% is hiervan al een groot deel gerealiseerd. Daarnaast zal er, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2021, een nieuwe CAO gaan gelden. Op basis van de inzet van de vakbonden en de VNG wordt in de huidige prognose rekening gehouden met een CAO-loonstijging van 1% en een incidentele vergoeding voor Corona-gerelateerde kosten van € 300 per persoon.

Overige personeelskosten (40.000 nadeel)

Corona-effect (€ 65.000 voordeel)
Vanwege de Corona crisis zijn in de eerste helft van 2021 minder opleidingskosten en reiskosten gemaakt dan in een 'normaal' jaar. Van de opleidingskosten wordt verwacht dat de lagere realisatie deels wordt ingelopen in het 2de halfjaar omdat de organisatie-ontwikkeling vanaf 1 september de nodige investering vraagt. De verwachting is dat niet het volledige geraamde budget nodig zal zijn en wordt € 50.000 aan opleidingskosten en € 15.000 aan reiskosten afgeraamd.

Kosten voormalig personeel (95.000 nadeel)

Aangezien 1Stroom eigen risico drager is voor de WW, leidt de onvrijwillige uitstroom van personeel tot WW-lasten. Deze lasten werden in de afgelopen jaren niet apart inzichtelijk gemaakt en was dit derhalve niet opgenomen in de begroting. Voor een beter financiële beheersing en inzicht is hier vanaf 2021 is wel voor gekozen. Verwacht wordt dat het voor dit jaar gaat om een bedrag van € 95.000.

Huisvesting (10.000 voordeel):

Op het onderhoud van gebouwen is een voordeel gerealiseerd van € 10.000.

Automatisering:

Bedragen in € x 1.000 **Omschrijving**	**Begroting 2021**	**Prognose 2021**	Verwacht **resultaat 2021**
			nadeel
Automatisering	3.181	3.239	58

Projectkosten OZB woningen (36.500 nadeel)

Vanaf 1 januari 2022 dienen alle woningtaxaties inzake de Wet WOZ gebaseerd te zijn op de netto gebruiksoppervlakte (NEN2580).Nu wordt de bruto inhoud (m3) gebruikt om de woningen te waarderen.

Deze omschakeling vergt heel veel werk in een korte periode. Een deel van het werk is al in 2020 uitgevoerd. Voorgesteld wordt de resterende werkzaamheden uit te besteden. De verwachte kosten bedragen € 36.500.

Aanschaf ISMS - Informatiebeveiliging en privacybescherming (nadeel € 21.000)

De applicatie voor Informatiebeveiliging en privacybescherming moet in 2021 vervangen worden. Hier zijn eenmalig € 5.000 aan implementatiekosten en structureel € 16.000 aan hogere licentiekosten mee gemoeid.

Baten:

Diverse baten (314.000 voordeel)

De personeelsgerelateerde baten zijn variabel. Er is bijvoorbeeld sprake van inkomsten van het UWV bij ziekte en zwangerschap van personeel, van loonkostensubsidies en van inkomsten omdat het personeel van 1Stroom werkzaamheden voor andere gemeenten verricht.

Subsidie nieuw kantoorconcept (50.000 voordeel)

De aanbesteding van nieuw meubilair voor de gemeentehuizen van Duiven en Westervoort is een mooie gelegenheid om het huidige kantoorconcept tegen het licht te houden en te bekijken waar nu en in de toekomst in de organisatie 1Stroom behoefte aan is op het gebied van meubilair. Het is tevens hét moment om de bezetting, indeling en aanwezigheid in beide gemeentehuizen in de nieuwe organisatie te bekijken en mee te nemen in het nieuwe kantoorconcept zodat dit meer aansluit bij de missie & visie en waarden van de organisatie. Door het A&O fonds gemeenten is een subsidie van € 50.000 voor dit project toegekend.

Bezuinigingstaakstelling
De bezuinigingstaakstelling 2021 is volledig gerealiseerd.

Bijlage Samenvatting incidenteel / structureel

Omschrijving	Onderdeel	Bedrag	I/S	2022	2023	2024	2025
Eigen personeel	Personeelskosten	-2.042	I/S	-101	-101	-101	-101
Inhuur	Overige personeelkosten	1.742	I				
Studie/cursussen	Overige personeelkosten	-50,0	I				
Reiskosten	Overige personeelkosten	-15,0	I				
Kosten voormalig personeel	Overige personeelkosten	95,0	I				
Onderhoud gebouwen	Huisvesting	-10,0	S	-10	-10	-10	-10
Ventilatie en brandveiligheid Westervoort	Huisvesting	12,0	S		12	12	12
OZB woningen	Automatisering	37,0	I				
Aanschaf ISMS	Automatisering	16,0	S	16	16	16	16
Aanschaf ISMS	Automatisering	5,0	I				
Tractie	Overige bedrijfsvoeringskosten	1,5	S		1,5	1,5	1,5
Subsidie nieuw kantoorconcept	Huisvesting	-50,0	I				
Overige baten	Overige baten	-314,0	I				
		-573		-95	-81,5	-81,5	-81,5

Kon pagina 1 uit document B4. 1Stroom - Brief gemeenteraad Duiven aanpassing GR1Stroom.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document B4. 1Stroom - Brief gemeenteraad Duiven aanpassing GR1Stroom.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Aan de gemeenteraad Duiven
Postbus 6
6920 AA Duiven

Datum	: 29 september 2021
Uw kenmerk	: -
Ons kenmerk	: 20210929.02
Contactpersoon	: F. Mossink
Telefoonnummer	: (026) 377 1690

Onderwerp : Reactie op zienswijze Begroting 2022 ODRA

Geachte dames en heren,

De begroting 2022 is op 15 april 2021 ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden en provinciale Staten, conform de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem. De ontvangen zienswijzen zijn behandeld in de vergadering van het van het Algemeen Bestuur d.d. 8 juli jongstleden.

Vrijwel alle partners geven in hun zienswijze aan dat ze het waarderen dat ODRA invulling heeft gegeven aan de oproep om invulling te geven aan de bezuinigingsdoelstellingen van de betreffende gemeente. Een aantal vraagt aan ODRA om de risico's die zich mogelijk gaan voordoen, door onder meer de veranderende wetgeving, nauwlettend te volgen en te bespreken. Dit pakt ODRA vanzelfsprekend op; de risico's zijn een vast onderdeel van het dashboard, andere verantwoordingen en informatievoorziening aan de partners. De ontvangen zienswijzen geven geen aanleiding om de begroting 2022 aan te passen.

Uw gemeenteraad Duiven heeft op 1 juni 2021 een zienswijze ingediend. Met deze brief reageer ik op deze zienswijze van 1 juni 2021.

In uw zienswijze geeft u het volgende aan:

We willen uw organisatie complimenteren met het presenteren van een sluitende begroting 2022. Conform de wens van de raad reduceert u de kosten door het uurtarief niet te laten stijgen. Tevens zijn de huisvestingkosten gedaald en we hopen dat hier verdere stappen in gezet worden de komende tijd. Het jaar 2020 is, ondanks de Corona pandemie, met een positief resultaat afgesloten. In de Wet gemeenschappelijke regeling wordt geen mogelijkheid geboden om een zienswijze op de jaarrekening 2020 in te dienen. Door het AB van de ODRA is het principebesluit genomen om het batig saldo van 2020 te doteren in een innovatiefonds 2021. Tevens is besloten dit principebesluit op te nemen in de komende begrotingswijziging 2021, zodat de raden en staten over het budget en aanwending hun zienswijze kunnen indienen. Middels deze brief willen we aangeven dat gemeente Duiven voorstander is van het uitkeren van een batig saldo aan de partners in plaats van het instellen van fondsen en bestemmingsreserves bij ODRA. We willen u verzoeken dit opnieuw in overweging te nemen.

Reactie ODRA
We zijn blij met het compliment van Duiven. In de begroting 2022 zijn, naast de jaarrekening 2020, de eerste financiële effecten van ons beleid op de huisvesting en de daaraan gekoppelde ICT zichtbaar. In 2022 is nog niet de structurele situatie bereikt. De planvorming rond huisvesting gaat uit van een mogelijke verhuizing eind 2022, begin 2023. In de bestuur-

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 3066 • 6802 DB Arnhem
Telefoon 026 - 3771600 • postbus@odra.nl

rapportages van ODRA wordt de voortgang op de huisvesting en ICT periodiek besproken. De bestemming van de resterende middelen uit 2020 is als voorstel opgenomen in de begrotingswijziging 2021. Deze wijziging is 8 juli in het algemeen bestuur van ODRA besproken en wordt aangeboden aan de Raden en Staten van de partners voor zienswijzen. Over de feitelijke bestemming van de middelen kan in de bestuursvergadering besloten worden. Het standpunt van Duiven is belangrijke input voor dit besluit en dank voor de helderheid die nu al wordt gegeven hierover.

Vertrouwende dat u hiermee voldoende bent geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Drs. R.M. Vlaander
Directeur

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 3066 • 6802 DB Arnhem
Telefoon 026 - 3771600 • postbus@odra.nl

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

Aan: Wethouder/beleidsmedewerker/adviseur Kinderarmoede

Utrecht, 14 oktober 2021

Geachte heer/mevrouw,

In Nederland groeit 1 op de 13 kinderen op in armoede. Professionals in de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg spelen een belangrijke rol in het signaleren en in de aanpak van kinderarmoede. Om hen te ondersteunen is de handreiking 'Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid' ontwikkeld. Deze is vandaag gelanceerd.

In de handreiking 'Omgaan met kinderarmoede in de jeugdgezondheid' beschrijven de lectoren Mariëtte Lusse (Hogeschool Rotterdam) en Annelies Kassenberg (Hanzehogeschool Groningen), samen met Petra Kletter (adviseur Nederlands Centrum Jeugdgezondheid) concrete werkwijzen voor het Signaleren, het Ondersteunen en het Stimuleren (de S.O.S -aanpak) bij kinderarmoede. De 11 werkwijzen zijn in kaart gebracht aan de hand van inzichten uit de wetenschap, praktijk en ervaringskennis. De handreiking is het derde deel van een drieluik. Eerder werden de handreikingen 'Omgaan met armoede op scholen' en 'Omgaan met armoede in het sociaal domein' uitgebracht.

Hierbij sturen wij je een exemplaar van de handreiking voor de jeugdgezondheid. Armoede is vaak een gevolg van meerdere (complexe) factoren en vraagt om een brede aanpak. Om de gevolgen van (kinder)armoede te verkleinen, zijn de professionals in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg hard nodig. Maar ook wethouders en beleidsmedewerkers van gemeenten zijn daarin onze bondgenoten en hebben hierin een taak. Wij roepen jullie dan ook op jullie rol te pakken en te stimuleren dat binnen jullie gemeente ook met deze handreiking aan de slag wordt gegaan!

Heb je vragen over deze handreiking? Mail dan naar Lieke van der Meulen, lvandermeulen@ncj.nl of bel 06-13 13 64 99. Heb je vragen of opmerkingen over de gemeentelijke aanpak van kinderarmoede? Mail dan naar Petra Kletter, pkletter@ncj.nl of bel 06-53 97 58 14.

Wil je de handreiking digitaal hebben? Bekijk ook ons themadossier 'Aanpak armoede'.

Hartelijke groet,

Igor Ivakic
Directeur NCJ

Omgaan met armoede in de jeugd-gezondheid

Handreiking voor professionals in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg

SOS bij kinder-armoede
Signaleren
Ondersteunen
Stimuleren

Oktober 2021

Colofon

Auteurs
Mariëtte Lusse (Hogeschool Rotterdam)
Annelies Kassenberg (Hanzehogeschool Groningen)
Petra Kletter (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid)
(m.m.v. Inge Ekenhorst en Liesbeth van der Ree).

Opdrachtgever
Divosa

Adviesraad

Divosa	Kim Houben
GGD Gelderland Zuid	Margreet de Ruiter
GGD Twente	Riet Haasnoot
Hogeschool Rotterdam	Hanneke Torij
Kinderombudsman	Laura van den Heuvel
Movisie	Christine Kuiper
Nederlands Jeugdinstituut	Emma Verspoor
Sterk uit Armoede	Lineke Smit, Martin Pragt

Meelezers handreiking

College Perinatale Zorg	Marlies Buurman
Erasmus MC	Adja Waelput
Nederlands Centrum Jeugdgezondheid	Lieke van der Meulen
Sterk uit Armoede	Annamaria Evers, Selima Renes

Fotobronnen
De op deze foto's afgebeelde kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders leven niet zelf in armoede. Alle gebruikte beelden zijn afkomstig van Istockphoto.com. Met uitzondering van p. 1 (Canva), p. 8 en p. 31 (privébezit), p. 11 en 16 (NCJ).

Gebruik materiaal
Deze handreiking is bedoeld voor professionals in de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg en kan met de volgende bronvermelding vrij gebruikt worden: Lusse, M., Kassenberg, A. & Kletter, P. (2021). Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid. Handreiking voor professionals in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg. Hogeschool Rotterdam, Hanzehogeschool Groningen & NCJ.

CC BY NC ND

Divosa
Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
Hanzehogeschool Groningen University of Applied Sciences
Kenniscentrum Talentontwikkeling
Hogeschool Rotterdam

Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid

Handreiking voor professionals in
de geboorte- en jeugdgezondheidszorg

SOS bij kinder-armoede

Signaleren
Ondersteunen
Stimuleren

Drieluik voor (jeugd-)professionals
Deze handreiking is bestemd voor professionals in de jeugdgezondheid (geboorte- en jeugdgezondheidszorg) en vormt een drieluik met de handreikingen Omgaan met armoede op scholen en Omgaan met kinderarmoede in het sociaal domein. Dit drieluik biedt professionals in het brede jeugddomein handvatten om een passende rol op zich nemen in het omgaan met kinderarmoede en om daarin goed met elkaar samen te werken.

Inhoud

Voorwoord **6**

1. Armoede en jeugdgezondheid **8**

- Geboren worden en opgroeien in armoede 9
- Doel van de handreiking 10

1.1 Opgroeien in armoede 11

- Welke kinderen en jongeren leven in armoede? 11
- Gevolgen van opgroeien in armoede 11

1.2 De rol van professionals in de jeugdgezondheid 13

- De opdracht van professionals 13
- Attitude van professionals s 14
- Integraal werken 15

1.3 Professionals versterken en faciliteren 15

- Investeren in professionals 15
- Faciliteren van professionals 16

Verder lezen 17

2. Werkwijzen **18**

2.1 Signaleren 20

- Vertrouwen opbouwen 21
- Herkennen 24
- Bespreken 27
- Signalen verbinden 30

2.2 Ondersteunen 34

- Steun bij opgroeien 35
- Steun bij ouderschap 39
- Sociale steun 43
- Financiële en materiele steun 47

2.3 Stimuleren 52

- Lichamelijke gezondheid 53
- Mentale gezondheid 57
- Participatie 60

Bijlagen **63**

- Screenings- en gespreksinstrumenten 63
- Signaleringslijst kinderarmoede 67
- Overzicht fondsen 69

Bronnen **72**

Beste lezer,

Vroegsignalering van armoede past bij de preventieve taken van de jeugdgezondheidszorg en ook van de geboortezorg. Maar hoe pak je zoiets in de praktijk aan? Ik ben ervan overtuigd dat deze handreiking ons gaat helpen.

Door het onderzoek dat ik naar armoede deed, leerde ik anders naar ouders luisteren en andere vragen stellen. Daardoor veranderde mijn gesprek met hen en kwamen er verhalen tot leven die eerder voor mij verborgen bleven. Eerst dacht ik dat praten over armoede een taboe is. Maar ouders bleken best bereid om hierover te spreken. Omdat voor hen opvoeden en financiën onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Toch is armoede wel een precair gespreksonderwerp, dat een sensitieve, niet oordelende houding van professionals vraagt.

Ouders die opvoeden in armoede, hebben stress die overgaat op de kinderen. Daarom verdienen ze onze hulp en ons begrip. Wees wel alert op de bureaucratie waar ouders tegenaan kunnen lopen, als we hen doorverwijzen voor hulp. En vraag nog eens na of ouders voldoende geholpen zijn en minder stress ervaren.

Ik vermoed dat je net als ik nieuwe verhalen van ouders zult horen. Met behulp van deze handreiking kun je hen goed verder helpen. Laten wij met elkaar de verhalen van deze gezinnen levend houden en voor het voetlicht brengen van beleidsmakers en overheid. Daarmee dragen wij bij aan het verbeteren van de positieve gezondheid en de kwaliteit van leven van kinderen in armoede. Opdat een inclusieve samenleving kan ontstaan.

Mirjam Jobse
Verpleegkundig specialist in de Jeugdgezondheidszorg.

Beste lezer,

Ieder kind verdient de best mogelijke start in het leven en een optimale kans op een kansrijke en gezonde toekomst. Het is daarom van belang te voorkomen dat kinderen, bijvoorbeeld omdat zij in armoede opgroeien, gezondheidsproblemen of een ontwikkelingsachterstand oplopen. De gevolgen daarvan kunnen je hele leven merkbaar blijven.

Om armoede te voorkomen en te verminderen, werken het kabinet, gemeenten en maatschappelijke organisaties samen. Speciale aandacht is er voor kinderen. Het is mooi dat er in de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg steeds meer wordt gekeken naar de hele mens, naar de hele context. Uit welk gezin komt een kind, hoe is de woonsituatie, is er sprake van problemen bij de (aanstaande) ouders, en ook: waar ligt hun kracht?

Maar als er sprake is van armoede is er nog veel te winnen. Het is echter niet eenvoudig om (aanstaande) ouders snel in beeld te krijgen. Zij schamen zich soms voor hun situatie en vragen niet uit zichzelf om hulp en ondersteuning. Dat is begrijpelijk, maar maakt het lastig om hen gericht te ondersteunen.

Bijna alle kinderen en (aanstaande) ouders krijgen te maken met de geboorte- en de jeugdgezondheidzorg. De professionals in die domeinen kunnen daardoor een belangrijke schakel zijn in het signaleren van armoede en het ondersteunen van ouders bij de opvoeding van kinderen.

Maar hoe kom je erachter dat er armoede in een gezin is? Op welke signalen moet je letten en welke vervolgstappen kun je dan zetten? Op deze en veel meer vragen geeft deze handreiking antwoord. De handreiking biedt handvatten en handelingsperspectieven om armoede vroegtijdig te signaleren en er ook wat aan te doen.

Ik ben erg blij met deze handreiking. Het is een belangrijk middel om ervoor te zorgen dat álle kinderen de best mogelijke start krijgen. Ik hoop dat iedere medewerker in de geboortezorg en jeugdgezondheidzorg de handreiking leest en ernaar handelt.

Paul Blokhuis
Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

1. Armoede en de jeugdgezondheid

Eén op de dertien kinderen in Nederland groeit op in armoede. In 2019 betrof dit ruim 251 duizend thuiswonende minderjarigen.[1] Hoewel het met veel van deze kinderen goed gaat, kan armoede ook veel stress met zich meebrengen. Geboren worden en opgroeien in armoede kan een negatieve invloed hebben op de gezondheid en ontwikkeling van kinderen en kan samenhangen met overgewicht, hechtings- en opvoedproblematiek.[2] Bij deze kinderen en jongeren staat het recht op een toereikende levensstandaard, goede ontwikkeling, huisvesting en gezondheid onder druk.[3]

Wanneer spreken we van armoede?

Volgens de Europese commissie zijn mensen arm wanneer *'de materiële, culturele en sociale middelen onvoldoende zijn om op een manier te leven die als minimaal aanvaardbaar wordt gezien in de samenleving waarin men leeft'*. Als grens van wat in Nederland financieel minimaal aanvaardbaar is, hanteert het SCP het '*niet veel, maar toereikend*' besteedbaar inkomen.[4]

Geboren worden en opgroeien in armoede

Professionals in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg hebben elke dag de kans om iets voor kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede te betekenen. Zij hebben een preventieve taak in het bijdragen aan een veilige zwangerschap en geboorte en het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren.[5] Omdat deze professionals een belangrijke schakel zijn in het signaleren van armoede, is het relevant dat zij in staat zijn deze complexe problematiek te herkennen en daar handelingsbekwaam mee om te gaan.

Deze professionals richten zich op (aanstaande) ouders en hun kinderen in de leeftijdsgroepen:

- Ongeboren en pasgeboren kinderen (10 maanden voor tot 6 weken na de geboorte)
- Jonge kinderen (6 weken tot 4 jaar)
- Kinderen op de basisschool (4 tot 12 jaar)
- Jongeren in het voortgezet onderwijs (12 tot 18 jaar)

Wie zijn de professionals in de jeugdgezondheid?

In deze handreiking verstaan we onder professionals in de jeugdgezondheid de professionals die te maken hebben met de gezondheid van (ongeboren) kinderen, jongeren en hun (aanstaande) ouders.[a] Deze handreiking is in de eerste plaats geschreven voor uitvoerend professionals in de eerstelijns geboortezorg (verloskundigen, kraamverzorgenden) en in de jeugdgezondheidszorg (jeugdverpleegkundigen en -artsen, doktersassistenten, verpleegkundig specialisten en artsen Maatschappij & Gezondheid), en ook voor beleids- en stafmedewerkers in geboortezorg en jeugdgezondheidszorg. De handreiking is bovendien bruikbaar voor huisartsen en hun praktijkondersteuners, voor kinderartsen en -verpleegkundigen werkzaam in ziekenhuizen en voor beleidsambtenaren bij gemeenten.

a Met ouders worden de volwassenen bedoeld die de dagelijkse zorg voor kinderen en jongeren op zich nemen, ook als dat één ouder, familieleden, pleegouders of andere verzorgers betreft. Met aanstaande ouders worden zwangere vrouwen en hun (eventuele) partner bedoeld, of stellen die zwanger willen worden.

Doel van de handreiking

De handreiking[b] biedt een denk- en werkkader in het omgaan met kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders die in armoede leven. Elf werkwijzen bieden handvatten voor professionals om de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren in kwetsbare omstandigheden te vergroten. De focus ligt hierbij op preventie en vroegtijdig signaleren en op het versterken van hechting, ouderschap, weerbaarheid en gezondheid[6]. De werkwijzen sluiten aan bij een brede definitie van gezondheid, bijvoorbeeld die van positieve gezondheid (het vermogen om zich aan te passen en eigen regie te voeren binnen fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven). Naast fysieke en mentale gezondheid is hierbij ook aandacht voor de **dimensies** zingeving, welbevinden, maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren.

Met deze handreiking kunnen professionals in de jeugdgezondheid (geboorte- en jeugdgezondheidszorg) hun eigen aanpak tegen het licht houden en desgewenst op maat aanscherpen of uitbreiden. Ook biedt de handreiking professionals beter zicht op hun rol in het omgaan met armoede en op die van andere professionals en organisaties die gezinnen in armoede ondersteunen. Samen met de twee handreikingen voor professionals uit het onderwijs en het sociaal domein bevordert het drieluik de noodzakelijke afstemming en samenwerking.

ONLINE VERWIJZINGEN

De **blauwe woorden** in de tekst verwijzen naar relevante websites, emailadressen en films. In de digitale versie van deze handreiking (zie links op achterpagina), kunt u daar direct naar doorlinken.

b Deze handreiking is gebaseerd op inzichten uit wetenschap, praktijk en ervaringsdeskundigheid. Onder 107 professionals uit geboorte- en jeugdgezondheidszorg (geworven door de aandachtsfunctionarissen Aanpak Armoede JGZ) en ervaringswerkers is een online Delphi-raadpleging uitgevoerd. Met 16 professionals zijn de uitkomsten van de brede raadpleging uitgediept in twee online expertmeetings (voor ongeboren, pasgeboren en jonge kinderen en voor kinderen en jongeren 4 – 12 jaar).

1.1 Opgroeien in armoede

Welke kinderen en jongeren leven in armoede?

Armoede kan iedereen overkomen, ook gezinnen bij wie je het op het eerste gezicht niet verwacht. In absolute aantallen komt armoede het meest voor bij kinderen en jongeren met werkende ouders die weinig uren werken en/of een flexcontract hebben, of structureel te weinig verdienen in sectoren als schoonmaak, horeca en retail.[7] Verborgen armoede komt vooral voor bij zelfstandig ondernemers.[8] Armoede komt daarnaast relatief vaker voor bij kinderen van alleenstaande ouders[9] of die de Nederlandse taal niet goed machtig zijn, omdat dat niet hun moedertaal is (bijvoorbeeld bij vluchtelingen)[10] of omdat zij **laaggeletterd** zijn. Voor mensen met een **licht verstandelijke beperking**[11] kan het lastig zijn om financieel zelfredzaam te zijn, brieven te begrijpen, formulieren in te vullen en informatie te vinden.[12] Bij jongeren is de 18e verjaardag en het moment dat zij uit huis gaan kwetsbaar,[13] omdat zij vanaf dat moment zelf financieel verantwoordelijk zijn. Geldzorgen kunnen er bovendien ook zijn in gezinnen onder de lage inkomensgrens van 130% van het sociale minimum.[14]

Naast gezinnen waar armoede van de ene generatie op de andere wordt overgedragen, zijn er ook gezinnen die als gevolg van omstandigheden (ziekte, werkeloosheid, faillissement, echtscheiding, toeslagenaffaire of pandemie) geldzorgen hebben. De vaste lasten van deze gezinnen passen hierdoor niet meer bij hun opeens gedaalde inkomen en het is niet altijd mogelijk deze lasten aan te passen.

Gevolgen van opgroeien in armoede

Hoewel er gezinnen zijn die het lukt om in een positieve sfeer met weinig geld rond te komen, vraagt het leven in armoede in alle gevallen veel van de veerkracht van kinderen en jongeren en hun (aanstaande) ouders. Armoede kan veel stress met zich meebrengen. Bij ongeboren en jonge kinderen kan armoede bijdragen aan ongezonde en chronische **Early Life Stress**.[15] Dit heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van hun brein en lichaam en kan op latere leeftijd leiden tot burn-out, eetstoornissen, depressie en verslaving.[16] Oudere kinderen en jongeren die in armoede opgroeien geven aan dat zij thuis stress en spanning ervaren door de zorgen die zij zelf hebben over de geldproblemen en/of instabiele thuissituatie.[17] Deze zorgen en stress,[18] zetten

de ontwikkeling van hun executieve functies (impulsbeheersing, emotieregulatie, planning, besluitvorming en werkgeheugen) onder druk.[19] Dit vergroot het risico op een minder goede taal- en cognitieve ontwikkeling, lagere schoolprestaties en voortijdig schoolverlaten. Armoede kan ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen belemmeren.[20] Dit kan leiden tot een laag zelfbeeld, meer gepest worden en sociaal isolement. Kinderen in armoede eten gemiddeld ongezonder en bewegen minder dan andere kinderen en leven daarmee minder gezond.[21] Dit kan leiden tot overgewicht, obesitas of diabetes type-2,[22] gezondheidsproblemen op latere leeftijd[23] zoals hart- en vaatziekten, gewrichtsklachten en kanker, en tot een kortere levensverwachting en minder gezonde levensjaren.[24] Bovendien leven zij vaker in minder veilige buurten, waar minder goede rolmodellen en faciliteiten beschikbaar zijn.[25]

"Armoede is best wel een rot gevoel. Want van buiten liet ik eigenlijk wel gewoon zien dat ik blij was maar van binnen was het niet fijn. Ik zette eigenlijk gewoon een masker op."

Meisje, 10 jaar

Bij (aanstaande) ouders kan de stress als gevolg van geld- en andere zorgen eveneens leiden tot het niet goed functioneren van hun executieve functies (en/of tot een postpartum depressie),[26] waardoor hun doen- en denkvermogen onder druk staat. Ouders leven dan soms meer met de dag, en zijn minder goed in staat beslissingen te nemen die gericht zijn op de lange termijn.[27] Hoewel deze ouders veel van hun kinderen houden en goede intenties hebben, bestaat het risico dat zij minder geduldig, inlevend en aanmoedigend zijn dan ouders zonder financiële zorgen en dat zij minder aandacht hebben voor hun kinderen en soms strenger straffen.[28] In deze gezinnen staat de band tussen ouders en kinderen en de hechting van kinderen onder druk. In bijna de helft van de gezinnen waar kindermishandeling plaatsvindt, blijkt sprake van armoede.[29] De Kinderombudsman adviseert in haar rapport de aanpak van armoede meer te richten op de thuissituatie, zodat kinderen zich vanuit een goede relatie met hun ouders kunnen ontwikkelen.[30] Maatwerk per gezin is daarbij noodzakelijk.

1.2 De rol van professionals in de jeugdgezondheid

De opdracht van professionals

Professionals in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg zien bijna alle (toekomstige) gezinnen.[31] Zij zijn hiermee bij uitstek in de positie om geld- en andere zorgen te signaleren die het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren belemmeren én om de beschermende factoren in kaart te brengen die ook in elk gezin aanwezig zijn. Zo kunnen zij kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders ondersteunen en ontzorgen. Preventie en vroegsignalering van medische en **psychosociale problemen** behoren tot de basistaken van professionals in de jeugdgezondheid (Zie ook de Wet Publieke Gezondheid).[32] Deze taak is vooral relevant bij (aanstaande) gezinnen in kwetsbare omstandigheden, waarbij extra aandacht nodig is voor het versterken van de eigen kracht.[33] Het is belangrijk die steunende rol te benadrukken. Juist voor deze gezinnen, die door eerdere ervaringen soms argwanend tegenover professionals kunnen staan.[34] Vroegsignalering kan leiden tot een vorm van risicoanalyse die ouders zien als een inbreuk op hun privacy. Zij kunnen de consulten daardoor eerder als controlerend dan als ondersteunend ervaren.[35] Het samen met kind, jongere of (aanstaande) ouder maken van een gezamenlijke inschatting van de best passende ondersteuning voor het gezin op basis van een analyse van hun krachten en behoeften, draagt bij aan de tevredenheid van ouders.[36] Dit kan bijvoorbeeld met de **GIZ-methodiek** (Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften).

Het aantal contactmomenten van de professionals jeugdgezondheid met de kinderen, jongeren en hun ouders is vooral vanaf het 4e levensjaar beperkt. Goede afstemming en samenwerking met lokale partners is dan extra belangrijk. Er is maatwerk nodig bij kinderen, jongeren en hun (aanstaande) ouders met complexe omstandigheden. Zoals armoede bij tienerzwangerschappen en/of lage gezondheidsvaardigheden[37] (het vermogen om informatie over gezondheid te verkrijgen, begrijpen, beoordelen en te gebruiken bij het nemen van gezondheid gerelateerde beslissingen).[38] De afweging voor contact op maat wordt gemaakt op basis van de eigen behoefte van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders, op basis van de inschatting van de professional en/of op basis van triagevragenlijsten.[39] Bovendien kunnen gemeenten extra inzet voor bepaalde groepen financieel mogelijk maken. Bijvoorbeeld door inkoop van extra interventies en/of door inzet op samenwerking zoals bij **Kansrijke Start**.

Attitude van professionals

De basishouding van professionals in het omgaan met kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede is essentieel (zie ook de werkwijze Vertrouwen opbouwen):

- Luister naar kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders - ook naar hun lichaamstaal - en naar hun verschillende perspectieven. Zorg voor gezamenlijke besluitvorming (shared decision making)[40]. Zie bijvoorbeeld de **Toolkit Het beste besluit** van de Kinderombudsman.[41]
- Bied laagdrempelig contact, vanuit een gelijkwaardige relatie[42] in een ontspannen sfeer.
- Oordeel niet. Ouders oordelen vaak al hard genoeg over zichzelf. Erken dat problemen vaak een gevolg zijn van omstandigheden en dat stress het denk- en doenvermogen belemmert.[43]
- Versterk wat goed gaat, het sociale netwerk en de eigen kracht[44] en heb oog voor veerkracht en de liefde van (aanstaande) ouders voor hun kinderen.[45]
- Wees empathisch, toegankelijk en toon belangstelling. Wees preventief, vraaggericht. Neem voldoende tijd om zorgen te bespreken[46] en communiceer reëel over wat je kunt betekenen.
- Geef waardevrije informatie en advies - als dit gevraagd wordt - zodat kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders geïnformeerde keuzes kunnen maken (informed consent).[47]
- Wees proactief en handel (als de situatie dat vraagt en het gezin het wil). Zorg bijvoorbeeld voor toeleiding naar steun bij acute zorgen om eten, energie-afsluiting en huisvesting.

'De medewerker van Jeugd & Gezin is er vol voor gegaan. Die heeft constant meegedacht met ons, die heeft constant naast ons gestaan.'

Een moeder

Integraal werken

Vanwege de complexiteit van de armoedeproblematiek is het belangrijk multidisciplinair en lijnoverstijgend[48] samen te werken met professionals binnen de jeugdgezondheid (geboorte- en jeugdgezondheidszorg) en uit de andere jeugddomeinen (kinderopvang, onderwijs en sociaal domein)[49] en om oog te hebben voor alle leefgebieden (bijvoorbeeld ook de huisvesting). Een goed voorbeeld van lokale samenwerking is de **lokale coalities** binnen het actieprogramma Kansrijke Start.[50]

Algemene uitgangspunten bij integrale samenwerking zijn:[51]

- Zet het (ongeboren) kind, de jongere en de (aanstaande) ouder en wat zij nodig hebben voor hun gezondheid en ontwikkelingskansen centraal.
- Investeer in preventie en vroegtijdige inzet van hulp.[52]
- Wees alert rond transitiemomenten. Bijvoorbeeld de overdracht van kraamzorg naar de JGZ (zie het **prenataal huisbezoek**) of de overstap van het kind van de basisschool naar het voortgezet onderwijs.
- Zorg voor een doorlopend zorgplan, waarin de te bieden zorg op elkaar is afgestemd.
- Zorg dat één professional een regisserende rol heeft en aanspreekpunt is voor zowel het gezin als voor de betrokken professionals (**één gezin, één plan en één regisseur**).[53]
- Zoek de balans tussen het niet beschadigen van de vertrouwensband met gezinnen en het delen van informatie met andere instanties om de juiste ondersteuning te bieden. Vraag ouders of je contact mag opnemen of gegevens mag delen en leg uit waarom je dat wilt doen (zie ook de zorgvuldigheidseisen van de geldende beroepscode).

1.3 Professionals versterken en faciliteren

Professionals in de jeugdgezondheid spelen een belangrijke rol in het signaleren van armoede en in het helpen voorkomen dat dit leidt tot problemen in de gezondheid, ontwikkeling en opvoeding. Het helpt hen als zij meer kennis krijgen over wat opgroeien of leven in armoede betekent en als zij weten wat ze kunnen doen. Deze handreiking geeft hen daarin handvatten. De handreiking laat ook zien waar de gemeenten en de organisaties waarvoor zij werken een taak hebben.

Investeren in professionals

Organisaties en gemeenten:

- Maak professionals bewust van het leven in armoede door het hen te laten ervaren. Bijvoorbeeld met de armoede-experience, de €50,- week of het **Overleefhuis**.
- Versterk de bewustwording van armoede door opleiding en scholing. Bijvoorbeeld in een training van het **NCJ** of **de Vonk** of via lokale of regionale mogelijkheden (bijvoorbeeld bij **Hogeschool Saxion**). Neem het thema ook mee in trainingen gericht op aan armoede gelieerde thema's zoals Early Life Stress, hechtingsproblematiek, kindermishandeling, overgewicht of alleenstaand ouderschap.
- Vorm of benut leerkringen of -netwerken waarin professionals de eigen praktijk evalueren en op basis daarvan leren wat minder goed en beter werkt. Werk hierin bij voorkeur samen met ervaringswerkers: ouders met ervaring met leven in armoede die een opleiding hebben gevolgd -bijvoorbeeld bij **Sterk uit armoede** of **Howie the Harp**- om deze ervaring in te kunnen zetten in de begeleiding van anderen.
- Laat professionele en ervaringskennis in een tandem met elkaar samenwerken, zodat ze elkaar versterken.

Faciliteren van professionals

Gemeenten:

- Analyseer op basis van data (bijvoorbeeld over vroeggeboorte, inkomen en jeugdgezondheid) welke problematiek lokaal speelt en bij wie. Baseer daarop een integraal, lokaal plan om de problematiek aan te pakken en volg of dit plan tot het gewenste resultaat leidt (zie Smart Start).
- Zorg voor een vindbaar, duidelijk en actueel overzicht van lokale regelingen en fondsen (zie overzicht Fondsen voor landelijke fondsen).
- Zorg voor een sociale kaart van lokale organisaties die steun bieden aan gezinnen in armoede (zie bijvoorbeeld Geef armoede een gezicht) en houd deze actueel.
- Faciliteer de samenwerking tussen lokale partijen die zich met jeugd en jeugdgezondheid bezighouden. Zorg daarbij voor afstemming van beleid -lokaal en waar nodig regionaal- en ga actief aan de slag met het bouwen/verstevigen van lokale coalities zoals Kansrijke Start.
- Zoek contact met het Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg. Zij hebben een groot netwerk in de regio. Zowel bij Verloskundige Samenwerkingsverbanden (VSV's) als bij (andere) Kansrijke Start partners.
- Stel aandachtsfunctionarissen armoede aan om blijvend aandacht te vragen voor dit thema.
- Koop programma's in die professionals helpen extra zorg te besteden aan kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties. Bijvoorbeeld Nu Niet Zwanger, (Pre)Spark, VoorZorg of Stevig Ouderschap.
- Bied kwetsbare jonge ouders kosteloos extra kraamzorg en bied kwetsbare kinderen (waaronder kinderen in armoede) een gratis plaats op de peuterspeelzaal of voorschool.

Verder lezen

- De Koning, D. (2021). *Baby's onder stress. Stressbegeleiding van (aanstaande) ouders in de geboortezorg*. Amsterdam: SWP.

- Hosper, K. & Van Loenen, T. (2021). ***Leven met ongezonde stress.*** *Aandacht voor chronische stress in de aanpak van gezondheidsverschillen.* Utrecht: Pharos.

- Jungmann, N., Veer, A. van der, Hartogh, V. den & Dolsma, M. (2020). **Geldzorgen in de huisartsenpraktijk**. Over het belang van vroegsignalering en verwijzing. Utrecht: Hogeschool Utrecht.

- Kalthoff, H. (2020). ***Opgroeien en opvoeden in armoede***. *Derde herziene versie*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

- Kinderombudsman (2017). ***Alle kinderen kansrijk. Het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede.*** Den Haag: Kinderombudsman.

- Madern, T. & van der Meulen, B. (2019). ***Zorgen over geld? Praten helpt. Handreiking: signaleren van geldzorgen.*** Utrecht: gemeente Utrecht, Hogeschool Utrecht.

- Omlo, J., Talman, J., Grubben, L., & de Ruig, L. (2021). ***Kansrijk armoedebeleid voor kinderen. Portretten van kinderen en knelpunten en kansen voor een integraal beleid.*** Leiden: De beleidsonderzoekers & Bureau Omlo.

- Roseboom, T. (2018). *De eerste 1000 dagen. Het fundamentele belang van een goed begin vanuit biologisch, medisch en maatschappelijk perspectief.* Utrecht: De Tijdstroom.

- Sociaal Economische Raad (2017). ***Opgroeien zonder armoede***. Den Haag: SER.

Actuele en relevante websites

www.dekinderombudsman.nl/themas/armoede
www.divosa.nl/onderwerpen/armoede-en-sociale-uitsluiting
www.divosa.nl/onderwerpen/armoede-en-sociale-uitsluiting
www.kansrijkestartnl.nl/
www.kennisnetgeboortezorg.nl/kansrijke-start-2/
www.movisie.nl/armoede-schulden
www.ncj.nl/themadossiers/aanpak-armoede/
www.ncj.nl/themadossiers/earlylifestress/
www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Armoede
www.pharos.nl/infosheets/kansrijke-start-armoede
www.verwey-jonker.nl/themas/armoede

2. Werkwijzen

Dit tweede deel van de handreiking bestaat uit elf werkwijzen.[c] De werkwijzen kunnen helpen armoede te signaleren en kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede te ondersteunen en stimuleren. Daarbij is er steeds aandacht voor verschillende leeftijdsfasen en voor het bevorderen van de samenwerking tussen professionals binnen en buiten de jeugdgezondheid. Professionals kunnen de werkwijzen naar eigen wens en inzicht op maat maken en toepassen.

De werkwijzen zijn onderverdeeld in drie categorieën en richten zich op:

- Het **signaleren** en bespreekbaar maken van armoede. Zodat alle kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede worden gezien (zie 2.1);

- Het **ondersteunen** bij armoede van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders. Zodat alle kinderen en jongeren kunnen meedoen (zie 2.2);

- Het **stimuleren** van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders. Zodat preventie en toekomstkansen voor alle kinderen en jongeren worden versterkt en de cirkel van armoede doorbroken kan worden (zie 2.3).

De categorieën signaleren, ondersteunen en stimuleren zijn niet per se volgordelijk.

Werkwijzen per categorie		
Signaleren	**Ondersteunen**	**Stimuleren**
Vertrouwen opbouwen	Steun bij opgroeien	Lichamelijke gezondheid
Herkennen	Steun bij ouderschap	Mentale gezondheid
Bespreken	Sociale steun	Participatie
Signalen verbinden	Financiële en materiële steun	

Gecombineerde interventies voor kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders die zich richten op meerdere levensgebieden zijn het meeste effectief.[54] Dat vraagt van professionals, organisaties en gemeenten om - in gesprek met de doelgroep en op maat - een breed palet aan onderbouwde interventies in te zetten.

c De werkwijzen zijn voortgekomen uit een raadpleging in het veld van geboortezorg en jeugdgezondheidszorg, reeds bestaande werkwijzen en nadere onderbouwing vanuit literatuur en internetbronnen. De handreiking in zijn geheel is meegelezen door de leden van de adviesraad en andere experts (zie colofon). Elke werkwijze is bovendien meegelezen door nog minimaal een onderzoeker, een professional en een ervaringswerker.

2.1 Signaleren

Vertrouwen opbouwen

Wat

Het opbouwen van vertrouwen tussen professionals en kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders om voorwaarden te creëren om armoede bespreekbaar te maken.

Waarom

Kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders ervaren een drempel om geld- en andere zorgen kenbaar te maken omdat ze zich schamen voor hun armoede[55]. Dit geldt zeker als zij slechte ervaringen hebben met professionals of bang zijn dat het signaleren van risico's kan leiden tot het uit huis plaatsen van kinderen.[56] Wederzijds vertrouwen draagt eraan bij dat gezinnen gebruik maken van de diensten van de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg, dat zij tevreden zijn over deze diensten[57] en aan het willen delen van hun zorgen. Het opbouwen van vertrouwen gaat vooraf aan het verlenen van ondersteuning en aan signalering met behulp van screeningsinstrumenten (zie werkwijze Herkennen).[58]

Hoe

Zichtbaar

- Ben regelmatig aanwezig op plekken waar ouders komen zoals huiskamers, koffie-ochtenden en ouderbijeenkomsten bij buurthuizen, bibliotheken, peuterspeelzalen en scholen/integrale kindcentra.
- Wees proactief en zoek contact met ouders die geen gebruik maken van de diensten van geboorte- en jeugdgezondheidszorg. Zeker als er zorgen zijn, bijvoorbeeld bij ouders die recent gescheiden zijn, werk hebben verloren, naar Nederland zijn gevlucht, een VVE-indicatie hebben en/of geen gebruik maken van de peuterspeelzaal (zie werkwijze Signalen verbinden). Licht toe waarom je contact zoekt en voorkom dat ouders angstig worden.
- Informeer (aanstaande) ouders over de samenwerking tussen geboortezorg en jeugdgezondheidszorg. Maak concreet wanneer welke professional welke diensten aanbiedt.[59]
- Maak gebruik van de mogelijkheden die er zijn[60] om vooral met kwetsbare kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders extra contactmomenten te hebben. Zoals het **prenataal huisbezoek**, het huisbezoek van de kraamzorg en/of extra consulten bij de verloskundige, jeugdverpleegkundige, jeugd- of huisarts.[61]
- Wees bereikbaar: beantwoord telefoontjes, appjes, voicemails en mailtjes altijd.

Bekend

- Ken de buurt waarin de gezinnen leven. Bijvoorbeeld de sociaaleconomische situatie, voorzieningen binnen en buiten en sleutelfiguren.
- Leer het gezin en hun achtergrond kennen. Bijvoorbeeld in een (verloskundige) intake of kennismakingsgesprek.
- Heb persoonlijk contact met kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders, voordat een vragenlijst wordt uitgezet.
- Bied zo veel mogelijk een vast gezicht, ga op huisbezoek en zet ervaringswerkers of sleutelfiguren in.

Empathisch

- Heb oog voor het gezin en voor het perspectief van de verschillende gezinsleden[62] en voor een diversiteit aan leef- en opvoedstijlen.
- Ga in gesprek vanuit oprechte interesse, neem de tijd en heb oog voor lichaamstaal.
- Bejegen het gezin positief[63] en heb oog voor zaken die goed gaan en benoem die.
- Help ouders met kleine reminders herinneren aan afspraken, heb begrip als zij minder snel in actie komen en sneller opgeven en waardeer kleine stappen.[64]
- Pas de communicatie aan op het taal- en abstractieniveau en de basale kennis van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders. Zoek waar nodig iemand uit het netwerk van het gezin en zet een tolk in. Voer (zeker eerste) gesprekken met **vluchtelinggezinnen** samen met hun contactpersoon van Vluchtelingen Werk Nederland.

Betrouwbaar

- Heb vertrouwen in kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders.
- Geef duidelijk aan wat (aanstaande) ouders en kinderen kunnen verwachten (wat kan je wel bieden en wat niet) en wat je van hen verwacht. Vertel wat je gaat doen en waarom. Bijvoorbeeld waarom je bepaalde vragen stelt en wat er gebeurt met de antwoorden.
- Beloof geen dingen die je niet kunt waarmaken. Kom gemaakte afspraken na en wees eerlijk als dat niet lukt.
- Vraag toestemming als je iets wilt delen met anderen (ook met andere gezinsleden) wat jou in vertrouwen is verteld en licht toe waarom je dit wilt delen.

Samenwerken

Ben goed bekend met het netwerk van formele en informele organisaties in de wijk en met sleutelfiguren. Benut het vertrouwen dat professionals of sleutelfiguren die vaker, langduriger of intensiever contact hebben met het gezin al hebben, om hen toe te leiden naar andere professionals in het netwerk of de keten. Een warme overdracht en een gezamenlijk huisbezoek zijn hierbij behulpzaam (zie werkwijze Signalen verbinden) en helpt ook voorkomen dat gezinnen hun verhaal steeds opnieuw moeten doen.

Maak lokaal afspraken over welke professional aanwezig zal zijn bij welke bijeenkomst en over het gezamenlijk realiseren van flyers en berichten in de lokale pers. Hou teksten daarbij kort en eenvoudig (zonder vakjargon) en maak gebruik van beeld.

Voorwaarden

Investeer als organisatie en gemeente in continuïteit en vaste contactpersonen. Werk als organisatie aan bewustwording van (de eigen opvattingen over) armoede van professionals en vandaaruit aan een empathische houding. Benader als organisatie of gemeente ook professionals met empathie. Erken hun professionaliteit en biedt hen vrijheid in het maken van eigen keuzes en het indelen van tijd.

“Professionals willen graag iets betekenen voor kinderen en ouders, maar hebben het te druk. Ze zijn altijd bezig met hoe het moet, altijd staat de volgende alweer in de rij. Ze zijn heel vriendelijk, maar dat is een standaard vriendelijkheid, voor iedereen hetzelfde. Het zou fijn zijn als ze de mensen meer zien, eerst een gesprekje voeren, zodat ouders zich meer durven openstellen.”

Een ervaringswerker, Sterk uit armoede

Verantwoording

De theoretische onderbouwing komt uit de presentietheorie,[65] de positieve basishouding[66] en stress-sensitief werken.[67] De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Marjolein Keij, Wendi van Helden, Marjolijn van Leeuwen en Feia Hemke (Pharos), Renate de Bie (Kansrijke Start VWS) en Erica Stam (Yunio).

Herkennen

Wat
Het (vroeg)signaleren van kinderen en jongeren die in armoede opgroeien en hun (aanstaande) ouders.

Waarom
Kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders die in armoede leven zullen financiële zorgen niet snel zelf aankaarten. Dit doen zij niet uit schaamte[68] of omdat zij zich niet realiseren dat armoede doorwerkt op de gezondheid van hun kinderen.[69]
Het is daarom niet altijd eenvoudig voor professionals om armoede te herkennen. Dit is zeker het geval als er geen zichtbare kenmerken zijn[70]. Gezinnen brengen veel offers om hun kind geen uitzondering te laten zijn en kopen bijvoorbeeld dus toch dure kleding of laten hun kind mee gaan met een schoolreis die zij nauwelijks kunnen betalen. Weet dat armoede ook voorkomt bij gezinnen waarvan je het niet verwacht (hoogopgeleid, werkend) en dat financiële problemen direct of indirect oorzaak kunnen zijn van heel verschillende gezondheidsklachten zoals mentale klachten, fysieke klachten en een ongezonde leefstijl.[71]

Het vroegtijdig signaleren van armoede helpt voorkomen dat kinderen langdurig worden blootgesteld aan stress. Signalen over problemen thuis kunnen een aanknopingspunt zijn om (geld-)zorgen bespreekbaar te maken. De periodieke signalering die bij iedere zwangere, kind of jongere wordt gedaan, de verhalen van de gezinnen en de professionele duiding daarvan, dragen eraan bij dat kinderen en jongeren in armoede vroegtijdig in beeld zijn.[72] Bij een vermoeden van achterliggende zorgen in het gezin kunnen professionals doorvragen naar specifieke risico- en beschermende factoren,[73] of gebruik maken van een gevalideerd screeningsinstrument.

Hoe

Herkennen armoede algemeen

- Wees in je dagelijkse praktijk alert op signalen, risicomomenten en situaties van armoede. Gebruik daarbij een signaleringslijst of screeninginstrument. Bijvoorbeeld de armoedesignalen uit de **GIZ-methodiek**, vragen om de **financiële situatie** van patiënten in te schatten, de gesprekstools van **Positieve gezondheid**, **Mind2care** (voor verloskundigen) of de **Checklist Vroegsignalering in de kraamtijd** (voor kraamverzorgenden). (Zie de bijlagen Signaleringslijst kinderarmoede en Screenings- en gespreksinstrumenten).
  Voeg aan de standaard screeningsinstrumenten (zie bijlage Screenings- en gespreksinstrumenten) een of meerdere specifieke vragen toe over financiële problemen. Bijvoorbeeld bij achtergrondkenmerken: '*Moet uw gezin rondkomen van een uitkering (bijstand, WW, WAO ANW)*?'of screeningsvragen: '*Heeft u vanwege geldzorgen wel eens iets niet voor uw kind kunnen kopen wat u wel had willen kopen?', 'Moet u ten gevolge van geldgebrek bezuinigen op uitgaven die voor de gezondheid van uw kind van belang zijn?'*. Leg uit waarom je dit vraagt, dan vinden ouders het minder vervelend.[74]

Ongeboren, pasgeboren en jonge kind

- Herken vroegtijdig signalen die in een gezin tot problemen kunnen leiden. Gebruik hiervoor de **checklist 'vroegsignalering in de kraamzorg'** of de **GIZ-methodiek** met specifieke schema's die inspelen op de situatie rondom de geboorte (zie bijlage Screenings- en gespreksinstrumenten) en wees alert op **post partum depressie**.
- Registreer als verloskundige signalen en werk samen met de jeugdverpleegkundige die daardoor beter voorbereid op (prenataal) huisbezoek kan gaan en kan ondersteunen.[75]
- Volg de psychosociale ontwikkeling van kinderen stapsgewijs om zo eventuele problemen in de ontwikkeling van kinderen vroegtijdig te signaleren en met ouders te bespreken. Gebruik hierbij erkende methodieken als de **(pre)SPARK**, de **GIZ-methodiek** of **SamenStarten**.
- Maak bij zorgen over de thuissituatie van een kind vaker dan de reguliere contactmomenten een afspraak.[76]

Kind op basisschool en jongere in het voortgezet onderwijs

- Voeg vragen of stellingen aan het gezondheidsonderzoek toe over het gebrek aan middelen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid en de ontwikkeling van het kind of de jongere. Bijvoorbeeld: '*Door geldgebrek is mijn kind geen lid van een sportclub*' en ga met ouders in gesprek over het antwoord.[77]
- Laat kinderen vanaf 8 jaar de **Kindtool Mijn Positieve Gezondheid** invullen om zicht te krijgen op wat zij belangrijk vinden als het gaat om hun gezondheid (zie ook de werkwijze Fysieke gezondheid).

- Gebruik in contact met scholen de methodieken PATS en M@ZL om zorgwekkend (soms aan geldzorgen gerelateerd) ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren en ernaar te handelen (zie ook werkwijze Signalen verbinden).
- Gebruik de GIZ-methodiek met de schema's voor kinderen en jongeren om zicht te krijgen op wat er goed gaat, wat zij lastig vinden of waar zij zorgen over hebben.

Samenwerken

Om vroegtijdig en adequaat te kunnen signaleren is het belangrijk dat professionals in de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg bij twijfel signalen met elkaar en ook met professionals in het sociaal domein, kinderopvang en onderwijs bespreken.

Voorwaarden

Bied als organisatie nascholing over het vroegtijdig signaleren van risico's die het opgroeien van kinderen bedreigen.[78] Bijvoorbeeld om kennis te verdiepen rond de GIZ-methodiek op specifieke thema's, aansluiten bij ouders of vroegsignalering in de kraamperiode. Aanvullend kunnen professionals baat hebben bij een training specifiek gericht op het signaleren en omgaan met armoede. Zie bijvoorbeeld het NCJ, de Vonk, Hogeschool Saxion of Armoede dichtbij.
Het is belangrijk professionals voldoende te faciliteren om de benodigde (tijdrovende) huisbezoeken en extra consulten uit te kunnen voeren, te kunnen verwijzen en extra hulp in te schakelen. Stel bijvoorbeeld (praktijk) ondersteuners jeugd aan.[79]

"Ik zie ook wel hoe de verzorging is, dus hoe kinderen erbij lopen. Soms zien ze er een beetje smoezelig uit."

Een jeugdverpleegkundige, GGD Twente[80]

Verantwoording

De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Nynke Steenbergen en Nicolle Verstraeten (NCJ), Sandra Solleveld (Baby Thuiszorg) en Alinda Boiten (GGD regio Utrecht).

Bijlagen

Zie Screenings- en gespreksinstrumenten op pagina 63 en Signaleringslijst kinderarmoede op pagina 67.

Bespreken

Wat
Armoede bespreekbaar maken bij kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders.

Waarom
Zoals eerder benoemd, schamen veel kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders zich voor de armoede thuis en vinden ze het moeilijk om erover te praten en om hulp te vragen.[81] Ouders melden zich soms wel met vage klachten bij de huisarts, omdat zij zich er niet altijd van bewust zijn dat armoede de oorzaak kan zijn van deze gezondheidsklachten.[82] Het stellen van de juiste vragen is dan essentieel, maar ook lastig. Als professionals in de jeugdgezondheid de tijd nemen en goed doorvragen, blijkt dat er soms te weinig geld is. Dit kan de ontwikkeling van kinderen belemmeren.[83] Het praten met kinderen en jongeren zelf over de armoede thuis helpt hen om beter met de situatie om te kunnen gaan.

Hoe
Bespreken met jongeren

- Kaart bij jongeren laagdrempelige onderwerpen aan als voeding of deelname aan sport, als aanloop om geldzorgen bespreekbaar te maken.
- Bespreek signalen die je zelf opmerkt voorzichtig. Vraag bijvoorbeeld: *'Ik zie dat je broek tot op je enkels komt, ben je zo groot geworden?'*
- Tast in een gesprek met jongeren af of het hebben van geldzorgen een onderwerp van gesprek is thuis. Houd daarbij rekening met de loyaliteit van jongeren naar hun ouders.

Bespreken met (aanstaande) ouders

- Maak in een gesprek met (aanstaande) ouders gebruik van de **GIZ-methodiek**, de gesprekstools van **Positieve gezondheid**, **preSPARk** of **SamenStarten** om een inschatting te maken van wat er goed gaat en waar vragen of zorgen over zijn en vraag door.
- Maak van financiën een gewoon gespreksonderwerp, wat je met alle (aanstaande) ouders bespreekt. Vraag bijvoorbeeld *'Hebt u inzicht in wat de kosten zijn van het hebben van een kindje?'* Of *'Zijn er financiële consequenties als u minder gaat werken na de komst van de baby?'*
- Kaart financiële zorgen laagdrempelig aan. Vraag bijvoorbeeld bij een intake of huisbezoek: *'Zijn er belemmeringen om u voor te bereiden op de komst van de baby?'* of *'Zijn er zaken die deelname van uw kind aan een activiteit in de weg staan?'*

- Sluit in je gesprek aan bij life-events (bijv. geboorte van het kind, echtscheiding) of maatschappelijke ontwikkelingen (bijv. corona) en vraag of er financiële consequenties zijn voor het gezin. Vraag bijvoorbeeld: '*Er zijn veel gezinnen die het moeilijk hebben in deze tijd. Hoe is dat voor u?*'
- Leg uit dat iedere ouder met financiële problemen te maken kan krijgen, dat dit gevolgen kan hebben voor de gezondheid en ontwikkeling van het kind en dat je dit bespreekt om samen naar oplossingen te zoeken bij belemmeringen voor het kind.[84] Normaliseer de situatie, erken weerstand op voorhand en toon begrip. Stel open vragen en benadruk de vertrouwelijkheid ('*we horen vaker van mensen die... '*).[85]
- Vraag aan ouders of er sprake is van armoede en of zij een bewindvoerder hebben. Helpende vragen kunnen zijn: '*Er zijn veel gezinnen die moeite hebben om rond te komen. Hoe is dat voor u?'*[86] '*Er zijn veel gezinnen met weinig geld, waardoor kinderen in de knel komen. Is dat bij jullie misschien het geval?*
  Hebt u te maken met een bewindvoerder en hoe verloopt dat contact?'. Benoem dat (aanstaande) ouders financiële moeilijkheden niet alleen hoeven te dragen.
- Vraag bij gezondheidsproblemen naar de situatie thuis. Lijdt een zwangere vrouw aan slapeloosheid? Vraag dan ook naar zorgen rondom het ouderschap en de opvoeding en eventuele geldzorgen.
- Toon je eigen gevoel als je vermoedens van armoede aankaart. Zeg bijvoorbeeld: '*Ik zie iets en vind het lastig om erover te beginnen*' of '*Ik zie dat jij/u dit lastig vindt, dat vind ik ook*.'
- Benoem concreet wat je ziet en wees daarbij vragend en betrokken en niet veroordelend. Vraag bijvoorbeeld "*Ik zie dat uw dochtertje zomerschoentjes en een zomerjasje aan heeft* (in de winter). Vraag of het lastig is voor de ouder om voldoende kleren te kopen en of hij/zij daar graag hulp bij zou willen. Gebruik bijvoorbeeld de screenende vragen uit het interventiepakket **'patiënten met schulden'** om geldzorgen bespreekbaar te maken.

Algemene gespreksvaardigheden

- Hanteer **motiverende gespreksvoering** om met kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in gesprek te gaan over hun gezondheid en financiële zorgen door: 1) open vragen stellen, 2) reflectief luisteren, 3) bevestigen, 4) samenvatten, 5) verandertaal uitlokken.
- Help ouders om vertrouwen in jou te hebben. Ouders durven soms hun problemen niet bespreekbaar te maken. Bijvoorbeeld omdat zij de jeugdgezondheidszorg (JGZ) verwarren met jeugdzorg.[87]
- Vermijd bij de langdurige betrokkenheid bij een gezin wisselingen in professionals.[88]
- Neem de tijd voor een gesprek over geldzorgen en pas je taalgebruik aan op het taalniveau van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders. Gebruik plaatjes en pictogrammen bij laaggeletterde of licht verstandelijk beperkte ouders. Bijvoorbeeld de plaatsjes in de SamenStarten-app of de pictogrammen in de **GIZ-methodiek**. Zet de tolkentelefoon en vertaald materiaal in (bijvoorbeeld in de GIZ-methodiek) bij ouders voor wie de Nederlandse taal een belemmering vormt.

Verwijzen

- Doe suggesties voor organisaties en professionals die kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders kunnen helpen. Formuleer dit voorzichtig: *'Mag ik je eens iets vertellen over wat andere mensen in jouw situatie geholpen heeft?'* in plaats van *'Je moet ...'*.
- Verzorg een warme overdracht en volg kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders die je hebt doorverwezen naar hulp enige tijd. Vraag bijvoorbeeld '*Hoe is het gegaan met*...' of '*Is het gelukt om*...?'. Zoek oplossingen als er iets is wat hen belemmert de stap naar deze hulp te zetten.
- Verwijs naar lokale partners die gezinnen kunnen begeleiden bij gerelateerde vragen rond geld zoals **Thuisadministratie** van Humanitas, een **schuldhulpmaatje** of rond opvoeden zoals **Home-start** of via het sociaal wijkteam. Registreer deze verwijzing.

Samenwerken

Wissel informatie uit of bespreek zorgen (met toestemming van kinderen, jongeren en -aanstaande- ouders) met andere professionals binnen het domein jeugdgezondheid en uit andere domeinen, bijvoorbeeld onderwijs of sociaal domein. Verzorg waar nodig een warme overdracht. Bijvoorbeeld van kraamzorg/verloskundige naar de JGZ.

Voorwaarden

Bied als organisatie of gemeente een training die professionals helpt om op een respectvolle en empathische manier het gesprek aan te gaan over geldzorgen. Bijvoorbeeld een training in **motiverende gespreksvoering**, **vroegsignalering tijdens de kraamperiode** of **cultuur sensitief werken**. Of vind een passende training op **ZorgPad**.

"Ik praat niet snel met mensen van het consultatiebureau over mijn financiële zorgen omdat ik bang ben dat ze vinden dat ik mijn kinderen niet genoeg te bieden heb. De angst dat ze mijn kinderen bij me weghalen is heel groot."

Een ervaringswerker, Sterk uit armoede

Verantwoording

De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Nynke Steenbergen en Nicolle Verstraeten (NCJ), Sandra Solleveld (Baby Thuiszorg) en Alinda Boiten (GGD regio Utrecht).

Signalen verbinden

Wat

Het bij elkaar brengen van waargenomen signalen van armoede door verschillende professionals en het samenwerken aan een warme overdracht van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede.

Waarom

Gezinnen in armoede krijgen te maken met professionals in de geboortezorg, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, onderwijs en het sociaal domein. Het risico bestaat dat signalen niet adequaat worden opgepakt omdat elk van de bij een gezin betrokken professionals slechts een deel van de gezinsleden en hun verhaal kent. Een goede (warme) informatieoverdracht, toeleiding en samenwerking[89] binnen het lokale netwerk, draagt bij aan optimale zorg voor kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in armoede door de leeftijdsfasen en domeinen heen.

Hoe

Het netwerk kennen

- Stel je op de hoogte van lokale informele netwerken en voorzieningen in de jeugdgezondheid, onderwijs en welzijn voor kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders Ken de sociale kaart.
- Neem actief deel aan lokale (in-)formele netwerkactiviteiten en leer de betrokken professionals en sleutelfiguren kennen.
- Inventariseer welke professionals en sleutelfiguren te maken hebben (of hebben gehad of zullen krijgen) met de gezinnen die jij begeleidt (vraag dit ook aan het gezin) en investeer in de persoonlijke kennismaking en het onderhouden van het contact met hen.

Gezamenlijk signaleren

- Respecteer de privacy van het gezin en vraag toestemming voor het delen van signalen.
- Zorg voor signalering en afstemming tussen de partners die gelijktijdig of elkaar opvolgend betrokken zijn bij een gezin. Bijvoorbeeld in de lokale coalities Kansrijke Start.
- Deel informatie met andere professionals, om te voorkomen dat gezinnen hun verhaal steeds weer moeten vertellen[90] en informatie verloren gaat.
- Neem actief deel aan multidisciplinaire (zorg-)overleggen en breng expertise in met betrekking tot sociaal-medische problemen[91], stoornissen in de fysieke en psychosociale ontwikkeling van het kind en jongere en opvoedvragen bij (aanstaande) ouders.[92]

- Bespreek twijfels en vermoedens met elkaar en wees alert op armoede als achterliggende oorzaak van de gesignaleerde problematiek (bijvoorbeeld bij overgewicht).
- Bepaal wie in het (in-)formele netwerk de beste vertrouwensband heeft met het gezin om een vermoeden van armoede met hen te bespreken (zie werkwijze Bespreken).

Warme overdracht

- Leid kwetsbare (aanstaande) ouders persoonlijk toe naar de professionals naar wie je doorverwijst. Vraag of ouders zich gesteund voelen door deze professional en of extra steun wenselijk is.
- Als de zorg voor een gezin eindigt omdat het betreffende kind een andere leeftijdsfase ingaat, leid dan de ouder persoonlijk toe naar de professional die jou opvolgt.

Multidisciplinaire samenwerkingsverbanden

Het ongeboren, pasgeboren en jonge kind

- Het **geboortelandschap** een overzicht van samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld van de regionale **Verloskundige SamenwerkingsVerbanden**.
- Het **Kwetsbare Zwangeren Overleg** (zie voorbeeld Zuyderland ziekenhuis) zorgt voor gezamenlijke signalering, advisering en afstemming om al voor de geboorte maatregelen te plannen in het belang van pasgeborene, moeder en gezin.
- In lokale coalities **Kansrijke Start** werken gemeenten samen met medewerkers van geboorte- en jeugdgezondheidszorg, sociale wijkteams, welzijnswerk en volwassen GGZ aan een kansrijke start voor kwetsbare kinderen in de eerste 1000 dagen.
- Het **Integrale Vroeghulp** team van specialisten rond het jonge kind biedt diagnostiek bij kinderen van 0-7 jaar met (mogelijk) meervoudige gedrags- of ontwikkelingsproblemen en helpt de ouders bij het vinden van passende ondersteuning.[93]

Kraamverzorgenden en verloskundigen zijn partners in dezelfde behandelovereenkomst. Daarom is het uitwisselen van informatie tussen hen geen schending van het beroepsgeheim. Overleg tussen de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg (ketenpartner) kan alleen met toestemming van de ouders, tenzij schade aan het kind kan worden voorkomen.[94]

Scholieren

- **Ondersteuningsteams** zijn structurele samenwerkingsverbanden op school- of bovenschools niveau waar signalen worden besproken van leerlingen die belemmeringen in de ontwikkeling ondervinden en waar een ondersteuningstraject wordt opgesteld en gemonitord. Kernpartners zijn: school, JGZ, jeugdzorg en op afroep leerplicht, politie en schuldhulpverlening.
- **M@ZL** (Medische Advisering Ziekgemelde Leerling) is bedoeld om zorgwekkend ziekteverzuim in **vo** en **mbo** vroegtijdig te signaleren. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen met ouders aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim, waardoor problematiek vroegtijdig in beeld komt.[95]

Voor scholen die gegevens uitwisselen met externe partners (waaronder de Jeugdgezondheidszorg) is een **handreiking** beschikbaar met uitleg over welke informatie er met elkaar gedeeld mag worden.

Samenwerken

Methodieken als SamenStarten, (pre)SPARK, GIZ en de wegwijzer Kansrijke ontmoetingen helpen organisaties om signalen van armoede met elkaar te verbinden. Maak gebruik van de Geboortezorg op de kaart om de verschillende partners in de jeugdgezondheid op te zoeken.
Met Smart Start kan (op basis van data, onderzoek en kennis van de verschillende organisaties) de lokale armoedeproblematiek in kaart gebracht en geanalyseerd worden. Behulpzaam hierbij zijn analysetool Kansrijke start, Waar staat je gemeente en Kinderen in Tel. Vervolgens worden in een gezamenlijk 'design thinking' proces preventieve en collectieve oplossingen ontworpen. Interprofessioneel samenwerken verloopt beter als de sociale hiërarchie de manier waarop professionals met elkaar omgaan niet in de weg staat.[96]

Voorwaarden

De gemeente faciliteert samenwerking door het bieden en up-to-date houden van een lokale sociale kaart. Drempels voor samenwerking worden verlaagd door organisatorische en fysieke voorwaarden te scheppen (bijvoorbeeld het samen delen van een gebouw).

"Ik moest nog vaak opnieuw mijn verhaal vertellen aan verschillende instanties, daar heb ik echt een hekel aan. Nu heb ik één contactpersoon die alles voor mij regelt, dat vind ik veel fijner."

Een moeder, Doetinchem

Verantwoording

Deze werkwijze is gebaseerd op een literatuur- en internetsearch. De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Lieke van der Meulen (NCJ), Emma Verspoor en Chaja Deen (NJi), Renate de Bie (Kansrijke Start VWS) en Erica Stam (Yunio).

2.2 Ondersteunen

Steun bij opgroeien

Wat

Kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders krijgen steun bij fysieke en psychosociale gezondheidsproblemen die hen belemmeren bij het opgroeien (zie de werkwijzen Lichamelijke gezondheid en Mentale gezondheid voor preventie van dergelijke problemen).

Waarom

Kinderen en jongeren die in armoede opgroeien hebben vaker dan andere kinderen problemen in hun hechting en ontwikkeling.[97] Zo hebben bijna alle kinderen die opgroeien in armoede vaak of aanhoudend last van hoge stress, wat een negatief effect heeft op hun groei en ontwikkeling en gezondheid.[98] Ook hebben deze kinderen vaker problemen met hun gezondheid (bijvoorbeeld chronische ziekten, astma, overgewicht). Kinderen met hechtingsproblematiek vertrouwen niemand, ook geen therapeut. [99] Depressieve kinderen zijn snel van hun stuk gebracht, kunnen somber zijn, maar (anders dan volwassenen) kunnen soms ook plezier maken.[100] Jongeren die in armoede opgroeien zijn vaker zware rokers en hebben vaker dan gemiddeld psychosociale problemen (bijvoorbeeld angst, boosheid, druk gedrag). Bovendien is er vaak samenhang tussen psychosociale problemen en problemen op andere ontwikkelingsgebieden van kinderen en jongeren.[101] Zwangeren met geldzorgen kampen vaker met stress, prenatale depressie of middelengebruik tijdens de zwangerschap en hun baby's worden vaker te vroeg en/of met een lager gewicht geboren.
Vroegtijdige hulp bij problemen in de ontwikkeling geeft kinderen, jongeren en hun (aanstaande) ouders handvatten om de problemen aan te pakken en te voorkomen dat problemen nog groter worden.

Hoe

Roken, alcohol en middelengebruik

- Stimuleer en steun (aanstaande) ouders bij het stoppen met roken, alcohol en/of middelengebruik om de gezondheid van de (ongeboren) baby te beschermen. Wijs zwangere vrouwen op **telefonische coaching** bij het stoppen met roken en op **Negen maanden niet** bij het niet drinken van alcohol tijdens de zwangerschap.
- Stimuleer jongeren te stoppen met roken, bijvoorbeeld met behulp van **Stopstone**.
- Stimuleer jongeren die alcohol en/of drugs gebruiken of veel gamen om te stoppen en verwijs hen en hun ouders eventueel naar cognitieve gedragstherapie (bijvoorbeeld **Brains 4 Use**), farmaceutische behandeling en/of de gezinsinterventies (**MDFT**).[102]

Overgewicht

- Spreek het oplossend vermogen van kinderen en jongeren met overgewicht en hun ouders aan, en bied ondersteuning bij het uitvoeren van de gemaakte keuzen (zie **Kind naar Gezond Gewicht**).[103]
- Stimuleer gezond eten en bewegen bij kinderen en jongeren met overgewicht en hun ouders. Verwijs naar programma's uit de regeling **Sportimpuls Kinderen Sportief op Gewicht** (vaak in samenwerking met de kinderopvang, gymclub of fysiotherapiepraktijk), of naar **Gewichtige gezinnen mini**.
- Stimuleer kinderen en jongeren met overgewicht en hun ouders gezond te eten. Verwijs eventueel naar een eetcoach van bijvoorbeeld **Lekker Pûh!!!** of **Spruitjes en Zo!** (0-4 jaar), of leefstijlondersteuning met een **Overbruggingsplan** (2-12 jaar).
- Stimuleer bewegen en sporten bij kinderen met overgewicht (4-18 jaar) en hun ouders. Verwijs eventueel naar het beweegprogramma **Kids in Action** of een multidisciplinaire aanpak (sportinstructeur, fysiotherapeut, kinderpsycholoog, diëtiste) zoals **Cool 2B Fit**.

Gedragsproblemen

- Bespreek met kinderen en jongeren met druk gedrag en hun ouders gerichte programma's. Een korte interventie kan al effectief zijn[104]. Bijvoorbeeld **Pittige jaren** voor ouders of **Druk & Dwars**.
- Bespreek met kinderen en jongeren met gedragsproblemen (boosheid, agressie, pesten) en hun ouders gedragstherapeutische oudertraining en (cognitieve) gedragstherapie voor het kind (8-18)[105]. Bijvoorbeeld **Praten met kinderen** (10-15 jaar).

Psychische problemen

- Vraag zwangere en pas bevallen vrouwen expliciet naar sombere gevoelens (**post-partum depressie**) en verwijs zo nodig door naar een coach (bijvoorbeeld **moeders van Rotterdam**) of de POP-poli (Psychiatrie, Obstetrie, Pediatrie) van het ziekenhuis.[106] Verwijs eventueel naar de **Ouder-baby interventie**.
- Verwijs kinderen met lichte depressie en hun ouders naar psychosociale interventies die de stress verminderen en de draagkracht vergroten.[107] Bijvoorbeeld **VRIENDEN** (4-16 jaar), **Pak aan** (9-13 jaar), **Pratenonline** (12+) en **Grip op je dip** (16+).

Hechting/veiligheidsproblematiek

- Bespreek met ouders van kinderen met hechtingsproblemen de mogelijkheden voor steun bij opvoeden (zie werkwijze steun bij Ouderschap). Als er vertrouwen is, bespreek dan ook de mogelijkheid dat ouders zelf onveilig gehecht zijn en dit kunnen overdragen op hun kind.
- Verwijs kinderen en jongeren (0-18) waarbij sprake is van ernstige tot zeer ernstige opvoed- en opgroeiproblemen en hun ouders naar een professional van **Gezin centraal** om de balans tussen draaglast en draagkracht te herstellen.
- Verwijs ouders van kinderen met onvoldoende vertrouwen in -en angst in de nabijheid van- opvoeders naar een professional die werkt volgens de **Basic trustmethode**.
- Probeer via **bemoeizorg in de jeugdgezondheidszorg** een ingang in multiproblem-gezinnen te krijgen. Opdat de ouders de zorgen over de ontwikkeling van de kinderen gaan onderschrijven ('gedeelde zorg') en open gaan staan voor ondersteuning of hulp. Het opbouwen van een vertrouwensband is daarvoor noodzakelijk (zie de werkwijze Vertrouwen opbouwen).

Samenwerken

Problemen bij het gezond opgroeien thuis, spelen door op school en in de buurt. Werk samen met lokale partners uit de jeugdgezondheid, onderwijs, kinderopvang, sociaal wijkteam, de huisarts en de fysiotherapeut om tot een integrale aanpak te komen samen. Zie ook de **handreiking kwetsbare zwangeren** van de KNOV voor het opzetten van een actieve samenwerking tussen geboortezorg en gemeente (JGZ, GGD en sociaal maatschappelijke zorg). Zorg daarbij voor continuïteit en warme overdracht. Zodat kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders niet steeds opnieuw hun verhaal hoeven te doen. Met de verschillende professionele blikken kom je sneller tot de kern van het probleem.[108] Het meest effectief zijn multidisciplinaire interventies, interventies die zich richten op het hele gezin en integrale interventies waarbij zowel sociaal emotioneel welbevinden, leefstijl, bewegen en gezonde voeding tegelijkertijd worden aangepakt en waarbij zowel het kind als de ouder worden begeleid.[109]

Voorwaarden
De gemeente faciliteert samenwerking door het bieden en up-to-date houden van een lokale sociale kaart. Een training **Open & Alert** kan professionals helpen een open en alerte houding te hebben naar de jongeren in risicosettings tegenover alcohol en drugs.

Verantwoording
De interventies uit deze werkwijze zijn in de meeste gevallen goed onderbouwd en/of er zijn aanwijzingen dat zij effectief zijn en staan op de sites van het NJi, het NCJ en het Trimbos Instituut. De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Lieke van der Meulen (NCJ) en Margreet de Ruiter (GGD Gelderland Zuid).

"Mijn zoon heeft ADHD en PPD-NOS. Ik heb veel weerstand gehad, omdat ik hem geen medicatie wilde geven. Zij realiseerden zich niet dat ik zo voorzichtig ben, omdat hij een verslavingsgen heeft."

Een ervaringswerker, Sterk uit armoede

Steun bij ouderschap

Wat

Het ondersteunen van ouders in armoede in hun ouderschap en veerkracht, zodat zij in staat zijn om hun kinderen in veiligheid en gezondheid groot te brengen.

Waarom

Ouders willen het beste voor hun kind en dat maakt ouderschap kwetsbaar.[110] Armoede kan ertoe leiden dat ouders extra onder druk staan en stress ervaren. Hierdoor kunnen zij minder beschikbaar zijn voor hun kind, minder geduldig en aanmoedigend zijn, en strenger straffen.[111] In bijna de helft van de gezinnen waar kindermishandeling plaats vindt, blijkt sprake van armoede als stresserende factor. [112]
Het draagt bij aan het welzijn en de ontwikkeling van kinderen als zij opgroeien in een gezin waar zij bescherming, verzorging en liefdevolle bejegening ontvangen.[113] Dit opvoederschap kan vele vormen aannemen, afhankelijk van de ontwikkelingsfase van de kinderen en de sociaaleconomische en culturele context van het gezin.[114] Als ouders goed in hun vel zitten en het ouderschap positief beleven, versterkt dit hun zelfvertrouwen, welzijn en opvoedgedrag, wat ten goede komt aan het kind. Het loont daarom ouders te versterken in hun draagkracht (vooral zelfvertrouwen en emotioneel en fysieke beschikbaarheid) en een positief thuisklimaat te bevorderen.[115]

Hoe

Versterken van positief ouderschap

- Ga in gesprek met ouders over opvoeden en stress. Gebruik bij ouders die de Nederlandse taal minder vaardig zijn desgewenst **beeldmateriaal** en steun ouders door het reduceren van stress. Zie werkwijze Financiële en materiële steun.
- Vergroot de veerkracht van ouders door hen te '**bufferen**'. Wees 'solidair' met ouders die soms onhandig of zelfs onveilig opvoeden. Help ouders aan 'goede-ouder' ervaringen waarin zij ervaren dat het ertoe doet. En steun hen met het vinden van een goede taakverdeling en met het zicht op zichzelf en hun kind te (her)vinden. [116]
- Bespreek met ouders hoe zij het ouderschap ervaren, sluit hierbij aan, geef hen een goed gevoel hierover en zet hen in hun kracht. Vraag '*wat gaat goed en wat zou je graag veranderd willen hebben?*' (niet '*wat is het probleem?*'). Bied veiligheid en ruimte voor het bespreken van onderwerpen die gevoelens van schuld en schaamte op kunnen roepen. Laat hen merken dat je ook een goede ouder bent als je soms worstelt.

- Breng samen, al bufferend, de **risico en beschermende factoren** voor de ouder-kindrelatie in kaart (zie **JGZ-richtlijn Ouder-kindrelatie**).
- Bezoek ouders thuis om wederzijds vertrouwen op te bouwen en een diepgaander gesprek te kunnen voeren. Wees een rolmodel in het spreken over kwetsbaarheid en het 'niet weten'.
- Bespreek met ouders niet alleen de opvoeding, maar maak ook andere aspecten van (aanstaand) ouderschap, zoals de financiële situatie, partnerrelatie, opleiding, werk-gezin balans, kinderopvang en sociale contacten, bespreekbaar.[117]

Begeleiden van een bewuste keuze voor kinderen

- Ga met kwetsbare meisjes/vrouwen en hun partners in gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Wat zou zwangerschap in deze fase van hun leven voor hen betekenen? Help zorgen dat zwangerschap hen niet overkomt, maar een eigen bewuste keuze is. Zie **Nu niet zwanger**.
- Zet met meisjes/vrouwen en hun partners die **onbedoeld zwanger** zijn de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden op een rijtje en **steun** hen bij het maken van een keuze. En/of verwijs hen naar het **FIOM** of **Siriz** voor online of fysiek contact, hulp en opvang.

Bevorderen van een goede start

- Voer een **prenataal huisbezoek** uit bij kwetsbare aanstaande ouders en geef ouders die nog niet zelfredzaam zijn na de kraamperiode een indicatie voor **BabythuisZorg**, voor steun bij de verzorging van de baby, hechting en het bieden van structuur.
- Wijs **kwetsbare** jonge (aanstaande) ouders op het **FIOM** en lokale **jonge moederprojecten**.
- Bied ouders in moeilijke omstandigheden **Stevig ouderschap** aan (zwangerschap tot 2 jaar): 10 tot 14 huisbezoeken waarin het zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid en het sociale netwerk worden versterkt.
- Bied kwetsbare gezinnen die hun eerste kind verwachten, intensieve preventieve ondersteuning met **VoorZorg** (zwangerschap tot 2 jaar): 40 tot 60 huisbezoeken gericht op opvoed-, leefstijl-, gezondheids- en ontwikkelingsondersteuning.
- Breng kwetsbare moeders met een eerste kind in contact met **MIM** (**Moeders Informeren Moeders**), waarbij een ervaren moeder hen bezoekt.
- Gebruik de tool **Klantroutes kansrijke start** om te zien welke ondersteuningsmogelijkheden er zijn voor ouders die extra steun nodig hebben in basiszorg en extra zorg.

Bevorderen van een veilige hechting[118]

- Help ouders om emotioneel en fysiek beschikbaar te zijn voor hun (jonge) kind, en zoek zo nodig een stabiele volwassene uit het netwerk die hierin kan ondersteunen.
- Help ouders om sensitief te reageren op het kind en bij kinderen ouder dan een jaar ook om adequaat te disciplineren (leren omgaan met regels en grenzen).

- Verwijs ouders naar preventieve interventies zoals **Shantala Babymassage Individueel**: huisbezoeken waarbij de moeder haar baby leert masseren en zo meer sensitief wordt voor de signalen van haar baby of **Kortdurende video-hometraining**: acht huisbezoeken, verbeteren van het contact tussen ouders en hun kinderen van 0 tot 4 jaar.
- Verwijs ouders en kinderen met signalen van verstoord hechtingsgedrag naar gedragstherapeutische interventies zoals **Nika**: vijf sessies voor kinderen van 9 maanden tot 6 jaar en hun ouders of **Parent-Child Interaction Therapy** (PCIT): voor ouders met kinderen van 2-7 jaar met ernstige gedragsproblemen, kinderen die opgroeien in pleeg- of multiproblem-gezinnen of gezinnen waar fysieke kindermishandeling plaatsvindt.

Versterken van opvoedvaardigheden

- Gebruik de Stap voor stap methode om ouders te begeleiden bij hun opvoedingsvragen.[119]
- Breng ouders met jonge kinderen in contact met **Home-Start**, waarbij een vrijwilliger vriendschappelijk contact, lichte opvoedondersteuning en praktische opvoedhulp biedt.
- Wijs ouders op informele activiteiten om opvoedervaringen uit te wisselen als **Opvoedparty's** of de **Wijkacademie opvoeden**.
- Wijs ouders op lokale opvoedbureaus (spreekuren en opvoedprogramma's die positief opvoeden ondersteunen). Bijvoorbeeld **Opvoeden-en-zo**, **Tripple-P**, de **Gordon-cursus** 'Effectief omgaan met kinderen'. Zie ook de **JGZ-richtlijn Opvoedingsondersteuning**.
- Wijs ouders met een licht verstandelijke beperking op het thuisondersteuningsprogramma **Houvast**.

Ondersteunen bij opvoedproblemen

- Help ouders met het inschatten van wat **'normale' of 'ernstige' problemen** zijn in de ontwikkeling van hun kind. Zie de **Zelfredzaamheid-Matrix**, supplement 'kind en gezin' of de **Gezonde Ontwikkeling Matrix**.
- Verwijs ouders naar **Veilig Thuis** voor advies en ondersteuning met betrekking tot de veiligheid van hun kinderen en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Volg bij zorgen de stappen uit de **Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling** en overleg bij twijfel met Veilig Thuis. Blijf in contact met deze gezinnen, en gebruik deze moeilijke momenten als startpunt voor verandering.

Samenwerken

Van interventies in de eerste duizend dagen van het kind is bekend dat deze effectiever zijn als ze samenhangend zijn. Het realiseren van een steunend aanbod vereist lokale samenwerking en programmering.[120] **Communities that Care** draagt bij aan effectief en efficiënt samenwerken tussen lokale partijen (scholen, kinderopvang, VVE, sociale wijkteams) en aan een preventieve aanpak.[121]

Voorwaarden
Het is van belang dat gemeenten een doordacht beleid hanteren op **preventie van onbedoelde zwangerschappen** en het ondersteunen van **kwetsbaar ouderschap**. Veel van de in deze werkwijze benoemde programma's zitten niet in het **basispakket van de jeugdgezondheid** en zijn alleen beschikbaar als gemeenten deze inkopen. Oudergericht werken is niet eenvoudig en vereist reflectie en **training**.

Verantwoording
Deze werkwijze is gebaseerd op de **ouderschapstheorie** (van der Pas).[122] Interventies in deze werkwijze zijn veelal wetenschappelijk onderzocht (zie de **Databank Effectieve Jeugdinterventies** van het NJI of de **JGZ Interventiebibliotheek** van het NCJ). De tekst in deze werkwijze is meegelezen door José Koster (werken in verbinding met ouders), Margreet de Ruiter (GGD Gelderland Zuid) en Mirjam Jobse (Sante partners).

"Ondanks de beste bedoelingen van mijn ouders, was bij ons thuis ook geweld. De overweldigende liefde die ik ervaarde toen mijn kind werd geboren, was mijn drijfveer om het zelf anders te gaan doen dan mijn ouders. Mijn kindje was mijn alles en ik wilde hem een beter leven geven dan ik zelf als kind had. Je staat op dat moment volledig open voor steun".

Een ervaringswerker, Sterk uit armoede

Sociale Steun

Wat

Het versterken van het sociale netwerk rond kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders om zo hun isolement te doorbreken en meer sociale steun te bieden.

Waarom

Gebrek aan geld, een beperkte mobiliteit en schaamte van gezinnen in armoede kunnen leiden tot isolement, het ontbreken van een vertrouwenspersoon en een klein netwerk.[123] Kinderen en jongeren kunnen niet altijd meedoen, ervaren soms weinig steun van hun ouders[124] of durven hun ouders niet lastig te vallen met hun zorgen. Hierdoor lopen zij risico op sociale uitsluiting en missen ze een steuntje in de rug.[125] Ouders in armoede hebben niet altijd een netwerk dat praktische steun kan bieden en waarin zij informeel hun zorgen kunnen delen.[126] Dat geldt extra voor jonge (aanstaande) ouders omdat zwangerschap en ouderschap in hun leeftijdsgroep nog weinig voorkomt, en voor alleenstaande (aanstaande) ouders die hun zorgen niet met een partner kunnen delen.[127]
Het vergroten van het sociaal netwerk[128] door ontmoeting met gelijkgestemden[129] en/of ondersteuning door een mentor of maatje[130] geeft kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders de gelegenheid hun netwerk en de steun die zij daaruit ontvangen te vergroten.

Hoe

Kinderen en jongeren

- Stimuleer ouders om meer met hun kind te ondernemen (bijvoorbeeld samen naar de kinderboerderij, koken, wandelen of voetballen) en wijs hen op gratis lokale faciliteiten zoals stadpassen en gezinsvakanties (zie werkwijze Financiële en materiele steun).
- Wijs kinderen en jongeren op gratis wijkactiviteiten zoals kinder- en jongeren-clubs, activiteiten door de buurtsportcoach (bijvoorbeeld **Thuis op Straat**) of buurtactiviteiten bij sportverenigingen (bijvoorbeeld **Twente helpt scoren**).
- Help kinderen en jongeren om deel te nemen bij een sport- of culturele vereniging of een vakantie en wijs ouders erop dat hun kinderen geen school-reizen hoeven te missen (zie werkwijze Financiële en materiële steun).
- Breng kinderen en jongeren in contact met organisaties die een mentor bieden. Dit kunnen zelf ingebrachte mentoren zijn uit hun eigen sociale netwerk (zie **JIM**: Jouw Ingebrachte Mentor), of getrainde vrijwilligers of studenten (zie bijvoorbeeld **Big Brother, Big Sister**).

Ouders algemeen

- Help ouders met het zoeken naar een gratis plek voor hun kind bij een peuterspeelzaal, de kinderopvang of bij buitenschoolse activiteiten.
- Initieer WhatsApp-, Facebook- of Instagram-groepen waar ouders vragen, zorgen en plezier en spulletjes met elkaar kunnen delen. Richt je, voor meer herkenning, op specifieke doelgroepen als aanstaande moeders, tiener-moeders, moeders met al wat meer ervaring en (aanstaande) **vaders**.
- Stimuleer (alleenstaande) ouders om deel te nemen aan activiteiten in de buurt waarbij zij hun netwerk kunnen vergroten en hun opvoedervaringen kunnen bespreken. Zie bijvoorbeeld **Meet the parents.**
- Ontlast ouders door hen in contact te brengen met **Buurtgezinnen**, **Meeleefgezinnen** of **Steunouder**s.
- Breng moeders in contact met organisaties die hen een maatje kunnen bieden (een getrainde vrijwilliger). Denk bijvoorbeeld aan **MIM** (Moeders Informeren Moeders, voor moeders met een eerste kind) of **Home-Start** voor het delen van opvoedervaringen, vriendschappelijk contact, lichte opvoedingsondersteuning en praktische opvoedhulp.[131]
- Breng vaders met elkaar in contact, bijvoorbeeld in een **vadercafé** of **vadergroepen** of bij **vader-kind activiteiten**.
- Breng ouders in contact met organisaties die inloop- of gezinsactiviteiten of -maaltijden organiseren waarbij zij met hun kinderen kunnen aansluiten. Of wijs ouders die behoefte hebben aan een luisterend oor op een organisatie uit **deze lijst**.

Aanstaande en jonge ouders

- Breng samen met (aanstaande) ouders met behulp van de **netwerkkaart kansrijke start** in beeld wie zij om zich heen hebben staan en op wie zij een beroep kunnen doen.
- Bied kwetsbare jonge zwangeren met een klein netwerk, een buddy of **maatje**.[132]
- Organiseer een groep waar (aanstaande) tiener- en jonge moeders elkaar kunnen ontmoeten of verwijs door naar de bestaande groepen (bijvoorbeeld van het **FIOM**).
- Bied **Centering Zwangerschap** aan: groepscontroles waar aanstaande (jonge) moeders gezondheidsvaardigheden leren, ervaringen uitwisselen en elkaar steunen.
- Bied **Centering Ouderschap** aan: groepsbijeenkomsten van jonge ouders met baby's, waar de ouders herkenning, bevestiging en steun bij elkaar vinden.

- Wijs tienermoeders (en -vaders!) op een **online platform** waar zij met andere jonge ouders in contact kunnen komen. Laat hen kennismaken met **ondersteuning** die zij in de buurt kunnen krijgen of attendeer ze op bestaande **Whatsapp-, Facebook- of Instagram- groepen**.
- Organiseer (of verwijs door naar) een informele plek waar ouders en hun jonge kinderen elkaar kunnen ontmoeten om ervaringen en zorgen met elkaar te delen. Zie bijvoorbeeld **Mama's Garden en Daddy's place**.
- Organiseer (of verwijs door naar) een **verwendag** waar jonge moeders en hun kinderen kunnen ontspannen en elkaar kunnen ontmoeten. Denk aan een schoonheidssalon, moeder-kind foto's, babymassage, een goodiebag en spelletjes en opvang voor de kinderen.

Samenwerken

Veel van de genoemde activiteiten worden aangeboden door (of in samenwerking met) het sociaal domein. Het is van belang dat er een goede lokale sociale kaart is met een overzicht van het aanbod zodat professionals uit de geboorte- en jeugdgezondheidszorg hiernaar toe kunnen leiden. Korte lijntjes en een warme overdracht tussen professionals uit de jeugdgezondheid en het sociaal domein vergroten de kans dat kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders ook inderdaad gaan deelnemen aan deze activiteiten.

Voorwaarden
Bied als organisatie de activiteiten gratis of tegen zeer geringe kosten aan. Het werven van lokale subsidie kan hierbij helpen. Ook de inzet van vrijwilligers, studenten en de (aanstaande) ouders zelf, houdt de activiteiten goedkoop. Al vereist dit wel scholing en begeleiding. Om ouders met jonge kinderen in de gelegenheid te stellen mee te doen is het fijn als de kinderen ook kunnen deelnemen of dat kinderopvang geregeld is.

Verantwoording
Deze werkwijze is gebaseerd op een literatuur- en internetsearch. De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Eva Bos (SWN), Bernard Slimbach (MJD) en Wietske Willemse (Mama's Garden, Hogeschool Rotterdam).

'Op deze dag wordt er echt naar mij geluisterd, ik voel mij gewenst samen met mijn kindje. Ik heb geleerd hoe ik mijn zoontje kan masseren. Hij wordt er rustig van; Ik ontmoet er andere moeders, sommige zijn al iets ouder en 'geslaagd' dit geeft mij hoop.'

Jonge moeders, die een verwendag bezochten in Rotterdam

Materiële en financiële steun

Wat

Het bieden van financiële en materiële hulp en advies aan kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders met weinig geld.

Waarom

Kinderen en jongeren die thuis opgroeien met weinig geld missen vaak basale zaken als voeding, een fiets of laptop en passende kleding die geschikt is voor het seizoen. Zij kunnen vaak niet meedoen met hun leeftijdsgenoten en lopen hierdoor een groter risico op sociale uitsluiting en missen belangrijke ervaringen. Dit belemmert hen in hun ontwikkeling.[133] Al voor de geboorte kan het kind achterstand oplopen doordat aanstaande ouders niet de juiste middelen hebben om het kind gezond te laten opgroeien.[134] Steun bij het aanschaffen van spullen en het mee kunnen doen aan activiteiten biedt geen structurele oplossing voor armoede.[135] Wel biedt (advies over) [136] financiële en materiele steun kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders positieve ervaringen, wat bijdraagt aan de reductie van stress en zorgen.[137] Ouders die financiële steun van fondsen krijgen zijn positiever over hun leven, hebben meer zelfvertrouwen en minder stress.[138]

Hoe

Financiële steun voor alle kinderen

- Wijs ouders op het persoonlijk budget (vaak als kindpakket) van gemeenten voor elk kind tot 18 jaar dat daarvoor in aanmerking komt.[139] Dit budget voorziet in de meest noodzakelijke behoeften (bijvoorbeeld kleding) en zaken om mee te kunnen doen in de samenleving (bibliotheekpas, zwem- en sportles, schoolkosten en dergelijke). Veel gemeenten bieden ook stadspassen met kortingen op toegang en aanschaf van zaken.
- Wijs ouders op de VoorzieningenWijzer (besparen kosten) en de site BerekenUwRecht (tegemoetkomingen) om na te gaan welke financiële steun mogelijk is.
- Help ouders gebruik maken van regelingen en fondsen om bijvoorbeeld een laptop, schoolspullen, fiets of koelkast aan te schaffen of verwijs naar steun in de wijk (formulierenbrigade van de gemeente, sociaal wijkteam). Zie Overzicht fondsen.
- Wees realistisch naar ouders dat financiële steun ook afgewezen kan worden. Zeg bijvoorbeeld *'We gaan het samen proberen, ik kan niet beloven of het lukt.'*
- Houd oren en ogen open voor lokale mogelijkheden om gezinnen te ondersteunen (bijvoorbeeld lokale fondsen, potje bij de opticien voor een kapotte kinderbril).
- Verwijs jongeren en (aanstaande) ouders met geldzorgen vroegtijdig naar het sociale wijkteam, een vrijwilliger van Humanitas of financiële spreekuren van de gemeente (zie bijvoorbeeld helpdesk-geldzaken Den Haag of werkplaats financiën XL, Eindhoven), buurthuis, bibliotheek, of op scholen (zie bijvoorbeeld Deltion college).

Materiële steun voor alle kinderen

- Wijs ouders op het **Nationaal Jeugdontbijt** dat gezinnen die het echt niet kunnen betalen wekelijks anoniem een ontbijttas aanbiedt.
- Help berekenen of het gezin recht heeft op ondersteuning van de **voedselbank** en zoek op waar de **dichtstbijzijnde voedselbank** is.
- Wijs gezinnen die gebruik maken van de voedselbank op **kinderen van de voedselbank**, waar ouders een kledingpakket met nieuwe kleding, nieuwe schoenen en nieuwe cadeautjes kunnen krijgen. Of wijs ouders op een **kledingbank** in de buurt.
- Wijs ouders op lokale speelgoedbanken, **speelotheken** en op de **jeugdbibliotheek** (die meestal tot 18 jaar gratis is).

Ongeboren, pasgeboren en jonge kinderen

- Check samen met de aanstaande ouders of alle benodigdheden voor de bevalling en kraamtijd aanwezig zijn. Vraag eventueel een **babystartpakket** aan bij de gemeente (zie bijlage Overzicht fondsen).
- Verzamel ongebruikte kraam- en babyspullen van andere gezinnen en neem het mee naar gezinnen die het nodig hebben.
- Ga na of er budget is voor extra uren kraamzorg voor kwetsbare gezinnen).
- Breng samen met (aanstaande) ouders **de kosten van een baby** in kaart. Wijs ouders daarbij ook op de verschillende **tegemoetkomingen** die er zijn.
- Verwijs tienermoeders naar **financiële regelingen** binnen de eigen gemeente.
- Wijs ouders op de **Pamperbank** waar zij 25 luiers kunnen kopen voor 1 euro.
- Wijs ouders op kledingmarkten (buurthuis) waar ouders eigen baby- en kinderkleren kunnen inruilen voor een maatje groter.
- Wijs (aanstaande) ouders op kringloopwinkels, online weggeefhoeken of marktplaats.nl zodat zij niet alle spullen nieuw hoeven aan te schaffen.

Kinderen op de basisschool

- Meld jarige kinderen van 4-12 jaar aan voor een verjaardagsbox via **Jarige Job** of wijs ouders op de mogelijkheid een gratis kinderfeestje te organiseren door **Stichting Uitgestelde Kinderfeestjes**.
- Meld gezinnen met jonge kinderen aan voor de **actie pepernoot**, waarbij ouders cadeaubonnen krijgen om sinterklaaspresentjes te kopen.
- Meld gezinnen aan voor de **actie zomerpret**, waarmee zij voor de zomervakantie toegangskaarten ontvangen (bioscoop, zwembad, pretpark), boeken en speelgoed.
- Wijs ouders op de mogelijkheid van een kindervakantie (gratis of een bijdrage naar draagkracht). Zie bijvoorbeeld het **Steunpunt Kindervakanties** , **Kindervakantieweken van Humanitas** of de **Vakantiebank** en **Heppie** vakantieweken en weekenden.

Jongeren in het voortgezet onderwijs

- Stimuleer anticonceptie en verstrek **gratis condooms**, zodat dat geen belemmering kan zijn om veilige seks te hebben. Tot 18 jaar wordt anticonceptie vergoed vanuit de basisverzekering (geen eigen risico).
- Wijs meisjes en hun ouders op **gratis menstruatieproducten** .
- Wijs jongeren op **fondsen** voor digitale leermiddelen voor school (zie bijlage Overzicht fondsen) en op een eenmalig bedrag vanuit de bijzondere bijstand van de gemeente als jongeren starten op het voortgezet onderwijs.
- Stimuleer de financiële zelfredzaamheid van jongeren. Stimuleer hen de *serious game* **No Credit, Game Over!** te spelen, en draag er aan bij dat zij voor hun 18e verjaardag geïnformeerd worden over hun financiële verantwoordelijkheid (zie bijvoorbeeld **MoneyFit, verjaardagskaart**, of **Geldplan Bijna 18** (Nibud).
- Begeleid 18 plusser met beginnende of problematische schulden naar leerlingzorg op school of naar financiële spreekuren van de gemeente (zie bijvoorbeeld de **Helpdesk Geldzaken** in Den Haag) of in het buurthuis, de bibliotheek of op scholen.

Samenwerken

Het is van belang een goed overzicht te hebben van lokale initiatieven voor financiële en materiële steun. Persoonlijk contact met mensen van fondsen en organisaties maakt het makkelijker om een beroep hierop te doen. Integrale samenwerking met verschillende partners zoals scholen, buitenschoolse opvang, kerken, huisartsen en buurtverenigingen is nodig om steun aan de juiste gezinnen te kunnen bieden.

Voorwaarden
Kennis van de lokale sociale kaart en van fondsen is vereist om (aanstaande) ouders door te kunnen leiden naar adequate steun (zie het voorbeeld uit Nijmegen).
Ga als gemeente ruimhartig om (ook voor ouders net boven de lage inkomensgrens) met indicaties voor voor- en vroegschoolse educatie (vve) en extra kraamzorg.

Verantwoording
De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Kim Houben (Divosa), Dennis Roskam (GGD Fryslân) en Mirjam Jobse (Santepartners).

Bijlage
Zie het Overzicht Fondsen op pagina 69.

"Gedurende de kraamweek blijkt dan dat er geen geld is voor bijvoorbeeld een kolfset, terwijl je in een huis bent met alles erop en eraan. Als je het gesprek aangaat, vertellen ouders dat ze het niet redden op één salaris of vanwege alimentatie die ze moeten betalen. Het is belangrijk om niet te snel aan te nemen dat het wel losloopt. Zo'n kolfset kan wel degelijk een probleem zijn."

Een kraamverzorgende uit Apeldoorn[140]

2.3 Stimuleren

Lichamelijke gezondheid

Wat

Het inspireren tot een leefstijl die eraan bijdraagt dat kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders lichamelijk gezond en fit zijn. (Deze werkwijze is preventief. Zie de werkwijze Steun bij opgroeien als er al sprake is van lichamelijke gezondheidsproblemen).

Waarom

Armoede - en vooral de stress die dat met zich meebrengt - kan een negatieve invloed hebben op de gezondheid.[141] Chronische stress, een ongezonde leefstijl en risicogedrag bij ouders[142] kunnen leiden tot gezondheidsrisico's die beginnen **voor de geboorte**[143] en leiden tot een gemiddeld kortere levensverwachting en minder gezonde levensjaren.[144] Kinderen en jongeren die in armoede opgroeien hebben bovendien relatief vaak een ongezonde leefstijl, mede doordat zij dit van hun ouders overnemen.[145] Dit kan leiden tot een minder goede lichamelijke, motorische en psychosociale ontwikkeling.[146]
Individuele en collectieve preventie van gezondheidsproblemen en het versterken van een gezonde leefstijl en verminderen van risicogedrag - te beginnen voor de zwangerschap - draagt bij aan een betere gezondheid.[147]

Hoe

De basis

- Check bij kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders of de basis op orde is (voeding, huisvesting, veiligheid, financiën) en steun gezinnen bij het wegnemen van de oorzaak van chronische stress. Verwijs hen bijvoorbeeld naar financiële ondersteuning, voedselbank of het Nationaal Jeugd Ontbijt (zie de werkwijze Financiële en materiele steun).
- Ondersteun waar nodig de aanschaf van een eigen bed voor kinderen en jongeren, speelgoed dat beweging bevordert (zie de bijlage Overzicht fondsen), bij het creëren van een rustige ruimte om te slapen en mogelijkheden om te spelen.
- Check de behoeften van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders met betrekking tot een gezonde leefstijl en stel samen doelen en benoem haalbare, kleine stappen zodat het ook hun oplossingen worden.[148]
- Geef (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren desgewenst advies of gebruik het materiaal van **Samen Gezond Groot**.[149] Luister goed naar ouders en maak gebruik van **motiverende gespreksvoering** of de gesprektools voor **positieve gezondheid**.

Ongeboren en pasgeboren kinderen

- Wijs vrouwen die zwanger willen worden op websites die hen informeren over een gezonde leefstijl voorafgaand aan en tijdens de zwangerschap (bijvoorbeeld **Straks Zwanger worden** en **Zwanger wijzer**).
- Informeer aanstaande ouders over het belang **van gezonde voeding** en de risico's van **drinken** en roken (ook van de partner) voorafgaand aan en gedurende de zwangerschap.
- Organiseer bewegingsactiviteiten voor zwangeren, en liefst ook al voor de zwangerschap.
- Waarschuw werkende aanstaande moeders voor de gezondheidsrisico's van fysiek zwaar werk, het werken met gevaarlijke stoffen of in ploegendienst (zie de **richtlijnen voor bedrijfsartsen**).[150]
- Bied extra kraamzorg aan kwetsbare gezinnen en bied zonodig na de kraamperiode **BabythuisZorg**.[151]

Jonge kinderen

- Vraag ouders bij consulten of zij iets willen weten over voeding, slapen, bewegen of beeldschermgebruik.[152] Gebruik bijvoorbeeld de **flyer** over eten, slapen, spelen en mediagebruik, het filmpje **Samen Gezond Groot** of de website **Samen Happie,** informatie van het **Voedingscentrum**, het groeiboekje of de **GroeiGids-app** en posters in de wachtruimte.
- Bied de workshop **Eetplezier en beweegkriebels** aan om ouders te helpen een gezonde leefstijl bij hun kind te bevorderen en zich bewust te worden van hun voorbeeldgedrag.
- Stimuleer ouders om hun kinderen vanaf 1- 2 jaar al te laten wennen aan de tandarts, ook als zij zelf niet gaan vanwege de kosten. Vertel dat alle tandartskosten voor kinderen onder de basisverzekering vallen zonder eigen risico.

Kinderen op de basisschool

- Ga met kind en ouders na hoeveel het kind beweegt met de **Beweegwijzer,** vertel waarom dit belangrijk is en geef gericht beweegadvies.[153]
- Stimuleer kinderen om regelmatig te bewegen:[154] buitenspelen, sporten, zwemmen, fietsen, skaten en deelname aan activiteiten door welzijnsorganisaties en sportclubs. Verwijs naar een intermediair (bijvoorbeeld de buurtsportcoach) voor financiële ondersteuning (zie de bijlage Overzicht fondsen).
- Daag kinderen uit om meer over **gezond eten** te leren en zelf eens voor hun lunch of de gezinsmaaltijd te zorgen en ontmoedig ongezonde gewoonten als snoepen en frisdrank.
- Wijs ouders en kinderen op **Fitgaaf**, waarbij ouders hun kinderen motiveren met stickers bij gezonde keuzes.
- Informeer ouders en kinderen over goede gebitsverzorging (**Trammelant in tandenland**) en wijs erop dat tandartskosten voor kinderen onder de basisverzekering vallen).

Jongeren in het voortgezet onderwijs

- Ga met de jongeren na hoeveel zij bewegen, stimuleer hen om regelmatig te bewegen en geef gericht beweegadvies (zie hierboven bij kinderen op de basisschool).
- Ontmoedig jongeren in **ongezonde gewoonten** als snoepen, frisdrank, roken, gebruik van alcohol en softdrugs en verwijs bij beginnende verslaving naar **Moti-4**.[155]
- Geef jongeren voorlichting over **veilige en gezonde seks**. Wijs meisjes (14-21 jaar, (v)mbo) op de **Girls Talk** groepssessies, waar zij hun weerbaarheid kunnen vergroten en jongens (12-18 jaar, (v)mbo) op **Make a move**.

Ouders

- Stimuleer ouders om het goede voorbeeld te geven, met gezond eten, **regelmatig bewegen** (ook samen met hun kinderen) en met het vermijden van ongezonde gewoonten als snoepen, roken, gebruik van alcohol en softdrugs. Ondersteun ouders hier zo nodig bij en ga na welke programma's uit de basisverzekering worden vergoed.
- Stimuleer dat gezinnen een vast dagritme hanteren: elke dag op ongeveer hetzelfde moment opstaan, naar bed gaan en op tijd eten.
- Geef (aanstaande) ouders tips om te kunnen ontspannen, zodat zij en hun kinderen beter kunnen **slapen**. Bijvoorbeeld 's avonds niet te laat nog beeldscherm, koffie, nicotine, suiker gebruiken, maar wel (voor)lezen, wandelen, douchen, thee of melk drinken.
- Bied een programma aan waarin ouders leren over, en werken aan het welbevinden en de gezondheid van hun kind (bijvoorbeeld **Gezonde kinderen in krappe tijden**).[156]
- Bied ouders informatie over de begeleiding van hun puber in het voorkomen van ongezond gedrag (zie de Trimbos instituut **website** over alcohol, drugs, roken en gamen).
- Wijs ouders op de **drugsinfo- test** om in beeld te krijgen wat zij weten van het drugsgebruik van hun kind.

Samenwerken

Het aanleren van een gezonde leefstijl vraagt een continue ondersteuning door alle partijen die rond het gezin betrokken zijn. Het is van belang om vanuit de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg samen te werken met lokale initiatieven in kinderopvang, onderwijs (zie bijvoorbeeld de **gezonde kinderopvang** en de **gezonde school**), welzijn en met lokale sportverenigingen en -aanbieders in wijkgerichte programma's zoals bijvoorbeeld **B.slim Beweeg meer.eet gezond, Lekker Fit** en **Thuis op Straat** (zie ook de **menukaart Kansrijke Start**). Neem financiële drempels weg en zorg dat meerdere lokale partners intermediair zijn bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur en andere fondsen.

Voorwaarden
Investeer als gemeente in een gezonde buitenruimte,[157] met openbare beweegmogelijkheden, zoals **spelcontainers**, beweeg- en speeltuinen, buitenfitnesstoestellen, hinkel- en survivalbanen, trap- en basketbalveldjes en buurttuinen. Ga met deze **checklist** na welke lokale factoren de sportdeelname belemmeren.[158] Met de **Playadvisor**, kunnen partners nagaan welke voorzieningen er lokaal zijn. Zie ook het **leefstijlinterventie-overzicht** van het Loket Gezond Leven. JGZ kan gemeenten hierin adviseren.

Verantwoording
De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Mariëtte Hoogsteder (Amsterdam UMC / Academische Werkplaats Jeugd en Gezondheid), Yvonne Vanneste (NCJ) en Dieneke Barendrecht (CJG Rijnmond).

"Mijn zoontje kan nog niet lopen. Ik doe hem veel in het wipstoeltje omdat zijn oudere zus veel aandacht vraagt.
Maar ik wil ook graag met hem stoeien en kruipen.
Er waren veel leuke ideeën voor beweegspelletjes: die ga ik meteen proberen."

Een moeder over de workshop Eetplezier en beweegkriebels[159]

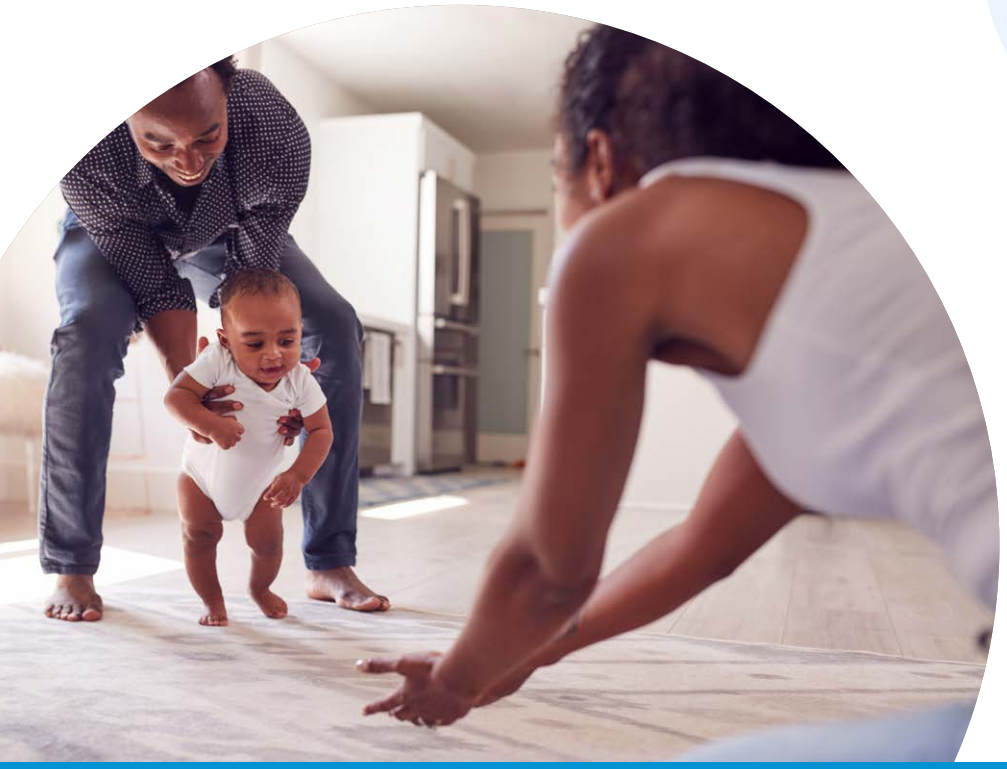

Mentale gezondheid

Wat

Het bevorderen van de mentale gezondheid en veerkracht van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders die in armoede leven door het versterken van beschermende factoren. (Deze werkwijze is preventief. Zie de werkwijze Steun bij opgroeien als al sprake is van mentale gezondheidsproblemen).

Waarom

Chronische (early life) stress, kan niet alleen negatieve gevolgen hebben voor de lichamelijke, maar ook voor mentale gezondheid.[160] Zo kunnen kinderen en jongeren last hebben van angst, teruggetrokkenheid en/of sombere gevoelens.[161] Om psychische problemen te voorkomen, is het belangrijk hun mentale gezondheid en veerkracht te vergroten door het preventief versterken van beschermende factoren vanuit een integrale aanpak.[162] Als de draagkracht (de beschermende factoren in de persoon, het gezin en de omgeving die gezinsleden ondersteunen) [163] in balans is met de draaglast (de factoren die een gezin onder druk zetten) kunnen kinderen en jongeren beter omgaan met tegenslagen en uitdagingen zoals armoede.[164] Het helpt hen als zij een groei-mindset hebben: de overtuiging dat je door inzet en doorzettingsvermogen ergens goed in kunt worden en problemen kunt overwinnen.[165] Het vergroot de veerkracht van kinderen en jongeren als zij ervaringen opdoen waarin zij succesvol zijn en wanneer volwassenen en leeftijdsgenoten een goed voorbeeld bieden.[166]

Hoe

Ongeboren, pasgeboren en jonge kinderen

- Wijs aanstaande ouders op de **Wellmom-app** (stimuleert positief denken) en op **Centering Pregnancy** (groepscontroles moeders elkaar steunen).
- Stimuleer ouders hun jonge kinderen naar de peuterspeelzaal of kinderdag-verblijf te brengen. Zij werken soms met programma's als '**Ben ik in Beeld**' of '**Startblokken**' om o.a. achterstanden in de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling te voorkomen.
- Versterk het opvoedvertrouwen van (aanstaande) ouders, verminder stress en onzekerheid[167] (zie ook de werkwijzen Steun bij ouderschap en Sociale Steun).

Kinderen en jongeren

- Vraag aan kinderen en jongeren hoe het met ze gaat, luister actief en help hen over hun emoties te praten (ook bij kleuters).[168] Wees hierin een rolmodel voor ouders.
- Ontdek samen met het kind of de jongere over welke hulpbronnen, persoonlijke capaciteiten en sociale en interpersoonlijke vaardigheden het al beschikt (zie **Boomdiagram Veerkracht**).[169]

- Formuleer samen met het kind of de jongere welk probleem het wil aanpakken, de doelen, de te zetten stappen, welke hulpbronnen het hierbij kan inzetten en help het kind of de jongere om vertrouwen te ontwikkelen dat dit gaat lukken (zie **oplossingsgericht werken**).[170]
- Versterk de groei-mindset van kinderen en jongeren door complimenten te geven over het proces (en niet zozeer op het resultaat) en te laten blijken dat je hoge verwachtingen van hen hebt.[171]
- Stimuleer kinderen en jongeren deel te nemen aan creatieve, sportieve en sociale activiteiten (en help hen hierin plezier te hebben en succeservaringen op te doen).[172]
- Verwijs eventueel naar een **Kanjertraining** of het programma **Levensvaardigheden** voor het versterken van sociale, emotionele en morele vaardigheden.
- Bespreek met de jongeren (12-18 jaar) wat zij willen bereiken in de toekomst en welk pad zij kunnen volgen.
- Ga na wie belangrijke steunfiguren in de omgeving van de jongere kunnen zijn en gebruik hierbij de **JIM-methodiek** (zie ook de werkwijze Sociale Steun).
- Wijs scholen op het lesmateriaal **'Je brein de Baas?!'** (VO) en **Leer- en veerkracht** (PO) om de mentale gezondheid van leerlingen te versterken. Ondersteun leraren en mentoren daarin door met kinderen en jongeren die extra zorg en aandacht nodig hebben te praten.[173]

Ouders

- Ga met ouders in gesprek en onderzoek samen over welke capaciteiten en vaardigheden zij al beschikken (zie **Boomdiagram Veerkracht**). Benut hierbij de analyse uit de **GIZ-methodiek** en de methodiek van het **oplossingsgericht werken**.
- Stel vast over welke hulpmiddelen en ondersteuning het gezin al beschikt, zoals ouders die een goed rolmodel zijn, structuur en regels thuis.[174]
- Kijk samen met ouders hoe zij hun eigen groei-mindset en een ondersteunend gezinsklimaat verder kunnen ontwikkelen.
- Stimuleer ouders deel te nemen aan het programma **Gezonde kinderen in krappe tijden** (in Twente) om de (mentale) gezondheid van hun kinderen te vergroten. Of overweeg het programma in je eigen gemeente op te zetten.

Samenwerken

Goede samenwerking tussen professionals rond een gezin (leerkrachten, pedagogisch medewerkers, sociale professionals, sportcoaches, huisarts, jeugdgezondheidsprofessionals, etc.) is een beschermende factor op zich. Geef daarom op lokaal niveau invulling aan een aanbod dat een positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren helpt bewerkstelligen. Denk bijvoorbeeld aan **Allemaal opvoeders**, **Communities that Care** of de **Vreedzame Wijk**. Gebruik de **preventiematrix weerbaarheid** om het gesprek over weerbaarheid en mentale gezondheid van kinderen en jongeren met collega's aan te gaan.

Voorwaarden
Bevorder als gemeente actief de mentale gezondheid van de jeugd (één van de ambities in de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024). Gebruik de handvatten uit de handreiking **Bevordering mentale gezondheid jeugd** om samen met lokale partners de juiste zorg en ondersteuning te bieden voor de mentale gezondheid van kinderen en jongeren.

Verantwoording
Deze werkwijze is gebaseerd op oplossingsgericht werken en het versterken van veerkracht. De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Mark Weghorst (NCJ) en Riet Haasnoot (GGD Twente).

"Na het doen van de weerbaarheidstraining sta ik steviger in mijn schoenen. Ik durf nu veel beter nee te zeggen en voor mijzelf op te komen in de klas, ik voel me zelfverzekerder. Ook heb ik geleerd om met mijn ouders te praten als ik ergens mee zit of boos ben."

Jongen over zijn weerbaarheidstraining, 10 jaar

Participatie

Wat

Investeren in het meedoen van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders aan het maatschappelijke leven op het terrein van vrijetijdsbesteding, school en (vrijwilligers-)werk.[175]

Waarom

Geldgebrek, stress en schaamte kunnen kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders in de weg staan om actief deel te nemen aan de samenleving. Zoals het ontvangen van mensen thuis, deelname aan activiteiten buitenshuis, het volgen van een opleiding of het hebben van een baan[176] die voldoende inkomsten oplevert.[177] Professionals kunnen kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders inspireren om naar vermogen, deel te nemen aan de samenleving: aangaan van sociale contacten, deelname aan georganiseerde activiteiten en vrijwilligerswerk, opleiding en het verdienen van een zelfstandig inkomen door werk.[178] Een bijkomend voordeel is dat participerende ouders, die structuur hebben in de dag en onderdeel uitmaken van de samenleving, een goed rolmodel zijn voor hun kinderen.[179]

Hoe

Jonge kinderen

- Stimuleer ouders om gebruik te maken van peuterspeelzaal, kinderopvang of de voorschool (en bepleit bij de gemeente dat dit gratis is).
- Informeer ouders over **speelotheken** en speelgoedbanken en de **online jeugdbibliotheek** waar het lenen van (luister)boeken, en (voorlees)films gratis is.
- Begeleid ouders naar preventieve thuisprogramma's om de ontwikkeling (cognitief, motorisch en sociaal-emotioneel), opvoeding en de (taal)omgeving thuis te versterken.[180] Bijvoorbeeld **de Katrol**, de Keukentafel, Samen Leren, de **Voorlees-Express**,[181] het Voorleesproject.[182]
- Wijs ouders op stimulerende programma's als **Muziek op schoot** of Peutergym en help hen financiering hiervoor te verkrijgen (zie bijlage Overzicht fondsen).

Kinderen op de basisschool

- Informeer kinderen over de **online jeugdbibliotheek** waar het lenen van (luister) boeken, e-boeken en (voorlees)films gratis is en over **KinderzwerfboekStations**,
- Motiveer kinderen om deel te nemen aan kinder- en jeugdclubs, sportieve en culturele activiteiten, huiswerkbegeleiding en zomerscholen en aan verrijkend onderwijs dat bijdraagt aan het ontwikkelen van talenten en beroepsbeelden[183] (bijvoorbeeld de **Weekend Academie** en **Stichting IMC Weekendschool**).
- Bedenk met kinderen welke klusjes zij kunnen doen om wat zakgeld te verdienen.

Jongeren in het voortgezet onderwijs

- Stimuleer jongeren om deel te nemen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten en aan huiswerkbegeleiding, examentraining, lente- en zomerscholen (zie bijlage Overzicht fondsen voor de financiering hiervan).
- Wees alert op signalen van (beginnende) verslaving en verminderde motivatie voor school zoals spijbelen (zie **M@ZL**) en ga het gesprek hierover aan.
- Versterk de motivatie van jongeren voor vervolgopleidingen en beroepsperspectieven. Wijs hen op het loopbaanontwikkelingsprogramma op school en op de mentor en decaan om met hen mee te denken hierin.[184]
- Begeleid jongeren die dreigen uit te vallen in het mbo naar een **onderwijs vervangend programma**.[185]

(Aanstaande) ouders

- Moedig jonge (aanstaande) ouders aan hun opleiding af te ronden. Ga na welk ROC een jonge moederklas biedt en bewaak het recht op bevallings- en zwangerschapsverlof.[186]
- Moedig (aanstaande) ouders aan om deel te nemen aan activiteiten die hun netwerk vergroten, zoals koffie-uurtjes, wijkmaaltijden, **Centering Zwangerschap** en **Ouderschap** en dergelijke (zie ook de werkwijze Sociale steun).
- Moedig (aanstaande) ouders aan deel te nemen aan activiteiten waar zij hun taal-, computer- en opvoedvaardigheden kunnen vergroten en/of aan (vrijwilligers)werk.
- Moedig alleenstaande moeders aan om deel te nemen aan programma's als **Durven Doen** van **Single SuperMom** om de regie over hun leven te vergroten en (weer) deel te nemen aan de arbeidsmarkt.
- Informeer ouders over de **financiële opvoedtest** waarmee zij inzicht in de financiële opvoeding en handvatten bij lastige situaties krijgen.
- Stimuleer ouders om hun kinderen (vanaf jonge leeftijd) consequent zakgeld te geven (en het niet in te houden om kinderen te straffen[187] of in te nemen om er hun eigen schulden mee te betalen), zodat kinderen leren met geld om te gaan en te sparen (zie bijvoorbeeld het **ZakgeldProject**).[188]
- Help (aanstaande) ouders financieel meer zelfredzaam te worden en een goed voorbeeld te zijn voor hun kind. Bijvoorbeeld met de budgettrainingen van **Stichting Knip** of met een programma als **Lift je leven!** (ook geschikt voor laaggeletterden).
- Informeer (aanstaande) ouders over het lokale Werkgeversservicepunt waar zij ondersteuning kunnen krijgen bij het vinden van betaald werk of vervolgopleiding.
- Bespreek met (aanstaande) ouders de mogelijkheid om de opleiding tot 'ervaringswerker in de generatiearmoede en sociale uitsluiting' te volgen, bijvoorbeeld bij **Sterk uit Armoede** of **Howie the Harp**.

Samenwerken

Professionals uit de jeugdgezondheid kunnen een bijdrage leveren aan de participatie van kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders door lokaal een goed samenhangend aanbod te realiseren en hen te begeleiden naar de beschikbare voorzieningen. Ook kunnen zij scholen stimuleren om structureel aandacht te besteden aan financiële educatie om zo kinderen te leren doordachte financiële keuzes te maken en de consequenties van die keuzes te ervaren.[189] Zie ook de werkwijzen Financiële educatie (handreiking voor scholen) en Financiële opvoeding (handreiking voor het sociaal domein).

Voorwaarden

Hou als organisatie bij activiteiten voor ouders rekening met kinderopvang en schooltijden en ondersteun ouders bij het vinden van fondsen voor activiteiten die niet gratis zijn. Nog beter is het om als gemeente essentiële voorzieningen als peuterspeelzalen en sociale, culturele en sportieve activiteiten en huiswerkbegeleiding voor kinderen en jongeren gratis aan te bieden.

Verantwoording

Deze werkwijze is tot stand gekomen door literatuurstudie en gesprekken met verschillende goede praktijken. De tekst in deze werkwijze is meegelezen door Kim Houben (Divosa), Eva Bos (SWN) en Dennis Roskam (GGD Fryslân).

“In groep drie gingen we elke maandag vertellen wat we hadden gedaan en ik heb denk ik nooit iets verteld in de kring.”

Een jongen terugkijkend, 18 jaar[190]

Bijlagen

Screenings- en gespreksinstrumenten

Om risico's voor de groei, psychosociale en cognitieve ontwikkeling vroegtijdig te signaleren worden binnen het domein jeugdgezondheid verschillende (screenings) instrumenten en methodieken ingezet. Een overzicht van de meest gebruikte screeningsinstrumenten staat hieronder (zie ook de JGZ-richtlijn **Psychosociale problemen**). De bijbehorende linkjes verwijzen vaak naar de instrumenten, maar niet alle zijn rechtenvrij te gebruiken. De vragen in die screeninginstrumenten gaan over verschillende risicofactoren en gaan in de meeste gevallen niet specifiek in op armoede. Het is goed mogelijk om enkele vragen aan bestaande instrumenten toe te voegen die expliciet ingaan op financiële zorgen bij gezinnen.

Alle kinderen, jongeren en ouders

GIZ-Methodiek
De GIZ-methodiek helpt professionals samen met (aanstaande) ouders en jeugdigen (0 – 23 jaar) te bepalen hoe het gaat en wat nodig is. Dit door middel van een gestructureerd en motiverend gesprek en uitnodigende (leeftijdsspecifieke) schema's. Binnen de methodiek is ruimte voor focus op zowel preventieve of aanvullende zorg. De methodiek is ook geschikt voor specifieke doelgroepen zoals laaggeletterden, migranten en kinderen met een beperking.

Gesprekstools Positieve Gezondheid
Met de gesprekstools Positieve Gezondheid kunnen professionals gesprekken voeren met kinderen, jongeren en ouders over hoe zij hun gezondheid ervaren (op 6 dimensies). Daaruit kan blijken dat achter een gezondheidsklacht een heel ander probleem schuilgaat. Ook kunnen mensen zelf vaak goed aangeven wat er nodig is om hun gezondheidssituatie te verbeteren. Er is een gesprekstool voor kinderen, jongeren, volwassenen en mensen die moeite hebben met begrijpend lezen.

Ongeboren en pasgeboren kinderen

ALPHA-NL
ALPHA-NL is een korte zelfinvullijst met 48 vragen die 15 risicofactoren voor kindermishandeling, problematisch opvoeden, partnergeweld, relatieproblemen en depressie betreffen (inclusief vragen over de partner). De lijst wordt zo vroeg mogelijk in de zwangerschap, in de wachtruimte voorafgaand aan een verloskundig consult ingevuld. ALPHA-NL maakt cliënten ook bewust van hun rol als ouders en het verband met hun eigen ervaringen, omstandigheden en opvattingen, en de mogelijkheid om dit bespreekbaar te maken met de verloskundig zorgverlener en JGZ. De verloskundig zorgverlener bespreekt met de aanstaande ouder(s) de thuissituatie, eventuele zorgen en hulpbehoefte en gaat met hen na wat er nodig is voor een goede start met de baby.

De Mind2care
De Mind2Care is een digitale, interactieve vragenlijst die de zwangere vrouw zelf invult. Deze vragenlijst richt zich op vroege en systematische opsporing van zwangere vrouwen met stress in de vorm van psychopathologie, psychosociale problemen en middelenmisbruik. Op basis van de antwoorden krijgt de zwangere vrouw, als het nodig is, een advies over begeleiding of behandeling tijdens de zwangerschap, inclusief een korte uitleg over de inhoud van de behandeling, de mogelijke behandelaren in haar eigen regio en hoe ze zich kan aanmelden. Zij besluit zelf of ze dit advies bespreekt met haar verloskundige of gynaecoloog, en welke vervolgstappen worden gezet.

EPDS
De EPDS is een zelf-scorelijst met tien vragen over gevoelens van angst en depressie in de voorafgaande week, bedoeld om postnatale depressie tijdig te signaleren. De lijst is ontwikkeld voor postnataal gebruik maar wordt ook wel prenataal toegepast.

Zwangerwijzer
Zwangerwijzer is een online, interactieve vragenlijst voor paren met een kinderwens. Zij kunnen deze invullen om zich goed voor te bereiden op een zwangerschap. Als sprake is van risicofactoren, krijgen ze gerichte adviezen om het effect van deze risico's te verminderen. Zoals concrete zelfhulp-adviezen of adviezen om contact op te nemen met de huisarts, een bedrijfsarts of de behandelend medisch specialist. Professionals kunnen ouders de lijst laten invullen en deze vervolgens met hen bespreken.

Jonge kinderen

Vroegsignalering in de kraamtijd
De Checklist Vroegsignalering in de kraamtijd bestaat uit 35 observatie-items voor de kraamverzorgende die betrekking hebben op psychosociale zorgbehoefte zoals risicofactoren voor of signalen van kindermishandeling en depressie bij de kraamvrouw. Het betreft dezelfde gevalideerde risicofactoren als die van de ALPHA-NL. Deze observatie resulteert in handelingsopties: overleg met de verloskundige onder wiens verantwoordelijkheid zij werkt, met de teamleider of de jeugdgezondheidszorg en indien mogelijk met de ouders. Training van kraamverzorgenden wordt aanbevolen.

R4U
R4U richt zich op medische én niet-medische risicofactoren voor ongunstige zwangerschapsuitkomsten zoals aangeboren afwijkingen, laag geboortegewicht en vroeggeboorte. De R4U-scorekaart is ontwikkeld om deze risico's in kaart te brengen en vervolgens via zogenoemde zorgpaden en/of een multidisciplinair overleg te zorgen voor toeleiding naar de juiste zorg in het medische of het sociale domein. De lijst bestaat uit 60 items betreffende: sociale-economische situatie, etniciteit, zorgsituatie, leefstijl (roken, alcohol, drugs, geneesmiddelen, BMI), medische gegevens en obstetrische voorgeschiedenis. De antenatale R4U wordt door de verloskundig zorgverlener bij de intake uitgevraagd en ingevuld.

'Kort Instrument voor de Psychologische en Pedagogische Probleeminventarisatie Kipppi'
Dit instrument geeft inzicht in de sociaal-emotionele ontwikkeling, het welzijn en het gedrag van jonge kinderen. Dit instrument kan worden ingezet door professionals uit de JGZ om in een vroeg stadium te signaleren of er misschien 'iets' met een kind aan de hand is.

Brief Infant-Toddler Social and Emotional Assessment (BITSEA)
De BITSEA is een vragenlijst voor ouders waarmee psychosociale problemen bij kinderen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. Professionals kunnen ouders de lijst laten invullen om psychosociale problemen op te sporen bij kinderen tussen 1 en 3 jaar.

SPARK
Met behulp van de SPARK voert de jeugdverpleegkundige een gestructureerd vraaggesprek met de ouder(s) om (risico op) opvoedings- en ontwikkelingsproblemen bij kinderen van 18 maanden vroegtijdig te signaleren. Het uitgangspunt is het perspectief en de ervaring van de ouder, dit wordt gecombineerd met de expertise van de JGZ-professional. De SPARK geeft een indicatie of een kind een laag, verhoogd of hoog risico op opvoed- en ontwikkelingsproblemen heeft. Daarnaast krijgt de jeugdverpleegkundige inzicht in de zorgen, problemen en zorgbehoeften van ouders.

SamenStarten (DMO Protocol)
De methode SamenStarten bevat het DMO-gespreksprotocol, waarin er aandacht is voor de gezins- en omgevingsfactoren die een rol spelen bij de psychosociale ontwikkeling van jonge kinderen (0-4 jaar). Het doel is om opvoedsituaties die risico's en problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling van jonge kinderen kunnen opleveren, zo vroeg mogelijk te signaleren. Het protocol beslaat vijf domeinen: welbevinden kind, welbevinden ouder, rol partner, sociale steun en obstakels. Het is een systematisch volgsysteem voor ondersteuning in gesprekken met ouders. Het consult op de leeftijd van acht weken wordt gebruikt om bovenstaande aspecten de eerste keer uitgebreid met de ouder(s) te bespreken. In vervolgcontacten wordt al naar gelang de situatie per gezin gedifferentieerd aandacht aan de opvoedingssituatie besteed.

Kinderen op de basisschool

Landelijke Signaleringslijst Psychosociale Problemen bij Kleuters (LSPPK)
De LSPPK wordt ingevuld door ouders van kleuters, en haalt met name aandachtsproblemen en sociale problemen naar boven.

Strengths and Difficulties questionnaire (SDQ)
De SDQ is een snelle screening van psychische/psychosociale problemen bij kinderen en adolescenten en de invloed van deze problemen op het dagelijks leven. De SDQ wordt door ouders en leraren ingevuld. De uitkomsten van deze vragenlijst vormen de input voor een gesprek tussen professional en ouder en kind/jongere. Vanaf 11 jaar vullen ook jongeren de lijst zelf in, meestal onder begeleiding van iemand die toelichting kan geven.

Psycat
De Psycat is een internetapplicatie die ouders invullen voor de signalering van psychosociale problemen bij kinderen in de leeftijd van 7-12 jaar. De Psycat meet de zwaarte van psychosociale problemen op internaliserende problemen, externaliserende problemen, hyperactiviteit en een totaalscore. De Psycat maakt gebruik van CAT, computerized adaptive testing. Met die techniek wordt na elk gegeven antwoord een schatting gemaakt van de zwaarte van eventueel aanwezige problematiek. Vervolgens wordt gekeken welk item die schatting kan verbeteren, tot een vooraf bepaalde nauwkeurigheidsgrens is bereikt. Daardoor kunnen allerlei vragen overgeslagen worden, omdat ze niet bijdragen aan een betere schatting.

Jongeren in het voortgezet onderwijs

Strengths and Difficulties questionnaire (SDQ)
Zie bij Kinderen op de basisschool. Jongeren vullen de lijst meestal in onder begeleiding van iemand die toelichting kan geven. De uitkomsten van deze vragenlijst vormen de input voor een gesprek tussen de professional, jongere en/of ouder.

Korte indicatieve vragenlijst voor psychosociale problemen bij adolescenten (KIVPA).
De KIVPA is een korte gevalideerde vragenlijst voor het signaleren van psychosociale problemen bij schoolgaande jongeren tussen 13 en 18 jaar. De vragenlijst is bedoeld als handvat voor de JGZ om doelmatiger en doelgerichter te kunnen werken bij het signaleren van jongeren met problemen en zo te bevorderen dat tijdig begeleiding en professionele hulpverlening kunnen worden ingezet.

Jij en Je Gezondheid
Jij en Je Gezondheid is een digitale vragenlijst voor jongeren zelf die de JGZ gebruikt bij de gezondheidsonderzoeken. De vragenlijst bestaat uit korte, betrouwbare en valide vragen.

Signaleringslijst kinderarmoede

Verschillende signalen kunnen wijzen op armoede, maar er kunnen ook heel andere dingen spelen. Dat maakt armoede lastig om te signaleren. Armoede is bovendien niet altijd zichtbaar omdat gezinnen veel offers brengen om hun kind geen uitzondering te laten zijn en kinderen en jongeren er alles aan doen om niet uit de toon te vallen. Ga bij een vermoeden van armoede het gesprek respectvol en empathisch aan (zie werkwijze Bespreken).

Risicogroepen en -situaties

- alleenstaande ouders, jonge ouders, ouders in echtscheiding
- ouders met een ongezonde leefstijl of (langdurige) ziekte, of overlijden in het gezin
- ouders zonder (of met onzekerheid over) werk of opdrachten
- ouders met beperkte beheersing van de Nederlandse taal (anderstalig, laaggeletterd) en/of digitale vaardigheden en/of een licht verstandelijke beperking
- ouders in detentie
- onrust en instabiliteit in gezin, stapeling van problemen, onveiligheid in de buurt
- jongeren die voortijdig schoolverlaten en/of niet hun vervolgstudie afronden
- jongeren die financieel verantwoordelijk worden (achttiende verjaardag), zelfstandig gaan wonen.

Signalen

KINDEREN EN JONGEREN

Kinderen en jongeren die in armoede leven kunnen

Uiterlijke kenmerken van armoede hebben:

een slechte (persoonlijke) verzorging

- overgewicht
- vaak dezelfde, kapotte, slecht passende of niet seizoen adequate kleding
- geen sportkleding of winterjas of doorschieten in dure aanschaf
- zonder ontbijt, fruit en/of lunch of met ongezonde snacks naar school
- een onverzorgd uiterlijk en gebit, onfrisse lichaamsgeur
- onvoldoende babykleren, luiers en babyspullen.

Gedrags- en ontwikkelingsproblemen hebben:

- concentratieproblemen, chaotisch, paniekerig en/of gespannen
- een leer- of ontwikkelingsachterstand of huiswerk niet maken
- geregeld hoofdpijn hebben en/of een vermoeide indruk maken
- een stille of teruggetrokken houding of juist een kort lontje
- een laag zelfbeeld, minderwaardigheids- of schaamtegevoelens of faalangst
- alcohol en/of drugs gebruik
- verkeerde vrienden, kleine criminaliteit waaronder drugs dealen
- hechtingsproblematiek (minder exploratie, laag zelfbeeld, het gevoel er alleen voor te staan, moeite om anderen te vertrouwen, situaties te overzien en de wereld te begrijpen).

Beperkt participeren:
- vaak afwezig of te laat, spijbelen, niet deelnemen aan excursies of activiteiten
- afwezig zijn op eigen verjaardag of feestjes, niet uitgaan en/of weinig vrienden mee naar huis nemen
- geen lid van verenigingen, nooit op vakantie, geen zwemdiploma
- onvoldoende leermiddelen om huiswerk te maken (computer of internet)
- niet naar school van keuze vanwege reis- en/of schoolkosten
- niet naar de tandarts
- gepest worden en/of in sociaal isolement verkeren
- geen andere volwassenen dan de ouders hebben.

OUDERS

Ouders die in armoede leven kunnen

Financiële problemen hebben:
- nota's niet betalen
- geld vragen of lenen van familie en vrienden
- zorgkosten vermijden
- incassobureaus en deurwaarders aan de deur
- geen extra kraamhulpuren kunnen veroorloven
- kinderkamer niet af.

Fysieke of psychische problemen hebben
- slaap- en concentratieproblemen
- vaker ziek zijn en doktersbezoek uitstellen
- een slecht gebit, niet naar de tandarts gaan (ook niet met hun kinderen)
- een laag zelfbeeld en/of minderwaardigheidsgevoelens
- stress, spanning, niet verder vooruit kijken dan de dag van morgen
- niet nakomen van afspraken
- vaak naar de huisarts zonder concrete klachten.

Weinig participeren:
- klein sociaal netwerk (geen of weinig kraambezoek)
- geen bezoek willen ontvangen
- niet naar verjaardagen en op vakantie gaan
- weinig contact met school en andere activiteiten van hun kinderen onderhouden
- zorg, hulp, contact en activiteiten die geld kosten vermijden.

Een weinig steunende opvoedsituatie bieden:
- weinig structuur en stabiliteit in het gezin, veel veranderingen in de leefsituatie
- weinig (positieve) aandacht voor het kind, verwaarlozing of hardhandig opvoeden
- taken doorschuiven naar hun kind (contact met school, administratieve en opvoedingstaken).

Deze signaallijst is gebaseerd op: Sociaal Wijkteam Zwolle: waaier financiële krapte / NJI: Beschermende en risicofactoren / de Kern: signalenkaart armoede / de Vonk: signalenkaart armoede / Kinderombudsman (2017): bijlage 14 omgevingsvoorwaarden / NIBUD Factsheet (2018) / Madern & van der Meulen (2019).[191]

Overzicht fondsen

In onderstaand overzicht zijn landelijke fondsen benoemd die voorzieningen voor kinderen en jongeren financieel mogelijk maken en acute noden in het gezin opvangen (zie ook **BV Familie**). Op lokaal en regionaal niveau zijn vaak aanvullende mogelijkheden (zie ook **Bijstand blues**).

- **Stichting Leergeld** stimuleert meedoen van kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn. Deze stichting biedt vergoedingen voor schoolspullen (tas, gymkleding, fiets), schoolreisjes, muziekles of lidmaatschap sportvereniging, sportkleding en attributen. De aanvragen moeten door ouders zelf worden gedaan.

- **Jeugdfonds Sport & Cultuur** stimuleert ontwikkelkansen van kinderen en jongeren tot 18 jaar op sportief en creatief gebied. Het fonds biedt vergoeding voor contributie of lidmaatschapsgeld en materialen (sportkleding en attributen). Door het fonds erkende intermediairs kunnen de aanvragen doen. Professionals die betrokken zijn bij opvoeding, begeleiding of scholing van het kind kunnen zich aanmelden als intermediair.

- **Nationaal Fonds Kinderhulp** biedt financiële ondersteuning aan kinderen en jongeren tot 21 jaar op het gebied van Ontwikkeling (opleiding, leesboeken, cursus, sport, zwemles, laptop, school, muziek-, spelmateriaal); Ontspanning (dagje uit, actie pepernoot, weekje kamperen, actie zomerpret); Basale zaken (fiets, kamerinrichting, kleding); Bijzondere zaken (naamsverandering, medicijnen, therapie). Intermediairs kunnen vergoedingen aanvragen die bij andere fondsen niet mogelijk zijn.

- **Stichting Jarige Job** geeft een verjaardagsbox met versiering, traktaties voor op school (kinderen 4-12 jaar),een cadeau en wat lekkers voor de visite thuis. De box kan uiterlijk zes weken voor de verjaardag aangevraagd worden door ouders of intermediairs.

Bovenstaande fondsen werken samen in *Sam& voor alle kinderen* en bieden naast de eigen websites ook een verzamelsite waar de genoemde voorzieningen aangevraagd kunnen worden.

- **Uitgestelde kinderfeestjes** faciliteert en organiseert kinderfeestjes voor kwetsbare kinderen (groep 2 t/m 8) die langdurig in armoede opgroeien en zonder tussenkomst geen kinderfeestjes kunnen vieren. Hulpverleners kunnen een aanvraag doen.

- **Stichting Babyspullen** verstrekt gratis babystartpakketten, bestaande uit nieuwe en gebruikte babyspullen, aan (aanstaande) ouders in Nederland. Hulpverleners kunnen een aanvraag doen.

- **Jeugdeducatiefonds** draagt bij aan activiteiten (schoolreisjes, excursies, bijles, sportieve en culturele activiteiten) en materialen (laptop, educatieve materialen) die de ontwikkelkansen van kinderen in het basisonderwijs helpen vergroten. Aanvragen gaan via de basisschool en kunnen ook activiteiten of materialen voor de hele klas betreffen.

- **Kinderen van de voedselbank** geeft kledingpakketten uit, voorzien van nieuwe kleding, schoenen en cadeautjes om zo bij te dragen aan de eigenwaarde van het kind. Ook geeft deze stichting voor kinderen in de basisschoolleeftijd verjaardagsboxen uit met een cadeautje voor de jarige en een traktatie voor de klas en voor een feestje. Gezinnen kunnen zelf een aanvraag doen.

- **Kledingbanken** *geven herbruikbare kleding/schoeisel en linnengoed aan mensen die dit nodig hebben. Er is geen landelijke organisatie, wel een overzicht van kledingbanken per provincie.*

- **Stichting Clothing4u** maakt op aanvraag een box met nieuwe kleding voor mensen die het financieel moeilijk hebben. De kleding komt uit overtollige collectie, kleding met (kleine) productiefouten en niet-verwerkte retourneren. Een kerk, stichting, bewindvoerder, gemeente of soortgelijke instantie kan pakketten aanvragen.

- **Stichting Kansarme Kinderen in Nederland** ondersteunt gezinnen met pakketten op maat gevuld met nieuwe kleding, schoenen, speelgoed en een cadeaubon. Ook biedt de stichting zaken als fietsen, entreekaarten voor uitjes, sinterklaascadeaus en verjaardag- en schoolpakketten. Ouders kunnen zelf een aanvraag doen.

- **Stichting Armoedefonds** geeft financiële steun aan lokale organisaties die mensen in armoede helpen met o.a. voedsel, kleding, binnen- of buitenschoolse activiteiten. Het fonds biedt bijvoorbeeld schoolspullenpassen aan waarmee kinderen lokaal schoolmateriaal kunnen aanschaffen en draagt bij aan gratis menstruatieproducten en voedselhulp. Het fonds werkt met acties per thema. Instellingen die laagdrempelig de producten kunnen aanbieden kunnen aanvragen.

- **Project STOP kinderarmoede** is een stichting met lokale afdelingen die kinderen die oproeien onder de armoedegrens tweemaal per jaar kan voorzien van een pakket met nieuwe kleding, nieuwe schoenen en leuk nieuw speelgoed. Voor kinderen op de basisschool geeft de stichting verjaardagboxen uit. Instellingen en gemeenten kunnen een aanvraag doen.

- **Het ANWB Kinderfietsenplan** verzamelt fietsen, knapt ze op en delen ze uit onder kinderen die geen fiets hebben.

- **Stichting Urgente Noden Nederland** biedt steun bij urgente financiële problemen (bijvoorbeeld het ontbreken van een koelkast of bed), ook aanvullend op een bestaande voorzieningen of regelingen. De aanvraag kan alleen gedaan door een professionele dienst- en hulpverlener.

- **Stichting Sportspullen bank** zamelt tweedehandssportkleding en – materialen in en stelt deze beschikbaar aan mensen die te weinig geld hebben om zelf sportspullen te kopen.

- **Witgoedregelingen** geven gezinnen die daar recht op hebben zo nodig een wasmachines, fornuis of koelkast. De regelingen verschillen per gemeente.

- **Dress for success** is er voor alle mensen met een uitkering of minimuminkomen die stappen willen zetten op weg naar economische zelfstandigheid. Door vrijwilligers worden deze mensen kosteloos voorzien van een set kleding waarmee je voor de dag kunt komen, bijvoorbeeld bij een sollicitatiegesprek.

- **Stichting Bevordering Huisdierenwelzijn** steunt huisdiereigenaren die onvoldoende geld hebben om te kunnen zorgen voor hun huisdieren. Zie ook het overzicht van dierenvoedselbanken. Eigenaren van huisdieren kunnen zelf een aanvraag doen.

Bronnen

1 www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp/Armoede-in-gezinnen
https://campagne.sire.nl/
2 Kinderombudsman (2017). Alle kinderen kansrijk. Het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede. Den Haag: Kinderombudsman.
3 VN (1989). Verdrag inzake de rechten van het kind.
4 SCP (2018). Armoede in kaart 2018. Den Haag: SCP.
5 College Perinatale Zorg (2020). Zorgstandaard Integrale Geboortezorg. Utrecht: CPZ. NCJ (2018). Landelijk professioneel kader. Uitvoering basispakket jeugdgezondheidszorg (JGZ). Utrecht: NCJ.
6 https://www.ncj.nl/themadossiers/jgz-preventieagenda/
7 Huygen, A. & Akkermans, C. (2020). Altijd op een richeltje lopen. Den Bosch: Leergeld Nederland. SCP (2019). Als werk weinig opbrengt. Den Haag: SCP.
8 CBS (2019). Armoede en sociale uitsluiting. Den Haag: CBS.
9 CBS (2019). Minder kinderen in langdurige armoede. Den Haag: CBS.
10 Haarsma, L. (2019). Armoede en schulden. Vakbl Soc Werk 20, 38–39.
Sociaal Economische Raad (2017). Opgroeien zonder armoede. Den Haag: SER.
11 Van Geuns, R. & Madern, T. (2019). Armoede, schulden en financieel gedrag. In: Van Geuns, R., Desain, L. & Van der Weijden, R. (2019). Hulp bij armoede (p. 3-22). Houten: BSL
12 Van Dam, R, Desain. L., Georg. K., Kruithof, M. & Van Geuns, R. (2020). LVB en schulden: Signalen en passende begeleiding. Amsterdam: Kenniscentrum voor maatschappelijke innovatie. www.schouderseronder.nl/toolkit-blijf-verbinding-met-laaggeletterden
13 Madern, T. & Van der Meulen, B. (2019). Zorgen over geld? Praten helpt. Utrecht: Hogeschool Utrecht.
14 www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp/Armoede-in-gezinnen
15 De Koning, D. (2021). Baby's onder stress. Amsterdam: SWP.
16 Pijpers, F., Vanneste, Y. & Ferron, F. (2019). Stress bij kinderen: hoe houden we het gezond. Utrecht: NCJ.
17 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
18 Hoff, S. (2017). Armoede onder kinderen - een probleemschets. Den Haag: SCP.
19 Jungmann, N. & Madern, T. (2017). Basisboek aanpak schulden. Groningen/Utrecht: Noordhoff.
20 Yoshikawa, H., Aber, J., & Beardslee, W. (2012). The effects of poverty on the mental, emotional, and behavioral health of children and youth: implications for prevention. American Psychologist, 67(4), 272.
21 Adler, N., (1994). Socioeconomic status and health: The challenge of the gradient. American Psychologist, 49(1): 15-24. Guiaux, M., Roest A., Iedema, J. (2011). Voorbestemd tot achterstand? Den Haag: SCP. Jehoel-Gijsbers, G. (2009). Kunnen alle kinderen meedoen? Den Haag: SCP.
22 Bosch, J., Daansen, P., & Braet, C. (2004). Cognitieve gedragstherapie bij obesitas. Houten: Bohn Stafeu van Loghum. Frijters, S. & Van der Pol, G. (2021). Hoe **ongelijkheid** zich in de eerste levensjaren aftekent. Volkskrant, 23-7-2021.
23 RIVM (2008). Spelen met gezondheid. Leefstijl en psychische gezondheid van de Nederlandse jeugd. Bilthoven: RIVM.
24 Guiaux, Roest & Iedema, 2011 (zie bron 21). Roest, A. Lokhorst, A. & Cok Vrooman, J. (2010). Sociale uitsluiting bij kinderen: omvang en achtergronden. Den Haag: SCP.
25 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
26 https://www.trimbos.nl/kennis/zwangerschap-en-depressie#sub9891
27 Madern, T. & van der Werf, M. (2015). Omgaan met schaarste. Utrecht: Nibud. Mullainathan, S., & Shafir, E. (2014). Schaarste: Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen. Amsterdam: Maven Publishing.
28 Kalthoff, H. (2020). Opgroeien en opvoeden in armoede. Derde herziene versie. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
29 Verwey-Jonker Instituut (2018). Werkt de aanpak van kindermishandeling en partnergeweld? Utrecht: VJI.

30 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
31 NCJ, 2018 (zie bron 5). Perined (2020). Perinatale zorg in Nederland anno 2019: Landelijke perinatale cijfers en duiding. Utrecht: Perined.
32 CPZ, 2020 (zie bron 5). NCJ (2016). Richtlijn Psychosociale problemen. Utrecht: NCJ.
33 NCJ, 2018 (zie bron 5).
34 Dumbrill, G. C. (2006). Parental experience of child protection intervention. Child Abuse & Neglect, 30(1), 27-37.
35 Pardoen, J. & Boeke, H. (2010). Code oranje (wees alert). Amsterdam: ouders online.
36 Bontje, M., de Ronde, R., Dubbeldeman, E., Kamphuis, M., Reis, R., & Crone, M. (2021). Parental engagement in preventive youth health care. Children and Youth Services Review, 120.
37 CPZ, 2020 (zie bron 5).
38 https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/gezondheidsvaardigheden
39 Bezem, J. (2017). Exploring the potential of triage and task-shifting in preventive child care. Leiden: Universiteit Leiden.
40 https://www.cooperatievgz.nl/cooperatie-vgz/zinnige-zorg/Shared-Decision-Making
41 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
42 https://www.sociaalweb.nl/nieuws/wat-ouders-verwachten-van-de-jeugdgezondheidszorg
43 Jungmann, N., Wesdorp, P, & Madern, T. (red) (2020). Stress-sensitief werken in het sociaal domein. Inzichten en handvatten voor hulp- en dienstverleners. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
44 CPZ, 2020; NCJ, 2018 (zie bron 5).
45 Movisie (2018). Wat werkt bij integraal werken in de wijk. Utrecht: Movisie.
46 CPZ, 2020 (zie bron 5). Engbersen, R. & Omlo, J. (2020). Uit de duivelskring van armoede. Utrecht: Movisie. Pardoen & Boeke, 2010 (zie bron 35).
47 CPZ, 2020 (zie bron 5). Zie ook de Wet op de Geneeskundige BehandelingsOvereenkomst
48 CPZ, 2020 (zie bron 5).
49 Inspectie SZW (2016). Literatuurstudie Integrale dienstverlening. Den Haag: Ministerie van SZW. Movisie (2016). Werk en inkomen: kennis en interventies geordend. Utrecht: Movisie.
50 https://www.kansrijkestartnl.nl/actieprogramma-kansrijke-start
51 CPZ, 2020 (zie bron 5).
52 Transitie jeugdzorg: een overzicht | Movisie
53 sociaaldomeinonline.nl/wat-werkt-bij-het-integraal-werken-in-de-wijk/
54 Mullainathan, S., & Shafir, E. (2014). Scarcity: The new science of having less and how it defines our lives. Picador.
55 Plantinga, A. (2019). Poor psychology: Poverty, shame and decision making. Tilburg: Tilburg University.
56 Delhey, J. & Newton, K. (2003). Who trusts: the origin of social trust in seven societies. European Societies, 5, 93-137. Dumbrill, 2006 (zie bron 34). Pardoen & Boeke, 2010 (zie bron 35).
57 Tarrant C, Stokes T, Baker R. (2003). Factors associated with patients' trust in their general practitioner: a cross-sectional survey. Br J Gen Pract, 53:798-800.
58 Dumbrill, 2006 (zie bron 34).
59 https://www.sociaalweb.nl/nieuws/wat-ouders-verwachten-van-de-jeugdgezondheidszorg
60 CPZ, 2020; NCJ, 2018 (zie bron 5).
61 https://www.sociaalweb.nl/nieuws/wat-ouders-verwachten-van-de-jeugdgezondheidszorg
62 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
63 https://ajnjeugdartsen.nl/wp-content/uploads/2020/03/TNO-2020-gespreksvoering.pdf
64 Jungmann, Wesdorp, & Madern, 2020 (zie bron 43).
65 Baart, A. (2001). Theorie van de presentie. Utrecht: Lemma.
66 Driessens, K., & van Regenmortel, T. (2014). Bind-kracht in armoede. Leuven: Lannoo Campus.
67 Jungmann, Wesdorp, & Madern, 2020 (zie bron 43).

68 Evans, G.W. &Pilyoung, K. (2013). Childhood Poverty, Chronic Stress, Self-Regulation, and Coping. Child Development Perspectives 7(1), 43-48. Luby, J.L. (2015). Poverty's Most Insidious Damage: The Developing Brain. JAMA Pediatrics.
69 Jungmann, N., van der Veer, A., den Hartogh, V. & Dolsma, M. (2020). Geldzorgen in de huisartsenpraktijk. Utrecht: HU.
70 Lammers, E. & Geessink, E. (2019). Handelen bij armoede in gezinnen binnen de jeugdgezondheidszorg. Academische werkplaats Jeugd Twente.
71 Jungmann, van der Veer, den Hartogh & Dolsma, 2020 (zie bron 69).
72 Evans & Pilyoung, 2013; Luby, 2015 (zie bron 68).
73 https://www.ncj.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/?richtlijn=12&rlpag=819
74 Van Hoek, T., Spijkerman, L. & Van der Ven, O. (2020). Drijfveren, obstakels en kansrijke aanknopingspunten bij het signaleren van kwetsbare gezinnen. Nijmegen: Dijksterhuis, & Van Baaren.
75 De Jonge, A., Korfker, D., Vogels, T., van der Pal, S., Vink, R., Buitendijk, S. & van der Pal, K. (2007). Preventie en vroegsignalering van risicogezinnen in de kraamperiode. Leiden: TNO.
76 Toet, J. & Becker, M. (2014). Monitoring scenario's flexibilisering van contactmomenten. Utrecht: NCJ.
77 Rots-De Vries, C., Kroesbergen, I. & Goor, I. van de (2009). Armoede en gezondheid van kinderen. Breda: GGD West Brabant.
78 Hoek, Spijkerman & van der Ven, 2020 (zie bron 74).
79 Hoek, Spijkerman & van der Ven, 2020 (zie bron 74).
80 Lammers, E. & Geessink, E. (2019). Handelen bij armoede in gezinnen binnen de jeugdgezondheidszorg. Academische werkplaats Jeugd Twente.
81 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2). Odekerken, M., Sarti, A., Blokland, L. & Sondeijker, F. (2020). Armoede en schulden: op weg naar een integrale aanpak. Utrecht: Verweij-Jonker Instituut.
82 Jungmann, van der Veer, den Hartogh & Dolsma, 2020 (zie bron 69).
83 https://www.allesisgezondheid.nl/nieuws/hoe-komen-we-de-schaamte-voorbij/
84 Hoek, Spijkerman & van der Ven, 2020 (zie bron 74).
85 Madern & van der Meulen, 2019 (zie bron 13).
86 https://de-vonk.nu/professionals/voor-scholen-en-zorgteams/
87 Lammers, & Geessink, 2019 (zie bron 80).
88 Lammers, & Geessink, 2019 (zie bron 80).
89 Torij, H. (2017). Een goed begin is het halve werk. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
90 Feitsma, M., Gietema, I & Thissen, M. (2019). 50 stemmen van mensen in armoede. Groningen: Sociaal Planbureau Groningen/Trendbureau Drenthe.
91 Hupscher, W. (2019). Integrale Vroeghulp zonder arts: laat het niet gebeuren. Utrecht: Integrale Vroeghulp.
92 Bosdriesz, M., Moerkes, M., Godefrooy, C, & Van Kessel, B. (2010). Kwaliteit ZAT! Handreiking zorgteam en zorg- en adviesteam (ZAT) in het primair onderwijs. Utrecht: NJI. Deen, C. & Laan, M. (2010). Kwaliteit ZAT! Handreiking zorgteam en zorg- en adviesteam (ZAT) in het voortgezet onderwijs. Utrecht: NJI.
93 Hupscher, 2019 (zie bron 91).
94 https://werkgroepen.kennisnetgeboortezorg.nl/?file=17645&m=1530023295&action=file.download
95 Vanneste, Y. (2016). *Reported sick from school. A study into addressing medical absenteeism among students. Maastricht: Maastricht University.*
96 Morley L, Cashell A. (2017). Collaboration in Health Care. J Med Imaging Radiat Sci, 48(2):207-216. Romijn A, de Bruijne M, Teunissen P, Wagner C, de Groot C. (2018). Interprofessional collaboration among care professionals in obstetrical care: are perceptions aligned? International Journal of Integrated Care. 18 (2): 228.
97 https://www.nji.nl/armoede/gezondheid
98 Pijpers, F. Vanneste, Y & Feron, F. (2019). Stress bij kinderen: hoe houden we het gezond? Utrecht: NCJ. https://www.ncj.nl/themadossiers/earlylifestress/over-early-life-stress/
99 https://gedragsproblemen-kinderen.info/tips-hechtingsstoornis/
100 https://www.kenniscentrum-kjp.nl/ouders-jongeren/depressie/
101 NCJ (2016). JGZ-richtlijn Psychosociale problemen. Utrecht: NCJ.

102 Zoon, M. (2012). Wat werkt bij middelengebruik? Utrecht: NJI.
103 Sijben, M., Van der Velde, M., Van Mil, E., Stroo, J., & Halberstadt, J. (2018). Landelijk model ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas. Amsterdam: Care for obesity.
104 https://www.ggznieuws.nl/korte-behandelingen-adhd-en-druk-gedrag-verrassend-effectief/
105 Foolen, N., Ince, D., de Baat, M. & Daamen, W. (2013). Wat werkt bij gedragsproblemen en gedragsstoornissen? Utrecht: NJI.
106 Browne P., Bossenbroek R, Kluft A, van Tetering E., de Weerth C. (2020). Prenatal Anxiety and Depression: Treatment Uptake, Barriers, and Facilitators in Midwifery Care. J Womens Health (Larchmt). Dec 3.
107 https://www.kenniscentrum-kjp.nl/professionals/depressie/
108 Keij. M. (2016). Sociaal emotionele problemen tijdig signaleren in het primair onderwijs. Utrecht: Trimbos/Pharos.
109 https://gezondidee.mumc.nl/hoe-kun-je-een-obees-kind-helpen
Zoon, M. (2012). Wat werkt bij middelengebruik? Utrecht: NJI.
110 Van der Pas, A. (2006). Ouderbegeleiding als methodiek. Handboek methodische ouderbegeleiding 1. Amsterdam: SWP.
111 Kalthoff, 2020 (zie bron 28).
112 Verwey-Jonker Instituut, 2018 (zie bron 29).
113 VN (1989). Verdrag inzake de rechten van het kind.
114 De Haan, M., de Winter, M. Koeman, M., Hofland, A. & van Verseveld, M. (2013). Opvoeden als netwerken in de multi-etnische wijk. Utrecht: Universiteit Utrecht.
115 Van der Pas, 2006 (zie bron 110). Burggraaf-Huiskes, M. (2011). Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie. Bussum: Coutinho. Bartelink, C., van Rooijen, K., & van As, A. (2021). Jeugd met problematische gehechtheid. Wat werkt? Utrecht: NJI.
116 Koster, J. (2020). Over de veerkracht van ouders. Week van de ouder. Utrecht: NCJ. Van der Pas, 2006 (zie bron 110).
117 Gravesteijn, C. & Aartsma, M. (red.) (2015). Meer dan opvoeden. Perspectieven op het werken met ouders. Bussum: Coutinho.
118 Bartelink, C., van Rooijen, K., & van As, A. (2021). Jeugd met problematische gehechtheid. Wat werkt? Utrecht: NJI.
119 Uittenbogaard, B., Buitenhuis, M., Schurman, J., & Wineke, D. (2018). Stap voor stap (0-6 jaar). Amsterdam: SWP. Uittenbogaard, B., Jeuring, J., & Ensing, E. 2015). Stap voor stap (6-12 jaar). Amsterdam: SWP.
120 Rutte, F., Pijpers, F. & Timmermans, M. (2014). Samenwerken aan het gezond en veilig laten opgroeien van kinderen. Utrecht: NCJ.
121 Steketee, M., Jonkman, H., Mak, J., Assems, C., Huygen, A. & Roeleveld, W. (2021). Communities that Care in Nederlandse steden. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
122 Van der Pas, 2006 (zie bron 110).
123 De Haan e.a., 2013 (zie bron 114). Driessens & van Regenmortel, 2014 (zie bron 9).
124 Kalthoff, 2020 (zie bron 28).
125 Ridge, T. (2011). The Everyday Costs of Poverty in Childhood. Children and Society, 25, 73-84.
126 De Haan e.a., 2013 (zie bron 114). Driessens & van Regenmortel, 2014 (zie bron 9). Putnam, R. (2000). Bowling alone. The collaps and revival of American community. New York: Simon & Schuster.
127 Barendregt, C., Boonstra, A., Spruijt, R. & Wits, E. (2021). Meet the parents. Almere: De Schoor.
128 Torij, 2017 (zie bron 89).
129 Barendregt, C., Martinelli, T. & Wits, E. (2019). Rapportage Meet the Parents, Almere Poort: Ontmoeten, ontspannen en ondersteunen. Den Haag: IVO.
130 Berger, M. & Booij, Y. (2003). Mentoring in de Jeugdzorg. Pedagogiek 23 (1), 40-53.
131 De Baat, M., & Kooijman, K. (2012). Opvoedingsondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen door vrijwilligers. Utrecht: NJI.
132 Torij, 2017 (zie bron 89).
133 Ridge, (2011 (zie bron 125).
134 Hulst, van der M., Kok, R, Graaf, de J.P., & Prinzie, P.J. (2018). Zorg voor kwetsbare zwangere vrouwen en hun kinderen. Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 9&10, 37–47.

135 Kinderombudsman, 2017 (zie bron 2).
136 Jobse, M. (2017). Unseen childhood poverty. Vroegsignalering van armoede in de JGZ. Utrecht: Hogeschool Utrecht.
137 Davidson, L., Shahar, G., Lawless, M. S., Sells, D., & Tondora, J. (2006). Play, pleasure, and other positive life events: "Non–specific" factors in recovery from mental illness. Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes, 69(2), 151-163.
138 Schtlette,N. & Eidhof, B. (2018). Leergeld doet ertoe. Den Bosch: Leergeld Nederland.
139 Bureau Bartels (2015). Onderzoek naar kindpakketten. Den Haag: ministerie SZW.
140 Jansma, L. & Zedde, van der M. (2018). Opgroeien in armoede. Kraamsupport (5), 12-15.
141 Schreier, H. M., & Chen, E. (2010). Socioeconomic status in one's childhood predicts offspring cardiovascular risk. Brain, Behavior, and Immunity, 24.
142 Croes, E. & Josselin de Jong, S. (2014). Roken en zwangerschap. Utrecht: Trimbos-instituut. Gezondheidsraad (2005). Risico's van alcoholgebruik bij conceptie, zwangerschap en borstvoeding. Den Haag: Gezondheidsraad.
143 Poeran, J., Denktas, S., Birnie, E., Bonsel, G., & Steegers, E. (2011). Urban perinatal health inequalities. Journal of maternal-fetal & neonatal medicine, 24(4), 643-646. Roseboom, T. (2018). De eerste 1000 dagen. Utrecht: De Tijdstroom.
144 Guiaux, Roest & Iedema, 2011 (zie bron 21). Roest, Lokhorst & Cok Vrooman, 2010 (zie bron 24). https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/gezonde-levensverwachting/cijfers-context/huidige-situatie#!node-gezonde-levensverwachting-bij-geboorte-naar-opleiding
145 Ten Cate, A., Huijts, T., & Kraaykamp, G. (2013). Intergenerationele overdracht van risicogedrag - rookgedrag, alcoholgebruik en ongezonde eetgewoonten van ouders en hun volwassen kinderen. Mens En Maatschappij, 88, 150-176.
146 Jehoel-Gijsbers, 2009; Guiaux, Roest & Iedema, 2011; Adler, Boyce, e.a., 1994 (zie bron 21).
147 Stegeman, H. (2007). Effecten van sport en bewegen op school. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier instituut. RIVM (2008). Spelen met gezondheid. Leefstijl en psychische gezondheid van de Nederlandse jeugd. Bilthoven: RIVM.
148 Sijben e.a., 2018 (zie bron 103).
149 https://www.vumc.nl/research/overzicht/academische-werkplaats-jeugd-en-gezondheid/onderzoek-en-innovatie/samen-gezond-groot-2018-2020.htm
150 Rosman, A., Velu, A. & Steegers, E. (2016). Arbeid en gezond zwanger. Quintesse, 3, 51-57.
151 CPZ, 2020 (zie bron 5).
152 https://www.ncj.nl/actueel/nieuws/artikel/project-samen-gezond-groot-op-het-innovatieatelier-van-23-september-2020
153 Van Wierenga, J. & Becker, M. (2015). Hoe krijgt de jeugdgezondheidszorg de jeugd in beweging. Tijdschr Jeugdgezondheidsz 47, 92-95. 7
154 Ams, D., & Lynn, A. (2017). Distinctive mechanism of adversity and socioeconomic inequality in child development: a review and recommendations for evidence-based practice. Early Intervention: Managing adversity.
155 https://www.drugsinfo.nl/bezorgd/gevolgen-cannabis-jonge-leeftijd
156 Altena, A., Boere-Boonekamp, M., Braun, M., Need, A. (2020). 'Het effect van het programma 'Gezonde kinderen in krappe tijden' op de gezondheid van kinderen en hun ouders die in armoede leven in Twente. Enschede: Academische Werkplaats Jeugd in Twente.
157 Arcadis (2020). Gezonde stadindex 2020.
158 Kenniscentrum Sport & Bewegen (2021). Whitepaper Jeugd die arm opgroeit: feiten en cijfers over hun sport- en beweegdeelname. Ede: Kenniscentrum Sport & Bewegen.
159 https://www.voedingscentrum.nl/professionals/kindervoeding-0-4-jaar/ouderworkshop-eetplezier-en-beweegkriebels.aspx" Ouderworkshop 'Eetplezier en beweegkriebels' | Voedingscentrum
160 Pijpers, F. Vanneste, Y & Feron, F. (2019). Stress bij kinderen: hoe houden we het gezond? Utrecht: NCJ.
161 NCJ (2016). JGZ-richtlijn Psychosociale problemen. Utrecht: NCJ.
162 De Haan, A. Keij, M. & Lammers, J. (2021). Handreiking bevordering mentale gezondheid jeugd. Utrecht: trimbos Intsituut/Pharos. Fekkes, M., Klein Velderman, M. & Detmar, S. (2020). Kom maar op! Versterk de weerbaarheid van de jeugd voor een veilige, gezonde en kansrijke toekomst. Leiden: TNO.
163 Ince, D., van Yperen, T., & Valkestijn, M. (2018). Top 10 beschermende factoren: Voor een positieve ontwikkeling van kinderen. Nederlands Jeugdinstituut. Vanhee, L. (2007). Armoede en veerkracht. In: Vanhee, L. Weerbaar en broos: mensen in armoede over (pp 1-49). Leuven: KU Leuven.

164 https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/BalansmodelBakker.pdf Mönnink, H. de (2016). De gereedschapskist van de sociaal werker. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
165 Dweck, C. (2006). Mindset: The new psychology of success. New York: Random House.
166 Gravesteijn, C. & Diekstra, R. (2004). Waardig en vaardig in het leven. Lisse: Harcourt Assesment B.V.
167 https://www.expoo.be/angst-en-stress-tijdens-de-zwangerschap
168 https://www.nationalgeographic.nl/family/2020/09/gaat-het-wel-goed-met-de-kinderen-zo-kun-je-hun-mentale-gezondheid-checken
169 Grotberg, E. (1995). A guide to promoting resillience in children. The Hague: The Bernard van Leer Foundation.
170 De Vries, S. & Prüst, H. (2017). Oplossingsgericht werken in het sociaal domein. Utrecht: Movisie. Kuiper, E. & Bannink, F. (2018). Veerkracht en de groei-mindset bij kinderen en hun omgeving. Directieve Therapie, 37(2), 103-116.
171 Kuiper & Bannink, 2018 (zie bron 170).
172 https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Werken-aan-mentale-gezondheid-van-jongeren.pdf
173 https://www.ncj.nl/je-brein-de-baas/
174 Grotberg, 1995 (zie bron 169).
175 Putters, K. (2014). Rijk geschakeerd. Op weg naar de participatiesamenleving. Den Haag: SCP.
176 www.divosa.nl/onderwerpen/armoede-en-sociale-uitsluiting https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/succesfactoren/participatie/maatschappelijke-participatie
177 Huygen & Akkermans, 2020 (zie bron 7).
178 Van der Aa, P. (2021). Armoede, arbeid en inkomen. In T. Witte (Ed.), Armoede en bestaansonzekerheid. Beleid en sociaal professionele aanpak (pp. 107-118). Bussum: Coutinho.
179 https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/succesfactoren/participatie/maatschappelijke-participatie
180 Van der Pluijm, M. (2020). At home in language. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
181 Broens, A. & van Steensel, R. (2018). Werkt de Voorleesexpress? Utrecht: Eburon.
182 De la Rie (2018). Effects of family literacy programs. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
183 Lusse, M. & Strijk, M (2019). Ouders en schoolloopbaanontwikkeling (po). Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.
184 Lusse, M., Kuijpers, M., Diender, A. & Hermans, A. (2018). Handreiking ouders en LOB in het vmbo. Den Haag: SZW.
185 Consortium 'Aanvullend onderwijs' (2021). Aanvullend onderwijs in Nederland. Amsterdam: HvA.
186 Moederklas niet voor studerende moeders - studerendemoeders
187 www.nibud.nl/consumenten/zakgeld
188 Van de Schors, A. & Stierman, N. (2016). Financiële opvoeding & het financiële gedrag als volwassene. Utrecht: Nibud. Jansen, C., Ansari, B., Geelen, M., & Verharen, L. (2019). Waar een klein project groot in is. Innovations in Social Practice and Education 28(7), pp.15–22.
189 Amagir, A., Groot, W., Maarsen van den Brink, H., & Wilschut, A. (2018). A review of financial literacy education programs for children and adolescents. Citizenship, Social and Economic Education 17(1) 56-80.
190 Missing Chapter Foundation]. (2021). Geraakt door de toeslagenaffaire: het verhaal van kinderen en jongeren.[Video]. Youtube. https://youtu.be/yHPHXgsHrw0
191 Madern & van der Meulen, 2019 (zie bron 13).

SOS bij kinder-armoede

Signaleren
Ondersteunen
Stimuleren

Divosa

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

Hanzehogeschool Groningen
University of Applied Sciences

Kenniscentrum Talentontwikkeling

HOGESCHOOL ROTTERDAM

Colofon

Productie

Vormgeving	Jargo Design
Drukker	Het staat gedrukt
Communicatie	Arlette Vos-de Jong, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

Digitale handreiking
www.alliantiekinderarmoede.nl/
www.divosa.nl/armoede
www.hanze.nl/sosarmoede
www.hr.nl/gereedschapskist
www.ncj.nl/themadossiers/aanpak-armoede/

Divosa

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

Hanzehogeschool Groningen University of Applied Sciences

Kenniscentrum Talentontwikkeling

HOGESCHOOL ROTTERDAM

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE (artikel 41 RvO)

Datum indienen: 17 oktober 2021

Naam vragensteller: Jasper Walraven

Vraag gericht aan: *college*

Onderwerp: Besteding gelden tekorten Jeugdzorg

Het college wordt verzocht de volgende vragen zo spoedig mogelijk schriftelijk/mondeling* te beantwoorden:

1. Kunt u (gespecificeerd) aangeven waar in onze gemeente het ter beschikking gestelde geld om de tekorten in de Jeugdzorg mee te betalen is uitgegeven?

2. Mochten deze gelden niet of niet volledig ten goede zijn gekomen aan de tekorten die zijn ontstaan in de Jeugdzorg, kunt u dan (gespecificeerd) aangeven waar deze gelden wel aan zijn besteed?

Toelichting:
Uit een nieuwsbericht van de NOS hebben wij begrepen dat uit onderzoek is gebleken dat een deel van de 1,3 miljard euro die gemeenten krijgen voor tekorten in de Jeugdzorg wordt uitgegeven door gemeenten aan andere zaken als de Jeugdzorg.

Ondertekening

Jasper Walraven

Fractievoorzitter PvdA Duiven
(Ivm digitaal aanleveren ontbreekt de handtekening)

Datum beantwoording:

Antwoord college/burgemeester:

Ondertekening

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

**keuze aangeven*

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de gemeenteraad van Duiven

datum	:	7 oktober 2021
zaaknummer	:	Z/21/085650 /201531109
onderwerp	:	Zienswijze initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV"
contactpersoon	:	Evelien Haak

Geachte raadsleden,

Wij hebben kennisgenomen van het initiatiefvoorstel van D66 en Zetel Nooijen. Het betreft een voorstel om een raadgevend referendum te organiseren over de invulling van fase IV Vitaal Centrum Duiven. Conform ons gemeentelijk Regelement van Orde zijn wij als college in de gelegenheid gesteld onze wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Ten behoeve van behandeling van het initiatiefvoorstel in de gemeenteraad geven wij hierbij onze zienswijze.

Achtergrond
Vorig jaar zijn wij met Woonzorg Nederland gesprekken gestart over een woningbouwontwikkeling op de locatie Vitaal Centrum Duiven fase 4. Deze gesprekken hebben geleid tot een schetsontwerp waarover door ons college een intentieovereenkomst is gesloten met deze partij. Naar aanleiding van het kenbaar maken van dit voorgenomen plan hebben zich meerdere initiatiefnemers gemeld met een alternatieve invulling voor deze locatie. Hierop is besloten tot een tussenstap in het proces. Met deze tussenstap wordt beoogd de alternatieve plannen te kunnen meewegen in de besluitvorming over de invulling van de fase 4. Vervolgens is besloten tot een nadere verdiepingsslag met de betrokken partijen, zodat middels een zorgvuldig proces de verschillende varianten voor fase 4 in beeld worden gebracht. De afgelopen periode is in verschillende stappen gewerkt aan dit proces.

Participatie
Als college geven wij participatie over fase 4 op actieve wijze vorm. Wij hebben als college alle vier de plannenmakers, de tijd en de ruimte gegeven om elk op hun eigen wijze hun plan te verdiepen en verder te brengen. Onderdeel van deze verdiepingsslag is een openbare inloopavond voor alle geïnteresseerden 4 oktober 2021. Tijdens deze bijeenkomst hebben de plannenmakers een toelichting gegeven op hun plan en eventuele vragen beantwoord. De bezoekers van deze avond zijn in de gelegenheid gesteld hun reactie bij elk van de plannen achter te laten. Daarbij is per plan gevraagd om aan te geven wat in de ogen van de bezoeker goede punten zijn van het plan en over welke onderdelen er zorgen zijn. De informatie die op deze avond is opgehaald wordt (door middel van foto's) opgenomen in het eindproduct dat wordt opgeleverd aan college en vervolgens aan u als raad. Daarmee is een kwalitatieve inbreng vanuit de omgeving in dit traject geborgd. Het is vervolgens aan ons college en vervolgens aan u als raad om een weging te geven aan deze inbreng en te komen tot de keuze voor het beste plan voor Duiven. Een referendum is hiervoor in onze ogen niet noodzakelijk.

Wettelijk kader
De gemeentelijke Referendumverordening 2006 is het lokale wettelijke kader waar binnen een referendum kan worden georganiseerd. Als college achten wij een referendum over dit onderwerp op grond van onze Referendumverordening juridisch niet mogelijk. In onze opinie is, in tegenstelling tot de visie van indieners, geen sprake van een "groot project" zoals in verordening is vastgelegd (Referendumverordening art. 3 sub m). Voor het centrum als geheel zijn op zorgvuldige wijze raadskaders vastgesteld, op basis van de uitkomst van een referendum. De ruimtelijke invulling van fase 4 is een relatief beperkt onderdeel van de gehele centrumvisie. Bovendien geldt voor elk van de vier plannen, dat de beoogde invulling vraagt om een relatief geringe afwijking van de reeds vastgestelde raadskaders. Derhalve gaat het hier, in onze ogen niet om een maatschappelijk vraagstuk waarvan de oplossing veel tijd of geld kost, dat ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gehele Duivens samenleving of waarbij vele partijen zijn betrokken (art. 1 sub e) en daarmee niet om een "groot project". Gezien de mogelijke precedentwerking die er vanuit gaat, dient in de ogen van het college terughoudend om te worden gegaan met de invulling van het begrip "groot project".

Kosten en planning
Ten aanzien van de kosten en de planning is advies ingewonnen bij Burgerzaken. Dit advies is opgenomen als bijlage bij de deze brief. Door de indieners van het initiatiefvoorstel wordt qua planning beoogd het referendum uit te voeren begin 2022. De doorlooptijd van het houden van een verkiezing/referendum heeft qua voorbereiding normaal gesproken ongeveer 4 maanden nodig. Uitgaande van besluitvorming over het initiatiefvoorstel in de raad van november en een reguliere voorbereidingstijd is de uitvoering van een referendum begin maart denkbaar, mits de daartoe benodigde capaciteit ook geworven kan worden (zie aandachtpunt notitie Burgerzaken). Gelet op de aankomende gemeenteraadsverkiezingen en de benodigde voorbereiding wordt vanuit Burgerzaken zodoende geadviseerd een eventueel referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen te organiseren.
De kosten van een referendum worden door de initiatiefnemers geraamd op € 4 per stemgerechtigde inwoner. Uitgaande van 15.000 stemgerechtigde inwoners zijn de kosten in het intitiatiefvoorstel geraamd op € 60.000. Het daadwerkelijke aantal stemgerechtigden dat bij de laatste Tweede Kamerverkiezing is opgeroepen was 20.000. Op basis van dit aantal zou de raming uit het initiatiefvoorstel moeten worden bijgesteld naar € 80.000. Dit bedrag komt ongeveer overeen met de raming die door Burgerzaken is opgesteld. Voor het technisch uitvoeren van een referendum worden de kosten geraamd op € 86.000. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de inzet qua uren vanuit zowel burgerzaken, communicatie als ruimtelijke ontwikkeling in de raming van dit bedrag niet zijn meegenomen. Ook de inzet van extra communicatiemiddelen om de plannen kenbaar te maken zijn niet geraamd. De hoogte van deze aanvullende kosten en de benodigde inzet vanuit de ambtelijke organisatie zijn afhankelijk van de intensiteit van de campagne die je gaat voeren.

Zienswijze
Het college kan zich gelet op bovenstaande inhoudelijke en juridische afwegingen niet vinden in het initiatiefvoorstel om een raadgevend referendum te organiseren over de invulling van fase IV Vitaal Centrum Duiven.

Wij zijn graag bereid onze zienswijze desgewenst nader mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,
Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Bijlage
Notitie organisatie en kosten Referendum centrumplan

Notitie organisatie en kosten Referendum centrumplan

Doorlooptijd

De doorlooptijd van het houden van een verkiezing/referendum heeft qua voorbereiding normaal gesproken ongeveer 4 maanden nodig.

Hierin kan het drukwerk, voorlichtingsmateriaal, drukken van stembiljetten en stempassen, aanstellen van stembureauleden, regelen van stemlocaties, regelen maaltijden, uitslag verwerking, opmaken proces-verbalen enz. geregeld worden.

Voorlichting

In de voorbereidingstijd moet er afstemming plaatsvinden tussen het voorlichtingsmateriaal en de referendumvraag. Hierna kan het voorlichtingsmateriaal vervaardigd worden, anders ontstaat het risico dat de voorlichting niet optimaal aansluit bij de vraagstelling van het referendum.

De Referendumverordening gemeente Duiven schrijft voor dat het referendum niet later wordt gehouden dan 4 maanden na de dag waarop de Raad heeft besloten tot het houden van een referendum.

Maken stembiljet

Hierbij moet de vraagstelling van de Raad voor het Referendum duidelijk zijn voordat dit naar de drukker gaat. Er zal dus genoeg doorlooptijd moeten zijn om de stempas in ieder geval minimaal 3 weken voor de datum van het te houden Referendum bij de kiezer op de mat te laten vallen.

Instellen commissie

Een dergelijke commissie is gebruikelijk in Nederland. Rondom een referendum wordt doorgaans een commissie ingesteld die onafhankelijk is van de gemeente en belast wordt met het geven van advies en houden van toezicht. Bij het vorige Referendum gehouden in 2008 zijn de volgende taken toegekend aan de commissie:

- Adviseren over de vraagstelling
- Toezicht houden op de organisatie
- Behandelen van klachten
- Evaluatie referendum
- Toetsen van neutrale voorlichting

Inhuur Projectleider en operationele ondersteuning

Mede gelet op de taakstellingen binnen de afdeling Burgerzaken in reguliere werkzaamheden en de specifieke werkzaamheden die voor dit jaar en voorjaar 2022 nog op de rol staan is er binnen de afdeling geen mogelijkheid om de organisatie van het Referendum zelf te faciliteren/organiseren.

Er zal daarom zowel een externe projectleider als operationele capaciteit moeten worden geworven om dit Referendum te verwezenlijken.

Aandachtspunt: de inzet van een projectleider en operationele ondersteuning en de daarvoor geraamde kosten gelden bij normale omstandigheden. Echter, veel gemeenten trekken op dit moment reeds externe projectleiders en ondersteuning aan voor de in maart 2022 te houden gemeenteraadsverkiezingen. Vanwege krapte op de arbeidsmarkt is er geen garantie dat het voor het Referendum lukt tijdig en binnen de geraamde kosten een gekwalificeerde projectleider en operationele ondersteuning aan te trekken.

Kosten Referendum

Indien het Referendum niet tegelijkertijd met de gemeenteraadsverkiezingen wordt georganiseerd, dan zijn de reguliere budgetten voor het houden van een verkiezing ook bij dit Referendum 1-op-1 van toepassing. Aan het Referendum zijn dan de volgende kosten verbonden:

Representatiekosten	*15.000*
Diverse formulieren en benodigdheden	*23.000*
Aanplakborden	*5.000*
Communicatie	*7.000*
Instellen (externe) commissie	5.000
Inhuur projectleider	20.000
Inhuur operationele ondersteuning Burgerzaken	6.000
Onvoorzien	5.000
Totaal:	86.000

CORRECTIE: in het initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV" wordt gesproken over circa 15.000 stemgerechtigde inwoners. Dit zal gecorrigeerd moeten worden naar 20.000 stemgerechtigden. Dit aantal is bij de laatste Tweede Kamerverkiezing opgeroepen om te komen stemmen. Uitgaande van de kosten per inwoner komen de kosten op € 80.000,--

Overige inzet

De organisatie van een reguliere verkiezing/referendum vraagt vanuit de afdeling Burgerzaken al gauw 80 tot 100 uur. Ook bij het aanstellen van een projectleider zal de ondersteuning van de afdeling Burgerzaken relatief groot zijn.

De urenplanning en kosten voor de inzet vanuit de rest van de ambtelijke organisatie zijn in deze notitie niet meegenomen.

Advies

Gelet op de in deze notitie genoemde aandachtspunten is het ambtelijk advies om het Referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen te organiseren. Dan vervallen voor een gedeelte de bovengenoemde aandachtspunten en een deel van de kosten en kan de organisatie ook grotendeels mede vanuit de afdeling Burgerzaken worden opgepakt. De niet cursief gedrukte kosten blijven echter ook dan onverminderd van toepassing. Op de cursief gedrukte kosten kan in dit geval een besparing plaatsvinden.

ZFE1F9F99A3

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022

Zaak- & documentnr. : Z/21/085721/201530007 **Opsteller** : Walter van der Veen

Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes **Team** : IBP

Telefoonnr. : 3058

Samenvatting

Op 22 juni 2021 heeft uw raad een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten, overgenomen. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor. Wij hebben in onze zienswijze de intentie uitgesproken om aan alle vijf de opgaven deel te nemen.

Beslispunten

De raad besluit;

1. Kennis te nemen van de Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022;
2. Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.

Aanleiding

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. De raad heeft toen een besluit genomen over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling. Er is aangegeven dat in het 2e kwartaal van 2021 de concept-regionale agenda 2022 aan de gemeenten zou worden aangeboden.

Op deze concept-agenda heeft u een zienswijze ingediend en de wens uitgesproken deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Op basis van de zienswijzen is een definitieve agenda opgesteld. Een overzicht van de zienswijzen treft u in de bijlage. Het algemeen bestuur heeft op 15 september 2021 de regionale agenda vastgesteld en biedt deze nu aan.

Op basis van de regionale agenda 2022 worden de 18 gemeenten gevraagd in te tekenen op de 5 opgaven. Dit besluit is aan uw gemeenteraad. Wanneer u besluit aan alle 5 opgaven mee te doen geeft u ons college toestemming de opgavenovereenkomsten aan te gaan.

Karakter van de regionale agenda
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2022 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als 18 regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking:
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio

- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de regionale agenda 2022 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in het voorjaar 2021 is aangeboden ter consultatie. De speerpunten zijn naar acties door vertaald. Daarin is duidelijker uitgewerkt welke kosten en baten hiermee gemoeid zijn. De agenda gaat uit van wat de 18 gemeenten met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor 2022.

Planning

De regionale agenda 2022 betreft 1 jaar waarbij het de bedoeling is deze vanaf 2023 een meerjarig karakter te laten hebben.

Beoogd effect

De regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord. Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de regionale agenda 2022.

Argumenten

1.1 De regionale agenda geeft invulling aan de visie van de Groene metropoolregio
De regionale agenda moet de 18 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt. De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten.
Het jaar 2022, is net als het tussenjaar 2021, een opstartjaar. In de agenda is dan ook een aantal acties opgenomen met het karakter van verkenningen of opstellen van een visie. Dit is noodzakelijk om aansluitend in 2022 en 2023 concrete acties te starten.

1.2 Regionale agenda is de inhoudelijke basis voor het bestuursakkoord met de provincie
De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board hebben met elkaar afspraken gemaakt in een bestuursakkoord. Op basis van een investeringsagenda geven de partijen aan wat zij investeren. Het bestuursakkoord wordt later dit jaar ondertekend. Ondertekening door het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio vindt eerst plaats nadat alle 18 gemeenteraden een besluit hebben genomen over het intekenen op de opgaven uit de regionale agenda 2022.

1.3 De regionale agenda sluit aan bij de gemeentelijke ambities van Duiven
De vijf opgaven in de regionale agenda sluiten aan bij een aantal ambities van de gemeente Duiven. Daarnaast zorgt de uitvoering van de regionale agenda voor belangrijke impuls aan de ontwikkeling van de regio als geheel. De regionale agenda heeft een samenhang met meer (boven)lokale beleidsdocumenten zoals de Omgevingsvisie en Verstedelijkings-strategie.

1.4 De zienswijzen op de concept Regionale agenda zijn verwerkt in de definitieve Regionale agenda
Duiven heeft in haar eerdere zienswijze de volgende onderdelen benoemd:
- Een fasering en prioritering als het gaat om de uitvoering van de opgaven

In de bijlage 'reacties gemeenten concept-regionale agenda 2022' is de reactie opgenomen op deze consultatieronde.

2.1 Intentie tot deelname
Op basis van de uitgewerkte opgaven stellen we de raad voor om deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Voor Duiven zijn er raakvlakken met alle opgaven. Wij verwachten inhoudelijke en financiële meerwaarde uit de samenwerking te halen. Daarnaast is het van belang dat we de nieuwe samenwerking in de regio in deze fase blijven ondersteunen.

Kanttekeningen
2.1 Niet alle gemeenten doen mee aan alle opgaven
De regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Naar aanleiding van de concept regionale agenda, dat in het voorjaar in alle gemeenteraden is besproken, is een inventarisatie gemaakt van deelname. Alhoewel de meeste gemeenten aan alle opgaven meedoen, zijn er opgaven waar er iets minder deelnemers zijn. Hier is in de regionale agenda en de financiële bijdrage per opgave rekening mee gehouden.

2.2 De opgaven zijn vooralsnog voor 1 jaar vastgelegd
De kosten voor de vijf opgaven zijn voor het jaar 2022 vastgelegd (€ 4,23). In de komende periode worden de opgaven verder uitgewerkt. Vanaf 2023 heeft de regionale agenda een meerjarig karakter.

Financiële paragraaf

De kosten van de verschillende opgaven zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kosten zijn meegenomen in de kadernota 2022 en verwerkt in de begroting 2022.

Opgave Bijdrage (bedrag per inwoner)	
Productieve regio	€ 0,73
Verbonden regio	€ 1,30
Circulaire regio	€ 0,81
Ontspannen regio	€ 0,57
Groene groeiregio	€ 0,82
Totaal	**€ 4,23**

In tegenstelling tot de eerdere opgave is er voor wat betreft de Groene Groei regio een verhoging van de kosten per inwoner opgegeven. Deze was € 0,74 bij de eerste concept begroting en is nu € 0,82. Dit houdt in € 0,08/inwoner, ofwel € 2005,36 aan meerkosten.

Belangrijk is, met het oog op de begrotingsbehandeling, dat de provincie de intentie heeft om de inwonersbijdrage van de gemeenten aan de opgaven te verdubbelen.

Participatie en communicatie

Uitgebreide communicatie over de regionale agenda 2022 vindt plaats door het Regiobureau.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201530005	Raadsbesluit
201529606	De Regionale agenda 2022
201511481	Zienswijze gemeente Duiven op de Concept regionale agenda
201529604	Overzicht beantwoording consultatieronde concept-regionale agenda
201529602	Aanbiedingsbrief aan colleges regionale agenda
201529607	Opgaveovereenkomst Productieve regio
201529609	Opgaveovereenkomst Groene Groei regio
201529611	Opgaveovereenkomst Verbonden regio
201529613	Opgaveovereenkomst Circulaire regio
201529614	Opgaveovereenkomst Ontspannen regio

Duiven, 5 oktober 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Onderwerp	Groene Metropool-Regio - Opgaveagenda 2022 en opgaveovereenkomsten		
Ondertitel	Duiven werkt samen met regiogemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Kan de raad instemmen met de regionale agenda (speerpunten) van dit samenwerkingsverband?		
Portefeuillehouder	Burgemeester Hieltjes	Zaaknummer	Z/21/085721
Behandelend ambtenaar	Walter van de Veen – w.vanderveen@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	**De raad besluit** 1. Kennis te nemen van de Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022; *2.* Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.		
Historie	Eind 2020 hebben de deelnemende regiogemeenten ingestemd met de start van de Groene Metropool regio. 22 juni heeft de gemeenteraad een zienswijze ingediend over de concept-regionale agenda. Het dagelijks bestuur heeft 15 september de definitieve regio-agenda vastgesteld en deze ligt nu voor ter besluitvorming.		
Termijn	De opgaveovereenkomsten moeten uiterlijk 8 december 2021 worden getekend en opgestuurd.		

Hamerstuk tijdens de raadsvergadering	9 november 2021
Behandeladvies	De raad van Duiven heeft 22 juni een zienswijze opgesteld op de concept regionale agenda met daarin de inhoud dat de raad zich kan vinden in de opgaven, maar dat er wel sprake moet zijn van prioritering en fasering van de speerpunten (willen we niet teveel in te weinig tijd)? In een reactie heeft de Groene Metropool aangegeven voor elk actiepunt een realistische planning te gaan maken waardoor het ingebrachte punt vanuit Duiven is meegenomen. In dat licht adviseren wij een hamerstuk omdat de opgaven binnen de regionale agenda in juni al (in concept) voor besluitvorming langs de gemeenteraad zijn gegaan. De kosten voor de 5 opgaveovereenkomsten zijn al verwerkt in de Voorjaarsnota 2021. Pas op een later moment wordt aan de gemeenteraad gevraagd in hoeverre gemeente Duiven extra middelen wil vrijmaken om actief te anticiperen in één van de vijf opgaven.

ZFE1F9F99A3

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022

Zaak- & documentnr. : Z/21/085721/201530007 **Opsteller** : Walter van der Veen

Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes **Team** : IBP

Telefoonnr. : 3058

Samenvatting

Op 22 juni 2021 heeft uw raad een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten, overgenomen. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor. Wij hebben in onze zienswijze de intentie uitgesproken om aan alle vijf de opgaven deel te nemen.

Beslispunten

De raad besluit;

1. Kennis te nemen van de Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022;
2. Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.

Aanleiding

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. De raad heeft toen een besluit genomen over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling. Er is aangegeven dat in het 2e kwartaal van 2021 de concept-regionale agenda 2022 aan de gemeenten zou worden aangeboden.

Op deze concept-agenda heeft u een zienswijze ingediend en de wens uitgesproken deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Op basis van de zienswijzen is een definitieve agenda opgesteld. Een overzicht van de zienswijzen treft u in de bijlage. Het algemeen bestuur heeft op 15 september 2021 de regionale agenda vastgesteld en biedt deze nu aan.

Op basis van de regionale agenda 2022 worden de 18 gemeenten gevraagd in te tekenen op de 5 opgaven. Dit besluit is aan uw gemeenteraad. Wanneer u besluit aan alle 5 opgaven mee te doen geeft u ons college toestemming de opgavenovereenkomsten aan te gaan.

Karakter van de regionale agenda
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2022 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als 18 regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking:
- Productieve regio
- Verbonden regio
- Circulaire regio

- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de regionale agenda 2022 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in het voorjaar 2021 is aangeboden ter consultatie. De speerpunten zijn naar acties door vertaald. Daarin is duidelijker uitgewerkt welke kosten en baten hiermee gemoeid zijn. De agenda gaat uit van wat de 18 gemeenten met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor 2022.

Planning

De regionale agenda 2022 betreft 1 jaar waarbij het de bedoeling is deze vanaf 2023 een meerjarig karakter te laten hebben.

Beoogd effect

De regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma’s én in de agenda’s van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord. Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de regionale agenda 2022.

Argumenten

1.1 De regionale agenda geeft invulling aan de visie van de Groene metropoolregio
De regionale agenda moet de 18 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt. De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten.
Het jaar 2022, is net als het tussenjaar 2021, een opstartjaar. In de agenda is dan ook een aantal acties opgenomen met het karakter van verkenningen of opstellen van een visie. Dit is noodzakelijk om aansluitend in 2022 en 2023 concrete acties te starten.

1.2 Regionale agenda is de inhoudelijke basis voor het bestuursakkoord met de provincie
De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board hebben met elkaar afspraken gemaakt in een bestuursakkoord. Op basis van een investeringsagenda geven de partijen aan wat zij investeren. Het bestuursakkoord wordt later dit jaar ondertekend. Ondertekening door het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio vindt eerst plaats nadat alle 18 gemeenteraden een besluit hebben genomen over het intekenen op de opgaven uit de regionale agenda 2022.

1.3 De regionale agenda sluit aan bij de gemeentelijke ambities van Duiven
De vijf opgaven in de regionale agenda sluiten aan bij een aantal ambities van de gemeente Duiven. Daarnaast zorgt de uitvoering van de regionale agenda voor belangrijke impuls aan de ontwikkeling van de regio als geheel. De regionale agenda heeft een samenhang met meer (boven)lokale beleidsdocumenten zoals de Omgevingsvisie en Verstedelijkings-strategie.

1.4 De zienswijzen op de concept Regionale agenda zijn verwerkt in de definitieve Regionale agenda
Duiven heeft in haar eerdere zienswijze de volgende onderdelen benoemd:
- Een fasering en prioritering als het gaat om de uitvoering van de opgaven

In de bijlage 'reacties gemeenten concept-regionale agenda 2022' is de reactie opgenomen op deze consultatieronde.

2.1 Intentie tot deelname
Op basis van de uitgewerkte opgaven stellen we de raad voor om deel te nemen aan alle vijf de opgaven. Voor Duiven zijn er raakvlakken met alle opgaven. Wij verwachten inhoudelijke en financiële meerwaarde uit de samenwerking te halen. Daarnaast is het van belang dat we de nieuwe samenwerking in de regio in deze fase blijven ondersteunen.

Kanttekeningen
2.1 Niet alle gemeenten doen mee aan alle opgaven
De regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Naar aanleiding van de concept regionale agenda, dat in het voorjaar in alle gemeenteraden is besproken, is een inventarisatie gemaakt van deelname. Alhoewel de meeste gemeenten aan alle opgaven meedoen, zijn er opgaven waar er iets minder deelnemers zijn. Hier is in de regionale agenda en de financiële bijdrage per opgave rekening mee gehouden.

2.2 De opgaven zijn vooralsnog voor 1 jaar vastgelegd
De kosten voor de vijf opgaven zijn voor het jaar 2022 vastgelegd (€ 4,23). In de komende periode worden de opgaven verder uitgewerkt. Vanaf 2023 heeft de regionale agenda een meerjarig karakter.

Financiële paragraaf

De kosten van de verschillende opgaven zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze kosten zijn meegenomen in de kadernota 2022 en verwerkt in de begroting 2022.

Opgave	*Bijdrage*
(bedrag per inwoner)	
Productieve regio	€ 0,73
Verbonden regio	€ 1,30
Circulaire regio	€ 0,81
Ontspannen regio	€ 0,57
Groene groeiregio	€ 0,82
Totaal	**€ 4,23**

In tegenstelling tot de eerdere opgave is er voor wat betreft de Groene Groei regio een verhoging van de kosten per inwoner opgegeven. Deze was € 0,74 bij de eerste concept begroting en is nu € 0,82. Dit houdt in € 0,08/inwoner, ofwel € 2005,36 aan meerkosten.

Belangrijk is, met het oog op de begrotingsbehandeling, dat de provincie de intentie heeft om de inwonersbijdrage van de gemeenten aan de opgaven te verdubbelen.

Participatie en communicatie

Uitgebreide communicatie over de regionale agenda 2022 vindt plaats door het Regiobureau.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201530005	Raadsbesluit
201529606	De Regionale agenda 2022
201511481	Zienswijze gemeente Duiven op de Concept regionale agenda
201529604	Overzicht beantwoording consultatieronde concept-regionale agenda
201529602	Aanbiedingsbrief aan colleges regionale agenda
201529607	Opgaveovereenkomst Productieve regio
201529609	Opgaveovereenkomst Groene Groei regio
201529611	Opgaveovereenkomst Verbonden regio
201529613	Opgaveovereenkomst Circulaire regio
201529614	Opgaveovereenkomst Ontspannen regio

Duiven, 5 oktober 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1F9CF314

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/085721/201530005

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022

Samenvatting

Op 22 juni 2021 heeft uw raad een zienswijze ingediend over de concept regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De regio heeft de opmerkingen uit deze zienswijze, en uit de zienswijzen van de andere gemeenten, overgenomen. Op basis hiervan is er een definitieve agenda opgesteld. Deze ligt nu voor. Wij hebben in onze zienswijze de intentie uitgesproken om aan alle vijf de opgaven deel te nemen.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022;
2. Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

REGIONALE AGENDA2022

16-09-2021

VOORWOORD

Met gepaste trots bood ik u in april jl. de concept-regionale agenda 2022 ter consultatie aan. Ik heb kunnen constateren dat door de gemeenten zeer serieus en grondig werk is gemaakt van deze consultatieronde. Dank hiervoor. De oogst bood het algemeen bestuur de gelegenheid om bij te sturen op ambities, acties en middelen.

Nadat het algemeen bestuur op 7 juli jl. de richting had aangegeven voor de definitieve versie van de regionale agenda 2022 is deze op 15 september definitief vastgesteld. In de inleiding van de regionale agenda wordt ingegaan op de uitgangspunten, aanscherpingen, verbeteringen en temporiseringen die in de definitieve regionale agenda zijn verwerkt. Met deze gedragen regionale agenda 2022 beschikt onze regio, na het tussenjaar 2021, over een agenda die inhoud en richting geeft aan onze ambities in 2022.

De gemeenten wordt nu gevraagd in te tekenen op de vijf integrale opgaven die samen de regionale agenda vormen. Hiermee stelt u de gevraagde middelen voor 2022 beschikbaar. Gelet op de ontvangen reacties heeft het bestuur het vertrouwen dat alle gemeenten de financiële ruimte voor 2022 weten te vinden om de schouders onder de gezamenlijk ambities te zetten. Vooralsnog wordt u gevraagd in te tekenen voor 1 jaar. De intentie is de volgende regionale agenda een meerjarig karakter te geven.

In april ontving u ook het bestuursakkoord; de langjarige samenwerking in de regio tussen drie partijen: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board. De Investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022 maakt als bijlage onderdeel uit van het bestuursakkoord. In de investeringsagenda is concreet opgenomen hoe de drie partijen bijdragen. Deze regionale agenda vormt de onderlegger. Onze bijdrage bestaat uit de middelen die in deze regionale agenda zijn opgenomen, gekoppeld aan de beschreven resultaten in de vijf opgaven. Samen met de provincie Gelderland, The Economic Board en andere partners (Rijk, EU, kennisinstellingen en bedrijfsleven) creëren we op deze wijze massa om met volle kracht voortgang te boeken met de realisatie van onze ambities zoals verwoord in de regionale visie die alle gemeenten in onze regio bijna een jaar geleden hebben onderschreven.

Met vriendelijke groet,

Hubert Bruls

In het kort

ONZE GEZAMENLIJKE VISIE OP DE GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM-NIJMEGEN

Horizon

ONZE GEZAMENLIJKE AMBITIE:

- We positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland.
- We profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050.
- We werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans.

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament

WE WERKEN SAMEN AAN HET BEHOUD VAN DE IDENTITEIT VAN DE REGIO:

- We zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap.
- We houden de regio strategisch bereikbaar.
- We ontwikkelen de culturele netwerken in de regio.

Heden

WE WERKEN SAMEN AAN DE ONTWIKKELING VAN DE REGIO:

- We ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk.
- We ontwikkelen Energy, Food, Health en Hightech als topsectoren.
- We benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio.

Perspectief

WE WERKEN SAMEN AAN DE KOERS VAN DE REGIO:

- We maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie.
- We zetten breed in op de circulariteit van onze economie.
- We werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving.

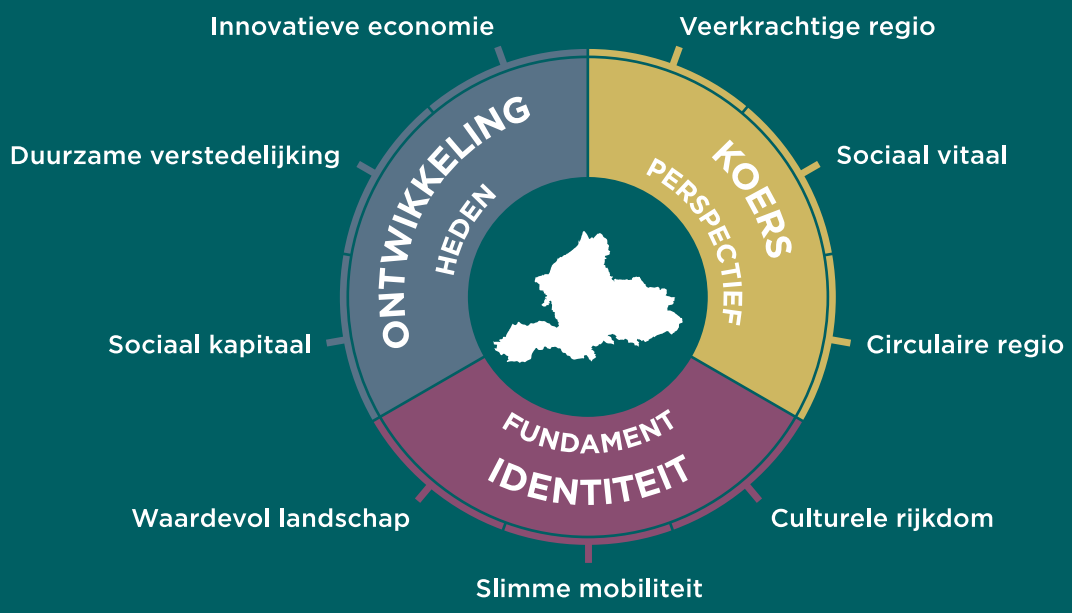

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD 3

INLEIDING 8

VERBONDEN REGIO 14
Ambitie & partners 15
Speerpunt 1: Gebiedsgerichte corridoraanpak 18
Speerpunt 2: Regionaal (snel)fietspadennetwerk 20
Speerpunt 3: Hubs en knooppunten 22
Speerpunt 4: Gedragsaanpak en duurzame mobiliteit 24
Speerpunt 5: Verkeersveiligheid 26

PRODUCTIEVE REGIO 28
Ambitie & partners 29
Speerpunt 1: Stimuleren ondernemerschap in het MKB 32
Speerpunt 2: Human capital: onderwijs en arbeidsmarkt 34
Speerpunt 3: Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters 36
Speerpunt 4: Versterking van duurzame logistiek 38
Speerpunt 5: Toekomstbestendige werklocaties 40

CIRCULAIRE REGIO 42
Ambitie & partners 43
Speerpunt 1: Circulaire bouw en infrastructuur 46
Speerpunt 2: Circulaire economie: grondstoffen en ketens 48
Speerpunt 3: Water en klimaatadaptatie 50
Speerpunt 4: Transitie naar duurzame energie 52

ONTSPANNEN REGIO 54
Ambitie & partners 55
Speerpunt 1: Duurzaam toerisme 58
Speerpunt 2: Bruisende binnensteden en krachtige kernen 60
Speerpunt 3: Groen-blauw raamwerk 62
Speerpunt 4: Sterke culturele infrastructuur 64

GROENE GROEIREGIO 66
Ambitie & partners 67
Speerpunt 1: Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw 70
Speerpunt 2: Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven 72

FINANCIËLE PARAGRAAF 74

BIJLAGEN 82
Samenhang 82
Bestuurlijke opgaveteams 84

INLEIDING

Voor u ligt de regionale agenda voor het jaar 2022. Alle gemeenten hebben in het voorjaar op basis van de concept regionale agenda hun reactie gegeven op de opgaven. De consultaties zijn grondig voorbereid en hebben geleid tot inhoudelijke opmerkingen, vragen en kritische noten, die geholpen hebben om de definitieve agenda aan te scherpen en te verbeteren.
We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- We schrappen niet in ambitie, waar nodig temporiseren we.
- We vinden het belangrijk dat alle 18 gemeenten meedoen.
- De inwonersbijdrage per opgave uit de concept-agenda zien we als maximaal.

Omdat de regio zich in een opstartfase bevindt, is deze definitieve agenda de uitnodiging aan gemeenten om in te tekenen op de vijf opgaven voor het jaar 2022. De genoemde inwonersbijdrage gaat dan ook alleen over het jaar 2022. Vanaf 2023 heeft de regionale agenda een meerjarig karakter, waarna ook meerjarig op de opgaven ingetekend kan worden. Op basis van de ontvangen reacties uit de consultatieronde blijkt dat de meeste gemeenten de intentie hebben om in te tekenen op alle opgaven.

Deze agenda geeft invulling aan onze inhoudelijke samenwerking: fris, innovatief, integraal en verbindend. Daarmee is het ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

AMBITIE: GROENE GROEI!

De groene Metropoolregio is een bloeiend stedelijk netwerk, zonder de overdruk van de Randstad. Dat willen we zo houden. We verwachten dat onze regio nog verder zal groeien; in inwoners, in werkgelegenheid, in mobiliteit. We hebben een forse woningbehoefte van circa 35.000 extra woningen tot 2030. We zetten in op blijvend werk en huisvesting voor onze inwoners. We zien ook dat onze gekoesterde leefkwaliteit bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe leiden we de groei gezamenlijk in goede banen, zodat de balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de regio behouden blijft? Daarom: groene groei!

OPGAVEGERICHT SAMENWERKEN

Deze centrale ambitie hebben we uitgewerkt en onderbouwd in de regionale visie ‘Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio’ (d.d. 23 september 2020). In deze visie hebben we negen uitdagingen geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief.
Dit zijn de uitdagingen die we in de vijf opgaven van de regionale agenda bijeenbrengen. Op deze manier komen we los van de traditionele sectoren. Immers, resultaten voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden én met onze private en maatschappelijke partners. Onze opgavegerichte samenwerking ondersteunt deze beweging naar samenwerking in allianties. De opgaven van de Groene Metropoolregio bieden focus op concrete speerpunten vanuit een integrale blik.

VIJF INTEGRALE OPGAVEN

De vijf opgaven bestrijken een logische ‘deelverzameling’ van het integraal werken.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:

- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma’s én de agenda’s van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.

SAMENHANG OPGAVEN

- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden en partners op provinciaal, Rijks- en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

De Verbonden regio, de Productieve regio, de Circulaire regio en de Ontspannen regio combineren ieder een aantal beleidssectoren en domeinen met elkaar. De Groene groeiregio zet juist de integrale samenwerking en integrale afweging van ruimteclaims in de leefomgeving centraal, en adresseert zo de kernambitie van de visie. De Groene groeiregio is daarmee integrerend van karakter.

We pakken de opgaven in samenhang op. Dat is de kracht van onze werkwijze: vanuit verschillende invalshoeken werken we aan de maatschappelijke opgaven en versterken we elkaars acties. Deze agenda is richtinggevend en maakt integraliteit beheersbaar en handzaam. We herkennen de cross overs tussen de opgaven, maken afspraken welke opgave leidend is en wat de andere opgave(n) inbrengt of inbrengen. Bovenstaande visualisatie geeft een beeld van de samenhang tussen de opgaven. Deze visualisatie is ook als bijlage 1 bijgevoegd.

OPGAVEN: SPEERPUNTEN EN ACTIVITEITEN

De regionale agenda gaat uit van wat we met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor het komende jaar of jaren.
Per opgave zijn doelen, resultaten, een planning en een indicatie voor de benodigde middelen inzichtelijk gemaakt. De uitvoering van deze acties doen we natuurlijk niet alleen. Per opgave is beschreven met welke partners we samenwerken om onze ambities te realiseren.

De consultatie door de 18 gemeenten op basis van de concept-agenda 2022 hebben bijgedragen aan diverse wijzigingen:

- De doelstellingen 'over vijf jaar' hebben we kritisch bekeken op haalbaarheid binnen vijf jaar. Waar deze te ambitieus zijn, temporiseren we de doelstellingen.
- We hebben de doelstellingen "over vijf jaar" waar mogelijk en nodig geconcretiseerd. Waar dit nog niet mogelijk is, vindt concretisering in 2022 plaats. We doen dit in het licht van de regionale agenda van 2023 en verder en de ontwikkeling van een Monitor Brede Welvaart.
- We hebben alle acties per opgave omgevormd tot een concreet resultaat, zodat duidelijk is welke concrete resultaten per opgave en speerpunt beoogd worden. Zeker bij de opgaven of speerpunten waarop regionale samenwerking tot nu toe beperkt was, zal het vaak gaan om een tussen- of procesresultaat. In die gevallen benoemen we wat het doel hiervan is en wat we met deze resultaten gaan doen. Wij zien het proces van totstandkoming van de regionale agenda 2023 en verder als een natuurlijk moment om (op basis van de proces- of tussenresultaten die we in 2022 opleveren) onze regionale inzet te herijken en te beslissen of we bepaalde speerpunten en acties regionaal willen blijven oppakken of niet (no go/go moment).
- Daar waar mogelijk hebben we de voorgestelde regionale inspanningen voorzien van een voorbeeld dat laat zien hoe regionale resultaten zich vertalen naar concrete resultaten op lokaal niveau.
- In de financiële paragraaf en in de concept-investeringsagenda[1] geven we zoveel mogelijk aan waar wij concrete kansen zien voor externe financiering.
- De samenhang tussen de opgaven hebben we concreter in de teksten van de opgaven opgenomen.
- De rolverdeling tussen The Economic Board en de Groene Metropoolregio hebben we opgenomen in bestuursakkoord en investeringsagenda en expliciet verwoord in de opgaven, vooral bij Productieve en Circulaire regio. Daar waar het niet mogelijk is om in deze fase een concrete taakverdeling op te nemen, vermelden we dat.
- In onze visie hebben we aangegeven dat de beleving van onze bijzondere landschappen zich ontwikkelt van monocultuur en functiescheiding (landbouw versus natuur) naar (bio) diversiteit en multifunctionaliteit. In de uitwerking van de visie in de regionale agenda, hebben we natuur, biodiversiteit en landbouw dan ook een plek gegeven als belangrijk onderdeel van het landschappelijk raamwerk van onze regio bij de opgaven Ontspannen regio (speerpunt groen-blauw raamwerk) en Groene groeiregio (verstedelijkingsstrategie).
- De specifieke punten per opgave die door de gemeenten zijn ingebracht, zijn verwerkt in de tekst van de betreffende opgave door het opnemen van verduidelijkende teksten of voorbeelden.
- Als uit de consultatieronde is gebleken dat er gemeenten voornemens zijn niet mee te doen met een opgave, zijn de kosten voor de opgave naar beneden bijgesteld, door resultaten te faseren of capaciteit anders in te zetten. Hiermee bereiken we dat de inwonerbijdrage niet omhoog hoeft, als deze gemeenten inderdaad besluiten niet mee te doen.

1 De Groene Metropoolregio (GMR), de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB) willen samen de potentie van de regio Arnhem-Nijmegen ten volle benutten en hiervoor hun krachten bundelen. Om de samenwerking te verankeren en concreet vorm te geven, zijn zij voornemens een bestuursakkoord te sluiten. De investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022 is een belangrijke uitwerking hiervan.

AGGLOMERATIEKRACHT EN PUBLIC AFFAIRS

Belangrijk doel van en noodzakelijk voor het realiseren van onze visie is het vergroten van de agglomeratiekracht van de regio: over vijf jaar is de Groene Metropoolregio zichtbaar als (inter-) nationaal toonaangevende regio op het gebied van circulaire verstedelijking en landschap.
Met agglomeratiekracht wordt bedoeld de slagkracht die de regio heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt om de ambities te realiseren. Dit vraagt om een sterk samenspel tussen de 18 gemeenten en onze partners (hogere overheden, bedrijven en kennisinstellingen). De opdracht is om het regionale netwerk op meerdere dimensies (bestuurlijk, organisatorisch, economisch, cultureel) te versterken om de agglomoratievoordelen van onze regio te verzilveren en te versterken op die dimensies waarop de regio nog onvoldoende scoort.

Het versterken van agglomeratiekracht was tot nu toe een speerpunt binnen de opgave Groene groei. Omdat dit deze opgave overstijgt, hebben we besloten dit speerpunt uit de opgave Groene groeiregio te halen en vanuit het regiobureau op te pakken, in nauwe afstemming met de opgaven. Samen met onze partners gaan we hiermee aan de slag.

Door het beter benutten van onze agglomeratiekracht, zijn we ook beter in staat steun voor onze regionale ontwikkeling te realiseren. Naast de positionering van onze regio als Groene Metropoolregio, vormen profilering en lobby de drie dragers onze Public Affairsstrategie. De inzet, vanuit de vijf regionale opgaven, richt zich op Brussel, Den Haag en onze oosterburen (Nordrhein-Westfalen). Iedere opgave heeft een eigen, gerichte, inzet die we weer samen met de partners (stakeholders) in de regio ontwikkelen.

Voor Europa wordt – vanuit de opgaven en The Economic Board – onverminderd ingezet op EU-relevante thema's Energy, Mobility, Circulair en Health & Hightech. Regionale speerpunten zitten in de aanpak verwerkt voor zover de EU hierop kansen biedt en inzet concreet genoeg vanuit de regio is.

Voor het Rijk wordt ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid zodat het Rijk de regio ziet als relevante gesprekspartner. Veel regionale speerpunten kunnen alleen gerealiseerd worden met actieve steun van het Rijk. Er zijn voor Den Haag daarom 6 lobbydoelen opgesteld die rechtstreeks uit de opgaven komen:

1. Circulair bouwen op grote schaal.
2. Betaalbaar wonen in een groene omgeving
3. 100.00 nieuwe inwoners vraagt om slimmere mobiliteit (spoorcorridor en hubs).
4. Steun ConnectR: het groene verdienvermogen van Nederland.
5. Pas Health & Hightech en AI uit de regio toe in de gezondheidszorg.
6. Meer woningen, meer groen.

Hiernaast worden natuurlijk ook landelijke ontwikkelingen en eventuele contacten gevolgd voor andere speerpunten.

BREDE WELVAART

Brede Welvaart gaat over de kwaliteit van het leven; het welzijn van de inwoners. Uit onderzoek[2] blijkt dat de Brede Welvaartsscore voor onze regio negatief afwijkt van de omliggende regio's en het landelijke gemiddelde. Binnen deze integrale welvaartsindicator zijn elf welvaartsdimensies samengebracht. In de Monitor Brede Welvaart (CBS) wordt de ontwikkeling van brede welvaart (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) in kaart gebracht. Aan de hand van meer dan veertig indicatoren geeft de monitor een beeld van de staat en ontwikkeling van de samenleving.

We richten onze gezamenlijke agenda op het borgen van die dimensies van brede welvaart waarop de regio goed scoort en maken werk van die dimensies die onder de maat scoren. Samen met onder meer de provincie Gelderland (in het kader van 'Kracht van Oost') gaan we aan de slag met de ontwikkeling van een passende monitor, die het mogelijk maakt om onze gezamenlijke agenda te richten. Het maken van een dergelijke monitor is geen sinecure. We zullen dit dan ook stapsgewijs oppakken.

2 Essay 'Kracht van Oost' Rabobank 27-10-2020.

ORGANISATIE OPGAVEN

Het bestuurlijk opgaveteam (BOT, voor de samenstelling hiervan wordt verwezen naar bijlage 2) stuurt de uitvoering van de opgave aan, bewaakt voortgang en stelt zo nodig bij. Zij doet dit op advies van het opgaveteam, bestaande uit de opgavemanager en een coördinator per speerpunt. Deze speerpunt-coördinatoren zorgen voor de verbinding met de gemeenten door een werkgroep in te richten per speerpunt. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van de deelnemende gemeenten, waarbij gelet wordt op spreiding over de hele regio. Daarnaast worden alle relevante ambtenaren regelmatig op de hoogte gehouden en om input gevraagd.

Betrokkenheid van alle bestuurders bij de uitvoering van de regionale agenda is essentieel. Tijdens de regio-ochtenden en de Regio Overleg(t)-dagen informeert het BOT de overige regiobestuurders over de voortgang van de uitvoering van de opgave. Deze ontmoetingen hebben een interactief karakter. Daarnaast organiseert het regiobureau raadsontmoetingen om raadsleden te informeren over de ontwikkelingen rondom de opgaven.

TRIPLE HELIX-SAMENWERKING EN BESTUURSAKKOORD

Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak en in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek). We werken dan ook met veel partners samen om de ambities binnen onze opgaven te verwezenlijken. Soms doen ze een groot deel van de uitvoering, soms zijn ze mede-initiatiefnemer, medefinancier of supporter. Belangrijk zijn de samenwerkingsrelaties met de provincie Gelderland en The Economic Board. Gezamenlijk zien wij het als onze verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen in de regionale samenwerking. Voor de uitvoering van de regionale agenda en de realisatie van onze gezamenlijke doelen, is een consistente, meerjarige samenwerking tussen deze drie partijen nodig. We bekrachtigen deze samenwerking in een bestuursakkoord, met een bijbehorende investeringsagenda, waarin partijen in 2022 ieder hun commitment bekrachtigen. De provincie streeft ernaar om in 2022 de bijdrage van de gemeenten aan de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio te verdubbelen. De provincie zal per project/initiatief afwegen of en hoe het project/initiatief bijdraagt aan de verschillende provinciale doelen.

INTEKENEN OP OPGAVEN DOOR GEMEENTEN

Als een gemeente besluit mee te doen aan een opgave, dan tekent het college, na het besluit van de gemeenteraad, hiertoe een opgave-overeenkomst. Hiermee zegt de gemeente toe de benodigde middelen ter beschikking te stellen. De basis voor deze overeenkomst ligt in artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling. In de overeenkomst staan doel van de samenwerking, de resultaten en activiteiten van de opgave, de gemeentelijke bijdrage in financiën en de duur van de overeenkomst.

OVERZICHT PROCES

Voor elke opgave wordt door het BOT een actie- of programmaplan uitgewerkt voor 2022 wat een verdere uitwerking vormt van de acties. Dit werkdocument wordt gedeeld met de betrokken ambtenaren en wethouders. Over elk jaar zal natuurlijk ook verantwoording afgelegd worden door het BOT over de bereikte resultaten. Deze verantwoording wordt toegelicht tijdens de Regio Overleg(t)-dagen, regio-ochtenden en raadsontmoetingen.

In het voorjaar van 2022 wordt aan de gemeenten de volgende concept-regionale agenda voorgelegd, namelijk die van 2023 en verder. Zoals al eerder gezegd, heeft deze een meerjarig karakter. Daarbij wordt uiteraard een link gelegd met de bereikte resultaten in 2021 en de eerste maanden van 2022.

VERBONDEN REGIO

OVER VIJF JAAR:
Kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust en veilig wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

AMBITIE & SPEERPUNTEN

Speerpunten Verbonden regio

- 1 Gebiedsgerichte corridoraanpak
- 2 Regionaal (snel)fietspadennetwerk
- 3 Hubs en knooppunten
- 4 Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
- 5 Verkeersveiligheid

Wij willen de regionale en stedelijke bereikbaarheid (zeker in het kader van de grote woningbouwopgaven) waarborgen door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H)OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Dit zorgt voor duurzamere mobiliteit en lucht op het regionale wegennet. Wij zetten maximaal in op een structurele mobiliteitsaanpak, waarbij de regio een belangrijke speler binnen het publiek/private netwerk is.

In de voorloper van deze regionale agenda, de Agenda Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid uit 2019, zaten 6 sporen: Weg, Spoor, Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), Fiets, Slim en Schoon Onderweg, Verkeersveiligheid. De doelen en projecten uit die agenda zijn nog steeds actueel. De vijf speerpunten in deze agenda zijn integraler opgezet en sluiten beter aan bij de Gelderse Mobiliteitsvisie.

De opgave van de Verbonden regio komt voor het overgrote deel overeen met de koers die in 2019 is ingezet met het ambitiedocument duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. In 2021 zijn een groot aantal activiteiten opgestart die in 2022 e.v. doorlopen. Veel processen hebben een langdurige doorlooptijd. Samen met de provincie Gelderland is een start gemaakt met het maken van een nieuwe regionaal multimodaal verkeersmodel en starten we de verkenningen rondom de gebiedsgerichte corridors. De regio zet in 2022 sterk in op een aantal majeure processen/projecten als de A50, A12 en de spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied. Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg werken wij nauw samen met het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers. Dit deelprogramma loopt nog door tot en met 2022. Daarnaast starten wij met investeringsagenda's (o.a. Hubs & knooppunten, fiets en verkeersveiligheid).
Dit is een belangrijke input voor o.a. de provincie Gelderland om financiële middelen beschikbaar te stellen. De afspraken die worden gemaakt in de Verstedelijkingsstrategie hebben eveneens gevolgen voor de potentiële mobiliteitsprojecten.

Logistiek is geen apart speerpunt binnen de Verbonden regio. Wel willen wij de logistiek slimmer en duurzamer maken. In 2021 verkennen we hoe we in onze regio de economische kansen van de logistieke sector verder kunnen versterken. Op basis van deze verkenning worden in 2022 verdere stappen gezet op het gebied van logistiek. Er wordt een relatie gelegd met de logistieke corridor (samenwerking met de provincie Gelderland en TEB), het verduurzamen van de bouwlogistiek, digitalisering, binnenstad-

logistiek, truckparking en het verduurzamen van de binnenvaart.

Wij stellen de reiziger centraal en verleiden de reiziger om slimme en schone keuzes te maken. We benutten mobiliteitsnetwerken beter en zetten in op actieve en schone mobiliteit. We stimuleren slim en schoon reizen door: De vorming van mobiliteitshubs, het stimuleren van fietsen en lopen, het HOV-netwerk te vergroten en te versterken en op de langere afstanden in te zetten op openbaar vervoer/spoor. De Groene Metropoolregio is geen uitvoerende organisatie in het fysieke domein. Wij leggen geen fietspaden of rotondes aan. Wel kunnen wij samen met de gemeenten en partners initiëren, stimuleren en adviseren van en over bovenlokale projecten en processen die bijdragen aan onze gezamenlijke opgaven. Daar ligt onze kracht.

Nederland bereikbaar houden is een kwestie van samenwerken. Door te investeren in ons partnerschap, kunnen we toewerken naar een goede doorstroming in de regio. Rijkswaterstaat wil als partner graag met de Groene Metropoolregio samenwerken om het mobiliteitsnetwerk te optimaliseren.
- Marjolijn v.d. Zandschulp, Hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Oost-Nederland

PARTNERS

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is één van de partners binnen het beleidsveld Mobiliteit. De acties uit deze regionale agenda voeren we samen met partners uit.

PROVINCIE GELDERLAND

De doelen zijn sterk in lijn met elkaar. Veel van onze processen en projecten pakken we gezamenlijk op. In nauw overleg wordt bepaald wie het voortouw heeft. Dit geldt grotendeels ook voor de overige overheden (Rijk, andere regio's en de individuele gemeenten) en het Waterschap. Wij versterken de relatie met andere regio's via een actieve rol bij het Gemeentelijk Netwerk Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI). Ook adviseren wij bij verschillende rijksprocessen en stemmen wij programma's op elkaar af.

THE ECONOMIC BOARD (TEB)

Hecht veel belang aan de mobiliteitsopgaven, omdat die van wezenlijk belang zijn voor een goed vestigingsklimaat. Wij maken graag gebruik van het netwerk van TEB om deze opgave verder te brengen. Rondom lobby en communicatie van strategische projecten kijken wij samen naar ieders rol en helpen en versterken we elkaar.

BEDRIJFSLEVEN

Wij betrekken het bedrijfsleven actief bij onze initiatieven. Belangrijke partners met wie we in het vervolgtraject afstemmen zijn: ondernemers, ondernemerscollectieven, koepelorganisaties. Ook aanbieders van mobiliteitsdiensten zijn een belangrijke partij om tot gerichte implementatie te komen.

KENNISINSTELLINGEN

Kennisinstellingen als Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Van Hall Larenstein en ROC's dragen op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van Mobiliteit.

RVMT

Het Regionaal verkeersmanagementteam Arnhem Nijmegen (RVMT) is een samenwerking van wegbeheerders in onze regio (Rijk, provincie en gemeenten).

VERVOERSORGANISATIE REGIO ARNHEM NIJMEGEN

De Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen organiseert aanvullend vervoer voor mensen die gebruik maken van Wmo, Jeugdwet, leerlingenvervoer en kleinschalig OV in de regio. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor het aanvullend vervoer.

SPEERPUNT 1

GEBIEDSGERICHTE CORRIDORAANPAK

OVER VIJF JAAR:

- Realiseren we samen gebiedsgerichte projecten in corridors van weg, rail en water.
- Hebben we goede (OV-) verbindingen naar Utrecht, Eindhoven, Zwolle én Duitsland (ICE).
- Is de capaciteit van het regionale infrastructuurnetwerk vergroot en dragen wij met projecten bij aan het verbeteren van de leef-omgeving.

Dit speerpunt richt zich op de ontwikkeling van de (infrastructuur)corridors in de regio vanuit een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat om het verbeteren van interne en externe verbindingen over weg, rail en water vanuit een integrale blik op de leefomgeving. Het vergroten van de capaciteit op het mobiliteitsnetwerk koppelen we aan het verbeteren van de directe leefomgeving. Voor onze inwoners, werknemers, bezoekers en passanten. Dit vraagt en zorgvuldige afweging tussen het goederenvervoer (per spoor) en het toenemend reizigersvervoer. Ook moet rekening worden gehouden met de ontwikkeling van de verstedelijking en de leefbaarheid in de kernen langs de corridors, waaronder het hoogwaardige openbaar vervoer en het binnenstedelijk HOV. Wij spelen een adviserende rol bij de nieuwe provinciale aanbesteding van het openbaar vervoer in onze regio.

In dit speerpunt richten we ons ook op de versterking van verbindingen tussen de economische kerngebieden. Hierbij gaat het om de verbindingen met drukbezochte (werk)locaties in de regio en externe verbindingen met onze buurregio's zoals Utrecht, Eindhoven en Zwolle. Op internationaal niveau staat de verbinding met Duitsland, de ICE en de verkenning van euregionale verbindingen met het Europese achterland op de agenda. Deze schakel is onderdeel van Europese en Duitse spoorplannen.

RESULTATEN 2022

REGIONAAL TOEKOMSTBEELD OV 2040
Regionale vertaling, inclusief bijbehorende uitvoeringsagenda. Een verkenning en aanpak met een strategie voor de regio en een handreiking om de rol van het (regionale) spoor te versterken.

A12 SPOORCORRIDOR RANDSTAD-ARNHEM-RUHRGEBIED
Het versterken van de spoorcorridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. Wij maken een analyse van de kansen en mogelijkheden. Hierbij werken we nauw samen met de provincie en het Rijk.

IMPLEMENTEREN ACTIEPLAN HOV
De betrokken gemeenten ondersteunen bij de planvoorbereiding.

REGIONAAL MULTIMODAAL NETWERK-MANAGEMENTKADER EN VERKEERSMODEL
In 2022 leveren wij 2 producten op:
1. Een regionaal multimodaal netwerkmanagementkader met een leidraad naar de wegbeheerders hoe hier mee om te gaan.
2. Een multimodaal verkeersmodel, waarmee mobiliteitsvraagstukken kunnen worden geanalyseerd.

AANPAK A50
Maken van samenwerkingsafspraken over de korte termijnaanpak A50 met de provincie en andere partners. Daarnaast participeren we binnen de projectorganisatie en adviseren we over de Mirt-verkenning A50.

GEBIEDSGERICHTE CORRIDORS
Wij spelen een belangrijke initiërende en coördinerende rol bij de verschillende gebiedsverkenningen. Het voortouw ligt bij Rijkswaterstaat of de provincie Gelderland. In 2022 zullen 3 gebiedsaanpakken worden afgerond:
- A325 corridor

Gebiedsgerichte corridoraanpak	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Regionaal toekomstbeeld OV2040					
A12 spoorcorridor					
Implementatie Actieplan HOV					
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagement-kader					
Toepassen van het nieuwe Regionaal Multimaal Model Arnhem Nijmegen					
Korte termijnaanpak A50					
Verkennen gebiedsaanpak A325 corridor					
Gebiedsaanpak Zuid- en Westflank Nijmegen					
Verkennen gebiedsaanpak Oostflank Arnhem					

SPEERPUNT 2

REGIONAAL (SNEL) FIETSPADENNETWERK

OVER VIJF JAAR:

- Gebruiken inwoners, werknemers en bezoekers steeds vaker de fiets.
- Fietsen zij gemiddeld langere afstanden op meer verkeersveilige routes in de regio.
- Zijn er betere aansluitingen op het lokale fietsnetwerk (woon-werk en recreatief).

We zetten vol in op de fiets! De fiets wordt steeds populairder. Wij stimuleren en faciliteren deze groeiende populariteit. Wij willen een sterke toename van het fietsgebruik met positieve gevolgen voor gezondheid, vitaliteit, luchtkwaliteit en leefomgeving. Het doel is het vergroten van fietsgebruik in en naar de stad naar 35%. Wij zien grote samenhang met de realisatie van hubs en verkeersveiligheid. Tevens is er een relatie met het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) en de daarbij behorende subsidiemogelijkheden, waarvoor wij al in 2021 zijn gestart met het toewerken naar een (geprioriteerde) lijst van potentiële projecten.

Begin 2019 heeft de regio een position paper 'aantrekkelijk fietsnetwerk' gemaakt. Deze vormt een leidraad voor onze inzet en subsidiemogelijkheden. In 2022 komen wij met een bijgestelde werkagenda die het kader biedt voor maatregelen en prioriteiten. Het netwerk van snelle fietsroutes is nog niet af. Het moet in de regio makkelijker worden om naar een snelle fietsroute te fietsen; of naar een hub of knooppunt, zoals een station. Om ketenmobiliteit te stimuleren is het van belang dat de overstap comfortabel en gemakkelijk is. De overstap tussen fiets en openbaar vervoer optimaliseren we daarom verder. Met de ligging aan rivieren kent de regio veel bruggen. De bruggen vallen veelal samen met de tracés van de snelfietsroutes. De op- en afgangen van bruggen moeten beter. Naast voorzieningen die de ruggengraat van het fietsnetwerk versterken, is aandacht nodig voor doorfietsroutes tussen kernen en binnen steden. Ook veilige schoolfietsroutes vallen hieronder.

RESULTATEN 2022

OPSTELLEN MEERJAREN REGIOAGENDA FIETS (MRF)
Ontwikkelen van een meerjarige regionale investeringsagenda voor de fiets, gericht op een betere prioritering en programmering van (potentiële) fietsprojecten in de regio.

VERKENNING UTILITAIRE FIETSROUTES
Nadere verkenning naar een betere aansluiting en gebruik van utilitaire fietsroutes (voor woon-werkverkeer) op het recreatieve fietsnetwerk in de regio.

VERKENNING SNELLE FIETSROUTES
Opleveren van een viertal verkenningen van potentieel te realiseren snelle fietsroutes inclusief het in kaart brengen van de knelpunten in de aansluiting op lokale netwerken.

VOORBEREIDEN PLANVORMING WESTFLANKROUTE ARNHEM – ELST – NIJMEGEN
Analyse stedelijk netwerk in relatie tot intelligente verkeerslichten (I-vri's).
Analyse van de aansluiting van intelligente vri's (datagedreven verkeerslichten) op het stedelijk fietsnetwerk. Deze analyse zal ter beschikking worden gesteld aan de individuele wegbeheerder/gemeenten.

STIMULERINGSPROJECTEN 'HEEL GELDERLAND FIETST' EN FIETSBURGEMEESTER ARNHEM-NIJMEGEN
Regionale uitwerking van de provinciale campagne 'Heel Gelderland fietst' en het inzetten van de fietsburgemeester om het gebruik van de fiets te vergroten door bijv. fiets-challenges.

Regionaal (snel)fietspadennetwerk	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets					
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes					
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss					
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel					
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem					
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem					
Voorbereiden planvorming Westflankroute					
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's					
Stimuleringsprojecten heel Gelderland fietst en fietsburgemeester					

SPEERPUNT 3

HUBS EN KNOOPPUNTEN

OVER VIJF JAAR:

- Zijn er met partners (nieuwe) mobiliteitshubs en knooppunten in stad en regio gerealiseerd waar we een betere koppeling maken tussen het regionale en stedelijke infrastructuurnetwerk.
- Bieden wij nieuwe vormen van duurzame mobiliteit aan (deelvervoer, elektrisch, MaaS[3]).
- Zorgen wij voor 'mobiliteit op maat' als onderdeel van het vraagafhankelijk vervoer in de regio.

3 Mobility as a Service.

Dit speerpunt richt zich op het zo efficiënt mogelijk verknopen van modaliteiten op strategische locaties. Met de ontwikkeling van knooppunten en mobiliteitshubs werken we samen met onze partners aan steeds beter bereikbare van de regio. Het kan hier gaan om fysieke ontwikkeling van knooppunten of de ontwikkeling van ehubs, deelvervoer, elektrisch vervoer en MaaS-constructies. Waarbij we ook inspelen op vraagafhankelijk vervoer in de kleinere kernen van de regio met mobiliteit op maatconstructies.

De focus ligt op het regionale netwerk.
Wij richten ons op die hubs die van meerwaarde zijn voor het regionale mobiliteitssysteem.
De doelstelling is tweeledig: het verlichten van de druk op het verkeersnetwerk rond drukbezochte plekken en het stimuleren en faciliteren van duurzame vormen van mobiliteit. Hier zoeken we de aansluiting bij lopende ruimtelijke ontwikkelingen en de andere regionale opgaven. Wij hanteren het uitgangspunt om nieuwe woningen zoveel mogelijk te programmeren nabij (H)OV en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd (o.a. bij station Nijmegen, Arnhem-Oost).

De samenhang en meerwaarde van hubs vanuit verschillende invalshoeken staat centraal.
Denk hierbij aan de aansluiting op woon- en werklocaties, binnensteden, voorzieningen en recreatieve hotspots. Maar ook de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit zoals de uitbreiding van het regionale (snel)fietsnetwerk en HOV-netwerk. We kijken op drie schaalniveaus naar het functioneren van hubs en knooppunten:

overstaphubs, ontsluitingshubs en speciale hubs.

RESULTATEN 2022

MEERJARIGE INVESTERINGSAGENDA
Ontwikkelen en actualiseren van de meerjarige investeringsagenda regionale hubs en knooppunten.

PLANVOORBEREIDING KANSRIJKE HUBS
Verkenning, planvoorbereiding en opstarten van 1e fase investeringsimpuls mobiliteitshubs.

STATIONSGEBIED NIJMEGEN
Het stationsgebied Nijmegen is een belangrijk knooppunt in het regionale mobiliteitsnetwerk.
De regio adviseert over de plannen voor realisatie van het stationsgebied Nijmegen. Dit is inclusief dexverbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving met het oog op de realisatie van wonen en werken in de directe omgeving.

MOBILITEIT OP MAAT/HUBTAXI
Uitwerken Mobiliteit op Maat in relatie tot het project haltetaxiRRReis van de provincie Gelderland. In april 2022 zal het project haltetaxiRRReis van start gaan. Samen met de gemeenten zullen wij onderzoeken welke aanvullende maatregelen nodig/wenselijk zijn.

FIETSPARKEREN/GRATIS STALLEN
Analyseren van de gemeentelijke kansen en mogelijkheden voor fietsparkeren en gratis stallen.

Hubs en knooppunten	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Meerjarige investeringsagenda					
Verkennen en planvoorbereiding kansrijke hubs					
Adviseren station Nijmegen					
Uitwerken Mobiliteit op Maat					
Fietsparkeren en gratis stallen					

SPEERPUNT 4

GEDRAGSAANPAK DUURZAME MOBILITEIT

OVER VIJF JAAR:

- Maken meer inwoners, werknemers en bezoekers gebruik van duurzame vormen van mobiliteit,
- Wordt de capaciteit van het regionale infrastructuurnetwerk beter benut.

Dit speerpunt richt zich op gedragsbeïnvloeding van de verkeersdeelnemers. Doel is het beter benutten van de het mobiliteitsnetwerk door ons nadrukkelijk te richten op de beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuzen.
Een belangrijk programma binnen dit speerpunt is 'Slim & Schoon Onderweg'. De 18 regio-gemeenten, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en VNO-NCW werken samen in dit programma om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, waarbij de activiteiten en maatregelen geordend zijn volgens drie programmalijnen:

- Programmalijn 1: Gezamenlijke aanpak mobiliteitsgedrag.
- Programmalijn 2: Krachtenbundeling Slimme mobiliteit.
- Programmalijn 3: Stimuleren Duurzame mobiliteit.

Hiervoor wordt jaarlijks een uitvoerings-programma gemaakt. Voor 2022 is deze nog niet gereed. Deze wordt in het najaar van 2021 voorgelegd. Voor de looptijd van het programma (2019 – 2022) zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Minimaal 20.000 extra slimme en duurzame reizigers.
- Minimaal 20.000 minder autoritten.
- Regionale bijdrage aan reductie CO2 wegver-keer (75 kton in 2022).
- Reductie autoverkeer met 10% op kwetsbare corridors gericht op verbetering van de door-stroming en vergroting van de leefbaarheid.

Dit doen we door mensen te stimuleren om minder te reizen, op een ander tijdstip, met een ander vervoermiddel of via een andere route. Ook zetten we in op smart mobility om de mobiliteit zo goed mogelijk te faciliteren.

RESULTATEN 2022

COMMUNICATIE EN MONITORING GEDRAG EN VERKEERSDEELNAME IN DE REGIO
Het ontwikkelen van regionale campagnes gericht op werknemers, werkgevers, bewoners en bezoekers voor verduurzaming van hun mobiliteits-gedrag. Digitale monitoring van de verkeersdeel-name en analyse van mobiliteitsdata.

INNOVATIEVE EN DUURZAME MOBILITEITSPROJECTEN
Het verkennen en realiseren van innovatieve projecten, inclusief subsidies hiervoor, van duurzame pilots of experimenten in de regio voor vernieuwende vormen van duurzame mobiliteit.

SLIM & SCHOON ONDERWEG
Het realiseren van het uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg 2022.

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Communicatie en monitoring					
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten					
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg					

SPEERPUNT 5

VERKEERSVEILIGHEID

OVER VIJF JAAR:

- Is de verkeersveiligheid in de hele regio verbeterd.
- Is er een dalende lijn in het aantal doden en gewonden in alle regionale gemeenten.

De regio wil extra aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, waarvoor in 2019

het Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid door VNG en IPO is getekend. De regio werkt samen met de provincie Gelderland en het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid aan onder meer een integraal en uniform verkeersveiligheidsbeleid. We doen al veel, maar er liggen belangrijke kansen om het meer regionaal te doen. Door van tevoren initiatief te nemen om risico's aan te pakken, in plaats van pas maatregelen treffen als er een ongeluk is gebeurd. Onze aanpak past binnen het landelijk kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Onze hoofdopgave is dat iedereen elke dag weer veilig thuiskomt. Elk verkeersslachtoffer is er één teveel. Het in 2019 vastgestelde position paper Verkeersveiligheid vormt de leidraad voor onze aanpak, met als kern een meer gerichte, risicogestuurde en proactieve aanpak.

RESULTATEN 2022

REGIONALE UITWERKING STRATEGISCH PLAN VERKEERSVEILIGHEID (SPV)
Het initiëren en coördineren van regionale studies die bijdragen aan de kaders van het SPV.

INVESTERINGSAGENDA VERKEERSVEILIGHEID
Het opstellen van een meerjarige investeringsagenda verkeersveiligheid.

HANDREIKING VEILIGE LANDBOUWROUTES
Het opstellen van een handreiking over veilige landbouwroutes en deze ter beschikking stellen aan de wegbeheerders.

ANALYSE PAKKETDIENSTEN
Het analyseren van de knelpunten en kansen/mogelijkheden om de verkeersveiligheid te verbeteren.

IMPLEMENTATIE GEDRAGSAANPAK
Samen met het Regionaal orgaan Verkeersveiligheid Oost Nederland ondersteunen wij en adviseren wij over de gemeentelijke projecten uit het jaarplan.

Verkeersveiligheid	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Regionale uitwerking SPV					
Meerjarige investeringsagenda					
Handreiking landbouwroutes					
Analyse pakketdiensten					
Implementatie gedragsaanpak					

PRODUCTIEVE REGIO

OVER VIJF JAAR:
Is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen en positie van bedrijven is versterkt, de productiviteit van bedrijven toegenomen. Werkgelegenheid is gestegen, er is een wendbare arbeidsmarkt en externe gelden zijn binnengehaald om te investeren in onze economie.

AMBITIE & SPEERPUNTEN

Speerpunten Productieve regio

- 1 Stimuleren ondernemerschap MKB
- 2 Human capital: onderwijs en arbeidsmarkt
- 3 Doorontwikkeling Health, Hightech & Energy
- 4 Versterking van duurzame logistiek
- 5 Toekomstbestendige werklocaties

INNOVATIE EN WERKGELEGENHEID

Onze regio kent veel innovatiekracht en de vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en een goede productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren om te komen tot een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties, passend bij het DNA van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

TOEKOMSTBESTENDIG MKB

Het MKB staat voor een aantal uitdagingen. Onder andere het herstel na de COVID-19 crisis, digitalisering en personeelstekorten. Voor de korte termijn ondersteunen wij ons bedrijfsleven hierbij. Hiervoor maken wij inzichtelijk wat er beschikbaar is aan financiële mogelijkheden (w.o. subsidies) tot een bedrag van 1 miljoen. Grotere bedrijven weten de weg naar financiering wel te vinden, maar voor het MKB is dat vaak lastig. Via onze communicatiemiddelen maken we deze informatie toegankelijk en zichtbaar voor ondernemers. Ook inventariseren wij wat gemeenten al doen aan COVID-ondersteuning voor bedrijven en delen de ervaringen en best practices met de regio.

Voor de lange termijn zetten we ons in voor een versterking van de economische basis, waarin bedrijven zich willen vestigen en kunnen groeien. Dit is belangrijk voor het verdienvermogen, de werkgelegenheid en de welvaart van onze inwoners. Vanuit de Groene Metropoolregio dragen we op een aantal thema's bij aan deze structuurversterking, het innovatieve vermogen van onze economie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

ECONOMISCHE MONITOR

In 2021 starten wij met een Economische Monitor met data die van belang zijn voor de ambities binnen deze opgave. Daarbij maken we slim gebruik van beschikbare data en voorbeelden. Elke twee jaar wordt de monitor geactualiseerd.

Zo kunnen we resultaten monitoren en bijsturen waar nodig.

De Groene Metropoolregio gaat in 2022 aan de slag met een Monitor Brede Welvaart (zie inleiding). We zorgen ervoor dat de Economische Monitor hier goed op aansluit. In de Economische Monitor inventariseren we ook welke sectoren en bedrijventerreinen het meest bijdragen aan de economische groei, de werkgelegenheid en de banen van de toekomst. Dit is input voor toekomstige beleidskeuzes. Juist voor deze ontwikkelingen willen wij ruimte bieden in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW).

HUMAN CAPITAL

Met de gevolgen van COVID-19 crisis enerzijds en de krapte op de arbeidsmarkt in sommige sectoren anderzijds willen wij met het opstellen van een regiobrede Human Capital Agenda een start maken met het bereiken van onze doelstellingen: vraag en aanbod in balans brengen en een wendbare arbeidsmarkt creëren. Dit doen we samen met TEB en de provincie. Met de Human Capital Agenda bundelen we krachten en brengen we focus aan. Op basis van een verkenning naar bestaande instrumenten focussen we ons op de instrumenten die het meeste bijdragen aan de regionale doelstellingen. In 2022 borduren we voort op deze agenda voor toekomstige acties.

DUURZAME LOGISTIEK

Wij werken in 2021 samen met de Verbonden regio, de HAN, de provincie, VNO-NCW en Logistics Valley aan een regionale visie en een gezamenlijke koers op logistiek. Waar liggen kansen en mogelijkheden? Wat komt op ons af en hoe kunnen we daarop inspelen? Daarbij komen ook onderwerpen aan bod als bouwlogistiek, leefbaarheid, binnenvaart en havens, stadsdistributie, ehubs, duurzame brandstoffen. Wat gebeurt al en door wie? Wat is daarbij de rol van de regio? Op basis van deze visie kunnen we gefundeerde keuzes maken voor vervolgacties op logistiek.

PARTNERS

Bij het bereiken van onze doelen, is de samenwerking met onze partners van groot belang, waaronder de samenwerking met de provincie en The Economic Board (TEB).

Voor de uitvoering van twee speerpunten in deze opgave speelt TEB een belangrijke rol. Het gaat daarbij om de speerpunten 'Doorontwikkeling van de kansrijke clusters' en 'Human capital'. TEB heeft een groot triple helix netwerk. Met de helixgroepen Arbeidsmarkt, Health, Hightech & Food en Energy is er een samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen en deze vervult een belangrijke rol in het aanjagen van innovaties, het verder brengen en uitvoeren van projecten, verbindingen leggen met het bedrijfsleven en de economische profilering van de regio. De civic entrepreneurs van TEB zijn de coördinatoren van deze helixgroepen. We zijn met provincie en TEB in gesprek om de samenwerking verder vorm te geven.

Daarnaast is de samenwerking met andere partners van belang. De afstemming met deze partners pakken we actief op.

Onze partners zijn de provincie Gelderland, TEB, Innovatiesupportorganisaties zoals KIEMT en Health Valley, Logistics Valley, Ministerie EZK, Euregio/INTERREG, Liemerse Ambassade, kennisinstellingen, ondernemers(verenigingen), Oost NL, VNO/NCW Midden, MKB Koepels, MKB Nederland, NEXTgarden, Stichting Clok, Arbeidsmarktregio's, Werkbedrijf-regio's, Techniekpact, Gelders Vakmanschap, UWV, Banken, Kamer van Koophandel, makelaars, beleggers, onderwijsinstellingen MBO/HBO/WO, ondernemerskringen en platformen, vakbonden.

Wij zijn enthousiast over het initiatief van de gemeenten om zich met vereende kracht te organiseren en trekken graag in de volle breedte gezamenlijk op om onze belangrijke opgaven te realiseren. Gemeenten kunnen zo als één stem hun bijdrage aan de triple helix leveren.
- Ilko Bosman, VNO-NCW Midden

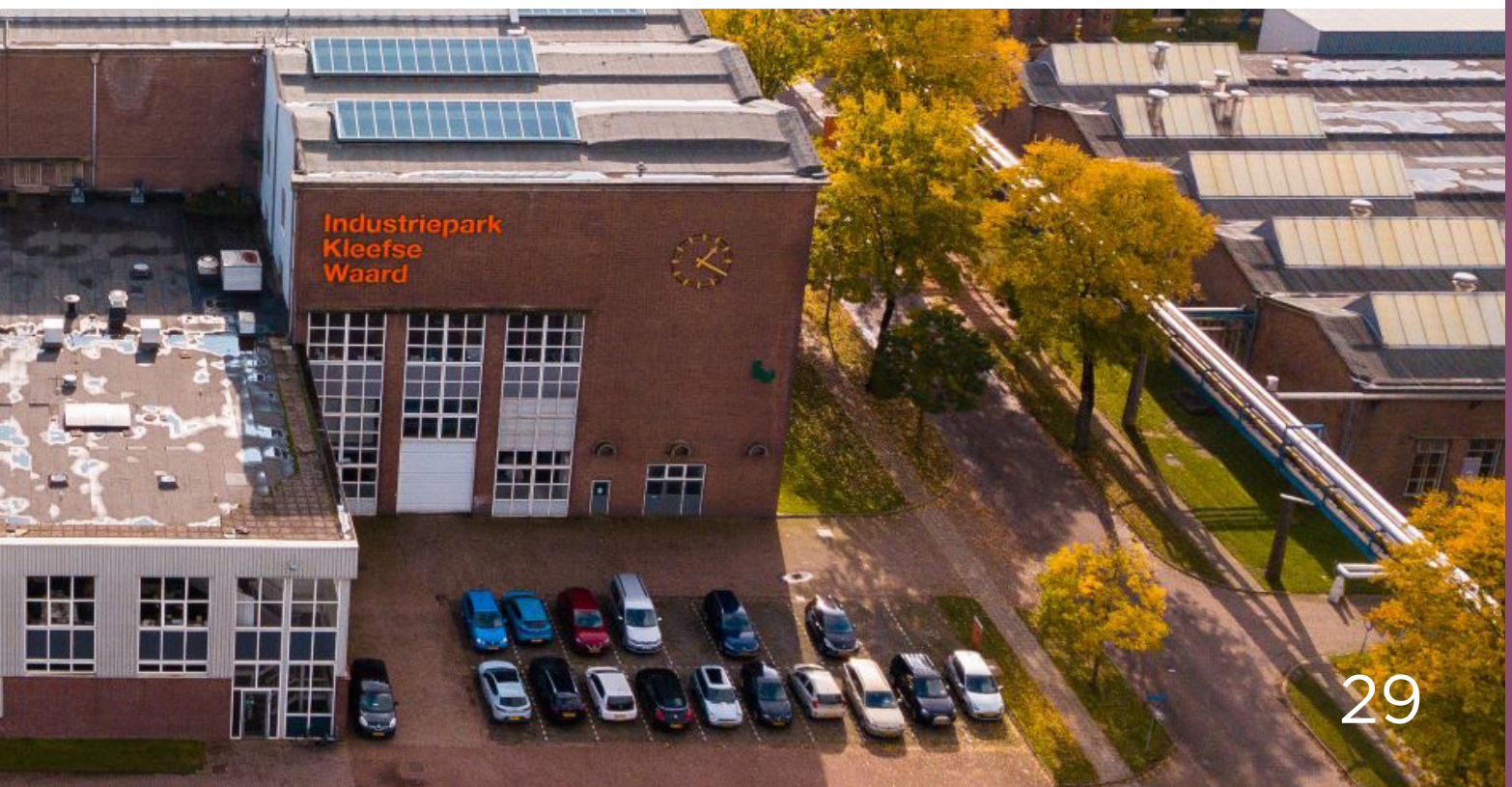

SPEERPUNT 1

STIMULEREN ONDERNEMERSCHAP IN HET MKB

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we in de regio meer start-ups en nieuwe bedrijven in het MKB.
- Stimuleren we ondernemerschap via (lokale) broedplaatsen, training en opleidingen.
- Zijn ondernemers verbonden aan kennis- en investeringsnetwerken in regionaal en nationaal verband.
- Heeft het MKB een slag gemaakt in digitalisering.
- Is het MKB meer toekomstbestendig door meer kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers.

Met de resultaten binnen dit speerpunt ondersteunen wij het MKB om toekomstbestendig te worden. Met het stimuleren van het ondernemerschap, het vergroten van kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers kan worden ingespeeld op nieuwe technologieën en verdienmodellen. Daarmee versterken we het innovatievermogen en de positie van de bedrijven en verhogen we de productiviteit van de bedrijven.

Het MKB heeft een grote rol in de leefbaarheid van centra van de steden en kernen. De veranderingen die de COVID-19 crisis vragen van het MKB zijn, net als andere ontwikkelingen zoals de noodzaak tot digitalisering, hierop van invloed. Daarom zetten wij samen met de Ontspannen regio in op kennis delen en elkaar informeren.

RESULTATEN 2022

PROGRAMMA TOEKOMSTGERICHT ONDERNEMEN
Programma gericht op heroriëntatie van MKB'ers o.a. na de COVID-19 crisis. 75 ondernemers kunnen zich aanmelden voor een screening van het bedrijf op toekomstbestendigheid. Afhankelijk van de uitkomst van de screening wordt een vervolgroute gekozen.

OPTIMAAL GEBRUIK VAN HET FINANCIËLE LANDSCHAP TOT 1 MILJOEN
In 2021 maken we het financiële landschap voor het MKB tot 1 miljoen inzichtelijk. In 2022 zetten we communicatie en marketing in om ondernemers hier optimaal gebruik van te laten maken.

MEER INNOVATIES DOOR KENNISDELING EN FACILITEREN ONTMOETING

- Faciliteren van ontmoeting en kennisdeling op regionaal niveau, gericht op het stimuleren van innovaties. Organiseren van een jaarlijks MKB-event en een MKB-Award Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Doel: ontmoeting faciliteren, kennisuitwisseling en op een positieve manier aanjagen van innovaties.
- Borging van de MKB-deal Sm@rt Together voor digitalisering: uitdragen van de regeling en waar nodig verbinden met het bedrijfsleven. Vinger aan de pols houden bij het Ministerie van EZK voor eventuele nieuwe kansen voor ondersteuning van MKB'ers in de regio. Met name voor de laatste pijler van de MKB-deal leggen wij verbinding met de Ontspannen regio. Deze pijler richt zich namelijk op de publiek-private samenwerking ten behoeve van bruisende binnensteden en krachtige kernen.

Stimuleren ondernemerschap in het MKB	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Programma Toekomstgericht Ondernemen					
Optimaal gebruik door ondernemers van het financiële landschap tot 1 miljoen					
Meer innovaties door kennisdeling en faciliteren ontmoeting					

SPEERPUNT 2

HUMAN CAPITAL ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we de vraag van ondernemers op het gebied van personele vraagstukken en het aanbod van personeel dichter bij elkaar gebracht.
- Hebben we een wendbare arbeidsmarkt waardoor het aantal banen in de sectoren Health, Hightech & Energy en Food heeft kunnen groeien.
- Is er een betere aansluiting van MBO, HBO en WO op de arbeidsmarkt.

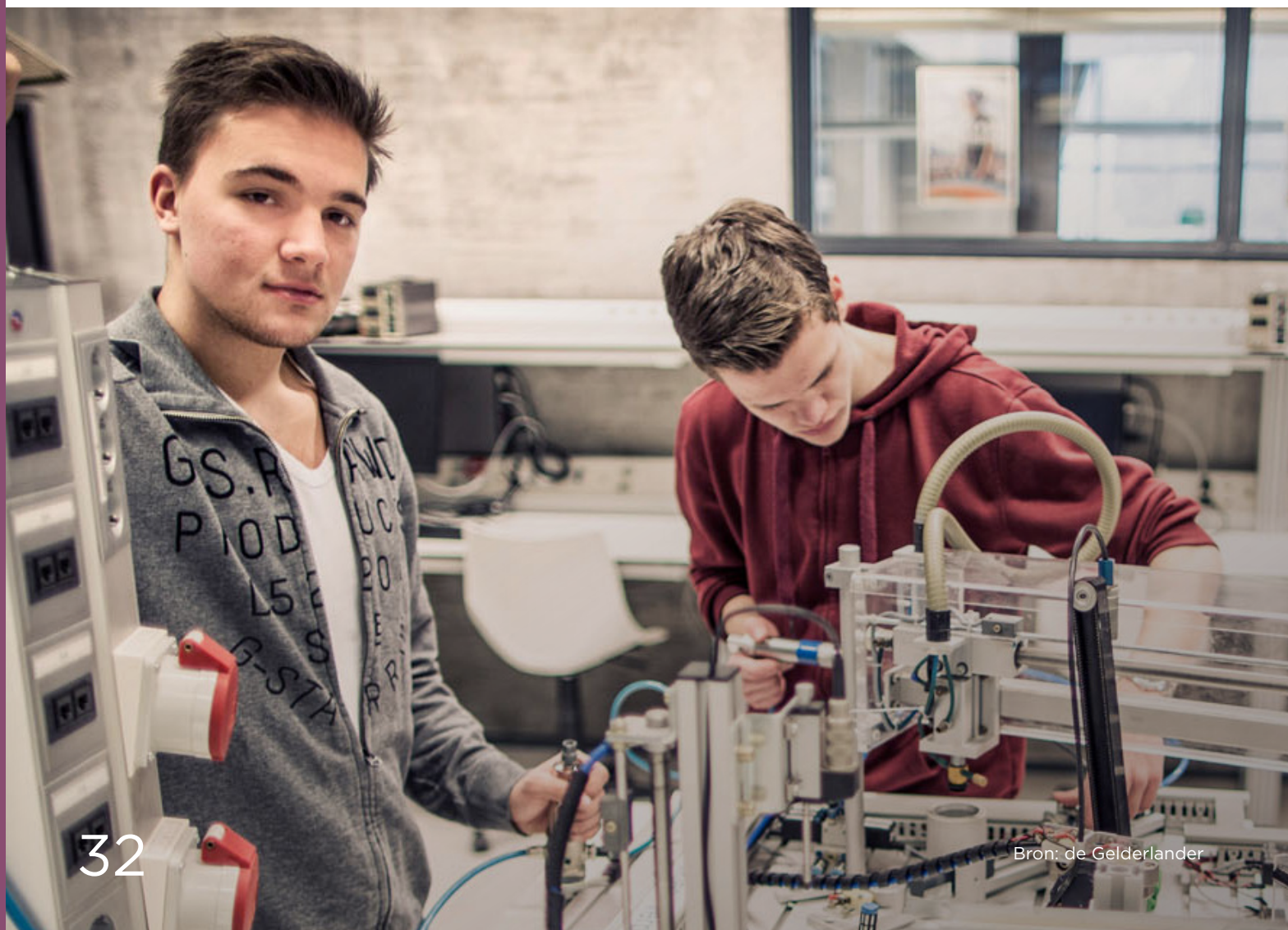

Bron: de Gelderlander

De arbeidsmarkt is sterk in beweging. Maatschappelijk transities, zoals de energie-transitie of digitalisering, hebben grote impact. Banen veranderen, banen verdwijnen en nieuwe banen verschijnen. In triple helix-verband willen we de uitdagingen op de arbeidsmarkt oppakken met als doel sneller en effectiever te kunnen handelen voor een veerkrachtige arbeidsmarkt. Human capital is randvoorwaardelijk om de doelen te kunnen bereiken in de andere speer-punten binnen de Productieve regio (zoals op de clusters, voor ondernemerschap) maar ook voor voortgang in de andere opgaven zoals Ontspannen regio en Circulaire regio. We zetten actief in op levenlang leren, een veerkrachtige arbeidsmarkt, talentontwikkeling en ontwikkeling van talent voor kansrijke beroepen. Dit om te komen tot voldoende en goed gekwalificeerd personeel nu en in de toekomst en vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd te krijgen.

Samenwerking op regionaal niveau en commit-ment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven is cruciaal om deze urgente vraag-stukken op de arbeidsmarkt te kunnen oplossen. Samen met TEB en de provincie gaan wij aan de slag om te komen tot een gezamenlijke regionale strategische Human Capital Agenda en een Human Capital Akkoord. De Human Capital Agenda vormt de kapstok, brengt focus, draagvlak en commitment voor de verschillende projecten en initiatieven binnen de triple helix.

RESULTATEN 2022

TRIPLE HELIX HUMAN CAPITAL AKKOORD SLUITEN

In 2021 is een regiobrede strategische meerjarige Human Capital Agenda opgezet voor overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven met de hoofd-thema's Leven lang leren, Veerkrachtige arbeids-markt, Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent, Ontwikkelen van talent voor kansrijke beroepen.
In de Human Capital Agenda bundelen we krachten en brengen we focus aan. De Human Capital Agenda wordt de leidraad voor toekomstige acties en van daaruit werken wij toe naar een gedragen triple helix Human Capital Akkoord 2022-2025. Met afspraken hierin over wat betrokken partijen bijdragen, welke resultaten worden voorzien en wie welke rol daarin heeft. De resultaten van het Human Capital Akkoord nemen wij op in de investerings-agenda.

INZET OP RESULTAATGERICHTE INSTRUMENTEN

De verkenning van 2021 geeft inzicht in welke instrumenten het beste bijdragen aan het behalen van de doelen uit de Human Capital Agenda. Het gaat daarbij om instrumenten als Skillshub, House of IT, Connectr Business School, The Lifenet 3.0. In 2022 zetten wij actief in op de meest resultaat-gerichte instrumenten.

VERBINDING TUSSEN BEHOEFTE MKB EN AANBOD VAN ARBEID

Gerichte acties, met onze partners, om dit resultaat te bereiken. Gebaseerd op onderzoek uit 2021 waaruit blijkt welke acties het meest effectief zijn.

INZICHT MOGELIJKE FINANCIERINGSBRONNEN

Actief zoeken naar mogelijkheden om bestaande financieringsbronnen in te zetten voor alle projecten die nodig zijn om tot een goede evenwichtige arbeidsmarkt te komen.

Human capital: onderwijs en arbeidsmarkt	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Opstellen Human Capital Agenda en uitvoering					
Triple helix Human Capital Akkoord					
Inzet resultaatgerichte instrumenten					
Verbinding tussen behoefte MKB en aanbod van arbeid					
Inzicht mogelijke financieringsbronnen					

SPEERPUNT 3

DOORONTWIKKELING VAN HEALTH, HIGHTECH & ENERGY TOT (INTER) NATIONALE CLUSTERS

OVER VIJF JAAR:

- Is het innovatieve vermogen van bedrijven in deze clusters versterkt en betaalt zich dit uit in verdienvermogen, in werkgelegenheid en in de kennispositie van de regio.
- Wordt het innovatief vermogen van de bedrijven ook ingezet voor andere maatschappelijke opgaven zoals energietransitie, de woonopgave en de circulaire opgave.
- Zijn we zichtbaar in onze directe omgeving en daarbuiten als (inter)nationaal toonaangevende regio voor innovaties en sleuteltechnologieën op gebied van Health, Hightech & Energy.
- Werken we met Foodvalley samen aan crossovers tussen Health en Food.

Wij willen deze topsectoren inzetten voor de maatschappelijke opgaven van de regio, zoals energietransitie en de groei van nieuwe banen op alle niveaus. Daarbij hoort ook de crossover met Food waarbij we ons focussen op wat voeding voor onze gezondheid kan betekenen. De ambitie is om voor bedrijven en instellingen in deze clusters als Groene Metropoolregio 'the place to be' te worden in Nederland en Europa. We willen onze innovatieve krachten (inter)nationaal zichtbaar maken door innovaties en initiatieven te bundelen, lobby beter te structureren en de mogelijkheden te benutten voor samenwerking met Foodvalley. Dit in lijn met de kansen voor de regio die ook in de Kracht van Oost – Nederland Slim Benutten worden benoemd.

Gezonde bedrijven zijn belangrijk voor een goed vestigingsklimaat. Bedrijven blijven economisch succesvol als zij kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen, onder andere door te vernieuwen en/of te innoveren. Dit speerpunt richt zich op het versterken van het innovatieve vermogen van de regionale bedrijven. Deze wordt versterkt als partners inhoudelijk met elkaar samenwerken in een kennishub zoals Connectr, Briskr, het Chip Integration Technology Centre CITC in Nijmegen, OnePlanetResearch Center of kennishub Circulaire economie. Plannen zijn er voor Artifical Intelligence, water- en droogteproblematiek, radiofrequentie technologie, digital health hub, clean energyhubs.

TEB heeft de lead bij dit speerpunt en werkt daarbij samen met de Groene Metropoolregio en de provincie. Samen werken we aan structuurversterking van de clusters. Dat doen we door in te zetten op:

- Duidelijkheid over de betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten.
- Versterkt innovatievermogen met lopende projecten.
- Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs.

Wij zijn opgetogen dat partijen gecommitteerd zijn om te investeren in een consistente en langjarige samenwerking, waarmee mooie resultaten geboekt kunnen worden.
- Sigrid Helbig, directeur TEB

De taak van TEB hierbij:
- Vast aanspreekpunt voor de clusters op inhoud.
- Inventariseren en benutten structuurversterkende projectkansen.
- Inbrengen project(kansen) bij de Investeringsagenda.
- Deelnemen aan regionale, nationale en Europese netwerken.
- Verbindingen leggen tussen partners.
- Schrijven projectvoorstellen en aanvragen doen (namens partners).

De Groene Metropoolregio heeft daarbij de volgende taken:
- Input uit Economische Monitor 2021 leveren, zodat TEB zicht heeft op kansen voor de doorontwikkeling van de clusters en verdere netwerk- en clustervorming in de regio.
- Toegang tot ons netwerk in de regio, zodat TEB in staat is om voor de hele regio clusterversterking vorm te geven.
- Investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang, zoals het Connectr (Arnhem), ENGIE-terrein (Nijmegen), Park15 (Overbetuwe), InnoFase (Duiven), NEXTgarden (Lingewaard) Belangenbehartiging betekent: ervoor “gaan lopen”, lobbyen en zoeken naar financiering. De investering zelf wordt lokaal gedaan met co-financiering van derden. De regiogemeenten hoeven deze initiatieven niet te financieren.

Daarnaast werken we samen met het Rijk, Europa en Duitsland in de clusters Health, Hightech & Energy en de crossovers met duurzame logistiek. We zijn de proeftuin op het gebied van decentrale energiesystemen, groeien door naar een internationaal Health Hightech topcluster en maken onze auto’s, vrachtwagens en binnenvaartschepen schoner door toepassing van alternatieve brandstoffen.

NEXTgarden werkt samen met kennisinstellingen, ondernemers en overheden aan een energieneutraal tuinbouwgebied in 2030 gericht op gezondere voeding, vernieuwing van producten en markten via innovaties, kortere ketens met waar mogelijk meer aandacht voor de leefomgeving. Voorbeeld: het verbouwen van eendenkroos als vleesvervanger; vol eiwit, snel groeiend en lekker.

Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Duidelijkheid over betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten					
Versterkt innovatievermogen met lopende projecten					
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs					

SPEERPUNT 4

VERSTERKING VAN DUURZAME LOGISTIEK

OVER VIJF JAAR:

- Kent onze logistieke, handel- en transportsector een sterk verminderde milieubelasting en maakt zij slimmer en bewuster gebruik van de ruimte.
- Is de samenwerking tussen logistieke bedrijven, transporteurs, kennisinstellingen en overheden verder geprofessionaliseerd.

Logistiek en distributie spelen een belangrijke rol in onze regionale economie door de centrale ligging van de regio op verschillende belangrijke transportassen (weg, rails, water). In lijn met het gedachtengoed van de Groene Metropoolregio willen wij deze sector verduurzamen en daarmee bijdragen aan een aantal grote maatschappelijke opgaven van deze regio zoals de energietransitie, innovatiekracht en de groei van de werkgelegenheid. Met het vergroenen van de logistiek dragen we ook bij aan de leefkwaliteit van onze regio. Met de vermindering van de stikstofuitstoot ontstaat weer ontwikkelruimte voor bijvoorbeeld woningen.

Ook stadsdistributie en de levering van webshopbestellingen in woonwijken bieden kansen voor vergroening van de logistiek. Het gaat dan om het clusteren van transportbewegingen, slimme verzamelplekken buiten de stad (hubs), het combineren van goederen etc. Zeker voor Arnhem en Nijmegen is vergroenen van de stadsdistributie van belang, maar ook voor de regionale centra. In de regio zijn meerdere bedrijven die willen meedenken. De focus ligt in eerste instantie op kennisdeling over groene brandstoffen. In een latere fase ook op nieuwe vormen van stadsdistributie en bevoorradingen op stedelijk en regionaal niveau.

Er lopen al vele initiatieven in de regio voor het verduurzamen van de logistiek, zowel bij het bedrijfsleven als bij kennisinstellingen en (lokale) overheden. De sector zelf is verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven. Onze focus ligt op de projecten waar we als regio meerwaarde kunnen bieden. Wij leggen slimme verbindingen met beschikbare samenwerkingsverbanden zoals die met de provincie en Logistics Valley.

RESULTATEN 2022

VERKENNING BUSINESS CASE TRUCKPARKING
Lokaal is dit lastig, maar voor plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er wel financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker in combinatie met clean energy hubs. We sluiten hierbij aan bij de provincie als trekker van dit traject. De exacte rol van de regio hierin wordt in overleg met de provincie nader onderzocht.

KENNISDELING VERDUURZAMEN LOGISITEK
De GMR stimuleert en organiseert kennisdeling, met als doel te kijken of we lokale initiatieven ook op regionaal niveau kunnen toepassen.
Mogelijke initiatieven die zich hiervoor lenen:

- Demonstratie klimaattechnologieën en -innovaties in transport op Park 15; komen tot een publiek laadplein voor elektrische vrachtwagens.
- Energiehub Engie/BCTN Nijmegen; duurzame (snel)laadmogelijkheid voor accucontainers voor binnenvaartschepen.
- Gemeenten, HAN, bedrijfsleven, brandstofleveranciers; waterstoftankstation op Bijsterhuizen.
- Initiatieven om energie om te zetten in groene waterstof voor logistiek (bijv. in Montferland door realisatie van een Clean Energy Hub).

OPRICHTING 1 OF 2 INTERREG PROJECTEN
Vervolg op 2021. Een regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven in de regio. We vergelijken de potentie van initiatieven. Door het opschalen van kansrijke lokale initiatieven naar een regionale schaal, werken we toe naar de oprichting van 1 of 2 INTERREG-projecten om nieuwe gelden naar de regio halen.

Versterking van duurzame logistiek	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Verkenning mogelijkheden sluitende businesscase voor truckparking in de regio					
Kennisdeling van kansen voor verduurzaming logistiek op bestaande initiatieven					
Oprichting 1 of 2 INTERREG projecten					

SPEERPUNT 5

TOEKOMSTBESTENDIGE WERKLOCATIES

OVER VIJF JAAR:

- Is de kwalitatieve en kwantitatieve vraag en aanbod van werklocaties in evenwicht.
- Bieden we passende ruimte voor bedrijven die bijdragen aan onze economische groei en profiel.
- Dragen we met werklocaties bij aan de groene en duurzame ambitie van de Groene Metropoolregio.
- Hebben we inzicht in welke ruimtebehoefte voor werklocaties er is tot 2040.

Toekomstbestendige werklocaties gaat over bestaande en over nieuwe werklocaties met het RPW als basis. Hierin vindt afstemming plaats tussen vraag en aanbod van werklocaties. Het gaat voornamelijk over nieuwe ontwikkelingen op de juiste plek. Ook herstructureringsmogelijkheden en leegstandsopgave worden meegenomen. We kiezen waar nieuwe regionale werklocaties landen en hoe om te gaan met lokale ontwikkelingen. Initiatieven uit de regio voor nieuwe werklocaties worden beoordeeld.

Minimaal één keer in de vier jaar moet er een nieuw RPW komen, met monitoring in de tussenjaren. Het RPW is verankerd in de omgevingsverordening van de provincie.

De besluitvorming van het RPW ligt zoals voorheen bij de gemeentebesturen. Het RPW is een verplicht onderdeel voor alle gemeenten.
De Groene Metropoolregio faciliteert zowel ambtelijk als bestuurlijk de voorbereiding en afstemming van het RPW. Het gewijzigde RPW is in mei 2021 vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Er ligt een koppeling met de Verstedelijkingsstrategie. Extra woningen betekent meer werk en dus meer benodigde ruimte voor werklocaties en slimme oplossingen daarvoor. Het RPW moet daarom verder kijken dan de huidige horizon van 2030.

Wij zetten in op het kwalitatief verbeteren van het RPW. We leggen een directe link tussen de groei en ruimtebehoefte van de kansrijke clusters, de economische kracht van de subregio's en de andere opgaven. De opgaven op het terrein van circulariteit, de energietransitie en duurzaamheid zijn van toepassing op nieuwe werklocaties. Deze aanpassingen zorgen voor een sterk en beter op de regio afgestemd RPW passend bij het DNA van de regio.

We zetten verder in op vergroening van bestaande werklocaties.

RESULTATEN 2022

INZICHT IN DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VAN DE KANSRIJKE CLUSTERS

Wij spelen in op de ruimtelijke behoefte van de kansrijke clusters Health, Hightech en Energy, de speerpunten van de regio. Het scherp krijgen van de behoefte aan kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelruimte voor de campussen en/of clusters en de spin-offs voor de regio en naar andere bedrijventerreinen nemen we mee in de Economische Monitor. Ook blijft er aandacht voor logistiek als ruimtevrager binnen het RPW.

IMPULS VOOR DUURZAME ENERGIE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Op bestaande werklocaties geven we een impuls aan duurzame energie en circulaire economie. De verkenning van kansen hiervoor vindt plaats bij de Circulaire regio, waar de actie regionale aanpak voor verduurzaming bedrijventerreinen is opgenomen. Wij leveren bouwstenen hiervoor aan. De ruimtelijke vertaling en de eisen die dit met zich meebrengt nemen we op in het RPW.

UITVOERING PLAN VAN AANPAK VERGROENING WERKLOCATIES

In 2021 maken wij een plan van aanpak voor de vergroening van bestaande werklocaties, afgestemd met de provincie. In 2022 geven we uitvoering aan dit plan van aanpak, met als resultaten: een taakverdeling tussen provincie, regio en gemeenten, overzicht van meest kansrijke en meest urgente locaties voor vergroening, inzicht in ondersteuningsbehoeften van gemeenten, inzicht in de middelen en beleidsinstrumenten die gemeenten ter beschikking staan voor vergroening van bedrijventerreinen, inzicht in de stappen die gemeenten al hebben gezet en een opzet voor een monitoringsproces.

Toekomstbestendige werklocaties	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters					
Impuls voor duurzame energie en circulaire economie op bestaande werklocaties					
Uitvoering plan van aanpak vergroening werklocaties					

CIRCULAIRE REGIO

OVER VIJF JAAR:
Ontwikkelen we slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

AMBITIE & SPEERPUNTEN

Speerpunten Circulaire regio

- 1 Circulaire bouw en infrastructuur
- 2 Circulaire economie: grondstoffen en ketens
- 3 Water en klimaatadaptatie
- 4 Transitie naar duurzame energie

De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

We focussen op de domeinen waar we de meeste impact kunnen realiseren: op de bouw en infrastructuur, op grondstoffen en afvalketens, op klimaatadaptief groen en water en op de energietransitie. Door in deze domeinen circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma's, realiseren we onze ambitie. Bovendien biedt circulariteit grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch en technisch geschoolden.

We starten niet vanaf nul. In de regio draaien al veel succesvolle circulaire projecten waaraan veel gemeenten meedoen. We kopen gezamenlijk duurzame energie in, we hebben samen het eerste bod voor de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld en we voeren samen het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw uit. Door deze projecten onder te brengen bij de Groene Metropoolregio kunnen we deze efficiënter uitvoeren, gemakkelijker van co-financiering voorzien en een schaalniveau realiseren dat meer circulaire impact heeft.

PROJECTEN 2021 MET DOORLOOP IN 2022 EN VERDER

We werken op regionale schaal al een aantal jaar samen op het gebied van duurzaamheid. Uit deze samenwerking zijn diverse projecten voortgekomen waarvan een deel doorloopt in 2022.

- In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is in uitvoering en loopt in ieder geval door tot en met 2022.
- Op weg naar een circulaire bouwpraktijk brengt C2C ExpoLAB in het najaar een advies uit in hoeverre een bouwproject circulair is. Daarnaast is gevraagd te adviseren welke instrumenten we als gemeenten kunnen inzetten om circulariteit bij bouwprojecten te stimuleren. In 2022 volgt daarop de implementatie binnen gemeenten.
- In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en het verduurzamen daarvan. De voortgang wordt gemonitord met behulp van kwartaalrapportages. Onder voorwaarden kan het contract duurzame

elektriciteit ook na 2023 worden voorgezet. Jaarlijkse advies- en ambtelijke kosten worden als vanouds rechtstreeks door gemeente Nijmegen verrekend met de deelnemende gemeenten.

- De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In het najaar van 2021 worden daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf.
- We werken aan het continueren van de projectorganisatie RES. Het Rijk heeft nog geen helderheid gegeven over de financiering vanaf 2022. Voor de tweede helft van 2021 hebben inmiddels zowel het Rijk als de provincie wel een bijdrage toegezegd. Samen met het restantbudget is dit voldoende voor een adequate voortzetting van het traject in de tweede helft van 2021.

PARTNERS

PROVINCIE GELDERLAND
De provincie Gelderland heeft ambitieuze doelen op het gebied van klimaat, circulariteit en energietransitie en kan diverse acties met kennis en expertise ondersteunen en versnellen. Ook kan de provincie in bepaalde gevallen zorgen voor co-financiering of co-financieringsverzoeken en subsidieaanvragen ondersteunen.

THE ECONOMIC BOARD
The Economic board (TEB) staat met #Lifeport voor innovaties die bijdragen aan gezonder, beter en duurzamer leven. TEB zet door inzet van de civic entrepreneur de regio op de kaart als circulaire, duurzame en klimaatbestendige voorbeeldregio, zorgt voor structuurversterking en kennisontwikkeling met bedrijven, kennisinstellingen en overheid en stimuleert nieuwe verdienmodellen en banen in de circulaire economie.

OVERHEID
De Rijksoverheid en Europa hebben eveneens hoge ambities op het gebied van circulariteit en klimaat en kunnen met beleid en subsidies voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.

WATERSCHAPPEN
De waterschappen vervullen een essentiële rol bij de ontwikkeling en uitvoering van de Regionale Adaptatiestrategieën en Energiestrategieën en (circulaire) projecten landschapsontwikkeling.

NATUUR- EN LANDSCHAPSORGANISATIES
Natuur- en landschapsorganisaties, zoals Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten en IVN dragen bij aan een natuurinclusief en klimaatbestendig beheer en dragen bij aan een bewuste omgang van onze bedrijven en inwoners met ons groene landschap.

KENNISINSTELLINGEN
Kennisinstellingen dragen op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de circulaire economie, klimaat, circulair bouwen en de energietransitie.

KOEPELORGANISTATIES
Uitvoerende partijen en hun koepelorganisaties (o.a. in de sectoren bouw, energie, afval en landbouw) zijn essentieel voor het bereiken van onze doelstellingen. Het Gelders Energie Akkoord (GEA) is een belangrijke partner vanwege hun directe relatie met allerlei bedrijven en instellingen die willen bijdragen aan de energietransitie. Ook verwachten we van het GEA een belangrijke rol bij het verkrijgen en behouden van draagvlak voor duurzame energieprojecten.

INWONERS
Energiecoöperaties zorgen voor nieuwe initiatieven, versterken draagvlak en dragen er aan bij dat niet alleen de lasten in de regio blijven, maar ook de lusten met behulp van lokaal eigenaarschap. De inwoners van de regio dragen bij door zuinig te zijn met grondstoffen en verpakkingsmaterialen en duurzame energie te gebruiken.

SPEERPUNT 1

CIRCULAIRE BOUW EN INFRASTRUCTUUR

OVER VIJF JAAR:

- Besteden we projecten in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)-sector circulair aan.
- Wordt 25% van de woningen circulair gebouwd.
- Is het hergebruik van bouwmaterialen en grondstoffen in de regio substantieel toegenomen en is de bouwlogistiek verder verduurzaamd.
- Is de samenwerking in de bouw en GWW-keten geïntensiveerd.

We hebben in onze regio een forse bouwopgave, maar we moeten die wel toekomstbestendig, dus duurzaam en circulair invullen. Alleen op die manier versterken we de leefbaarheid in steden, dorpen en kernen. En samen doen we dat slimmer en efficiënter.

Titus Burgers, wethouder Wijchen, bestuurlijk opdrachtgever opgave Circulaire regio

CIRCULAIRE BOUW EN INFRASTRUCTUUR

Besparen en hergebruik van grondstoffen en producten is in vele sectoren van belang. De sector bouw en infrastructuur neemt ongeveer 40% van de Gelderse grond- en afvalstoffenstromen voor zijn rekening.

Daarnaast heeft de regio een forse ambitie ten aanzien van het realiseren van nieuwe woningen die door het Rijk, de provincie en de regio is vastgelegd in de Woondeal Arnhem-Nijmegen. Hierin is het streven vastgelegd dat na verloop van tijd een steeds groter aandeel circulair gebouwd wordt: in bestaande plannen minimaal 10%, vanaf 2025 25%, vanaf 2030 50%, vanaf 2050 100%.

De Groene Metropoolregio zet samen met bedrijven en onderzoeksinstellingen stevig in op het besparen van grondstoffen en hergebruik van afvalstoffen in de bouw en infrastructuur en vermijdt daarmee zoveel mogelijk CO2-emissies. Het Kenniscentrum Circulaire Bouw in Nijmegen is een mooi voorbeeld waar kennis over circulaire bouw wordt samengebracht. Ook willen we leren van proeftuinen en experimentlocaties, bijvoorbeeld in het Living Lab Delta Oost.

Het in 2020 gestarte Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw zetten we voort en wordt in 2022 geëvalueerd en een voorstel voor vervolg ontwikkeld. Het project bestaat uit het delen van kennis, het ontwikkelen van een aanpak waarbij circulaire principes worden meegenomen in onze overheidsrol als opdrachtgever en het ontwikkelen van een maatstaf voor de mate van circulariteit in de infrasector.

De resultaten bereiken we het snelst als ze in samenhang en in samenwerking met de sector worden gerealiseerd.

RESULTATEN 2022

CIRCULAIR OPDRACHTGEVERSCHAP BIJ GROND-, WEG- EN WATERBOUW PROJECTEN

Voortzetting en evaluatie van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw bestaande uit een monitoringssystematiek, een nulmeting, een kennisplatform, diverse kennisevents, een regionaal trainingsprogramma, een gezamenlijk aanpak voor circulair inkopen in de GWW-sector, proeftuinen en vijf projecten waarin de opgedane kennis is toegepast.

IMPLEMENTATIE CIRCULAIRE IMPACTLADDER EN INFORMATIEPUNT VOOR BOUW NIEUWE WONINGEN

In afstemming met de opgave Groene groei hebben we opdracht gegeven aan een onderzoeksconsortium om een advies uit te brengen hoe we bepalen of, en in hoeverre, een bouwproject circulair is. Daarnaast vragen we te adviseren welke instrumenten we als gemeenten kunnen inzetten om circulariteit bij bouwprojecten te stimuleren. In 2022 volgt de implementatie van de Circulaire Impactladder binnen gemeenten, afgestemd met de bouwsector. Ter ondersteuning hiervan de ontwikkeling van een gezamenlijk informatiepunt voor gemeenten voor uitwisseling van kennis en ervaring over circulair bouwen en slopen (‘oogsten’).

ONDERSTEUNING PROEFTUINEN CIRCULAIR BOUWEN EN HOUTBOUW

Met het programma Slimme duurzaamheid zorgt TEB voor de ontwikkeling van onderzoeksprogramma’s en proeftuinen met betrekking tot circulair bouwen en houtbouw. De Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland vullen deze aan door lobby en subsidietrajecten te ondersteunen (mogelijk in de vorm van een Regiodeal) en deel te nemen aan triple helix-verbanden. Daarnaast signaleren we trends die van invloed zijn op de ontwikkeling van nieuwe banen in de circulaire bouw en brengen deze in bij de regiobrede Human Capital Agenda (opgave Productieve regio).

Circulaire bouw en infrastructuur	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector					
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder					
Ondersteuning proeftuinen circulair bouwen, houtbouw					

SPEERPUNT 2

CIRCULAIRE ECONOMIE: GRONDSTOFFEN EN KETENS

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we goed zicht op de afval- en grondstoffenstromen in de regio.
- Hebben we korte en efficiënte maak- en productieketens gerealiseerd.
- Weten gemeenten hoe ze circulair kunnen inkopen en hebben daar volop ervaring mee.
- Is het hergebruik van grondstoffen en materialen fors toegenomen.

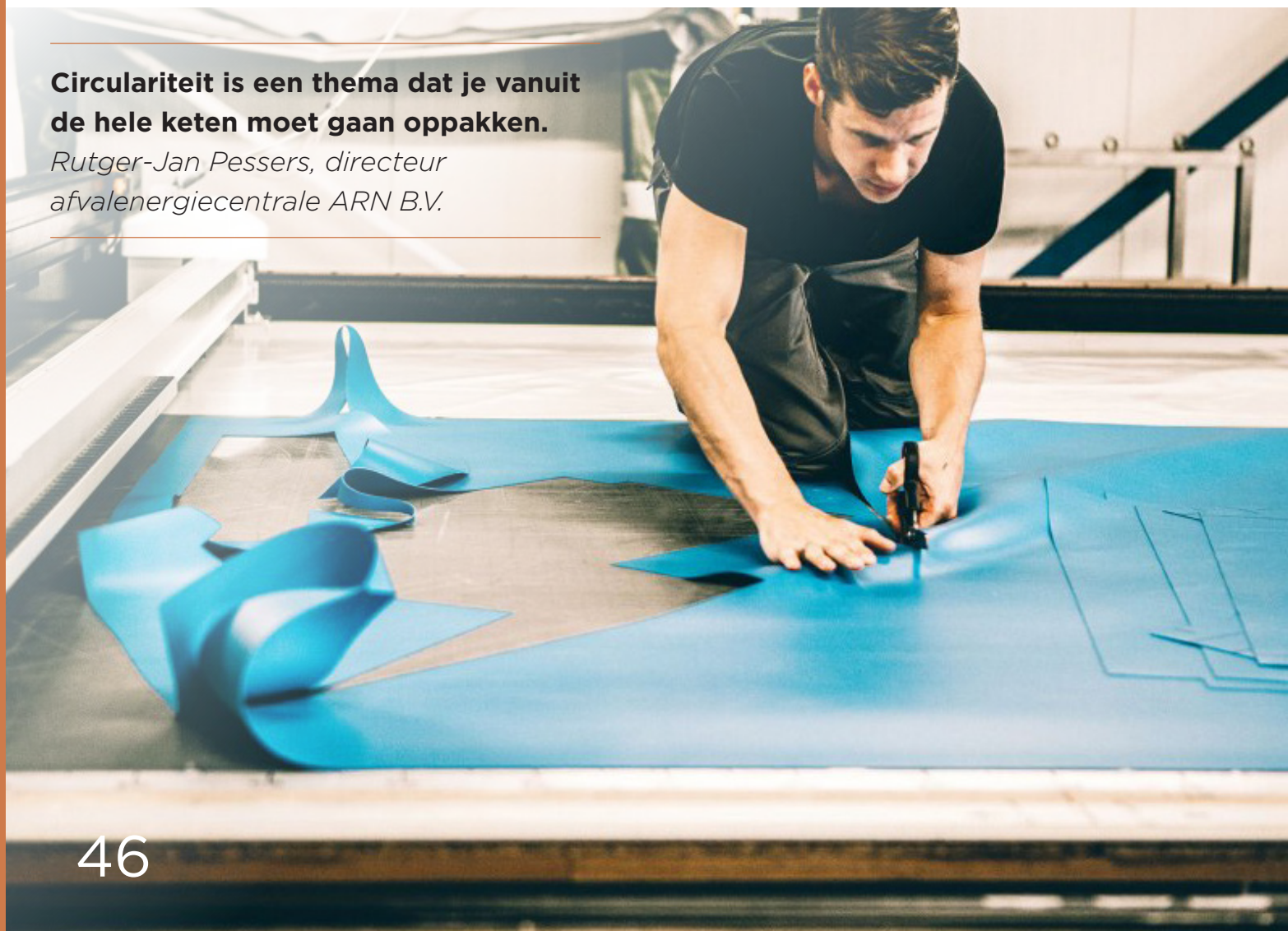

Circulariteit is een thema dat je vanuit de hele keten moet gaan oppakken.
Rutger-Jan Pessers, directeur afvalenergiecentrale ARN B.V.

CIRCULAIRE ECONOMIE

In 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen al verkozen tot beste circulaire regio van Nederland. De jury constateerde dat in onze regio wordt doorgepakt, zowel van onderop, als in een coördinerende en verbindende rol van bovenaf o.a. via The Economic Board. Afvalscheidingspercentages zijn hoog en het bedrijfsleven levert belangrijke bijdragen met innovatieve initiatieven die eveneens landelijke erkenning kregen.
Maar we zijn er nog niet. Met een gerichte aanpak kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een circulaire economie in onze regio die kan rekenen op Europese belangstelling en daarmee aantrekkelijk wordt voor Europese partnerships met bijbehorende middelen.

We versterken ons inzicht in de regionale grondstoffen- en afvalstromen, verkennen de mogelijkheid van een grondstoffenhub, helpen samen met provincie en omgevingsdiensten bij het wegnemen van juridische belemmeringen en stimuleren de totstandkoming van nieuwe recyclingketens, bijvoorbeeld in de landbouw waar nog veel kansen liggen. Daarnaast ondersteunen we gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten en signaleren we kansen voor nieuwe banen voor praktisch en technisch geschoolden, afgestemd met de brede Human Capital Agenda in de opgave Productieve regio. Landelijke of projectgebonden programma's voor gedragsbeïnvloeding delen we met gemeenten om verspilling bij consumenten en producenten tegen te gaan. Als we de acties in samenhang uitvoeren, dragen ze in de grootste mate bij aan het optimaliseren van de circulaire economie in onze regio.

RESULTATEN 2022

VERKENNING NAAR REGIONALE GRONDSTOFFENSTROMEN

Inzicht verwerven in regionale stromen van grondstoffen, producten en materialen en de daarbij behorende logistieke ketens verder verduurzamen. Onderzoek richt zich met name op (schaarse) stromen waarop we als overheden relatief veel invloed hebben.

ONDERZOEK KANSEN VOOR REGIONALE GRONDSTOFFENBANK EN GRONDSTOFFENHUBS

Verkenning van de (on)mogelijkheden van een regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs (fysiek, digitaal) om de uitwisseling tussen vragers en aanbieders van materialen en grondstoffen te verbeteren, met aanbevelingen voor een gerichte strategie en aanpak voor gemeenten.

ONDERSTEUNING ONDERZOEKSPROGRAMMA MET O.A. PORTAAL CIRCULAIRE ECONOMIE

Uitwerking van een viertal casussen, gekoppeld aan onderwijsprogramma's. Het voortouw bij deze actie ligt bij TEB. Regionaal portaal voor gemeentelijke onderzoeksvragen en delen uitkomsten. Ondersteuning opleiden van jonge vakmensen met stageplaatsen.

KENNISPLATFORM CIRCULAIR INKOPEN

Doorontwikkeling van dynamisch kennisplatform waar circulaire inkoopvoorbeelden, best practices, trainingen, etc. door gemeenten en andere partijen worden gedeeld. Drempels voor circulair inkopen worden weggenomen. Zo mogelijk uitbreiden met deelname van nieuwe partners.

CIRCULAIRE HOTSPOTS

Het uitlichten van innovatieve circulaire hotspots als Synergiepark InnoFase en NEXTgarden om (inter-)nationale erkenning en co-financiering te verwerven voor de regio als broedplaats voor projecten in de circulaire economie. In samenwerking met onze partners (o.a. TEB en de provincie).

Circulaire Economie: grondstoffen en ketens	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Verkenning naar regionale grondstoffenstromen					
Onderzoek kansen voor regionale grondstoffenbank en hubs					
Ondersteuning onderzoeksprogramma met o.a. portaal CE					
Circulair inkopen					
Uitlichten circulaire hotspots					

SPEERPUNT 3

WATER EN KLIMAATADAPTATIE

OVER VIJF JAAR:

- Zijn we steeds beter geworden in het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water.
- Hebben we maatregelen genomen om wateroverlast, droogte of hittestress fors te verminderen.
- Hebben we het bebouwd gebied in stad en dorp verder vergroend.
- Bouwen we klimaatbestendig.

WATER EN KLIMAATADAPTATIE

Van oudsher heeft onze regio een bijzondere relatie met water vanwege onze ontstaansgeschiedenis met grote rivieren en de voor Nederlandse begrippen grote reliëfverschillen. Het maakt onze regio bijzonder aantrekkelijk om te wonen. Bij de opgave Ontspannen regio ligt het initiatief voor het versterken van het groen-blauwe raamwerk in onze regio. De rivieren en het reliëf stellen ons echter ook voor bijzondere uitdagingen. Projecten die meer ruimte voor de rivier creëren, hebben invloed op onze andere opgaven waarvoor we staan, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit en recreatie. Dit maakt water en klimaatadaptatie een belangrijk thema: in de regio willen we water beter opvangen, vasthouden en hergebruiken en willen we overlast en onveilige situaties voorkomen.

Steden en dorpskernen kunnen we nog verder vergroenen, waarmee we beter zijn voorbereid op extreme regenval, hitte en droogte.
We bevorderen tegelijk de biodiversiteit. Bewonersgroepen, bedrijven en anderen nemen regelmatig het initiatief voor dergelijke vergroeningsprojecten die vaak ook bijdragen aan de sociale cohesie in stad of dorp.

De gemeenten in de regio zijn betrokken bij verschillende Regionale Adaptatiestrategieën (RAS) die samen met waterschappen en andere partijen worden ontwikkeld. De RASsen zijn gereed of in een afrondend stadium.
Daarna volgt de uitwerkingsfase, waarbij we als regio kunnen leren van goede voorbeelden over hoe om te gaan met extreme wateroverlast, hitte en droogte. Ook living labs en klimaatproeftuinen dragen daaraan bij. Bovendien hebben we als regio een forse bouwopgave waarbij we de groene kwaliteiten van de regio willen versterken. Dat levert de uitdaging op om klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers te bouwen.

RESULTATEN 2022

REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIEËN: KENNIS DELEN

Delen van kennis en ervaring bij de uitvoering van de klimaatadaptatiemaatregelen met extra focus op uitdagingen die in onze regio op meerdere plekken spelen, bijvoorbeeld verdroging van stuwwallen. Accent op RAS-regio overstijgende thema's.

ONDERSTEUNING INNOVATIEPLATFORM 'LIVING LAB DELTA OOST'

In het platform zijn diverse partijen vertegenwoordigd die een belang hebben in het verstedelijkt rivierengebied Delta Oost en samen een kennisagenda opbouwen. De civic entrepreneur van de TEB verbindt vele partijen uit de triple helix. De Groene Metropoolregio ondersteunt het initiatief, zet het in de schijnwerpers en vergroot kansen op een Regiodeal.

VERSTERKEN AANDACHT VOOR KLIMAATBESTENDIG BOUWEN

Versterken kennis, kunde en profiel op het gebied van klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers bouwen. Ontwikkelen uniforme aanpak voor bouwprojecten. Verwerven Europese/nationale co-financiering voor vooruitstrevende projecten.

KENNISDELING KLIMAATPROEFTUINEN EN VERGROENINGSPROJECTEN

Ontwikkelen van een lerende en inspirerende omgeving waarin kennis en praktijkervaringen over klimaatproeftuinen en aanpak van grote en kleinere vergroeningsprojecten op regionale schaal worden gedeeld.

PROFILERING MET PROJECTEN LANDSCHAPSONTWIKKELING

Versterken profiel van de regio met behulp van grote landschapsontwikkelingsprojecten, die mede betrekking hebben op water, klimaat en biodiversiteit, o.a.:

- rivierklimaatpark IJssel: duurzame waterrijke landschapsontwikkeling.
- Park Lingezegen: water, vergroening, mobiliteit, landbouw, natuur en recreatie.
- Ooijpolder: living lab herstel biodiversiteit.

De regio wordt hiermee aantrekkelijker voor partnerships en co-financiering van projecten en daarmee natuurlijk ook voor onze inwoners.

Water en klimaatadaptatie	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen					
Ondersteuning Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'					
Versterken aandacht klimaatbestendig bouwen					
Kennisdeling klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten					
Profilering met grote projecten landschapsontwikkeling					

SPEERPUNT 4

TRANSITIE NAAR DUURZAME ENERGIE

OVER VIJF JAAR:

- Gebruiken bedrijven, gemeenten en inwoners minder energie.
- Is het aandeel schone energie dat we in de regio gebruiken groter dan landelijk gemiddeld.
- Hebben we innovaties tot stand gebracht in opwekking, opslag en transport van duurzame energie.

TRANSITIE NAAR DUURZAME ENERGIE

In het nationale Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 de helft minder broeikasgassen uit te stoten ten opzichte van 1990. Dit akkoord volgde op de afspraken die in het Klimaatverdrag van Parijs zijn vastgelegd om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius.

In onze Regionale Energie Strategie (RES) hebben we de ambitie vastgelegd om in 2030 55% minder CO2 uit te stoten. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers zoeken we naar mogelijkheden om energie te besparen en duurzaam op te wekken. We hanteren het uitgangspunt om het opwekken van elektriciteit te combineren met andere thema's zoals biodiversiteit, mobiliteit en landbouw. We verkleinen door onze samenwerking de kwetsbaarheid van individuele gemeenten en vergroten onze slagkracht.

Een goede verdeling van lusten en lasten is een belangrijke uitgangspunt voor het vervolg. Daarnaast geven we invulling aan de afspraken om de RES de juiste status te geven en te borgen in omgevingsbeleid, zorgen we voor een milieueffectrapportage, bevorderen we de totstandkoming van een regionaal warmtesysteem en gemeentelijke transitievisies warmte en versterken we de ruimtelijk kwaliteit en de landschappelijke inpassing van projecten.

Flankerend aan onze inspanningen in RES-verband werken we ook op andere manieren aan de energietransitie, bijvoorbeeld door het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe duurzame energiedragers zoals waterstof, door onze collectieve inkoop van energie en door bijvoorbeeld kansen te signaleren voor praktisch en technisch geschoolden in de energiesector.

RESULTATEN 2022

REGIONALE ENERGIESTRATEGIE UITVOEREN EN VOORBEREIDEN RES 2.0

In samenwerking met vele partners uitvoering geven aan de afspraken in de RES 1.0 en voor 1 juli 2023 een nieuw bod opstellen voor RES 2.0.

AANPAK VAN BEDRIJVENTERREINEN: ENERGIE

Gezamenlijke aanpak energie-efficiëntie op bedrijfsterreinen met focus op ontwikkeling van een Regionaal Expertisecentrum. Uitlichten bijzondere bedrijfsterreinen IPKW, Innofase, NEXTgarden, Engie, ARN. Afgestemd met opgave Productieve regio.

ONDERZOEK AANBESTEDEN ENERGIELOKETTEN

Onderzoek naar de meerwaarde van het gezamenlijk aanbesteden van de regionale energieloketten (advies en subsidie) voor bewoners en eigenaren van woningen en indien wenselijk de uitvoering daarvan.

INKOOP ENERGIE

Voortzetting faciliteren gezamenlijke inkoop (duurzame) energie door gemeenten per 1 januari 2023. Verwerken duurzame uitgangspunten in aanbesteding inkoop aardgas. Monitoring voortgang contract elektriciteit.

KENNISDELING PROJECTEN AARDGASVRIJE WIJKEN

Delen van kennis en leerervaringen tussen gemeenten in de regio over projecten waarbij woningen voorzien worden van duurzame warmte ('Wijken van de Toekomst', 'Programma Aardgasvrije Wijken'). Versnellen van aanpak om woningen aardgasvrij te maken.

REGIONAAL INVESTERINGSPROGRAMMA ENERGIEOPSLAG (WATERSTOF E.D.)

Samen met de provincie en TEB onderzoek naar het aanjagen van investeringen het verwerven van externe middelen om energie-opslagmethoden (accu's, waterstof, etc.) te kunnen opschalen.

MONITORING

Monitoring van het effect op de uitstoot van CO2-emissies van de regionale activiteiten met betrekking tot de energietransitie. Dit is een voortzetting van de monitoring in het kader van de regionale routekaart. Zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande data.

Transitie naar duurzame energie	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0					
Aanpak van bedrijventerreinen: energie					
Onderzoek meerwaarde aanbesteden energieloketten voor bewoners					
Inkoop energie					
Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken					
Regionaal investeringsprogramma energieopslag					
Monitoring					

ONTSPANNEN REGIO

OVER VIJF JAAR:
Hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit door onze inzet op duurzaam toerisme en recreatie, complete en diverse voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en erfgoed.

AMBITIE & SPEERPUNTEN

Speerpunten Ontspannen regio

- 1 Duurzaam toerisme
- 2 Bruisende binnensteden en krachtige kernen
- 3 Groen-blauw raamwerk
- 4 Sterke culturele infrastructuur

De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, erfgoed, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendige en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtige natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dit genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur en erfgoed hebben ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en zijn belangrijk voor de leefbaarheid en de economische waarde van de regio. Soms schuurt het ook: al die gebruiksfuncties leggen een claim op de beperkte ruimte die we in de regio hebben. Daarom werken we in deze opgave aan een groen-blauw raamwerk. Op basis daarvan kunnen we zoeken naar functiecombinaties en keuzes maken om natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed te behouden en te versterken.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet op deze speerpunten hard nodig. De COVID-19 crisis raakt de sectoren binnen deze opgave hard. Ook de druk op natuur en landschap is door de crisis nog groter geworden. Wat we over vijf jaar willen bereiken, hebben we dan ook aangepast.
We willen niet per definitie meer, maar kwalitatief beter. Waar dat kan, maken we direct een begin met activiteiten waarvan we snel resultaat zien. Tegelijkertijd is samenwerking op de onderwerpen in deze opgave op regionaal niveau relatief nieuw. We moeten daarom eerst scherp krijgen wat we met elkaar op regionaal niveau willen bereiken en wat we willen doen om daar te komen. Daarvoor is onderzoek, visie en planvorming nodig. Alleen zo kunnen we programma's en projecten concreet maken en mogelijkheden creëren voor (co-)financiering van provincie, Rijk, Europa en de markt. Daar waar we dit soort verkennende activiteiten doen, maken we gebruik van wat er al ligt (en dat is veel), zodat we snelle slagen kunnen maken naar meer concreetheid.

Met de meeste acties hebben we in 2021 een start gemaakt, zodat we in 2022 zo snel mogelijk resultaten kunnen boeken en we in het tweede kwartaal van 2022 onze inzet voor 2023 en verder concreet kunnen maken. Zo zijn we in samenwerking met de provincie begonnen met het plan van aanpak fiets- en wandelroutenetwerk en het uitwerken van het toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden (zie verder onder het speerpunt Duurzaam toerisme).
We hebben, eveneens samen met de provincie, een start gemaakt met de analyse en het

toekomstbeeld voor Bruisende Binnensteden en Krachtige kernen en gesprekken gevoerd over de uitvoering van het Transformatievoorstel Cultuur.

ACTIES TEN BEHOEVE VAN ALLE SPEERPUNTEN

Een aantal acties voeren we uit voor alle speerpunten. We blijven investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang, zoals het Valkhofkwartier, de Lauwersgrachtalliantie en de verbouwing van de Stadsschouwburg Nijmegen. En natuurlijk ook de Nieuw Hollandse Waterlinie (Fort Pannerden) en de Romeinse Limes, die sinds kort de status werelderfgoed hebben. We breiden deze belangenbehartiging de komende tijd uit naar andere initiatieven van bovenregionaal belang, zoals verhaallijnen over bevrijding en de Romeinen, musea, grote evenementen, het (nog op te richten) regionale steunpunt voor amateurkunst en projecten om landschap, natuur en cultuur te versterken. Belangenbehartiging betekent: ervoor “gaan lopen”, lobbyen en zoeken naar financiering. De investering zelf wordt lokaal gedaan met co-financiering van derden. De regiogemeenten hoeven deze initiatieven niet te financieren.

Daar waar we data nodig hebben, maken we optimaal gebruik van wat er is en verbinden we databronnen met elkaar. We helpen om informatie over bijvoorbeeld (voucher)regelingen goed toegankelijk te maken voor ondernemers, via bestaande en veelgebruikte kanalen.
We brengen voor deze opgave relevante human capital vraagstukken en -projecten in de Human Capital Agenda van de Productieve regio.
We versterken de verbinding tussen de cultuursector en de toeristische, sector, zodat er kennis gedeeld wordt en samenwerking ontstaat.

Bij alles wat we doen, hebben we aandacht voor andere (sub)regio’s die aan onze regio grenzen of deels overlappen, zoals het Land van Maas en Waal, Veluwe, Achterhoek, NordRhein-Westfalen en Rivierenland.

PARTNERS

PROVINCIE GELDERLAND

De doelen van de provincie en de opgave Ontspannen regio vallen sterk met elkaar samen. De provincie committeert zich dan ook aan deze opgave en draagt hieraan bij door inzet van capaciteit en budget. Veel acties pakken we samen met de provincie op. In de komende maanden verkennen we met de provincie of we, in het kader van de investeringsagenda, aanvullend op deze regionale agenda (maar uiteraard wel binnen de financiële kaders hiervan) samen kunnen werken aan:

- Stimuleren dat ondernemers in de toeristische sector (meer) aandacht besteden aan klimaat en milieu;
- Soortenmanagementplannen en monitoring van o.a. biodiverstiteit;
- Een vervolg op de analyse voor Bruisende Binnensteden en Krachtige Kernen, ook voor de langere termijn ("na COVID").

THE ECONOMIC BOARD (TEB)

TEB hecht veel belang aan de Ontspannen regio, omdat deze van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit Ontspannen regio maken wij graag gebruik van het netwerk van TEB om deze opgave verder te brengen.
We zullen op relevante momenten de Boardleden dan ook vragen om de belangen van de Ontspannen regio onder de aandacht te brengen van belangrijke stakeholders.

VELUWE-ALLIANTIE

Een aantal gemeenten binnen de regio Arnhem-Nijmegen maakt ook deel uit van de Veluwe-Alliantie. Met name bij het speerpunt Duurzaam toerisme zien wij belangrijke kansen om samen te werken. Denk hierbij aan de belevingsgebieden, vitaliteit, spreiding van recreatiedruk en human capital.

TOERISME VELUWE ARNHEM-NIJMEGEN (TVAN)

TVAN is een belangrijke uitvoeringspartner op het gebied van Duurzaam toerisme. TVAN is mede-opsteller van het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda en trekt samen met ons op in de uitvoering hiervan. Het werken met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een strategische marketingvisie, zien wij als een belangrijke basis voor onze samenwerking.

ANDERE PARTNERS

Partners met wie we in het vervolgtraject gaan afstemmen zijn onder andere: ondernemers, ondernemerscollectieven, city marketing, koepelorganisaties op het gebied van recreatie en toerisme, zoals HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland en Gastvrij Nederland), kennisinstellingen, het Rijk, waterschappen, routebureaus Arnhem-Nijmegen en Veluwe, Euregio (ook INTERREG), terreinbeheerders en natuurorganisaties, Land- en tuinbouworganisaties, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, MKB Nederland, Vastgoedeigenaren, VNO/NCW, Culturele instellingen, Cultuur Oost, Kunstvakonderwijs, Erfgoed Gelderland, Romeinennetwerk Gelderland, Nederlandse Limes Stichting, Cultuurpunten, Het Gelders Kastelen netwerk (Macht & Pracht via TVAN), Pact van Loevestein, Fort Pannerden, Leisurelands en recreatieschap Uiterwaarde.

SPEERPUNT 1

DUURZAAM TOERISME

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we in de regio een vitale sector voor recreatie, die aansluit bij de vraag en bijdraagt aan de (basis)voorzieningen en leefbaarheid in de kernen.
- Kiezen bezoekers steeds vaker voor een meerdaags verblijf in de regio.
- Is de toeristische drukte beter verspreid over de regio en over de seizoenen.

Door regionale samenwerking kan de unieke diversiteit van onze regio maximaal worden benut en kunnen we gezamenlijk de bezoekers spreiden over de regio. Hierdoor kunnen we ook in de toekomst gasten blijven ontvangen zonder dat dit ten koste gaat van de natuur en de biodiversiteit. Toerisme en recreatie blijft hierdoor op een duurzame wijze bijdragen aan de regionale economie, de werkgelegenheid en de kwaliteit van de leefomgeving.
Herre Dijkema – directeur TVAN

Voor dit speerpunt gebruiken we het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen “Toerisme: bestemming in balans” met bijbehorende uitvoeringsagenda als leidraad.

Binnen de vier subregio’s (Veluwezoom, de Liemers, Rijk van Nijmegen en de Betuwe) wordt al veel samengewerkt op het gebied van duurzaam toerisme. Wat we nog missen is de samenhang en aansluiting tussen de subregio’s. Daardoor maken we onvoldoende gebruik van elkaars sterke kanten. Door regionaal samen te werken, versterken we elkaars krachten en zijn we een nog krachtigere partner richting Provincie, Rijk en Europa. We streven daarbij niet naar eenheid, maar naar het gezamenlijk uitdragen van de diversiteit van de regio. Daarom zetten we in op een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden: uitwerkingen van elkaar versterkende, thematische en geografische verhaallijnen. We kijken daarbij ook naar de verbindingen met het Land van Maas en Waal, Veluwe, Achterhoek, NordRhein-Westfalen en Rivierenland. Het profiel en een bijbehorende marketingvisie gebruiken we om samen met ondernemers passend aanbod te ontwikkelen en dit beter te vermarkten. Zo stimuleren we meerdaagse verblijfsrecreatie. Het toeristische profiel helpt om het opdrachtgeverschap aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN, af te stemmen. Zo kunnen we middelen efficiënter inzetten. Daarnaast maken we een vitaliteitsaanpak en bedenken we maatregelen om spreiding van toeristische druk te stimuleren. Met de provincie Gelderland, de routebureaus en Verbonden regio zetten we in op een beter recreatief wandel- en fietsroutenetwerk. Met de provincie Gelderland verkennen we hoe we ondernemers in de toeristische sector kunnen stimuleren om meer aandacht te besteden aan klimaat en milieu.

RESULTATEN 2022

TOERISTISCH PROFIEL EN MARKETINGVISIE
Maken van een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden. Een start maken met een bijbehorende marketingvisie. Aandacht voor (fysiek en digitaal) gastheerschap en het niveau waarop we dat organiseren (lokaal, subregionaal of regionaal). Gebruik maken van wat er al is.

OPDRACHTGEVERSCHAP UITVOERINGS-ORGANISATIES
Verkennen hoe we opdrachtgeverschap aan uitvoeringsorganisaties zoals TVAN het beste kunnen vormgeven: op lokaal, subregionaal of regionaal niveau of een combinatie. Voortbouwen op de ervaringen van het Rijk van Nijmegen. Aandacht voor samenwerking met uitvoeringsorganisaties in omliggende regio’s.

VITALITEITSAANPAK DAG- EN VERBLIJFSRECREATIE
Op basis van onderzoek een vitaliteitsaanpak maken met een strategie voor de regio en handreikingen voor ondernemers.

INZICHT EN MAATREGELEN SPREIDING VAN RECREATIEDRUK
Verwerven van nog beter inzicht in recreatiedruk. Met het verkregen inzicht maatregelen opstellen. Financieringsmogelijkheden voor die maatregelen zoeken.

PLAN VAN AANPAK WANDEL- EN FIETSROUTENETWERK
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk. Met aandacht voor aansluiting bij andere (sub)regio’s, toeristische overstappunten, het utilitaire netwerk en andere recreatieve paden. Gefaseerd uitvoeren van het plan. In het speerpunt Groen-blauw raamwerk komen de ruimtelijke aspecten van het routenetwerk terug.

Duurzaam toerisme	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Maken toeristisch profiel en marketingvisie					
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties					
Maken vitaliteitsaanpak					
Stimuleren spreiding recreatiedruk					
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk					
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk					

SPEERPUNT 2

BRUISENDE BINNEN-STEDEN EN KRACHTIGE KERNEN

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we een sterk en compleet aanbod van voorzieningen in onze binnensteden en centra van kernen (kortweg: centra).
- Hebben we leegstand in onze centra aangepakt en beperkt.
- Houden we de centra leefbaar voor bewoners.

Binnensteden en centra van kernen veranderen in snel tempo als gevolg van veranderingen in retail en consumentengedrag. Groeiende leegstand dreigt en wordt zichtbaar. De COVID-19 crisis versterkt dit. Bovendien zijn centra voor hun levendigheid sterk afhankelijk van elkaar.
Het levendig en leefbaar houden van centra pakken veel gemeenten al op. Daarbij spelen voor alle gemeenten soortgelijke thema's.
De belangrijkste zijn leegstand en de transformatie van centra van place to buy naar place to meet/be en naar wonen.

Om kansen voor versterking van centra in kaart te brengen, maken we een analyse van en een toekomstbeeld voor het regionale netwerk van voorzieningen in centra. Dit dient drie doelen. Ten eerste kunnen we beter inspelen op mogelijkheden voor externe financiering van projecten en initiatieven. Plannen en projecten van individuele gemeenten zijn vaak te klein en onderling onvoldoende samenhangend voor steun vanuit bijvoorbeeld het Rijk, Europa of provincie. Wellicht dat dit op het schaalniveau van de regio wel kansrijk is. Ten tweede kan het inzicht uit de analyse en het toekomstbeeld gemeenten helpen bij het maken van keuzes en het uitvoeren van plannen op lokaal niveau. Ten derde gebruiken we analyse en toekomstbeeld om in de regionale agenda van 2023 en verder dit speerpunt invulling te geven (of, als we geen meerwaarde zien, hiermee te stoppen).

Daarnaast is kennis delen en van elkaar weten waar we mee bezig zijn, essentieel. Dit organiseren we op regionaal niveau. We doen dit samen met de opgave Productieve regio, speerpunt stimuleren MKB.

RESULTATEN 2022

REGIONALE ANALYSE EN TOEKOMSTBEELD TER VERSTERKING VAN CENTRA

Analyse maken van de huidige profielen, voorzieningenniveaus en relaties tussen centra en de ontwikkelingen en veranderingen hierin (incl. effecten COVID-19). Indien nodig acties op regionaal niveau formuleren om dit netwerk van centra te versterken. Op basis daarvan besluiten we of, en zo ja, welke acties we opnemen voor dit speerpunt voor 2023 en verder. Bij het maken van analyse en toekomstbeeld werken we nauw samen met de provincie. We gebruiken wat er al ligt, zoals het RPW en het detailhandelsbeleid. We sluiten aan bij de economische monitor (zie opgave productieve regio) en vullen deze aan met voor centra relevante data.

BIJEENKOMSTEN KENNIS DELEN (AMBTELIJK EN BESTUURLIJK) O.A. OVER FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN VOOR PROJECTEN

Kennis delen over projecten voor de versterking van centra en op zoek gaan naar (financierings)mogelijkheden hiervoor. Nadruk op leegstand en ondersteunen van ondernemers (relevant i.h.k.v. het herstel van de COVID-19 crisis). We organiseren deze bijeenkomsten samen met de Productieve regio (speerpunt stimuleren MKB) en in afstemming met o.a. de samenwerkende centrummanagers in de regio.

Bruisende binnensteden en krachtige kernen	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten					
Maken regionale analyse en benoemen acties versterking centra					
Uitvoeren acties ter versterking centra					

SPEERPUNT 3

GROEN-BLAUW RAAMWERK

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we waardevolle natuur, biodiversiteit, landschap en cultureel erfgoed in de regio duurzaam behouden, versterkt en uitgebreid. Het gaat om zowel de intrinsieke waarde van natuur, landschap en erfgoed, als de belevingswaarde.
- Benutten we mogelijkheden voor functiecombinaties met woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit beter.

Dit speerpunt vormt het groen-blauwe hart van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen: hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed, in combinatie met andere ruimtevragers?
Om daar antwoord op te geven, maken we een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden, cultuurhistorisch erfgoed en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Daarbij kijken we zowel naar de belevingswaarde van natuur, landschap en cultuurhistorie, als naar de intrinsieke waarde daarvan. Denk bijvoorbeeld aan biodiversiteit en het intrinsieke belang van het behoud van cultuurhistorisch erfgoed, zowel het groene als het gebouwde erfgoed. We kijken daarbij nadrukkelijk naar mogelijkheden voor functiecombinaties. Zo kan natuur inclusieve landbouw bijdragen aan behoud en gebruik van de natuur en biodiversiteit en zo de aantrekkelijkheid van het regionale groene raamwerk verbeteren. Maar ook de “reguliere” landbouw, waterberging, energietransitie etc. vragen om ruimte. Er zullen dus naast handige combinaties, ook keuzes gemaakt moeten worden. Soms is natuur er bijvoorbeeld vooral bij gebaat om met rust gelaten te worden.

Het raamwerk is een uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie en vormt input voor het verstedelijkingsakkoord, het dashboard Groene groei, de regionale toekomstscenario’s en de regionale investeringsagenda’s, die binnen de Groene Groeiregio worden ontwikkeld.
We werken dan ook nauw samen met deze opgave. Zo kan het raamwerk bijdragen aan het integraal afwegen van ruimteclaims en het uitlokken van investeringen in het ‘groen’ en ‘blauw’ van de Groene Metropoolregio.

RESULTATEN 2022

GROEN-BLAUW RAAMWERK
Maken van een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking, verbinding en uitbreiding. Daarbij op zoek gaan naar koppelkansen met bijvoorbeeld landbouw, natuur, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging, recreatie en toerisme. Aangeven waar keuzes nodig zijn.
Raamwerk gebruiken voor investeringen na 2022.
Gebruik maken van de ruimtelijke plannen, projecten en kaarten die er al liggen: de streekgidsen die de provincie ontwikkelt, de recreatiezonering die voor de Veluwe(zoom) wordt uitgewerkt en projecten als het Living Lab Ooijpolder voor biodiversiteitsherstel. Verbinding leggen met het speerpunt Duurzaam toerisme, waarin spreiding van toeristische druk een belangrijk thema is. Aansluiten bij de belevingsgebieden die we binnen Duurzaam toerisme bepalen.

Groen-blauw raamwerk	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Maken groen-blauw raamwerk					
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)					

SPEERPUNT 4

STERKE CULTURELE INFRASTRUCTUUR

OVER VIJF JAAR:

- Hebben we een duurzame culturele infrastructuur, waarbinnen cultureel aanbod wordt verzorgd dat past bij de vraag en het profiel van de regio.
- Participeren inwoners en bezoekers van de regio actief en passief in cultuur en bereiken we steeds meer verschillende doelgroepen.

De ‘regio 025’ heeft een eigen culturele signatuur en kracht. De complete culturele keten is in de regio aanwezig: een brede basis van amateurkunst, cultuureducatie, een innovatief middensegment en een top van instellingen van bovenregionaal belang. Deze onderdelen hangen samen en inspireren elkaar. Cultuur draagt zo bij aan leefbaarheid en levendigheid van de regio, een gunstig vestigingsklimaat, aan sociale cohesie en inclusie en aan een vitale toeristische sector. Wij versterken deze keten in zijn geheel en in samenhang.

Als startpunt gebruiken we het Transformatievoorstel Cultuurregio 025. Het transformatievoorstel is gemaakt door 15[4] regiogemeenten, met ideeën uit de culturele sector, op uitnodiging van de provincie Gelderland in het kader van de COVID-19 crisis. Met het Transformatievoorstel ligt er een stevig en gedragen begin van brede regionale samenwerking, gericht op blijvende structuurversterking. Die basis gebruiken we om de regionale samenwerking verder uit te bouwen. We verbreden het voorstel waar gewenst naar niet betrokken gemeenten, zoeken financieringsmogelijkheden, voeren het uit en maken een visie en investeringsplan voor 2022 en verder. Zo maken we onze inzet voor de regionale infrastructuur concreet, om snel en flexibel in te kunnen inspringen op nieuwe kansen en externe (financierings)mogelijkheden.

Cruciaal hierbij is de samenwerking met de provincie: alleen in partnerschap kunnen we het Transformatievoorstel realiseren. De gesprekken hierover lopen nog. De resultaten hiervan nemen we mee in de uitvoering van deze agenda.

4 De provincie heeft om praktische redenen Doesburg en Montferland bij een andere regio ingedeeld, Mook en Middelaar ligt in een andere provincie.

RESULTATEN 2022

REGIONALE VISIE OP DE VERSTERKING VAN DE REGIONALE CULTURELE INFRASTRUCTUUR (INCLUSIEF CULTUUREDUCATIE)
Op basis van het Transformatievoorstel werken aan een door alle regiogemeenten en de culturele sector gedragen visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur, inclusief cultuureducatie (zowel op school als in de vrije tijd).

REALISATIE TRANSFORMATIEVOORSTEL
Maken van samenwerkingsafspraken over het Transformatievoorstel met de provincie en andere partners, het zoeken van financieringsmogelijkheden en het uitvoeren van de maatregelen en acties die daaruit voortvloeien. Mits de financiering rond komt, betekent dit werken aan activiteiten die de culturele keten van top- en middensegment, cultuureducatie en amateurkunst duurzaam versterken.

INVESTERINGSPLAN CULTURELE INFRASTRUCTUUR NA 2022
Maken van een investeringsplan voor de culturele infrastructuur na 2022: hoe ziet onze toekomstige regionale infrastructuur eruit, welke investeringen zijn nodig en waar willen we als regio op in zetten voor de langere termijn? Gebruik maken van de inventarisatie van Cultuur Oost van de bestaande infrastructuur.

Sterke culturele infrastructuur	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)					
Realiseren transformatievoorstel					
Maken investeringsplan na 2022					
Uitvoeren investeringsplan					

GROENE GROEIREGIO

OVER VIJF JAAR:
Regisseren wij samen de groei in de regio. Op zo'n manier dat wij de balans tussen stedelijke ontwikkeling, het natuurlijke landschap en de ontspannen leefkwaliteit behouden.

AMBITIE & SPEERPUNTEN

Speerpunten Groene Groeiregio

- 1 Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw
- 2 Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave; een groei van woon- en werklocaties. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt ten behoeve van mens en natuur.

Voor de Groene groeiopgave staan twee belangrijke instrumenten centraal: de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn (nadruk tot 2025) de woningbouw te versnellen en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de woon- en werklocaties tot 2040, rekening houdend met aspecten op het gebied van economie, leefomgeving, mobiliteit en wonen.

VERSNELLINGSOPGAVE

De versnellingsopgave is actueel. In de Woondeal zijn afspraken gemaakt om het woningbouwtekort in te lopen door de realisatie van 35.000 woningen (tot 2030). Een flinke opgave dat van gemeenten (nog) meer uitvoeringskracht vraagt. Met de regionale woningmarktmonitor en een kennisbank met relevante informatie en regelingen biedt de Groene groeiregio gemeenten en andere belanghebbenden inzicht in de woningbouwontwikkeling en is informatie centraal te vinden. Daarnaast biedt de regionale inzet van experts op het gebied van stikstof, arbeidsmigranten en een intermediair voor woningbouwversnelling gemeenten ondersteuning op een aantal thema's die spelen binnen de woningbouwopgave.

De krapte van ambtelijke adviseurs in het fysieke domein is een belemmering. Speciaal voor hun versnellingsopgave kunnen gemeenten vanaf het derde kwartaal 2021 een beroep doen op een regionale flexpool met expertise op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling: planeconomie, gebiedsontwikkeling en juridische aspecten. Deze mensen bieden gemeenten in huis ondersteuning bij het ontwikkelen van versnellingslocaties[5].

RUIMTELIJKE COÖRDINATIE

Naast de grote woningbouwopgave komen ook andere ruimtelijke opgaven op ons af. De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen en verbinden van de ruimtelijke aspecten. Door deze aan elkaar te 'koppelen' ontstaat synergie en waardoor de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) wordt versterkt. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om samenwerking: intergemeentelijk en met onze partners. Het integraal benaderen van de ruimtelijke opgaven vraagt commitment van gemeenten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de

5 Aangewezen grotere woningbouwplannen waar vóór 2025 woningen worden gerealiseerd.

inzet van regelgeving, financiële middelen, investeringen, kennisdeling en netwerk van de provincie en het Rijk.

Wij ontwikkelen samen met gemeenten inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten. Dit biedt kennis, inspiratie en bouwstenen die gemeenten kunnen meenemen in eigen beleid.

VERSTEDELIJKINGSTRATEGIE- EN AKKOORD

Samen met de 18 gemeenten van de regio Arnhem-Nijmegen en de gemeenten in de regio Foodvalley is in 2021 een Verstedelijkingstrategie opgesteld: ontwerpend onderzoek, integraal aangevlogen via verschillende bouwstenen.
Op basis van deze strategie wordt begin 2022 een Verstedelijkingsakkoord (uitvoering van de ambities) gesloten tussen de regio's, de provincie en het Rijk.

Met het sluiten van een Verstedelijkingsakkoord met Rijk en de provincie spannen wij ons in om investeringen naar de regio toe te halen.
Hiervoor brengen wij samen met gemeenten gebiedsgerichte investeringen in kaart om woningbouwlocaties voor de middellange termijn te faciliteren, waarbij de besluitvorming over plannen en projecten bij gemeenten en provincie onaangetast blijft. Een regionale investeringsagenda brengt de totale regionale investeringsstrategie in kaart.

BESTUURLIJKE DRUKTE VERMINDEREN

De huidige structuur rondom ruimtelijke ontwikkeling is complex met veel bestuurlijke en ambtelijke overlegtafels. Er is in 2021 een nieuw regionaal - ambtelijke, management en bestuurlijk - platform Groene Groei ingericht waar op een effectieve manier informatie aangaande de speerpunten Groene groeiregio wordt gedeeld. Dit ontwikkelen wij in 2022 verder door. In dit platform gaan wij ook in overleg met de provincie Gelderland over de ontwikkeling van één regionale woonagenda.

De meerwaarde van regionaal samenwerken binnen de Groene groeiopgave is onder meer:

- Ondersteuning bij de versnellingsopgave van de woningbouw;
- De integrale benadering van de ruimtelijke opgaven en bouwstenen die gemeenten kunnen gebruiken voor eigen omgevingsbeleid;
- Gezamenlijk onderzoek, regionaal dashboards zoals de regionale woningmarktmonitor;
- Partnerschap met provincie, Rijk;
- Aantrekken van (overheids-)investeringen en multipliereffect van andere investeringen;
- Oplossingen bieden voor de krapte van ambtelijke capaciteit in het fysieke domein;
- Delen van informatie, kennis en een breed netwerk van publieke en private partijen.

PARTNERS

WOONDEAL REGIO ARNHEM-NIJMEGEN

In de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen bundelen de 18 gemeenten van de Groene Metropoolregio, de provincie en het Rijk langjarig hun krachten. Zij doen dit samen met een breed netwerk van partijen bestaande uit woningcorporaties, (bouw)ontwikkelaars, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. De samenwerking vindt plaats via de zogenaamde publieke private Tempotafels. De NEPROM, Bouwend Nederland, IVBN, Woonkr8 en NS steunen de Woondeal.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE ARNHEM NIJMEGEN FOODVALLEY

De Verstedelijkingsstrategie is een opgave waarin meerdere partijen samenwerken. De partners die hierbij betrokken zijn, zijn het Rijk (ministeries van BZK en IW, LNV en EZK), de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de regio Foodvalley.

RIJK

De Groene groeiregio is een vaste gesprekspartner met het Rijk in trajecten als de Woondeal en het Verstedelijkingsakkoord. Het zijn jaarlijks terugkerende agendapunten voor het Bestuurlijk overleg (BO) Leefomgeving en BO Mirt-Oost. Tijdens de overleggen in 2020 en 2021 is de voorbereiding getroffen voor het te sluiten Verstedelijkingakkoord in 2022.

PROVINCIE GELDERLAND

De provincie Gelderland is partner in de uitwerking en uitvoering van de Woondeal en de Verstedelijkingsstrategie. Samen streven wij dezelfde doelen na. Door haar expertise en capaciteit in te brengen en met verschillende programma's als het Actieplan Wonen, SteenGoed Benutten, Wijk van de Toekomst, Gelderse proeftuin (Smartpolder Arnhem), Citydeal, Leefbaarheid of mobiliteit draagt de provincie hieraan bij. De Groene Metropoolregio en de provincie werken samen aan Woonagenda's. Daarnaast werken wij samen bij inzichtelijk maken van de ruimtelijke opgaven en in profilering.

THE ECONOMIC BOARD

The Economic Board (TEB) is op onderdelen betrokken bij de uitvoering van beide speerpunten. Haar betrokkenheid komt vooral terug bij haar inbreng van kennis en goede voorbeelden vanuit bedrijfsleven en onderwijs. Haar ambassadeurschap en brede netwerk is waardevol voor het onder de aandacht brengen van de Groene groei-gedachte.

WERKEN IN GELDERLAND

De regio zet zich samen met haar partners in om de krapte van ambtelijk adviseurs in het fysieke domein structureel te verbeteren. Naast het beschikbaar stellen van (financiële) middelen door provincie en Rijk ondersteunt Werken in Gelderland met onder andere een scholingsprogramma voor starters en een digitale pool voor bestaande medewerkers. De instrumenten voorkomen dat gemeenten concurreren om nieuwe medewerkers en/of dat ervaren medewerkers de regio verlaten.

SPEERPUNT 1

WONEN IN BALANS: VERSNELLEN VAN DE WONINGBOUW

OVER VIJF JAAR:

- Zijn er meer groene, gedifferentieerde en duurzame wijken en dorpskernen.
- Zijn er meer betaalbare (koop)woningen.
- Wordt 25% van de woningen circulair gebouwd.
- Zijn er 20.000 woningen bijgebouwd.
- Zijn er meer woningen beschikbaar voor specifieke doelgroepen, zoals voor ouderen, arbeidsmigranten, jongeren.
- Zijn er breed inzetbare, flexibele huisvestingsconcepten gerealiseerd door de toepassing van innovatieve bouwconcepten.

Dit speerpunt richt zich op het inlopen van het woningbouwtekort door de realisatie van 35.000 woningen op de korte (2025) en middellange termijn (2030) en het regionaal organiseren van een meer continue woningbouwproductie. Hierbij wordt uitvoering gegeven aan de afspraken uit de Woondeal. Door deze langdurige samenwerkingsagenda hebben gemeenten met voorrang toegang tot provinciale en nationale regelingen, nieuwe instrumenten, een breed kennisnetwerk, financiële middelingen en investeringen. De afspraken zijn gericht op het versnellen van de woningbouwproductie, het toevoegen van betaalbare en circulaire woningen, het natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen en het zorgen voor toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken voor alle doelgroepen. Voor het tot uitvoering brengen van alle afspraken in de Woondeal is in 2020 een uitvoeringsplan opgesteld.

Alle partijen die erbij betrokken zijn zien de urgentie en de complexiteit van de problematiek en de slaan de handen ineen. Dit moet ook om kennis te delen en een vuist te maken naar het landelijke politieke bestel: als regio jezelf op de kaart zetten.
- Henri Schimmel senior ontwikkelmanager bij BPD Gebiedsontwikkeling

RESULTATEN 2022

UITVOERINGSKRACHT WOONDEAL VERGROOT
Door in te zoomen op de vijf deelgebieden: Arnhem, Nijmegen, Oost (Liemers), Noord-Midden en Zuid wordt doelgerichter uitvoering gegeven aan de versnellingsopgave. De focus komt nadrukkelijker te liggen op de versnellingslocaties: de concretisering en uitvoering van de plannen. Voor vergroten van de organisatie- en uitvoeringskracht van de Woondeal wordt in de tweede helft van 2021 een programmamanager aangetrokken. Daarnaast maken wij in 2022 met het Rijk en de provincie afspraken over de inzet van regelingen en financiën voor 2023 en verder.

PARTNERSCHAP MET WONINGCORPORATIES VERSTERKT
Door het versterken van het partnerschap met (het collectief van) woningcorporaties worden efficiency voordelen behaald. Speerpunten liggen onder andere op het gebied van flexwonen en conceptueel bouwen. Bekeken wordt welke kansen er liggen voor gezamenlijke inkoopstroomstromen en het ontwikkelen van standaardisatie van product-marktcombinaties.

CIRCULAIR EN CONCEPTUEEL BOUWEN
Onze opdracht uit de Woondeal is dat vanaf 2025 25% van de nieuwe woningen circulair gebouwd worden. Samen met de Circulaire regio gaan we gemeenten hierbij ondersteunen en stimuleren. De Groene groeiregio richt zich vooral op stimuleren (agendasetting) en informeren (kennisdeling) van gemeenten en andere stakeholders. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar conceptueel en industrieel bouwen. Rondom bouwen zijn veel ambities: natuur en klimaat adaptief bouwen, energieneutraal, circulair en ook nog betaalbaar. Een kwartiermaker gaat aan de slag om te onderzoeken welke slimme bouwconcepten er zijn met een evenwicht in deze doelstellingen.

Versnellen woningbouw	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Continueren ingezette werkzaamheden 2021					
Uitvoeringskracht Woondeal vergroot					
Partnerschap met woningcorporaties versterkt					
Circulair en conceptueel bouwen					

SPEERPUNT 2

LEEFOMGEVING: VERBINDEN VAN DE RUIMTELIJKE OPGAVEN

OVER VIJF JAAR:

- Staan bij gebiedsontwikkeling natuur, landschap en leefomgeving centraal.
- Hebben wij de ruimtelijke dimensie van alle vijf opgaven binnen de Groene Metropoolregio in beeld.
- Heeft de regio een Verstedelijkingsakkoord met investeringsagenda gesloten.
- Zijn nieuwe (grote) woningbouwlocaties voor de periode 2030-2040 integraal onderzocht, uitgewerkt in lokaal omgevingsbeleid en opgenomen in een regionale investeringsagenda.
- Zijn inspirerende (ruimtelijke) toekomstscenario's voor de lange termijn ontwikkeld.
- Is er meer exposure gerealiseerd over duurzame verstedelijking in de Groene Metropoolregio.

Het motto van de Verstedelijkingsstrategie is ‘meer landschap en meer stad’. De Verstedelijkingsstrategie helpt om onze ruimtelijke opgaven goed vorm te geven en om de daarvoor benodigde investeringen te vinden. Aan de hand van een ontwerpend onderzoek worden ontwerpprincipes en een afwegingskader aan gemeenten aangereikt en worden richtlijnen en spelregels beschreven. De Groene groeiregio biedt bouwstenen voor lokaal omgevingsbeleid, de besluitvorming hierover ligt bij gemeenten zelf. Dat is voorzien in het najaar 2021.

De verstedelijkingsopgave wordt uitgewerkt in zogenoemde regionale gebiedsuitwerkingen:

- Liemers
- Rijk van Nijmegen
- Veluwezoom
- Middengebied
- De sleutelgebieden Arnhem Oost en Nijmegen West

Aan de hand van de Verstedelijkingsstrategie en de gebiedsuitwerkingen wordt een regionale investeringsagenda opgesteld. Deze investeringsagenda is een belangrijke inbreng voor een te sluiten Verstedelijkingsakkoord.

De Verstedelijkingsstrategie helpt de Groene groeiregio bij haar coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio in het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke opgaven. Bijvoorbeeld de ruimtelijke vertaling van de energieopgave, het ontwikkelen van een landschappelijk recreatief raamwerk en de additionele mobiliteitsbehoefte bij de toename van woningen. Versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat hierbij centraal.

RESULTATEN 2022

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE: SLUITEN VERSTEDELIJKINGSAKKOORD
In 2022 sluiten wij een Verstedelijkingsakkoord. Wij ondersteunen gemeenten bij de vertaling van de uitgangspunten van de Verstedelijkingsstrategie en de afspraken uit het Verstedelijkingsakkoord in gebiedsuitwerkingen, naar Omgevingsvisies of ander ruimtelijk beleid.

DASHBOARD ‘DE STAAT VAN DE REGIO’ ONTWIKKELD
Wij beschikken over een interactief dashboard gericht op nieuwe trends en ontwikkelingen van de verschillende ruimtelijke opgaven van de GMR. Om vervolgens hier samen het gesprek te voeren over scenario’s en keuzes.

OMGEVINGSSCAN ‘KWALITATIEF BOUWEN’ UITGEVOERD
Samen met de opgave Circulaire regio, de provincie Gelderland en TEB onderzoeken wij welke innovaties er zijn op het gebied van conceptueel en industrieel bouwen, circulair en natuur inclusief en klimaat adaptief.

ACTIEF PARTNERSCHAP GROENE GROEIREGIO VERGROOT
Het realiseren van integrale duurzame verstedelijking kunnen wij alleen in nauwe samenwerking met onze partners. Investeringen en regelingen zijn nodig voor het creëren van stikstofruimte, het verbeteren van ons vestigingsklimaat en het optimaliseren van natuur en biodiversiteit. Om de juiste woningen op de beste plek betaalbaar te bouwen, moeten gemeenten financieel in staat zijn gebiedsontwikkeling uit te voeren en moeten eventuele onrendabele toppen gefinancierd worden. De Woondeal en Verstedelijkingsstrategie zijn hierin belangrijke kansen. Het vergroten van onze zichtbaarheid en partnerschap heeft continue onze aandacht en stellen daarvoor jaarlijks een lobbyplan op.

Verbinden van de ruimtelijke opgaven	**2021** 2e helft	**2022** 1e helft	2e helft	**2023** 1e helft	2e helft
Verstedelijkingsstrategie: sluiten Verstedelijkingsakkoord					
Dashboard ‘De staat van de Regio’ ontwikkeld					
Omgevingsscan ‘kwalitatief bouwen’ uitgevoerd					
Actief partnerschap Groene groeiregio vergroot					

FINANCIËLE PARAGRAAF

ALGEMEEN

In deze financiële paragraaf lichten we toe welke middelen nodig zijn om de opgaven uit te voeren in 2022 en welke bijdragen van derden al beschikbaar zijn of verwacht worden.

We presenteren een financieel beeld van de verwachte kosten 2022. De jaren daarna zijn nog onzeker en om die reden niet ingevuld. De tabellen zijn een actualisering van de begroting 2022.

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben, zijn:

- Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoordinatoren.
- De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.
- Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.
- Als uit de consultatieronde is gebleken dat er gemeenten voornemens zijn niet mee te doen met een opgave, zijn de kosten naar beneden bijgesteld. Hiermee bereiken we dat de inwonerbijdrage niet omhoog hoeft, als deze gemeenten inderdaad besluiten niet mee te doen.
- Zoals in de inleiding is aangegeven, wil de provincie Gelderland financiële middelen beschikbaar te stellen voor de realisatie van de doelen van de samenwerking tussen provincie, The Economic Board en de Groene Metropoolregio en dus voor de doelen binnen deze regionale agenda. De provincie zal per project/initiatief afwegen of en hoe het project bijdraagt aan de verschillende provinciale doelen. De provincie streeft ernaar om in 2022 de bijdrage van de gemeenten aan de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio te verdubbelen. Daar waar we in afstemming met de provincie al een concrete invulling van de bijdrage aan de opgave hebben, is deze hieronder opgenomen in de begrotingen van de opgaven.

VERBONDEN REGIO

Kosten

De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners[6]. Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van €1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van €1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Daarbij is onder de speerpunten een post 'algemeen' opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opga-

6 De provincie Gelderland heeft in 2020 een subsidie verleend voor de projecten binnen het speerpunt "Slim en Schoon Onderweg'. Ook in 2021 zal naar verwachting de provincie Gelderland subsidie verlenen.

vegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij co-financiering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda's (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de co-financiering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 co-financiering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van €1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van €270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.
- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor €12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel, waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om €6

miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.

- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van €4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en €2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kan leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van €7,5 miljoen (100% subsidie))[7]. De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden regio	taakveld		2022 (juli)	2022 (nieuw)
Algemeen		0.4	150.000	150.000
Speerpunten				
Algemeen		2.1	107.000	107.000
Gebiedsgerichte corridoraanpak		2.1	125.000	125.000
Mobiliteitshubs en knooppunten		2.1	95.000	95.000
Regionaal (snel)fietsnetwerk		2.1	180.000	180.000
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit		2.1	320.000	320.000
Veiligheid		2.1	45.000	45.000
Lasten			1.022.000	1.022.000
Algemeen	0.4			
Speerpunten				
Algemeen	2.1			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1			
Veiligheid				
Baten				
Saldo			1.022.000	1.022.000
Dekking extern (.....)				
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.022.000	1.022.000
Bijdrage per inwoner in euro's			1,30	1,30

7 De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

PRODUCTIEVE REGIO

Kosten

Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar €125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten

De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder €4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Productieve regio	taakveld		2022 (juli)	2022 (nieuw)
Algemeen		0.4	60.000	60.000
Speerpunten				
Ondernemerschap in mkb		3,1	99.500	99.500
Human capital - onderwijs en arbeidsmarkt		3,1	99.500	99.500
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters		3,1	99.500	99.500
Versterking duurzame logistiek		3,1	91.500	91.500
Toekomstbestendige werklocaties		3,1	125.000	125.000
Lasten			575.000	575.000
Algemeen	0.4			
Speerpunten				
Ondernemerschap in mkb	3,1			
Human capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3,1			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3,1			
Versterking duurzame logistiek	3,1			
Toekomstbestendige werklocaties	3,1			
Baten				
Saldo			575.000	575.000
Dekking extern (.....)				
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			575.000	575.000
Bijdrage per inwoner in euro's			0,73	0,73

CIRCULAIRE REGIO

Kosten

In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €602.500.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x €62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op €60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€45.000).

(Potentiële) opbrengsten

Zoals hierboven genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€75.000).

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het Rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

In de bijgestelde begroting 2022 zijn de potentiële opbrengsten nog niet geraamd omdat er nog altijd geen zekerheid is over deze inkomsten. Wel is duidelijk geworden dat de gemeenten Montferland en Mook & Middelaar verwachten niet in te tekenen op deze opgave in 2022.
Om de inwonerbijdrage gelijk te houden op 81 cent, is binnen de opgave kritisch gekeken of en waar het minder kan / getemporiseerd kan worden. Er is in totaal €35.000 afgeraamd op budgetten binnen de speerpunten “Circulaire economie, grondstoffen en ketens”, “Water en klimaatadaptatie” en “Transitie naar duurzame energie”. We zijn van mening dat we met deze bijstelling nog altijd onze doelen kunnen halen op deze opgave.

Circulaire regio	taakveld		2022 (juli)	2022 (nieuw)
Algemeen		0.4	60.000	60.000
Speerpunten				
Circulaire bouw en infrastructuur		3.1	147.500	147.500
Circulaire economie: grondstoffen en ketens		2.1	145.000	135.000
Water en klimaatadaptatie		2.1	105.000	85.000
Transitie naar duurzame energie		2.1	180.000	175.000
Lasten			637.500	602.500
Algemeen	0.4			
Speerpunten				
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1			
Water en klimaatadaptatie	3.1			
Transitie naar duurzame energie	3.1			
Baten				
Saldo			637.500	602.500
Dekking extern (.....)				
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			637.500	602.500
Bijdrage per inwoner in euro's			0,81	0,81*

* Deze inwonersbijdragen is gebaseerd op het aantal gemeenten dat bij de consulatie (voorjaar 2021) heeft aangegeven waarschijnlijk in te tekenen.

ONTSPANNEN REGIO

Kosten

In 2022 hebben we 0,7 fte voor de opgavemanager, 0,8 fte (voor 0,6 fte ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €355.000 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten

We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Zoals aangegeven, heeft de provincie de intentie om zoveel aan de projecten bij te dragen, dat de optelsom uitkomt op een verdubbeling van de bijdragen van de gemeenten aan de opgaven. In afstemming met de provincie, hebben we voor €132.500 een concrete invulling voor deze intentie. Over het speerpunt Sterke culturele infrastructuur en dan met name over het Transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken.
De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met co-financiering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en co-financiering van de provincie.

Een aantal gemeenten twijfelen nog over intekenen op deze opgave in 2022. Om de inwonerbijdrage gelijk te houden op 57 cent, is binnen de opgave kritisch gekeken of en waar het minder kan/getemporiseerd kan worden. Er is in totaal €38.000 afgeraamd, waarbij we rekening hebben gehouden dat 3 gemeenten mogelijk niet intekenen.

Ontspannen regio	taakveld		2022 (juli)	2022 (nieuw)
Algemeen		0.4	60.000	48.000
Speerpunten				
Duurzaam toerisme		5.5	250.000	226.000
Bruisende binnensteden, krachtige kernen		8.1	80.000	91.000
Groen-blauw raamwerk		8.1	95.000	81.000
Sterke culturele infrastructuur		5.5	100.000	101.000
Lasten			585.000	547.000
Algemeen	0.4			
Speerpunten				
Duurzaam toerisme	5.5		75.000	75.000
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	8.1		32.500	32.500
Groen-blauw raamwerk	8.1		25.000	25.000
Sterke culturele infrastructuur	5.5			
Baten			132.500	132.500
Saldo*			452.500	414.500
Dekking extern (.....)			132.500	132.500
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			452.500	414.500
Bijdrage per inwoner in euro's			0,57	0,57**

* Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel.
** Deze inwonersbijdragen is gebaseerd op het aantal gemeenten dat bij de consulatie (voorjaar 2021) heeft aangegeven waarschijnlijk in te tekenen.

GROENE GROEIREGIO

Kosten

De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op €642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten

De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multiplieereffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen. Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. €650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Ten opzichte van het beeld van april zien we dat we een deel van de inzet die we bedacht hadden voor 2021 naar 2022 verschuift. Dit zien we zowel in de kosten als in de baten. Het financieel resultaat van de opgave blijft hetzelfde.

De kosten van de flexpool voor 2021 (€250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens €250.000 uit deze regeling voor de flexpool. Deze bijdrage is nog niet hard en om die reden niet meegenomen in de dekking.

Groene groeiregio	taakveld		2022 (juli)	2022 (nieuw)
Algemeen		0.4	60.000	100.000
Speerpunten				
Versnelling / wonen in balans		8.1	475.000	647.500
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen		8.2	307.500	370.000
Agglomeratiekracht - Groene Metropoolregio		3.1	150.000	
Lasten			992.500	1.117.500
Algemeen				
Speerpunten				
Versnelling / wonen in balans	8.1		350.000	475.000
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2			
Agglomeratiekracht - Groene Metropoolregio	3.1			
Baten			350.000	475.000
Saldo			642.500	642.500
Dekking extern (.....)			350.000	475.000
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			642.500	642.500
Bijdrage per inwoner in euro's			0,82	0,82

BIJLAGE 1

SAMENHANG OPGAVEN

De vijf opgaven hebben samenhang met elkaar. Wij zorgen ervoor dat we zaken integraal aanpakken, zonder dingen dubbel te doen.

Deze infographic laat zien over welke thema's afspraken zijn gemaakt en welke opgave leidend is. De Groene groeiregio heeft een bijzondere functie als integrerende opgave.

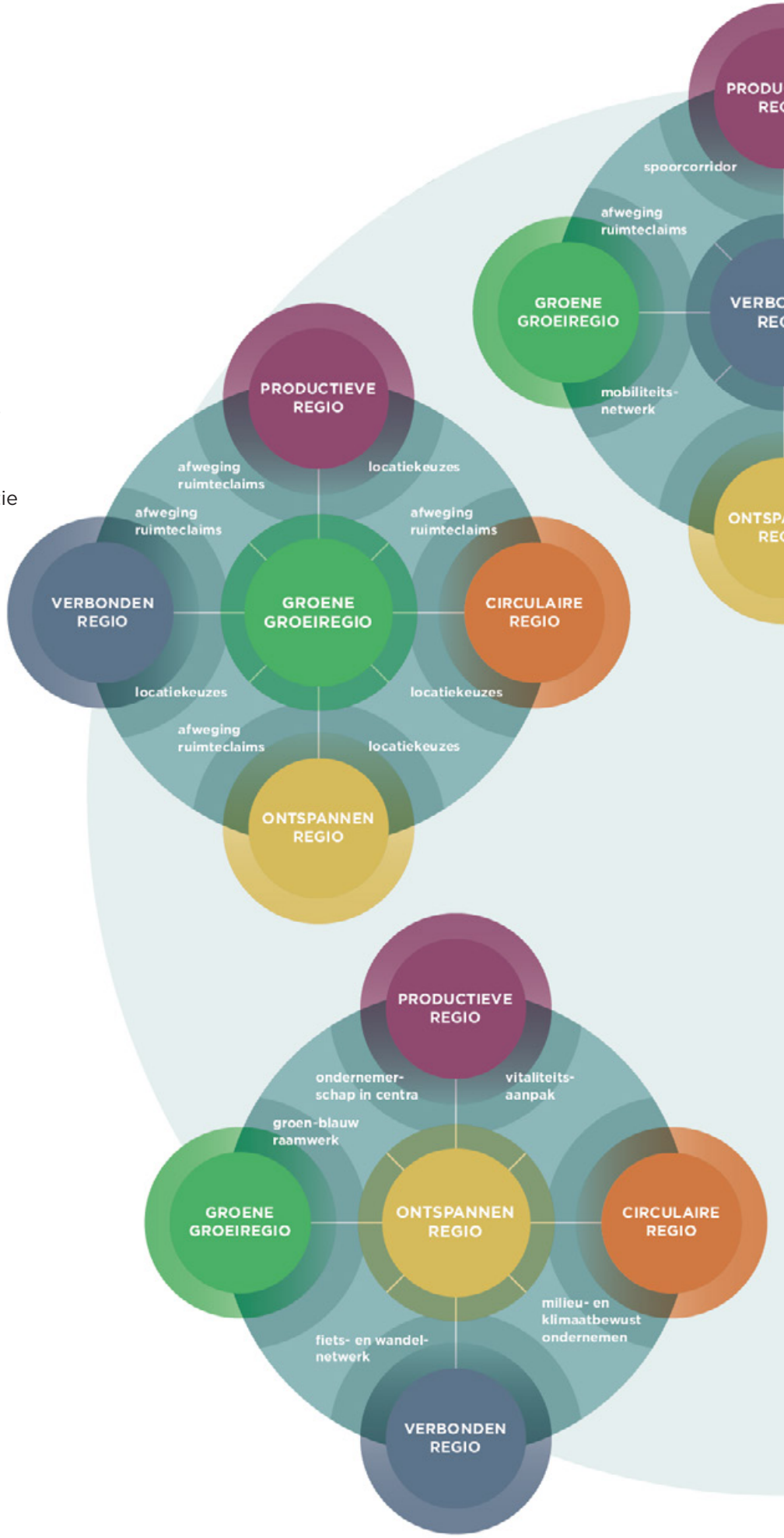

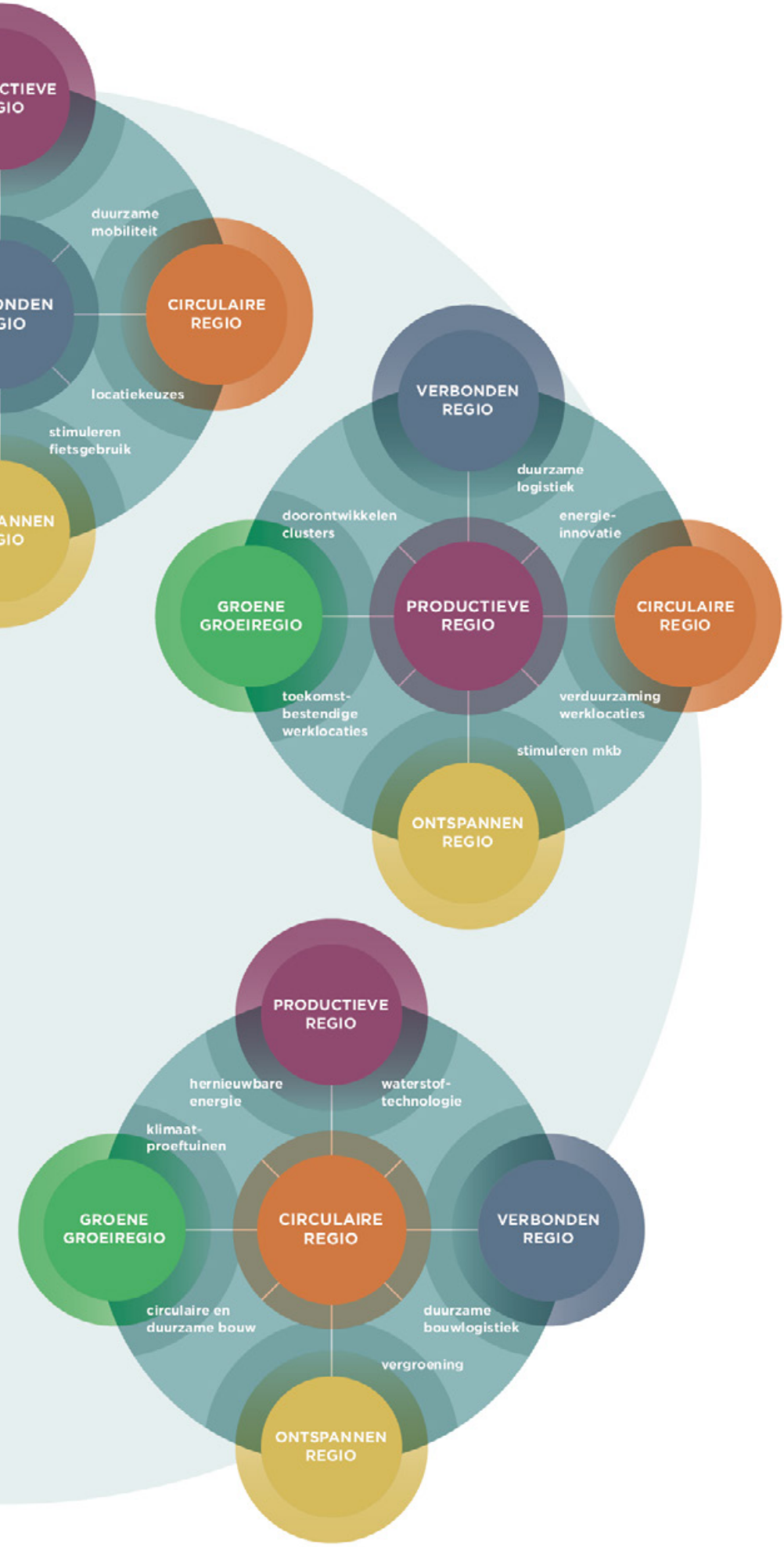
CTIEVE
GIO
duurzame
mobiliteit
ONDEN
GIO
CIRCULAIRE
REGIO
locatiekeuzes
stimuleren
fietsgebruik
ANNEN
GIO
VERBONDEN
REGIO
duurzame
logistiek
doorontwikkelen
clusters
energie-
innovatie
GROENE
GROEIREGIO
PRODUCTIEVE
REGIO
CIRCULAIRE
REGIO
toekomst-
bestendige
werklocaties
verduurzaming
werklocaties
stimuleren mkb
ONTSPANNEN
REGIO
PRODUCTIEVE
REGIO
hernieuwbare
energie
waterstof-
technologie
klimaat-
proeftuinen
GROENE
GROEIREGIO
CIRCULAIRE
REGIO
VERBONDEN
REGIO
circulaire en
duurzame bouw
duurzame
bouwlogistiek
vergroening
ONTSPANNEN
REGIO

BIJLAGE 2

BESTUURLIJKE OPGAVETEAMS

Verbonden regio	Productieve regio
Roeland van der Zee (wethouder Arnhem) a.i. **Igor van der Valk** (Lingewaard) **Johan Leferink**	**Jan van Dellen** (wethouder Arnhem) **Peter Werkman** (Doesburg) **Jolanda van Rensch**
Gebiedsgerichte corridoraanpak - R. van der Zee (Arnhem) - P. Loermans (Wijchen) - J.Wijnia (Nijmegen) **Mobiliteitshubs en knooppunten** - C. Koers (Zevenaar) - P. Loermans (Wijchen) - J. Wijnia (Nijmegen) **Regionaal snelfietsnetwerk** - J. Sluiter (Lingewaard) **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit** - P. Baneke (Mook en Middelaar) **Verkeersveiligheid** - R. Waas (Heumen)	**Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters** - B. Elfrink (Zevenaar) **Human capital - onderwijs en arbeidsmarkt** - N. Derks (Wijchen) **Stimuleren ondernemerschap in het MKB** - M. Esselbrugge (Nijmegen) **Versterking van duurzame logistiek** - B. Faber (Overbetuwe) **Toekomstbestendige werklocaties werklocaties** - H. Hieltjes (Duiven) **Portefeuillehoudersoverleg RPW** - Portefeuillehouders economie van de 18 deelnemende gemeenten **Algemeen lid:** - H. Witjes (Lingewaard - F. Eetgerink (Heumen) - M. Som (Montferland) - W. Brink (Druten)
Circulaire regio	**Ontspannen regio**
Titus Burgers (wethouder Wijchen) **Maurits van de Geijn** (Renkum) **Michiel Hustinx**	**Agnes Schaap** (burgemeester Renkum) **Edwin van der Velde** (Berg en Dal) **Mariken Prüst**
Circulaire bouw en Infrastructuur - A. Slob (Lingewaard) - C. Koers (Zevenaar) **Circulaire economie: grondstoffen en ketens** - M. Schoenaker (Heumen) - D. Klomberg (Rheden) **Water en Klimaatadaptie** - N. Verheul (Berg en Dal) - P. Bollen (Doesburg) **Transitie naar duurzame energie** - D. Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe) - J. Maouche (Renkum)	**Duurzaam toerisme in de regio** - H. Witjes (Lingewaard) - B. Elfrink (Zevenaar) **Bruisende binnensteden en krachtige kernen** - B. van Veldhuizen (Doesburg) - M. Schoenaker (Heumen) - Bob Roelofs (Arnhem) **Groen Blauw raamwerk** - E. Weststeijn (Rozendaal) - A. Visser (Berg en Dal) - H. Sluiter (Westervoort) **Sterke culturele infrastructuur** - N. Vergunst (Nijmegen) - M. Budel (Rheden)
Groene Groei regio	
Carol van Eert (burgemeester Rheden) **Remco Boer** (Wijchen) **Matthijs Lenis**	
Wonen in balans/Uitvoering Woondeal - W. Hol (Overbetuwe) **Leefomgeving – Verstedelijkingsstrategie** - C. van Eert (Rheden) **Leefomgeving- integratie opgaven GMR** - G. Gerrits (Wijchen) **Betrokkenheid G18** - H. Winters (Zevenaar) - P. de Klein (Beuningen) **Lobbykracht als regio** - C. van Eert (Rheden) - C. Bouwkamp (Arnhem) - N. Vergunst (Nijmegen)	

Eusebiusbuitensingel 53
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

06 - 311 021 19
info@regioan.nl
www.groenemetropoolregio.nl

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
t.a.v. A. Joustra

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

datum	:	22 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079202 /201511481
onderwerp	:	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
contactpersoon	:	Walter van der Veen

Geacht bestuur,

In deze brief geven wij u een gebundelde reactie op een aantal onderwerpen die voorliggen namens de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Het betreft een reactie op de jaarrekening 2020 GR Arnhem-Nijmegen City Region, jaarrekening The Economic Board 2020, de begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en een reactie op de opgave agenda 2022. Onderwerpen die nauw met elkaar verweven zijn.

Afsluitend geven wij een korte reactie op het informatieprotocol, de richtlijnen toe- en uittreding en het reglement van orde.

Concept jaarrekening
Wij hebben uw concept jaarrekening 2020 ontvangen als ook de jaarrekening van The Economic Board. Conform artikel 10 van de regeling Gemeenschappelijke Orgaan Regio Arnhem-Nijmegen wordt de raad de mogelijkheid geboden om voor 11 juni 2021 haar zienswijze te geven op de jaarrekening 2020. Deze brief is door de gemeenteraad vastgesteld als de zienswijze dan wel reactiedocument.

Als eerste willen we uw organisatie complimenteren voor de tijdige aanlevering van de concept jaarrekening 2020.

We zijn verheugd dat er sprake is van een trendbreuk. Zowel de Economic Board als de Regio Arnhem-Nijmegen storten een deel van de niet-bestede middelen terug naar de deelnemende gemeenten. Dit waarderen we in Duiven! Ook al is het bedrag dat we terugontvangen beperkt, we waarderen dat hieruit blijkt dat gelden niet zonder meer worden gereserveerd. We roepen op dat deze gedragslijn wordt voortgezet.

Wel dringen wij er bij u op aan om met voorstellen te komen om de totale kosten in de komende jaren terug te dringen. Dit dringende verzoek is conform de raadsmotie van november 2019 over bezuinigingen bij gemeenschappelijke regelingen en conform het raadsbesluit bij het vaststellen van het Duivense bezuinigingspakket in juli 2020.

De gemeenteraad is voorstander van een taakstellende besparing, zoals we dat ook van andere verbonden partijen vragen.

Op basis van de door u overlegde informatie hebben wij verder geen inhoudelijke op- of aanmerkingen op de concept jaarrekening van de GR Regio Arnhem-Nijmegen en The Economic Board.

Begroting 2022
De vernieuwde, versterkte, regionale samenwerking is op 1 januari 2021 van start gegaan. Met de nieuwe samenwerking Groene Metropoolregio geven de 18 gemeenten aan de samenwerking verder te willen brengen, willen ze overstijgende opgaven in gezamenlijkheid oppakken en willen ze de financiën transparant en op één plek zichtbaar maken.

Dit is de eerste begroting van de Gemeenschappelijke Regeling 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De begroting is opgebouwd uit een 3-tal componenten; de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven.

Zoals verwacht nemen de kosten toe voor deelname aan de nieuwe samenwerking. Niet alleen de kosten voor het faciliterend regiobureau, maar ook het deelnemen aan de 5 opgaven nemen een substantiële verhoging tot hun rekening. Hier was al rekening mee gehouden. Later wordt inhoudelijk ingegaan op de regionale opgave agenda.

De begroting ziet alleen toe op 2022. Dit is enerzijds logisch, aan de andere kant is het jammer omdat er geen meerjarenperspectief gegeven wordt. Wij kijken uit naar de investeringsagenda die hier ook meer duidelijkheid over zal geven.

De begroting bevat per opgave een overzicht van de kosten die uiteindelijk de omvang van de kosten per inwoner bepalen. Deze kosten zijn met name gericht op de ondersteuningskosten voor de opgave. Hierop dient goed gestuurd te worden, waarmee deze kosten in de toekomst wellicht verminderd kunnen worden.

De gemeente Duiven kan instemmen met de begroting zoals deze voorligt.

Reactie op Opgave-agenda 2022
Wij complimenteren u met de opgestelde regionale agenda 2022 zoals deze nu voorligt. Er is veel werk verzet welke zich vertaald heeft naar een samenhangende agenda.

Het ambitieniveau is hoog waarbij de vraag kan worden gesteld of het praktisch uitvoerbaar is en er niet meer sprake dient te zijn van prioriteren en fasering van de speerpunten. Gevraagd wordt dan ook om ruimte in de uitvoering en acties die benoemd zijn. Hierbij geldt ook of de regio c.q. de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan? In overweging dient genomen te worden of het niet beter zou zijn meer gefaseerd aan de gang te gaan met 2022 als een startjaar?

We zien hierbij dat niet alle speerpunten en acties perse vanaf het eerste begin nodig zijn. Gekeken vanuit het oogpunt betaalbaarheid, zou deze een fasering ook gewenst zijn.
Ook dienen dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen. De regio moet geen punten oppakken die ook of misschien beter lokaal opgepakt kunnen worden. Dit vergt nader onderzoek.

De eerste resultaten van regionale samenwerking in de Versterkte regio zijn nu al zichtbaar. De opmaak van de agenda nodigt uit om deel te nemen aan de gehele opgave agenda. Dit omdat er veel integraliteit zit tussen de opgaven. Ondersteuning aan de gehele opgave agenda is echter niet zomaar vanzelfsprekend.

Gekeken naar het financiële gevolg van het meedoen aan de opgave kan worden ingestemd met de opgave agenda, echter onder voorbehoud van het vaststellen van de gemeentelijke begroting. Nadere besluitvorming hierover zal in de 2de helft van 2021 plaats vinden.

De bijdrage aan de opgaven wordt gerechtvaardigd door de wijze waarop wij als deelnemer binnen de versterkte Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onze positie als individuele gemeente maar ook als de Liemers kunnen opwaarderen. Wel wordt meegegeven dat, gelet op de financiële positie van de gemeente, gekeken moet gaan worden naar dubbelingen in uitvoering en een zoeken naar effectiviteit en efficiency binnen deze uitvoering.

Taakstellende bezuiniging
De gemeenteraad Duiven heeft in haar vergadering van 7 juli 2020 besloten om in het Algemeen bestuur van alle verbonden partijen en/of Gemeenschappelijke regelingen met kracht te pleiten voor een taakstellende bezuiniging vanaf het boekjaar 2022. Wij verzoeken u dit besluit mee te nemen in de op te stellen begrotingen 2022 en verder.

Overige documenten
Tevens heeft u het Informatieprotocol en de richtlijnen toe- en uittreding ter consulatie aangeboden. Belangrijke documenten die bijdragen aan de transparantie van de Regio Arnhem-Nijmegen maar ook hun basis hebben in de kernbepalingen van de Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen. Hierop zijn vanuit de gemeente Duiven geen nadere op- en aanmerkingen.

Tot slot
Als gemeente Duiven onderschrijven wij het belang van de regio gedachten, gebundeld in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Gelet op de grote uitdagingen, die ons te wachten staan, hechten wij er belang aan om deel te nemen aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Ingestemd kan worden met de speerpunten vanuit de diverse opgaven, maar we zijn (nog) niet overtuigd dat de genoemde acties de enige en beste passende acties zijn om de doelen van het speerpunt te bereiken.

Al met al kan op dit moment positief worden gekeken naar deze regio agenda 2022 en zien wij de definitieve opmaak en financiële onderbouwing in de tweede helft van 2021 dan ook graag tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch griffier	mr. H.B. (Huub) Hieltjes voorzitter

Reacties gemeenten concept-regionale agenda 2022

Algemeen	Gemeente	Antwoord
Door alle gemeenten is veel werk gemaakt van de consultatieronde. In dit overzicht is getracht de reacties van de gemeenten samen te brengen. Het document is zeker niet allesomvattend en streeft geen volledigheid na. Getracht is kort en bondig te reageren en te duiden wat met een reactie is of wordt gedaan. De concrete vertaling vindt u in de regionale agenda 2022. De oogst van de consultatieronde (en het werkenderwijs gegroeid inzicht bij de bestuurlijke opgaveteams) heeft geleid tot een gedragen regionale agenda. Hiermee kan de regio, samen met haar partners, in 2022 aan het werk.		
Inzetten op een realistische en haalbare regionale agenda door prioritering, fasering en concretisering van acties. Koersen op een regionale agenda die een realistische balans laten zien tussen gezonde ambitie en datgene dat - qua middelen en menskracht - met elkaar waar kunnen maken.	Nijmegen Heumen Arnhem Duiven Druten Westervoort Beuningen Wijchen	De doelstellingen 'over vijf jaar ' hebben we kritisch bekeken op haalbaarheid binnen deze vijf jaar. Waar deze te ambitieus zijn, temporiseren we deze doelstellingen. Ook zijn deze doelstellingen verder geconcretiseerd. Waar dit nog niet mogelijk is, vindt concretisering in 2022 plaats. We doen dit in het licht van de regionale agenda van 2023 e.v. en de eventuele ontwikkeling van een Monitor Brede Welvaart. Voor alle acties benoemen we welk concreet resultaat dit oplevert en voorzien van een concrete en realistische planning.
Inzetten (verder/ meer) op het aantrekken van externe bijdragen aan en subsidies voor de opgaven	Renkum	In de financiële paragraaf en in de concept-investeringsagenda geven we zoveel mogelijk aan waar wij concrete kansen zien voor samenwerkingsafspraken en voor externe financiering.
Wij verzoeken u daarom om in overleg met de bestuurlijk en ambtelijk opgaveteams te bekijken in hoeverre in 2022 acties tot wat meer concrete en in gemeenten zichtbare resultaten kunnen leiden (met het oog op uitlegbaarheid naar inwoners)	Heumen Berg en Dal Rozendaal	In de definitieve regionale agenda hebben we concrete voorbeelden toegevoegd, waardoor de doelstellingen en acties meer zichtbaar worden.

Wij zouden graag zien dat de speerpunten naar acties worden door vertaald, daarin ook duidelijker uitwerken welke kosten en baten hiermee gemoeid zijn	Lingewaard	
Wij roepen op om voortvarend (financiële) afspraken te maken met provincie en rijk over de uitvoering van de verschillende opgaven. Voor ons is dit een belangrijke meerwaarde van regionaal samenwerken. Meer en concreet zicht bijvoorbeeld op bijdragen van de provincie zou het besluiten over deze regionale agenda en intekenen op de opgaven een stuk eenvoudiger maken. Oproep om bij de provincie te benadrukken dat zij een belangrijke partner zijn op een groot aantal van de speerpunten, zoals op gebied van verkeersveiligheid, circulair bouwen, energietransitie, bij de ontwikkeling van de internationale clusters, de binnensteden en het transformatievoorstel cultuurregio025. Wij pleiten voor een krachtige provincie die, met respect voor de gemeentelijke autonomie, stevig agenderend, sturend en (financieel) ondersteunend is. Een provincie die ruimte laat, maar ook krachtig rol neemt op onder andere de mobiliteitsopgave, wonen en opgaven in natuur en landschap.	Lingewaard Arnhem Nijmegen Rozendaal	We verwijzen naar de inleiding van de regionale agenda 2020 waarin we nader ingaan op het te sluiten Bestuursakkoord met de provincie en The Economic Board en de daarbij horende regionale investeringsagenda. Het gaat hierbij om investeringen, maar ook om de rol die de verschillende partners pakken in de opgaven. De provincie heeft uitgesproken aan projecten die passen binnen de gezamenlijke ambities bij te dragen zodat een verdubbeling plaatsvindt van de bijdragen van de gemeenten aan de 5 opgaven. In diverse opgaven is aangegeven welke inzet we willen plegen op speerpunten om met het Rijk (en andere partners) afspraken te maken. Zo sluit de regio in 2022 een Verstedelijkingsakkoord met investeringsagenda.
We hechten eraan dat goed wordt geselecteerd op welke speerpunten en activiteiten regionale samenwerking én een regionale investering logisch is, in plaats van provinciale sturing, subregionale samenwerking of een lokale aanpak Ook dienen dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen. De regio moet geen punten oppakken die ook of misschien beter lokaal opgepakt kunnen worden. Dit vergt nader onderzoek. Wij denken dat er binnen de agenda, maar ook in de afstemming tussen de GMRAN en andere partijen en regio's, nog diverse mogelijkheden zijn voor meer synergie en het voorkomen van dubbel werk. Wij verzoeken u om op deze mogelijkheden alert te blijven teneinde de maatschappelijke kosten voor de agenda zo laag mogelijk te houden.	Rozendaal Duiven Westervoort Berg en Dal	In de opgaven is kritisch gekeken of de beoogde resultaten en doelen regionale samenwerking vragen om deze te bereiken. Of dat deze beter op een andere plek opgepakt kunnen worden. In een aantal opgaven (met name die opgaven waarop de regionale samenwerking tot nu toe beperkt was) vraagt dat nog meer uitzoekwerk om hier een uitspraak over te kunnen doen. Er zal altijd een go / no go moment ingebouwd worden. Ook is onze rol ten opzichte van de verschillende resultaten verduidelijkt in de definitieve regionale agenda.In de regionale agenda zijn de voorgestelde regionale inspanningen op onderdelen voorzien van een voorbeeld dat laat zien hoe regionale resultaten zich vertalen naar concrete resultaten op lokaal niveau.

We vragen u de dwarsverbanden/cross-overs nader te concretiseren en een goede plek geven: bij welke opgave komt de (eind)verantwoordelijkheid te liggen voor de diverse acties, waartussen dwarsverbanden bestaan.	Arnhem Renkum Rheden	De samenhang tussen de opgaven is concreter opgenomen in de teksten van de opgaven en in de visualisatie die is gemaakt (bijlage in de regionale agenda 2022). Dat betekent dat we per 'crossover' aangeven wat de actie is, welke opgave leidend is en wat de andere opgave(n) inbrengt of inbrengen.
Aandachtspunt is de bemensing van de regionale opgaven. De gewenste kwaliteiten op de juiste plek, hierop ook uitvragen en selecteren. Vanaf 2022 zijn pas regionale middelen beschikbaar zijn om de inzet van ambtelijke capaciteit van gemeenten te vergoeden, Dit betekent dat de opgavenmanager voor de inzet voor 2021 afhankelijk is van de goede wil van gemeenten en mensen en de regionale taken deels extra taken zijn. En dat er hierdoor niet te veel eisen gesteld kunnen worden aan en geïnvesteerd kan worden in de juiste bemensing.	Arnhem	Dit is zeker een aandachtspunt. Een kwalitatieve en evenwichtige bemensing van de 5 opgaven is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van de regionale ambities. De ambtelijke betrokkenheid van alle 18 gemeenten bij de lokale opgaven die regionaal opgepakt worden, is essentieel. De bemensing van de opgaventeams is ook een onderwerp dat op de agenda staat van de Netwerkdirectie, mede ingebracht door de 5 ambtelijk opdrachtgevers van de opgaven. Op dit moment is er veel (ambtelijk) enthousiasme om bij te dragen aan een (speerpunt van een) opgaven waarbij we ook constateren dat dit voor de persoon in kwestie vaak dwingt tot het maken van keuzes over zijn tijdsinzet.
Bij de zienswijze is een bijlage gevoegd waarin per opgave specifieke opmerkingen zijn gemaakt en de prioriteiten zijn aangegeven.	Arnhem	Dank voor de uitvoerige en heldere reactie. Waardering voor het feit dat gemeenten zoveel energie hebben gestoken in het aanscherpen van de regionale agenda 2022. Per opgave wordt, voor zover nodig, ingegaan op de gemeentelijke reactie(s).
Wij hopen uiteraard dat alle deelnemende gemeenten ook aan alle opgaven meedoen. Mocht het niet meedoen van één of meerdere gemeenten leiden tot een verhoging van de kosten, dan wel substantiële wijziging van de inhoud van de opgave(n) dan zal de gemeente een nieuwe afweging omtrent deelname moeten maken.	Berg en Dal Wijchen Druten	Wij begrijpen deze opstelling.
We hechten er belang aan om deze resultaten en het maatschappelijk rendement waar mogelijk meetbaar te maken. In output, maar vooral ook in outcome. We ondersteunen daarom de inzet om te onderzoeken of een Monitor Brede Welvaart Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen werkbaar is.	Rozendaal	Door een aantal gemeenteraden is bij de start van de samenwerking gevraagd om te onderzoeken of deze monitor een bruikbaar instrument is. Zowel in de inleiding van de regionale agenda als in de opgave Productieve

		Regio is de monitor expliciet benoemd. In 2022 gaat de regio aan de slag met de Monitor Brede Welvaart.
Met name daar waar de activiteiten gericht zijn op onderzoek en verkenning, zien wij dit eerste jaar als een trechter, waarbij na de brede inventarisatie een beslismoment volgt of de verkenning leidt tot concrete activiteiten. Wij hechten eraan dat deze Go/No-Go besluiten expliciet genomen worden, zodat er ook een stop-strategie is bij onderwerpen die beter niet, niet nu, of beter provinciaal of juist subregionaal of lokaal opgepakt kunnen worden. We rekenen erop dat terugkerend bewust wordt afgewogen of en hoe een activiteit voortgezet wordt, en dat stoppen een optie is, indien de toegevoegde waarde voor de regio beperkt blijkt.	Rozendaal	De acties zijn kritisch bekeken en waar nodig scherper geformuleerd om daarmee ook een concreter eindresultaat te bereiken die de basis kan vormen voor een besluit over een eventuele vervolgstap. De regionale agenda wordt jaarlijks vernieuwd. De afweging vindt in het Bestuurlijk Opgaveteam plaats.
We zouden het daarmee toejuichen als de systematiek in de GMRAN op termijn zou toegroeien naar een systeem zoals een (gemeentelijke) meerjarenbegroting, met doorgaande lijnen voor een periode van, bijvoorbeeld, vier jaar.	Rozendaal	Dat is inderdaad het streven. Eén eerste aanzet daartoe zal gemaakt worden bij de volgende regionale agenda voor 2023 en verder.
Verder kan de vraag worden gesteld of we met nu de voorziene organisatie van de opgaven niet te veel bestuurlijke drukte wordt georganiseerd met een algemeen bestuur, dagelijks bestuur, regionale agendacommissie, bestuurlijke opgaventeams, portefeuille overleggen en ambtelijke werkgroepen. Daar komt de lokale organisatie rond de opgaven nog bovenop. Het is van belang hier een goede balans in te vinden. We zullen in de praktijk zien hoe zich dat ontwikkelt en of deze organisatie, die vooral zo is opgezet om de verbinding met de deelnemende gemeenten op een goede wijze vorm te geven, niet ten koste gaat van de flexibiliteit en slagkracht van de regio. We zullen dit kritisch volgen en als het nodig is hiervoor aandacht vragen.	Zevenaar	Inderdaad mag de versterkte samenwerking niet leiden tot te veel bestuurlijke drukte. Wij zullen daar alert op zijn en ontvangen graag signalen van gemeenten. Uw kritische opstelling wordt gewaardeerd.
In alle opgaven komt de meerwaarde van de grote rivieren in onze regio, te weten de Waal en de Rijn, niet of nauwelijks aan bod. Deze rivieren zijn zeer karakteristiek voor de beleving van het landschap (ontspannen leefklimaat) en bieden vanuit cultuur-historisch perspectief en natuurwaarden een scala aan mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Graag zouden wij kansen hiervoor in de relevante opgaven terugzien.	Beuningen	Mede naar aanleiding van dit signaal heeft in een aantal opgaven de meerwaarde van de rivieren nadrukkelijker aandacht gekregen.
We vragen aandacht voor het positie van het middengebied in de regio. De ontwikkeling van de regio hoort recht te doen aan het groene karakter van het middengebied, de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in dit gebied, het behoud van aantrekkelijke kernen en een goede bereikbaarheid	Lingewaard	Wij hebben kennis genomen van het signaal. Het middengebied heeft in de afgelopen jaren zich, mede door regionale inspanningen, tot een waardevol deel van onze regio ontwikkeld, met voldoende uitdagingen die op regionale schaal om aandacht vragen.

en ontsluiting van het gebied. Samen met Overbetuwe maken wij ons hiervoor hard binnen de Metropoolregio.		
Als we als gemeenten in de Groene Metropoolregio aan de slag gaan met de uitvoering van de opgaven, betekent dat iets voor de ambtelijke capaciteit. Daarnaast zullen er bij de uitvoering mogelijk werkbudgetten gevraagd gaan worden. We zullen goed met elkaar in gesprek moeten gaan en blijven als er hierin afwegingen gemaakt moeten worden.	Wijchen Druten	Regionaal samenwerken, vraagt niet alleen om financiële middelen, maar ook om ambtelijke capaciteit bij gemeenten om die lokale taken, die samen opgepakt worden, uit te voeren. Belangrijk is inderdaad om goede afspraken te maken over een afgewogen inzet vanuit de gemeenten. Hierbij speelt de Netwerkdirectie (gemeentesecretarissen) een belangrijke rol.
Verder roepen wij de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op om - zonder dat hiervoor additionele financiële middelen worden ingezet - de Global Goals in de regionale agenda te implementeren, omdat dit onder andere de samenwerking en communicatie tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid zal bevorderen.	Rheden	In de voorliggende agenda 2022, de eerste agenda die door de Groene Metropoolregio in het opbouwjaar 2021 is opgesteld, is dit niet gebeurd. Het aantal gemeenten dat zich GlobalGoalsgemeente noemt en aansluit bij de VNG campagne blijft groeien. Wij onderzoeken in het komende jaar hoe de regio de Global Goals kan implementeren in de regionale agenda.

Verbonden regio		Antwoord
Op het gebied van mobiliteit wordt al enkele jaren samengewerkt op basis van een programma dat door de gemeenten wordt gedragen. De ontvangen reacties hebben geleid tot verdere verduidelijkingen in de tekst en bij een aantal voorgenomen acties tot aanscherpingen.		
Op het gebied van Mobiliteit wordt al veel regionaal samengewerkt en opgepakt. De ambities en speerpunten zijn daardoor herkenbaar en inzet van mensen en middelen al deels geregeld.	Arnhem	Deze constatering is juist. Doordat de regio enkele jaren geleden al is gestart met samenwerking op deze opgave hebben wij, samen met onze partners, al veel kunnen bereiken en ligt er een herkenbare en gedragen agenda.
De rivier wordt gemist als vervoerscorridor; de Waal is een belangrijke infrastructurele verkeersader; het verkeersveiligheidsaspect mag nadrukkelijker beschouwd worden	Beuningen	De rivier als vervoerscorridor/vervoer over water nemen wij mee in het in 2021 nog op te stellen Position Paper Logistiek. *Zie ook de reactie bij Productieve regio*
Het is onduidelijk waar ambities op gebied van vervoer over water onder vallen. We zien graag dat de regio nader gaat bepalen of en zo ja welke acties we op dit vlak gezamenlijk oppakken. In mindere mate geldt dit ook voor logistiek. Onder verbonden regio staat dat dit geen speerpunt is, maar wel in 2021 wordt verkend hoe de economische kansen van de logistiek versterkt kunnen worden.	Nijmegen	De rivier als vervoerscorridor / vervoer over water nemen wij mee bij het nog op te stellen Position Paper Logistiek. Hier zal dan ook worden ingegaan op de ambities en kansen/mogelijkheden vanuit de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen *Zie ook de reactie bij Productieve regio*
We zouden graag zien dat de gezamenlijke ambities op het gebied van scheepvaart, haven en logistiek worden verduidelijkt en uitgewerkt in acties.	Nijmegen	Wij zullen dit meenemen in het in 2021 nog op te stellen Position Paper Logistiek. *Zie ook de reactie bij Productieve regio*
Elektrisch laden/overslaan/overstappen van bussen, touringcars, bouwtransport en ZES-logistiek hebben grote invloed op elkaar. In de toekomst zullen we voor succesvolle hubs ook voorzieningen op de corridors nodig hebben. Dat kunnen laadstations zijn, maar bijvoorbeeld ook bovenleiding of wellicht overslagmogelijkheid t.b.v. stadsdistributie of personen (transferia). Afstemming van doelen en voorzieningen langs de A325 en de hub is van belang.	Nijmegen	Signaal is helder en zullen wij betrekken bij het verder uitwerken van speerpunt Hubs en knooppunten.

Bij het speerpunt *Hubs en knooppunten* missen we plannen voor hubs in onze gemeente. Er zijn wel ideeën voor Toeristische Opstappunten, maar deze zijn nog niet concreet genoeg.	Renkum	Alle gemeenten in de regio zijn betrokken bij de totstandkoming van de visie over mobiliteitshubs en knooppunten. De hubs die erin staan zijn aangedragen door de betreffende gemeenten. Gezamenlijk is ook de prioritering aangebracht; Renkum was daarbij aanwezig. De TOPS zijn inderdaad nog onvoldoende uitgewerkt, dat is ook aangegeven in de notitie. De focus lag in de notitie meer op mobiliteitshubs. De TOPs of meer recreatieve HUBS worden nog nader uitgewerkt in de Ontspannen Regio, al dan niet in combinatie met een mobiliteit hub in de directe nabijheid. De strategie voor mobiliteit hubs (en deelmobiliteit) wordt de 2e helft van 2021 uitgewerkt met de gemeenten. In 2022 volgt verdere implementatie en uitrol.
Bij het speerpunt *Gedragsaanpak duurzame mobiliteit* missen we dat deze ook uitgerold wordt in Renkum. Omdat de aanpak vooral meelift met grote projecten (zoals bijvoorbeeld de aanpak van de Waalbrug in Nijmegen), zijn er op dit moment te weinig aanknopingspunten voor Renkum.	Renkum	Er zijn veel gedragsprojecten die interessant zijn voor alle gemeenten in de regio, bijvoorbeeld stimuleren van e-hubs, deelmobiliteit, maar ook de mobiliteitsmakelaar is inzetbaar voor (grotere) werkgevers in elke gemeente.
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit en investeringskalender; waarom is de keuze gemaakt om dit onderwerp op regionale schaal op te pakken? Wat zijn dan de regionale instrumenten?	Rozendaal	Bij de gedragsaanpak duurzame mobiliteit werken we nauw samen met de provincie, het Rijk, het bedrijfsleven en de individuele gemeenten. De regio speelt hierin een sturende, coördinerende, stimulerende en initiërende rol. Veel initiatieven kun je vanuit gezamenlijkheid oppakken en hoef je niet als individuele gemeenten te organiseren, uit te werken of te implementeren. Denk bijv. aan de werkgeversaanpak, waarin een mobiliteitsmakelaar voor alle gemeenten werkt.
Wij willen regionale aandacht vragen voor vooral de doorstroming A12 bij de Velperbroek (cross-over met Productieve regio), de regionale afwikkeling van het Spoorgoederenvervoer (nieuwe initiatieven) en de hub Posbank: deze is van groot belang voor de afwikkeling van de stroom toeristen (cross-	Rheden Rozendaal Arnhem	In de huidige gedragsaanpak voor de A12 (weg) van Arnhem Oost tot de Duitse grens (RWS trekker) is zeker aandacht ook voor het Velperbroekcircuit. Met gedragsmaatregelen en flankerend beleid proberen we

over met Ontspannen regio). Verder is voor alle lokale ontwikkelingen van bestaande en nieuwe functies een adequate aansluiting op regionale mobiliteitssystemen voor onze inwoners van groot belang.		samen met andere partners (zoals RWS, provincie, bedrijfsleven, vervoerders) het fileleed en de filedruk op dit deel van de A12 de komende jaren te verminderen. Daarnaast hebben wij plannen voor bredere bereikbaarheidsaanpak aan de Oostflank van Arnhem. De regio neemt actief deel aan de spoortafels Oost Nederland, o.a. die voor spoorgoederen. Het onderzoek wat I&W heeft aangekondigd in het Toekomstbeeld OV 2040 naar zogenaamde Noordtakvarianten Betuweroute houden wij nauwlettend in de gaten. Op regionaal niveau hebben we een ambtelijke kopgroep Spoor, waar dit soort punten ook nadrukkelijk op de agenda staan. De gemeente Rheden neemt hieraan deel. De regio is ook bestuurlijk vertegenwoordigd in de bestuurlijke spoortafel op landsdeel niveau en wordt ook vaak uitgenodigd voor de landelijke spoortafels, gelet op de spoorproblematiek in onze regio. Wat de TOPS (toeristische hubs betreft), zie hiervoor de reactie op de vraag van de gemeente Renkum.
Adviseren stationsgebied Nijmegen lijkt ons hooguit een subregionaal vraagstuk en vooral een opgave voor stedelijke planontwikkeling van Nijmegen. Waarom is dit opgenomen?	Rozendaal	Station Nijmegen is een belangrijk regionaal knooppunt in het mobiliteitsnetwerk. Het goed laten functioneren van de verschillende modaliteiten (spoor, HOV en fiets) is een belangrijke opgave vanuit een regionaal perspectief.
Het belang van het bevorderen van verkeersveiligheid is onomstreden. Echter: concrete investeringen zoals opgenomen in de investeringsagenda verkeersveiligheid moeten worden betaald door rijksoverheid, provincie of gemeente. In hoeverre is het opstellen van een meerjarige investeringsagenda dan een taak voor de GMRAN (en niet bijv. voor de provincie)?	Rozendaal	De Groene Metropoolregio is geen uitvoerende organisatie in het fysieke domein. Wij zullen geen fietspaden of een rotonde aanleggen. Wel kunnen wij gezamenlijk met de gemeenten en partners als de provincie Gelderland kijken naar het zo goed en zo efficiënt mogelijk oppakken van bovenlokale projecten die bijdragen aan onze gezamenlijke opgaven. Eén van de instrumenten is het maken van meerjarige geprioriteerde agenda die gebruikt kan worden bij

		eventuele investeringsmogelijkheden. Een dergelijke agenda helpt bij het zoeken van subsidiemogelijkheden.
Speciale aandacht voor het verbinden van lokale opgaven aan de regionale opgaven: Het belang van de gebiedsaanpak van de A325-corridor, de verschillende fietsprojecten waaronder de verkenning van een snelfietsroute Arnhem-Huissen en de regionale uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid.	Lingewaard	Wij onderschrijven het belang van het verbinden van betrokkenheid van lokale opgaven aan de regionale opgaven. De door de gemeente aangedragen voorbeelden passen binnen de regionale agenda.
Wij willen als Druten nadrukkelijk aandacht vragen voor de problematiek in de randgemeenten bij het formuleren van de opgaven, bijvoorbeeld - vanuit Drutens perspectief, maar niet uitsluitend - door: \- bij 'de Verbonden Regio' de Maas en Waalweg \(N322\) te betrekken en de ov\-verbindingen tussen de gemeenten in Maas en Waal en de steden te betrekken;	Druten	De Groene Metropoolregio is er voor alle gemeenten en dus ook voor de randgemeenten. Bij de Verbonden regio speelt het regionale netwerk (voor weg, spoor, HOV en Fiets) een belangrijke rol. De door de gemeente genoemde voorbeelden worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de regionale agenda.
Nadrukkelijk aandacht te vragen bij het formuleren van de opgaven voor de problematiek in de randgemeenten, bijvoorbeeld maar niet uitsluitend vanuit Wijchens perspectief: bij vervoer: de spoor-bottleneck van de enkelspoorsbrug bij Niftrik die ook gevolgen heeft voor bereikbaarheid over de weg;	Wijchen	Verwezen wordt naar de reactie hierboven bij de vraag van de gemeente Druten.
Te lobbyen voor het opnemen van Druten in de regionale snelfiets verbindingsroutes.	Druten	Alle gemeenten in de regio zijn betrokken bij de totstandkoming van het regionale fietsnetwerk. De gemeente kan altijd beargumenteerd nieuwe potentiële verbindingen aandragen, waarna met elkaar gekeken wordt in hoeverre dit kan/gaat bijdragen aan de regionale opgaven.

Productieve regio		Antwoord
De tekst van de opgave is verduidelijkt om beter aan te geven wat het regionaal belang van bepaalde resultaten is, waar we precies op inzetten en hoe en waar we een verbinding leggen met de andere vier opgaven. Ook de samenwerking met The Economic Board en met andere partners, bijvoorbeeld in het speerpunt Human Capital, is verhelderd.		
Veel van de genoemde zaken worden ook gestimuleerd door de Kamer van Koophandel. Bovendien stimuleert de opgave Circulaire opgave soortgelijke ontwikkelingen, en biedt ondernemerskansen. Kunt u aangeven hoe(veel) deze opgave aan extra (maatschappelijk) rendement levert?	Rozendaal	Raakvlakken met de andere opgaven, waaronder de Circulaire regio zijn er zeker. Daar waar de acties de andere opgaven raakt, werken we samen en zijn afspraken gemaakt over wie waarvoor de leidende rol heeft (zie de bijlage in de regionale agenda 2022). Zoals bij verduurzaming werklocaties is de Circulaire regio in de lead voor verduurzaming op het vlak van energie. De uitkomsten en het ruimtebeslag dat dit met zich meebrengt nemen we weer mee in het RPW. De meerwaarde van de regio in de stimulering van de clusters is de opschaling van projecten waarmee financieringsmogelijkheden van provincie, Rijk en Brussel in beeld komen. Ook willen we dat de regiogemeenten meer profiteren van onze (inter)nationale clusters. Dit is nu nadrukkelijk opgenomen in het betreffende speerpunt.
Bepaalde onderwerpen die onder de Productieve regio hadden kunnen vallen of een grote samenhang hebben met de Productieve regio, zijn ondergebracht bij andere opgaven en worden vanuit die opgaven opgepakt. Denk aan energie en duurzaamheid, detailhandel centra en vrijetijdseconomie. Dat betekent dat er voldoende aandacht moet zijn voor de verbanden tussen de verschillende opgaven.	Renkum	Er zijn veel crossovers tussen de verschillende opgaven. Zo heeft de productieve regio crossovers vanuit human capital met bijvoorbeeld de Ontspannen regio en de Circulaire regio. En vanuit Werklocaties een crossover met de Circulaire regio voor energiebesparing bij bedrijven, zon op dak etc. Deze crossovers en welke opgave daarbij in de lead is, is benoemd in de teksten onder de speerpunten. Ook is in de regionale agenda 2022 een figuur opgenomen waarin de crossovers zichtbaar zijn gemaakt. Samenwerking en afstemming tussen de opgaven is belangrijk en wordt actief opgepakt.

Herstel Covid-19: De acties zijn beperkt uitgewerkt. Het is daarom de vraag wat dit speerpunt daadwerkelijk gaat opleveren. Kan dit wat concreter worden gemaakt?	Berg en Dal	Ondersteuning van MKB-ers in het toekomstbestendig maken vinden wij een belangrijk onderwerp. De acties zijn wat concreter gemaakt en de uitwerking en uitvoering daarvan vindt vanaf tweede helft 2021 plaats. Voorbeeld hiervan is het ophalen van alle initiatieven die gemeenten op dit vlak al nemen en het delen van de best practices met de 18 regiogemeenten om ons MKB de crisis door te helpen.
Speerpunt Human Capital: Er zijn veel organisaties die zich bezig houden met de arbeidsmarkt, en bijna allen op (sub)regionaal niveau. Ook zijn er regionale samenwerkingen (zoals de RTA). Kan duidelijker worden gemaakt waar de meerwaarde precies zit? De meest acties zijn nog niet heel concreet. Concretisering is gewenst.	Berg en Dal Arnhem	Wij onderschrijven dat er al veel gebeurt op dit vlak, maar nog erg versnippert. Gezamenlijke focus en krachten bundelen is nodig om echt beweging te creëren. Daarom gaan wij samen met alle betrokken partners één strategische regionale Human Capital Agenda ontwikkelen en een Human Capital Akkoord waarin duidelijk staat welke partij wat bijdraagt en wie welke rol vervult.
Bij het speerpunt *Human Capital* is het bijvoorbeeld goed om een duidelijk verband te leggen met recreatie en toerisme. In deze sector (vooral de horeca) is veel behoefte aan geschikte arbeidskrachten. The Economic Board richt zich met name op de sectoren Health, Hightech & Energy en Food.	Renkum Arnhem	De verbinding tussen human capital en de andere opgaven binnen de GMR is zeker belangrijk. Naast de clusters Health, Hightech & Energie en Food zijn ook o.a. toerisme en recreatie, logistiek en circulair bouwen van belang. Ook deze sectoren worden in de Human Capital Agenda meegenomen. Zie ook de reactie bij de gemeente Berg en Dal.
Wij willen aandacht vragen voor het thema *Human Capital* in relatie tot de circulaire topregio die we willen zijn. Wij verwachten in dat kader focus op een groei aan opleidingen, kennis en stages in de sector duurzaamheid en circulaire industrie (ook aansluitend op middelbaar onderwijs niveau). Daarnaast zien wij als mogelijk speerpunt specifieke aandacht voor de natuur inclusieve landbouw en de korte kringloop industrie (cross-over met circulaire economie), alsmede voor ZZP-vraagstukken (grote, kwetsbare beroepsgroep).	Rheden	Zie hierboven
Voor het speerpunt *Human Capital*, Onderwijs en Arbeidsmarkt vraagt de raad zich af of alle voorgenomen acties in de regio Arnhem Nijmegen wel op het juiste schaalniveau landen. Voor de inzet van de lobbykracht van de regio voor dit speerpunt is dat ongetwijfeld het geval, maar voor andere	Zevenaar	Met human capital richten wij ons in eerste instantie op de arbeidsmarktbehoefte van ons bedrijfsleven. Er zijn al veel partijen die zich richten op de werknemerskant (dicht bij de burger). Hier gebeurt al veel, maar nog erg

acties zijn voor Zevenaar wellicht de sub regio Arnhem of zelfs de Liemers een betere schaalgrootte. Ons oogmerk is steeds de activiteiten zo dicht mogelijk bij de burger of cliënt te organiseren.		versnipperd. Met de Human Capital Agenda verbinden wij juist deze twee werelden aan elkaar, brengen focus aan en geven gezamenlijk met alle partijen richting. De arbeidsmarkt is regionaal. Als we dit ook regionaal oppakken in samenwerking met alle betrokken partijen, creëren we impact.
Speciale aandacht voor het verbinden van lokale opgaven aan de regionale opgaven bij de ontwikkeling Agropark III, onderwijs en arbeidsmarkt via Human Capital agenda (skillsbased arbeidsmarkt), ondersteuning MKB (familiebedrijven/digitaliseren), verduurzamen werklocaties en het uitwerken regionale betekenis health, food en energy.	Lingewaard	Wij onderschrijven het belang van de betrokkenheid van lokale initiatieven bij de regio. Verbinding maken met het lokale bedrijfsleven en de lokale initiatieven is voor ons een belangrijk uitgangspunt bij alle speerpunten en acties. Met het doel de gehele regio op de diverse onderwerpen te verbinden en lokale initiatieven te kunnen opschalen waar mogelijk om daarmee externe gelden naar de regio te halen om te investeren in onze economie. Drie voorbeelden waarbij dit heel specifiek is benoemd zijn de speerpunten Doorontwikkeling Kansrijke Clusters, Human Capital en Verduurzaming van de Logistiek.
Extra aandacht wordt gevraagd voor de rol van The Economic Board in de Groene Metropoolregio, met name t.a.v. het onderwerp doorontwikkeling (inter-)nationale clusters; aandacht voor de relatie met de taken van de arbeidsmarktregio's (geen dubbel werk). Belangrijk is nog wel de afstemming met The Economic Board, met name op de speerpunten (inter-)nationale clusters en Human Capital wie welke rol heeft en wie leidend is in de verschillende acties die benoemd zijn.	Beuningen Arnhem	De rol- en taakverdeling met TEB is de afgelopen periode verder uitgekristalliseerd en ook concreet gemaakt onder het speerpunt *Doorontwikkeling van de kansrijke Clusters.* De relatie met de arbeidsmarktregio's onder Human Capital is zeker van belang. In de triple helixsamenwerking rondom de Human Capital Agenda zijn de arbeidsmarktregio's belangrijke partners en ook direct betrokken. Met het doel elkaar te versterken en niks dubbel te doen.
Health is een topsector. Er lijkt echter vooral aandacht voor een relatief eenzijdige insteek op Cure. Wij bepleiten meer aandacht voor de zorgsector (care) als een waardevolle complementaire toevoeging.	Rheden	In de regionale agenda hebben we focus aangebracht en keuzes gemaakt. Met deze prioritering kunnen we echt van betekenis zijn voor de regio. De cure kant van Health in combinatie met hightech, daar blinken we als regio in uit en kunnen we ook echt iets betekenen voor heel Nederland en Europa.

Scherper afbakenen welke inzet in tijd, capaciteit en middelen beoogd is bij de doorontwikkeling van de (inter-)nationale clusters + verduidelijking rollen en verantwoordelijkheden van provincie, The Economic Board, Groene Metropoolregio en individuele gemeenten	Nijmegen	Inzet, tijd en capaciteit bij de doorontwikkeling van de clusters is in de afgelopen periode verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met TEB over rol en taakverdeling en ook over het betrekken van individuele gemeenten. Dit is opgenomen in de definitieve agenda 2022.
Speerpunt *Versterking van duurzame logistiek:* in de uitwerking de economische ambities voor de sector logistiek en de economische potenties van de havens en watergebonden bedrijventerreinen terug laten komen + de gezamenlijke ambities op het gebied van scheepvaart, haven en logistiek worden verduidelijkt en uitgewerkt in acties, zoals het aanjagen van innovatie (energie hub BCTN/ENGIE), het verschonen van de scheepvaart en het realiseren van verduurzaming.	Nijmegen	Onder Ambities en speerpunten Productieve regio is opgenomen dat we werken aan een regionale visie en een gezamenlijke koers op logistiek. Daarbij hebben binnenvaart en havens specifiek benoemd als een van de onderwerpen die hierbij van belang zijn. De gezamenlijke ambities op dit vlak gaan we dus meenemen in het Position Paper Logistiek. *Zie ook de reactie bij Verbonden regio.*
Bij het speerpunt *Versterking van duurzame logistiek* wordt sterk ingezet op de kansen die logistiek brengt en de verduurzaming van deze sector, maar niet op de gevolgen van deze sector binnen de regio. Dit is deels wel meegenomen in de andere opgaven, maar het vraagt aandacht om de verbanden goed in de gaten te houden. Denk hierbij aan verkeer, milieu, huisvesting arbeidsmigranten etc.	Renkum	De kansen voor logistiek en ook de effecten hiervan wordt meegenomen in het Position Paper Logistiek waar we in 2021 mee aan de slag gaan. Hiervoor werken we samen met de Verbonden regio, de HAN, de provincie en Logistics Valley aan een regionale visie en een gezamenlijke koers op logistiek. Waar liggen kansen en mogelijkheden? Wat komt op ons af en hoe kunnen we daarop inspelen? Daarbij komt ook onder andere leefbaarheid aan bod. Op basis van deze visie kunnen we gefundeerde keuzes maken voor vervolgacties op logistiek.
Integrale benadering van *landbouw* wordt gemist en vraagt aanscherping Voor de topsector Food is het van belang om (in afstemming met Foodvalley en de WUR) samen te leren en te innoveren in de richting van een economisch, ecologisch en maatschappelijk verantwoord voedselsysteem (productie, verwerking, handel en consumptie).	Overbetuwe	Met de regionale agenda brengen we focus aan en prioritering; waar willen we met z'n allen echt voor gaan? Wat zijn onze belangrijkste opgaven? Landbouw is voor deze regio niet als hoogste prioriteit aangemerkt. De relatie met Foodvalley vinden wij zeker belangrijk. Onder het speerpunt Doorontwikkeling Kansrijke Clusters is dan ook opgenomen dat we onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food versterken en we

		samen met Foodvalley werken aan crossovers tussen Health en Food. Daarbij wordt Next Garden Lingewaard verder uitgelicht.
In deze opgave (*Toekomstbestendige werklocaties)* zijn de bestaande samenwerkingen (RPW) opgenomen. De meerwaarde of eventuele overlap dient ons inziens nader verkend te worden. We zien binnen dit programma veel cross-overs met de andere programma's (o.a. krachtige kernen, circulaire economie, mobiliteit/bereikbaarheid).	Rheden	Voor het RPW zijn de bestaande overleggen zowel ambtelijk als bestuurlijk in stand gehouden. Er zijn rondom dit onderwerp geen nieuwe overleggen bijgekomen. Hierover is in de regionale agenda het volgende opgenomen: De besluitvorming van het RPW ligt zoals voorheen bij de gemeentebesturen. Het RPW is een verplicht onderdeel voor alle gemeenten. De Groene Metropoolregio faciliteert zowel ambtelijk als bestuurlijk de voorbereiding en afstemming van het RPW. Voor wat betreft de crossovers: zie vorige reactie.

Circulaire regio		Antwoord
De reacties van gemeenten hebben ertoe geleid dat op enkele onderdelen de rol van de Groene Metropoolregio is verduidelijkt. Sommige acties die bij het betreffende speerpunt ondersteunend van karakter waren, zijn niet meer afzonderlijk als actie/resultaat benoemd. Denk hierbij aan acties met betrekking tot beleidsontwikkeling, wegnemen van belemmeringen en stimuleren van werkervaringsplekken. In de tekst is bij enkele resultaten, bijvoorbeeld bij circulair bouwen, explicieter aangegeven welke opgave het voortouw heeft bij na te streven de resultaten op het grensvlak van twee opgaven		
Wij hebben de wens dat naast kennisdeling er meer toegewerkt wordt naar het stellen van doelen en het opstellen van eisen (aan derden). Daarnaast zien wij graag dat er meer aandacht is voor het monitoren van de resultaten.	Berg en Dal	Op het moment dat acties en te bereiken resultaten worden vertaald in projecten zal er steeds aandacht worden gegeven aan monitoring van de voortgang. Bij het speerpunt *transitie naar duurzame energie* is expliciet het punt monitoring benoemd vanwege de focus op het doel duurzame energie en energiebesparing.
Wij zien zeer veel raakvlakken, maar ook deels overlap tussen speerpunt 1 en speerpunt 2. Scheiding lijkt in praktijk moeilijk hanteerbaar. Uiteraard verwachten wij dat u met een goede afstemming tussen de speerpunten een groot deel ondervangen kan worden, maar wellicht is het naar de toekomst toe zinvol om deze speerpunten samen te voegen.	Berg en Dal	Er is zeker sprake van samenhang tussen beide speerpunten van de opgave Circulaire regio. Met speerpunt 1, *circulaire bouw en infra* geven we onze bijzondere focus aan op het thema circulair bouwen dat ook verband houdt met andere belangrijke opgave van de Groene metropoolagenda, m.n. Groene groeiregio.
Belangrijk om in deze opgave nader te prioriteren. De speerpunten/acties die voor Arnhem hoge prioriteit hebben zijn aangegeven. Ook voor deze opgaven geldt aandacht voor de (concretisering van de) dwarsverbanden met de andere 4 opgaven en m.n. het benoemen van de eindverantwoordelijkheid voor de acties.	Arnhem	De wens om te prioriteren is door meerdere gemeenten geuit en heeft geleid tot een kritische beschouwing van de agenda voor 2022. Zie de reactie in het algemene deel.
Voor de ontwikkeling en uitvoering van RES 2.0 geldt dat deze niet binnen de gevraagde regionale bijdrage valt. De verwachting is dat hiervoor middelen vanuit het Rijk beschikbaar moeten komen. We gaan er overigens van uit dat alle gemeenten deelnemen aan de RES, ook als ze niet intekenen op de opgave Circulaire regio.	Nijmegen Arnhem	We delen dit uitgangspunt met gemeente Nijmegen.
Speerpunt *Circulaire economie* Sommige zaken lopen al in triple helix verband. In plaats van	Nijmegen	We vinden het belangrijk dat de GMR een rol vervult in het regionale Triple Helixverband. De

grondstofanalyses kan er beter een werkgelegenheidsanalyse plaatsvinden.		werkgelegenheidsanalyse zal in samenwerking tussen de opgave Productieve regio en TEB worden uitgevoerd. Trends in de Circulaire Economie zullen we vanuit de opgave Circulaire regio hierbij inbrengen. Een actuele grondstoffenanalyse vinden we van belang om onze uitgangssituatie en eventuele interventies te kunnen bepalen.
Speerpunt *water en klimaatadaptatie* Er kan mogelijk nog concreter uitgewerkt worden wat de Metropoolregio gaat bijdragen aan deze projecten die grotendeels bestaande projecten zijn	Nijmegen	Op dit speerpunt kiezen we voor een beperkte rol voor de Groene Metropoolregio. Dat betekent dat acties met name gericht zijn op kennisdeling, ondersteuning en profilering. Het is niet de bedoeling dat GMR zelfstandig projecten gaat ontwikkelen en uitvoeren. We verwachten wel dat door steun van de Groene Metropoolregio projecten sneller tot stand kunnen komen.
Speerpunt *water en klimaatadaptatie.* Het thema klimaatadaptatie wordt in Renkum vooral regionaal vormgegeven in samenwerking met de werkregio Vallei en Veluwe en dus niet met de regio Arnhem-Nijmegen. Het zou niet goed zijn als de genoemde activiteiten dubbel worden georganiseerd.	Renkum	Dit standpunt delen we en we zullen blijven waken voor dubbel georganiseerde activiteiten.
Bij speerpunt *water en klimaatadaptatie*: gezien de geografische kaders ook nadrukkelijk de gemeente West Maas en Waal betrekken;	Wijchen	In de Regionale Adaptatiestrategie (RAS) Rijk van Maas en Waal is de gemeente West Maas en Waal betrokken. Afstemming met acties van de Groene Metropoolregio zal vooral bij de uitvoering van deze RAS van belang zijn.
Motie Biodiversiteit 2020	Nijmegen	Vooral bij (circulaire) bouw van woningen en projecten met betrekking tot circulaire landbouw zal in deze opgave biodiversiteit een rol spelen. Verder wordt voor een nadere toelichting verwezen naar de opgave Ontspannen regio.
Integrale benadering van landbouw wordt gemist en vraagt aanscherping. Bij circulaire landbouw blijven grondstoffen en producten zo lang en zo hoogwaardig mogelijk in de kringloop door volledige benutting van grondstoffen, hoogwaardig gebruik van biomassa en recycling van reststromen.	Overbetuwe	In de regionale agenda is vooralsnog niet gekozen voor een integrale benadering van diverse uitdagingen in de landbouwsector. Kringlooplandbouw is wel een thema bij het speerpunt circulaire economie: grondstoffen en ketens. *Zie ook de reactie bij de opgave Productieve regio*

Wij denken dat de opgave zich sneller kan ontwikkelen door ruimte te geven aan pilot projecten, gericht op het daadwerkelijk toepassen van kennis en ervaringen. We missen de agrariërs als belangrijke partner die een bijdrage leveren aan biologische en natuur-inclusieve landbouw en het klimaatbestendig beheer (cross-over met productieve regio).	Rheden	Pilotprojecten, proeftuinen etc. zijn een belangrijk instrument om onze doelstellingen te bereiken. Op diverse onderwerpen zullen we kennis en ervaringen delen met gemeenten. Agrariërs zijn inderdaad een belangrijke partner bij de ontwikkeling van circulaire, natuurinclusieve landbouw. Deze hebben we toegevoegd aan de lijst van partners bij de opgave circulaire regio.
Aandacht voor stikstofproblematiek. Aandacht voor opslagmogelijkheden energie	Beuningen	De stikstofproblematiek is meegenomen in de opgave Groene Groei. Innovatieve mogelijkheden voor energieopslag komen aan bod bij het speerpunt *Transitie naar duurzame energie.*
In diverse speerpunten zien wij dubbelingen of raakvlakken met reeds bestaande projecten. Zo bestaan de energieloketten al. Deze draaien op bijdragen van de gemeenten. Gaat de financiering van deze loketten volledig over naar regio? Wat is de rationale daarachter en in termen van resultaat, dienstverlening en/of kosten? Kennisdeling aardgasvrije wijken hoort bij de verleende subsidie en wordt daarmee al georganiseerd wat is de meerwaarde van de inzet van de metropool regio?	Rozendaal	Dubbelingen zullen we voorkomen, raakvlakken zijn onvermijdelijk. Het is niet de bedoeling dat de Groene Metropoolregio energieloketten gaat overnemen of gaat financieren. Wel willen we onderzoeken of het gemeenten meerwaarde kan bieden om de *aanbesteding* gezamenlijk te doen of op elkaar af te stemmen. Bij kennisdeling met betrekking tot de ontwikkeling van aardgasvrije wijken zullen we dubbelingen voorkomen en alleen aanvullend naar behoefte van gemeenten organiseren. Die behoefte is bij de voorbereiding van de agenda wel aangegeven vanuit gemeenten.
De acties in dit speerpunt *circulair bouwen en infra* lijken beter thuis op landelijk, provinciaal dan wel juist lokaal niveau. Kunt u specifieker aangeven wat de beoogde meerwaarde is van regionale inspanningen?	Rozendaal	De gemeenten in de Groene Metropoolregio willen gezamenlijk een aanpak voor circulair bouwen ontwikkelen die binnen de gemeenten geïmplementeerd gaat worden (Circulaire Impactladder). Bij de aanpak Grond, Weg- Waterbouw (GWW) ontwikkelen we gezamenlijk een aanpak die ervoor zorgt dat projecten in de openbare ruimte zoveel mogelijk circulair worden aanbesteed. Door op regionaal samen te werken weet de markt sneller wat er in de regio aan uniforme eisen

		wordt gesteld en kunnen ze er sneller op inspelen. Dat versnelt de overgang naar een circulaire economie.
Speciale aandacht voor het verbinden van lokale opgaven aan de regionale opgaven bij het blijven positioneren van Next Garden bij het uitwerken van de verschillende opgaven. Next Garden vormt een belangrijke kans voor de ontwikkeling van duurzame tuinbouw en circulariteit in de regio.	Lingewaard	Next Garden vormt in onze regio zeker een belangrijke schakel in de transitie naar een circulaire economie, in het bijzonder bij de ontwikkeling van duurzame tuinbouw. In twee speerpunten (speerpunt grondstoffen en ketens en speerpunt energietransitie) is het initiatief opgenomen in de regionale agenda. Ook is Next Garden uitgelicht bij productieve regio.

Ontspannen regio		Antwoord
We hebben de tekst van de opgave verduidelijkt om beter aan te geven wat het regionaal belang van bepaalde resultaten is, waar we precies op inzetten (bijvoorbeeld ook op biodiversiteit) en hoe en waar we een verbinding leggen met de andere vier opgaven en met overlappende of omliggende regio's zoals het Land van Maas en Waal, de Veluwe en de Achterhoek. We hebben door fasering van te bereiken resultaten en een beter afgewogen inzet van capaciteit, de kosten voor deze opgave gereduceerd.		
Randvoorwaarde is dat er zorgvuldige afspraken worden gemaakt over de samenwerking met en het opdrachtgeverschap aan TVAN, die aansluiten bij de koers die in de verschillende subregio's is uitgezet.	Nijmegen	Dit nemen we inderdaad als randvoorwaarde mee.
De samenwerking met TVAN blijft om aandacht vragen, of deze nu op het niveau van de Metropoolregio of op RvN-niveau wordt opgepakt.	Nijmegen	Ja, dit is ook de reden dat we het als één van de resultaten hebben opgenomen.
In het speerpunt *Duurzaam Toerisme* bestaan reeds verschillende (sub-) regionale samenwerkingen (Veluwezoomgemeenten, TVAN, VeluweAlliantie). De meerwaarde van integratie binnen de programmastructuur van de Groene Metropool dient nader te worden uitgewerkt.	Rheden	In de regionale agenda 2022 hebben we benoemd dat, hoewel binnen de vier subregio's (Veluwezoom, de Liemers, Rijk van Nijmegen en de Betuwe) al veel wordt samengewerkt op het gebied van duurzaam toerisme, de samenhang en aansluiting tussen de subregio's wordt gemist. Daardoor maken we onvoldoende gebruik van elkaars sterke kanten. Door regionaal samen te werken, versterken we elkaars krachten en zijn we een nog krachtigere partner richting Provincie, Rijk en Europa. We streven daarbij niet naar eenheid, maar naar het gezamenlijk uitdragen van de diversiteit van de regio.
Binnen dit speerpunt bestaan reeds verschillende (sub-)regionale samenwerking (Veluwezoomgemeenten, TVAN, VeluweAlliantie). Kan de meerwaarde van integratie binnen de structuur van de GMRAN nader worden uitgewerkt?	Rozendaal	Zie hierboven
Speerpunt *BBKK* vraagt om een actieve rol van de provincie bij de ontwikkeling en uitvoering van strategisch projecten voor de (binnen-)stad. We vragen de Groene Metropoolregio om dit actief aan te jagen.	Nijmegen	We werken bij het maken van de analyse en het vervolg daarop samen met de provincie. Verwezen wordt naar hetgeen hierover is vastgelegd in de regionale agenda 2022 en investeringsagenda.
Aandacht voor de urgente opgave rondom leegstand in binnensteden en kernen.	Arnhem	In speerpunt 2 zetten we in op acties om de centra levendig en leefbaar te houden. De aanpak van

		leegstand is daarvan een belangrijk onderdeel. In 2022 werken aan een regionale analyse en toekomstbeeld ter versterking van de centra.
Speerpunt *sterke culturele infrastructuur:* Er is aandacht nodig voor tempo en daadkracht. Het behalen van resultaten versterkt de samenwerking. Daarnaast wachten we op besluitvorming van de provincie Gelderland over het transformatievoorstel cultuurregio 025.	Nijmegen	In de tekst van de regionale agenda 2022 is benadrukt dat samenwerking met de provincie (ook) op dit punt essentieel is.
Integrale benadering van landbouw mist en vraagt aanscherping de landbouw kan bijdragen aan behoud en gebruik van de natuur en biodiversiteit in wat de natuurrijkheid en de aantrekkelijkheid van het regionale groene netwerk verbetert.	Overbetuwe	Binnen het speerpunt groen-blauw raamwerk nemen wij natuurinclusieve landbouw mee en landbouw als ruimtevrager. Landbouw is in de regionale agenda niet als apart speerpunt benoemd en hebben wij dan ook niet als zodanig opgenomen. *Zie ook de reactie bij Productieve regio en Circulaire regio.*
Er is een grote samenhang tussen de verschillende opgaven. Voor de Ontspannen regio zijn bepaalde onderwerpen die in de andere opgaven zijn opgenomen van belang. Denk aan duurzaamheid, arbeidsmarkt, bereikbaarheid, wonen. Dat betekent dat er voldoende aandacht moet zijn voor de verbanden tussen de verschillende opgaven	Renkum	Raakvlakken met de andere vier opgaven zijn er zeker. Deze verbanden zijn in beeld en afspraken zijn gemaakt welke opgaven leidende rol pakt. Hiervoor is in de bijlage een visualisatie opgenomen.
Wij willen inzetten op een groei van de verblijfsaccommodaties (crossover met Productieve regio).	Rheden	Dit is opgenomen als doel van het speerpunt *Duurzaam toerisme.*
Wij zijn van mening dat het programma voor Cultureel erfgoed onderbelicht is. Bij de ontwikkeling van een regionale visie over de versterking van de regionale culturele infrastructuur dient aandacht te zijn voor een evenwichtige regionale infrastructuur van amateurkunst tot topinstellingen. Daarbij kan aangesloten worden bij het onder regie van de gemeente Rheden mede opgestelde transformatievoorstel cultuur voor de regio 025 (door 15 gemeenten onderschreven).	Rheden	Dit onderschrijven wij en is in de tekst van de regionale agenda benadrukt.
Wij hechten grote waarde aan het speerpunt *Groen-blauw raamwerk.* Wij onderschrijven de ambitie tot het behouden van de waardevolle natuur, landschap en cultureel erfgoed in de regio en de potentie van functiecombinaties daarbij (woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit). De uitkomsten van de RES zullen hierbij moeten worden betrokken.	Rheden	Dit onderschrijven wij en is ook in de tekst van het speerpunt groen-blauw raamwerk opgenomen.

Speerpunt *Groen-blauw raamwerk:* We vinden dit een belangrijk speerpunt, waarbij je zelfs zou kunnen beargumenteren dat dit een plek verdient in de opgave Groene Groeiregio. Immers: 'de regio is niet van elastiek', alleen maar méér landbouw, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging en recreatie en Toerisme laat uiteindelijk het elastiek knappen. We herhalen hier ons pleidooi om bij 'groen' niet alleen te denken aan 'groene leefkwaliteit', maar juist ook aan het behouden en versterken van kwetsbare flora & fauna, onder meer op de Veluwe(zoom). Wat betreft 'blauw' missen we de afweging of en hoe de GMRAN een rol wil nemen in klimaatadaptatie (droogte, wateroverlast, bosbranden). Is aan de voorkant afgewogen of en hoe dit thema een plaats zou krijgen?	Rozendaal	Klimaatadaptatie is opgenomen in Circulaire regio. De overige punten zijn opgenomen in groen-blauw raamwerk en waar mogelijk verduidelijkt. Inderdaad is groen meer dan groene leefkwaliteit maar zeker ook kwetsbare flora en fauna. Verwezen wordt ook naar de motie Biodiversiteit die de regio ontvangen heeft. Ook in de opgave Groene groeiregio krijgt dit laatste de aandacht die het verdient.
Speciale aandacht voor het verbinden van lokale opgaven aan de regionale opgaven bij het realiseren van een landschappelijk-ecologisch raamwerk (o.a. versterken Lingezone voor landschap en natuur) en het versterken van het toerisme.	Lingewaard	Dit gebeurt in het speerpunt *Groen-blauw raamwerk.*
Let op bestuurlijk proces i.r.t. groen blauw raamwerk vanwege het dwarsverband met Groene groeiregio.	Arnhem	Deze boodschap wordt meegenomen bij de verdere uitwerking van het speerpunt.
Druten richt de pijlen voor recreatie en toerisme op het lokale en op het land van Maas en Waal, onder meer via deelname aan TVAN. De meerwaarde van de opgave ontspannen regio blijkt voor Druten nog onvoldoende	Druten	Binnen de hele opgave en bij het benoemen van belevingsgebieden en het wandel- en fietsnetwerk (ook het onderhoud daarvan), besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de regio's die met onze regio overlappen, danwel daaraan grenzen, dus ook aan het Land van maas en Waal. De tekst van de opgave is hierop aangepast.
De intentie uit te spreken om af te zien van intekenen op de opgave Ontspannen Regio, tenzij in de ontspannen regio ook een duidelijke focus komt op: 1\. De aandacht voor ommelanden en randgemeenten; 2\. Op belevingsgebied Maas en Waal; 3\. Ontwikkelen van de lokale kracht en de samenwerking in Maas en Waal\. Indien dat het geval is, zal de raad de keuze heroverwegen.	Druten	Zie de reactie hierboven. We hopen dat hiermee voldoende aanleiding is gegeven om de keuze te heroverwegen.
Bij de 'ontspannen regio': cultuurhistorie, beleving en landschap ook benaderen vanuit de dimensie Maas en Waal.	Wijchen	Zie de reactie hierboven bij de inbreng van de gemeente Druten.

Groene groeiregio		Antwoord
De meest opvallende wijziging is dat speerpunt 3 Agglomeratiekracht uit de opgave is gehaald. Verder is de tekst kritisch bekeken waardoor beter duidelijk wordt wat deze opgave wil bereiken aan de hand van concrete acties.		
Wonen in balans: als vanzelfsprekend, vanuit de ondertekening van de Woondeal, nemen we hieraan deel. Dat vraagt geen nieuw besluit. Door het huidige construct volgt echter automatisch dat je dan ook moet deelnemen aan de andere speerpunten, en dus aanvullend moet bijdragen. Hoe zit dit precies?	Berg en Dal	Elke gemeente heeft een keus om al dan niet mee te doen met een opgave. Als ervoor wordt gekozen niet mee te doen met de groene Groei opgave dan betekent dat de gemeente niet meedoet met een deel van de Groene Groei-opgave (speerpunt 2, o.a. Verstedelijkingsstrategie, integratie-opgave, lobby). De woondeal is inderdaad een aparte afspraak tussen de 18 gemeenten, Rijk en Provincie (maart 2020). Overigens wordt een groot deel van de kosten in 2022 van speerpunt 1 gedekt uit gelden behorend bij de Woondeal, maar voor een deel is ook de gevraagde inwonerbijdrage nodig voor de uitvoering van de Woondeal.
Speerpunt 3 *Agglomeratiekracht*: Tastbare doelen ontbreken. Op zichzelf kloppen de teksten wel, maar zijn onvoldoende onderscheidend ten opzichte van andere speerpunten dan wel opgaven. Het omschrijft meer het doel van regionaal samenwerken en de visie hierop, in plaats van dat het een speerpunt is. De verstedelijkingsstrategie is al een resultante van meerdere speerpunten. Niet goed valt in te zien welke acties je nu al kan gaan doen m.b.t. dit speerpunt. Wellicht wel over enige jaren. Kan dit wat concreter worden uitgewerkt?	Berg en Dal	Voorheen kende de Groene Groei opgave drie speerpunten, dit is teruggebracht naar 2 speerpunten. Het onderdeel agglomeratiekracht is inderdaad een overkoepelende doelstelling. Deze zal door het regiobureau opgepakt worden. In de inleiding is hierover meer opgenomen.
Speerpunt 3 Agglomeratiekracht. Concrete acties en meetbare doelen ontbreken in dit speerpunt. Ons is onhelder wat de meerwaarde is ten opzicht van andere speerpunten of opgaven. Kan dit concreter worden uitgewerkt?	Rozendaal	Zie hierboven.
We spreken onze zorg uit over de koppeling van de regionale agenda met de Verstedelijkingsstrategie en de Woondeal. Nadere afspraken hierover zijn	Nijmegen	In de inleidende tekst bij de opgave in de regionale agenda 2022 zijn wij hierop nader ingegaan. Zo gaan wij

nodig om bestuurlijke en organisatorische drukte te voorkomen. Waarbij het uitgangspunt is dat de ambities voor de opgave groene Groei, zoals deze zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord, hiervoor de basis vormen.		in overleg met provincie en regio om tot één woonagenda te komen en zodoende bestuurlijke drukte te verkleinen. Concreet is hiervoor in 2021 een bestuurlijke verkenning gedaan en dit zal in 2022 nader vorm krijgen.
Integrale benadering van landbouw wordt gemist en vraagt aanscherping. Aandacht stikstofproblematiek.	Overbetuwe	Stikstof is een belangrijk onderdeel van natuur en woningbouwontwikkeling binnen de GMR. Om deze reden hebben wij als regio (Groene Groei opgave, Woondeal) een stikstofregisseur ingehuurd om naar de relatie tussen stikstofdepositie (en creëren meer stikstofruimte) en woningbouw op lange termijn te kijken, samen met Rijk en Provincie. Daarbij wordt nadrukkelijk ook de relatie met de landbouwtransitie betrokken; niet alleen in onze regio maar ook in FoodValley.
Om de haalbaarheid en realisatiekracht van de opgave te vergroten, stellen we voor te focussen op een aantal prioritaire acties. Naast prioriteren van acties is er tussen de verschillende opgaven ook synergie aan te brengen in de zogenaamde crossovers.	Arnhem	De prioritaire acties die door Arnhem zijn genoemd hebben een belangrijke plaats in de regionale agenda 2022 en zijn zo nodig aangescherpt. Zoals in het algemeen deel reeds opgemerkt zijn de crossovers scherper omschreven en in beeld gebracht.
Bewaak het woord ‘groen’ in groene groei. We willen het belang benadrukken om voldoende waarborgen in te bouwen om ‘groen-blauw’ voldoende hoog op de agenda te houden. Het gaat niet alleen om wat goed is voor mensen (ontspannen leefkwaliteit door voldoende groene kwaliteit dichtbij, kansen voor recreatie), maar ook om wat goed is voor onze prachtige natuur zélf (bescherming kwetsbare flora & fauna).	Rozendaal	Dit is toegevoegd in de tekst. Zie ook de reactie bij de opgave Ontspannen regio.
De Verstedelijkingsstrategie loopt al samen met de regio FoodValley. De aandacht voor woningbouw is daarin geborgd (in combinatie met leefomgeving, bereikbaarheid en economie). Via andere opgaven zijn zaken als circulariteit en bereikbaarheid en fijne woonomgeving geborgd. Kunt u toelichten wat er echt bovenop komt in deze opgave of is het vooral een bundeling van de bestaande initiatieven?	Rozendaal	De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen en verbinden van de ruimtelijke aspecten. Door deze aan elkaar te ‘koppelen’ ontstaat synergie en kunnen wij de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) versterken.

		Wij hebben dit beschreven onder speerpunt 2 in de regionale agenda.
Speciale aandacht voor het verbinden van lokale opgaven aan de regionale opgaven bij het effectueren van de opgaven uit de Woondeal.	Lingewaard	Binnen de Woondeal wordt ingezet op zogenaamde versnellingslocaties en focusgebieden. Door in te zoomen op de vijf deelgebieden: Arnhem, Nijmegen, Oost (Liemers), Noord-Midden en Zuid wordt doelgerichter uitvoering gegeven aan de versnellingsopgave. De focus komt nadrukkelijker te liggen op de versnellingslocaties: de concretisering en uitvoering van de lokale plannen. Dit is aangescherpt in de tekst.

Elst, 15 september 2021

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Colleges van B&W van de deelnemende
gemeenten aan de Groene Metropoolregio

Datum	:	16-09-2021
Uw kenmerk	:	
Ons kenmerk	:	
Zaaknummer	:	2021-GMAB-33
Contactpersoon	:	H. Tiemens
Telefoonnummer	:	06 - 21 87 55 93

Onderwerp: aanbieden definitieve regionale agenda 2022

Geacht college,

Met gepaste trots presenteren wij u de definitieve regionale agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

In het voorjaar heeft u gereageerd op de concept-versie van deze agenda. De opgavemanagers en de Bestuurlijk opgaveteams hebben de afgelopen maanden hard gewerkt om de regionale agenda aan te scherpen. De definitieve agenda is met recht een regionale agenda te noemen. Wij danken u hartelijk voor uw bijdrage.

Op basis van deze agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022.

Regionale agenda 2022
In aanvulling op de regionale agenda ontvangt u:
- het overzicht van de binnengekomen reacties op de regionale agenda aangevuld met onze antwoorden;
- de vijf opgaveovereenkomsten zoals die door de colleges getekend worden indien uw gemeente besluit deel te nemen aan de betreffende opgave.

We vragen u deze documenten op 5 oktober 2021 te behandelen in uw college en uiterlijk 8 december 2021 (de laatste vergadering van het AB dit jaar) de getekende opgaveovereenkomsten voor uw gemeente aan ons te doen toekomen.

Zoals u van ons mag verwachten doen wij ook een handreiking voor het schrijven van het raadsvoorstel voor uw gemeenteraad.

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem

Bestuursakkoord en Investeringsagenda
Ondertussen krijgt de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board ook steeds meer vorm. De komende maanden wordt het Bestuursakkoord en de bijbehorende Investeringsagenda afgerond. Ter informatie ontvangt u hierover stukken namens het gebiedsoverleg.

Tot slot
Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, mevrouw H. Tiemens.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

Drs. H.M.F. Bruls
Voorzitter

Drs. H. Tiemens
Secretaris

Bijlagen:
- regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- Elst 15092021 Overzicht Beantwoording consultatie zienswijzen concept-regionale agenda
- opgave-overeenkomst Verbonden regio
- opgave-overeenkomst Productieve regio
- opgave-overeenkomst Circulaire regio
- opgave-overeenkomst Ontspannen regio
- opgave-overeenkomst Groene Groeiregio
- Handreiking besluiten gemeente

Opgaveovereenkomst Productieve regio 2022

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Productieve regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

Onze regio kent veel innovatiekracht en het vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en een goede productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren om te komen tot een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot

concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties, passend bij het DNA van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Productieve regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Productieve regio bestaat uit de volgende speerpunten.
   i. Stimuleren ondernemerschap in het MKB
   ii. Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
   iii. Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters
   iv. Versterking van duurzame logistiek
   v. Toekomstbestendige werklocaties

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit. De activiteiten zijn uitgewerkt in de regionale agenda.
   - Stimuleren ondernemerschap in het MKB
     1. De GMR voert het Programma Toekomstgericht Ondernemen uit;
     2. De GMR maakt voor het MKB het financiële landschap tot 1 miljoen zichtbaar;
     3. De GMR stimuleert innovaties en kennisdeling binnen het MKB door het faciliteren van ontmoeting.
   - Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt. De GMR zet in op:
     1. Een triple helix Human Capital Akkoord ten behoeve van de uitvoering van de Human Capital Agenda (gereed in 2021);
     2. De meest resultaatgerichte instrumenten uit de Human Capital Agenda;
     3. Het leggen van verbinding tussen de behoefte van het MKB en het aanbod van arbeid;
     4. GMR geeft inzicht in mogelijke financieringsbronnen.
   - Doorontwikkeling van Health, Hightech & Energy tot (inter)nationale clusters. De GMR verricht hier activiteiten ten behoeve van:
     1. Duidelijkheid over de betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten;
     2. Een versterkt innovatievermogen met lopende projecten;
     3. Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs.
   - Versterking van duurzame logistiek
     1. De GMR zet in op een verkenning van de mogelijkheden om te komen tot een sluitende businesscase voor truckparking in de regio;
     2. De GMR gaat kansrijke bestaande initiatieven voor verduurzaming van de logistiek kennisdelen.
     3. De GMR zet in op de Oprichting 1 of 2 INTEREG projecten.

- Toekomstbestendige werklocaties
    1. De GMR geeft inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters op basis van de Economische Monitor uit 2021;
    2. De GMR geeft een impuls aan duurzame energie en circulaire economie op bestaande werklocaties;
    3. De GMR voert activiteiten uit ter vergroening van werklocaties op basis van het Plan van Aanpak uit 2021.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst per kalenderjaar € 0,73,- per inwoner bij aan de opgave. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Productieve regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op…….., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Opgaveovereenkomst Groene groeiregio 2022

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Groene groeiregio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave; een groei van woon- en werklocaties. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt ten behoeve van mens en natuur.

Voor de Groene groeiregio staan twee belangrijke instrumenten centraal: de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn (nadruk tot 2025) de woningbouw te versnellen en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de woon- en werklocaties tot 2040, rekening houdend met aspecten op het gebied van economie, leefomgeving, mobiliteit en wonen.

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen en verbinden

van de ruimtelijke aspecten. Door deze aan elkaar te ‘koppelen’ ontstaat synergie en waardoor de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Groene groeiregio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave bestaat uit de volgende speerpunten:
    i. Wonen in balans; versnellen van de woningbouw
    ii. Leefomgeving; verbinden van de ruimtelijke opgaven

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
    i. Binnen het speerpunt Wonen in Balans voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Uitvoering van de afspraken uit de Woondeal Arnhem Nijmegen;
        2. Vergroten van de uitvoeringskracht van de Woondeal door het inrichten van een flexpool, het aantrekken van een programma manager, het inzetten op de uitvoering van versnellingslocaties en het organiseren van tempotafels;
        3. Het versterken van het partnerschap met de corporaties in de regio. De GMR onderzoekt met de corporaties welke gezamenlijke inkoopstroomstromen en standaardisatie van product-marktcombinaties ontwikkeld kunnen worden;
        4. Het stimuleren en informeren van gemeenten en andere stakeholders over conceptueel en circulair bouwen door het aanstellen van een kwartiermaker, die onderzoekt welke slimme bouwconcepten er zijn (samen met Circulaire regio).
    ii. Binnen het speerpunt Verbinden van de ruimtelijke opgaven voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. Opstellen van de Verstedelijkingsstrategie;.
        2. Het sluiten van een Verstedelijkingsakkoord, tussen Rijk en regio op basis van gebiedsuitwerkingen’.
        3. Het ontwikkelen van de dashboard welke inzicht biedt in de ruimtelijke opgaven binnen de Groene Metropoolregio
        4. Het uitvoeren van een Omgevingsscan ‘kwalitatief bouwen’ (Samen met de opgave Circulaire regio);
        5. Het vergroten van het partnerschap en zichtbaarheid van onze regio als aansprekend voorbeeld van duurzame verstedelijking door organiseren van congres, werkbezoeken, communicatie-uitingen.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst per kalenderjaar € 0,82 per inwoner bij aan de opgave. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.

b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Groene groeiregio is nader uitgewerkt in de regionale agenda.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op…….., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Opgaveovereenkomst Verbonden regio 2022

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Verbonden regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

Het waarborgen van de regionale en stedelijke bereikbaarheid, door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H)OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Dit zorgt voor duurzamere mobiliteit en lucht op het regionale wegennet. Wij zetten maximaal in op een structurele mobiliteitsaanpak.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Verbonden regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Verbonden regio bestaat uit de volgende speerpunten:
    i. Gebiedsgerichte corridoraanpak
    ii. Regionaal (snel)fietspadennetwerk
    iii. Hubs en knooppunten
    iv. Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
    v. Verkeersveiligheid

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.
    i. Binnen het speerpunt gebiedsgerichte corridoraanpak voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. De GMR maakt een vertaling voor de regiogemeenten van het Landelijk Toekomstbeeld OV 2040;
        2. De GMR maakt een analyse van de kansen en mogelijkheden voor het verbeteren van de spoorcorridor (A12) Randstad-Arnhem-Ruhrgebied;
        3. De GMR ondersteunt de regiogemeenten bij de planvoorbereiding van de projecten uit het actieplan Hoogwaardig Openbaar Vervoer;
        4. de GMR zorgt voor het opstellen van een multimodaal netwerkmanagementkader;
        5. de GMR ontwikkelt samen met de provincie Gelderland een nieuw regionaal multimodaal model;
        6. de GMR maakt afspraken over de korte termijnaanpak A50;
        7. De GMR ondersteunt en faciliteert gebiedsgerichte aanpakken, waaronder de A/N325, Oostflank Arnhem en Zuid/Westflank Nijmegen).
    ii. Binnen het speerpunt Regionaal fietspadennetwerk voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. de GMR ontwikkelt een meerjarige geprioriteerde investeringsagenda;
        2. de GMR laat een verkenning uitvoeren naar de kansen en mogelijkheden voor een betere aansluiting van het utilitaire fietsnetwerk op het recreatieve fietsnetwerk;
        3. de GMR zorgt voor verkenningen naar potentiële snelle fietsroutes in de regio;
        4. De GMR ondersteunt de planvoorbereiding van de Westflankroute;
        5. De GMR zorgt voor een analyse intelligente verkeerslichtgen m.b.t. het stedelijk fietsnetwerk.
    iii. Binnen het speerpunt hubs en knooppunten voert de GMR de volgende activiteiten uit:
        1. de GMR ontwikkelt een meerjarige investeringsagenda voor hubs en knooppunten;
        2. de GMR laat een verkenning uitvoeren voor de 1e fase investeringsimpuls mobiliteitshubs;
        3. de GMR adviseert over de implementatie van de maatregelen rondom station Nijmegen;
        4. de GMR onderzoekt de benodigde/aanvullende maatregelen t.b.v. het project haltetaxiRRReis;
        5. de GMR zorgt voor het analyseren van de kansen en mogelijkheden voor fietsparkeren en gratis stallen.
    iv. Binnen het speerpunt gedragsaanpak duurzame mobiliteit voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. De GMR zorgt voor het programmamanagement en de realisatie van het uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg;
2. De GMR ontwikkelt regionale campagnes;
3. De GMR analyseert mobiliteitsdata;
4. De GMR stimuleert de realisatie van innovatieve projecten, duurzame pilots en/of experimenten voor vernieuwende vormen van duurzame mobiliteit.

v. Binnen het speerpunt verkeersveiligheid voert de GMR de volgende activiteiten uit:
   1. de GMR ontwikkelt een meerjarige investeringsagenda voor verkeersveiligheid;
   2. De GMR initieert en coördineert regionale studies die bijdragen aan de kaders van het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV);
   3. De GMR stelt een handleiding op over veilige landbouwroutes;
   4. De GMR analyseert de knelpunten rondom de verkeersveiligheid van pakketdiensten;
   5. De GMR ondersteunt en adviseert over de gedragsprojecten die staan in het werkplan van het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Oost Nederland.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst per kalenderjaar € 1,30 per inwoner bij aan de opgave. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Verbonden regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op…….., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Opgaveovereenkomst Circulaire regio 2022

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Circulaire regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.
De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners.

Door circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma’s denken we onze ambitie te realiseren. In de opgave werken we met vele partners samen zoals de provincie Gelderland, waterschappen, The Economic Board, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, bedrijven, etc.

2. **Resultaten van de opgave**

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Circulaire regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Circulaire regio bestaat uit de volgende speerpunten:

   i. speerpunt Circulaire bouw en infrastructuur
   ii. speerpunt Circulaire economie: grondstoffen en ketens
   iii. speerpunt Water en klimaatadaptatie
   iv. speerpunt Transitie naar duurzame energie

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.

   i. Binnen het speerpunt Circulaire bouw en infrastructuur voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. de GMR zorgt voor uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg en Waterbouw;
      2. de GMR ontwikkelt een implementatiestrategie voor de circulaire impactladder en een informatiepunt;
      3. de GMR ondersteunt proeftuinen en kennisontwikkeling circulair bouwen en houtbouw.

   ii. Binnen het speerpunt Circulaire economie voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. de GMR laat een verkenning uitvoeren naar regionale grondstoffenstromen, materialen en producten;
      2. de GMR laat een onderzoek uitvoeren naar de kansen voor een regionale grondstoffenbank;
      3. de GMR ondersteunt het onderzoeksprogramma Circulaire economie met een portaal voor gemeentelijke onderzoeksvragen;
      4. de GMR ontwikkelt een kennisplatform voor circulair inkopen;
      5. de GMR zorgt voor uitlichten van de regio als broedplaats voor circulaire hotspots en helpt bij het verwerven van cofinanciering.

   iii. Binnen het speerpunt Water en klimaatadaptatie voert de GMR de volgende activiteiten uit:
      1. de GMR zorgt voor kennisdeling met betrekking tot maatregelen die gemeenten nemen ter uitvoering van de Regionale Adaptatiestrategieën;
      2. de GMR ondersteunt de kennisdeling rond het Innovatieplatform ‘Living Lab Delta Oost’ en andere strategische projecten;
      3. de GMR versterkt de aandacht voor klimaatbestendig bouwen en ontwikkelt handvatten om dit te integreren in bouwopdrachten;
      4. de GMR creëert een inspirerende leeromgeving voor gemeenten waarin kennis en ervaring wordt gedeeld over klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten;

5. de GMR zorgt dat grote landschapsontwikkelingsprojecten met water en klimaatadaptatie bijdragen aan het groene profiel van de regio;

iv. Binnen het speerpunt Transitie naar duurzame energie voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. de GMR zorgt voor uitvoering aan de afspraken in de RES1.0 en bereidt een nieuw bod voor ten behoeve van de RES2.0;
2. de GMR ontwikkelt een gezamenlijke aanpak voor energie-efficiëntie op bedrijfsterreinen, bijvoorbeeld met behulp van een te ontwikkelen regionaal expertisecentrum;
3. de GMR voert een onderzoek uit naar de meerwaarde van het gezamenlijk aanbesteden van energieloketten voor bewoners;
4. de GMR faciliteert de gezamenlijke inkoop van energie en monitort de voortgang van hieruit voortvloeiende projecten;
5. de GMR zorgt voor kennisdeling bij het aardgasvrij maken van woningen;
6. de GMR onderzoekt samen met de provincie en The Economic Board hoe innovaties met betrekking tot duurzame energieopslagmethoden (o.a. waterstof) sneller kunnen worden opgeschaald;
7. de GMR monitort de CO2 emissie in het kader van de regionale routekaart.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst per kalenderjaar € 0,81 per inwoner bij aan de opgave. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.
b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Circulaire regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op…….., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Opgaveovereenkomst Ontspannen regio 2022

Bestuurlijke overwegingen

- De regio staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.
- De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;
- De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:
    - doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
    - met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
    - dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
- Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de regionale agenda;
- De regionale agenda bestaat uit meerdere opgaven;
- We delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.

Afspraken

Ondergetekenden nemen deel aan de opgave Ontspannen regio en maken hiertoe met de Groene Metropoolregio, verder te noemen GMR, de volgende afspraken.

1. Doel van de opgave

De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, erfgoed, recreatie, natuur en landschap. Dit doen we door in te zetten op duurzaam toerisme en recreatie, een goed voorzieningenniveau in onze centra, versterking, verbinding en uitbreiding van natuur, landschap en cultuurhistorische waarden en op het versterken van onze culturele infrastructuur.

2. Resultaten van de opgave

a. De GMR voert ten behoeve van de regio de opgave Ontspannen regio uit zoals omschreven in de regionale agenda. De opgave Ontspannen regio bestaat uit de volgende speerpunten:
    i. speerpunt Duurzaam toerisme
    ii. speerpunt Bruisende binnensteden en krachtige kernen
    iii. speerpunt Groen-blauw raamwerk

iv. speerpunt Sterke culturele infrastructuur

b. Ten behoeve van de hierboven genoemde speerpunten voert de GMR de volgende activiteiten uit.

i. Binnen het speerpunt Duurzaam toerisme voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. Maken van een toeristisch profiel en een start maken met een toeristische marketingvisie op basis van het profiel;
2. Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN;
3. Vitaliteitsonderzoek doen naar dag- en verblijfsrecreatie en een vitaliteitsaanpak maken;
4. Inzicht verkrijgen in recreatiedruk en stimuleren spreiding recreatiedruk;
5. Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk en een begin maken met de uitvoering daarvan.

ii. Binnen het speerpunt Bruisende binnensteden en krachtige kernen voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. Kennis delen op het gebied van het versterken van centra, o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten;
2. Maken van een regionale analyse van het netwerk van centra van kernen en benoemen van acties voor versterking van die centra.

iii. Binnen het speerpunt Groen-blauw raamwerk voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. Maken van een groen-blauw raamwerk: een kaart (met toelichting) van de huidige natuurgebieden, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking, verbinding en uitbreiding.

iv. Binnen het speerpunt Sterke culturele infrastructuur voert de GMR de volgende activiteiten uit:

1. Maken van een regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie);
2. Maken van afspraken met de provincie over financiering van de uitvoering van het Transformatievoorstel Cultuurregio 025 en het, binnen de afgesproken (financiële) kaders, uitvoeren van het Transformatievoorstel;
3. Maken investeringsplan voor de culturele infrastructuur voor na 2022.

3. Bijdrage

a. De gemeente draagt gedurende de looptijd van deze overeenkomst per kalenderjaar € 0,57 per inwoner bij aan de opgave. Voor de onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de uitwerking van de opgave in de regionale agenda.

b. De verantwoording over de inzet van middelen en de bereikte resultaten vindt plaats in het jaarverslag en in de jaarrekening van de Groene Metropoolregio.

4. Overig

a. Deze opgave heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
b. De afspraken in dit document fungeren als opgaveovereenkomst zoals bedoeld in artikel 27, lid 1 van de Regeling.
c. De opgave Ontspannen regio is nader uitgewerkt in de regionale agenda.
d. De Algemene voorwaarden Opgavenovereenkomsten zijn van toepassing.

Ondertekend op…….., te……

De gemeente Arnhem, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Berg en Dal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Beuningen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Doesburg, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Druten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Duiven, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Heumen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Lingewaard, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Montferland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Mook en Middelaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Overbetuwe, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Renkum, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rheden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Rozendaal, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Westervoort, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Wijchen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

De gemeente Zevenaar, rechtsgeldig vertegenwoordigd door of namens de burgemeester,

(naam) (handtekening)

en

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de “Groene Metropoolregio”

Onderwerp	Kapitaalversterking Alliander		
Ondertitel	De energietransitie vraagt aan Alliander grote aanpassingen van het energiesysteem; het elektriciteitsnetwerk moet op veel plekken worden verdubbeld. Alliander vraagt hiertoe kapitaalversterking.		
Portefeuillehouder	H. Hieltjes	Zaaknummer	Z/21/081636/201528599
Behandelend ambtenaar	Ronald Baltussen		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Geen wensen of bedenkingen te uiten bij het voorgenomen besluit van het college.		
Historie	In de afgelopen maanden heeft Alliander gesprekken gevoerd met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) vanwege de toegenomen kapitaalbehoefte van Alliander en de noodzaak om de kapitaalstructuur te versterken. De gemeente Duiven is (klein)aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,111% (151.801 van de 136.794.964 aandelen). Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. In de gemeente Duiven is er al enige tijd sprake van een positief banksaldo. Als we een lening verstrekken aan Alliander hoeven we de middelen die we daarvoor aanwenden niet meer weg te zetten bij het rijk via het Schatkistbankieren.		
Termijn	Om zicht te krijgen op de bereidheid tot deelname heeft Alliander gevraagd uiterlijk 15 oktober geïnformeerd te willen worden over het voornemen tot wel of niet deelname aan de kapitaalversterking. Uiterlijk 1 december ontvangen zij graag het definitieve besluit tot wel of niet deelname aan de obligatielening.		

Politieke Avond	19 oktober 2021		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C.M.M Koning	W. Bosch	Publieksruimte	Bestuur	60 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. (Op de website van Alliander zijn 'vragen en antwoorden' gepubliceerd inzake hun financieringsverzoek. De directe link naar het overzicht van vragen en antwoorden is https://www.alliander.com/nl/kapitaalstructuur). *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel	De avond start met de ronde tafel. De burgemeester zet namens het college uiteen wat de essentie is van het voorstel. De gemeente is aandeelhouder. Er is nu een enorme investeringsbehoefte (o.a. vanwege de energietransitie) vanuit Alliander. Er is sprake van vitale infrastructuur. Het is met het oog op de energietransitie belangrijk dat de overheid (laag) risicodragend participeert. Tijdens de debattafel worden de volgende standpunten ingenomen: - GL hamerstuk - DOED kan instemmen - D66 hamerstuk - LA kan instemmen - PvdA hamerstuk - VVD hamerstuk - CDA kan instemmen - GL kan instemmen - DOED kan instemmen * SP beraadt zich nog, maat stemt uiteindelijk in. Naar de raad als hamerstuk. ZN ZA PD niet vertegenwoordigd/aanwezig. Griffier licht hen in.
Raadsvergadering	9 november 2021

ZFE196BA98F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kapitaalversterking Alliander

Zaak- & documentnr. : Z/21/081636/201528599

Portefeuillehouder : Huub Hieltjes

Opsteller : Ronald Baltussen

Team : Financiën en Belastingen

Telefoonnr.

Samenvatting

Op 31 mei 2021 heeft Alliander alle aandeelhouders schriftelijk verzocht om in te schrijven op een door haar uit te geven 'reverse converteerbare hybride obligatielening' (hierna ook '' lening) van in totaal € 600 miljoen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang aan deel te nemen. De overgang naar een duurzame energievoorziening maakt forse uitbreidingen en verzwaringen van de netwerken van Alliander noodzakelijk. Daarvoor moet het investeringsniveau de komende 10 jaar worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren. Wettelijke beperkingen ten aanzien van tariefsverhogingen en gemaximaliseerde winst maken de financiering hiervan uit eigen middelen voor Alliander niet mogelijk. Daarom wordt nu aan de aandeelhouders gevraagd om bij te dragen aan een versterking van het eigen vermogen van Alliander.

Beslispunten

Geen wensen of bedenkingen te uiten bij het voorgenomen besluit van het college.

Aanleiding

Alliander NV (Alliander) is verantwoordelijk voor de vitale energie-infrastructuur in haar verzorgingsgebied. Alliander werkt volop mee aan het realiseren van een duurzame energievoorziening, vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek én een groeiende vraag naar elektrisch vermogen. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem. Als gevolg hiervan moet de capaciteit van de elektriciteitsnetten de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld. Ook in onze gemeente zien we dat lokale opwek toeneemt en dat Alliander daar op dit moment niet in alle gevallen meer in kan voorzien.

De verdubbeling van de capaciteit vergt grootschalige investeringen door Alliander oplopend tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (circa 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. De investeringen worden voornamelijk gefinancierd door te lenen op de geldmarkt (vreemd vermogen), waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

Op 31 mei 2021 heeft Alliander alle aandeelhouders schriftelijk verzocht om in te schrijven op een door haar uit te geven 'reverse converteerbare hybride obligatielening' (hierna ook '' lening") van in totaal € 600 miljoen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar

rato van hun aandelenbelang aan deel te nemen. Bij voorkeur vraagt Alliander echter om voor 25% extra deel te nemen om zeker te stellen dat het door haar benodigde bedrag bijeen wordt gebracht als niet alle aandeelhouders inschrijven op de lening.

Kapitaalbehoefte Alliander

De overgang naar een duurzame energievoorziening maakt forse uitbreidingen en verzwaringen van de netwerken van Alliander noodzakelijk. Daarvoor moet het investeringsniveau de komende 10 jaar worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren. Wettelijke beperkingen ten aanzien van tariefsverhogingen en gemaximaliseerde winst maken de financiering hiervan uit eigen middelen voor Alliander niet mogelijk.
Financiering door middel van vreemd vermogen kent echter ook zijn beperkingen. Hierdoor kan uiteindelijk de A-rating bij kredietbeoordelaars onder druk komen te staan. Alliander heeft daarom gezocht naar mogelijkheden om, naast het aantrekken van vreemd vermogen, ook het eigen vermogen te versterken. Er is een kostenbesparingsoperatie binnen de eigen organisatie uitgevoerd, maar daarmee alleen kan het eigen vermogen niet voldoende toenemen. Een lobby richting de rijksoverheid om de inkomenssystematiek te verbeteren is ingezet, maar die kan op zijn best op langere termijn tot verbeteringen leiden. Daarom wordt nu aan de aandeelhouders gevraagd om bij te dragen aan een versterking van het eigen vermogen van Alliander.

Gezamenlijk proces Grootaandeelhoudersoverleg en Alliander

In de afgelopen maanden heeft Alliander gesprekken gevoerd met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) vanwege de toegenomen kapitaalbehoefte van Alliander en de noodzaak om de kapitaalstructuur te versterken. Het GAO is hierin bijgestaan door twee onafhankelijke externe adviseurs, KPMG voor de financiële kant en Stek advocaten voor de juridische kant. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende verzoek van Alliander tot het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De voorwaarden en condities van die lening zijn opgenomen in de leningsovereenkomst die als bijlage is bijgevoegd. KPMG en Stek advocaten zijn daarbij van mening dat er een zorgvuldig proces is doorlopen en dat de voorwaarden en condities solide zijn. In het bijzonder is door de externe adviseurs vastgesteld dat Alliander daadwerkelijk een kapitaalbehoefte heeft waar om verschillende redenen op korte termijn geen andere mogelijkheden zijn om hierin te voorzien. Voorgaande hebben zij verwoord in hun Letters of Comfort die als onderdeel van het informatiepakket zijn bijgevoegd.

Reverse converteerbare hybride obligatielening

De nu voorgestelde 'reverse converteerbare hybride obligatielening' is als optimaal resultaat naar voren gekomen in de afweging tussen belangen van Alliander en de aandeelhouders. Voor Alliander biedt de reverse converteerbare obligatielening ten opzichte van vreemd vermogen het voordeel dat de helft van de lening (zolang die niet is omgezet in aandelen) boekhoudkundig als eigen vermogen mag worden gezien. Onderzochte alternatieven voor het uitgeven van deze reverse converteerbare obligatielening waren onder andere een uitgifte van nieuwe aandelen (die oplossing mist dus het voordeel van de marktconforme rente) of het staken van dividendbetalingen (wat met name voor de aandeelhoudersbelangen en -relatie als ongunstig wordt gezien). KPMG en Stek beamen dat de voorgestelde reverse converteerbare obligatielening onder de voorgestelde voorwaarden uit financieel respectievelijk juridisch oogpunt marktconform en evenwichtig zijn.

De belangrijkste kenmerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening staan in onderstaande tabel.

Kenmerken lening	
Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Hoofdsom € 600 miljoen	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevaste vergoeding	Marktconforme opslag van 1,975% boven 10-jaars swap rate
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente wordt altijd uitbetaald
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder strikte voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar gewone aandelen
Uitgifte	15 december 2021

Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het GAO afspraken gemaakt over specifieke rapportageverplichtingen en strategiesessies ten behoeve van de leningverstrekkers.

Aandeelhouderschap gemeente in Alliander
De gemeente Duiven is (klein)aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,111% (151.801 van de 136.794.964 aandelen). Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Alliander is een netwerkbedrijf dat het gas- en elektriciteitsnetwerk beheert. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig: de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op de koers van Alliander en de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat. In de meerjarenbegroting is voor Alliander voor de komende jaren een dividendopbrengst opgenomen van € 104.000 per jaar.

Standpunt andere aandeelhouders
Van de andere aandeelhouders is op dit moment nog niet bekend hoe zij tegenover de financieringsvraag van Alliander staan. De grootaandeelhouders (Provincies Noord-Holland, Friesland en Gelderland, gemeente Amsterdam, gemeente Leiden e.o. en gemeenten vertegenwoordigd in platform Nuval) hebben aangegeven de noodzaak van het financieringsverzoek van Alliander te onderschrijven en dit ook over te brengen aan hun achterban. Alleen de provincies Gelderland en Friesland (met een aandelenbelang van 44,7% respectievelijk 12,7%) hebben publiekelijk laten weten dat zij "niet onwelwillend" tegenover het voorstel staan. Inmiddels heeft Gedeputeerde Staten van Gelderland aan Provinciale Staten verzocht om in te stemmen met het financieringsverzoek van Alliander.

Planning

Om zicht te krijgen op de bereidheid tot deelname heeft Alliander gevraagd uiterlijk 15 oktober geïnformeerd te willen worden over het voornemen tot wel of niet deelname aan de kapitaalversterking. Uiterlijk 1 december ontvangen zij graag het definitieve besluit tot wel of niet deelname aan de obligatielening.

Beoogd effect

Het beoogde effect van het aandeelhouderschap van Alliander is 1. het borgen van het publiek belang in de vorm van een continue, betaalbare en betrouwbare stroomvoorziening

en 2. het borgen van het financieel belang in de vorm van dividend waar de gemeente als aandeelhouder aanspraak op kan maken.

Argumenten

1.1 Als publieke aandeelhouder medeverantwoordelijk voor (maatschappelijke) opgave Alliander
Alliander staat – net als de andere netbeheerders Stedin en Enexis - voor grote investeringen die nodig zijn om de energietransitie mogelijk te maken en om de energievoorziening voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.
Als aandeelhouder van Alliander hebben wij een medeverantwoordelijkheid om te zorgen dat Alliander dit kan realiseren.

1.2 Een deel van de investeringen zal ten goede komen aan energienetwerk in ons verzorgingsgebied
Meer concreet zal Alliander (op termijn) ook meer moeten investeren in ons verzorgingsgebied. Bijvoorbeeld om de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk en onderstations te verzwaren ten behoeve van het opwekken van (extra) duurzame energie. Maar ook voor de overgang naar gasloos worden extra investeringen van Alliander gevraagd. Deze vraag en behoefte is momenteel des te prangerder omdat in Duiven sprake is van zogenoemde congestieproblemen voor zowel levering als terug levering op het net.

1.3 Bijdrage aan kapitaaluitbreiding zorg voor continuïteit in investeringen in energietransitie door Alliander
De energietransitie leidt tot een sterke kapitaalbehoefte voor Alliander. Dit zal zij grotendeels financieren met het aantrekken van vreemd vermogen op de kapitaalmarkt. Het is echter ook noodzakelijk om het eigen vermogen te versterken om tegen maatschappelijk verantwoorde kosten de continuïteit van de investeringen in de energietransitie te borgen. Met het verstrekken van de gevraagde lening wordt hieraan bijgedragen.

1.4 Marktconforme financiële voorwaarden lening
Gedurende de looptijd van de reverse converteerbare hybride obligatielening zal de gemeente een vaste rentevergoeding ontvangen (er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling voor Alliander, maar de rente wordt altijd uitbetaald). De rentevergoeding is marktconform (volgens KPMG en Stek). Hiermee is het verstrekken van een lening financieel aantrekkelijker dan het schatkistbankieren.

1.5 Na (gedeeltelijke) conversie van de lening vervalt gegarandeerd rendement, maar de verwachting is wel dat Alliander in staat blijft dividend uit te betalen
Wanneer de lening (deels) wordt geconverteerd – en dus wordt omgezet in reguliere aandelen – vervalt het gegarandeerde rendement via de ontvangen rente, maar hierdoor blijft Alliander de komende jaren wel in staat om over de uitstaande aandelen dividend te betalen. Zoals ook wordt geschetst bij de tegenargumenten / kanttekeningen / risico's is deze dividenduitkering niet gegarandeerd en afhankelijk van de winstgevendheid van Alliander.

1.6 Niet-deelnemen kan tot negatieve financiële effecten leiden
Het is niet verplicht om deel te nemen aan de kapitaalversterking. Dit heeft met name impact indien de lening wordt omgezet in aandelen. Bij niet-deelnemen zal het aandelenkapitaal van de gemeente verwateren waardoor ook de dividendinkomsten minder zullen worden. Het financieel effect daarvan is moeilijk te bepalen, omdat de waarde van het aandeel nog bepaald moet worden. Ook speelt de hoogte van de dividenduitkering een rol. Verder heeft Alliander het recht om van de voorgenomen lening af te zien als de ondergrens van € 550

miljoen niet wordt gehaald. De kapitaalstructuur moet dan op een andere manier worden versterkt, waarbij Alliander aangeeft dat inhouding van dividend voor de komende jaren (inschatting: 6 tot 10 jaar) een reële alternatieve mogelijkheid is. Indien die situatie zich daadwerkelijk voordoet zal dat voor de komende 6 tot 10 jaar in totaal een negatief effect van circa € 104.000 op de begroting betekenen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het al dan niet doorgaan op versterking van de kapitaalstructuur middels de obligatielening niet enkel afhankelijk is van participatie van de gemeente.

1.7 Er zijn afspraken gemaakt over doelmatige besteding en verantwoording
Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het Grootaandeelhoudersoverleg een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken behelzen onder meer dat Alliander eenmaal per reguleringsperiode een strategiesessie zal organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg en een strategiesessie met alle aandeelhouders. Daarnaast zal Alliander jaarlijks een strategiesessie organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg waarin voorgenomen investeringen en andere ontwikkelingen door Alliander worden gedeeld en door leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. Verder zal Alliander een specifieke rapportage opstellen ten behoeve van de leninggevers die onder meer ingaat op de beoogde aanwending van de Lening, een procesbeschrijving van de beoogde aanwending, een rapportage over de daadwerkelijke aanwending en een mogelijke validatie van de aanwending door een accountant.

1.8 Geen publiekrechtelijke belemmeringen voor verstrekken lening
Uit oogpunt van staatssteun, Wet Markt & Overheid en de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn er geen belemmeringen om in te gaan op het financieringsverzoek van Alliander:
Op basis van comfortletters van KPMG en Stek kan worden geconstateerd dat geen sprake is van strijdigheid met het staatsteunrecht of de Wet Markt en Overheid omdat de lening wordt verstrekt op marktconforme voorwaarden en de aandeelhouders van Alliander als 'particuliere aandeelhouders' kunnen beslissen over hun deelname.
In de Wet Fido is opgenomen dat overheden alleen leningen mogen verstrekken uit hoofde van hun publieke taak. Dat is hier het geval omdat Alliander deze lening nodig heeft om ook in de toekomst haar publieke taak, zijnde het netbeheer, te kunnen uitvoeren.

Kanttekeningen

1.1 Met het verstrekken van de lening loopt de gemeente debiteurenrisico
Het verstrekken van de lening leidt ertoe dat de gemeente het (debiteuren)risico loopt dat Alliander de lening niet terug kan betalen. Het betreft bovendien een achtergestelde lening wat in dit geval concreet inhoudt dat er een groter risico is indien er niet terugbetaald kan worden, andere schulden gaan dan voor. De verwachting is dat dit risico beperkt is. Alliander is een financieel solide bedrijf. Dat blijkt ook uit de waardering van kredietbeoordelaars die Alliander beoordelen met een A rating. Daarnaast opereert Alliander in een gereguleerde markt waardoor Alliander een gegarandeerde afname heeft en binnen de kaders van de toezichthouder ACM ook een mate van winst ("redelijke vergoeding") mag maken.

1.2 Het gegarandeerde rendement vervalt na conversie lening in aandelen
Naar verwachting wordt de lening (deels) geconverteerd – en wordt dus omgezet in reguliere aandelen. Hiermee vervalt het gegarandeerde rendement via de ontvangen rente, maar hierdoor blijft Alliander de komende jaren wel in staat om over de uitstaande aandelen

dividend te betalen. Deze dividenduitkering is echter niet gegarandeerd en afhankelijk van de winstgevendheid van Alliander.

1.3 Na conversie liggen gemeentelijke middelen vermoedelijk voor lange tijd vast in de onderneming
Zoals bovenstaand is aangegeven is de verwachting dat de lening wordt omgezet in aandelen. Daarmee is er een reëel risico dat de gemeentelijke middelen die met de lening zijn gemoeid voor lange tijd vastliggen in de onderneming. De aandelen zijn beperkt verhandelbaar doordat ze alleen overdraagbaar zijn aan andere publieke aandeelhouders die (deels) in het verzorgingsgebied van Alliander zijn gevestigd.
Hierbij wordt ook opgemerkt dat in de loop van de tijd de waarde van de onderneming en daarmee ook de aandelen kan wijzigen.

1.4 Investerings- en kapitaal behoefte op lange termijn onzeker
De huidige vraag is bedoeld om te voorzien in de kapitaalbehoefte tot 2030. De benodigde investeringen en financieringsbehoefte voor de periode na 2030 zijn lastig te voorspellen en daarmee onzeker. Niet uitgesloten kan worden dat aandeelhouders op een later moment opnieuw gevraagd wordt een financiering te verstrekken of dat de credit rating van Alliander alsnog wordt verlaagd, omdat de investeringen met meer vreemd vermogen worden gefinancierd dan nu wordt aangenomen.

1.5 Investeringen van TenneT en de rijksoverheid zijn ook nodig
Om de energietransitie te laten slagen zijn niet alleen investeringen van Alliander nodig. Ook zijn grote investeringen nodig in het hoogspanningsnet. Daarvoor is TenneT verantwoordelijk. Voorts ziet het college een financiële verantwoordelijkheid bij de rijksoverheid om investeringen mogelijk te maken.

Financiële paragraaf

In de gemeente Duiven is er al enige tijd sprake van een positief banksaldo. Als we een lening verstrekken aan Alliander hoeven we de middelen die we daarvoor aanwenden niet meer weg te zetten bij het rijk via het Schatkistbankieren. Het verstrekken van een lening aan Alliander betekent dus enerzijds opbrengsten vanuit Alliander (rente en/of dividend) en anderzijds geen eventuele opbrengsten vanuit het Rijk via schatkistbankieren. Het rentepercentage voor de lening bestaat uit een basisrente (10 jaar swap rente) en een opslagpercentage van 1,975%. De definitieve hoogte van het rentepercentage is afhankelijk van de basisrente (10 jaar swap rente) in december 2021. Voor het schatkistbankieren ontvangen we momenteel geen vergoeding. Afhankelijk van het bedrag van de deelname € 666.000 (pro-rata) en € 832.000 (pro rata +25%) en het verschil tussen de uiteindelijke rente op de lening en de vergoeding voor schatkistbankieren komt het financiële voordeel uit tussen de € 10.000 en € 15.000 jaarlijks. Hoe zich dat na conversie ontwikkeld is onzeker. Zodra in december duidelijk is wat ons bedrag van de deelname in de obligatielening is en het rentepercentage is vastgesteld zullen wij de begrotingswijziging in meerjarig kader voorleggen en verwerken in de daarvoor bestemde rapportages.

Participatie en communicatie

In de maanden september en oktober worden er, onder andere voor de gemeenteraad, nog diverse informatiebijeenkomsten door Alliander georganiseerd waarin toelichting wordt gegeven op de voorgenomen kapitaalversterking. Op de website van Alliander zijn 'vragen en antwoorden' gepubliceerd inzake hun financieringsverzoek. De directe link naar het overzicht van vragen en antwoorden is https://www.alliander.com/nl/kapitaalstructuur

Intergemeentelijke samenwerking

De vraag van Alliander is uitgezet bij alle aandeelhouders. Op diverse fronten is hierover tussen aandeelhouders contact geweest en informatie uitgewisseld.

Bijlagen

Benoem alle voor dit voorstel relevante bijlagen inclusief het registratienummer
201515321 - verzoek tot versterking kapitaalstructuur Alliander d.d. 31/05/2021
201529299 - Raadsbesluit
201515334 – leningsovereenkomst
201515336 – termsheet
201515343 – letter of comfort KPMG
201515344 – letter of comfort STEK
201515325 – presentatie Alliander

Duiven, 21 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE196BA98F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kapitaalversterking Alliander

Zaak- & documentnr. : Z/21/081636/201528599
Portefeuillehouder : Huub Hieltjes

Opsteller : Ronald Baltussen
Team : Financiën en Belastingen
Telefoonnr.

Samenvatting

Op 31 mei 2021 heeft Alliander alle aandeelhouders schriftelijk verzocht om in te schrijven op een door haar uit te geven ‘reverse converteerbare hybride obligatielening’ (hierna ook ‘’ lening) van in totaal € 600 miljoen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang aan deel te nemen. De overgang naar een duurzame energievoorziening maakt forse uitbreidingen en verzwaringen van de netwerken van Alliander noodzakelijk. Daarvoor moet het investeringsniveau de komende 10 jaar worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren. Wettelijke beperkingen ten aanzien van tariefsverhogingen en gemaximaliseerde winst maken de financiering hiervan uit eigen middelen voor Alliander niet mogelijk. Daarom wordt nu aan de aandeelhouders gevraagd om bij te dragen aan een versterking van het eigen vermogen van Alliander.

Beslispunten
Geen wensen of bedenkingen te uiten bij het voorgenomen besluit van het college.

Aanleiding

Alliander NV (Alliander) is verantwoordelijk voor de vitale energie-infrastructuur in haar verzorgingsgebied. Alliander werkt volop mee aan het realiseren van een duurzame energievoorziening, vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek én een groeiende vraag naar elektrisch vermogen. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem. Als gevolg hiervan moet de capaciteit van de elektriciteitsnetten de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld. Ook in onze gemeente zien we dat lokale opwek toeneemt en dat Alliander daar op dit moment niet in alle gevallen meer in kan voorzien.

De verdubbeling van de capaciteit vergt grootschalige investeringen door Alliander oplopend tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (circa 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. De investeringen worden voornamelijk gefinancierd door te lenen op de geldmarkt (vreemd vermogen), waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

Op 31 mei 2021 heeft Alliander alle aandeelhouders schriftelijk verzocht om in te schrijven op een door haar uit te geven ‘reverse converteerbare hybride obligatielening’ (hierna ook ‘’ lening”) van in totaal € 600 miljoen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar

rato van hun aandelenbelang aan deel te nemen. Bij voorkeur vraagt Alliander echter om voor 25% extra deel te nemen om zeker te stellen dat het door haar benodigde bedrag bijeen wordt gebracht als niet alle aandeelhouders inschrijven op de lening.

Kapitaalbehoefte Alliander

De overgang naar een duurzame energievoorziening maakt forse uitbreidingen en verzwaringen van de netwerken van Alliander noodzakelijk. Daarvoor moet het investeringsniveau de komende 10 jaar worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren. Wettelijke beperkingen ten aanzien van tariefsverhogingen en gemaximaliseerde winst maken de financiering hiervan uit eigen middelen voor Alliander niet mogelijk.
Financiering door middel van vreemd vermogen kent echter ook zijn beperkingen. Hierdoor kan uiteindelijk de A-rating bij kredietbeoordelaars onder druk komen te staan. Alliander heeft daarom gezocht naar mogelijkheden om, naast het aantrekken van vreemd vermogen, ook het eigen vermogen te versterken. Er is een kostenbesparingsoperatie binnen de eigen organisatie uitgevoerd, maar daarmee alleen kan het eigen vermogen niet voldoende toenemen. Een lobby richting de rijksoverheid om de inkomenssystematiek te verbeteren is ingezet, maar die kan op zijn best op langere termijn tot verbeteringen leiden. Daarom wordt nu aan de aandeelhouders gevraagd om bij te dragen aan een versterking van het eigen vermogen van Alliander.

Gezamenlijk proces Grootaandeelhoudersoverleg en Alliander

In de afgelopen maanden heeft Alliander gesprekken gevoerd met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) vanwege de toegenomen kapitaalbehoefte van Alliander en de noodzaak om de kapitaalstructuur te versterken. Het GAO is hierin bijgestaan door twee onafhankelijke externe adviseurs, KPMG voor de financiële kant en Stek advocaten voor de juridische kant. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende verzoek van Alliander tot het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. De voorwaarden en condities van die lening zijn opgenomen in de leningsovereenkomst die als bijlage is bijgevoegd. KPMG en Stek advocaten zijn daarbij van mening dat er een zorgvuldig proces is doorlopen en dat de voorwaarden en condities solide zijn. In het bijzonder is door de externe adviseurs vastgesteld dat Alliander daadwerkelijk een kapitaalbehoefte heeft waar om verschillende redenen op korte termijn geen andere mogelijkheden zijn om hierin te voorzien. Voorgaande hebben zij verwoord in hun Letters of Comfort die als onderdeel van het informatiepakket zijn bijgevoegd.

Reverse converteerbare hybride obligatielening

De nu voorgestelde ‘reverse converteerbare hybride obligatielening’ is als optimaal resultaat naar voren gekomen in de afweging tussen belangen van Alliander en de aandeelhouders. Voor Alliander biedt de reverse converteerbare obligatielening ten opzichte van vreemd vermogen het voordeel dat de helft van de lening (zolang die niet is omgezet in aandelen) boekhoudkundig als eigen vermogen mag worden gezien. Onderzochte alternatieven voor het uitgeven van deze reverse converteerbare obligatielening waren onder andere een uitgifte van nieuwe aandelen (die oplossing mist dus het voordeel van de marktconforme rente) of het staken van dividendbetalingen (wat met name voor de aandeelhoudersbelangen en -relatie als ongunstig wordt gezien). KPMG en Stek beamen dat de voorgestelde reverse converteerbare obligatielening onder de voorgestelde voorwaarden uit financieel respectievelijk juridisch oogpunt marktconform en evenwichtig zijn.

De belangrijkste kenmerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening staan in onderstaande tabel.

Kenmerken lening	
Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Hoofdsom € 600 miljoen	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevaste vergoeding	Marktconforme opslag van 1,975% boven 10-jaars swap rate
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente wordt altijd uitbetaald
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder strikte voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar gewone aandelen
Uitgifte	15 december 2021

Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het GAO afspraken gemaakt over specifieke rapportageverplichtingen en strategiesessies ten behoeve van de leningverstrekkers.

Aandeelhouderschap gemeente in Alliander
De gemeente Duiven is (klein)aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,111% (151.801 van de 136.794.964 aandelen). Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Alliander is een netwerkbedrijf dat het gas- en elektriciteitsnetwerk beheert. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig: de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op de koers van Alliander en de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat. In de meerjarenbegroting is voor Alliander voor de komende jaren een dividendopbrengst opgenomen van € 104.000 per jaar.

Standpunt andere aandeelhouders
Van de andere aandeelhouders is op dit moment nog niet bekend hoe zij tegenover de financieringsvraag van Alliander staan. De grootaandeelhouders (Provincies Noord-Holland, Friesland en Gelderland, gemeente Amsterdam, gemeente Leiden e.o. en gemeenten vertegenwoordigd in platform Nuval) hebben aangegeven de noodzaak van het financieringsverzoek van Alliander te onderschrijven en dit ook over te brengen aan hun achterban. Alleen de provincies Gelderland en Friesland (met een aandelenbelang van 44,7% respectievelijk 12,7%) hebben publiekelijk laten weten dat zij “niet onwelwillend” tegenover het voorstel staan. Inmiddels heeft Gedeputeerde Staten van Gelderland aan Provinciale Staten verzocht om in te stemmen met het financieringsverzoek van Alliander.

Planning

Om zicht te krijgen op de bereidheid tot deelname heeft Alliander gevraagd uiterlijk 15 oktober geïnformeerd te willen worden over het voornemen tot wel of niet deelname aan de kapitaalversterking. Uiterlijk 1 december ontvangen zij graag het definitieve besluit tot wel of niet deelname aan de obligatielening.

Beoogd effect

Het beoogde effect van het aandeelhouderschap van Alliander is 1. het borgen van het publiek belang in de vorm van een continue, betaalbare en betrouwbare stroomvoorziening

en 2. het borgen van het financieel belang in de vorm van dividend waar de gemeente als aandeelhouder aanspraak op kan maken.

Argumenten

1.1 Als publieke aandeelhouder medeverantwoordelijk voor (maatschappelijke) opgave Alliander
Alliander staat – net als de andere netbeheerders Stedin en Enexis - voor grote investeringen die nodig zijn om de energietransitie mogelijk te maken en om de energievoorziening voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.
Als aandeelhouder van Alliander hebben wij een medeverantwoordelijkheid om te zorgen dat Alliander dit kan realiseren.

1.2 Een deel van de investeringen zal ten goede komen aan energienetwerk in ons verzorgingsgebied
Meer concreet zal Alliander (op termijn) ook meer moeten investeren in ons verzorgingsgebied. Bijvoorbeeld om de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk en onderstations te verzwaren ten behoeve van het opwekken van (extra) duurzame energie. Maar ook voor de overgang naar gasloos worden extra investeringen van Alliander gevraagd. Deze vraag en behoefte is momenteel des te prangerder omdat in Duiven sprake is van zogenoemde congestieproblemen voor zowel levering als terug levering op het net.

1.3 Bijdrage aan kapitaaluitbreiding zorg voor continuïteit in investeringen in energietransitie door Alliander
De energietransitie leidt tot een sterke kapitaalbehoefte voor Alliander. Dit zal zij grotendeels financieren met het aantrekken van vreemd vermogen op de kapitaalmarkt. Het is echter ook noodzakelijk om het eigen vermogen te versterken om tegen maatschappelijk verantwoorde kosten de continuïteit van de investeringen in de energietransitie te borgen. Met het verstrekken van de gevraagde lening wordt hieraan bijgedragen.

1.4 Marktconforme financiële voorwaarden lening
Gedurende de looptijd van de reverse converteerbare hybride obligatielening zal de gemeente een vaste rentevergoeding ontvangen (er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling voor Alliander, maar de rente wordt altijd uitbetaald). De rentevergoeding is marktconform (volgens KPMG en Stek). Hiermee is het verstrekken van een lening financieel aantrekkelijker dan het schatkistbankieren.

1.5 Na (gedeeltelijke) conversie van de lening vervalt gegarandeerd rendement, maar de verwachting is wel dat Alliander in staat blijft dividend uit te betalen
Wanneer de lening (deels) wordt geconverteerd – en dus wordt omgezet in reguliere aandelen – vervalt het gegarandeerde rendement via de ontvangen rente, maar hierdoor blijft Alliander de komende jaren wel in staat om over de uitstaande aandelen dividend te betalen. Zoals ook wordt geschetst bij de tegenargumenten / kanttekeningen / risico's is deze dividenduitkering niet gegarandeerd en afhankelijk van de winstgevendheid van Alliander.

1.6 Niet-deelnemen kan tot negatieve financiële effecten leiden
Het is niet verplicht om deel te nemen aan de kapitaalversterking. Dit heeft met name impact indien de lening wordt omgezet in aandelen. Bij niet-deelnemen zal het aandelenkapitaal van de gemeente verwateren waardoor ook de dividendinkomsten minder zullen worden. Het financieel effect daarvan is moeilijk te bepalen, omdat de waarde van het aandeel nog bepaald moet worden. Ook speelt de hoogte van de dividenduitkering een rol. Verder heeft Alliander het recht om van de voorgenomen lening af te zien als de ondergrens van € 550

miljoen niet wordt gehaald. De kapitaalstructuur moet dan op een andere manier worden versterkt, waarbij Alliander aangeeft dat inhouding van dividend voor de komende jaren (inschatting: 6 tot 10 jaar) een reële alternatieve mogelijkheid is. Indien die situatie zich daadwerkelijk voordoet zal dat voor de komende 6 tot 10 jaar in totaal een negatief effect van circa € 104.000 op de begroting betekenen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het al dan niet doorgaan op versterking van de kapitaalstructuur middels de obligatielening niet enkel afhankelijk is van participatie van de gemeente.

1.7 Er zijn afspraken gemaakt over doelmatige besteding en verantwoording
Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het Grootaandeelhoudersoverleg een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken behelzen onder meer dat Alliander eenmaal per reguleringsperiode een strategiesessie zal organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg en een strategiesessie met alle aandeelhouders. Daarnaast zal Alliander jaarlijks een strategiesessie organiseren met het Grootaandeelhoudersoverleg waarin voorgenomen investeringen en andere ontwikkelingen door Alliander worden gedeeld en door leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. Verder zal Alliander een specifieke rapportage opstellen ten behoeve van de leninggevers die onder meer ingaat op de beoogde aanwending van de Lening, een procesbeschrijving van de beoogde aanwending, een rapportage over de daadwerkelijke aanwending en een mogelijke validatie van de aanwending door een accountant.

1.8 Geen publiekrechtelijke belemmeringen voor verstrekken lening
Uit oogpunt van staatssteun, Wet Markt & Overheid en de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn er geen belemmeringen om in te gaan op het financieringsverzoek van Alliander:
Op basis van comfortletters van KPMG en Stek kan worden geconstateerd dat geen sprake is van strijdigheid met het staatsteunrecht of de Wet Markt en Overheid omdat de lening wordt verstrekt op marktconforme voorwaarden en de aandeelhouders van Alliander als ’particuliere aandeelhouders’ kunnen beslissen over hun deelname.
In de Wet Fido is opgenomen dat overheden alleen leningen mogen verstrekken uit hoofde van hun publieke taak. Dat is hier het geval omdat Alliander deze lening nodig heeft om ook in de toekomst haar publieke taak, zijnde het netbeheer, te kunnen uitvoeren.

Kanttekeningen

1.1 Met het verstrekken van de lening loopt de gemeente debiteurenrisico
Het verstrekken van de lening leidt ertoe dat de gemeente het (debiteuren)risico loopt dat Alliander de lening niet terug kan betalen. Het betreft bovendien een achtergestelde lening wat in dit geval concreet inhoudt dat er een groter risico is indien er niet terugbetaald kan worden, andere schulden gaan dan voor. De verwachting is dat dit risico beperkt is. Alliander is een financieel solide bedrijf. Dat blijkt ook uit de waardering van kredietbeoordelaars die Alliander beoordelen met een A rating. Daarnaast opereert Alliander in een gereguleerde markt waardoor Alliander een gegarandeerde afname heeft en binnen de kaders van de toezichthouder ACM ook een mate van winst ("redelijke vergoeding") mag maken.

1.2 Het gegarandeerde rendement vervalt na conversie lening in aandelen
Naar verwachting wordt de lening (deels) geconverteerd – en wordt dus omgezet in reguliere aandelen. Hiermee vervalt het gegarandeerde rendement via de ontvangen rente, maar hierdoor blijft Alliander de komende jaren wel in staat om over de uitstaande aandelen

dividend te betalen. Deze dividenduitkering is echter niet gegarandeerd en afhankelijk van de winstgevendheid van Alliander.

1.3 Na conversie liggen gemeentelijke middelen vermoedelijk voor lange tijd vast in de onderneming
Zoals bovenstaand is aangegeven is de verwachting dat de lening wordt omgezet in aandelen. Daarmee is er een reëel risico dat de gemeentelijke middelen die met de lening zijn gemoeid voor lange tijd vastliggen in de onderneming. De aandelen zijn beperkt verhandelbaar doordat ze alleen overdraagbaar zijn aan andere publieke aandeelhouders die (deels) in het verzorgingsgebied van Alliander zijn gevestigd.
Hierbij wordt ook opgemerkt dat in de loop van de tijd de waarde van de onderneming en daarmee ook de aandelen kan wijzigen.

1.4 Investerings- en kapitaal behoefte op lange termijn onzeker
De huidige vraag is bedoeld om te voorzien in de kapitaalbehoefte tot 2030. De benodigde investeringen en financieringsbehoefte voor de periode na 2030 zijn lastig te voorspellen en daarmee onzeker. Niet uitgesloten kan worden dat aandeelhouders op een later moment opnieuw gevraagd wordt een financiering te verstrekken of dat de credit rating van Alliander alsnog wordt verlaagd, omdat de investeringen met meer vreemd vermogen worden gefinancierd dan nu wordt aangenomen.

1.5 Investeringen van TenneT en de rijksoverheid zijn ook nodig
Om de energietransitie te laten slagen zijn niet alleen investeringen van Alliander nodig. Ook zijn grote investeringen nodig in het hoogspanningsnet. Daarvoor is TenneT verantwoordelijk. Voorts ziet het college een financiële verantwoordelijkheid bij de rijksoverheid om investeringen mogelijk te maken.

Financiële paragraaf

In de gemeente Duiven is er al enige tijd sprake van een positief banksaldo. Als we een lening verstrekken aan Alliander hoeven we de middelen die we daarvoor aanwenden niet meer weg te zetten bij het rijk via het Schatkistbankieren. Het verstrekken van een lening aan Alliander betekent dus enerzijds opbrengsten vanuit Alliander (rente en/of dividend) en anderzijds geen eventuele opbrengsten vanuit het Rijk via schatkistbankieren. Het rentepercentage voor de lening bestaat uit een basisrente (10 jaar swap rente) en een opslagpercentage van 1,975%. De definitieve hoogte van het rentepercentage is afhankelijk van de basisrente (10 jaar swap rente) in december 2021. Voor het schatkistbankieren ontvangen we momenteel geen vergoeding. Afhankelijk van het bedrag van de deelname € 666.000 (pro-rata) en € 832.000 (pro rata +25%) en het verschil tussen de uiteindelijke rente op de lening en de vergoeding voor schatkistbankieren komt het financiële voordeel uit tussen de € 10.000 en € 15.000 jaarlijks. Hoe zich dat na conversie ontwikkeld is onzeker. Zodra in december duidelijk is wat ons bedrag van de deelname in de obligatielening is en het rentepercentage is vastgesteld zullen wij de begrotingswijziging in meerjarig kader voorleggen en verwerken in de daarvoor bestemde rapportages.

Participatie en communicatie

In de maanden september en oktober worden er, onder andere voor de gemeenteraad, nog diverse informatiebijeenkomsten door Alliander georganiseerd waarin toelichting wordt gegeven op de voorgenomen kapitaalversterking. Op de website van Alliander zijn ‘vragen en antwoorden’ gepubliceerd inzake hun financieringsverzoek. De directe link naar het overzicht van vragen en antwoorden is https://www.alliander.com/nl/kapitaalstructuur

Intergemeentelijke samenwerking

De vraag van Alliander is uitgezet bij alle aandeelhouders. Op diverse fronten is hierover tussen aandeelhouders contact geweest en informatie uitgewisseld.

Bijlagen

Benoem alle voor dit voorstel relevante bijlagen inclusief het registratienummer
201515321 - verzoek tot versterking kapitaalstructuur Alliander d.d. 31/05/2021
201529299 - Raadsbesluit
201515334 – leningsovereenkomst
201515336 – termsheet
201515343 – letter of comfort KPMG
201515344 – letter of comfort STEK
201515325 – presentatie Alliander

Duiven, 21 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1C7B3988

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/081636/201529299

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Kapitaalversterking Alliander

Samenvatting

Het college is naar aanleiding van een verzoek van Alliander voornemens om:
een reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander te verstrekken voor een bedrag in de range van € 665.818 (pro-rata) tot € 832.273 (25% boven pro-rata).

Het college vraagt de gemeenteraad:
Eventuele wensen of bedenkingen te uiten op de gevraagde kapitaalversterking van Alliander N.V. en het voorgenomen besluit van het college om hieraan deel te nemen voordat het college over gaat tot een definitief besluit.

Volgens de Gemeentewet is het college bevoegd te besluiten tot het aangaan van een lening (privaatrechtelijke rechtshandeling). Gezien het belang van het onderwerp in de hele energietransitie en de aard en omvang van de lening wordt de raad de ruimte geboden tot het geven van wensen of bedenkingen.

De raad besluit

Geen wensen of bedenkingen te uiten bij het voorgenomen besluit van het college.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Locatiecode 2PB1111, Postbus 50, 6920 AB Duiven

Bezoekadres
Utrechtseweg 68
6812 AH Arnhem
Postadres
Locatiecode 2PB1111
Postbus 50
6920 AB Duiven

www.alliander.com

Aan het college van
de gemeente Duiven

Datum
31 mei 2021

Betreft
Verzoek tot versterking kapitaalstructuur Alliander

Geacht college,

U bent aandeelhouder van Alliander en Alliander is verantwoordelijk voor de vitale energie-infrastructuur in uw gemeente. De energietransitie en het Klimaatakkoord hebben enorme impact op onze taak als netbeheerder. Dit is aanleiding geweest om in het najaar van 2020 gesprekken met onze grootaandeelhouders op te starten over versterking van de kapitaalstructuur van Alliander. U ontving hier al eerder informatie over in ons schrijven van 2 oktober 2020 en 17 februari 2021. Tijdens de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) van 7 april 2021 zijn wij uitgebreid ingegaan op de achtergrond en noodzaak van versterking van de kapitaalstructuur. Tevens is aangegeven dat een concreet en individueel financieringsverzoek op korte termijn zou volgen. Met dit voorliggende verzoek doen wij een beroep op u als aandeelhouder om ons te steunen bij de uitvoering van onze publieke taak.

Financiering van de energietransitie
Alliander werkt volop mee aan het realiseren van een duurzame energievoorziening, vanuit het maatschappelijke belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden. Dat is waar wij iedere dag aan werken. Door ons netwerk continue te verbeteren bereiden wij het voor op de toekomst, waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen.

De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek én een groeiende vraag naar elektrisch vermogen. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem. Als gevolg hiervan moet de capaciteit van onze elektriciteitsnetten de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld.

Dit vergt grootschalige investeringen in onze netten en wij verwachten dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ongeveer € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden (+/- 40 jaar) en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Onze investeringen worden voornamelijk gefinancierd met behulp van vreemd vermogen, waar ook voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

Om de benodigde investeringen te kunnen financieren, werken wij parallel aan een drietal sporen:
- Wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie: in 2018 zijn wij een kostenbesparingsprogramma gestart om zowel de kosten van de organisatie te verlagen als de productiviteit te verhogen. Fundament onder het programma is de continue aandacht voor

het verhogen van het kostenbewustzijn in de gehele organisatie en het kritisch afwegen welke activiteiten echt nodig zijn om ons werk, met behoud van veiligheid en kwaliteit, te kunnen uitvoeren. Daarnaast richt het programma zich op het vereenvoudigen en verbeteren van de processen, onder andere door activiteiten te standaardiseren en te digitaliseren. Hiermee willen we slimmer en efficiënter gaan werken. Het afgelopen jaar is ook gewerkt aan een nieuwe inrichting van de Alliander organisatie. Deze reorganisatie is ingegeven door de grote hoeveelheid werk en de hoge investeringen die het gevolg zijn van de energietransitie. Als gevolg van deze reorganisatie verdwijnen 200 arbeidsplaatsen. Op 1 januari 2021 is de nieuwe organisatie van start gegaan;

- Verbeteren inkomstensystematiek: er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie. Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.
- Versterken eigen vermogen: om de investeringen te doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven, is aanvullend eigen vermogen nodig. Zonder additioneel eigen vermogen, neemt de kredietwaardigheid van Alliander af en zijn wij onvoldoende in staat om de investeringen te financieren tegen acceptabele rentekosten.

De afgelopen maanden heeft Alliander samen met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg[1] verkend op welke wijze de kapitaalstructuur van Alliander kan worden versterkt. Zoals hiervoor aangegeven, hebben we de voortgang van deze verkenning op verschillende momenten met u gedeeld. Deze gesprekken zijn in constructieve sfeer verlopen, met oog voor zowel het belang van Alliander als dat van alle aandeelhouders.

Op basis van deze gesprekken is Alliander voornemens om de kapitaalstructuur te versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen. Een dergelijke lening telt bij uitgifte al voor 50% mee als eigen vermogen en kan, wanneer nodig, te zijner tijd deels of geheel worden omgezet in aandelen. Op deze wijze kan de financiële soliditeit van Alliander worden geborgd, blijft Alliander in staat om de komende jaren dividend aan de aandeelhouders uit te keren en kunnen wij onze publieke taak als netbeheerder blijven realiseren.

Concreet verzoek

Het totaal benodigde bedrag van de reverse converteerbare hybride obligatielening bedraagt € 600 miljoen, met een minimale ondergrens van € 550 miljoen. Dit laatste betekent dat wanneer voor minder dan € 550 miljoen wordt ingeschreven, Alliander het recht heeft om van de voorgenomen lening af te zien. De kapitaalstructuur moeten dan op een andere manier worden versterkt, waarbij inhouding van dividend tot de mogelijkheden behoort. De verdere voorwaarden en condities die bij de reverse converteerbare hybride obligatielening horen, zijn opgenomen in de leningsovereenkomst (zie bijlagen 2A, 2B, 2C). Ook zijn bijgevoegd een Letter of Comfort van KPMG en van STEK (zie bijlagen 4A en 4B). Hierin geven de onafhankelijke adviseurs, die het Grootaandeelhoudersoverleg hebben bijgestaan, aan dat het voorstel dat wij u doen op zorgvuldige wijze is ontstaan en de voorwaarden solide zijn.

De hoogte van uw obligatielening wordt in beginsel bepaald naar rato van uw aandelenbezit, zodat bij een eventuele conversie van de lening naar aandelen geen wijziging in de aandelenverhoudingen optreedt. Echter, om zeker te stellen dat het benodigde bedrag bijeengebracht wordt, wordt u ook gevraagd om aan te geven of u bereid bent om meer dan pro-rata deel te nemen, bij voorkeur 25% boven het pro-rata aandeel. Hier wordt alleen gebruik van gemaakt wanneer niet alle aandeelhouders bereid zijn om pro-rata deel te nemen.

[1] Het Grootaandeelhoudersoverleg bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de aandeelhouders Gelderland, Friesland, Noord Holland, Amsterdam en namens het Nuval-platform en de oud-EWR-gemeenten.

Volgens het aandeelhoudersregister beschikt uw gemeente over 151.801 aandelen in Alliander N.V. Dit is 0,111%. Het concrete verzoek betreft daarmee een bedrag van minimaal € 665.818.

Om zicht te krijgen op uw bereidheid tot deelname en uw besluitvormingsproces, stellen wij het op prijs om uiterlijk 15 oktober 2021 geïnformeerd te worden over uw voornemen. Hiertoe hebben wij bijgevoegd format opgesteld (zie bijlage 3A). U kunt hierop ook aangeven of u bereid bent op de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) van Alliander van 2 december 2021 de Raad van Bestuur aan te wijzen als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van aandelen als gevolg van een mogelijke conversie van de obligatielening.

Uiterlijk op 1 december 2021 ontvangen wij graag uw definitieve besluit tot deelname aan de obligatielening. Ook hiervoor is een formulier in de bijlage toegevoegd (zie bijlage 3B). Hierop kunt u zowel uw minimale als uw maximale participatie in de lening opnemen. Uitgifte van de obligatielening is voorzien voor 15 december 2021.

Ondersteuning van uw besluitvormingsproces
Wij realiseren ons dat ons verzoek om een zorgvuldige afweging vraagt en wij willen u in uw besluitvormingsproces optimaal ondersteunen. Daartoe organiseren wij op 16 en 18 juni 2021 informatiebijeenkomsten voor collegeleden en adviseurs. Hiervoor ontvangt u separaat een uitnodiging.

Ten behoeve van het politieke besluitvormingsproces worden in september en oktober meerdere verdiepende informatiebijeenkomsten georganiseerd voor gemeenteraden en Provinciale Staten.

Achterliggend treft u meer informatie over de noodzaak voor versterking van de eigen vermogenspositie, de drie sporen om de benodigde investeringen te kunnen financieren en het beoogde instrument voor de kapitaalversterking.

Tot slot
Wij beseffen dat wij met dit financieringsverzoek een fors beroep op u doen. Echter, gezien het belang van de continuïteit van onze investeringen in de energietransitie en gelijktijdig de wens om onze dividenduitkering aan u te kunnen behouden, doen wij met klem een beroep op u om te participeren voor tenminste uw pro-rata aandeel.

Mocht u naar aanleiding van deze brief en het achterliggende informatiepakket nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u via mail contact opnemen met Walter Bien (walter.bien@alliander.com) of Michiel Olij (michiel.olij@alliander.com).

Met vriendelijke groet,

Maarten Otto,
voorzitter Raad van Bestuur/CEO

Walter Bien,
lid Raad van Bestuur/CFO

Bijlagen:
1 Presentatie achtergrondinformatie Versterking kapitaalstructuur Alliander
2A Engelstalige leningsdocumentatie
2B Nederlandse vertaling leningsdocumentatie
2C Term sheet
3A Format Mededeling voorgenomen collegebesluit
3B Format definitieve collegebesluit
4A Letter of comfort KPMG
4B Letter of comfort Stek

Achterliggende informatie

De maatschappelijke opdracht van Alliander
Alliander zorgt ervoor dat het licht brandt, de huizen warm of koel zijn en bedrijven draaien. Zowel vandaag als in het duurzame morgen.

In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen komt. Dat gebeurt onder meer door met Regionale Energiestrategieën (RES-en) tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen. Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door duurzame opgewekte stroom en huizen worden op een duurzame manier verwarmd.

Deze afspraken betekenen een enorme verandering voor ons werk. Het elektriciteitsnet, ooit aangelegd om te voorzien in de vraag naar energie, is in 2030 veranderd in een multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag. Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden verbouwd, uitgebreid en bestaande gasnetten worden aangepast. In feite herontwerpen wij het hele energiesysteem.

Om de afspraken uit het Klimaatakkoord waar te maken, wacht ons de komende tien jaar een enorme hoeveelheid werk. Het is onze maatschappelijke opdracht om dat werk gedaan te krijgen en dit vergt onder meer dat we voldoende financieringsruimte hebben om de voor de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen. Het is immers noodzakelijk dat Nederland de klimaatdoelen haalt en dat klanten - ook naar de toekomst toe - de capaciteit en energie krijgen die zij nodig hebben.

Alliander moet kunnen blijven investeren
Om de capaciteit van het net te verdubbelen, moet de komende 10 jaar evenveel werk worden verzet als in de afgelopen 40 jaar en moet het investeringsniveau worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren.

De sterke toename van investeringen leidt tot substantieel hogere afschrijvingen en financieringslasten. Deze hogere kosten worden op basis van het huidige wettelijk kader met enkele jaren vertraging, over een periode van circa 40 jaar (= de economische levensduur van de infrastructuur) doorberekend in de tarieven voor huishoudens en bedrijven. Door deze lange terugverdientijden, wordt Alliander gedwongen om de sterk toenemende investeringen in toenemende mate voor te financieren. Ook omdat de gereguleerde inkomsten – als gevolg van de zeer lage rente in het afgelopen decennium – hiervoor onvoldoende ruimte bieden.

Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Hiervoor wordt vreemd vermogen aangetrokken, waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.

De investeringsopgave van Alliander vereist dat wij een robuust en kredietwaardig netwerkbedrijf zijn, zodat wij ook in de toekomst onze maatschappelijke taak kunnen blijven uitvoeren. Dit betekent onder andere dat wij:
- onze stabiele A rating moeten behouden om financiering aan te kunnen blijven trekken tegen acceptabele voorwaarden, en
- een financiële buffer hebben om risico's op te kunnen vangen, ook op de langere termijn.

Werken aan verschillende sporen
De financiering van de energie-infrastructuur is een vraagstuk dat alle netwerkbedrijven in Nederland raakt. De gezamenlijke netbeheerders hebben daarom de financieringsbehoefte van de hele sector in beeld gebracht[2] en een aantal oplossingsrichtingen verkend met het ministerie van EZK, het ministerie van Financiën, de ACM en VNG/IPO. Deze oplossingen lopen langs de assen van: (i) een wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie, (ii) verbeteren van de inkomstensystematiek en (iii) versterking van het eigen vermogen. Uiteindelijk is een breed en gecombineerd samenspel van oplossingsrichtingen noodzakelijk om de financiële uitdagingen als gevolg van oplopende investeringen in de energietransitie op te vangen.

---

[2] Zie rapport PwC (i.o.v. NBNL) De energietransitie en de financiële impact voor netbeheerders

Wendbare, slagvaardige en kostenefficiënte organisatie De komende jaren moet Alliander meer werk verzetten, snel reageren op ontwikkelingen in het energiesysteem en samen met partners het energiesysteem van de toekomst ontwerpen en maken. Daartoe werken wij aan een slagvaardige, wendbare en kostenefficiënte organisatie.

In 2018 zijn wij een meerjarig, organisatie-breed kostenbesparingsprogramma gestart om zowel de kosten te verlagen als de productiviteit te verhogen. Centraal hierin staan de continue aandacht voor het verhogen van het kostenbewustzijn in de gehele organisatie en het kritisch afwegen welke activiteiten nodig zijn om ons werk - met behoud van veiligheid en kwaliteit - te kunnen uitvoeren. Wij richten ons ook op het aanscherpen van inkoopafspraken en op het verlagen van de indirecte kosten. Tevens richt het programma zich op het vereenvoudigen en verbeteren van de processen, onder andere door activiteiten te standaardiseren en te digitaliseren. Met al deze maatregelen is ultimo 2020 ruim € 100 miljoen structureel bespaard ten opzichte van 2017. Dit betreft zowel kostenreducties als efficiëntieverbeteringen. Daarnaast werkt Alliander aan slimme oplossingen en innovaties om de capaciteit van het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten en investeringen te beperken.

Verbeteren inkomstensystematiek
Er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie. Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.

Kapitaalversterking door aandeelhouders
Versterking van het eigen vermogen is noodzakelijk om het financiële fundament van Alliander te verstevigen. Vanaf oktober 2020 heeft Alliander daarom onderzocht op welke wijze in de kapitaalbehoefte van Alliander kan worden voorzien en welke rol aandeelhouders hierin kunnen spelen. Op basis van deze gesprekken wil Alliander de kapitaalstructuur versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride obligatielening ter grootte van € 600 miljoen.

Beoogd financieringsinstrument
Met de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zijn verschillende financieringsopties verkend, met als doel te komen tot een optie die past bij de kapitaalbehoefte van Alliander en oog heeft voor de belangen van de aandeelhouders. De leden van het Grootaandeelhoudersoverleg zijn gedurende het gehele proces bijgestaan door hun eigen adviseurs van KPMG Advisory (financieel) en Stek Advocaten (juridisch).

De verschillende opties voor een kapitaalinjecties zijn uitgebreid afgewogen. Hierbij is onder meer gekeken naar een nieuwe uitgifte van aandelen en beperking van het dividend. Alles afwegende bleek een reverse converteerbare hybride lening van € 600 miljoen voor zowel de aandeelhouders als Alliander het meest geëigende instrument passend bij de huidige omstandigheden. Met de beoogde obligatielening blijft Alliander komende jaren in staat dividend uit te keren en de investeringen in de energietransitie te continueren.

De belangrijkste kenmerken van een dergelijke lening zijn:

Hybride karakter:	De lening heeft het karakter van zowel eigen als vreemd vermogen, Dit hangt samen met de zeer lange looptijd (60 jaar indien er niet wordt afgelost of geconverteerd) en het achtergestelde karakter. Concreet betekent dit dat de lening bij uitgifte al voor 50% meetelt als eigen vermogen.
Recht van conversie:	Het is een reverse converteerbare lening, wat betekent dat de leningnemer (Alliander NV) het recht heeft de lening gedeeltelijk of geheel om te zetten in aandelen, indien de A rating op grond van objectieve omstandigheden onzeker wordt.

Rendement en risico:	Zolang de lening uitstaat wordt een marktconforme rente vergoed. Het risicoprofiel van Alliander is zeer laag.
Signaal aan de markt:	Met de beoogde aandeelhouderslening krijgt de kapitaalmarkt een duidelijk signaal dat de aandeelhouders Alliander steunen.
Formele uitgifte obligatielening:	Naar verwachting 15 december 2021

BIJLAGE 2B

BIJ VERSCHILLEN TUSSEN DE ENGELSE VERSIE EN DE NEDERLANDSE VERSIE VAN DE CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE IS DE TEKST VAN DE ENGELSE VERSIE LEIDEND

EUR 600.000.000
CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE

2 DECEMBER 2021

ALLIANDER N.V.
als Leningnemer

en

DE AANDEELHOUDERS
als de Leningverstrekkers

ALLEN & OVERY
Legal Consultants

Allen & Overy LLP

0031821-0000769 EUO3: 2004514969.3

INHOUDSOPGAVE

Artikel **Pagina**

1. Definities en interpretatie 1
2. Achterstelling 13
3. De Faciliteit 14
4. Doel 14
5. Toewijzing van Commitments 14
6. Trekkingsvoorwaarden 15
7. Leningen 16
8. Aflossing en Vervroegde Aflossing 16
9. Vervanging of Aanpassing 17
10. Trekkingskosten 18
11. Rente 18
12. Conversie 20
13. Belastingheffing 24
14. Mitigeren door de Leningverstrekkers 27
15. (On)kosten 27
16. Verklaringen en Garanties 28
17. Algemene verplichtingen 30
18. Verzuimgebeurtenissen 32
19. Wijzigingen in de partijen 33
20. Leningverstrekkerscommissie 34
21. De Closing Agent 35
22. Bedrijfsvoering van de Leningverstrekkers en de Closing Agent 36
23. Administratie 36
24. Kennisgevingen 38
25. Berekeningen en bekrachtigingen 39
26. Partiële Nietigheid 40
27. Rechtsmiddelen en Afstandsverklaringen 40
28. Wijzigingen en Afstandsverklaringen 40
29. Ondertekening in veelvoud 40
30. Toepasselijk recht 40
31. Ondertekening van de Overeenkomst door een Gevolmachtigde 40
32. Handhaving 40

Bijlagen

1. De Leningverstrekkers 42
2. Opschortende voorwaarden 43
3. Model van een verzoek 45
4. Model van het Transfer Certificaat 46
5. Model voor een Commitment Voorstel 48
6. Waarderingskader 49

Signatories 50

DEZE EUR 600.000.000 CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING MET VASTE RENTE (de **Overeenkomst)** is gedateerd 2 december 2021.

TUSSEN:

(1) **ALLIANDER N.V.**, een naamloze vennootschap opgericht naar Nederlands recht en ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 34108286 (de **Leningnemer**);

(2) **DE AANDEELHOUDERS** van de Leningnemer genoemd in Schedule 1 (De Leningverstrekkers) als Leningverstrekkers (de **Leningverstrekkers**); en

(3) [●], in de hoedanigheid van closing agent (de **Closing Agent**).

ER WORDT OVEREENGEKOMEN:

1. DEFINITIES EN INTERPRETATIE

1.1 Definities

In deze Overeenkomst:

10-jaars Swaprente: de mid-swaprente met betrekking tot een Herzieningsperiode uitgedrukt als een jaarlijkse rente voor swaptransacties in euro met een looptijd van 10 jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsdatum zoals gepubliceerd op Bloombergscherm "[●]", of, indien er geen rente beschikbaar is op dit scherm op het betreffende moment, de mid-swaprente uitgedrukt als jaarlijkse rente voor swaptransacties in euro met een looptijd van 10 jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsperiode op een andere pagina of informatiedienst waarvan de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) gezamenlijk bepalen dat deze het Bloomberg-scherm kunnen vervangen voor het publiceren van swaprentes van toonaangevende referentiebanken voor swaps in euro (in beide gevallen, de **Herzieningsrente Schermpagina**) om 11:00 uur (Centraal Europese Tijd) op de betreffende Herzieningsdatum. Indien de betreffende 10-jaars Swaprente niet wordt gepubliceerd op de Herzieningsrente Schermpagina op de betreffende Herzieningsdatum, dan geldt op deze Herzieningsdatum de Referentiebank Herzieningsrente als 10-jaars Swaprente;

10-jaars Swaprente Quotations: met betrekking tot een Herzieningsperiode het rekenkundig gemiddelde van bied- en laattarieven voor de jaarlijkse vaste rente (vastgesteld op een 30/360-dagen-basis) van een renteswap van vaste naar variabele rente in euro (a) met een looptijd van tien jaar die aanvangt op de betreffende Herzieningsdatum, (b) van een omvang die representatief is voor een enkele transactie in de betreffende markt op het betreffende moment bij een erkende dealer met een goede kredietwaardigheid in de swapmarkt en (iii) waarvan de variabele rente is gebaseerd op het 6-maands EURIBOR-tarief (berekend op basis van het aantal werkelijk verstreken dagen en een jaar van 360 dagen) of, indien het 6-maands EURIBOR-tarief niet meer wordt vastgesteld of gepubliceerd, een alternatieve rente die EURIBOR heeft vervangen in het dagelijks gebruik op de markt voor het bepalen van variabele rentetarieven van effecten in euro's (de **Alternatieve Rente**) of een opvolger of vervanger van EURIBOR die formeel wordt aanbevolen door een Relevant Nominating Body (de **Vervangingsrente**), plus een spread (die zowel positief als negatief kan zijn) of de formule of methodologie voor de berekening van een spread, waarvan, in elk der gevallen, de OFA heeft vastgesteld dat deze moet worden toegepast op de Alternatieve Rente of de Vervangingsrente (welke van toepassing is) om, in zoverre dit redelijkerwijs haalbaar is, economische schade of voordeel voor de Leningverstrekkers als gevolg van de vervanging van het EURIBOR-tarief door de Vervangingsrente of de Alternatieve rente (de **Aanpassingsspread**), beide zoals vastgesteld door de OFA, te verminderen of te voorkomen. De OFA stelt de Leningnemer op de hoogte van de Alternatieve Rente of de Vervangingsrente en een Aanpassingsspread, waarop de Leningnemer

onverwijld de Leningverstrekkers informeert, met dien verstande dat wanneer de OFA te goeder trouw en in overleg met de Leningnemer vaststelt dat er geen Vervangingsrente en geen duidelijke marktconsensus is over een mogelijke vervangende rente voor EURIBOR naar goed gebruik op de markt voor het vaststellen van variabele rentetarieven voor effecten uitgedrukt in euro's, de OFA een passende alternatieve rente en Aanpassingsspread vaststelt, waarbij de beslissing van de OFA bindend is voor de Leningnemer, de Leningverstrekkerscommissie en de Leningverstrekkers. Als de OFA niet bij machte is om een passende alternatieve rente vast te stellen, is de Referentiebank Herzieningsrente voor de betreffende periode voor iedere Herzieningsperiode, behoudens de Herzieningsperiode die aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de Referentiebank Herzieningsrente zoals die gold in de voorgaande Herzieningsperiode, of (ii) als de Herzieningsperiode aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de laatst beschikbare 10-jaars mid-swaprente voor swaptransacties in euro's, uitdrukt als een jaarlijkse rente, op de Herzieningsrente Schermpagina.

2018-Effecten: de Eeuwigdurende Achtergestelde Obligatielening van € 500.000.000 die door Leningnemer is uitgegeven op 8 februari 2018 (XS1757377400);

Bijkomend Bedrag: een bijkomend bedrag te betalen door de Leningnemer voortvloeiend uit en in overeenstemming met Artikel 13.2(c);

Achterstallige Rente: heeft de daaraan in Artikel 11.4(b) toegekende betekenis;

Statuten: de statuten van de Leningnemer zoals van tijd tot tijd gewijzigd;

Goedkeuring: een goedkeuring, instemming, toestemming, besluit, vergunning, vrijstelling, deponering, registratie of verklaring;

Werkdag: een dag (uitgezonderd zaterdagen en zondagen) waarop banken in Nederland geopend zijn voor algemene diensten;

Wijziging in Zeggenschap: wordt geacht te hebben plaatsgevonden (al dan niet met instemming van de Raad van Bestuur of de Raad van Commissarissen van de Leningnemer) indien een of meerdere personen (**Relevant(e) Perso(o)n(en)**) die in onderling overleg handelt/handelen of perso(o)n(en) die of uit naam van Relevant(e) Perso(o)n(en) handelt/handelen, direct of indirect (A) meer dan 50 procent van de uitstaande Gewone Aandelen van de Leningnemer of (B) een zodanig aantal aandelen in het kapitaal van de Leningnemer verwerft (verwerven) of verkrijgt (verkrijgen) dat hier meer dan 50% van de stemrechten aan is verbonden die normaliter kunnen worden uitgeoefend in een algemene aandeelhoudersvergadering;

Afsluitdatum: 15 december 2021;

Commitment Voorstel: een document dat wezenlijk de vorm heeft zoals weergegeven in Schedule 5 (Model voor een Commitment Voorstel);

Commitments: het bedrag dat met betrekking tot iedere Leningverstrekker in Schedule 1 (De Leningverstrekkers) achter zijn naam staat vermeld en het bedrag van andere Commitments die uit hoofde van Overeenkomst aan hem zijn overgedragen, voor zover deze niet overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst zijn ingetrokken, verlaagd of door hem zijn overgedragen;

een **Verplichte Vereffening van Achterstallige Rente** vindt plaats:

(a) als de Leningnemer dividend aankondigt, hiertoe besluit, betaalt of uitkeert of een betaling doet (anders dan een dividend in de vorm van aandelen) over aandelen in zijn aandelenkapitaal;

(b) als de Leningnemer dividend aankondigt, betaalt of uitkeert of een betaling doet over Gelijkwaardige Verplichtingen, tenzij dit dividend of deze uitkering onder de bepalingen van een Gelijkwaardige Verplichting niet discretionair is.

(c) als de Leningnemer aandelen inkoopt, terugkoopt of op andere wijze verkrijgt (anders dan (a) in relatie tot een beloningsregeling voor het personeel of gelijksoortige regelingen met of ten gunste van werknemers, directieleden, directeuren of consultants, (b) als gevolg van de omruiling of conversie van een klasse of serie van aandelenkapitaal voor een andere klasse of serie van aandelenkapitaal of (c) als gevolg van een aandelenruil of activaruil of gelijksoortige regeling zoals overeengekomen door de Leningnemer en een derde partij); of

(d) als de Leningnemer Gelijkwaardige Verplichtingen intrekt, inkoopt of op andere wijze verkrijgt, tenzij in het geval van (a) aflossing van Gelijkwaardige Verplichtingen op de geplande vervaldatum, of (b) conversie naar of omruiling in aandelen van het aandelenkapitaal van de Leningnemer, of (c) als de Leningnemer voorstelt om de Leningen en de Gelijkwaardige Verplichtingen geheel of gedeeltelijk af te lossen, terug te kopen of op andere wijze te verkrijgen middels een openbare bieding waarbij de bedragen van de Leningen en de Gelijkwaardige Verplichtingen die worden teruggekocht of verkregen in proportie zijn met de uitstaande hoofdsommen op dat moment.

Conversiedatum: heeft de daaraan in Artikel 12.4(e) toegekende betekenis;

Conversie Event:

(a) een downgrade van de kredietrating voor langlopende kredieten van de Leningnemer naar een rating lager dan:

(i) [A] door S&P;

(ii) [A2] door Moody's, of

(iii) een gelijkwaardige rating door een ander kredietbureau (A) dat wordt erkend door De Nederlandse Bank en (B) waarmee de Leningnemer een contractuele verbintenis heeft waaronder de Leningnemer een kredietrating voor langlopende kredieten is toegekend (een **Erkend Ratingbureau**);

(b) een van de kredietratings zoals opgenomen in lid (a) above onder Credit Watch komt te vallen of er een gelijksoortige gebeurtenis plaatsvindt die kan leiden tot een downgrade naar één niveau onder [A] door S&P, [A2] door Moody's, of naar een gelijkwaardig ratingniveau van een Erkend Ratingbureau;

(c) de FFO/Nettoschuld-ratio is lager dan 16% en de Leningnemer verwacht op basis van redelijke aannames dat binnen 18 maanden na de datum waarop is vastgesteld dat deze ratio lager is dan 16% (i) de FFO / Nettoschuld-ratio niet gaat stijgen naar ten minste 16% of (ii) de FFO / Nettoschuld-ratio lager zal worden dan 15%, of

(d) de Aanwijzing tot Uitgifte nietig wordt verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid heeft van 3 maanden of minder;

Conversienotificatie: heeft de daaraan in Artikel 12.4(a) toegekende betekenis;

Conversiekoers: heeft de daaraan in Artikel 12.1(b) toegekende betekenis;

Conversierecht: heeft de daaraan in Artikel 12.1(a) toegekende betekenis;

Conversie-aandelen: de Gewone Aandelen die worden uitgegeven en geleverd aan de Leningverstrekkers door de Leningnemer op de Vereffeningsdatum uit hoofde van en in overeenstemming met de voorwaarden zoals uiteengezet in Artikel 12 (Conversie);

Credit Watch: de Leningnemer is opgenomen op een lijst van een Ratingbureau of een Erkend Ratingbureau waarmee het signaal wordt afgegeven dat dit bureau overweegt om de kredietrating van de Leningnemer te verlagen;

Verzuim: een Verzuimgebeurtenis of enig andere gebeurtenis of omstandigheid als bedoeld in Artikel 23 (Verzuimgebeurtenis) die (na afloop van een hersteltermijn, het sturen van een ingebrekestelling, het komen tot een vaststelling uit hoofde van deze Overeenkomst of een combinatie hiervan) een Verzuimgebeurtenis oplevert.

Uitgestelde Rentebetaling: heeft de daaraan in Artikel 11.4(a) toegekende betekenis;

Uitstelverzoek: heeft de daaraan in Artikel 11.4(a) toegekende betekenis;

BW: het Burgerlijk Wetboek;

Elektriciteitswet 1998: Wet van 2 juli 1998, houdende regels met betrekking tot de productie, het transport en de levering van elektriciteit, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 27 Maart 2019 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (Stb. 2019/123);

Elektriciteitsnetwerk: een elektriciteitsnetwerk (*net*) zoals beschreven in artikel 1, eerste lid, onderdeel i van de Elektriciteitswet 1998 dat in eigendom is en wordt beheerd door een of meerdere entiteiten van de Groep, in overeenstemming met hoofdstuk 3 van de Elektriciteitswet 1998;

EURIBOR: de Euro Interbank Offered Rate;

Euro of € of EUR: de valuta die is geïntroduceerd aan het begin van de derde fase van de economische en monetaire unie voortkomend uit het Verdrag tot oprichting van Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd;

Verzuimgebeurtenis: een in Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen) genoemde gebeurtenis of omstandigheid;

Faciliteit: de uit hoofde van deze Overeenkomst beschikbaar gestelde lening in euro's, zoals omschreven in Artikel 3 (De Faciliteit);

FFO/Nettoschuldratio: het gerapporteerde resultaat na belastingen van de Leningnemer, (A) gecorrigeerd voor (i) veranderingen in de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen, (ii) het aandelencomponent van de vergoeding voor de Leningen, (iii) buitengewone baten en lasten en (iv) aanpassingen van reële waardes, (B) verhoogd met de nettowaarde van de afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa en van vooruitontvangen opbrengsten en (C) gedeeld door de netto schuldpositie;

Eerste Herzieningsdatum: 15 december 2031;

Gaswet: Wet van 22 juni 2000, houdende regels met betrekking tot het transport en de levering van gas, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 27 Maart 2019 tot wijziging van de Gaswet (Stb. 2019/123);

Gasnetwerk: een gasnetwerk (*gastransportnet*) zoals beschreven in artikel 1, eerste lid, onderdeel d van de Gaswet dat in eigendom is en wordt beheerd door een of meerdere entiteiten van de Groep, in overeenstemming met artikel 1.2 van de Gaswet;

Groep: de Leningnemer en zijn Dochterondernemingen, waarbij **lid van de Groep** op dezelfde wijze dient te worden geïnterpreteerd;

Warmtewet: Wet van 17 juni 2013, houdende regels met betrekking tot de levering van warmte, zoals van tijd tot tijd gewijzigd, voor het laatst door de Wet van 4 juli 2018 tot wijziging van de Warmtewet (Stb. 2018/311);

Warmtenet: een energietransportnetwerk zoals gedefinieerd in de Warmtewet;

Hybride Effecten of **Hybride Leningen**: effecten of leningen die op het moment dat zij worden verkocht of uitgegeven en daarna worden gezien als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt);

OFA: een onafhankelijke financieel adviseur met een internationale reputatie of een onafhankelijke financieel adviseur met passende deskundigheid die door de Leningnemer naar eigen oordeel wordt aangesteld;

IFRS: de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving als bedoeld in IAS-Verordening 1606/2002;

Onafhankelijke Waarderingsopinie: de meest recente opinie opgesteld uit naam van de Leningnemer aan het begin van iedere reguleringsperiode die van toepassing is op de Leningnemer uit hoofde van de Regulering van de Sector, in overeenstemming met, onder andere, een waarderingskader voor het waarderen van de Gewone Aandelen, zoals opgenomen inSchedule 6 (Waarderingskader);

Onafhankelijke Waarderingsadviseur: een onafhankelijk financiële instelling met een internationale reputatie, een onafhankelijke accountant van internationale standing of een onafhankelijke financieel adviseur met passende deskundigheid;

Initiële Toegewezen Commitments: heeft de daaraan in Artikel 5.1(b) toegekende betekenis;

Rentebetaling: het rentebedrag dat met betrekking tot een rentebetaling op een Rentebetaaldag moet worden betaald over de betreffende Renteperiode van een Lening;

Rentebetaaldatum: inzake een Lening, de laatste dag van een Renteperiode zoals van toepassing op deze Lening;

Renteperiode: inzake een Lening, een vastgestelde periode in overeenstemming met Artikel 11 (Rente);

Rentepercentage:

(a) voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum het jaarlijkse rentetarief zoals overeengekomen tussen de Leningnemer en de Leningverstrekkers in overeenstemming met Artikel 10.2 (Rentepercentage voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum):

(b) voor ieder jaar vanaf de Eerste Herzieningsdatum, een jaarlijks rentetarief dat is opgebouwd uit:

    (i) de Marge; en

    (ii) de toepasselijke 10-jaars Swaprente, vastgesteld twee Werkdagen voorafgaand aan de toepasselijke Herzieningsdatum,

met dien verstande dat indien deze som lager is dan nul, het rentepercentage nul is;

Aanwijzing tot Uitgifte: de bevoegdheid die aan de raad van bestuur van de Leningnemer is gedelegeerd in overeenstemming met artikel 2:96 BW om een zodanig aantal gewone aandelen uit te geven met als doel om het Conversiebedrag te converteren naar Gewone Aandelen in overeenstemming met de bepalingen van deze Overeenkomst, zoals opgenomen in de aanwijzing voor een maximale statutaire periode van 5 jaar, waarbij de aanwijzing ofwel van kracht blijft of jaarlijks wordt hernieuwd;

Junior Instrumenten: Gewone Aandelen, preferente aandelen in het kapitaal van de Leningnemer en, indien er preferente aandelen uitstaan, andere instrumenten die dezelfde rang innemen (*pari passu*) als de preferente aandelen;

Leningverstrekker: iedere Leningverstrekker zoals opgenomen inSchedule 1 (De Leningverstrekkers) en iedere Aandeelhouder die een leningverstrekker wordt uit hoofde van de Lening in overeenstemming met Artikel 5 (Toewijzing van Commitments);

Leningverstrekkerscommissie: een commissie van Leningverstrekkers die door de Leningverstrekkers kan worden aangesteld in overeenstemming met Artikel 20 (Leningverstrekkerscommissie);

Liquidatiepreferentie: een bedrag gelijk aan de totale uitstaande hoofdsom van de Lening plus alle opgebouwde en onbetaalde rente (inclusief Achterstallige Rente) per de datum van de Ontbinding van de Leningnemer;

Lening: de uit hoofde van deze Overeenkomst beschikbaar gestelde leningsfaciliteit op de Afsluitdatum;

Leningsbedrag: EUR 600.000.000;

Meerderheid van Leningverstrekkers: een of meerdere Leningverstrekker(s) waarvan de gezamenlijke Commitments meer dan 66⅔ bedragen van de Totale Commitment (of, indien de Commitments zijn afgenomen naar nul, meer dan 66⅔ van de Commitments bedroegen direct voorafgaand aan deze verlaging);

Verplichte Vereffeningsdatum: de eerste van:

(a) de tiende (10) Werkdag na het plaatsvinden van een Verplichte Vereffening van Achterstallige Rente;

(b) de datum waarop de Leningen worden terugbetaald in overeenstemming met Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing) of Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen);

(c) of de Conversiedatum van een Lening,

met dien verstande dat in het geval van (c) een Verplichte Vereffeningsdatum alleen plaatsvindt voor het gedeelte van een Lening dat is geconverteerd naar Gewone Aandelen in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie) en niet voor het gedeelte van een Lening dat daarna blijft uitstaan;

Marge: 1,975 procent per jaar;

Europese Verordening marktmisbruik: Verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik, zoals gewijzigd;

Materieel Nadelig Effect: een wezenlijk nadelig effect op:

(a) de bedrijfsvoering, bezittingen, activiteiten of financiële status van de Leningnemer; of

(b) de mogelijkheid van de Leningnemer om zijn verplichtingen uit hoofde van deze Overeenkomst na te komen;

Mitigatieperiode: heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Artikel 14.1(a);

Moody's: Moody's France SAS;

Gewone Aandelen: volledig volgestorte gewone aandelen in het aandelenkapitaal van de Leningnemer met momenteel een nominale waarde van € 1 (één euro) per aandeel;

Overschrijvende Leningverstrekker: een Leningverstrekker die een Commitment Voorstel indient dat hoger ligt dan zijn Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag;

Gelijkwaardige Verplichtingen: alle verplichtingen van de Leningnemer die dezelfde rang innemen (*pari passu*) als de Leningen, waaronder de 2018-Effecten;

Partij: een partij bij deze Overeenkomst;

Rentevaststellingsverslag: heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Artikel 10.2(d);

Kwalificerende Lening: een lening waarvan de voorwaarden niet wezenlijk minder gunstig zijn voor de Leningverstrekkers dan de voorwaarden van de Lening (zoals in redelijkheid vastgesteld door de Leningnemer (in overleg met een investeringsbank of een advocaat met een internationale reputatie)), waarbij door twee senior financiële functionarissen van de Leningnemer hierover een bekrachtiging is afgeven (waarbij wordt bevestigd dat aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel (a) tot en met (h) below wordt voldaan) aan de Leningverstrekkers alvorens substitutie of aanpassing van de betreffende Lening plaatsvindt, waarbij Leningverstrekkers volledig op de bekrachtiging van Leningnemer vertrouwen, **met dien verstande dat**:

(a) de kwalificerende lening wordt aangetrokken door de Leningnemer of een directe of indirecte 100%-Dochtermaatschappij van de Leningnemer met een garantie van de Leningnemer, waaronder de Leningverstrekkers dezelfde materiële rechten en vorderingen hebben als onder de Lening;

(b) de kwalificerende lening (en/of, wat van toepassing is, genoemde garantie) bij Ontbinding van de Leningnemer dezelfde rang inneemt (*pari passu*) als de Lening;

(c) de voorwaarden van de kwalificerende lening voorzien in ten minste hetzelfde rentepercentage zoals dat van tijd tot tijd van toepassing is op de Lening en dezelfde rentebetaaldata;

(d) de kwalificerende lening dezelfde verplichtingen voor de Leningnemer bevat (waaronder de verplichtingen die voortvloeien uit de uitoefening van een recht) met betrekking tot vervroegde aflossing van de Lening, inclusief (maar niet beperkt tot) de timing en de te betalen bedragen van een vervroegde aflossing;

(e) de kwalificerende lening de bestaande rechten bevat met betrekking tot opgebouwde rente, Uitgestelde Rentebetalingen en andere te betalen bedragen uit hoofde van de Lening die, in ieder geval, verschuldigd zijn aan de Leningverstrekkers en nog niet zijn betaald;

(f) de kwalificerende lening het conversiemechanisme en de Aanwijzing tot Uitgifte bevat zoals overeengekomen in deze Overeenkomst;

(g) de kwalificerende lening geen bepalingen bevat die voorzien in verliezen door het afschrijven van de hoofdsom; en

(h) de kwalificerende lening in overige opzichten wezenlijk dezelfde voorwaarden bevat als de Leningen, tenzij (onverminderd de vereiste dat de voorwaarden niet wezenlijk minder gunstig mogen zijn voor de Leners dan de voorwaarden van de Leningen zoals hierboven beschreven) wijzigingen van de voorwaarden is vereist om een Aanpassing van de Rating, of de gevolgen daarvan, een Belastinginhouding of een Voorheffing te voorkomen, met dien verstande dat dergelijke wijzigingen die worden vereist door de Nederlandse belastingwetgeving alleen zijn toegestaan indien de Leningnemer aan de Leningverstrekkers bekrachtigt dat hij advies hierover heeft ingewonnen en schriftelijk heeft ontvangen van een gerespecteerde fiscaal adviseur met het oog op deze aanpassing;

Ratingbureau: Moody's of een van zijn dochtermaatschappijen en zijn rechtsopvolgers of S&P en een van zijn dochtermaatschappijen en hun rechtsopvolgers of een ratingbureau dat door de Leningnemer van tijd tot tijd als vervanger van deze bureaus wordt aangesteld (of een toegestane vervanging daarvan);

Aanpassing van de Rating: (i) een Ratingbureau dat door de Leningnemer is aangesteld om een rating toe te kennen en hiervoor wordt betaald, of een Erkend Ratingbureau publiceert na de datum van deze Overeenkomst een wijziging, verduidelijking of aanpassing van de methodologie gebruikt voor hybride leningen of een aanpassing van de interpretatie daarvan, waardoor de Leningen niet langer in aanmerking komen voor dezelfde of een hogere categorie binnen 'equity credit' of een andere nomenclatuur zoals van tijd tot tijd gebruikt door dat Ratingbureau of Erkend Ratingbureau, om de mate vast te stellen waarin de voorwaarden van een instrument bijdragen aan de senior verplichtingen van de Leningnemer, toegekend aan de Leningen op de Afsluitdatum of, indien op een later tijdstip, wanneer S&P voor de eerste keer de 'equity credit' publiceert die het toekent aan de Leningen (een **Wijziging van Equity Credit**) of (ii) de Leningnemer ontvangt bekrachtiging van een Ratingbureau dat een rating heeft toegekend aan de Leningnemer en daarvoor wordt betaald, of van een Erkend Ratingbureau, dat een Wijziging van Equity Credit heeft plaatsgevonden als gevolg van een wijziging, verduidelijking of aanpassing van de methodologie gebruikt voor hybride leningen of een aanpassing van de interpretatie daarvan; Met het oog op deze definitie betekent **een rating waarvoor wordt betaald** een kredietrating toegekend door een ratingbureau waarmee de Leningnemer een contractuele relatie is aangegaan om de Leningen een rating toe te kennen en de Leningen te kwalificeren als 'equity credit';

Uitstaande Hoofdsom: de op een Relevant Moment totale uitstaande hoofdsom van de uitstaande Hybride Effecten en Hybride Leningen van de Leningnemer op dat moment;

Relevant Nominating Body:

(a) de centrale bank van de euro of een andere centrale bank of toezichthoudende instantie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de beheerder van EURIBOR;

(b) een werkgroep of commissie die wordt betaald door, wordt voorgezeten of mede voorgezeten door of is opgesteld op verzoek van (i) de centrale bank van de euro of een andere centrale bank of toezichthoudende instantie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de beheerder van EURIBOR, (ii) een groep van genoemde centrale banken of andere toezichthoudende instanties of (ii) de Raad voor financiële stabiliteit of een onderdeel daarvan;

Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag: het pro rata Leningsbedrag van een Leningverstrekker berekend op basis van het totaal aantal Gewone Aandelen dat door die Leningverstrekker wordt aangehouden gedeeld door alle Gewone Aandelen die door alle Aandeelhouders worden aangehouden;

Relevant Moment: het moment waarop de eerste vervroegde aflossing plaatsvindt na de toepasselijke Afsluitdatum of, indien de totale uitstaande hoofdsom van de uitstaande Hybride Effecten en Hybride Leningen van de Leningnemer na de toepasselijke Afsluitdatum is verhoogd, het moment waarop de eerste vervroegde aflossing na de meest recente verhoging plaatsvindt;

Resterende Beschikbare Som: het Leningsbedrag minus de Initiële Toegewezen Commitments;

Aflosdatum: heeft de daaraan in Artikel 8.2 toegekende betekenis;

Aflosverzoek: heeft de daaraan in Artikel 8.3 toegekende betekenis;

Verklaringen: alle verklaringen en garanties zoals opgenomen in Artikel 16.1 (Verklaringen en garanties);

Verzoek: een verzoek om een Lening, wezenlijk in de vorm zoals weergegeven in Schedule 3 (Model van een verzoek);

Herzieningsdatum: de Eerste Herzieningsdatum en iedere datum die valt op de tiende verjaardag na de Eerste Herzieningsdatum;

Herzieningsperiode: de periode tussen de ene Herzieningsdatum en de volgende Herzieningsdatum;

Referentiebank Herzieningsrente: het percentuele tarief zoals gezamenlijk vastgesteld door Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie ((hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) op basis van de 10-jaars Swaprente Quotations, die door vijf toonaangevende swapdealers in de interbancaire markt, die zijn geselecteerd door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (de **Herzieningsreferentiebanken**), zijn aangeleverd aan de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie om circa 11:00 uur (Centraal Europese Tijd) op de betreffende Herzieningsdatum; Indien (a) ten minste drie quotations zijn ontvangen wordt de 10-jaars Swaprente vastgesteld door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie op basis van het rekenkundig gemiddelde (of als er slechts drie quotations zijn aangeleverd, de mediaan) van de ontvangen quotations, waarbij de hoogste quotation (of in het geval de twee hoogste quotations gelijk zijn, één van deze twee hoogste) en de laagste quotation (of in het geval de twee laagste quotations gelijk zijn, één van deze twee laagste) worden geschrapt; (b) slechts twee quotations zijn ontvangen is de Referentiebank Herzieningsrente het rekenkundig gemiddelde van de twee ontvangen quotations; (c) slechts één quotation is ontvangen dan is de Referentiebank Herzieningsrente de quotation die is ontvangen, en als er geen enkele quotation is ontvangen, dan is de Referentiebank Herzieningsrente gelijk aan die van de voorgaande Herzieningsperiode, of (ii) als de Herzieningsperiode aanvangt op de Eerste Herzieningsdatum, de laatste beschikbaar 10-jaars mid-swaprente voor swaptransacties in euro's, uitdrukt als een jaarlijkse rente, op de Herzieningsrente Schermpagina.

Sectorregulering: dwingende wettelijke vereisten uit hoofde van Europese of Nederlandse regulering van de energiesector, waaronder maar niet beperkt tot verplichte reorganisatie, samenvoeging, overname, vervreemding of consolidatie van een Elektriciteitsnetwerk en/of een Gasnetwerk en/of een Warmtenet;

Effecten: alle effecten, waaronder maar niet beperkt tot aandelen in het kapitaal van de Leningnemer, of opties, warrants of andere rechten om zich in te schrijven voor aandelen in het kapitaal van de Leningnemer of deze te kopen of te verwerven;

Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur: heeft de daaraan in Artikel 12.3(b) toegekende betekenis;

Senior Verplichtingen: alle achtergestelde of niet-achtergestelde verplichtingen van de Leningnemer anders dan (a) Gelijkwaardige Verplichtingen; en (b) Junior Instrumenten;

Substantiële Terugkoop: vindt plaats indien de Leningnemer of een Dochtermaatschappij, nadat hiertoe een verzoek tot vervroegde aflossing is ingediend, op alle Leningen 80% of meer van de uitstaande hoofdsom van de Leningen terugkoopt (met de hieruit volgende doorhalingen) of vervroegd aflost;

Vereffeningsdatum: de datum waarop de Gewone Aandelen worden geleverd na uitoefening van de Conversierechten;

Aandeelhouders: de houders van Gewone Aandelen in het aandelenkapitaal van de Leningnemer van tijd tot tijd;

S&P: S&P Global Ratings Europe Limited of elke rechtsopvolger van zijn ratingactiviteiten;

Dochteronderneming: een rechtspersoon waarover een persoon direct of indirect zeggenschap heeft of waarvan een persoon meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal of gelijksoortige eigendomsrechten bezit, waarbij **zeggenschap** in dit geval de bevoegdheid inhoudt om het beheer en het beleid van de rechtspersoon te bepalen, door middel van eigendom van stemgerechtigd kapitaal, middels een overeenkomst of op andere wijze;

Belastingen: alle belastingen, heffingen, accijnzen of andere lasten of inhoudingen van vergelijkbare aard (inclusief boetes en rente die daarover verschuldigd is vanwege een uitgebleven of te late afdracht);

Belastinginhouding: de ontvangst door Leningnemer van een schriftelijke opinie van een gerespecteerd kantoor van fiscale adviseurs van goede reputatie (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), een besluit van de Nederlandse belastinginstanties en/of een gerechtelijke uitspraak waaruit voortvloeit dat rentebetalingen uit hoofde van de Leningen fiscaal aftrekbaar waren, maar niet langer fiscaal aftrekbaar zijn of zullen zijn door de Leningnemer uit hoofde van de Nederlandse vennootschapsbelasting, als gevolg van:

(i) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging of aanpassing van de wetten, regelgeving of rulings in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie;

(ii) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging in de formele toepassing of interpretatie van deze wetten, regelgeving of rulings;

(iii) een handeling van een belastinginstantie of bevoegde rechtbank in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie, ongeacht of deze handeling werd uitgevoerd of gedaan met het oog op de Leningnemer,

waardoor een wijziging, aanpassing of uitvoering van kracht wordt, een handeling plaatsvindt, of een voorstel wordt gedaan, op of na de datum van deze Overeenkomst en **met dien verstande dat** een Belastinginhouding niet kan worden voorkomen door de Leningnemer die hiertoe alle redelijke maatregelen heeft genomen die tot zijn beschikking staan;

Beëindigingsdatum: 15 december 2081;

Transfercertificaat: een certificaat, wezenlijk in de vorm van Schedule 4 (Model van het Transfer Certificaat) of op een andere wijze overeengekomen tussen de Meerderheid van Leningverstrekkers en de Leningnemer;

Totale Commitments: het totale bedrag van de Commitments;

Openstaand Bedrag: elk uit hoofde van deze Overeenkomst verschuldigd en opeisbaar bedrag dat nog niet door de Leningnemer is voldaan.

Trekking: de trekking van een Lening onder de Faciliteit;

Trekkingsdatum: iedere datum waarop onder de Faciliteit wordt getrokken;

Ontbinding: een situatie of omstandigheid waarin (i) een beschikking wordt gegeven of een vonnis wordt uitgesproken of een besluit wordt genomen tot ontbinding, vereffening of liquidatie van de Leningnemer, of (ii) een curator wordt aangesteld door de bevoegde rechtbank in Nederland in geval van een faillissement dat betrekking heeft op het geheel of een aanzienlijk deel van de onderneming of het vermogen van de Leningnemer en deze aanstelling niet binnen 30 dagen wordt opgeheven; en

Voorheffing: de ontvangst door Leningnemer van een schriftelijke opinie van een gerespecteerd kantoor van fiscale adviseurs van goede reputatie (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), waaruit voortvloeit dat de Leningnemer een Bijkomend Bedrag dient te betalen op de eerstvolgende vervaldatum waarop een betaling dient plaats te vinden met betrekking tot een Lening als gevolg van:

(i) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging of aanpassing van de wetten, regelgeving of rulings in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie;

(ii) een daadwerkelijke of voorgestelde wijziging in de formele toepassing of interpretatie van deze wetten, regelgeving of rulings;

(iii) een handeling van een belastinginstantie of bevoegde rechtbank in Nederland of een politieke onderafdeling of belastinginstantie, ongeacht of deze handeling werd uitgevoerd of gedaan met het oog op de Leningnemer,

waardoor een wijziging, aanpassing of uitvoering van kracht wordt, een handeling plaatsvindt, of een voorstel wordt gedaan, op of na de datum van deze Overeenkomst en **met dien verstande dat** een Voorheffing niet kan worden voorkomen door de Leningnemer die hiertoe alle redelijke maatregelen heeft genomen die hem tot beschikking staan;

1.2 Interpretatie

(a) Tenzij uit de context anders blijkt, een verwijzing in deze Overeenkomst naar:

(i) de inhoudsopgave en kopjes boven de artikelen is uitsluitend opgenomen ter verwijzing en dient geen onderdeel te vormen bij de interpretatie van deze Overeenkomst;

(ii) "Artikelen" en "Bijlagen" dient te worden opgevat als verwijzing naar de artikelen en bijlagen van deze Overeenkomst;

(iii) de woorden "inclusief", "met inbegrip van" en "in het bijzonder" wordt uitsluitend ter illustratie of benadrukking gebruikt en dient niet te worden opgevat als een beperking van de algemene strekking van voorafgaande woorden, noch als een beperking van die strekking;

(iv) de uitdrukking "dit Artikel" heeft betrekking op, tenzij deze gevolgd wordt door een verwijzing naar een specifieke bepaling, het gehele artikel (niet alleen naar de titel van het artikel, het lid of een andere bepaling), waarnaar de uitdrukking verwijst;

(v) een "cessionaris" van een persoon betreft een persoon die alle of een deel van de rechten en/of verplichtingen van de betreffende persoon op zich neemt, hetzij door cessie, contractsoverneming, novatie of anderszins;

(vi) "schriftelijk" betekent alle communicatie per brief of e-mail;

(vii) "activa" betekent alle huidige, toekomstige en voorwaardelijke inkomsten, bezittingen en rechten, zowel materieel en immaterieel (inclusief niet-opgevraagd aandelenkapitaal);

(viii) de woorden "overig(e)" en "anders(zins)" dient niet *ejusdem generis* te worden opgevat met voorafgaande woorden als een bredere interpretatie mogelijk is;

(ix) woorden uitgedrukt in het meervoud hebben ook betrekking op het enkelvoud en woorden in de mannelijke, vrouwelijke of onzijdige vorm hebben ook betrekking op ieder ander geslacht;

(x) een "persoon" of "Persoon" heeft betrekking of alle cessionarissen, rechtsopvolgers, rechtverkrijgenden, gedelegeerde, ondergedelegeerde, en aangestelde personen (in het geval van een Partij, voor zover een cessionaris, rechtsopvolger, rechtverkrijgende, gedelegeerde, ondergedelegeerde, en aangestelde personen is toegestaan) en iedere persoon, firma, vennootschap, regering, staat of agentschap van een staat of elke vereniging, trust of partnerschap (al dan niet met een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid);

(xi) "regelgeving" betreft alle regels, voorschriften, officiële richtlijnen, verzoeken of aanwijzingen (al dan niet met rechtskracht, maar indien zonder kracht van wet, alleen indien de personen op wie het voorschrift van toepassing is, zich er in het algemeen aan houden) uitgevaardigd door een overheids-, intergouvernementeel of supranationaal lichaam, instelling, departement of andere toezichthouder of zelfregulerende toezichthouder of andere autoriteit of organisatie;

(xii) een "wet" of "wettelijke bepaling" omvat tevens elke wet of wettelijke bepaling die deze wijzigt, uitbreidt, consolideert of vervangt, of die door deze wet of wettelijke bepaling is gewijzigd, uitgebreid, geconsolideerd of vervangen, alsmede alle besluiten, verordeningen, instrumenten of andere ondergeschikte wetgeving die op grond daarvan zijn vastgesteld; en

(xiii) deze "Overeenkomst" of enige andere overeenkomst of akte is een verwijzing naar de Overeenkomst of andere overeenkomst of akte zoals die van tijd tot tijd wordt gewijzigd, gevarieerd, vernieuwd, aangevuld of vervangen.

(b) Tenzij uit de context anders blijkt is een verwijzing naar een "maand" of naar "maanden" een verwijzing naar een periode die begint op een dag in een kalendermaand en eindigt op de numeriek overeenkomstige dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat:

(i) indien de numeriek overeenkomstige dag geen Werkdag is, de periode eindigt op de eerstvolgende Werkdag in die kalendermaand waarin die periode dient te eindigen indien deze er is, of indien deze er niet is, op de onmiddellijk daaraan voorafgaande Werkdag;

(ii) indien er in die maand geen numeriek overeenkomstige dag is waarop die periode dient te eindigen, die periode dan eindigt op de laatste Werkdag van die maand; en

(iii) behoudens lid (a) above, een periode die aanvangt op de laatste Werkdag van een maand eindigt op de laatste Werkdag van de volgende maand of de kalendermaand waarin deze dient te eindigen, wat van toepassing is.

Bovenstaande geldt alleen voor de laatste maand van een periode.

(c) Tenzij uit de context anders blijkt is een verwijzing naar een "jaar" of naar "jaren" een verwijzing naar een periode die begint op een dag in een kalendermaand en eindigt op de numeriek overeenkomstige dag in de volgende kalenderjaar, met dien verstande dat:

(i) (behoudens Artikel 1.2(b)) indien de numeriek overeenkomstige dag geen Werkdag is, die periode eindigt op de eerstvolgende Werkdag in dat kalenderjaar waarin die periode dient te eindigen indien deze er is, of indien deze er niet is, op de onmiddellijk daaraan voorafgaande Werkdag;

(ii) indien er in dat kalenderjaar geen numeriek overeenkomstige dag is waarop die periode dient te eindigen, die periode dan eindigt op de laatste Werkdag van dat kalenderjaar; en

(iii) indien een Renteperiode aanvangt op de laatste Werkdag van een kalenderjaar, die Renteperiode dan eindigt op de laatste Werkdag van het kalenderjaar waarin die Renteperiode eindigt.

Bovenstaande regels (a) tot en met (c) gelden alleen voor het laatste jaar van een periode.

(d) Titels van artikelen, leden en bijlagen dienen slechts het leesgemak.

1.3 Rechten van Derden

(a) Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald in deze Overeenkomst heeft een persoon die geen partij is geen recht om een bepaling van deze Overeenkomst af te dwingen of om hier voordeel uit te behalen.

(b) Behoudens de bepalingen van deze Overeenkomst is er nooit instemming benodigd van een persoon die geen Partij is om deze Overeenkomst te beëindigen of aan te passen.

1.4 Nederlandse termen

In deze Overeenkomst:

(a) omvat een "noodzakelijke handeling om toestemming te verkrijgen" zonder beperking, indien van toepassing, het voldoen aan de vereisten van de Wet op de ondernemingsraden;

(b) houdt elke "stap of procedure" die in verband met een insolventieprocedure wordt ondernomen ook in dat een Nederlands rechtspersoon een kennisgeving uit hoofde van artikel 36 van de Invorderingswet 1990 heeft ingediend; en

(c) kan "fusie" ook een juridische fusie betekenen.

2. ACHTERSTELLING

(a) Verplichtingen onder de Faciliteit (inclusief met betrekking tot rente en Achterstallige Rente) zijn niet gedekt door zekerheden (onderpand) en zijn achtergesteld in overeenstemming met dit Artikel 2. In het geval van Ontbinding van de Leningnemer hebben de Leningverstrekkers

recht op een uitbetaling in contanten in overeenstemming met de Liquidatiepreferentie. Deze vordering van de Leningverstrekkers onder de Faciliteit is wat betreft rangorde:

(i) ondergeschikt aan de rang van Senior Verplichtingen;

(ii) *pari passu* met de Gelijkwaardige Verplichtingen; en

(iii) uitsluitend van een hogere categorie dan de Junior Instrumenten.

(b) Dienovereenkomstig zijn er geen bedragen te voldoen in het geval van Ontbinding van de Leningnemer onder de Faciliteit, tenzij alle vorderingen van alle andere Senior Verplichtingen volledig zijn voldaan.

(c) In overeenstemming met toepasselijk recht mag geen enkele Leningverstrekker een recht uitoefenen of opeisen voor verrekening van een bedrag dat de Leningnemer aan hem is verschuldigd in het kader van of verband houdend met de Faciliteit en een Leningverstrekker wordt geacht afstand te hebben gedaan van ieder recht op verrekening.

(d) Dit Artikel 2 betreft een derdenbeding ten gunste van de schuldeisers van de Senior Verplichtingen en een schuldeiser kan zich beroepen op dit Artikel 2 en naleving afdwingen in overeenstemming met artikel 6:253 BW.

3. DE FACILITEIT

De Leningverstrekkers stellen, met inachtneming van de bepalingen van deze Overeenkomst, een leningsfaciliteit aan de Leningnemer beschikbaar in euro voor een maximaal totaalbedrag gelijk aan de Totale Commitments.

4. DOEL

4.1 Doel

Alle door de Leningnemer onder de Faciliteit geleende gelden moeten worden aangewend ter financiering van algemene bedrijfs- en werkkapitaalbehoeften, inclusief maar niet beperkt tot de herfinanciering van bestaande financiële schulden.

4.2 Controle

De Leningsverstrekkers zijn niet gehouden de toepassing van de uit hoofde van deze Overeenkomst geleende gelden te controleren of verifiëren.

5. TOEWIJZING VAN COMMITMENTS

De Commitments van iedere Leningverstrekker worden vastgesteld en toegewezen in overeenstemming met de bepalingen van dit Artikel 5.

5.1 Leningverstrekkers

(a) Elke Leningverstrekker dient niet later dan 10 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum een correct ingevuld en ondertekend Commitment Voorstel in bij de Leningnemer.

(b) Na ontvangst van alle Commitment Voorstellen zal de Leningnemer de beschikbare commitments toewijzen, daarbij rekening houdend met het Leningsbedrag en met dien verstande dat indien het totaalbedrag van de Commitment Voorstellen hoger is dan Leningsbedrag, de toegewezen Commitment voor iedere Leningverstrekker niet hoger is dan

het naar rato door hem aangehouden totaal aantal Gewone Aandelen ten opzichte van het totaal aantal Gewone Aandelen zoals die worden aangehouden door alle Aandeelhouders. De totale commitments die worden toegewezen betreffen de **Initiële Toegewezen Commitments**

(c) Indien de Resterende Beschikbare Som groter is dan nul, dan wijst de Leningnemer de Resterende Beschikbare Som toe aan de Overschrijvende Leningverstrekkers door een Commitment toe te wijzen aan een Overschrijvende Leningverstrekker op basis van een percentage van de Resterende Beschikbare Som dat gelijk is aan het percentage van het bedrag waarmee zijn Commitment Voorstel het Gerechtigde Pro Rata Leningsbedrag overschrijft ten opzichte van de Resterende Beschikbare Som.

(d) De Leningnemer stelt iedere Leningverstrekker uiterlijk 8 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum op de hoogte van zijn definitieve Commitments en zal aan iedere Leningverstrekker een hernieuwd Schedule 1 (De Leningverstrekkers) leveren waarop alle definitieve Commitments van alle Leningverstrekkers op de Afsluitdatum vermeld staan.

6. TREKKINGSVOORWAARDEN

6.1 Opschortende voorwaarden voor trekking

(a) Leningnemer kan alleen een Verzoek indienen indien de Closing Agent alle in Schedule 2 (Opschortende voorwaarden) vermelde documenten en overige bewijsstukken heeft ontvangen, in een voor de Closing Agent aanvaardbare vorm en inhoud. De Closing Agent stelt de Leningnemer en de Leningverstrekkers onmiddellijk in kennis zodra hij dit heeft vastgesteld.

(b) De Leningverstrekkers autoriseren hierbij de Closing Agent om de kennisgeving zoals beschreven in paragraaf (a) above af te geven (maar verplichten hem daartoe niet), tenzij de Meerderheid van Leningverstrekkers de Closing Agent voorafgaand deze kennisgeving schriftelijk anders informeren. De Closing Agent is niet aansprakelijk voor schades, kosten of verliezen als gevolg van het afgeven van deze kennisgeving.

6.2 Aanvullende opschortende voorwaarden

De Leningverstrekkers zijn uitsluitend verplicht om te participeren in een Lening onder de volgende opschortende voorwaarden die inhouden dat de Leningnemer op zowel de datum van het Verzoek als op de Trekkingsdatum van een Lening verklaart en garandeert aan de Leningverstrekkers dat:

(a) er geen sprake is van een Verzuim of een voortdurend Verzuim en deze niet kan ontstaan als gevolg van de voorgenomen Lening; en

(b) de Verklaringen van de Leningnemer (anders dan de verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) en Artikel 17.11 (Belastinginhouding)) onder verwijzing naar de toen geldende feiten en omstandigheden in alle wezenlijke opzichten waarheidsgetrouw zijn.

7. LENINGEN

7.1 Indienen van een verzoek

De Leningnemer verricht een trekking onder de Faciliteit door het indienen bij de Closing Agent van een volledig ingevuld Verzoek uiterlijk 5 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum.

7.2 Participatie Leningverstrekkers

Iedere Leningverstrekker stelt zijn deel van iedere Lening per de toepasselijke Afsluitdatum beschikbaar zodra aan de in deze Overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan.

8. AFLOSSING EN VERVROEGDE AFLOSSING

8.1 De Leningnemer lost de Leningen volledig af op de Beëindigingsdatum.

8.2 De Leningnemer kan, indien hij hier de Leningverstrekkers hiervan minimaal 15 dagen en maximaal 45 dagen van tevoren van in kennis stelt, de gehele Lening (plus alle opgebouwde en onbetaalde rente en openstaande Achterstallige Rente tot aan (maar met uitsluiting van) de dag van de terugbetaling)) als volgt vervroegd aflossen:

(a) op iedere Herzieningsdatum voor 100% van de uitstaande hoofdsom van iedere Lening; of

(b) op elke Werkdag na het plaatsvinden van een Aanpassing van de Rating, een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding of een Voorheffing, in alle gevallen voor 101% van de uitstaande hoofdsom van iedere Lening, (iedere dag waarop zo'n vervroegde aflossing plaatsvindt wordt aangeduid als een **Aflosdatum**.

8.3 Een verzoek tot aflossing door de Leningnemer in overeenstemming met dit Artikel 8 (een **Aflosverzoek**) is onherroepelijk. In het Aflosverzoek worden vermeld:

(a) de Aflosdatum;

(b) de hoofdsom van de uitstaande Leningen, in alle gevallen op de laatst haalbare datum voorafgaand aan het indienen van het Aflosverzoek; en

(c) het bedrag aan opgebouwde rente en Achterstallige Rente (indien van toepassing) dat voldaan moet worden uit hoofde van de Leningen op de Aflosdatum.

8.4 Intrekking

Indien een participatie van een Leningverstrekker geheel of gedeeltelijk is afgelost of de Conversierechten van deze participatie zijn uitgeoefend, dan wordt een bedrag ter hoogte van de Commitment van die Leningverstrekker (gelijk aan het bedrag van de participatie die is afgelost of het bedrag van de Lening waarvoor de Conversierechten zijn uitgeoefend) opgezegd op de dag van de aflossing of de Conversiedatum, welke van toepassing is.

8.5 Meerdere verzoeken

Indien meer dan één verzoek voor aflossing wordt ingediend in overeenstemming met dit Artikel 8, dan heeft het eerste verzoek voorrang.

8.6 Opnieuw lenen

De Leningnemer kan een deel van de Faciliteit die is afgelost of waarvan de Conversierechten zijn uitgeoefend in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie) niet opnieuw lenen.

8.7 Beperking

De Leningnemer kan een Lening niet geheel of gedeeltelijk vervroegd aflossen of de Commitment geheel of gedeeltelijk opzeggen anders dan op de momenten en op de wijze zoals uitdrukkelijk opgenomen in deze Overeenkomst.

8.8 Voornemen tot vervroegde aflossing

Het is de intentie van de Leningnemer (zonder hierbij een juridische of contractuele verplichting aan te gaan) om de Leningen vervroegd af te lossen, uitsluitend voor zover het gedeelte van de totale uitstaande hoofdsom van de Leningen waarvan het voornemen is om vervroegd af te lossen dat werd gezien als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) op het moment van het aangaan van de Leningen niet hoger is dan het gedeelte van de netto-opbrengsten die zijn ontvangen door de Leningnemer of door Dochterondernemingen van de Leningnemer na de betreffende Afsluitdatum maar op of voorafgaand aan de datum van deze vervroegde aflossing uit de verkoop of uitgifte van effecten of door het aantrekken van een lening door de Leningnemer of een Dochtermaatschappij bij derde partijen of van andere financiers (anders dan groepsentiteiten van de Leningnemer) die door S&P wordt gekenmerkt als 'equity credit' (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) (rekening houdend met wijzigingen in de methodologie voor hybride kapitaal of een andere relevante methodologie of interpretatie ervan na het aangaan van de Leningen), tenzij:

(a) de rating voor langlopende kredieten zoals toegekend door S&P aan de Leningnemer op het moment van een vervroegde aflossing ten minste gelijk is aan de rating op het moment van de laatste additionele uitgifte van hybride kapitaal en de Leningnemer vertrouwen heeft dat deze rating niet lager zal worden dan die rating als gevolg van de vervroegde aflossing;

(b) bij een vervroegde aflossing deze vervroegde aflossing, samen met een inkoop of terugkoop van andere Hybride Effecten of Hybride Leningen van de Leningnemer, plaatsvindt: (i) in een periode van 12 opeenvolgende maanden, aan te vangen op het Relevante Moment, of minder dan 10% van de Uitstaande Hoofdsom; of (ii) in een periode van 10 opeenvolgende jaren, aan te vangen op het Relevante Moment, of minder dan 25% van de Uitstaande Hoofdsom, met dien verstande dat deze vervroegde aflossing geen materieel negatief effect heeft op de kredietwaardigheid van de Leningnemer;

(c) in het geval van een vervroegde aflossing deze vervroegde aflossing een dusdanig bedrag omvat waardoor het totale bedrag aan hybride kapitaal van de Leningnemer dat uitstaat na deze vervroegde aflossing lager is dan de maximale totale hoofdsom aan hybride kapitaal waaraan S&P een equity-component toekent onder de gehanteerde methodologie;

(d) de Leningen vervroegd worden afgelost als gevolg van een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding, een Voorheffing of een Aanpassing van de Rating;

(e) de Leningen niet worden bestempeld als 'equity credit' door S&P (of een andere nomenclatuur die van tijd tot tijd door S&P wordt gebruikt) op het moment van de vervroegde aflossing; of

(f) de vervroegde aflossing plaatsvindt op of na de Herzieningsdatum van 15 december 2051.

9. VERVANGING OF AANPASSING

De Leningnemer kan na het plaatsvinden van een Substantiële Terugkoop, een Belastinginhouding, een Voorheffing of een Aanpassing van de Rating op ieder moment zonder goedkeuring van de

betreffende Leningverstrekkers: (a) de (volledige) Leningen vervangen door een Kwalificerende Lening; of (b) de voorwaarden van de Leningen aanpassen waardoor de Leningen een Kwalificerende Lening blijven of worden, welke van toepassing is. De Leningverstrekkers zijn verplicht mee te werken aan een dergelijke vervanging of aanpassing.

10. TREKKINGSKOSTEN

10.1 Rente

De rente op de Lening is het Rentepercentage.

10.2 Rentepercentage voor ieder jaar tot de Eerste Herzieningsdatum

(a) De rente voor een Renteperiode tot aan de Eerste Herzieningsdatum wordt berekend op basis van het middelste punt van een range van 10 jaar Swaprentes die wordt gepubliceerd op elke tweede tot zevende Werkdag voorafgaand aan de Afsluitdatum door Ernst & Young samen met KPMG (de **Aangewezen Partijen**), afgerond op de dichtstbijzijnde 5 basispunten, in overeenstemming met dit Artikel 10.2.

(b) Twee Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum wordt de toepasselijke 10-jaars Swaprente, zoals vastgesteld in overeenstemming met bovenstaande paragraaf (a), opgeteld bij de Marge om tot de rente te komen die van toepassing is op de Lening.

(c) Ten behoeve van bovenstaande paragrafen (a) en (b), iedere verwijzing naar een 'Herzieningsdatum' in de definitie van de 10-jaars Swaprente verwijst naar iedere tweede tot zevende Werkdag voorafgaand aan de Afsluitdatum.

(d) Er wordt een Rentevaststellingsverslag opgesteld door de Aangewezen Partijen, dat wordt gedeeld met de Leningnemer en de Leningverstrekkers, met uitzondering van informatie die niet openbaar mag worden gemaakt op basis van toepasselijke wet- en regelgeving (inclusief, ter vermijding van twijfel, de Marktmisbruikverordening) (het **Rentevaststellingsverslag**).

10.3 Rentebetaling

De Leningnemer betaalt de opgebouwde rente over iedere Lening op de laatste dag van iedere Renteperiode, waarbij de laatste rentebetaling voor iedere Lening zal worden betaald op de Beëindigingsdatum of de toepasselijke Aflosdatum van de Lening, indien deze vroeger valt.

11. RENTE

11.1 Renteperiodes

(a) Behoudens paragraaf (d) below wordt de rente op de Leningen betaald in termijnen en berekend op basis van opeenvolgende Renteperiodes met een looptijd van één (1) jaar (of een kortere periode indien dit is overeengekomen tussen de Leningnemer en de Leningverstrekker, in alle redelijkheid, met betrekking tot: (i) de Aflosdatum van de Leningen; of (ii) de laatste Renteperiode van de Leningen).

(b) De Rente over de Leningen wordt berekend en is verschuldigd op basis van het feitelijke aantal verstreken dagen en een jaar van 360 dagen.

(c) Geen enkele Renteperiode van de Leningen loopt langer door dan de vroegste van de Beëindigingsdatum en de toepasselijke Aflosdatum.

(d) De eerste Renteperiode van de Leningen vangt aan op de Afsluitdatum. De eerste Renteperiode eindigt op de eerste verjaardag na de Afsluitdatum.

11.2 Niet-Werkdagen

Indien een Renteperiode zou eindigen op een dag die geen Werkdag is, eindigt deze Werkdag in plaats daarvan op de eerstvolgende Werkdag in die kalendermaand (indien deze er is) of de voorgaande Werkdag (als deze er niet is) en wordt de verschuldigde rente dienovereenkomstig aangepast.

11.3 Opbouw van rente

Er wordt geen rente opgebouwd over een Lening:

(a) wanneer het Conversierecht is uitgeoefend door de Leningnemer, vanaf de betreffende Conversiedatum (in overeenstemming met Artikel 12 (Conversie)); of

(b) indien een Lening wordt afgelost in overeenstemming met Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing) of Artikel 18 (Verzuimgebeurtenissen), vanaf de vervaldag voor deze aflossing, tenzij, nadat hier een deugdelijk voorstel toe is gedaan, de aflossing van de hoofdsom van deze Lening ten onrechte wordt tegengehouden of geweigerd, in welk geval de rente blijft worden opgebouwd tegen het tarief zoals opgenomen in Artikel 10.1 (Rente) (zowel voor als na de beoordeling ervan) tot de dag waarop alle verschuldigde bedragen met betrekking tot een Lening tot die dag zijn ontvangen door of uit naam van de betreffende Leningverstrekker.

11.4 Optioneel uitstel van rente door de Leningnemer

(a) De Leningnemer kan, naar eigen inzicht, kiezen om een Rentebetaling geheel of gedeeltelijk uit te stellen (een **Uitgestelde Rentebetaling**), die gepland stond om betaald te worden op een Rentebetaaldatum, door een kennisgeving in te dienen (een **Uitstelverzoek**) met deze keuze aan de Leningverstrekkers in overeenstemming met Artikel 24 (Kennisgevingen), ten minste 10 Werkdagen voorafgaand aan de betreffende Rentebetalingsdatum. Behoudens Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente), als de Leningnemer verkiest om een Rentebetaling niet of niet geheel te voldoen op een Rentebetaaldatum, dan is hij niet verplicht om deze rente op de betreffende Rentebetaaldatum te voldoen, en dientengevolge vormt het niet voldoen van rente geen Verzuimgebeurtenis of een schending van de verplichtingen voortkomend uit deze Overeenkomst of op enige andere wijze.

(b) Over elke Uitgestelde Rentebetaling is rente verschuldigd (waarbij een dergelijke rente samen met de Uitgestelde Rentebetalingen de **Achterstallige Rente** vormt), tegen de van tijd tot tijd geldende Rente, vanaf (en met inbegrip van) de dag waarop (zonder dit uitstel) de Uitgestelde Rentebetaling verschuldigd was geweest tot (maar met uitsluiting van) de betreffende optionele vereffeningsdatum van Achterstallige Rentebetalingen zoals opgenomen in het Uitstelverzoek of, welke van toepassing is, een andere datum waarop de Uitgestelde Rentebetalingen dienen te worden betaald in overeenstemming met Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente), waarbij in beide gevallen deze rente op iedere Rentebetaaldatum wordt toegevoegd aan de Leningen.

(c) Het niet voldoen van Achterstallige Rente wordt niet beschouwd als een verzuim door de Leningnemer uit hoofde van deze Overeenkomst of op enige andere wijze, tenzij een betaling verplicht is uit hoofde van Artikel 11.5 (Verplichte vereffening van de rente).

11.5 Verplichte vereffening van de rente

Onverminderd de bepalingen van dit Artikel 11 met betrekking tot het vermogen van de Leningnemer om Rentebetalingen uit te stellen, dient de Leningnemer alle uitstaande Achterstallige Rente in zijn

geheel (niet gedeeltelijk) te voldoen op de eerstvolgende Verplichte Vereffeningsdag na de Rentebetaaldag waarop een Uitgestelde Rentebetaling voor het eerst plaatsvond.

12. CONVERSIE

12.1 Conversierecht

(a) Als

(i) er sprake is van een Conversie Event en voor zolang deze aanhoudt, of

(ii) als de Meerderheid van Leningverstrekkers hierom hebben verzocht en de Leningnemer hiermee instemt,

en onder voorbehoud van en in overeenstemming met deze Overeenkomst, is de Leningnemer gerechtigd om iedere Lening en alle Achterstallige Rente, samen met opgebouwde of onbetaalde rente tot aan (maar met uitsluiting van) de betreffende Conversiedatum (gezamenlijk het **Converteerbare Bedrag**) met betrekking tot een Lening te converteren in nieuwe en/of bestaande volledig volgestorte Gewone Aandelen, te bepalen door de Leningnemer (een **Conversierecht**).

Indien de Leningverstrekkers niet instemmen met het Conversiebedrag zoals vastgesteld door de Leningnemer, dan wordt de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur verzocht om het Converteerbare Bedrag vast te stellen en deze vaststelling is bindend voor alle Partijen.

(b) Het aantal Gewone Aandelen dat wordt uitgegeven als gevolg van de uitoefening van een Conversierecht uit hoofde van een Lening, wordt vastgesteld door het uitstaande Converteerbare Bedrag op de Conversiedatum te delen door de marktwaarde per Gewoon Aandeel (dit is de waarde per Gewoon Aandeel zoals vastgesteld overeenkomstig Artikel 12.2, de **Conversieprijs**), die van kracht is op de relevante Conversiedatum.

(c) Conversierechten mogen alleen worden uitgeoefend uit hoofde van het Converteerbare Bedrag met betrekking tot een Lening (indien deze er is).

(d) De hieruit voortvloeiende Conversieprijs wordt, indien deze geen integraal veelvoud is van € 1,00 (één euro), naar beneden afgerond op het dichtstbijzijnde gehele veelvoud van € 1,00 (één euro). Het deel van de Conversieprijs dat niet wordt geconverteerd als gevolg van bovenstaande afronding, wordt in contanten voldaan door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers voorafgaand aan de uitgifte van de Conversie-aandelen.

(e) Er worden geen fracties uitgegeven van Conversie-aandelen aan de Leningverstrekkers bij de uitoefening van een Conversierecht en er vindt geen betaling in contanten plaats ter compensatie hiervan.

(f) Onbetaalde en opgebouwde rentebedragen gedurende de periode van (en met inbegrip van) de dag van de dividenduitkering direct voorafgaand aan de betreffende Conversiedatum tot (maar met uitsluitsel van) de betreffende Conversiedatum, die onderdeel zijn van het Conversiebedrag met betrekking tot een Lening, worden door de Leningnemer afgetrokken van het te betalen dividend uit hoofde van de Gewone Aandelen die door de Leningverstrekker worden ontvangen na uitoefening door de Leningnemer van zijn Uitoefeningsrecht op de dag van de dividenduitkering direct volgend op de betreffende Conversiedatum.

(g) De Leningnemer verplicht zich ertoe om voorafgaand aan de uitoefening van zijn Conversierecht alles in het werk te stellen om te onderzoeken of het naar zijn eigen oordeel commercieel haalbaar is om Hybride Leningen of Hybride Effecten uit te geven aan andere

partijen dan de Leningverstrekkers in plaats van zijn Conversierecht uit te oefenen, en de Leningnemer zal dit onderzoek bespreken met de Leningverstrekkerscommissie. Bij het vaststellen van dit oordeel houdt de Leningnemer onder andere rekening met zijn financieringsplan, zijn financiële beleidskader en richtlijnen ontvangen van de Ratingbureaus met betrekking tot de impact van een besluit om het Conversierecht niet uit te oefenen op de rating van de Leningnemer en op de FFO/Nettoschuld-ratio.

(h) Bij de eerste uitoefening door de Leningnemer van zijn Conversierecht wordt iedere Lening, samen met opgebouwde en onbetaalde rente tot (maar met uitsluitsel van) de betreffende Conversiedatum en openstaande Achterstallige Rente geconverteerd naar Gewone Aandelen in overeenstemming met dit Artikel 13.1 voor een totaalbedrag van ten minste EUR 200.000.000 aan totale hoofdsom van de Leningen, of in het geval van een gebeurtenis zoals opgenomen onder (c) van de definitie van een Conversie Event, een bedrag van meer dan EUR 200.000.000 aan totale hoofdsom van de Leningen waarvan door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur is vastgesteld dat het benodigd is om een gebeurtenis zoals genoemd onder (c) van de definitie van een Conversie Event niet meer te laten plaatsvinden. De Leningnemer levert een onderbouwde analyse aan van een dergelijke vaststelling door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur aan de Leningverstrekkers voorafgaand aan de uitoefening van zijn Conversierecht. Iedere uitoefening door de Leningnemer van zijn Conversierecht vindt plaats voor een *pro rata* gedeelte van iedere Lening.

(i) Indien de Leningnemer zijn Conversierecht uitoefent in het geval van een gebeurtenis zoals genoemd onder (c) van de definitie van een Conversie Event, dient de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur de verwachting van de Leningnemer te bekrachtigen dat de FFO/Net Debt-ratio binnen 18 maanden na de datum waarop is vastgesteld dat deze lager is dan 16%, (i) niet zal stijgen naar ten minste 16% of (ii) zal dalen onder de 15% en deze bekrachtiging op te nemen in het waarderingsrapport zoals genoemd in Artikel 12.2 en 12.3. Als deze bekrachtiging niet kan worden opgesteld door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur is er geen sprake van een Conversie Event in overeenstemming met (c) van de definitie van een Conversie Event.

(j) Indien als gevolg van de uitoefening van de Leningnemer van zijn Conversierecht een Wijziging in Zeggenschap zou plaatsvinden, dan wordt het Converteerbare Bedrag van de Lening van die Leningverstrekker die als gevolg van een dergelijke uitoefening door de Leningnemer van zijn Uitoefenrecht direct of indirect (A) meer dan 50 procent van de uitstaande Gewone Aandelen van de Leningnemer verwerft of verkrijgt of (B) een zodanig aantal aandelen in het kapitaal van de Leningnemer verkrijgt die meer dan 50 procent van de stemrechten inhouden die normaliter kunnen worden uitgeoefend in een algemene aandeelhoudersvergadering, zal door de Leningnemer op zodanige wijze worden vastgesteld dat er geen Wijziging in Zeggenschap plaatsvindt en het resterende bedrag van de Lening van de betreffende Leningverstrekker dat niet in Gewone Aandelen wordt geconverteerd, door de Leningnemer aan die Leningverstrekker worden terugbetaald op de betreffende Conversiedatum.

12.2 Conversieprijs

(a) De Conversieprijs wordt berekend door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur, die voor dit doeleinde een waarderingsrapport opstelt. Na ontvangst van het waarderingsrapport verzoekt de Leningnemer de Leningsverstrekkerscommissie om een Onafhankelijke Waarderingsadviseur te benoemen om een fairness opinie af te geven met betrekking tot het waarderingsrapport ten behoeve van de Leningverstrekkers. Hiertoe wordt het waarderingsrapport dat is opgesteld door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur gedeeld met de Onafhankelijke Waarderingsadviseur die is aangesteld

door de Leningsverstrekkerscommissie en het waarderingsrapport wordt ter inzage beschikbaar gesteld door de Leningverstrekkers op het hoofdkantoor van de Leningnemer.

(b) De Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur baseert de waardering van de Gewone Aandelen op:

(i) gebeurtenissen, omstandigheden en aannames waarbij er vanuit wordt gegaan dat een Conversie Event heeft plaatsgevonden naar aanleiding van gebeurtenissen, omstandigheden en aannames op de laatste dag van de maand die eindigt voorafgaand aan de datum van de Conversienotificatie;

(ii) de aannames van de uitgangspunten en het framework van de meest recent opgestelde Onafhankelijke Waarderingsopinie, zoals opgenomen in Schedule 6 (Waarderingskader), voor zover dit mogelijk is en deze door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur als redelijk worden beschouwd.

12.3 Onafhankelijke Waarderingsadviseur

(a) De Conversienotificatie dat wordt ingediend door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers bevat de gegevens van niet meer dan drie partijen die de Leningnemer zou willen benoemen als Onafhankelijke Waarderingsadviseur.

(b) Binnen 3 Werkdagen na ontvangst door de Leningverstrekkers van het Leningverzoek selecteert de Leningverstrekkerscommissie een van de drie voorgestelde partijen als Onafhankelijke Waarderingsadviseur (de **Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur**) en stelt de Leningnemer hiervan op de hoogte. Indien de Leningnemer niet wordt geïnformeerd of de Leningverstrekkers geen selectie maken benoemt de Leningnemer, in beide gevallen binnen 3 Werkdagen na ontvangst van de Leningverstrekkers van het Leningverzoek, naar eigen inzicht een van de drie aan de Leningverstrekkers voorgestelde partijen in de Conversienotificatie.

(c) De aanstelling van de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur kent een looptijd van 60 dagen om het waarderingsrapport op te stellen en de waarderingsresultaten onverwijld in te dienen bij de Leningnemer.

(d) In het geval dat de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur geen waarderingsrapport oplevert in overeenstemming met de bepalingen van dit Artikel 12 of de waardering significant in twijfel trekt, dan:

(i) stelt de Leningnemer onverwijld de Leningverstrekkers hiervan schriftelijk in kennis; en

(ii) benoemen de Leningnemer en de Leningverstrekkers een andere waarderingsadviseur in overeenstemming met dit Artikel 12.3.

(e) De Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur krijgt van de Leningnemer toegang tot het meest recente financiële langetermijnplan, waarbij rekening wordt gehouden met feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het Conversie Event, en andere informatie die naar alle redelijkheid wordt gevraagd door de Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur voor het opstellen van de waardering, op basis van een geheimhoudingsverklaring en waarbij de

Aangestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseur als insider wordt gekenmerkt uit hoofde van de Marktmisbruikverordening.

12.4 Procedure voor de uitoefening van het Conversierecht

(a) Het Conversierecht kan door de Leningnemer worden uitgeoefend door bij de Leningverstrekkers, tijdens gewone kantooruren, een volledig ingevuld en ondertekend verzoek tot conversie (een **Conversienotificatie**) in te dienen, waarin het Converteerbare Bedrag en de uitstaande hoofdsom van de Leningen worden vermeld, het bedrag aan opgebouwde en onbetaalde rente en het bedrag aan Achterstallige Rente over deze leningen, de expliciete verklaring van de Leningnemer zijn Conversierecht te willen uitoefenen, het Conversie Event dat heeft geresulteerd in het Conversierecht en een onderbouwing hiervan, de namen en gegevens van de drie voorgestelde Onafhankelijke Waarderingsadviseurs, een bevestiging dat de voorgestelde conversie voldoet aan toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving die van toepassing is op Leningnemer, en andere informatie die in alle redelijkheid is vereist uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Conversierechten worden in elk geval uitgeoefend met inachtneming van alle toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving die op de Leningnemer van toepassing zijn.

(c) Indien de indiening van de Conversienotificatie zoals beschreven in lid (a) above na sluiting van normale kantooruren of op een dag die geen Werkdag is in Nederland plaatsvindt, dan wordt deze indiening uit hoofde van deze Overeenkomst beschouwd als te hebben plaatsgevonden op de eerstvolgende Werkdag.

(d) Een Conversienotificatie is na indiening onherroepelijk.

(e) De conversiedatum met betrekking tot een Lening (de **Conversiedatum**) is de eerste dag van de tweede kalendermaand direct volgend op de ontvangst door de Leningnemer van het waarderingsrapport dat is opgesteld door de Geselecteerde Onafhankelijke Waarderingsadviseur, of op een latere datum zoals schriftelijk overeengekomen door de Leningnemer en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers).

(f) Na indiening van een Conversienotificatie en indien vereist voor het uitoefenen van het Conversierecht zal de Leningnemer onverwijld:

(i) bewijs aanleveren van de Aanwijzing tot Uitgifte; en

(ii) indien vereist een aandeelhoudersvergadering bijeenroepen om de Statuten aan te passen en het aandelenkapitaal van de Leningnemer te verhogen met een bedrag dat is vastgesteld op basis van de Conversieprijs, met inachtneming van toepasselijke wetgeving;

(iii) een concept aanleveren van een notariële akte voor de uitgifte van de aandelen met een onherroepelijke volmacht ter ondertekening door alle Leningverstrekkers voor het passeren van de notariële akte voor de uitgifte van de aandelen.

De Leningnemer en de Aandeelhouders, en in zoverre vereist door de toepasselijke wet of de Statuten, de Leningverstrekkers, nemen op kosten en voor rekening van de Leningnemer alle maatregelen die nodig kunnen zijn om de registratie en de uitvoering van de kapitaalverhoging te bewerkstelligen.

12.5 Gewone Aandelen

Gewone aandelen die worden uitgegeven als gevolg van de uitoefening van de Conversierechten zullen volgestort zijn en zijn in alle opzichte in rang gelijk (*pari passu*) aan de uitstaande volgestorte Gewone Aandelen op de betreffende Conversiedatum, tenzij in het geval dat een recht niet is toegestaan door dwingende bepalingen van toepasselijk recht en tenzij deze Gewone Aandelen niet in aanmerking komen voor rechten, uitkeringen of betalingen (of, in voorkomend geval, de betreffende houder niet gerechtigd is om te ontvangen) waarvan de registratiedatum of andere vervaldatum voor de vaststelling van het recht daarop voorafgaand aan de relevante Conversiedatum valt.

12.6 Beperkingen op het eigendom van Gewone Aandelen

De Leningverstrekkers erkennen dat de uitgegeven Gewone Aandelen uit hoofde van de conversie van een Lening onderworpen zijn aan de bepalingen van het Nederlandse vennootschapsrecht en de eigendomsbeperkingen overeenkomstig de Statuten van de Leningnemer, met betrekking tot de eis dat de Leningnemer ten alle tijden direct of indirect in eigendom moet zijn of onder zeggenschap moet staan van de Nederlandse Staat, gemeenten of provincies.

12.7 Aanwijzing tot Uitgifte

De Leningverstrekkers en de andere aandeelhouders van de Lenignemer worden jaarlijks verzocht door de Leningnemer om hun stem uit te brengen op de aandeelhoudersvergadering van de Leningnemer in het voordeel van een besluit om zeker te stellen dat de Aanwijzing tot Uitgifte wederom voor een maximale statutaire periode van 5 jaar geldig is.

13. BELASTINGHEFFING

13.1 Definities

(a) In deze Overeenkomst:

(i) **Beschermde Partij**: een Leningverstrekker waarop een verplichting rust of zal komen te rusten tot de afdracht van Belasting over uit hoofde van deze Overeenkomst ontvangen of te ontvangen bedragen (of een bedrag dat voor de toepasselijke Belastingen geacht wordt te zijn of te worden ontvangen).

(ii) **Belastingkrediet**: een krediet op, of vrijstelling of kwijtschelding van, of teruggaaf van, Belastingen.

(iii) **Belastinginhouding**: een aftrek of inhouding in verband met Belastingen op ontvangen bedragen uit hoofde van deze Overeenkomst.

(iv) **Belastingbetaling**: de verhoging van een door een Leningnemer aan een Leningverstrekker voldaan bedrag op grond van Artikel 13.2 (Fiscale brutering) of een voldaan bedrag op grond van Artikel 13.3 (Belastingvrijwaring).

13.2 Fiscale brutering

(a) De Leningnemer voldoet alle door hem verschuldigde bedragen zonder daarop Belasting in te houden, tenzij Belastinginhouding wettelijk is voorgeschreven.

(b) De Leningnemer stelt de Leningverstrekkerscommissie er onmiddellijk van in kennis zodra de Leningnemer gewaarwordt dat hij verplicht is tot Belastinginhouding (of van een wijziging in het tarief of de grondslag voor Belastinginhouding). Een Leningverstrekker stelt eveneens de Leningverstrekkerscommissie in kennis zodra hij zich bewust wordt van een aan die

Leningverstrekker verschuldigd bedrag. De Leningverstrekkerscommissie stelt Leningnemer van de ontvangst van een dergelijke kennisgeving van een Leningverstrekker in kennis.

(c) Wanneer wettelijk is voorgeschreven dat een Leningnemer verplicht is tot een Belastinginhouding, wordt het door die Leningnemer verschuldigde bedrag verhoogd met een zodanig bedrag (het **Additionele Bedrag**) dat (na de Belastinginhouding) een bedrag overblijft gelijk aan het bedrag dat verschuldigd zou zijn zonder de Belastinginhouding.

(d) Wanneer een Leningnemer verplicht is een Belastinginhouding te doen, zal die Leningnemer aan deze verplichting voldoen en voldoet alsmede alle overige in verband daarmee af te dragen bedragen binnen de gestelde termijn en voor het wettelijk voorgeschreven minimumbedrag.

(e) De Leningnemer verstrekt de Leningverstrekkerscommissie ten behoeve van de Leningverstrekker die recht heeft op betaling uiterlijk dertig dagen na de Belastinginhouding of het voldoen van een bedrag in verband met die Belastinginhouding een bewijs in een aanvaardbare vorm dat de Belastinginhouding heeft plaatsgevonden of (waar van toepassing) een passend bedrag is afgedragen aan de betreffende belastingdienst.

13.3 Belastingvrijwaring

(a) De Leningnemer dient (binnen drie Werkdagen na daartoe door de Leningverstrekker te zijn verzocht) aan een Beschermde Partij een bedrag te betalen gelijk aan het verlies, de aansprakelijkheid of kosten die volgens de desbetreffende Beschermde Partij vanwege Belastingen voor hem zijn ontstaan (direct of indirect) uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Bovenstaande paragraaf (a) above is niet van toepassing:

(i) ten aanzien van Belastingen die zijn opgelegd aan een Leningverstrekker wanneer die Belastingen zijn opgelegd over of berekend met verwijzing naar de door die Leningverstrekker ontvangen of te ontvangen netto-inkomsten (of een bedrag dat geacht wordt te zijn of worden ontvangen); of

(ii) voor zover het verlies, de aansprakelijkheid of de kosten worden gecompenseerd door een verhoogde betaling als bedoeld in Artikel 13.2 (Fiscale brutering).

(c) Een Beschermde Partij die op grond van paragraaf (a) above een vordering indient of voornemens is dit te doen, stelt de Leningverstrekkerscommissie onverwijld in kennis van de gebeurtenis die aanleiding heeft gegeven of zal geven voor die vordering, waarvan de Leningverstrekkerscommissie de Leningnemer vervolgens in kennis stelt.

(d) Een Beschermde Partij stelt de Leningverstrekkerscommissie in kennis van elke ontvangst van een betaling van een Leningnemer uit hoofde van dit Artikel 13.3.

13.4 Belastingkrediet

Wanneer de Leningnemer een Belastingbetaling verricht en de betreffende Leningverstrekker stelt vast dat:

(a) een Belastingkrediet van toepassing is op een verhoogde betaling waarvan die Belastingbetaling deel uitmaakt, of op die Belastingbetaling of op een Belastinginhouding in verband waarmee de Belastingbetaling moest plaatsvinden; en

(b) de Leningverstrekker heeft dat Belastingkrediet verkregen en aangewend,

dan voldoet de Leningverstrekker een bedrag aan de Leningnemer waarvan de Leningverstrekker vaststelt dat deze daardoor (na voldoening) in dezelfde positie verkeert, post-Belastingen, als het geval zou zijn geweest als de Leningnemer niet verplicht was geweest tot de Belastingbetaling.

13.5 Overdrachtsbelasting

De Leningnemer betaalt en vrijwaart binnen drie Werkdagen na verzoek iedere Leningverstrekker voor alle kosten, verliezen of verplichtingen voor een Leningverstrekker met betrekking tot zegel-, registratie- of vergelijkbare Belastingen te voldoen uit hoofde van deze Overeenkomst.

13.6 Belasting over de toegevoegde waarde

(a) Alle bedragen die uit hoofde van deze Overeenkomst door een Partij aan een Leningverstrekker zijn verschuldigd die (geheel of gedeeltelijk) een vergoeding bevatten voor leveringen voor BTW worden geacht exclusief BTW te zijn die wordt gerekend over die levering, en dienovereenkomstig, overeenkomstig lid (b) below, indien BTW is verschuldigd of verschuldigd gaat zijn over een levering die gedaan is door een Leningverstrekker aan een Partij uit hoofde van deze Overeenkomst en deze Leningverstrekker BTW-plichtig is voor de relevante belastinginstantie, dan dient deze Partij aan deze Leningverstrekker (in aanvulling op en op hetzelfde moment als de betaling van een andere vergoeding voor de levering) een bedrag te voldoen dat gelijk is aan het BTW-bedrag (waarbij de Leningverstrekker onverwijld een passende BTW-factuur verstrekt aan die Partij).

(b) Indien BTW verschuldigd is of wordt over een levering van een Leningverstrekker (de **Leverancier**) aan een andere Leningverstrekker (de **Ontvanger**) uit hoofde van deze Overeenkomst, en een Partij anders dan de Ontvanger (de **Betreffende Partij**) uit hoofde van de bepalingen van deze Overeenkomst verplicht is om een bedrag te voldoen dat gelijk is aan de vergoeding voor die levering aan de Leverancier (anders dan wanneer de Betreffende Partij verplicht is om de Ontvanger voor deze vergoeding te vergoeden of te vrijwaren):

(i) (in het geval dat de Leverancier de tot voldoening van de BTW gehouden persoon is) de Betreffende Partij dient ook een aanvullend bedrag gelijk aan het bedrag van de BTW te voldoen (op hetzelfde moment als het voldoen van dit bedrag). De Ontvanger voldoet onverwijld (indien paragraaf (a) van toepassing is) aan de Betreffende Partij een bedrag gelijk aan een krediet of teruggave dat de Ontvanger ontvangt van de betreffende belastinginstantie die door de Ontvanger in alle redelijkheid wordt vastgesteld als de BTW die is verschuldigd is over de levering, en

(ii) (in het geval dat de Ontvanger de tot voldoening van de BTW gehouden persoon is) de Betreffende Partij voldoet onverwijld, na verzoek van de Ontvanger, aan de Ontvanger een bedrag dat gelijk is aan de BTW die wordt berekend over de levering, maar alleen voor zover door de Ontvanger in redelijkheid is vastgesteld dat hij niet in aanmerking komt voor krediet of teruggave met betrekking tot deze BTW door de betreffende belastinginstantie.

(c) Wanneer uit hoofde van deze Overeenkomst een Partij verplicht is om een Leningverstrekker te vergoeden of te vrijwaren voor kosten of uitgaven, dan vergoedt of vrijwaart die Partij (welke het geval is) de Leningverstrekker voor het hele bedrag van deze kosten of uitgaven, inclusief het gedeelte dat de BTW betreft, behoudens voor de mate waarin de Leningverstrekker in alle redelijkheid vaststelt dat hij recht heeft op krediet of teruggave met betrekking tot deze BTW van de betreffende belastinginstantie.

(d) Met betrekking tot een Levering door een Leningverstrekker aan een Partij uit hoofde van deze Overeenkomst, dient een Partij de Leningverstrekker, indien zij daar in alle redelijkheid om verzoekt, de gegevens aan te leveren ten aanzien van de BTW-registratie van die Partij en

andere informatie die in alle redelijkheid kan worden opgevraagd uit hoofde van de BTW-rapportageverplichtingen van de Leningverstrekker ten aanzien van de levering.

14. MITIGEREN DOOR DE LENINGVERSTREKKERS

14.1 Beperking

(a) Indien zich omstandigheden voordoen die kunnen leiden tot het ontstaan van verschuldigde bedragen als gevolg van of in overeenstemming met, of introkken worden in overeenstemming met Artikel 13 (Belastingheffing) en Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing), treden Partijen met elkaar in overleg binnen een periode van dertig (30) dagen (een **Mitigatieperiode**) om te trachten het effect van deze bijkomende betalingsverplichting te voorkomen of te beperken, maar te allen tijde met in achtneming van de rechten van Leningnemer uit hoofde van Artikel 8 (Aflossing en Vervroegde Aflossing).

(b) Een Partij is nooit verplicht om regelingen zoals voorgesteld gedurende het overleg waarnaar wordt verwezen in paragraaf (a) above te adopteren.

(c) Bovenstaande paragraaf (a) above beperkt op geen enkele wijze de voor de Leningnemer uit deze Overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.

(d) De Meerderheid van Leningverstrekkers kunnen op ieder moment de Mitigatieperiode beëindigen door een schriftelijke kennisgeving in te dienen bij de Leningnemer wanneer:

(i) er sprake is van een Verzuimgebeurtenis die nog steeds voortduurt; of

(ii) de voortzetting van het overleg zorgt dat Leningverstrekkers in overtreding zijn van toepasselijke wet- en regelgeving.

14.2 Beperking van aansprakelijkheid

(a) De Leningnemer vrijwaart onmiddellijk elke Leningverstrekkers tegen alle door die Leningverstrekker in redelijkheid gemaakte kosten en uitgaven als gevolg van de door hem genomen stappen overeenkomstig Artikel 14.1 (Beperking). De Leningverstrekkers dienen het bedrag van de vordering tot schadeloosstelling en de gronden waarop het is gebaseerd in alle redelijkheid te onderbouwen.

(b) De Leningverstrekkers zijn niet verplicht tot het nemen van de stappen als bedoeld in Artikel 14.1 (Beperking) als, naar de mening van de Meerderheid der Leningverstrekkers, dit nadelig zou kunnen zijn voor de Leningverstrekkers.

15. (ON)KOSTEN

15.1 Transactiekosten

Iedere Partij is verantwoordelijk voor zijn eigen kosten en uitgaven (waaronder juridische kosten) die zijn opgelopen door hen in verband met de onderhandelingen, voorbereidingen, afdrukken en uitvoeren van deze Overeenkomst en alle andere documenten waarnaar wordt verwezen in deze Overeenkomst. Kosten en uitgaven voor rekening van de Leningverstrekkers die zijn voldaan door de Leningnemer worden verrekend met een dividendbetaling uit hoofde van de Gewone Aandelen die betaalbaar is aan de Leningverstrekkers op de eerstvolgende dividendbetaaldatum.

15.2 Wijzigingskosten

Wanneer de Leningnemer verzoekt om een aanpassing, afstand of toestemming, dan vergoedt Leningnemer de Leningverstrekkers het bedrag van alle vastgelegde kosten en uitgaven (inclusief juridische kosten) die de Leningverstrekkers in alle redelijkheid hebben gemaakt in verband met het reageren op, beoordelen van, onderhandelen over of voldoen aan dat verzoek of voorschrift. De Leningverstrekkers leveren een factuur aan bij de Leningnemer van alle kosten en uitgaven in redelijk detail.

15.3 Handhavingskosten

De Leningnemer verbindt zich de Leningverstrekkers onverwijld na hun verzoek de kosten en uitgaven (inclusief juridische kosten van één juridische adviseur voor de Leningverstrekkers) te vergoeden die de Leningverstrekkers hebben gemaakt in verband met het handhaven of in stand houden van uit deze Overeenkomst voortvloeiende rechten.

16. VERKLARINGEN EN GARANTIES

16.1 Verklaringen en garanties

Elke Leningverstrekker is deze Overeenkomst aangegaan op basis van de in dit Artikel 16 opgenomen verklaringen en garanties, en de Leningnemer, tenzij uit de context anders blijkt, verstrekt de verklaringen in dit Artikel 16.

16.2 Status

Het is een naamloze vennootschap, rechtsgeldig opgericht, en bestaand, naar Nederlands recht.

16.3 Bindende verplichtingen

De verplichtingen door hem op zich genomen uit hoofde van deze Overeenkomst, zijn, met inachtneming van algemene juridische voorbehouden waarnaar specifiek wordt verwezen in een juridische opinie volgend uit Artikel 7 (*Trekkingsvoorwaarden*), rechtsgeldige, geldige, bindende en afdwingbare verplichtingen.

16.4 Geen strijdigheid met andere verplichtingen

De inwerkingtreding en uitvoering van, en de transacties overwogen in, deze Overeenkomst, zijn niet en komen niet in strijd met:

(a) een daarop toepasselijke wet of daarop toepasselijk voorschrift;

(b) zijn statuten of de statuten van een Dochteronderneming; of

(c) een overeenkomst of instrument dat bindend is voor hem of een van zijn Dochterondernemingen of (een deel van) zijn vermogen of dat van een Dochteronderneming of vormen een niet-nakoming of beëindiging (hoe dan ook omschreven) uit hoofde van een dergelijke overeenkomst of dergelijk instrument,

voor zover een dergelijke strijdigheid een Materieel Nadelig Effect heeft of zou kunnen hebben.

16.5 Macht en bevoegdheid

Hij is bevoegd om (i) deze Overeenkomst en (ii) de door deze Overeenkomst beoogde transacties aan te gaan en uit te voeren en hij heeft alle noodzakelijke maatregelen genomen om de daartoe benodigde goedkeuringen te verlenen.

16.6 Geen verzuim

Er is geen sprake van een Verzuim noch wordt dit in redelijkheid verwacht te zullen voortvloeien uit de inwerkingtreding of uitvoering van, of uit een transactie overwogen in, deze Overeenkomst.

16.7 Geen Conversie Event

Er heeft zich geen Conversie Event voorgedaan.

16.8 Toepasselijk Recht en Rechtsbevoegdheid

Behoudens beperkingen of voorbehouden voortvloeiend uit de algemene strekking van de wet zoals opgenomen in een juridische opinie die is aangeleverd uit hoofde van Artikel 7 (*Trekkingsvoorwaarden*),

(a) wordt de keuze voor het Nederlandse recht dat van toepassing is op de Overeenkomst erkend en afgedwongen in Nederland, en

(b) wordt iedere rechterlijke uitspraak die in Nederland wordt verkregen met betrekking tot de Overeenkomst erkend en afgedwongen in Nederland.

16.9 Centrum van voornaamste belangen en vestigingen

Voor de strekking van Verordening (EU) 2015/848 van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures (herschikking) (de **Verordening**), is het centrum van de voornaamste belangen (in de zin van artikel 3(1) van de Verordening) gelegen in Nederland en heeft hij geen vestigingen (in de zin van artikel 2(10) van de Verordening) in een ander land.

16.10 Geen onjuiste verklaringen

Alle informatie die door hem of zijn vertegenwoordigers bij het aangaan van deze Overeenkomst schriftelijk is verstrekt was in wezenlijk opzicht juist en correct op het moment waarop deze is verstrekt en er is geen informatie verstrekt of onthouden waardoor deze informatie in wezenlijk opzicht onjuist of misleidend was, met dien verstande dat de Leningnemer geen verklaring of garantie afgeeft met betrekking tot de volledigheid of juistheid van voorspellingen, inschattingen of (voorgenomen) opinies die zijn verstrekt aan de Leningverstrekkers of hun vertegenwoordigers en adviseurs.

16.11 Belastinginhouding

(a) Hij van mening is dat er is geen verplichting tot Belastinginhouding rust op een betaling die hij verricht op grond van deze Overeenkomst aan een Leningverstrekker.

(b) Hij van mening is dat de aftrek van betaalde, opgebouwde of anderzijds verschuldigde rente uit hoofde van deze Overeenkomst niet wordt beperkt door artikel 10, sectie 1, lid a, b of d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

16.12 Fiscale status

Er is door de Leningnemer geen mededeling op grond van artikel 36 van de Invorderingswet 1990 gedaan.

16.13 Belastingbetaling- en registratie

(a) Hij heeft alle Belastingen die hem of zijn activa werden opgelegd, naar behoren en tijdig betaald en voldaan binnen de toegestane termijn zonder invorderingsrente of boetes (behalve voor zover (i) de betaling te goeder trouw wordt betwist, (ii) hij voldoende reserves heeft aangehouden voor de betaling van deze Belastingen en (iii) de betaling rechtmatig kan worden ingehouden).

(b) Hij noch een Dochtermaatschappij is die materieel achterstallig is met het indienen van belastingaangiften en niet (en geen enkele Dochtermaatschappij is) achterstallig is met de betaling van een bedrag met betrekking tot Belastingen, voor in elk geval die mate waarin dit een wezenlijk nadelig effect heeft of redelijkerwijs waarschijnlijk zal hebben.

(c) Er zijn geen vorderingen of onderzoeken gaande of redelijkerwijs te verwachten tegen hem (of een Dochtermaatschappij) uit hoofde van Belastingen waarbij een aansprakelijkheid van of een vordering tegen een lid van de Groep een wezenlijk nadelig effect zou hebben of redelijkerwijs te verwachten zou zijn.

16.14 Zegelrecht

Er zijn in Nederland geen zegel-, transactie-, registratie- of soortgelijke belastingen te heffen of verschuldigd in verband met de uitvoering, levering, uitvoering en handhaving van deze Overeenkomst.

16.15 Moment van verklaren

(a) De verklaringen in dit Artikel 16 zijn door de Leningnemer afgelegd op de datum van deze Overeenkomst.

(b) Tenzij een verklaring uitdrukkelijk op een specifieke datum is afgelegd, wordt iedere verklaring (anders dan de verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) en Artikel 16.11 (Belastinginhouding)) geacht opnieuw te worden afgelegd door de Leningnemer op elke Afsluitdatum, de datum van ieder Trekkingsverzoek en de eerste dag van iedere Renteperiode.

(c) De verklaringen in Artikel 16.7 (Geen Conversie Event) worden geacht opnieuw te worden afgelegd door de Leningnemer op elke Afsluitdatum.

(d) Indien een verklaring wordt gedaan (of opnieuw wordt gedaan zoals hierboven beschreven) na de datum van deze Overeenkomst, wordt deze geacht om te zijn gedaan (of opnieuw te worden gedaan zoals hierboven beschreven) met verwijzing naar de op dat moment geldende feiten en omstandigheden, met inachtneming van aanpassingen van de wet na de datum van deze Overeenkomst.

17. ALGEMENE VERPLICHTINGEN

De in dit Artikel 17 bedoelde verplichtingen gelden vanaf de datum van deze Overeenkomst en blijven van kracht zolang er nog een bedrag onder de Overeenkomst uitstaat of Commitments van kracht zijn. De Leningnemer verbindt zich, behoudens de voorafgaande goedkeuring van de Meerderheid van Leningverstrekkers,

(a) op geen enkele wijze de rechten behorende bij de Gewone Aandelen met betrekking tot stemmen, dividenden of liquidatie aan te passen noch een andere klasse of type aandelen in het aandelenkapitaal met rechten die gunstiger zijn dan de rechten behorende bij de Gewone Aandelen uit te geven, met dien verstande dat niets in deze paragraaf (a) het volgende in de weg staat:

(i) samenvoegen, herclassificatie of splitsen van de Gewone Aandelen;

(ii) een aanpassing van rechten die, naar eigen inzicht vast te stellen door een onafhankelijke financiële adviseur (vooraf goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers, waarbij deze goedkeuring niet onredelijk mag worden onthouden), niet ten nadele zijn van het belang van de Leningverstrekkers;

(iii) wijzigingen van de statuten van de Leningnemer uit hoofde van zaken zoals opgenomen in dit Artikel 17 voor zover toegestaan door dit Artikel 18 of die aanvullend of bijkomstig zijn aan voorgaand bepalingen (waaronder een aanpassing om procedures uit hoofde van dergelijke zaken mogelijk te maken of te faciliteren en wijzigingen die betrekking hebben op de rechten en verplichten van de houders van Effecten, waaronder Gewone Aandelen, waarop deze procedures betrekking hebben);

(iv) een uitgifte van aandelenkapitaal waarbij de uitgifte van dit aandelenkapitaal leidt, of, in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 12.4 (Procedure voor de uitoefening van het Conversierecht) inzake afrondingsverschillen, anderszins zou leiden tot een aanpassing van of een vergoeding uit hoofde van de vaststelling van de Conversieprijs;

(v) een uitgifte van aandelenkapitaal of een aanpassing van de rechten van de Gewone Aandelen, waar voorafgaand aan deze wijziging de Leningnemer een onafhankelijke financiële adviseur aanstelt die naar eigen inzicht vaststelt welke (indien nodig) aanpassingen gemaakt dienen te worden of welke vergoeding is verschuldigd met betrekking tot de vaststelling van de Conversieprijs zodat dit redelijk en billijk is, waarbij de onafhankelijke financiële adviseur naar eigen inzicht vaststelt dat ofwel geen aanpassing of vergoeding benodigd is of dat een aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling van de Conversieprijs benodigd is en, indien dit het geval is, de nieuwe Conversieprijs als gevolg hiervan en de basis waarop deze aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling is vereist en, in een dergelijk geval, de datum waarop de aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling in effect treedt (waarbij de aanpassing of vergoeding met betrekking tot de vaststelling dienovereenkomstig wordt gedaan en uitgevoerd);

(b) geen uitgifte, toezegging of uitkering te doen of te handelen of niet te handelen indien dit tot ertoe kan leiden dat de Gewone Aandelen, ontstaan door de uitoefening van het Conversierecht, onder het dan geldende toepasselijke recht, niet wettelijk als volgestort kunnen worden uitgegeven;

(c) het geplaatste aandelenkapitaal of een niet-uitgeoefende aansprakelijkheid daarop, of een andere niet-uitkeerbare reserve, niet te verlagen, behalve:

(i) uit hoofde van de bepalingen van de uitgifte van het betreffende aandelenkapitaal;

(ii) door de koop of inkoop van aandelenkapitaal van de Leningnemer voor zover, in elk van de gevallen, toegestaan door toepasselijke wet- en regelgeving;

(iii) wanneer de verlaging geen uitkering van activa inhoudt;

(iv) alleen met betrekking tot een aanpassing van de valuta waarin de nominale waarde van de Gewone Aandelen wordt uitgedrukt;

(v) om uitkeerbare reserves te creëren;

(vi) om reserves over te dragen zoals toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving;

(vii) wanneer de verlaging is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving en een onafhankelijke financiële adviseur, hierbij optredend als deskundige en naar eigen inzicht, adviseert dat de belangen van de Leningverstrekkers niet wezenlijk worden geschaad door de verlaging;

(viii) wanneer de verlaging is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving en zorgt voor een aanpassing van, of een betaling uit hoofde van de vaststelling van, de Conversieprijs of anderszins in overweging wordt genomen, om te bepalen of deze aanpassing of betaling ten aanzien van de vaststelling moet worden gedaan; of

(ix) met dien verstande dat, zonder afbreuk te doen aan de andere bepalingen van deze Overeenkomst, het de Leningnemer is toegestaan rechten uit te oefenen zoals hem van tijd tot tijd is toegestaan onder toepasselijke wet- en regelgeving om zijn Gewone Aandelen, certificaten of andere certificaatbewijzen van Gewone Aandelen te kopen, in te kopen of terug te kopen zonder instemming van een Leningverstrekker;

(d) de Leningverstrekkers, uiterlijk 5 Werkdagen voorafgaand aan de Afsluitdatum, alle documenten en bewijsstukken te verstrekken waarnaar wordt verwezen in Schedule 2 (Opschortende voorwaarden) in een voor de Leningverstrekkers (naar alle redelijkheid) aanvaardbare vorm en inhoud, waarbij de Leningverstrekkers geheel of gedeeltelijk afstand kunnen doen van de voorwaarden; en

(e) alle Belastingen die hem werden opgelegd en door hem te voldoen zijn, betaalt en voldoet binnen de toegestane termijn zonder invorderingsrente of boetes, tenzij (en alleen voor zover mogelijk) (i) de betaling van deze Belastingen te goeder trouw wordt betwist, (ii) hij voldoende reserves heeft aangehouden voor de betaling van deze Belastingen en de kosten van de betwisting van deze Belastingen (iii) de betaling rechtmatig kan worden ingehouden en (iv) het verzaken van het betalen van deze Belastingen niet waarschijnlijk zorgt voor een wezenlijk nadelig effect.

18. VERZUIMGEBEURTENISSEN

Iedere van de in dit Artikel 18 genoemde gebeurtenis of omstandigheid levert een Verzuimgebeurtenis op (uitgezonderd Artikel 18.4 (Bespoediging)).

18.1 Betalingsverzuim van de hoofdsom

De Leningnemer verzuimt een op grond van deze Overeenkomst verschuldigde aflossing van de hoofdsom te betalen op de plaats en in de munteenheid die daarvoor is gespecificeerd binnen 14 dagen na de vervaldatum.

18.2 Betalingsverzuim van rente

Behoudens Artikel 11.4 (Optioneel uitstel van rente door de Leningnemer) verzuimt de Leningnemer een op grond van deze Overeenkomst verschuldigd bedrag aan rente te betalen op de plaats en in de munteenheid die daarvoor is gespecificeerd binnen 14 dagen na de vervaldatum.

18.3 Insolventieprocedures

Een vonnis wordt uitgesproken of een effectief besluit wordt genomen in de aandeelhoudersvergadering voor de Ontbinding van de Leningnemer, tenzij deze, in elk geval, plaatsvindt ten behoeve van en wordt gevolgd door een fusie, reorganisatie of samenvoeging waarvan de voorwaarden eerder al zijn goedgekeurd door de Meerderheid van Leningverstrekkers.

18.4 Bespoediging

(a) Bij en op ieder moment na het zich voordoen van een Verzuimgebeurtenis dat voortduurt kan de Meerderheid van Leningverstrekkers:

(i) door middel van een kennisgeving aan de Leningnemer de Commitment opzeggen, waarna deze onmiddellijk is opgezegd;

(ii) in het geval van Artikel 18.1 (Betalingsverzuim van de hoofdsom) en Artikel 18.2 (Betalingsverzuim van rente) naar eigen inzicht en met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving, zonder verdere kennisgeving, een procedure voor de Ontbinding van de Leningnemer in Nederland (maar niet elders) opstarten en/of getuigen in een Ontbinding van de Leningnemer, maar geen andere actie ondernemen met betrekking tot een dergelijk verzuim; en

(iii) in het geval van Artikel 2 (Achterstelling), de Leningen, alsmede de daarover opgebouwde rente en Achterstallige rente onmiddellijk invorderbaar en opeisbaar verklaren en/of getuigen in de Ontbinding van de Leningnemer, te allen tijde onderhevig aan de rangorde zoals opgenomen in Artikel 18.3 (Insolventieprocedures).

(b) Een Leningverstrekker kan, in overeenstemming met dit Artikel 18.4, naar eigen inzicht en zonder verdere kennisgeving procedures opstarten of stappen nemen of handelingen verrichten jegens de Leningnemer die hij nodig acht om bepalingen en voorwaarden waaraan de Leningnemer gebonden is, af te dwingen, maar kan nooit de Leningnemer verplichten, door middel van deze procedures, stappen of handelingen, een som of sommen te betalen, in elk geval, eerder dan dat deze anders betaalbaar zou(den) zijn.

(c) De Leningverstrekkers hebben geen andere rechtsmiddelen jegens de Leningnemer tot hun beschikking, anders dan waarnaar wordt verwezen in dit Artikel 18, voor het terugvorderingen van bedragen die verschuldigd zijn uit hoofde van deze Overeenkomt of met betrekking tot een schending door de Leningnemer van een van zijn verplichtingen uit hoofde van of in relatie tot deze Overeenkomst.

19. WIJZIGINGEN IN DE PARTIJEN

19.1 Overdrachten

(a) In dit Artikel 19 is:

de **Overdrachtsdatum** in het kader van een Transfer Certificaat de latere datum van:

(A) de voorgestelde Overdrachtsdatum zoals vermeld in dat Transfer Certificaat; en

(B) de datum waarop de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, het betreffende Transfer Certificaat ondertekent.

(b) De Leningnemer is niet gerechtigd een recht toe te wijzen of een recht of verplichting uit hoofde van deze Overeenkomst over te dragen zonder de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van alle Leningverstrekkers.

(c) Een Leningverstrekker (de **Bestaande Leningverstrekker**) mag zijn contractuele positie overdragen in overeenstemming met artikel 6:159 BW aan:

(i) een andere Leningverstrekker (een **Nieuwe Leningverstrekker**), dien te verstande dat deze Leningverstrekker een Aandeelhouder is op het moment van de overdracht en met dien verstande dat deze overdracht niet resulteert in een Wijziging in Zeggenschap; en

(ii) de Leningnemer,

in elk geval, in overeenstemming met toepasselijke wet- en regelgeving (inclusief, ter vermijding van twijfel, de Marktmisbruikverordening).

(d) De Leningnemer en alle Leningverstrekkers stemmen in en bekrachtigen bij voorbaat hun medewerking te verlenen (zoals vereist door artikel 6:159 BW) aan een overdracht die in overeenstemming is met paragraaf (c) above.

(e) Iedere verwijzing in deze Overeenkomst naar een Leningverstrekker is ook een verwijzing naar een Nieuwe Leningverstrekker, maar sluit een Leningverstrekker uit wanneer deze geen bedrag aanhoudt of mag aanhouden uit hoofde van deze Overeenkomst.

19.2 Procedure voor overdracht

(a) Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 19.1 (Overdrachten) vindt een overdracht plaats overeenkomstig de bepalingen van paragraaf (b) below op het moment waarop de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, het aan hem door de Bestaande Leningverstrekker verstrekte correct ingevulde Overdrachtsakte (op de handtekening na) ondertekent.

(b) Per de Leveringsdatum:

(i) gaat de gehele of gedeeltelijke juridische relatie uit hoofde van de Overeenkomst over van de bestaande Leningverstrekker die partij is bij het Transfer Certificaat, waarop is aangegeven dat deze relatie zal worden overgedragen, over naar de Nieuwe Leningverstrekker of de Leningnemer, welke van toepassing is, door middel van contractsoverneming in overeenstemming met artikel 6:159 BW, en

(ii) wordt de Nieuwe Leningverstrekker een Partij als **Leningverstrekker**.

(c) De Nieuwe Leningverstrekker stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte van een overdracht na de ondertekening van het Transfer Certificaat dat betrekking heeft op deze overdracht zo snel als haalbaar is nadat hij het Transfer Certificaat heeft ondertekend, waarbij een afschrift van dat Transfer Certificaat wordt verzonden naar de Leningnemer.

(d) De Bestaande Leningverstrekker stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte van een voorgenomen overdracht.

20. LENINGVERSTREKKERSCOMMISSIE

(a) De Meerderheid van Leningverstrekkers benoemt binnen 6 maanden na de datum van deze Overeenkomst een commissie van Leningverstrekkers waarvan de gezamenlijke

Commitments meer dan 10 procent bedragen van de Totale Commitment (of, indien de Commitments zijn afgenomen naar nul, meer dan 10 procent van de Commitments bedroegen direct voorafgaand aan deze verlaging) (de **Leningverstrekkerscommissie**).

(b) De Leningverstrekkerscommissie (i) stelt de Leningnemer onverwijld na benoeming op de hoogte over de identiteit van de leden, (ii) stelt de Leningnemer onverwijld op de hoogte over veranderingen van de leden en (iii) draagt zorg dat de Leningnemer te allen tijde beschikt over de juiste contactgegevens van alle leden van de Leningverstrekkerscommissie.

(c) De Leningverstrekkerscommissie heeft een administratieve functie uitsluitend uit hoofde van het organiseren van de groep van Leningverstrekkers en, indien nodig, voor het ondersteunen van de Closing Agent in het kader van de documentatie.

21. DE CLOSING AGENT

21.1 Geen fiduciaire plichten

Niets in deze Overeenkomst maakt de Closing Agent tot trustee of fiduciair van een andere persoon.

21.2 Rechten en discretionaire bevoegdheden van de Closing Agent

(a) De Closing Agent mag vertrouwen op:

(i) iedere verklaring, garantie, kennisgeving of document waarvan wordt aangenomen dat deze waarachtig en juist is en afdoende goedgekeurd; en

(ii) iedere verklaring van een persoon inzake een onderwerp waarvan in alle redelijkheid kan worden aangenomen dat deze binnen zijn kennis en controlebevoegdheid ligt.

(b) De Closing Agent mag ervan uitgaan (tenzij hij kennisgeving van het tegendeel heeft ontvangen) dat:

(i) er geen sprake is van een Verzuim (tenzij hij feitelijk wetenschap heeft van een Verzuim op grond van Artikel 18.1 (Betalingsverzuim van de hoofdsom) en/of Artikel 18.2 (Betalingsverzuim van rente));

(ii) een aan een Partij toegekend(e) recht, bevoegdheid, machtiging of discretionaire bevoegdheid niet is uitgeoefend; en

(iii) een kennisgeving of verzoek door de Leningnemer is gedaan namens en met de toestemming en wetenschap van de Leningnemer.

(c) De Closing Agent kan gebruikmaken van de diensten van advocaten, accountants, inspecteurs en deskundigen en afgaan op hun advies en deze daarvoor vergoeden.

(d) De Closing Agent kan met betrekking tot deze Overeenkomst optreden via zijn werknemers en agenten.

(e) Onverminderd bepalingen in deze Overeenkomst waaruit het tegenovergestelde blijkt, is de Closing Agent niet verplicht om te handelen of niet te handelen als dat naar zijn eigen redelijke mening in strijd is of zou kunnen zijn met wet- of regelgeving of een fiduciaire verplichting of uit vertrouwelijkheidsplicht.

21.3 Uitsluiting van aansprakelijkheid

(a) Geen enkele Partij (anders dan de Closing Agent) kan een procedure opstarten tegen een functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent uit hoofde van een mogelijke vordering jegens de Closing Agent of uit hoofde van het handelen of het niet handelen op welke manier dan ook door die functionaris, medewerker of agent met betrekking tot deze Overeenkomst en iedere functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent kan hierbij vertrouwen op dit Artikel 21.3 met in achtneming van Artikel 1.3 (Rechten van Derden). Deze paragraaf (a) bevat een onherroepelijk derdenbeding om niet zoals naar verwezen wordt in sectie 6:253 BW ten gunste van een functionaris, medewerker of agent van de Closing Agent.

(b) De Closing Agent is niet aansprakelijk voor enige vertraging (of de gevolgen daarvan) in het bijschrijven op een rekening van bedragen die op grond van deze Overeenkomst door de Closing Agent voldaan moet worden indien de Closing Agent zo snel mogelijk alle noodzakelijke maatregelen heeft genomen teneinde te voldoen aan de regelgeving of operationele procedures van het door de Closing Agent voor dat doeleinde gebruikte erkende clearing- of verrekeningssysteem.

22. BEDRIJFSVOERING VAN DE LENINGVERSTREKKERS EN DE CLOSING AGENT

Een bepaling in deze Overeenkomst

(a) belemmert niet het recht van de Leningverstrekkers of de Closing Agent om zijn zaken (belastingen en anderszins) te regelen zoals hij goeddunkt;

(b) verplicht de Leningverstrekkers of de Closing Agent niet een aan hem beschikba(a)r(e) krediet, aftrek, kwijtschelding of aflossing, of de omvang, volgorde of wijze van een vordering, te onderzoeken of te vorderen; of

(c) verplicht de Leningverstrekkers of de Closing Agent niet informatie met betrekking tot zijn zaken (belastingen en anderszins) dan wel berekeningen met betrekking tot Belastingen bekend te maken,

tenzij uitdrukkelijk anders hierin uiteengezet.

23. ADMINISTRATIE

23.1 Betalingen

(a) Betalingen van de hoofdsom en de rente uit hoofde van een Lening worden gedaan door overboeking naar de geregistreerde bankrekening van de Leningverstrekkers.

(b) Alle betalingen uit hoofde van een Lening zijn onderworpen aan alle toepasselijke fiscale en andere wet- en regelgeving.

23.2 Aanwending van bepaalde betalingen

(a) Indien een Leningverstrekker een betaling ontvangt die onvoldoende is om aan alle door de Leningnemer te betalen en verschuldigde bedragen te voldoen uit hoofde van deze Overeenkomst, of als hij additionele bedragen ontvangt, wendt de Leningverstrekker dit betaalde bedrag aan voor de verplichtingen van de Leningnemer die voortvloeien uit deze Overeenkomst in de volgende volgorde:

(i) als eerste om *pro rata* onbetaalde vergoedingen, kosten en uitgaven van een Leningverstrekker uit hoofde van deze Overeenkomst te voldoen (zoals opgegeven

door de Leningverstrekker op verzoek van de Leningnemer) (waarbij deze opgave geldt als voldoende bewijs voor deze vergoedingen, kosten en uitgaven en zonder de Leningverstrekker te verzoeken hierover verdere bewijsstukken aan te leveren));

(ii) ten tweede om *pro rata* betalingen te doen van opgebouwde rente, Achterstallige Rente, onbetaalde maar verschuldigde vergoedingen of commissies uit hoofde van deze Overeenkomst;

(iii) ten derde om *pro rata* betalingen te doen van onbetaalde maar verschuldigde hoofdsommen uit hoofde van deze Overeenkomst; en

(iv) ten vierde om *pro rata* betalingen te doen van alle andere onbetaalde maar verschuldigde bedragen uit hoofde van deze Overeenkomst.

(b) Wanneer een Leningverstrekker (een **Innende Leningverstrekker**) een bedrag van de Leningnemer ontvangt of int dat hoger is dan het op grond van deze Overeenkomst aan hem verschuldigde pro rata bedrag, dan:

(i) stelt de Innende Leningverstrekker de Leningverstrekkers binnen 3 Werkdagen van de bijzonderheden van de ontvangst of inning in kennis;

(ii) stelt de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) vast of het ontvangen of geïnde bedrag hoger is dan het op grond van deze Overeenkomst aan de Innende Leningverstrekker verschuldigde bedrag; en

(iii) betaalt de Innende Leningverstrekker aan de Leningverstrekkers binnen 3 Werkdagen na een verzoek daartoe van de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) een bedrag (de **Gedeelde Betaling**) gelijk aan het ontvangen of geïnde bedrag, na aftrek van een bedrag waarvan de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) vaststelt dat dit mag worden ingehouden door de Innende Leningverstrekker als diens deel van een uit hoofde van deze Overeenkomst uit te voeren betaling.

(c) De Leningverstrekkers behandelen de Gedeelde Betaling als ware deze voldaan door de Leningnemer aan de Leningverstrekkers en de Leningverstrekkerscommissie (hierbij optredend volgens de instructies van de Meerderheid van Leningverstrekkers) draagt de betreffende Leningverstrekkers op om de Gedeeltelijke Betaling te verdelen over de Leningverstrekkers (met uitsluiting van de Innende Leningverstrekker), overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst ter voldoening van de verplichtingen van de Leningnemer jegens deze Leningverstrekkers.

(d) Het bepaalde in Artikel 23.1 (Betalingen) prevaleert over de eventueel door de Leningnemer opgegeven volgorde.

23.3 Geen verrekening toegestaan door de Leningnemer

(a) Alle te verrichte betalingen die door de Leningnemer op grond van deze Overeenkomst worden gedaan, dienen te worden berekend en plaats te vinden zonder (en vrij te zijn van inhoudingen in het kader van) enige verrekening of tegenvordering.

(b) Paragraaf (a) above heeft geen betrekking op een betaling door de Leningnemer uit hoofde van rechten en verplichtingen die door de Leningnemer zijn verkregen van een Bestaande Leningverstrekker uit hoofde van Artikel 19.1(c).

23.4 Werkdagen

(a) Een bedrag dat dient te worden betaald op een dag die geen Werkdag is, dient op de volgende Werkdag in dezelfde kalendermaand (als deze dag er is) of de vorige Werkdag (als deze dag er niet is) te worden betaald.

(b) In geval van een verlenging van de vervaldag voor aflossing van een hoofdsom of een Openstaand Bedrag onder deze Overeenkomst is over de hoofdsom of het Openstaand Bedrag rente verschuldigd tegen het op de oorspronkelijke vervaldatum toepasselijke percentage en in overeenstemming met de bepalingen van Artikel 10.3 (Rentebetaling).

23.5 Valuta van een bedrag

(a) Uit hoofde van dit Artikel 23.5 is de euro de valuta van rekening en betaling voor iedere som die door een Leningnemer onder deze Overeenkomst is verschuldigd.

(b) Iedere betaling van kosten, uitgaven en Belastingen vindt plaats in de valuta waarin de kosten, uitgaven of Belastingen worden gemaakt of geheven.

(c) Ieder bedrag waarvan wordt opgegeven dat het voldaan moet worden in een andere valuta dan de euro, dient te worden voldaan in die andere valuta.

24. KENNISGEVINGEN

24.1 Schriftelijke mededelingen

Alle mededelingen die uit hoofde van of in verband met deze Overeenkomst worden gedaan, dienen schriftelijk te geschieden.

24.2 Adressen

(a) Uitgezonderd de gegevens die hieronder zijn opgenomen, zijn de contactgegevens van iedere Partij voor alle berichtgeving uit hoofde van deze Overeenkomst de contactgegevens die door die Partij voor dit doel zijn opgegeven bij de Closing Agent op of voorafgaand het moment waarop deze Partij een Partij wordt.

(b) De contractgegevens van de Leningnemer voor dit doel zijn:

Adres:	Utrechtseweg 68 6812 AH Arnhem Nederland
E-mail:	[●]
Ter attentie van:	[●]

(c) De contractgegevens van de Closing Agent voor dit doel zijn:

Adres:	[●]
E-mail:	[●]
Ter attentie van:	[●]

(d) Berichtgeving of documenten die door de ene persoon aan de andere worden gedaan of afgeleverd op grond van of in verband met deze Overeenkomst hebben alleen rechtskracht indien, bij verzending per brief, deze zijn achtergelaten op het betreffende adres of 5 Werkdagen zijn verstreken na terpostbezorging met voldoende frankering en in een aan dat adres gerichte envelop,

en, indien een bepaalde afdeling of functionaris is gespecificeerd in het kader van de adresgegevens zoals vermeld in dit Artikel 24.2 (Adressen), indien gericht aan die afdeling of functionaris.

24.3 Elektronische communicatie

(a) Alle berichtgeving tussen twee Partijen die op grond van of in verband met deze Overeenkomst worden gedaan, mogen per elektronische post of op andere elektronische wijze worden verstuurd, indien de Partijen:

(i) overeenkomen, tenzij en totdat zij elkaar van het tegendeel in kennis stellen, dat dit een aanvaardbare communicatiemethode is;

(ii) elkaar schriftelijk in kennis stellen van hun elektronische mailadres en/of andere gegevens die nodig is/zijn om de verzending en ontvangst van informatie op die wijze mogelijk te maken; en

(iii) elkaar in kennis stellen van een wijziging in hun adres of in andere door hen verstrekte gegevens.

(b) Iedere elektronische communicatie die plaatsvindt tussen twee Partijen wordt uitsluitend geacht daadwerkelijk te zijn ontvangen indien ontvangen in leesbare vorm en in het geval van een elektronische communicatie van de Leningnemer aan de Closing Agent of de Leningverstrekkerscommissie, welke van toepassing is, uitsluitend indien geadresseerd op de door de Closing Agent of de Leningverstrekkerscommissie voor dat doeleinde opgegeven wijze.

24.4 Engelse taal

(a) Alle kennisgevingen die worden gedaan op grond van of in verband met deze Overeenkomst dienen te worden opgesteld in de Engelse taal.

(b) Alle overige documenten die worden verstrekt op grond van of in verband met deze Overeenkomst dienen te worden opgesteld:

(i) In de Engelse taal; of

(ii) indien niet in de Engelse taal, en indien de Leningverstrekker daarom verzoekt, vergezeld te gaan van een beëdigde Engelse vertaling, in welk geval de Engelse vertaling prevaleert, tenzij het een oprichtings-, wettelijk of ander officieel document betreft.

25. BEREKENINGEN EN BEKRACHTIGINGEN

25.1 Bekrachtigingen en vaststellingen

Een uit hoofde van deze Overeenkomst door de Leningnemer bekrachtigd of vastgesteld percentage of bedrag vormt sluitend bewijs voor de zaken waarop het betrekking heeft, tenzij er sprake is van onmiskenbare fouten.

25.2 Dagtelling

Rente, provisie of een vergoeding die op grond van deze Overeenkomst wordt opgebouwd, wordt (tenzij uitdrukkelijk anders vastgesteld in deze Overeenkomst) per dag opgebouwd en berekend op basis van het daadwerkelijke aantal dagen dat is verstreken en een jaar bestaande uit 360 dagen.

26. PARTIËLE NIETIGHEID

Indien op enig moment een bepaling in deze Overeenkomst in enig opzicht krachtens een wet van een rechtsgebied onwettig, ongeldig of niet-afdwingbaar is of wordt, worden de wettigheid, geldigheid of afdwingbaarheid van de resterende bepalingen en de wettigheid, geldigheid of afdwingbaarheid van die bepaling op grond van het recht van een ander rechtsgebied op geen enkele wijze ongeldig of aangetast.

27. RECHTSMIDDELEN EN AFSTANDSVERKLARINGEN

Het niet of niet tijdig uitoefenen door een Leningverstrekker van enig recht of rechtsmiddel onder deze Overeenkomst wordt niet geïnterpreteerd als een afstandsverklaring van dat recht of rechtsmiddel, noch sluit een eenmalige of gedeeltelijke uitoefening van een recht of rechtsmiddel de verdere of andere uitoefening of de uitoefening van een ander recht of rechtsmiddel niet uit. De in deze Overeenkomst vastgelegde rechten en rechtsmiddelen zijn cumulatief en sluiten in de wet neergelegde rechten en rechtsmiddelen niet uit.

28. WIJZIGINGEN EN AFSTANDSVERKLARINGEN

Een bepaling van deze Overeenkomst kan slechts worden gewijzigd of buiten werking gesteld met de schriftelijke toestemming van de Meerderheid van Leningverstrekkers en de Leningnemer en deze wijziging of buitenwerkingstelling is bindend voor alle Partijen.

29. ONDERTEKENING IN VEELVOUD

Deze Overeenkomst kan in een willekeurig aantal exemplaren worden ondertekend, en door iedere partij in meerdere exemplaren. Ieder exemplaar is een origineel document, maar gezamenlijk vormen zij een en hetzelfde instrument.

30. TOEPASSELIJK RECHT

Op deze Overeenkomst en de niet-contractuele verplichtingen die daaruit voortvloeien of daarmee verband houden is Nederlands recht van toepassing.

31. ONDERTEKENING VAN DE OVEREENKOMST DOOR EEN GEVOLMACHTIGDE

Wanneer een Partij, gevestigd in Nederland, wordt vertegenwoordigd door een gevolmachtigde in verband met de ondertekening en/of uitvoering van deze Overeenkomst of een ander(e) overeenkomst, akte of document als genoemd in deze Overeenkomst of opgesteld uit hoofde van deze overeenkomst, dan erkennen en aanvaarden de andere Partijen hierbij uitdrukkelijk dat het bestaan en de reikwijdte van de bevoegdheid van de gevolmachtigde en de gevolgen van het uitoefenen of het voorgenomen uitoefenen door de gevolmachtigde van zijn bevoegdheid worden beheerst door het Nederlands recht.

32. HANDHAVING

(a) De rechtbanken van Amsterdam, Nederland zijn bij uitsluiting bevoegd om geschillen die voortvloeien uit of verband houden met deze Overeenkomst te beslechten (waaronder geschillen die betrekking hebben op het bestaan, de geldigheid of beëindiging van deze

Overeenkomst of iedere niet-contractuele verplichting die voortvloeien uit of verband houden met deze Overeenkomst) (**Geschillen**).

(b) De Partijen komen overeen dat de rechtbanken van Amsterdam, Nederland het meest geschikt en conveniërend zijn voor het beslechten van Geschillen en geen der Partijen zal het tegendeel beweren.

SCHEDULE 1

DE LENINGVERSTREKKERS

Naam	Commitment (€)
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]
[●]	[●]

SCHEDULE 2

OPSCHORTENDE VOORWAARDEN

1. De Leningnemer

(a) Een afschrift van de statuten van Leningnemer, inclusief een actueel uittreksel van de Kamer van Koophandel.

(b) Een afschrift van een besluit van de directie van de Leningnemer waarin:

(i) de bepalingen en de voorgenomen transacties uit hoofde van deze Overeenkomst worden goedgekeurd en een goedkeurend besluit is opgenomen ten aanzien van de ondertekening van deze Overeenkomst;

(ii) een gespecificeerde persoon wordt bevoegd om deze Overeenkomst uit naam van de directie te ondertekenen; en

(iii) een gespecificeerde persoon of gespecificeerde personen wordt/worden bevoegd om uit naam van de directe alle documenten en kennisgevingen te tekenen en/of hier opvolging aan te geven die door de directie dienen te worden ondertekend en/of opgevolgd onder of uit hoofde van deze Overeenkomst.

(c) Een afschrift van een besluit van de raad van commissarissen van de Leningnemer waaruit blijkt dat de raad van commissarissen instemt met de ondertekening en met de bepalingen van deze Overeenkomst en de voorgenomen transacties die hieruit volgen.

(d) Bewijs van (i) het adviesverzoek aan alle ondernemingsraden of centrale of Europese ondernemingsraden met inspraak over de voorgenomen transacties die voortvloeien uit deze Overeenkomst en (ii) een positief of neutraal advies waarbij, indien dit voorwaardelijk is, deze voorwaarden niet (A) leiden of in alle redelijkheid naar verwachting leiden tot een schending van de voorwaarden van deze Overeenkomst en (B) negatief zijn voor de Leningverstrekkers.

2. Juridische opinie

(a) Een juridische opinie van Allen & Overy LLP, de juridisch adviseurs van de Leningnemer, wezenlijk in de vorm zoals aan de Leningverstrekkers is verstrekt voorafgaand aan de ondertekening van deze Overeenkomst.

(b) Een fiscale opinie van KPMG Meijburg, de fiscale adviseurs van de Leningnemer, wezenlijk in de vorm zoals aan de Leningverstrekkers is verstrekt voorafgaand aan de ondertekening van deze Overeenkomst.

3. Financiële update

Een financiële update door Leningnemer te verstrekken aan KPMG uiterlijk 15 september 2021 die bestaat uit (i) de tussentijdse resultaten van de Leningnemer (S1) (inclusief de halfjaarlijkse balans van de Leningnemer), (ii) een impactanalyse van het gepubliceerde en definitieve 'methode besluit' met betrekking tot de financiële prognoses, (iii) een trading update van de capex en (iv) een overzicht van andere gebeurtenissen of ontwikkelingen die een significante impact kunnen hebben op de netto schuldpositie of de financiële vooruitzichten van de Leningnemer.

4. Overige documenten en bewijsstukken

Bewijs dat alle vergoedingen, kosten en uitgaven die zijn verschuldigd door de Leningnemer zijn betaald of zullen zijn betaald op de datum van deze Overeenkomst.

SCHEDULE 3

MODEL VAN EEN VERZOEK

Aan: **[●]** als Closing Agent

Van: Alliander N.V.

Datum: **8 december 2021**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

1. Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Verzoek.

2. Wij wensen een Lening af te sluiten tegen de volgende voorwaarden:

   (a) Trekkingsdatum: **15 december 2021**

   (b) Bedrag: € 600.000.000

3. Betalingsinstructies: **[●]**.

4. Wij bevestigen dat aan alle opschortende voorwaarden van de Overeenkomst, waaraan moet worden voldaan op de datum van dit Verzoek, is voldaan.

5. We verklaren en garanderen aan de Leningverstrekkers dat:

   (a) geen sprake is van een voortdurend Verzuim en deze niet kan ontstaan als gevolg van de voorgestelde Lening; en

   (b) de Verklaringen van ons (anders dan de verklaringen in Artikel 17.7 (*Geen Conversie Event*) en Artikel 17.11 (*Belastinginhouding*)) onder verwijzing naar de toen geldende feiten en omstandigheden in alle wezenlijke opzichten waarheidsgetrouw zijn.

6. Dit Verzoek is onherroepelijk.

Alliander N.V.

Door:

SCHEDULE 4

MODEL VAN HET TRANSFER CERTIFICAAT

Aan: [[●] als Nieuwe Leningverstrekker (de **Nieuwe Leningverstrekker**)]/[de Leningnemer]

Van: [**DE BESTAANDE LENINGVERSTREKKER**] (de **Bestaande Leningverstrekker**)

Datum: **[●]**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Transfer Certificaat.

1. De Bestaande Leningverstrekker draagt door middel van contractoverneming aan de [Nieuwe Leningverstrekker]/[Leningnemer] de rechten en verplichtingen van de Bestaande Leningverstrekker waarnaar wordt verwezen in onderstaande Bijlage in overeenstemming met de bepalingen van de Overeenkomst.

2. De voorgestelde Overdrachtsdatum is **[●]**.

3. [Op de Overdrachtsdatum wordt de Nieuwe Leningverstrekker Partij bij de Overeenkomst als een Leningverstrekker.]

4. [De administratieve gegevens van de Nieuwe Leningverstrekker uit hoofde van de Overeenkomst staan in de Bijlage.]

5. Dit Transfer Certificaat is een kennisgeving aan de Leningnemer van de overdracht zoals opgenomen in dit Transfer Certificaat.

6. Dit Transfer Certificaat mag in ieder aantal exemplaren worden ondertekend en dit heeft dezelfde werking als wanneer één exemplaar van dit Transfer Certificaat was ondertekend.

7. Op dit Transfer Certificaat en de niet-contractuele verplichtingen die daaruit voortvloeien of daarmee verband houden is Nederlands recht van toepassing.

8. Dit Transfer Certificaat is aangegaan op de datum als vermeld aan het begin van dit Transfer Certificaat.

DE BIJLAGE

Over te dragen rechten en verplichtingen

[*vul relevante gegevens in, waaronder de (gedeeltelijke) Commitment die van toepassing is*]

[**Administratieve gegevens van de Nieuwe Leningverstrekker**]

[*vul het adres voor berichtgevingen en de betalingsgegevens etc. in]*]

[BESTAANDE LENINGVERSTREKKER]/[LENINGNEMER]

Door: [●]

Door: [●]

[NIEUWE LENINGVERSTREKKER]

Door: **[●]**

SCHEDULE 5

MODEL VOOR EEN COMMITMENT VOORSTEL

Aan: Alliander N.V.

Van: **[●]**

Datum: **[uiterlijk 30 november] 2021**

Alliander N.V. – EUR 600.000.000 converteerbare aandeelhouderslening met vaste rente met datum 2 december 2021 (de **Overeenkomst)**

1. Wij verwijzen naar de Overeenkomst. Dit is een Commitment Voorstel.

2. We zijn de juridische eigenaren van **[●]** Gewone Aandelen van de Leningnemer.

3. We bevestigen dat onze voorgestelde Commitment EUR **[●]** bedraagt.

4. We stemmen in dat onze definitieve Commitment door u wordt toegewezen in overeenstemming met Artikel 5 (Toewijzing van Commitments) van de Overeenkomst.

5. Onze administratieve gegevens uit hoofde van de Overeenkomst zijn hieronder opgenomen:

   [●].

6. Dit Commitment Voorstel is onherroepelijk.

[●]

Door:

SCHEDULE 6

WAARDERINGSKADER

De waardering wordt gebaseerd op het beginsel van de reële marktwaarde:

De reële marktwaarde is de koers waartegen de aandelen van de Leningnemer zouden worden verhandeld tussen een tot een transactie bereid zijnde koper en een tot een transactie bereid zijnde verkoper waarbij op beiden geen enkele druk ligt om te kopen of te verkopen en die beiden beschikken over voldoende kennis van de relevante feiten.

De reële waarde wordt vastgesteld op basis van algemeen geaccepteerde waarderingsmethodieken, waarbij bij voorkeur de inkomstenmethode wordt gehanteerd. Indien een gedeelte van de aandelen wordt overgedragen, dan wordt de waardering gebaseerd op een *pro rata parte* van de 100%-waarde (er wordt dus geen afwaardering toegepast vanwege het ontbreken van zeggenschap en/of liquiditeit).

ONDERTEKENING

De Leningnemer

Alliander N.V.

Door _____	Door _____
Naam:	Naam:
Functie:	Functie:

[TEKENPAGINA'S LENINGVERSTREKKER EN CLOSING AGENT NOG TOE TE VOEGEN]

ALLIANDER N.V.

("Alliander")

TERM SHEET HYBRIDE CONVERTEERBARE AANDEELHOUDERSLENING

Hieronder volgt een vereenvoudigde term sheet van de belangrijkste bepalingen van de hybride converteerbare aandeelhouderslening. De Engelse tekst van de hybride converteerbare aandeelhouderslening is leidend.

Clausule	Inhoud	Vindplaats in de hybride converteerbare aandeelhouderslening
Hoofdsom	EUR 600.000.000.	Definitie van "Loan Amount".
Betaalmomenten	Er is een commitmentmoment op 1 december 2021 en een betaalmoment op 15 december 2021.	Artikel 5.1(a). Artikel 7.2 en definitie van "Closing Date".
Conversierecht	Alliander verkrijgt het recht om de lening in aandelen om te zetten als: (i) de [A of A2] credit rating bij respectievelijk S&P of Moody's of een vergelijkbare credit rating: (a) daalt onder het [A/A2] niveau, of (b) onder "creditwatch" onder het hierboven onder (a) genoemde niveau voor een downgrade komt te staan; (ii) de FFO/Net Debt ratio onder 16% komt en Alliander, op basis van redelijke assumpties, verwacht dat binnen 18 maanden vanaf de referentiedatum (a) de FFO/Net Debt Ratio niet tot tenminste 16% zal stijgen of (b) de FFO/Net Debt Ratio onder de 15% zal vallen; of (iii) de gedelegeerde bevoegdheid tot uitgifte van aandelen aan het bestuur van Alliander ongeldig is verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid van 3 maanden of minder heeft.	Definitie van "Conversion Event".

	Het conversierecht is een recht, maar niet een verplichting van Alliander. Indien Alliander geen gebruik maakt van het conversierecht, en de situaties hierboven onder (i) tot en met (iii) doen zich niet meer voor of zijn hersteld, dan vervalt het recht van conversie voor dat moment.	
	De leningverstrekkers kunnen Alliander te allen tijde het conversierecht in andere gevallen dan hierboven genoemd onder (i) tot en met (iii) geven o.b.v. een meerderheidsbesluit dat gesteund wordt door de leningverstrekkers die samen 2/3e van de uitstaande leensom verstrekken.	Artikel 12.1(a).
	Alliander verplicht zich haar best te doen om voor het uitoefenen van het conversierecht te onderzoeken of het commercieel haalbaar is om andere hybride obligaties uit te geven of hybride leningen aan te trekken in plaats van het uitoefenen van het conversierecht.	Artikel 12.1(g).
	Bij de eerste uitoefening van het conversierecht zal Alliander de lening in aandelen omzetten voor een bedrag dat minimaal gelijk is aan EUR 200.000.000 in nominale waarde van de lening of, in het geval van (ii) hierboven, zoveel meer als Alliander beoordeelt noodzakelijk is om de onder (ii) hierboven genoemde omstandigheid te repareren. Conversie vindt *pro rata* voor elke leningverstrekker plaats.	Artikel 12.1(h).
	Bij de oefening van Alliander van haar conversierecht in het geval van (ii) hierboven, zal een door de leningverstrekkers aangewezen waarderingsdeskundige de verwachtingen van Alliander zoals in bovengenoemde paragraaf valideren. Als die verwachtingen niet gevalideerd kunnen worden door de waarderingsdeskundige zal het conversierecht in het geval van	Artikel 12.1(i).

	(ii) niet geacht uitgeoefend te mogen worden. Als door uitoefening van het conversierecht een leningverstrekker direct of indirect meer dan 50% van de uitstaande aandelen of stemrechten op een algemene vergadering van aandeelhouders zou verkrijgen (een **Change of Control**), zal de lening van die leningstrekker gedeeltelijk worden geconverteerd zodat er zich geen Change of Control voordoet en voor het overige worden afgelost.	Artikel 12.1(j).
Uitoefening van het conversierecht	Indien Alliander ervoor kiest om de lening om te zetten in aandelen (conversie) dan wordt de uitstaande nominale waarde van de lening vermeerderd met eventueel opgeschorte rente en aangegroeide, maar nog niet betaalde rente, omgezet in een gelijke marktwaarde van de aandelen. Alliander zal in ruil voor de lening conversieaandelen uitgeven. Bij conversie zal aangegroeide, maar nog niet betaalde rente sinds de vorige dividenddatum worden verrekend met de eerstvolgende betaling van dividend, zodat de leningverstrekkers over een bepaalde periode niet zowel op rente als dividend zullen hebben. De marktwaarde van de aandelen zal door een onafhankelijke derde partij worden bepaald op het moment van uitoefening van het conversierecht.	Artikel 12.1(a). Artikel 12.1(f). Artikel 12.2(a).
Overdraagbaarheid	De lening mag worden overgedragen tussen aandeelhouders van Alliander, tenzij deze overdracht een Change of Control gevolg kan hebben. Alliander geeft in de lening bij voorbaat toestemming voor een dergelijke overdracht.	Artikel 19.1(c).
Rang	Verplichtingen onder de lening (inclusief rente en opgeschorte rente) zijn achtergesteld en niet	Artikel 2. Definitie van "Senior Obligations", "Parity

	gedekt door zekerheden (onderpand).	Obligations" en "Junior Instruments".
Achterstelling	Bij een faillissement van Alliander rangschikt de vordering van de leningverstrekkers: (a) vóór vorderingen van aandeelhouders; (b) gelijk aan vorderingen van andere achtergestelde schulden waarvan de achterstelling gelijk is aan de lening (inclusief de uitstaande hybride obligaties van Alliander); en (c) na schulden die niet zijn achtergesteld (inclusief de uitstaande senior obligaties van Alliander) en achtergestelde schulden, anders dan die op gelijke wijze met, of verder zijn achtergesteld dan, de lening.	Artikel 2. Definitie van "Senior Obligations", "Parity Obligations" en "Junior Instruments".
Interest – Marge	De marge (opslag) boven de basisrente is 1,975%.	Definitie van "Margin".
Interest	Alliander zal een vaste basisrente betalen die op vooraf vaststelde momenten zal worden herzien. De totale rentevergoeding zal bestaan uit de Interest – Marge (zie hierboven) en een 10-jaars basisrente (swap). De vaste rente zal voor het eerst in 2031 en daarna iedere 10 jaar worden herzien voor veranderingen in de basisrente (swap).	Artikel 10.
Optionele opschorting van rentebetalingen	Alliander heeft te allen tijde het recht om het geheel of deel van de rentebetalingen op te schorten, en vervolgens om deze op een later moment naar keuze alsnog (geheel of gedeeltelijk) te betalen. Eerder niet-betaalde rente moet verplicht worden betaald als:	Artikel 11.4. Artikel 11.5 en definitie van "Mandatory Settlement Date"

	(a) Alliander een niet-verplichte dividendbetaling doet (anders dan een stock dividend) of een niet-verplichte betaling onder andere gelijk gerangschikte schulden doet; (b) Alliander eigen aandelen aflost, inkoopt of anderszins verkrijgt (behoudens bepaalde uitzonderingen, zoals ivm werknemers aandelenplannen, conversie van een klasse aandelen in een andere klasse of als gevolg van een equity of asset swap met derden); (c) Alliander andere gelijk gerangschikte schulden aflost, inkoopt of anderszins verkrijgt (behoudens bepaalde uitzonderingen, zoals bij einde looptijd); (d) de lening wordt (al dan niet vervroegd) afgelost; (e) er is sprake van een Tekortkoming (zie hieronder); of (f) bij conversie van (een deel van) de lening, maar alleen voor het te converteren deel. Niet-betaalde rente draagt dezelfde rente als de lening.	en "Compulsory Arrears of Interest Settlement Event". Artikel 11.4(b).
Looptijd	60 jaar	Definitie van "Termination Date".
Vroegtijdige aflossing	Alliander mag de lening aflossen bij iedere renteherziening (als eerste in 2031 en daarna iedere rentebetaaldatum). Of eerder, als: (a) de lening niet meer door S&P of Moody's voor ten minste 50% als eigen	Artikel 8.1 en 8.2.

	vermogen wordt beschouwd; (b) de rente op de lening niet meer belasting aftrekbaar is; (c) er bronbelasting wordt geheven die Alliander uiteindelijk moet betalen; of (d) Alliander al 80% van de lening heeft afgelost of teruggekocht. Alliander zal de uitstaande hoofdsom van de verstrekte lening samen met alle nog niet-betaalde rente en overige verschuldigde bedragen tegen 101% van de uitstaande nominale waarde terugbetalen indien een van de omstandigheden genoemd onder (a) t/m (d) zich voordoet.	
Substitutie of aanpassing in plaats van een aflossing bij speciale gebeurtenissen	Indien een van de omstandigheden genoemd in (a) tot en met (c) onder "Vroegtijdige aflossing" hierboven zich voordoet, mag Alliander de lening aanpassen of vervangen met het enkele doel de hierboven genoemde omstandigheden te repareren mits dit geen bijzonder nadelige gevolgen met zich meebrengt voor de leningverstrekkers. Alliander zal zonder voorafgaande instemming van de leningverstrekkers o.a. niet de looptijd, rang, achterstelling, rente en conversievoorwaarden mogen aanpassen.	Artikel 9 en definitie van "Qualifying Loan".
Tekortkomingen	Als (i) onder voorbehoud van Alliander's rechten beschreven onder "Optionele opschorting van rentebetalingen", Alliander verzuimt in betalingen van hoofdsom of rente en dit verzuim niet hersteld wordt binnen 14 dagen, of (ii) er een (voorstadium van) faillissement is (tenzij dit gebeurt in het kader van een fusie of herstructurering die vooraf is goedgekeurd door een meerderheid van leningverstrekkers), dan mogen	Artikel 18.

	in de situatie onder (i) de leningverstrekkers een faillissementsprocedure starten tegen Alliander en in de situatie onder (ii) is de lening direct opeisbaar.	
Additionele bedragen	Alliander moet zorgen dat de leningverstrekkers de rente en de hoofdsom ontvangen zonder inhoudingen van bronbelasting.	Artikel 13.2.
Vervangingsintentie	Alliander neemt zich voor om bij een vervroegde aflossing van de Lening een gelijke hoeveelheid (verondersteld door S&P) eigen vermogen aan te trekken. Een aantal uitzonderingen zijn van toepassing.	Artikel 8.8
Overige rechten en plichten van de aandeelhouders	De lening zal de rechten en plichten van de aandeelhouders en Alliander over en weer niet doen veranderen. Alliander behoudt de ruimte om binnen het afgestemde financiële beleid nieuwe obligaties uit te geven, ook hybride obligaties.	N.v.t.
Geldend recht	Nederlands recht.	Artikel 30.

BIJLAGE 4A

KPMG Advisory N.V.
P.O. Box 74500
1070 DB Amsterdam
The Netherlands

Laan van Langerhuize 1
1186 DS Amstelveen
The Netherlands
Telephone +31 (0)20 656 7890
www.kpmg.com/nl

Persoonlijk en vertrouwelijk
Aandeelhouders van Alliander N.V.

Our ref. 21.495 RS/WB/JvdA

Onderwerp: Letter of Comfort inzake Project Kavera

Amstelveen, 31 mei 2021

Geachte heer/mevrouw,

De aandeelhouders van Alliander N.V. ("Alliander") hebben op 31 mei 2021 een financieringsverzoek ontvangen voor een bijdrage in de financiering van aan de energietransitie gerelateerde benodigde investeringen door Alliander als onderdeel van project Kavera.

KPMG Advisory N.V. ("KPMG"), treedt op als financieel adviseur voor de aandeelhouders van Alliander inzake project Kavera, vertegenwoordigd door de deelnemers van het groot aandeelhoudersoverleg ("GAO") en de klankbordgroep ("KBG") (gezamenlijk de "Opdrachtgevers").

KPMG is verzocht een letter of comfort af te geven inzake het op 31 mei 2021 door Alliander verstuurde financieringsverzoek. In deze letter of comfort wordt voor de aandeelhouders van Alliander een oordeel gegeven over het voorgestelde instrument alsmede het doorlopen proces.

1) Achtergrond

De energietransitie leidt de komende jaren tot een significante stijging van de investeringen voor netbeheerders in Nederland. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot meer dan € 1 miljard per jaar, meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Vanwege de uitgestelde regulatorische vergoeding voor de kosten van de investeringen, moeten de benodigde investeringen voorgefinancierd worden door Alliander. Een belangrijk deel van de hieruit resulterende kapitaalbehoefte kan Alliander financieren met vreemd vermogen. Om echter voldoende kredietwaardig te blijven is Alliander voornemens om de eigen vermogenspositie te versterken. In deze hoedanigheid heeft Alliander in 2020 project Kavera geïnitieerd.

Alliander is voornemens om de eigen vermogenspositie te versterken door uitgifte van een reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening ter grootte van € 600 miljoen.

2) Vertegenwoordiging aandeelhouders

De aandelen van Alliander zijn in handen van meer dan 70 Nederlandse provincies en gemeenten. Met betrekking tot project Kavera treedt KPMG op als adviseur van de aandeelhouders van Alliander, vertegenwoordigd door het GAO en de KBG. De deelnemers van het GAO en de KBG zijn vertegenwoordigers van de grootaandeelhouders, zijnde de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland, de gemeente Amsterdam alsmede vertegenwoordigers van de overige aandeelhouders, samengevoegd in clusters (het Nuval platform en Oud-EWR gemeenten).

3) Opdracht KPMG

Alliander heeft het GAO en de KBG medio 2020 benaderd ter voorbereiding op project Kavera. Opdrachtgevers hebben kort hierna KPMG aangesteld als hun onafhankelijk financieel adviseur inzake project Kavera.

KPMG heeft in haar advies als raamwerk voor de benodigde werkzaamheden een drietal werkstromen geïdentificeerd en deze werkstromen gedurende het proces in detail geanalyseerd en uitgewerkt:

- Beoordeling van de kapitaalbehoefte Alliander;
- Inventarisatie van de overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders; en
- Beoordeling van het voorkeursinstrument van Alliander.

4) Aanpak en conclusies

Beoordeling kapitaalbehoefte Alliander
KPMG heeft een analyse op het financiële prognosemodel van Alliander uitgevoerd en de belangrijkste onderliggende inputparameters zijn door middel van benchmark analyses getoetst. Op basis hiervan zijn de door Alliander geschetste prognoses als niet onrealistisch beoordeeld. Op basis van gevoeligheidsanalyses merkt KPMG op dat de uitkomsten van de analyses sterk beïnvloed worden door enkele inputparameters met een relatief hoge onzekerheid, zoals de veronderstelde regulatorische WACC en de hoogte van de investeringsagenda alsmede de snelheid van de uitrol van deze investeringsagenda. Alliander heeft als onderdeel van project Kavera meerdere initiatieven opgezet om de kapitaalbehoefte zo veel mogelijk te reduceren. KPMG merkt op dat de meest concrete en/of geïmplementeerde initiatieven in de prognoses zijn verwerkt.

Momenteel heeft Alliander een solide 'Investment Grade' credit rating van AA-/Aa2. Deze credit rating ligt boven de minimale wettelijke norm voor Nederlandse netbeheerders (BBB-) en is gemiddeld hoger dan vergelijkbare Nederlandse (semi-)publieke infrastructuurbedrijven. Door KPMG is een credit rating analyse uitgevoerd om een inschatting te maken van de mogelijkheden van het aantrekken van financiering in de markt. Ondanks de huidige beperkte impact van een rating downgrade op de verwachte rentelasten van nieuw aan te trekken schuld, onderkent KPMG het belang van het behoud van een stabiele A-rating. Een stabiele A-rating kan zorgdragen voor voldoende toegang tot de kapitaalmarkt en biedt hiernaast een belangrijke buffer om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen.

KPMG heeft op basis van beoordelingscriteria van diverse credit rating agencies een analyse uitgevoerd op de door Alliander opgestelde financiële prognoses en daaruit volgende kapitaalbehoefte. Op grond hiervan is KPMG meermaals in gesprek getreden met Alliander. Daarnaast is er uitgebreid discussie gevoerd over de interpretatie van de uitgangspunten van het financiële beleid van Alliander. Na diverse afstemmingsrondes en vervolganalyses is door KPMG geconcludeerd dat de door Alliander vastgestelde kapitaalbehoefte van € 600 miljoen niet onredelijk is, gegeven het doel een robuust financieel beleid te kunnen garanderen tot ten minste het eind van de volgende reguleringsperiode (2026).

Inventarisatie overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van groot aandeelhouders
De overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders vormde, in combinatie met de kapitaalbehoefte, de basis voor de beoordeling van diverse financieringsinstrumenten. KPMG heeft, in samenwerking met de juridisch adviseur van Opdrachtgevers (Stek Advocaten B.V., "Stek"), deze overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren in kaart gebracht.

Op basis van gesprekken en toelichtingen gedurende meerdere overleggen met de KBG en het GAO is geconcludeerd dat de groot aandeelhouders over het algemeen bereid zijn om additioneel te participeren als Alliander geen andere financieringsopties heeft. Nadrukkelijk werd als voorwaarde van participatie aangegeven dat alle overige financieringsopties zijn onderzocht en als minder aantrekkelijk of onvoldoende zijn beoordeeld. Vanuit het perspectief van de groot aandeelhouders wordt waarde gehecht aan (verdere financiële onderbouwing van) het minimaliseren van de kapitaalbehoefte, rekening houdend met mogelijkheden van het aantrekken van extern kapitaal alsmede de geïdentificeerde onzekerheden van de prognoses.

Beoordeling voorgenomen instrument Alliander
Op basis van de analyse van de hoogte en gevoeligheid van de kapitaalbehoefte alsmede de geïdentificeerde overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van de groot aandeelhouders zijn diverse potentiële financieringsinstrumenten in detail beoordeeld. Op basis hiervan komt de door Alliander voorgestelde reverse converteerbare hybride lening als meest aantrekkelijk naar voren.

Algemene beschrijving instrument
Een reverse converteerbare hybride lening is een langlopend financieringsinstrument dat onder bepaalde voorwaarden door de leningnemer geconverteerd kan worden in aandelen. Tot aan conversie kan het instrument onder bepaalde voorwaarden deels als eigen vermogen gekwalificeerd worden door rating agencies.

Tot aan het moment van conversie ontvangen de leningverstrekkers een vast rendement (rentecoupon) op de reverse converteerbare hybride lening. De betaling van deze rente kan onder voorwaarden worden uitgesteld, maar blijft wel verschuldigd. Op het moment dat vooraf overeengekomen conversiegronden zich voordoen, kan deze lening deels of geheel omgezet worden in aandelen.

Reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening Alliander
In het geval van de door Alliander voorgenomen reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening zal eventuele conversie plaats vinden in aandelen van gewone klasse. Tot aan de eventuele conversie zal het instrument naar verwachting voor 50% meetellen als eigen vermogen voor de rating agency S&P. Kort voor conversie zal een waardeanalyse uitgevoerd

worden (en gevalideerd door een onafhankelijke waarderingsdeskundige) om een marktconforme conversieprijs te waarborgen. Na conversie zal het geconverteerde deel van de lening door de aandeelhouders volledig als eigen vermogen kwalificeren en bestaat het rendement niet meer uit een rentecoupon, maar uit een eventuele dividenduitkering.

Gegeven de timing en hoogte van de kapitaalbehoefte, de mate van onzekerheid van de financiële prognoses alsmede de overwegingen, randvoorwaarden en voorkeuren van groot aandeelhouders concludeert KPMG dat de door Alliander voorgestelde reverse converteerbare hybride lening duidelijke voordelen biedt ten opzichte van overige onderzochte financiële instrumenten. Het betreft een flexibel instrument voor de participerende aandeelhouders aangezien de lening pas wordt omgezet in aandelen wanneer dit nodig is. Tot aan een eventuele conversie wordt een rentecoupon ontvangen en indien de kapitaalbehoefte significant lager uitvalt dan verwacht kan Alliander de lening niet converteren en onder voorwaarden aflossen. Het verstrekken van de reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening geeft – net als een directe uitgifte van aandelen – tevens een belangrijk en tijdig signaal af aan zowel de credit agencies als overige vermogensverschaffers dat de aandeelhouders bereid zijn bij te springen.

Marktconforme rente
In algemene zin is de rentecoupon die een lening moet opbrengen afhankelijk van onder meer de looptijd, kredietwaardigheid van de leningnemer, achterstelling en andere voorwaarden van de lening. In het kader van de voorgenomen uitgifte van de reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening heeft Alliander een analyse uitgevoerd naar de rente op deze lening. De rente wordt grofweg opgebouwd uit een basis rente en een renteopslag hierop. De basisrente weerspiegelt de (vrijwel) risicovrije rente voor het verstrekken van financiering. Als inschatting hiervoor wordt de 'Euribor swaprente' voor de looptijd van de lening gehanteerd. Om een marktconforme renteopslag in te schatten dat recht doet aan de specifieke eigenschappen en risico van de lening, heeft Alliander een analyse uitgevoerd op basis van vergelijkbare instrumenten die Alliander reeds heeft uitgegeven (aan niet-aandeelhouders) en deze vergeleken met marktdata van vergelijkbare instrumenten van andere ondernemingen met een vergelijkbaar profiel (actief in de infrastructuur sector, 'investment grade' en met grotendeels publieke aandeelhouders). Hiernaast is bij het bepalen van de renteopslag rekening gehouden met de conversiemogelijkheid door Alliander en met de beperkte liquiditeit van de lening (de lening is immers beperkt overdraagbaar, enkel aan andere publieke aandeelhouders). Alliander heeft op basis van deze analyse een renteopslag bepaald voor de reverse converteerbare lening van 1,975%. Alliander neemt het risico van schommelingen van de renteopslag tot de beoogde datum van het aangaan van de lening voor haar rekening en heeft de renteopslag derhalve gefixeerd op 1,975%.

Door KPMG is geconcludeerd dat de door Alliander uitgevoerde berekeningsmethode voldoet aan internationaal gangbare maatstaven voor marktconformiteit. De berekende renteopslag bevindt zich tevens binnen de door KPMG bepaalde acceptabele marktopslag bandbreedte voor de voorgenomen reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening rekening houdend met de kenmerken van deze lening.

5) Doorlopen proces

KPMG is van mening dat project Kavera zorgvuldig en transparant is ingestoken. Hierbij hebben de adviseurs van de aandeelhouders voldoende toegang gehad tot de benodigde informatie en relevante personen binnen Alliander. Sinds medio 2020 heeft Alliander meerdere keren met de KBG en het GAO gesproken inzake project Kavera. Deze gesprekken zijn in constructieve sfeer verlopen, met oog voor zowel de belangen van de aandeelhouders als van Alliander.

Met vriendelijke groeten,

KPMG Advisory N.V.

Belangrijke opmerkingen

Voor het doel van deze letter of comfort is KPMG uitgegaan van en/of heeft KPMG vertrouwd op de juistheid en volledigheid van alle (waaronder door of namens Alliander en/of adviseurs) verkregen informatie of informatie afkomstig uit openbare bronnen of van derden. KPMG is niet verantwoordelijk voor onafhankelijke verificatie van, en heeft de informatie met betrekking tot Alliander ook niet onafhankelijk geverifieerd. KPMG aanvaardt geen aansprakelijkheid voor dergelijke informatie en, voor zover betrekking hebbend op door de Alliander verstrekte informatie, is het management van Alliander hiervoor verantwoordelijk.

KPMG heeft aangenomen dat alle ontvangen en besproken toekomstgerichte financiële informatie zoals gebruikt in de analyses in alle redelijkheid zijn opgesteld en dat die informatie een juiste weergave is van de actuele omstandigheden en verwachtingen van het management van Alliander ten aanzien van de toekomstige verwachte financiële prestaties van Alliander en haar dochterondernemingen.

KPMG gaat ervan uit dat aan haar geen informatie is achtergehouden die een materiele impact zou kunnen hebben op de aannames onderliggend aan of op de uiteindelijke uitkomsten van onze werkzaamheden. Alliander heeft bevestigd aan KPMG dat de informatie die door Alliander en adviseurs aan KPMG ter beschikking is gesteld in alle aspecten compleet, niet misleidend is in de vorm van haar opzet/beschrijving, en geen onjuistheden bevat en daardoor betrouwbaar is om als basis van deze letter of comfort te dienen.

Deze letter of comfort is uitsluitend voor gebruik door, en ten behoeve van, Opdrachtgevers en is geen advies van KPMG aan individuele aandeelhouders van Alliander om wel of niet te participeren in de door Alliander voorgenomen uitgifte van de reverse hybride converteerbare aandeelhouderslening. Andere partijen kunnen geen rechten ontlenen aan deze letter of comfort of vertrouwen op de inhoud daarvan.

KPMG is aangesteld door Opdrachtgevers. Alle andere partijen die betrokken zijn bij project Kavera dienen zelf separaat advies in te winnen aangaande juridische, fiscale, financiële, accounting technische en overige aspecten die verband houden met project Kavera. KPMG accepteert dienaangaande geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid.

KPMG's bevindingen zijn opgesteld op basis van de economische, financiële, monetaire, markt- en overige condities zoals deze bestonden op, en op de informatie die ons verstrekt is tot, 21 mei 2021. Wijzigingen na deze datum ten aanzien van deze condities of van de informatie zouden de aannames waarop deze bevindingen zijn gebaseerd kunnen wijzigen en zouden derhalve ook letter of comfort zelf kunnen wijzigen. In dat geval is KPMG er niet toe gehouden de letter of comfort te vernieuwen, wijzigen of te herbevestigen.

stek

advocaten

Postbus 10180
1001 ED Amsterdam

Leidseplein 29
1017 PS Amsterdam
T 020 530 52 00
F 020 530 52 99
www.stek.com

Aan : De aandeelhouders van Alliander N.V.

Onderwerp : Letter of Comfort inzake Project KaverA

Amsterdam, 31 mei 2021

Geachte heer, mevrouw,

1 **Introductie**

1.1 Wij verwijzen naar het financieringsverzoek van Alliander N.V. (**Alliander**) aan haar aandeelhouders ten behoeve van investeringen die verband houden met de energietransitie, zoals uiteengezet in de brief van Alliander gedateerd 31 mei 2021 (**Kapitaalverzoek**).

1.2 Stek is voor het financieringsproces aangesteld als juridisch adviseur van de aandeelhouders van Alliander, vertegenwoordigd door de leden van het Grootaandeelhoudersoverleg (**GAO**) en de Klankbordgroep (**KBG**) van Alliander (**Opdrachtgevers**). In dat kader is ons verzocht om deze brief op te stellen.

2 **Procesverloop**

2.1 In de periode vanaf oktober 2020 tot en met januari 2021 hebben tussen Alliander en het GAO en hun adviseurs verkennende gesprekken plaatsgevonden over de investeringsopgave van Alliander, het Kapitaalverzoek en mogelijke financieringsinstrumenten.

2.2 KPMG heeft in verband met Project KaverA, onafhankelijk van Alliander, opgetreden als financieel adviseur van de Opdrachtgevers.

2.3 Stek en KPMG hebben de belangen en overwegingen van de aandeelhouders in kaart gebracht en besproken met het GAO en de KBG. Deze belangeninventarisatie is als uitgangspunt gebruikt tijdens besprekingen met Alliander.

2.4 Belangrijke voorwaarden voor deelname voor de meeste aandeelhouders zijn dat (i) alle overige financieringsopties zijn onderzocht en als minder aantrekkelijk of onvoldoende zijn beoordeeld; (ii) voldoende aandacht uitgaat naar (een financiële onderbouwing van) het minimaliseren van de kapitaalbehoefte; en (iii) een doelmatige besteding en verantwoording van de publieke middelen wordt geborgd.

Stek Advocaten B.V. is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34215701. Op alle werkzaamheden zijn van toepassing de algemene voorwaarden van Stek Advocaten B.V. Deze algemene voorwaarden bevatten onder meer een beperking van aansprakelijkheid, zijn gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank te Amsterdam, kunnen worden geraadpleegd op www.stek.com en worden op verzoek kosteloos toegezonden.

2.5 In februari 2021 is door Alliander, na akkoord door de GAO, besloten tot het nader uitwerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening (de **Lening**) als voorkeursinstrument. In de periode vanaf februari 2021 tot de datum van deze brief zijn de voorwaarden van de Lening uitonderhandeld met Alliander en nader uitgewerkt in een leningsovereenkomst (**Leningsovereenkomst**). Verder zijn afspraken met Alliander gemaakt over een doelmatige besteding van de financiering en verantwoording hierover, zoals nader omschreven in paragraaf 5 van deze brief.

2.6 De Leningsovereenkomst is tot stand gekomen na diverse onderhandelingsrondes. Op grond van mandaat van de KBG heeft Stek de meeste juridische onderdelen uitonderhandeld met Alliander en haar externe juridisch adviseur. De KBG en het GAO zijn daarover steeds geïnformeerd en inhoudelijke onderwerpen zijn door Stek steeds vooraf besproken. In de eindfase van het proces zijn het GAO en de KBG direct betrokken geweest bij de onderhandelingen over de Leningsovereenkomst.

2.7 Gedurende het gehele proces heeft wekelijks overleg plaatsgevonden tussen de KBG en haar adviseurs. Daarnaast hebben twee vertegenwoordigers van de KBG wekelijks nog aanvullend overleg gehad met KPMG en Stek. Het GAO is regelmatig geïnformeerd en bestuurlijke afstemming heeft steeds plaatsgevonden voorafgaand aan onderhandelingen met Alliander.

2.8 Stek is van mening dat het proces om te komen tot de Lening als voorkeursinstrument en de onderhandelingen over de Leningsovereenkomst met Alliander zorgvuldig zijn opgezet en vervolgens transparant en prudent zijn doorlopen.

3 Keuze voorkeursinstrument

3.1 Door Alliander zijn verschillende mogelijke financieringsinstrumenten voorgesteld. Door Stek en KPMG zijn zelfstandig verschillende financieringsinstrumenten in detail beoordeeld (waaronder de door Alliander voorgestelde financieringsinstrumenten) gelet op de hoogte van de kapitaalbehoefte van Alliander en de belangen en overwegingen van de aandeelhouders.

3.2 Gegeven de timing en hoogte van het Kapitaalverzoek, de mate van onzekerheid van de financiële prognoses en de geïnventariseerde belangen en overwegingen van de aandeelhouders, onderschrijft Stek de keuze van Alliander voor de Lening als voorkeursinstrument.

3.3 De Lening is een flexibel en proportioneel instrument voor de participerende aandeelhouders omdat de Lening pas wordt geconverteerd in aandelen indien en voor zover dit daadwerkelijk nodig is. Het instrument is voor aandeelhouders financieel aantrekkelijk omdat tot aan conversie een rente wordt ontvangen. Mocht de kapitaalbehoefte uiteindelijk significant lager uitvallen dan kan Alliander besluiten om de Lening niet te converteren of onder voorwaarden vervroegd af te lossen. De Lening is

daarnaast doelmatig en effectief omdat deze vanaf de uitgifte voor 50% als eigen vermogen wordt beoordeeld en een signaal afgeeft aan zowel de *credit rating agencies* als overige vreemd vermogen verschaffers.

4 Leningsvoorwaarden

4.1 Het is aan de leningnemer (Alliander) en de leninggevers (aandeelhouders) om de voorwaarden van de Lening overeen te komen. In beginsel bestaat daarbij een hoge mate van contractsvrijheid. Bij het vaststellen van de leningsvoorwaarden wordt deze contractsvrijheid wel beperkt door een aantal factoren, zoals het doel van het instrument, boekhoudkundige en fiscale vormvereisten, de verplichting van Alliander om financiële stakeholders gelijk te behandelen, de beleidscriteria van betrokken *credit rating agencies* en internationaal heersende maatstaven voor hybride financieringsinstrumenten.

4.2 De concept Leningsovereenkomst is opgesteld door de externe juridisch adviseur van Alliander. Vanwege de betrokkenheid van *credit rating agencies* is de Leningsovereenkomst in het Engels opgesteld.

4.3 Uitgangspunt bij het opstellen van de Leningsovereenkomst is geweest om marktconforme voorwaarden te hanteren. Stek is van mening dat de juridische voorwaarden van de Leningsovereenkomst passend zijn gelet op het doel van de financiering, de voorwaarden van bestaande hybride financieringsinstrumenten van Alliander, rekening houdend met zowel de geïnventariseerde belangen en overwegingen van de aandeelhouders als de belangen van Alliander. Stek meent dat de leningsvoorwaarden, in combinatie met de afspraken over een doelmatige besteding en verantwoording, de belangen van de aandeelhouders als leninggevers op een adequate manier borgen.

5 Doelmatige besteding en verantwoording

5.1 Om de doelmatige aanwending van de financiering en rapportage en verantwoording daarover te borgen, zijn tussen Alliander en het GAO een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken behelzen onder meer dat Alliander eenmaal per reguleringsperiode een strategiesessie zal organiseren met het GAO en een strategiesessie met alle aandeelhouders. Daarnaast zal Alliander jaarlijks een strategiesessie organiseren met het GAO waarin voorgenomen investeringen en andere ontwikkelingen door Alliander worden gedeeld en door leden van het GAO zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. Verder zal Alliander een specifieke rapportage opstellen ten behoeve van de leninggevers die onder meer ingaat op de beoogde aanwending van de Lening, een procesbeschrijving van de beoogde aanwending, een rapportage over de daadwerkelijke aanwending en een mogelijke validatie van de aanwending door een accountant.

5.2 Gelet op de belangen en overwegingen van de aandeelhouders wordt naar het oordeel van Stek met de voorgenoemde afspraken, in combinatie met de leningsvoorwaarden, de

doelmatige aanwending en verantwoording van de geïnvesteerde middelen op adequate wijze geborgd.

6 **Staatssteun**

6.1 Aangezien de aandeelhouders van Alliander provincies en gemeenten zijn, moet bij het Kapitaalverzoek rekening worden gehouden met het Europese staatssteunrecht ter voorkoming van onrechtmatige staatssteun. Er is geen sprake van staatssteun indien de kapitaalversterking op marktconforme voorwaarden geschiedt.

6.2 KPMG heeft, als financieel deskundige onafhankelijk van Alliander, de aandeelhouders van Alliander geadviseerd over de beoogde financiering van Alliander en heeft de kapitaalbehoefte, de omvang en de invulling daarvan beoordeeld vanuit het perspectief van de aandeelhouders.

6.3 Aannemende dat de analyses door KPMG op adequate wijze zijn verricht en op een wijze zoals een rationele particuliere aandeelhouder deze zou (laten) verrichten, is Stek van oordeel dat het aannemelijk is dat de aandeelhouders van Alliander als ´particuliere aandeelhouders´ kunnen beslissen over hun deelname aan de Lening in welk geval geen sprake zal zijn van staatssteun.

7 **Wet financiering decentrale overheden**

7.1 In de Wet financiering decentrale overheden (**Wet Fido**) zijn regels opgenomen over het financieringsbeleid van openbare lichamen (zoals provincies en gemeenten). Het verstrekken van de Lening zal moeten voldoen aan de Wet Fido. De aandeelhouders zullen in hun hoedanigheid van 'openbare lichamen' moeten kunnen motiveren dat en waarom de Lening wordt verstrekt ten behoeve van een publieke taak. Wat moet worden verstaan onder de 'publieke taak' wordt door de Wet Fido (bewust) niet nader ingevuld en overgelaten aan de openbare lichamen.

7.2 Stek is van mening dat de aandeelhouders goede argumenten hebben om te beargumenteren dat het verstrekken van de Lening gezien moet worden als het verstrekken van een lening ten behoeve van een publieke taak en daarmee in dit opzicht kan voldoen aan de Wet Fido. Het is aan de individuele aandeelhouders om vast te stelen of aan deze en de overige (financiële) voorwaarden van de Wet Fido en daarop gebaseerde regelgeving wordt voldaan, waaronder het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

Hoogachtend,

Stek Advocaten B.V.

Belangrijke opmerkingen

Voor het doel van deze letter of comfort is Stek uitgegaan van en/of heeft Stek vertrouwd op de juistheid en volledigheid van alle (waaronder door of namens Alliander en/of adviseurs) verkregen informatie of informatie afkomstig uit openbare bronnen of van derden. Stek is niet verantwoordelijk voor onafhankelijke verificatie van, en heeft de informatie met betrekking tot Alliander ook niet onafhankelijk geverifieerd. Stek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor dergelijke informatie.

Stek heeft aangenomen dat alle ontvangen en besproken toekomstgerichte informatie zoals gebruikt in onze analyses in alle redelijkheid zijn opgesteld en dat die informatie een juiste weergave is van de actuele omstandigheden en verwachtingen van het management van Alliander ten aanzien van de toekomstige verwachte prestaties en ontwikkelingen van Alliander en haar dochterondernemingen.

Stek gaat ervan uit dat aan haar geen informatie is achtergehouden die een materiële impact zou kunnen hebben op de aannames onderliggend aan of op de uiteindelijke uitkomsten van onze werkzaamheden. Stek veronderstelt dat de informatie die door Alliander en adviseurs aan Stek ter beschikking is gesteld in alle aspecten compleet, niet misleidend is, en geen onjuistheden bevat en daardoor betrouwbaar is om als basis van onze advisering en deze letter of comfort te dienen.

Deze letter of comfort is uitsluitend voor gebruik door, en ten behoeve van, de Opdrachtgevers en is geen advies van Stek om wel of niet te participeren in de Lening. Andere partijen kunnen geen rechten ontlenen aan deze letter of comfort of vertrouwen op de inhoud daarvan. Deze letter of comfort doet geen cliëntrelatie ontstaan tussen Stek en individuele aandeelhouders van Alliander.

Stek is voor het financieringsproces aangesteld als juridisch adviseur van de Opdrachtgevers. Alle andere partijen die betrokken zijn bij Project KaverA dienen zelf separaat advies in te winnen aangaande juridische, fiscale, financiële, accounting technische en overige aspecten die verband houden met Project KaverA. Stek accepteert dienaangaande geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid.

Stek heeft juridisch geadviseerd over onderwerpen naar Nederlands recht die vielen binnen onze overeenkomst van opdracht met de Opdrachtgevers. Wij hebben uitdrukkelijk niet geadviseerd over fiscale, financiële, accounting, strategische en overige aspecten die verband houden met Project KaverA.

De analyses en adviezen van Stek, waaronder deze letter of comfort, zijn opgesteld op basis van feiten en omstandigheden zoals deze bestonden op, en op de informatie die ons verstrekt is tot, de datum van deze brief. Wijzigingen in feiten of omstandigheden, of informatie verstrekt, na deze datum zouden de analyses en adviezen van Stek kunnen wijzigen en zouden derhalve ook deze letter of comfort zelf kunnen wijzigen. In dat geval

is Stek er niet toe gehouden de letter of comfort te vernieuwen, te wijzigen of te herbevestigen.

De algemene voorwaarden van Stek zijn van toepassing op al onze dienstverlening, waaronder onze dienstverlening in het kader van Project KaverA, en deze zijn vindbaar op onze website: https://stek.com/nl/algemene-voorwaarden.

BIJLAGE 1 – Achtergrond-informatie Versterking kapitaalstructuur Alliander

BIJLAGE 1 – Verzoek aan de aandeelhouders van Alliander d.d. 31 mei 2021

Introductie en inhoudsopgave

Verzoek aan aandeelhouders voor versterking kapitaalstructuur Alliander

Introductie

- Deze presentatie geeft een nadere toelichting op het verzoek van Alliander aan haar aandeelhouders voor versterking van de kapitaalstructuur.
- In sectie 1 van deze presentatie wordt het verzoek op hoofdlijnen toegelicht. In de bijlagen zijn verdiepingen opgenomen voor verschillende relevante thema's.

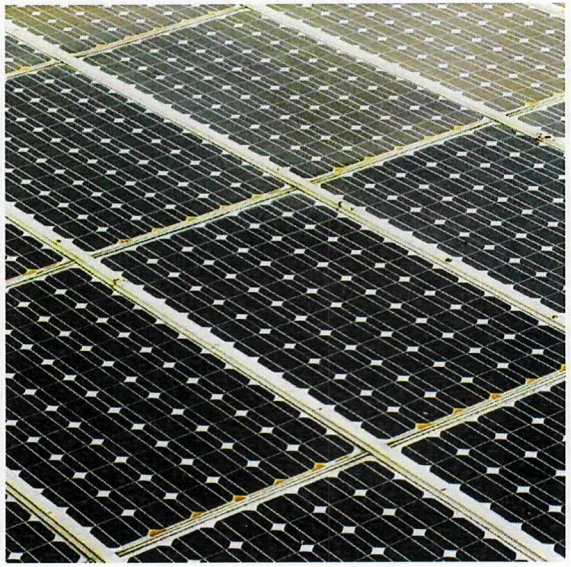

Inhoudsopgave

Sectie 1: Versterking kapitaalstructuur Alliander — Pagina 3

Sectie 2: Bijlagen

- Bedrijfsprofiel Alliander — Pagina 17
- Groei Alliander door energietransitie — Pagina 21
- Sector regulering en financiering van de energietransitie — Pagina 31
- Financieel beleid Alliander — Pagina 36
- Instrumenten voor versterken eigen vermogen — Pagina 40
- Kenmerken van voorkeursinstrument — Pagina 52
- Mogelijk financieel arrangement met de BNG — Pagina 57

Koptitel

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Alliander geeft vorm aan de energietoekomst van Nederland. Een toekomst waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen.

Missie Alliander

Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie. Dat is waar wij iedere dag aan werken.

Alliander ontwikkelt en beheert energienetten. Via onze kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. We beheren meer dan 90.000 km elektriciteitsnet en 40.000 km gasnet en zijn er trots op dat onze netten tot één van de betrouwbaarste ter wereld behoren.

We zorgen ervoor dat het licht brandt, de huizen warm zijn en de bedrijven draaien. Dit doen we vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.

Werkgebied

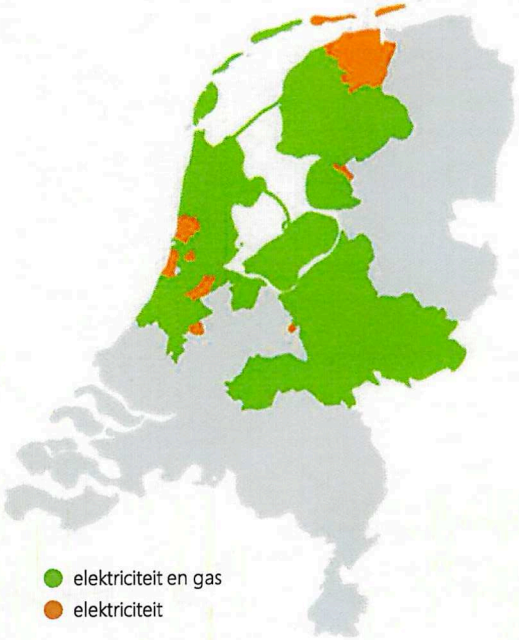

Meer informatie

Onze plaats in de energieketen

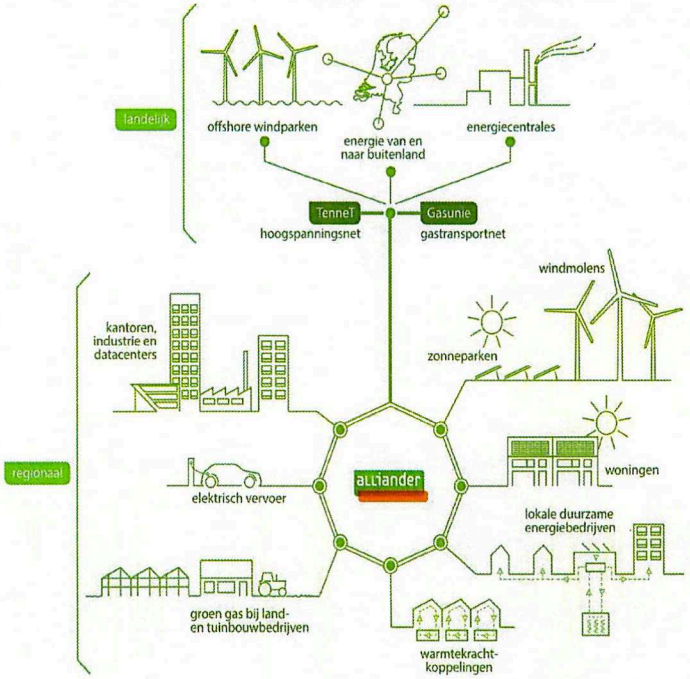

Versterking eigen vermogenspositie Alliander

De energietransitie versnelt en leidt tot meer duurzame lokale opwek en een groeiende vraag naar elektrisch vermogen

Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord is de afspraak gemaakt dat in 2030 70% van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen komt. Dat gebeurt onder meer door met Regionale Energiestrategieën (RES-en) tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen.

Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door duurzame opgewekte stroom en huizen worden op een duurzame manier verwarmd.

Huidige ontwikkelingen

De overgang naar een duurzame energievoorziening is in volle gang. Op steeds meer daken liggen zonnepanelen en op veel plaatsen verrijzen windparken. Elektrisch vervoer komt sterk op. En gemeenten spreken de ambitie uit van het aardgas af te gaan en over te stappen naar duurzame alternatieven.

De toename van duurzaam opgewekte energie en groeiende elektrificatie betekenen dat onze netten fors moeten worden uitgebreid en verzwaard. Dit vraagt grote aanpassingen van het energiesysteem.

Klimaatakkoord: doelen 2030

35 terawatt-uur duurzame energie

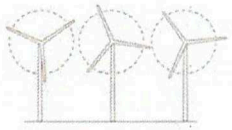

1,5 miljoen woningen van het aardgas

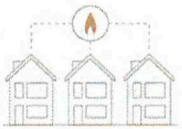

1,2 miljoen laadpunten

Bijdrage Alliander aan energietransitie (2019 -2020)

Opgesteld vermogen zonne-energie

3.444 MW +55%

2.222 MW in 2019

Opgesteld vermogen windenergie

1.714 MW +30%

1.321 MW in 2019

Ingevoede hoeveelheid groen gas

54,9 miljoen m³ +33%

41,4 miljoen m³ in 2019

Aantal publieke laadpalen

8.459 +39%

6.066 in 2019

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

De capaciteit van onze elektriciteitsnetten moet op veel plekken worden verdubbeld, waardoor onze investeringen oplopen tot € 1,2 miljard per jaar

Capaciteitstoename

De afspraken uit het Klimaatakkoord betekenen een enorme verandering voor ons werk. Het elektriciteitsnet, ooit aangelegd om te voorzien in transport van energie van de centrale naar de klant is in 2030 veranderd in een multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag.

Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden uitgebreid. In feite herontwerpen wij het hele energiesysteem.

Als netbeheerder staat Alliander voor de opdracht om de capaciteit van het elektriciteitsnet op een groot aantal plekken te verdubbelen in 2030.

Verdubbeling van de netcapaciteit

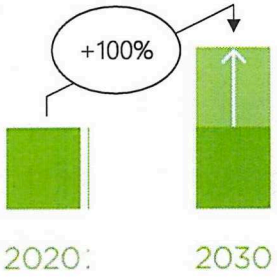

Toenemende investeringen

- Om de capaciteit van het net te verdubbelen, moet de komende 10 jaar evenveel werk worden verzet als in de afgelopen 40 jaar en moet het investeringsniveau worden verdubbeld ten opzichte van de afgelopen jaren.
- De investeringen voor Alliander – voor de periode 2021-2030 – zullen gemiddeld € 1,2 miljard per jaar bedragen
- Op de lange termijn (na 2030) neemt de onzekerheid over de benodigde investeringen toe, maar de verwachting is niet dat de investeringen zullen dalen
- De groeiende investeringen en de financiering daarvan is een vraagstuk dat alle netwerkbedrijven in Nederland raakt.

Investeringen Alliander per jaar – 2010 t/m 2030

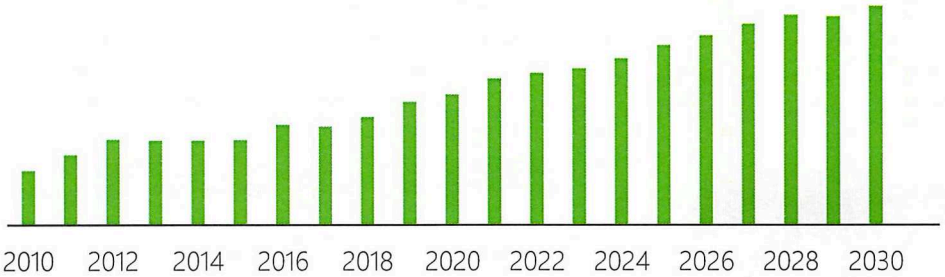

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen, neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe

Toenemende financieringsbehoefte Alliander

- De sterke toename van investeringen leidt tot substantieel hogere afschrijvingen en financieringslasten. Deze hogere kosten worden op basis van het huidige wettelijk kader met enkele jaren vertraging, over een periode van circa 40 jaar (= de economische levensduur van de infrastructuur), doorberekend in de tarieven voor huishoudens en bedrijven.
- Door deze lange terugverdientijden wordt Alliander gedwongen om de groeiende investeringen in toenemende mate te voorfinancieren.
- Door de combinatie van sterk toenemende investeringen, lange terugverdientijden en lage rendementen neemt de financieringsbehoefte van Alliander sterk toe. Hiervoor wordt vreemd vermogen aangetrokken, waar voldoende eigen vermogen tegenover moet staan.
- De investeringsopgave van Alliander vereist dat wij een robuust en kredietwaardig netwerkbedrijf zijn, zodat wij ook in de toekomst onze maatschappelijke taak kunnen blijven uitvoeren. Dit betekent onder andere dat wij:
  - onze A rating moeten behouden (welke ook het uitgangspunt is voor de regulatorische kapitaalvergoeding welke is vastgesteld door de ACM), om financiering aan te kunnen blijven trekken tegen acceptabele voorwaarden, en;
  - een financiële buffer hebben om risico's op te kunnen vangen.

Toenemende financieringsbehoefte

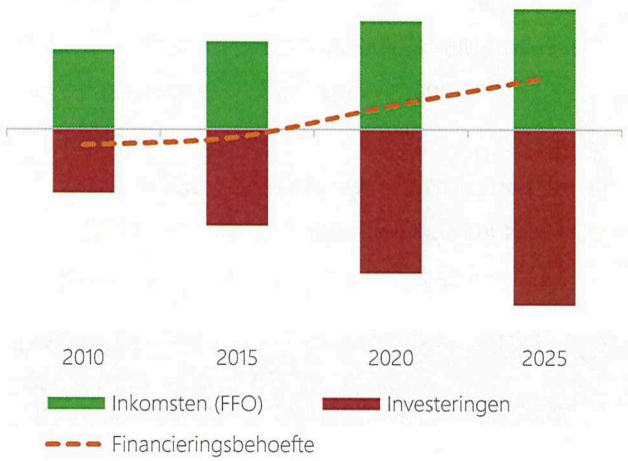

Inkomsten uitgedrukt in FFO Funds From Operations (vrije kasstroom). Getoonde grafiek ter illustratie.

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Om de benodigde investeringen te kunnen financieren, werken wij parallel aan een drietal sporen

Alliander

- In 2018 is Alliander gestart met een kostenbesparingsprogramma om zowel de kosten te verlagen als productiviteit te verhogen.
- Daarnaast werkt Alliander aan slimme oplossingen en innovaties om de capaciteit van het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten en investeringen te beperken.
- Tot slot worden er aanvullende kasstromen gegenereerd buiten het gereguleerde domein.

Alliander stuurt op kostenbesparingen en zet actief in op innovaties en alternatieve kasstromen. Dit biedt echter onvoldoende ruimte om de benodigde investeringen zelf te bekostigen.

Overheid

- Er vinden momenteel intensieve gesprekken plaats met de Autoriteit Consument & Markt (ACM) om de inkomstensystematiek van netbeheerders beter toe te snijden op de uitdagingen van de energietransitie.
- Ook worden gesprekken gevoerd met ACM en de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat (EZK) over mogelijke oplossingen voor het bredere financieringsprobleem in de sector.

De gesprekken met EZK en Financiën worden de komende tijd gecontinueerd, maar eventuele resultaten worden pas op de lange(re) termijn verwacht.

Aandeelhouders

- Om de investeringen in de energietransitie te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven, is versterking van de kapitaalstructuur nodig.
- Zonder versterking van de kapitaalstructuur, neemt de kredietwaardigheid van Alliander af (met hogere rentelasten tot gevolg) en is Alliander onvoldoende in staat om de investeringen te financieren tegen acceptabele renteniveaus.

Het Grootaandeelhoudersoverleg herkent de noodzaak van versterking van de kapitaalstructuur. Gezamenlijk zijn verschillende mogelijkheden verkend.

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Na een zorgvuldig proces is in samenspraak met het Grootaandeelhoudersoverleg gekozen voor een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen

Reverse converteerbare hybride obligatielening

De verschillende opties voor een kapitaalinjectie zijn uitgebreid afgewogen. Hierbij is onder meer gekeken naar

- Geen dividend vanaf boekjaar 2021;
- Uitgifte nieuwe aandelen, en
- Reverse converteerbare hybride obligatielening

Uiteindelijk heeft Alliander in samenspraak met de Grootaandeelhouders gekozen voor uitgifte van een **reverse convertible hybride obligatielening** ter grootte van **€ 600 miljoen**.

Voordelen voor aandeelhouders en Alliander

Een dergelijke lening heeft het karakter van zowel eigen als vreemd vermogen (= hybride) en telt bij uitgifte al voor 50% mee als eigen vermogen.

Bovendien heeft Alliander het recht de lening gedeeltelijk of geheel om te zetten in aandelen (= reverse converteerbaar), als de A rating op grond van objectieve omstandigheden onzeker wordt.

Op deze wijze:

- Wordt de **financiële soliditeit** van Alliander geborgd
- Blijft Alliander in staat om de komende jaren **dividend aan de aandeelhouders** uit te keren en krijgen de aandeelhouders een **aantrekkelijk marktconform rendement** op de lening
- Kan Alliander zijn maatschappelijke opdracht blijven realiseren en de **investeringen in de energietransitie continueren**

De omvang van de gevraagde lening, de voorwaarden waartegen de lening wordt verstrekt en de rentevergoeding zijn getoetst door Stek (juridisch) en KPMG (financieel). Deze onafhankelijke adviseurs, die het Grootaandeelhoudersoverleg hebben bijgestaan, geven aan dat het voorstel van Alliander op zorgvuldige wijze is ontstaan en de voorwaarden solide zijn. Zie voor meer informatie de letters of comfort van KPMG en Stek (BIJLAGE 4A en 4B).

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

De lening combineert de eigenschappen van een hybride lening met die van een reverse converteerbare lening

Beknopte kenmerken (zie BIJLAGE 2A, 2B en 2c)

Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Hoofdsom	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevaste vergoeding	Marktconforme opslag van 1,975% boven 10-jaars swap rate *)
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente wordt altijd uitbetaald
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder strikte voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar gewone aandelen
Uitgifte	15 december 2021

*) de 10-jaars swap rate is een veel gebruikte basis waarmee de rente voor leningen wordt bepaald. De swap rate wordt dagelijks continue genoteerd en gepubliceerd.

Meer informatie

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Het afgelopen jaar hebben we een zorgvuldig en intensief proces doorlopen met het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) en hun adviseurs

mei 2020

Aankondiging AvA gesprek over kapitaalbehoefte

oktober 2020

Brief aan aandeelhouders met aankondiging verkennende gesprekken met GAO over toekomstige kapitaalbehoefte en rol aandeelhouders.

GAO laat zich bijstaan door KPMG (financieel) en Stek (juridisch)

oktober 2020 – januari 2021

Gesprekken met GAO: focus op analyse van de financiële projecties en gewenste instrument.

februari 2021

Brief aan aandeelhouders over verloop van verkenning en verdere proces.

Noodzaak tot kapitaalversterking wordt erkend door GAO.

februari – april 2021

Gesprekken met GAO. Focus op uitwerking en voorwaarden van kapitaalversterking.

april 2021

7 april: Toelichting AvA op aanleiding en noodzaak kapitaalversterking, voorkeurs-instrument en bedrag

mei 2021

31 mei: Formeel financierings-verzoek verzonden aan de aandeel-houders

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Tot aan de formele uitgifte van de lening worden de volgende vervolgstappen beoogd

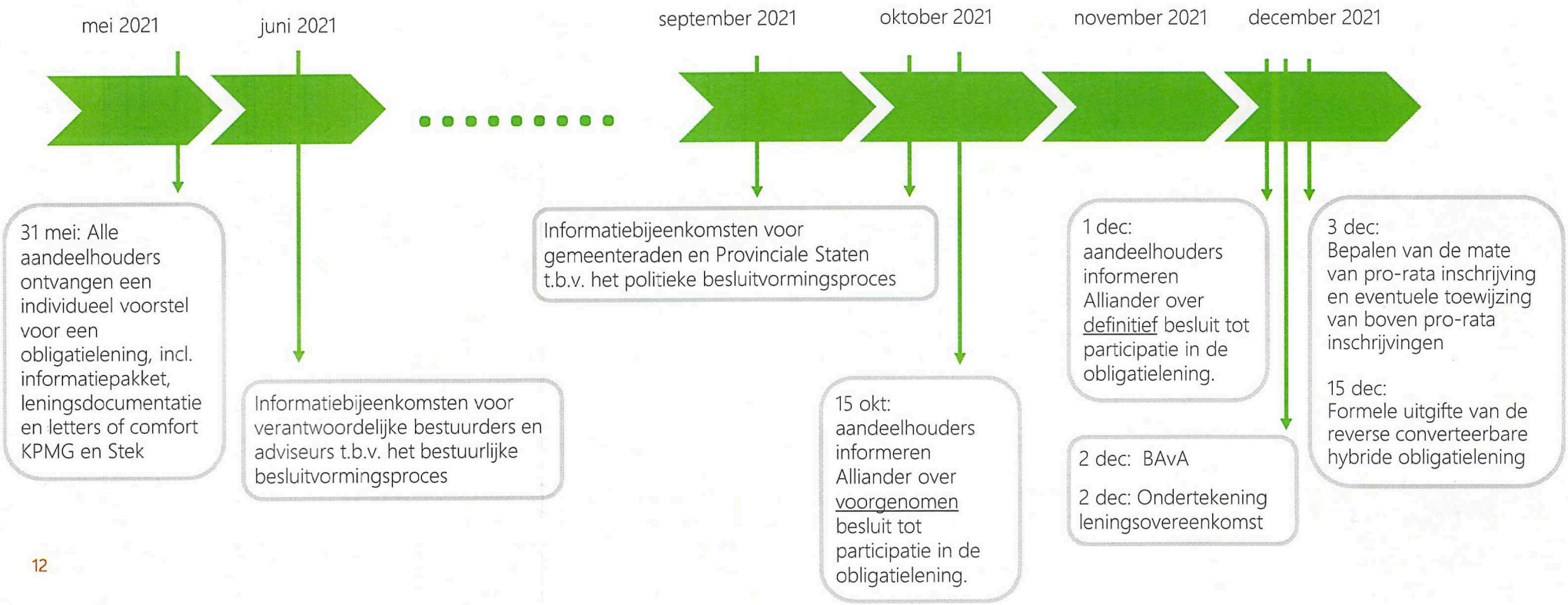

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Concreet verzoek aan aandeelhouders

- Het totaal benodigde bedrag van de reverse converteerbare hybride obligatielening bedraagt € 600 miljoen, met een minimale ondergrens van € 550 miljoen. Dit laatste betekent dat Alliander het recht heeft om af te zien van de lening op het moment dat voor minder dan € 550 miljoen wordt ingeschreven door de aandeelhouders. In een dergelijke situatie, zal versterking van de kapitaalstructuur op een andere wijze gerealiseerd moeten worden en lijkt inhouding van het dividend onvermijdelijk.

- Aandeelhouders wordt gevraagd om pro-rata deel te nemen. Om zeker te stellen dat het benodigde bedrag bijeengebracht wordt, worden de aandeelhouders gevraagd om aan te geven in hoeverre zij bereid zijn om meer dan pro-rata deel te nemen, bij voorkeur 25% boven het pro-rata aandeel.

- Om de uitkomst van het proces goed in te kunnen schatten, ontvangt Alliander graag uiterlijk 15 oktober 2021 het voorgenomen collegebesluit (BIJLAGE 3A). Hierop kan ook de bereidheid worden aangegeven om de Raad van Bestuur aan te wijzen als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen in geval mogelijke conversie van de obligatielening.

- Aandeelhouders wordt gevraagd om Alliander uiterlijk op 1 december 2021, middels het bijgevoegde formulier (zie BIJLAGE 3B, te informeren over het definitieve besluit tot participatie in de obligatielening.

- Op 2 december 2021 vindt er een Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) plaats ten einde Alliander N.V. in staat te stellen aandelen uit te geven indien aan de specifieke voorwaarden van de leningsdocumentatie wordt voldaan. In overeenstemming met het bepaalde in artikel 6 en 7 van de statuten van Alliander N.V. wordt voorgesteld te besluiten tot aanwijzing van de Raad van Bestuur als bevoegd orgaan tot uitgifte van aandelen in verband met een mogelijke conversie van de obligatielening en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van bestaande aandeelhouders bij de uitgifte van aandelen, voor de duur van 5 jaar vanaf de datum van de BAvA. Zolang de lening uitstaat moet dit besluit ieder jaar opnieuw worden genomen.

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Concreet verzoek aan aandeelhouders

Op 3 december wordt de mate van pro-rata inschrijvingen en eventuele toewijzing van boven pro-rata inschrijvingen bepaald.

Dit gaat volgens de hieronder volgende regels:

1. In het geval dat het totaal van alle inschrijvingen groter is dan EUR 550 miljoen en kleiner dan EUR 600 miljoen krijgt iedereen precies het bedrag waarvoor is ingeschreven.
2. In het geval dat het totaal van de inschrijvingen groter is dan EUR 600 miljoen, wordt eerst iedereen een percentage van de obligatielening toegewezen dat gelijk is aan maximaal het percentage aandelenbelang van de inschrijver in Alliander. Dit zijn de Initial Allocated Commitments.
3. Het deel van de obligatie lening dat dan nog niet is toegewezen is de Remaining Available Sum. Alliander zal dit bedrag verdelen onder de boven pro-rata inschrijvers in verhouding met het aandeel van iedere boven pro-rata inschrijver op het totale bedrag dat door de boven pro-rata inschrijvers boven pro-rata is ingeschreven.

Zie hiervoor de leningsdocumentatie, artikel 5 (BIJLAGE 2A, 2B en 2C).

Versterking kapitaalstructuur Alliander

Tot slot

- Wij beseffen dat wij met dit financieringsverzoek een fors beroep op onze aandeelhouders doen, maar gezien het belang van de continuïteit van onze investeringen in de energietransitie en gelijktijdig de wens om onze dividenduitkering te behouden, doen wij met klem een beroep op iedere aandeelhouder om te participeren voor (tenminste) het pro-rata deel in de voorgenomen reverse converteerbare hybride obligatielening.

- Voor vragen of opmerkingen kunt u via mail contact opnemen met
  - Walter Bien, walter.bien@alliander.com
  - Michiel Olij, michiel.olij@alliander.com

Bijlagen

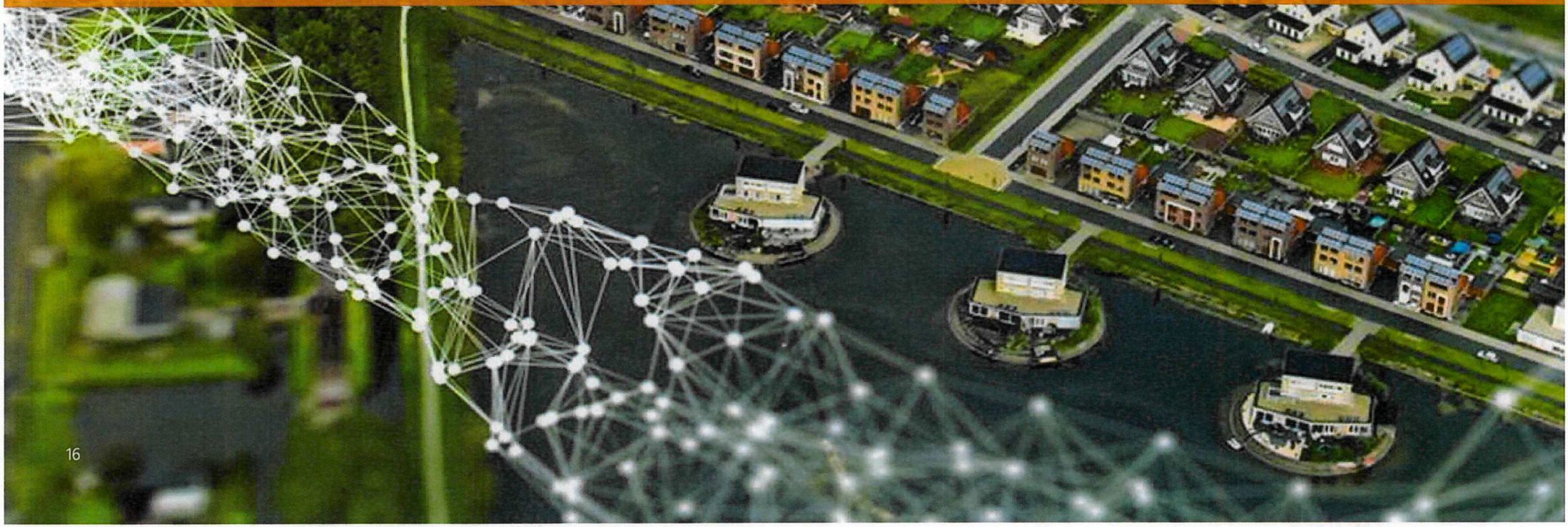

Bedrijfsprofiel Alliander

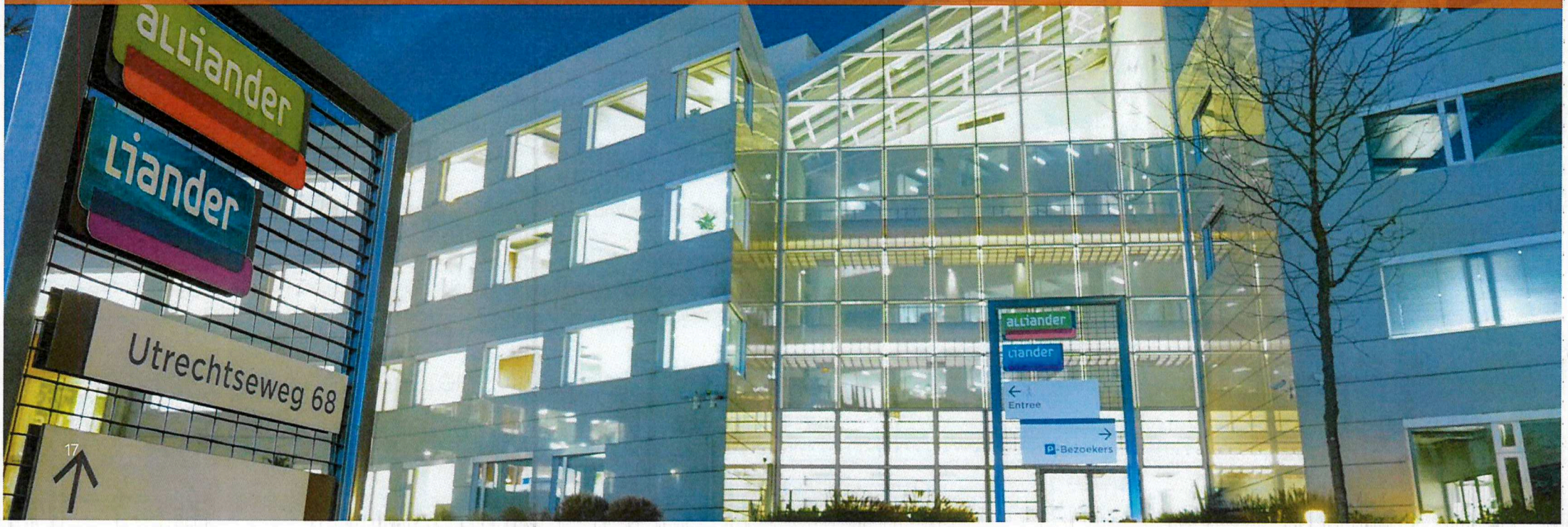

Bedrijfsprofiel Alliander

Onze rol in de energieketen

- Alliander N.V. is een netwerkbedrijf dat bestaat uit een groep bedrijven met ongeveer 7.000 medewerkers. Samen staan we voor hoogwaardige kennis van het energienet. We investeren in de ontwikkeling van het energienet en verkennen en realiseren innovatieve oplossingen. Met onze stakeholders overleggen we over toekomstplannen en dragen we oplossingen aan voor complexe vraagstukken op het gebied van de energietransitie. Dit doen we vanuit het maatschappelijk belang om energie voor iedereen betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar te houden.

- Netbeheerder Liander, onderdeel van Alliander, heeft de wettelijke taak de gas- en elektriciteitsnetwerken te beheren en te ontwikkelen. We staan 24/7 klaar om storingen te verhelpen, want zonder energie staat alles stil. Energie die wij distribueren, komt onder meer uit energiecentrales, windparken en import via de landelijke elektriciteits- en gasnetten van respectievelijk TenneT en Gasunie. Liander werkt samen met veel partijen in de energiesector en organisaties die willen innoveren op het gebied van energie. De netbeheerder zorgt voor een juiste data-uitwisseling met onder andere leveranciers in de huidige energiemarkt en werkt samen met overheden rondom vraagstukken over de warmtetransitie. Daarnaast helpen we organisaties bij innovaties met onze datadiensten en we werken samen aan ontwikkeling van de vraag- en aanbodgestuurde flexibele energiemarkt. Daarnaast leveren steeds meer consumenten en bedrijven energie die ze zelf produceren terug aan onze energienetten. Hierdoor ontstaat een wisselwerking en verwevenheid tussen vraag en aanbod van energie.

- Andere onderdelen van ons netwerkbedrijf faciliteren actief markten met producten en diensten die bijdragen aan een toekomstbestendig energienet. We bouwen en onderhouden de infrastructuur en managen vraag en aanbod van energie. We maken inzichtelijk wie, wanneer, waar en in welke hoeveelheid energie produceert of verbruikt. Als onafhankelijke partij geven wij klanten inzichten die hen helpen bij de ontwikkeling van hun energievoorziening. Wij laten de mogelijkheden van het energienet zien en zijn duidelijk over de maatschappelijke kosten die verschillende keuzes met zich meebrengen.

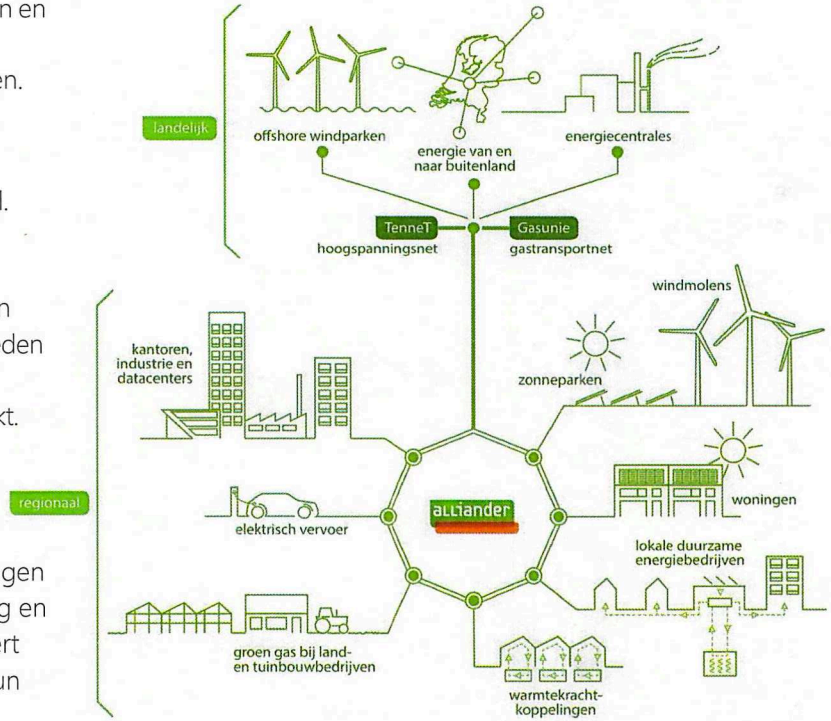

Bedrijfsprofiel Alliander

Alliander bestaat uit een groep bedrijven waarvan Liander de grootste is

Onze bedrijven

Liander

- Netbeheerder Liander beheert en ontwikkelt het energienet in haar werkgebied. De netbeheerder heeft de maatschappelijke taak miljoenen consumenten en bedrijven dagelijks van gas en elektriciteit te voorzien. Liander omvat ruim 90% van de omzet van de Alliander groep.

Kenter

- Kenter is een dienstverlener op het gebied van energievoorzieningen, meetdiensten en laadoplossingen. Kenter plaatst onder meer transformatoren, meters, levert meetdata en geeft inzicht in energieverbruik met online (verbruiks)analyses.

Telecomcluster Alliander

- Alliander Telecom levert telecommunicatie voor besturing en beveiliging van kritische infrastructuur (zoals de energienetwerken). Utility Connect biedt draadloze datacommunicatie aan voor o.a. slimme meters. TReNT levert glasvezeldiensten in Oost-Nederland. 450connect exploiteert een draadloos communicatienetwerk voor kritische infrastructuur, door nauwe samenwerking met de Duitse netwerksector.

Firan

- Firan ontwikkelt, realiseert en exploiteert netten voor o.a. warmte en koude, zonnestroom, windenergie en CO_2. Samen met publieke en private partners werkt Firan aan de energietransitie voor gebouwen, gebieden en gemeenten.

ENTRNCE

- ENTRNCE heeft een digitaal handelsplatform ontwikkelt waar zij alle mogelijke energietransacties tussen leveranciers en verbruikers in de energiemarkt faciliteert.

Hoe wij georganiseerd zijn

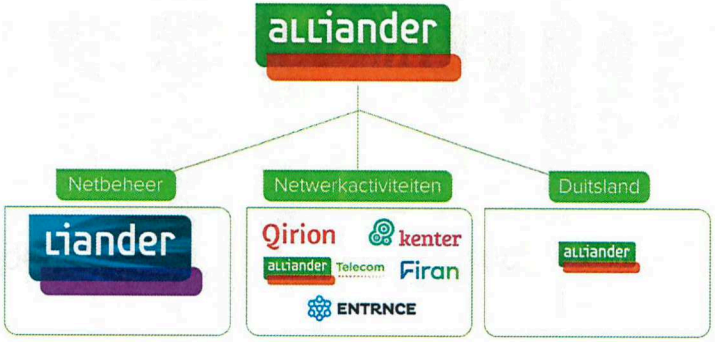

Alliander AG (Duitsland)

- Alliander AG is met name op kleinere schaal actief in Noordrijn-Westfalen en Berlijn waar zij elektriciteits- en gasnetten, openbare verlichting en verkeerslichten beheert.

Qirion

- Qirion onderhoudt het hoog- en middenspanningsnet in een deel van Nederland en creëert duurzame en innovatieve oplossingen voor nieuwe en bestaande energienetten.

Overige dochterondernemingen

- Overige activiteiten waaronder bodemonderzoek, grondwerk en uitvoering en Smart Grid technologie worden verricht door respectievelijk Qterra, Stam & Co en Locamation.

Bedrijfsprofiel Alliander

2020 in cijfers

Kerncijfers

Netto-omzet

2,0 € miljard

1,9 € miljard in 2019

Balanstotaal

9,4 € miljard

8,8 € miljard in 2019

Omvang netwerk elektriciteit

92.000 km

91.000 km in 2019

Omvang netwerk gas

42.000 km

42.000 km in 2019

Resultaat

224 € miljoen

253 € miljoen in 2019

Investeringen materiële vaste activa

890 € miljoen

834 € miljoen in 2019

Aantal klantaansluitingen

5,8 miljoen

5,8 miljoen in 2019

Aantal eigen medewerkers

5.881 fte

5.703 fte in 2019

Uitvalduur elektriciteit

23,2 minuten

21,9 minuten in 2019

Lost Time Injury Frequency

1,8

2,1 in 2019

Bruto investeringen

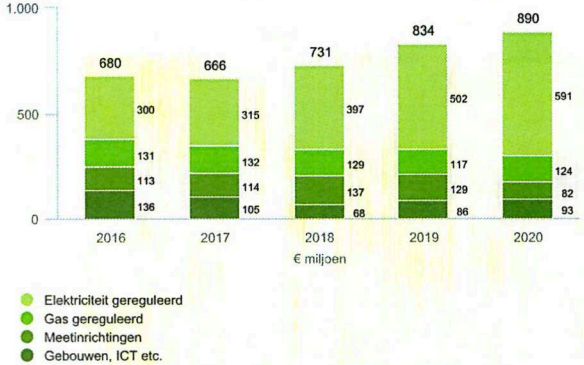

Dividend

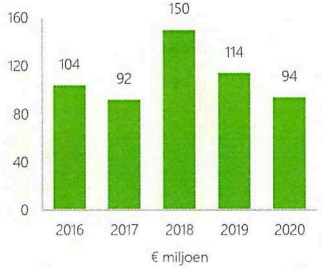

Groei Alliander door energietransitie

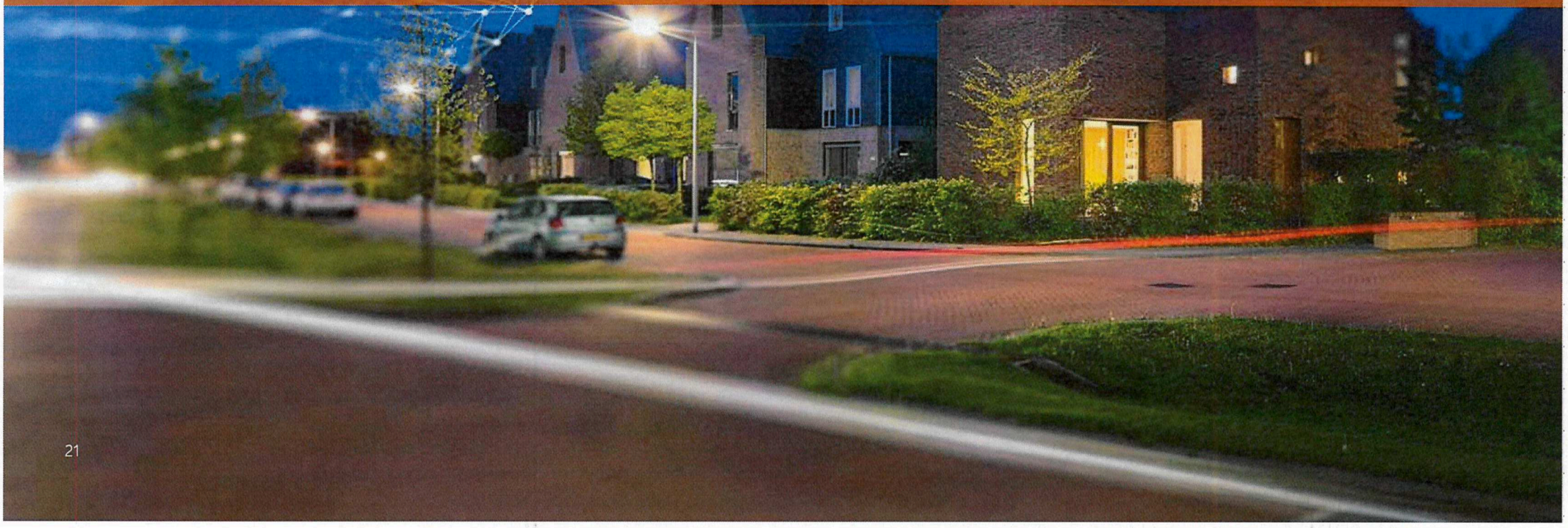

Groei Alliander door energietransitie

CO_2 reductie is de kern van het klimaatakkoord en heeft grote invloed op de elektriciteitssector

Drijvers		Doelstellingen	Maatregelen
P2H	Industrie 57,2 Mton[1]	• 2030: 21.5 Mton CO_2 reductie • 2050: Nagenoeg emissievrije industrie	• Nationale CO_2 heffing i.c.m. verlaging Europese emissierechten • Waterstof als energiedrager voor procesindustrie (tot 600° C) • Verplicht stellen van CO_2 beperkende maatregelen met maximaal 5 jaar terugverdientijd
	Elektriciteit opwekking 45,2 Mton[1]	• 2030: 32.8 Mton CO_2 reductie • 2050: Emissievrije productie	• Opschalen hernieuwbare elektriciteitsopwekking met 84 TWh in 2030 • Focus op wind op zee • Afbouw kolencentrales tot 2030
	Verkeer en vervoer 35,6 Mton[1]	• 2030: 10.6 Mton CO_2 reductie • 2050: Emissievrij verkeer	• Inzet op 100% aandeel van elektrische auto's in nieuwverkoop na 2030 • Verlagen van zakelijke (auto)kilometers met 8 miljard in 2030
	Landbouw 26,9 Mton[1]	• 2030: 4.7 Mton CO_2 reductie • 2050: Balans tussen opslag & productie van hernieuwbare energie/ biomassa en emissie van onvermijdbare uitstoot	• Elektrisch verwarmen kassen en gebruik restwarmte • Verduurzamen veehouderij (precisiebemesting, kunstmest vervanging) • Inrichten van land en wateroppervlak op CO2 vastlegging en gebruik
	Gebouwde omgeving 24,4 Mton[1]	• 2030: 9.1 Mton CO_2 reductie • 2050: Alle woningen en gebouwen goed geïsoleerd, duurzaam verwarmd en voorzien van schone elektriciteit	• Verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 • Jaarlijks verduurzamen van 50.000 woningen en gebouwen vanaf 2021 en 200.000 per 2030 d.m.v. aardgasvrije nieuwbouw, subsidiëren van verduurzaming huidige woning

Bronnen: Strategy & PwC, Klimaatakkoord, IPCC

[1]Mton CO_2 equivalent uitstoot in 2018.

Groei Alliander door energietransitie

De energietransitie vereist dat er de komende jaren sterk geïnvesteerd moeten worden in de energie-infrastructuur in Nederland

(Inter)nationale klimaatdoelen

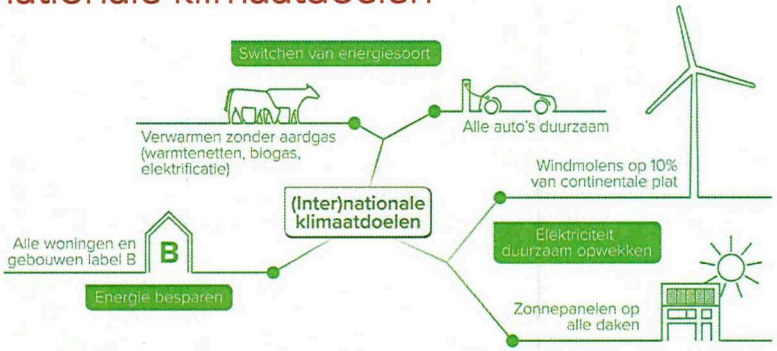

Op 1 januari 2020 is de Klimaatwet ingegaan, waarin de CO_2 doelstellingen van 49% reductie in 2030 en 95% in 2050 zijn vastgelegd. De Europese Klimaatwet scherpt deze doelstellingen verder aan.
De energietransitie vereist dat de gehele energie-infrastructuur in Nederland de komende jaren verzwaard wordt, omdat de elektriciteitsvraag in 2050 verdubbeld is. Onze grootste uitdaging is ervoor te zorgen dat de energie-infrastructuur hiervoor op tijd klaar is.

Nieuwe vereisten aan de elektriciteits- en gasnetten

Elektriciteitsverbruik neemt toe	• Sterk toenemende vraag door elektrificatie • Opkomst van datacenters
Systeem wordt meer decentraal	• Hogere peakload en een 'tweerichtingsverkeer' in alle netvlakken • Balancering meer in regionale netten
Hernieuwbare energie is niet stuurbaar	• Belangrijke rol biomassa/biogas en waterstof richting 2050 • Relatief veel geïnstalleerd vermogen nodig per eenheid opwek
Wind op Zee zal aangesloten worden	• Realisatie beide fases Wind op Zee richting 2030 • TenneT wettelijk verplicht tot aanleg net op zee • Investeringen op land door TenneT
Hogere volatiliteit in het dagprofiel	• Meer weersafhankelijk door opwek achter de meter • Toename volatiliteit door toename elektrisch vervoer • Sturing op moment en hoogte van elektriciteitsverbruik

Bron: Strategy & PwC

Consequenties voor de netbeheerders

1. Verzwaren van het net
2. Aanleg nieuwe infrastructuur
3. Nieuwe aansluitingen

Groei Alliander door energietransitie

Door de investeringen in de energie infrastructuur zal de kapitaalbehoefte van de sector en Alliander de komende 20 jaar sterk toenemen

Investeringen

- TenneT, Alliander, Enexis en Stedin zullen per jaar gezamenlijk gemiddeld €1,5 miljard extra gaan investeren – een verdubbeling ten op zichte van het recente gemiddelde investeringsniveau. Gezamenlijk moeten zij € 102 miljard investeren in het elektriciteitsnet en de regionale gasnetten.
- Door de benodigde investeringen in het hoogspanningsnet alsmede het net op zee, is de verwachting dat de kosten die TenneT doorberekent aan Regionale Netbeheerders ("RNB's") ook zullen stijgen
- De investeringen van Alliander zijn sinds 2018 aan het stijgen. Deze stijging zal de komende jaren versneld worden ingegeven door de energietransitie. De investeringen voor Alliander – voor de periode 2019-2030 – zullen gemiddeld €1,2 miljard per jaar bedragen
- Op de lange termijn (na 2030) neemt de onzekerheid over de benodigde investeringen toe, maar de verwachting is niet dat de investeringen zullen dalen
- De verhoogde investeringen zullen primair gefinancierd worden met vreemd vermogen. Dit is echter alleen mogelijk indien er tevens nieuw eigen vermogen beschikbaar wordt gesteld, waarmee de rating en voor Alliander belangrijke ratio's in stand gehouden kunnen worden.

Investeringen TenneT, Alliander, Enexis en Stedin
Gemiddelde netto investeringen per jaar 2011-2050 (reëel pp 2020 in €mld)[1]

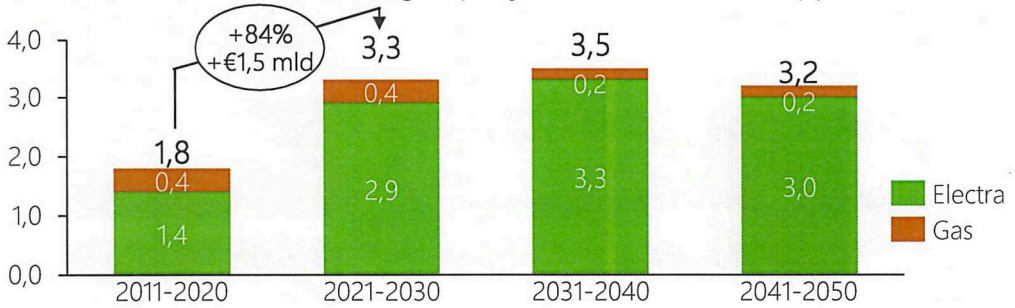

Investeringen Alliander per jaar – 2010 t/m 2030

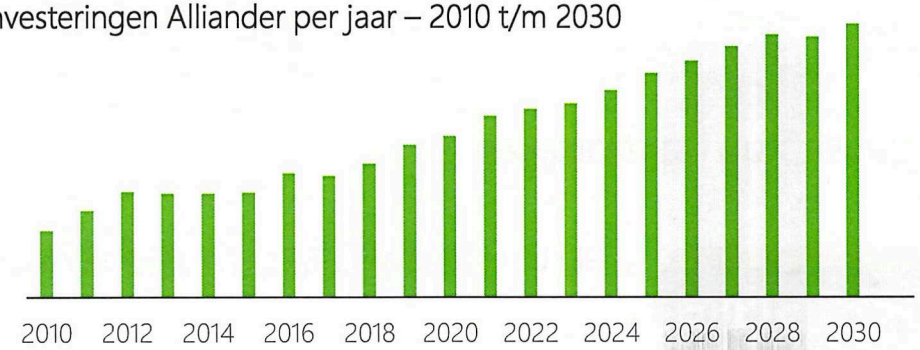

[1]Netto getallen zijn investeringen minus klantbijdragen, exclusief prijseffect, exclusief meters, exclusief GTS
Bronnen: Rapport Fien, Liander, Enexis, Stedin, TenneT

Groei Alliander door energietransitie

We werken nauw samen met onze stakeholders om de doelstellingen te realiseren

Werkpakket Alliander

Zonneparken, datacenters en andere snel ontwikkelende energie-intensieve sectoren vragen steeds meer energie.

De energietransitie vraagt om intensieve samenwerking tussen gemeenten, provincies, netbeheerders en andere partners binnen en buiten de energiesector.

Capaciteitstoename

Als netbeheerder staat Liander voor de opdracht om de capaciteit van het elektriciteitsnet op een groot aantal plekken minstens te hebben verdubbeld in 2030.

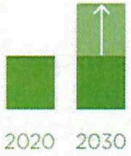

Onze focus

Om de afspraken uit het Klimaatakkoord waar te maken, hebben we als maatschappij een enorme hoeveelheid werk te verzetten in het komende decennium. Als netbeheerder bereiden we ons zo voor:

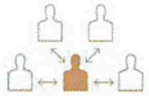

We zetten in op een integraal transitieplan samen met stakeholders. In essentie herontwerpen we als maatschappij het gehele energiesysteem

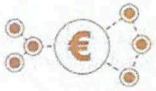

We investeren proactief in ons netwerk op basis van regionale energiestrategieën, klantcontacten en systeemstudies

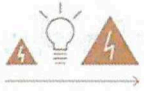

We vergroten productiviteit en efficiency en richten ons op innovatie, standaardisatie en het inzetten van tijdelijke concepten

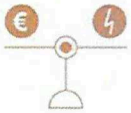

Het nog optimaler benutten van het bestaande net om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Friesland

Friesland

- Voor de komende tijd wordt ingezet op investeringen in de diverse onder- en regelstations en het versterken van het distributienet met grote 20 kV-ringen, om te voldoen aan de verwachte capaciteitsvraag als gevolg van zonopwek en de industrievraag.
- Als eerste worden belangrijke stations in het zuidelijke deel van Friesland (Wolvega en Oosterwolde) en het noordoostelijke deel (Dokkum – Holwerd – Ameland) verzwaard en wordt op veel plaatsen het middenspanningsnet versterkt om transportbeperkingen op te lossen en een toekomstbestendig net te maken. Daarna worden de stations Lemmer en Bergum beiden uitgebreid met nieuwe 110/20 kV-transformatoren van 80 MVA.
- Daarnaast wordt een nieuw onderstation bij Bolsward gebouwd, dat ook ingezet wordt om de groei in duurzame energie in het zuidwesten van de provincie op te vangen. Tevens worden verdere plannen met TenneT gemaakt voor een geheel nieuw onderstation nabij Leeuwarden om verdere toekomstige groei op te vangen.
- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Friesland (en Noordoostpolder) dat van de zeventig stations circa veertig stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa dertig nieuwe stations te stichten en er circa veertig uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

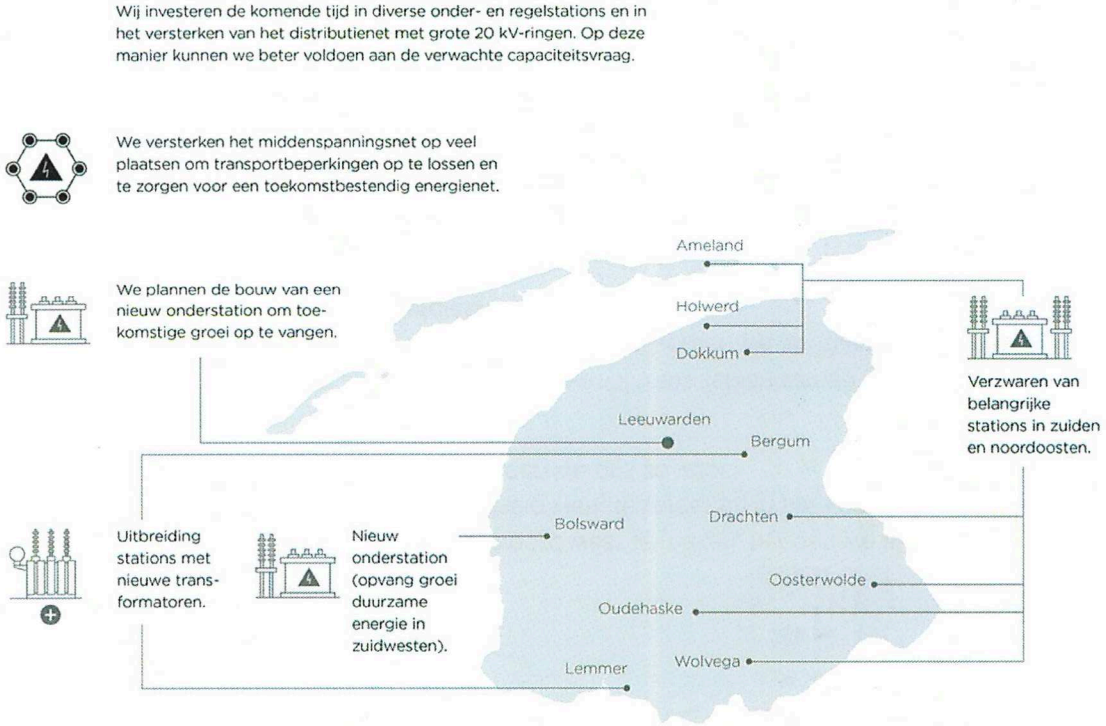

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Flevoland

Flevoland

- Om de knelpunten het hoofd te bieden investeert Liander in de Noordoostpolder in de onderstations Emmeloord en Luttelgeest en het versterken van het distributienet met grote 20 kV-ringen. Deze 20 kV-ringen worden als het ware een tussennet om het 10 kV- middenspanningsnet te versterken en extra capaciteit te leveren.

- In de Flevopolder worden bestaande onderstations uitgebreid (onder andere Dronten, Lelystad, Zeewolde en Almere) en wordt samen met TenneT gewerkt aan drie nieuwe onderstations (nabij Almere, in het midden van de polder en ten oosten van Dronten).

- De verzwaringen van de onderstations Dronten, Lelystad in het oosten van de Flevopolder zijn voornamelijk voor duurzame opwek. Daarnaast worden binnen de planperiode twee nieuwe onderstations gebouwd (in het midden van de polder en ten oosten van Dronten) voor het aansluiten van duurzame opwek.

- Het onderstation Zeewolde wordt verzwaard. Enerzijds zien we een grote vraag voor wat betreft duurzame opwek en anderzijds de komst van datacentra. Ook de verdere ontwikkeling van de woningbouw in Oosterwold en bedrijventerrein Stichtsekant worden hiermee gefaciliteerd. Een nieuw te realiseren onderstation Almere is voornamelijk bedoeld voor de stad Almere. Om verdere groei in het oosten van Almere voor zowel woningbouw als ook bedrijvigheid mogelijk te maken wordt met TenneT samen de planvorming opgestart voor een schaalsprong in de benodigde capaciteit in de westzijde van de Flevopolder

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Flevoland dat van de 38 stations circa 24 stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa vijf nieuwe stations te stichten en er circa twintig stations uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

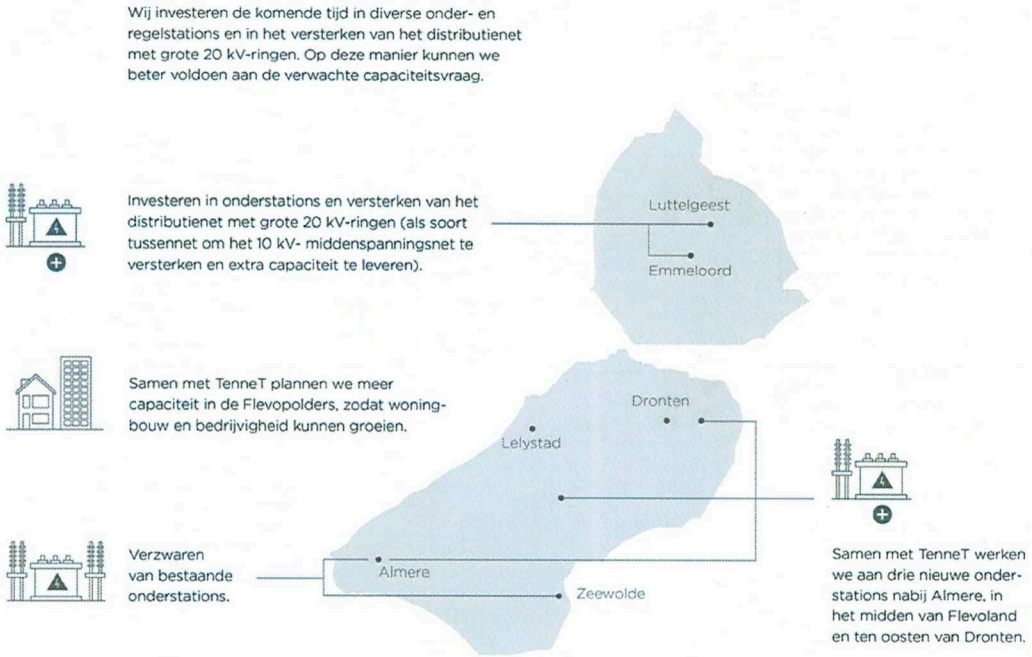

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Noord-Holland

Noord-Holland

- In het noordelijke deel van Noord-Holland wordt geïnvesteerd in verzwaringen van diverse stations. De recent gestichte stations Middenmeer en De Weel gaan op 20 kV-niveau diverse knelpunten oplossen in de bestaande 50 kV-netstructuur. Daarnaast wordt een nieuw 150/50 kV onderstation bij Oostzaan gebouwd om het elektriciteitsnet in de Zaanstreek te versterken. Voor de verdere tijdshorizon worden nu ook al plannen gemaakt voor extra stations nabij Alkmaar en het uiterste noorden van de provincie. De noodzaak hiervoor en de geografische locatie zal vanuit de RES onderbouwd worden.

- In Amsterdam vindt een grote uitbreiding plaats van bestaande stations (zoals Nieuwe Meer, Karperweg, Bijlmer Noord, Watergraafsmeer en Uilenburg) en worden diverse nieuwe stations gebouwd op plekken als IJburg, Noord Papaverweg, Zeeburgereiland en Nieuwe Meer. Hiervoor werkt Liander nauw samen met de gemeente Amsterdam. Verder wordt in Haarlem gewerkt aan de verzwaring van station Oorkondelaan en in Haarlemmermeer aan station Vijfhuizen. Tevens wordt in de Haarlemmermeer gezocht naar een locatie voor twee nieuwe stations en wordt in Amstelveen met de gemeente ook naar een locatie voor een nieuw 150 kV-station gezocht om het bestaande elektriciteitsnet te uit te breiden voor de sterk toenemende vermogensvraag.

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Noord-Holland dat van de 46 stations circa dertig stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om minimaal tien nieuwe stations te stichten (oplopend tot circa 24) en er minimaal 25 uit te breiden (oplopend tot 32). Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

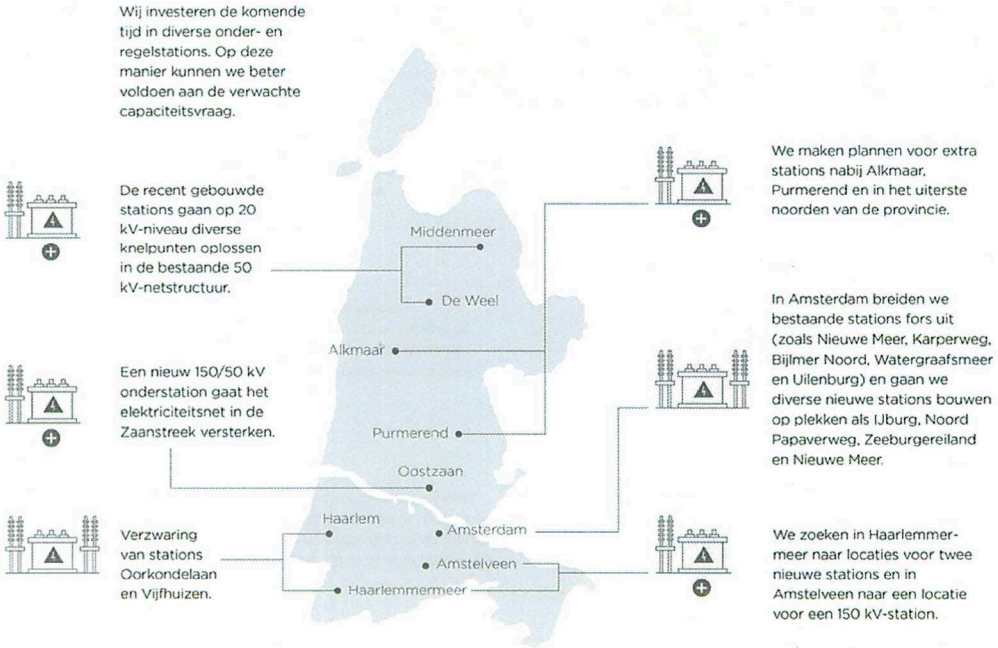

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Zuid-Holland

Zuid-Holland

- Liander dient veel van haar 50 kV-onderstations te versterken en nieuwe onderstations te bouwen om de huidige en toekomstige transportknelpunten het hoofd te bieden. Verzwaring van de onderstations Zoeterwoude, Leiden Zuidwest, Leiden Rijksuniversiteit, Leiderdorp, Noordwijk en Leimuiden staan op stapel, waarvoor in de komende jaren eerst de benodigde ruimte moet worden gevonden. Tevens wordt momenteel voortvarend gewerkt om het nieuwe onderstation Boskoop en de nieuwe invoedingspunten vanuit TenneT, Zuidplaspolder (samen met TenneT en Stedin) en Leiden Oost (samen met TenneT) tot stand te brengen.

- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Zuid-Holland dat van de achttien stations circa vijf stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa tien nieuwe stations te stichten en er circa vijf uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

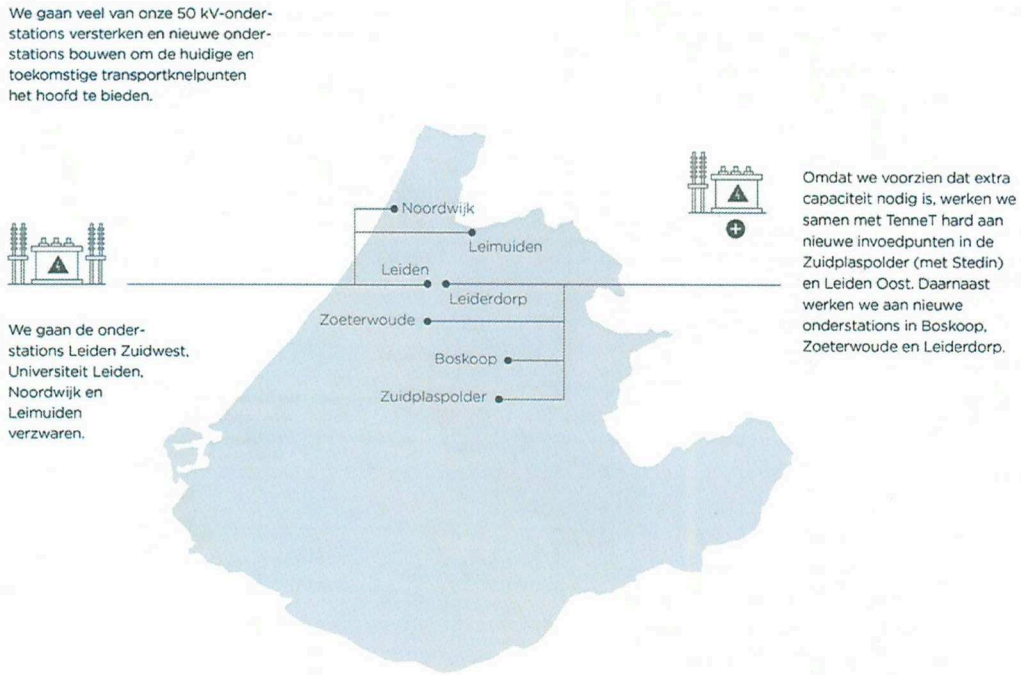

Groei Alliander door energietransitie

Werkpakket Liander - investeringen in Gelderland

Gelderland

- Liander investeert op diverse plekken in verzwaring van stations. De stations Barneveld, Dodewaard, Zevenaar, Doetinchem en Eibergen zijn hier voorbeelden van. Zowel extra vermogen als ook aansluitmogelijkheden worden bijgeplaatst.
- De grotere projectgebieden zijn de Bommelerwaard en het knooppunt Arnhem - Nijmegen. In deze twee gebieden worden ook geheel nieuwe stations (in samenspraak met TenneT) gebouwd voor verdere versterking van het elektriciteitsnet.
- In de Bommelerwaard wordt onderstation Zaltbommel verder verzwaard met 150/20 kV en wordt een nieuw onderstation 150/20 kV gebouwd in Zuilichem. Daarna worden bijna alle onderliggende grotere verdeelstations versterkt om huidige en toekomstige knelpunten op te lossen.
- In het gebied tussen Arnhem en Nijmegen wordt enerzijds volop ingezet op grote logistieke oplossingen en anderzijds speelt de duurzame opwek en verduurzaming van woningbouw een grote rol. Om knelpunten het hoofd te bieden wordt samen met TenneT een nieuw onderstation Oosterhout gesticht met drie 150/20 kV-transformatoren van 80 MVA.
- Voor de verdere toekomst worden in de buurt van Nijkerk de mogelijkheden voor een nieuw onderstation samen met TenneT en Stedin verkend. De groei ten noorden en oosten van Amersfoort zal immers verder doorgaan gezien de gunstige ligging nabij de snelweg A1. Om deze groei beter te kunnen voorspellen zet Liander samen met de omgevingspartners in op de RES als instrument.
- Voor de periode tot 2029 voorziet Liander op dit moment voor de regio Gelderland dat van de 39 stations circa 28 stuks overbelast raken. Liander is daarom voornemens om circa vijftien nieuwe stations te stichten en er circa zeven uit te breiden. Verdere concretisering van deze investeringen zal plaatsvinden via de RES.

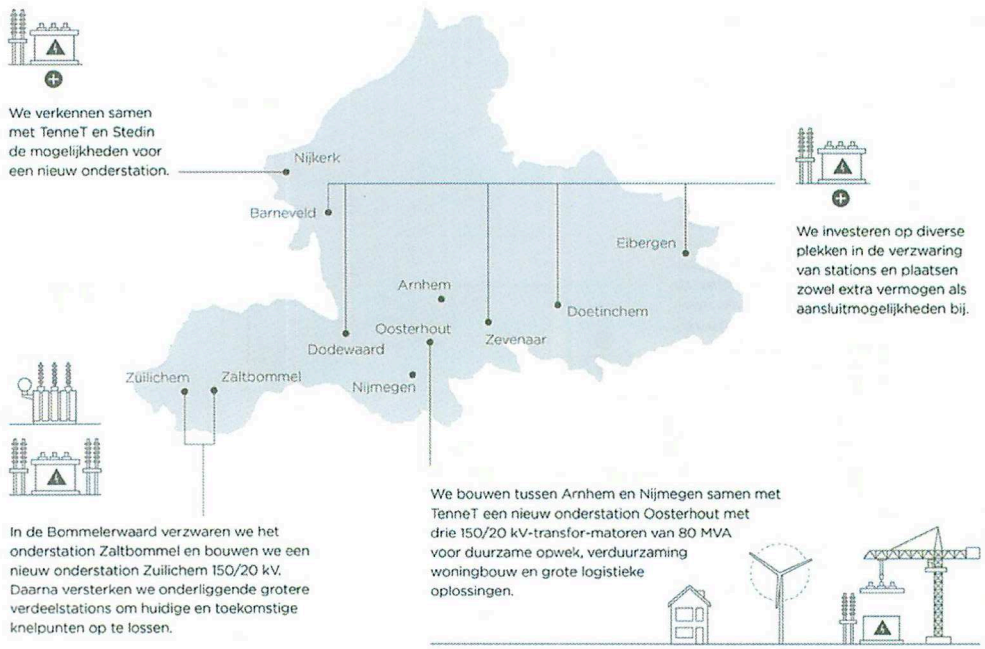

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

De markt waarin Alliander actief is wordt gereguleerd door de ACM

Regulering in Nederland

Als netbeheerder heeft Alliander de wettelijke taak om consumenten en bedrijven dagelijks van gas en elektriciteit te voorzien. Dit moet tegen de voorwaarden die hun basis vinden in de Elektriciteitswet.
De regionale netbeheerders werken in een gereguleerde markt zonder directe concurrentie. Het is immers niet kostenefficiënt om meerdere netten naast elkaar aan te leggen. Gelet op de monopolistische marktstructuur houdt de Autoriteit Consument & Markt (ACM) toezicht.
De ACM is verantwoordelijk voor de regulering van de transmissiesysteembeheerders ("TSO's") en regionale netbeheerders van de elektriciteitsvoorziening en aardgasnetten in Nederland en doet dit middels 3 tot 5-jarige reguleringsperioden.

Regulatorische doelen

- Netwerkbeheerders prikkelen om op een efficiënte manier te opereren
- Voorkomen dat netbeheerders tarieven doorbelasten boven het (efficiënte) kostenniveau
- Netwerkbeheerders een passend rendement op hun investeringen laten maken
- Optimale transportkwaliteit aanmoedigen (voor elektriciteits-RNBs)

Gereguleerde tarifering en rendement

De ACM stelt de maximum transport- en aansluittarieven vast in de tarievenbesluiten. Deze tarieven worden zo vastgesteld dat de aanleg, het beheer en de exploitatie van de energienetten de economische kosten van de investeringen dekt.
De tarieven bestaan uit twee componenten: (i) de kapitaallasten en (ii) de operationele kosten.

- De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en een vermogenskostenvergoeding voor de verschaffers van vreemd en eigen vermogen. De vermogenskostenvergoeding volgt uit het product van de gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet (WACC voor weighted average cost of capital) en de gereguleerde activawaarde (GAW).
- De operationele kosten zijn kosten voor personeel, inkoop van goederen, inkoopkosten bovenliggende netbeheerder en diensten die nodig zijn om de taken uit te voeren.

Toegestane inkomsten RNB's

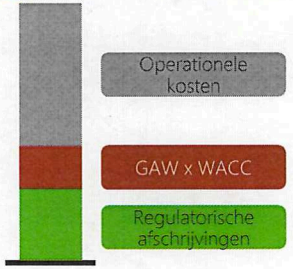

Aan het begin van de reguleringsperiode bepaalt de ACM de GAW en de afschrijvingstermijnen voor verschillende activacategorieën. De afschrijvingen en de vermogenskostenvergoeding worden opgenomen in de maatstafregulering en landen in de tarieven van de netbeheerders. Gedurende de looptijd van de investeringen vindt vergoeding hierover plaats via de tarieven aan klanten, waardoor deze op lange termijn kostendekkend zijn. Bij groei zijn de uitgaven op korte termijn daardoor echter hoger dan de inkomsten.

Sector regulering en financiering van de energietransitie

Simultaan zetten 3 factoren uit de regulering druk op de netto kasstroom van de netbeheerders

Drie simultane effecten

1. Wanneer investeringen sterk stijgen, stijgen de inkomsten niet navenant en neemt de financieringsbehoefte toe op de middellange termijn

2. Wanneer de gereguleerde WACC daalt neemt de financieringsbehoefte verder toe

3. Inkomsten worden bepaald op basis van historische kosten, waardoor deze achterlopen bij toenemende kosten

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Factor 1: Wanneer investeringen sterk stijgen, stijgen de inkomsten niet navenant en neemt de financieringsbehoefte toe

Ideaalcomplex: stabiel patroon investeringen

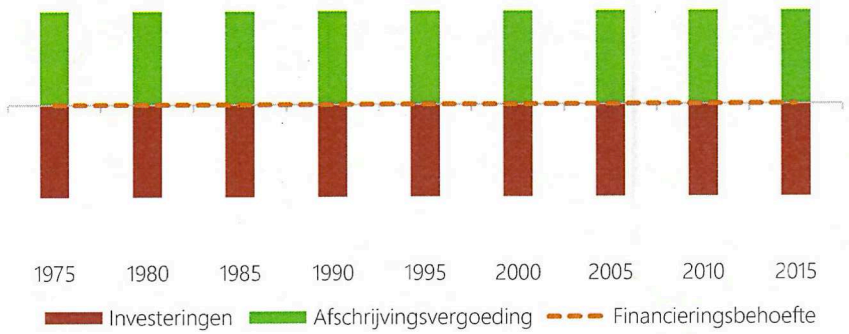

- Inkomsten uit investeringen bestaan uit een vermogenskostenvergoeding plus een vergoeding gelijk aan de afschrijving.
- Bij een stabiel niveau van investeringen lopen de afschrijvingsvergoedingen op tot een niveau waarop ze de nieuwe investeringen volledig dekken. Dit noemen we een ideaalcomplex.

Bron: Strategy & PwC

1

Energietransitie: blijvend hoge investeringen

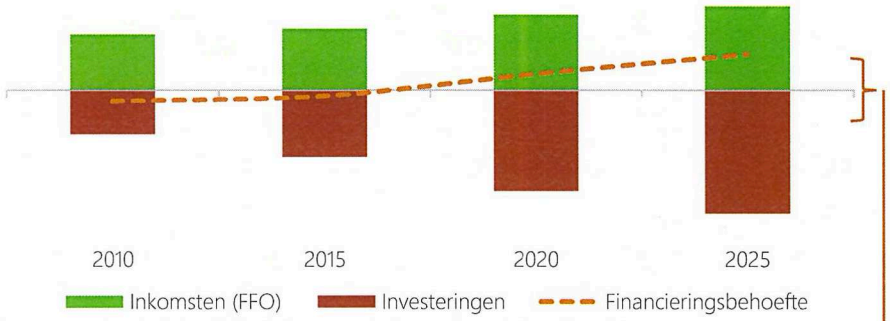

Inkomsten uitgedrukt in FFO (vrije kasstroom). Getoonde grafiek ter illustratie

De financieringsbehoefte zal toenemen door een combinatie van:

- Sterk toenemende investeringen;
- Een lange terugverdientijd (~40 jaar), en;
- Lage rendementen.

Als dit voor een lange periode zo blijft (energietransitie) zal de resulterende financieringsbehoefte blijven toenemen. Deze behoefte wordt ingevuld door het aantrekken van schuld (vreemd vermogen).

Sectorregulering en financiering van de energietransitie

Factor 2 & 3: Een dalende WACC verlaagt de inkomsten. Kosten stijgen maar vergoeding vindt plaats op basis van (lagere) historische kosten

2 Dalende reële WACC en rente

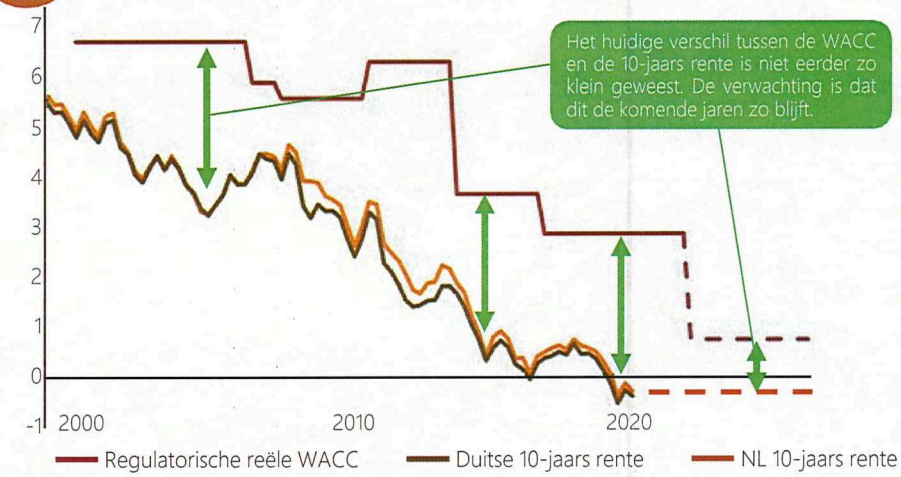

- Een dalende rentestand heeft voordelen, namelijk dat het aantrekken van financiering goedkoper wordt. Echter, voor de regionale netbeheerders heeft het ook nadelen omdat de inkomsten (eg. het gereguleerde tarief en rendement) afnemen. De ACM kijkt daarbij naar de Duitse en Nederlandse rente.
- De ACM stelt deze vergoeding periodiek vast op basis van marktdata. De verwachting is dat voor de komende reguleringsperiode de kapitaalsvergoeding naar beneden wordt bijgesteld. Hierdoor nemen de inkomsten af en zal er dus ook minder beschikbare ruimte zijn voor het financieren van de energietransitie.

Uitgaande van een daling van de gereguleerde WACC vóór belastingen naar 0,7% (structureel laag) in de nieuwe reguleringsperiode.
Bron: Strategy & PwC

3 Stijgende kosten RNB

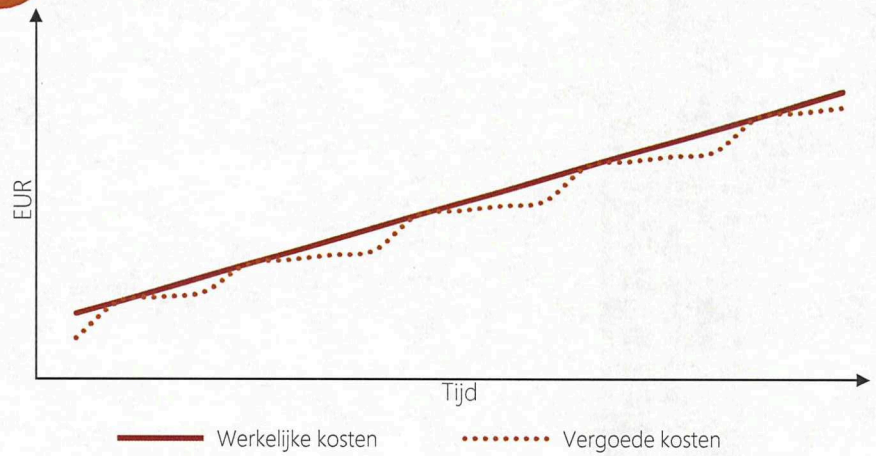

- De kosten die Alliander vergoed krijgt worden bepaald op basis van de gemiddelde historische gemaakte kosten van de netbeheerders.
- Wanneer de kosten een blijvende stijging laten zien, zullen de inkomsten voor de regionale netbeheerders permanent achterblijven, wat een grote impact heeft op het bedrijfsresultaat en daarmee ook op de kredietratio's van Alliander.
- Door het effect van de 'zaagtand' schommelt het beeld enigszins gedurende elke reguleringsperiode. Dit raakt direct het resultaat en daarmee ook de dividenden.

Financieel beleid Alliander

Financieel beleid Alliander

Bijgesteld financieel beleid past bij uitdaging van energietransitie

Financieel beleid ondersteunt strategie Alliander

Het financieel beleid ondersteunt het algemene beleid en de strategie van Alliander. Het beleid richt zich op:

1) het te allen tijde beschikken over voldoende middelen om te kunnen voldoen aan de regulatorische en financiële verplichtingen van de onderneming,
2) een adequaat aandeelhouders rendement en
3) bescherming voor obligatiehouders en andere vreemd vermogen verschaffers, met behoud van financiële draagkracht, discipline, flexibiliteit om te groeien en te investeren in onze onderneming.

Het handhaven van een solide A rating* profiel is een belangrijk onderdeel van het beleid. Zo behoudt Alliander een goede uitgangspositie om tegen gunstige voorwaarden vreemd vermogen aan te trekken en om te kunnen groeien als onderneming. De belangrijkste ratio in het bepalen van de rating is de beschikbare operationele kasstromen ten opzichte van de schuldpositie (FFO/netto schuld).

* *Rating agencies beoordelen bedrijven op hun financiële stabiliteit en de kans op tijdige betaling van aflossing en rente. De hoogst haalbare rating is AAA. Beneden BBB komt een bedrijf in de gevarenzone vanuit het perspectief van kredietverleners. Bij de door Alliander nagestreefde A rating zullen kredietverleners tegen gunstige voorwaarden geld ter beschikking stellen omdat de kans op rentebetaling en aflossing zeer groot is. De ACM gaat in haar tariefregulering ook uit van een A rating.*

Energietransitie heeft geleid tot bijstellen beleid

Door ontwikkelingen vanuit de energietransitie staat met name deze FFO / netto schuld verhouding sterk onder druk:

- De energietransitie vraagt om forse investeringen, waardoor de schuldpositie in rap tempo oploopt. De beschikbare operationele kasstromen (FFO) nemen veel minder snel toe.
- Hierdoor daalt de FFO/netto schuld verhouding. Hoe lager deze ratio, hoe lager de rating en de kredietwaardigheid.
- Het vermogen om meer schuld aan te trekken komt daarmee in gevaar en de rentelasten stijgen.

Tegelijkertijd is er binnen de wens om een solide A rating profiel te handhaven ruimte voor een lagere ondergrens in het eigen beleid. Ook bij een FFO/netto schuld verhouding van ten minste 15% zal dit rating profiel behouden kunnen blijven. Derhalve is in mei 2021 in het financiële beleid de streefwaarde van 20% verlaagd naar 15%.

In de voorwaarden van de obligatielening is overeengekomen dat Alliander de lening kan converteren in aandelen als de FFO/netto schuld ratio structureel onder de 16% komt. Op deze manier wordt geborgd dat er tijdig kan worden ingegrepen indien de FFO/netto schuld ratio dichtbij 15% komt.

De volgende sheets gaan in op de belangrijkste kenmerken van het nieuwe beleid en bieden een toelichting op de wijzigingen.

Financieel beleid Alliander

Kenmerken van bijgesteld beleid en wijzigingen t.o.v. huidig beleid (I)

Algemene uitgangspunten

- Zekerstellen van een adequate omvang van liquide middelen en gecommitteerde kredietfaciliteiten;
- Te allen tijde zeker stellen van toegang tot de kapitaalmarkt;
- Zekerstellen van een gebalanceerd aflossingsschema
- Handhaving van een buffer ten opzichte van reguleringscriteria conform Besluit Financieel Beheer Netbeheer (BFBN) waarbij Alliander niet de grens opzoekt;
- Centrale financiering van bedrijfsonderdelen* en centraal cash management;
- Schulden worden in principe op Alliander N.V. niveau aangetrokken
- Onderdeel van bedrijfsbeleid en strategie;
- Transparante berichtgeving;

De algemene uitgangspunten blijven ongewijzigd.

*) met betrekking tot financiering van non-core activiteiten, van entiteiten waarover Alliander geen 100% control heeft of in andere specifieke gevallen wordt door Treasury, na overleg met de Raad van Bestuur, andere financieringsvormen overwogen.

Financieel kader

- FFO/netto schuld verhouding ≥15%
- Rentedekking ≥ 3,5
- Netto schuldratio ≤ 60%
- Solide A ratingprofiel
- Voldoen aan de regulatorische vereisten voor de netbeheerders (BFBN)

- Minimum FFO/netto schuld ratio is aangepast van 20% naar 15%. Het financieel beleid is en blijft gericht op behoud van een A rating profiel. Het bestaande minimum van 20% is echter strikter dan noodzakelijk voor het A rating profiel. De grens van 15% is meer in lijn met dit profiel en biedt daarmee meer financiële ruimte.

Financieel beleid Alliander

Kenmerken van bijgesteld beleid en wijzigingen t.o.v. huidig beleid (II)

Dividendbeleid

- Stabiel dividend
- Pay-out: 45% van de winst na belastingen, gecorrigeerd voor fair value mutaties, periodieke vergoedingen voor leningen die via het eigen vermogen worden verwerkt en bijzondere posten die niet hebben geleid tot kasstromen, tenzij investeringen of financiële criteria een hogere toevoeging aan de algemene reserves vereisen
- Solvabiliteit minimaal 30%

In het nieuwe beleid wordt verduidelijkt dat de periodieke vergoedingen voor leningen die onder International Financial Reporting Standards (IFRS) als eigen vermogen zijn geclassificeerd, gecorrigeerd worden op de dividendgrondslag. Dit doet recht aan preferente positie van de hybride schuldhouders t.o.v. de aandeelhouders.

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

De verschillende mogelijke financiële instrumenten zijn beoordeeld aan de hand van onderstaande randvoorwaarden en criteria

Randvoorwaarden	Toelichting
Solide credit rating	Gelet op de regulatoire kapitaalvergoeding (vastgesteld door de ACM) streeft Alliander naar tenminste een A-rating.
Aandeelhoudersflexibiliteit	Het instrument moet de flexibiliteit bieden aan aandeelhouders om onafhankelijk van elkaar te besluiten om te participeren.

Criteria aan instrument	Toelichting (NB: er is geen verschillende zwaarte aan de verschillende criteria toegekend)
Effectiviteit	De mate waarin een instrument bijdraagt aan het versterken van het eigen vermogen en behoud van een A-rating. Dit verschilt per instrument, bepaalde instrumenten worden door de rating agencies deels als vreemd vermogen geclassificeerd (geen 100% weging als eigen vermogen).
Financiële flexibiliteit*	Flexibiliteit kan worden bereikt door trapsgewijs kapitaal aan te trekken, de mogelijkheid om schuld naar eigen vermogen te converteren en/of de mogelijkheid om de betaalverplichting (tijdelijk) uit te kunnen stellen.
Fiscale aftrekbaarheid**	In hoeverre komt de vergoeding op het financieel instrument in aanmerking voor een fiscale korting uit hoofde van renteaftrekbaarheid en overige fiscaal relevante aspecten met financiële gevolgen.
Kosten	(i) De hoogte van de verschuldigde vergoeding op het financiële instrument. (ii) De impact op de winst- en verliesrekening en de balans van Alliander.
Eenvoud	De instrumenten verschillen in complexiteit, uitvoerbaarheid, transparantie, in hoeverre overeenstemming nodig is tussen de aandeelhouders, juridische implicaties (e.g. statutenwijziging, onderhandse of notariële akte, goedkeuring AvA) en de transactiekosten gemoeid met het financiële instrument.
Aantrekkelijkheid voor de aandeelhouders***	De mate waarin het interessant is voor de aandeelhouder om te participeren in het instrument.

** Flexibiliteit geniet de voorkeur omdat hierdoor (ceteris paribus) minder beslag wordt gelegd op het vermogen van de aandeelhouders en daarmee wordt een hoger rendement (%) op geïnvesteerd vermogen gerealiseerd.*

*** Dit criterium is enkel van toepassing op instrumenten die een vreemd vermogen karakter hebben (en rente met zich meedragen).*

**** Gedefinieerd als criterium maar inhoudelijk ter beoordeling gelaten door de aandeelhouders.*

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Een overzicht van de mogelijke financiële instrumenten die nader zijn uitgewerkt en onderzocht

A	Instrument	Beschrijving
A	Agiostorting	Eenvoudige vorm van onvoorwaardelijk kapitaal.
B	Gewone aandelen huidige klasse (nieuwe uitgifte)	Recht op zeggenschap en een aandeel in de winst in de vorm van dividend.
C	Gewone aandelen nieuwe klasse met beperking stemrecht (nieuwe uitgifte)	Geven de mogelijkheid om te differentiëren in winst en/of stemrecht t.o.v. bestaande gewone aandelen.
D	(Cumulatief) preferente aandelen	Recht op een vast dividend met voorrang op gewone aandelen.
E	Achtergestelde lening (of 'hybride lening')	Lening met een hogere rentecoupon op basis van het hogere risicoprofiel. Kan (deels) als eigen vermogen classificeren in de berekeningen van vermogensratio's bij rating agencies en (bank)convenanten.
F	Senior lening	Vaste of variabele rentecoupon met ('senior') leningsvoorwaarden en vooraf vastgestelde looptijd.
G	Reverse converteerbare obligatielening	Een lening met optie om te converteren naar aandelen leidend tot een (gelijktijdige) verhoging van het eigen vermogen en verlaging van vreemd vermogen.
	Inhouden dividend	Niet verder beoordeeld omdat dit als zeer onaantrekkelijk voor de aandeelhouders is beoordeeld en conform het financieel beleid van Alliander gestreefd wordt naar bestendige betaling van dividend

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

A: Agiostoring

Eenvoudige vorm van onvoorwaardelijk kapitaal. Uitvoerbaar op voorwaarde dat alle aandeelhouders pro rata participeren in de storting

- \+ Directe versterking van het eigen vermogen
- \+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
- \+ Zeer eenvoudig qua uitvoering

- — Kan alleen plaatsvinden als alle aandeelhouders pro-rata hun aandelen belang mee doen
- — Geen extra vergoeding op de kapitaalstorting
- — Sterk, maar eenmalig signaal naar de kapitaalmarkt

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

B: Gewone aandelen huidige klasse (nieuwe uitgifte)

Deze variant zorgt voor een permanente aanvulling van het eigen vermogen.

\+ Directe versterking van het eigen vermogen

\+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders

— Notariële akte(n) van uitgifte vereist

— Waardering nodig. Indien niet alle aandeelhouders pro rata participeren in de nieuwe uitgifte beperkte wijziging van zeggenschapsverhoudingen.

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

C: Gewone aandelen nieuwe klasse met beperking stemrecht (nieuwe uitgifte)

Deze variant zorgt voor een permanente aanvulling van het eigen vermogen waarbij differentiatie mogelijk is tussen economische rechten en zeggenschap.

+ Directe versterking van het eigen vermogen
+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
+ Bij toetreding van nieuwe aandeelhouders verbreding van de aandeelhoudersbasis (pluspunt voor rating agencies)

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders
— Notariële akte(n) van uitgifte vereist
— Waardering nodig indien niet alle aandeelhouders pro rata participeren in de nieuwe uitgifte
— Statutenwijziging vereist

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

D: (Cumulatief) preferente aandelen

Deze vorm van financiële instrumenten geeft een vast rendement aan aandeelhouders en hebben structuur eigenschappen op basis waarvan kredietbeoordelaars ze (gedeeltelijk) meetellen als eigen vermogen.

+ Wordt niet a priori als 100% eigen vermogen beschouwd en hierdoor is meer kapitaal nodig om dezelfde rating te bewerkstelligen
+ Minder vreemd vermogen en daarmee in de toekomst een hoger dividend
+ Nieuwe klasse aandelen kan als klasse worden ingetrokken met terugbetaling (kapitaal-verminderingsprocedure)

— Sterk maar eenmalig signaal naar de markt door commitment aandeelhouders
— Notariële akte(n) van uitgifte vereist
— Aanvullende laag in vermogensstructuur, derhalve verhoging van complexiteit met subjectieve pricing
— Statutenwijziging vereist
— Leidt tot structurele ongelijkheid c.q. prioriteit voor bepaalde aandeelhouders

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

E: Achtergestelde lening (of 'hybride lening')

Deze lening heeft karakteristieken van zowel vreemd- als eigen vermogen. Deze dient wel te voldoen aan voorwaarden als (i) achtergesteldheid (ii) (zeer) lange looptijd en (iii) uitstelmogelijkheden ten aanzien van rente- en aflosverplichtingen. Dit type lening is verhoudingsgewijs duur en kan ook van de kapitaalmarkt worden aangetrokken.

\+ Telt doorgaans voor 25-75% mee als eigen vermogen afhankelijk van de voorwaarden

\+ Optie uitstel rente en aflossing (bij niet perpetual)

\+ Rente aftrekbaar onder voorwaarden (waaronder niet winstafhankelijk gestructureerd)

\+ Kan ook via de kapitaalmarkt bij derden worden aangetrokken

— Er is meer kapitaal nodig om dezelfde ratingimpact te bewerkstelligen

— Eigen vermogen weging door rating agencies vermindert in de loop van de tijd richting de einddatum

— Hogere rente dan gewone (senior) lening

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

F: Senior lening

Senior lening heeft een lage rentevergoeding maar telt niet mee als eigen vermogen en dus geen verbetering van de kapitaalstructuur. Dit type vermogen zal logischerwijs uit de reguliere kapitaalmarkt worden gehaald.

+ Rente fiscaal aftrekbaar
+ Veruit de voordeligste manier van financieren gezien zeer lage rente standen
+ Pricing en voorwaarden zijn objectief vast te stellen op basis van vergelijkbare transacties in de markt

— Geen versterking van het eigen vermogen
— A-rating blijft bij toenemende behoefte aan financiering niet behouden
— Beperkingen vanuit bankconvenanten en eisen ACM op gebied van solvabiliteit
— Vervroegde aflossing normaliter alleen met betalen van boeterente

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

G Reverse converteerbare obligatielening

Een lening met optie om te converteren naar aandelen leidend tot een (gelijktijdige) verhoging van het eigen vermogen en verlaging van vreemd vermogen. Kan tot conversie veel kenmerken delen met die van een achtergestelde lening. Bij een conversierecht voor Alliander als leningnemer is sprake van een 'reverse convertible'.

+ Rente tot aan conversie fiscaal aftrekbaar
+ Telt tot aan conversie voor een deel mee als eigen vermogen (veelal 50%)
+ Optie geeft flexibiliteit aan Alliander om schuld te verlagen op gewenste timing
+ Relatief hoge rente vergoeding door conversierecht van Alliander en illiquiditeit
+ Sterk signaal aan de markt

— Complexer instrument door optie-element, derhalve meer afstemming nodig met aandeelhouders en rating agencies en fiscus
— Indien conversie niet plaatsvindt vervalt na verloop van tijd de gedeeltelijke behandeling als eigen vermogen
— Voor Alliander relatief duur instrument

Instrumenten voor versterken eigen vermogen

Na een zorgvuldig totstandkomingsproces is gekozen voor de reverse converteerbare hybride obligatielening

Analyse financiële instrumenten

Gegeven de randvoorwaarden met betrekking tot het behoud van een solide credit rating en de gewenste aandeelhoudersflexibiliteit is in samenspraak met de aandeelhouders gekozen voor de reverse convertible hybride obligatielening als voorkeursinstrument.

Reverse converteerbare hybride obligatielening

Deze optie combineert de voor- en nadelen van een hybride lening met die van een reverse converteerbare lening. Het instrument is **effectief** vanwege de conversieoptie voor Alliander naar aandelen (wanneer nodig) en het **vaste rendement voor participerende aandeelhouders** tot het moment van conversie. Bovendien is de rente onder voorwaarden **fiscaal aftrekbaar** voor Alliander. Gegeven de onzekerheid omtrent de timing en omvang van het benodigde kapitaal is flexibiliteit (het kunnen terugbetalen en/of converteren van de lening) van groot belang.

Kenmerken

- Een achtergestelde lening met een lange looptijd
- Vaste rentecoupon
- Mogelijkheid om rentebetalingen uit te stellen. Uitgestelde betalingen zijn te allen tijden betaalbaar, ook als Alliander dividenden uitkeert of andere betalingen doet onder soortgelijke instrumenten
- Met optie voor Alliander om (o.b.v. objectieve triggers) de lening om te zetten in aandelen: eigen vermogen vergroten én schuld verlagen zonder aanvullend kapitaal op te halen.
- Indien de optie niet tussentijds wordt uitgeoefend, bestaat naar keuze van Alliander aan het einde van de looptijd en bij renteherziening de mogelijkheid van aflossing van de hoofdsom.

Kenmerken van voorkeursinstrument

Kenmerken van voorkeursinstrument

Kenmerken van de reverse converteerbare hybride obligatielening

Beknopte kenmerken

Type lening	Reverse converteerbare hybride obligatielening
Leningverstrekkers	Aandeelhouders van Alliander
Hoofdsom	€ 600 miljoen
Looptijd	60 jaar, tenzij eerder afgelost of geconverteerd
Rentevaste periode	Tarief wordt elke 10 jaar vastgezet
Rentevergoeding	Twee werkdagen voor de transactiedatum zal het tarief worden vastgesteld op basis van de basisrente en afgesproken risico-opslag, waarbij de totale rente niet lager dan 0% kan zijn. Afgesproken rente is 1,975% boven 10-year swap rate.
Renteherziening	Voor het eerst in 2031, daarna elke 10 jaar
Cumulatieve rentebetalingen	Er is mogelijkheid tot uitstel rentebetaling, maar rente blijft altijd betaalbaar
Mogelijke aflossing	Door Alliander bij elke renteherziening of eerder onder bepaalde voorwaarden
Conversie	Onder voorwaarden kan de lening door Alliander worden geconverteerd naar aandelen op basis van een waardering van het aandeel op het moment van de conversie
Uitgifte	15 december 2021

Zie ook de volgende pagina en de bijgevoegde leningsdocumentatie (BIJLAGE 2A, 2B en 2C)

Kenmerken van voorkeursinstrument
Reverse converteerbare hybride obligatielening

Overige voorwaarden

- Optionele aflossing en Aflossing bij Speciale Gebeurtenissen:
  - Verlies aftrekbaarheid rente, verlies 50% eigen vermogen toekenning door kredietbeoordelaars en als Alliander reeds 80% van de lening heeft teruggekocht.
- Substitutie of Aanpassing in plaats van een Aflossing bij Speciale Gebeurtenissen[1]
- De overige clausules in de lening zijn standaard clausules voor hybride instrumenten, behalve de conversiemogelijkheid
- De lening is overdraagbaar tussen aandeelhouders, tenzij de overdracht wijzigingen in de zeggenschap tot gevolg heeft
- De renteopslag is marktconform vastgesteld, zie volgende pagina

Conversie van de hybride obligatielening

- Alliander heeft de mogelijkheid om de lening geheel of gedeeltelijk te converteren in aandelen. Dit recht ontstaat wanneer:
  - Alliander een lagere credit rating krijgt dan A (S&P) of A2 (Moody's)
  - Kredietbeoordelaars aankondigen dat de rating naar verwachting op korte termijn onder de A/A2 (creditwatch) zal worden aangepast
  - De FFO/Netto schuld structureel onder 16% komt
  - De gedelegeerde bevoegdheid tot uitgifte van aandelen aan het bestuur van Alliander ongeldig is verklaard, wordt ingetrokken of een resterende geldigheid van 3 maanden of minder heeft.

[1]*Standaard clausules voor een hybride instrument*

Kenmerken van voorkeursinstrument

Indicatieve rente

Toelichting

- Door de interne benchmark methode te combineren met de beschikbare marktdata van de externe benchmark methode kan een prijspunt bepaald worden voor een nieuwe, achtergestelde, hybride lening met een eerste call datum over 10 jaar.

1. De actuele spread boven de swap rate van de huidige hybride lening van Alliander bedraagt circa 0,95% op grond van de huidige single A issue rating. Dit is circa 59 basispunten goedkoper dan vergelijkbare instrumenten met BBB- rating in de markt.
2. De opslag (zonder conversiepremie) in de markt voor 10 jaar is berekend op circa 2,13%. Gecorrigeerd voor het ratingvoordeel voor Alliander van 59 basispunten bedraagt de opslag indicatief 1,55%.
3. De opslag voor het conversie recht (optie element) in de lening is (kwalitatief) bepaald op 20 basispunten op grond van de gewenste triggers voor het conversierecht voor Alliander.
4. De illiquiditeitsopslag voor verminderde verhandelbaarheid van de lening is (kwalitatief) bepaald op 22,5 basispunten. De marktconforme opslag bedraagt daarmee in totaal 1,975%

Prijsbepaling 10-jaars indicatieve rente hybride lening Alliander

	Rente opbouw	
	10-jaars opslag op basis van (BBB-) regresssie-analyse	2,13%
1	Ratingvoordeel	(0,59%)
2	**Indicatieve marktconforme opslag (10 jaar)**	**1,55%**
3	Opslag voor het conversierecht	0,20%
4	Illiquiditeitspremie	0,225%
	Indicatieve gefixeerde all-in spread	**1,975%**
	10-jaars swap rate per 17/5/21	0,14%
	Indicatieve all-in rente converteerbare hybride lening	**2,115%**

Op basis van een actuele 10-jaars swap rate van 0,14% per 17/5/21 bedraagt de indicatieve rente in totaal 2,115% voor Alliander. Swap rate wordt bij het aangaan van de lening definitief vastgesteld op basis van openbare noteringen en kan in december 2021 hoger of lager staan. De opslag van 1,975% staat vast.

Kermerken van het voorkeursinstrument

Procedure in geval van conversie

De lening kan onder bepaalde objectieve omstandigheden worden geconverteerd in gewone aandelen. Deze omstandigheden zijn:
(i) een rating downgrade,
(ii) een credit watch of
(iii) een structurele daling van de FFO/Netto schuld ratio onder de 16%.
In deze situaties heeft Alliander het recht een bedrag van minimaal € 200 miljoen van de uitstaande lening te converteren in aandelen.

Bij conversie wordt het volgende zorgvuldige proces doorlopen:
In samenspraak met een Lenders Committee van de aandeelhouders wordt een onafhankelijke adviseur aangesteld (een Independent Valuation Service Provider)
Deze onafhankelijke adviseur valideert de noodzaak voor conversie, het voorgestelde te converteren bedrag en bepaalt de conversieprijs waartegen leningdelen worden omgezet in aandelen Alliander
Het Lenders Commitee laat met een eigen adviseur een fairness opinion uitvoeren op het werk van de Independent Valuation Service provider
Indien overeenstemming op alle punten vindt conversie plaats.

In geval van een down grade of credit watch situatie wordt hetzelfde proces doorlopen, echter ontbreekt de nadere toets op het te converteren bedrag.

Mogelijk financieel arrangement met de BNG

Financiering bij BNG Bank

Achtergrond BNG Bank

BNG Bank is van en voor de publieke sector. Bij de BNG draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer.

- BNG Bank, waarvan u aandeelhouder bent, is begin 20e eeuw opgericht door Vereniging van Nederlandsche Gemeenten (VNG) om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken
- BNG Bank richt zich specifiek op de publieke sector in Nederland en het vergroten van klantpartnerschap
  - Stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren
- BNG Bank heeft vier *Sustainable Development Goal* doelstellingen waarvan er twee uitstekend aansluiten bij de energietransitie en de uitdaging van Alliander:
  - Betaalbare duurzame energie
  - Duurzame steden en gemeenschappen
- Wat kan BNG Bank voor aandeelhouders van Alliander betekenen wat betreft de deelname in de obligatielening?
  - BNG Bank biedt financiering aan voor alle looptijden tegen zo laag mogelijke prijzen
  - BNG Bank stelt financieringsoplossingen en expertise ter beschikking waarmee klanten hun maatschappelijke doelstellingen realiseren
  - BNG Bank bouwt aan langdurige relaties met stakeholders en speelt proactief in op hun behoeften

Financiering bij BNG Bank

Indicatie van rente tarieven

BNG Bank biedt aandeelhouders financiering tegen aantrekkelijke voorwaarden

BNG faciliteert verschillende type financieringen. Er kan gekozen worden:

- tussen rentevaste geldleningen of leningen met renteaanpassingen naar verloop van tijd (bijvoorbeeld aangepast aan de reguleringsperioden).
- tussen geldleningen met kortere looptijden of leningen met een langere looptijd.
- tussen aflossingsvrije leningen en leningen met lineair of annuïtair aflossingsprofiel.

Voor indicatieve rentetarieven, zie de tabel hiernaast.

(rentetarieven volgen de markt en veranderen per minuut; voor up to date indicaties kunt u contact opnemen met uw accountmanager)

rentevastperiode	Aflossingsvrij	Annuïtair
5 jaar	-/- 0,10%	-/- 0,20%
10 jaar	0,30%	0,05%
20 jaar	0,75%	0,50%
30 jaar	0,80%	0,65%
40 jaar	0,85%	0,75%
50 jaar	0,85%	0,75%

Indicatie van de rentetarieven van BNG Bank
- *tarieven op 28-05-2020*
- *geldig voor gemeenten en provincies*
- *tarieven op basis van contante storting*

Financiering bij BNG Bank

Contactgegevens en proces

Alle gemeenten en provincies zijn reeds klant bij BNG Bank

- Voor het aangaan van een lange termijn financiering t.b.v. een investering in Alliander, adviseren wij om contact op te nemen met de accountmanager van uw gemeente/provincie of te bellen met de accountdesk van BNG Bank:
  tel. 070 – 308 1740
- Of gebruik kan worden gemaakt van de BNG hangt mede af van de financiële situatie bij de Gemeente of Provincie.
- BNG Bank kan en mag u uitdrukkelijk niet adviseren wel of niet tot aankoop van een convertible over te gaan.
- Mocht u interesse hebben in een informatie sessie over verschillende type leningen (met/zonder tussentijdse aflossing, verschillende looptijden, vaste/variabele rente), dan kunt u uw interesse ook bij Alliander kenbaar maken. Bij voldoende gegadigden zullen we in samenwerking met de BNG Bank een webinar organiseren om u te informeren en waar u ook uw vragen kunt stellen.

EINDE

Politieke avond 19 oktober 2021

Vragen:

Kapitaalversterking Alliander

- Heeft de gemeente al meer ervaring met de soort leningen te verstrekken? Zo ja, wat zijn de ervaringen?

Antwoord: De gemeente heeft met het verstrekken van dit type leningen niet direct ervaring.

- Blijft na het verstrekken van de lening het saldo nog positief? Zo ja, Hoeveel in de plus is dat dan?

Antwoord: Het positieve saldo schatkistbankieren vandaag bedraagt ongeveer € 10 miljoen.

- Heeft het verstrekken van de lening financiële gevolgen voor de inwoners van Gemeente Duiven? Zo nee ook niet op langere termijn?

Antwoord: Verstrekken van de lening heeft geen directe financiële gevolgen voor de inwoners van de gemeente. De verwachte financiële gevolgen voor de gemeente zijn weergegeven in de financiële paragraaf van het voorstel.

- Het verzoek is op 31 mei 2021 door Alliander aan de gemeente gestuurd met het verzoek om voor 15 oktober te reageren.
  Waarom wordt dit nu pas ter tafel gebracht?

Antwoord: Alliander heeft in de maanden augustus en september diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd. Deze informatiebijeenkomsten hebben nader inzicht verschaft in de vraag die door Alliander is gesteld.
Overigens heeft Alliander verzocht om een voornemen bekend te maken uiterlijk 15 oktober. Dat voornemen kon blijken uit een raadsvoorstel. Alliander heeft de aandeelhouders ook gevraagd om uiterlijk 1 december een definitief besluit tot deelname bekend te maken. Daarvoor is een raadsbesluit nodig. Uitgifte van de obligatielening is voorzien op 15 december.

Het blijkt dat bij het niet bereiken van de minimale ondergrens van € 550 milj dat Alliander het recht heeft om van de voorgenomen lening af te zien. De kapitaalstructuur moet dan op een andere manier worden versterkt waarbij de inhouding van dividend voor de hand ligt.

- Is het al bekend of er een grote bereidheid tot deelname bij andere aandeelhouders is? De termijn van uiterlijk 15 okt. is inmiddels voorbij.

Antwoord: Het overgrote deel van de aandeelhouders heeft, volgens informatie die wij hebben ontvangen, aangegeven het verzoek tot kapitaalversterking te steunen.

Gemeente Duiven

Memo

Betreft: Kapitaalversterking Alliander
Datum: 20 oktober 2021

Tijdens de politieke avond op 19 oktober jl. is gesproken over de looptijd van de lening aan Alliander en de voorwaarden waaronder deze lening kan worden omgezet in aandelen.
In aanvulling op de mondeling gegeven antwoorden wijs ik u nog op de onderstaande vragen en antwoorden die door Alliander zijn gepubliceerd over dit thema.

Mr. H.B. (Huub) Hieltjes
Burgemeester

1) In hoeverre zit aan de aandeelhouder aan de lening vast? Is dit daadwerkelijk voor een periode van 60 jaar?

De 60 jaar is een theoretische looptijd en een technische vereiste vanuit de rating bureaus. Om de lening bij uitgifte al voor de beoordeling van de kredietwaardigheid voor 50% te kunnen kwalificeren als eigen vermogen, moet de lening achtergesteld zijn en een zeer lange looptijd hebben.

Indien de gesprekken met het Rijk niets opleveren en er geen extra ruimte voor de netbeheerders ontstaat, gaan we er vanuit dat de lening binnen 10 jaar worden geconverteerd. De huidige verwachting is dat er in 2025 € 400 miljoen wordt geconverteerd en in 2028 de resterende € 200 miljoen.

Mocht de lening binnen 10 jaar niet geconverteerd worden dan heeft Alliander het recht om de lening af te lossen. Een reden hiervoor kan zijn dat Alliander verwacht dat de lening niet meer geconverteerd gaat worden. Omdat het relatief dure financiering betreft, is er dan geen prikkel meer om de lening te handhaven. Doet zij dit niet dan loopt de lening door maar zal de rente wel opnieuw voor een 10-jarige periode worden vastgesteld. In theorie kan de lening zo tot maximaal zestig jaar doorlopen, maar dit is gezien eerder genoemde omstandigheden (zoals de grote financieringsbehoefte) zo goed als uitgesloten.

2) Wat zijn de belangrijkste voorwaarden voor het recht op conversie naar aandelen voor Alliander?

De belangrijkste voorwaarden voor conversie zijn:

- als de A rating in gevaar komt en de financiële ratio FFO/Netto schuldpositie onder de 16% komt, en
- bij een neerwaartse bijstelling van de rating (rating downgrade) of een aankondiging van een op korte termijn verwachte neerwaartse bijstelling van de rating (rating on credit watch negative). Met andere woorden als de rating agencies aangeven dat de kredietwaardigheid van Alliander per direct of naar verwachting op korte termijn een belangrijke neerwaartse bijstelling krijgt.

Met de Grootaandeelhouders zijn expliciete afspraken gemaakt om te voorkomen dat conversie plaatsvindt bij een tijdelijke daling van de FFO/Netto schuldpositie. De noodzaak voor conversie moet door een onafhankelijke adviseur worden gevalideerd. Voor meer details wordt verwezen naar de leningsdocumentatie.

3) Wat is het verwachte rendement na conversie?

Op basis van de huidige projecties van winstgevendheid na conversie verwachten we een variabel en niet gegarandeerd rendement in dezelfde orde grootte als de rente op de lening. Winstgevendheid is van veel factoren afhankelijk o.a. van de ontwikkeling van de gereguleerde kapitaalkostenvergoeding (WACC) en de investeringen, het is dus niet gegarandeerd.

Onderwerp	Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen		
Ondertitel	De gemeenteraad wordt om akkoord gevraagd om drie openbare parkeerplaatsen te verkopen aan een bewoner in Groessen.		
Portefeuillehouder	Spaargaren	Zaaknummer	Z/21/084890
Behandelend ambtenaar	Joris Finke – j.finke@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Drie parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan (ter hoogte van Rijsakkers 10) in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid door middel van het nemen van bijgevoegd onttrekkingsbesluit.		
Historie	Door een fout in het proces is de grond reeds verkocht. Om alsnog de juiste procedurele weg te behandelen wordt de gemeenteraad alsnog om een onttrekkingsbesluit gevraagd.		
Termijn	Er is geen formele deadline. Het is voor de bewoner die de parkeervakken aangekocht heeft wel prettig als er duidelijkheid komt over de situatie.		

Politieke Avond	19 oktober 2021		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C.M.M. Koning	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Omgeving	35 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Het debat kan gaan over de vraag of de gemeenteraad akkoord is met de verkoop. Belangrijk is waarschijnlijk ook de vraag wat dit doet met de status van de overige parkeervakken in wijk en hoe de buurt staat tegenover de verkoop. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 19 oktober	Het raadsvoorstel kan als hamerstuk naar de raadsvergadering van 9 november. Alle aanwezige fracties zijn voor het voorstel. Er zijn dus geen moties of amendementen aangekondigd. Er waren bij de ronde tafel diverse inwoners aanwezig: 1. De bewoners van Rijsakkers 10 die de parkeervakken van de gemeente gekocht heeft (Dhr. Willems) 2. 3 nabije omwonenden die in dezelfde situatie zitten als Dhr. Willems en

	ook interesse hebben om de parkeervakken te kopen zodat hun tuin vergroot kan worden. De wethouder benadrukt dat er sprake is van een procedurefout: de raad had eerst een onttrekkingsbesluit moeten nemen en daarna had de verkoop pas plaats kunnen vinden. Als betrouwbare overheid wil hij niet terugkomen op de verkoop met Dhr. Willems waardoor er (alsnog) een raadsvoorstel ligt om de verkoop mogelijk te maken en de parkeervakken aan de openbaarheid te onttrekken. Als de raad een besluit heeft genomen (op 9 november) kunnen inwoners nog bezwaar aantekenen tegen het besluit. Als de andere 3 belangstellenden een verzoek indienen wordt dit door de wethouder beoordeeld. • De wethouder zegt toe dat de drie belangstellenden samen één verzoek kunnen indienen om de parkeervakken te kunnen kopen. Hij adviseert hierbij om ook de mening van de buurt te betrekken. • Ook zegt de wethouder een inspanningsverplichting toe om werk te maken van deze casus. De wethouder kan niet vooraf toezeggen dat hij positief staat tegenover verkoop richting de andere drie belangstellenden. Het is *niet* zo dat de andere belangstellenden geen kans maken omdat er expliciet in het raadsvoorstel van dit individuele geval staat dat er een fout is gemaakt. Er wordt gevraagd of het raadsbesluit nog nodig is nu de verkoop juridisch al in kannen en kruiken zit. De grond blijft echter openbare grond -ongeacht wie de eigenaar is- dus om het aan de openbaarheid te onttrekken is een raadsbesluit nog steeds nodig. Zetel Nooijen, D66 en Zetel Arends zijn niet als tafeldeelnemer aanwezig. PvdA is akkoord en komt met een initiatiefvoorstel als de wethouder zelf geen overeenkomst kan treffen met de andere 3 belanghebbenden. SP, VVD en Lokaal Alternatief geven tijdens het debat expliciet aan dat er voor de andere 3 belanghebbenden ook een goede oplossing moet worden gevonden.
Raadsvergadering	9 november 2021

ZFE1FEA9C91

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/084890/201530068
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Joris Finke
Team : Realisatie & Beheer
Telefoonnr. 3551

Samenvatting

Er is een verzoek binnengekomen bij de gemeente Duiven voor het aankopen van een drietal parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen door bewoner van Rijsakkers 10. Deze parkeervakken zijn gelegen aan het perceel van Rijsakkers 10. Vanuit Realisatie & Beheer zijn geen bezwaren tegen het onttrekken aan de openbaarheid van deze parkeerplaatsen. Om de parkeervakken te kunnen onttrekken aan de openbaarheid is het noodzakelijk om een onttrekkingsbesluit te nemen.

Beslispunten

1. Drie parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan (ter hoogte van Rijsakkers 10) in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid door middel van het nemen van bijgevoegd onttrekkingsbesluit.

Aanleiding

Er is een verzoek binnengekomen bij de gemeente Duiven voor het aankopen van een drietal parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen, door de bewoner van Rijsakkers 10. Deze parkeervakken zijn gelegen aan het perceel van Rijsakkers 10 en de bewoner wenst deze parkeervakken te betrekken bij het perceel. Om tot deze parkeerplaatsen te verwijderen en te betrekken bij het perceel van Rijsakkers 10 is het noodzakelijk deze parkeervakken te onttrekken aan de openbaarheid.

Planning

Nadat het onttrekkingsbesluit definitief is, na afloop van de bezwaarperiode en afhandeling van eventuele bezwaren, zal de nieuwe eigenaar dit perceel met het drietal parkeervakken bij zijn kavel betrekken. Kadastraal hoeven er verder geen aanpassingen meer doorgevoerd te worden.

Beoogd effect

Met het onttrekken van deze parkeervakken aan de openbaarheid tegemoet te komen aan het verzoek van de bewoner van Rijsakkers 10.

Argumenten

1.1 *Huidige parkeervakken voldoen niet aan de richtlijnen*
De huidige parkeervakken aan de Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 hebben een beperkte breedte van 2,30 meter. Conform de richtlijnen van het CROW is de gewenste minimale breedte van haaksparkeervakken 2,40 meter.

1.2 *Parkeervakken zijn slecht bereikbaar*
De parkeervakken aan de Diesfeldtlaan liggen ingeklemd in het perceel van Rijsakkers 10. Het perceel van Rijsakkers 10 wordt op de erfgrens gescheiden van de parkeervakken door middel van hagen. De situering van deze parkeervakken in combinatie met de in punt 1.1 benoemde beperkte breedte van de parkeervakken maakt dat de parkeervakken slecht bereikbaar zijn, voornamelijk tijdens het in- en uitstappen. Daarnaast is het door de ligging van de parkeervakken in combinatie met de breedte zo goed als onmogelijk om alle parkeervakken tegelijkertijd te gebruiken.

1.3 *Nauwelijks tot geen sociale controle*
Vanuit de nabijgelegen woningen of wegen zijn deze parkeervakken niet tot nauwelijks zichtbaar. Hierdoor is de kans dat er vandalisme plaatsvindt aan de voertuigen die hier geparkeerd staan groter.

1.4 *Verwijderen parkeervakken leidt niet tot een parkeerprobleem*
Het verwijderen van deze parkeervakken leidt niet tot een parkeerprobleem. Uit het parkeeronderzoek (uitgevoerd in december 2020) blijkt dat deze parkeervakken niet tot nauwelijks worden gebruikt. De parkeerdruk in een straal van 100 meter rond deze parkeervakken ligt momenteel op 38%. Na verwijdering van deze parkeervakken stijgt de parkeerdruk naar 40%. Een parkeerdruk van 85% accepteert de gemeente als maximale parkeerdruk. Hoger is niet wenselijk. Met het verwijderen van deze drie parkeervakken ontstaat dus geen parkeerprobleem. Ook wanneer de bewoners van Rijsakkers 9, 11 en 12 de parkeervakken gelegen aan hun kavel zouden aankopen (zelfde soort situatie), dan ontstaat er nog steeds geen parkeerprobleem. De parkeerdruk ligt nog steeds ver onder de 85%.

Kanttekeningen

2.1 *Door een fout in het proces is de grond reeds verkocht*
De grond is reeds verkocht aan de bewoner van Rijsakkers 10. In deze zaak is een procesfout gemaakt, welke wordt betreurd. Het onttrekkingsbesluit had genomen moeten worden voorafgaand aan de verkoop van de grond. Deze procesfout heeft geen invloed gehad op het advies van de betrokken ambtenaren.

Financiële paragraaf

De grond is verkocht tegen een tarief van €75,-- per vierkante meter. De oppervlakte van het perceel bedraagt 42 vierkante meter. De opbrengsten voor de gemeente Duiven als gevolg van de verkoop van de grond bedragen daarmee €3.150,--. De gemeente Duiven heeft verder geen kosten aan het onttrekken en verwijderen van deze parkeerplaatsen.

Participatie en communicatie

De omwonenden zijn geïnformeerd door middel van een brief met daarin het voornemen en de afwegingen van de gemeente Duiven om de betreffende parkeerplaatsen te onttrekken aan de openbaarheid. In de brief is tevens aangegeven wat de mogelijkheden zijn om bij de gemeenteraad in te spreken. Naast de mogelijkheden tot inspreken bij de gemeenteraad is het ook mogelijk voor belanghebbenden om bezwaar aan te tekenen tegen het raadsbesluit nadat deze genomen is.

Intergemeentelijke samenwerking

N.V.T.

Bijlagen
201530073 – Concept raadsbesluit onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen;
201530071 – Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen.

Duiven 28 september 2021,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1FEA9C91

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/084890/201530068

Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Joris Finke

Team : Realisatie & Beheer

Telefoonnr. 3551

Samenvatting

Er is een verzoek binnengekomen bij de gemeente Duiven voor het aankopen van een drietal parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen door bewoner van Rijsakkers 10. Deze parkeervakken zijn gelegen aan het perceel van Rijsakkers 10. Vanuit Realisatie & Beheer zijn geen bezwaren tegen het onttrekken aan de openbaarheid van deze parkeerplaatsen. Om de parkeervakken te kunnen onttrekken aan de openbaarheid is het noodzakelijk om een onttrekkingsbesluit te nemen.

Beslispunten

1. Drie parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan (ter hoogte van Rijsakkers 10) in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid door middel van het nemen van bijgevoegd onttrekkingsbesluit.

Aanleiding

Er is een verzoek binnengekomen bij de gemeente Duiven voor het aankopen van een drietal parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen, door de bewoner van Rijsakkers 10. Deze parkeervakken zijn gelegen aan het perceel van Rijsakkers 10 en de bewoner wenst deze parkeervakken te betrekken bij het perceel. Om tot deze parkeerplaatsen te verwijderen en te betrekken bij het perceel van Rijsakkers 10 is het noodzakelijk deze parkeervakken te onttrekken aan de openbaarheid.

Planning

Nadat het onttrekkingsbesluit definitief is, na afloop van de bezwaarperiode en afhandeling van eventuele bezwaren, zal de nieuwe eigenaar dit perceel met het drietal parkeervakken bij zijn kavel betrekken. Kadastraal hoeven er verder geen aanpassingen meer doorgevoerd te worden.

Beoogd effect

Met het onttrekken van deze parkeervakken aan de openbaarheid tegemoet te komen aan het verzoek van de bewoner van Rijsakkers 10.

Argumenten

1.1 Huidige parkeervakken voldoen niet aan de richtlijnen
De huidige parkeervakken aan de Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 hebben een beperkte breedte van 2,30 meter. Conform de richtlijnen van het CROW is de gewenste minimale breedte van haaksparkeervakken 2,40 meter.

1.2 Parkeervakken zijn slecht bereikbaar
De parkeervakken aan de Diesfeldtlaan liggen ingeklemd in het perceel van Rijsakkers 10. Het perceel van Rijsakkers 10 wordt op de erfgrens gescheiden van de parkeervakken door middel van hagen. De situering van deze parkeervakken in combinatie met de in punt 1.1 benoemde beperkte breedte van de parkeervakken maakt dat de parkeervakken slecht bereikbaar zijn, voornamelijk tijdens het in- en uitstappen. Daarnaast is het door de ligging van de parkeervakken in combinatie met de breedte zo goed als onmogelijk om alle parkeervakken tegelijkertijd te gebruiken.

1.3 Nauwelijks tot geen sociale controle
Vanuit de nabijgelegen woningen of wegen zijn deze parkeervakken niet tot nauwelijks zichtbaar. Hierdoor is de kans dat er vandalisme plaatsvindt aan de voertuigen die hier geparkeerd staan groter.

1.4 Verwijderen parkeervakken leidt niet tot een parkeerprobleem
Het verwijderen van deze parkeervakken leidt niet tot een parkeerprobleem. Uit het parkeeronderzoek (uitgevoerd in december 2020) blijkt dat deze parkeervakken niet tot nauwelijks worden gebruikt. De parkeerdruk in een straal van 100 meter rond deze parkeervakken ligt momenteel op 38%. Na verwijdering van deze parkeervakken stijgt de parkeerdruk naar 40%. Een parkeerdruk van 85% accepteert de gemeente als maximale parkeerdruk. Hoger is niet wenselijk. Met het verwijderen van deze drie parkeervakken ontstaat dus geen parkeerprobleem. Ook wanneer de bewoners van Rijsakkers 9, 11 en 12 de parkeervakken gelegen aan hun kavel zouden aankopen (zelfde soort situatie), dan ontstaat er nog steeds geen parkeerprobleem. De parkeerdruk ligt nog steeds ver onder de 85%.

Kanttekeningen

2.1 Door een fout in het proces is de grond reeds verkocht
De grond is reeds verkocht aan de bewoner van Rijsakkers 10. In deze zaak is een procesfout gemaakt, welke wordt betreurd. Het onttrekkingsbesluit had genomen moeten worden voorafgaand aan de verkoop van de grond. Deze procesfout heeft geen invloed gehad op het advies van de betrokken ambtenaren.

Financiële paragraaf

De grond is verkocht tegen een tarief van €75,-- per vierkante meter. De oppervlakte van het perceel bedraagt 42 vierkante meter. De opbrengsten voor de gemeente Duiven als gevolg van de verkoop van de grond bedragen daarmee €3.150,--. De gemeente Duiven heeft verder geen kosten aan het onttrekken en verwijderen van deze parkeerplaatsen.

Participatie en communicatie

De omwonenden zijn geïnformeerd doormiddel van een brief met daarin het voornemen en de afwegingen van de gemeente Duiven om de betreffende parkeerplaatsen te onttrekken aan de openbaarheid. In de brief is tevens aangegeven wat de mogelijkheden zijn om bij de gemeenteraad in te spreken. Naast de mogelijkheden tot inspreken bij de gemeenteraad is het ook mogelijk voor belanghebbenden om bezwaar aan te tekenen tegen het raadsbesluit nadat deze genomen is.

Intergemeentelijke samenwerking

N.V.T.

Bijlagen
201530073 – Concept raadsbesluit onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen;
201530071 – Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen.

Duiven 28 september 2021,

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1FEF62A1

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/084890/201530073

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Raadsbesluit onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 Groessen

Samenvatting

Er is een verzoek binnengekomen bij de gemeente Duiven voor het aankopen van een drietal parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen door bewoner van Rijsakkers 10. Deze parkeervakken zijn gelegen aan het perceel van Rijsakkers 10. Vanuit Realisatie & Beheer zijn geen bezwaren tegen het onttrekken aan de openbaarheid van deze parkeerplaatsen. Om de parkeervakken te kunnen onttrekken aan de openbaarheid is het noodzakelijk om een onttrekkingsbesluit te nemen.

De raad besluit

1. Drie parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan (ter hoogte van Rijsakkers 10) in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid door middel van het nemen van een onttrekkingsbesluit.

De raad van de gemeente Duiven,

de griffier	de voorzitter
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

ONTTREKKINGSBESLUIT

Besluit tot onttrekking aan de openbaarheid van 3 parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan t.h.v. Rijsakkers 10 in Groessen, gelegen in de gemeente Duiven.

Gemeenteraad van de gemeente Duiven,

Gelet op:

- Artikelen 9 en 11 van de Wegenwet op grond waarvan de gemeenteraad bevoegd is een onttrekkingsbesluit te nemen. Ook afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing.

Overwegende:

- dat er voldoende gewichtige redenen voor dit besluit aanwezig zijn en het algemeen belang zich niet tegen dit besluit verzet, zie onderstaande motivering.

Is het gewenst om:

3 openbare parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan in Groessen, ter hoogte van Rijsakkers 10, aan de openbaarheid te onttrekken.

Motivering onttrekkingsbesluit:
Dat er een verzoek is binnengekomen bij de gemeente Duiven van de bewoner van Rijsakkers 10 in Groessen voor het kopen van een drietal parkeerplaatsen die tegen het perceel van Rijsakkers 10 aanliggen. Dat de gemeente onderzoek heeft gedaan naar de gevolgen van het onttrekken (en dus verwijderen) van deze parkeerplaatsen. Dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen dat er geen bezwaren tegen de verkoop van deze parkeerplaatsen. Hierbij zijn de volgende overwegingen in acht genomen:

- Uit parkeeronderzoek blijkt dat deze parkeervakken niet tot nauwelijks gebruikt worden. De parkeerdruk in een straal van 100 meter rond deze parkeervakken ligt momenteel op 38%. Na het verwijderen van deze parkeervakken stijgt de parkeerdruk naar 40%. Bij een parkeerdruk van boven de 85% is er pas sprake van een parkeerprobleem. Er ontstaat dus geen parkeerprobleem door het verwijderen van deze parkeervakken. Ook wanneer de bewoners van Rijsakkers 9, 11 en 12 de parkeervakken gelegen aan hun kavel zouden aankopen (zelfde soort situatie) dan ontstaat er nog steeds geen parkeerprobleem.

- De huidige parkeervakken voldoen niet aan de richtlijnen. De parkeervakken zijn 2,30 meter breed en daarmee erg krap. Het heeft de voorkeur parkeervakken aan te leggen van minimaal 2,50 meter breed. In de parkeernormennota van de gemeente is tevens opgenomen dat 2,50 meter breedte voor haaksparkeervakken de minimale maatvoering is.

- De parkeervakken liggen ingeklemd in het perceel van Rijsakkers 10. Dit perceel wordt afgeschermd van de openbare weg door middel van hagen. De ligging van de parkeervakken in combinatie met de beperkte afmeting van de parkeervakken maakt het lastig om fatsoenlijk in en uit een geparkeerde auto te kunnen stappen. De beperkte

afmeting van de parkeervakken maakt het daarnaast zo goed als onmogelijk om alle parkeervakken tegelijkertijd te gebruiken.

Het voorliggende besluit voorziet in het onttrekken aan de openbaarheid van de drie parkeerplaatsen gelegen aan de Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 in Goessen in de gemeente Duiven.

Overwegende dat:

- omwonenden van aangrenzende percelen en/of eigenaren van de grondpercelen voor het nemen van dit onttrekkingsbesluit geïnformeerd zijn over het opheffen van de genoemde parkeerplaatsen.
- er met het opheffen van deze 3 parkeerplaatsen geen parkeerprobleem ontstaat en de bereikbaarheid van omwonenden gewaarborgd blijft.
- gelet hierop er voldoende gewichtige redenen zijn voor dit besluit in algemeen belang van de openbare veiligheid ter plaatse.

Besluit

1. De 3 parkeerplaatsen gelegen aan de Diesfeldtlaan ter hoogte van Rijsakkers 10 in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid.

Situatieschets

Figuur 1: Omgeving Rijsakkers 10

Melding GS
Dit besluit wordt conform artikel 9 lid 2 van de Wegenwet medegedeeld aan de Gedeputeerde Staten.

Vaststelling
Aldus vastgesteld te Duiven, op 9 november 2021

De raad van de gemeente Duiven,

de griffier	de voorzitter
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Ter inzage
Dit onttrekkingsbesluit ligt voor een ieder ter inzage in het Gemeenteblad, welke is in te zien op www.officiëlebekendmakingen.nl

Rechtsmiddelen
Indien u het niet eens bent met dit besluit dan kunt u hiertegen binnen zes weken, ingaande de dag na de datum van verzending van deze brief, een bezwaarschrift indienen bij het college van burgemeester en wethouders, Postbus 6, 6920 AA Duiven. Het bezwaarschrift dient uw naam en adres te vermelden en voorzien te zijn van uw handtekening; tevens moet u aangeven tegen welk besluit u bezwaar maakt en de redenen van uw bezwaar. Bent u van mening dat er sprake is van een spoedeisend belang dan kunt u tevens een verzoek om een voorlopige voorziening richten aan de Voorzieningenrechter, rechtbank Arnhem, Postbus 9030, 6800 EM Arnhem. Voor een dergelijk verzoek is griffiegeld verschuldigd.

Vragen fractie PvdA Duiven Politieke Avond 19 oktober 2021

Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen

1. Is er geleerd van de fout die aan dit raadsvoorstel ten grondslag ligt en hoe kan deze procesfout in de toekomst voorkomen worden?
   Door fouten in de communicatie is deze fout ontstaan. De processen die lopen om de ambtelijke organisatie door te ontwikkelen dragen bij aan het oplossen van dit probleem. De betrokken afdelingen zijn nu op de hoogte van de procedure rond het onttrekken van verkeersruimte aan de openbaarheid.

Onderwerp	Initiatiefvoorstel referendum Vitaal Centrum Duiven fase IV		
Ondertitel	In dit initiatiefvoorstel van D66 en Zetel Nooijen wordt voorgesteld om een referendum te houden over de invulling van fase IV (bouwperceel naast Remigiusplein).		
Portefeuillehouder	Spaargaren	Zaaknummer	Z21/085650
Behandelend ambtenaar	Voor wat betreft initiatiefvoorstel: Griffie Duiven. Griffie@duiven.nl Voor wat betreft dossier Vitaal Centrum Duiven: Evelien Haak. E.haak@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Conform de Referendumverordening 2006 van de gemeente Duiven een raadplegend referendum te organiseren over de verschillende voorstellen voor invulling van Fase IV Vitaal Centrum Duiven. 2. De kosten voor het houden van het referendum te onttrekken aan de Algemene reserve, aangezien de bestemmingsreserve "Referenda" is opgeheven en de middelen daaruit in de Algemene reserve zijn gestort. 3. Het referendum niet later dan in januari/februari 2022 te organiseren.		
Historie	Het plan Vitaal Centrum Duiven betreft een breed plan voor heel het centrum. Dat plan is gefaseerd uitgevoerd en bijna afgerond. Fase IV staat nog open: dat betreft het bouwterrein/grasveld midden in het centrum naast het Remigiusplein. Het college was van plan om de gemeenteraad voor te stellen om hier appartementen van organisatie woonzorg neer te laten zetten. Vanuit de samenleving werden echter alternatieve plannen aangereikt en het college heeft besloten om die plannen ook uit te laten werken waardoor er verschillende opties zijn voor de uitvoering van fase IV. Op 4 oktober zijn deze plannen gepresenteerd aan de inwoners van Duiven. We zitten nu op het moment dat het college een nieuw raadsvoorstel gaat voorleggen waarin de varianten zijn meegenomen. Vooruitlopend op dit raadsvoorstel zijn D66 en Zetel Nooijen met een initiatiefvoorstel gekomen om de varianten voor te leggen aan de inwoners d.m.v. referendum.		
Termijn	Het is wenselijk dat de gemeenteraad een besluit neemt over het initiatiefvoorstel voordat de behandeling van Vitaal Centrum Duiven over Fase IV start. Dit betekent besluitvorming op de eerstvolgende normale raadsvergadering op 9 november.		

Politieke Avond	2 november		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. Holtus	W. Bosch	Raadzaal	Omgeving	60 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. Het college is in de gelegenheid geweest om een zienswijze te schrijven over het initiatiefvoorstel. Zij staan negatief tegenover een referendum. Voor de argumenten verwijs ik u naar de zienswijze die bij de stukken is gevoegd. De kernvraag is dus: wil de meerderheid van de gemeenteraad een referendum			

	over de invulling van fase IV? De discussie gaat nu dus nog *niet* over de invulling van fase IV en welk plan het beste is. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel	Tijdens de ronde tafel licht Zetel Nooijen het initiatiefvoorstel nader toe. Er zijn verschillende inwoners die deelnemen aan de ronde tafel. Mevrouw Snaas onderbouwt de noodzaak van een referendum en reageert op het standpunt van het college om een referendum juist te ontraden. Verder wordt gesproken over hoe de (beperkte) omvang van het project zich verhoudt tot de zwaarte van het houden van een referendum. Ook wordt stilgestaan bij de verordening als kader. De heer Van de Berk gaat in op het proces rondom het plan Woonzorg. Tijdens de debattafel is (mede vanwege de kosten verbonden aan een referendum) gesproken over andere vormen van volksraadpleging zoals een enquête. Nogmaals wordt stilgestaan bij de omvang van het project in vergelijking tot andere actuele projecten en waarom daar geen referendum wordt voorgestaan. ZN overweegt een motie of amendement op haar eigen initiatiefvoorstel. Het onderwerpt wordt als hamerstuk geagendeerd met de mogelijkheid dat ZN alsnog met een motie of amendement komt tijdens de vaststelling van de agenda. Hamerstuk 9 november 2021.
Raadsvergadering	9 november 2021

D66 duiven

Nooijen

INITIATIEFVOORSTEL

Zaak- & documentnr. : D66/2021/I-03 (Z/21/085650 / 201529322)

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV"

Samenvatting

Zoals het er nu naar uitziet zijn er vier voorstellen die gaan over de invulling van Fase IV van het Vitaal Centrum Duiven. In 2008 is er een raadplegend referendum gehouden over de brede invulling van het Vitaal Centrum Duiven, maar de uitkomsten daarvan moeten - inmiddels vijftien jaar later - met inachtneming van de initiatieven vanuit de samenleving voor de vierde fase nog eens kritisch tegen het licht gehouden worden. Kiesgerechtigde inwoners van de gemeente Duiven moeten de gelegenheid krijgen om de raad, middels een raadgevend referendum, te adviseren over de vier plannen die gepresenteerd worden. Derhalve wordt voorgesteld om, nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022, een referendum over dit onderwerp te laten plaatsvinden.

Beslispunten

Gelezen het initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV" besluit de gemeenteraad:

1. Conform de Referendumverordening 2006 van de gemeente Duiven een raadplegend referendum te organiseren over de verschillende voorstellen voor invulling van Fase IV Vitaal Centrum Duiven.
2. De kosten voor het houden van het referendum te onttrekken aan de Algemene reserve, aangezien de bestemmingsreserve "Referenda" is opgeheven en de middelen daaruit in de Algemene reserve zijn gestort.
3. Het referendum niet later dan in januari/februari 2022 te organiseren.

Aanleiding

Wettelijk kader

Artikel 147 en 149 Gemeentewet geven de gemeenteraad van Duiven een algemeen verordende bevoegdheid. Deze bevoegdheid is in 2006 gebruikt om de Referendumverordening 2006 in het leven te roepen en deze verordening is tot op heden nog steeds van kracht. Binnen de kaders van de Referendumverordening 2006 bestaat derhalve de ruimte om een raadgevend referendum, op voorstel van de raad [art. 7 Referendumverordening 2006], te organiseren.

Inhoudelijke aanleiding

Op dit moment ligt er een plan van Woonzorg Nederland voor de invulling van Fase IV VCD klaar, dat - zoals nu gepland - in december 2021 in de raad behandeld zou worden. Daarnaast zijn, samen met een groep inwoners, drie alternatieve voorstellen ontwikkeld om op een andere wijze invulling te geven aan Fase IV VCD. Nu de besluitvorming dichterbij

komt kan de gemeenteraad besluiten om, alvorens een definitief besluit te nemen, de verschillende alternatieven als keuzes voor te leggen aan de kiesgerechtigden van de gemeente Duiven. Dat is dan ook hetgeen dit initiatiefvoorstel beoogt te doen: het [doen] organiseren van een raadplegend referendum over de vier alternatieven.

Art. 4, lid 1 Referendumverordening 2006 biedt de ruimte om, op initiatief van de gemeenteraad van Duiven, een referendum te houden over een voorgenomen besluit. Het voorgenomen besluit staat - voor zover bekend - geagendeerd voor de vergadering van 7 december 2021. Het voorstel voor een referendum loopt synchroon aan deze besluitvorming, waarbij ex art. 7, lid 1 Referendumverordening 2006 het voorgenomen besluit over Fase IV VCD wordt uitgesteld tot [zo mogelijk] de eerstvolgende raadsvergadering volgend op de datum van het referendum.

Door het organiseren van een referendum geeft de gemeenteraad van Duiven de inwoners van de gemeente Duiven de gelegenheid om, op grond van wellicht gewijzigde inzichten en omstandigheden, op een niet onbelangrijk onderdeel van het Vitaal Centrum Duiven haar mening te geven over hoe de afronding van het hart van het VCD vorm en inhoud gegeven moet worden. Teruggrijpen op een referendum van 2008 om te zeggen dat "inwoners gekozen hebben" voor een bepaald plan - één van de vier - is op z'n minst gezegd twijfelachtig: in 2008 is voor een drietal schetsen gekozen, terwijl het nu gaat om de concrete invulling van een belangrijk onderdeel van het toen gekozen plan.

Planning

Na goedkeuring van dit referendum zou dit zo spoedig mogelijk, maar bij voorkeur nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022, gehouden kunnen worden. Daarna kan de raad, met inachtneming van de uitkomsten van het referendum, een besluit nemen over de invulling van Fase IV VCD. Indien het referendum in januari 2022 gehouden zou kunnen worden dan kan in februari 2022 een besluit genomen worden door de raad over het betreffende onderwerp.

Beoogd effect

Bij de presentatie van het plan van Woonzorg Nederland is nadrukkelijk aan de orde gekomen dat initiatieven en voorstellen van inwoners net zo serieus genomen zouden worden als het eerstgenoemde plan. Nu zijn er drie [groepen van] inwoners die een alternatief ontwikkeld hebben, gemakshalve aangeduid als:

- het plan "Klappers";
- het plan "Van Hummel";
- het plan "Snaas".

In de afgelopen maanden heeft het college ondersteuning geboden om de genoemde plannen nader uit te werken en de raad een eerlijke vergelijking te laten maken tussen de vier nu bestaande plannen, zodat er geen "appels met peren vergeleken worden". Uit een peiling via Facebook blijkt dat het onderwerp ook zeer breed leeft binnen de gemeente Duiven en dat inwoners ook graag hun mening geven over de vier plannen. Om de inwonersparticipatie vorm en inhoud te geven zou, na doorontwikkeling van de drie laatstgenoemde plannen, een raadplegend referendum over de vier bestaande plannen optimaal zichtbaar maken dat de gemeente Duiven serieus rekening wil houden met de mening van haar inwoners.

D66 duiven

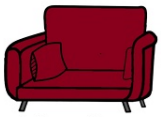

Nooijen

Argumenten

1. De gemeenteraad van Duiven zal, vooralsnog gepland op 7 december 2021, een besluit moeten nemen over de invulling van Fase IV VCD. Daarmee is voldaan aan art. 4, lid 1 Referendumverordening 2006 van de gemeente Duiven.
2. Referendabel zijn besluiten die conform de definitie van art. 1 Referendumverordening [sub e] een "groot project" betreffen: maatschappelijke vraagstukken waarvan de oplossing veel tijd of geld kost, dat ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gehele Duivense samenleving of waarbij vele partijen zijn betrokken. Een besluit over de concrete invulling van Fase IV VCD heeft al veel tijd [en daarmee geld] gekost, maar zal naar verwachting nog meer geld kosten. Het heeft sowieso ingrijpende gevolgen die de gehele Duivense samenleving raken, aangezien het gaat om de "afronding" en uitstraling van het gehele Vitaal Centrum Duiven en Remigiusplein. Het staat buiten kijf dat er veel partijen betrokken zijn bij dit besluit: de om- en aanwonenden, de ondernemers/het MKB in het centrum van Duiven, het winkelend publiek, de projectontwikkelaars en/of initiatiefnemers en mogelijke nieuwe inwoners die - bij bepaalde plannen - wellicht woonruimte vinden in Fase IV VCD.
3. De gemeenteraad van Duiven kan derhalve zelfstandig beslissen of de planontwikkeling van Fase IV VCD al dan niet referendabel is, zoals onderbouwd hierboven onder nr. 2. Daarmee wordt besluitvorming niet afgesteld, maar slechts uitgesteld totdat inwoners van de gemeente Duiven de raad hebben kunnen adviseren over welk plan zij het meest aantrekkelijk en/of wenselijk vinden. Daarbij dienen inwoners dus wel alle voor- en nadelen van elk plan te kennen.
4. Een raadgevend referendum ontslaat de raad niet van een eigenstandige beslissing: het betreft een advies, ieder raadslid bepaalt zelf welk gewicht zij/hij aan het referendum wenst te geven bij de besluitvorming.

Kanttekeningen

1. De definitieve besluitvorming en daarmee ook de start van de activiteiten die daaraan gerelateerd zijn worden uitgesteld tot nadat het referendum gehouden wordt. Dat betekent op z'n hoogst zes maanden uitstel. Aangezien Fase IV VCD toch al de nodige vertraging kent is dit geen onoverkomelijk probleem.
2. Naast de verkiezingen van 16 maart 2022 zou de gemeente Duiven begin 2022 ook nog een referendum moeten organiseren. Dat betekent dat de stemgerechtigde inwoners van de gemeente Duiven twee maal naar de stembus moeten in 2022. Ook betekent het extra kosten voor de gemeente voor de informatieverstrekking en organisatie van het referendum.
3. De indieners van dit voorstel mikken er bewust op het onderwerp Fase IV VCD niet tot een verkiezingsthema te laten leiden. Vandaar dat bewust gemikt wordt op een referendum voor 16 maart 2022.
4. Om een referendum, ook een raadgevend referendum, van betekenis te laten zijn vinden de indieners dat het opkomstpercentage voor het referendum minimaal 30% van de kiesgerechtigden in Duiven moet zijn om valide conclusies te verbinden aan het referendum. Maar nogmaals: het betreft geen "dwingend" referendum, elk raadslid stemt uiteindelijk over het onderwerp zonder last zoals de Gemeentewet dat voorschrijft.

Financiële paragraaf

De kosten van een referendum worden geraamd op € 4 per stemgerechtigde inwoner. Met ca. 15.000 stemgerechtigde inwoners gaat het derhalve om € 60.000, te dekken vanuit de Algemene reserve.

Communicatie

De communicatie vanuit de gemeente zal zich moeten richten op twee onderwerpen:

a. de vier plannen, hun kosten-/batenanalyse, hun voor- en nadelen en hoe de plannen passen binnen het totaal van het Remigiusplein/VCD;
b. de datum van het referendum, wie op welke wijze haar/zijn stem kan uitbrengen en wat de gemeenteraad met het resultaat van het referendum al dan niet doet.

Intergemeentelijke samenwerking

Niet van toepassing

Namens D66 Duiven,

mr. drs. J.W. Egtberts,

fractievoorzitter

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : D66/2021/I-03 (Z/21/085650 / 201529324)

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Raadplegend referendum Fase IV Vitaal Centrum Duiven

Samenvatting

Zoals het er nu naar uitziet zijn er vier voorstellen die gaan over de invulling van Fase IV van het Vitaal Centrum Duiven. In 2006 is er een raadplegend referendum gehouden over de brede invulling van het Vitaal Centrum Duiven, maar de uitkomsten daarvan moeten - inmiddels vijftien jaar later - met inachtneming van de initiatieven vanuit de samenleving voor de vierde fase nog eens kritisch tegen het licht gehouden worden. Kiesgerechtigde inwoners van de gemeente Duiven moeten de gelegenheid krijgen om de raad, middels een raadgevend referendum, te adviseren over de vier plannen die gepresenteerd worden. Derhalve wordt voorgesteld om, nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022, een referendum over dit onderwerp te laten plaatsvinden.

De raad besluit

1. Conform de Referendumverordening 2006 van de gemeente Duiven een raadplegend referendum te organiseren over de verschillende voorstellen voor invulling van Fase IV Vitaal Centrum Duiven.
2. De kosten voor het houden van het referendum te onttrekken aan de Algemene reserve, aangezien de bestemmingsreserve "Referenda" is opgeheven en de middelen daaruit in de Algemene reserve zijn gestort.
3. Het referendum niet later dan in januari/februari 2022 te organiseren.

de griffier | de voorzitter

drs. W.R. [Wouter] Bosch | mr. H.B. [Huub] Hieltjes

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de gemeenteraad van Duiven

datum	:	7 oktober 2021
zaaknummer	:	Z/21/085650 /201531109
onderwerp	:	Zienswijze initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV"
contactpersoon	:	Evelien Haak

Geachte raadsleden,

Wij hebben kennisgenomen van het initiatiefvoorstel van D66 en Zetel Nooijen. Het betreft een voorstel om een raadgevend referendum te organiseren over de invulling van fase IV Vitaal Centrum Duiven. Conform ons gemeentelijk Regelement van Orde zijn wij als college in de gelegenheid gesteld onze wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Ten behoeve van behandeling van het initiatiefvoorstel in de gemeenteraad geven wij hierbij onze zienswijze.

Achtergrond
Vorig jaar zijn wij met Woonzorg Nederland gesprekken gestart over een woningbouwontwikkeling op de locatie Vitaal Centrum Duiven fase 4. Deze gesprekken hebben geleid tot een schetsontwerp waarover door ons college een intentieovereenkomst is gesloten met deze partij. Naar aanleiding van het kenbaar maken van dit voorgenomen plan hebben zich meerdere initiatiefnemers gemeld met een alternatieve invulling voor deze locatie. Hierop is besloten tot een tussenstap in het proces. Met deze tussenstap wordt beoogd de alternatieve plannen te kunnen meewegen in de besluitvorming over de invulling van de fase 4. Vervolgens is besloten tot een nadere verdiepingsslag met de betrokken partijen, zodat middels een zorgvuldig proces de verschillende varianten voor fase 4 in beeld worden gebracht. De afgelopen periode is in verschillende stappen gewerkt aan dit proces.

Participatie
Als college geven wij participatie over fase 4 op actieve wijze vorm. Wij hebben als college alle vier de plannenmakers, de tijd en de ruimte gegeven om elk op hun eigen wijze hun plan te verdiepen en verder te brengen. Onderdeel van deze verdiepingsslag is een openbare inloopavond voor alle geïnteresseerden 4 oktober 2021. Tijdens deze bijeenkomst hebben de plannenmakers een toelichting gegeven op hun plan en eventuele vragen beantwoord. De bezoekers van deze avond zijn in de gelegenheid gesteld hun reactie bij elk van de plannen achter te laten. Daarbij is per plan gevraagd om aan te geven wat in de ogen van de bezoeker goede punten zijn van het plan en over welke onderdelen er zorgen zijn. De informatie die op deze avond is opgehaald wordt (door middel van foto's) opgenomen in het eindproduct dat wordt opgeleverd aan college en vervolgens aan u als raad. Daarmee is een kwalitatieve inbreng vanuit de omgeving in dit traject geborgd. Het is vervolgens aan ons college en vervolgens aan u als raad om een weging te geven aan deze inbreng en te komen tot de keuze voor het beste plan voor Duiven. Een referendum is hiervoor in onze ogen niet noodzakelijk.

Wettelijk kader
De gemeentelijke Referendumverordening 2006 is het lokale wettelijke kader waar binnen een referendum kan worden georganiseerd. Als college achten wij een referendum over dit onderwerp op grond van onze Referendumverordening juridisch niet mogelijk. In onze opinie is, in tegenstelling tot de visie van indieners, geen sprake van een "groot project" zoals in verordening is vastgelegd (Referendumverordening art. 3 sub m). Voor het centrum als geheel zijn op zorgvuldige wijze raadskaders vastgesteld, op basis van de uitkomst van een referendum. De ruimtelijke invulling van fase 4 is een relatief beperkt onderdeel van de gehele centrumvisie. Bovendien geldt voor elk van de vier plannen, dat de beoogde invulling vraagt om een relatief geringe afwijking van de reeds vastgestelde raadskaders. Derhalve gaat het hier, in onze ogen niet om een maatschappelijk vraagstuk waarvan de oplossing veel tijd of geld kost, dat ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gehele Duivens samenleving of waarbij vele partijen zijn betrokken (art. 1 sub e) en daarmee niet om een "groot project". Gezien de mogelijke precedentwerking die er vanuit gaat, dient in de ogen van het college terughoudend om te worden gegaan met de invulling van het begrip "groot project".

Kosten en planning
Ten aanzien van de kosten en de planning is advies ingewonnen bij Burgerzaken. Dit advies is opgenomen als bijlage bij de deze brief. Door de indieners van het initiatiefvoorstel wordt qua planning beoogd het referendum uit te voeren begin 2022. De doorlooptijd van het houden van een verkiezing/referendum heeft qua voorbereiding normaal gesproken ongeveer 4 maanden nodig. Uitgaande van besluitvorming over het initiatiefvoorstel in de raad van november en een reguliere voorbereidingstijd is de uitvoering van een referendum begin maart denkbaar, mits de daartoe benodigde capaciteit ook geworven kan worden (zie aandachtpunt notitie Burgerzaken). Gelet op de aankomende gemeenteraadsverkiezingen en de benodigde voorbereiding wordt vanuit Burgerzaken zodoende geadviseerd een eventueel referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen te organiseren.
De kosten van een referendum worden door de initiatiefnemers geraamd op € 4 per stemgerechtigde inwoner. Uitgaande van 15.000 stemgerechtigde inwoners zijn de kosten in het intitiatiefvoorstel geraamd op € 60.000. Het daadwerkelijke aantal stemgerechtigden dat bij de laatste Tweede Kamerverkiezing is opgeroepen was 20.000. Op basis van dit aantal zou de raming uit het initiatiefvoorstel moeten worden bijgesteld naar € 80.000. Dit bedrag komt ongeveer overeen met de raming die door Burgerzaken is opgesteld. Voor het technisch uitvoeren van een referendum worden de kosten geraamd op € 86.000. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de inzet qua uren vanuit zowel burgerzaken, communicatie als ruimtelijke ontwikkeling in de raming van dit bedrag niet zijn meegenomen. Ook de inzet van extra communicatiemiddelen om de plannen kenbaar te maken zijn niet geraamd. De hoogte van deze aanvullende kosten en de benodigde inzet vanuit de ambtelijke organisatie zijn afhankelijk van de intensiteit van de campagne die je gaat voeren.

Zienswijze
Het college kan zich gelet op bovenstaande inhoudelijke en juridische afwegingen niet vinden in het initiatiefvoorstel om een raadgevend referendum te organiseren over de invulling van fase IV Vitaal Centrum Duiven.

Wij zijn graag bereid onze zienswijze desgewenst nader mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,
Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Bijlage
Notitie organisatie en kosten Referendum centrumplan

Notitie organisatie en kosten Referendum centrumplan

Doorlooptijd

De doorlooptijd van het houden van een verkiezing/referendum heeft qua voorbereiding normaal gesproken ongeveer 4 maanden nodig.

Hierin kan het drukwerk, voorlichtingsmateriaal, drukken van stembiljetten en stempassen, aanstellen van stembureauleden, regelen van stemlocaties, regelen maaltijden, uitslag verwerking, opmaken proces-verbalen enz. geregeld worden.

Voorlichting

In de voorbereidingstijd moet er afstemming plaatsvinden tussen het voorlichtingsmateriaal en de referendumvraag. Hierna kan het voorlichtingsmateriaal vervaardigd worden, anders ontstaat het risico dat de voorlichting niet optimaal aansluit bij de vraagstelling van het referendum.

De Referendumverordening gemeente Duiven schrijft voor dat het referendum niet later wordt gehouden dan 4 maanden na de dag waarop de Raad heeft besloten tot het houden van een referendum.

Maken stembiljet

Hierbij moet de vraagstelling van de Raad voor het Referendum duidelijk zijn voordat dit naar de drukker gaat. Er zal dus genoeg doorlooptijd moeten zijn om de stempas in ieder geval minimaal 3 weken voor de datum van het te houden Referendum bij de kiezer op de mat te laten vallen.

Instellen commissie

Een dergelijke commissie is gebruikelijk in Nederland. Rondom een referendum wordt doorgaans een commissie ingesteld die onafhankelijk is van de gemeente en belast wordt met het geven van advies en houden van toezicht. Bij het vorige Referendum gehouden in 2008 zijn de volgende taken toegekend aan de commissie:

- Adviseren over de vraagstelling
- Toezicht houden op de organisatie
- Behandelen van klachten
- Evaluatie referendum
- Toetsen van neutrale voorlichting

Inhuur Projectleider en operationele ondersteuning

Mede gelet op de taakstellingen binnen de afdeling Burgerzaken in reguliere werkzaamheden en de specifieke werkzaamheden die voor dit jaar en voorjaar 2022 nog op de rol staan is er binnen de afdeling geen mogelijkheid om de organisatie van het Referendum zelf te faciliteren/organiseren.

Er zal daarom zowel een externe projectleider als operationele capaciteit moeten worden geworven om dit Referendum te verwezenlijken.

Aandachtspunt: de inzet van een projectleider en operationele ondersteuning en de daarvoor geraamde kosten gelden bij normale omstandigheden. Echter, veel gemeenten trekken op dit moment reeds externe projectleiders en ondersteuning aan voor de in maart 2022 te houden gemeenteraadsverkiezingen. Vanwege krapte op de arbeidsmarkt is er geen garantie dat het voor het Referendum lukt tijdig en binnen de geraamde kosten een gekwalificeerde projectleider en operationele ondersteuning aan te trekken.

Kosten Referendum

Indien het Referendum niet tegelijkertijd met de gemeenteraadsverkiezingen wordt georganiseerd, dan zijn de reguliere budgetten voor het houden van een verkiezing ook bij dit Referendum 1-op-1 van toepassing. Aan het Referendum zijn dan de volgende kosten verbonden:

Representatiekosten	*15.000*
Diverse formulieren en benodigdheden	*23.000*
Aanplakborden	*5.000*
Communicatie	*7.000*
Instellen (externe) commissie	5.000
Inhuur projectleider	20.000
Inhuur operationele ondersteuning Burgerzaken	6.000
Onvoorzien	5.000
Totaal:	86.000

CORRECTIE: in het initiatiefvoorstel "Referendum VCD Fase IV" wordt gesproken over circa 15.000 stemgerechtigde inwoners. Dit zal gecorrigeerd moeten worden naar 20.000 stemgerechtigden. Dit aantal is bij de laatste Tweede Kamerverkiezing opgeroepen om te komen stemmen. Uitgaande van de kosten per inwoner komen de kosten op € 80.000,--

Overige inzet

De organisatie van een reguliere verkiezing/referendum vraagt vanuit de afdeling Burgerzaken al gauw 80 tot 100 uur. Ook bij het aanstellen van een projectleider zal de ondersteuning van de afdeling Burgerzaken relatief groot zijn.

De urenplanning en kosten voor de inzet vanuit de rest van de ambtelijke organisatie zijn in deze notitie niet meegenomen.

Advies

Gelet op de in deze notitie genoemde aandachtspunten is het ambtelijk advies om het Referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen te organiseren. Dan vervallen voor een gedeelte de bovengenoemde aandachtspunten en een deel van de kosten en kan de organisatie ook grotendeels mede vanuit de afdeling Burgerzaken worden opgepakt. De niet cursief gedrukte kosten blijven echter ook dan onverminderd van toepassing. Op de cursief gedrukte kosten kan in dit geval een besparing plaatsvinden.

Nooijen

AMENDEMENT WIJZIGING VOORSTEL VOOR HET HOUDEN VAN EEN REFERENDUM

De gemeenteraad in vergadering bijeen op 9 november 2021,

Overwegende dat:

In de vergadering van 2 november 2021 diverse partijen hebben aangegeven dat de financiën een struikelblok zouden vormen,
Het houden van een referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 de financiële bijdrage voor de gemeente zou verlagen,

Verder overwegende dat:
Het combineren van een referendum samen met de gemeenteraadsverkiezingen een hogere opkomst genereren ,door een hogere opkomst er dus meer burgers hun keuze voor één van de vier centrumplannen zullen uitbrengen,

Daardoor de burgers zich meer betrokken bij een gehoord door de politiek zullen voelen,

De raad besluit beslispunt 3 van het initiatiefvoorstel te wijzigen in:

3. Spreekt zich uit voor het referendum gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 te organiseren.

En gaat over tot de orde van de dag

Zetel Nooijen D66 DOED Zetel Arends PvdA

GroenLinks VVD Lokaal Alternatief SP Pro Duiven CDA

Onderwerp	Routekaart circulariteit voor de gemeente Duiven		
Ondertitel	Duiven wil in 2050 een economie hebben zonder afval waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen (circulaire economie). Kan de gemeenteraad instemmen met de voorgestelde route om dit te bereiken?		
Portefeuillehouder	Tiedink	Zaaknummer	Z/21/085696
Behandelend ambtenaar	Paul Groenen – p.groenen@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De gemeenteraad besluit: 1. Toe te werken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie zoals geformuleerd in de landelijke doelstellingen van het Grondstoffenakkoord. 2. De routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven vast te stellen.		
Historie	In januari 2017 hebben 180 partijen (overheden, onderwijs, bedrijfsleven) in Den Haag het Grondstoffenakkoord ondertekend. Hierin staan afspraken om de Nederlandse economie te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. Het akkoord is ondertekend door zowel partijen uit de overheid als het bedrijfsleven en stelt twee doelen: - Het gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel, metaal) is met 50% gereduceerd in 2030; - Toewerken naar een 100% circulaire economie in 2050. Provincie Gelderland heeft de ambities uit het Nationale Grondstoffenakkoord het omarmt, en haar beleid vertaald in een 'Circulaire Atlas' en een uitvoeringsagenda 'Gelderland circulair 2021-2023' opgesteld Op 17 november 2020 is er een informele avond geweest over dit onderwerp. Op 19 oktober is er een ronde tafel geweest over dit onderwerp en op 2 november een debattafel.		
Opbrengst 19 oktober	De ronde tafel is afgerond en 2 november zal de debattafel worden gehouden over dit onderwerp. Er zijn wat vraagtekens bij de personele bezetting om de plannen waar te maken. De wethouder geeft aan dat ze het uitvoeringsplan met de beschikbare middelen en menskracht uitvoeren. Ook is het wachten tot het rijk structureel met geld over de brug komt wat nodig is om de doelstellingen te halen. Voor de Voorjaarsnota 2022 zal het college met een concreter uitvoeringsprogramma komen. Wethouder Tiedink zegt toe dat de 'true pricing method' wordt onderzocht en dat er wordt bekeken of dit mee moet worden genomen in het uitvoeringsplan. Tijdens de bespreking komt naar voren dat het lastig is om te meten op welk punt we nu staan. Het PBL is bezig met een rekenmethodiek om dit te meten. Deze is vanaf 2023 beschikbaar en dan kan er een goede 0-=meting worden gedaan.		

	Dit gegeven maakt het wel lastig om nu vooraf in te schatten hoe realistisch de data en bijbehorende doelstellingen zijn.
Termijn	Nu wordt de raad gevraagd om in te stemmen met de routekaart. Bij de Voorjaarsnota 2022 zal de raad besluiten over een uitvoeringsprogramma met daarbij ook de financiële middelen. De rijksoverheid wil in 2023 een betrouwbare en onderbouwde meetmethodiek hebben om de voortgang te monitoren. Hierdoor kan het rijksbeleid op onderdelen wijzigen waardoor ook de doelstellingen en opgaves van de routekaart circulariteit zullen worden aangescherpt.

Politieke Avond	2 november		Debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
R. Looijs	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Omgeving	60 minuten
Behandeladvies	In de routekaart staat de huidige stand van zaken weergegeven. Ook worden er afwegingen en dilemma's weergegeven bij het aanbrengen van focus en het kiezen van het ambitieniveau. Tot slot staat er een inhoudelijke aanpak in om het ambitieniveau te bereiken evenals doelstellingen en aanbevelingen. Op 19 oktober is de ronde tafel afgerond. Nu is er ruimte voor de debattafel. Na de debattafel zal de voorzitter inventariseren of het onderwerp besluitrijp is voor de raadsvergadering van 9 november en of dit als hamerstuk zal zijn of bespreekstuk (als er moties of amendementen worden aangekondigd).			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan deze ronde tafel. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 2 november	Aan het begin van de vergadering wordt geconstateerd dat Zetel Arends afwezig is en daardoor niet kan toelichten waarom Zetel Arends een debat wilde over dit onderwerp. Zetel Nooijen is ook afwezig. Tijdens het debat wordt o.a. aangegeven dat inwoners goed meegenomen moeten worden en er moet goed gecommuniceerd worden wat er al *wel* bereikt is (Pro Duiven). GroenLinks geeft aan dat een 0-meting belangrijk is en dat dit ook goed getimed moet worden: doe je dit vlak voor of na woningbouw, of reken je terug vanaf het grondstoffenakkoord? Het raadsvoorstel kan als hamerstuk naar de raadsvergadering van 9 november. Het CDA vraagt of het uitvoeringsplan zoveel mogelijk SMART kan worden gemaakt. De wethouder geeft aan dat circulariteit moeilijk SMART te maken is, maar ze zegt toe dat er waar mogelijk SMART doelstellingen komen.
Raadsvergadering	9 november

ZFE1D55EBE8

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven

Zaak- & documentnr.	: Z/21/085696/201529490	**Opsteller**	: Paul Groenen
Portefeuillehouder	: Gemma Tiedink	**Team**	: Realisatie & Beheer
		Telefoonnr.	

Samenvatting

In januari 2017 hebben 180 partijen (overheden, onderwijs, bedrijfsleven) in Den Haag het Grondstoffenakkoord ondertekend. Hierin staan afspraken om de Nederlandse economie te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. Het akkoord is ondertekend door zowel partijen uit de overheid als het bedrijfsleven en stelt twee doelen:

- Het gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel, metaal) is met 50% gereduceerd in 2030;
- Toewerken naar een 100% circulaire economie in 2050.

Een circulaire economie is nodig omdat het significant bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen met betrekking tot CO2 reductie. Het geeft kansen voor nieuwe banen en economische groei en maakt ons minder afhankelijk van andere landen voor de import van grondstoffen.

Lokale overheden worden aangemoedigd om de ambities van het Rijk te vertalen in lokaal beleid. Provincie Gelderland heeft haar beleid in een circulaire atlas opgesteld, de Economic Board heeft een investeringsagenda op het gebied van slimme duurzaamheid en de Groene Metropoolregio heeft circulariteit als 1 van de 5 belangrijke maatschappelijke opgaven benoemd.

Deze routekaart (zie bijlage) geeft invulling aan het formuleren van ambities voor de gemeente Duiven. In de voorjaarsnota van 2022 zal het College een uitvoeringsprogramma opstellen en de financiële consequenties hiervan aan de raad voorleggen. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma zijn er al activiteiten in gang gezet.

Het Planbureau voor de Leefomgeving wil in 2023 een meetmethodiek af ronden om de voortgang van de circulaire economie te monitoren. Hiermee wordt rond 2025 landelijk beleid herijkt. De routekaart sluit daarop aan, en is daarom opgesteld voor de komend 4 jaar.

De routekaart zet in op 3 actielijnen:

- **Circulair voorbeeldgedrag**: Wat kunnen we als gemeente zelf, in onze projecten en onze bedrijfsvoering.
- **Circulair ondernemen**: Hoe kunnen we lokale bedrijven steunen in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie.
- **Circulair consumeren**: Kunnen we onze inwoners helpen met het verkleinen van de ecologische footprint; door bijvoorbeeld afval beter te scheiden, meer delen en producten eerder repareren.

Per actielijn maken we onderscheid in 2 sporen:

1. Zodra **laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen** zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen in welke mate er wordt ingezet op circulariteit. (vooral korte termijn)
2. Er wordt **programmatisch werk** gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten (vooral lange termijn).

Beslispunten

De gemeenteraad besluit:

1. Toe te werken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie zoals geformuleerd in de landelijke doelstellingen van het Grondstoffenakkoord.

2. De routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven vast te stellen.

Aanleiding

- Zonder een circulaire economie, is het realiseren van de CO2 -doelen niet mogelijk. Een volledig circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductiedoelstellingen.

- Gemeenten in Nederland worden aangemoedigd om de ambities van het Rijk op het gebied van circulaire economie te vertalen in lokaal beleid. De gemeente Duiven heeft nog geen doelstellingen vastgesteld op het gebied van circulaire economie.

- Provincie Gelderland heeft de ambities uit het Nationale Grondstoffenakkoord het omarmt, en haar beleid vertaald in een 'Circulaire Atlas' en een uitvoeringsagenda 'Gelderland circulair 2021-2023' opgesteld

- De Groene Metropoolregio heeft circulaire economie als 1 van de 5 belangrijkste maatschappelijke opgaven benoemd, en wil toonaangevend worden in circulair denken en duurzaam handelen.

- Gemeenten zijn verplicht om maatregelen te treffen die substantieel bijdragen aan het terugdringen van de CO2-uitstoot. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland de CO2-uitstoot in 2030 met 49% verminderen vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Dit is nodig om de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan 1,5 °C.

Planning

Omstreeks 2025 worden de doelstellingen en de opgaves van deze Routekaart Circulariteit aangescherpt, omdat de rijksoverheid (Planbureau voor de Leefomgeving) zichzelf ten doel heeft gesteld om in 2023 te komen met een betrouwbare en onderbouwde meetmethodiek waarmee de voortgang gemonitord kan worden. Dit kan tot gevolg hebben dat het rijksbeleid op onderdelen zal wijzigen.

We maken in de routekaart onderscheid in:

- Laagdrempelige kansen, daar waar energie zit, en met beperkte investeringen resultaat kan worden behaald. Deze zijn over het algemeen voor de korte termijn en hebben een wat kleiner effect.
- Programmatisch werken aan grote clusters van grondstoffen. Deze transitie zal meer tijd vragen, grotere investeringen maar meer effect behalen

In de voorjaarsnota van 2022 wordt een uitvoeringsprogramma voorgelegd. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma zijn er al activiteiten in gang gezet. De snelheid van de transitie is mede afhankelijk van structurele financiële bijdrage van het rijk.

Beoogd effect

Met de routekaart wordt richting gegeven aan inwoners, bedrijven en onze eigen organisatie om toe te werken naar een 50% circulaire economie in 2030 en 100% circulaire economie in 2050.

Argumenten

1.1 Zo onderschrijven we het belang dat de rijksoverheid hecht aan het toewerken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie

De routekaart Circulariteit sluit aan bij de landelijke doelstellingen, zoals die zijn vastgelegd in het Grondstoffenakkoord. Deze zijn ook omarmd door de Provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.

1.2 Een circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductie doelstelling

Zonder een circulaire economie, is het realiseren van de CO2 -doelen niet mogelijk. Gemeenten zijn verplicht om maatregelen te treffen die substantieel bijdragen aan het terugdringen van de CO2-uistoot. Een volledig circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductiedoelstellingen.

1.3 Een circulaire economie biedt economische kansen voor ondernemers

In de investeringsagenda van de Economic Board Arnhem-Nijmegen is de ambitie opgenomen om in 2030 binnen de regio 3600 nieuwe banen te realiseren en 320 miljoen extra omzet. Een circulaire economie kan voor de Nederlandse Economie 50.000 banen en 7 miljard euro opleveren [1].

1.4 Een circulaire economie maakt ons minder afhankelijk van import van schaarse grondstoffen.

Door een groeiende wereldbevolking en toenemende welvaart worden steeds meer grondstoffen schaars. Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen in de verschillende schakels van de productieketen: van de winning van grondstoffen tot consumptie.

1.5 De routekaart geeft richting en handvatten.

De routekaart geeft richting en handvatten op basis van data en landelijk en regionaal beleid. Het aanbrengen van richting en focus vergroot de effectiviteit van losse projecten en acties op het gebied van circulaire economie.

---

[1] bron: Planbureau voor de Leefomgeving; weblink: https://themasites.pbl.nl/o/circulaire-economie/

Kanttekeningen

2.1 Er zijn (nog) geen structurele financiële middelen vanuit de rijksoverheid.

De rijksoverheid biedt nog geen structurele financiële bijdrage voor het bevorderen van de circulaire economie aan gemeenten.
Wel worden er continu voor uitvoeringsprogramma's en projecten subsidies beschikbaar gesteld. In het uitvoeringsprogramma zullen we hiermee zoveel mogelijk rekening houden en daar op aan sluiten.

Financiële paragraaf

De routekaart geeft richting in beleid en doelstellingen. Aan de hand van een uitvoeringsprogramma worden in de voorjaarsnota de financiële consequenties aan de raad voorgelegd.

Participatie en communicatie

Op basis van interviews met interne stakeholder (gemeenteraden, bestuurders en ambtenaren) en externe stakeholders (bewoners, klankbordgroep, bedrijvenverenigingen en belangengroepen) zijn kansen en mogelijkheden geïnventariseerd.
Aan de hand van focussessies met die zelfde participanten zijn dilemma's en aandachtspunten blootgelegd (zie voor uitgebreide lijst het schema achterin de Routekaart).

Intergemeentelijke samenwerking

De routekaart is opgesteld door en voor gemeente Duiven en Westervoort. Hierin worden dezelfde doelstellingen gehanteerd.
Op het gebied van inkopen wordt samengewerkt binnen het samenwerkingsverband RID, waarin Duiven, Westervoort en Zevenaar vertegenwoordigd zijn.
Op verschillende onderdelen in de Routekaart vinden andere samenwerkingen plaats, bijvoorbeeld de woondeal binnen de regio Arnhem Nijmegen of op het gebied van duurzaam GWW (grond-, weg- en waterbouw) binnen de Groene Metropoolregio. De grondstoffenatlas van de Provincie is gebruikt voor de totstandkoming van de routekaart.

Bijlagen

201529471 – Routekaart Circulariteit Duiven en Westervoort d.d. 16/9/2021
201529561 – Raadsbesluit Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven d.d. 16/9/2021

Duiven, 28 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1D55EBE8

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/085696/201529490
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink

Opsteller : Paul Groenen
Team : Realisatie & Beheer
Telefoonnr.

Samenvatting

In januari 2017 hebben 180 partijen (overheden, onderwijs, bedrijfsleven) in Den Haag het Grondstoffenakkoord ondertekend. Hierin staan afspraken om de Nederlandse economie te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. Het akkoord is ondertekend door zowel partijen uit de overheid als het bedrijfsleven en stelt twee doelen:

- Het gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel, metaal) is met 50% gereduceerd in 2030;
- Toewerken naar een 100% circulaire economie in 2050.

Een circulaire economie is nodig omdat het significant bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen met betrekking tot CO2 reductie. Het geeft kansen voor nieuwe banen en economische groei en maakt ons minder afhankelijk van andere landen voor de import van grondstoffen.

Lokale overheden worden aangemoedigd om de ambities van het Rijk te vertalen in lokaal beleid. Provincie Gelderland heeft haar beleid in een circulaire atlas opgesteld, de Economic Board heeft een investeringsagenda op het gebied van slimme duurzaamheid en de Groene Metropoolregio heeft circulariteit als 1 van de 5 belangrijke maatschappelijke opgaven benoemd.

Deze routekaart (zie bijlage) geeft invulling aan het formuleren van ambities voor de gemeente Duiven. In de voorjaarsnota van 2022 zal het College een uitvoeringsprogramma opstellen en de financiële consequenties hiervan aan de raad voorleggen. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma zijn er al activiteiten in gang gezet.

Het Planbureau voor de Leefomgeving wil in 2023 een meetmethodiek af ronden om de voortgang van de circulaire economie te monitoren. Hiermee wordt rond 2025 landelijk beleid herijkt. De routekaart sluit daarop aan, en is daarom opgesteld voor de komend 4 jaar.

De routekaart zet in op 3 actielijnen:

- **Circulair voorbeeldgedrag**: Wat kunnen we als gemeente zelf, in onze projecten en onze bedrijfsvoering.
- **Circulair ondernemen**: Hoe kunnen we lokale bedrijven steunen in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie.
- **Circulair consumeren**: Kunnen we onze inwoners helpen met het verkleinen van de ecologische footprint; door bijvoorbeeld afval beter te scheiden, meer delen en producten eerder repareren.

Per actielijn maken we onderscheid in 2 sporen:

1. Zodra **laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen** zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen in welke mate er wordt ingezet op circulariteit. (vooral korte termijn)
2. Er wordt **programmatisch werk** gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten (vooral lange termijn).

Beslispunten

De gemeenteraad besluit:

1. Toe te werken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie zoals geformuleerd in de landelijke doelstellingen van het Grondstoffenakkoord.

2. De routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven vast te stellen.

Aanleiding

- Zonder een circulaire economie, is het realiseren van de CO2 -doelen niet mogelijk. Een volledig circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductiedoelstellingen.

- Gemeenten in Nederland worden aangemoedigd om de ambities van het Rijk op het gebied van circulaire economie te vertalen in lokaal beleid. De gemeente Duiven heeft nog geen doelstellingen vastgesteld op het gebied van circulaire economie.

- Provincie Gelderland heeft de ambities uit het Nationale Grondstoffenakkoord het omarmt, en haar beleid vertaald in een ‘Circulaire Atlas’ en een uitvoeringsagenda ‘Gelderland circulair 2021-2023’ opgesteld

- De Groene Metropoolregio heeft circulaire economie als 1 van de 5 belangrijkste maatschappelijke opgaven benoemd, en wil toonaangevend worden in circulair denken en duurzaam handelen.

- Gemeenten zijn verplicht om maatregelen te treffen die substantieel bijdragen aan het terugdringen van de CO2-uitstoot. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland de CO2-uitstoot in 2030 met 49% verminderen vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Dit is nodig om de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan 1,5 ℃.

Planning

Omstreeks 2025 worden de doelstellingen en de opgaves van deze Routekaart Circulariteit aangescherpt, omdat de rijksoverheid (Planbureau voor de Leefomgeving) zichzelf ten doel heeft gesteld om in 2023 te komen met een betrouwbare en onderbouwde meetmethodiek waarmee de voortgang gemonitord kan worden. Dit kan tot gevolg hebben dat het rijksbeleid op onderdelen zal wijzigen.

We maken in de routekaart onderscheid in:

- Laagdrempelige kansen, daar waar energie zit, en met beperkte investeringen resultaat kan worden behaald. Deze zijn over het algemeen voor de korte termijn en hebben een wat kleiner effect.
- Programmatisch werken aan grote clusters van grondstoffen. Deze transitie zal meer tijd vragen, grotere investeringen maar meer effect behalen

In de voorjaarsnota van 2022 wordt een uitvoeringsprogramma voorgelegd. Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma zijn er al activiteiten in gang gezet. De snelheid van de transitie is mede afhankelijk van structurele financiële bijdrage van het rijk.

Beoogd effect

Met de routekaart wordt richting gegeven aan inwoners, bedrijven en onze eigen organisatie om toe te werken naar een 50% circulaire economie in 2030 en 100% circulaire economie in 2050.

Argumenten

1.1 Zo onderschrijven we het belang dat de rijksoverheid hecht aan het toewerken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie

De routekaart Circulariteit sluit aan bij de landelijke doelstellingen, zoals die zijn vastgelegd in het Grondstoffenakkoord. Deze zijn ook omarmd door de Provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.

1.2 Een circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductie doelstelling

Zonder een circulaire economie, is het realiseren van de CO2 -doelen niet mogelijk. Gemeenten zijn verplicht om maatregelen te treffen die substantieel bijdragen aan het terugdringen van de CO2-uistoot. Een volledig circulaire economie draagt voor 20% bij aan de CO2-reductiedoelstellingen.

1.3 Een circulaire economie biedt economische kansen voor ondernemers

In de investeringsagenda van de Economic Board Arnhem-Nijmegen is de ambitie opgenomen om in 2030 binnen de regio 3600 nieuwe banen te realiseren en 320 miljoen extra omzet. Een circulaire economie kan voor de Nederlandse Economie 50.000 banen en 7 miljard euro opleveren [1].

1.4 Een circulaire economie maakt ons minder afhankelijk van import van schaarse grondstoffen.

Door een groeiende wereldbevolking en toenemende welvaart worden steeds meer grondstoffen schaars. Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen in de verschillende schakels van de productieketen: van de winning van grondstoffen tot consumptie.

1.5 De routekaart geeft richting en handvatten.

De routekaart geeft richting en handvatten op basis van data en landelijk en regionaal beleid. Het aanbrengen van richting en focus vergroot de effectiviteit van losse projecten en acties op het gebied van circulaire economie.

[1] bron: Planbureau voor de Leefomgeving; weblink: https://themasites.pbl.nl/o/circulaire-economie/

Kanttekeningen

2.1 Er zijn (nog) geen structurele financiële middelen vanuit de rijksoverheid.

De rijksoverheid biedt nog geen structurele financiële bijdrage voor het bevorderen van de circulaire economie aan gemeenten.
Wel worden er continu voor uitvoeringsprogramma's en projecten subsidies beschikbaar gesteld. In het uitvoeringsprogramma zullen we hiermee zoveel mogelijk rekening houden en daar op aan sluiten.

Financiële paragraaf

De routekaart geeft richting in beleid en doelstellingen. Aan de hand van een uitvoeringsprogramma worden in de voorjaarsnota de financiële consequenties aan de raad voorgelegd.

Participatie en communicatie

Op basis van interviews met interne stakeholder (gemeenteraden, bestuurders en ambtenaren) en externe stakeholders (bewoners, klankbordgroep, bedrijvenverenigingen en belangengroepen) zijn kansen en mogelijkheden geïnventariseerd.
Aan de hand van focussessies met die zelfde participanten zijn dilemma's en aandachtspunten blootgelegd (zie voor uitgebreide lijst het schema achterin de Routekaart).

Intergemeentelijke samenwerking

De routekaart is opgesteld door en voor gemeente Duiven en Westervoort. Hierin worden dezelfde doelstellingen gehanteerd.
Op het gebied van inkopen wordt samengewerkt binnen het samenwerkingsverband RID, waarin Duiven, Westervoort en Zevenaar vertegenwoordigd zijn.
Op verschillende onderdelen in de Routekaart vinden andere samenwerkingen plaats, bijvoorbeeld de woondeal binnen de regio Arnhem Nijmegen of op het gebied van duurzaam GWW (grond-, weg- en waterbouw) binnen de Groene Metropoolregio. De grondstoffenatlas van de Provincie is gebruikt voor de totstandkoming van de routekaart.

Bijlagen

201529471 – Routekaart Circulariteit Duiven en Westervoort d.d. 16/9/2021
201529561 – Raadsbesluit Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven d.d. 16/9/2021

Duiven, 28 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1DA7COB6

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/085696/201529561

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven

Samenvatting

De gemeenteraad heeft besloten:

1. Toe te werken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie zoals geformuleerd in de landelijke doelstellingen van het Grondstoffenakkoord.

2. De routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven vast te stellen.

De raad besluit

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Routekaart Circulariteit

Gemeenten Duiven & Westervoort

Opdrachtgever:
1Stroom
Arnhem, 16 september 2021

Ons kenmerk 1019268-013e/nah/nke

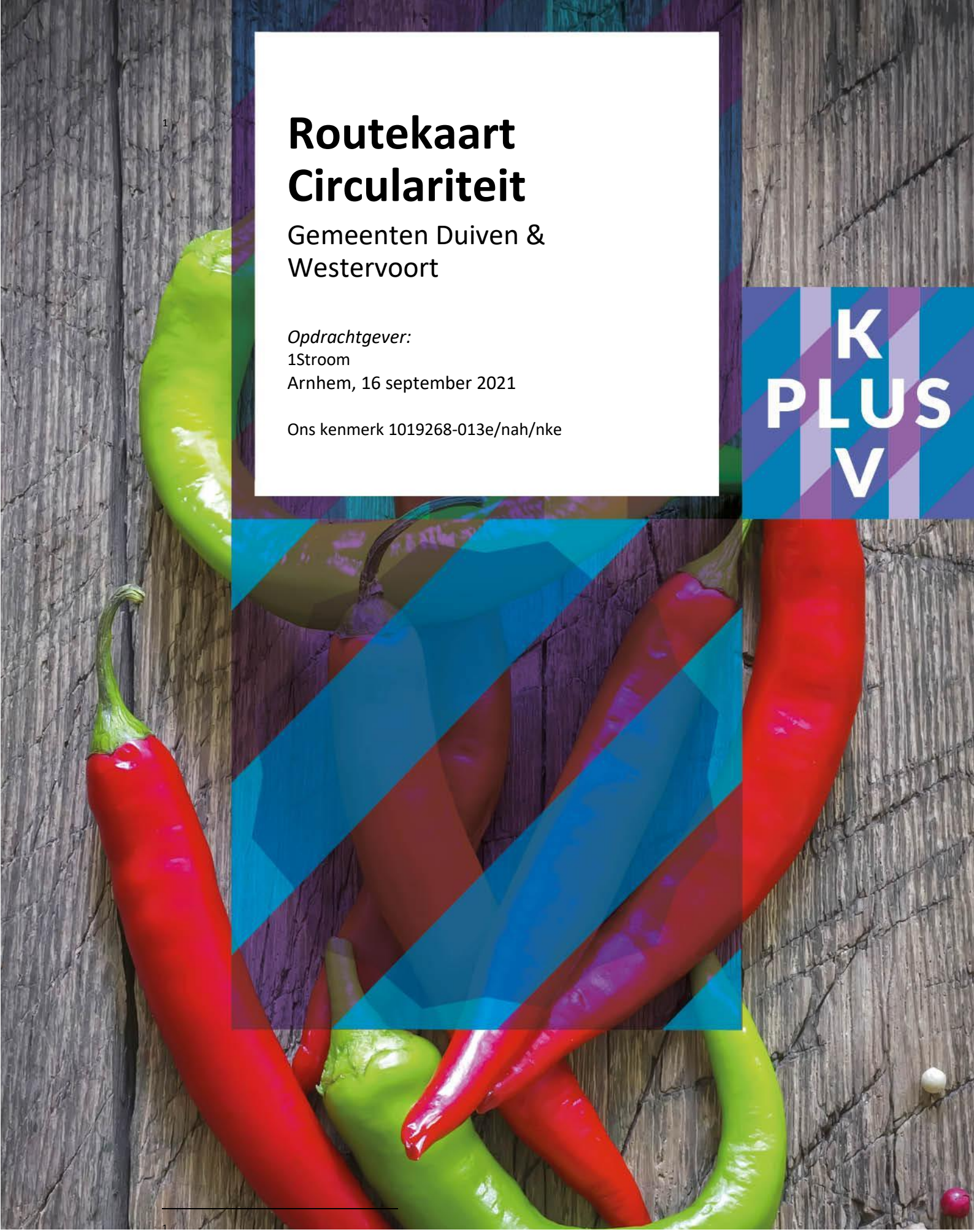

Gemeente Duiven

1STROOM DUIVEN & WESTERVOORT

gemeente Westervoort

Routekaart Circulariteit

Gemeenten Duiven & Westervoort

Opdrachtgever:
1Stroom
Arnhem, 16 september 2021

Ons kenmerk 1019268-013e/nah/nke

Contactpersoon:
Niels Ahsmann
06 27 08 55 37

© KplusV

Samenvatting

Bij de totstandkoming van deze routekaart zijn vier stappen doorlopen, waarbij diverse dilemma's en afwegingen zijn gemaakt.

- Er is op basis van een deskstudie een foto gemaakt van de huidige stand van zaken.
- Op basis van interviews zijn kansen en mogelijkheden geïnventariseerd.
- Aan de hand van focussessies zijn dilemma's en aandachtspunten blootgelegd.
- In dialoog met de raad zijn de ambitie en de prioriteiten bepaald.

De opgave voor de gemeenten Duiven & Westervoort is omvangrijk en valt uiteen te breken in diverse sectoren. Jaarlijks komt er nog 176 kton afval vrij, dit staat gelijk aan circa tien tot vijftien vrachtwagens afval per dag. De komende dertig jaar moet dit worden teruggebracht naar 0 ton afval.

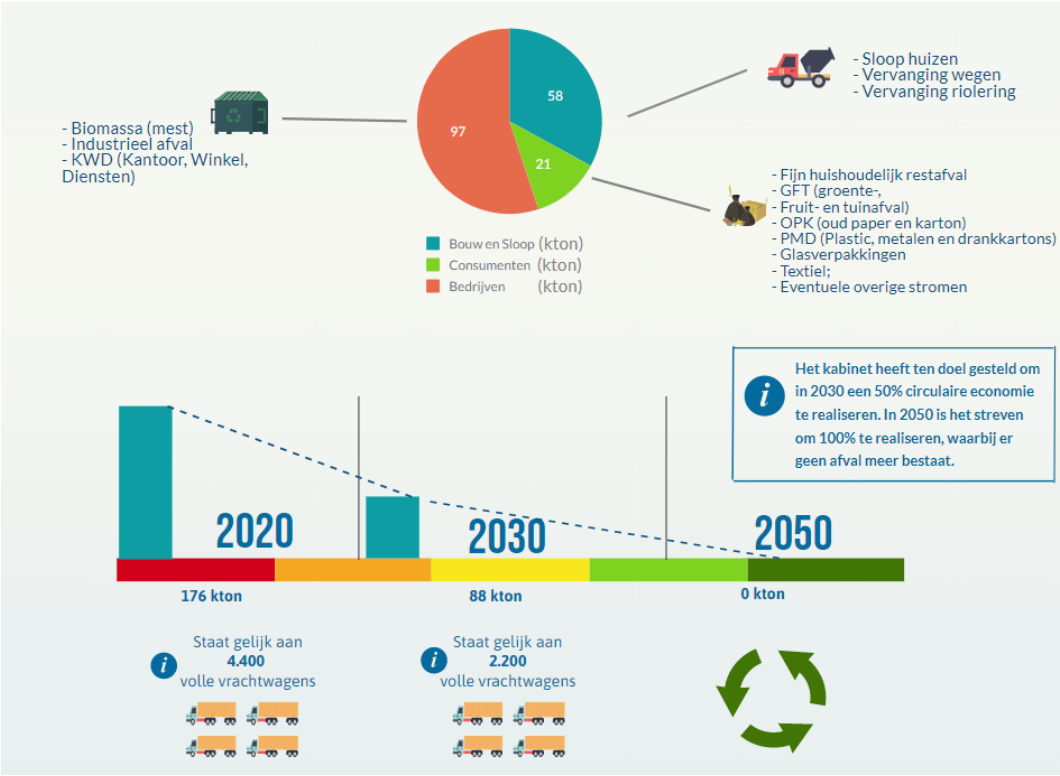

De doelstelling luidt dan ook dat de gemeenten Duiven & Westervoort zich aansluiten bij de doelstellingen, zoals geformuleerd in het grondstoffenakkoord:

- Duiven & Westervoort willen in 2050 een circulaire economie zijn. Een economie zonder afval, waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen.
- In 2030 moeten Duiven & Westervoort al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel).
- Omdat er momenteel geen accurate nulmeting is en maatregelen (nog) niet zijn in te drukken in 'harde' cijfers, worden de volgende twee sporen gehanteerd voor de komende vier tot vijf jaar:
  - Zodra laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit.
  - Er wordt programmatisch werk gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten.

Om tot uitvoering over te gaan zal 1Stroom inzetten op acties, verdeeld over drie prioritaire actielijnen die inzetten op twee sporen.

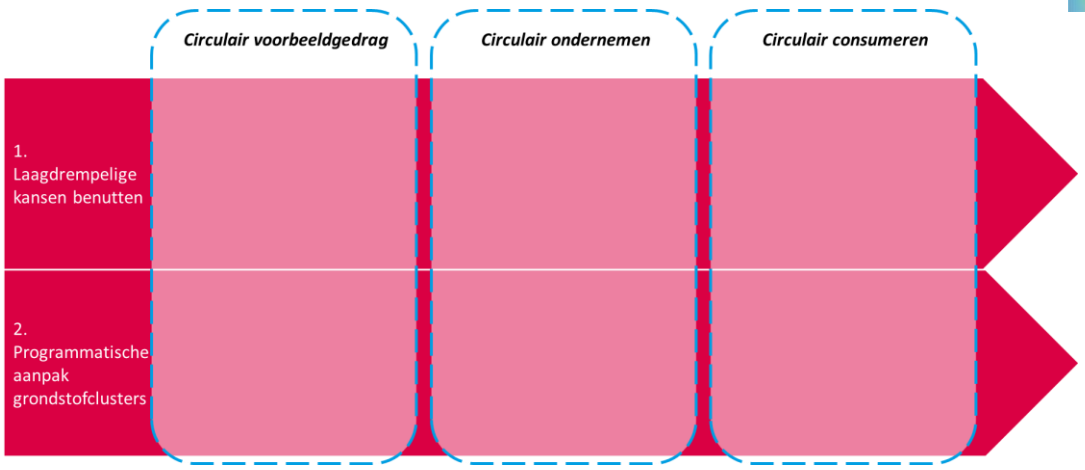

De komende jaren (tot en met 2025) wordt invulling en vervolgens uitvoering gegeven aan deze acties en zullen de gemeenten jaarlijks verantwoording afleggen over de voortgang. Omstreeks het jaar 2025 worden de doelstellingen en de opgaves aangescherpt en het uitvoeringsprogramma (2025-2030) hierop afgestemd.

Inhoud

Samenvatting		**4**
1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Doel en resultaat	8
1.3	Verantwoording en leeswijzer	9
2	**Huidige stand van zaken**	**10**
2.1	Ontwikkelingen in de regio	10
2.2	Foto stand van zaken	11
3	**Aanbrengen van focus**	**15**
3.1	Afwegingen en dilemma's	15
3.2	Ambitieniveau	17
4	**Programmatische aanpak**	**19**
4.1	Circulair voorbeeldgedrag	19
4.2	Circulair ondernemen	19
4.3	Circulair consumeren	19
4.4	Totaaloverzicht	19
5	**Conclusies en aanbevelingen**	**21**
5.1	Ambitie en doelstelling	21
5.2	Uitvoeringsprogramma	21
5.3	Advies	22

Bijlagen

Bijlage 1	Overzicht betrokken interne en externe stakeholders	23
Bijlage 2	Voorbeeldacties voor een uitvoeringsprogramma	24
Onze contactgegevens		27

1 Inleiding

Onze samenleving draait op wat de aarde en de economie ons bieden: we gebruiken grondstoffen voor voedsel, onderdak, warmte, kleding, elektrische apparaten en mobiliteit. Die behoefte aan grondstoffen neemt de komende jaren toe, in Nederland en de rest van de wereld. Tegelijkertijd verspillen we nog veel grondstoffen (bijv. in de bouw, consumptiegoederen, in de maakindustrie en in de agrofoodketen), waarmee we onnodig waarde verloren laten gaan, het milieu vervuilen en het klimaat beïnvloeden.

Het kabinet heeft daarom als doel om toe te werken naar een duurzame, toekomst-bestendige en circulaire economie. Om deze ambitie vorm te geven, zijn concrete doelstellingen uitgesproken, die zijn vastgelegd in het grondstoffenakkoord. Het gaat hier om een intentieverklaring. Het eerste doel is om in 2030 een reductie te hebben van 50% minder primaire grondstoffen (mineraal, fossiel, metaal)[2]. Vervolgens is er het doel om in 2050 toe te werken naar een 100% circulaire economie. Onderliggend aan deze doelstellingen worden in de wetgeving steeds meer aanscherpingen gedaan. Denk in de bouwsector bijvoorbeeld aan een aanscherping van de Milieuprestatie Gebouwen (MPG), om op die manier verantwoord materiaalgebruik te bevorderen. De transitie naar een circulaire economie biedt economische kansen voor Nederland, maakt Nederland minder afhankelijk van import van schaarse grondstoffen en draagt bij aan een schoner milieu.

1.1 Aanleiding

Gemeenten in Nederland worden aangemoedigd om de ambities van het Rijk op het gebied van circulaire economie te vertalen in lokaal beleid. De gemeenten Duiven & Westervoort werken vanuit drie pijlers aan een meer circulaire economie. Dit zijn pijlers die vanwege programmatische samenhang en noodzakelijke integraliteit onder de 'kapstok' circulaire economie zijn samengebracht. Het betreft de pijlers energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit (grondstoffentransitie).

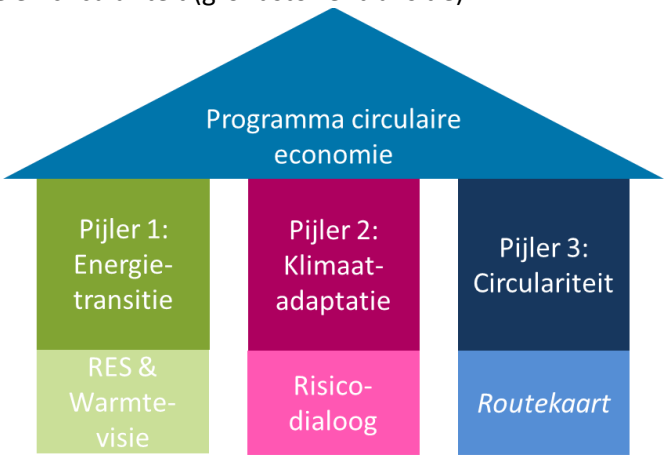

Figuur 1 Programma circulaire economie met daarin de 3 pijlers

[2] De exacte omvang van de opgave is ten tijde van het opstellen van het grondstoffenakkoord in 2016 nog onbekend. In 2021 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving een tussenstand gepresenteerd waarin zij constateren dat de totale hoeveelheid afval 60 Mton is in 2016 en de hoeveelheid benodigde grondstoffen 193 Mton (bron: https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-integrale-circulaire-economie-rapportage-2021-4124.pdf)

Gemeenten zijn verplicht om maatregelen te treffen die substantieel bijdragen aan het terugdringen van de CO_2-uitstoot. Ook is er landelijke regie op maatregelen, waarmee wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering. Op het gebied van circulariteit is dit vooralsnog niet het geval. Echter, een volledig circulaire economie draagt voor 20% direct bij aan de CO_2-reductiedoelstellingen en indirect zelfs tot 55% reductie[3]. Zonder een circulaire economie, is het realiseren van de CO_2-doelen vrijwel niet mogelijk.[4] Daarmee draagt de circulaire economie voor een belangrijk deel bij aan de doelstellingen zoals opgenomen in de klimaatwet.

Op dit moment gebeurt er al veel, in de gemeenten Duiven & Westervoort, dat bijdraagt aan het terugdringen van het gebruik van fossiele grondstoffen. Onder andere op het gebied van preventie, hergebruik en upcycling. De circulaire activiteiten staan nog niet altijd in verbinding met elkaar, zijn te vaak vrijblijvend en daarmee in veel gevallen afhankelijk van de bereidheid van de initiatiefnemer.

Het effect kan vele malen groter zijn, door het aanbrengen van (inhoudelijke) focus en richting. Weten wat je doet en waarvoor je het doet. Hierdoor is sprake van minder versnippering van kennis en ontstaat er meer samenhang tussen de initiatieven. De inzichten en ervaringen met circulariteit binnen specifieke sectoren nemen toe. Door inkoopkracht van overheden en kennisuitwisseling tussen marktpartijen, ontstaat er enthousiasme en kunnen er flinke stappen worden gemaakt.

1.2 Doel en resultaat

Doel van deze routekaart circulariteit is om, op het gebied van circulariteit, voor de gemeenten Duiven & Westervoort een samenhangend programma te creëren dat:

1. een gemeentelijke visie, ambitie en beleid op circulariteit formuleert;
2. inhoudelijke focus geeft op basis van lokale kansen en inzichten;
3. een hulpmiddel is voor het maken van toekomstige keuzes;
4. inspirerend en enthousiasmerend werkt voor de beide gemeenten en kansen biedt voor bedrijven in de regio;
5. een uitvoeringsprogramma voor de korte en de middellange termijn bevat, met concrete projecten, doelstellingen en resultaten.

---

[3] Op basis van het aantal inwoners zou dit in Duiven & Westervoort neer kunnen komen op circa 18 kton CO_2 reductie in 2030 en 30 kton CO_2 reductie in 2050. Gelet op de grote hoeveelheid bedrijven in Duiven & Westervoort zou dit getal verhoudingsgewijs hoger kunnen liggen. Ter vergelijking als heel Duiven & Westervoort bijvoorbeeld overstapt van grijze naar groene stroom bespaart dit circa 65 kton CO_2.

[4] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/03/24/circulaire-economie-essentieel-voor-behalen-van-klimaatdoelen-van-parijs

1.3 Verantwoording en leeswijzer

Om te komen tot deze routekaart is een aantal stappen doorlopen, zoals gevisualiseerd in de onderstaande figuur:

In de eerste stap is bij de totstandkoming van deze routekaart gebruik gemaakt van beschikbare onderzoeksrapporten, notities en beleidsdocumenten van bijvoorbeeld provincie en rijk. Met deze informatie onder de arm, is met een breed scala aan interne en externe stakeholders gesproken om te ontdekken waar kansen en uitdagingen liggen (zie bijlage 1).

Met de opgehaalde gegevens (wat is uitgemond in de foto stand van zaken) hebben enkele focussessies plaatsgevonden, om te ontdekken waar prioriteiten kunnen liggen en om tot een zo volledig mogelijk beeld te komen. Door de ontstane COVID-19-situatie heeft het proces op enkele plekken vertraging opgelopen en moesten enkele bijeenkomsten noodgedwongen online plaatsvinden. Zo ook de raadsinformatie-bijeenkomst in november 2020. Tijdens deze bijeenkomst zijn de ambities en prioriteiten opgehaald in de raad aan de hand van opiniërende discussies.

Deze informatie tezamen heeft geleid tot deze routekaart.

Hoofdstuk 2 gaat in op de belangrijkste uitkomsten van de foto stand van zaken (kenmerk 1019268-009b). Hoofdstuk 3 zal ingaan op de onderbouwing van de focus die is aangebracht. Hoofdstuk 4 beschrijft de strategische aanpak op de prioritaire actielijnen. Hoofdstuk 5 biedt, tot slot, het vergezicht en de wijze waarop de ambities in het beleid verankerd kunnen worden.

2 Huidige stand van zaken

Zoals beschreven, dient de routekaart focus en houvast te bieden voor toekomstige keuzes. Alvorens er focus kan worden aangebracht is het van belang om eerst nader te kijken naar de karakteristieken van beide gemeenten en van de regio.

2.1 Ontwikkelingen in de regio

Provincie Gelderland heeft de ambities uit het Nationale Grondstoffenakkoord omarmd. Circulariteit heeft daardoor op veel vlakken een bestemming gekregen in de verschillende provinciale programma's. Zo is er een prominente plek voor circulariteit in het coalitieakkoord 2019-2023. In dit akkoord zet de provincie via verschillende sporen in op een circulaire economie. De provincie maakt zich sterk voor het wegnemen van belemmeringen die een circulaire economie in de weg staan, onder andere vanuit haar rol als vergunningsverlener, toezichthouder en handhaver. Provincie Gelderland heeft een Grondstoffenatlas opgesteld, die inzichtelijk maakt wat de grondstoffenopgave van de provincie is voor komende jaren. Zo ziet de provincie een opgave voor de landbouw- en voedselsector; men streeft naar meer kringlooplandbouw. Daarnaast benadrukt de provincie onder andere de rol van circulariteit in de woningopgave, waarbij preventie en het hergebruiken van materialen voorop staan.

Ter opvolging aan de grondstoffenatlas is eind 2020 de uitvoeringsagenda 'Gelderland circulair 2021-2023' gepubliceerd[5]. In deze agenda wordt enerzijds uitgesproken welke ambities bestaan, de komende twee jaar. Anderzijds wordt ook specifiek per thema uitgesproken waar de provincie concreet op in zal zetten. De thema's zijn: maakindustrie, agrofood, bouw (en infrastructuur) en consumptiegoederen. Binnen de maakindustrie wordt onder andere ingezet op 'slimme' demonstratiefabrieken en circulaire werklocaties. Op agrofood wordt de komende periode nadruk gelegd op consumentenbewustzijn en de eiwittransitie. Binnen de bouwsector is de Woondeal Arnhem-Nijmegen een groot onderwerp[6]. Tot slot, het thema consumentenafval zet men, onder andere, in op de realisatie van een luiercentrale en hergebruik van cv-ketels.

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen[7] is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit

Daarbinnen gaan achttien gemeenten die de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vormen samen aan de slag met vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio. De achttien gemeenten beslissen elk over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering ervan wordt meegegeven.

Vanuit de Economic Board Arnhem-Nijmegen is een investeringsagenda 'Stedelijk Netwerk Arnhem-Nijmegen' opgesteld[8]. Binnen deze investeringsagenda is het doel om de regionale economie te versterken. Hierbij ligt de voornaamste focus op het versterken van het innovatieklimaat in de regio, onder andere op het gebied van ‘slimme duurzaamheid’.

---

5 https://www.gelderland.nl/bestanden/Gelderland/Nieuws-en-evenementen/DOC_Uitvoeringsprogramma_Circulaire%20Ecomomie.pdf

6 https://www.regioan.nl/woondeal/woondeal/

7 https://www.groenemetropoolregio.nl/

8 https://theeconomicboard.com/project/investeringsagenda/

De ambities liggen hoog; in 2030 is het streven dat de circulaire economie, binnen de regio, 320 miljoen extra omzet, 3.600 nieuwe banen en 50% minder afval genereren ten opzichte van 2016. Uiteindelijk is het streven dat de economie binnen de regio in 2050 volledig circulair is[9].

De Gemeenten Duiven & Westervoort werken regionaal samen met andere gemeenten op de thema's duurzaamheid en circulariteit. Zo wordt er kennis gedeeld over duurzaam inkopen, is een intentieverklaring duurzame GWW én een manifest circulaire economie met de regio Arnhem-Nijmegen ondertekend, waarin afspraken worden gemaakt hoe de regio circulariteit kan stimuleren en meer kan samenwerken.

Op meer lokale schaal is de Liemerse Ambassade begin september 2020 opgericht. Met dit samenwerkingsverband wordt de Liemerse denk- en doe-kracht gebundeld om tot (circulaire) innovaties te komen. De Liemerse Ambassade is het antwoord op de expliciete vraag naar krachtige samenwerking van Liemerse werkgevers en de Liemerse Economische Raad.

De focus in de recent opgestelde Liemerse Economische Visie 2020 – 2025 (LEV) ligt op de sectoren vrijetijdseconomie, logistiek, agrofood & natuur en maakindustrie (VLAM). Hierbinnen zijn verschillende programma's vastgesteld, zoals economische vitaliteit en duurzaamheid, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de uitvoering van projecten voor de LEV.

2.2 Foto stand van zaken

Om beter zicht te krijgen op de omvang van de grondstofstromen in Duiven & Westervoort, is er voor de meest relevante sectoren een 'foto' gemaakt van het huidige grondstofgebruik. Voor de totstandkoming van de foto is gebruik gemaakt van uiteen-lopende bronnen (e.g. CBS, de circulaire atlas Gelderland[10], etc.). De grondstofanalyse geeft een eerste inkijk in de benodigde en vrijkomende grondstoffen. Het gaat hierbij expliciet niet om een uitwerking op detailniveau. Het doel van de foto is dan ook om een indicatie te geven van de benodigde en vrijkomende grondstofstromen en daarmee de kansen te benoemen die er liggen voor preventie en hergebruik. Daarmee ontstaat er meer gevoel bij de meest relevante en de meest kansrijke sectoren binnen de gemeenten.

De analyse van de opgehaalde informatie levert de volgende vier inzichten op:

- de stofstromenanalyse leert ons dat er een grote opgave is;
- project/initiatieven van interne en van externe stakeholders zijn complementair aan elkaar;
- er is sprake van een verschil tussen wat de opgave is (moeten), waar aanknopings-punten zitten (kunnen) en waar de energie zit (willen);
- de gemeente kan verschillende rollen aannemen bij het ondersteunen/aanjagen van projecten en initiatieven.

---

9 https://theeconomicboard.com/project/investeringsagenda/

10 https://www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/06Werk-en-ondernemen/191125_Circulaire_Atlas_Gelderland.pdf

Grote opgave, die voortkomt uit stofstromenanalyse

In 2020 heeft een stofstromenanalyse plaatsgevonden. Onderstaande infographic brengt de resultaten kernachtig in beeld. Momenteel wordt in Duiven & Westervoort gezamenlijk het totaal afval geschat op totaal 176 kton per jaar. Dat is net zoveel als 4.400 volle vrachtwagens afval per jaar. De opgave strekt zich uit over meerdere domeinen en kent verschillende (probleem)eigenaren. Van infrastructuur tot woningbouw, van biomassastromen tot bedrijfsafval en van fijn huishoudelijk afval tot grof huishoudelijk afval. Echter, voor een meer nauwkeurige analyse dient een meer gedetailleerdere stofstromenanalyse gemaakt te worden, om verdiepende inzichten te verkrijgen.

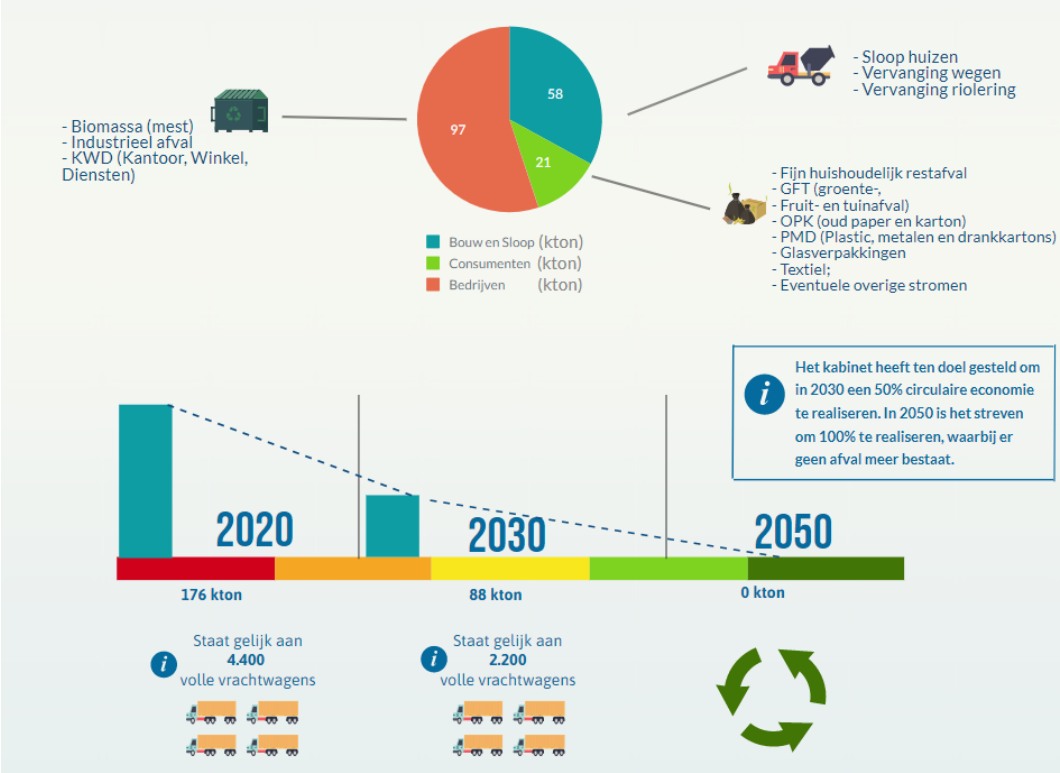

Figuur 2: Grondstofopgave Duiven & Westervoort (op basis van schattingen en berekeningen).

Projecten en initiatieven van 1stroom en van externe stakeholders zijn complementair aan elkaar

De projecten en initiatieven die voortkomen, zoals naar voren gekomen in de gesprekken met de diverse interne stakeholders (1stroom), zijn met name ingegeven op basis van waar de gemeente controle op heeft (bijvoorbeeld afvalscheiding in het gemeentehuis) en waar men invloed op heeft (bijvoorbeeld inkoop van kantoormeubilair en circulaire wegrenovaties).

De projecten en initiatieven voortkomend uit de gesprekken met externe stakeholders, liggen minder in de invloedsfeer van de gemeente, zo gaat het bijvoorbeeld om ketensamenwerkingen tussen bedrijven of vergunningsverlening voor circulaire sloop/demontage van een gebouw. De gemeente kent ten aanzien van de projecten, van bijvoorbeeld bedrijven, eerder betrokkenheid dan directe invloed of controle. Hiermee zijn de genoemde projecten en initiatieven van de interne en van de externe stakeholders complementair aan elkaar, als het gaat om een verdeling aan kansen en lopende projecten over de drie cirkels (cirkel van controle, cirkel van invloed en cirkel van betrokkenheid).

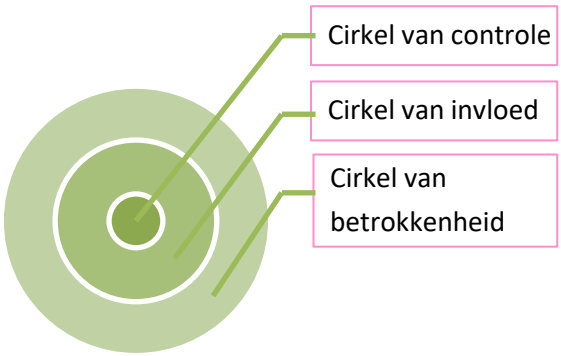

Drie invalshoeken

In deze verkenning is gebruik gemaakt van drie invalshoeken om kansen (en uitdagingen) boven tafel te krijgen en inzicht te krijgen in lopende projecten en initiatieven. Hierbij is continu gekeken naar de huidige stand van zaken op basis van de volgende drie vragen:

- wat is de opgave (moeten)?
- welke aangrijpingspunten er zijn (kunnen)?
- en waar zit de energie (willen)?

Wat blijkt is dat er een verschil zit tussen waar de energie zit en wat er momenteel al kan, versus waar de (relatief grote) opgaves liggen. Met name de bouw en de bedrijven-sector kent een groot grondstofverbruik, echter ligt dit niet altijd binnen de invloedsfeer van de gemeente en staat het bij bedrijven slechts in enkele gevallen op de agenda. Het is daarom zinvol om enerzijds gebruik te maken van de energie in de samenleving, om werk te maken van circulariteit en anderzijds initiatieven en beweging te ontginnen, daar waar de grote(re) opgaves liggen en er sprake is van een minder grote energie. Op deze manier wordt op zowel de korte/middellange termijn werk gemaakt van circulariteit (kunnen en willen) en wordt tevens gewerkt aan de lange termijn richting 2050 (moeten).

Gemeenten kennen verschillende rollen

Zoals blijkt (mede op basis van de gesprekken met interne en externe stakeholders), valt op te maken dat men continu een veranderende rol verwacht van de gemeente, als het gaat om projecten en initiatieven die bijdragen aan de grondstoffentransitie. Voor een circulaire economie is de betrokkenheid en inzet van alle stakeholders in Duiven & Westervoort van essentieel belang; alleen gezamenlijk kan een versnelling worden gerealiseerd. Echter, de gemeente heeft, als spin in het web, een cruciale functie te vervullen in de omvorming naar de circulaire economie. In november 2020 is in de gemeenteraad ingegaan op de verandering naar een circulaire economie en de rol die de gemeente hierbij op zich kan nemen. Dit betreft drie rollen:

- als opdrachtgever (cirkel van controle);
- als facilitator (cirkel van invloed);
- als regisseur (cirkel van betrokkenheid).

Al deze rollen komen van pas bij het verder in gang zetten van de transitie naar een volledig circulaire economie.

Opdrachtgever
De eerste rol, die de gemeenten hierbij aannemen, is die van opdrachtgever. Vanuit deze rol hebben de beide gemeenten de mogelijkheid om de eigen inkoopprocessen op een maatschappelijk verantwoorde en circulaire manier in te richten. Dit kan, door bestaande inkooptrajecten in het vervolg aan te scherpen met specifieke circulaire eisen, maar ook het gehele inkoopproces veranderen richting een circulaire basis is mogelijk. Door deze rol actief aan te nemen leidt dit op lokaal/regionaal niveau tot innovatie bij de inschrijvende partijen, omdat zij zich gedwongen zien een transformatie te ondergaan richting maatschappelijk verantwoord/circulair ondernemen, willen zij nog voldoende opdrachten binnenhalen.

Facilitator

In deze rol is het voor beide gemeenten van belang dat zij goed kijken naar wat er lokaal gebeurt op het gebied van circulariteit. Hoe kan men bij de gemeente aanhaken bij lopende initiatieven, maar ook ondersteuning bieden aan lopende projecten? Door hier goed inzicht in te creëren, kunnen beide gemeenten bottom-up hulp bieden om op lokaal niveau de transitie verder in beweging te brengen. Dit kan in verschillende vormen, bijvoorbeeld door:

- immaterieel kapitaal, zoals huisvesting, netwerken of kennis;
- ondersteuning bij planvorming, zoals een Plan van Aanpak, implementatieplan of een volledige business plan;
- financiering, zoals subsidies, revolverende fondsen of vormen van cofinanciering.

Regisseur

De gemeente dient, als spin in het web, het initiatief te nemen om partijen te verbinden om op deze manier circulaire kansen te laten ontstaan vanuit de samenleving en mét de samenleving. Als regisseur maakt de gemeente gerichte (beleids)keuzes, stelt ze voorwaarden, zet middelen gericht in, stuurt op resultaten en controleert of doelen bereikt worden. Het is van belang dat ook andere partijen een rol hebben, echter dient de gemeente hierin de regie te hebben en de kaders te stellen. Door samenwerkings-verbanden te creëren tussen organisaties met een gedeelde ambitie, kan gericht werk worden gemaakt van het 'matchen' van vraag en aanbod. Ook ontstaat dit door het opzetten van netwerken en platforms, waar kennis- en ervaringsdeling centraal staat.

3 Aanbrengen van focus

Om daadwerkelijk een versnelling op gang te brengen, is het van belang om de beschikbare middelen en de aandacht te bundelen door het aanbrengen van inhoudelijke focus. Op deze manier wordt antwoord gegeven op de vraag *'weten wat je doet en waarvoor je het doet'*.

Dit hebben we gedaan door diverse afwegingen en dilemma's voor te leggen aan de gemeenteraden. Op basis hiervan zijn drie prioritaire actielijnen geformuleerd en wordt een ambitie gegeven.

3.1 Afwegingen en dilemma's

Om te komen tot keuzes waar aandacht en focus naartoe moet gaan, zijn de volgende aspecten gehanteerd die een rol spelen bij de totstandkoming van een keuze voor inhoudelijke focus (in willekeurige volgorde):

- impact op grondstoffen;
- werkgelegenheid;
- bijdrage aan CO_2-doelstelling;
- acceptatie door de markt;
- energie in de samenleving;
- zichtbaarheid van resultaten;
- exposure/ profilering.

Met deze aspecten in het achterhoofd en de input uit gesprekken en focusgroep-sessies met interne en externe stakeholders, zijn diverse stellingen voorgelegd aan de twee gemeenteraden. De focusgroep-sessie en de gesprekken met externe en interne stakeholders vormen een belangrijke basis hiervoor. Een nadere uitwerking van deze gesprekken zijn terug te vinden in de foto stand van zaken (met kenmerk 1019268-009b)

Raadsinformatiebijeenkomst 17 november 2020

Op 17 november 2020 heeft een digitale raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden met beide gemeenteraden. In deze bijeenkomst is een overzicht gegeven van de huidige stand van zaken en is de dialoog op gang gebracht aan de hand van een interactieve werkvorm met de krant van de toekomst en krantenknipsels die op dat moment in de krant staan. Na deze werkvorm zijn drie stellingen voorgelegd aan de deelnemende raadsleden:

Op welke circulariteitsstrategie moet de gemeente inzetten?

De aanwezige raadsleden konden hierbij de keuze maken uit de bovenste drie treden van de ladder van Lansink (figuur rechts). Hieruit bleek een lichte voorkeur voor het inzetten op strategieën, die zijn gericht op preventie van afval. Echter, het grote merendeel prefereert een integrale aanpak op alle drie de strategieën. Dus zowel het inzetten op preventie, hergebruik en recycling. In de discussie, die daarna is gevoerd, kwam duidelijk naar voren dat het eenzijdig inzetten op één van de strategieën contraproductief kan werken.

Op welke sector/productgroep moet de nadruk komen te liggen?

Hierbij is uitgegaan van de vier sectoren, zoals deze ook zijn beschreven in de foto stand van zaken (zie tevens figuur 2). Daarbij werd ingegaan op grondstoffen en afval, gebruikt in de bouw, de agrofoodsector, in de maakindustrie en de consumentengoederen (overeenkomstig met de grondstoffenatlas van de provincie Gelderland). Een grote groep gaf de voorkeur aan het inzetten op voornamelijk consumentengoederen. Dit raakt namelijk vooral inwoners van de gemeenten Duiven & Westervoort. Uiteindelijk gaf de meerderheid ook hier de voorkeur aan het inzetten op alle sectoren gelijktijdig. Hieruit kan worden opgemaakt dat circulair ondernemerschap in al deze sectoren gestimuleerd dient te worden. Het gaat hierbij voornamelijk om de vaardigheid van ondernemerschap in plaats van een specifieke sector. Daarnaast dient ook voldoende aandacht te worden gegeven aan de belevingswereld van inwoners. Ook voor hen dient circulariteit tastbaar te zijn.

Figuur 3: Tegels uit de grondstoffenatlas van de provincie Gelderland.

Welke werkwijze past de gemeente volgens u het best bij de transitie naar een circulaire economie?

Als derde opiniërende stelling kon men de voorkeur aangeven, welke rol de gemeente zichzelf dient aan te meten in het voorgaan van deze transitie. Op basis van de beschikbare antwoordmogelijkheden en de discussie die hierop volgde, kwam duidelijk naar voren, dat een grote meerderheid de voorkeur heeft voor, zowel het geven van het goede voorbeeld, als het stimuleren van circulair gedrag bij inwoners en bedrijven. Hieruit komt sterk naar voren dat het één niet zonder het ander kan. Door inwoners en bedrijven te betrekken, kun je opschalen en impact maken, maar dit is enkel geloofwaardig als de gemeente hierin zelf het goede voorbeeld geeft.

Prioritaire actielijnen

Op basis van de gegeven antwoorden op de opiniërende stellingen en de discussies die hieruit volgden, wordt gekomen tot drie prioritaire actielijnen waar de gemeenten Duiven & Westervoort de komende jaren op in moeten zetten:

- **Circulair voorbeeldgedrag:** de gemeenten dienen het goede voorbeeld te geven, door afval te scheiden op hun eigen locatie, circulair in te kopen en circulaire waardes mee te nemen in, bijvoorbeeld, vergunningsverlening voor sloopopgaves.
- **Circulair ondernemen:** Duiven & Westervoort kent veel en veel verschillende ondernemers. Door lokale bedrijven te steunen in de transitie naar circulair ondernemerschap, wordt grote impact gemaakt.
- **Circulair consumeren:** tot slot zijn we allen consumenten en hebben we met ons eigen gedrag invloed op onze eigen ecologische footprint. Zo kunnen we afval beter scheiden, producten vaker hergebruiken en gebruik maken van circulaire producten en diensten.

3.2 Ambitieniveau

In de voorgaande paragraaf is beschreven op welke prioritaire actielijnen de gemeenten in gaan zetten. Nu rest nog de vraag, met welk tempo de gemeenten Duiven & Westervoort deze (intentionele) doelen wensen te bereiken. Wil men hier een hoger tempo hanteren dan de rijksoverheid (100% circulair in 2050 en het tussenliggende doel van 50% circulair in 2030) of hierin gelijk optrekken? Hiertoe zijn twee opiniërende stellingen voorgelegd aan de raadsleden in de raadsvergadering van 17 november 2020.

In hoeverre moeten Duiven & Westervoort zich conformeren aan de landelijke doelstellingen omtrent circulaire economie (50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050)?

Op een enkeling na was men het eens dat doelstellingen gedeeltelijk of volledig overgenomen moeten worden in de lokale doelstellingen van de gemeenten. Hierbij was een lichte voorkeur voor het volledig (één op één) overnemen van de doelstellingen. Gesteld kan worden dat er brede consensus bestaat over het nut en de noodzaak om tot actie over te gaan om werk te maken van deze transitie.

Op dit moment is er geen budget gelabeld voor de programmalijn Circulariteit. Welke investeringen passen volgens u het beste op dit moment?

Ondanks dat er brede consensus bestaat, dat de doelstellingen (gedeeltelijk of volledig) omarmd dienen te worden, blijft de uitdaging staan, hoeveel de gemeenten bereid zijn te investeren de komende jaren, om deze transitie in gang te zetten. Uit de antwoorden op de stelling en de discussie die hieruit volgde, neigt grofweg de helft naar het vrijmaken van budget om acties in gang te zetten. Het gaat hierbij met name om procesgeld, om eigen initiatieven te helpen realiseren en budget voor het ondersteunen van bedrijven bij het vormen van circulaire ketens, bedrijfsmodellen, producten en diensten. Een deel van de aanwezige raadsleden geeft de voorkeur van het zoeken van budgetruimte binnen projectbudgetten, om in te zetten op circulariteit.

Doelstelling aan de hand van twee sporen

In de beide gemeenten leeft breed de urgentie om te komen tot een 100% circulaire economie in 2050 en daarmee aan te sluiten bij de landelijke doelstellingen. Echter kent deze transitie de uitdaging dat nog nader bepaald dient te worden op welke wijze al het afval gereduceerd dient te worden. Ook is er nog geen uniforme meetmethodiek om te bepalen wat het huidige grondstofgebruik is en op welke wijze diverse maatregelen bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Om deze reden wordt nu ingezet op twee sporen:

- grijp kansen aan die nu al effect sorteren. Zo kan de parallel worden getrokken met de energietransitie waarin je, ongeacht de warmte-oplossing, al kan beginnen met je huis te isoleren. Dit zijn zogenaamde *no-regret*-maatregelen;
- ga programmatisch aan de slag met het in beweging zetten van specifieke thema's en/of doelgroepen. De opgave zal op diverse terreinen omvangrijk zijn. Om te voorkomen dat de gemeente er over enkele jaren achter komt te laat in beweging te zijn gekomen, zal nu al worden ingezet op het creëren van beweging en richting.

Op basis van bovenstaande wordt de volgende doelstelling geformuleerd:

De gemeenten Duiven & Westervoort sluiten zich aan bij de doelstellingen, zoals geformuleerd in het grondstoffenakkoord:

- *Duiven & Westervoort willen in 2050 een circulaire economie zijn. Een economie zonder afval, waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen.*
- *In 2030 moeten Duiven & Westervoort al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel).*
- *Omdat er momenteel geen accurate nulmeting is en maatregelen (nog) niet zijn uit te drukken in 'harde' cijfers, worden de volgende twee sporen gehanteerd voor de komende vier tot vijf jaar:*
  - *Zodra laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit.*
  - *Er wordt programmatisch werk gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten.*

Dit resulteert in de onderstaande visualisatie, waarin de drie prioritaire actielijnen, die voortkomen uit de routekaart, zijn geprojecteerd op de twee sporen. Deze sporen zijn uitgezet in de tijd:

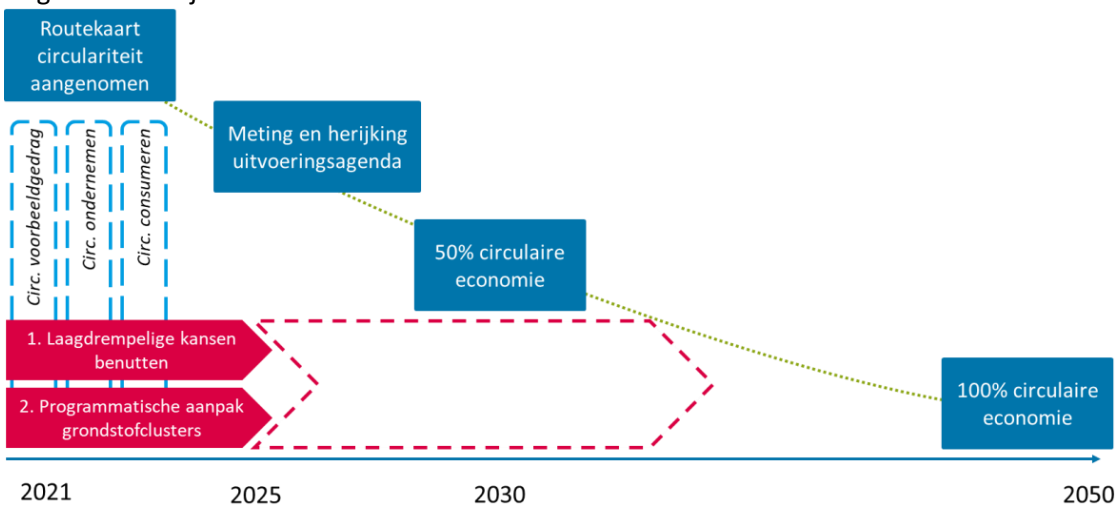

Figuur 4: Doelstelling van de gemeente Duiven & Westervoort in de route naar 100% circulariteit

Zoals blijkt uit de formulering van de doelstelling en de figuur, zal er omstreeks het jaar 2025 een meting en een herijking van de uitvoeringsagenda plaatsvinden. De voornaamste reden hiervoor is, dat de rijksoverheid (Planbureau voor de Leefomgeving) zichzelf ten doel heeft gesteld om tot 2023 te komen met een betrouwbare en onderbouwde meetmethodiek om de stand van zaken van de circulaire economie mee te bepalen[11]. Dit kan tot gevolg hebben dat het rijksbeleid op onderdelen zal wijzigen, als gevolg van deze meting/meetmethodiek. De verwachting is dat achtereenvolgens ook op regionale/lokale schaal een eenduidige meetmethodiek ontstaat voor het meten van de stand van zaken van de circulaire economie. Op basis hiervan kan het beleid en de uitvoeringsagenda van de gemeenten Duiven & Westervoort herijkt worden. Onderhavige uitvoeringsagenda zal dan logischerwijs toezien op de periode tot 2024/2025.

[11] https://www.pbl.nl/publicaties/integrale-circulaire-economie-rapportage-2021

4 Programmatische aanpak

In het voorgaande hoofdstuk is reeds ingegaan op de prioritaire actielijnen. In de verkenning van het afgelopen jaar, intern binnen 1stroom en bij externe stakeholders in de regio, zijn enkele acties geformuleerd die vallen binnen de actielijnen. In dit hoofdstuk worden de actielijnen beknopt beschreven aan de hand van de vragen. In bijlage 2 staan suggesties van projecten/acties die kunnen vallen onder de betreffende actielijnen.

4.1 Circulair voorbeeldgedrag

Zoals gesteld, staat of valt het succes van het stimuleren van circulariteit in het consumptiegedrag en circulair ondernemerschap bij het goede voorbeeld dat de gemeente zelf geeft. Diverse projecten hebben de gemeenten al lopen of nog in de opstartfase zitten vallend onder deze actielijn.

4.2 Circulair ondernemen

In 2020 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de strategie om bedrijventerreinen in Duiven & Westervoort meer toekomstbestendig te maken. Dit onderzoek overlapt voor een deel het onderwerp in deze routekaart, namelijk voor wat betreft circulariteit en ondernemerschap. Om die reden is ervoor gekozen om ondernemers hier niet nogmaals voor te benaderen, maar om de conclusies uit dit onderzoek te gebruiken voor deze paragraaf over circulair ondernemen.

In Westervoort is er één groot bedrijventerrein, waar vooral MKB-bedrijven zijn gevestigd. Duiven kent veel meer bedrijventerreinen, die bovendien sterk van elkaar verschillen. Wat verder opvalt, is dat de ambities en het kennisniveau van veel bedrijven op het gebied van circulaire economie nog zeer beperkt is: de prioriteiten liggen voor ondernemers vooral op energiebesparing en duurzame energie. Tegelijkertijd zijn er in de gemeenten ook bedrijven die, landelijk gezien, als voorbeeld gelden voor circulaire economie, zoals o.a. Alliander, 4PET, Putman en AVR. Eén strategie voor alle bedrijven (-terreinen) is daarmee niet wenselijk.

Op basis van de gesprekken met de ondernemersverenigingen Lindus en MKB-Duiven en op basis van de individuele gesprekken die er zijn geweest met ondernemers, is het voorstel om qua strategie voor circulair ondernemen in te zetten op drie actielijnen.

4.3 Circulair consumeren

Al geruime tijd is er aandacht voor bewuste en duurzame consumptie. Met de circulariteitsopgave is dit belang alleen nog maar groter geworden. Het schenken van aandacht aan deze acties leidt zowel tot het reduceren van de afvalberg als het vergroten van het bewustzijn onder consumenten over de gevolgen van het eigen gedrag. Er kunnen diverse acties worden geformuleerd die al geruime tijd lopen (zoals bijvoorbeeld het grondstoffenplan) of nog in de plan- of ideefase zitten, die bijdragen aan een meer circulair consumptiegedrag.

4.4 Totaaloverzicht

Op basis van deze actielijnen dient concretere invulling te worden gegeven middels afgebakende acties en projecten waarmee 1Stroom de komende jaren aan de slag kan gaan om de transitie naar een circulaire economie in gang te zetten. Deze acties zijn verdeeld over de drie prioritaire actielijnen en dragen in meerdere of mindere mate bij aan de twee sporen 1) laagdrempelige kansen benutten en 2) een programmatische aanpak van grondstofclusters.

In de onderstaande figuur is het raamwerk weergegeven.

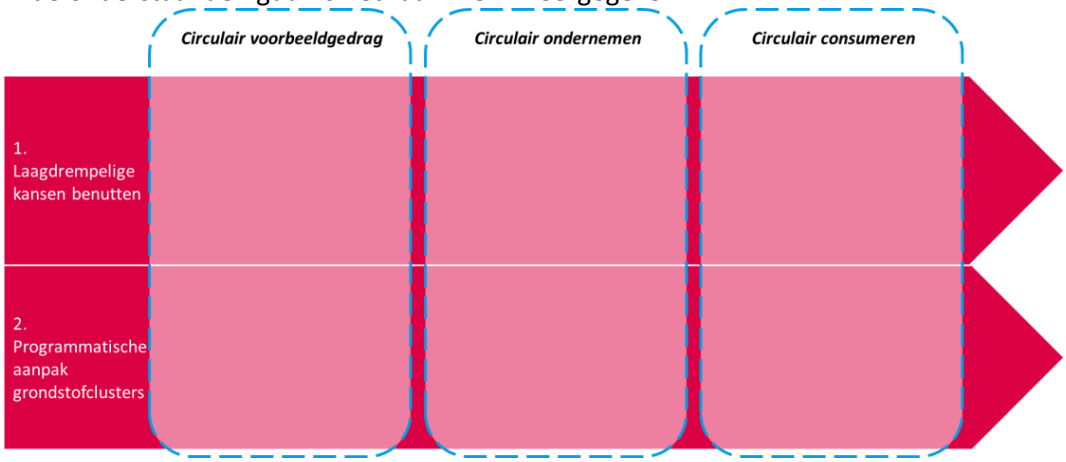

Figuur 5 Raamwerk uitvoeringsprogramma van 1Stroom gecategoriseerd naar de prioritaire actielijnen en de twee sporen.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Ambitie en doelstelling

De gemeenten Duiven & Westervoort sluiten zich aan bij de doelstellingen, zoals geformuleerd in het grondstoffenakkoord:

- *Duiven & Westervoort willen in 2050 een circulaire economie zijn. Een economie zonder afval, waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen.*
- *In 2030 moeten Duiven & Westervoort al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel).*
- *Omdat er momenteel geen accurate nulmeting is en maatregelen (nog) niet zijn in te drukken in 'harde' cijfers worden de volgende twee sporen gehanteerd voor de komende vier tot vijf jaar:*
  - *Zodra laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit;*
  - *Er wordt programmatisch werk gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten.*

Dit resulteert in de onderstaande visualisatie, waarin de drie prioritaire actielijnen, die voortkomen uit de routekaart, zijn geprojecteerd op de twee sporen. Deze sporen zijn uitgezet in de tijd:

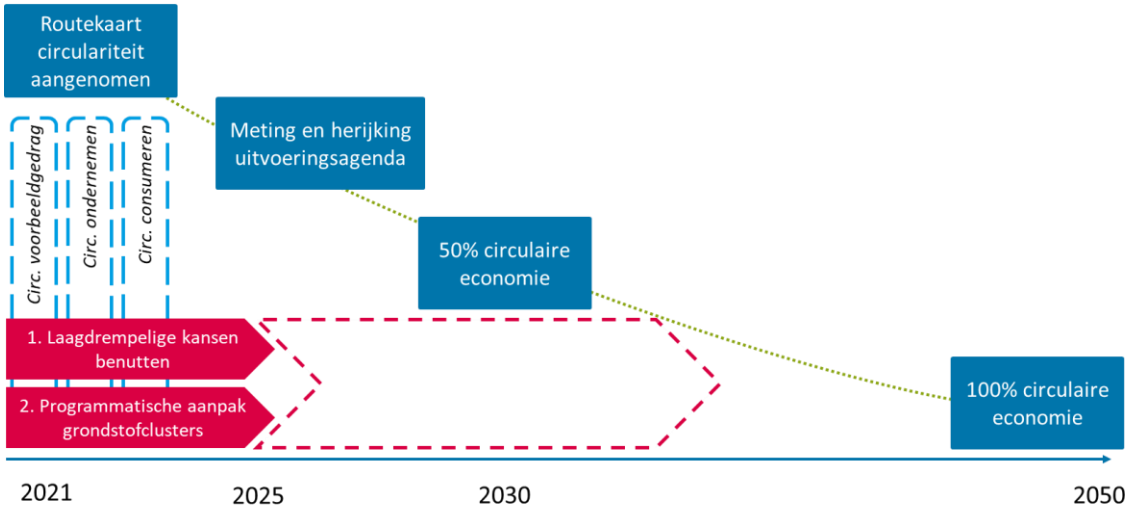

Figuur 6: Doelstelling van de gemeente Duiven & Westervoort in de route naar 100% circulariteit

5.2 Uitvoeringsprogramma

Het kader voor een uitvoeringsprogramma met daarin de drie prioritaire actielijnen. De komende drie tot vijf jaar kan de gemeente werk maken om acties te formuleren in deze actielijnen om vervolgens omstreeks 2025 de doelstellingen te herijken en het uitvoeringsprogramma hierop af te stemmen voor de jaren 2025-2030.

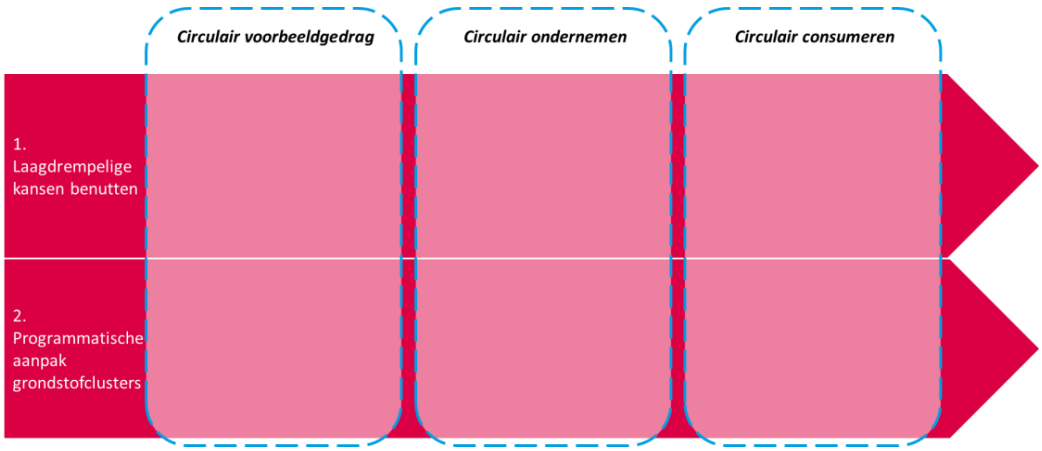

Figuur 7 Circulaire acties van 1Stroom gecategoriseerd naar de prioritaire actielijnen en de twee sporen.

Doorkijk naar periode vanaf 2025

De komende jaren zullen er veel ontwikkelingen plaatsvinden op het onderwerp circulaire economie. De exacte opgave zal duidelijker worden en de verwachting is dat er meer richtinggevende kaders komen van de Europese en nationale overheid waar binnen decentrale overheden, bedrijven en inwoners moeten opereren. De rol die een gemeente vanaf 2025 zal spelen in de transitie naar een circulaire economie zal mogelijk ook gaan wijzigen. Zo is het denkbaar dat bij vergunningverlening, toezicht en handhaving meer nadruk komt te liggen op afdwingbare circulaire criteria (bijv. bij een bouw- en/of sloopvergunning en als onderdeel van de omgevingsvisie). Een gemeente zal altijd meerdere rollen kennen en continu adaptief moeten zijn op de veranderende omgeving en behoeftes van bedrijven en inwoners in de gemeente. Kortom, de rol van de gemeente zal veranderen van een meer inspirerende, faciliterende en kwartiermaker rol in deze fase naar een rol met een wat dwingender karakter richting 2050.

5.3 Advies

Om over te gaan tot uitvoering is het van belang om de diverse geformuleerde acties te gaan operationaliseren en hier kortetermijndoelstellingen aan te formuleren. Enkele van de acties zijn reeds lopend en de overige dienen te worden gestart in het komende jaar.

Daarnaast wordt geadviseerd om jaarlijks verantwoording af te leggen aan de gemeenteraden over de integrale voortgang op het uitvoeringsprogramma.

Bijlage 1 Overzicht betrokken interne en externe stakeholders

Interne stakeholders	Functie/afdeling
Anita de Graaf	adviseur afval en grondstoffen
Saskia Kloet	Inkoop
Samantha Lammers	Inkoop
Dorothe Jacobs	Duurzaamheid & Energie
Frank van Os	Facilitair
Patrick Sessink	Bedrijfscontactfunctionaris
Walter van der Veen	Strategisch adviseur
Jeroen Smits	Programmateam circulariteit
Paul Groenen	Programmateam circulariteit
Simone Groen	Programmateam circulariteit
Philippe Hermans	Vastgoedbeheer
Luuk Berends	Vastgoedbeheer

Externe Stakeholders	Actief bij
Hendrik Versteeg	Bedrijventerrein het Ambacht
Anouk de Valois	Bedrijventerrein het Ambacht
Peggy Blaauw	GoClean
Wim Nabbe	Groene Allianties de Liemers
Mark van Westelaak	Groene Allianties de Liemers
Jeroen Willems	MKB Duiven
Ronald Mathijssen	MKB Duiven
Erik Pieters	Klankbordgroep
Sietse van Bennekom	Klankbordgroep
Bert Veerkamp	Klankbordgroep
Kees Snoek	Klankbordgroep
Timo, Timon, Raph, Dave	Junior Klankbordgroep

Bijlage 2 Voorbeeldacties voor een uitvoeringsprogramma

Circulair voorbeeldgedrag

Afvalscheiding op het gemeentehuis

- ***Waarom***: Als afval wordt gescheiden, dan kunnen de grondstof-stromen worden gerecycled tot nieuwe producten. 1Stroom gaat over het eigen beleid binnen de muren van het gemeentehuis, als het gaat om de wijze waarop afval gescheiden dient te worden. Daarmee is het tevens het visitekaartje voor bezoekers van het gemeentehuis, die zien dat de gemeente haar best doet zelf ook werk te maken van de circulaire economie.

GWW inkoopopgaves

- ***Waarom***: De GWW-sector is een sector die relatief veel grondstoffen verbruikt en de renovatie opgave in Duiven & Westervoort is de komende jaren significant. Tevens zijn het veelal lokale(re) ondernemers die inschrijven op deze opdrachten, hiermee wordt het lokale MKB dan ook bereikt.

Facility management inkooptrajecten

- ***Waarom***: Zoals voor GWW-inkoopopgaves geldt, geldt dit ook voor inkoopopgaves op het domein van facilitymanagement. In den landen is al veel ervaring opgedaan met het circulair inkopen van deze productgroep en zijn er diverse goede voorbeelden. Door hiermee aan de slag te gaan wordt de transitie naar een circulaire economie ook zichtbaar voor het personeel en de bezoekers/inwoners van de gemeente Duiven & Westervoort. Immers, een goed voorbeeld doet volgen.

Woondeal

- ***Waarom***: Tot aan 2030 is in Duiven is een behoefte aan meer dan 600 nieuwe woningen. In Westervoort gaat het om 300 woningen. Om die reden is het noodzakelijk dat er voldoende plannen ontstaan om deze woningen te realiseren. De gemeenten kunnen hierbij aansluiten op de woondeal Arnhem-Nijmegen. In deze woondeal zijn eveneens circulariteitseisen opgenomen, 25% van de woningen dient circulair te worden gerealiseerd.

Circulair inkoopbeleid

- ***Waarom:*** Inkoop is bij uitstek het middel waar men zelf invloed kan uitoefenen en daarmee het voorbeeld kan stellen. Dit draagt bij aan beide sporen, daar waar energie zit, gebruik van maken en tegelijker-tijd de grote(re) grondstoffenopgaves aanjagen.

Betrokkenheid bij netwerken die circulariteit stimuleren

- ***Waarom***: Door als gemeenten betrokken te zijn bij regionale/landelijke netwerken wordt kennis opgedaan en gedeeld omtrent circulaire (beleids-)maatregelen, oplossingen en innovaties. Hierdoor hoeft men niet altijd het spreekwoordelijke wiel zelf uit te vinden en maakt het gebruik van reeds opgedane kennis en ervaringen.

Circulair ondernemen

Kennisoverdracht ondernemers

- ***Waarom:*** Ondernemers geven aan graag te willen worden ontzorgd op het gebied van duurzaamheid en circulaire economie. Ze willen inspiratie en objectieve informatie, gericht op een praktische toepassing. Daarmee worden zij in staat gesteld om zelf, praktisch aan de slag te gaan met circulaire projecten en ketenvormingen.

Gebiedsgerichte projecten

- ***Waarom:*** een gebiedsgerichte aanpak zorgt voor een integrale, eenduidige benadering naar ondernemers. Ondernemers kunnen zich daarmee ook aan elkaar optrekken waarbij de 'achterblijvers' kunnen leren van de koplopers. Ook wordt de urgentie en nut en noodzaak voor ondernemers groter door een groeiende aandacht voor dit onderwerp.

Gemeentelijke projecten

- ***Waarom:*** Ondernemers zijn veelal bereid om te investeren in maatregelen die bijdragen aan de verduurzaming van hun eigen bedrijf. Deze bereidheid neemt af naar mate de toegevoegde waarde meer collectief is, zoals bij een bedrijventerrein. Ondernemers verwachten voor de bedrijfsoverstijgende activiteiten een bijdrage van de gemeente.

Circulair consumeren

Zwerfafvalaanpak

- ***Waarom:*** Zwerfafval is een groeiend probleem. Steeds meer verpakkingen worden gebruikt door consumenten, steeds meer verpakkingen komen in de natuur terecht. Hierdoor kunnen deze verpakkingen niet meer worden hergebruikt en, misschien nog wel erger, leiden deze tot schade aan flora en fauna. Het verminderen van de zwerfafvalproblematiek is dan ook een belangrijk onderdeel in de transitie naar een circulaire economie die tevens zichtbaar is voor inwoners en bedrijven van de gemeenten Duiven & Westervoort.

Circulaire evenementen

- ***Waarom:*** Evenementen kennen veel (plastic) afval wat doorgaans beperkt of niet wordt hergebruikt, terwijl dit vaak wel mogelijk is. Het is vaak ook goed zichtbaar, (na afloop) van een evenement, hoeveel afval er overblijft. Door consumenten niet alleen thuis maar ook op dit soort evenementen de mogelijkheid te bieden het afval te scheiden, raken mensen steeds meer doordrongen van nut en noodzaak en ziet men ook dat de gemeente actief werk maakt van dit onderwerp.

Deelconcepten stimuleren

- ***Waarom:*** Bewoners kopen voornamelijk spullen/goederen om deze zelf te gebruiken. Dit is in veel gevallen onnodig, omdat de spullen/goederen slechts op enkele momenten worden gebruikt. Deelconcepten bieden hier een oplossing voor en zijn sterk toenemend in Nederland.

Circulair ambachtscentrum

- ***Waarom:*** In veel gevallen is het materiaal, dat onder meer bij de milieustraat terechtkomt, nog goed bruikbaar en daardoor onnodig om als afval te beschouwen. Met veelal een kleine ingreep kunnen de producten weer worden hergebruikt en daarmee wordt verspilling voorkomen. Door dit dichtbij de inwoners en ondernemers te realiseren, wordt het zichtbaar dat hergebruik en reparatie weer 'normaal' wordt. Tot slot heeft een circulair ambachtscentrum als positieve bijvangst dat er werkgelegenheid wordt gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Uitvoering grondstoffenplan

Waarom: Met 124 kg/inwoner restafval in Duiven en 138 kg/inwoner in Westervoort[12] is er nog steeds een aanzienlijke afvalopgave, waarbij voorlopig nog niet wordt voldaan aan de VANG-doelstellingen (100 kg restafval per inwoner in 2020). Echter, de beide gemeenten spreken wel de ambitie uit om hier aan te kunnen voldoen. Zo wil de gemeente Westervoort in 2025 in totaal 43 kg afvalreductie per inwoner hebben gerealiseerd en zet de gemeente Duiven in op verschillende maatregelen om in 2025 32 kg afvalreductie per inwoner te realiseren. In de grondstofplannen van beide gemeenten is nader uiteengezet wat de doelstellingen zijn en hoe deze gerealiseerd worden.

Totaaloverzicht

Wanneer de hierboven beschreven acties worden geplaatst in het raamwerk komt men tot het volgende overzicht:

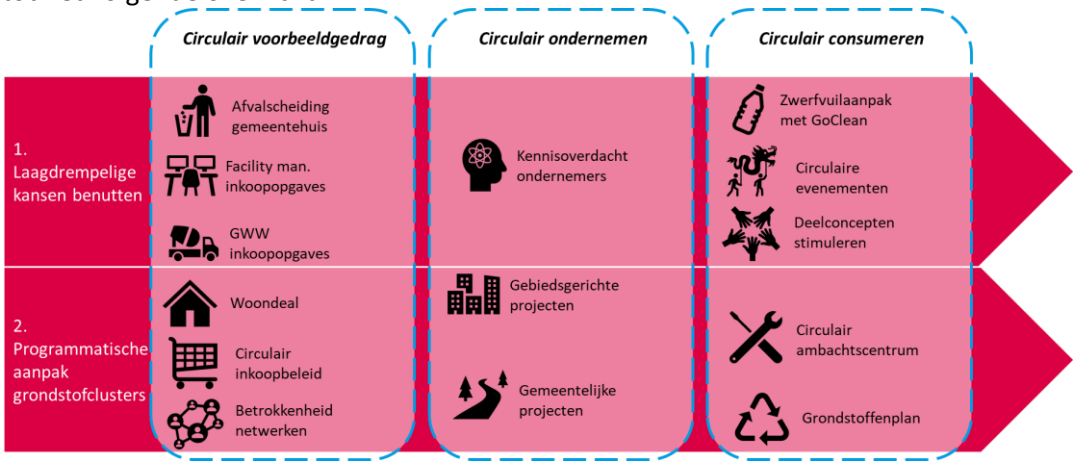

[12] Afvalcijfers over het jaar 2019 https://afvalmonitor.databank.nl/Jive/Jive?cat_open=Gemeentelijk%20niveau/Ingezamelde%20hoeveelheden%20en%20scheidingspercentages%20huishoudelijk%20afval

Onze contactgegevens

KplusV

Vestiging Arnhem
Postbus 60055
6800 JB Arnhem
Westervoortsedijk 73
6827 AV Arnhem
T +31 (0)26 355 13 55

Vestiging Amsterdam
Postbus 74744
1070 BS Amsterdam
Science Park 402
1098 XH Amsterdam
T +31 (0)20 669 90 66

Vestiging Rotterdam
Stationsplein 45
(Groot Handelsgebouw)
3013 AK Rotterdam
4de verdieping
Ruimte A4.004
T +31 (0)10 254 00 17

E info@kplusv.nl I www.kplusv.nl

Thema's

Over KplusV

Wie we zijn

Wie betrokken is, wordt betrokken. Dat zien we bij KplusV elke dag. Opdrachtgevers en initiators weten ons te vinden. Voor gedegen adviezen. Voor onze kennis van zowel de publieke sector als het bedrijfsleven. Voor onze ervaring met innovatieve projecten. En voor onze ondernemersmentaliteit. Vaak nemen we zelf het initiatief om partijen bij elkaar te brengen. Want we houden van aanjagen en van resultaat.

Wat we doen

We verbinden mensen en mogelijkheden. Daar zijn we goed in. We laten publieke organisaties en bedrijven excelleren, zodat ze het beste uit zichzelf en elkaar halen. Verbinden als middel, niet als doel. Met als gevolg slimme oplossingen die betekenisvol zijn voor maatschappij en opdrachtgevers.
Je vindt ons overal waar mogelijkheden en ambities bij elkaar komen. Bij de publieke sector die voor maatschappelijke uitdagingen staat. Bij ondernemingen met strategische en operationele vraagstukken. Bij organisaties in transitie.

Hoe we verbinden

In ieder geval altijd informeel en collegiaal. Maar met een enorme drive om projecten te laten slagen. Met inspirerende initiatieven en goede ideeën. Als adviseur, kwartiermaker, programmamanager of gids... Zolang het maar slaagt. We denken, durven en doen. Die houding maakt ons tot een modern, no nonsens kennisbedrijf. Flexibel, innovatief en resultaat-gedreven. Aantoonbaar.

En waarom we dat doen

Onze kracht schuilt in onze aanpak: een stevige mix van bedenken, verbinden en doen. Partijen en middelen succesvol bij elkaar brengen. Liefst in een publiek-privaat ecosysteem. Omdat dat mogelijkheden biedt om structureel en langdurig waarde te creëren die je niet alleen kunt bereiken. Wij werken er al sinds 1984 mee. En onze ambitie is daarin marktleider te blijven. Want zo leveren en ervaren we elke dag de toegevoegde waarde ervan. Bij onze projecten, bij onze opdrachtgevers, in de samenleving en bij onszelf... KplusV initieert, adviseert, verbindt en realiseert. Nu en in de toekomst.

Webinar: Routekaart richting circulair Duiven en Westervoort

SAMEN 1NERGIE

Gemeente Duiven

gemeente Westervoort

Wat kunt u verwachten in deze digitale presentatie?

- Korte terugblik op raadsbijeenkomst op 17 november 2020
- Nut en noodzaak van de circulaire economie
- Wat gebeurt er om ons heen?
- Hoe past circulaire economie in de bredere duurzaamheidsopgave van 1Stroom?
- Wat is de opgave?
- Doorkijk naar 2050 en wat kan er vandaag en morgen gedaan worden?
- Hoe nu verder?

Terugblik 17 november 2021

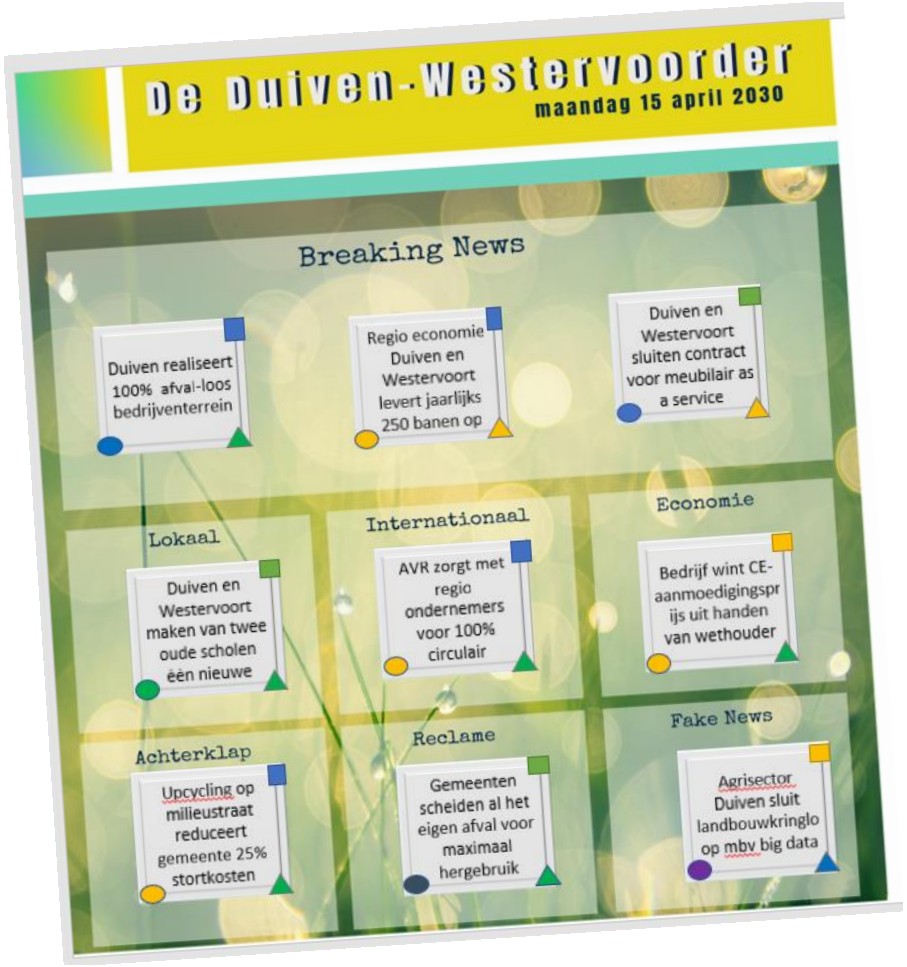

Middels stellingen open de dialoog gevoerd:

- *Op welke circulariteitsstrategie moet de gemeente inzetten?*
- *Op welke sector/productgroep moet de nadruk komen te liggen?*
- *Welke werkwijze past de gemeente volgens u het best bij de transitie naar een circulaire economie?*
- *In hoeverre moeten Duiven & Westervoort zich conformeren aan de landelijke doelstellingen omtrent circulaire economie (50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050)?*
- *Welke investeringen passen volgens u het beste op dit moment?*

Waarom moeten we naar een circulaire economie?

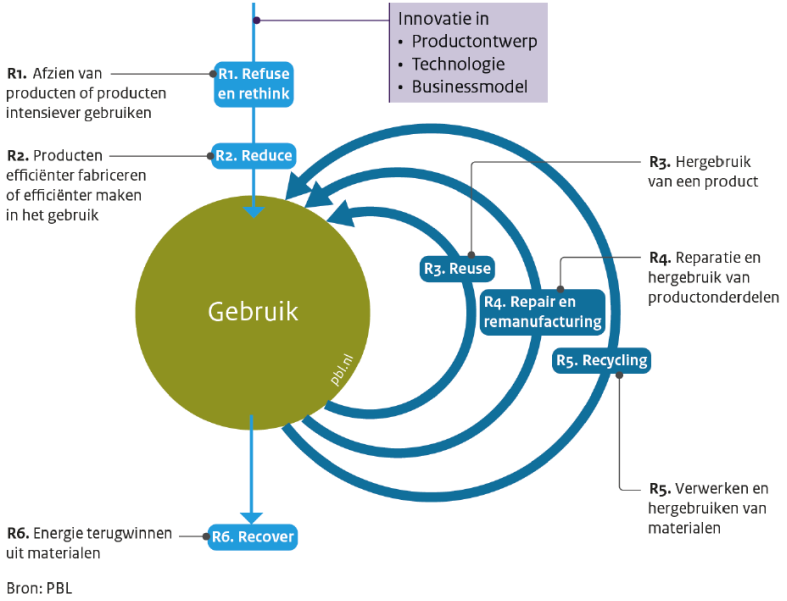

Wat gebeurt er om ons heen?

GREEN DEAL

klimaatneutraal Europa in 2050

producten en diensten wordt gecreëerd of vergroot. In de brief over *Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)*[42] wordt daar uitgebreid op ingegaan, evenals op het streven om tot 10% circulair inkopen te komen in 2020. Overigens kan naast de publieke uiteraard ook de private sector hierin het goede voorbeeld geven.

Inkoopdoelstellingen

Nationale transitieagenda's **circulair 2050** op:

1. **Biomassa en voedsel**
2. **Maakindustrie**
3. **Kunststoffen**
4. **Bouw**
5. **Consumentengoederen**

CIRCULAIRE ECONOMIE

Zoeken

Home | Nieuws | Programma | Praktijkvoorbeelden | Grondstoffenakkoord | Ondertekenaars

Home > Nieuws

Kabinet: Nationaal grondstoffenakkoord voor circulaire econo
2050

Hoe zetten Duiven en Westervoort duurzaamheid en circulariteit in?

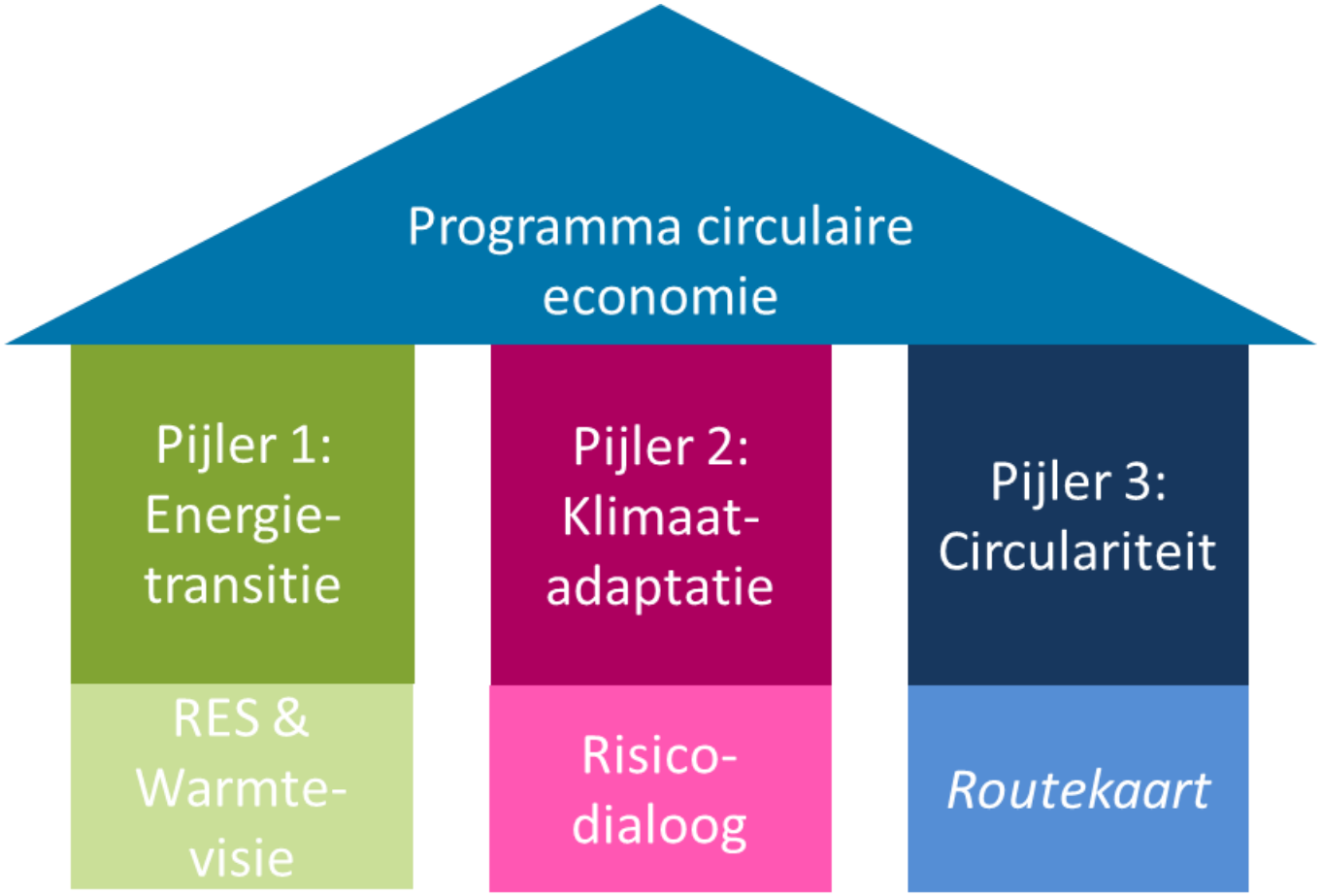

Wat is de opgave?

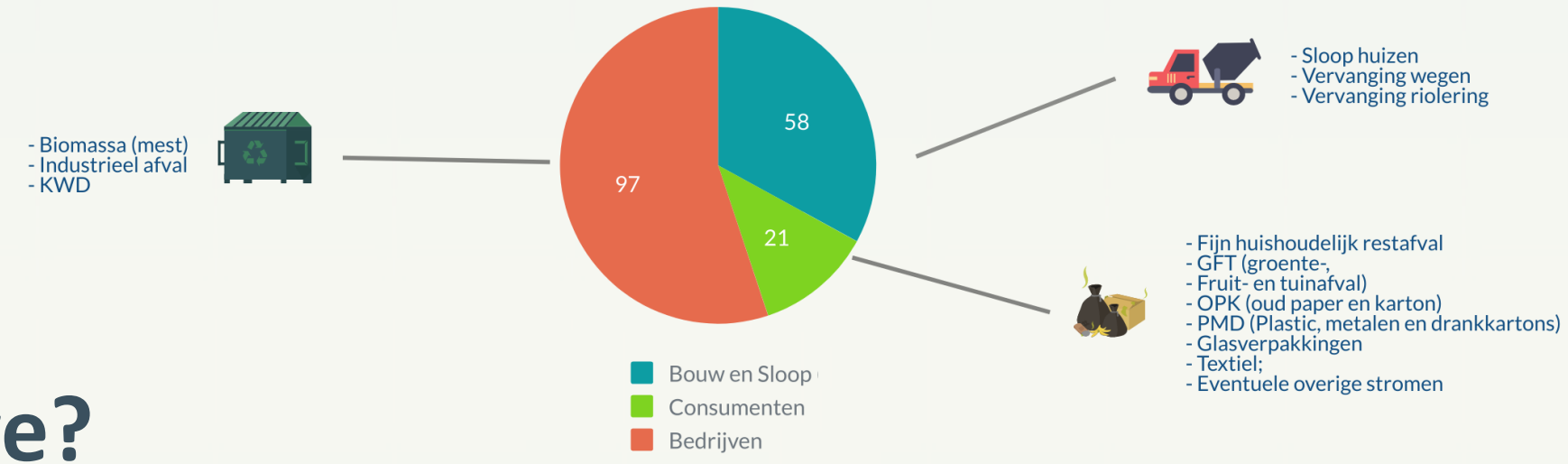

Het kabinet heeft ten doel gesteld om in 2030 een 50% circulaire economie te realiseren. In 2050 is het streven om 100% te realiseren, waarbij er geen afval meer bestaat.

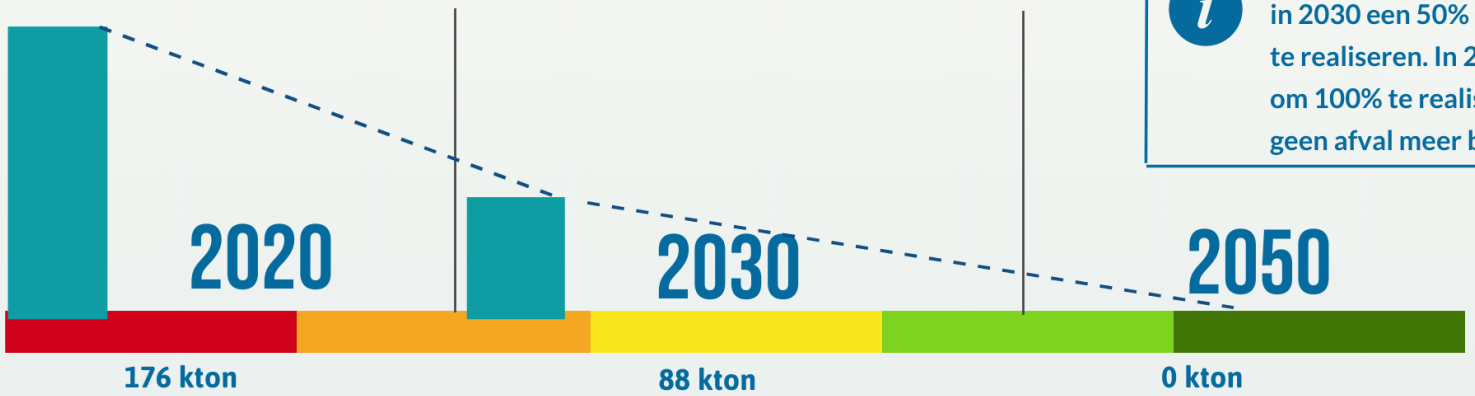

Staat gelijk aan
4.400
volle vrachtwagens

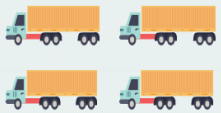

Staat gelijk aan
2.200
volle vrachtwagens

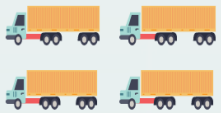

SAMEN ENERGIE

Doorkijk naar 2050 (100% circulair)

De gemeenten Duiven & Westervoort sluiten zich aan bij de doelstellingen, zoals geformuleerd in het grondstoffenakkoord:

- *Duiven & Westervoort willen in 2050 een circulaire economie zijn. Een economie zonder afval, waarbij alles draait op herbruikbare grondstoffen.*
- *In 2030 moeten Duiven & Westervoort al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel).*
- *Omdat er momenteel geen accurate nulmeting is en maatregelen (nog) niet zijn uit te drukken in 'harde' cijfers, worden de volgende twee sporen gehanteerd voor de komende vier tot vijf jaar:*
  - *Zodra laagdrempelige kansen/ no-regret-maatregelen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit.*
  - *Er wordt programmatisch werk gemaakt van de grote clusters van grondstof-gebruik om de eerste bewegingen in gang te zetten.*

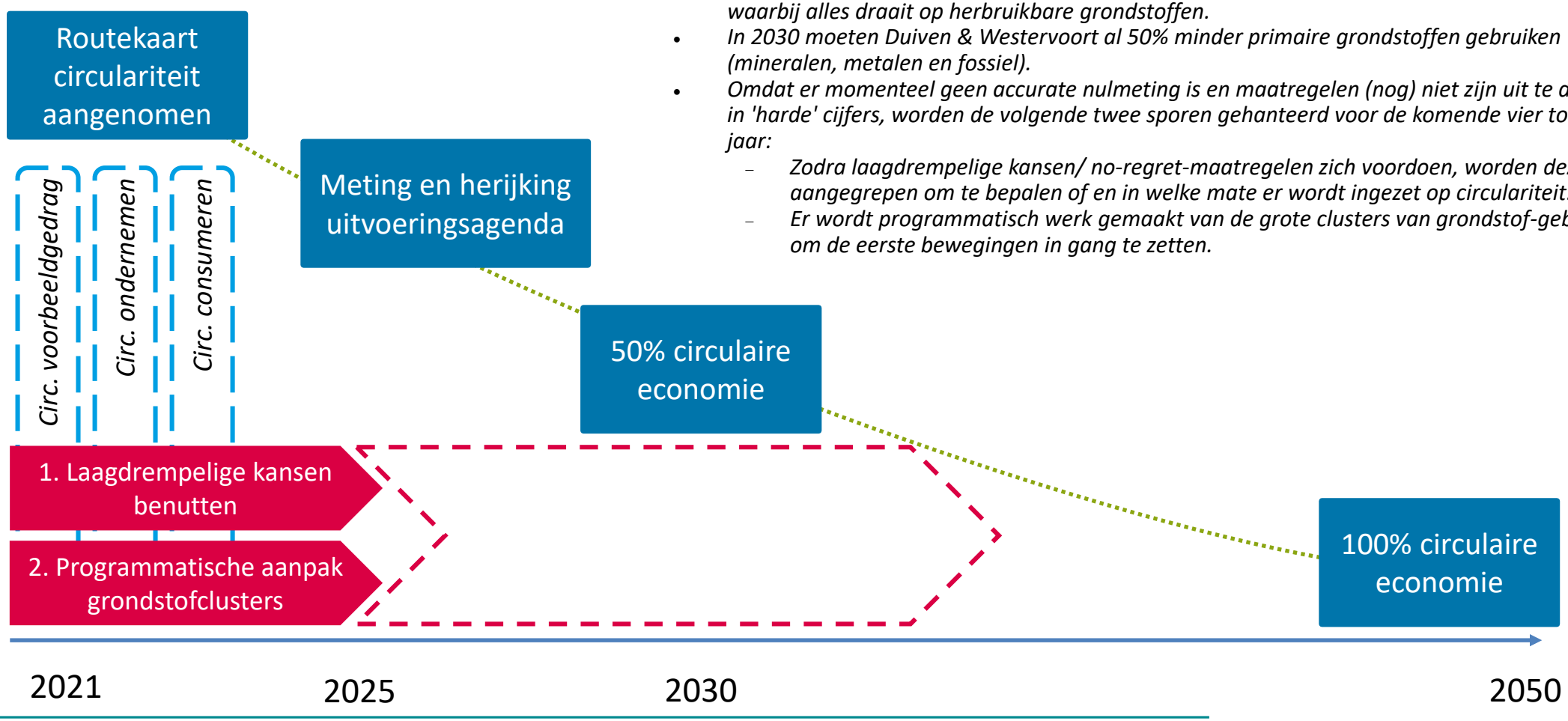

Programmatische aanpak

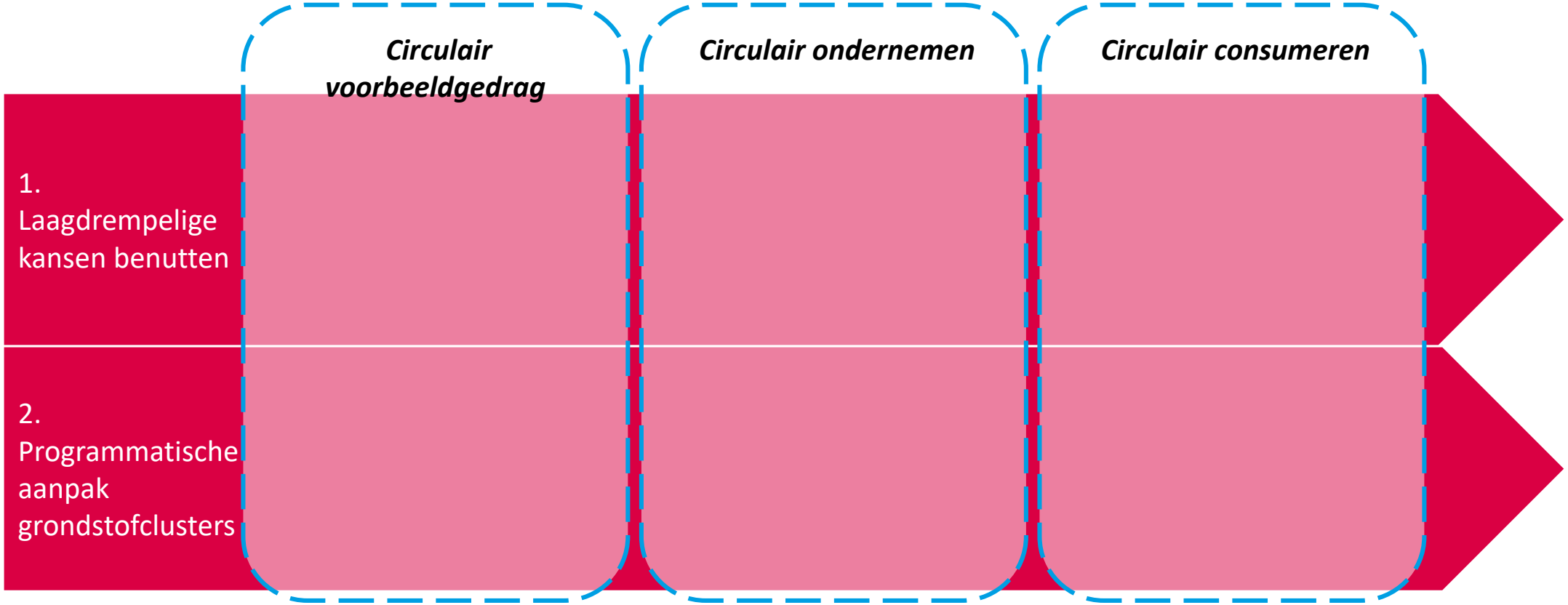

Vervolg

- Vaststelling kader door de gemeentera(a)d(en)

- Invulling van de prioritaire actielijnen door concrete acties, aanpakken en projecten door colleges en 1Stroom

https://www.youtube.com/watch?v=lnmIRZS9a3E

Vragen fractie PvdA Duiven Politieke Avond 19 oktober 2021

Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven

1. In het raadsvoorstel staat dat u met inwoners gecommuniceerd heeft middels interviews. Kunt u meer gespecificeerd aangeven wanneer, hoe vaak en met hoeveel inwoners u heeft gecommuniceerd?
   Op pagina 23 van de Routekaart staat omschreven met wie er is gesproken, interviews hebben plaats gevonden eind 2020, daarna zijn de opbrengsten en vertaling in de routekaart in een verificatiegesprek teruggekoppeld.

Externe Stakeholders	Actief bij
Hendrik Versteeg	Bedrijventerrein het Ambacht
Anouk de Valois	Bedrijventerrein het Ambacht
Peggy Blaauw	GoClean
Wim Nabbe	Groene Allianties de Liemers
Mark van Westelaak	Groene Allianties de Liemers
Jeroen Willems	MKB Duiven
Ronald Mathijssen	MKB Duiven
Erik Pieters	Klankbordgroep
Sietse van Bennekom	Klankbordgroep
Bert Veerkamp	Klankbordgroep
Kees Snoek	Klankbordgroep
Timo, Timon, Raph, Dave	Junior Klankbordgroep

2. In de routekaart staat het streven om in 2030 de circulaire economie binnen de regio meer omzet, meer nieuwe banen en minder afval te genereren ten opzichte van 2016. Kunt u aangeven in hoeverre deze ambitie anno eind 2021 reeds gerealiseerd is?
   Nee, omdat er nog geen goed 0-meting mogelijk is kunnen we dat niet exact berekenen. Op een aantal onderdelen (inzameling huishoudelijk

afval) kan dat wel, dat is opgenomen in het afvalbeleidsplan. Zodra het planbureau voor de leefomgeving met een meet methodiek komt kan dit wel.

3. In de routekaart wordt de afvalscheiding van het gemeentehuis beschreven, een prima manier om hier de voorbeeldrol in te nemen. Kunt u aangeven waarom GFT in het gemeentehuis niet gescheiden wordt van het restafval?
   Er wordt zo weinig GFT afval verbruikt dat het niet loont om hiervoor een separate afvalstroom op te zetten. Er zijn op dit moment geen vrachtauto's die gecombineerd GFT en andere stromen kunnen ophalen. Een separate vrachtauto wekelijks voor relatief weinig afval levert meer uitstoot op dan dat het winst geeft op het gebeid van afvalinzameling. Bedrijfsafval mag niet gecombineerd worden met de GFT inzameling voor consumenten.
4. Onder de "doelstelling aan de hand van 2 sporen" wordt aangegeven dat er nog geen uniforme methode is om te bepalen wat het huidige grondstoffengebruik is en welke maatregelen bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Deze uniforme methode wordt verwacht in 2025. Met welke zekerheid kunt u dan nu al zeggen dat de inzet op beweging en richting zal bijdragen aan het behalen van de doelstelling als gesteld in de tendens van figuur 4 en 6?
   We zetten nu in op no-regret maatregelen: daar waar energie zit of de investering te overzien is. De lessen die hieruit geleerd worden dragen bij aan het tot stand komen van langer termijn programmering.
   De methode wordt verwacht in 2023, we nemen een dan een jaar om deze toe te passen in onze gemeente. In 2025 wordt dan het beleid herzien indien nodig.

Onderwerp	Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley		
Ondertitel	Er is regionaal een strategie opgesteld waarin de afwegingen en voorwaarden staan die ten grondslag liggen aan de keuze om wel/niet te kiezen voor verstedelijking in de regio.		
Portefeuillehouder	T.J. Spaargaren	Zaaknummer	Z/20/072399/
Behandelend ambtenaar	Dick Boschman – d.boschman@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De raad wordt voorgesteld om: 1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid en dit ook te betrekken bij het lokale omgevingsbeleid; 2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2), waarbij het college de opdracht krijgt om bij de Liemerse gebiedsuitwerking in ieder geval de volgende onderwerpen mee te nemen: De ontwerp Omgevingsvisie Duiven, de Liemerse Economische Visie & Regionaal Programma Werklocaties (RPW), Mobiliteit, Woningbouw en de RES 1.0;		
Historie	Op 13 juli is er een informatieve ronde tafel geweest over dit onderwerp met een presentatie.		
Termijn	Het is de vraag (of het verzoek) vanuit het opgaveteam Groene Groei om te besluiten over dit raadsvoorstel in de periode september-november 2021.		

Politieke Avond	2 november 2021		Ronde en Debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
C.M.M. Koning	E.N. Bosscha	Raadzaal	Omgeving	45 minuten
Behandeladvies	We adviseren om hier 45 minuten voor in te ruimen omdat de gebiedsuitwerking van de Liemers pas in deel 2 wordt uitgewerkt en nu nog niet voorligt ter besluitvorming. Nu wordt gevraagd om akkoord voor het verstedelijkingconcept (deel 1). Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (Leefomgeving, Bereikbaarheid, Economie en Wonen), inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. En er wordt gevraagd om in te stemmen met de *werkwijze* en *principes* voor de uitwerking van deel 2 waarbij de gebieden concreet worden uitgewerkt, waaronder de Liemers. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			

	Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 2-11	Zetel Arends, Zetel Nooijen, CDA en Pro Duiven zijn afwezig. Tijdens de ronde-en debattafel komt vooral de zorg naar voren dat er zaken regionaal worden opgelegd. De betrokken ambtenaar geeft aan dat je een zelfstandige positie hebt en kan meedoen als er gedeelde belangen zijn. Maatregelen op het gebied van A12 kunnen Duiven raken en daar praten we over mee. Bij Liemerse gebiedsuitwerking dien je in wat voor jezelf van belang is. Je bepaalt zelf wat er in komt. Er wordt niet vanuit de regio gezegd dat een lokale gemeente iets moet doen. De eigen omgevingsvisie blijft ook leidend. Henk Nijland (lid agendacommissie Groene Metropoolregio) geeft ook aan dat de Groene Metropool Regio een andere structuur kent dan de regionale samenwerking van vroeger (die meer dingen kon opleggen). Het is nog onduidelijk wanneer de Liemerse gebiedsuitwerking precies klaar is. De gebiedsuitwerking leidt tot een investeringsprogramma: een lijstje van de regio aan het rijk (en de provincie) om gelden los te krijgen. Deze investeringsagenda komt nog langs de raad. Vanuit GroenLinks is er zorg dat er te weinig naar de regio wordt gekeken vanuit een landschapsvisie. De wethouder geeft aan dat er niet meer sectoraal wordt gekeken en dat er ook ecologen vanuit een landschapsidee aan tafel kunnen zitten. Er wordt op dit moment 45.000 gevraagd voor strategische denk- en doekracht. Dit is vooral om de belangen van Duiven te kunnen verdedigen. Dit bedrag is in de begroting opgenomen. Het raadsvoorstel kan als hamerstuk naar de raadsvergadering van 9 november: alle tafeldeelnemers zijn voor het voorstel.
Raadsvergadering	9 november 2021

ZFE2047523F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley

---

Zaak- & documentnr. : Z/20/072399/201530147
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren
Opsteller : Dick Boschman
Team : RSO
Telefoonnr.

Samenvatting
In en met de Regio Arnhem-Nijmegen werken wij samen met de regio Foodvalley aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'. Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Deel 2 is nog niet compleet en wordt de komende maanden opgesteld. De precieze planning is op dit moment nog niet bekend.

Beslispunten
De raad wordt voorgesteld om:
1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid en dit ook te betrekken bij het lokale omgevingsbeleid;
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2), waarbij het college de opdracht krijgt om bij de Liemerse gebiedsuitwerking in ieder geval de volgende onderwerpen mee te nemen: De ontwerp Omgevingsvisie Duiven, de Liemerse Economische Visie & Regionaal Programma Werklocaties (RPW), Mobiliteit, Woningbouw en de RES 1.0;

Aanleiding
Wij werken samen met andere gemeenten aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.

In het bestuurlijk overleg Meerjaren Infrastructuur, Ruimte en Transport (hierna MIRT) is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze

notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

Met de voorliggende Verstedelijkingstrategie worden de principes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de werkwijze voor sommige gebieden al een aanzet. Voor de Liemers is dit nog niet het geval. Want er nu staat is een (zeer) beperkte opsomming van reeds vigerend beleid en beschrijving van het gebied de Liemers. De gebiedsuitwerking de Liemers zal de komende maanden nog worden opgesteld. Een exacte planning voor deze gebiedsuitwerking is op dit moment nog niet bekend. Deze planning zal naar verwachting in de loop van oktober bekend zijn.

Het doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren. Uit het onderzoek blijkt immers dat een schaalsprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave en vraagt samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies.

De samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord[1]. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges van alle gemeenten besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze is nauw verbonden met de Woondeal die vorig jaar met het rijk is afgesloten. De woondeal ziet vooral op versnelling en realisatie van de woonopgave op de middellange termijn tot 2030. De Verstedelijkingsstrategie kijkt integraler naar de woonopgave en verbindt deze ook met groen, leefbaarheid en bereikbaarheid. En het vizier is vooral gericht op de lange termijn tot 2040 en verder. De Woondeal en de Verstedelijkingsgroei zijn beide onderdelen van de zg. Opgave Groene Groei, één van de 5 opgaven van de regio Arnhem-Nijmegen.

Planning

Vanuit de opgave om vanuit deze verstedelijkingsstrategie tot een verstedelijkingsakkoord te komen ligt er de vraag vanuit het opgaveteam Groene Groei om dit raadsvoorstel in te brengen voor besluitvorming in de gemeenteraad in de periode september-november 2021.

Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn, stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT. Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de

[1] Voor de ondertekening is op dit moment nog geen planning bekend omdat dit afhankelijk is van de formatie in Den Haag.

strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Beoogd effect
Het beoogd effect is om met de Verstedelijkingsstrategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Argumenten
1.1 De vier bouwstenen verwoorden de integraliteit
Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (Leefomgeving, Bereikbaarheid, Economie en Wonen), inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes. Wij geven hiermee onze commitment aan de regio om de ruimtelijke opdracht aan te gaan. Hiermee accepteren wij de ontwerpprincipes die zijn opgenomen in de strategie en willen op basis daarvan verder werken aan de uitwerking van de strategie. Dit wordt gedaan door meer in te zoomen en door te werken op de deelgebieden, in ons geval wordt dat gedaan op deelgebied de Liemers.

1.2 De integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd
We willen in onze regio een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.3. In de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt
Op de schaal van de 8 deelgebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners, afhankelijk van de opgave en is afweging van strijdige ontwerpprincipes het beste mogelijk. Hetgeen nu voorgelegd wordt aan de raad is om in te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen. De raad besluit nu niet op de inhoud van de gebiedsuitwerking. Dat kan ook niet omdat de gebiedsuitwerking de Liemers nog moet worden gemaakt. Wat er nu in deel 2 van de Verstedelijkingsstrategie (de gebiedsuitwerkingen) voor de Liemers staat is een (zeer) beperkte opsomming van reeds vigerend beleid en beschrijving van het gebied. Bij het opstellen van de Liemerse gebiedsuitwerking is de inzet van ons college in ieder geval dat we gaan werken aan een Liemerse strategische agenda waarbij voor Duiven:
- De doortrekking A15/ verbreding A12,
- de ontwikkeling van de spoorzone,
- de Liemerse economische visie/ ontwikkelingen bedrijventerreinen,
- de woningbouwopgave met de daarvoor noodzakelijke investeringen,
- de verbetering van de beleefbaarheid van het landschap en versterken van de groene zones tussen de stedelijke kernen in de Liemers,
- het versterken van het landschap en dan met name dorpsranden,
- en de duurzaamheidsopgaven,

de belangrijkste uitgangspunten zijn.

1.4 Het lokale omgevingsbeleid is en blijft leidend voor de uiteindelijke opgave waar wij voor staan
In de eigen Omgevingsvisie is de relatie met de Verstedelijkingsstrategie reeds gelegd. De 4 bouwstenen van de Verstedelijkingsstrategie passen ook heel goed bij onze eigen Omgevingsvisie. De in onze eigen Omgevingsvisie opgenomen uitgangspunten zullen worden ingebracht in de gebiedsuitwerking de Liemers. Mogelijke nieuwe uitgangspunten (die nu overigens nog niet worden voorzien) uit de gebiedsuitwerking kunnen de komende jaren worden verankerd in de actualisaties van de Omgevingsvisie en omgevingsprogramma's. Ook de verdere inbedding van de bouwstenen en ontwerpprincipes van de Verstedelijkingsstrategie komen dan aan de orde.

Kanttekeningen
1.1 Het verstedelijkingsconcept bindt de samenwerking tussen overheden
Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings-)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.

2.1 De gebiedsuitwerkingen moeten nog meer duidelijkheid geven
Onze gezamenlijke regio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. (Deelgebieden: Arnhem-Oost, Foodvalley-zuid, Nijmegen-West, Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied tussen Arnhem en Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Veluwe).
Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda (concept april 2021) nog groeiende is, ontbreekt soms nog relevante informatie per deelgebied en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Door meer in te zoomen en door te werken op de deelgebieden wordt dit tekort verholpen. Daarvoor wordt nu een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk. Ook voor de Liemers is deze verdiepingsslag gestart. Door hiervoor te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebieden. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks)onderzoeken. De gebiedsuitwerking De Liemers is nu nog onvoldoende uitgewerkt. Hier wordt de komende maanden samen met de verschillende gemeenten aan gewerkt. Wanneer deze gebiedsuitwerking gereed is zal deze nog bestuurlijk worden voorgelegd.

Financiële paragraaf
De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage van Duiven aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groeiregio van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, welke voor ligt in de meerjarenbegroting 2022-2025.
Om de lokale belangen te kunnen borgen en die betrouwbare en betrokken partner te kunnen blijven, is echter ook van groot belang daadwerkelijk aanwezig te zijn en inbreng te hebben op regionale schaal. Daar is stevige strategische denk- en doekracht voor nodig. Door de grote hoeveelheid aan ontwikkelingen zijn we op dit moment echter niet in staat die belangrijke rol te vervullen en lopen daar risico's op achterblijven. We zullen daarom in de meerjarenbegroting voorstellen om in ieder geval voor het komend jaar impuls te geven aan die strategische denk- en doekracht. Deze impuls bestaat uit het incidenteel beschikbaar stellen van € 45.000,-. Door deze impuls te geven zijn we voor het komend jaar in staat

vanuit eigen ambitie op regionale schaal in de ruimtelijke ontwikkelingen goed positie te nemen. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de Liemerse woonagenda en verstedelijkingsstrategie.

Investeringsagenda
De verstedelijkingsstrategie met de gebiedsuitwerkingen moeten uiteindelijk leiden tot een verstedelijkingsakkoord inclusief investeringsagenda voor de opgave op het gebied van onder andere mobiliteit, woningbouw en meer landschap, die dan worden opgenomen in het MIRT. Via het MIRT wordt de inzet van rijksmiddelen voor grote ruimtelijke ingrepen vastgelegd. Door deze gezamenlijke verstedelijkingsstrategie proberen we als regio's samen op te trekken en het rijk te overtuigen van investeringen in onze regio's. Onze overtuiging is dat we, met een door alle gemeenten breed gedragen strategie, meer voor onze regio voor elkaar krijgen. Wij denken daarom dat het verstandig is samen op te trekken met de gemeenten uit de Liemers in gebiedsuitwerking die voor deze regio nog volgt. Ondanks dat het op dit moment onzeker is of dit, voor de Liemers en dus ook voor Duiven, zal leiden tot (rijks)bijdragen voor de opgaven die worden opgenomen in de gebiedsuitwerking de Liemers, zou het gemiste kans zijn hier niet op in te zetten.

Participatie en communicatie
Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads-)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. Ook is uw raad in juli 2021 middels een presentatie en gesprek met de opgavenmanager Groene Groei nog geïnformeerd en geconsulteerd over de ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie. In het vervolgtraject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien. De communicatie rondom de Verstedelijkingsstrategie wordt uitgevoerd door het opgaveteam Groene Groeiregio van de regio.

Intergemeentelijke samenwerking
Er wordt voor de verstedelijkingsstrategie samengewerkt met alle regio gemeenten van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, met de regio Foodvalley, de waterschappen en de provincies Gelderland en Utrecht. In de andere regio gemeenten wordt deze verstedelijkingsstrategie (deel 1) ook in de maanden september-november 2021 ter vast stelling aan de gemeenteraad voorgelegd. De waterschappen hebben in een gezamenlijke brief aangegeven dat ze inmiddels hebben ingestemd met het verstedelijkingsconcept (deel 1).

Bijlagen
201529383 – Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept (Deel 1)
201529384 – Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept (Deel 2)
201530547 – Proces verstedelijkingsstrategie
201530284 – Brief waterschappen Verstedelijkingsstrategie
201530285 – Raadsbesluit Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley

Duiven, 28 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley

---

Zaak- & documentnr. : Z/20/072399/201530147
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Dick Boschman
Team : RSO
Telefoonnr.

Samenvatting
In en met de Regio Arnhem-Nijmegen werken wij samen met de regio Foodvalley aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'. Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Deel 2 is nog niet compleet en wordt de komende maanden opgesteld. De precieze planning is op dit moment nog niet bekend.

Beslispunten
De raad wordt voorgesteld om:
1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid en dit ook te betrekken bij het lokale omgevingsbeleid;
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2), waarbij het college de opdracht krijgt om bij de Liemerse gebiedsuitwerking in ieder geval de volgende onderwerpen mee te nemen: De ontwerp Omgevingsvisie Duiven, de Liemerse Economische Visie & Regionaal Programma Werklocaties (RPW), Mobiliteit, Woningbouw en de RES 1.0;

Aanleiding
Wij werken samen met andere gemeenten aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.

In het bestuurlijk overleg Meerjaren Infrastructuur, Ruimte en Transport (hierna MIRT) is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze

notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

Met de voorliggende Verstedelijkingstrategie worden de principes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebieds-uitwerkingen als de werkwijze voor sommige gebieden al een aanzet. Voor de Liemers is dit nog niet het geval. Want er nu staat is een (zeer) beperkte opsomming van reeds vigerend beleid en beschrijving van het gebied de Liemers. De gebiedsuitwerking de Liemers zal de komende maanden nog worden opgesteld. Een exacte planning voor deze gebiedsuitwerking is op dit moment nog niet bekend. Deze planning zal naar verwachting in de loop van oktober bekend zijn.

Het doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren. Uit het onderzoek blijkt immers dat een schaalsprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave en vraagt samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies.

De samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord[1]. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges van alle gemeenten besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze is nauw verbonden met de Woondeal die vorig jaar met het rijk is afgesloten. De woondeal ziet vooral op versnelling en realisatie van de woonopgave op de middellange termijn tot 2030. De Verstedelijkingsstrategie kijkt integraler naar de woonopgave en verbindt deze ook met groen, leefbaarheid en bereikbaarheid. En het vizier is vooral gericht op de lange termijn tot 2040 en verder. De Woondeal en de Verstedelijkingsgroei zijn beide onderdelen van de zg. Opgave Groene Groei, één van de 5 opgaven van de regio Arnhem-Nijmegen.

Planning

Vanuit de opgave om vanuit deze verstedelijkingsstrategie tot een verstedelijkingsakkoord te komen ligt er de vraag vanuit het opgaveteam Groene Groei om dit raadsvoorstel in te brengen voor besluitvorming in de gemeenteraad in de periode september-november 2021.

Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn, stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT. Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de

[1] Voor de ondertekening is op dit moment nog geen planning bekend omdat dit afhankelijk is van de formatie in Den Haag.

strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Beoogd effect
Het beoogd effect is om met de Verstedelijkingsstrategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Argumenten
1.1 De vier bouwstenen verwoorden de integraliteit
Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen (Leefomgeving, Bereikbaarheid, Economie en Wonen), inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes. Wij geven hiermee onze commitment aan de regio om de ruimtelijke opdracht aan te gaan. Hiermee accepteren wij de ontwerpprincipes die zijn opgenomen in de strategie en willen op basis daarvan verder werken aan de uitwerking van de strategie. Dit wordt gedaan door meer in te zoomen en door te werken op de deelgebieden, in ons geval wordt dat gedaan op deelgebied de Liemers.

1.2 De integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd
We willen in onze regio een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda’s te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.3. In de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt
Op de schaal van de 8 deelgebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners, afhankelijk van de opgave en is afweging van strijdige ontwerpprincipes het beste mogelijk. Hetgeen nu voorgelegd wordt aan de raad is om in te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen. De raad besluit nu niet op de inhoud van de gebiedsuitwerking. Dat kan ook niet omdat de gebiedsuitwerking de Liemers nog moet worden gemaakt. Wat er nu in deel 2 van de Verstedelijkingsstrategie (de gebiedsuitwerkingen) voor de Liemers staat is een (zeer) beperkte opsomming van reeds vigerend beleid en beschrijving van het gebied. Bij het opstellen van de Liemerse gebiedsuitwerking is de inzet van ons college in ieder geval dat we gaan werken aan een Liemerse strategische agenda waarbij voor Duiven:
- De doortrekking A15/ verbreding A12,
- de ontwikkeling van de spoorzone,
- de Liemerse economische visie/ ontwikkelingen bedrijventerreinen,
- de woningbouwopgave met de daarvoor noodzakelijke investeringen,
- de verbetering van de beleefbaarheid van het landschap en versterken van de groene zones tussen de stedelijke kernen in de Liemers,
- het versterken van het landschap en dan met name dorpsranden,
- en de duurzaamheidsopgaven,

de belangrijkste uitgangspunten zijn.

1.4 Het lokale omgevingsbeleid is en blijft leidend voor de uiteindelijke opgave waar wij voor staan
In de eigen Omgevingsvisie is de relatie met de Verstedelijkingsstrategie reeds gelegd. De 4 bouwstenen van de Verstedelijkingsstrategie passen ook heel goed bij onze eigen Omgevingsvisie. De in onze eigen Omgevingsvisie opgenomen uitgangspunten zullen worden ingebracht in de gebiedsuitwerking de Liemers. Mogelijke nieuwe uitgangspunten (die nu overigens nog niet worden voorzien) uit de gebiedsuitwerking kunnen de komende jaren worden verankerd in de actualisaties van de Omgevingsvisie en omgevingsprogramma's. Ook de verdere inbedding van de bouwstenen en ontwerpprincipes van de Verstedelijkingsstrategie komen dan aan de orde.

Kanttekeningen
1.1 Het verstedelijkingsconcept bindt de samenwerking tussen overheden
Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings-)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.

2.1 De gebiedsuitwerkingen moeten nog meer duidelijkheid geven
Onze gezamenlijke regio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. (Deelgebieden: Arnhem-Oost, Foodvalley-zuid, Nijmegen-West, Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied tussen Arnhem en Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Veluwe).
Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda (concept april 2021) nog groeiende is, ontbreekt soms nog relevante informatie per deelgebied en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Door meer in te zoomen en door te werken op de deelgebieden wordt dit tekort verholpen. Daarvoor wordt nu een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk. Ook voor de Liemers is deze verdiepingsslag gestart. Door hiervoor te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebieden. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks)onderzoeken. De gebiedsuitwerking De Liemers is nu nog onvoldoende uitgewerkt. Hier wordt de komende maanden samen met de verschillende gemeenten aan gewerkt. Wanneer deze gebiedsuitwerking gereed is zal deze nog bestuurlijk worden voorgelegd.

Financiële paragraaf
De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage van Duiven aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groeiregio van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, welke voor ligt in de meerjarenbegroting 2022-2025.
Om de lokale belangen te kunnen borgen en die betrouwbare en betrokken partner te kunnen blijven, is echter ook van groot belang daadwerkelijk aanwezig te zijn en inbreng te hebben op regionale schaal. Daar is stevige strategische denk- en doekracht voor nodig. Door de grote hoeveelheid aan ontwikkelingen zijn we op dit moment echter niet in staat die belangrijke rol te vervullen en lopen daar risico's op achterblijven. We zullen daarom in de meerjarenbegroting voorstellen om in ieder geval voor het komend jaar impuls te geven aan die strategische denk- en doekracht. Deze impuls bestaat uit het incidenteel beschikbaar stellen van € 45.000,-. Door deze impuls te geven zijn we voor het komend jaar in staat

vanuit eigen ambitie op regionale schaal in de ruimtelijke ontwikkelingen goed positie te nemen. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de Liemerse woonagenda en verstedelijkingsstrategie.

Investeringsagenda
De verstedelijkingsstrategie met de gebiedsuitwerkingen moeten uiteindelijk leiden tot een verstedelijkingsakkoord inclusief investeringsagenda voor de opgave op het gebied van onder andere mobiliteit, woningbouw en meer landschap, die dan worden opgenomen in het MIRT. Via het MIRT wordt de inzet van rijksmiddelen voor grote ruimtelijke ingrepen vastgelegd. Door deze gezamenlijke verstedelijkingsstrategie proberen we als regio's samen op te trekken en het rijk te overtuigen van investeringen in onze regio's. Onze overtuiging is dat we, met een door alle gemeenten breed gedragen strategie, meer voor onze regio voor elkaar krijgen. Wij denken daarom dat het verstandig is samen op te trekken met de gemeenten uit de Liemers in gebiedsuitwerking die voor deze regio nog volgt. Ondanks dat het op dit moment onzeker is of dit, voor de Liemers en dus ook voor Duiven, zal leiden tot (rijks)bijdragen voor de opgaven die worden opgenomen in de gebiedsuitwerking de Liemers, zou het gemiste kans zijn hier niet op in te zetten.

Participatie en communicatie
Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads-)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. Ook is uw raad in juli 2021 middels een presentatie en gesprek met de opgavenmanager Groene Groei nog geïnformeerd en geconsulteerd over de ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie. In het vervolgtraject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien. De communicatie rondom de Verstedelijkingsstrategie wordt uitgevoerd door het opgaveteam Groene Groeiregio van de regio.

Intergemeentelijke samenwerking
Er wordt voor de verstedelijkingsstrategie samengewerkt met alle regio gemeenten van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, met de regio Foodvalley, de waterschappen en de provincies Gelderland en Utrecht. In de andere regio gemeenten wordt deze verstedelijkingsstrategie (deel 1) ook in de maanden september-november 2021 ter vast stelling aan de gemeenteraad voorgelegd. De waterschappen hebben in een gezamenlijke brief aangegeven dat ze inmiddels hebben ingestemd met het verstedelijkingsconcept (deel 1).

Bijlagen
201529383 – Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept (Deel 1)
201529384 – Verstedelijkingsstrategie ANF verstedelijkingsconcept (Deel 2)
201530547 – Proces verstedelijkingsstrategie
201530284 – Brief waterschappen Verstedelijkingsstrategie
201530285 – Raadsbesluit Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley

Duiven, 28 september 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE20EB4157

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/20/072399/201530285

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp :Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley

Samenvatting
In en met de Regio Arnhem-Nijmegen werken wij samen met de regio Foodvalley aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'. Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

De raad besluit
Gelezen het raadsvoorstel Verstedelijkingsstrategie regio's Arnhem Nijmegen en Foodvalley om:

1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid en dit ook te betrekken bij het lokale omgevingsbeleid;
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2), waarbij het college de opdracht krijgt om bij de Liemerse gebiedsuitwerking in ieder geval de volgende onderwerpen mee te nemen: De ontwerp Omgevingsvisie Duiven, de Liemerse Economische Visie & RPB, Mobiliteit (Hubs/goede vervoersstructuur), Woningbouw en de RES 1.0;

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

01

Inleiding

De Regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley spraken in het najaar van 2019 in de NOVI-propositie en daarna in de Omgevingsagenda Oost-Nederland hun ambitie uit om samen door te ontwikkelen tot een Groene Metropool van internationale betekenis. Als combinatie hebben de twee regio's alles in zich om topregio te zijn in Food, Health, Hightech en Energy en in het logische verlengde daarvan dé circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met goede nationale en internationale verbindingen (weg en spoor), campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio met een excellente leefomgeving waar het groen, gezond en schoon wonen en werken is nu en in de toekomst. Waar brede welvaart is voor iedereen.

WERKEN AAN DE GROENE METROPOOL

De regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley zien een forse groei op zich afkomen in de komende jaren: tot 2040 zijn er naar verwachting 100.000 extra woningen nodig in de regio en met die 100.000 woningen liggen er ook opgaven voor energie, klimaat, landschap, leefomgeving en mobiliteit.
De regio's hebben samen met het Rijk en de Provincies deze opgaven in de regio aangegrepen om de samenwerking te versterken binnen de regio, met de andere metropoolregio's in ons land en grensoverschrijdend met Duitsland. In het Bestuurlijk Overleg MIRT Oost-Nederland op 21 november 2019 hebben bestuurders van het Rijk en de provincie Gelderland afgesproken een verstedelijkingsstrategie voor de 'Groene Metropool' op te stellen vanuit één-overheidsgedachte. De verstedelijkingsstrategie is een integrale langetermijnstrategie (2025-2040) voor de fysieke leefomgeving met focus op de thema's wonen, werken en bereikbaarheid in relatie tot onderwerpen als energietransitie, landschap en de leefomgeving.

De meerwaarde van het samen opstellen van deze regionale verstedelijkingsstrategie is dat alle betrokkenen voelen dat dit dé kans is om samen een flinke stap te zetten in de ontwikkeling en positionering van de regio. Dat gaat over de bereikbaarheid en de verbondenheid van netwerken binnen en buiten de regio en het gaat over de kracht van de landschappen en de leefomgeving. In beide regio's wordt volop werkt aan economische thema's die raken aan grote transities, die relevant zijn voor de toekomst en die elkaar ook kunnen versterken. Door intensiever samen te werken kan er een regiobreed netwerk van campussen én productie in combinatie met een ligging aan twee belangrijke corridors ontstaan. De regio's gaan uit van hun eigen kracht, potenties en ambities en van daaruit kiezen ze een integrale benadering van de thema's in hun eigen deel van de Groene Metropool. En natuurlijk delen de regio's dat ze beide zoeken naar goede plekken voor wonen en werken die gezonde en groene groei van de regio mogelijk maken.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

De verstedelijkingsstrategie beschrijft welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot nieuwe locaties voor wonen en werken. Er wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie is adaptief en geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen. De strategie reikt ontwerpprincipes en levert handvatten voor verder uitwerking en samenwerking.

De eerste fase van de verstedelijkingsstrategie bestond uit het opstellen van een contourennotitie. De contourennotitie beschrijft de aanleiding en urgentie(s) voor de verstedelijkingsstrategie, de opgave die er ligt in de komende 20 tot 30 jaar en de reden om de strategie op te bouwen uit de bouwstenen leefomgeving, economie, mobiliteit en wonen. De contourennotitie beschrijft ook de context per bouwsteen en agendeert de uitgangspunten. Vervolgens is via verhaallijnen een eerste aanzet

Verstedelijkingsconcept
De ruimtelijke vertaling van de contourennotitie, het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot een ruimtelijk raamwerk: het verstedelijkingsconcept.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. De keuzes waar nu precies gebouwd gaat worden en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de Groene Metropool willen zijn."

We realiseren ons dat de generiek geformuleerde ontwerpprincipes in het verstedelijkingsconcept met elkaar kunnen botsen en ook dat het niet zal lukken om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Om die reden maken we in vervolg op het verstedelijkingsconcept gebiedsuitwerkingen.

In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld (keuzes en mogelijke oplossingen). De uitwerkingen maken zichtbaar in welke mate de lijn van de ontwerpprincipes gevolgd kunnen worden, waar ontwerpprincipes met elkaar botsen, welke keuzes er mogelijk zijn, welke onderzoeken nog uitgevoerd moeten worden (om keuzes te kunnen maken) en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden om in deze gebieden daadwerkelijk te kunnen bouwen.

De uitwerking vindt plaats in twee stappen:
1. de fase waarin een onderzoeksagenda per gebied wordt opgesteld (wat zijn de belangrijkste vraagstukken en ambities die we in dit gebied beet pakken en waar zien we dat bouwstenen en ontwerpprincipes met elkaar botsen. De uitkomsten van dit eerste deel zijn input voor het verstedelijkingsakkoord en voor de regionale investeringsagenda.
2. De fase waarin de echte verdieping op de gebiedsuitwerking plaats vindt en waarvan het resultaat ook de keus voor locaties, volgordelijkheid en randvoorwaarden laat zien.

De integraal uit te werken gebieden zijn:
- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-Zuid, Nijmegen-West
- De gebiedsuitwerkingen van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

De resultaten van deze uitwerkingen vertalen we – in het najaar van 2021 - in een strategie: de verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering, volgordelijkheid en rolverdeling is, welke aanvullende onderzoeken en investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

gegeven voor het onderzoek naar locaties voor wonen en werken en drie mogelijke ruimtelijke toekomstvarianten (scenario's). Die scenario's zijn getest in het dasboard voor verstedelijking.
De contourennotitie in combinatie met de toekomstvarianten en de dashboarduitkomsten hebben de onderzoeksagenda voor het ontwerpend onderzoek en de bouwstenen bepaald.

In de tweede fase lag de focus op ontwerpend onderzoek, met als resultaat het verstedelijkingsconcept. In een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht, de waterschappen, vertegenwoordigers van de campussen en de Economic Boards is ontwerpend onderzoek uitgevoerd. De vier bouwstenen zijn verder uitgewerkt en er is een grondige analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Ook voor mobiliteit zijn prognoses onderzocht en is gekeken welke groei er ontstaat in het aantal verplaatsingen en wat de effecten daarvan zijn op het netwerk. Het ontwerpend onderzoek laat zien wat de groei in al zijn facetten met de regio doet en hoe keuzes voor verstedelijking die groei kunnen begeleiden.

Het proces ziet er als volgt uit:

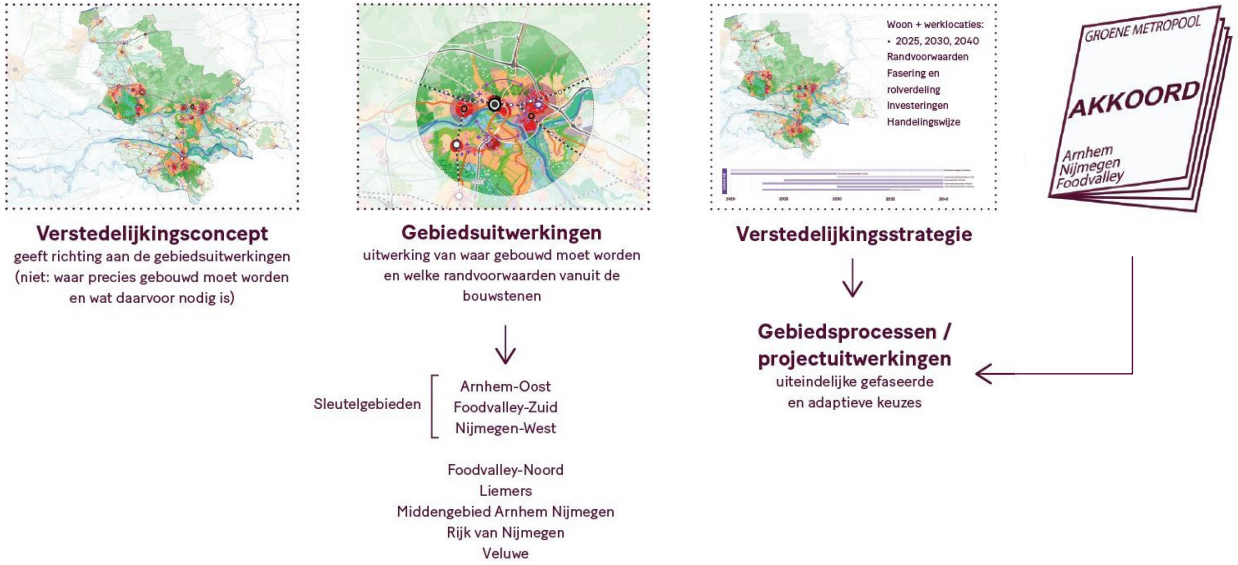

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.

WIE HEEFT WELKE ROL?

De verstedelijkingsstrategie wordt opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot duurzame groei kan komen. Hier zit de toegevoegde waarde van onze samenwerking: met elkaar werken we aan vraagstukken zoals woningbouw, economie en mobiliteit die kun je niet alleen doen. Dat moet je vanwege de impact die de opgaven hebben, (boven)regionaal doen. Dat past ook in de werkwijze van de NOVI: eerst de regionale verstedelijkingsstrategieën opstellen als stap op weg naar het Stedelijk Netwerk Nederland.
Het verstedelijkingsconcept beschrijft de generieke aanpak voor de regio. De uitwerking daarvan op gebiedsniveau begint in de gebiedsuitwerkingen, maar vooral ook in de jaren hierna. Om breed draagvlak te krijgen worden ook de andere samenwerkingspartners en maatschappelijke partners in het veld meegenomen in de strategie, zoals de waterschappen, de woningcorporaties, projectontwikkelaars, landschaps- en natuurorganisaties en Economic Boards. Aan het eind van 2021 wordt een verstedelijkingsakkoord gesloten waarin Rijk en regio werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken met elkaar maken voor het uitvoeren van de verstedelijkingsstrategie.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten op te pakken en door te vertalen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden en staten ligt: beoordelen waar binnen deze regionale ambitie de eigen ambitie en het eigen programma versterkt kunnen worden om dat vervolgens te om te zetten in lokaal en provinciaal omgevingsbeleid.
De opzet van deze strategie sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Deze strategie helpt om in de komende twintig tot dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen metropool.
De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties vinden plaats binnen en tussen de gemeente(n) in de gebiedsprocessen/projectuitwerkingen waarbij de verstedelijkingstrategie en het verstedelijkingsakkoord als leidraad dienen.

CONSULTATIE OVER HET VERSTEDELIJKINGSCONCEPT

In de periode van april tot juli 2021 vindt een consultatieronde plaats langs de 26 gemeenteraden en de staten van de provincies Gelderland en Utrecht. Ter voorbereiding van de consultatie zijn alle raads- en statenleden uitgenodigd om een webinar bij te wonen waarin een toelichting is gegeven op het verstedelijkingsconcept en de totstandkoming daarvan. Het webinar is toegespitst op de specifieke regio's (Arnhem-Nijmegen en Foodvalley) en op de beide provincies. Vervolgens is in iedere raad (of raadscommissie) nog een korte presentatie gegeven. Aansluitend was er volop ruimte om vragen te stellen en met elkaar in discussie te gaan.

Vanuit de raden en staten is een aantal (algemene) opmerkingen gemaakt die in deze versie al zoveel mogelijk zijn verwerkt.
Een ander deel van de opmerkingen wordt meegenomen in de gebiedsuitwerkingen en in het verstedelijkingsakkoord.

Wat zijn de belangrijkste punten die langs zijn gekomen?

- De regio staat voor een forse opgave als het gaan om het aantal te bouwen woningen en de behoefte aan werkgebieden: waar komen de cijfers vandaan? Wat is de onderbouwing daarbij?
- Het verstedelijkingsconcept is meer landschap en meer stad: hoe werkt dat dan? Zijn er goede voorbeelden in Nederland en daarbuiten waar de wisselwerking tussen landschap en stad versterkt is en waarvan het resultaat inspirerend voor ons is?
- Hoort groen meer de stad intrekken ook bij

''meer landschap''? En is er geen spanning tussen inbreiden en groen in de stad? Is meer groen en meer stad of dorp wel mogelijk want er komen nog meer opgaven zoals duurzame energie-opwek op gemeenten af.

- De ontwerpprincipes zullen in de praktijk met elkaar botsen. En het lukt niet om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen langs de lijn van de ontwerpprincipes. Voor de bouwsteen mobiliteit is bijvoorbeeld opgemerkt dat er ook aandacht moet zijn voor het wegennetwerk (ondanks de focus op OV en fiets).
- Door de vier bouwstenen en de ontwerpprincipes loopt als rode draad dat we moeten inbreiden en verdichten. Dat is een goed uitgangspunt. Maar betekent dat dan ook dat er helemaal geen uitbreiding plaats vindt? Dan kan bijna niet met de grote bouwopgave die er is. Maak inzichtelijk wat de (verwachte) verhoudingen zijn tussen in- en uitbreiden en tussen de verschillende woonmilieus. We willen veel in onze regio en de beschikbare ruimte is schaars. In dat kader is opgemerkt dat:
    - Er spanning zit op de ruimtevraag van enerzijds economie en anderzijds wonen: moeten we kiezen en zo ja: wat geven we dan prioriteit. Een aantal raden geeft aan dat wonen dan prioriteit moet krijgen.
    - Er een balans gevonden moet worden tussen ruimte voor economie en de recreatieve druk op de regio. Er ruimte moet zijn voor de transitie van de landbouw, aangevuld met de suggestie om natuur en landbouw gelijk op te laten gaan.
- De verstedelijkingstrategie is in feite een langjarige samenwerking die we met elkaar aangaan. Het is goed dat we dat op regionale schaal doen. Hou daarbij wel oog voor de rolverdeling: doe dat wat lokaal kan, ook echt lokaal en doe regionaal wat moet.
- De regionale aanpak wordt onderschreven, wel zijn er bij sommige gemeenten zorgen over 'substantieel hogere aantallen' dan eerder bekend was. Wat betekent dat? Komt er van bovenaf een contingent op onze gemeente af of kan het alleen als de Raad dat beslist?
- Als het gaat om de samenwerking willen raden en staten ook weten wat nu de regelknop is en ook wie aan die knop zit(ten).
- Als het gaat om burgerparticipatie is ervoor gekozen om het burgerpanel binnen de provincie Gelderland aangevuld met de drie Utrechtse gemeenten te bevragen op een aantal aspecten. De burgerparticipatie op gemeenteniveau vindt plaats bij het verder uitwerken van deze strategie in het lokale omgevingsbeleid. Dan is het voor inwoners beter mogelijk om de effecten van de verstedelijkingsstrategie op hun eigen omgeving te beoordelen.

LEESWIJZER

Het hoofdstuk over het perspectief 2040 beschrijft de uitgangspositie en ambitie van onze regio: waar staan we nu als groene metropool en waar willen we naar toe groeien? Daarna wordt de aanpak van het ontwerpend onderzoek en de daaruit volgende conclusies weergegeven.

Vervolgens worden de vier bouwstenen verder uitgewerkt. Per bouwsteen wordt de context geschetst en komen ambities en kansen aan de orde. Per bouwsteen geven ontwerpprincipes richting bij het maken van strategische keuzes.

Het hoofdstuk met de gebiedsuitwerkingen laat zien hoe het werken met de ontwerpprincipes uit kan pakken. In dit hoofdstuk wordt dieper ingezoomd op drie sleutelgebieden in de regio waar een grote opgave op stapel staat en waar de bouwstenen met elkaar concurreren. Naast de sleutelgebieden worden ook vijf gebieden onderzocht waar in de regio verschillende opgaven samenkomen. Dit hoofdstuk geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt.

In het hoofdstuk 'werken met de verstedelijkingsstrategie' wordt beschreven hoe de verstedelijkingsstrategie een functie krijgt in de ruimtelijke samenwerking in de regio als het gaat om het gesprek over plannen, prioriteren, afhankelijkheden en financiën.

Inhoudsopgave

DEEL 1

00 Perspectief 2040 **14**
- Wat is de Groene Metropool? 14
- Even voorstellen: “De Groene Metropool, aangenaam!” 16
- Kansenkaart verstedelijking 18

01 Bouwstenen **26**
- Leefomgeving: meer landschap 28
- Mobiliteit: slim en schoon 36
- Economie: werk van de toekomst maken 48
- Wonen: meer stad en meer vitale kernen 56

DEEL 2

02 Meer landschap meer stad: gebiedsuitwerkingen **66**
- Arnhem-Oost 68
- Foodvalley-Zuid 72
- Nijmegen-West 76
- Foodvalley-Noord 80
- De Liemers 82
- Middengebied Arnhem-Nijmegen 84
- Rijk van Nijmegen 88
- Veluwe 90

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie **92**
- Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken 92
- Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen? 92
- Waar leggen we de afspraken vast? 93
- Rol van gebiedsuitwerkingen 93
- Hoe werkt het ‘samen sturen’? 93
- Opgave in cijfers 94
- Monitoren en bijsturen 94
- Afwegen in gebiedsuitwerking 95

04 Bijlagen **98**
- Begrippen en definities 100

DE VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE IS EEN UITWERKING VAN DE NATIONALE OMGEVINGSVISIE

De NOVI is een uitwerking van de omgevingswet. In de omgevingswet staan twee doelen centraal: (a) het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en daarnaast (2) het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften'. Deze doelstelling is vertaald in een omgevingsinclusieve benadering van de leefomgeving: ontwikkeling van de leefomgeving gaat (altijd) samen met versterking van te beschermen waarden als gezondheid, landschap, waterveiligheid, natuur, cultureel erfgoed, leefomgevingskwaliteit en milieukwaliteit. De drie afwegingsprincipes uit de NOVI hebben we meegenomen in het opstellen van de ontwerpprincipes van de verstedelijkingsstrategie: (1) de combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies, (2) kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal en (3) afwentelen wordt voorkomen.

In de NOVI is de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley aangewezen als onderdeel van het Stedelijk Netwerk Nederland. De stedelijke regio's Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Zwolle, Arnhem/Nijmegen, Eindhoven, Breda, Rotterdam/Den Haag vormen de huidige kern van het Stedelijk Netwerk Nederland. In de Omgevingsagenda Oost-Nederland, een gebiedsagenda van de opgaven van de NOVI, is de afspraak gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen voor Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

De belangrijkste uitgangspunten uit de NOVI voor de verstedelijkingsstrategie Arnhem- Nijmegen-Foodvalley zijn:

- Goede verbindingen tussen de stedelijke regio's zijn nodig om de kracht van het netwerk als geheel te benutten.
- Wonen en werken worden daarbij zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld.
- De ontwikkeling vindt plaats zo veel mogelijk in bestaand stedelijk gebied, klimaatbestendig en natuurinclusief.
- Grote open ruimten tussen de steden houden hun groene karakter. Het aanbod en de kwaliteit van het groen in de stad worden versterkt en de aansluiting op het groene gebied buiten de stad wordt verbeterd.
- De verstedelijking wordt gekoppeld aan die van de ontwikkeling van de (OV-) infrastructuur.
- De ontwikkeling leidt tot behoud van het landelijk gebied en door het creëren van nabijheid draagt ze bij aan de efficiëntie van de Nederlandse economie en de duurzaamheid van de Nederlandse samenleving.
- Voor de Groene Metropool zijn de zoekgebieden voor twee van de grootschalige ontwikkellocaties al aangewezen in de NOVI: Nijmegen Kanaalzone en Nijmegen Stationsgebied.
- Voor Arnhem-Oost is gekozen voor een wijk-aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid (Woondeal regio Arnhem Nijmegen)

Gezonde, aantrekkelijke, identiteitsvolle steden
Het is essentieel dat onze steden gezond, aantrekkelijk, veilig en schoon zijn om in te wonen en te werken, dat er goede en betaalbare woningen beschikbaar zijn en dat woon- en werklocaties bereikbaar zijn. De relatief beperkte omvang van de Nederlandse steden kan daarbij een voordeel zijn. Het landelijk gebied en de natuur zijn nabij; arbeidsplaatsen en voorzieningen zijn voorhanden of op korte afstand te bereiken. Dit draagt bij aan de kwaliteit van leven in de breedste zin van het woord. Ook de aanwezigheid van groen en water in de stad is belangrijk voor de kwaliteit van het stedelijk leven en de aantrekkelijkheid van de stad. Het biedt mogelijkheden voor recreatie en gezond bewegen en helpt bij het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. En onroerend cultureel erfgoed zoals monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen, speelt een belangrijke rol in de fysieke leefomgeving, zowel in stad als in regio. Erfgoed vormt een afspiegeling van de geschiedenis van Nederland en geeft daarmee duiding aan de identiteit van een gebied.

Over de landschappen in onze regio zegt de NOVI:

Veluwe, Heuvelrug en Rivierengebied
Het landschap de Veluwe, het Nationaal Park Hoge Veluwe en de Veluwezoom is het grootste laagland natuurgebied van Noordwest-Europa met bos, heide, zandvlakten, landgoederen en een unieke wildbeleving. Het gebied omvat twee

nationale parken en vier Natura 2000-gebieden. In dit landschap zijn veel bewijzen van historisch menselijke ingrepen zichtbaar en ook beleefbaar, zoals grafheuvels, celtic fields uit de tijd dat de Veluwe agrarisch gebied werd, de landgoederenzones en het gebouw van voormalig zendstation Radio Kootwijk.

De vrijetijdseconomie is in de afgelopen jaren flink gestegen; de Veluwe is belangrijk in het toeristische aanbod van heel Nederland. De ecologische, economische en ervaringswaarde van de Veluwe staan echter onder druk. Er ligt een opgave om de kernkwaliteiten van dit waardevolle gebied in balans met het toekomstbestendig gebruik te versterken en nieuwe kwaliteiten toe te voegen; ruimtelijke kwaliteit te realiseren door transformatie naar klimaatbestendige landschappen.

Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug dat gedeeltelijk in de Foodvalley ligt, wordt net als de andere nationale parken benoemd als waardevol landschap.

Ook het Rivierengebied wordt in de NOVI als waardevol landschap benoemd. In het rivierengebied ligt een grote en urgente waterveiligheidsopgave, die voortkomt uit de nieuwe normen voor waterveiligheid en door klimaatverandering toenemende rivierafvoeren. Deze opgave kan worden opgepakt door een combinatie van dijkversterking en rivierverruiming. De Rijksoverheid betrekt daar eveneens belangen bij van laagwater, waterkwaliteit, natuur, ecologie, scheepvaart en zoetwater en treft maatregelen die leiden tot een duurzaam functionerend rivierensysteem.

Woningbouw en landschap
Verstedelijking gaat om meer dan alleen woningbouw en infrastructuur. Het Rijk zet in op het binnenstedelijk bouwen van woningen, bedrijven en voorzieningen waar nodig; pas daarna is realisering aan de randen van verstedelijkt gebied aan de orde. In alle gevallen is het belangrijk dat dit gebeurt met oog voor ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit. Buiten en binnen het bestaande stedelijk gebied. Er is behoefte om natuur en biodiversiteit dichter bij mensen te brengen en zo ook de klimaatopgave (hittestress en wateroverlast) tegen te gaan. Zo kunnen groen in de stad en met zorg ontworpen stadsranden bijdragen aan een gevarieerder en rijker woon-werkklimaat. Hierover worden nadere afspraken gemaakt in de verstedelijkingsstrategieën.

De woningbouwopgave en de bossenstrategie vormen gezamenlijk een kans. Door grootschalige herbebossing in de buurt van steden wordt CO_2 vastgelegd, de productie van duurzaam bouwmateriaal vergroot en krijgen burgers meer recreatiemogelijkheden, ruimte voor bewegen en betekenisvolle ontmoetingsruimte. Het Rijk onderzoekt wat de bijdrage van grootschalige bouw in hout kan zijn.

In de Nationale Omgevingsvisie wordt als één van de nationale belangen het ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie genoemd. De opgave die daarbij geformuleerd is, is “Het mogelijk maken en realiseren van de transitie naar kringlooplandbouw.” De landbouw komt ook terug in de prioriteiten. De vierde prioriteit is de toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Er staat: “Natuurlijke systemen en landschap staan in bepaalde regio’s onder druk. Tegelijkertijd zijn er veel opgaven in het landelijk gebied zoals transitie van de landbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie, natuurherstel, bodemdaling en verdergaande verstedelijking. Een toekomstbestendige ontwikkeling vraagt een verantwoorde herinrichting van het landelijk gebied en een verbetering van de milieukwaliteit.”

In de NOVI worden beleidskeuzes aangereikt waarvan we er een aantal hebben over genomen in de uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving.

Perspectief 2040

De ligging van Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is ideaal: midden in het Stedelijk Netwerk Nederland, goed verbonden (via weg en spoor) met goede nationale en internationale verbindingen. Tel daar bij op dat de regio bestaat uit sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving. Dat zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. De groei die eraan komt, moet ons helpen om de regio nog vitaler, groener en sterker te maken. We ontwikkelen ons door tot de Groene Metropool. Dat is onze inzet.

Nederland is een sterk verstedelijkt land. Een groot deel van de Nederlanders woont in steden of in de suburbane kernen daar omheen. Ook het Nederlandse platteland ligt grotendeels in de directe invloedssfeer van de steden en de inwoners maken volop gebruik van stedelijke voorzieningen. In de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is dat niet anders. Onze regio functioneert met zijn ligging en internationale bereikbaarheid als schakel tussen de mainports Rotterdam, Schiphol en Duitsland.

Met de verstedelijkingstrategie maken we de schaalsprong naar de Groene Metropool in het Stedelijk Netwerk Nederland met goede verbindingen met Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Amersfoort, Zwolle en Eindhoven. De ligging van de Groene Metropool met zijn sterke steden en vitale kernen in een aantrekkelijke groene leefomgeving zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag wonen en werken. Dat levert een grote en urgente woningbouwopgave op die onmiddellijk gekoppeld is aan opgaven voor bereikbaarheid en werkgelegenheid. Voor onze regio is de leefomgeving met het landschap en het sterke groenblauwe netwerk een belangrijk onderdeel van de leef- en vestigingskwaliteit. De opgave is dan ook om het versterken van het groenblauwe netwerk gelijk op te laten lopen met de urgente opgaven, zoals de vraag naar woningen en werkgelegenheid.

De vraag om meer woningen en werkgelegenheid grijpen we aan om de Groene Metropool duurzaam, circulair en klimaatbestendig te versterken. In deze regio wordt gewerkt aan de opgaven van de toekomst in Food, Health & Hightech en Energy. Het logische verlengde daarvan is dat het onze ambitie is om de circulaire topregio van ons land en van Europa te worden met campusontwikkeling, logistieke hotspots en energieclusters. Een regio waar de circulariteit zichtbaar is in alle facetten van de leefomgeving.

In het verstedelijkingsconcept combineren we het beste van twee werelden: we maken meer landschap én meer stad. Dat klinkt stedelijker dan het is: het is een keuze om te laten voelen dat we kiezen voor het versterken van de bestaande steden, regiokernen en dorpskernen. We koesteren de ontspannenheid en de kracht van het landschap, de kwaliteit en intimiteit van de kleinere kernen in de regio (waarin die kernen kunnen groeien naar eigen behoefte) en we combineren dat met dat wat de stedelijke regio's kenmerkt. Met hun hogere dichtheden, interactiemilieus en hoogwaardige economische activiteit zijn ze het vliegwiel van de Nederlandse economie. Een goede verbinding tussen stad, vitale suburbane kernen en platteland versterkt de concurrentiepositie en werkgelegenheid van de regio en draagt bij aan de agglomeratiekracht en innovatie.

Op de kaarten en in de strategie is de vormgeving van dat samenhangende vitale netwerk uitgewerkt (zie p. 16).

De inzet op het groene karakter past bij onze circulaire visie op de verstedelijkingsopgave: we willen groene groei realiseren en bestaande kwaliteiten versterken, zonder daarbij natuurlijke

en sociale hulpbronnen uit te putten. We zetten de verstedelijkingsopgave in om de transitieopgaven te versnellen. Eén van de sectoren waar veel verandering te zien zal zijn in de komende jaren is de landbouw. Er zit spanning op de relatie tussen verstedelijking en de landbouw. Dat heeft enerzijds te maken met de stikstofproblematiek en anderzijds met de ruimtevraag: verstedelijking vraagt ruimte en nieuwe vormen van landbouw vragen ook meer ruimte. De verstedelijking en de landbouw hebben zich dus tot elkaar te verhouden. We gaan daar in onze regio niet krampachtig mee om, maar we onderzoeken hoe we tot gebiedsgerichte oplossingen en inpassingen kunnen komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een kwalitatieve groei op meer draagvlak kan rekenen en juist daardoor ook voor een snelle groei kan zorgen. Hierbij is het doel om de groei van woningen en werklocaties zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Dat betekent dat we steeds integrale keuzes maken, moeten prioriteren en samenwerken door de schalen heen.
Bij het tot stand brengen van de groene, gezonde groei met zoveel mogelijk aspecten van brede welvaart, gaan we dan ook uit van de volgende richtinggevende keuzes en hoofopgaven:

- De woningbouwopgave inzetten om het karakter en de kwaliteit van de groene metropool (natuur, klimaat en gezondheid) te vergroten en daarmee onderscheidend te zijn ten opzichte van de andere metropoolregio's;
- De bouwopgave aangrijpen om de nieuwe en vernieuwde leefomgevingen (werken en wonen) energieneutraal en circulair te maken;
- Het versterken van (brede) welvaart door stimuleren van werkgelegenheid en een gezonde leefomgeving;
- Het behouden en versterken van de kwaliteit van de leefomgeving door onder andere te investeren in het landschap en het klimaatadaptief te ontwikkelen;
- Voor de bereikbaarheidsopgave zetten we in op het investeren in duurzame mobiliteit: slim en schoon, zodat de verstedelijking leidt tot een kwalitatief stedelijk mobiliteitsnetwerk. De bereikbaarheid is gewaarborgd.

EVEN VOORSTELLEN: "DE GROENE METROPOOL, AANGENAAM!"

In het midden van Nederland groeit een stedelijke ring van metropoolregio's. Met Arnhem- Nijmegen-Foodvalley als het nieuwste kroonjuweel op het hoogste niveau: een groene metropoolregio met directe relaties naar de Randstad (zoals TU Delft, AMS in Amsterdam), Utrecht (Utrecht Science Park) en Brainport Eindhoven. En met een groeiende grensoverschrijdende kracht naar het Ruhrgebied (Universität Duisburg-Essen), Düsseldorf (zoals Hochschule für Prävention und Gesundheitswissenschaft) en Mannheim (medische clusters Universität Mannheim).
We zijn een groene metropoolregio in het midden van vitale, internationale netwerken.

De regio Foodvalley is de topregio binnen ons land op het gebied van Agrifood. De regio Arnhem-Nijmegen is eind 2018 uitgeroepen tot beste circulaire regio van Nederland en won daarmee de titel Green Capital of Europe. Samen met Foodvalley kunnen we die naam nog meer eer aan doen: op het grotere schaalniveau vormen we de groene metropool waar een toenemende verstedelijkingsdruk voelbaar is.

We willen dé circulaire topregio worden in Europa. Een groene metropoolregio die zich kan meten met andere metropoolregio's in ons land. We onderscheiden ons op het gebied van circulariteit. Niet alleen met de economische topsectoren (Food, Health, Hightech en Energy), maar ook op alle facetten van de leefomgeving: stedenbouw, water, groen, klimaat, gezondheid, mobiliteit en sociale inclusie. We streven naar een gezonde, circulaire groei via het structureel opschalen en versnellen van experimenten op het gebied van onder andere landbouw, eiwit, energie en logistiek. Daarbij kiezen we voor innovaties met concrete resultaten, die breed toepasbaar zijn voor anderen.
Om dit te doen hebben we als metropoolregio al het nodige in huis. Onze universiteiten en hogescholen zijn topspelers op gebied van onderzoek en onderwijs, zoals Radboud Universiteit, Wageningen Universiteit en Research, Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool, ArtEZ hogeschool voor de kunsten en de Christelijke Hogeschool Ede.
Met een groeiende onderlinge samenwerking staan deze kennisinstellingen in een breed netwerk van internationale bedrijven en aantrekkelijke campussen, zoals Novio Tech Campus Nijmegen, Industriepark Kleefse Waard Arnhem, Wageningen Campus en straks het World Food Centre in Ede. Ondersteund door van oudsher goede autoverbindingen en goede en snelle OV-verbindingen met Utrecht, de Zuidas en Schiphol, en een directe ICE verbinding naar Duisburg, Düsseldorf, Keulen en Frankfurt. En via Duisburg binnenkort snelle overstapmogelijkheden naar andere gebieden in noord-midden en zuid Duitsland die binnen maximaal 5 uur bereikbaar zijn vanuit onze regio. Met de stationsgebieden van Arnhem (ook ICE-halteplaats), Nijmegen en Ede-Wageningen als stedelijke knooppunten, gekoppeld aan prettige binnensteden en transformatiegebieden waarmee we de steden beter benutten.

Onze stedelijke kernen liggen in het landschap van rivieren en stuwwallen: ze zijn onze drager voor een aantrekkelijk internationaal vestigingsklimaat. De Rijn, Waal en IJssel zijn samen de 'kraan' van onze Nederlandse delta. Naast de grote nationale parken, zoals de Hoge Veluwe en Utrechtse Heuvelrug, realiseren we bijzondere groenblauwe projecten, zoals Veur-Lent Nijmegen, Stadsblokken Meinerswijk Arnhem, Park Lingezegen, Grebbelinie, Binnenveld en Rivierklimaatpark IJsselpoort. Gekoppeld aan het regionaal netwerk van wandel- en (snel)fietsroutes versterkt dit het groene karakter van onze metropoolregio.

Wij zijn een dynamische regio in transitie en we werken daarin nauw samen met een groot aantal partners.

Hieronder is een selectie weergegeven van lopende Rijk-regio samenwerkingstrajecten die cruciaal zijn voor het innovatieklimaat en daarmee voor de economische ontwikkeling van de regio:

- Integrale MIRT Agenda Stedelijk Netwerk Arnhem-Nijmegen
- IBP Vitaal Platteland
- Regio Deal Foodvalley
- Toekomstbeeld OV 2040
- Woondeal Arnhem-Nijmegen
- Ontwerpstudie Regio van de Toekomst
- Programma Erfgoed Deal
- Logistiek knooppunt Afslag 38
- Het Hoogwaterbeschermingsprogramma

Lopende MIRT-projecten:

- Sterke regio's: CAT Agrofood Wageningen
- MIRT verkenning A1/A30, Rijnbrug
- PHS station Ede Wageningen
- Verbetering spoorlijn Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- SUN corridor (PHS Schiphol-Utrecht-Arnhem-Nijmegen
- ICE lobby en afspraken hierover bestuurlijk overleg MIRT Dec 2018
- PHS-maatregelen Nijmegen CS
- Goederencorridor Oost, knoop Nijmegen
- MIRT-verkenning A50 Eindhoven-Nijmegen.
- Heyendaal en Energy (Connektr op Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten)

ARNHEM-NIJMEGEN-FOODVALLEY

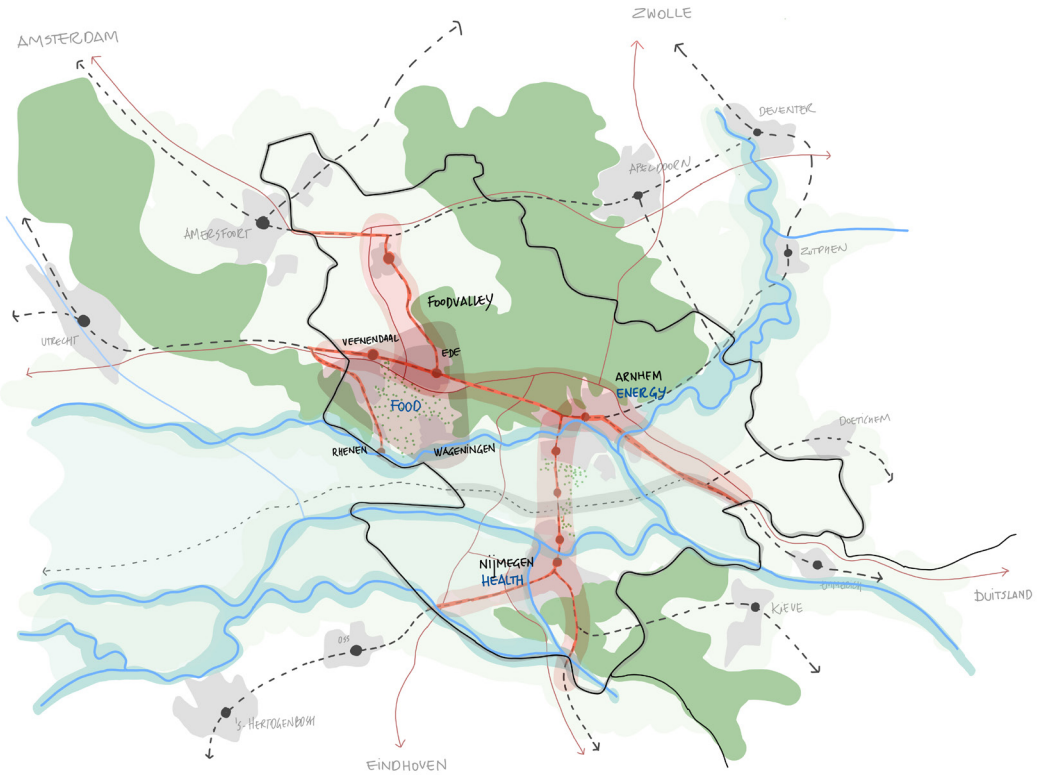

KANSENKAART VERSTEDELIJKING

De polycentrische ontwikkeling van de Groene Metropool met kansen voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen.

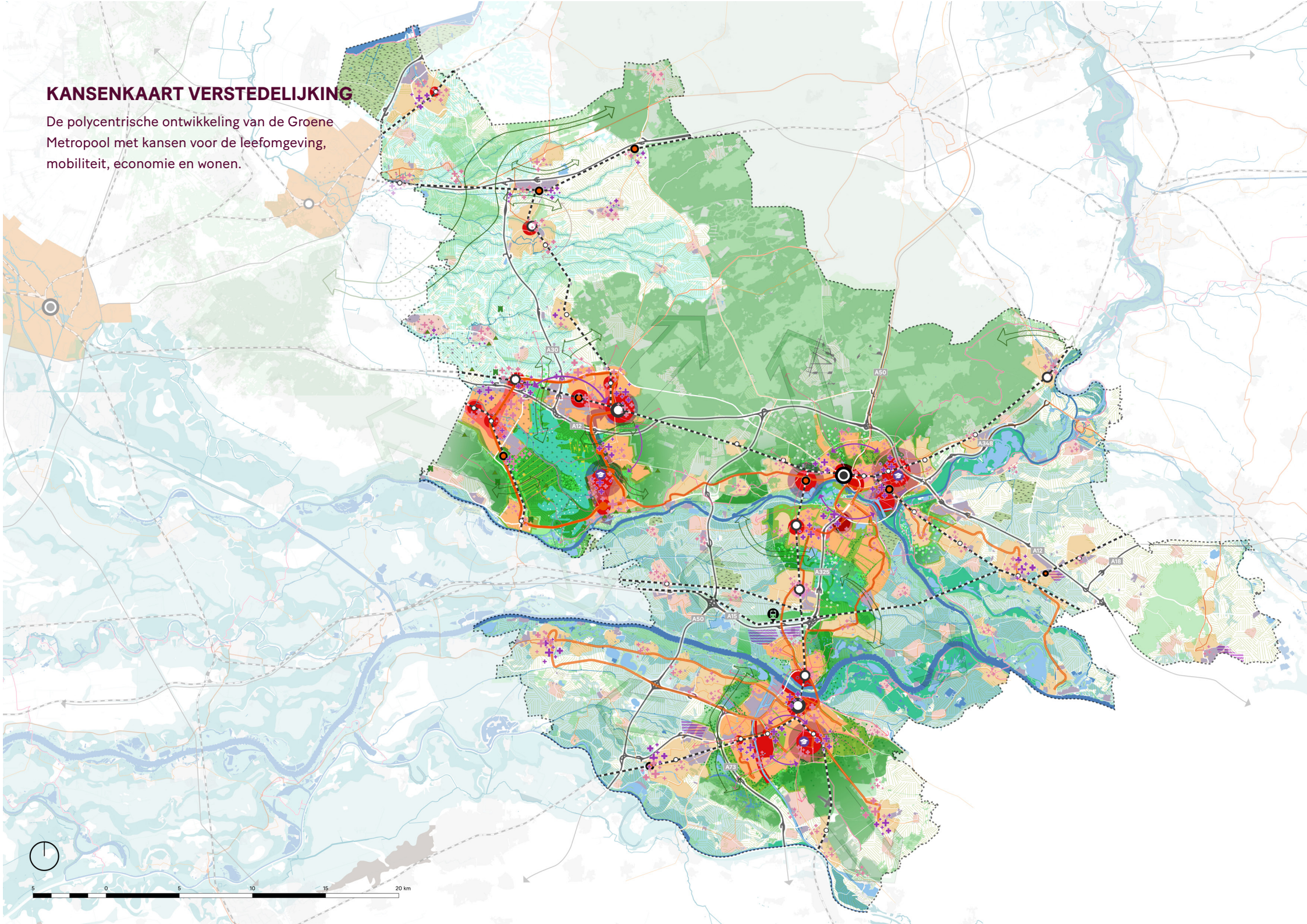

MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.

- Nationale landschappen
- Regionale parken (Binnenveld, Lingezegen, ...)
- Ontwikkeling van groene stedelijke randen
- Behoud van de groenblauwe corridors
- Versterking van regionale parken en corridors
- Versterking van de stedelijke groenstructuur
- Mix van activiteiten: recreatie, landbouw, natuur
- Stromend water als identiteitsdrager
- Buitendijks ecologisch gebied van de rivier
- Laaggelegen gebieden

MEER STAD: INTEGRALE VERSTEDELIJKING

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.

- Stedelijke subcentra
- Nieuwe woongebieden

ECONOMIE: WERK MAKEN VAN DE TOEKOMST

Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.

- Bestaande bedrijventerreinen
- Onderwijsclusters
- Economische clusters
- Goederencorridor-Oost
  - 1 Water: de Waal
  - 2 Weg: A15
  - 3 Spoor: Betuweroute
- Duurzaam landbouw
- Zoekgebied ontwikkeling regionale bedrijventerreinen (RPW Arnhem Nijmegen)
- XXL bedrijventerreinen
- Harde en zachte plannen bedrijventerreinen Foodva
- Bijzondere plekken (RPW Arnhem Nijmegen)
- Watergebonden ontwikkellocaties
- Kantorenlocaties
- Nieuwe werklocaties

MOBILITEIT: SLIM EN SCHOON

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

- Hoofdwegennet
- Versterking van het (H)OV-netwerk
- ICE station
- Ontwikkeling van nieuwe treinstations / HOV-hubs
- Versterking van het regionale (snel)fietsnetwerk
- Lokale fietsverbindingen

MEER LANDSCHAP: VERSTERKING LEEFOMGEVING

Het landschap in onze regio is het belangrijkste onderdeel van de leefkwaliteit die mensen ervaren. De ontwikkeling van stad en landschap is voor de groene metropool een samenhangende opgave: het een kan niet zonder het ander. Hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden, biodiversiteit en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Hoe zorgen we dat de flora en fauna in onze regio kwalitatief en kwantitatief groeien? Hoe kunnen we nieuwe landschapszones creëren en bestaande, zoals Park Lingezegen, versterken en uitbreiden? Hoe passen we cultuurhistorisch erfgoed toe in het landschap en zorgen we dat inwoners en bezoekers dat op een goede manier kunnen beleven? Hoe bedden we de verstedelijking goed in, in het landschap? Hoe combineren we agrarische activiteiten met de verstedelijkingsopgave? En hoe zorgen we dat inwoners gezond blijven en dichtbij huis kunnen blijven recreëren, zonder dat het te druk wordt?

Onze inzet is een landschapsinclusieve ontwikkeling, waarbij we de functies en kwaliteiten van het landschap, de bodem, het watersysteem en de natuur versterken. Het landschap vormt het raamwerk voor de verstedelijking. De uitgangssituatie is daarin steeds anders, omdat de karakteristieken van het landschap in relatie tot verstedelijking binnen de regio sterk verschillen. De regio heeft een gevarieerd en rijk landschap: natuur, rivieren, water, polders, landbouwgebieden en stuwwallen vormen buffers tussen de stad en de woonkernen op het platteland. De eigen identiteit van de verschillende plekken in de regio is daarmee verzekerd. Met aan de noordzijde het Nationaal Park de Veluwe, het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug, de Gelderse Vallei, de Liemers, in het midden de Gelderse Poort en de Overbetuwe, aan de westzijde de Utrechtse Heuvelrug en aan de zuidzijde het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen.
Met bossen, uiterwaarden en beekdalen herbergt de regio hoge natuurwaarden (Natura2000 gebieden) en recreatief landschap met een rijke cultuurhistorie. Verschillende historische linies, zoals de IJssellinie, de Grebbelinie, de Romeinse Limes en de Operatie Market Garden, hebben in de regio hun sporen achtergelaten in het landschap en bieden houvast om het landschap en het cultureel erfgoed te versterken. Zo is de Romeinse Limes onder de naam Neder-Germaanse Limes zelfs genomineerd als UNESCO Werelderfgoed.

We kiezen voor een compacte vorm van verstedelijking, zodat er voldoende ruimte blijft voor het landschap als groen raamwerk. Als er geen mogelijkheden meer zijn voor het toevoegen van bebouwing binnen bestaand stedelijk gebied, dan houden we bij het aanwijzen van woon- en werklocaties aan de randen van bestaand stedelijk gebied zo goed mogelijk rekening met (de randvoorwaarden van) het bodem- en watersysteem.

Als we kiezen voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap, dan dient dat altijd meerdere doelen, bijvoorbeeld op het gebied van de waterhuishouding, het klimaat, de stikstofdepositie, de (kringloop)landbouw, de biodiversiteit, de recreatie of erfgoed. Tussen de bebouwde gebieden maken we 5.000 hectare buitengebied toegankelijk voor medegebruik: recreatief, aantrekkelijk en toegankelijk. Met deze buffers blijft de afstand tussen kernen gewaarborgd – ze groeien niet aan elkaar vast. De buffers zorgen voor een waardevolle ruimte waar groen, natuur, landbouw, klimaat en energieambities en natuurlijk ook recreatie hun plek kunnen vinden. Door te zorgen voor een raamwerk met dagelijks, wekelijks en maandelijks groen, ervaren alle inwoners iedere dag het effect van het wonen in de groene metropool.

‘Maandelijks’ groen:

- Veluwe
- Rivierengebied
- Utrechtse Heuvelrug

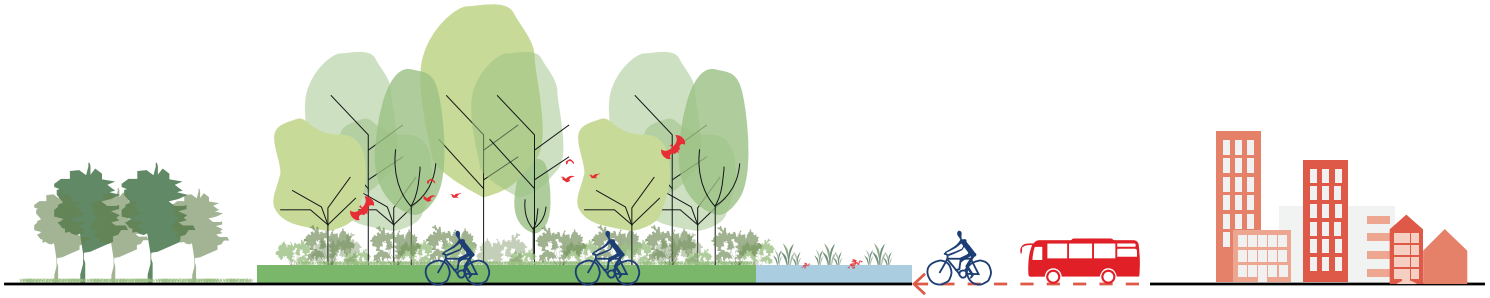

‘Wekelijks’ groen:

- Park Lingezegen
- Binnenveld

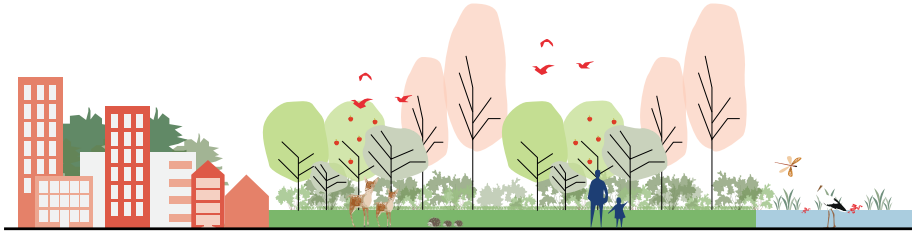

‘Dagelijks’ groen:

- Goffertpark
- Stadspark Nijkerk
- Groene buffers

MEER STAD: INTEGRALE VERSTEDELIJKING

Het verstedelijkingsconcept is opgebouwd rond drie polycentrische polen. Dat betekent dat het zwaartepunt van de verstedelijking plaats vindt in het zuidelijk deel van de Foodvalley (rondom Ede, Wageningen, Rhenen en Veenendaal), in Arnhem en in Nijmegen. Hier worden verhoudingsgewijs de meeste woningen en werkgebieden toegevoegd. Dat kan omdat deze plekken goed bereikbaar zijn. Die bereikbaarheid en dichtheid in combinatie met voorzieningen en de functie als brandpunten voor de economie, maakt deze gebieden tot polycentrische polen. Het is niet zo dat deze drie polen alle drie één centrum hebben: ze hebben er juist meerdere om de verbinding met de regio zo goed mogelijk te houden.
Dit model van de Groene Metropool met drie polycentrische polen die in nauwe verbinding staan met regiokernen en vitale kernen, is de basis voor de verdere doorontwikkeling van het verstedelijkingsconcept. We integreren de verschillende karakteristieken van de regio en elkaar versterkende kernen en we bouwen verder aan de identiteit van de metropool die als één geheel functioneert. Met de woningbouwopgave versterken we ook de kwaliteit van bestaande grotere (woon)kernen, wijken en stadscentra omdat het draagvlak voor voorzieningen toeneemt. Daarnaast brengt het toevoegen van nieuwe woningen in bestaande gebieden, soms net de verandering die een wijk of kern goed kan gebruiken. Dit doen we vanuit een circulaire visie op de stad, waarbij hergebruik, innovatie en inclusie voorop staan.

Alle inwoners in de regio zullen iets gaan merken van de verstedelijking, dat is onvermijdelijk. De insteek is dat dat positief uitpakt en dat inwoners naast meer stedelijkheid ook meer van het landschap gaan ervaren. Het effect van de verstedelijking moet zijn dat het de directe leefomgeving aantrekkelijker, gezonder en duurzamer maakt. Daarbij gaat het over (het draagvlak voor) voorzieningen, de toegang tot het landschap en ook over hoe mensen zich (slim en schoon) kunnen verplaatsen.
Bij de realisatie van de woningbouwopgave is klimaatbestendig en duurzaam bouwen het uitgangspunt, waarbij er ook kansen liggen voor het klimaatbestendig en duurzaam maken van de bestaande voorraad.

Versterken steden én kernen
In de economische kerngebieden van de regio worden groei van werkgelegenheid en voldoende kwalitatief aanbod van woningen steeds belangrijkere vestigingsfactoren voor de (internationale) concurrentiekracht. Dit vraagt onder meer om onderscheidende stedelijke woon- en werkgebieden, waarin wonen en werken in hoge dichtheden worden gemengd. Door wonen en werken in elkaars nabijheid te situeren, stimuleren we dat mens op de fiets of wandelend naar hun werk kunnen.
Een grotere variatie aan woonmilieus van (hoog) stedelijk tot landelijk en van betaalbaar tot duurdere woningen is van belang voor onze regio.

Voor de kernen is vitaliteit van belang; inbreiding en het benutten van bestaande stations helpt daarbij. De opgaven in de steden, die gericht is op stedelijke dichtheid, op multimodale knooppunten en op economische brandpunten, is anders dan in de kleine kernen waar vitaliteit, bereikbare voorzieningen en de eigen identiteit voorop staan in combinatie met het groene karakter. Dat onderscheid is ook te vinden in de strategie waarbij we het verschil maken tussen de verschillende centra in de drie polen, de regiokernen en de vitale kernen. In het integrale netwerk van onze regio hebben ze allemaal een rol en zijn ze goed met elkaar verbonden.

We realiseren woon- en werklocaties en voorzieningen zoveel mogelijk binnenstedelijk. Dat doen we met binnenstedelijke verdichting en het bijbouwen in dorpskernen in gemengde milieus en geconcentreerd rond ov-knooppunten. Deze verhoogde nabijheid combineren we met een gezonde leefomgeving. Dit betekent dat we investeren in groen in de stad en het ommeland.

Toekomstbestendig verstedelijken
De nieuwe economie kenmerkt zich door biobased en circulair te denken en te werken. We zetten in op energieneutraal of energieleverend ontwikkelen. Dat moet ook als we de doelstellingen van het akkoord van Parijs willen nakomen met een regio die in 2050 CO2-neutraal is. Daarom ontwikkelen we bestaande en nieuw te

ontwikkelen woon- en werklocaties zoveel mogelijk circulair en met nadruk op de toepassing van hoogwaardige materialen.

Aantrekkelijk woonklimaat voor iedereen
Er is een groot tekort aan woningen en de vraag stijgt nog door. In de verstedelijkingsstrategie is het uitgangspunt de opgave om 100.000 woningen[1] te realiseren tot en met 2040. Om dat voor elkaar te krijgen, zetten we in op een verbetering van het functioneren van de woningmarkt: de doorstroming kan beter als er voldoende aanbod is voor doorstromers en starters. Ook zetten we in op de leefbaarheid van bestaande wijken en kernen, zodat het voor zowel huidige als toekomstige bewoners mogelijk is een passende en aantrekkelijke woonplek te vinden. We werken aan voldoende woningen, met een divers en betaalbaar woningaanbod in diverse woonmilieus, in kwalitatief goede, gezonde en veilige leefomgevingen. We grijpen de kans om bestaande wijken meer divers en toekomstbestendiger te maken door te kiezen voor een integrale wijkaanpak.

[1] De prognoses komen uit de planmonitor en uit aanvullende onderzoeken van Stec groep (Foodvalley) en Companen (Arnhem Nijmegen).

STERKE ECONOMIE

In onze economie richten we ons primair op het oplossen van de vragen van de toekomst. Onze focus ligt niet voor niets op Food, Health, Hightech en Energy. Dit zijn de sectoren waar onze regio al decennialang gezaghebbend in is en waar het ICT-cluster, de agroketen en een sterke dienstensector belangrijke pijlers van zijn. Dat blijkt ook het onderzoek naar de Kracht van Oost.
Versterking van de (internationale) concurrentiekracht vraagt om versterking van een selectie van toplocaties (campussen, functiegemengde zakencentra en productielandschappen) en van de verbindingen daartussen. We willen sterker maken wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties.
In de verstedelijkingsstrategie maken we de ruimtelijke vertaling van de randvoorwaarden die horen bij deze economische ambities.
De campussen kunnen zich ontwikkelen als stedelijke innovatiemilieus van de toekomst en we zorgen voor 'ecosystemen' die de campussen en het bedrijfsleven met elkaar verbinden, zodat innovatie kan ontstaan. Andersom werkt het ook; de verstedelijkingsstrategie verbetert het vestigingsklimaat van de regio met een goede kwaliteit van leven en extra woningen.

We benutten en versterken onze strategische ligging op de Oost-corridor met ICE Duitsland en de multimodale goederencorridor: weg – spoor – water. Wanneer we de stedelijke corridor en de logistieke corridor goed op elkaar afstemmen, ontstaan kansen voor synergie voor de kennissector, de logistieke sector en duurzaam vervoer. De rapportage Economische betekenis en potentie ICE verbinding Arnhem toont aan dat door verbeteringen aan het ICE netwerk de komende jaren gebieden in Nederland, maar ook vooral in Duitsland (niet alleen Düsseldorf, Köln en Frankfurt) interessant zijn voor onze regio. Via een snelle overstap vanuit Arnhem op station Duisburg naar andere ICE lijnen worden ook gebieden in Noord-(o.a. Berlijn), Midden- en Zuid Duitsland beter bereikbaar (binnen max 5 uur vanuit Arnhem). Deze gebieden zijn interessant zijn voor onze speerpuntsectoren.

We willen het bedrijfsleven in de regio versterken door ruimte te bieden aan ondernemerschap en door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede werklocaties en verbindingen. We onderzoeken de mogelijkheden van intensivering en functiemenging op bestaande werklocaties in het stedelijk gebied.

We houden rekening met extra ruimte voor bedrijvigheid die onder andere nodig is voor de transformatieperiode naar een klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire economie. Bij een functiewijziging van bedrijventerreinen zetten we in eerste instantie in op multifunctionele werklocaties. Er is immers vraag naar aantrekkelijke gebieden met verschillende

functies. Transformatie van bedrijventerreinen naar niet-werkfuncties kan alleen plaats vinden als (elders) voldoende ruimte overblijft voor (binnenstedelijke) bedrijvigheid. Om ruimte te maken voor transformaties wordt gedacht aan het maken van een gezamenlijke bedrijvencarrousel om met elkaar ruimte te kunnen blijven bieden aan bedrijven die zich lastiger verhouden tot andere functies maar die belangrijk zijn voor de regio.

Met bovenstaande ambities doen we dus ook vanuit de economie een stevig beroep op de schaarse ruimte in de regio. Dat betekent omgekeerd ook dat we moeten kijken waar de ruimte voor werklocaties, bedrijventerreinen en campussen efficiënter gebruikt kan worden door in te schikken, te verdichten en functies slim te combineren.

SLIMME EN SCHONE MOBILITEIT

Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) alleen maar groter.

We kiezen er in het verstedelijkingsconcept voor om mensen in de Groene Metropool te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Op deze manier wordt het mobiliteitsnetwerk het beste (flexibel) benut en werken we aan CO2-reductie. Dat lukt als we de reiziger centraal stellen en hem verleiden om de slimste en schoonste keuzes te maken door te zorgen voor een goed OV-aanbod in het regionale netwerk en goede aansluitingen op het landelijke en lokale netwerk.
Door zoveel mogelijk te bouwen in de bestaande kernen en steden creëren we nabijheid van wonen, werk en voorzieningen. Inwoners worden daarmee gestimuleerd om eerder te kiezen voor fietsen en openbaar vervoer in plaats van voor de auto. (Daar hoort aansluitend parkeerbeleid bij). Aan de randen van stedelijke netwerken zorgen we voor overstapmogelijkheden van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk, deelvervoer). Het mobiliteitsnetwerk zorgt ook voor slimme en schone alternatieven voor een bezoek aan cultuur, recreatie en landschap.

Gezien de al bestaande knelpunten, verwachten we dat investeringen in het netwerk nodig zijn om te anticiperen op de groei van het aantal woningen en de economie. We investeren in mobiliteitshubs, stimuleren fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk gebied, vergroten en versterken het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en zetten in op verbindingen op openbaar vervoer en spoor (corridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn). Gezien de grote effecten van woningbouw op het wegennet (en ongeacht inzet op OV en fiets) is het ook nodig te inventariseren welke oplossingen en eventuele investeringen voor het regionale en landelijke wegennet nodig zijn.

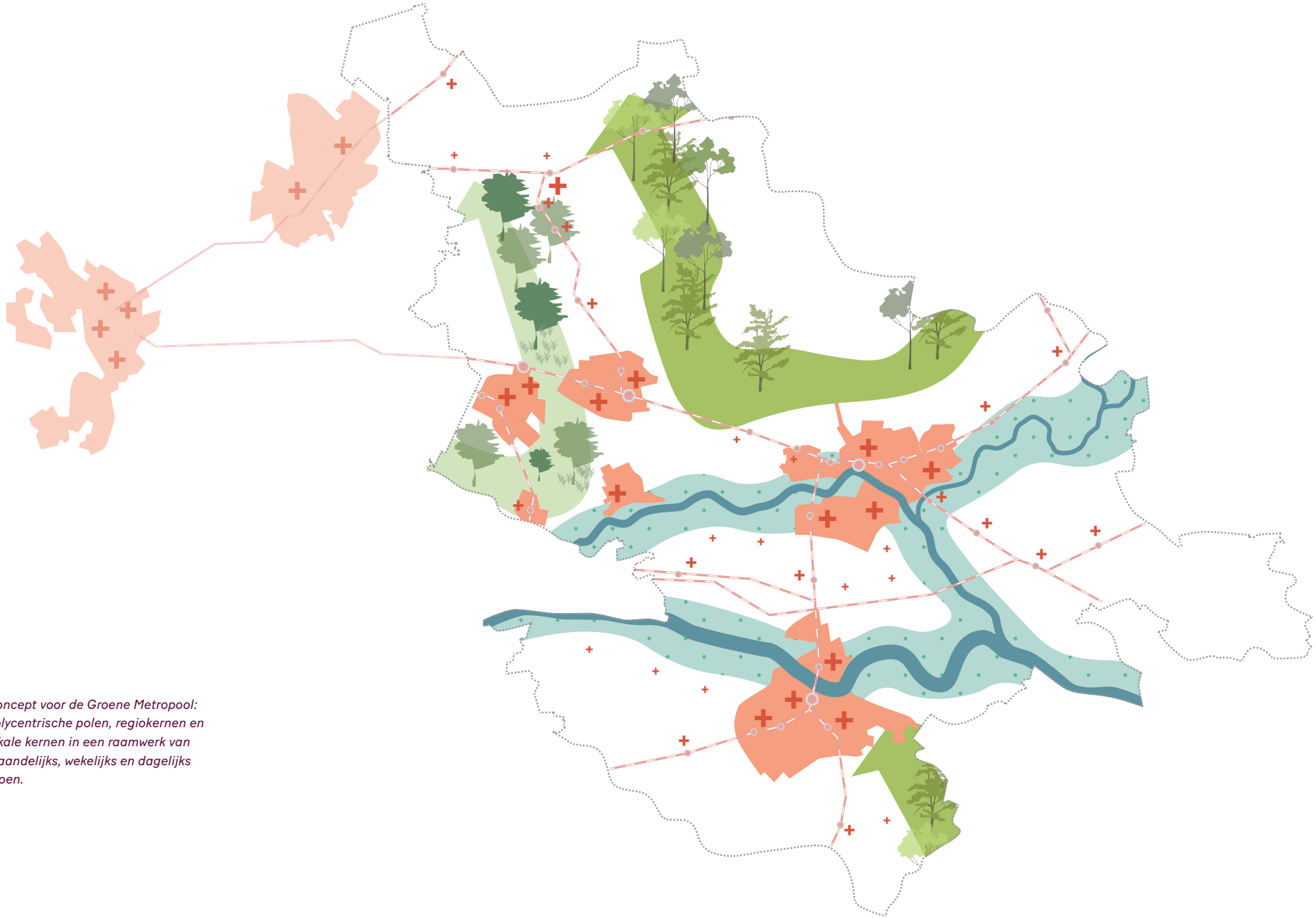

Concept voor de Groene Metropool: polycentrische polen, regiokernen en lokale kernen in een raamwerk van maandelijks, wekelijks en dagelijks groen.

01 Bouwstenen

De verstedelijkingsstrategie wordt opgebouwd vanuit vier bouwstenen: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Dit zijn de pijlers van onze strategie.

Voor alle vier de bouwstenen is in de contourennotitie de context geschetst en zijn uitgangspunten meegegeven die vervolgens zijn uitgewerkt. In de bouwstenen staat het behoud en versterken van de leefomgeving in het verstedelijkingsconcept voorop. We proberen zo veel mogelijk in of dichtbij bestaand bebouwd gebied te blijven, of het nu om wonen of werken gaat. Daarmee volgen we de Nationale Omgevingsvisie.

Per bouwsteen is aangegeven wat de context is: welke ontwikkelingen zijn te zien rond dit thema, welk positief effect kan de groei van de regio op deze bouwsteen hebben (kansen en ambities) en hoe kunnen we negatieve effecten van de groei zo veel mogelijk voorkomen? Om op zowel kansen en ambities als op risico's te sturen, zijn per bouwsteen generieke ontwerpprincipes geformuleerd.

De genoemde principes zijn zoals gezegd generiek. Het zijn geen dogma's, maar belangrijke ingrediënten en waarden om tot groene verstedelijking te komen. De opgave is om te kiezen voor die locaties en plekken waarmee aan zoveel mogelijk waarden recht wordt gedaan. Vanzelfsprekend zullen er ook locaties zijn waar de bouwstenen en uitgangspunten met elkaar botsen. Dat betekent dat er keuzes en afwegingen gemaakt moeten worden waarvan we nu nog niet weten dat ze op ons pad komen.

In de komende periode worden in gebiedsuitwerkingen ontwerpprincipes getoetst op werkbaarheid en realiteitsgehalte. We verwachten dat zich daarin soms moeilijke keuzes voordoen; niet alles kan. De te maken afwegingen zijn gebiedsspecifiek (wat is hier het belangrijkste?) en vervolgens spelen daarin de volgordelijkheid en benodigde onderzoeken en investeringen een rol. Vanuit de gebiedsuitwerkingen kan dat leiden tot een afwegingskader per deelgebied of sleutelgebied.

LEEFOMGEVING

Verstedelijkingsstrategie: ruimteclaims ordenen in het landschap en het landschap verder versterken

Ambitie: een aantrekkelijk, groen-blauw, gezond woonmilieu, waar volop kansen liggen voor gezond leven, werken en recreëren.

BEREIKBAARHEID

Verstedelijkingsstrategie: inzetten op bereikbaarheid van stedelijk netwerk A-N-F en verbindingen van dit netwerk met de Randstad, met het noorden en zuiden + ontwikkeling mob. hubs.

Ambitie: woon- en werklocaties koppelen aan (met name OV-) infrastructuur.

ECONOMIE

Verstedelijkingsstrategie: in kaart brengen welke ruimtelijke voorwaarden leiden tot maximale uitwisseling tussen bedrijven, kennisinstellingen en voorzieningen.

Ambitie: verbeteren van economische groei en versterking van het economisch vestigingsklimaat.

WONEN

Verstedelijkingsstrategie: inzichten en handvatten voor afstemming en besluitvorming omtrent groei, die aansluiten bij de identiteit van het gebied.

Ambitie: divers programma aanbieden dat aansluit bij de kwalitatieve vraag.

GROENE METROPOOL

Verstedelijking met behoud van landschap en leefklimaat, incl. versterking van:

- agglomeratiekracht
- economische concurrentiepositie
- leefbaarheid
- duurzaamheid

Leefomgeving: meer landschap

Het groene raamwerk van de regio versterken we door de landschappelijke kwaliteit, het watersysteem, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen leidende principes te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool.

CONTEXT

De hoge kwaliteit van de leefomgeving maakt onze regio een fijne plek om te wonen en te werken. De groene en ontspannen leefomgeving draagt positief bij aan het economisch vestigingsklimaat. Onze steden worden tot in hun hart doorsneden door rivieren, beken en parken. Onze inwoners vinden op fietsafstand een aantrekkelijk landschap met prettige uitloopgebieden. De stuwwallen en het rivierengebied zijn plekken waar bewoners en bezoekers uit heel Nederland van genieten. Deze landschappelijke kwaliteit en het agrarische karakter van het landschap rond de dorpen is onderscheidend ten opzichte van andere stedelijke regio's in ons land, al staat die kwaliteit ook onder druk door het intensieve gebruik ervan. Om ervoor te zorgen dat de toevoeging van 100.000 extra woningen en de bijhorende banen en werkgebieden de leefomgeving niet extra onder druk zetten, versterken we de kwaliteit van onze leefomgeving. Het groenblauwe raamwerk van de regio versterken we door het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en de groenvoorzieningen uitgangspunt te laten zijn bij het ruimtelijke ontwerp voor de Groene Metropool. We houden daarbij ook rekening met de afspraken die gemaakt worden in de Regionale Energie Strategieën.

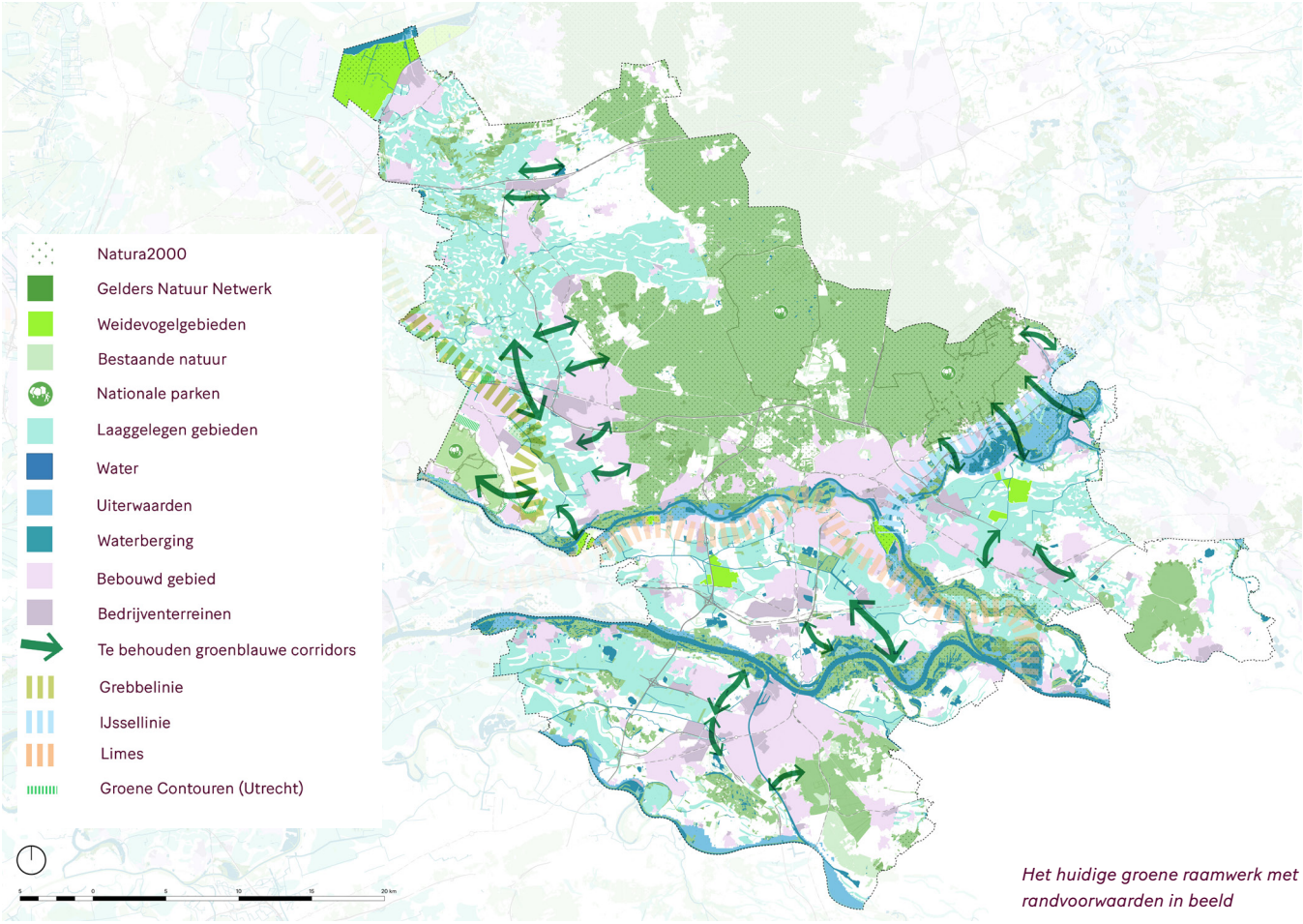

Het huidige groene raamwerk met randvoorwaarden in beeld

KANSENKAART LEEFOMGEVING

Het groene raamwerk van de regio wordt versterkt door ontwerpprincipes te hanteren voor het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit en groenvoorzieningen.

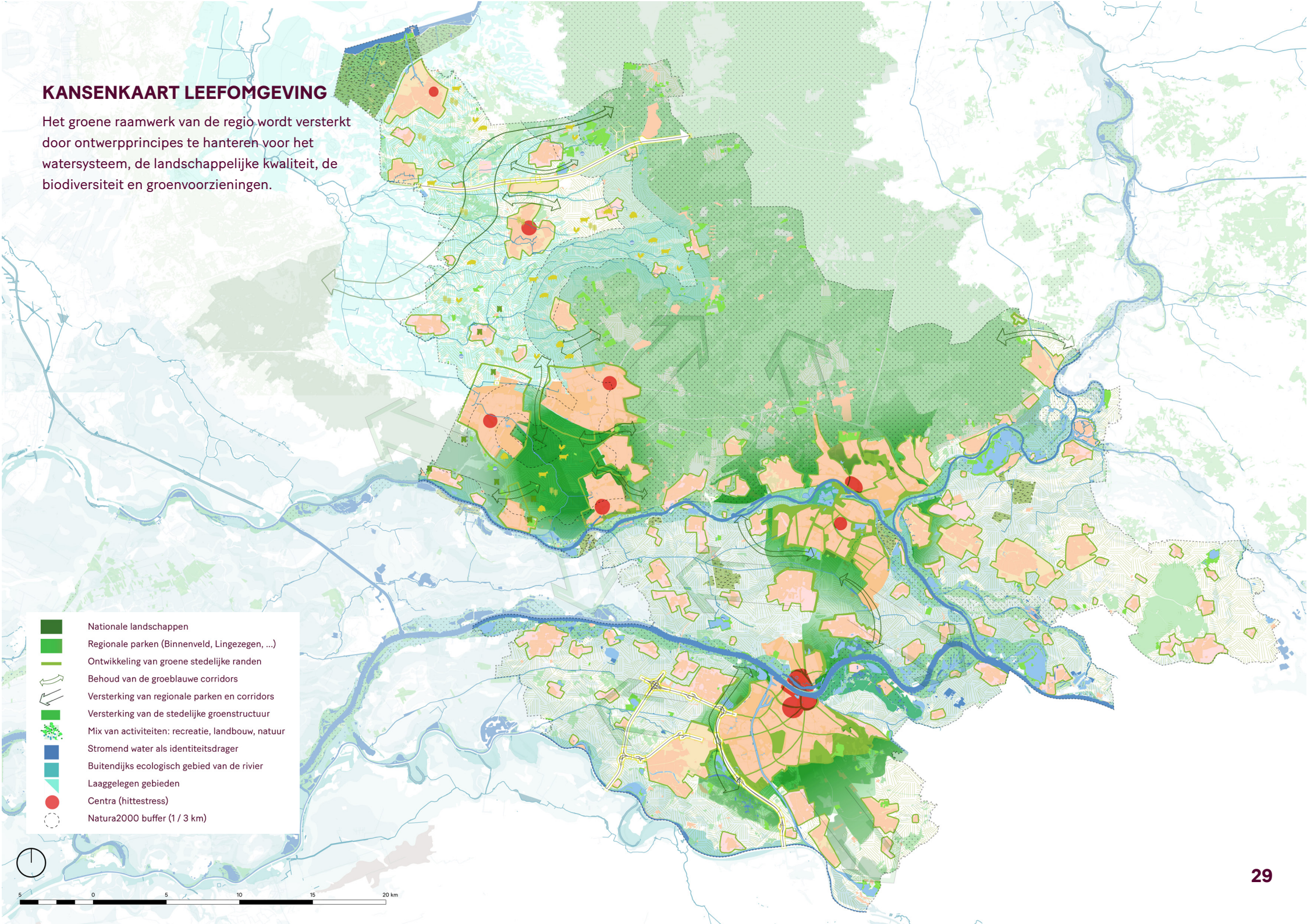

KANSEN EN AMBITIES

Het uitgangspunt in deze strategie is dat alle bewoners van onze regio (nu en in de toekomst) recht hebben op een prettige en gezonde leefomgeving. Ze hebben toegang tot recreatiegebieden dichtbij de stad en ook tot de grote natuurgebieden in onze provincies. Het betekent ook dat de woonwijken en hun omgeving zelf voldoende groen zijn, uitnodigen tot bewegen en klimaatadaptief zijn ingericht om zowel hittestress als overstromingen tegen te gaan. Hieronder is weergegeven welke kansen en ambities dat oplevert.

Bestaande natuur
De kwaliteit van bestaande natuur en landschap beschermen en versterken we. Daarmee onderstrepen we het belang van biodiversiteit en de intrinsieke waarde van de natuur. De nieuwe verstedelijking mag de belasting op kwetsbare gebieden niet vergroten. Dat kan alleen door meer natuur- en uitloopgebieden toe te voegen, de stikstofdeposities te verminderen en door de bestaande gebieden goed te beheren.

Bodem, water en klimaat
Bij een toekomstbestendige verstedelijking past dat we rekening houden met het bodem- en watersysteem; dit is het fundament voor het maken van ruimtelijke keuzes. Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. De stuwwallen zijn de belangrijkste plekken waar dat gebeurt. Het grondwater in de stuwwallen is de bron van water in tijden van droogte en is onze belangrijkste strategische drinkwaterreserve. En daar anticiperen we op. Het betekent dat op sommige locaties het behoud van bodemstructuren noodzakelijk is voor schoon drinkwater, waardoor toepassing van geothermie of bodemenergiesystemen niet mogelijk is. Ook werken we aan een gezond en veerkrachtig watersysteem, een robuuste blauwe dooradering in het landschap voor het vasthouden en opvangen van water.

Energie
Met deze strategie stimuleren we de energietransitie. Door langetermijnplannen voor verstedelijking te maken, is het makkelijker om de energienetwerken zowel boven als onder de grond mee te 'plannen'. Kansen benutten we zo veel als mogelijk, vooral als de afstand tussen vraag en aanbod kort is. De vergelijking tussen de concept-RES'en en het verstedelijkingsconcept laat nog geen conflicten zien; de uitgangspunten sluiten goed op elkaar aan.

Agrifood/Landbouw
Het belang van de agrifoodsector is groot in onze regio. De sector is ruimtelijk, sociaal en economisch verweven in de maatschappij. De transitie richting meer natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw is een opgave die ruimte vraagt. Door ruimtelijke zonering en zo veel als mogelijk te zoeken naar functiecombinaties, ondersteunen we de transitie van de landbouw. Deze verstedelijkingsstrategie is een mede-aanleiding om een gezamenlijke onderzoeksvraag naar landbouw in de Vallei op te stellen. De uitkomsten daarvan leiden mogelijk tot aanvullende ontwerpprincipes die ook behulpzaam zijn in andere gebieden binnen de Groene Metropool.

Stikstof
De insteek van dit verstedelijkingsconcept is dat de ruimtelijke ingrepen die we doen, bijdragen aan de vermindering van stikstof op de natuur. We kiezen daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak. We gaan ervan uit dat door een mix van lokale, regionale en landelijke maatregelen, vrijwel alle woon- en werklocaties vergunbaar zijn op de middellange en lange termijn.
Ons uitgangspunt bij het opstellen van de strategie is dat het geplande wetsvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering zoals gepland in 2021 in werking treedt. Als dat niet het geval is, zal dat een wijziging betekenen in het faseren van ontwikkelingen in ruimte en tijd. Samen met een stikstofregisseur brengen we dat de komende maanden in kaart.

Bestaande wijken
In het verstedelijkingsconcept kiezen we ervoor om te verdichten in bestaande wijken en daar programma toe te voegen voor wonen, werken, groen en dergelijke. Dat is een kans om in bestaande wijken ook een begin te maken met klimaatadaptatie, de verbetering van de biodiversiteit om daarmee de gezondheid van de bewoners van de wijk te verbeteren.

ONTWERPPRINCIPES

1. Het werken met zones van verstedelijking
We geven de voorkeur aan verdichting boven uitleglocaties. Hoe kleiner we de 'footprint' van de bebouwde omgeving kunnen maken, hoe meer ruimte er is voor die andere functies: recreatie, een natuurlijker watersysteem, ruimte voor agrariërs, mooi landschap, natuur, enzovoort.

Maar, de bouwopgave is te groot om met alleen verdichting kunnen realiseren. Bij het ruimtelijk aanwijzen van geschikte uitleglocaties hanteren we een aantal principes:

- We verstedelijken in principe niet in het Natuur Netwerk Nederland, weidevogelgebieden, uiterwaarden, huidige waterbergingsgebieden, bovenop de stuwwallen en in de droogdalen. Behoud van onze natuurwaarden begint met het beschermen ervan. Herstel van het natuurlijke watersysteem is noodzakelijk bij klimaatadaptatie en onder de stuwwallen liggen onze strategische drinkwaterreserves. Droogdalen en uiterwaarden zijn locaties met een te hoog risico op overstroming.

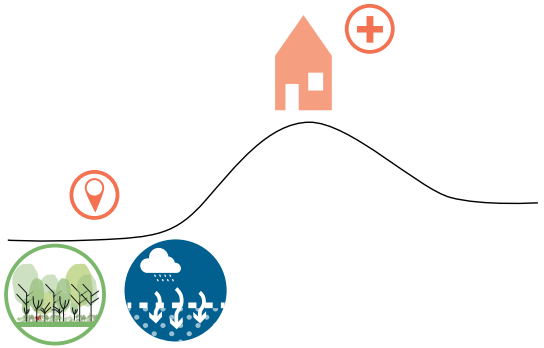

- De laagste en natste delen houden we zoveel mogelijk vrij van nieuwe bebouwing. We bouwen er niet, maar deze gebieden zijn wel een belangrijk onderdeel van ons integrale ruimtelijk ontwerp.

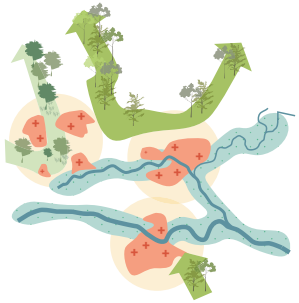

- De hogere delen in het landschap bieden de beste ondergrond voor verstedelijking. Dit zijn bijvoorbeeld de flanken van stuwwallen (uitgezonderd de droogdalen). In de vallei en het rivierengebied zijn oeverwallen, dekzandruggen en rivierduinen relatief geschikte locaties. Al deze locaties vragen om een zorgvuldig ontwerp, rekening houdend met landschap en bestaande functies die niet zomaar kunnen wijken.

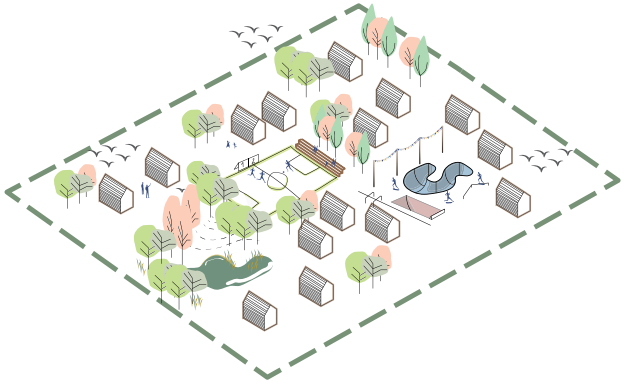

- Onze inzet is dat we leefomgevingen maken, dus niet alleen monofunctionele locaties voor wonen of werken. Dat betekent dat recreatieve uitloopgebieden, sportvelden, natuur en hydrologische buffers bij het ruimtelijk ontwerp horen.

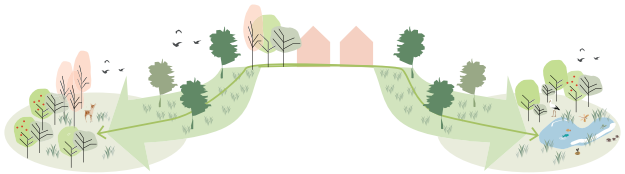

- Groene buffers tussen de kernen houden we intact en versterken we waar nodig. We zorgen ervoor dat op de overgangen tussen de stuwwallen en de lagere gronden geen ondoordringbaar lint van bebouwing ontstaat die deze twee natuurlijke systemen isoleert. Deze 'groene vingers' zijn ook belangrijk voor de leefbaarheid, klimaatadaptatie en identiteit van onze bestaande kernen en wijken.

- We behouden en versterken de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van engen (oude landbouwgebieden), waardevolle open gebieden, landgoederen, beschermde monumenten en de Grebbelinie, IJssellinie en Romeinse Limes.

- We houden wederzijds afstand tussen verstedelijkingslocaties en windmolens.

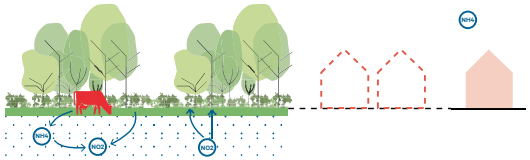

- Op locaties die op korte afstand van stikstofgevoelige habitats ontwikkeld worden, zetten we maximaal in op het minimaliseren van netto negatieve effecten op de natuur. Als dat niet of onvoldoende kan, schuiven we de ontwikkeling van deze locaties naar de langere termijn of vallen deze af ten opzichte van meer haalbare locaties. Toevoer- en rondwegen en andere stikstofbronnen leggen we op een zo groot mogelijke afstand aan van de gevoelige habitats.

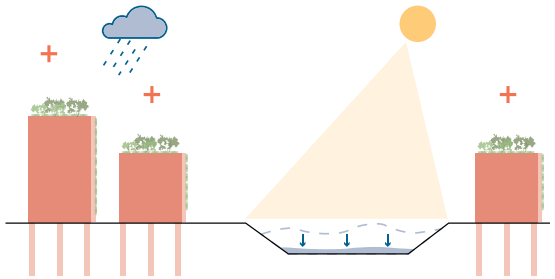

- We houden bij het ruimtelijk ontwerp van verstedelijking rekening met beperkingen in bodemgebruik dicht bij de (toekomstige) drinkwaterwinning en vice versa.

2. Multifunctioneel ruimtegebruik nabij de stad
Wanneer er 100.000 woningen toegevoegd worden aan de regio zijn ook extra recreatiemogelijkheden nodig. We willen onze inwoners prettige recreatiegebieden bieden en tegelijkertijd de bestaande natuurgebieden niet verder belasten. Om die reden hanteren we een aantal principes:

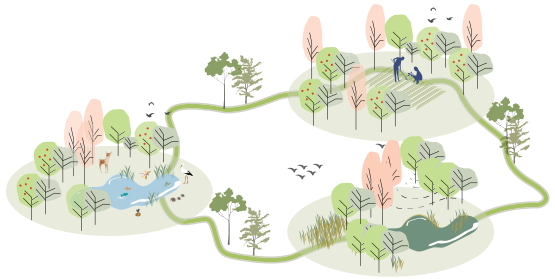

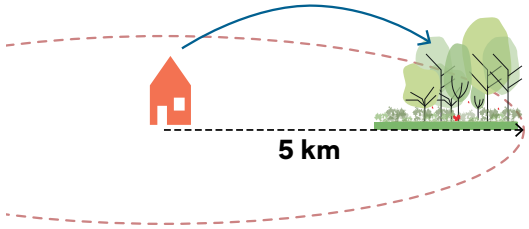

- We realiseren nieuwe uitloopgebieden op fietsafstand van de woningen: op 5 kilometer afstand of dichterbij. De belangrijkste (grootste) gebieden ontsluiten we ook goed met het openbaar vervoer om ze zo voor iedereen toegankelijk te maken.
- Nieuwe recreatieve voorzieningen combineren we met doelen voor een klimaatadaptief watersysteem, (natuur inclusieve) landbouw, natuur en energietransitie. We zien vooral kansen om gebieden te ontwikkelen waar bijvoorbeeld landbouw, hernieuwbare energie en recreatie gecombineerd kunnen worden. De korte afstand tot de vraag naar energie (bedrijven en woningen) maakt deze gebieden interessant voor zonne-energie opwekking, als ze ruimtelijk goed ingepast zijn. Voor agrariërs kan dit helpen de omslag naar natuurinclusief te financieren en ontstaan nieuwe verdienmodellen, mede gericht op de recreanten en energie.
- Het nieuwe groen kan vele vormen aannemen die lokaal specifiek zijn. Het ontwerp en de precieze locatie ervan is dan ook geen onderdeel van de verstedelijkingsstrategie, maar van de gebiedsuitwerkingen. Er kan bijvoorbeeld natuur, bos, ruimte voor water en klimaat of een ecologische verbindingszone mee gerealiseerd worden, maar ook aantrekkelijk(er) en goed toegankelijk agrarisch gebied of een recreatiegebied met zwemplas. Het ontwerp passen we aan bij het landschap.

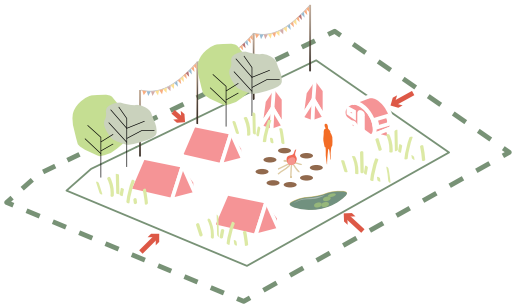

- We spreken af om standaard een vast aantal m[2] uitloopgebied per nieuwe woning toe te voegen in de vorm van nieuwe groen en/of landschap. Een rekensom geeft aan dat dat in theorie om zo'n 5.000 hectare in de Groene Metropool gaat. Dit is 'buiten'-ruimte die beschikbaar is voor alle nieuw toe te voegen woningen: zowel in de steden en daarbuiten. De insteek is dat er genoeg dagelijks, wekelijks en maandelijks groen moet blijven voor alle inwoners in de Groene Metropool. En als het aantal nieuwe inwoners fors groeit, groeit het groen dus mee[2]. De uitwerking kan op allerlei manieren plaats vinden. Het genoemde streefgetal valt samen met de meest extensieve vormen. Wanneer we kiezen voor intensief bruikbare recreatiegebieden als bijvoorbeeld parken, dagcampings of speelweides, gebruiken we minder ruimte. We ontwikkelen een vergelijkingsnorm die voor alle verschillende typen uitloopgebieden informatie geeft over recreatiedichtheid, kosten, koppelkansen en inrichting.

- We zetten bij de (her)ontwikkeling van werkgebieden in op de menging van functies zoals combinaties van wonen en werken. Leefomgevingen zijn er immers niet alleen voor bewoners, maar ook voor werknemers. We zetten in op een goed werkklimaat en verblijfgebied voor werknemers; niet alleen op de campussen maar ook in de overige werkgebieden.

3. Veranderingen in de agrarische sector

De verschillende opgaven en de daarbij horende ruimtebehoeften in het landelijk gebied pakken we integraal en gebiedsgericht aan. We ondersteunen daarbij een vitale, toekomstbestendige landbouwsector en bieden toekomstperspectief voor agrarische ondernemers, rekening houdend met de ruimtebehoefte van andere functies die soms prioriteit hebben. We kijken gebiedsgericht naar wat er nodig is om (blijvende) agrarische ondernemers een goede locatie te geven of te laten behouden passend bij hun (nieuwe) bedrijfsvoering. Daarbij betrekken we ook stoppende agrariërs om voor ieder een passende oplossing te vinden. Waar mogelijk zetten we in op meervoudig ruimtegebruik en bijbehorende verdienmodellen.

[2] In de regio Utrecht (U10) is "Groen groeit mee" de uitdagende slogan, die duidelijk wil maken dat als de regio/provincie groeit qua inwoneraantal, economie en mobiliteit, ook de behoefte groeit aan groene recreatieruimte en natuur meegroeit. Tel daarbij de noodzakelijke veranderingen waar de groene ruimte voor staat (meer duurzame landbouw, ruimte voor opwek van elektriciteit, meer biodiversiteit, etc.). Gemeenten hebben de opdracht om uit te werken hoe groen daadwerkelijk mee kan groeien. In de verstedelijkingsstrategie van de Groene Metropool doen we daarvoor een eerste voorstel.

Enkele in het oog springende potentiële locaties voor nieuwe recreatieve voorzieningen:

- Er is ruimte om Park Lingezegen verder uit te breiden richting de uiterwaarden, om zo een verbinding te creëren.
- Het Binnenveld samen met het gebied tussen Ede en Veenendaal biedt kansen voor de ontwikkeling van recreatie, natuur en hydrologie. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het Natura 2000 gebied , waterberging, de agrarische functie en andere ruimtelijke claims op het gebied.
- Tussen Beuningen en Nijmegen ligt een gebied dat potentie heeft om integraal ontwikkeld te worden met recreatie- en woonfuncties. Zo kan op de langere termijn (2030-2040) de Beuningse plas een recreatieve functie krijgen.

4. Inrichting van de stedelijke omgeving
Met de verstedelijkingsstrategie doen we uitspraken over hoe we vinden dat de regio het beste kan groeien of (her)ingericht kan worden. Vanuit de bouwsteen leefomgeving blijven we daarbij zo dicht mogelijk bij de kwaliteit en gebiedseigen kenmerken die de regio al heeft.

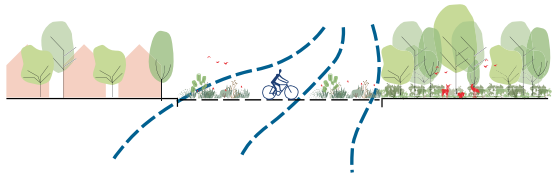

- Op de overgang van woonwijken naar het landelijk gebied werpen we geen extra barrières op voor fietsers en wandelaars, maar creëren we nieuwe verbindingen. We richten onze infrastructuur zo in dat de barrièrewerking voor flora en fauna geminimaliseerd wordt. De mobiliteitstransitie, waarbij meer gewandeld wordt en ook de fiets en het openbaar vervoer vaker gebruikt worden dan de auto, is uitgangspunt voor ons stedelijk ontwerp. Dat is uitgewerkt in de bouwsteen Mobiliteit.

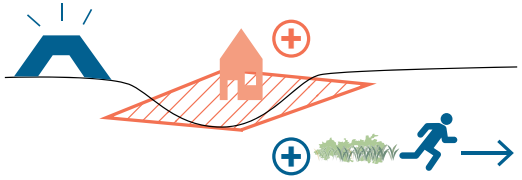

- Waterveiligheid staat in heel Nederland hoog op de agenda. In onze regio betekent dat dat we er rekening mee houden dat omvangrijke nieuwbouw in het rivierengebied en de vallei tot gevolg kan hebben dat dijken verder verstevigd moeten worden. We houden er ook rekening mee dat er vluchtwegen nodig zijn.

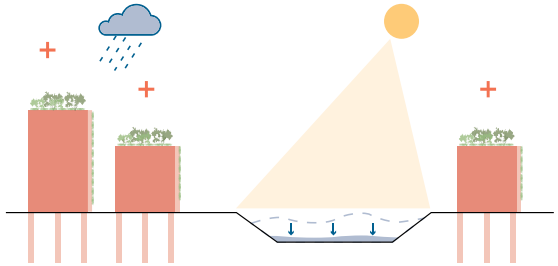

- Daarnaast houden we rekening met een toename van zowel drogere en warmere zomers als zwaardere buien in die zomers. Waterberging die droogvalt, sloten die greppels worden en zwaardere funderingen zullen normaler worden. Dit vraagt om meer ruimte voor waterberging in bebouwd gebied, meer groen en blauw in de stad en een andere inrichting.

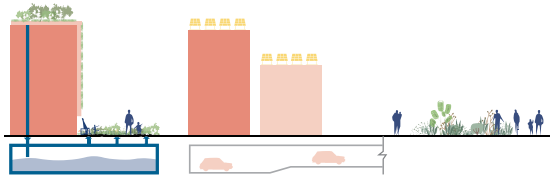

- De doelen voor gezondheid, water en ecologie (inclusief stikstof) zijn in ontwerpen voor verstedelijking vaak goed te combineren. In de gebiedsuitwerkingen onderzoeken we een ruimtelijk concept voor het inrichten en verdichten van de stad, gericht op gezondheid, natuur en klimaat. Aan de hand van praktijkvoorbeelden zullen we een 'catalogus' met maatregelen maken die toegepast kunnen worden in de nieuwe leefomgevingen en die meerdere functies met elkaar koppelen. Voorbeelden van elementen uit het systeem zijn:
    - parkeeroplossingen anders dan op maaiveldniveau
    - groen- en sportvoorziening op loopafstand.
    - maatregelen die luchtkwaliteit bevorderen en geluidsoverlast tegengaan
    - inzet van daklandschappen voor groen (tegen hittestress) en zonne-energie.
    - inzet op circulaire bouwen: industriële bouwsystemen en hergebruik van materialen (zie ook de bouwsteen Wonen) en bijvoorbeeld een grijswatersysteem.

Mobiliteit: slim en schoon

We stellen de reiziger centraal en we verleiden hem of haar om de slimste en schoonste keuzes te maken om door het netwerk te reizen. We benutten bestaande mobiliteitsnetwerken beter. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie kiest vanuit een samenhangende aanpak (leefomgeving, wonen, economie, bereikbaarheid) optimale locaties voor nieuwe woningen en werklocaties. Uit de mobiliteitsscan blijkt wat de effecten zijn van de toevoeging van nieuwe woningen (zie onderstaande analyse). Het mobiliteitsnetwerk in de Groene Metropool heeft nu al een groot aantal knelpunten (binnen de regio en in de aansluitingen op het stedelijk netwerk Nederland) en de groei van het aantal woningen gecombineerd met een groei van de economie, maakt de druk (op de knelpunten) in de toekomst alleen maar groter. We verwachten dat maatregelen en investeringen nodig zijn om deze effecten te voorkomen en om de locaties zoals die naar voren komen in het mobiliteitsconcept, te kunnen ontwikkelen zoals gedacht. Daarbij moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten van het OV.

De verschillende verkeersstromen op internationaal, nationaal en regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor op de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en op de corridor Amersfoort- Foodvalley-Apeldoorn. Als we kijken naar de huidige situatie op de weg, zijn er vooral in de avondspits problemen. Onderstaande kaart illustreert de daadwerkelijk gereden snelheden op het wegennetwerk van Gelderland in 2019. Hoe roder de kleur, hoe langzamer het verkeer zich beweegt in vergelijking met een situatie zonder files. Veel congestie is ook te vinden op de stedelijke hoofdstructuur.

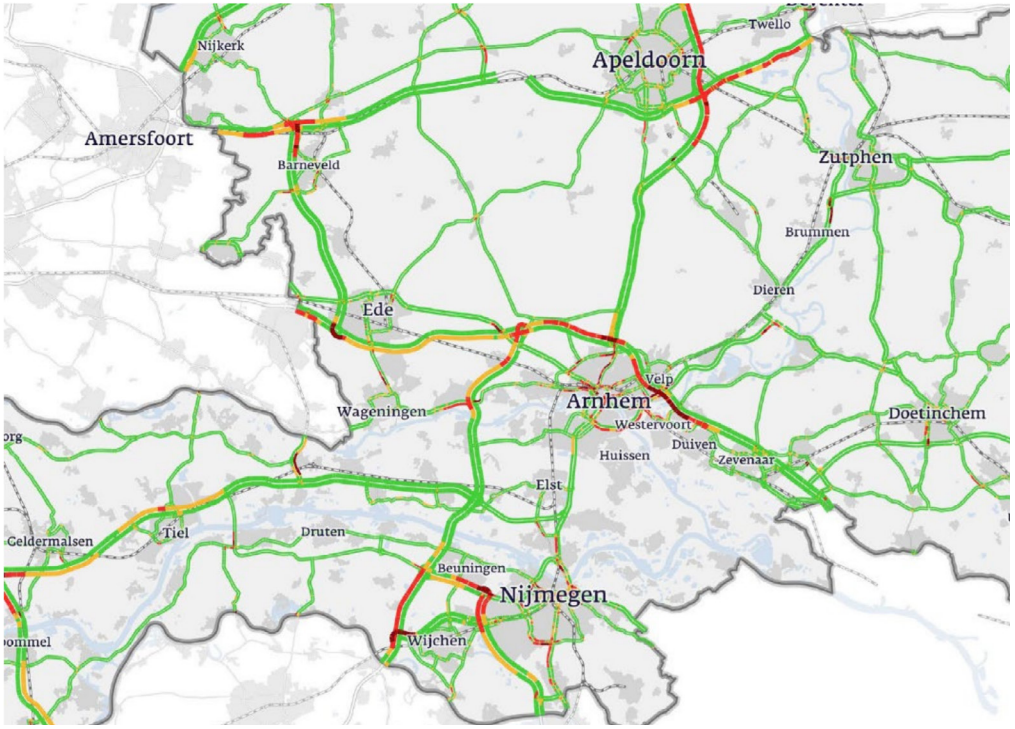

Vertraging op de weg in Gelderland in 2019, avondspits (Mobiliteitsscan, Floating Car Data, 2019)

KANSENKAART MOBILITEIT

Op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau worden de bestaande netwerken beter benut en versterkt. Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied geprogrammeerd en nabij (H)OV en/of fietsverbindingen.

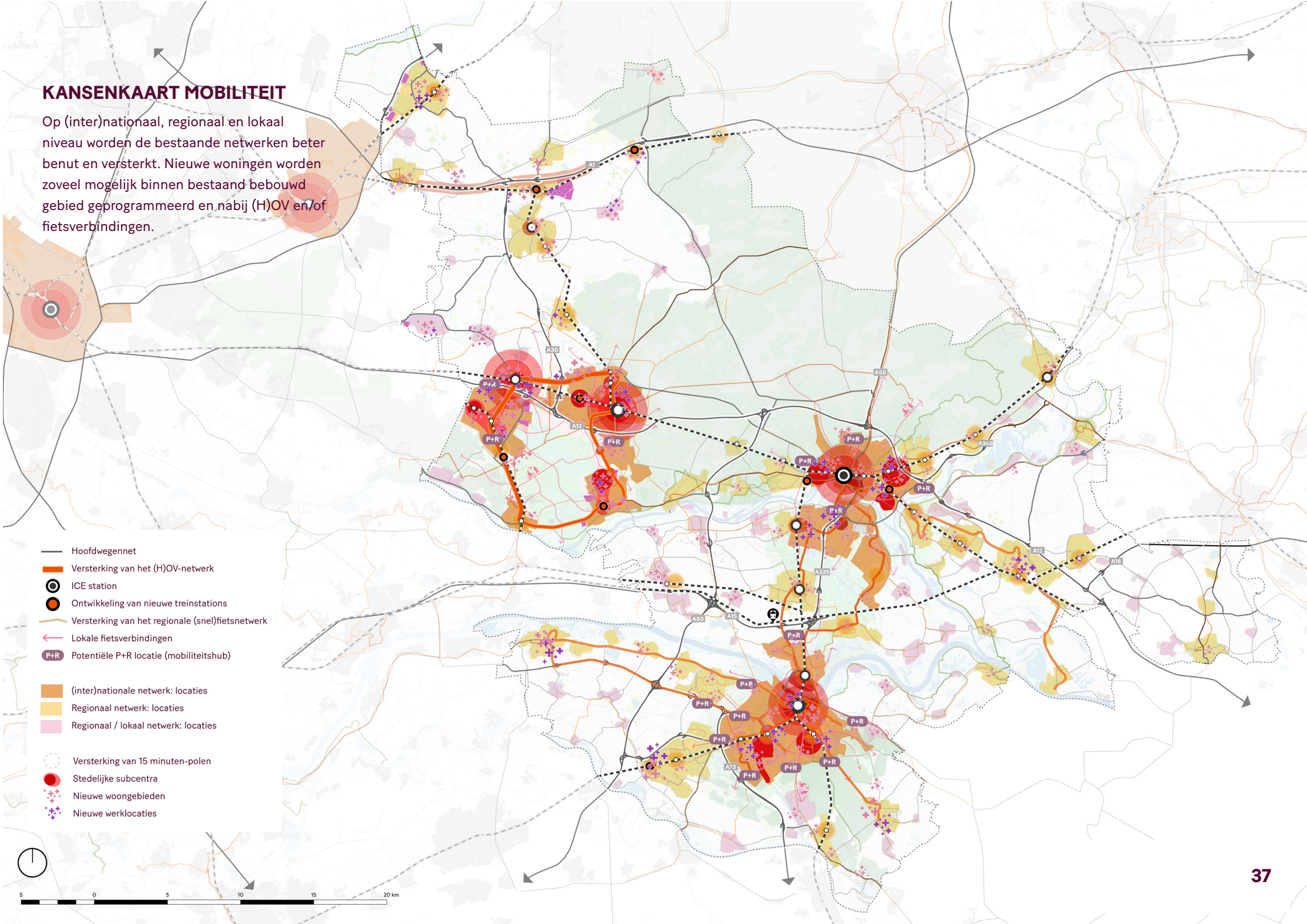

Hier ontstaan vaak de meeste vertragingen. Dit is voor de verstedelijkingsstrategie ook een uitdaging. Immers, meer woningen toevoegen in bestaand stedelijk gebied, betekent ook meer autoritten toevoegen aan een hoofdstructuur die al aan zijn maximale opnamecapaciteit zit. Daarmee kost het veel tijd om de stad uit te komen of er in te komen. Voor deze zogenaamde first mile / last mile moet een oplossing komen.

De toevoeging van nieuwe woningen zorgt voor een groei van het verkeer in vrijwel de hele regio. Hieronder wordt links de prognosesituatie zonder de woningbouw getoond, met rechts de situatie met de woningbouw (paars hoogste intensiteit). Het verkeer neemt met name toe op de A73, A50, A15, A12, A1 en A30.

Met toevoeging van de woningen (en werklocaties) in de komende 20 jaar wordt de maximale capaciteit bereikt op een flink aantal snelwegen (>100%): A50, A73, A12 en A30. Dit levert een aantal knelpunten op in het stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen-Foodvalley en op verbindingen met andere stedelijke netwerken. Die knelpunten zijn zoals gemeld niet alleen zichtbaar op de weg, maar ook op het spoor, in het regionaal ov en op de fietspaden. De drukte op het spoornetwerk in onze Regio/Oost- Nederland heeft ook alles te maken met het feit dat niet alleen internationaal, nationaal en regionaal spoor van dezelfde spoorcorridors gebruik maken, maar dat deze corridors naast personenvervoer ook vaak voor goederenvervoer gebruikt worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de spoorcorridors Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn.

De verstedelijkingsstrategie brengt in beeld in welke gebieden bij voorkeur gebouwd wordt en welke randvoorwaarden (investeringen) nodig zijn om dat op een goede manier te kunnen doen. Dat gaat onder andere om mobiliteitsoplossingen. Gezien het grote effect van de verstedelijking op

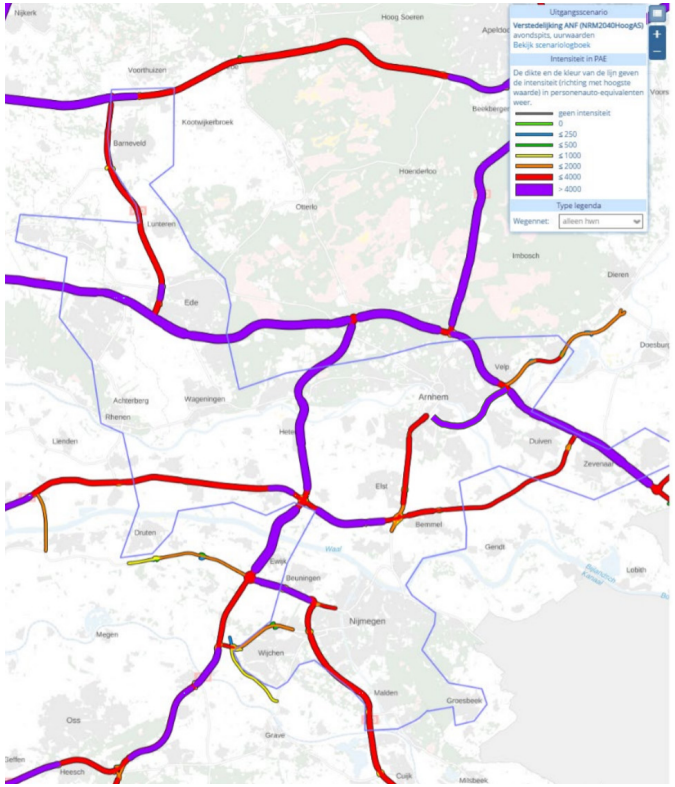

Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Prognose 2040 (referentie)

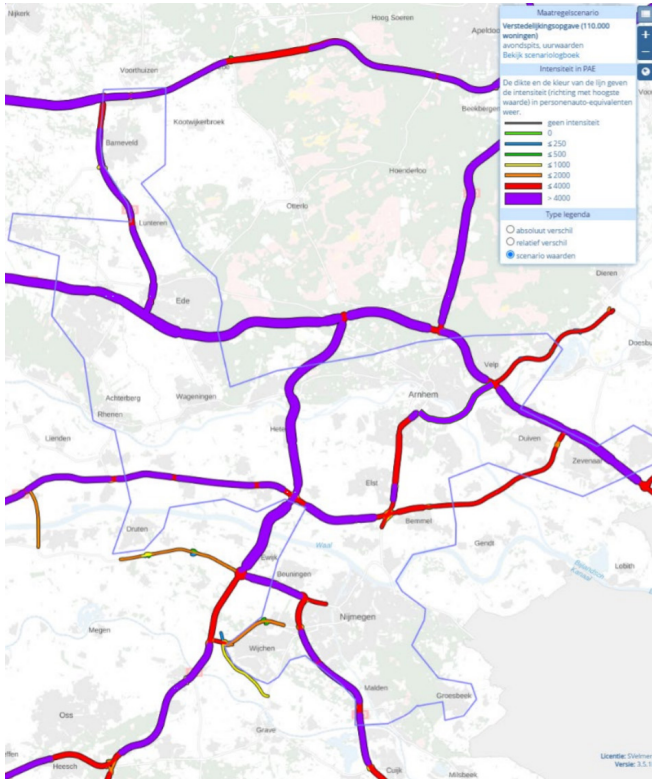

Effect intensiteit (Mobiliteitsscan)
Verstedelijking / nieuwe woningen

het (toch al drukbezette) mobiliteitsnetwerk, is het belangrijk verschillende opties voor oplossingen en maatregelen in het mobiliteitsnetwerk in kaart te brengen (onderzoeksagenda).

In het uitgevoerde onderzoek en de voorgestelde principes, anticiperen we op de volgende ontwikkelingen:

- De groei van het aantal verplaatsingen: we verplaatsen ons steeds meer en het aantal verplaatsingen blijft groeien (mede door het toevoegen van nieuwe woningen). Door die groei kunnen meer knelpunten ontstaan. Prognoses laten zien dat het in 2025 alweer drukker is dan in 2019 (KIM) en er een grote groei zichtbaar is in 2030 en verder.
- De groei van logistiek en stadslogistiek.
- De klimaatopgave: de opgave voor het klimaat is 55% CO_2-reductie in 2030 en een energieneutraal Gelderland in 2050. In Gelderland veroorzaakt mobiliteit bijna een derde van de totale CO_2-uitstoot.

KANSEN / AMBITIE

Om te anticiperen op zowel de groei van het aantal verplaatsingen/knelpunten als de klimaatopgave kiezen we er vanuit de verstedelijkingsstrategie voor om mensen in de Groene Metropool zoveel mogelijk binnen het stedelijke netwerk (korte afstanden) en tussen stedelijke netwerken (lange afstanden) te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Zoals aan de rand van stedelijke netwerken overstappen van auto op fiets of openbaar vervoer (flexibel en beter benutten mobiliteitsnetwerk). De reiziger staat hierbij centraal. Op deze manier wordt het bestaande netwerk het beste benut en werken we aan CO2-reductie. We willen de groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.
Dit kan door de vorming van mobiliteitshubs, door het stimuleren van fietsen en lopen op korte afstanden binnen het stedelijk netwerk (first mile / last mile), door het vergroten en versterken van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk (HOV-netwerk) en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer en spoor. Naast investeringen, moeten we ook kijken naar de exploitatiekosten (van het OV). Door meer te lopen, te fietsen, meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en deelvervoer neemt vertraging op de weg af en wordt mobiliteit duurzamer.
Gezien de grote effecten die de toevoeging van extra woningen heeft op het wegennet, is het ook nodig te kijken welke inrichting van het regionale en landelijke wegennet nodig is. Gedragsmaatregelen zoals het stimuleren van thuiswerken, verkeersmanagement en het stimuleren van fietsgebruik en technologische ontwikkelingen zoals benutten van data en inzetten op schonere brandstoffen, elektrische auto's (laadinfrastructuur) of zelfrijdende auto's, dragen bij aan slim en schoon vervoer. Daarbij zetten we in op een verkeersveilige omgeving.

Dwars door de Groene Metropool lopen de twee belangrijkste goederencorridors van Europa. We maken volop gebruik van onze gunstige ligging aan deze corridors, want dit maakt het voor bedrijven aantrekkelijk om zich te vestigen in de regio. Het goederenvervoer zal naar verwachting verder groeien. Ook de transportstromen nemen toe en dat vraagt om betere verbindingen van weg, water en spoor. Door in te zetten op een sluitend netwerk stimuleren we de modal shift van weg naar spoor en water, het vergoenen van scheepvaart en zero-emissie stadslogistiek.
Tegelijkertijd heeft het goederenvervoer ook effect op het mobiliteitsnetwerk. Goederenvervoer en personenvervoer maken in veel gevallen gebruik van dezelfde spoorcorridors. Dat vraagt om keuzes: de keuze op welke corridors we goederenvervoer nu juist wel of juist niet willen hebben. Dat speelt in de Noordelijke Foodvalley langs de A1 corridor bij Nijkerk en Barneveld en ook bij het spoorgoederenvervoer door Arnhem (waar mogelijke Noordtakvarianten van de Betuweroute de spoorcorridor kruisen in Arnhem). Dat heeft negatieve invloed op de leefkwaliteit van inwoners, op de grote verstedelijkingslocatie Arnhem-Oost en op de A12-corridor. Een goede oplossing hiervoor is randvoorwaardelijk om groei van zowel het goederenvervoer als het aantal woningen mogelijk te maken en leefkwaliteit van bewoners in deze gebieden op peil te houden.

ONTWERPPRINCIPES

Bij de uitgangspunten en ontwerpprincipes voor de bouwsteen mobiliteit kijken we hoe we het beste kunnen anticiperen op de belasting van het mobiliteitsnetwerk.

De keuze voor locaties voor wonen en werken in de regio hebben grote invloed op de mogelijkheden om slim en schoon te reizen. Vanuit het verstedelijkingsconcept wordt daarom ingezet op de volgende uitgangspunten en ontwerpprincipes:

Deze uitgangspunten raken aan de bouwstenen wonen, leefomgeving en economie. Slim en schoon bereikbare woonlocaties en nabijheid van werk, voorzieningen, groen en sociale contacten zijn gunstig voor een brede welvaart in de Groene Metropool. Dat versterkt de agglomeratiekracht en de netwerkkracht.

De ontwerpprincipes worden op de volgende pagina's uitgewerkt per ruimtelijk schaalniveau (internationaal/nationaal, regionaal en regionaal/lokaal) en per type woonlocatie. Daarbij zijn ter illustratie van de ambitie slim en schoon en de ontwerpprincipes mogelijke mobiliteitsoplossingen genoemd. De genoemde mobiliteitsoplossingen liggen uitdrukkelijk niet vast, maar deze worden onderzocht in de gebiedsuitwerkingen (onderzoeksagenda).

- Locatie komen alleen in aanmerking voor een bestemmingswijziging als in de uitwerking ook de mobiliteitsoplossing wordt opgenomen. Om mobiliteit te beperken wordt waar dat mogelijk is ingezet op het mengen van wonen en werken.

- Nieuwe woningen worden eerst binnen bestaand stedelijk gebied gebouwd, vervolgens aan de randen van steden en dorpen, nog steeds binnen bebouwd gebied. Daarna binnen of direct aan het bestaande bebouwde gebied binnen stedelijke agglomeraties/dorpen.

- Nieuwe woningen worden *zoveel mogelijk* geprogrammeerd nabij (H)OV (trein en bus) en/of in verbinding met nabijgelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd. Daarna pas wordt gekeken naar mogelijkheden voor aanpassingen aan bestaande mobiliteitsvoorzieningen en als laatste naar de aanleg van nieuwe infrastructuur.

- We zijn ons ervan bewust dat het niet lukt om de hele bouwopgave voor elkaar te krijgen bij (bestaande) knooppunten en in binnenstedelijk gebied. In de gebiedsuitwerkingen geven we aan in welke mate dit mogelijk is en welke oplossingen nodig zijn om te kunnen bouwen op verschillende locatietypen.

(INTER)NATIONAAL NIVEAU

(grootschalige ontwikkellocaties die liggen aan de hoofdinfrastructuur / openbaar vervoer)

Het gaat hierbij om grootschalige ontwikkellocaties, die liggen aan de hoofdinfrastructuur. Vooral voor deze locaties is het ontwerpprincipe om te bouwen bij OV-locaties leidend. Daarbij gaat het om intercitystations. Dit is nodig om te voorkomen dat de snelwegen verder vollopen, zeker omdat het grote aantallen woningen (en dus reizigers) betreft. Dit sluit ook aan op wensen en behoeften van de reiziger. Voor veel (nieuwe) inwoners van de regio geldt dat men reist over langere afstanden (1 uur reistijd naar het werk). We verwachten dat de potentie om per spoor te reizen groot is, gezien de nabijheid van intercitystations en omdat er weinig parkeerruimte is in de stad.

De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij intercitystations (zoals Ede-Wageningen, Veenendaal-De Klomp, Arnhem Centraal en Nijmegen Centraal). Door de beperkte ruimte, wordt vanuit de bouwsteen mobiliteit geadviseerd in te zetten op verdichting en op het creëren van hoogstedelijke woonmilieus binnen bestaand stedelijk gebied.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat er gebouwd wordt. Er worden echter knelpunten op het spoor en op de stations gezien. De verschillende stromen op internationaal, nationaal, regionaal niveau komen samen op een druk bezet spoor tussen Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr en tussen Amersfoort-Foodvalley-Apeldoorn. Het oplossen van knelpunten is een voorwaarde om op deze locaties te kunnen bouwen. Hoe deze knelpunten opgelost moeten worden is onderwerp van nadere studie.

Deze principes sluiten aan bij de uitvoering van al geplande capaciteitsverbetering zoals: Hoogfrequent Spoor, station Ede-Wageningen en station Nijmegen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

- In de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV is er aandacht voor het spoor tussen Arnhem-Utrecht/, Arnhem-Oost en het spoor tussen Utrecht/Amersfoort-Apeldoorn/ (in relatie tot Internationaal goederenvervoer/Internationaal spoor, ICE-verbinding Amsterdam-Arnhem-Ruhrgebied/Berlijn).
- Door IenW en de provincies Utrecht en Gelderland wordt een voorstel voorbereid om voor de corridor Randstad-Arnhem-Rhein Ruhr een integrale aanpak te starten vanwege de vele opgaven rondom deze corridor (internationale, landelijke en regionale spooropgaven, verstedelijkingsopgaven langs deze corridor, economische ontwikkelingen en klimaatopgaven. De inzet is meer trein, minder auto en vliegverkeer.
- Voor het goederenvervoer langs de A12 worden verschillende varianten onderzocht, waaronder de Betuwelijn en de spoorlijn langs de A1.
- Aanvullend mogelijke mobiliteitsoplossingen:: zorg voor kwalitatief hoogwaardig vormgegeven stedelijke hubs/stations, stadsrandhubs en een toereikend fietsnetwerk. Ook voor deze oplossingen is nadere studie nodig, voordat afspraken kunnen worden gemaakt.

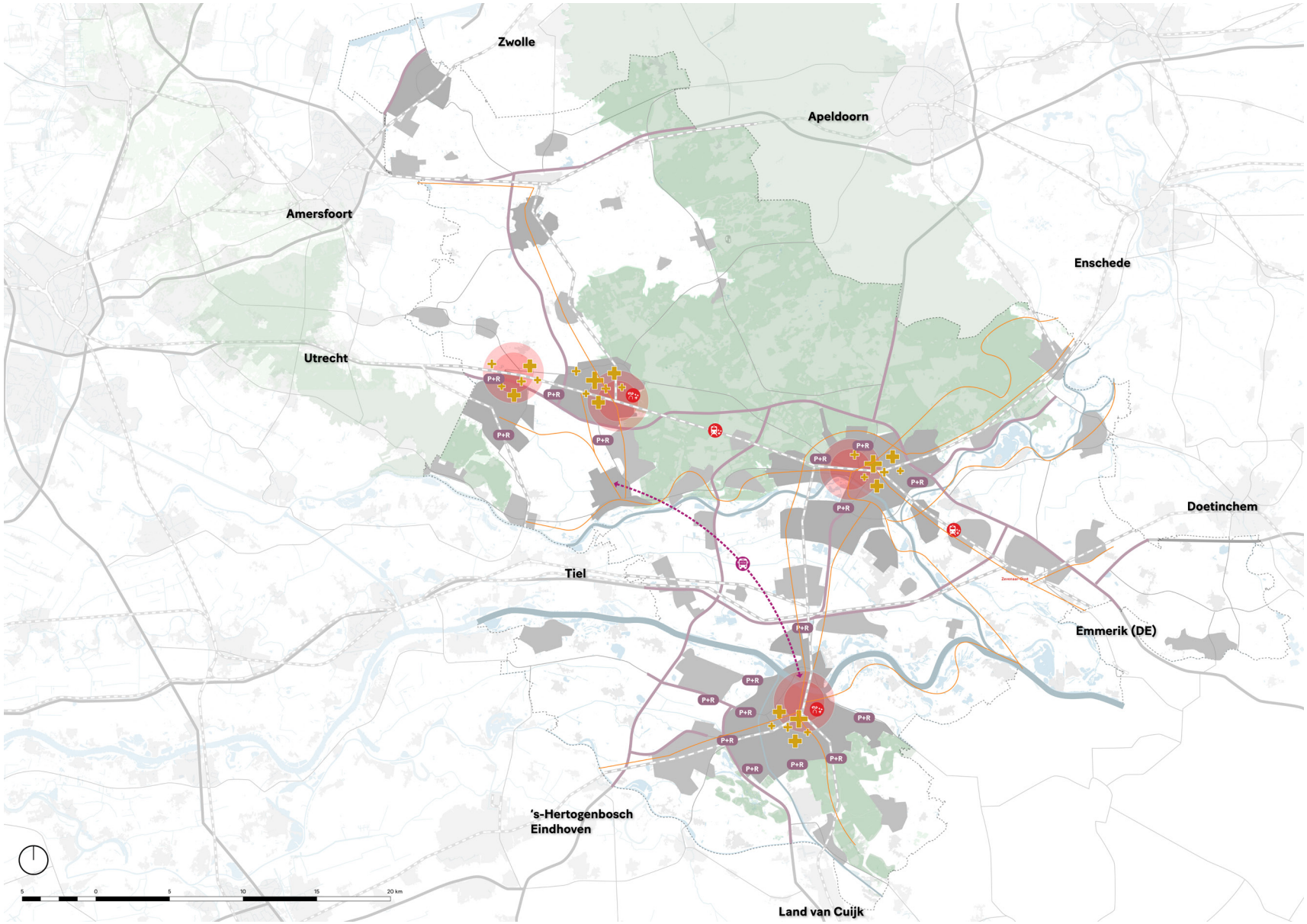

grens regio
bebouwd gebied
rivier
spoorweg
IC-station
hoofdwegennet
autowegennet
benodigde HOV-corridor
eventuele toevoeging woningen
stadsrandhub
capaciteitsverbetering nodig
kwalitatief hoogwaardig station nodig

Locaties op (inter)nationaal niveau

REGIONAAL NIVEAU

(inzet op locaties die met goed regionaal HOV-netwerk te ontsluiten zijn)

Het gaat hierbij om locaties die met een combinatie van een goed regionaal HOV-netwerk en snelle fietsroutes al ontsloten worden of te ontsluiten zijn. Dat kan gaan om locaties met ruimte voor grote aantallen woningen en reizigers. Het betreft jaren '70 wijken en grotere kernen (net) buiten de stad met eigen voorzieningen, waar in grotere aantallen gebouwd kan worden door te verdichten of aan de stadsrand uit te breiden. Voor sommige locaties liggen er al (regionale) stations/hubs zoals Arnhem-Zuid of station Zevenaar. Andere locaties zijn bereikbaar met bus/Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) of er ligt een kans om ze goed bereikbaar te maken per HOV. Hierbij gaat het om reizigers die zich relatief veel verplaatsen binnen de regio (en in mindere mate over langere afstanden). We verwachten dat mensen die op deze locaties wonen, graag gebruik maken van het openbaar vervoer als de verbindingen goede zijn in combinatie met een regionaal fietsnetwerk of snelle fietsroutes. Lokale fiets- en bus-infrastructuur draagt bij aan slimme en schone verbindingen.

De ontwerpprincipes voor deze locaties

- Bouwen bij Hoogwaardig Openbaar Vervoer of regionale stations of op locaties waar HOV kan worden uitgebreid. Door de beperkte ruimte verdichten/stedelijk woonmilieu creëren binnen bestaand stedelijk gebied. Dan denken we aan locaties zoals: Zevenaar-Oost, Arnhem-Oost, Nijmegen Noord/Ovatonde, Veenendaal-Zuid, station Lent, Rhenen, Barneveld-Noord, Station Hoevelaken, Barneveld-Zuid, Hoevelaken. Dit zijn de zogenaamde regiokernen uit ons systeem.
- In potentie ligt de mobiliteitsoplossing er al voordat gebouwd wordt. Op dit moment zien we door de regio heen nog ontbrekende HOV-verbindingen en (snel)fietsroutes. Het is nodig die te realiseren, om op deze locaties te kunnen bouwen. Het is nodig te onderzoeken welke verbindingen nodig en mogelijk zijn om op deze locaties te kunnen bouwen.

Onderzoeksagenda (illustraties van voorwaarden om te kunnen bouwen):

Deze principes sluiten aan bij al geplande capaciteitsverbeteringen of eerdergenoemde ambities tot capaciteitsverbeteringen. Het zijn voor de verstedelijkingsstrategie voorwaarden om te kunnen bouwen (ter illustratie, nader te onderzoeken):

- Uitvoering geplande capaciteitsverbetering, zoals de Maaslijn, station Heyendaal, frequentieverhoging Valleilijn, sprinterverbindingen naar 4x per uur Nijmegen-Den Bosch.
- Onderzoeken van HOV-lijnen op ontbrekende verbindingen en onderzoeken eventuele (nieuwe) treinstations, bijvoorbeeld (optimalisatie) station Arnhem-Presikhaaf, Arnhem-Oost, Barneveld-Noord en Stroe vanuit toekomstige functie in het netwerk.
- Een voorbeeld van zo'n toekomstige functie is de mogelijke (grote) woonlocatie in de Spoorzone Arnhem-Oost: hier zou onderzocht kunnen worden of Arnhem-Presikhaaf opopgewaardeerd zou kunnen worden. Dit om de ov-toegankelijkheid van Arnhem-Oost te verbeteren gezien de toenemende druk op de snelweg A12. Naast het spoor loopt hier ook een belangrijke HOV-lijn door het gebied en zou een hub onderzocht kunnen worden. Voor Foodvalley-Zuid kan de ontwikkeling van de ov-locatie bij Wageningen onderzocht worden en zou bijvoorbeeld onderzoek plaats kunnen vinden naar de verbindingen en voorzieningen op de ronde Ede, Rhenen, Veenendaal en Wageningen.
- Aanvullend kan worden onderzocht: het stimuleren van daadwerkelijk gebruik van HOV/regionaal spoor door lage parkeernormen, het stimuleren van fietsgebruik (verbeteren fietsnetwerk, gedragsmaatregelen) en het opwaarderen van regionale hubs (met de auto naar de regionale hub en dan verder per spoor).

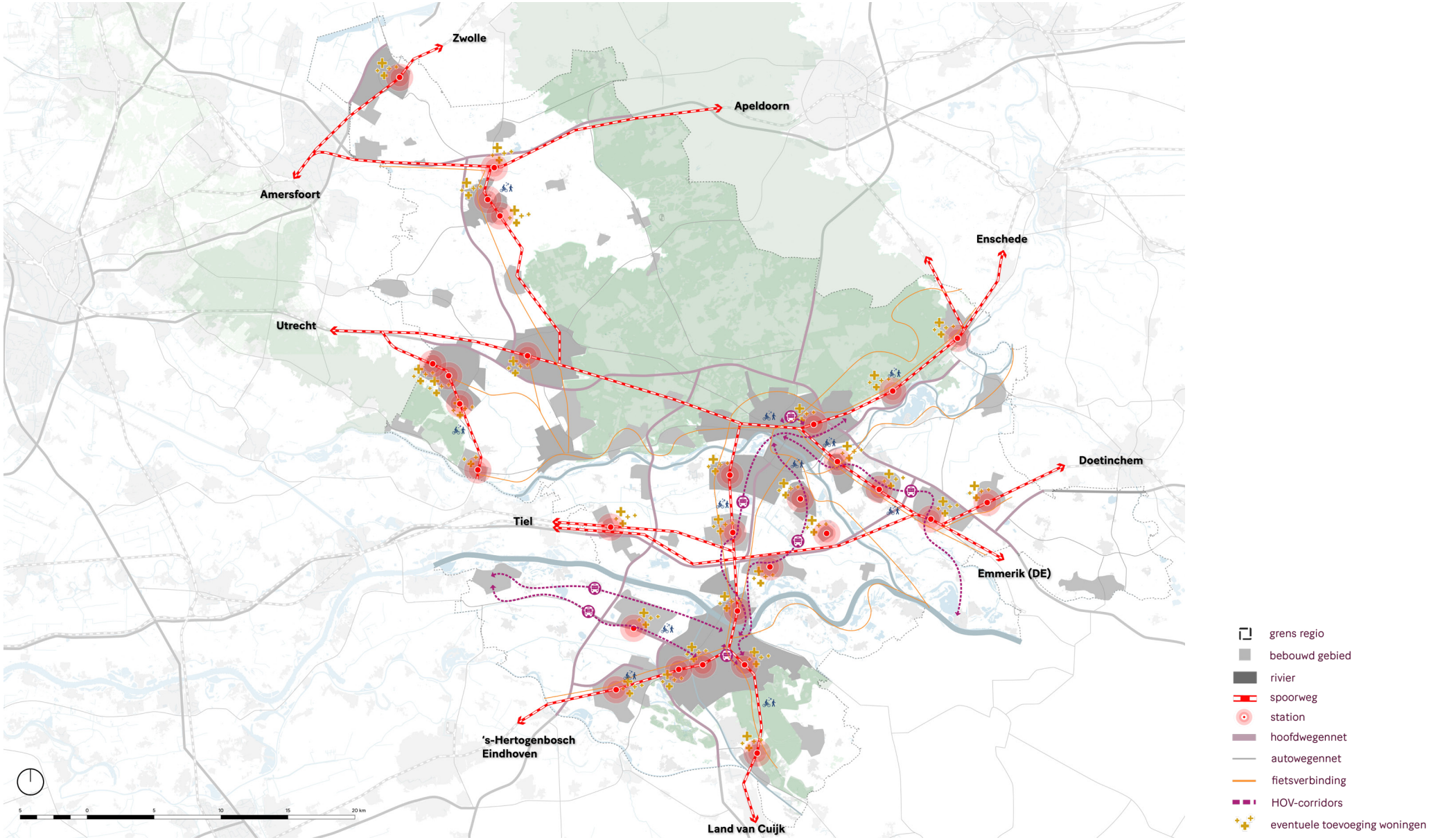

Locaties op regionaal niveau

REGIONAAL / LOKAAL NIVEAU

(locaties die meer verspreid liggen en vooral door auto en fietsnetwerk ontsloten zijn)

Op het regionale en lokale niveau gaat het om locaties in dorpen (met weinig voorzieningen) die meer verspreid liggen. Voor de leefbaarheid in deze dorpen wordt in de komende jaren gebouwd voor de eigen behoefte. De nadruk ligt op het in stand houden (en waar nodig verbeteren) van verbindingen voor de auto, het openbaar vervoer en de fiets naar voorzieningen in de buurt. Deze dorpen zijn nu beperkt verbonden met openbaar vervoer. Mensen reizen vanaf deze locaties vooral per auto of fiets.

De ontwerpprincipes voor deze locaties:

- Bouw in dorpen voor de eigen behoefte. Verdichten ligt hier vanuit deze bouwsteen geredeneerd niet voor de hand. Ingezet moet worden op landelijk wonen in een stedelijk netwerk. We denken dan aan locaties binnen dorpen zoals Valburg, Scherpenzeel, Ellecom, of kleinere kernen.
- De mobiliteitsoplossing ligt er al en kan nog beter benut en versterkt worden.

Onderzoeksagenda (illustratie van voorwaarden om te kunnen bouwen op deze locaties):

- wegennet op orde houden
- fietsnetwerk op orde houden
- sterk inzetten op vraagafhankelijk ov-haltetaxi/regiotaxi en vraagafhankelijke maatwerkoplossingen,
- dorpen waar mogelijk aansluiten op HOV-verbindingen,
- zorgen voor lokale hubs en/of overstappunten.

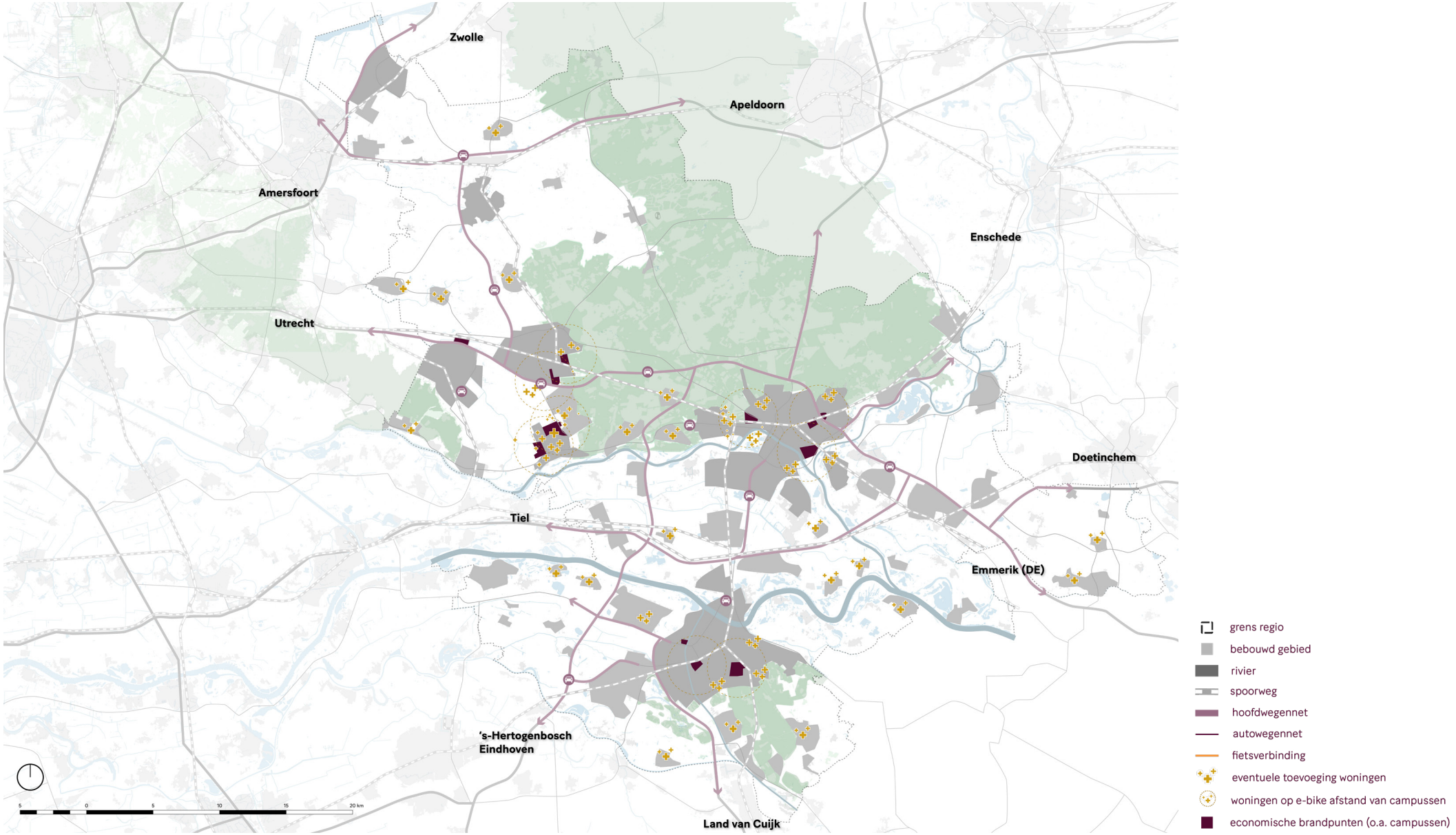

Locaties op regionaal / lokaal niveau

Economie: werk maken van de toekomst

Onze regio springt eruit in Nederland als het gaat om de unieke ligging tussen de Randstad en Duitsland en de kansen die dit oplevert in internationale samenwerking. Die ligging biedt logistieke kansen, maar geeft de regio ook een schakelpositie in de kennisuitwisseling op de thema's Food, Health, Hightech en Energy. Deze (kennis)sectoren zijn wereldwijd van belang en volop in transitie.
Ons doel is een regio te zijn die economisch, ecologisch en sociaal tot bloei komt in de komende 20 jaar. Het uitbouwen en versterken van deze sectoren in balans met de omgeving past daarbij. Dat is een stevige opgave én een uitdaging omdat de ruimte beperkt is en we te maken hebben met een hoge woningdruk en veel economische activiteiten. Die opgave pakken we samen op. De verstedelijkingsstrategie is een kans om de ruimtelijke vertaling bij deze economische ambities te maken.

CONTEXT

De verstedelijkingsstrategie is geen economische visie. Het is het ruimtelijke concept waarop de regio zich verder wil ontwikkelen. We maken gebruik van de economische visies van Foodvalley, Arnhem-Nijmegen en het onderzoek 'de Kracht van Oost'. De verstedelijkingsstrategie probeert aansluitend op deze visies (in samenhang met de andere opgaven) de ruimtelijke structuur voor de economie zoveel mogelijk te versterken. De Groene Metropool heeft voor de economie een aantal onderscheidende kenmerken: de ligging, de kennisclusters en de gedrevenheid om ruimte te geven aan verschillende transities.

Ligging
De ligging van de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley op de corridor tussen Randstad en het Rhein-Ruhrgebied heeft door de geschiedenis heen altijd gezorgd voor een goede basis voor veel verschillende economische activiteiten. Met de verdere internationalisering van economie en maatschappij neemt het belang van goede verbindingen naar het Europese achterland (Berlijn, Frankfurt) alleen maar toe.

Kennisclusters
Waar de Regio Foodvalley dé nationale proeftuin wil zijn voor de transitie naar een circulaire voedselvoorziening voor een gezond leven, is Arnhem de Energiehoofdstad waar samengewerkt wordt met belangrijke energiespelers en netwerkbeheerders. Health in combinatie met Hightech is sterk geclusterd in Nijmegen. De Novio Tech Campus in Nijmegen is een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid op het snijvlak van gezondheid en hoogwaardige technologie.

Innovatie en transitieruimte
De kennisclusters in de regio zijn belangrijk, maar van oudsher komt de innovatie in onze regio vooral vanuit de bedrijven met een jarenlange verbintenis in de regio. Dat gaat om ICT, de logistiek en de landbouw en agrofood. Die basis verloochent de regio niet. Uit de provinciaal economische verkenning van Gelderland van 2018 blijkt dat zowel in de regio Foodvalley als in de regio Arnhem Nijmegen naast het grote aantal kennisbanen en banen in de zorg, het aantal banen in de detailhandel, groothandel, bouw en metaal aanzienlijk is. We willen stimuleren dat daar ook in de toekomst innovaties plaatsvinden door te zorgen voor fysieke verbindingen en ruimte te bieden voor locaties waar geëxperimenteerd kan worden. De vernieuwende concepten voor bijvoorbeeld zorg en voor nieuwe bouwmethoden, zien we als onderdeel van de woonopgave.

KANSENKAART ECONOMIE

De kansenkaart richt zich onder meer op de woon-werkbalans in de regio, het vinden van ruimte voor economie, het versterken van verbindingen op diverse niveaus én tussen stad en regio, en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

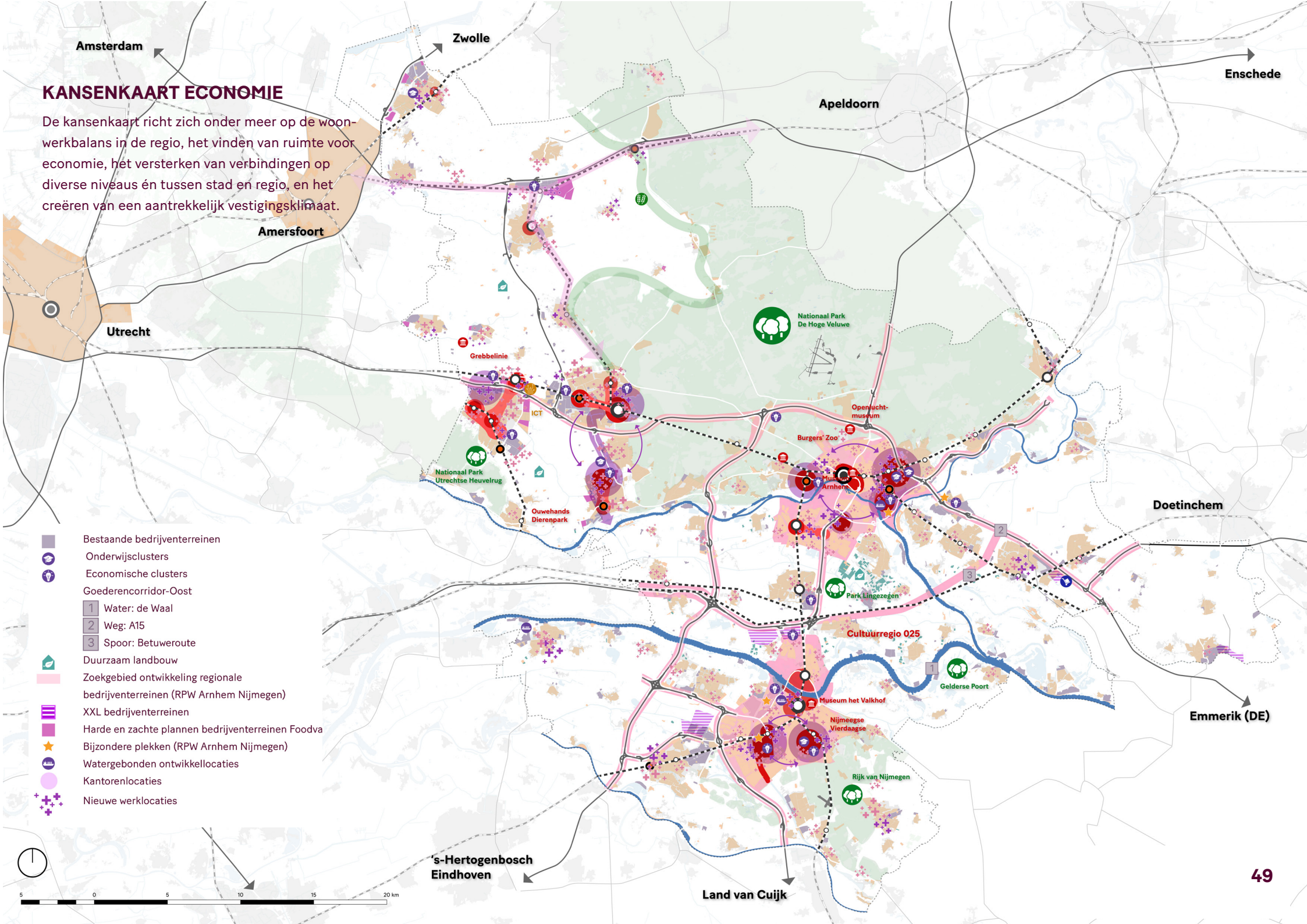

KANSEN EN UITDAGINGEN

Onze regio heeft een sterk concurrentieprofiel op logistiek en distributie. De ligging aan de Europese hoofdtransportassen (A1, A12, A15, A73, Betuweroute, Waal en Rijn) biedt kansen op het gebied van hoogwaardige logistiek en maakindustrie. Deze sectoren staan voor de opgave om flexibeler en met kortere doorlooptijden op maat geproduceerde goederen goedkoop en duurzaam te leveren. Transport en (stads)distributie wordt daarmee geografisch meer diffuus, maar ook hoogwaardiger en kennisintensiever. Onder invloed van technologie (Internet, ICT) kan de regio de komende decennia een gidsrol vervullen in nieuwe duurzame distributieconcepten en duurzame logistieke processen.

Kennisclusters als aanjagers

De gunstige ligging van de regio en de goede aansluiting op (inter)nationale railnetwerken (zoals ICE en IC) maakt de regio een internationale draaischijf voor het benutten en uitbouwen van de kennisconcentraties. De kennisclusters in en rond de steden, de universiteiten in Nijmegen en Wageningen zijn belangrijke aanjagers voor innovatie, productiviteit en duurzaamheid. Kennis wordt in de regio steeds sterker een drager van de regionale identiteit.

De kennisclusters en werklocaties raken in dagelijkse verbindingen steeds meer met elkaar verbonden. De uitwisseling binnen de regio groeit – daar zetten we vol op in – en daarmee groeien ook de regionale mobiliteitsstromen en congestie. Inmiddels heeft het (snel)wegennetwerk onvoldoende capaciteit voor alle verkeer en zit ook het railnetwerk aan zijn plafond. We zetten vol in op een betere benutting van de bestaande infrastructuur en weten dat er daarnaast meer capaciteit nodig is om de strategische ligging van de regio te blijven benutten.

Kennisintensivering van de economie

In de afgelopen jaren heeft de regio zich ontwikkeld tot een moderne kennisintensieve regio met toonaangevende kennisinstellingen en campussen als brandpunten voor innovatie en groei van werkgelegenheid in de clusters Food, Health, Hightech, en Energy. Op Campus Heyendaal, Novio Tech Campus, Industriepark Kleefse Waard, Arnhems Buiten en Wageningen Science Park is dit goed te zien. De insteek van de verstedelijkingsstrategie is dat de kennisintensieve economie tussen de verschillende clusters (Food, Health, Hightech en Energy) elkaar meer versterken en dat de campussen onderling beter verbonden zijn. Dat kan met slimme

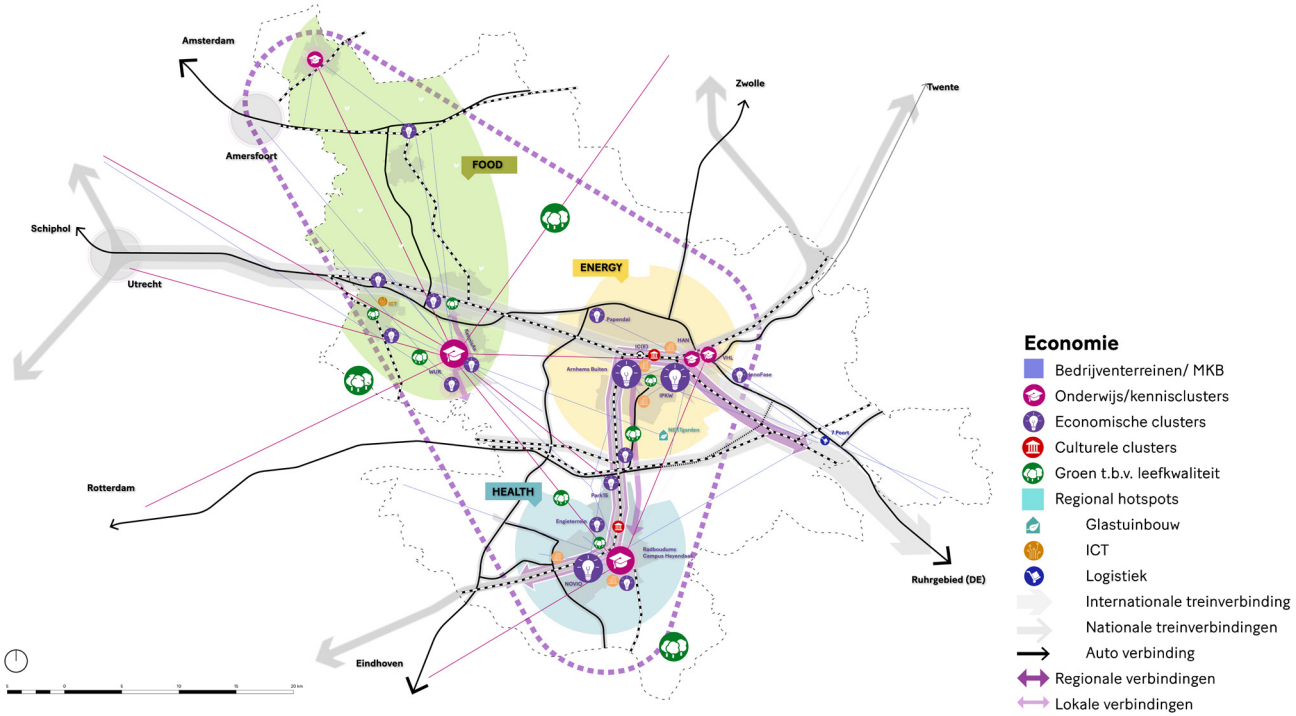

Het economische ecosysteem van de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley

ketens rondom toplocaties, het vormgeven van een ecosysteem per sector waar verschillende organisaties samenwerken, toeleverancier van elkaar zijn en soms ook elkaars concurrent: dat versterkt en versnelt innovatie. Voor die combinatie van onderwijs, spin offs en scale ups is nu te weinig werk- of bedrijfsruimte voor beschikbaar. Het is nodig om ruimte te maken, te herschikken of te hergroeperen zodat er ketens ontstaan.

Het vormgeven van die ecosystemen kan grensoverschrijdend gebeuren door bijvoorbeeld gebruik te maken van de goede verbindingen met Duitsland. Met verbetering van het ICE netwerk zijn veel meer Regio's in Noord, Midden en Zuid-Duitsland binnen 5 uur reistijd bereikbaar vanuit onze regio. In veel van deze Duitse regio's zijn (hoofdkantoren van) bedrijven gevestigd die zeer interessant kunnen zijn voor onze speerpuntsectoren en kennisinstellingen. Een aantal gemeenten in de regio is al lid van een grensoverschrijdende samenwerking in Euregio verband.

Een fijn klimaat om te werken en uitvindingen te doen

Wij zijn een regio waar kennis en pragmatiek hand in hand gaan, waar theorie en uitvinden in het veld gelijk op gaan. Dat heeft zijn oorsprong in de intensieve relatie die er in onze regio is tussen stad en land, tussen de primaire sectoren zoals de landbouw, de toeleverende en verwerkende industrie, een innovatief bedrijfsleven en gezondheidssector en de in de regio gevestigde kennis- en onderwijsinstellingen. We willen het vestigingsklimaat versterken waarin denkers en makers met elkaar tot duurzame en technologische oplossingen komen met meerwaarde voor economie, ecologie als samenleving.

Om dat te laten lukken moeten de randvoordwaarden op orde zijn. In een innovatieve (top)regio moet ruimte zijn om uitvindingen te doen en zaken uit te proberen en er moet een omgeving zijn die onze ambitie ondersteunt, het menselijk kapitaal beter benut, die talent aantrekt én vasthoudt en die het sociaal kapitaal breed activeert. Daarvoor zijn fysieke en digitale verbindingen nodig, een aansprekende arbeidsmarkt, een goede kwaliteit van de leefomgeving, regionale samenwerking en voldoende en betaalbare woningen.

Uitdaging: stimuleren van en ruimte geven aan innovatiekracht

De topsectoren Food, Health, Hightech en Energy, de logistiek en het brede MKB waar onze regio sterk in is, vragen ook in de toekomst om doorontwikkeling.
Daarvoor is allereerst ruimte nodig: het gaat om zo'n 700 hectare aan nieuwe werkgebieden en bedrijventerreinen in de periode tot 2040. Die ruimteclaim is groot in een gebied waarin de ruimte schaars en het aantal onder te brengen functies stijgt. Om die reden geven we in deze verstedelijkingsstrategie ontwerpprincipes en uitgangspunten mee, die de ruimteclaim rechtvaardigen en zorgen dat deze gebieden over de volle breedte bijdragen aan de ontwikkeling van de regio. Dat past bij de samenwerking in triple helix verband die op een aantal thema's al goed werkt.
De ruimtevraag die vanuit de RPW's bekend is voor de periode tot 2030 is verder doorgerekend tot 2040. In deze ruimtevraag is rekening gehouden met het vernieuwen en intensiveren en soms herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en met het borgen van experimenteerruimte in de regio voor landbouw, energie en circulariteit.

De insteek is dat de keuze van aanvullende werklocaties effect heeft op het vormgeven van een ecosysteem en op het (faciliteren) van de samenwerking tussen kennisinstellingen en innovatieve bedrijven. Dat vraagt om een goede profilering en vervolgens strikte toewijzing: de. Naast samenwerking binnen de regio gaat het ook om de externe samenwerking (inter)nationaal. Inzet is het ontwikkelen van 'hotspots', gericht op innovatieve crossovers tussen de topsectoren. Circulariteit en digitalisering spelen daarin een belangrijke rol.

Hoe helpt de verstedelijkingsstrategie?
De verstedelijkingsstrategie is een belangrijke aanleiding en kans om de ruimtelijke economische structuur in onze regio te versterken en te zorgen voor meer agglomeratiekracht. Ons doel is om ruimte te maken voor bedrijvigheid die past in het profiel van onze regio.
Daar hoort bij dat we de economische centra in de regio en daarbuiten (nationaal en internationaal) beter met elkaar verbinden. Daar hoort een verbetering van het ICE netwerk bij.
Een tweede ambitie is om de verstedelijking in te zetten om het aantal banen in de regio te laten groeien. Als er per nieuwe woning in de regio ook een nieuwe baan ontstaat[3], blijft de woon-werkbalans in evenwicht . Het gaat om een gemiddelde door de hele regio. Onze inzet daarbij is dat er toegang tot werk moet zijn voor iedereen. Agglomeratiekracht leidt tot banengroei in de sectoren van cultuur en dienstverlening.

Naast meer landschap – een belangrijke asset van onze regio – maken we ook meer stad. Dat helpt om economische brandpunten te maken in de drie polycentrische polen. Eén van de manieren waarop dat kan is met het maken van vruchtbare crossovers tussen de verschillende sectoren en 'lagen' die er al zijn, maar die nu niet met elkaar verbonden zijn. Wij willen dat het vanzelfsprekend is dat studenten die een succesvolle spin-off ontwikkelden, in de regio blijven omdat juist hier de kansen voor doorgroei liggen en het vestigingsklimaat goed is. Het creëren van (meer) stedelijke dichtheid, het inzetten op campus-ontwikkeling, het faciliteren van huisvesting van het bedrijfsleven (zowel de grote corporates als het MKB) en het scheppen van fijne leefomgevingen met voldoende en betaalbare woningen en een breed pallet aan voorzieningen zijn daarin belangrijke randvoorwaarden.

De groene, aantrekkelijke woon- en leefomgeving van deze regio is een belangrijke asset voor zowel bewoners en recreanten als bedrijven. Voor inwoners en bedrijven in de regio is dat vanzelfsprekend, maar daarmee is het niet minder uniek. Dat merken we aan het grote aantal bezoekers aan onze regio voor vakantie of een dagje uit. Naast natuur en landschap heeft de regio ook een rijk en gevarieerd aanbod aan cultuur en dat is belangrijk voor het aantrekken en binden van talent aan de regio. In de groei en doorontwikkeling van de regio is daarin nog een slag te maken met extra programma en een goed evenwichtig aanbod van cultuur door de regio heen. Met name in Foodvalley Zuid is behoefte aan een completer cultuur aanbod.

Regiobrede samenwerking op cultuur helpt daarbij, bijvoorbeeld door Stichting 025 te versterken door de Groene Metropool heen. Natuurlijk geldt ook voor het culturele aanbod dat bereikbaarheid een belangrijke rol speelt.

RUIMTELIJKE AMBITIES

1. Investeren in ons vestigingsklimaat
We investeren in ons vestigingsklimaat. Dat is al aantrekkelijk met onze universiteiten, hogescholen, breed aanbod mbo, binnensteden en kernen, omgeving met natuur, groen en water en een fijn woonklimaat met vele voorzieningen zoals cultuur, recreatie, horeca, evenementen. Dat vestigingsklimaat willen we behouden en versterken. Dat doen we door in te zetten op bruisende binnensteden in de drie polen, door in te zetten op creatieve broedplaatsen, door goede woon-werkgebieden te maken (altijd met een functiemix), door in te zetten op duurzaamheid (duurzame energie, klimaatadaptatie) en door goede verbindingen te maken: binnen de regio, binnen Nederland en naar Duitsland.

2. Verbindingen – gidsrol in goederenlogistiek
We benutten onze strategische ligging op de multimodale goederencorridor maximaal en versterken de corridors. Logistiek heeft niet altijd een positief imago – en het is niet in alle delen van de regio gewenst - maar ook de logistiek maakt een transitie door. Niet alleen qua kennis, maar vooral ook qua ruimtelijke inbedding en technische doorontwikkeling mee met de tijd. De regio heeft als ambitie om koploper te zijn in schone en up-to-date logistiek. Dit biedt kansen voor de logistieke sector en duurzaam vervoer. Ook het verschonen van de scheepvaart is hierbij een belangrijk thema voor de regio, zowel op gebied van economie en innovatie als voor de gezondheid van de inwoners. Voor de

verstedelijkingsstrategie is van belang dat de distributiepunten een goede ruimtelijke inpassing krijgen langs de corridors A1 en A12 en dat de balans tussen personen- en goederenvervoer in orde is.
Er is schuifruimte nodig om de logistiek te bundelen. De ruimte die vrij komt op andere locaties kan ingezet worden voor verdichting op bestaande bedrijventerreinen, voor gemengde woon-werk- omgevingen of voor woongebieden.

3. Verbindingen – draaischijf in het verbinden van kenniswerkers en kennishubs
De verbindingen met de Randstad, met de andere stedelijke gebieden en met Duitsland zijn goed. Als het gaat om de uitwisseling van kennis en diensten kunnen betere verbindingen de economische groei aanjagen. Om die reden versterken we onze strategische ligging op de A12-corridor waarbij de ICE zorgt voor een versterking van de internationale relaties met een duurzame verbinding met Duitsland.

4. Brandpunten van kennis en innovatie
We maken sterker wat sterk is en blijven vol inzetten op de ontwikkeling van onze internationale clusters en campuslocaties op het gebied van Food, Health, Hightech en Energy en de verbindingen (crossovers) daartussen. We ontwikkelen de campussen tot echte brandpunten van innovatie. Daarbij moeten we de verbinding met Twente – Eindhoven, Utrecht – Amsterdam (en ook Oss/Boxmeer) niet vergeten uit te bouwen. Dit doen we niet alleen, maar nadrukkelijk samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Campussen met brandpuntpotentie in de regio zijn: de Wageningen University & Research (WUR), het World Food Centre, ICT-Campus Veenendaal, Poultry Expertise Centrum (PEC), Food Academy Nijkerk, Hotspot Energy Arnhem (Arnhems Buiten, Kenniscampus regio Arnhem, IPKW), Campus Heyendaal en de Novio Tech Campus.
Bij deze brandpunten horen ook plekken waar ruimte is voor innoveren en experimenteren.

5. Economische clustervorming
We zetten in op economische clustervorming die zich richten vanuit de thema's Food, Health, Hightech en Energy richten op productie, innovatie en kennis. Ze zijn gericht op economische ontwikkeling en de groei van werkgelegenheid. Deze clusters zijn de koppeling tussen de brandpunten en het MKB. Dat betekent dat we aanvullende ruimtevragen voor werklocaties en bedrijventerreinen hier zoveel mogelijk op aansluiten en dat we bestaande bedrijventerreinen versterken en verdichten met clustervorming als doel.

6. Het MKB en de werklocaties
Daarnaast is het MKB van onschatbare waarde, zowel in de (zakelijke) dienstverlening, ICT als in de maakindustrie en natuurlijk in Agrifood en logistiek. We willen het MKB versterken door ondernemerschap te stimuleren en door in te zetten op voldoende en toekomstbestendige werklocaties passend bij de diversiteit van de vraag. Hoe we dat in de komende jaren doen is afgesproken in de Regionale Programma's Werklocaties (RPW's) en staat ook beschreven in de regionale agenda's. Die lijn trekken we ook na 2030 door, waarbij we vasthouden aan slimme combinaties van bedrijvigheid (functiemenging), de combinatie van verdichting / intensivering en afnemende ruimtevraag per arbeidsplaats.

7. Recreatie, toerisme en cultuur
De Groene Metropool heeft met recreatie, toerisme en cultuur een aantal sterke troeven in handen: of het nu gaat om de bruisende binnensteden of de nationale landschappen, die troeven worden met het versterken van de regio door het toevoegen van meer landschap en meer stad alleen maar sterker. Daar ligt een kans om ook in de toeristische en culturele sector meer banen te ontwikkelen. Voor de cultuursector geldt dat die zich zal (moeten) versterken Zodat de verdeling over de regio goed is. Voor toerisme en recreatie geldt dat er toegang tot het landschap met fietsroutes en wandelroutes nodig is, maar ook dat er nieuwe recreatieplekken worden toegevoegd omdat de druk op de natuurgebieden nu al groot is. In de bouwstenen groene leefomgeving en de bouwsteen mobiliteit is hier ook al op gewezen.

[3] De inzet op 1 baan per woning is onder andere onderzocht door de Stec-groep. Zij geven aan dat dat heel ambitieus is en dat 0,6 baan per woning (voor delen van de regio) logischer lijkt. De insteek voor de verstedelijkingsstrategie is dat we een goede balans tussen wonen en werken willen realiseren. We houden voor de regio als gehaal aan dat 1 baan per woning de inzet is. Aandachtspunt daarbij is dat op een aantal plekken de balans nu doorslaat naar werken (met een tekort aan wonen) terwijl in de Regio Arnhem-Nijmegen het doel is om de uitgaande forenzenpendel fors te verkleinen en te zorgen voor meer banen in de regio.

RUIMTELIJKE VERTALING IN ONTWERPPRINCIPES

In de komende 20 jaar is de ruimtebehoefte voor werklocaties en bedrijvenlocaties nog groot. We willen daar zo efficiënt en effectief mogelijk mee omgaan. Het uitbreiden van huidige locaties of het toevoegen van nieuwe locaties moet bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen. Dat brengt ons tot de volgende ontwerpprincipes:

- In de gebiedsuitwerkingen gaan we na waar in de regio ruimte beschikbaar is en beschikbaar kan blijven voor experimenten op het gebied van bijvoorbeeld circulariteit, energie en landbouw.

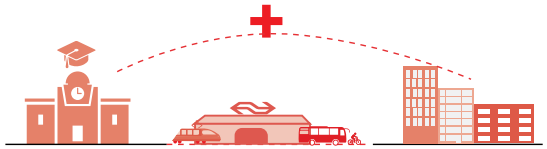

- We zetten in op de versterking van kennisclusters en werklocaties die goed met elkaar verbonden zijn;

- Daar waar mogelijk verdichten, intensiveren en verduurzamen we bestaande werkgebieden en bedrijventerreinen die een excellente bereikbaarheid via OV (internationaal en regionaal) hebben.

- We benutten de bestaande werklocaties optimaal voordat we overgaan tot de aanleg van nieuwe locaties. We zetten in op scherpere ratio's m² BVO versus arbeidsplaatsen bij nieuwe bedrijven. We zetten in op de aanpak van leegstand, herstructurering en verdichting van bedrijventerreinen.

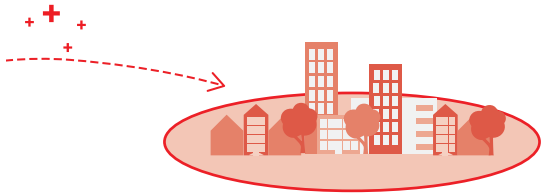

- Het verstedelijkingsconcept gaat uit van een aantal economische brandpunten. Op die plekken creëren we een sterke stedelijke dichtheid met wonen en werken zodat ze zich doorontwikkelen als sterke economische brandpunten.

- We kijken scherp naar de toegevoegde waarde van nieuwe bedrijvigheid voor het regionale ecosysteem. Niet alle ruimtevragen worden geaccommodeerd: de prioriteit ligt bij kennisontwikkeling en het vervolledigen van de aanwezige kennislocaties. De RPW's zijn leidend en worden op dit punt nog aangescherpt.

- Inzet op variatie en toegevoegde waarde. Er is een divers en samenhangend aanbod aan typen werklocaties nodig. Bedrijven stellen immers verschillende eisen aan een locatie wat betreft bereikbaarheid, uitstraling, fysieke ruimte en milieugebruiksruimte. Er moet voldoende ruimte zijn voor logistiek, watergebonden bedrijven, kleinschalige lokale bedrijvigheid, multifunctionele woon-werkmilieus en bedrijven in de hogere milieucategorie. Dit laatste is nodig, zodat er ruimte is voor industrie en circulaire economie.

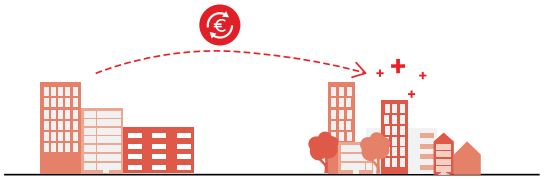

- Het doorontwikkelen van bestaande werklocaties en het toekomstbestendig aanleggen van nieuwe werklocaties staat voorop. We leven in een tijd van grote veranderingen. Dit stelt meer en andere eisen aan de inrichting van onze werklocaties. De energietransitie, een veranderend klimaat, digitalisering, circulaire economie, maar ook het welzijn van werknemers vragen om anders ingerichte werkgebieden. Ook werklocaties zijn multifunctionele leefomgevingen.

Wonen: meer stad en meer vitale kernen

We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen, om de bevolkingsgroei te accommoderen en de toestroom uit andere regio's op te vangen. De opgave is ook kwalitatief.
Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken; steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, duurzamer, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief.

CONTEXT

We bieden bewoners een ruim aanbod aan werk, voorzieningen en de levendigheid van steden. En tegelijkertijd is er een divers aanbod aan groene woonmilieus, zowel landelijk als stedelijk, met 'groot groen' binnen handbereik, zoals de Veluwe en het rivierengebied. De unieke ligging van de regio draagt bij aan economische kansen voor mensen die hier wonen. Voor bewoners moet er de kans zijn om door te stromen naar een woningen die past bij hun levensfase.
De behoefte aan nieuwe woningen is er; de komende decennia lopen demografische trends zoals groei en vergrijzing gelijk op. Tegelijkertijd spelen in dit stedelijk netwerk urgente thema's. Zo staat de leefbaarheid onder druk, zijn er te weinig betaalbare woningen, is de ruimte soms versnipperd en verrommeld, neemt de biodiversiteit af en zijn bestaande wijken nog onvoldoende duurzaam en niet klimaat-adaptief. Daarom stellen we in de bouwsteen Wonen de bestaande steden en dorpen centraal. Juist daar voegen we woonkwaliteit toe. Investeringen daar, nu en richting 2040, versterken de kwaliteiten en de eigenheid van de regio.

AMBITIE

De Groene Metropool biedt 'groene woonkwaliteit' aan ruim 1,2 miljoen mensen. Dat is onze ambitie tot 2040. We voegen 100.000 woningen toe om het woningtekort in te lopen om de natuurlijke bevolkingsgroei te accommoderen en daarbij de toeloop uit andere regio's op te vangen. Dit is dé kans om de bestaande wijken te versterken. Steden, wijken en dorpen worden (in onderlinge samenhang) aantrekkelijker, meer duurzaam, veilig, gezond, bereikbaar en inclusief. De soms eenzijdige woningvoorraad in een kern of wijk maken we meer divers. Daar waar mogelijk willen we woonwijken en groene kwaliteiten combineren zodat bestaande kwaliteiten niet ondermijnd worden, maar juist versterkt. We streven naar meer groen én meer stedelijkheid. Het palet aan woonmilieus in of nabij het groen versterken we. Dat kan een groen woonmilieu zijn aan de stadsrand, in een dorp maar ook centrum-stedelijk met groen op korte afstand. We streven naar een divers aanbod aan woonmilieus en woningen, dat aansluit bij verschillende behoeften van inwoners en die voor iedereen een betaalbaar aanbod bevat.

We benutten nieuwe trends om adaptief blijvend te voldoen aan behoefte, op basis van huidige en toekomstige onderzoeken. We werken uiteindelijk toe naar een volledig circulaire leefomgeving.

DOELSTELLINGEN

Het stedelijk netwerk van de Groene Metropool heeft een gelaagdheid in de verschillende schaalniveaus. Er zijn inwoners die voor hun werk en vrijetijdsbesteding bewegen tussen de steden en het groene raamwerk en er zijn ook inwoners die minder grote afstanden afleggen en juist meer lokaal georiënteerd zijn: ze werken en sporten in de buurt. Deze inwoners hebben een ander 'daily urban system'. Beide manier van leven en mobiliteit zijn mogelijk in de manier waarop het verstedelijkingsconcept nu is vormgegeven. De huidige situatie in de regio en de trends en ontwikkelingen laten zien dat nabijheid belangrijk is. We stellen in het verstedelijkingsconcept de bestaande steden, wijken en dorpen centraal. Het toevoegen van woningen samen met andere

functies (door efficiënt ruimtegebruik) biedt de mogelijkheid om bestaande steden en dorpen te versterken te zorgen voorzieningen en verbindingen 'nabij' zodat ook de leefomgeving ook voor bestaande bewoners verbetert.
De gelaagdheid van het stedelijk netwerk maakt dat we rekening kunnen houden met de verschillende woonvoorkeuren en woonmilieus. Deze diversiteit is nu al een kwaliteit en die kunnen we zo in onze regio versterken.

Het ruimtelijke principe om de diversiteit te bewaken leidt tot randvoorwaarden en condities voor ontwikkeling (we zetten in op een goede mix van programma) en zal ook van invloed zijn op locatiekeuzes. Het bewaken van de diversiteit in programma vraagt om flexibiliteit en de vaardigheid om in te kunnen springen op veranderende woonbehoeften en woonambities. In het hoofdstuk 'werken met de verstedelijkingsstrategie' is dat verder uitgewerkt.

> We creëren leefomgevingen: het toevoegen van woningen gaat gepaard met andere functies, zoals uitloopgebieden, zorg, werkgelegenheid en infrastructuur. Zo worden bestaanden steden en dorpen integraal versterkt.

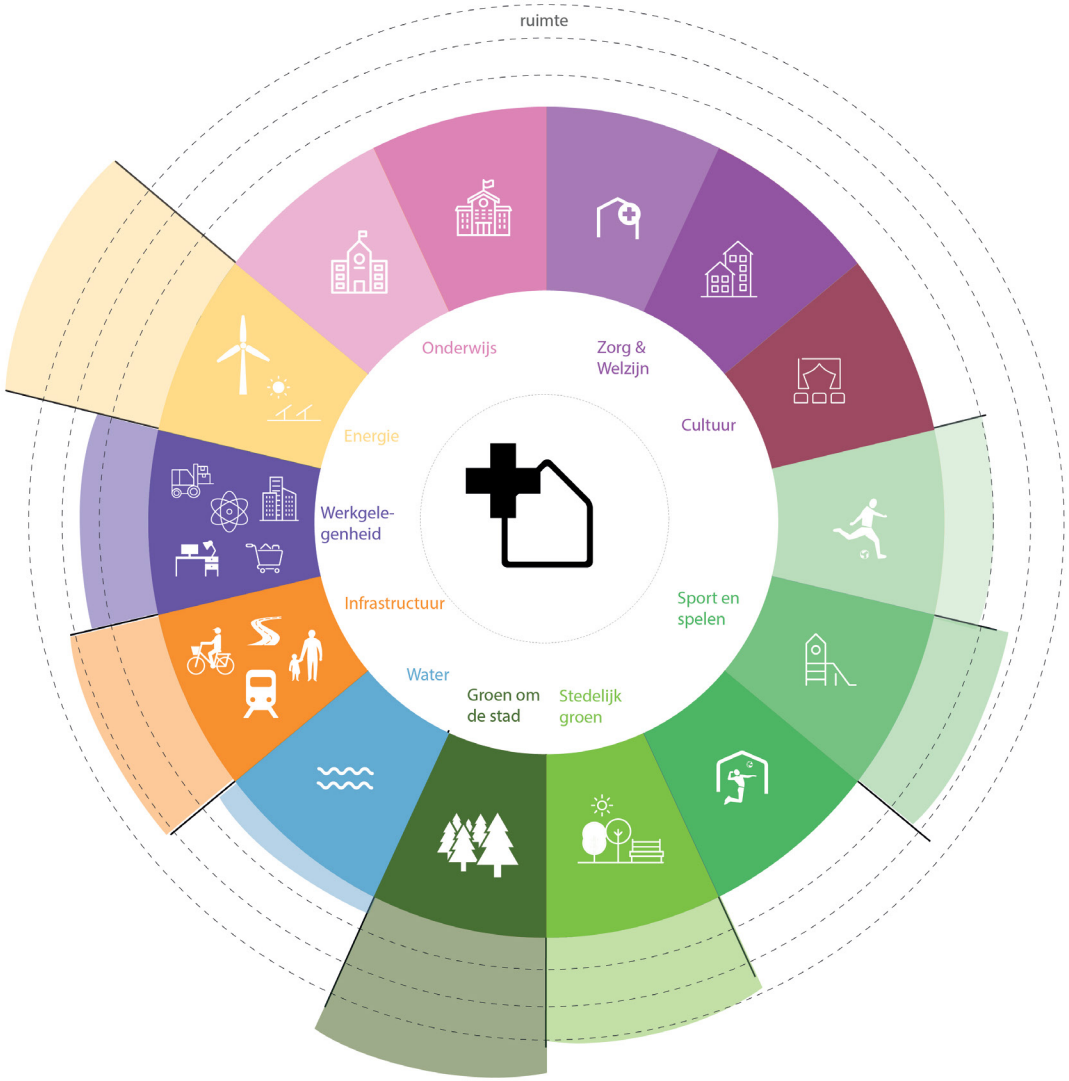

ONTWERPPRINCIPES

1. Circulaire leefomgeving

Om de ambitie van circulariteit te realiseren, helpt het om uit te gaan van wat er al is. Dat doen we door te kijken wat we al kunnen doen in de bestaande wijken. Immers: het grootste deel van de woningen die in 2040 in de regio staan, zijn er nu al. Door niet alleen woningen toe te voegen, maar ook groen en bijvoorbeeld voorzieningen, heeft het toevoegen van programma aan het bestaande 'stedelijk weefsel' direct veel effect. Veel meer dan in een standaard nieuwbouwwijk zorgen extra woningen voor het verbeteren van de woonomgeving in steden en dorpen op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid. Het houdt deze wijken inclusief en veerkrachtig. Niet alleen de nieuwe bewoners van de extra woningen hebben hier iets aan, de bewoners van de bestaande wijk profiteren mee. Het is een stimulans voor vitaal, duurzaam en inclusief maken van steden, dorpen en wijken. Het moet weer mogelijk zijn om door te stromen naar een andere woning in de directe woonomgeving.

Vanuit de bouwsteen wonen zetten we in op het meer en beter toepassen van functiemenging, verdichten, transformeren, slim uitbreiden en herstructurering, flexibeler omgaan met het woningontwerp bijvoorbeeld (casco)woningen die flexibiliteit kunnen bieden. Met deze integrale ontwerpopgave, kunnen we beter inspringen op demografische trends (zoals groei en vergrijzing). Bovendien biedt deze benadering vanuit flexibiliteit en casco bouw kansen om aan te sluiten op mobiliteit (knooppunten) en economie (broedplaatsen passend bij het economisch profiel). Tot slot: door zorgvuldig om te gaan met ruimte, materialen en grondstoffen voorkomen we afwenteling op komende generaties.
Hoe we dat doen verschilt per gebied. Er is immers grote variatie in de regio: van hoog stedelijke centra, via sub urbane woonmilieus naar kleinere kernen.

De volgende ingrediënten zijn van belang voor een gebiedsgerichte programmamix:

- **Duurzaam gebruik maken van ruimte en circulair gebruik van vrijkomende of hoogwaardige biobased materialen:** bij bijvoorbeeld herstructurering kunnen we in bestaande wijken woningen met een laag energielabel duurzaam maken. In de praktijk blijkt dat je zo meer woningen kunt realiseren die beter voldoen aan de behoefte, zonder dat dit ten koste gaat van de beschikbare openbare (groene) ruimte. Bij elke ontwikkeling, zowel herstructurering als nieuwbouw, maken we de (energie)infrastructuur van de toekomst mogelijk. In wijken met (potentie voor) een warmtenet, zorgen toevoegingen ervoor dat een aansluiting hierop beter of sneller gerealiseerd kan worden.
- **Groen:** werken aan nieuwe en andere woningen biedt ook kansen om de (groene en blauwe) openbare ruime beter in te richten. Zo kunnen bijvoorbeeld oude landschappelijke structuren hersteld worden die niet alleen bijdragen aan het versterken van de groene identiteit van de regio, maar ook extra kansen bieden voor klimaatadaptatie, biodiversiteit of natuur inclusief bouwen. Daarnaast kan dit bijdragen aan het voorkomen en verkleinen van gezondheidsproblemen. Aansluiten bij de grotere groene netwerken is belangrijk (zie ontwerpprincipe 'Groen blauwe raamwerk').
- **Vitale kernen:** door woningbouw te concentreren en te mengen met ander stedelijk programma wordt nabijheid vergroot. Door woningen te bouwen op fiets- en loopafstand tot werkgebieden, voorzieningen en scholing wordt onnodige mobiliteit beperkt. Dit biedt ook op sociaaleconomische thema's voordelen, bijvoorbeeld door de vergroting van draagvlak voor de voorzieningen die daar nabij zijn of goed bereikbaar zijn. Dat maakt kernen vitaler. Ook kunnen nieuwe betaalbare woningen in de nabijheid van werklocaties (inclusief centra en campussen) de economische waarde van dergelijke plekken verbeteren omdat werknemers in de buurt kunnen wonen.
- **Divers en aanvullend programma:** niet nog meer van hetzelfde maken, maar juist de kwaliteiten of segmenten toevoegen die nog missen (zie ontwerpprincipe 'Variatie en aanvullend vermogen'). Verdichten, transformeren of herstructureren biedt - naast zorgvuldig omgaan met ruimte en grondstoffen - extra kansen om in wijken met een (te) eenzijdige bevolkingsopbouw gaandeweg te komen tot een gedifferentieerde woningmix waardoor meerdere doelgroepen niet alleen toegang tot de wijk hebben, maar er ook graag komen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONMILIEUS

Het hoofddoel is om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Met de toevoeging van woningen aan de bestaande voorraad - middels harde en zachte plancapaciteit en potentiële verstedelijkingslocaties uit het verstedelijkingsconcept - ontstaat er geleidelijk aan meer diversiteit aan woonmilieus.

Onderstaand figuur laat zien hoe de woonmilieus zich verhoudingsgewijs ontwikkelen tussen 2006 en 2040.

- Bestaande voorraad (2018): 483.400 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030): 550.960 woningen
- Bestaande voorraad (2018) + plancapaciteit (ca. t/m 2030) + potentiële locaties verstedelijkingsconcept (ca. t/m 2040): 619.475 woningen

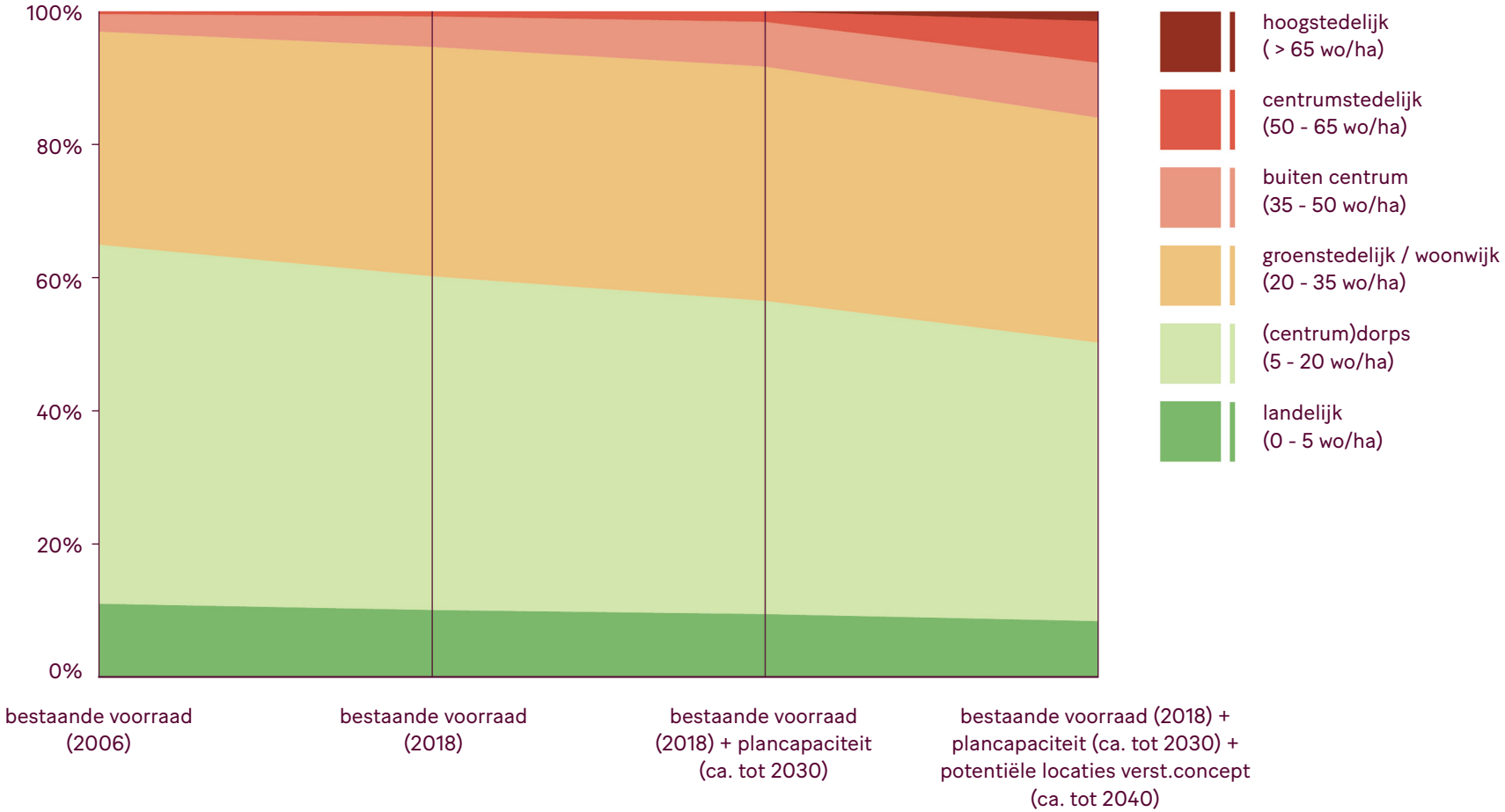

2. Groen raamwerk
Om de groenblauwe woonkwaliteit te bieden, hoort het ontwikkelen van groen en blauw (landschap en water in en rond stedelijk gebied) bij de opgave concreet en nabij. Groene en blauwe netwerken zijn richtinggevend. Dit draagt onder andere bij aan kwaliteit van woonmilieus, versterkt de biodiversiteiten zorgt voor klimaatadaptatie en de ecologie. Het is dus meer dan alleen het beschermen van natuur. Gekoppeld aan een regionaal netwerk van voet- en (snel)fietspaden en fijnmazig ov wordt het groen ook toegankelijk en bruikbaar voor bewoners, net als de manier waarop voorzieningen bereikbaar zijn voor bewoners. Het creëren van dit netwerk is een opgave op zichzelf, die condities creëert voor 'groene en blauwe woonkwaliteit' en die dus ook van invloed is op het bepalen van geschikte locaties. Tegelijkertijd kan dit leiden tot randvoorwaarden voor ontwikkeling van groene kwaliteiten binnen (bestaande) locaties. Zie de bouwsteen Leefomgeving voor een uitwerking van dagelijks, wekelijks en maandelijks groen beschikbaar voor alle inwoners van de Groene Metropool.

3. Variëiteit, complementariteit en betaalbaarheid
Zet in op een grotere diversiteit aan woonmilieus. Wat we toevoegen moet aanvullend zijn ten opzichte van de bestaande voorraad. We willen een variëteit aan woonmilieus en prijssegmenten aanbieden. Op deze manier werken we aan inclusieve wijken die ook voor doelgroepen die minder te besteden hebben toegankelijk zijn. Dat wat nodig is, zal door de jaren heen verschillen. Nu is er op veel plaatsen behoefte aan woningen voor starters en senioren. Dat zal over tien jaar misschien wel anders zijn.
Betaalbaar bouwen is wat ons betreft geen criterium waarmee je fysieke plekken kunt onderscheiden of prioriteren, maar wel een must om de woningmarkt toegankelijk te houden. Concreet streven we ernaar dat ten minste 50% van de nieuwe woningen in het sociale segment en middensegment wordt gerealiseerd. Met regionale programmering (en onderlinge uitwisseling) kan overzicht en continuïteit worden geboden op de ontwikkelingen in de regio's en met stakeholders en gemeenten worden gewerkt aan deze maatschappelijke opgave. De behoefte aan verschillende woonmilieus is bovendien breder. Het gaat niet alleen om fysieke of geografische thema's, het gaat ook om economische, sociale, mentale en gedragscomponenten. Alleen met variëteit, complementariteit en betaalbaarheid kunnen we goed voorzien in de woonbehoefte van de Groene Metropool. Vanuit de uitwerking en ervaringen die worden opgedaan in de Woondeal Arnhem-Nijmegen nemen we mee wat wel en niet werkt.

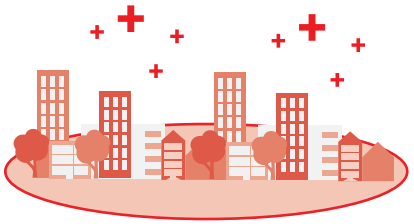

Hoe weten we waar we staan?
Het lopende woningbouwprogramma heeft op de korte termijn voldoende projecten om te voldoen aan de behoefte. De focus ligt dan ook niet alleen op het vinden van extra locaties, maar ook op het 'hard' maken van programma en komen tot realisatie.

De verstedelijkingsstrategie geeft daarom ook een overzicht met locaties voor de (middel) lange termijn om te komen tot aanvullende nieuwe plannen. Dat biedt ons de kans om tot 2040 een continue bouwstroom te ontwikkelen zodat er ontwikkeltempo blijft en we op koers liggen richting 2030 en verder. De principes en bouwstenen uit het verstedelijkingsconcept maken het mogelijk om de selectie van nieuwe locaties zorgvuldig en logisch te doen.

OVERZICHT ONTWIKKELING WOONBEHOEFTE EN PLANCAPACITEIT

Onderstaand staafdiagram toont per vijf jaar de woonbehoefte, de harde en zachte plancapaciteit en de hoeveelheid woningen die nog aanvullend nodig zijn.

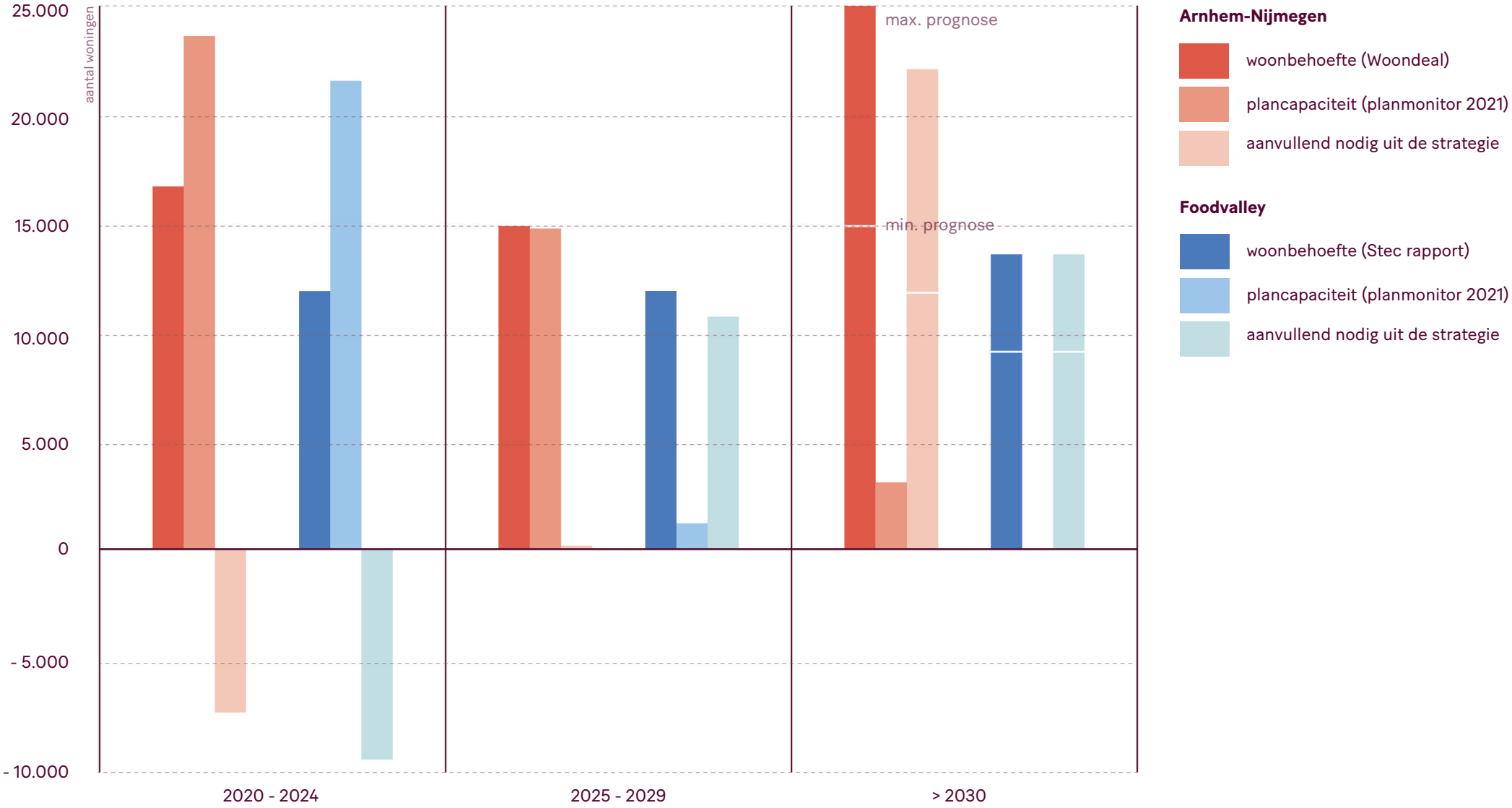

Bij het opstellen van de strategie is gekeken naar de verdeling van het woonprogramma over de regio zowel in aantallen als in woonmilieus. Op basis daarvan – en op basis van de vraag die nu bekend is - kan een eerste programmaschets gemaakt worden voor gewenste woonmilieus in de komende 5 tot 10 jaar. Natuurlijk hebben alle locaties en uitwerkingen hun eigen dynamiek, maar het hoofddoel is wel om voldoende aanbod te hebben door de verschillende woonmilieus heen. Als je het lopende programma op die manier rangschikt, zie je dat er een trend plaatsvindt waarbij er meer stedelijke woonmilieus worden toegevoegd (en dus ook meer nabijheid), die leiden tot meer diversiteit.

Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met veranderingen, op welke manier we dan met elkaar bijsturen of de koers vasthouden, zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren en kijken steeds naar wat er op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Vanzelfsprekend spelen de principes en bouwstenen die zich onderling tot elkaar verhouden daarin een rol. Door aan te geven welk principe dan het zwaarste weegt, ontstaat per periode een afwegingskader. Dat kader heeft een generiek deel (voor de groene metropool als geheel) en een gebiedspecifiek deel voor de acht deelregio's.
Werken met dit kader biedt de gelegenheid om (periodiek) te kunnen kiezen voor kwalitatieve plannen die voorzien in behoefte en daarbij goed bijdragen aan het DNA van de groene metropool. Die afweging vindt nu plaats op het niveau van de regio Foodvalley en op het niveau van de Regio Arnhem-Nijmegen. Het ligt voor de hand om dat ook in de komende jaren zo te blijven doen.

De methodiek om via een afwegingskader te werken kan ook voor de toekomst ontwikkelperspectief genereren. Adaptief werken is daarbij van belang. Op projectniveau vindt dat al vaker plaats. De volgende stap is om dit integraal op te pakken, op het niveau van het regionale stedelijke netwerk. Hierbij moet worden toegewerkt naar een ontwikkelperspectief waarin verschillende paden mogelijk zijn: hard doorgroeien of toch temporiseren? Gekoppeld aan randvoorwaarden en afhankelijkheden met keuzes in het mobiliteitsnetwerk en ten aanzien van het netwerk en gebieden (verschillen in complexiteit van locatieontwikkelingen).

Het geeft aan hoe het samenhangende pakket aan onderdelen zich in de tijd uitrolt en hoe besluitvorming, dynamiek op de markt en toekomstige aanpassing hier invloed op hebben. Het is dus een continu (bij)sturingsvraagstuk. Dat moet niet leiden tot kramp: de uiteindelijke keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen en projectuitwerkingen. Het afwegingskader uit de verstedelijkingsstrategie is daarbij de leidraad en vanuit de regio wordt daar de kennis van de actualiteit over programma en tempo aan toegevoegd. Die uitgangspunten en kennis bij elkaar bieden de mogelijkheid om goed aan te sluiten op de actuele vraag en opgave.

Concreet: de opdracht die volgt uit de verstedelijkingsstrategie is om binnen de regio in de komende 20 jaar met elkaar goed zicht te houden op de samenhang in de uitwerking van het verstedelijkingsconcept (systeem) in relatie tot de actualiteit. Als dat lukt, zijn we in staat om te werken met een continue bouwstroom die mee kan bewegen. Dan versterken en vergroenen we de regio.

02

02 Meer landschap, meer stad: gebiedsuitwerkingen

De volgende stap na de introductie van het verstedelijkingsconcept en de bouwstenen, is het maken van gebiedsuitwerkingen. In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn: Arnhem-Oost, Nijmegen-West, Foodvalley-Zuid, Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.

Waarom gebiedsuitwerkingen?
De gebiedsuitwerkingen spelen een belangrijke rol in de verstedelijkingsstrategie. In deze acht gebieden worden grote abstracte opgaven concreet. Juist in een context van een specifiek gebied, kun je de opgaven in een logisch verband brengen met de aanwezige en gewenste kwaliteiten en ambities.

We maken de gebiedsuitwerkingen om twee redenen. De eerste reden is dat uit deze uitwerkingen blijkt of het voorgestelde verstedelijkingsconcept en de generieke ontwerpprincipes ook werkbaar zijn op gebiedsniveau. Een tweede reden om ze te onderzoeken is om uit te vinden waar in de regio verschillende opgaven samen komen. Dat helpt ons om in het najaar in de aanloop naar het verstedelijkingsakkoord scherp te krijgen waar aanvullende afspraken of investeringen nodig zijn.

Wat we dit jaar nog doen in de gebiedsuitwerkingen is uitvinden hoe in deze gebieden de ontwerpprincipes uit kunnen pakken en met welke onderzoeksagenda we verder willen bij de verdere uitwerking om de randvoorwaarden goed in beeld te krijgen. De conclusies daaruit nemen we mee in de afronding van de verstedelijkingsstrategie en in het verstedelijkingsakkoord.
Veel gemeenten werken voor het eerst op deze manier integraal samen aan gebiedsontwikkeling op regionale schaal en het is fijn om in deze setting uit te proberen wat werkt. Een tweede stap is om veel preciezer in de regio de samenhang tussen gebieden en locaties en randvoorwaarden te onderzoeken. Dat is de stap naar een langjarige samenwerking in de deelgebieden.

Voor de zomer van 2021 vinden voor alle 8 gebieden eerste gesprekken plaats over de onderzoeksagenda per gebied. In dit hoofdstuk is daar per gebied een eerste aanzet voor gedaan. De verdiepende uitwerkingen vinden in het najaar van 2021 of het voorjaar van 2022 plaats.

Om welke gebieden gaat het en wat leveren we op?
We kiezen ervoor om acht gebiedsuitwerkingen te maken. Het gaat om drie sleutelgebieden in de regio (Arnhem Oost, Foodvalley-Zuid en Nijmegen West) die hebben de naam sleutelproject gekregen omdat hier grote opgaven op stapel

staan. Dit zijn de economische polen en hier concurreren de bouwstenen volop met elkaar. Naast deze sleutelgebieden worden nog vijf gebiedsuitwerkingen gemaakt van Foodvalley-Noord, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en de Veluwe. Ook hier komen verschillende – soms botsende - opgaven samen.

De ronde met de gebiedsuitwerkingen geeft een eerste indruk van hoe de principes werken en welke (noodzakelijke) afwegingen dat vraagt. Specifieke locaties en onder welke randvoorwaarden op die locaties gebouwd kan worden, rollen daar nog niet uit. Het gaat om een impressie van hoe de gebieden eruit kunnen gaan zien. Deze uitwerking is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de samenhangende afwegingen en keuzes.

Door opgaven en ontwerpprincipes te combineren, kunnen we meer rendement halen uit maatschappelijke investeringen en kunnen meerdere maatschappelijke doelen gelijktijdig worden gediend. Een mooi voorbeeld hiervan in de regio is het Ruimte voor de Rivier-programma: de veiligheidsopgave was de aanleiding, de vernieuwing van het rivierengebied is het resultaat. Wat begon als een waterveiligheidsmaatregel, heeft juist ook vanwege de opdracht om daarnaast ook ruimtelijke kwaliteit centraal te stellen - geleid tot een mooier rivierengebied met hogere natuurwaarden en volop recreatiemogelijkheden.

Dat is ook de insteek voor onze verstedelijkings-strategie. De investeringen die hier gedaan (moeten) worden, zorgen voor versterking van de groene metropool. Zo leidt verstedelijking tot meer banen, betere toegankelijkheid tot groen, stimuleren van het OV, fietsen en wandelen. Door te kiezen voor een fors programma in de sleutelgebieden en in bestaande kernen en wijken, blijft op veel andere plekken in de regio de natuur behouden en wordt de structuur versterkt.

De combinatie van bestaande stad gekoppeld aan (her)ontwikkeling en een inzet op vitaliteit in de kernen zorgt voor een gezondere leefomgeving en de gewenste differentiatie in de bestaande en nieuwe wijken.
De uitkomsten van de gebiedsuitwerkingen zijn een belangrijk vertrekpunt voor vervolguitwerking in de komende jaren. Op de korte termijn zijn ze het vertrekpunt voor het opstellen van een regionale uitvoerings- en investeringsagenda en het verstedelijkingsakkoord.

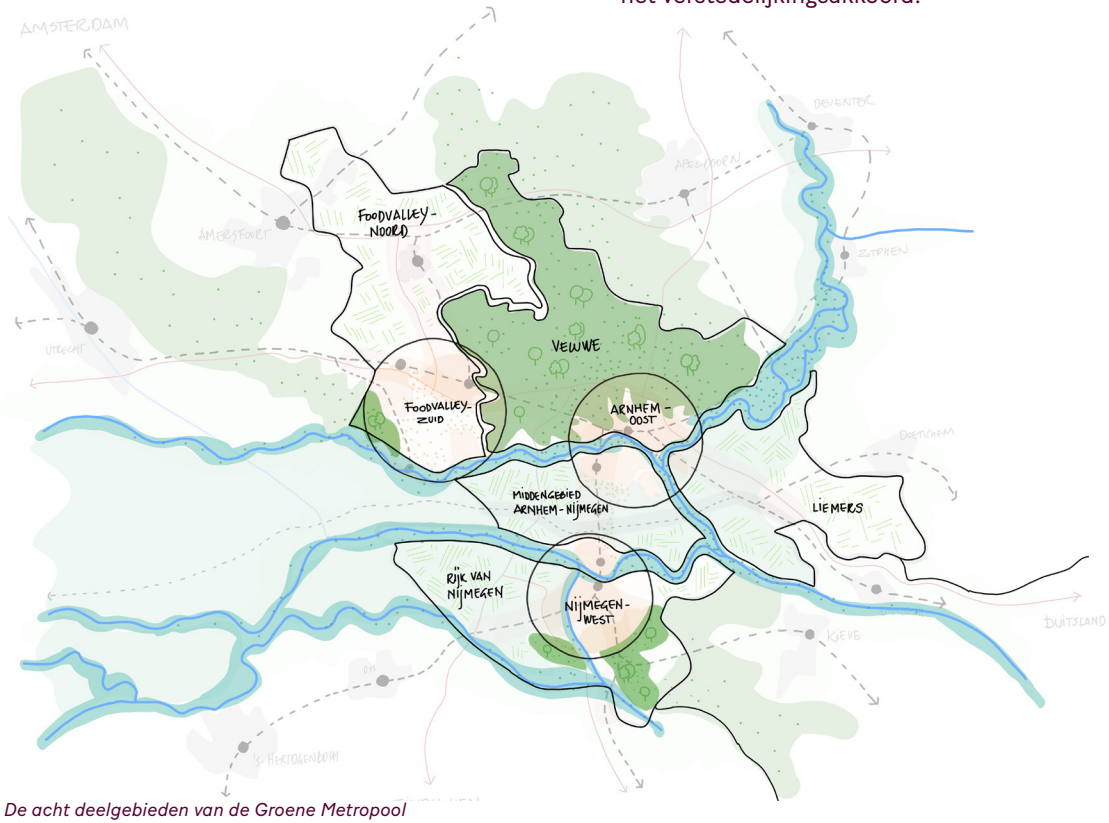

De acht deelgebieden van de Groene Metropool

Arnhem-Oost

Gebiedsuitwerking volgt in juli.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool
Arnhem en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in de regio. Daarbinnen vormt Arnhem-Oost (Arnhem Centraal - Spoorknoop - Station Presikhaaf - Spooremplacement) de poort van de Groene Metropool op de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. De reden om binnen het verstedelijkingsconcept dieper op dit gebied in te zoomen heeft te maken met de stapeling van opgaven in dit gebied. Enerzijds ligt de spoorzone centraal op de internationale corridor en sluit dit aan op (inter)nationale ambities, anderzijds beperkt het de stad ook om andere ambities waar te kunnen maken die van groot belang zijn voor stad en regio. In potentie kan hier een fors woningbouwprogramma gerealiseerd worden als de locatie vrijkomt en de randvoorwaarden op orde komen. Het stadsdeel ligt dicht bij de binnenstad, er zijn mogelijkheden om het gebied beter te ontsluiten en het landschap is binnen handbereik, zowel de uitlopers van de Veluwe als de uiterwaarden van de IJssel en Stadsblokken Meinerswijk. Daarnaast liggen er twee belangrijke hotspots in het gebied: de Kenniscampus regio Arnhem en het IPKW.

Beoogd programma
Het woningbouwprogramma voor dit gebied heeft een potentie van circa 8.000 tot 10.000 woningen. Dat zijn de woningen uit de planmonitor en een aanvullend deel volgend uit dit verstedelijkingsconcept. Het genoemde aantal is aanvullend op de lopende planontwikkeling: AKZO en omgeving, Melkfabriek / Fluvium / Rijnwijk en verschillende locaties in Presikhaaf. Belangrijk hierbij is de ontwikkeling van station Arnhem-Oost, het spoorpark Arnhem-Oost als verbinding tussen stadsdelen en de verdere ontwikkeling van een sterk cluster rondom het energieprofiel met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe haven en de kennisas op Het Broek. Dat draagt bij aan een kwaliteitsimpuls op bestaande werkgebieden en de Arnhemse mix.

Leefomgeving
In de verstedelijkingsstrategie streven we naar het ontwikkelen van een groen raamwerk met groen in en rond het stedelijk gebied. Met het toevoegen van Spoorpark Arnhem-Oost (ca 70 ha) wordt een sterk versteend deel van de stad vergroend en wordt een parkverbinding gelegd tussen de Veluwe en de Rivierklimaatparken aan de IJssel en de Rijn. Met deze verbinding bevorderen we de biodiversiteit in de stad, gaan we hittestress tegen (Hotspot Rijnpark/'t Broek) en creëren we een gezonde en aantrekkelijk plek voor sport, ontspanning en ontmoeting. Met groei en verdichting binnen de bestaande stad blijft het landschap rondom het stedelijk gebied zoveel mogelijk intact.

Wonen
Arnhem-Oost biedt kansen om 8.000 tot 10.000 woningen toe te voegen aan de planvoorraad van Arnhem. Daarvan is 50% voorzien in de categorie betaalbare woningen, waarvan 30% in de categorie sociale huur. De ontwikkeling van deze gemengde wijken maakt het mogelijk om nieuwe doelgroepen in Arnhem-Oost aan te trekken, waaronder studenten, starters, stedelijke gezinnen en mogelijk ook senioren en expats. Met de pilot Flex/Tijdelijk Wonen wordt bovendien ingezet op tijdelijke woonconcepten. Daarnaast heeft de toevoeging aan de woningvoorraad als belangrijk doel om doorstroming te bevorderen in de bestaande wijken in Arnhem-Oost, zodat er meer balans ontstaat tussen de vragers en dragers in de wijk. Aanvullend op Arnhem-Oost is er een aanpak gericht op leefbaarheid en veiligheid.

Mobiliteit
De bereikbaarheid van Arnhem-Oost is in potentie goed, maar staat onder druk. Enkele randvoorwaarden moeten onderzocht worden op haalbaarheid in tijd, geld en volgordelijkheid. Ten eerste gaat het om het versterken van de internationale corridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. ICE Duitsland met focus op snelheid, frequentie, en betrouwbaarheid in relatie tot Arnhem Centraal en tracékeuze Arnhem. Een tweede randvoorwaarde is de doorontwikkeling van de opgave Spoorzone Arnhem-Oost (Spoorknoop

– station Presikhaaf – Spooremplacement - station Arnhem-Oost). Daarbij moet voorkomen worden dat er afwenteling van de vervoersvraag voor de Spoorzone Arnhem-Oost op het hoofdwegennet (A12 / A50 / A15) plaatsvindt. Daarvoor wordt ingezet op optimale benutting en verbetering van het openbaar vervoer en het stedelijk netwerk (onder meer met hubs, Trolley 2.0, fietsen, deelconcepten en MaaS). Ten derde is het van belang dat de bestaande fiets- en looproutes die de Rijn kruisen worden verbeterd en dat er twee nieuwe routes worden onderzocht, onder andere Arnhem-Oost/Malburgen. Tot slot is het benutten van capaciteit op het hoofdspoor voor personenvervoer een randvoorwaarde.

Economie

Voor economie staat het versterken en uitbouwen van de HotSpotEnergy-strategie en de campusontwikkeling in Arnhem met Arnhems Buiten, de kennisas tussen Kenniscampus regio Arnhem en het Energiecluster op IPKW/Nieuwe Haven centraal. Daarmee versterkt Arnhem de unieke positie van de Groene Metropool op het thema Energy. Ook hier gelden meerdere randvoorwaarden. Voor het versterken van het ecosysteem is het allereerst van belang om ketens te sluiten tussen kennis en het MKB in het stedelijke innovatiemilieu op de kennisas en het verdichten van bestaande bedrijventerreinen

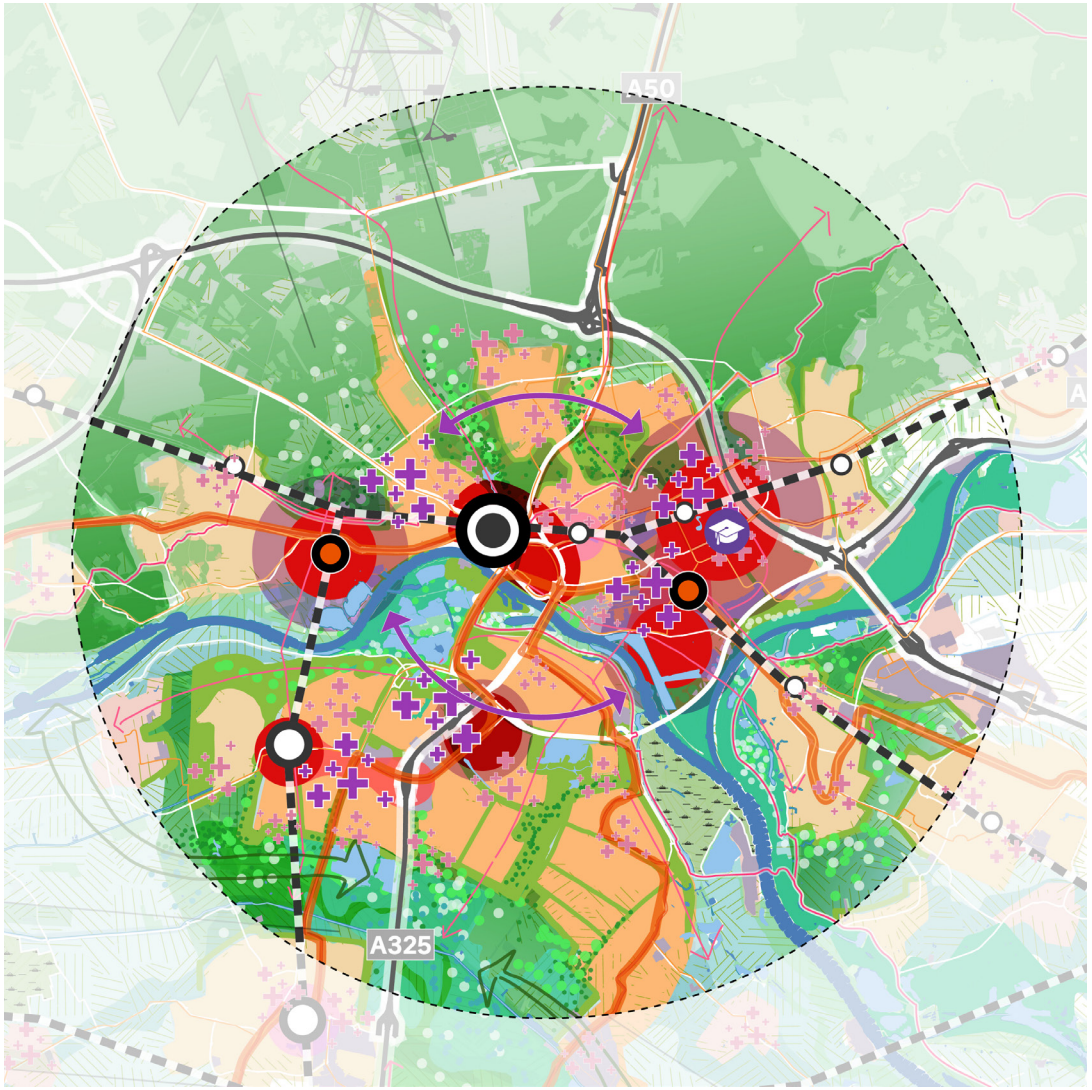

Sleutelgebied Arnhem-Oost. Voor de legenda, zie p. 17

te onderzoeken. Ten tweede is het opgave om schuifruimte voor milieuhinderlijke bedrijvigheid waar mogelijk op te lossen binnen de bestaande stad en anders in te zetten op slimme clustering met geschikte locaties in de regio. Daarnaast is het ook van belang om het vestigingsklimaat voor zakelijke dienstverlening (ICE Duitsland), toerisme, cultuur en creatieve industrie uit te bouwen. Tot slot is het randvoorwaardelijk dat er wordt ingezet op voldoende aanbod van banen, passend bij de sociaaleconomische structuur van de stad en Arnhem-Oost in het bijzonder.

Dilemma's, kansen en risico's
Om deze ontwikkeling voor Arnhem én voor de regio voor elkaar te krijgen, worden de volgende onderdelen onderzocht en in de tijd gezet. Het gaat hier uitdrukkelijk om een onderzoeksagenda en nog niet om keuzes van wat kan en nodig is:

- Kan de goederencorridor over Arnhem aangepast worden? Dat is nu een (regionaal) knelpunt voor de groei van economisch personenvervoer en ICE internationaal.
- Kan de aanpak van het spoordossier versneld worden? Aanpak van het spoor levert middenin de stad ontwikkelruimte op voor wonen, sociaal programma, klimaat en economie in de spoorzone. Die ruimte is gewenst, maar wat is de volgordelijkheid en wie staat hiervoor aan de lat? Het verwijderen van het binnenstedelijk spooremplacement kan een substantieel aandeel woningen in de versnelling brengen.

Ambitieagenda Spoorzone Arnhem-Oost
We werken samen met het Rijk aan het versterken van de leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid in Arnhem-Oost. Daarbij streven we naar het vergroten van de ruimtelijke samenhang tussen de wijken door zoveel mogelijk bestaande infrastructurele barrières op te heffen. Tegelijkertijd leiden we het onderzoek naar de 'spoorse' opgave in de Spoorzone Arnhem-Oost, waarbij Station Presikhaaf, de spoorknoop, een nieuw station Arnhem-Oost en de herontwikkeling van het spooremplacement worden meegenomen. Niet alleen de bereikbaarheid maar ook de kwalitatieve inpassing in de leefomgeving betrekken we hierbij. Zo wordt ook het nieuwe spoorpark Arnhem-Oost gerealiseerd, dat de verschillende deelgebieden met elkaar verbindt en bijdraagt aan een gezonde ontwikkeling van dit stadsdeel.

Samen met onderzoeksinstellingen wordt gewerkt aan de Kenniscampus regio Arnhem als vitaal, levendig en gemengd cluster van onderwijs en innovatie. We zorgen samen met de Kenniscampus, de campus IPKW in samenhang met de Nieuwe Haven en de kennisas op Het Broek voor een sterk cluster rondom het energieprofiel. Hiermee werken we aan de kwaliteitsimpuls op de bestaande werkgebieden en geven ruimte aan de Arnhemse mix. Daarnaast ontwikkelen we multifunctionele stedenbouwkundige concepten, die tevens bijdragen aan de gewenste Arnhemse mix (wonen/ werken/voorzieningen) en die gebruik maken van duurzame vormen van mobiliteit. De maatschappelijke functies groeien zo mee met de demografische ontwikkeling van het gebied.
Tot slot zorgen we voor ruimte voor flexwonen en tijdelijke woonconcepten.

Tijdlijn tot 2040

Arnhem bouwt tot 2030 ca. 7.000 woningen in de verschillende versnellingslocaties zoals in Arnhem-West, Centrum-Oost met het Coberco-terrein en Schuytgraaf. Met o.a. de ontwikkeling rondom Kronenburg wordt aan de gewenste overprogrammering van de planvoorraad gewerkt. In kader van de Woondeal wordt samengewerkt op de verschillende locaties om de realisatie te versnellen. Voor de periode na 2030 heeft Arnhem de opgave nog 7.000 tot 9.000 woningen te programmeren tot 2040. De Spoorzone in Arnhem-Oost geeft in belangrijke mate invulling aan deze behoefte. Om deze ambitie waar te maken moet al op korte termijn begonnen worden met de planvorming om te komen tot de gewenste aanvulling in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

Korte termijn: versterken van Arnhem-Oost
De strategie op korte termijn is gericht op het versterken van het vestigingsklimaat en leefbaarheid van Arnhem-Oost. In kader van de nationale aanpak leefbaarheid en veiligheid wordt gestart met een wijkgericht programma voor vijf wijken in Arnhem-Oost (Geitenkamp, Klarenbeek, Presikhaaf, 't Broek en Malburgen).

Met de HotSpot-Energy strategie worden wordt in samenwerking met de partners van de KennisCampus regio Arnhem enerzijds en IPKW anderzijds om tot de versterking van deze campussen te komen. O.a. met Connectr Energy Innovation Lab wordt een plek gecreëerd waar studenten, onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers samenwerken om innovaties in de duurzame energiesector te versnellen. Ook de Nieuwe Haven biedt ruimte voor watergebonden bedrijvigheid passend bij het Energy-profiel, en de verstedelijkingsambities van de stad.
Met de vervoerspartijen wordt samengewerkt om de bereikbaarheid van de campussen te optimaliseren en de hub-functie van station Presikhaaf te versterken.
Op het voormalige AKZO-terrein wordt een ROC-campus ontwikkeld in combinatie met herontwikkeling naar woningbouw. In Presikhaaf wordt, in samenwerking met de corporaties, gewerkt aan een ambitieagenda om te komen tot een aanpak om de fysieke leefomgeving, renovatie en verdichtingskansen. Ook het Gashouderskwartier aan de Westervoortse dijk wordt op korte termijn gerealiseerd. En op het Merwede-terrein is de pilot Flex-wonen gestart om tijdelijk bijzondere doelgroepen te huisvesten.

Middellange termijn: versnellen verstedelijking
Naast het versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van Arnhem-Oost zijn er verschillende versnellingsopgaves in kader van de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool.

- Vergroenen en verbinden van Arnhem-Oost met de Veluwezoom en de verschillende (klimaat-) parken door o.a. barrières op te heffen en de ontwikkelstrategie voor het Spoorpark op te stellen. Investeringen in een gezonde leefomgeving (beperken en voorkomen van milieuhinder en in Rijnkruisende verbindingen voor de fiets- en loopverbindingen van en naar dit stadsdeel zijn cruciaal.
- Verdichting versnelt de vergroeningsopgave; de verschillende verstedelijkingslocaties in de spoorzone kunnen worden ontwikkeld mits knelpunten t.a.v. milieuhinder, duurzame mobiliteit en betaalbaarheid (onrendable toppen) worden opgelost. Hiermee worden ook de klimaat- en vergroeningsdoelen meegenomen in de gebiedsontwikkeling.
- Strategische aanpak voor verdichting van binnenstedelijke bedrijventerreinen zoals Het Broek gericht op efficiënt en aantrekkelijk ruimtegebruik, het ontwikkelen van ketens tussen de campussen en het MKB, creëren van plekken van interactie en ontmoeting en draagvlak voor andere vormen van mobiliteit. Verdichting biedt de mogelijkheid om ruimte te maken voor bedrijfsverplaatsing binnen de stad.

Lange termijn: transformeren
Een belangrijke randvoorwaarde om de potentie van de spoorzone en de kans om opnieuw trots te zijn op Arnhem-Oost vormt de integrale aanpak van het spoor. Door de positie van Arnhem op het ICE-netwerk te versterken vormt Arnhem-Centraal de poort van de Groene Metropool van en naar het internationaal economisch netwerk. Het vormt hiermee een belangrijke bouwsteen voor het vestigingsklimaat van de regio. Belangrijke samenhangende opgaven hierbij zijn de noodzakelijke upgrade van (campus-) station Presikhaaf, het gewenste station Arnhem-Oost als toekomstige hub in het hart van Arnhem-Oost, de kwalitatieve inpassing van spoorknoop en -tracé zodat de barrièrewerking verminderd en een spoorpark kan worden gerealiseerd en het komen tot een duurzame oplossing ten aanzien van het binnenstedelijk gelegen spooremplacement Arnhem-Oost. Dit samenhangende pakket geeft een boost aan de leefbaarheid, vitaliteit en trots in Arnhem-Oost en biedt de markt het vertrouwen om te komen tot de gewenste investeringen in de verschillende deelgebieden. Dat vergt een lange adem en een gemeenschappelijke aanpak van Rijk en regio door de verschillende domeinen heen. Dit betekent niet wachten, maar juist versnellen in de aanpak. Met de verkenning Randstad-Arnhem-RheinRuhr (A12-) corridor, de werkafspraak Spoorzone Arnhem-Oost en de gewenste verkenning duurzame toekomst spooremplacement is een begin gemaakt.

Samenwerkingspartners (eerste concept)
Rijk en provincie: ministerie van BZK, IenW, EZK en LNV vanwege de Arnhem-Oost aanpak, de verkenningen mobiliteit en bereikbaarheid in Arnhem-Oost, de campus- en bedrijventerreinen aanpak Energy HotSpot Arnhem en biodiversiteit, stikstof en klimaatproblematiek.
Met provincie, Economic Board en groene metropoolregio AN i.s.m. KennisCampus regio Arnhem en IPKW werken aan de doorontwikkeling van EnergyHotspot Arnhem; en de verschillende deelthema's.

Foodvalley-Zuid

Eerste sessies hebben plaatsgevonden met ambtenaren en bestuurders.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool

Het sleutelgebied Foodvalley-Zuid heeft een bijzondere positie binnen de Groene Metropool. Foodvalley-Zuid is een polycentrisch stedelijk gebied met een grote verscheidenheid aan woonmilieus rondom het Binnenveld1. De vijf, nagenoeg aaneengesloten, kernen rondom dit gebied hebben nu ruim 200.000 inwoners. Er is een aantrekkelijke, beginnende stedelijkheid te zien die verder vorm gaat krijgen. De Foodsector in dit sleutelgebied is vooral zichtbaar door innovatieve en kennisgerichte instellingen en bedrijven rondom Wageningen Universiteit & Research. Bovenal is Foodvalley-Zuid omzoomd door drie grote landschappen: de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en het Rivierengebied.
In dit gebied liggen grote kansen en uitdagingen om een schaalsprong te maken. Meer landschap, meer economische impact en meer stad, waarbij maximaal gebruik kan worden gemaakt van de ligging aan de A12-corridor met twee intercitystations. De nabijheid van de Randstad heeft daarbij een grote impact op het sleutelgebied.

Beoogd programma

Het gebied bevat in fysieke zin de groene binnenruimte (het Binnenveld) en de stedelijke ring van Veenendaal, Ede-Stad, Bennekom, Wageningen en Rhenen. Tot en met 2040 is er een vraag naar 40.000 woningen in Foodvalley, waarvan een aanzienlijk deel zal landen in dit sleutelgebied. Concreet betekent dit er vier gemeenten en twee provincies zijn betrokken. Er is op alle bouwstenen een schaalsprong nodig. Hiervoor is een integrale ruimtelijke aanpak van dit gebied en een stevige bestuurlijke samenwerking een voorwaarde voor succes.

Leefomgeving

De contramal van het bestaand stedelijk gebied (inclusief het Binnenveld) kent een belangrijke natuur en landbouwidentiteit. Het gebied is daarnaast een belangrijk uitloopgebied voor de kernen rondom. Hiervoor kan het gebied, direct nabij de te realiseren woningen, nog meer toegankelijk en doorgankelijk worden gemaakt om zo te gaan functioneren als landschapspark. Ook de randen van het Binnenveld spelen een rol in het beter verbinden van stad en buitengebied, waarvoor de aantrekkelijkheid van de randen nog wel een randvoorwaarde is. Daarnaast zijn de randen van belang voor het verminderen van recreatiedruk op de centraal gelegen natuur, met name wanneer dagrecreatie wordt toegevoegd. Voor de natuur, specifiek voor de uitwisseling van soorten, heeft het gebied versterking nodig op stevige verbindingen met het omliggende landschappen en natuurwaarden. Ook bodemdaling is een aandachtspunt in dit gebied. Voor de aanwezige landbouw ligt er een opgave om te verduurzamen en meer te richten op in- en omliggende natuurwaarden. Dat geldt meer specifiek voor de stikstofdepositie. Voor het realiseren van bovenstaande ambities is het opstellen van een gezamenlijke visie op het Binnenveld en de randen de eerste stap.
Tot slot is voor het voor de bouwsteen leefomgeving – in het kader van een groen raamwerk in de bestaande stad – van belang dat vergroening naast het toevoegen van woon- en werklocaties een belangrijk doel vormt.

Wonen

De bouwsteen wonen is de drijvende kracht achter de verstedelijkingsstrategie. De vraag naar 40.000 nieuwe woningen in Foodvalley met de ambitie om zoveel mogelijk binnenstedelijk te realiseren betekent dat er ingezet moet worden op verdichting. Rondom stations en centra en transformatie van bestaande verouderde bedrijventerreinen. De huidige opzet van de kernen biedt hiervoor goede kansen. Het toevoegen van nieuwe woningen draagt bij aan een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de woningmarkt, waarbij de primaire focus ligt op woningzoekenden die een binding hebben met onze regio.

[1] De groene binnenruimte omvat onder andere de Natura2000-gebieden de Hel, de Blauwe Hel, de hooilanden, de agrarische gebieden en de groene wiggen tussen de kernen. In dit concept wordt dit gehele gebied 'Het Binnenveld' genoemd.

Dit sleutelgebied is bijzonder omdat het bestaat uit vijf kernen die heel verschillend zijn qua omvang en ook omdat er in dit sleutelgebied geen grote stad aanwezig is. Een aantal van deze kernen zal nog flink gaan doorgroeien en met elkaar zullen deze kernen straks bieden wat je op andere plekken juist in grote steden vindt. Dat betekent dat er een schaalsprong nodig is, maar ook dat er eerder moet worden overgestapt op uitbreiding. Ook buiten de bestaande kernen zullen locaties in aanmerking komen om te groeien. Hierbij is het de opgave deze zo goed mogelijk binnen de principes van de strategie te ontwikkelen.
De vraag die voorligt is hoe de voorbereiding op een schaalsprong zo goed mogelijk kan plaats vinden en hoe je met een aantal kernen samen 'stad' kunt zijn. Wat is daar voor nodig?

Mobiliteit

Een cultuuromslag in onze mobiliteit is randvoorwaardelijk voor de ambities zoals opgenomen in het verstedelijkingsconcept. Inwoners van Foodvalley-Zuid zullen nog vaker dan nu gebruik gaan maken van de fiets, het openbaar vervoer of andere vormen van slimme en schone mobiliteit. Dat elke woning een auto voor de deur heeft, is zeker bij inbreiding niet langer realistisch. Vanuit de huidige situatie, die sterk gebaseerd is op automobiliteit, is dit een forse opgave. We zetten in op het vasthouden

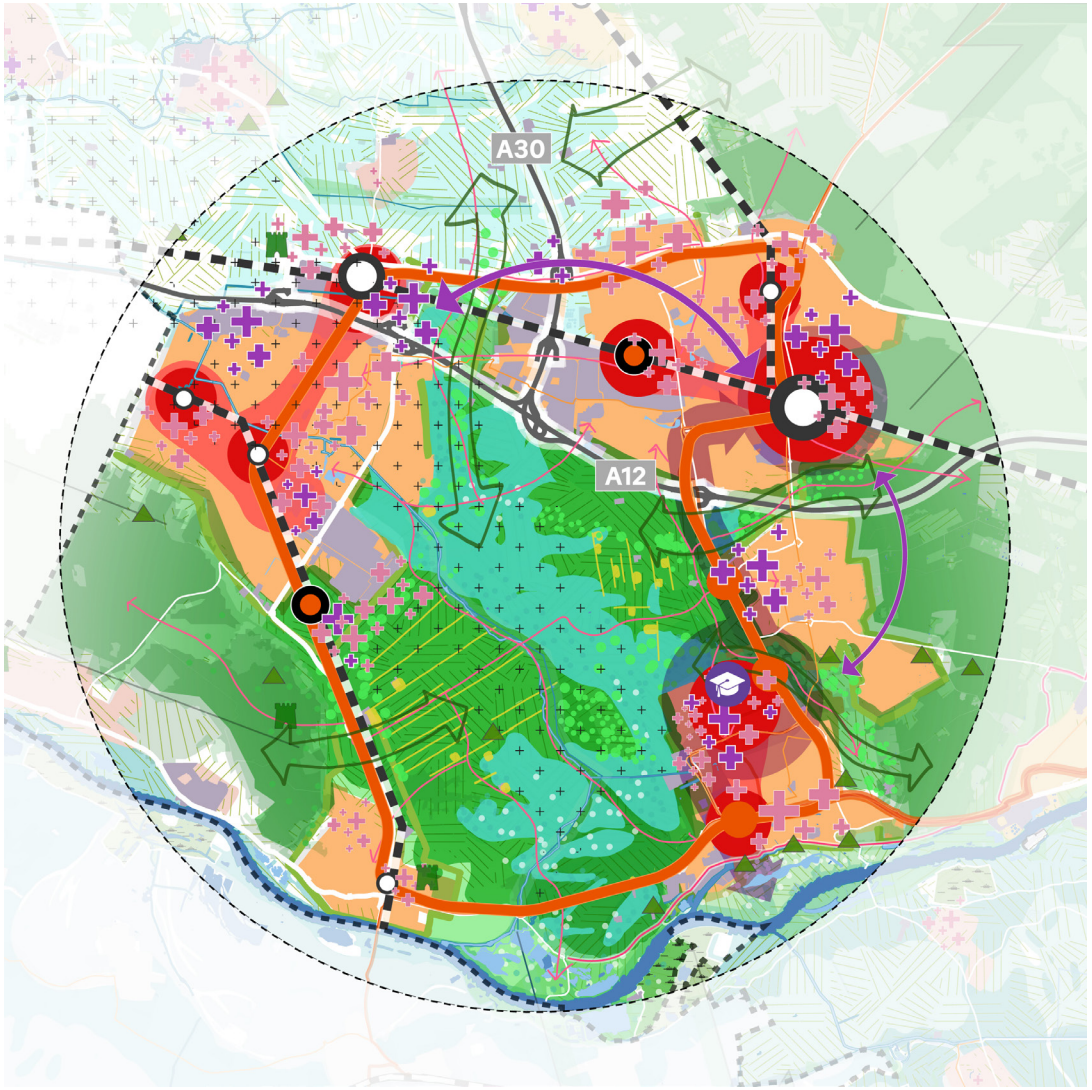

Sleutelgebied Foodvalley-Zuid. Voor de legenda, zie p. 17

en waar mogelijk versterken van onze goede positie op diverse landelijke netwerken (spoor en snelweg). Bij een aantrekkelijk vestigingsklimaat hoort een hoogwaardige OV-ontsluiting rondom het Binnenveld. Dat is nodig voor zowel wonen, werken als recreëren. Dit vraagt om een nadere verkenning, maar bovenal grensontkennende samenwerking tussen concessiehouders.
Ter illustratie: op dit moment zijn er drie concessiehouders actief in dit sleutelgebied.

Voor toekomstige ontwikkelingen is het verkennen van nieuwe stationslocaties / haltes (mobiliteitshubs) vereist. Ook is het nodig te verkennen welke hoogwaardige fietsverbindingen en OV noodzakelijk zijn om toe te voegen op de beschikbare auto-infrastructuur. De ontsluiting tussen de verschillende kernen leidt tot een minder stijgende of zelfs lagere automobiliteit en een hogere omgevingskwaliteit, zowel ruimtelijk als qua gezondheid. Ongewenste mobiliteit in het Binnenveld terugdringen!
Tot slot is de uitvoering van reeds geplande infrastructurele projecten, zoals de verbreding van de Rijnbrug, randvoorwaardelijk.

Economie
De economische focus van Foodvalley-Zuid ligt bij Foodsector en ICT-sector. Bij locatieontwikkeling dient de kracht van de Kennisas en de campussen WUR (Wageningen), Business & Science Park (Wageningen), WFC (Ede) en ICT Campus (Veenendaal) benut en versterkt te worden voor het realiseren van een goed vestigingsklimaat voor zowel (nieuwe) inwoners als bedrijven/ organisaties. Het primaire ontwikkelgebied voor de innovatieve Foodsector zien we als een bredere strook langs de Kennisas. De regio Foodvalley richt zich hierbij vooral op innovaties en verduurzaming van de Foodsector. We versterken de innovatieve Foodsector zowel met kennis als praktijk. Voor de versterking van de praktijk kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de inzet van vrijkomende agrarische bebouwing.

Ter versterking van het ecosysteem is er een onderzoeksvraag naar nieuwe werklocaties, optimale benutting van bestaande werklocaties en het uitvinden van nieuwe vormen van woon-werkmilieus, die relevant zijn voor dit sleutelgebied.

Gezien de ruimtevraag voor woon- en werklocaties zijn er opgaven en randvoorwaarden voor het intensiveren en transformeren. Zowel voor het regionale ondernemerschap als de onderscheidende Foodsector gaan we op zoek naar oplossingen voor het intensiveren op bestaande bedrijventerreinen. Hierbij wordt meer gewerkt met een stevig profiel per bedrijventerrein (bijvoorbeeld de WUR-campus, Business & Sciencepark Wageningen en de ontwikkeling van het Business & Foodpark en de ICT-campus).
Om transformatie mogelijk te maken is het noodzakelijk om deze opgave prioriteit te geven en regionaal afspraken te maken. Hierdoor ontstaat schuifruimte die nodig is voor de benodigde bedrijfsverplaatsingen. Op dit moment zijn enkele industriële vestigingslocaties van regionaal belang. Deze locaties zorgen echter ook regelmatig voor overlast en beperken de inbreidingsmogelijkheden. Per locatie moet een afweging gemaakt worden hoe hiermee omgegaan kan worden (uitplaatsen kan lokaal een positieve impact hebben, maar regionaal juist een groot negatief effect). Hierbij is ook de inzet op transformatie naar circulaire bedrijfsprocessen nodig, waardoor overlast hoe dan ook beperkt wordt.

Dilemma's en afwegingen
- Zoeken naar lokale kracht (kennis van gebied en opgave) die gesteund moet worden om schaalsprong te koppelen en omvang opgave aan te kunnen, met behoud van lokaal niveau.
- Welke nieuwe vorm van (bestuurlijke) samenwerking is nodig? Werken over grenzen en werken met integrale budgetten in plaats van sectorale c.q. lokale budgetten.
- Onderdeel hierbij is ook welke instrumenten en ondersteuning er nodig zijn. Capaciteit en expertise is zeker in dit sleutelgebied een knelpunt, maar ook het kunnen beschikken over voldoende middelen.
  Het maken van samenwerkingsafspraken, zoals bij economie, is cruciaal. Inzet van

het juridisch grondinstrumentarium kan binnen het sleutelgebied nog versterkt worden. Tot slot kunnen door samen te werken tussen de gemeenten en andere organisaties schaalvoordelen en daarmee versnellingsmogelijkheden worden gecreëerd.
- De Regio Foodvalley heeft eigen ambities als een kennisregio. Centraal staat de groei van kennisecosystemen op een aantal hotspots. Dit krijgt ook prioriteit in RPW's.
- Ander belangrijk aandachtsveld is om de ontwikkeling van de werklocaties (RPW) te verduurzamen, klimaat neutraal, bio-divers en toekomstbestendig te maken. Ook dit wordt vastgelegd in de RPW's.
- Inbreiden versus uitbreiden: snelheid en financiering dilemma's, maar ook welke woonkwaliteit willen we realiseren? In Foodvalley-Zuid moet sprake blijven van een ontspannen groene leefomgeving met een menselijke maat, waar door nieuwe stedelijkheid meer mensen van kunnen genieten. Ook de betaalbaarheid staat onder druk, juist bij inbreidingslocaties. Hiervoor is gerichte financiële ondersteuning nodig.
- In dit polycentrische stedelijk gebied zijn mogelijk kansen om specifieke stedelijke voorzieningen (onderwijs, sport/recreatie, cultuur) toe te voegen, welke voorzieningen zich hiervoor lenen moet onderzocht worden;
- Gezamenlijk beeld voor het Binnenveld. Dit vraagt keuzes om de druk niet te veel op dit gebied op te voeren en afspraken om de contouren gezamenlijk te definiëren en te bewaken. Hierbij is het balanceren tussen de verschillende opgaven, zoals verduurzaming van landbouw, natuurversterking, de energietransitie, ruimte voor klimaatadaptatie, recreatie, et cetera.
- Klimaatadaptatie en het goed omgaan met de natuurlijke watersystemen vraagt in dit sleutelgebied op veel locaties maatwerk. Dit komt door de relatief lage ligging van het hele gebied en de grote lokale verschillen in het watersysteem. De Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug hebben veel impact. Concreet betekent dit dat met name uitbreidingen op een goede manier in het natuurlijk systeem moeten worden ingepast. De eerste stap is dan ook om vanuit dit systeem de randvoorwaarden gezamenlijk te bepalen.
- Een nog te maken afweging is de mate van te delen voorzieningen binnen dit sleutelgebied.

Tijdlijn tot 2040

Korte termijn
De korte termijn is gericht op het verder verkennen van onderzoeksvragen, het verder in beeld brengen van afhankelijkheden en waar nodig oplossingsrichtingen. Daarnaast zal de bereidheid tot samenwerking en vervolgens het opzetten van deze samenwerking meer vorm moeten krijgen.

Middellange termijn
Op de middellange termijn is er volop inzet op inbreiding, conform de ambitie om de nieuw te realiseren woningen zoveel mogelijk binnenstedelijk in te passen. Ook de intensivering op bestaande bedrijventerreinen moet vorm krijgen. Tot slot zal de modaliteitsshift gemaakt worden door onder andere het realiseren van ontsluitingen voor duurzame mobiliteit (fiets- en OV-infrastructuur).

Langere termijn - maar na de korte termijn wel mee starten
Deze regio heeft ook behoefte aan uitbreidingsplekken voor verstedelijking. De beschikbare ruimte is beperkt. Daarom is het wel van belang om zo snel mogelijk te starten met de eerste voorbereidingen. Met name het neerzetten van randvoorwaarden, zoals de visie op het Binnenveld, is belangrijk. Juist ook om de aanwezige kwaliteit te bewaken en waar nodig te versterken.

Samenwerkingspartners
Gemeente Veenendaal, Gemeente Ede, Gemeente Wageningen, Gemeente Rhenen
Provincie Gelderland, Provincie Utrecht
Waterschap Vallei en Veluwe
Min LNV, Min BZK, Min EZK, Min I&W
Onderwijsinstelling WUR, CHE, AERES groep
Grondeigenaren institutioneel en particulier

Nijmegen-West

Eerste sessie heeft plaatsgevonden met Nijmegen en omliggende gemeenten.

Positionering van het sleutelgebied in de Groene Metropool
Nijmegen en omgeving is één van de 'polycentrische polen' in het verstedelijkingsconcept. De opgave die Nijmegen-West heeft in de Groene Metropool is om nog meer dan nu al het geval is, aanjager te zijn van economische groei. De verwevenheid van wonen, werken en voorzieningen (o.a. kennisinstellingen) moet zorgen voor een ondernemend ecosysteem op Health/High Tech/MKB dat versterkend werkt in de regio. Door de goede verbinding met de andere polen en met de kernen om Nijmegen heen ontstaat een stevig netwerk. Binnen het sleutelgebied bevinden zich de belangrijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de NOVI en de Woondeal: Stationsomgeving en de Kanaalzone-Zuid (inclusief Winkelsteeg) en de verstedelijkingscorridor naar Beuningen, Wijchen en Malden. Het studiegebied voor het sleutelgebied Nijmegen-West omhelst de ontwikkelingen in de stad Nijmegen en de omliggende kernen Weurt-Beuningen, Wijchen, Malden.

Beoogd programma
Nijmegen staat landelijk in de top drie regio's met het hoogste percentage woningtekort. Met de ontwikkeling van onder andere Nijmegen-West moet daar verandering in komen en het tekort worden ingelopen. In Nijmegen-West vindt een groei wonen en van werkgelegenheid plaats tot 2040.

De ruimte die nodig is voor de extra woningen en banen wordt gevonden in de gebieden Waalsprong, Waalfront, Centrum / Stationsomgeving, Kanaalzone-Zuid en Heyendaal en als het om werk gaat in de sectoren Health en Hightech. Cruciaal is de verbinding met campus Heyendaal en de transformatie van de gebieden Centrum / Stationsomgeving en Kanaalzone-Zuid. Hier zal een transformatie plaatsvinden naar wonen en werken en wordt een vitaal stadsdeel gebouwd dat zorgt dat aanwezige barrières worden geslecht zoals die er zijn bij het station en de Kanaalzone. Samenwerking tussen de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen en Nijmegen kan in de zone ten westen van de A73 leiden tot versterking van het landschap en biedt bewoners een aantrekkelijk uitloopgebied. Het versterken van de HOV-verbindingen en de realisatie van hubs aan de randen van de stad op het grensvlak van de gemeenten en Nijmegen met Nijmegen Centraal leidt tot een betere bereikbaarheid en de gehele regio.

Leefomgeving
In de verstedelijkingsstrategie streven we ernaar om deze groei binnen de huidige stad te laten plaatsvinden. Zo blijft het mooie landschap rondom het stedelijk gebied intact. Bovendien blijft met groei en verdichting het draagvlak voor een goed voorzieningenniveau in de stad in stand. Door functiemenging en slimme combinaties blijft de stad (en de omliggende regio) aantrekkelijk om te wonen en te verblijven. Het groen komt van buiten de stad als aders de stad in. Daarmee is er ruimte voor biodiversiteit en kunnen we de gevolgen van de klimaatverandering opvangen. Tussen de verstedelijkingsopgaven ligt er een opgave om een aantrekkelijke groene verbinding te realiseren die zich uitstrekt van de Overasseltse en Haterse vennen in Heumen tot aan de Waaluiterwaarden tussen Weurt en Beuningen. Deze groene corridor vormt het uitloopgebied van de te intensiveren gebieden in Nijmegen, Beuningen en Wijchen en Heumen.

Wonen
Binnen de groeiopgave wordt gewerkt aan gemengde wijken met een goede mix van woningtypen en woonvormen die passen bij de leefwijzen en behoeften van mensen. De Kanaalzone-Zuid biedt naast een flinke toevoeging aan de woningvoorraad van zo'n 3.000 woningen ook kansen om een stap te zetten naar een

meer vitaal en verbonden Nijmegen-West. In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. Naast de nieuwe plekken voor woningbouw versterken we de wijken rondom het kanaal met woningbouw en meer functiemenging (Neerbosch-Oost, Lindenholt, Dukenburg, Hatert). In Beuningen staan tot 2040 nog eens 2.000 woningen gepland, o.a. in de randen van Weurt en Beuningen. In Heumen worden aan het kanaal 650 woningen gepland en in het centrum van Malden circa 150 woningen tot 2030. Ook Wijchen blijft groeien.

In de kernen rondom Nijmegen ligt het accent meer op compact wonen. Aan de randen van het landschap ligt het accent juist op nieuwe woonvormen, zoals nieuwe woonboerderijen en landgoederen. Hier wordt tegelijkertijd gewerkt aan landschapsversterking en het woningbouwvraagstuk. We maken deze toekomstbestendig en maken de koppeling met vraagstukken op het terrein van welzijn, zorg, inkomen, werk, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid.

Mobiliteit

Nijmegen-West biedt volop ruimte aan voetgangers en fietsers. Met een sterk openbaar vervoer en fietsnetwerk houden we de stad en de regio leefbaar en bereikbaar. Daarnaast willen we

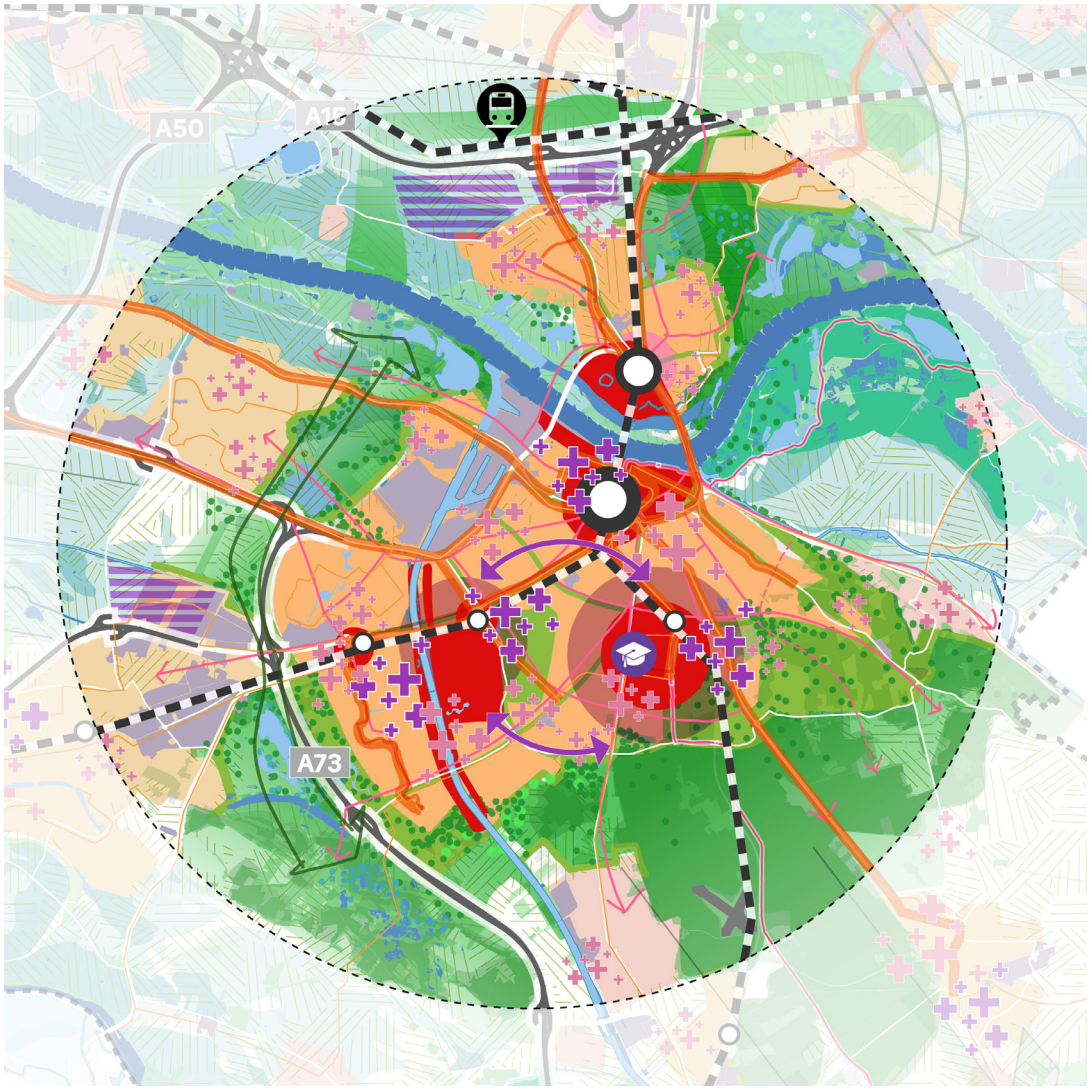

Sleutelgebied Nijmegen-West. Voor de legenda, zie p. 17

hubs ontwikkelen aan de stadsranden, zoals onder andere in de Gelderse Bereikbaarheidsvisie staat. Stedelijke verdichting met hoogbouw plannen we vooral rond de openbaar vervoersknopen. Nijmegen Centraal en station Heyendaal worden gerenoveerd en station Dukenburg is in beeld voor vernieuwing. Op deze stationslocaties streven we naar verdichting van wonen, werken, onderwijs en dienstverlening in combinatie met een multimodaal vervoersknooppunt, waarbij we de nadruk leggen op fiets- en OV-gebruik. Onderzocht moet worden of de HOV-corridor naar Druten via Beuningen, Cuijk – Wijchen – Nijmegen en Malden – Nijmegen een belangrijke rol kan spelen in de verstedelijkingsopgave.

Economie

Door de verstedelijkingsopgave worden economische kansen beter benut. De regio vormt de motor van de economische groei. We hebben economisch sterke sectoren in de stedelijke knooppunten, maar we hebben ook dringend behoefte aan meer werkgelegenheid, zowel voor hooggeschoolden als voor praktisch werkenden. Nijmegen–West investeert in uitstraling, kwaliteit en groei van de campussen, omdat de campus dé plek is voor innovatie en de plek waar nieuwe bedrijvigheid in Health en Hightech en MKB ontstaat. De benodigde ruimte voor een goed vestigingsklimaat vinden we door nieuwe werklocaties te ontwikkelen en bestaande locaties te herstructureren, te intensiveren of te transformeren. In de stationsomgeving creëren we ca. 15.000-20.000 m2 aan ruimte voor kantoren, hotels, winkels, maatschappelijke voorzieningen en een congrescentrum. Aan de westkant van station wijkt het oude UWV-kantoor voor duurzame hoogbouw met woningen en economische functies. Winkelsteeg zal als een van de belangrijke werklocaties in Nijmegen als derde brandpunt gaan functioneren. Economisch kan Winkelsteeg meer van zijn centrale ligging profiteren met een nieuwe profilering, meer gericht op functies voor én in de regio. Winkelsteeg versterkt daarmee het voorzieningenniveau in dit deel van de stad. Er wordt ingezet op meer arbeidsintensieve bedrijvigheid wat meer banen betekent voor de omliggende wijken, de stad en regio. Hierbij is het behouden en versterken van bedrijventerreinen in nabijheid van de woonwijken een belangrijke opgave. In het sleutelgebied willen we onderzoeken waar en hoeveel bedrijventerreinen er nog kunnen landen.

Dilemma's, kansen en risico's

De binnenstedelijke ontwikkeling is complex door de vaak relatief kleine plots met hoge dichtheden, complexiteit in infrastructuur, hoge tijdelijke kosten voor o.a. bouwlogistiek en de gewenste kwalitatieve parkeeroplossingen in combinatie met het aandeel betaalbare woningen. Bij binnenstedelijke ontwikkeling zijn er vaak relatief hoge verwervingskosten, omdat veel gronden al een stedelijke functie kennen, mogelijke saneringsrisico's samenhangend met eerdere economische activiteiten en eventuele hindercontouren met betrekking tot onder andere veiligheid, geluid en geur.
De opgaven op het gebied van duurzame mobiliteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie en circulair, natuurinclusief en aardgasvrij bouwen zijn aanzienlijk. Het vergt nader onderzoek hoe deze ambities haalbaar gemaakt kunnen worden. Ook de voorzieningen die nodig zijn voor sociaaleconomische versterking van de leefbaarheid vragen om extra investeringsruimte en om het slim koppelen van opgaven. Er wordt ingezet op betere verbindingen en prettigere routes voor voetgangers en fietsers. Om de wijken en het landschap beter met elkaar te verbinden zijn deze routes essentieel.

Kansen

De bevolkingssamenstelling in Nijmegen-West zal meer divers worden. Zo zal bijvoorbeeld een groot aandeel van de woningen uit het betaalbare en sociale segment bestaan. Dat is belangrijk voor de stad. Voor de binnenstedelijke inbreidingslocaties is het niet nodig om geheel nieuwe infrastructuur en voorzieningen aan te brengen. Bestaande infrastructuur en voorzieningen kunnen beter worden benut en mensen kunnen op fietsafstand alle voorzieningen in de stad bereiken. In de binnenstedelijke gebieden kan worden ingezet op leer-werkinitiatieven die mensen met afstand tot

de arbeidsmarkt een kans bieden om aan het werk te gaan. Aan de randen van de kernen rondom Nijmegen liggen kansen voor andere woonmilieus. Daarmee bieden we met elkaar een divers woonprogramma aan.

Tijdlijn tot 2040

Doorlooptijd woningbouwplannen
Nijmegen bouwt tot 2030 in de Waalsprong nog 6.000 woningen en in het Waalfront 1.500 woningen. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in die periode nog bijna 4.500 woningen.

Doorlooptijd aanvullend deel strategie
In totaal realiseren we rondom het station 2.000 nieuwe woningen. In de Kanaalzone-Zuid is ruimte voor 3.000 woningen waar zeker 15 jaar voor nodig is om tot realisatie te komen. In de wijken rondom het kanaal en in de rest van de stad is er nog capaciteit van ongeveer 4.500-7.000 woningen. De grootte van de ontwikkelgebieden biedt kansen voor verschillende woon-werkmilieus met ieder zijn eigen karakteristieken. Beuningen, Wijchen en Heumen bouwen in de periode na 2030 nog bijna 1.200 woningen.

Wat is er nodig?
In de gebiedsuitwerking van Nijmegen-West onderzoeken we de volgende keuzes als het gaat om ingrepen en investeringen.

Het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) gaat de lijn Schiphol-Nijmegen verstevigen. Daardoor rijden er meer treinen, wordt de dienstregeling betrouwbaarder en lossen we knelpunten op het spoor op. Om dit te accommoderen is een volledige renovatie van het station Nijmegen Centraal noodzakelijk naar een innovatieve hub met een hoge verblijfskwaliteit. Vooruitlopend op de verdere verstedelijking moet onderzocht worden of er een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding naar Druten/Beuningen gerealiseerd kan worden en wat dat oplevert. Ook andere HOV-corridors verdienen aandacht net als fietsroutes en een aantal andere regionale bereikbaarheidsopgaven. Tegelijkertijd zorgen de elektrificatie van de Maaslijn Nijmegen-Roermond en de renovatie van station Heyendaal voor een betere toestroom naar campus Heyendaal.

Versnellingsmogelijkheden
Versnellingsmogelijkheden zijn er in de NOVI-Woondealprojecten Stationsomgeving en Kanaalzone en in Beuningen.

Welke samenwerkingspartners zijn hiervoor nodig?
Om de plannen te realiseren, is het nodig dat het Rijk, Provincie Gelderland, NS, ProRail, het bedrijfsleven, de onderwijsinstellingen en gemeente Beuningen, Wijchen, Heumen en Nijmegen als partners optrekken. Zo komen we tegemoet aan de opgaven waar we samen voor staan in de verstedelijkingsstrategie.
Op stedelijk en (inter)nationaal schaalniveau zijn ook de Novio Tech Campus en de universiteitscampus Heyendaal belangrijke economische dragers en bieden ze kansen voor versterking van een triple helix model (samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs) gericht op innovatie.

Foodvalley-Noord

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (22/6)

Positionering van Foodvalley-Noord in de Groene Metropool
Foodvalley-Noord omvat de gemeenten Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel en het noordelijke deel van de gemeente Ede. De gemeenten Barneveld en Nijkerk overlappen met de regio Amersfoort, waar nu het Ontwikkelbeeld Amersfoort voor wordt opgesteld. Foodvalley-Noord kenmerkt zich door de aanwezigheid van de Gelderse Vallei met het Groene Valleilint en grootschalige landbouwgebieden. Ten westen ligt de stad Amersfoort, waarmee de gemeente Nijkerk sterke relaties heeft, en ten oosten grenst het gebied aan de Veluwe. Met de A1-corridor, de Valleilijn, de A30 en de A28 is Foodvalley-Noord goed verbonden in noord-zuidelijke en oost-westelijke richting. Economisch gezien heeft Foodvalley-Noord een sterke band met Foodvalley-Zuid, gezien het belang van de sector 'Food'.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving
In de Gelderse Vallei, als stroomgebied tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, kunnen waterberging (sponswerking), recreatie en natuur gecombineerd worden. Hier ligt de uitdaging om dit te ontwikkelen tot een robuust beekdallandschap in een landbouwgebied met duurzaam beekbeheer. Hier, maar ook in de flanklandbouwgebieden, speelt de landbouwtransitie. Het ontwikkelen van circulaire, natuurinclusieve landbouw binnen de randvoorwaarden van een duurzaam bodem- en watersysteem moet verder verkend worden. Ook de stikstofdepositie, nabij (Natura2000-) natuurgebieden is een aandachtspunt. Dichterbij de kernen speelt het belang van behoud en versterking van groene buffers, zodat kernen niet aan elkaar groeien. De ruimte tussen Nijkerk, Nijkerkerveen, Hoevelaken en Amersfoort is een kwetsbaar gebied, gezien de huidige versnippering. Tot slot is er ruimte nodig voor energieopwekking, waarvoor zones langs de A1 en A28 in beeld komen.

Mobiliteit
Met de A1-corridor, de A28, de A30 en de Valleilijn zijn de grotere kernen goed verbonden. Met name de verbindingen richting Amersfoort en Ede worden veel gebruikt. Barneveld heeft een grote inkomende pendel, vanwege Harselaar. Aandachtspunt is het aandeel van openbaar vervoer en (elektrische) fietsen, zowel voor bestaande kernen als potentiële nieuwe ontwikkellocaties. Een aanpak voor sluipverkeer door kernen hoort daar ook bij. Daarnaast lopen er meerdere initiatieven, zoals de verbreding van de A1, nieuwe stations als Stroe, een mogelijke railterminal en een verkenning naar een ringweg voor Barneveld. Tot slot zijn er nog knelpunten die moeten worden opgelost, zoals de aansluiting A1-A30 en knooppunt Hoevelaken.

Economie
Landbouw, specifiek de intensieve veehouderij, is een belangrijke economische drager in dit gebied en leidt tot complexe ruimtelijke opgaven. Op meerdere niveaus wordt er gewerkt aan dit thema, zoals het nationaal programma Landelijk Gebied (NP LG), de Landelijke beëindigingsregeling veehouderij (Lbv) en de Startnotitie voor het Landbouwperspectief in de Foodvalley. Met name de Lbv gaat grote gevolgen hebben voor de landbouwstructuur en vitaliteit van veedichte gebieden als Foodvalley-Noord.
Ten tweede speelt de ruimte voor bedrijventerreinen een vraagstuk. Het deelgebied levert al een fors aandeel met Harselaar en bedrijventerreinen in Nijkerk en Hoevelaken. De ruimtevraag richting 2040 moet nog verdeeld worden tussen Foodvalley-Noord en Zuid, waarbij de balans tussen woningen en banen en de clustering van bedrijventerreinen langs de A1 onderzocht moeten worden.

Wonen
De belangrijkste uitdaging voor de gebiedsuitwerking is de afstemming tussen de

verstedelijkingsstrategie en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. Hier is sprake van een nauwe vervlechting, onder meer vanwege de gezamenlijke Woondeal en afstemming over de te beleggen opgave. Daarnaast is het van belang om bij het kiezen van potentiële ontwikkellocaties de potentie van de stations en nog beschikbare ruimte in de regiokernen goed te benutten, terwijl ook de vitaliteit van lokale kernen een belangrijk aandachtspunt is.

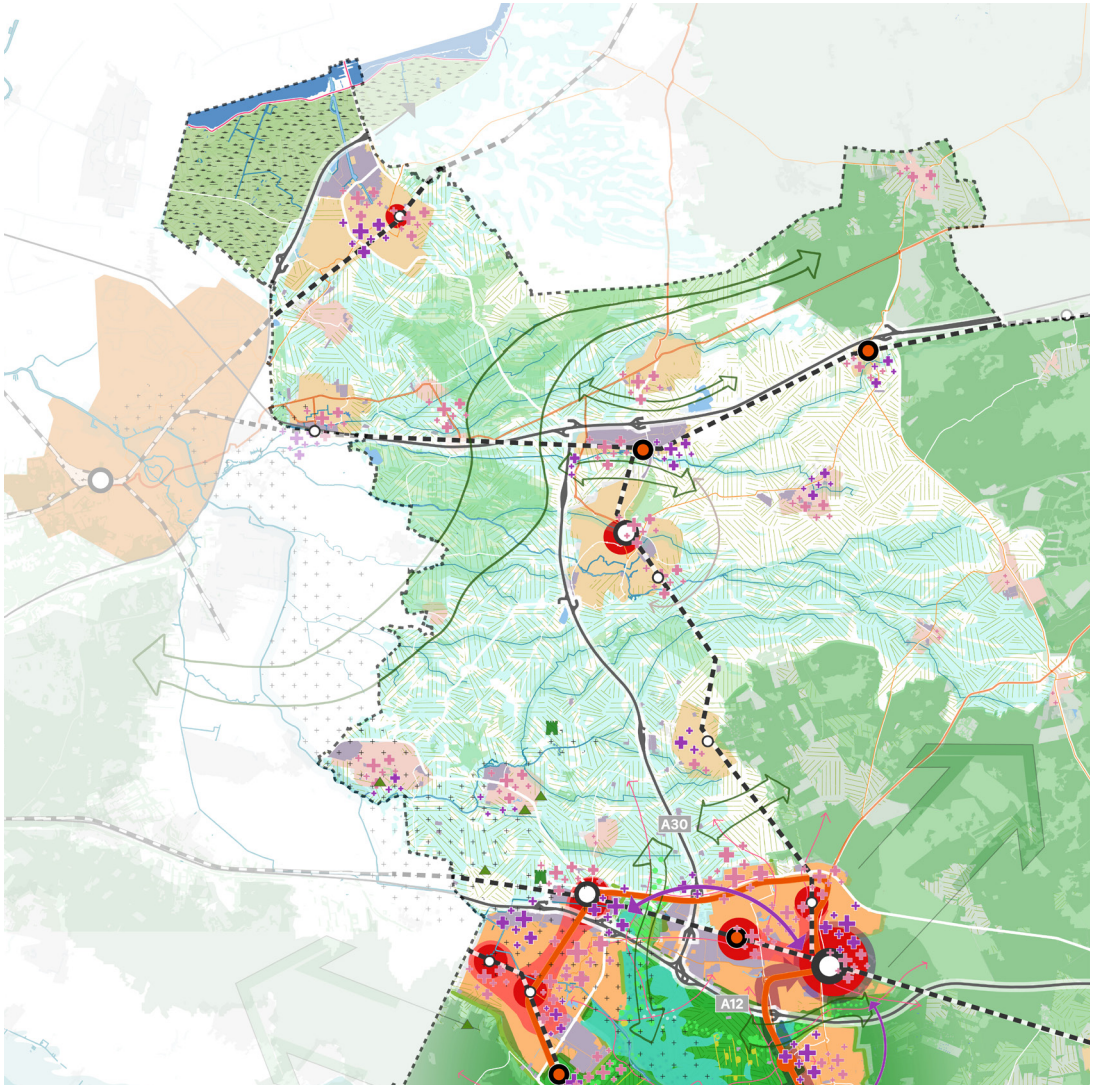

Deelgebied Foodvalley-Noord. Voor de legenda, zie p. 17

De Liemers

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Liemers in de Groene Metropool
De Liemers omvat de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, omgeven door de rivieren de Nederrijn en de IJssel. Via de A12-corridor zijn de gemeenten Duiven, Montferland, Westervoort en Zevenaar goed verbonden met Arnhem, waardoor de woningmarkten van deze regiokernen ook een sterke relatie hebben met Arnhem als polycentrische pool. De verdere ontwikkeling van Arnhem-Oost zal hier ook een impact op hebben. Zowel Doesburg als lokale kernen in de overige gemeenten liggen meer afgelegen in open landbouwgebieden en de Gelderse Poort.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven.

Leefomgeving
Het watersysteem speelt een grote rol in de Liemers. Het systeem van de weteringen biedt kansen voor een ecologische en hydrologische impuls. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Met name langs de A12-corridor rond Westervoort en Duiven zijn groene buffers van groot (lokaal) belang. Deze moeten behouden en versterkt worden om lineaire ontwikkelingen langs de A12 te voorkomen. Langs de rivieren kan waterveiligheid, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en (extensieve) recreatie gecombineerd worden, waar al aan gewerkt wordt in het Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Gelderse Poort. Ook liggen hier kansen voor de inpassing van woongebieden en bedrijvigheid. Tot slot gaat de landbouwtransitie hier een grote rol spelen.

Mobiliteit
In oost-westelijke richting is de A12-corridor belangrijk, waarbij de stations mogelijkheden bieden voor de ontsluiting van nieuwe woon- en werkgebieden. De A12-corridor als Goederencorridor-Oost speelt tevens een belangrijke rol voor Liemers als Logistics Valley. Hier ligt bij Arnhem een knelpunt voor de capaciteit voor personen- en goederenvervoer. Voor de oost-westelijke verbinding is ook de MIRT-verkenning ViA15 van groot belang om de wegen rondom Arnhem te ontlasten en zo de regionale bereikbaarheid te verbeteren. Momenteel moet het tracébesluit beter gemotiveerd of aangepast worden, vanwege de stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden. Tot slot is de bereikbaarheid van lokale kernen zonder treinstation een aandachtspunt.

Economie
De verdere ontwikkeling van Logistics Valley is onderdeel van het economisch profiel van de Liemers. Hier spelen kwesties rondom de ruimte voor bedrijventerreinen, verduurzaming van transport in combinatie met energieopwekking en de hoeveelheid banen. Ten tweede speelt de landbouwtransitie een grote rol, waarbij landbouwers deels op zoek moeten naar nieuwe verdienmodellen bij de transitie naar duurzame landbouw.

Wonen
Waterveiligheid bij potentiële nieuwe locaties is een belangrijk aandachtspunt. De bestaande kernen liggen immers op de hogere oeverwallen en het gebied kent veel watergangen. Daarnaast hebben enkele gemeenten weinig ruimte, zoals Westervoort, waardoor de nadruk op binnenstedelijk bouwen komt te liggen. Hier ligt de uitdaging om het bouwtempo te versnellen voor de komende vijf à tien jaar. In de lokale kernen speelt vitaliteit een grote rol, vanwege vergrijzing (o.a. in Doesburg).

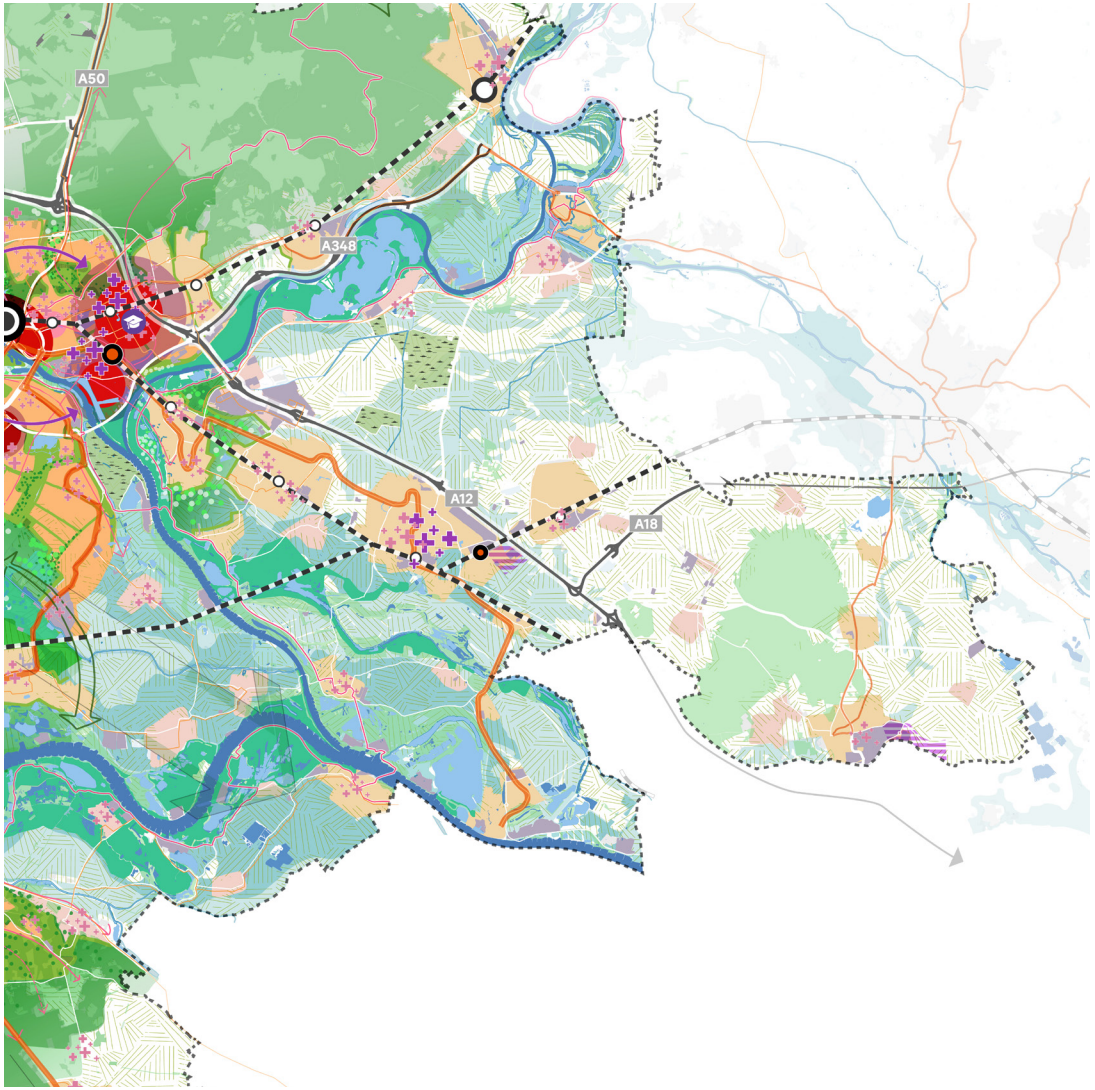

Deelgebied De Liemers. Voor de legenda, zie p. 17

Middengebied Arnhem-Nijmegen

Tekst onder voorbehoud. Nieuwe versie volgt na verwerking uitkomsten van de eerste ambtelijke sessie (23/6)

Positionering van het Middengebied Arnhem-Nijmegen in de Groene Metropool
Het Middengebied Arnhem-Nijmegen beslaat de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe, gelegen tussen de stedelijke gebieden van Arnhem en Nijmegen. Ook het stedelijk gebied van Wageningen en Ede is nabij. In het hart van de Groene Metropoolregio vertegenwoordigt het Middengebied waarden die van belang zijn voor deze steden en voor de hele regio. De ligging in de Groene Metropool is enerzijds strategisch en anderzijds kwetsbaar, aangezien de stedelijke gebieden uitbreiden en intensiveren.

Het Middengebied biedt mogelijkheden om deze positie te benutten en bij te dragen aan regionale ontwikkeling met een goede leefkwaliteit, voor nu én duurzaam voor de toekomst. Sterk vanwege het dorpse vitale karakter en de groene buffer met o.a. Park Lingezegen en de uiterwaarden.

Integrale groei is dé kans om het gebied te versterken en tevens te functioneren als een 'dynamische contramal' voor intensivering van de nabije steden, mits randvoorwaarden omtrent landschap, mobiliteit, vitaliteit en economie op orde zijn. Al deze thema's hangen immers met elkaar samen en komen in het Middengebied vlak bij elkaar. Om synergie te bereiken en afwenteleffecten te voorkomen vereist dit een balans tussen alle vormen van verstedelijking. Te midden van de drie stedelijke gebieden van de Groene Metropool biedt de kwaliteit en positie van het Middengebied mogelijkheden voor de regio, zeker als er integrale regie en flankerend beleid toegepast wordt.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie, met consultatie van strategische agenda en Omgevingsvisies.

Leefomgeving
Het karakter van het Middengebied is gevormd door ligging in het rivierenlandschap, waarbij oost-west structuren als ruggengraat functioneren. De Linge is een belangrijke 'backbone' met kansen om waterberging, waterkwaliteit, recreatie en natuur te combineren. Daarnaast zijn de Nederrijn, het Pannerdensch Kanaal en de Waal belangrijke structurerende elementen. De dijkzones en uiterwaarden zijn van belang vanwege waterveiligheid, natuur, recreatie en mobiliteit. Voor Park Lingezegen liggen er kansen om het landschapspark uit te breiden. De aangrenzende nieuwe landschapszones (Knoop 38 en Danenberg) kunnen de verstedelijking inbedden. Dergelijke landschappelijke zones met ecologische corridors richting de uiterwaarden, waarbij ook ruimte wordt gecreëerd voor o.a. natuur en recreatie, houden het gebied leefbaar. Voor de landbouw in zowel de open kommen als op de oeverwallen ligt daarbij het vraagstuk voor de ontwikkeling naar meer natuurinclusieve landbouw en een duurzaam water- en bodembeleid en landschapsbeheer (ook als kans om toekomstbestendig om te gaan met stikstof).

Grootschalige energieopwekking wordt geclusterd langs de A15 als energiecorridor. We lossen dit meervoudig op; langs deze corridor ontstaat een afwisselend beeld van energielandschappen, natuurgebieden en woon- of werkgebieden.

Mobiliteit
De Betuweroute en de A15 (straks doorgetrokken naar A12) maken deel uit van een belangrijke Europese corridor van Rotterdam naar Ruhrgebied. De A50, A325 en het spoor Arnhem-Elst-Nijmegen zijn de belangrijkste noord-zuidverbindingen. De bereikbaarheid van het Middengebied staat onder druk, dit kan negatieve effecten hebben op de vitaliteit en leefbaarheid in de kernen. Voorkomen moet daarom worden dat er (op lange termijn) knelpunten blijven bestaan in het netwerk van fiets, ov en auto, o.a. door het overbelast raken van A325 en spoor én het vooralsnog niet doortrekken van de A15. Vanwege de noodzaak om Middengebied bereikbaar en leefbaar te houden, zoeken we naar manieren om dergelijke verbindingen te versterken.

Tevens moet inrichting van de leefomgeving een gedragsverandering stimuleren, zodat de hoge autoafhankelijkheid wordt aangepakt en bereikbaarheid verbetert. Denk bijvoorbeeld aan:

- Nieuwe woon- en werklocaties rondom de Betuwelijn die duurzaam ontsloten kunnen worden, via bestaande stations (Zetten-Andelst), mogelijk ook potentie voor nieuwe stations (Valburg);
- Het creëren van nieuwe (snel)fietsroutes naar de drie steden, inclusief het versterken van goede oost-west-verbindingen, o.a. in de Linge-zone (incl. Lingekruising bij de A325);
- Het behoud van busverbindingen met de (kleinere) dorpen.

Economie

Het Middengebied biedt ruimte voor het versterken en behouden van een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Zodat het huidige bedrijfsleven optimaal kan ondernemen en innoveren. En nieuwe bedrijvigheid wordt aangetrokken die passend en versterkend is voor het Middengebied. Deze ruimte voor economie zoeken we op en aansluitend op bedrijventerreinen, met o.a. de logistieke hotspot bij Knoop 38 en het agribusiness-cluster rondom NEXTgarden (tevens energiehub). Naast werkgelegenheid op bedrijventerreinen, willen we de economie versterken en verbreden naar de

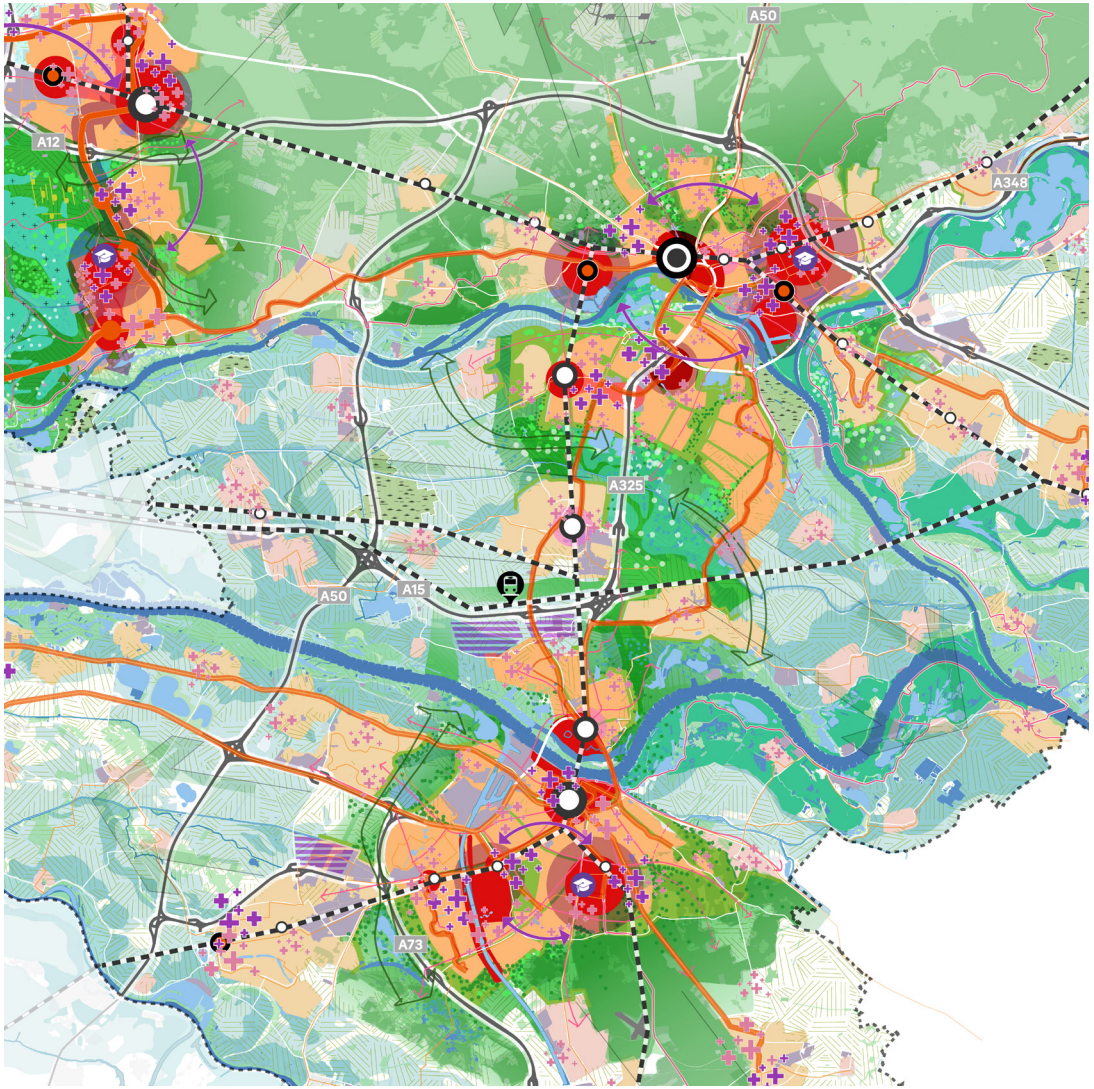

Deelgebied Middengebied Arnhem-Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

kernen. Door in te zetten op het versterken van dorpscentra en voorzieningen (vitale kernen), vanwege het belang dat deze centra (met veel detailhandel, horeca, dienstverlening en andere voorzieningen) hebben voor de leefbaarheid van het gebied. Tevens door extra inzet te plegen op gemengde gebieden (rondom OV-knooppunten) en de recreatieve en toeristische potentie van de Betuwe.

Wonen
Vitale steden en kernen is een kwaliteit en kans in het Middengebied. Het vraagt dat bestaande wijken meer toekomstbestendig en duurzaam worden en woningen op sommige plekken nog beter gaan voldoen aan actuele woonwensen. Groei in de intermediaire zone tussen Arnhem en Nijmegen (in en rondom Elst, Huissen en Bemmel), kan ook bijdragen aan het versterken van landschappelijke buffers. Buiten deze zone zijn er meerdere kleine kernen waar de vitaliteit op het spel staat. Verbeteren bereikbaarheid en lokale organische groei zijn daar belangrijke thema's.

In Overbetuwe is het kansrijk om grotere kernen aan de westzijde, Heteren en Zetten, ook voor de regionale behoefte in de Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley) te laten groeien. Zo dragen we bij aan behoud en versterking van voorzieningen in leefbare kernen met een dorps karakter. Dit in combinatie met (benutten of versterken van) duurzame mobiliteitsoplossingen om de relatie met Foodvalley en Rivierenland verder te versterken.
In Lingewaard kan woningbouw in Gendt bijdragen aan het op peil houden van vitaliteit en voorzieningenniveau in de eigen en de omliggende kleinere kernen.

Rijk van Nijmegen

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van het Rijk van Nijmegen in de Groene Metropool
Tot het Rijk van Nijmegen behoren de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar en Wijchen. De ligging tussen de rivieren Waal en Maas en de aanwezigheid van de stuwwal zorgen voor een verscheidenheid aan landschappen: van uiterwaarden tot een heuvelachtig bosgebied. Het landschap biedt mogelijkheden voor een functiecombinatie van woningbouw, landbouw, klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie (uitloopgebied voor o.a. Nijmegenaren). Als meest zuidelijk gelegen deelgebied heeft het Rijk van Nijmegen – naast de sterke band met Nijmegen – ook economisch belang bij verbindingen met gebieden ten zuiden van de Maas, zoals het Land van Cuijk.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven, op basis van de eerste verkennende sessie.

Leefomgeving
Het uitgangspunt is het versterken van de natuurwaarden en het watersysteem in combinatie met energieopwekking en recreatie, in de uiterwaarden en polders. De functiecombinatie biedt veel kansen – onder meer bij de dijkversterkingsopgave voor het tracé Ewijk – Nijmegen – Millingen in combinatie met een fietsroute – maar veroorzaakt ook druk op het landschap, met name vanwege de recreatiebehoefte.

Een tweede onderzoeksvraagstuk betreft het watersysteem: verdroging van natuur en landbouw vraagt om een duurzame watervoorziening met aandacht voor bediening van functies (bijvoorbeeld landbouw in combinatie met fruitteelt) en mogelijkheden om water langer vast te houden. Ten westen van Nijmegen spelen de weteringen een belangrijke rol in de waterhuishouding in de polders. In de kernen is de hoeveelheid verharding een aandachtspunt in verband met hittestress.

Tot slot is er ruimte nodig voor de energietransitie. De zoekgebieden voor zon en wind uit de RES kunnen gecombineerd worden met andere thema's, zoals de landbouwtransitie, natuurontwikkeling en leefbaarheid. Zandwinplassen kunnen mogelijk gebruikt worden voor drijvende zonnevelden.

Mobiliteit
Het Rijk van Nijmegen is sterk gericht op de stad Nijmegen als werkgebied en als voorzieningencentrum. Goede openbaar vervoer- en fietsverbindingen vanuit de regiokernen naar Nijmegen zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en een transitie naar schone en slimme mobiliteit. Onderzocht moet worden in hoeverre een uitrol/verbetering van het HOV-netwerk (inclusief hubs) mogelijk is en een oplossing vormt, bijvoorbeeld de Rijksweg Heumen en de corridor Druten. Ook wordt verkend welke snelfietspaden gerealiseerd zouden kunnen worden. Daarnaast is er een wens voor HOV tussen Nijmegen, Beek en Duitsland. In de regio wordt al werk gemaakt van snelfietspaden (bijvoorbeeld tussen Mook en Nijmegen), maar ook hier dient nog een verdere uitrol gerealiseerd te worden. Zowel de uitrol van (H)OV als snelfietspaden biedt kansen voor duurzame ontsluiting van potentiële ontwikkellocaties.

Economie
De diversiteit aan landbouwgebieden en de aanwezigheid van de Waal biedt kansen voor de economie. In de komgebieden ten westen van Nijmegen is grootschalige landbouw, op de oeverwallen is tuinbouw en fruitteelt, op de stuwwal bij Groesbeek akkerbouw en in de Ooijpolder is een eerste ontwikkeling zichtbaar richting kringlooplandbouw. Voor al deze gebieden speelt de landbouwtransitie. De Waal, specifiek voor de gemeenten Druten en Nijmegen, biedt kansen voor de circulaire economie in de vorm van watergebonden bedrijvigheid. Hier ligt een

uitdaging rondom de toenemende ruimtevraag richting 2030. Daarvoor zijn kansrijke potentiële ontwikkellocaties voor watergebonden bedrijvigheid geïdentificeerd, die nader onderzocht dienen te worden: het ENGIE-terrein in Nijmegen en de locatie Druten (Drutensche Waarden buitendijks en een potentiële nieuwe ontwikkellocatie).

Wonen

Het Rijk van Nijmegen kenmerkt zich door vitaliteit van de kleinere kernen, de betaalbaarheid van woningen, de transformatiemogelijkheden in deze kernen (Beuningen, Heumen, Berg en Dal, Wijchen en Mook & Middelaar) én de kansen om woningen in te passen in bestaande kernen met behoud en versterking van groenblauwe, landschappelijke structuren. Dat geeft nog wel uitdagingen met betrekking tot fasering en snelheid.

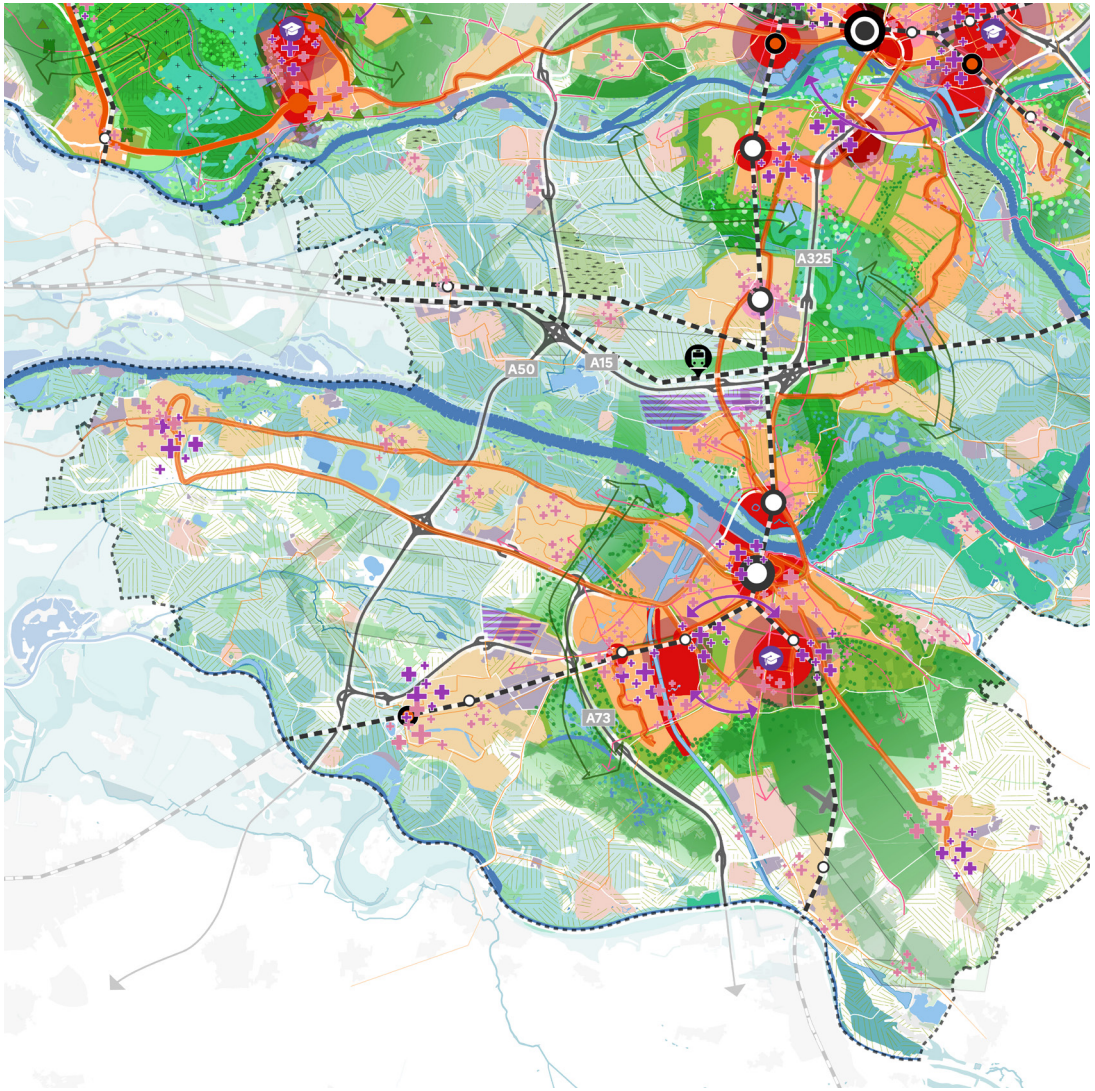

Deelgebied Rijk van Nijmegen. Voor de legenda, zie p. 17

Veluwe

Voor dit deelgebied hebben nog geen ambtelijke / bestuurlijke sessies plaatsgevonden.
Dit betreft een voorzet, die tijdens de sessies aangevuld en bevestigd kan worden.

Positionering van de Veluwe in de Groene Metropool
De Veluwe is één van de grootste natuurgebieden van Nederland en zelfs het grootste Natura2000-gebied op land van Noordwest-Europa. Een deel van dit gebied valt binnen de Groene Metropool. De gemeenten Arnhem, Barneveld, Ede, Renkum, Rheden, Wageningen en Rozendaal grenzen aan de west- en zuidkant van de Veluwe(zoom). Noord-Veluwe valt buiten de Groene Metropool. Voor enkele van deze gemeenten beslaat de Veluwe zelfs het grootste deel van het grondgebied en is het daarmee een belangrijke identiteitsdrager. Naast het landschap zelf gaat het hier nadrukkelijk ook om randen van dit landschap, grenzend aan woongebieden, rivierengebied, vallei, infrastructuur en/of landbouwgebieden. Dit is ook van invloed op de toegankelijkheid van de Veluwe en de verbindingen tussen de Veluwe en andere landschappen, zoals de Utrechtse Heuvelrug via het Binnenveld.

Per bouwsteen is een voorzet voor de onderzoeksagenda gegeven als input voor een eerste sessie over de gebiedsuitwerking.

Leefomgeving
De natuur op de Veluwe staat onder grote druk. Hier liggen meerdere oorzaken aan ten grondslag, zoals vermesting en verzuring door stikstofneerslag, verdroging, versnippering, en verstoring door recreatie. Partners zetten zich momenteel in om de natuur op de Veluwe te versterken; provincie Gelderland , gemeenten, waterschappen ondernemers, grondeigenaren, wetenschappelijke organisaties en natuurbeschermingsorganisaties. De opgaven beperken zich niet tot de Veluwe zelf, maar ook de randen van het gebied: bijvoorbeeld de relatie met de landbouw, het creëren van buffers langs de randen van de Veluwe en het behouden en versterken van verbindingen met andere landschappen. De stikstofopgave in Gelderland is in sterke mate gerelateerd aan de natuur op de Veluwe.

Mobiliteit
De Veluwe speelt een grote rol als uitloopgebied voor inwoners van de Groene Metropool. De stations aan de randen van de Veluwe en het fiets- en wandelnetwerk kunnen daarin een grote rol spelen als dragers voor schone en slimme mobiliteit en het toegankelijk maken van het gebied voor alle inwoners. Zo kan de recreatiedruk verlicht worden. Ook ligt er een opgave met betrekking tot de barrièrewerking van infrastructuur in verband met het behouden en versterken van ecologische verbindingen.

Economie
De Veluwe is van grote economische waarde voor de Groene Metropool. Dat gaat verder dan inkomsten door toerisme en recreatie. Ook voor het vestigingsklimaat van de Groene Metropool is de instandhouding en versterking van landschappen als de Veluwe van groot belang. Het afwegen van deze economische waarde en de natuurwaarden van de Veluwe is een belangrijke opgave. Om het toerisme op de Veluwe in balans te houden met de natuur, ruimte te bieden aan recreanten en een gezonde recreatiesector, is een opgave.

Wonen
De Veluwe biedt kansen om te wonen in een groen raamwerk. Wel vraagt dat om zorgvuldige omgang met de randen van de Veluwe en het voorkomen van verdere versnippering op de Veluwe zelf. Het behouden van de ‘groene vingers’ tussen de kernen draagt bij aan de identiteit en de biodiversiteit. Daarbij hoort ook het afwegen van passende woonmilieus, dichtheden en mate van verharding. In de kernen rond de Veluwe worden ook extra woningen toegevoegd.

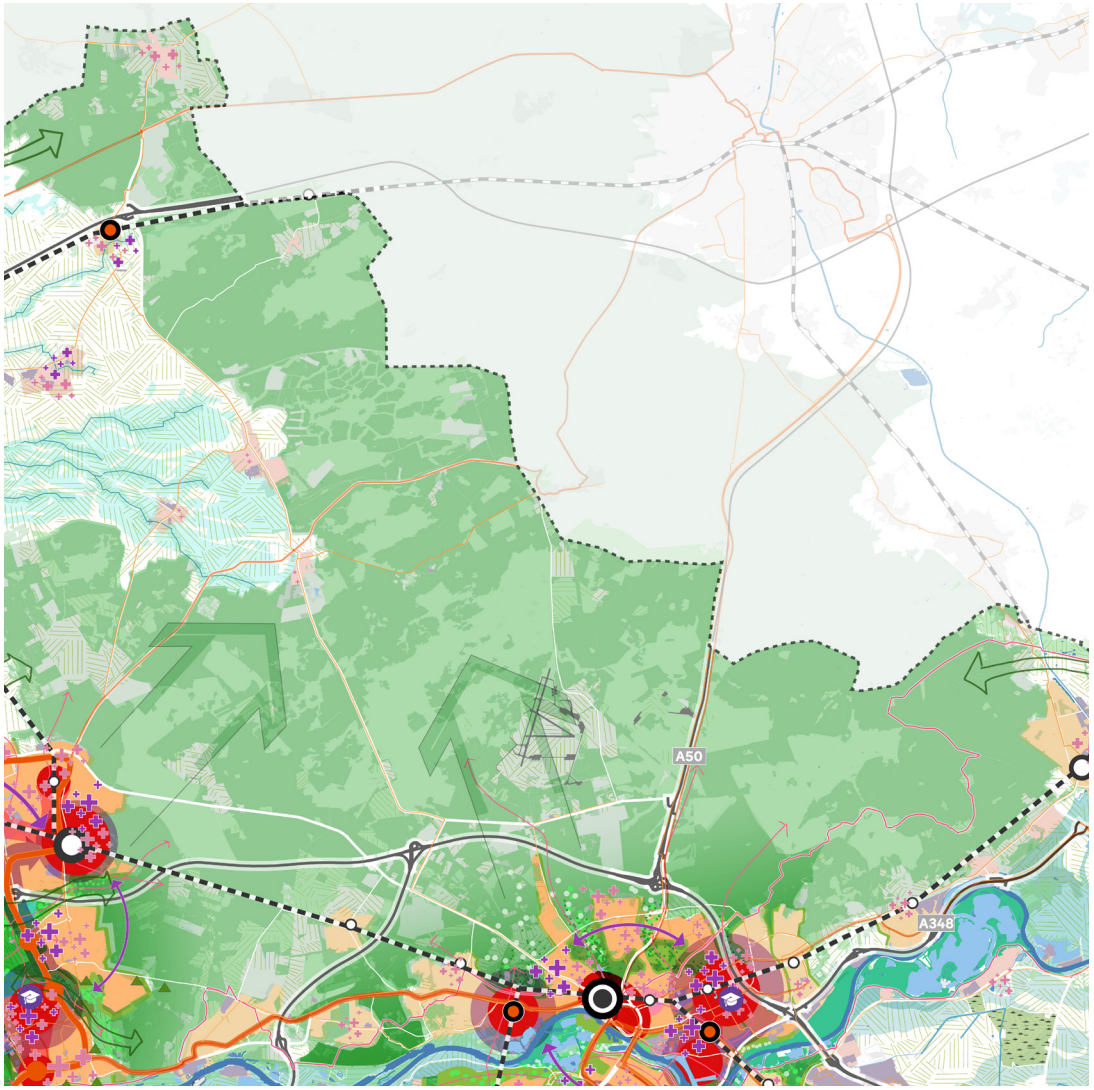

Deelgebied Veluwe. Voor de legenda, zie p. 17

03 Werken met de verstedelijkingsstrategie

Van verstedelijkingsconcept naar een strategie om langjarig samen te werken
In de eerste hoofdstukken is uitgebreid besproken hoe in een intensieve samenwerking tussen de twee regio's, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht en de waterschappen ontwerpend onderzoek uitgevoerd. Er is een analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Op basis van de uitkomsten is het verstedelijkingsconcept ontwikkeld.
Dit concept laat het kostbare groene raamwerk van de regio zien: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De versterking (en waar nodig bescherming) van het groene raamwerk staat voorop. Over die 'groene laag' heen zijn de lagen van economie en economische ontwikkeling gelegd, van de mobiliteitsstructuur zowel bestaand als gewenst (noodzakelijk) en tot slot de laag van het woonprogramma en de werkgebieden. Het verstedelijkingsconcept is opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het Rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de Groene Metropool tot groei kan komen.

Een modelmatige doorrekening van dit concept laat zien wat de effecten zijn van het toevoegen van 100.000 woningen en 700 hectare werkgebied in onze regio. De conclusie is dat het gevraagde in principe op deze manier is in te passen op een manier die recht doet aan de uitgangspunten om het groene raamwerk van de regio te versterken. De echte test daarvan gebeurt in de gebiedsuitwerkingen en natuurlijk straks in de praktijk als we te maken krijgen met technische en programmatische vraagstukken, met conjunctuurgolven, et cetera.

Wat is dan nu de volgende stap?
In dit hoofdstuk geven we een doorkijk naar de samenwerking en de gezamenlijke werkwijze in de komende jaren. Dat begint met een schets van de route die tot het eind van dit jaar gemaakt wordt: naar een definitieve verstedelijkingsstrategie met een verstedelijkingsakkoord en een (aanzet tot een) regionale investeringsagenda. Vervolgens wordt beschreven op welke manier de uitwerking en afweging later in het traject op gebiedsniveau gemaakt wordt.

Wat moet de verstedelijkingsstrategie doen?
Nu we een verstedelijkingsconcept en ontwerpprincipes hebben en een eerste opgaveformulering hebben van de gebiedsuitwerkingen, is het goed om scherp te maken wat de verstedelijkingsstrategie voor ons moet doen. Dat geeft immers ook aan waarover we in het vervolgtraject afspraken met elkaar willen maken.

- Voorop staat dat de verstedelijkingsstrategie de verstedelijking die zich voordoet in onze regio, zo goed mogelijk faciliteert. Er staat niet voor niets 'als die zich voordoet'. Dat kan stoppen bij bijvoorbeeld 80.000 woningen en 500.000 m^2 aan werklocaties; dat kan ook doorgaan tot 125.000 woningen en 750.000 m^2 aan werklocaties.
- We doen het dus adaptief en reageren adequaat op wat er gebeurt: we durven te stoppen met bouwen en we durven ook een been bij te trekken om extra groei te faciliteren als dat moet.
- We maken regionale afspraken over de realisatie van een minimaal aantal betaalbare woningen gedurende de hele looptijd van de strategie.
- We maken afspraken over een regionale

investeringsstrategie: met elkaar en het Rijk (publiek- publiek) en liefst in vervolg daarop ook met de marktpartijen (publiek – privaat). Het gaat om het maken van langjarige afspraken met elkaar door conjunctuurgolven heen. Het zoet en het zuur zitten er allebei in.
- Het naar voren durven halen en naar achteren durven schuiven van capaciteit: doel is om op tempo te blijven met aantallen. Soms moet je ook gewoon tegen elkaar zeggen 'op deze plek lukt het (nu) niet'.
- Bespreken wat de 'aorta' van de strategie is (zoals bij Dominoday); we willen ervoor zorgen dat de strategie en de benodigde productie en ontwikkeling steeds doorloopt ook als zich meerdere tegenvallers voordoen.
- In de gebiedsuitwerkingen benoemen wat we met elkaar de goede gebieden en locaties vinden. De vitaliteit per deelregio staat daarin voorop: wat is nodig?

Waar leggen we de afspraken vast?
Een vervolg op de verstedelijkingsstrategie is het sluiten van het verstedelijkingsakkoord
Het verstedelijkingsakkoord is een set van afspraken tussen rijk, regio en provincies waarin de gezamenlijke ambitie om tot groene verstedelijking te komen (conform het verstedelijkingsconcept) is uitgewerkt. Een aantal van bovengenoemde doelen wordt verwerkt tot een afspraak in het akkoord. Andere doelstellingen worden verankerd in de op te stellen regionale investeringsagenda en in vervolg daarop de uitvoeringsagenda.
Partijen maken in het verstedelijkingsakkoord afspraken met elkaar over:
- De gedeelde ambitie en urgentie (herbevestiging gezamenlijk doel);
- Rolneming en rolverdeling (waar zijn we van en waar willen we van zijn);
- Verantwoordelijkheden;
- Planning en fasering;
- De gebiedsgerichte uitwerkingen (hoe en wanneer);
- Harde randvoorwaarden en 'showstoppers';
- Samenwerking (uitwerking en monitoring);
- Een investeringsagenda die vervolgens per partner nader uitgewerkt en vastgelegd kan worden.

Als het gaat om de regionale investeringsstrategie zal het gaan om het maken van afspraken over het realiseren van een doorgaande bouwstroom. Daar komen afspraken bij kijken over programma, over snelheid en betaalbaarheid. Het gaat er om dat partijen met elkaar vaststellen wat nodig is om binnen de kaders ontwikkelruimte vrij te spelen. Dan gaat het om OV, om stikstof en/of natuur om de integratie economie en stad, om schuifruimte' en logistiek, om de meervoudigheid van energie, enzovoort. Dat is complex, dus daar moeten ook de rol en verantwoordelijkheden in genoemd worden. Afgesproken wordt wie wat doet om gezamenlijk de opgave te realiseren.

Rol van de gebiedsuitwerkingen
Ter voorbereiding op het akkoord en de investeringsagenda wordt in de gebiedsuitwerkingen uitgewerkt en getest hoe ontwerpprincipes uitpakken in vlekken of deelgebieden en welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden. Dat begint in de eerste fase met het opstellen van een onderzoeksagenda om vast te stellen wat hier de urgentie en ambitie is. In een tweede fase worden de deelgebieden verder uitgewerkt en wordt gekeken naar de beschikbare locaties, naar waar het wringt in de ambities en wat dat zegt over de randvoorwaarden.

Deze acht gebieden (de drie sleutelgebieden en de vijf overige gebieden) zullen ook in de komende jaren met elkaar een eenheid vormen in de uitwerking en dus ook samen sturen op aantallen, locaties en knelpunten. De gemeenten in deze deelregio's verkennen met elkaar de beweegruimte binnen het gebied en zorgen voor uitwisselingen van programma tussen locaties in die gebieden. Bij de verdere uitwerkingen (na stap 2) zullen uiteraard ook de colleges en raden in die gebieden zorgvuldig betrokken worden. Immers, die uitwerking komt ook terecht in de (gemeentelijke) omgevingsplannen.

Hoe werkt het 'samen sturen'?
Vertrekpunt
In onze regio zijn voor de periode 2020 – 2040 zo blijkt uit de prognoses zo'n 100.000 extra

woningen en zo'n 700 hectare voor werklocaties nodig. Een flink deel van deze woningen en een deel van de werklocaties en is nu al opgenomen in bestemmingsplannen en visies. Dat gaat om zo'n 40% van de opgave. Onze aandacht in de uitwerking van deze verstedelijkingsstrategie gaat uit naar die werklocaties en woonlocaties die nu nog niet vastliggen in bestemmingplannen of contracten. Dat gaat om zo'n 60% van de opgave. Die komt dus nadrukkelijk aan de orde in de gebiedsuitwerking. Uiteraard in samenhang met dat wat al in de pijplijn zit, maar we concentreren ons op (de aansluiting van) de 60% die nog niet vastligt.

Of het lukt om gebieden tot ontwikkeling te brengen, hangt vaak ook samen met andere facetten: zijn locaties bereikbaar? Is er voldoende stikstofruimte? Moet er nog bestaande functies verhuizen of aangepast worden? Zijn er andere belemmerende factoren? De fasering van gebieden wordt bepaald door de samenhang en afhankelijkheid tussen de verschillende bouwstenen.

In de komende maanden (en in de jaren daarna) is dat waar de gesprekken in de regio en met het Rijk over zullen gaan: over het tempo en de volgorde om locaties op een goede en samenhangende manier tot ontwikkeling te brengen. Door met elkaar de ontwikkelingen goed te volgen via de planmonitor en de 'moederbestanden' die als basis fungeren voor deze strategie actueel te houden, is goed te zien waar eventuele knelpunten ontstaan of waar het nodig is om te temporiseren.

De opgave in cijfers

De conclusie van de modelmatige doorrekening van het verstedelijkingsconcept, is dat we met dit concept de aantallen kunnen halen, op de gewenste plekken (effect wat we beogen), in de juiste snelheid en in de juiste categorieën. In het schema op pagina 57 is te zien is hoe de verdeling van woningen over de regio eruitziet en ook hoe de verschillende woningtypes en woonmilieus verdeeld zijn over de regio. Die verdeling sluit aan bij de keuze voor een Groene Metropool met drie gebieden waar grotere concentraties voor wonen en werken zijn.

Maar dat dat is de theorie. In de tabel op pagina 59 is de bestaande planvoorraad (openbaar en niet-openbaar) opgenomen zoals die op dit moment bekend is. Daaruit zijn een aantal conclusies te trekken: voor de periode tot 2024 is er overall ruim voldoende plancapaciteit in de regio, maar een deel van die plannen moet nog 'hard' gemaakt worden en in Foodvalley is nog versnelling nodig op een aantal locaties. Vanuit de strategie zijn voor deze periode geen woningen nodig. Wel is voor de periode 2020-2024 en 2025-2029 uitgegaan van eenzelfde woonbehoefte.

Voor de periode 2025 – 2029 geldt dat er in Foodvalley plancapaciteit kan worden doorgeschoven uit de periode 2024-2029 om de woonbehoefte voor deze periode op te vullen. Ook moeten plannen nog hard worden gemaakt. Voor Arnhem-Nijmegen geldt dat met name het hard maken van plannen van belang is.

Voor de periode na 2030 geldt dat nog 20.000 – 35.000 woningen gevonden moeten worden in de strategie. Dat is opgave die meegegeven wordt in de gebiedsuitwerkingen en dat kan ook omdat het verstedelijkingsconcept en de ontwerpprincipes handvatten geven om ook bestaande locaties nog eens te verkennen op mogelijkheden.

Monitoren en bijsturen

De verstedelijkingsstrategie maken we met elkaar voor 20 tot 25 jaar. Dat is een lange periode waarvan we nu al weten dat er van alles gaat gebeuren. Er zullen zich veranderingen voordoen in de economie en in de politiek, maar ook in de woonbehoeften van inwoners, de manier waarop we reizen en waarop bedrijven zich organiseren. Wat er precies verandert kunnen we nu niet voorspellen, maar we weten wel dát het zal veranderen. Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met die veranderingen en op welke manier we dan met elkaar bijsturen zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren met elkaar (generiek en specifiek in de deelgebieden) en kijken steeds naar wat er

op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Dat gaat over de inhoud, maar ook over timing. Dat gaat over het regionale beeld (halen we de aantallen en het tempo) en over gebiedsgerichte invulling (wat is op deze plek nodig?). Alleen als we steeds vanuit die twee perspectieven sturen kunnen we komen tot een aanpak die onze regio versterkt en vergroent. Zo komen we ook tot de continue bouwstroom.

Natuurlijk is het geen spreadsheet planologie. Het gaat om integrale opgaven omdat de behoefte om meer woningen te realiseren in een goede kwaliteit samen gaat met aanzienlijke (transformatie) opgaven in het (bestaande) stedelijk netwerk zoals wateropvang, vergroening, energietransitie, mobiliteit en stadsdistributie. Dit heeft ook te maken met adaptiviteit en veerkracht. Ook daar helpen de gebiedsuitwerkingen ons bij die brengen op subregionale schaal de opgaven en kansen voor ontwikkeling in beeld. En vervolgens zal ook op lokaal gebiedsontwikkelingsniveau en projectuitwerking de afweging voor ontwikkelingen plaats vinden.

Afwegen in gebiedsuitwerking
En hoe werkt dat dan op lokaal niveau bij het maken van een afweging over locaties? Daar hebben we het u nog niet over in de strategie, maar het zal een vraag zijn die wel speelt bij de individuele gemeente. Om te sturen op tempo, programma en hardheid van woon- of werklocaties kan het een optie zijn om te werken met een beslisboom. Dat gebeurt ook op andere plekken waar verstedelijkingsconcepten zijn gemaakt.

Dat zou er voor woongebieden als volgt uit kunnen zien:

Stap 1: Is er (in dit gebied) voldoende plancapaciteit?

↓

Stap 2: Is er sprake van een 'hard' plan?

↳ **JA** >> heeft het enige omvang? (van invloed op de werking van het concept)

↳ **JA** >> Is de locatie in lijn met de ontwerpprincipes en het verstedelijkingsconcept?

↳ **NEE** >> Is het schadelijk / bijsturen mogelijk? Voldoet het aan de ontwerpprincipes?

↳ **JA** >> beperkte omvang? dan doorzetten zoals gepland

↳ **NEE** >> locatie nog te bepalen?

↳ **JA** >> In lijn brengen met het verstedelijkingsconcept

↳ **NEE** >> Is de locatiekeuze in lijn met het verstedelijkingsconcept?

↳ **JA** >> locatie van strategisch belang?

↳ **NEE** >> is het te verantwoorden vanwege lokale vraag of beperkt in omvang?

etc.

Ook voor werklocaties moeten we hier nog een denklijn in uitwerken. Dat vraagt om goede samenwerking met de collega's in regio's die sturen vanuit de RPW's. Het RPW van zowel Foodvalley als Arnhem-Nijmegen is nog niet expliciet over een andere manier van omgaan met bestaande locaties en de manier waarop daar verdicht of uitgebreid kan worden. Net als bij de woonlocaties gaat het om maatwerk in de afweging. Want wanneer draagt een werkterrein bij aan het ecosysteem? Of wanneer vinden we een (tijdelijke) locaties voor een proef of experiment gewenst? Een belangrijke vraag in uitgifteprotocollen kan zijn: leidt dit tot meerwaarde?

Met bovenstaande uitwerking en vragen zitten we al midden in de projectuitwerkingen. Dat is ook het moment dat het verstedelijkingsstrategie, vanuit de gebiedsuitwerkingen het lokale omgevingsbeleid raakt. De wens is om de uitgangspunten van het verstedelijkingsconcept daar te laten landen in omgevingsvisies en omgevingsplannen. Dat maakt het mogelijk om een integrale afweging te maken met een beslisboom en afwegingskader zoals hierboven beschreven.

Het proces voor de periode tot ondertekening verstedelijkingsakkoord:

Documenten	Verstedelijkingsconcept >	Gebiedsuitwerkingen >	Verstedelijkingsstrategie en -akkoord >	Projectuitwerkingen
Afspraken over	Ontwerpprincipes Verhaallijnen Concept Gelaagdheid en netwerk Onderzoeks- en investeringsagenda	Uitvoerings- en investeringsagenda bij de verstedelijkingsstrategie	Verstedelijkingsstrategie concept fasering randvoorwaarden onderzoeksvragen Verstedelijkingsakkoord - verankering afspraken over: rolverdeling financiering werkwijze	Stedenbouwkundige plannen, omgevingsplannen Uitgifteafspraken, grondaankopen, vaststellen programma's, etc.

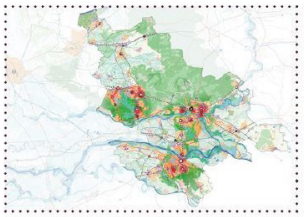

Verstedelijkingsconcept
geeft richting aan de gebiedsuitwerkingen (niet: waar precies gebouwd moet worden en wat daarvoor nodig is)

Gebiedsuitwerkingen
uitwerking van waar gebouwd moet worden en welke randvoorwaarden vanuit de bouwstenen

Sleutelgebieden
- Arnhem-Oost
- Foodvalley-Zuid
- Nijmegen-West

Foodvalley-Noord
Liemers
Middengebied Arnhem Nijmegen
Rijk van Nijmegen
Veluwe

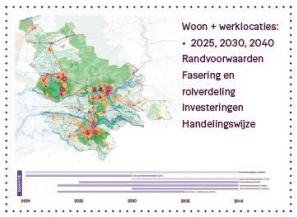

Verstedelijkingsstrategie

Gebiedsprocessen / projectuitwerkingen
uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes

De strategie bestaat uit drie pijlers: verstedelijkingsconcept, gebiedsuitwerkingen en (de opzet voor) een verstedelijkingsakkoord

		VERSTEDELIJKINGSCONCEPT	GEBIEDSUITWERKINGEN	VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE + VERSTEDELIJKINGSAKKOORD
	Planning	bouwstenen, ontwerpprincipes voor regio én positionering in Stedelijk Netwerk Nederland (NOVI).	ruimtelijk toetsing ontwerpprincipes om te komen tot gebiedsagenda	werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken voor uitvoering strategie.
2021	**Juli**	**Week 26:** verstedelijkingsstrategie (VS) gereed, incl. voorzet voor B&W-advies en raadsvoorstel.	**Juni / juli:** atelier 1 per deelgebied (testen of principes ook gebiedsgericht doen wat we beogen én formuleren positionering, kwesties en opgaven).	
	Augustus	**Juli / augustus:** instemmen Colleges		
	September	**September / oktober:** vaststellen raden en staten	**September:** atelier 2 per deelgebied (concretiseren, incl. afhankelijkheden en/of randvoorwaarden)	
	Oktober	**Resultaat:** perspectief, bouwstenen, principes en vervolgproces in beeld	**Resultaat:** gebiedsagenda met daarin o.a. acties, samenwerking en gewenste afspraken in beeld. Koppeling aan investeringsagenda.	**Resultaat:** voorstel voor afspraken met het Rijk
	November			**Week 47:** BO MIRT: vaststellen verstedelijkingsstrategie, bespreking verstedelijkingsakkoord.
	December			
2022	**Januari (en verder)**			**Januari:** Ondertekening verstedelijkingsakkoord

'Werken met': Strategie biedt basis van proces van (adaptief) programmeren van verstedelijking. De nu al geprogrammeerde ontwikkeling worden verder integraal uitgewerkt in gebiedsprocessen en projectuitwerkingen.

04 Bijlagen

Begrippen en definities

Begrippen en definities

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
Het kabinet heeft een aantal NOVI-gebieden uitgekozen. Het Rijk is van plan om hier samen met de regio, met aandacht voor de brede ruimtelijk-fysieke opgaven:

- een extra impuls te geven aan grote transities, passend bij NOVI-prioriteiten.
- extra steun te geven aan de aanpak van grote, integrale fysieke opgaven, die heel belangrijk zijn voor Nederland.

NOVI-gebieden zijn, voortbouwend op bestaande interbestuurlijke samenwerkingstrajecten, instrumenten waarbij overheden meerdere jaren verbonden zijn en toewerken naar de echte gezamenlijke uitvoering van de verschillende opgaven. Deze gebieden zijn onderdeel van de Omgevingsagenda's die per landsdeel worden opgesteld. Bij de NOVI-gebieden zoomen we met prioriteit in op de relatief concrete transities in de acht gebieden.

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De gebiedsgerichte uitwerking van de NOVI vindt plaats via onder meer Omgevingsagenda's en NOVI-gebieden.

Stedelijk Netwerk Nederland
De NOVI stuurt op de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland; een goed bereikbaar netwerk van steden en regio's met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Niet alleen gericht op de Randstad, maar op het potentieel van heel Nederland. Uitgaande van de ambities en mogelijkheden van onze steden en regio's.

MIRT-onderzoek
MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Het MIRT bestaat uit projecten en programma's die zich in het fysieke, ruimtelijke domein afspelen. Hiermee werken Rijk en regio samen aan de concurrentiekracht, de bereikbaarheid en de leefbaarheid van Nederland. Als de opgave nog niet helder genoeg is om een of meerdere MIRT-verkenningen op te starten, kunnen de partijen eerst een (vormvrij) MIRT-onderzoek uitvoeren.

Verstedelijkingsconcept
Het verstedelijkingsconcept is de ruimtelijke vertaling van de vastgestelde contourennotitie en het resultaat van het daaruit voorkomende ontwerpend onderzoek.

Het verstedelijkingsconcept bestaat uit het perspectief voor de Groene Metropool en de ontwerpprincipes voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Samen met de verhaallijnen leiden deze ontwerpprincipes tot het gepresenteerde concept. De integraal te ontwikkelen gebieden zijn opgenomen in het concept om te laten zien hoe de ontwerpprincipes er in de praktijk uit zouden kunnen zien. De keuzes voor waar precies te bouwen en wat daarvoor nodig is, zijn in het verstedelijkingsconcept nog niet gemaakt. Het concept geeft wel nadrukkelijk richting voor de volgende stappen. "Dit is hoe het moet als we de groene metropool willen zijn." Het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot de ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes. Die zijn omgezet in schetsen en een ruimtelijk raamwerk.

Gebiedsuitwerkingen
In de gebiedsuitwerkingen wordt voor de deelgebieden uitgewerkt waar ruimte is voor woningen en werklocaties en welke randvoorwaarden voor de leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen daarvoor moeten worden ingevuld. De integraal uit te werken gebieden zijn:

- De sleutelgebieden Arnhem-Oost, Foodvalley-

Zuid, Nijmegen-West
- De gebiedsuitwerkingen Foodvalley-Noord, Land van Maas en Waal, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Veluwe

Verstedelijkingsstrategie en akkoord
De resultaten van de gebiedsuitwerkingen vertalen we in een verstedelijkingsstrategie. Dit is het verder uitgewerkte verstedelijkingsconcept waarin we laten zien waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied een plek kunnen krijgen (fasering) en onder welke voorwaarde (gekoppeld aan de andere opgaven die van belang zijn). De combinatie van het concept met deze voorwaarden, is de strategie. De strategie geeft aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering en rolverdeling is, welke investeringen nodig zijn en hoe gewerkt gaat worden met de strategie. Hierover wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten te onderstrepen en vervolgens over te nemen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden ligt: beoordelen waar het lokale en regionale omgevingsbeleid aangepast kan of moet worden om als gemeente binnen deze regionale ambitie je eigen programma en ambities vorm te geven.

Nationale keuzes sterke en gezonde steden en regio's

Stedelijk netwerk Nederland (Bk 3.1)
Versterken Stedelijk Netwerk Nederland en koppelen van richting verstedelijking aan ontwikkeling (OV-)infrastructuur

Stedelijke regio's (Bk 3.2)
Medeformuleren van een regionale strategie voor een samenhangende aanpak van wonen, werken, mobiliteit, gezondheid, veiligheid en leefomgevingskwaliteit in regio's

Gezonde leefomgeving (Bk 3.5)
Verbeteren luchtkwaliteit
PM2,5 > advieswaarde WHO
PM10 > advieswaarde WHO

Mobiliteitssysteem (voor personen én goederen) in, rondom en tussen de steden (Bk 3.8)
Leveren van goede bereikbaarheid, optimaal benutten van bestaande netwerken en modaliteiten onderling verknopen en benutten op hun specifieke kwaliteiten

Gebieden met een voorspelde daling in de woningbehoefte 2030 t/m 2039 (Bk 3.9)
Gezamenlijk ontwikkelen van een integrale gebiedsgerichte ontwikkelingsstrategie

De opzet van het verstedelijkingsconcept sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Het concept en de afspraken in de strategie helpen om in de komende dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen regio.

De uiteindelijke gefaseerde en adaptieve keuzes voor woon- en werklocaties locaties vinden plaats binnen gebiedsprocessen/projectuitwerkingen, met het verstedelijkingsakkoord als leidraad.

Regio Arnhem Nijmegen
De regio Arnhem Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten. De gemeenten gaan vanaf april 2021 over in een nieuwe organisatiestructuur: de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

- Gemeenten in de regio Arnhem en Omgeving: Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal
- Gemeenten in de regio Liemers: Doesburg, Duiven, Montferland, Westervoort, Zevenaar
- Gemeenten in de regio Nijmegen en Omgeving: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar (provincie Zuid-Limburg), Nijmegen, Wijchen.

Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar behoren alle gemeenten tot de provincie Gelderland.

Meer informatie: www.regioan.nl

Regio Foodvalley
De regio Foodvalley bestaat uit acht gemeenten. Deze gemeenten werken samen met twee provincies, onderwijs- en kennisinstellingen en ondernemers in de regio.

- Gemeenten in de provincie Gelderland: Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen
- Gemeenten in de provincie Utrecht: Renswoude, Rhenen, Veenendaal

De gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal vormen samen het WERV-gebied.
Meer informatie: www.regiofoodvalley.nl

Omgevingsvisie gemeente
In een gemeentelijke omgevingsvisie legt de gemeente haar langetermijnbeleid vast. De gemeente stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast.

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
Samenwerkingsagenda voor de woningbouwopgave in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen tussen het Rijk, de provincie Gelderland en de 18 gemeenten. Voor de Woondeal zijn versnellingslocaties aangewezen.
rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen .

Plancapaciteit
De regio beschikt over woningbouwplannen, die voor 2030 gerealiseerd moeten worden: de plancapaciteit. Deze plannen zijn opgenomen in de planmonitoren van de regio Arnhem Nijmegen en van de regio Foodvalley. Binnen de strategie zoeken we naar het aanvullende benodigde aantal woningen om 100.000 woningen voor 2040 te realiseren.

Toekomstvarianten
Voor de strategie zijn mogelijke verstedelijkingslocaties aangewezen, die een bandbreedte concentratie - spreiding vertegenwoordigen. Deze locaties zijn opgenomen in drie toekomstvarianten, die zijn doorgerekend met het Dashboard Verstedelijking. Vervolgens hebben ingrediënten uit alle varianten geleid tot een voorkeursvariant. Dit vormt de basis voor het verstedelijkingsconcept.

De verstedelijkingslocaties vertegenwoordigen een aantal woningen en werklocaties. Iedere locatie vormt een 'leefomgeving', waar naast woningen en werkplekken ook rekening wordt gehouden met het toevoegen van voorzieningen.

Dashboard Verstedelijking
Het Dashboard Verstedelijking is een instrument dat inzicht biedt in hoe de woningbouwopgave maatschappelijke meerwaarde oplevert. In oktober 2018 presenteerde het College van Rijksadviseurs

het Dashboard Verstedelijking, waarna het instrument door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is geadopteerd. In deze strategie is het Dashboard Verstedelijking gebruikt om de drie toekomstvarianten te kunnen beoordelen.

Bouwstenen
Om de integraliteit en meerwaarde van de verstedelijkingsstrategie te waarborgen, wordt de strategie opgebouwd met thematische 'bouwstenen': leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. Voor deze bouwstenen zijn uitgangspunten opgesteld.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)
Openbaar vervoer dat voldoet aan hoge eisen voor de frequentie, snelheid en betrouwbaarheid. Met de term HOV worden geen uitspraken gedaan over de vorm van het OV. De keuze daarvoor (bijvoorbeeld bus of rail) is afhankelijk van de vervoersplanning.

Mobiliteitsscan
De Mobiliteitsscan is een instrument voor (brede) analyses ten aanzien van ruimtelijke planvorming en effecten daarvan op mobiliteit en duurzaamheid. De tool bevat data uit verschillende verkeersmodellen. De mobiliteitsscan is een soort stresstest voor het mobiliteitsnetwerk en geeft aan waar problemen te verwachten zijn, binnen een bepaalde bandbreedte. Ook gaan we in op oplossingen voor het netwerk of geven we aan onder welke (mobiliteits)voorwaarden uitbreiding woningbouw op deze locaties kan plaatsvinden.

Polycentrische pool
Arnhem, Nijmegen en FoodValley-Zuid worden ontwikkeld als polycentrische polen, als onderdeel van Stedelijk Netwerk Nederland. De centra van iedere 'pool' worden goed met elkaar én met het omliggende gebied verbonden, zodat de netwerkkracht versterkt wordt. In de centra komt een groot deel van de woningbouwopgave terecht.

Sleutelgebieden
In sleutelgebieden komen vele opgaven samen, ligt er een hoog complexiteitsgehalte, is versnelling van de woonopgave mogelijk én is behoefte aan samenwerking. Enkele sleutelgebieden kunnen op regionaal niveau worden opgepakt; andere sleutelgebieden vragen om een samenwerking tussen gemeenten, regio, provincies en het Rijk. Binnen de sleutelgebieden kunnen sleutelprojecten worden aangewezen, zoals het uitbreiden van capaciteit op het spoor.

Regionale Energiestrategieën (RES)
Eén van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het beste duurzame energie opgewekt kan worden, welke warmtebronnen bruikbaar zijn en de haalbaarheid hiervan. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes.

Proces verstedelijkingsstrategie

Verstedelijkings-concept

- Gezamenlijk perspectief
- 4 bouwstenen met ontwerpprincipes

Gebiedsuitwerkingen

- 3 sleutelgebieden en 5 deelgebieden
- Gebiedsspecifieke onderzoeksagenda

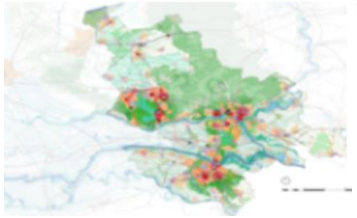

Verstedelijkings-strategie

- Gezamenlijk perspectief
- 4 bouwstenen met ontwerpprincipes
- 8 gebiedsuit-werkingen
- Hoofdstuk ‘werken met de verstedelij-kingsstrategie’

Verstedelijkings-akkoord

- Vastklikken afspraken
- inhoud en samenwerking

Regionale investering- en uitvoeringsstrategie

- Maatregelen en onderzoeksvragen
- Financierings-bronnen
- Wijze van samenwerken

Gebiedsprocessen

- Programmering
- Projecten
- Programma’s
- RO
- Investeringen

Waterschap Rijn en IJssel

Waterschap Rivierenland

waterschap vallei en veluwe

UW WATERSCHAP

Adres Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
Telefoon (055) 527 29 11
E-Mail info@vallei-veluwe.nl
Website www.vallei-veluwe.nl

Regiobestuur Foodvalley en
regiobestuur Groene Metropoolregio
Arnhem-Nijmegen

Gemeenten en provincies
regio Arnhem Nijmegen Foodvalley

Datum	16 augustus 2021	Contactpersoon	A.A.A. Swenne
Uw kenmerk		E-mailadres	aswenne@vallei-veluwe.nl
Ons kenmerk	1551647/1551653	Telefoonnummer	0620863779

Onderwerp Positief advies Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley

Geachte gemeenteraadsleden en statenleden,

Afgelopen maanden hebben de Gelderse waterschappen meegewerkt aan het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley. Onze colleges hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley Groene metropool 2040. Hierbij onze gezamenlijke reactie.

We onderschrijven de uitgangspunten van de verstedelijkingsstrategie om te komen tot een groene metropool en omarmen de ambitie van Meer landschap. Met het creëren van meer landschap ontstaat meer ruimte voor een blauw groene inrichting wat een belangrijke drager is van de groene metropool. Door het bodem- en watersysteem sterk leidend te laten zijn in de ruimtelijke ontwikkeling en woningbouwopgave en de regio daarmee klimaatbestendig vorm te geven worden hoge maatschappelijke kosten in de toekomst vermeden. Om die reden juichen we de ambities en de ontwerpprincipes van met name de leefomgeving toe.
De ontwerpprincipes zien we als een solide vertrekpunt voor het realiseren van de ambities.

Een klimaatbestendige groene metropool kan alleen vormgegeven worden als u de doorwerking van deze ontwerpprincipes in uw lokale omgevingsbeleid vertaald ten einde te borgen dat het bodem- en watersysteem mede sturend is bij de realisatie van de strategie.

Bijlage(n) -

De wijze waarop deze principes worden opgenomen in het lokaal omgevingsbeleid van gemeenten en de daarop volgende realisatie van de strategie bepaalt het welslagen ervan. Wij dragen als waterschappen, vanuit onze expertise, bij aan het toepassen van de ontwerpprincipes op lokaal niveau, beginnend met een actieve bijdrage in het maken van locatiekeuzes en als onderdeel van de gebiedsuitwerkingen.

We zetten de ingezette samenwerking door en zien uit naar een prettige samenwerking bij de realisatie van een groene metropool.

Hoogachtend,
het college van d&h van Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rivierenland en Waterschap Rijn en IJssel,

de dijkgraaf, Waterschap Vallei en Veluwe	de dijkgraaf, Waterschap Rivierenland	de dijkgraaf, Waterschap Rijn en IJssel
mr. S.H.M. Ornstein MCPm	prof. dr. J.C. Verdaas	drs. H.Th.M. Pieper

Bijlage(n) -

Onderwerp	Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven		
Ondertitel	In de meer-jaren-programma-begroting staan de financiële keuzes voor 2022 met een doorkijk tot 2025. Het is ook de financiële uitwerking van de Voorjaarsnota (tijdens de voorjaarsnota zijn voor de zomer alle bestaande en nieuwe plannen voor 2022 besproken).		
Portefeuillehouder	Wethouder Goossen	Zaaknummer	Z/21/084714
Behandelend ambtenaar	Mark Jordens – M.jordens@1stroom.nl Team financiën		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen: • De programma's • De paragrafen • De voorcalculaties • De vervangingsinvesteringen • De mutaties op de reserves en voorzieningen en, • De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 1%. 2. De raad voor te stellen om het overschot (€ 1.675.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve. 3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.		
Historie	Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2021 is inhoudelijk gesproken over de beleidskeuzes die worden gemaakt voor 2022. In de begroting worden deze beleidskeuzes financieel verwerkt.		
Termijn	De begroting moet wettelijk voor 15 november naar de provincie worden verstuurd. Dit lukt met besluitvorming op 9 november.		

Politieke Avond	19 oktober		Ronde Tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	W. Bosch	Raadzaal	Bestuur	65 minuten
Behandeladvies	In de begroting staat de financiële uitwerking van de Voorjaarsnota. Ook zijn er na de Voorjaarsnota nog een viertal nieuwe wensen opgevoerd. In alle gevallen gaat het om eenmalige bedragen. Voor het WK volleybal € 15.000, voor tijdelijke inhuur van communicatie advisering bij grote projecten € 100.000, voor ondersteuning bij WOB verzoeken € 25.000 en voor tijdelijke ondersteuning bij strategische ruimtelijke onderwerpen € 45.000. Omdat het rijk extra geld moet geven voor de kosten jeugdzorg bij gemeenten laat de begroting een positief saldo zien. In het raadsvoorstel wordt bij kanttekening 1.3 (en argument 1.3) ingegaan op de moties die zijn ingediend bij de Voorjaarsnota om te onderzoeken of afschaffing van de hondenbelasting mogelijk is evenals een verlaging van de OZB belasting. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf*			

	worden gesteld. Op 2 november is er ruimte om het debat te laten plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 19 oktober 2021	Er wordt stilgestaan bij vragen die door fracties vooraf zijn gesteld maar nog niet zijn beantwoord. De beantwoording van sommige (aanvullende) vragen volgt schriftelijk. Op 2 november is er ruimte om het debat te laten plaatsvinden.
Raadsvergadering	9 november 2021

Opbrengst van de tafel 2 november 2021	Bij aanvang van de debattafel wordt nog even stilgestaan bij de (schriftelijke) beantwoording van vragen. Een vraag voor wethouder Spaargaren (niet aanwezig) wordt aan hem doorgespeeld door wethouder Tiedink. DOED licht een amendement toe over het afkoppelen van regenwater. Door andere fracties gewezen wordt eerdere afspraken die met het college zijn gemaakt om met een dergelijke uitvoering te komen in het kader van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (watertakenplan). De geest van het amendement wordt wel ondersteunt. Maar qua proces wordt geadviseerd te wachten op het programma van het college. ZN oppert de idee om nu al aanstalten te maken om het archief van de gemeente Duiven te laten voldoen aan de regels van het e-depot. Een reactie van de burgemeester (portefeuillehouder) volgt. GL mist biodiversiteit in de begroting. De wethouder geeft aan dat er PvdA gaat in op de onverwachte plus op de begroting (Jeugdzorg). Amendement volgt. De wethouder geeft aan dat er een correcte begroting bij de provincie wordt ingediend. Het onderwerp wordt als bespreekstuk geagendeerd voor 9 november 2021.
Raadsvergadering	9 november 2021

ZFE1AB8581E

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/084714/201528890 **Opsteller** : Mark Jordens

Portefeuillehouder : J. Goossen **Team** : Financiën en Belastingen

Telefoonnr. 0630201341

Samenvatting

In de Voorjaarsnota 2021 kondigden we al aan dat het meerjarenperspectief er redelijk positief uit ziet. Mede dankzij de vorig jaar vastgestelde koersnotitie sluiten de jaren 2023 tot en met 2025 met een positief saldo. In deze meerjarenbegroting verwerken we nu ook de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor de Jeugdzorg. Dat leidt er toe dat de gemeente Duiven voor 2022 een sluitende begroting kan presenteren. Het college stelt de raad voor om de meerjarenbegroting vast te stellen. Alleen het begrotingsjaar 2022 wordt feitelijk vastgesteld. De jaren 2023-2025 zijn weergegeven voor een structurele doorkijk van de beleidskeuzes.

Beslispunten

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma's
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen en,
    - De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 1%.
2. De raad voor te stellen om het overschot (€ 1.675.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve.
3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.

Aanleiding

In de aanloop naar de Voorjaarsnota leek het opnieuw heel lastig te worden om te voldoen aan de eis om de meerjarenbegroting voor de jaren 2023 tot en met 2025 sluitend te krijgen. De uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg maakt het beeld echter ineens heel anders. Het Rijk heeft door deze uitkomst voor 2022 € 1,4 miljard extra geld toegevoegd aan de Algemene Uitkering.
Tevens wordt met deze meerjarenbegroting voldaan aan de eis dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. In de voorliggende conceptbegroting is dit evenwicht reeds in het eerste begrotingsjaar bereikt.

Aanpassing voorcalculaties
In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om kleine aanpassingen (tot € 10.000) die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau. In de voorcalculaties is ook de bijgewerkte activamodule verwerkt. In het afgelopen jaar zijn een aantal investeringen afgesloten of in tijd verplaatst (vervroegd of uitgesteld) waardoor de kapitaallasten in de diverse jaren wijzigen. Verder is er een slechter renteresultaat verwerkt omdat door de grote verkopen op de bedrijventerreinen minder geld aan de grondexploitatie kan worden toegerekend en het aflopende hypothekensaldo lagere renteopbrengsten genereert. Er ontstaat een BTW-voordeel omdat we meer BTW lasten in de tarieven voor afval en riool verwerken door de stijgende verwerkingskosten. En tenslotte zijn ook alle doorbelastingen van gemeenschappelijke regelingen geactualiseerd. De bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2021 gepresenteerde saldo voor de jaren 2022, 2023 en 2025 verbetert. Alleen 2024 valt iets slechter uit.
In de voorcalculaties was een stelpost voor prijsstijgingen opgenomen. Omdat alle budgetten in 2022 nu tegen de lopende prijzen zijn opgenomen kan deze stelpost komen te vervallen. Dat levert in 2022 een voordeel op. In de voorcalculaties zijn alle wensen en speerpunten die in de Voorjaarsnota zijn vastgesteld verwerkt.

Van voorcalculaties naar concept meerjarenbegroting 2022-2025
In de voorcalculaties van deze begroting zijn alle gevolgen van de in juli vastgestelde Voorjaarsnota verwerkt inclusief de overgenomen amendementen. Ook de gevolgen van de Meicirculaire zijn in de voorcalculaties verwerkt. In totaal leidt dit tot de volgende financiële resultaten:

2022	2023	2024	2025
-€ 66.441	€ 114.018	€ 699.597	€ 1.107.692

In de periode tussen het opmaken van de Voorjaarsnota en deze Meerjarenbegroting zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest. Parallel aan de besluitvorming rondom de Voorjaarsnota heeft de raad het besluit genomen rondom de onderwijshuisvesting en de verduurzaming van de scholen. Ook de verordening Individuele studietoeslag is inmiddels vastgesteld. De in de Voorjaarsnota reeds benoemde (maar nog niet becijferde) verhoging van de tarieven voor groepsbegeleiding Wmo en voor de Jeugdbescherming is inmiddels ook bekend. De kosten voor doelgroepenvervoer zullen naar verwachting voor de komende jaren nog worden aangepast. Op dit moment sluiten onze ramingen niet 1 op 1 aan met de begroting van de BVO DRAN. Welke gevolgen dit voor onze ramingen gaat hebben zal dit najaar pas duidelijk worden.
Ook zijn er na de Voorjaarsnota nog een viertal nieuwe wensen opgevoerd. In alle gevallen gaat het om eenmalige bedragen. Voor het WK volleybal € 15.000, voor tijdelijke inhuur van communicatie advisering bij grote projecten € 100.000, voor ondersteuning bij WOB verzoeken € 25.000 en voor tijdelijke ondersteuning bij strategische ruimtelijke onderwerpen € 45.000. In de laatste drie gevallen wordt nog onderzocht of en hoe er een structurele oplossing kan worden gevonden.
Bovenstaande is in deze begroting verwerkt. Dit zorgt er voor dat de saldi in alle jaren veel lager uitkomen:

2022	2023	2024	2025
-€ 514.287	-€ 23.328	€ 281.273	€ 689.368

De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van groot belang voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, het bevriezen van de opschalingskorting, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven ontstaan in alle jaren grote voordelen.

Het Rijk heeft na de arbitragezaak over de extra gelden voor Jeugdzorg veel extra geld toegezegd. Voorlopig is dat alleen voor 2022. Het nieuwe kabinet mag hier straks structurele uitspraken over doen. In samenspraak met de provinciale toezichthouders is echter afgesproken dat de gemeenten in de komende jaren met maximaal 75% van de extra gelden rekening mogen houden. Daarbij gaat het voor Duiven om bedragen rond de € 1 miljoen. In eerdere begrotingen is reeds structureel rekening gehouden met de eerder incidenteel toegekende € 300 miljoen (voor Duiven: € 437.000) wat verrekend wordt met de extra gelden. Een voorlopige berekening is gemaakt op basis van de nu bekende maatstaven en verdelingen.
Het Rijk heeft in samenspraak met de VNG nog wel een aantal maatregelen benoemd die in mindering worden gebracht op de extra gelden. Een aantal daarvan is nog niet becijferd en kan nog aanvullende gevolgen hebben voor ons aandeel in de extra gelden. Uit voorzorg nemen we daarom een stelpost op voor maatregelen in de Jeugdzorg van € 300.000.
In de zomermaanden is ook nog volop doorgewerkt aan de herijking van het Gemeentefonds. Door de lobby van de grote gemeenten werd het eerste voorstel in januari 2021 van tafel geveegd maar inmiddels lijkt er langzaam maar zeker meer duidelijkheid te komen. De verwachting is dat in de meicirculaire 2022 de definitieve verdeling zal worden gepubliceerd. Vanaf 2023 wordt dit verwerkt in de ramingen. Duiven zal naar alle waarschijnlijkheid een nadeelgemeente zijn wat resulteert in een budgettaire afname van € 15 per inwoner. Dat betekent voor de jaren 2023 en verder een nadeel van € 375.000.
Door de stijging van de verwerkingskosten van het afval nemen de lasten voor een gemiddeld huishouden meer toe dan het inflatiepercentage. Door de OZB met slechts 1% in plaats van de 1,6% inflatie te laten stijgen is de stijging van de lastendruk voor een gemiddeld huishouden precies 1,6%. Dat levert echter wel een nadeel van € 36.000 op ten opzichte van de hiervoor berekende begrotingsresultaten.

Rekening houdend met bovenstaande leidt dit tot de volgende begrotingsresultaten:

2022	2023	2024	2025
€ 1.675.449	€ 815.493	€ 971.718	€ 1.451.932

Nieuwe belastingtarieven

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2022 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijking, de tarieven voor 2021 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn uiterst divers en daarom niet opgenomen in het overzicht.

Belastingsoort	*Tarief 2022*	*Tarief 2021*
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1379	0,1365
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2033	0,2013
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1555	0,1540
Afvalstoffenheffing vastrecht	179,00	190,00
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	5,00	3,34
- per lediging 240 liter container restafval	8,90	5,75
- per storting ondergrondse container	1,40	1,14
Rioolheffing, per m3	1,79	1,76
Hondenbelasting:		
- 1e hond	66,53	65,48
- 2e hond	122,71	120,78

- 3e hond en volgende honden, per hond	178,89	176,07
- kennel	189,23	186,25
Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension en B&B	2,00	2,00
- kampeerterrein en camperplaats	1,10	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00	750,00
Precariobelasting, per m1	-	2,27

In dit overzicht is de stijging van de OZB tarieven met 1% verwerkt conform argument 1.3.

Planning

15 november is de wettelijk verplichte aanleverdatum bij de Provincie voor de vastgestelde programmabegroting. Dit is de planning:

19 oktober 2021 : Ronde tafel/Politieke avond
09 november 2021 : Behandeling Gemeenteraad

Beoogd effect

In het kader van het budgetrecht van de raad moet de begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Na vaststelling door de raad kan het college het voorgestane beleid tot uitvoering brengen.

Argumenten

1.1 De gemeente Duiven heeft een sluitende begroting.
Alle jaarschijven van deze begroting sluiten met een positief saldo. Natuurlijk speelt de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg hierin een belangrijke rol. Maar ook de maatregelen uit de Koersnotitie die vorig jaar is vastgesteld hebben hierin een rol gehad. Ook de realisatie van de bezuinigingen uit het "Samen Sterk" project (€ 500.000) hebben er toe bijgedragen dat alle jaren een positief begrotingssaldo tonen.

1.2 Het weerstandsvermogen komt op orde.
Bij een maximaal risico is de ratio voor weerstandsvermogen van 1,19 voldoende. Dat betekent dat de stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2022 voldoende is om het maximale risico, dat in de paragraaf Weerstandsvermogen is beschreven, op te kunnen vangen.
De ratio voor de solvabiliteit (de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) is nu 25,9% en stijgt in de komende jaren langzaam naar het gewenste niveau.

1.3 De lastendruk voor een gemiddeld huishouden stijgt met het inflatiepercentage.
In deze begroting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,6%. De verwerkingskosten voor afval stijgen echter meer dan 1,6%. Om de kostendekkendheid van deze tarieven te handhaven moeten bij stijgende verwerkingskosten de tarieven evenredig mee stijgen. Wel neemt het aantal aanbiedingen van de container per huishouden af. Gemiddeld bieden huishoudens nu 10 keer hun container aan. In totaal stijgt de lastendruk voor een huishouden met een woning met een WOZ-waarde van € 233.000, 140 m3 waterverbruik en 10 aanbiedingen van de afvalcontainer met 1,85%. Zie onderstaande berekening:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	323,13	1,60%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	802,47	1,85%

Als we de lastendruk voor een gemiddeld huishouden exact met het inflatiepercentage willen laten stijgen is het OZB-tarief de enige knop waar we aan kunnen draaien. Een OZB-stijging van 1% in plaats van 1,6% levert een stijging van de gemiddelde lastendruk met 1,6% op. Zie hiervoor onderstaande tabel:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	321,13	1,0%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	800,47	1,60%

De lagere stijging van de OZB opbrengst met 0,6% levert echter wel een structureel nadeel op van € 36.000.

1.4 *Ten opzichte van vorig jaar is de onzekerheid t.a.v. onze begroting afgenomen.*
Vorig jaar kon over een aantal onderwerpen alleen de laatste stand van zaken worden aangeven maar nog niet worden verwerkt in de begroting aangezien de besluitvorming nog niet was afgerond. Denk hierbij aan zaken als extra geld voor Jeugdzorg, uitkomsten van "Samen Sterk", bijdrage VGGM, onderwijshuisvesting en ook de herverdeling van het Gemeentefonds. Inmiddels is dit afgerond en financieel verwerkt. In de komende tijd zal ook meer duidelijkheid komen over de structurele gevolgen van de coronacrisis en de financiële gevolgen van het woningbouwprogramma. Bovendien kan worden gefocust op het sluitend maken van het eerstvolgende begrotingsjaar aangezien deze begroting het eerste jaar sluitend presenteert en het daarom niet meer vereist is dat de daaropvolgende jaren structureel sluitend zijn. Al zal dat natuurlijk, in het kader van duurzaam financieel beleid, wel altijd het uitgangspunt zijn.

Kanttekeningen

1.1 *Vaststelling van de begroting is het definitieve startpunt van de nieuwe cyclus.*
Tot het moment waarop de gemeenteraad op 9 november de jaarschijf 2022 zal vaststellen is er nog niets definitief. In de voorliggende begroting zijn alle ambities, speerpunten en aanvullende wensen gehonoreerd. Het staat de raad vrij om daarin andere keuzes te maken.

1.2 *De provincie corrigeert twee stelposten.*
De provinciale toezichthouder heeft de concept-begroting inmiddels ook beoordeeld. Op 23 september is wethouder Goossen hierover in gesprek gegaan met gedeputeerde Markink. In het voorlopige oordeel heeft de toezichthouder al aangegeven dat zij de stelposten waarin we extra geld van het Rijk claimen voor compensatie voor de veranderde wetgeving rondom de abonnementstarieven en de duurzaamheidsmaatregelen niet zullen accepteren zolang deze nog niet door het Rijk zijn toegekend. Beide stelposten worden dan ook gecorrigeerd.

1.3 *Er is geen ruimte voor OZB verlaging.*
De jaarschijf 2022 sluit met een positief saldo. Na correctie van onze toezichthouder inzake de claim op de rijksgelden zien de saldi er als volgt uit:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 zijn er een tweetal moties aangehouden die beiden over belastingverlaging gingen. Toegezegd is destijds om de gevolgen van een verlaging van de OZB en afschaffing van de hondenbelasting in beeld te brengen. Ieder % OZB verlaging kost ons structureel ongeveer € 60.000. In bovenstaand overzicht hebben we de OZB-tarieven met 1% laten stijgen (zie argument 1.3). Als we deze stijging niet toepassen levert dat een structureel nadeel van € 60.000 op. Een jaarlijkse verlaging van het OZB-tarief met 1,5% betekent een cumulatief nadeel van € 90.000. Dus in het eerste jaar € 90.000, in het tweede € 180.000, in het derde jaar € 270.000 en in het vierde jaar € 360.000.
De opbrengst van de hondenbelasting bedraagt ongeveer € 185.000. Afschaffing van de belasting zou aan de uitgavenkant een voordeel opleveren van € 5.000 vanwege lagere invorderingskosten en de niet meer noodzakelijke hondencontrole. Per saldo dus een structureel nadeel van € 180.000.
Er blijven voor de toekomst nog een aantal onzekerheden spelen. Wat gaat het woningbouwprogramma ons straks kosten? Hoe gaan de kosten in het Sociaal domein zich ontwikkelen? Wat zijn de structurele gevolgen van de Corona crisis? Het is van belang deze onzekerheden mee te nemen in de afweging om belastingen te verlagen of af te schaffen. Vooralsnog lijkt het ons raadzaam om deze maatregel pas in de volgende meerjarenbegroting te overwegen.

1.4 Met de structurele gevolgen van de coronacrisis is nog geen rekening gehouden.
Aangezien op dit moment de exacte gevolgen van de coronacrisis nog niet volledig kunnen worden ingeschat, is hiermee in deze begroting nog geen rekening gehouden. In het afgelopen jaar heeft het Rijk de gemeente met veel extra middelen ondersteund. In de komende tijd zal blijken wat de structurele effecten zullen zijn voor de samenleving en in het bijzonder voor onze gemeente.

1.5 De ramingen voor het Sociaal Domein zijn op hetzelfde niveau gehandhaafd.
Voor de kosten in het Sociaal Domein hebben we geen volumestijgingen doorgerekend. Wel is rekening gehouden met het verlagen van de abonnementstarieven en de aanzuigende werking hier van conform de ramingen in de jaarschijf 2021.

1.6 Jeugdzorg kan in de komende jaren voor extra kosten gaan zorgen.
In deze begroting zijn de extra gelden die we voor de jeugdzorg krijgen opgenomen. We hebben daarbij wel enige voorzichtigheid in acht genomen. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is een stelpost opgenomen van 75% van de nog toe te kennen bedragen. Bovendien hebben we een bedrag van € 300.000 opgenomen als stelpost om de maatregelen die het Rijk de gemeenten heeft opgelegd te kunnen bekostigen. Of die stelpost voldoende zal zijn moet nog blijken. De mogelijkheid bestaat dat er in de komende jaren meer kosten voor rekening van onze gemeente komen. Voorlopig gaan we er echter van uit dat deze stelpost toereikend is.

Financiële paragraaf

Het totaalbeeld van deze begroting nog een keer in 1 overzicht:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo voor de Voorjaarsnota	302.991	904.197	1.852.242	1.874.742
Mutaties 2021	175.516	586.096	812.589	1.178.753
Saldo na Voorjaarsnota	**127.475**	**318.101**	**1.039.653**	**695.989**
Nieuwe beleidswensen 2022-2025				
Totaal van de speerpunten	190.799	165.742	165.742	165.742
Aanvullende wensen	303.250	93.625	93.625	93.625
Saldo na honoreren alle wensen	**-366.574**	**58.734**	**780.286**	**436.622**
Moties				
duivenpost publicaties	-10000	-10000	-10000	-10000
Uitbreiding griffie	-15000	-15000	-15000	-15000
Saldo na Voorjaarsnota	**-391.574**	**33.734**	**755.286**	**411.622**
Aanpassingen voorcalculaties:				
Vrijval stelpost prijsstijgingen	255738			
Overigen	69395	80284	-55689	696070
Saldo na inbrengen cijfers	**-66.441**	**114.018**	**699.597**	**1.107.692**
Ontwikkelingen na VJN				
Onderwijshuisvesting (incl bijdrage scholen)	-130.000	-4.500	-285.478	-285.478
Verduurzamen scholen	-53.546	-53.546	-53.546	-53.546
Verordening Individuele studietoeslag	-36.300	-36.300	-36.300	-36.300
Doelgroepenvervoer	pm	pm	pm	pm
Verhoging tarieven groepsbegeleiding Wmo	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Verhoging tarieven jeugdbescherming	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
wk volleybal	-15000			
Communicatie projecten	-100000			
Uitbreiding strategische denk- en doekracht	-45.000			
Ondersteuning WOB-verzoeken	-25000			
Saldo Begroting 2022-2025	**-514.287**	**-23.328**	**281.273**	**689.368**
Extra gelden Jeugdzorg	1.726.218	1452000	1363500	1257000
Reeds meegenomen 300 mln		-437.000	-437.000	-437.000
Maatregelen Jeugdzorg (incl pm posten)	-300000	-300000	-300000	-300000
Herverdeling Gemeentefonds (-€ 15 per inwoner)		-375000	-375000	-375000
Septembercirculaire 2021	799518	534821	474945	653564
Stijging lastendruk inflatieneutraal	-36000	-36000	-36000	-36000
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Ons voorstel is om het overschot in 2022 van € 1.675.449 te storten in de Algemene Reserve en de intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 ook in de Algemene Reserve te storten.
De stand van de Algemene Reserve zal zich dan als volgt ontwikkelen:

1-1-2021	€ 9.458.916
1-1-2022	€ 7.351.055
1-1-2023	€ 9.026.504
1-1-2024	€ 9.841.997
1-1-2025	€ 10.813.715
1-1-2026	€ 12.265.647

De daling van de stand van de Algemene Reserve in 2021 wordt verklaard door onttrekkingen voor de dekking van de kosten voor de implementatie van de Omgevingswet, de bestuursopdracht RSD en het versnellen van de woningbouw. Verder is er geld uit de Algemene Reserve onttrokken voor de aankoop van grond op de Biezenkamp.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

N.v.t.

Bijlagen

201528905 Raadsbesluit Meerjarenbegroting 2022-2025
201530513 Concept-Meerjarenbegroting 2022-2025

Duiven, 28 september 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1AB8581E

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/084714/201528890

Portefeuillehouder : J. Goossen

Belastingen

Opsteller : Mark Jordens

Team : Financiën en

Telefoonnr. 0630201341

Samenvatting

In de Voorjaarsnota 2021 kondigden we al aan dat het meerjarenperspectief er redelijk positief uit ziet. Mede dankzij de vorig jaar vastgestelde koersnotitie sluiten de jaren 2023 tot en met 2025 met een positief saldo. In deze meerjarenbegroting verwerken we nu ook de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor de Jeugdzorg. Dat leidt er toe dat de gemeente Duiven voor 2022 een sluitende begroting kan presenteren. Het college stelt de raad voor om de meerjarenbegroting vast te stellen. Alleen het begrotingsjaar 2022 wordt feitelijk vastgesteld. De jaren 2023-2025 zijn weergegeven voor een structurele doorkijk van de beleidskeuzes.

Beslispunten

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma's
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen en,
    - De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 1%.
2. De raad voor te stellen om het overschot (€ 1.675.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve.
3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.

Aanleiding

In de aanloop naar de Voorjaarsnota leek het opnieuw heel lastig te worden om te voldoen aan de eis om de meerjarenbegroting voor de jaren 2023 tot en met 2025 sluitend te krijgen. De uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg maakt het beeld echter ineens heel anders. Het Rijk heeft door deze uitkomst voor 2022 € 1,4 miljard extra geld toegevoegd aan de Algemene Uitkering.
Tevens wordt met deze meerjarenbegroting voldaan aan de eis dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. In de voorliggende conceptbegroting is dit evenwicht reeds in het eerste begrotingsjaar bereikt.

Aanpassing voorcalculaties
In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om kleine aanpassingen (tot € 10.000) die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau. In de voorcalculaties is ook de bijgewerkte activamodule verwerkt. In het afgelopen jaar zijn een aantal investeringen afgesloten of in tijd verplaatst (vervroegd of uitgesteld) waardoor de kapitaallasten in de diverse jaren wijzigen. Verder is er een slechter renteresultaat verwerkt omdat door de grote verkopen op de bedrijventerreinen minder geld aan de grondexploitatie kan worden toegerekend en het aflopende hypothekensaldo lagere renteopbrengsten genereert. Er ontstaat een BTW-voordeel omdat we meer BTW lasten in de tarieven voor afval en riool verwerken door de stijgende verwerkingskosten. En tenslotte zijn ook alle doorbelastingen van gemeenschappelijke regelingen geactualiseerd. De bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2021 gepresenteerde saldo voor de jaren 2022, 2023 en 2025 verbetert. Alleen 2024 valt iets slechter uit.
In de voorcalculaties was een stelpost voor prijsstijgingen opgenomen. Omdat alle budgetten in 2022 nu tegen de lopende prijzen zijn opgenomen kan deze stelpost komen te vervallen. Dat levert in 2022 een voordeel op. In de voorcalculaties zijn alle wensen en speerpunten die in de Voorjaarsnota zijn vastgesteld verwerkt.

Van voorcalculaties naar concept meerjarenbegroting 2022-2025
In de voorcalculaties van deze begroting zijn alle gevolgen van de in juli vastgestelde Voorjaarsnota verwerkt inclusief de overgenomen amendementen. Ook de gevolgen van de Meicirculaire zijn in de voorcalculaties verwerkt. In totaal leidt dit tot de volgende financiële resultaten:

2022	2023	2024	2025
-€ 66.441	€ 114.018	€ 699.597	€ 1.107.692

In de periode tussen het opmaken van de Voorjaarsnota en deze Meerjarenbegroting zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest. Parallel aan de besluitvorming rondom de Voorjaarsnota heeft de raad het besluit genomen rondom de onderwijshuisvesting en de verduurzaming van de scholen. Ook de verordening Individuele studietoeslag is inmiddels vastgesteld. De in de Voorjaarsnota reeds benoemde (maar nog niet becijferde) verhoging van de tarieven voor groepsbegeleiding Wmo en voor de Jeugdbescherming is inmiddels ook bekend. De kosten voor doelgroepenvervoer zullen naar verwachting voor de komende jaren nog worden aangepast. Op dit moment sluiten onze ramingen niet 1 op 1 aan met de begroting van de BVO DRAN. Welke gevolgen dit voor onze ramingen gaat hebben zal dit najaar pas duidelijk worden.
Ook zijn er na de Voorjaarsnota nog een viertal nieuwe wensen opgevoerd. In alle gevallen gaat het om eenmalige bedragen. Voor het WK volleybal € 15.000, voor tijdelijke inhuur van communicatie advisering bij grote projecten € 100.000, voor ondersteuning bij WOB verzoeken € 25.000 en voor tijdelijke ondersteuning bij strategische ruimtelijke onderwerpen € 45.000. In de laatste drie gevallen wordt nog onderzocht of en hoe er een structurele oplossing kan worden gevonden.
Bovenstaande is in deze begroting verwerkt. Dit zorgt er voor dat de saldi in alle jaren veel lager uitkomen:

2022	2023	2024	2025
-€ 514.287	-€ 23.328	€ 281.273	€ 689.368

De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van groot belang voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, het bevriezen van de opschalingskorting, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven ontstaan in alle jaren grote voordelen.

Het Rijk heeft na de arbitragezaak over de extra gelden voor Jeugdzorg veel extra geld toegezegd. Voorlopig is dat alleen voor 2022. Het nieuwe kabinet mag hier straks structurele uitspraken over doen. In samenspraak met de provinciale toezichthouders is echter afgesproken dat de gemeenten in de komende jaren met maximaal 75% van de extra gelden rekening mogen houden. Daarbij gaat het voor Duiven om bedragen rond de € 1 miljoen. In eerdere begrotingen is reeds structureel rekening gehouden met de eerder incidenteel toegekende € 300 miljoen (voor Duiven: € 437.000) wat verrekend wordt met de extra gelden. Een voorlopige berekening is gemaakt op basis van de nu bekende maatstaven en verdelingen.
Het Rijk heeft in samenspraak met de VNG nog wel een aantal maatregelen benoemd die in mindering worden gebracht op de extra gelden. Een aantal daarvan is nog niet becijferd en kan nog aanvullende gevolgen hebben voor ons aandeel in de extra gelden. Uit voorzorg nemen we daarom een stelpost op voor maatregelen in de Jeugdzorg van € 300.000.
In de zomermaanden is ook nog volop doorgewerkt aan de herijking van het Gemeentefonds. Door de lobby van de grote gemeenten werd het eerste voorstel in januari 2021 van tafel geveegd maar inmiddels lijkt er langzaam maar zeker meer duidelijkheid te komen. De verwachting is dat in de meicirculaire 2022 de definitieve verdeling zal worden gepubliceerd. Vanaf 2023 wordt dit verwerkt in de ramingen. Duiven zal naar alle waarschijnlijkheid een nadeelgemeente zijn wat resulteert in een budgettaire afname van € 15 per inwoner. Dat betekent voor de jaren 2023 en verder een nadeel van € 375.000.
Door de stijging van de verwerkingskosten van het afval nemen de lasten voor een gemiddeld huishouden meer toe dan het inflatiepercentage. Door de OZB met slechts 1% in plaats van de 1,6% inflatie te laten stijgen is de stijging van de lastendruk voor een gemiddeld huishouden precies 1,6%. Dat levert echter wel een nadeel van € 36.000 op ten opzichte van de hiervoor berekende begrotingsresultaten.

Rekening houdend met bovenstaande leidt dit tot de volgende begrotingsresultaten:

2022	2023	2024	2025
€ 1.675.449	€ 815.493	€ 971.718	€ 1.451.932

Nieuwe belastingtarieven

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2022 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijking, de tarieven voor 2021 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn uiterst divers en daarom niet opgenomen in het overzicht.

Belastingsoort	*Tarief 2022*	*Tarief 2021*
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1379	0,1365
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2033	0,2013
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1555	0,1540
Afvalstoffenheffing vastrecht	179,00	190,00
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	5,00	3,34
- per lediging 240 liter container restafval	8,90	5,75
- per storting ondergrondse container	1,40	1,14
Rioolheffing, per m3	1,79	1,76
Hondenbelasting:		
- 1e hond	66,53	65,48
- 2e hond	122,71	120,78

- 3e hond en volgende honden, per hond	178,89	176,07
- kennel	189,23	186,25
Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension en B&B	2,00	2,00
- kampeerterrein en camperplaats	1,10	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00	750,00
Precariobelasting, per m1	-	2,27

In dit overzicht is de stijging van de OZB tarieven met 1% verwerkt conform argument 1.3.

Planning

15 november is de wettelijk verplichte aanleverdatum bij de Provincie voor de vastgestelde programmabegroting. Dit is de planning:

19 oktober 2021 : Ronde tafel/Politieke avond
09 november 2021 : Behandeling Gemeenteraad

Beoogd effect

In het kader van het budgetrecht van de raad moet de begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Na vaststelling door de raad kan het college het voorgestane beleid tot uitvoering brengen.

Argumenten

1.1 De gemeente Duiven heeft een sluitende begroting.
Alle jaarschijven van deze begroting sluiten met een positief saldo. Natuurlijk speelt de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg hierin een belangrijke rol. Maar ook de maatregelen uit de Koersnotitie die vorig jaar is vastgesteld hebben hierin een rol gehad. Ook de realisatie van de bezuinigingen uit het “Samen Sterk” project (€ 500.000) hebben er toe bijgedragen dat alle jaren een positief begrotingssaldo tonen.

1.2 Het weerstandsvermogen komt op orde.
Bij een maximaal risico is de ratio voor weerstandsvermogen van 1,19 voldoende. Dat betekent dat de stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2022 voldoende is om het maximale risico, dat in de paragraaf Weerstandsvermogen is beschreven, op te kunnen vangen.
De ratio voor de solvabiliteit (de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) is nu 25,9% en stijgt in de komende jaren langzaam naar het gewenste niveau.

1.3 De lastendruk voor een gemiddeld huishouden stijgt met het inflatiepercentage.
In deze begroting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,6%. De verwerkingskosten voor afval stijgen echter meer dan 1,6%. Om de kostendekkendheid van deze tarieven te handhaven moeten bij stijgende verwerkingskosten de tarieven evenredig mee stijgen. Wel neemt het aantal aanbiedingen van de container per huishouden af. Gemiddeld bieden huishoudens nu 10 keer hun container aan. In totaal stijgt de lastendruk voor een huishouden met een woning met een WOZ-waarde van € 233.000, 140 m3 waterverbruik en 10 aanbiedingen van de afvalcontainer met 1,85%. Zie onderstaande berekening:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	323,13	1,60%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	802,47	1,85%

Als we de lastendruk voor een gemiddeld huishouden exact met het inflatiepercentage willen laten stijgen is het OZB-tarief de enige knop waar we aan kunnen draaien. Een OZB-stijging van 1% in plaats van 1,6% levert een stijging van de gemiddelde lastendruk met 1,6% op. Zie hiervoor onderstaande tabel:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	321,13	1,0%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	800,47	1,60%

De lagere stijging van de OZB opbrengst met 0,6% levert echter wel een structureel nadeel op van € 36.000.

1.4 Ten opzichte van vorig jaar is de onzekerheid t.a.v. onze begroting afgenomen.
Vorig jaar kon over een aantal onderwerpen alleen de laatste stand van zaken worden aangeven maar nog niet worden verwerkt in de begroting aangezien de besluitvorming nog niet was afgerond. Denk hierbij aan zaken als extra geld voor Jeugdzorg, uitkomsten van “Samen Sterk”, bijdrage VGGM, onderwijshuisvesting en ook de herverdeling van het Gemeentefonds. Inmiddels is dit afgerond en financieel verwerkt. In de komende tijd zal ook meer duidelijkheid komen over de structurele gevolgen van de coronacrisis en de financiële gevolgen van het woningbouwprogramma. Bovendien kan worden gefocust op het sluitend maken van het eerstvolgende begrotingsjaar aangezien deze begroting het eerste jaar sluitend presenteert en het daarom niet meer vereist is dat de daaropvolgende jaren structureel sluitend zijn. Al zal dat natuurlijk, in het kader van duurzaam financieel beleid, wel altijd het uitgangspunt zijn.

Kanttekeningen

1.1 Vaststelling van de begroting is het definitieve startpunt van de nieuwe cyclus.
Tot het moment waarop de gemeenteraad op 9 november de jaarschijf 2022 zal vaststellen is er nog niets definitief. In de voorliggende begroting zijn alle ambities, speerpunten en aanvullende wensen gehonoreerd. Het staat de raad vrij om daarin andere keuzes te maken.

1.2 De provincie corrigeert twee stelposten.
De provinciale toezichthouder heeft de concept-begroting inmiddels ook beoordeeld. Op 23 september is wethouder Goossen hierover in gesprek gegaan met gedeputeerde Markink. In het voorlopige oordeel heeft de toezichthouder al aangegeven dat zij de stelposten waarin we extra geld van het Rijk claimen voor compensatie voor de veranderde wetgeving rondom de abonnementstarieven en de duurzaamheidsmaatregelen niet zullen accepteren zolang deze nog niet door het Rijk zijn toegekend. Beide stelposten worden dan ook gecorrigeerd.

1.3 Er is geen ruimte voor OZB verlaging.
De jaarschijf 2022 sluit met een positief saldo. Na correctie van onze toezichthouder inzake de claim op de rijksgelden zien de saldi er als volgt uit:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 zijn er een tweetal moties aangehouden die beiden over belastingverlaging gingen. Toegezegd is destijds om de gevolgen van een verlaging van de OZB en afschaffing van de hondenbelasting in beeld te brengen. Ieder % OZB verlaging kost ons structureel ongeveer € 60.000. In bovenstaand overzicht hebben we de OZB-tarieven met 1% laten stijgen (zie argument 1.3). Als we deze stijging niet toepassen levert dat een structureel nadeel van € 60.000 op. Een jaarlijkse verlaging van het OZB-tarief met 1,5% betekent een cumulatief nadeel van € 90.000. Dus in het eerste jaar € 90.000, in het tweede € 180.000, in het derde jaar € 270.000 en in het vierde jaar € 360.000.
De opbrengst van de hondenbelasting bedraagt ongeveer € 185.000. Afschaffing van de belasting zou aan de uitgavenkant een voordeel opleveren van € 5.000 vanwege lagere invorderingskosten en de niet meer noodzakelijke hondencontrole. Per saldo dus een structureel nadeel van € 180.000.
Er blijven voor de toekomst nog een aantal onzekerheden spelen. Wat gaat het woningbouwprogramma ons straks kosten? Hoe gaan de kosten in het Sociaal domein zich ontwikkelen? Wat zijn de structurele gevolgen van de Corona crisis? Het is van belang deze onzekerheden mee te nemen in de afweging om belastingen te verlagen of af te schaffen. Vooralsnog lijkt het ons raadzaam om deze maatregel pas in de volgende meerjarenbegroting te overwegen.

1.4 Met de structurele gevolgen van de coronacrisis is nog geen rekening gehouden.
Aangezien op dit moment de exacte gevolgen van de coronacrisis nog niet volledig kunnen worden ingeschat, is hiermee in deze begroting nog geen rekening gehouden. In het afgelopen jaar heeft het Rijk de gemeente met veel extra middelen ondersteund. In de komende tijd zal blijken wat de structurele effecten zullen zijn voor de samenleving en in het bijzonder voor onze gemeente.

1.5 De ramingen voor het Sociaal Domein zijn op hetzelfde niveau gehandhaafd.
Voor de kosten in het Sociaal Domein hebben we geen volumestijgingen doorgerekend. Wel is rekening gehouden met het verlagen van de abonnementstarieven en de aanzuigende werking hier van conform de ramingen in de jaarschijf 2021.

1.6 Jeugdzorg kan in de komende jaren voor extra kosten gaan zorgen.
In deze begroting zijn de extra gelden die we voor de jeugdzorg krijgen opgenomen. We hebben daarbij wel enige voorzichtigheid in acht genomen. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is een stelpost opgenomen van 75% van de nog toe te kennen bedragen. Bovendien hebben we een bedrag van € 300.000 opgenomen als stelpost om de maatregelen die het Rijk de gemeenten heeft opgelegd te kunnen bekostigen. Of die stelpost voldoende zal zijn moet nog blijken. De mogelijkheid bestaat dat er in de komende jaren meer kosten voor rekening van onze gemeente komen. Voorlopig gaan we er echter van uit dat deze stelpost toereikend is.

Financiële paragraaf

Het totaalbeeld van deze begroting nog een keer in 1 overzicht:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo voor de Voorjaarsnota	302.991	904.197	1.852.242	1.874.742
Mutaties 2021	175.516	586.096	812.589	1.178.753
Saldo na Voorjaarsnota	**127.475**	**318.101**	**1.039.653**	**695.989**
Nieuwe beleidswensen 2022-2025				
Totaal van de speerpunten	190.799	165.742	165.742	165.742
Aanvullende wensen	303.250	93.625	93.625	93.625
Saldo na honoreren alle wensen	**-366.574**	**58.734**	**780.286**	**436.622**
Moties				
duivenpost publicaties	-10000	-10000	-10000	-10000
Uitbreiding griffie	-15000	-15000	-15000	-15000
Saldo na Voorjaarsnota	**-391.574**	**33.734**	**755.286**	**411.622**
Aanpassingen voorcalculaties:				
Vrijval stelpost prijsstijgingen	255738			
Overigen	69395	80284	-55689	696070
Saldo na inbrengen cijfers	**-66.441**	**114.018**	**699.597**	**1.107.692**
Ontwikkelingen na VJN				
Onderwijshuisvesting (incl bijdrage scholen)	-130.000	-4.500	-285.478	-285.478
Verduurzamen scholen	-53.546	-53.546	-53.546	-53.546
Verordening Individuele studietoeslag	-36.300	-36.300	-36.300	-36.300
Doelgroepenvervoer	pm	pm	pm	pm
Verhoging tarieven groepsbegeleiding Wmo	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Verhoging tarieven jeugdbescherming	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
wk volleybal	-15000			
Communicatie projecten	-100000			
Uitbreiding strategische denk- en doekracht	-45.000			
Ondersteuning WOB-verzoeken	-25000			
Saldo Begroting 2022-2025	**-514.287**	**-23.328**	**281.273**	**689.368**
Extra gelden Jeugdzorg	1.726.218	1452000	1363500	1257000
Reeds meegenomen 300 mln		-437.000	-437.000	-437.000
Maatregelen Jeugdzorg (incl pm posten)	-300000	-300000	-300000	-300000
Herverdeling Gemeentefonds (-€ 15 per inwoner)		-375000	-375000	-375000
Septembercirculaire 2021	799518	534821	474945	653564
Stijging lastendruk inflatieneutraal	-36000	-36000	-36000	-36000
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Ons voorstel is om het overschot in 2022 van € 1.675.449 te storten in de Algemene Reserve en de intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 ook in de Algemene Reserve te storten.
De stand van de Algemene Reserve zal zich dan als volgt ontwikkelen:

1-1-2021	€ 9.458.916
1-1-2022	€ 7.351.055
1-1-2023	€ 9.026.504
1-1-2024	€ 9.841.997
1-1-2025	€ 10.813.715
1-1-2026	€ 12.265.647

De daling van de stand van de Algemene Reserve in 2021 wordt verklaard door onttrekkingen voor de dekking van de kosten voor de implementatie van de Omgevingswet, de bestuursopdracht RSD en het versnellen van de woningbouw. Verder is er geld uit de Algemene Reserve onttrokken voor de aankoop van grond op de Biezenkamp.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

N.v.t.

Bijlagen

201528905 Raadsbesluit Meerjarenbegroting 2022-2025
201530513 Concept-Meerjarenbegroting 2022-2025

Duiven, 28 september 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFE1AC89703

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/084714/201528905

Datum besluitvorming : 9 november 2021

Onderwerp : Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven

Samenvatting

In de Voorjaarsnota 2021 kondigden we al aan dat het meerjarenperspectief er redelijk positief uit ziet. Mede dankzij de vorig jaar vastgestelde koersnotitie sluiten de jaren 2023 tot en met 2025 met een positief saldo. In deze meerjarenbegroting verwerken we nu ook de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor de Jeugdzorg. Dat leidt er toe dat de gemeente Duiven voor 2022 een sluitende begroting kan presenteren. Het college stelt de raad voor om de meerjarenbegroting vast te stellen. Alleen het begrotingsjaar 2022 wordt feitelijk vastgesteld. De jaren 2023-2025 zijn weergegeven voor een structurele doorkijk van de beleidskeuzes.

De raad besluit

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma's
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen en,
    - De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 1%.
2. De raad voor te stellen om het overschot (€ 1.675.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve.
3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Programmabegroting Duiven 2022-2025

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Begroting in een notendop 5
Programma 1 Bestuur 7
Programma 2 Maatschappij 19
Programma 3 Omgeving 33
Algemene Dekkingsmiddelen 53
Wensenlijst Programmabegroting 2022-2025 57
Beleidsbegroting - Paragrafen 59
Paragraaf 1 Lokale heffingen 60
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 68
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen 79
Paragraaf 4 Financiering 84
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 88
Paragraaf 6 Verbonden partijen 91
Paragraaf 7 Grondbeleid 101
Financiële begroting - Baten en Lasten 105
Baten en lasten per programma 2022 106
Mutaties reserves per programma 107
Voorcalculaties in meerjarenperspectief 108
Financiële begroting - Financiële positie 109
Begrotingsrichtlijnen 110
Begrotingsresultaten en maatregelen 112
Financiële begroting - Conclusie 119
Bijlagen 121
Kerngegevens 122
Berekening tarieven afvalstoffenheffing 124
Berekening tarieven rioolrecht 126
Overzicht van reserves en voorzieningen 127
Vervangingsinvesteringen 141
EMU-saldo 143
Baten en Lasten per Taakveld 144
Overheadkosten 146
Indicatoren 147
Model E 149

Inleiding

Bijna aan het einde van de huidige collegeperiode biedt het college u deze meerjarenbegroting aan. Ook **bijna** aan het einde van een periode van ingrijpende maatregelen om Corona te bestrijden. Het college ziet graag dat de laatste maanden van deze collegeperiode in het teken staan van elkaar weer werkelijk ontmoeten, elkaar niet alleen digitaal spreken, weer volop kunnen sporten, genieten van cultuur, natuur, evenementen en het verenigingsleven. Graag willen we als gemeente aansluiten op de positieve energie die deze herstart op kan leveren. Met daarbij uiteraard oog voor die inwoners, ondernemers of organisaties die als gevolg van de afgelopen periode achterstanden hebben opgelopen of kansen hebben gemist.

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de keuzes die we samen met u in de voorjaarsnota hebben gemaakt. In meerjarig perspectief is er sprake van een sluitende begroting, een begroting die min of meer duurzaam en structureel in evenwicht is. Nog steeds is er sprake van aanzienlijke risico's, onduidelijkheid over mogelijke extra middelen vanuit het rijk en de wens om te blijven investeren in woningbouw, duurzaamheid en de andere grote projecten die we nog willen afronden zoals het vitaal centrum en de A15. Draagt het rijk voldoende bij aan de investeringen die we gaan realiseren op het vlak van duurzaamheid en de energietransitie?

De extra gelden die we ontvangen voor de jeugdzorg voor de komende jaren, zorgen nu wel voor een evenwichtiger en stabieler beeld. Op een duurzame en verantwoorde manier gebruik maken van de financiële ruimte die er is blijft volgens het college ook de komende jaren de juiste houding.

Over het algemeen zijn we tevreden over de bereikte resultaten in deze collegeperiode. Veel is bereikt of in gang gezet; ondanks de beperkingen die we de afgelopen 1,5 jaar hebben gekend door de Corona-crisis. Dit in goede samenwerking met de Duivense samenleving en de gemeenteraad. Onze ambtelijke organisatie heeft ons daarbij op flexibele wijze ondersteund. De start van 1Stroom ging gepaard met aanloopproblemen die de nodige aandacht vroegen. Maar het adagium "tijdens de verbouwing gaat de verkoop door" is steeds blijven gelden.

Naar de toekomst hopen we dat het met de doorontwikkeling van 1Stroom het nog beter lukt er een lerende organisatie van te maken, die excellente dienstverlening biedt aan onze inwoners en bedrijven. Een organisatie die betrouwbaar is, inspeelt op dat wat leeft in de samenleving en uitgaat van het samen met die samenleving werken aan de uitdagingen die op ons afkomen.

Op korte termijn zien we dat de organisatie extra inspanning moet verrichten wat betreft de communicatie bij onze woningbouwprojecten en het behandelen van de WOB-verzoeken die worden ingediend. Een actieve rol in de groene metropoolregio waarbij we ervoor zorgen dat we de kansen die de ontwikkelingen Duiven gaan bieden benutten, vraagt om versterking en adequate inzet van de strategische capaciteit binnen 1stroom. Extra investering in menskracht bij deze punten is nodig.

Naast concrete resultaten zijn er veel zaken in gang gezet. Er zijn keuzes gemaakt en er is budget vrijgemaakt om een fundament te leggen voor zichtbare resultaten in de komende jaren. Denk hierbij aan de woningbouw, de nieuwbouw voor het onderwijs, het centrumplan en verdere stappen op het vlak duurzaamheid, duurzame energie en klimaat adaptatie. Er is meer grip en zicht op de uitgaven in het sociaal domein.

Bij de behandeling van de voorjaarsnota is het thema **Geluk** uitdrukkelijk aan de orde geweest. Ook in deze begroting geven we meer inhoud aan geluk als sturingsinstrument. Vanuit het besef dat we pas de eerste stappen zetten op dit vlak willen we graag samen met de raad en samenleving verder invulling geven aan het bevorderen of behouden van het gelukgevoel van onze inwoners. Extra aandacht is daarbij nodig voor de grotere kloof die er aan het ontstaan is op het gebied van geletterdheid en digitale vaardigheden, gezondheid, de woningmarkt en de mismatch op de arbeidsmarkt. Hoe kunnen we de inwoners die zich aan de verkeerde kant van die kloof bevinden helpen een beter perspectief op de toekomst te krijgen? Hoe zorgen we voor eerlijke kansen en welke invloed hebben wij daar als gemeente op? Graag gaan we over dit thema in gesprek met u.

Vooruit kijkend ziet het college graag dat er oog is voor de verschillen, oog voor wat beter kan maar vooral dat er oog is voor de overeenkomsten en voor alles wat goed gaat in onze gemeente.

Ook de komende jaren zullen er de nodige ontwikkelingen op ons afkomen die aandacht vragen:

- Hoe keren we de krimp van het aantal inwoners die sinds 2018 is opgetreden?
- Hoe bewegen we mee in de actualiteit?
- Wat zijn de gevolgen van een nieuw kabinet en welke kansen gaat dit ons bieden?
- Hoe versterken we onze positie in de Liemers en de Groene Metropool regio?

In een overdrachtsdocument wil dit college deze doorkijk naar de toekomst maar ook een terugblik op de collegeperiode doorgeven aan het volgende college. Voor dit college zijn samenwerken als één team en streven naar harmonie belangrijke pijlers geweest. De begrippen ruimte en vertrouwen bleken niet voor niets gekozen en passen daar ook goed bij.

Tegelijkertijd onderkennen we dat een aantal zaken blijvend onderhoud vragen. Zoals de samenwerking met inwoners, de interactie met de gemeenteraad en de afstemming binnen het bestuur van 1Stroom.

Met deze meerjarenbegroting kunnen we in ieder geval, samen met u, de komende jaren met vertrouwen tegemoet zien en bieden we ruimte voor het inspelen op de ontwikkelingen die we zien en de uitdagingen die op onze gemeente afkomen.

Duiven, 28 september 2021.

Begroting in een notendop

Highlights per programma

BESTUUR	**MAATSCHAPPIJ**	**OMGEVING**
Wij willen een bestuur zijn dat midden in de samenleving staat. De samenleving is aan zet. De gemeente faciliteert. Het accent verschuift van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Wat bijdraagt aan een vitale samenleving die zelf verantwoordelijkheid neemt voor het eigen welbevinden, is een gevoel van veiligheid. Als gemeente versterken we de preventie en pro-activiteit. Dit zien we ook bij onze dienstverlening: de vraag van de klant staat centraal. Wij zorgen voor eenduidige en kwalitatief hoogwaardige klantcontacten en een integrale dienstverlening.	Wij willen een waardevolle bijdrage leveren aan een veerkrachtige, gezonde en sociaal samenhangende samenleving. We doen dat door de sterke basis van Duiven te benutten. Zo dragen we bij aan het versterken van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van onze inwoners. We investeren in preventie en verbinding. Waar nodig organiseren wij een vangnet voor inwoners waarmee zij naar eigen vermogen kunnen participeren in de samenleving.	Wij willen een aantrekkelijke werk- en woonomgeving bieden die toekomstgericht en duurzaam is. We zijn ons bewust van bestaande kwaliteiten, (natuur)waarden en potenties van Duiven. We zorgen er samen met inwoners, ondernemers, bedrijven en bezoekers voor dat deze worden benut en beschermd. Wij verbinden en doen mee. De nadruk ligt op versterking van een goed ondernemings- en vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en een passend woonaanbod. Zo maakt Duiven het waar.
Speerpunten: Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Uitdaagrecht/Right to Challenge Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Aanpak Ondermijning Verbinding tussen zorg en veiligheid Modernisering van de dienstverlening Organisatie 1Stroom	Speerpunten: Acties Samen Sterk Uitvoering Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs Bestuursopdracht Regionale Sociale Dienst (RSD) 2022-2023 Aanpak laaggeletterdheid en de verbinding met het Sociaal Domein Jongerenwerk	Speerpunten: Continueren van het programma Stimulering kaveluitgifte en kostenreductie grondexploitaties Een circulaire economie dichterbij brengen Realisatie van Vitaal Centrum Duiven Infrastructurele verbetering Nieuwgraaf Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12 Uitvoeren nieuwe Woonvisie Versnellen van de woningbouw Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen Implementatie nieuwe omgevingswet

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat willen we bereiken?

Hoger doel: bijdragen aan het geluk van de inwoners
De gemeente is er voor de inwoners. Ons hogere doel is dan ook dat wij bewust en doelgericht een bijdrage willen leveren aan het geluk van de inwoners van gemeente Duiven. Daar dragen we graag aan bij met dit programma en programmadoel.

Het hebben van vertrouwen in de overheid draagt bij aan het geluk van de inwoners. Wij willen bijdragen aan het vergroten van dat vertrouwen door focus en aandacht te hebben voor laagdrempelige en vlotte dienstverlening, laagdrempelige en vlotte contacten, laagdrempelige en vlotte communicatie en aandacht te hebben voor het nakomen van afspraken. Door inwoners actief te betrekken bij het vormgeven van hun eigen (veilige) leefomgeving, versterken we de onderlinge verbinding en leefbaarheid in wijk en dorp. En ook deze betrokkenheid en verbinding draagt in belangrijke mate bij aan het geluk van onze inwoners.

Programmadoel
Wij zijn een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Externe ontwikkelingen
- Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet Open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente hierbij aan moet haken. We zorgen ervoor dat we zoveel mogelijk aanhaken bij landelijke ontwikkelingen en mogelijkheden.
- Het experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie is een ontwikkeling die vanuit de rijksoverheid en de provincie gestimuleerd wordt. Er worden ondersteuningsprogramma's aan gemeenten aangeboden. Zo zijn steeds meer gemeenten met de burgerbegroting aan het experimenteren. Ook het Right to Challenge is een ontwikkeling die je steeds meer ziet bij gemeenten. Het experimenteren komt voort uit de wens om te komen tot een grotere burgerbetrokkenheid bij de lokale politiek.

1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

A. “Krachtige overheid”: Een (veer)krachtige ambtelijke organisatie die bijdraagt aan een samenleving waar het goed wonen en werken is.

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Uitdaagrecht/Right to Challenge
Doel	Het experimenteren met en invoeren van nieuwe vormen van lokale democratie heeft onder andere als doel om de energie en de participatiekracht die er is in de samenleving positief te benutten en in te zetten voor het verbeteren van de leefbaarheid in Duiven en de dorpen en het vergroten van het vertrouwen tussen burgers en het bestuur.

1.A.1	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Uitdaagrecht/Right to Challenge
Toelichting	In 2020 is besloten het onderwerp Burgerbegroting niet langer als speerpunt in de meerjarenbegroting op te nemen en geen nieuwe experimenten met de Burgerbegroting op te starten. In 2020 is eveneens besloten om in 2021 te gaan experimenteren met het nieuwe Uitdaagrecht en dit op te nemen als speerpunt in de begroting. Het landelijke besluit tot de invoering van de Wet versterking participatie op decentraal niveau wordt vooralsnog eind 2021 / begin 2022 verwacht. Om in onze gemeente aan het 'uitdaagrecht' handen en voeten te kunnen geven zullen de kaders hiervoor in een bij deze wet behorende Participatieverordening opgenomen moeten worden. Het jaar 2021 wordt benut als jaar om te experimenteren met het uitdaagrecht. De ervaringen die we hiermee op doen geven input voor de eind 2021 op te stellen Participatieverordening en de mogelijke invoering van het Uitdaagrecht in 2022.
Risico's	Het instrument Right to Challenge is complex. Een deel van de complexiteit zit in het feit dat bij vrijwel iedere challenge meerdere afdelingen betrokken zijn. Vanaf het begin moeten de juiste afdelingen en personen erbij betrokken worden om geen verkeerde verwachtingen tussen de gemeente en de challengers te wekken. Ook bestaat het risico dat challengers afhaken omdat er meer bij komt kijken dan zij op het eerste gezicht hadden verwacht. Het is van belang dat er voldoende ondersteuning en begeleiding wordt aangeboden in de aanloopfase.
Planning	Uitvoeren experiment in 2021/opstellen Participatieverordening 2e helft 2021.
Financiën	Voor het invoeren van het Uitdaagrecht vragen wij een uitvoeringsbudget van € 15.000 in 2022. Dit bedrag is vooral bedoeld om de aanloopfase goed te faciliteren en waar nodig nog deskundigheid en expertise te kunnen inkopen. We stellen voor dit bedrag te dekken uit de Bestemmingsreserve Democratische Vernieuwingen.
Participatie	Dit speerpunt is gericht op participatieve trajecten en het verder brengen van ideeën en initiatieven vanuit de samenleving. De gemeente geeft meer verantwoordelijkheid aan de samenleving en de samenleving pakt deze verantwoordelijkheid actief op. De thema's duurzaamheid, omgevingswet en woningbouw bieden volop kansen voor experimenten met het uitdaagrecht.

1.A.2	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief.

1.A.2	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Toelichting	Overleg te voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd. In het voorjaar van 2021 is de Opgave-agenda 2022 van de Groene Metropoolregio gepresenteerd. Een ambitieuze agenda die is opgebouwd uit een 5-tal opgaven, onderling met elkaar verbonden. Een analyse op de agenda leert ons dat het hierbij onder andere gaat om kennisdeling en het verzamelen van data welke verspreid bij de deelnemende gemeenten aanwezig is. Maar ook het gezamenlijk regionaal oppakken van gemeentegrens overschrijdende onderwerpen, zoals de RES en Woondeal. Onderwerpen waarbij de regionale samenwerking nu al haar vruchten afwerpt en bewezen nut heeft. Met de agenda komt ook de vraag om financiering kijken. Geen opgave kan zonder geld en het meedoen aan de agenda, maar eigenlijk; regionale samenwerking, kost nu eenmaal geld. Er wordt hierbij een forse input gevraagd van de deelnemende gemeenten. De totale investeringsagenda betreft € 3.405.000 voor 2022.
Risico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Planning	Op 8 december 2020 heeft de besluitvorming plaats gevonden voor de versterkte Gemeenschappelijke regeling 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen'. Tevens is besloten het Gemeenschappelijke orgaan 'Regio Arnhem-Nijmegen' op te heffen. Het proces om de komen tot de nieuwe Gemeenschappelijke regeling heeft een groot deel van 2020 in beslag genomen met betrekking tot dit onderwerp. In 2021 zal deze Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen verder worden vormgegeven met onder andere een opgavegerichte agenda.
Financiën	Bij de financiering van de regionale samenwerking wordt onderscheid gemaakt tussen de bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de samenwerking, die door alle deelnemende gemeenten wordt betaald naar rato van inwonertal (de basisfinanciering), de financiering per opgave door de gemeenten die aan een opgave deelnemen (de opgavenfinanciering) en de bijdrage aan The Economic Board. Gedeputeerden van de Provincie Gelderland zijn voornemens om Provinciale Staten te vragen financieel bij te dragen met een bedrag van € 1.200.000, gelijk verdeeld over 2021 en 2022, wanneer de regiogemeenten langjarig instemmen met de nieuwe samenwerking (en de inwonerbijdrage opnemen in de meerjarenprogrammabegroting). Duiven heeft met het voorstel ingestemd.

1.A.2	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Wat betekent dit?
In de meerjarenbegroting is tot op heden rekening gehouden met € 0,88 voor de regio Arnhem-Nijmegen en € 1 voor Stichting The Economic Board. In onderstaand schema is opgenomen wat de kosten de aankomende jaren zijn:

Regio Arnhem-Nijmegen	Gemeente	Provincie	Totaal	Inwoners (1-1-'20)	Meerkosten t.o.v. huidig
				25.067	
2020	0,88		0,88	€ 22.059	
2021	1,73 (0,88 + 0,85)	0,77	2,50	€ 43.366	€ 22.732
2022	1,73	0,77	2,50	€ 43.366	€ 22.732
2023-en verder	2,50	0,00	2,50	€ 62.810	€ 42.176

Economic Board	Gemeente	Inwoners (1-1-'20)	Meer/minderkosten t.o.v. huidig
		25.067	
2021	1,00	€ 25.067	€ 67 (meerkosten)
2022	1,00	€ 25.067	€ 67 (meerkosten)
2023-en verder	0,50	€ 12.534	€ 12.467 (minderkosten)

Bovenstaande houdt in dat in de Voorjaarsnota een bedrag van € 1,73 voor de jaren 2021 en 2022 zal worden opgenomen en voor 2023 en verder € 2,50 per inwoner. Het huidige bedrag welke is opgenomen in de reguliere begroting, van € 0,88 komt te vervallen. Daarnaast zal voor Stichting The Economic Board een bedrag van € 1 voor de jaren 2021 en 2022 worden opgenomen en € 0,50 voor 2023 en verder. Een ruime meerderheid van de gemeenten in de regio heeft besloten om ook na 2022 een bedrag van € 1 per inwoner beschikbaar te stellen aan de Stichting The Economic Board.
Opgave agenda

Voor de gemeente Duiven betekent het deelnemen aan alle onderdelen in de Opgave agenda 2022 een bijdrage van € 104.028. Als alle, voor de regio Arnhem-Nijmegen opgenomen bijdragen in de begroting, hierop in mindering worden gebracht dan resteert een bedrag van € 62.166 voor deelname aan de opgaven. In de tweede helft van 2021 zal definitieve besluitvorming plaats vinden op de deelname aan de regionale opgave agenda 2022, alsmede de bijdrage hieraan. Vervolgens zal ieder jaar een nieuwe opgaveagenda worden vastgesteld met een daarbij behorende investeringsagenda. Deze zal in 2022 dan ook opnieuw worden voorgelegd.

Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming zoals hierboven omschreven nemen we hiervoor in 2022 een bedrag van € 63.000 op. We nemen voor de agenda in de daaropvolgende jaren structureel € 50.000 op.

Participatie	De Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten en kent als zodanig geen participatie.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Aanpak Ondermijning
Doel	Het voorkomen en terugdringen van ondermijnende criminaliteit.

1.B.1	Aanpak Ondermijning
Toelichting	De aanpak van ondermijning is een speerpunt in ons integraal veiligheidsbeleid. Ondermijning is een nog steeds groeiend probleem en de bestuurlijke aandacht is hoog. Belangrijke onderdelen in onze aanpak zijn het vergroten van de bewustwording en meldingsbereidheid onder inwoners, ondernemers en personeel van de gemeente en haar veiligheidspartners, het uitvoeren van integrale controles en het gericht onderzoeken van signalen. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn hennep/drugs, mensenhandel, zorgfraude en witwassen. In 2021 is er een weerbaarheidsscan uitgevoerd van onze organisatie. Op basis daarvan is een nieuw Uitvoeringsplan Ondermijning opgesteld. De hiervoor benoemde onderdelen komen daarin terug, waarbij enkele onderdelen extra aandacht zullen krijgen in 2022 en 2023.
Risico's	Ondermijning heeft impact op de maatschappij. Als we als gemeente (samen met de veiligheidspartners) ondermijning onvoldoende aanpakken, bestaat het risico dat het zich als een olievlek door onze gemeente verspreid. Zeker omdat andere gemeenten hun aanpak ook steeds meer verstevigen.
Planning	Uitvoering conform het vastgestelde beleid en plan van aanpak.
Financiën	Er zijn geen nieuwe financiële consequenties aan dit speerpunt verbonden.
Participatie	Wij stimuleren inwoners en ondernemers om alert te zijn op signalen van ondermijnende criminaliteit en eventuele signalen te melden. Met verschillende doelgroepen gaan we actief in gesprek. Op die manier pakken we samen ondermijning aan.

1.B.2	Verbinding tussen zorg en veiligheid
Doel	Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur.
Toelichting	Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid wordt steeds belangrijker, nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. Er spelen diverse onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voorbeelden zijn: de aanpak van personen met verward gedrag, personen die ernstige woonoverlast veroorzaken in hun buurt of jongeren die vanwege een instabiele thuissituatie afglijden naar criminaliteit of radicaliseren. In de loop der tijd zullen zich steeds nieuwe knelpunten en doelgroepen manifesteren. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet om zorg en veiligheid beter op elkaar aan te laten sluiten. Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur gaat in 2022 verder en blijft daarom een speerpunt.
Risico's	Zonder goede verbinding tussen zorg en veiligheid dreigen inwoners uiteindelijk tussen wal en schip te vallen; er komt dan geen sluitende aanpak tot stand. Meestal kan dan alleen de politie nog optreden als deze personen strafrechtelijke overtredingen begaan.
Planning	Doorlopend.
Financiën	Vanwege dit speerpunt is sinds 1 mei 2020 - binnen de bestaande formatie voor openbare orde en veiligheid - een medewerker speciaal vrij gemaakt voor Zorg & Veiligheid thema's en het versterken van de interne en externe samenwerking op deze thema's. Aan het opzetten van de bestendige zorg en veiligheidsstructuur wordt nog hard gewerkt. Het beschikbaar gestelde bedrag van € 18.900 kan daarbij goed van pas komen. Als de structuur eenmaal staat en naar behoren functioneert, verwachten we het bedrag niet meer nodig te hebben. Dat zou in de loop van 2022 het geval moeten zijn. Vanaf 2023 kan het bedrag worden afgeraamd.

1.B.2	Verbinding tussen zorg en veiligheid
Participatie	We informeren onze inwoners over waar zij met vragen en zorgen terecht kunnen zodat de drempels om deze te uiten verlaagd worden. Dit versterkt de vroegtijdige signalering waardoor zorg en hulpverlening snel(ler) opgestart kunnen worden. Een sluitende aanpak voor personen met verward of overlastgevend gedrag komt bij voorkeur tot stand in overleg met de persoon/personen zelf. Helaas werken ze daar niet altijd vrijwillig aan mee. Dan zijn andere trajecten aan de orde.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Moderniseren van de dienstverlening
Doel	Zoveel mogelijk uitbreiden van de digitale dienstverlening en optimaliseren van de digitale toegankelijkheid van gemeentelijke producten en diensten. We stellen daarbij de wensen en behoeften, mogelijkheden en beperkingen van onze inwoners, bedrijven en instellingen centraal.
Toelichting	Bij alle nieuwe keuzes stellen we onszelf de volgende vragen: • Is digitaliseren **zinvol**: wordt het er makkelijker op? • Hoe waarborgen we de **toegankelijkheid**: is alles makkelijk te vinden en te gebruiken, en welke oplossingen bieden we voor mensen die niet goed kunnen meekomen? • Kunnen we samenwerken met anderen: hoe zorgen we dat we **integrale oplossingen** bedenken die aanvullend zijn aan elkaar en waarbij we kunnen aansluiten op landelijke of regionale ontwikkelingen? • Hoe waarborgen we de **flexibiliteit**: sluit de oplossing voldoende aan op de leefwereld van onze inwoners en op veranderingen in de samenleving? • Hoe zorgen we dat informatie **transparant** en **betrouwbaar** is en waarborgen we daarnaast de **privacy** van onze inwoners? Er zijn veel verschillende ict-oplossingen beschikbaar. Dat vraagt om strategische keuzes. De Liemerse i-Visie en i-Strategie bieden handvatten om daarin robuuste en toekomstbestendige keuzes te kunnen maken. We werken daarbij zoveel mogelijk samen in de Liemers. Zoals gezegd, blijven we aandacht houden voor de groep inwoners die niet of minder zelfredzaam is, mensen met een beperking en de groep digibeten en laaggeletterden. We zorgen dat ook voor deze doelgroepen de gemeentelijke producten en diensten toegankelijk zijn, zowel digitaal als analoog. Dat betekent dat we ook blijven investeren in de kwaliteit van het persoonlijk klantcontact.
Risico's	Als we uitgaan van de behoefte van de klant en de inzet van meer e-diensten, dan vraagt dat om een andere inrichting van gemeentelijke processen en werkwijzen. Ook vraagt dit iets anders in houding en gedrag en in kennis en vaardigheden van medewerkers. De maatschappelijke ontwikkelingen en ict-ontwikkelingen gaan vaak sneller dan dat de organisatie bij kan houden. Daarnaast zijn we zuinig met het geld. Vandaar dat het niet altijd lukt om onze plannen waar te maken.

1.C.1	Moderniseren van de dienstverlening
	In 2020 heeft het AB van 1Stroom de keuze gemaakt om de fysieke openingstijden van het gemeentehuis per 2021 in te perken. Concreet betekent dit dat het gemeentehuis op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag alleen de ochtenden van 8.00-12.00 uur geopend is. Hiermee realiseren we binnen 1Stroom een structurele besparing op personeelskosten van € 35.000. De woensdagmiddag houden we beschikbaar om ouders met kinderen tegemoet te komen op de schoolvrije middag. Deze woensdagmiddagopenstelling zal weer gaan gelden zodra de beperkende maatregelen rondom het Coronavirus opgeheven worden. Deze maatregel was onderdeel van een heel pakket aan maatregelen om de begroting van 1Stroom rond te kunnen maken.
Planning	Het moderniseren van de dienstverlening is een continu proces. Er is geen moment waarop we “klaar” zijn. Ontwikkelingen gaan soms zo snel dat stilstand achteruitgang betekent. We blijven steeds op zoek naar oplossingen om onze dienstverlening op peil te houden. Eind 2021/begin 2022 wordt de gemeentelijke website overgezet naar een nieuw platform. Daarbij krijgt de website een nieuwe look & feel en komen er ook nieuwe technische mogelijkheden om de website nog flexibeler te kunnen inrichten en dus beter te kunnen laten aansluiten op steeds veranderende eisen en wensen.
Financiën	De meeste investeringen in de technologie die nodig is om een goede dienstverlening te kunnen bieden, worden betaald vanuit RID-budgetten. Vooralsnog lijkt de beschikbaarheid van die budgetten voldoende. Als er aanvullende investeringen nodig zijn, dan zal dit in een apart voorstel worden voorgelegd.
Participatie	We hebben een dienstverleningsconcept met als motto “aandacht voor wat nodig is”. Dat wat nodig is, bepalen we in afstemming met onze inwoners, bedrijven en instellingen. Bijvoorbeeld via klantonderzoeken. Daarnaast werken we sinds 2021 met een klantpanel bestaande uit vertegenwoordigers vanuit de gemeente. We vragen dit klantpanel regelmatig om met ons mee te kijken en hun wensen en behoeften in het contact met de gemeente aan te geven. Ook monitoren we klantgedrag via web-statistieken en de data die we vanuit de verschillende backofficeapplicaties verkrijgen. Zo zorgen we dat we de goede dingen doen en dat we deze ook goed doen.

D. Een organisatie die waarmaakt dat de gemeente een transparante en betrouwbare partner is middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief, die invulling geeft aan de randvoorwaarden die de gemeenteraden hebben gesteld met betrekking tot kwaliteit en kosten en die de opdrachten van beide besturen uitvoert.

1.D.1	Organisatie 1Stroom
Doel	Doorontwikkeling van 1Stroom

1.D.1	Organisatie 1Stroom
Toelichting	In 2018 is 1Stroom, de ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort, gestart. Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosofie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie meer dan drie jaar draait, is echter duidelijk geworden dat een aantal punten verbetering behoeft om de stip op de horizon ‘een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving’ te bereiken. Daarom is in 2020-2021 besloten een volgende stap te doen in de ontwikkeling van 1Stroom en is een veranderstrategie gekozen. De kern van deze strategie is de doorontwikkeling van de structuur van de organisatie, waardoor deze beter in staat is de bestaande en waardevolle uitgangspunten in de besturingsfilosofie te versterken. In 2021 is de nieuwe structuur ingericht: een directiestructuur bestaande uit een algemeen directeur en twee adjunct-directeuren/ gemeentesecretarissen en tien afdelingen, elk aangestuurd door een afdelingsmanager. Op basis hiervan wordt de komende periode verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers. De leidraad voor deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategische HR-beleid. De belangrijkste lijnen hierin zijn: • We werken vanuit onze missie/visie en kernwaarden • We zetten de juiste mens op de juiste plek • We geven invulling aan onze veranderende rol in de samenleving We zijn de partner van de gemeentebesturen bij het realiseren van hun doelen.
Risico’s	Uit evaluaties van ambtelijke fusies elders, blijkt dat risico’s, die ervoor zorgen dat we het doel niet bereiken zijn: • Onvoldoende harmonisatie van beleid; als beide besturen niet openstaan voor harmonisatie van beleid, komt er van efficiencyvoordelen en kwaliteitsverhoging weinig terecht • Te snel resultaten willen zien; een te grote bezuiniging die snel gehaald moet worden leidt tot problemen; de organisatie heeft tijd nodig om de voordelen van de fusie tot uiting te laten komen • Onvoldoende aansluiting van de organisatie bij een of beide colleges • In het bestuurlijk-ambtelijk samenspel in het algemeen en in het dagelijks bestuur van 1Stroom in het bijzonder, zullen de hieruit voortkomende aandachtspunten regelmatig aan de orde komen. • Het niet tijdig realiseren van de vijf k's. (Kosten, Kwaliteit, Kracht, Kwetsbaar en Kansen) Daar komt bij een risico als gevolg van een besluit van het AB van 1Stroom, om gelet op de moeilijke financiële situatie waarin beide gemeenten zitten, een pakket aan besparingsmaatregelen door te voeren in de begroting 1Stroom 2021-2024. In totaal lopen de besparingsmaatregelen op tot ruim € 700.000 in 2024.
Planning	Zowel de uitvoering van de strategische agenda, als het omgaan met de factoren zoals genoemd onder de risico’s is een continu proces. En een proces waarin een ieder telkens weer open moet staan voor interne en externe ontwikkelingen zodat impulsen aan de ontwikkeling van de organisatie gegeven kunnen worden.
Financiën	De bij de fusie door de gemeenteraden vastgestelde taakstelling voor 1Stroom is verwerkt in de begroting 2022. Voor 2022 is dat een netto besparing van € 600.000. In de meerjarenbegroting 1Stroom 2021-2024 is daar bovenop een besparingspakket doorgevoerd dat oploopt tot € 732.000 in 2024. Aandeel Duiven is € 461.160.

Aanvullende wens

Verkiezingen 2022

Vanuit de Provincie wordt er op aangedrongen om na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 een screening te laten plaatsvinden naar de integriteit van voorgedragen wethouderskandidaten. Hiermee is een incidenteel bedrag van € 12.000 gemoeid.

Extra communicatie inzet

Vanuit het college is de wens geuit om meer communicatieve inzet te plegen op een groot aantal ruimtelijke projecten die momenteel niet of onvoldoende communicatief worden ondersteund, omdat de vaste formatie niet toereikend is. Gelet op de langlopendheid van de meeste projecten is gedurende enkele jaren tenminste 1 fte communicatieadviseur benodigd. Voor 2022 is een bedrag van € 100.000 gemoeid om op inhuurbasis te starten met 1 ft. Bekeken wordt nog of deze inzet op termijn structureel in de organisatie 1Stroom kan worden opgenomen.

Ondersteuning WOB verzoeken

Omdat het aantal verzoeken op grond van de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) snel stijgt, het de verwachting is dat deze stijgende lijn zich in het komende jaar voortzet en gelet op de tijdrovende en ingewikkelde afhandeling van verzoeken, is hiervoor extra juridische ondersteuning noodzakelijk. Hiermee is een bedrag van € 25.000 gemoeid. Bekeken wordt nog of deze inzet op termijn structureel in de organisatie 1Stroom kan worden opgenomen.

1.3 Wat gaat het ons kosten?

Kosten bestaand beleid programma Bestuur

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten	13.126	14.119	14.650	14.360	14.633	14.992
Baten	45.387	43.157	46.998	46.906	47.750	48.564
Saldo voor bestemming	**32.261**	**29.038**	**32.348**	**32.546**	**33.117**	**33.572**
Mutaties reserves	-118	-2.161	-18	0	0	0
Saldo na bestemming	**32.143**	**27.841**	**32.330**	**32.546**	**33.117**	**33.572**
Incidentele baten en lasten	1.305	250	-12	0	0	0
Structureel saldo	**30.838**	**27.591**	**32.318**	**32.546**	**33.117**	**33.572**

Bedragen x € 1.000

Nieuwe activiteiten	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Speerpunten:				
Invoering Uitdaagrecht	0	0	0	0
Groene Metropoolregio	22.799	29.642	29.642	29.642
Opgaveagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022 e.v.	63.000	50.000	50.000	50.000
Verbinding zorg en veiligheid	0	-18.900	-18.900	-18.900
Aanvullende wens:				
Screening wethouderskandidaten	12.000	0	0	0
Amendementen Voorjaarsnota:				
Publicaties Duivenpost	10.000	10.000	10.000	10.000
Uitbreiding griffie	15.000	15.000	15.000	15.000
Extra communicatie inzet	100.000			
Ondersteuning WOB verzoeken	25.000			
Verwerkt in het saldo	**247.799**	**85.742**	**85.742**	**85.742**

Bedragen in €

1.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot sociale dienst, ict en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op verschillende niveaus waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Onze inzet in 2022	Voor de RID is de gezamenlijk opgestelde I-visie en I-strategie richting gevend. De visie en strategie geven richting aan de vraag hoe we informatisering in zullen gaan zetten om de lokale ambities te realiseren. Het effect vertaalt zich in: • verbeteren/optimaliseren van onze dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en ketenpartners • goed kunnen uitvoeren van onze wettelijke taken • inkleuring kunnen geven aan lokale bestuurlijke ambities • efficiënte bedrijfsvoering De inspanningen op het gebied van Werk en Inkomen zijn erop gericht om inwoners zo actief mogelijk te laten deelnemen aan de samenleving.

	1Stroom
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: • Robuuster wordt (minder **kwetsbaar**). • Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**). • Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (**kwaliteit**). • Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (**kansen).** Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**). Op basis van raadsbesluit juli 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door 1Stroom opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op bestuurlijk niveau waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.

Onze inzet in 2022	In 2021 is de nieuwe structuur ingericht: een directiestructuur bestaande uit een algemeen directeur en twee adjunct-directeuren/gemeentesecretarissen en tien afdelingen, elk aangestuurd door een afdelingsmanager. Op basis hiervan wordt de komende periode verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers. De leidraad voor deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategische HR-beleid. De belangrijkste lijnen hierin zijn: • We werken vanuit onze missie/visie en kernwaarden • We zetten de juiste mens op de juiste plek • We geven invulling aan onze veranderende rol in de samenleving We zijn de partner van de gemeentebesturen bij het realiseren van hun doelen.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	In stand houden van een brandweer, in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR), voorzien in de meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, het inventariseren van en adviseren over risico's, voorbereiden op de bestrijding van branden, het organiseren van de crisisbeheersing, het bevorderen van medisch milieukundige zorg, het bevorderen van technische hygiënezorg, het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen, het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders, taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.
Onze inzet in 2022	Samen met VGGM zorgen we ervoor dat de brandweer- en gezondheidstaken goed worden uitgevoerd in onze gemeente en dat we voorbereid zijn op mogelijke crisissituaties.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet.
Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefbescheiden van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie uit de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.

Onze inzet in 2022	Het Streekarchivariaat werkt aan een toekomstvisie waarin de ambitie voor de toekomst wordt geformuleerd. Daarnaast is van belang dat de dienstverlening en de wettelijke taken van het Streekarchief op voldoende niveau moet blijven aansluiten op de ambities van de veranderende gemeenten (nieuwe gemeente Zevenaar, gefuseerde gemeenten Westervoort en Duiven en de behoeften van de gemeente Doesburg). Het opzetten van een volwaardig e-depot. Het voldoen aan de (nieuwe) wetgeving rondom AVG, privacy en auteursrechten. Het maken en onderhouden van een volwaardige website en een beeldbank voor het hele werkgebied. Het opzetten van een kenniscentrum voor de Liemers. Het beheren en beschikbaar stellen, zowel intern (ambtelijke organisatie) als extern (bezoekers) van de overgedragen archieven.

	Euregio
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. De Euregio voert hiertoe projecten uit. Zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden. Zij adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Onze inzet in 2022	Waar nodig wordt de Euregio ingeschakeld bij de uitvoering van beleid.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel

Wij leveren een bijdrage aan een vitale samenleving en een leefbare omgeving waardoor onze inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Dit doen wij vanuit de overtuiging dat inwoners van de gemeente Duiven een betekenisvol en veerkrachtig leven kunnen leiden. Die we, waar nodig, handvatten aanreiken gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staat hierbij centraal, zodat we - waar nodig - de juiste en passende ondersteuning bieden.

Toelichting

Samen zetten we ons in voor een inclusieve samenleving. Iedereen draagt bij en iedereen kan deelnemen. Jong, oud, man, vrouw, met of zonder beperking en met verschillende culturen en achtergronden. Je draagt bij naar eigen kunnen en krijgt hulp waar nodig. Zo hoort iedereen erbij, ben je nuttig en krijg je waardering. Dit vergroot het welzijn en de gezondheid van mensen. De kracht van de samenleving en de mogelijkheden van inwoners zijn het uitgangspunt. Wanneer nodig helpen wij door deze mogelijkheden te vergroten met de inzet van passende zorg en ondersteuning.

Voor kwetsbare inwoners die niet zelf de regie over hun leven kunnen voeren en ook niet volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen, zoeken wij samen met hen naar op maat gemaakte oplossingen. Deze bestaan uit voorliggende voorzieningen en uit zo nodig specialistische zorg. De inzet is om juist deze voorliggende voorzieningen te versterken en optimaal te benutten. De kwetsbare inwoner kan hierdoor zo prettig en zinvol mogelijk leven.

Via het stimuleringsbeleid en de inzet van het basisteam werken we samen met maatschappelijke instellingen, verenigingen en inwoners. Zij kennen hun verantwoordelijkheden en zij vormen de sterke “fundering” van de samenleving in Duiven die door ons nog beter benut en versterkt wordt. Dit doen wij door de samenwerking en dialoog tussen deze partijen te stimuleren, te faciliteren en initiatieven te ondersteunen. De ingeslagen weg naar versterking van samenwerking met en tussen inwoners, maatschappelijke instellingen, culturele instellingen, onderwijs en verenigingen, Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) en cultuureducatie, en de inzet van het basisteam wordt vervolgd. Dit vraagt een doorlopende dialoog en afstemming omdat niet alle partners met hetzelfde “vervoermiddel” en dezelfde ”snelheid” de ingeslagen weg volgen. Het resultaat is, dat alle partners op gelijkwaardige wijze deelnemen aan het vormgeven van een nog sterkere fundering van de samenleving in Duiven. Dit alles kan (eenvoudige en) duurzame oplossingen mogelijk maken voor maatschappelijke vraagstukken en kan leiden tot betere resultaten.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:

A. De basis op orde

B. Meedoen naar vermogen

C. Zelfredzaamheid naar vermogen

Externe ontwikkelingen

Toekomstvisie en transformatie agenda Samen Sterk

In 2021 is de toekomstvisie en transformatie agenda vastgesteld. In het document Samen Sterk zijn acties opgenomen die handen en voeten geven aan de activiteiten die worden ondernomen om een bijdrage te leveren aan de inclusieve samenleving. Door de decentralisaties is meer lokaal maatwerk mogelijk. Samen met de lokale samenleving zoeken we naar andere, betaalbare oplossingen om binnen de gestelde financiële kaders diensten te bieden. Tegelijkertijd zijn we door de sturing vanuit het landelijke beleid als overheid soms gebonden aan regels en budgetten die tegengesteld werken aan de uitdaging die voor ons ligt. Het abonnementstarief binnen de WMO

bijvoorbeeld, helpt niet in het stimuleren van de zelfredzaamheid en de vele verwijzers binnen de Jeugdwet maken grip op de toegekende zorg lastig.

In 2021 wordt volop gewerkt aan de acties die zijn beschreven. De verwachting is dat deze acties in 2022 zullen worden voortgezet.

Corona

Ondanks alle onzekerheden die Corona met zich mee bracht bleken de maatschappelijke instellingen en verenigingen een sterke “fundering” van de samenleving tijdens de lockdown. Hier kunnen we trots op zijn. Door de coronamaatregelen werd de fysieke hulpverlening tot een minimum beperkt. De lichamelijke verzorging en huishoudelijke ondersteuning gingen zoveel mogelijk door, maar voor de andere vormen van begeleiding, coaching en ondersteuning werden andere oplossingen gevonden, zoals: telefonisch contact, beeldbellen, inzetten en gebruikmaken van bestaande hulpverleningssites, whatsappen, wandel coaching, dagbesteding op afstand, in plaats van dagbesteding op locatie, huisbezoeken afleggen en het inzetten van vrijwilligers via www.wehelpen.nl. Deze creatieve manieren van ondersteuning zullen in de toekomst verder worden uit genut. Daarnaast zal de eerder genoemde fundering nog beter benut en versterkt worden. Dit doen we door in overleg de samenwerking en dialoog tussen deze partijen te stimuleren, te faciliteren en initiatieven te ondersteunen. Wij verleggen steeds meer de focus van professionele zorg naar voorliggende algemene voorzieningen. Hiermee wordt bereikt dat zwaardere zorg en maatwerkvoorzieningen voorkomen en/of uitgesteld kunnen worden. Indien zwaardere zorg nodig is wordt deze natuurlijk verstrekt.

Op dit moment is nog niet aan te geven welke gevolgen de lockdown voor de inzet van zorg en ondersteuning zal hebben. De verwachting is dat zich veel problemen gaan voordoen als de samenleving weer open gaat. Het kan dus zo zijn dat we een beroep gaan doen op de compensatie gelden die wij hiervoor als gemeente ontvangen.

Ook op de arbeidsmarkt zien we de invloed van Corona terug. Beroepen waar het eind 2020 lastig was om werk in te vinden zijn onder andere administratief-financiële beroepen (zoals administratief medewerkers), beroepen in de cultuursector (zoals bibliotheekmedewerkers) en beroepen in de dienstverlening, evenementen en reizen (zoals horecamedewerkers). Het aantal jongeren was hierin naar verhouding oververtegenwoordigd. Zij verloren aan het begin van de coronacrisis vaker hun baan dan de oudere leeftijdsgroepen. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen van jongeren in de periode maart tot en met augustus is in Midden-Gelderland 2,5 keer hoger in 2020 dan in 2019. Dit komt door twee factoren die elkaar versterkten: Corona en de in verhouding oververtegenwoordiging in de genoemde sectoren. Halverwege 2021 is er juist weer een groot tekort aan horecamedewerkers.

Tegelijkertijd zijn er ook nog kansrijke beroepen waar meer vraag dan aanbod is, zoals hogere ICT-beroepen (zoals softwareontwikkelaars en netwerkspecialisten), zorgberoepen (zoals verpleegkundigen en verzorgenden Individuele Gezondheidszorg), veel technische beroepen (zoals elektriciens, machinemonteurs en elektrotechnisch ingenieurs), maar bijvoorbeeld ook vrachtwagenchauffeurs. Wat voor de langere termijn belangrijk is, is dat de coronacrisis bestaande ontwikkelingen op de arbeidsmarkt een impuls geeft. Bedrijven reorganiseren om productiever te worden en voeren robotisering en automatisering versneld in. Ook thuiswerken zal veel vaker voorkomen om kosten van reizen en kantoorhuur te besparen. Het werk in bijvoorbeeld bedrijfscatering en administratief werk neemt daardoor af, terwijl veel werk in de techniek toeneemt en technische vaardigheden in veel beroepen steeds belangrijker worden.

Beschermd wonen

Er zijn afspraken gemaakt tussen VNG en het Ministerie van VWS over de decentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. De ontwikkeling van het objectieve verdeelmodel zal in 10 jaar tijd verlopen van historisch verdeeld over de centrumgemeenten naar objectief verdeeld over alle gemeenten. De invoeringsdatum is verschoven van 1 januari 2022 naar 1 januari 2023. Gemeenten zijn verplicht om gedurende het ingroei pad van 10 jaar regionaal samen te werken. Het is nog niet duidelijk of de Maatschappelijke opvang op termijn ook wordt gedecentraliseerd naar alle gemeenten. Voorlopig blijft de gemeente

Arnhem de centrumgemeente voor dit onderdeel. De gemeenten in de regio Gelderland-Midden werken samen in het programma ‘Samen aan Zet’ aan de regionale transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. 2022 staat in het teken van het maken van praktische werkafspraken binnen de regio om 1 januari 2023 ook in de uitvoering samen te werken op het gebied van beschermd thuis.

Geluk

Vanuit de gedachte dat elk mens er toe wil doen, willen we in Duiven specifiek aandacht besteden aan geluk. Inwoners van Duiven scoren hoger dan gemiddeld op geluk. Duiven heeft het streven naar een 8 als doel gesteld. Streven naar een 9 of 10 levert vooral frustratie/struikelen op. Als gemeente willen wij zorg dragen voor het “fundament/de basisvoorzieningen”. Voor het overige willen we het toch vooral aan de samenleving overlaten en de mensen laten doen wat bij hen past.

Uit onderzoek van de Vrije Universiteit (0-meting Liemers Hope XXL, vooral ingevuld door jongeren) blijkt dat de mensen gemiddeld bijna een 8 scoren, maar er is ook een redelijke groep die lager scoort. We willen graag leren van wat elders effect heeft: spreek vooral in positieve termen spreken en niet in negatieve termen. Onderdeel van gemeenschap zijn en kwaliteit van leven in buurt/gemeente en veiligheid dragen bij aan geluk.

Wat minder bijdraagt is buurtvoorzieningen, inzet voor duurzaamheid en mogelijkheden voor recreatie/buitenactiviteiten. Inwoners vinden dat dit wel moet gebeuren, maar dit draagt niet direct bij aan hun eigen geluk. Door met deze resultaten terug te gaan naar de inwoners en te vragen wat de gemeente nu vooral zou moeten doen, willen we een plan ontwikkelen, samen met de inwoner. Zo willen we ervoor zorgen dat het iets wordt van ons allemaal. Dan creëer je eigenaarschap in de samenleving.

Taskforce Jeugdhulp in de hand

Als gevolg van de gestegen kosten van jeugdhulp is in 2019 een Taskforce Jeugdhulp in de hand ingericht met als opdracht*:* ‘Vind besparings- en efficiency maatregelen”. De opdracht is gericht op 2 doelen.

1. Jeugdhulp in de hand op het gebied van inhoud, proces, financiën en procedures.

2. Invulling geven aan de taakstelling van € 500.000 voor de komende jaren binnen Jeugdhulp. Om deze reden is in 2019 minder extra bijgeraamd. Sommige acties zijn direct ingevoerd, andere zaken hebben een meer structureel karakter en hebben langere uitwerkingstijd nodig om tot de gewenste besparing te komen. Het doel om door middel van concrete acties invulling te geven aan de taakstelling van € 500.000 is voor 2020 behaald.

Wijziging woonplaatsbeginsel Jeugdwet 2022

Per 1 januari 2022 wordt het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet van kracht. De wetswijziging moet de uitvoering van het woonplaatsbeginsel makkelijker en eenduidiger maken. Ook moeten de administratieve lasten erdoor verminderen. Tot 2022 was het niet altijd snel duidelijk welke gemeente verantwoordelijk is tijdens een lopend hulpverleningstraject. Tijdens een hulpverleningstraject zijn er soms meerdere mutaties in de woonplaats van een kind. De aanpassing van het woonplaatsbeginsel houdt in dat wordt aangesloten bij de inschrijving van de jeugdige zelf in de Basisregistratie Personen (BRP). Hierbij worden de volgende 2 situaties onderscheiden:

- Jeugdhulp zonder verblijf: de gemeente waar de jeugdige volgens het BRP staat ingeschreven is verantwoordelijk
- Jeugdhulp met verblijf: de gemeente waar de jeugdige volgens het BRP stond ingeschreven voorafgaand aan de verhuizing naar de verblijfsplek is en blijft verantwoordelijk.

Dit moet leiden tot meer duidelijkheid en lagere uitvoeringslasten. Daarnaast sluit het nieuwe woonplaatsbeginsel beter aan bij de uitgangspunten van de Jeugdwet. De oorspronkelijke gemeente blijft verantwoordelijk voor een jeugdige waardoor die gemeente gestimuleerd wordt om te investeren in preventie. Deze wijziging van het woonplaatsbeginsel betekent dat, vanaf datum inwerkingtreding van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel de nieuwe instroom beoordeeld

dient te worden aan de hand van bovenstaand nieuwe woonplaatsbeginsel. Ook de migratiegroep, de zittende populatie van jeugdigen die nu en op datum inwerkingtreding van de wet jeugdhulp ontvangen uit hoofde van de Jeugdwet, valt onder de Wet wijziging woonplaatsbeginsel. Deze groep moet dus herbeoordeeld worden. Na het eerste kwartaal van 2022 zal duidelijk zijn of en op welke wijze dit in financiële zin gevolgen heeft voor onze gemeente.

Maatschappelijke Diensttijd

Sinds september 2020 kunnen leerlingen van het Candea College (en het Liemers College) vrijwillig een maatschappelijke diensttijd volgen (deels onder schooltijd). Ondanks de corona-periode zijn veel leerlingen hier actief in. De leerlingen zetten zich minimaal 80 uur maatschappelijk actief in gedurende max een half jaar. Dit wordt gefinancierd met een subsidie van ZonMw die HOPEXXL heeft aangevraagd en ontvangen. Mogelijk dat dit nog een keer met 2 jaar wordt verlengd als de aanvraag hiervoor wordt gehonoreerd. Uiteindelijk is het de bedoeling van de rijksoverheid dat op termijn alle jongeren in Nederland de mogelijkheid krijgen om een maatschappelijke diensttijd te vervullen.

Extra besteding aan Scalabor SW-bedrijf.

Er gaat onderhandeld worden over een extra bijdrage van deelnemende gemeenten voor de komende jaren. Scalabor rekent, als gevolg van de afnemende populatie bij een gelijkblijvend service- en ondersteuningsniveau, een meerprijs per deelnemende inwoner voor gestegen kosten. Op dit moment is nog niet te calculeren om welke bedrag dat zal gaan. De onderhandelingen moeten nog worden gestart.

2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

A. De basis op orde
Dit zijn de speerpunten:

2.A.1	Acties Samen Sterk
Doel	Uitvoering geven aan de Transformatie agenda.
Toelichting	In de notitie Samen Sterk en de transformatie-agenda zijn voor de jaren 2021 en 2022 de acties die we in deze twee jaren in gang zetten en afronden door de gemeenteraad vastgesteld. Het college streeft ernaar met deze agenda te werken aan transformatie en verbetering in het sociaal domein door de onderverdeling in drie ontwikkellijnen (innovatie, preventie en inkoop en regie). De acties die opgenomen zijn in de Transformatie agenda vallen onder dit speerpunt Samen Sterk. Conform de afspraken die met de raad gemaakt zijn wordt de raad regelmatig bijgepraat en geïnformeerd over de voortgang.
Risico's	Wijzigingen in Rijksbeleid zijn een risico. Innovatie en nieuwe preventieve voorzieningen kunnen soms alleen bereikt worden door investeringen te doen terwijl de opbrengst niet altijd vooraf vast te stellen is.
Planning	In het tweede kwartaal van 2021 is gestart met het oppakken van de acties. We streven ernaar de acties afgerond te hebben in de loop van 2022.
Financiën	Zoals in Samen Sterk is opgenomen is een van de doelstellingen meer grip en beheersing van de uitgaven en betere monitoring van zorg en dienstverlening. We sturen op acties die zowel betere, passende zorg en dienstverlening als beperkingen van de uitgaven kunnen opleveren door innovatieve en op preventie gerichte oplossingen te realiseren.
Participatie	De Raad voor het Sociaal Domein heeft een actieve rol in het vormgeven van dit speerpunt.

2.A.2	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs
Doel	Toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in Duiven, Groessen en Loo.

2.A.2	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs
Toelichting	De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Er is daarom samen met de schoolbesturen gewerkt aan een Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs. Dit IHP is door uw raad op 20 november 2018 vastgesteld. In het IHP zijn de gevolgen voor de bestaande onderwijsaccommodaties voor de komende 15 jaren geschetst/ neergezet. Met dit vastgestelde IHP wordt er verder gewerkt aan toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in onze gemeente.
Risico's	De uitvoering van het IHP heeft (op onderdelen) gevolgen voor de bestaande onderwijsaccommodaties, van keuzes tot investeren, verplaatsen en anders inzetten van de accommodatie. Voor realisatie van de uitkomsten is instemming van gemeente, schoolbesturen en hun MR'en noodzakelijk. De uitwerking heeft (financiële) gevolgen voor beheer en gebruik van de gebouwen.
Planning	Na de vaststelling van het IHP is gestart met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan (waaronder de renovatie-/ bouwvoorbereiding van schoolaccommodaties). Dit heeft geresulteerd in een groot aantal concrete plannen voor verduurzaming en de 2 nieuw te bouwen onderwijsaccommodaties. In 2021 wordt uitvoering gegeven aan de verduurzaming/renovatie van een 5-tal onderwijsaccommodaties en wordt verder de start van de bouw van de nieuwbouw voorbereid.
Financiën	Om uitvoering te kunnen geven aan het IHP is er de komende jaren een behoorlijk investeringsbudget in het onderwijsvastgoed vanuit de gemeente nodig. In het meerjarenperspectief is de afgelopen jaren ook al een beeld geschetst van de te verwachten kapitaalslasten. Nu de verduurzaming/ renovatie en nieuwbouw concreet worden, wordt het benodigde krediet formeel aangevraagd middels een kredietvoorstel uitvoering IHP PO Duiven. Voor de algemene uitvoeringskosten heeft uw raad bij de start van de uitvoering van het IHP reeds een uitvoeringskrediet € 300.000 beschikbaar gesteld. Dit uitvoeringskrediet is nog van voldoende omvang voor deze algemene uitvoeringskosten.
Participatie	Er wordt samen met de schoolbesturen gewerkt aan de uitvoering van het IHP.

B. Meedoen naar vermogen

Dit zijn de speerpunten:

2.B.1	Bestuursopdracht Regionale Sociale Dienst (RSD) 2022-2023
Doel	Met de bestuursopdracht willen we investeren in onze inwoners. Dit omdat we het belangrijk vinden en omdat het nodig is. We willen onze inwoners naar werk brengen en als dit niet mogelijk is anderszins laten participeren in de Liemerse samenleving.

2.B.1	Bestuursopdracht Regionale Sociale Dienst (RSD) 2022-2023
Toelichting	De gemeenteraden van Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben de RSD in 2018 een opdracht gegeven om meer mensen naar werk te laten uitstromen, meer doelgroepen te bedienen en te sturen op vooraf geformuleerde doelstellingen. Deze opdracht loopt van 1 januari 2019 tot 1 juli 2021. Nu de huidige opdracht ten einde loopt, is er in de raadsvergadering van 22 juni 2021 een bestuursopdracht aan uw raad voorgelegd. *Waarom een bestuursopdracht?* • Met de bestuursopdracht willen we investeren in onze inwoners. Dit omdat we het belangrijk vinden en omdat het nodig is. We willen onze inwoners naar werk brengen en als dit niet mogelijk is anderszins laten participeren in de Liemerse samenleving. Meedoen verhoogt het welbevinden van inwoners en geeft eigenwaarde en zelfvertrouwen. • We willen mensen perspectief bieden en voorkomen dat mensen in een slechte maatschappelijke positie terecht komen. De huidige economische omstandigheden (Covid-19 crisis) vraagt dit ook van ons. We willen investeren in de RSD zodat de organisatie in staat is om deze maatschappelijke opgave te verwezenlijken. Naast de maatschappelijke effecten levert het ook geld op. We verstrekken immers minder uitkeringen. En we constateren uit de evaluatie Businesscase dat deze aanpak werkt. • We gaan de bestuursopdracht aan voor de duur van 2,5 jaar, maken hierover prestatieafspraken, evalueren en sturen, indien nodig, tussentijds bij. *Bestuursopdracht voor de RSD* Bij het opstellen van de bestuursopdracht is uitgegaan van de bevindingen en aanbevelingen uit de evaluatie, klanttevredenheidsonderzoeken en de huidige economische omstandigheden. De opdracht die we de RSD mee willen geven voor de komende jaren is het voortzetten van de huidige opdracht, met een extra focus. • Blijf de focus leggen op mensen met perspectief op werk. • Geef extra aandacht aan mensen met een migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking en aan jongeren tot 27 jaar. • Geef de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter. • Focus bij de besteding van de extra middelen van Rijk en provincie op de uitvoering en de resultaten voor de Liemerse inwoners. Investeer hiervoor in de samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. • Benut de verkregen positie als netwerkorganisatie voor de realisering van de bestuurlijke opdracht. • Blijf binnen de financiële kaders
Risico's	Gedurende de looptijd van de bestaande opdracht is een pandemie uitgebroken. Deze is van grote invloed op de economie en de arbeidsmarkt. Door de maatregelen om Covid-19 in te dammen, zijn veel ondernemers hard geraakt. Het Rijk heeft daarom diverse regelingen opgezet om de ondernemers te ondersteunen. De RSD voert een aantal van deze regelingen uit. De RSD heeft in korte tijd de regeling uitgewerkt naar de uitvoeringspraktijk, zodat ondernemers direct geholpen konden worden. Niemand weet precies hoelang deze Covid-19 crisis nog duurt en welke maatregelen nog nodig zijn. De maatregelen hebben een directe link met een opleving of dip in de economie. Het is daarom moeilijk om te voorspellen wat de arbeidsmarkt en het bijstandsbestand in de komende jaren gaan doen.
Planning	1 juli 2021 t/m 31 december 2023: Bestuursopdracht RSD

2.B.1	Bestuursopdracht Regionale Sociale Dienst (RSD) 2022-2023
Financiën	Evenals bij de Businesscase RSD is de verwachting dat ook deze investering in de RSD financieel aantrekkelijk zal zijn. Op grond van de ervaringen van 2019 en 2020 is onze verwachting dat de totale investering van € 1 miljoen per jaar voor de 3 gemeenten (voor de jaren 2022 en 2023) in de jaren 2023 t/m 2025 wordt terugverdiend. De uitkeringslast zal in totaliteit met ongeveer 2,8 miljoen dalen. Daarnaast zijn er positieve effecten voor de maatschappij. Deze positieve effecten kunnen gemeten worden met een zogenaamde Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA). Met een MKBA breng je de besparing in beeld door preventie van erger leed. Denk hierbij aan het voorkomen van schulden waarvoor schuldsanering noodzakelijk is. Het voorkomen van criminaliteit of vandalisme in de gemeentelijke openbare ruimte. Of het voorkomen van eenzaamheid, zorg en bijzondere bijstand. Dit betekent dat uitgaven op WMO, Jeugd, Schuldhulpverlening of openbare ruimte voorkomen worden. Op welke van deze terreinen de besparing plaatsvindt, is vooraf niet te duiden. De investering zal maatschappelijk 10% van de investering opleveren (dit cijfer is gebaseerd op landelijke ervaringscijfers). Het jaar 2021 is een afwijkend jaar, aangezien de huidige Businesscase tot 1 juli 2021 loopt. Daarnaast heeft de RSD in 2020, vanwege Corona, minder trajecten voor klanten in kunnen kopen bij haar LEON-partners. Het Algemeen Bestuur Samenwerking De Liemers heeft dan ook het besluit genomen om een deel van het Participatiebudget dat in 2020 niet is gebruikt als bestemmingsreserve op te nemen voor het jaar 2021. Daarnaast zijn vanuit het Rijk diverse steun- en herstelpakketten geïntroduceerd, waar de RSD optimaal gebruik van zal maken. Dit betekent dat de RSD voor het 2e halfjaar geen extra investering nodig heeft vanuit de gemeenten, en de RSD voortvarend aan de slag kan met de nieuwe bestuursopdracht. De financiële onderbouwing van de bestuursopdracht is, evenals de businesscase RSD, doorgerekend op basis van de geldende verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op 50% inwoneraantal en 50% uitkeringsdossiers. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat dit een model is om een prognose af te geven en dat de daadwerkelijke resultaten af zullen wijken, aangezien de uitstroom zich niet laat leiden door de verdeelsleutel. Voor Duiven betekent de bestuursopdracht aan de RSD een investering voor 2022 en 2023 van in totaliteit € 561.480. Deze investering leidt in de jaren 2023 t/m 2025 tot een besparing op de uitkeringslast van € 937.766. Per saldo leidt de investering tot een ‘netto’-besparing van € 376.286. Voorgesteld wordt om voorlopig nog geen financiële gevolgen op te nemen in de begroting.
Participatie	De Cliëntenraad RSD is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van deze Bestuursopdracht.

C. Zelfredzaamheid naar vermogen

Dit zijn de speerpunten:

2.C.1	Aanpak laaggeletterdheid en de verbinding met het sociaal domein
Doel	Verbinding van de aanpak laaggeletterdheid met de uitvoering van de Participatiewet en schuldhulpverlening

2.C.1	Aanpak laaggeletterdheid en de verbinding met het sociaal domein
Toelichting	Uit onderzoek blijkt dat 14% van de inwoners van de gemeente Duiven en Westervoort laaggeletterd is. Dit ligt boven het landelijk gemiddelde van 12% en ruim boven het gemiddelde van 7% in de regio Midden-Gelderland. Laaggeletterdheid gaat niet alleen over lezen, schrijven en rekenen, maar ook over digitale vaardigheden. In het regionaal programma volwasseneducatie en aanpak laaggeletterdheid 2021-2024 is opgenomen dat we met onze aanpak willen bereiken dat inwoners basisvaardigheden beheersen om beter mee te kunnen doen in de samenleving. We willen vooral meer inzetten op het bereiken van laaggeletterden met Nederlands als moedertaal (NT1), omdat deze doelgroep door schaamte een hogere drempel ervaart om, bijvoorbeeld, een traject te volgen. Door een verbinding te maken met het sociaal domein bereiken we de NT1 doelgroep beter. We willen hiermee beginnen door afspraken te maken over de signalering van laaggeletterdheid door de consulenten Werk & Inkomen (RSD), schuldhulpverlening en bijzondere bijstand en over de verwijzing van inwoners naar het educatieaanbod.
Risico's	De bewustwording van laaggeletterdheid en nut en noodzaak van de aanpak daarvan komt onvoldoende tot stand, waardoor we de doelgroep niet/minder goed bereiken.
Planning	In 2021 gaan we aan de slag met een plan van aanpak om deze verbinding te leggen. Dit plan willen we vervolgens implementeren in 2022.
Financiën	Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat vanwege het regionale budget uitvoering van dit speerpunt budgettair neutraal verloopt. De gemeente heeft een budget voor de aanpak van laaggeletterdheid dat wellicht kan worden aangewend indien dat nodig blijkt te zijn. Daarnaast kan er worden gekeken naar andere financiële mogelijkheden.
Participatie	We gaan als gemeente, met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven, aan de slag met de RSD, de collega's van schuldhulpverlening en bijzondere bijstand, maar ook het Liemers Taalhuis waar partijen als de bibliotheek (taalhuiscoördinator), Mikado en ROC Rijn IJssel samenwerken

2.C.2	Jongerenwerk
Doel	Jongerenwerk uitbreiden en aanpassen zodat het beter aansluit bij de huidige problematiek en vragen vanuit jongeren.
Toelichting	Mede door Corona is de jeugdoverlast in de openbare ruimte toegenomen. Door inzet van het basisteam bij de overlastproblematiek is de samenwerking tussen betrokken partijen verbeterd. Er is veel inzet gepleegd door politie en Boa's waardoor de overlast wel is verminderd, maar ook zij geven aan een contactpersoon voor de jongeren te missen die hen begeleidt en in gesprek gaat over de overlast die zij veroorzaken. Verder geven jongeren en professionals al langer aan een ambulant jongerenwerk te missen als aanspreekpunt voor jongeren en omwonenden, ook op andere vindplaatsen zoals scholen, en als verbindende partij naar professionals. Daarnaast dringt de Raad van Sociaal Domein ook al langer aan op meer jongerenwerk.
Risico's	Het betreft een kwaliteitsslag die weinig risico kent. Het jongerenwerk moet vraaggericht zijn, dus flexibel en inzetbaar zijn bij ontwikkelingen die er spelen.
Planning	In 2021 wordt de ambulant jongerenwerker geworven door Mikado. Daarna moet de samenwerking met alle partners op gang komen. Vervolgens moet het nieuwe jongerenwerk opnieuw worden opgebouwd. In 2022 moet het nieuwe jongerenwerk gestalte krijgen.
Financiën	Voor de uitbreiding van het jongerenwerk is vanaf 2022 structureel € 70.000 nodig. Voor het starten met het ambulant jongerenwerk in 2021 is er dekking binnen de begroting.

2.C.2	Jongerenwerk
Participatie	De gemeente is opdrachtgever van het jongerenwerk en zal samen met Mikado verder vorm geven aan het jongerenwerk. Jongerenwerk staat automatisch midden in de samenleving, en investeert duurzame contacten met alle betrokken partners.

Aanvullende wensen

Kunstgrasveld Voetbalvereniging DVV

Voetbalvereniging DVV te Duiven heeft de afgelopen jaren een behoorlijke groei in leden gehad, de verwachtingen en de prognose zijn dat het ledenaantal de komende jaren blijft groeien.
De huidige capaciteit van het complex van DVV is hierdoor onvoldoende, waardoor er een capaciteitsprobleem is ontstaan. DVV kan haar leden geen goede sportfaciliteiten meer bieden. Daarnaast lopen de onderhoudskosten, doordat de trainingsvelden te intensief gebruikt worden. Om de capaciteit te vergroten is de aanleg van 1,5 kunstgrasveld noodzakelijk. Dit vraagt om een investering van € 861.520.

Reële alternatieven voor het uitbreiding van de trainingsuren anders dan de aanleg van 1,5 kunstgrasveld zijn er niet. Het capaciteitstekort is te groot, waardoor andere oplossingen per saldo veel duurder in aanleg zijn. Niet investeren kan o.a. zorgen voor terugloop in het ledenaantal/ verloop naar een andere vereniging (waar dan problemen ontstaan), blessures en extra kosten. Als oplossing voor het capaciteitsprobleem is voor 2021 inmiddels besloten tijdelijke verlichting aan te brengen op een van de wedstrijdvelden. Dit verzacht het probleem, maar is niet voldoende voor het tekort. Daarnaast zorgt het ook voor nieuwe problemen zowel in capaciteit als in kosten.

Om de realisatie van het kunstgrasveld te kunnen realiseren moet er geld vrijgemaakt worden voor o.a. proces, onderzoek, engineering en begeleiding uitvoering. De kosten voor deze specialistische werkzaamheden bedragen € 36.300 inclusief btw.

De kapitaallasten voor de aanleg van het kunstgrasveld inclusief voorbereidings- en begeleidingskosten bedragen € 61.250. Door de aanleg van 1.5 kunstgrasveld besparen we jaarlijks op de onderhoudskosten van de sportvelden een bedrag van € 6.000. Per saldo kost deze oplossing de gemeente daarom € 55.250.

Alternatieven die onderzocht zijn: Er zijn alternatieven zoals draintalent (drainagesysteem die water reguleert), hybridevelden (kunstgras met natuurgras), 02 velden (lava in de toplaag van natuurgrasveld toegevoegd voor snellere afwatering). Echter zijn deze alternatieven niet geschikt voor DVV.

- **Kosten draintalent € 100.000 per veld, bij DVV moeten dan alle 6 de natuurgrasvelden met dit systeem worden voorzien;** Kosten extra onderhoud structureel met 15% omhoog per veld ten opzichte van huidige velden;Speeluren per veld maximaal 350 uren per jaar;
- **Kosten hybridevelden € 350.000 per veld, bij DVV moeten dan minimaal 3 velden van dit systeem worden voorzien;** Kosten onderhoud structureel met 20% omhoog per veld ten opzichte van huidige velden; Speeluren per veld maximaal 450/500 uren per jaar;
- **Kosten O2 velden € 80.000 per veld, bij DVV moeten dan alle 6 de natuurgrasvelden met dit systeem worden voorzien**;Kosten onderhoud structureel met 10% omhoog per veld ten opzichte van huidige velden; Speeluren per veld maximaal 350/400 uren per jaar.

Behalve de financiën zijn de alternatieven geen optie voor DVV. Een grasplant blijft een plant en heeft een maximale bespelingsgraad van 350 uur.
Daarna wordt het plantje kapot gelopen en zal niet meer herstellen, welk systeem van natuurgras je ook kiest.

Risico’s die er zijn, wanneer we niets doen:

- Het sportpark verliest haar kwaliteit;
- Onderhoudskosten zullen structureel stijgen;
- DVV kan haar leden niet meer laten trainen;
- Er zullen meer blessures gaan ontstaan;
- De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor de blessures met alle gevolgen van dien;

- DVV zal een ledenstop moeten gaan invoeren;
- Veel klachten en meldingen waarbij het uitvoerend orgaan van de gemeente drukker wordt.

Opdrachtverstrekking Stichting SHO

In november 2019 heeft het college aan de stichting SHO (samenvoeging van Og-tent, Horsterpark en Spoed) een opdracht verstrekt waarbij de stichting een rol gaat spelen in het meer mogelijk maken van nieuwe initiatieven in de Duivense samenleving. In november 2019 is de gemeenteraad daar met een kennisgeving van op de hoogte gebracht en is dit onderwerp ook besproken op de politieke avond. Om de rol van “mede-mogelijkmaker” vorm te geven wil het college gedurende de jaren 2020 tot en met 2023 jaarlijks een extra bedrag van € 47.000 beschikbaar stellen. Deze wens had al bij de voorjaarsnota 2020 aan de gemeenteraad moeten worden voorgelegd. Door het vervallen van de voorjaarsnota in 2020 is dit niet gebeurd. Ook is deze wens ten onrechte niet opgenomen in de meerjarenbegroting 2021-2024 zoals die in november 2020 door de raad is behandeld. De stichting SHO heeft op 17 juni 2021 op een informele avond nog verantwoording afgelegd voor de geleverde prestaties in deze door de corona-crisis gekenmerkte periode. De stichting heeft van ons geen extra ondersteuning ontvangen om de gevolgen van de corona maatregelen op te vangen. In aangepaste vorm zijn veel initiatieven ondersteund en zijn activiteiten zoveel mogelijk in aangepaste vorm doorgegaan. Zodra er weer meer mogelijk is zal dit nog een extra impuls krijgen. De wens om voor 2021 tot en met 2023 alsnog jaarlijks het bedrag van € 47.000 aan de stichting beschikbaar te stellen wordt nu alsnog opgenomen in deze voorjaarsnota. We stellen voor het totale bedrag dat hiermee gemoeid is van € 141.000 in een keer beschikbaar te stellen in 2022.

Beheerplannen groen, verhardingen, riolering en openbare verlichting

Momenteel werken we aan Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR). Naar verwachting wordt dit eind 2021 of begin 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Vanuit het IBOR beleid moet in 2022 per discipline een beheerplan worden opgesteld waarin we uitgangspunten vanuit het beleid uitwerken naar beheer uitgangspunten en maatregelen. Het beheerplan riolering wordt uit het watertakenplan betaald. Voor andere disciplines vragen we budget. De kosten voor de beheerplannen groen, ramen wij voor 2022 op eenmalig € 11.667. Voor de overige plannen zie programma 3.

Nieuwbouw Voortgezet onderwijs

De gemeente Duiven participeert samen met Zevenaar en Montferland in de Gemeenschappelijk Regeling Huisvesting Voorgezet Onderwijs Liemers (GRHVOL). Op basis van deze GR zijn de gemeente gezamenlijk verantwoordelijk voor goed voortgezet onderwijs.

Om in goede huisvesting te voorzien is het noodzakelijk dat in Zevenaar nieuwe huisvesting komt voor de locatie Zonegge aldaar. Vanuit de samenwerking tussen de 3 gemeenten worden investeringen ook door de 3 gemeenten gezamenlijk gedragen.

Voor de realisatie van het gebouw in Zevenaar is een bedrag van € 7 miljoen noodzakelijk. Het schoolbestuur draagt zelf € 0,5 miljoen bij, in de reserve van de GR is een bedrag aanwezig van € 3,5 miljoen. Het restantbedrag van € 3 miljoen wordt naar rato van het aantal leerlingen binnen het Voortgezet Onderwijs in de 3 gemeenten verdeeld. Op basis van de actuele leerlingenaantallen draagt Duiven hier 42% aan bij. Uitgaande van een lening van € 3 miljoen tegen een rekenrente van 1,0%, bedragen de totale jaarlasten € 91.367. Het aandeel van Duiven hierin bedraagt (uitgaande van 42%) € 38.375 per jaar.

WK Volleybal dames 2022

Het grootste volleybalevenement ooit in Nederland begint op 23 september 2022 en duurt drie weken. Het is de wens van de organisatie dat alle deelnemende landen in de eerste fase van het toernooi worden ondergebracht in 24 verschillende Gelderse gemeenten. Samen met de gemeente Zevenaar hebben wij de toewijzing van Nevobo om gast- en speelland Duitsland te ontvangen tijdens deze weken.
De periode van maart 2022 tot en met oktober 2022 staat in het teken van Volleybal door middel van side-events in samenwerking met Nevobo en de volleybalverenigingen. Duiven zal in

samenwerking met bedrijven, lokale ondernemers, verenigingen, scholen en inwoners aan de slag gaan met Volleybal gerelateerde activiteiten.

WK volleybal kan om verschillende redenen belangrijk zijn voor de gemeente Duiven. Dit evenement kan bijdragen aan aantrekkingskracht voor bewoners, bezoekers en bedrijven en aan het imago en de reputatie van de stad. Dit soort evenementen brengen vertier en levendigheid in Duiven. Ze dragen bij aan het op de kaart zetten van Duiven.

Middels het WK 2022 wensen de verschillende samenwerkende partijen waaronder ook de Provincie Gelderland doelstellingen te realiseren op verschillende gebieden zoals; sport, duurzaamheid, gezondheid, sociale cohesie, inclusie etc. Hiervoor is eenmalig een bedrag nodig van € 15.000. Ook de gemeente Zevenaar heeft voor het WK Volleybal € 15.000 beschikbaar gesteld. Hiermee kan een projectleider worden aangesteld en kunnen er kosten betaald worden voor de side-events en tijden het spektakel van 3 weken.

2.3 Wat gaat het ons kosten?

Kosten bestaand beleid Programma Maatschappij

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	39.092	36.604	36.736	36.514	35.836	35.856
Baten	11.341	7.160	7.137	7.142	6.785	6.789
Saldo voor bestemming	**- 27.751**	**- 29.443**	**- 29.599**	**- 29.372**	**- 29.051**	**- 29.067**
Mutaties reserves	- 5	275	255	177	- 104	- 104
Saldo na bestemming	**- 27.756**	**- 29.168**	**- 29.344**	**- 29.195**	**- 29.155**	**- 29.171**
Incidentele baten en lasten	179	- 63	-217	-104	-104	-104
Structureel saldo	**- 27.935**	**- 29.105**	**- 29.561**	**- 29.299**	**- 29.259**	**- 29.275**

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Gevolgen speerpunten:				
Uitbreiding jongerenwerk	70.000	70.000	70.000	70.000
Aanvullende wensen:				
Kunstgras DVV	55.250	55.250	55.250	55.250
Stichting SHO	141.000			
Beheerplannen	11.667			
Nieuwbouw Voortgezet Onderwijs	0	38.375	38.375	38.375
WK volleybal dames 2022	15.000			
Verwerkt in het saldo	**292.917**	**163.625**	**163.625**	**163.625**

Bedragen in €

2.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
Doel	Het adequaat en doelmatig inrichten van het voortgezet onderwijs in de Liemers en de kosten beheersbaar te houden.
Taak	Het zorgdragen voor een gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.
Beleidsrisico's	Doordat de GRHVOL geen rechtspersoonlijkheid heeft en geen eigen besluiten kan nemen, is het risico nihil.
Onze inzet in 2022	Het bewaken van een stabiele financiering van het voortgezet onderwijs in De Liemers.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Doel	De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Het risico is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.
Onze inzet in 2022	Het goed organiseren van passend vervoer voor verschillende doelgroepen.

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein in de vorm van vier samenwerkingsmodules: 1. Inkoop: op de gebieden Jeugd en Wmo zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang de taken waarin zij willen samenwerken kunnen uitvoeren. 2. Onderwijszaken: Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). 3. Werkgeversservicepunt: werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening, in het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen 4. Het werkgeverschap Sw: Doel is om het (formeel) werkgeverschap zoals dat is gedefinieerd in de regeling vorm te geven voor de ruim 2.000 SW medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.
Taak	1. Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg. 2. Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. 3. Het plaatsen bij werkgevers van werkzoekenden uit omschreven doelgroepen 4. Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW medewerkers.
Beleidsrisico's	1. Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. 2. Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente. 3. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.

Onze inzet in 2022	1. De intergemeentelijke samenwerking vormgeven op de gebieden Jeugdhulp, Wmo, en activerend werk. 2. De intergemeentelijke samenwerking vormgeven op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC. 3. De intergemeentelijke samenwerking vormgeven op het gebied van de ondersteuning van werkgevers bij hun personeelsvoorziening. 4. De intergemeentelijke samenwerking vormgeven op het gebied van het formele werkgeverschap SW.

VGGM Zie programma 1

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel
In Duiven is het goed leven, wonen en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.
Het bovenliggende doel is een bijdrage leveren aan het vergroten van ‘geluk en de geluksbeleving’ van onze inwoners. De aanwezigheid van werkgelegenheid, de kwaliteit van onze werk-, woon- en leefomgeving, de mogelijkheid tot ontmoeting en het creëren van verbondenheid in de buurt, het realiseren en behouden van maatschappelijke voorzieningen, hebben uiteindelijk effect op het geluksgevoel van onze inwoners. We zijn ons hiervan steeds meer bewust in onze werkwijze en aanpak en de belangrijke keuzes die we daarbij maken.
Toelichting
We willen de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Wij willen de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs op elkaar afstemmen. Wij willen potenties in de vrijetijdseconomie verder benutten. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Duiven belangrijke randvoorwaarden. Wij willen een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.
Wij stimuleren en faciliteren en zijn hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Wij verbinden en doen mee. Zo maakt Duiven het waar. Wij zijn ons bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Duiven. Wij zorgen er samen voor dat deze evenwichtig worden benut óf worden beschermd.
Hoofddoelen
Daarom zetten we in op:
- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

Externe ontwikkelingen

Economische groei – grote verschillen in sectoren

Wat de gevolgen zijn van de coronacrisis voor de (lokale) economie is nog lastig vast te stellen, mede als gevolg van alle landelijke steunmaatregelen. Er is wel sprake van uitersten: ondernemers die heel hard worden geraakt, zoals in de horeca en vrijetijdseconomie. En anderen die hun omzetten fors zagen stijgen en die nieuwbouwplannen ontwikkelden op één van bedrijventerreinen in Duiven. Op alle nieuwe bedrijventerreinen werden kavels verkocht, waarbij de grootte van de kavels op InnoFase en Seingraaf in het oog springen. Dit geeft aanleiding om de duurzame ontwikkeling van onze bedrijventerreinen door te zetten (zie de RPW-ontwikkeling hieronder).
Verwacht mag worden dat door de geplande verbreding van de A12, de doortrekking van de A15 en de in gang gezette energietransitie de economische positie van de Liemers, met Duiven als een belangrijke motor, in de toekomst gunstig zal zijn. De gemeenten, het bedrijfsleven en het onderwijs in de Liemers hebben gezamenlijk de Liemerse Ambassade opgericht, die uitvoering geeft aan de Liemerse Economische Visie (LEV). De logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie zijn hierin als speerpunten benoemd.

RPW (Regionaal Programma Werklocaties)

In 2020 en 2021 is er een grote toename geweest van de uitgifte van kavels op alle bedrijventerreinen in Duiven: De Nieuweling, Graafstaete, Seingraaf en InnoFase. Ook de komende jaren wil Duiven nieuwe bedrijven aantrekken en lokale bedrijven in hun uitbreidingsplannen faciliteren. Met daarbij ook aandacht voor een goede invulling van de locaties die achterblijven. Daarom heeft Duiven in het kader van het nieuwe RPW 2021-2024 bij de regio Arnhem Nijmegen het plan ingediend om Centerpoort-Noord met 15 ha bruto uit te breiden. Dit plan kent een aantal kwalitatieve uitgangspunten om ook op langere termijn toekomstbestendig te kunnen blijven. Omstreeks 1 juni 2021 wordt hierover vanuit de regio Arnhem Nijmegen duidelijkheid verwacht.

Circulaire economie

In 2018 is een start gemaakt met het gemeentelijke programma Circulaire Economie.
Het programma circulaire economie bestaat uit drie programmalijnen: Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulariteit (grondstoffentransitie).

Voor de programmalijn Energietransitie hebben we de ambities (23% energieneutraal in 2023, 41% energieneutraal in 2030 en 100% energieneutraal in 2050) vastgelegd in lijn met het Klimaatakkoord en de inmiddels vastgestelde Klimaatwet. Met de inwerkingtreding van de Klimaatwet zijn lokale ambities verworden tot wettelijke taken.

De programmalijn Klimaatadaptatie bestaat uit de grote opgave om de kwetsbaarheid als gevolg van klimaatverandering te verminderen met als doelstelling: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. Deze plicht is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

De zogenaamde stresstest is afgerond en de risico’s voor wat betreft de thema’s verdroging, wateroverlast, waterveiligheid en hittestress zijn inzichtelijk. Ook de klimaatdialoog (voorheen ‘risicodialoog’), met zowel inwoners, veiligheidsregio, bedrijven en andere stakeholders, is afgerond. Ook de strategische uitgangspunten zijn inmiddels vastgesteld. Een en ander zal worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan waarvan de financiële consequenties worden doorvertaald naar de voorjaarsnota. Dit gehele proces wordt voor 50% gefinancierd door het Rijk. De overige 50% wordt gedekt uit het gemeentelijk Watertakenplan.

De programmalijn Circulariteit sluit vooralsnog aan op de doelstelling van het Grondstoffen akkoord: Grondstoffentransitie en reststromenverwaarding waarbij uiterlijk in 2050 grondstoffen efficiënt moeten worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. Voor zover er nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze op duurzame wijze gewonnen en wordt verdere aantasting van de leefomgeving en de gezondheid voorkomen.
Willen we in Nederland de beoogde CO2 reductie halen dan kan dat alleen bereikt worden als we ook de grondstoffentransitie realiseren (bijdrage in CO2 reductie obv meest recente onderzoeken bedraagt 50+%). De ambitie voor Duiven is nog niet vastgesteld. De planning is om deze eind 2021 vast te stellen.

We kunnen de ambities voor alle de drie programmalijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het ‘hart’ van het programma geplaatst. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk en platform ’Samen1Nergie’ en een Participatie strategie ontwikkeld. Daarnaast werken we met ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen),bereiden we samen met de klankbordgroep en juniorklankbordgroep nieuw beleid voor en halen we nieuwe ideeën op en hebben we een stap gezet richting verenigingen en maatschappelijke organisaties.

De opgaven hebben een bovenlokaal karakter. Daarom werken we als gemeente samen met de Liemerse gemeenten, Waterschap Rijn en IJssel, Liander, de provincie Gelderland en de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen. Onze Groene Metropool Regio (regio Arnhem-Nijmegen) profileert zich als circulaire regio. De samenwerking met andere gemeenten uit de regio Arnhem Nijmegen en de provincie Gelderland in de Regionale Energiestrategie (RES) en de Regionale Strategie Warmte (RSW) is niet vrijblijvend en vraagt veel inzet om onze positie goed

te borgen. De opgaven kenmerken zich door een grote mate van integraliteit. In bijvoorbeeld de Woondeal komen circulaire ontwerpen en materiaalgebruik als belangrijke voorwaarde terug.

De woningmarkt

Tot 2040 staat Nederland grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Het aantal huishoudens zal blijven groeien. Zo zijn er tot 2030 zo'n 1 miljoen extra woningen nodig in Nederland. Ook in de regio Arnhem Nijmegen, in de Liemers en in Duiven, blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig. Dit wordt nog eens versterkt doordat er de afgelopen jaren te weinig is gebouwd en er in eerdere prognoses sprake is geweest van een onderschatting van de verwachte woningbehoefte.

Gelet op deze onderschatting en achterblijvende woningbouw gecombineerd met de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort, zijn er in regionaal verband afspraken gemaakt met het Rijk in de Woondeal. Vanuit deze Woondealafspraken moet we rekening houden met een grotere woningbehoefte dan tot nu toe berekend.

Op de woningmarkt is de druk de afgelopen jaren sterk opgelopen. Dat blijkt in de koopsector uit de verkooptijd van een woning die erg kort is (0,9 maand), stijgende transactieprijzen en een daling van het aantal woningen waaruit een koper kan kiezen. Deze zogenaamde marktindicator liep terug van bijna 25 woningen begin 2015 naar minder dan 4 woningen nu. In de sociale huursector is het aantal vrijkomende woningen al jaren erg laag en daar staat een sterk stijgende lijn van het aantal reacties op vrijkomende woningen tegenover.

Binnen zowel de huur als de koop is een groot aanvullend woningaanbod nodig dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften zoals aangegeven in de gemeentelijke Woonvisie en de Liemerse Woonagenda 2020. De opgave voor de gemeente blijft onverminderd: de juiste woning, voor de juiste doelgroep, op de juiste plaats en op het juiste moment.

Naar een nieuwe Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De Omgevingswet is niet controversieel verklaard. Op 25 mei 2021 heeft minister Ollongren de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het bestuurlijk overleg over de Omgevingswet. Zij meldt onder meer dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet is verplaatst naar 1 juli 2022. De Eerste Kamer heeft eenzelfde brief gekregen. Uitstel heeft o.a. te maken met het landelijk niet op tijd op orde hebben van ICT-systeem genaamd Digitaal Stelsel Omgevingsrecht (DSO). Waardoor er onvoldoende tijd bij gemeenten over bleef voor de aanpassingen, vullen en oefenen met dit nieuwe systeem. Deze omvangrijke stelselwijziging met geheel andere planologische instrumenten, procedures, werkwijze en andere rol van de overheid en partners, is een stevige opgave en raken meerdere domeinen binnen het fysieke domein en de organisatie 1Stroom. Deze ontwikkeling wordt samen met Westervoort opgepakt. In 2017 is koersdocument "Implementatie Omgevingswet" en het "Plan van Aanpak Omgevingswet" vastgesteld, op basis waarvan de implementatie verder wordt voorbereid en uitgevoerd.

Zoals bekend is de implementatie van de Omgevingswet na 1-7-2022 niet gereed. Het gehele doorontwikkeling loopt tot 2029. In 2021 en voorgaande jaren is de basis gelegd, waarmee voldaan wordt aan de minimale eisen, gesteld vanuit de VNG en Rijk, om daadwerkelijk halverwege 2022 van start te kunnen gaan met het uitvoeren van de Omgevingswet. Zowel op gebied van techniek, ICT, processen en beleidskaders liggen heldere afspraken en is ervoor gezorgd dat het bestaande beleid overgezet is naar de nieuwe omgeving.

Vermindering Legesinkomsten vanwege invoering Wet kwaliteitsborging

Op 14 mei 2019 is in de Eerste Kamer de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen aangenomen. De bedoeling is dat deze wet gelijktijdig met de Omgevingswet (Ow) in werking treedt op 1 juli 2022. De Ow regelt dat er een knip ontstaat in de huidige omgevingsvergunning voor bouwen: ruimtelijke regels en technische regels. Meer bouwwerken worden vergunningvrij

voor de technische bouwactiviteit. Of dit ook gaat gelden voor de ruimtelijke regels, is aan de gemeenten zelf en te bepalen in het Omgevingsplan.
De Wkb regelt dat de aanvrager van een omgevingsvergunning primair verantwoordelijk is om aan te tonen dat een bouwwerk voldoet aan de eisen uit het Bouwbesluit 2012. Dit betekent dat gemeenten niet meer het bevoegde gezag zijn om te toetsen en toe te zien op de naleving van de bouwtechnische voorschriften in de vergunning- en realisatiefase bij bepaalde bouwwerken. Hiervoor in de plaats komt een stelsel van private kwaliteitsborging.
Met de inwerkingtreding van de Ow en Wkb zullen de taken van de gemeenten onder gevolgklasse 1 veranderen. Tevens zal het invloed hebben op de legesinkomsten (immers, meer vergunningvrije bouwwerken en op een bepaald deel van de technische bouwwerken kunnen geen leges in rekening gebracht worden). Uit een reeds eerder uitgevoerde scan op de effecten van de nieuwe Wkb voor Duiven, blijkt dat circa € 84.000 aan derving van legesinkomsten is te verwachten. Deze afname aan legesinkomsten komt met name voort uit een vermindering van in te zetten uren vergunningverlening en toezicht op deze taken. Echter, de invoering brengt weer een nieuwe taak met zich mee, zoals het beoordelen van de meldingen die bij de gemeente ingediend worden voor de gevolgklasse 1 bouwwerken en handhaving op afwijkingen in de uitvoering. Voor deze werkzaamheden kunnen echter geen leges in rekening gebracht worden.
Om beide wetten goed te kunnen implementeren per 1 juli 2022 is het noodzakelijk om in 2021 het huidige VTH-beleid volledig te herzien én de legesverordeningen aan te passen aan de nieuwe wetgeving.

Doortrekking A15 en verbreding A12

Het project “ViA15” is een ontwikkeling die de komende jaren de grootste impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven, Groessen en Loo. Zoals bekend moet de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State nog een eindoordeel vellen over het Tracébesluit voor de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Als gevolg van de tussenuitspraak van 20 januari 2021 is de minister van Infrastructuur en Waterstaat momenteel bezig om een aantal gebreken in de motivering te herstellen. Het is dus nog even wachten op een onherroepelijk Tracébesluit ViA15. Aannemersconsortium GelreGroen en Rijkswaterstaat treffen momenteel verdere voorbereidingen zodat na groen licht van de Raad van State eind 2021 – begin 2022 de schop de grond in kan gaan. De eind november 2020 bijgestelde MIRT-planning van Rijkswaterstaat is dat de doorstrekking van de A15 uiterlijk eind 2025 in gebruik kan worden genomen. En de verbreding van de A12 al één jaar eerder. Om onze belangen als gemeente en onze inwoners goed te behartigen blijven wij op proactieve en constructieve wijze aan het verdere proces deelnemen.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

A. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	**Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)**
Doel	De verkoop van bedrijfskavels en het verlagen van de kosten verbonden aan de grondexploitaties.

3.A.1	Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)
Toelichting	Met de inzet van een programmateam is een dynamisch actieplan in uitvoering. De extra inspanningen worden zichtbaar gemaakt met specifieke promotie en marketing onder de noemer “Duiven maakt het waar”. Er wordt gewerkt met herkenbare profielen, bijvoorbeeld: ‘Slim Seingraaf’ en ‘Duurzaam InnoFase’. Sterke punten worden benadrukt. Contacten met het zittend bedrijfsleven worden tevens benut voor gezamenlijke promotie van het product bedrijventerreinen. Extra inzet wordt gepleegd met een wervende en toegankelijke website. Daarnaast blijft fysieke zichtbaarheid van belang. Een laagdrempelig Bedrijven Contacten Bureau zorgt voor korte externe en interne lijnen. Eventueel benodigde planologische inpassing wordt met voorrang gefaciliteerd. Wat betreft het bedrijventerrein Seingraaf zijn op dit moment alle gronden belegd met een optie- of koopovereenkomst. Op het bedrijventerrein Graafstaete is nog één kavel van 0,7 hectare beschikbaar. Op Synergiepark InnoFase resteert nog 5 ha, waar veel belangstelling voor bestaat. Met diverse partijen worden gesprekken gevoerd en er is een wachtlijst. Op het bedrijventerrein De Nieuweling is nog 2,2 hectare beschikbaar. Met meerdere ondernemers worden gesprekken gevoerd over mogelijke bedrijfsvestiging. Als gevolg van de voorspoedige kaveluitgifte en het kunnen blijven faciliteren van ondernemers heeft het college na instemming van de raad het plan bij de regio Arnhem Nijmegen ingediend om Centerpoort-Noord met bruto 15 ha te mogen uitbreiden. Rond 1 juni 2021 wordt hier duidelijkheid over verwacht, waarna vervolgstappen kunnen worden gezet met betrekking tot aankoop van de gronden en de ruimtelijke procedures.
Risico’s	Een terugval in de kavelverkoop en het niet verkrijgen van toestemming van de regio om Centerpoort-Noord met bruto 15 ha te mogen uitbreiden.
Planning	Het programma SKKG wordt in 2022 en de jaren daarna voortgezet.
Financiën	Conform de actuele betrokken grondexploitaties voor de bedrijventerreinen (zie de paragraaf Grondbeleid van de begroting). Om verder in te zetten op en te werken aan de (mogelijke) uitbreiding van Centerpoort-Noord, tot aan de volgende besluitvorming door de gemeenteraad, heeft de gemeenteraad in 2021 reeds een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 110.000.
Participatie	Met de ingezette communicatie en het laagdrempelige Bedrijven Contacten Bureau zijn wij met name faciliterend richting initiatieven en regievoerend in de totale ontwikkeling. Het participatieniveau is vooral gericht op het ondersteunen van initiatieven/vraag vanuit het bedrijfsleven.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Doel	1) Het verduurzamen van de lokale economie, verstevigen van het vestigingsklimaat van Duiven en het bereiken van een energie neutrale energievoorziening in 2050. 2) Het voldoen aan de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit o.a. de Klimaatwet, Grondstoffenakkoord en Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Toelichting	In 2018 is een start gemaakt met het gemeentelijke programma Circulaire Economie. Het programma circulaire economie bestaat uit drie programmalijnen: Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Voor de programmalijn Energietransitie hebben we de ambities (23% energieneutraal in 2023, 41% energieneutraal in 2030 en 100% energieneutraal in 2050) vastgelegd in lijn met het Klimaatakkoord en de inmiddels vastgestelde Klimaatwet. De uitwerking van de programmalijnen Circulariteit wordt later dit jaar aan uw raad voorgelegd. Voor wat betreft Klimaatadaptatie zal een uitvoeringsplan opgesteld worden. De opgave in het kader van de energietransitie is groot; zo zal er een mix van maatregelen nodig zijn om de doelstellingen te behalen: 54% energie besparen, 7.000 woningequivalenten additioneel aansluiten op stadverwarming of een ander alternatief voor aardgas tot slot moet er grootschalige duurzame opwek van elektra dmv wind/zon gerealiseerd worden. Reeds lopende activiteiten eerder genoemde samenwerkingen zetten we voort bv energieloket in combinatie met energiecoaches, collectieve inkoop, transitie visie warmte, opstellen/uitwerken Regionale Energie Strategie en opstellen/uitwerken laadinfrabeleid. Ook doen we actief mee in een regionale aanpak, de zogeheten ‘Regionale Routekaart Arnhem-Nijmegen’. Uitgangspunt van deze samenwerking op regionale schaal is: wat lokaal kan gebeurt lokaal, wat regionaal moet gebeurt gezamenlijk. *Klimaatwet en gevolgen voor gemeente* Inmiddels is het onderzoek door de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) ‘Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 – 2030’ afgerond en is het advies van het ROB ‘Van Parijs naar Praktijk, bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het klimaatakkoord’ bekend. Het ROB concludeert dat ROB dat er we 28 nieuwe of (sterk) geïntensiveerde taken voor gemeenten zijn in het kader van de energietransitie en dat kleine gemeenten, voor de invulling van hun rol 8-9 (extra) fte nodig hebben en dat er daarnaast substantiële materiele kosten zijn, vooral voor technisch onderzoek. Het ROB adviseert het Rijk om gemeenten hier structureel voor te compenseren. Het is echter niet de verwachting dat een demissionair kabinet hier een beslissing over zal nemen.
Risico’s	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid onvoldoende van de grond komt en er onvoldoende stappen gezet worden richting een circulaire economie. Voor het behoud en versterking van draagvlak voor maatregelen en acties is consistente communicatie van belang. Zo hebben we de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Daarnaast is er een risico dat er financiële druk ontstaat door het uitblijven van structurele middelen van het Rijk aan gemeenten en daardoor, onvoldoende continuïteit hebben op gemaakte afspraken, inzet op beleid, initiatieven en/of allianties, waardoor kansen of allianties verloren gaan. Tot slot is zogenaamde netcongestie inmiddels een issue. Het hoogspanningsnet van Tennet is in o.a. Gelderland dusdanig overbelast dat nieuwe projecten met betrekking tot opwek van zon-/windenergie, met grootverbruikaansluiting, vooralsnog on-hold moeten worden gezet. Met name bij bedrijven (zon op dak) kan dit impact hebben op hun plannen om hun vastgoed te verduurzamen.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate, stevige aandacht vragen. Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen moeten meer concrete activiteiten geven voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.
Financiën	Voor het de uitvoering van de programmalijn Energietransitie heeft uw raad in totaal en structureel ca € 190.000 procesgeld beschikbaar gesteld (excl. Bedrijfsvoeringskosten). Gelet op de resultaten van het onderzoek van de Raad voor Openbaar Bestuur en de ervaring en die we inmiddels zelf hebben opgedaan verwachten wij dat dit niet voldoende zal zijn om onze doelstellingen te behalen. Een structurele bijdrage vanuit het Rijk is dan ook absoluut noodzakelijk. Voor de uitvoering van de programmalijn Circulariteit zijn vooralsnog geen middelen beschikbaar. Kosten worden op projectniveau gedekt, zoals bijv. is gebeurd in het kader van de aanbesteding groenbeheer. Voor de uitvoering van de programmalijn Klimaatadaptatie is € 36.300 ter beschikking gesteld om uiteindelijk te komen tot een uitvoeringsprogramma. Deze kosten worden gedekt uit het Watertakenplan.
Participatie	De hele transitieopgave heeft dermate ingrijpende gevolgen voor bewoners en bedrijven dat op gezette momenten voortdurende betrokkenheid van partijen wenselijk is, al dan niet op verschillende terreinen en deelonderwerpen. Het participatieniveau is vooral gericht op het vinden en creëren van de samenwerking en/of het ondersteunen van initiatieven vanuit en met het bedrijfsleven, de samenleving, bewoners en wijk- en dorpsraden. Hiervoor is inmiddels een participatieplan opgesteld.

3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk “Vitaal Centrum Duiven”.
Toelichting	In 2022 ligt onze focus op het afronden van de centrumontwikkeling in het winkelgebied. De gedeeltelijke vervreemding van het opstal fase 2 maakt onderdeel uit van deze opgave. Voor de ontwikkeling van fase 4 ligt in 2021 het accent een afweging van het plan van Woonzorg Nederland en de drie alternatieve plannen die zijn ingediend. Vervolgens kan in 2022 worden gewerkt aan realisatie van het door de raad gekozen plan. Voor het Woonpark geldt dat deze locatie in beeld is voor de verhuizing van IKC Remigius. In 2022 ligt de focus op het afwikkelen van de benodigde planologische procedure en vergunningverlening. De woningbouwontwikkeling in de resterende ruimte in het Woon- en onderwijspark wordt parallel aan en in afstemming met de uitwerking van de plannen voor het IKC opgepakt.
Risico’s	Niet slagen verkooptraject fase 2. Niet tot ontwikkeling komen fase 4. Niet komen tot een (tijdige) haalbare planvoorbereiding en ontwikkeling voor het Woon- en onderwijspark.
Planning	De planning is meerjarig en loopt voor wat betreft het woonpark (realisatie) door tot na 2022.
Financiën	Opstal fase 2: uitkomst verkooptraject is nog ongewis. Voor het overige: conform de actuele grondexploitatie voor het Vitaal Centrum Duiven (zie paragraaf Grondbeleid van de begroting).
Participatie	Over het verkooptraject van de begane grond van het opstal fase 2 vindt geen participatie plaats. Voor de ontwikkeling van het nieuwe IKC Remigius is een speciale klankbordgroep opgericht. Voor de overige centrumontwikkelingen wordt de zogenaamde begeleidingsgroep, bestaande uit omwonenden, ondernemers en instellingen, bijgepraat.

3.A.4	Infrastructurele verbetering Nieuwgraaf
Doel	Het duurzaam inrichten van een infrastructurele ontsluiting voor Centerpoort Nieuwgraaf.
Toelichting	Bedrijventerrein Centerpoort Nieuwgraaf vormt samen met de aanliggende bedrijventerreinen de grootste aaneengesloten bedrijvencluster van Oost Nederland. Met ruim 2.100 bedrijven, 17.400 arbeidsplaatsen en op Centerpoort Nieuwgraaf jaarlijks ca. 6 miljoen bezoekers, is het een belangrijk gebied voor de gemeente Duiven en de regio. In 2010 is gestart met de revitalisering van Nieuwgraaf. Dat had onder andere betrekking op het groen en de verkeersinfrastructuur. Dankzij bijdragen van de bedrijven, subsidies van de provincie en Europa, en inzet van gemeentelijke middelen zijn aanzienlijke verbeteringen tot stand gebracht. In 2020 zijn hiervoor de laatste grote infrastructurele werkzaamheden uitgevoerd. De nieuwe verkeersstructuur is gebaseerd op een raming van de verwachte ontwikkelingen op het gebied van de grootschalige detailhandel en de groei voor het verkeer die dit met zich mee zou brengen. Deze groei heeft met de uitbreiding van Ikea, de komst van Mediamarkt, Hornbach en Loods5 inderdaad plaatsgevonden. Over het algemeen functioneert de structuur goed. Echter, de feitelijke groei is in de praktijk groter dan in het eerder gebruikte verkeersmodel was aangenomen. Gevolg is dan ook dat op enkele plekken de doorstroming in gevaar komt. Het bedrijfsleven heeft hier dikwijls aandacht voor gevraagd en dat is ook met extern deskundig onderzoek bevestigd. Daarbij is ook rekening gehouden met mogelijke corona-effecten. Conclusie is dat verbetering van de grootste knelpunten noodzakelijk is. In overleg met ondernemers en deskundigen is een voorstel met een minimum-pakket uitgewerkt, gericht op een toekomstbestendige infrastructuur.
Risico's	Het bedrijventerrein heeft met het huidige aanbod een grote aantrekkingskracht op consumenten. Het biedt ook veel werkgelegenheid. Op dit moment zijn er geen nieuwe grootschalige uitbreidingen en nieuwvestigingen aan de orde. Op termijn valt dit niet uit te sluiten. Het huidige model houdt rekening met een zekere autonome groei. Bij een eventueel aan te dienen nieuwe grootschalige ontwikkeling moet opnieuw bekeken worden of deze passen binnen de verkeerscapaciteit. We gaan uit van een behoudende investering. Een extra rijstrook van Nieuwgraaf naar Seingraaf die in verkeersmodellen als mogelijk kritisch naar boven komt, is niet in de werkzaamheden opgenomen (de kosten voor deze oversteek zijn geraamd op ca. € 700.000).
Planning	De voorbereiding en aanbesteding vindt plaats in het 3de en 4de kwartaal 2021. De uitvoering start in het 1ste kwartaal 2022.
Financiën	De investeringen voor aanpassingen op gemeentegrond bedragen € 500.000. De aanpassingen op particulier terrein zijn niet opgenomen. De investering kan worden gedekt uit de Bestemmingsreserve "Fonds Bovenwijkse voorzieningen". Al jaren zijn vanuit het bedrijfsleven -in het bijzonder de uitbreidingen op Nieuwgraaf- financiële bijdragen gestort in het gemeentelijk Fonds Bovenwijkse voorzieningen. Dat fonds is gericht op infrastructurele werken.
Participatie	Het ontwerp is in overleg met ondernemers op Nieuwgraaf opgesteld. Bij de planning van de uitvoering wordt opnieuw in overleg getreden om te bekijken hoe eventuele hinder zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

B. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van de gemeente Duiven

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Toelichting	In 2022 is het Tracébesluit ViA15 naar verwachting onherroepelijk en is de realisatie van het project ViA15 in volle gang. We blijven inzetten op een pro-actieve en constructieve grondhouding. Samen met onze regiopartners en de Stichting BOG A15 blijven we ons richting en in samenwerking met Rijkswaterstaat, aannemersconsortium GelreGroen en andere opdrachtnemers hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders.
Risico's	De definitieve uitkomst van de beroepsprocedure tegen het Tracébesluit volgt naar verwachting pan eind 2021. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is momenteel op last van de Raad van State (tussenuitspraak 20 januari 2021) bezig om een aantal gebreken in de motivering te herstellen. Het eindoordeel wordt eind 2021 verwacht. De uitslag kan gevolgen hebben voor de planning van Rijkswaterstaat en GelreGroen. Wanneer de planning en/of realisatie van het infraproject uitloopt dan heeft dit ook gevolgen voor onze planning en inzet van middelen. Dit heeft zich als gevolg van de aangepaste MIRT-planning al voorgedaan. Zie de brief van 26 november 2020 (met kenmerk: IENW/BSK-2020/236124) van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer.
Planning	Onze inzet loopt minimaal totdat de A15/A12 wordt opgeleverd. De planning voor de openstelling is in de meest recente MIRT-planning zoals vermeld met één jaar vertraagd naar eind 2025. Naar verwachting is er ook in 2026 ambtelijke inzet vereist in het kader van de nazorg en afronding van het Project ViA15 richting de gemeente over bijvoorbeeld het onderliggende wegennet. Zodra het Tracébesluit onherroepelijk moeten we dit binnen één jaar vertalen in een Omgevingsplan. In 2022 ronden we het afstemmingstraject tussen de verschillende landschapsplannen af. Dit traject houdt een gebiedsproces met de verschillende stakeholders waaronder bewoners en de aanplant van extra omgevingsmaatregelen in.

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Financiën	Om onze pro-actieve en constructieve grondhouding te kunnen waarmaken, zijn respectievelijk voor de jaren 2021-2022 en 2023-2024 jaarbudgetten van € 125.000 en € 100.000 geraamd. In 2025 bedraagt het jaarbudget € 0 terwijl in 2025 en nu ook 2026 gemeentelijke inzet wordt verwacht. We gaan er vooralsnog vanuit dat de (restanten van de) jaarbudgetten zoals gebruikelijk via de bestemmingsreserve beschikbaar blijven voor mogelijke extra kosten in 2025-2026 en verder als gevolg van de vertraging. We sluiten op dit moment een extra kredietaanvraag overigens ook niet uit mocht blijken dat de gelden uit de bestemmingsreserve onvoldoende blijken te zijn. De jaarbudgetten zijn grotendeels bedoeld voor externe inhuur en advieskosten waarvoor specifieke deskundigheid of expertise noodzakelijk is en zijn gekoppeld aan de Bestemmingsreserve A15, die tot doel heeft om alle gemeentelijke kosten en inkomsten gedurende de periode tot aan oplevering van het Project ViA15 te egaliseren. Deze reserve kan ook worden ingezet voor meekoppelkansen. Ook is er een Voorziening A15, die tot doel heeft om alle gemeentelijke kosten en inkomsten met betrekking tot een voortvarende vergunningverlening en toezicht tot aan oplevering (inclusief nazorg) van het Project ViA15 te egaliseren. Voor de hoogte van zowel de Bestemmingsreserve A15 als de Voorziening A15 wordt verwezen naar de Jaarrekening 2020. Daar blijkt ook uit dat de bestemmingsreserve met name uit geoormerkte budgetten bestaat. In de begroting is voor 2021 en 2022 een bedrag van € 125.000 en voor 2023 en 2024 een bedrag van € 100.000 opgenomen voor externe inhuur en specifieke advieskosten voor externe deskundigheid en expertise. Daarbij is inzet niet ieder jaar hetzelfde. In de Tussenrapportage 2020 is bepaald dat de hierboven genoemde jaarbudgetten niet meer uit de algemene middelen maar uit deze reserve worden gedekt om zodoende het begrotingssaldo hier niet mee te belasten. Dit lijkt voor de Bestemmingsreserve A15 echter een zware aderlating te kunnen worden. Met als gevolg dat de Bestemmingsreserve A15 aan het eind of zelfs gedurende de periode tot en met 2026 aangevuld moet worden zodat we aan de geoormerkte verplichtingen kunnen voldoen.
Participatie	Wij overleggen regelmatig met de stichting Bewonersoverleg Groessen A15, hierin zijn alle kernen en buurtschappen langs het tracé verenigd. De participatieladder wordt naar gelang de situatie ingezet.

3.B.2	Uitvoeren nieuwe Woonvisie
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.

3.B.2	Uitvoeren nieuwe Woonvisie
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid heeft met het opstellen van een nieuwe Woonvisie vorm gekregen. Deze Woonvisie zoals in 2021 vastgesteld, wordt het nieuwe vertrekpunt voor de pro-actievere gemeentelijke rol en toenemende prioriteit op het beleidsterrein Wonen die van ons gevraagd wordt, door het langer zelfstandig thuis wonen, de grote woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen, zoals huisvesting arbeidsmigranten en uitvoering geven aan het nieuwe rijkskader omtrent woonwagenstandplaatsen. Ook in 2022 gaan we concreet uitvoering geven aan het monitoren en opnieuw maken van (jaarlijkse) prestatieafspraken met Vivare en Woonzorg Nederland, zodat er voldoende goede woningen beschikbaar zijn en komen voor de doelgroep. Voorts werken we aan het verder uitvoeren van Liemerse Woonagenda en de regionale Woondeal en dit alles passend bij de opgave de juiste woning op de juiste plek op het goede moment.
Risico's	Onvoldoende monitoring en continuering van gemaakte afspraken en inzet op beleid, en of initiatieven. Het beleid of de initiatieven zijn daardoor onvoldoende effectief of de realisatie van de woonagenda schuift op in de tijd. Bij de risico's moet ook gedacht worden aan de items huisvestingvesting van arbeidsmigranten en woonwagenstandplaatsen. Niet of niet tijdig kunnen beantwoorden van deze vraagstukken heeft mogelijk ongewenste neveneffecten.
Planning	Uitvoering geven aan de nieuwe Woonvisie 2021 en Woonagenda (uitvoeringsagenda) gecombineerd met de Liemerse Woonagenda en Woondeal, zijn meerjarige processen en vragen de komende jaren blijvend om grote inzet.
Financiën	Voor de uitvoering van dit speerpunt zijn naast de bestaande middelen binnen het taakveld wonen extra middelen benodigd. Voor de uitvoering van de Woonvisie en daarin opgenomen agenda en uitvoeringsparagraaf is reeds jaarlijks, structureel € 15.000 beschikbaar. Zoals ook opgenomen in het raadsvoorstel (d.d. mei 2021) voor de vaststelling van de nieuwe Woonvisie, zijn er gelet op de ambities uit de nieuwe Woonvisie, de Liemerse Woonagenda en de Woondeal, meerjarig extra middelen aan extern advies-, onderzoek, ondersteuning of facilitering van initiatieven nodig. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel wordt voorgesteld het budget vanaf 2022, structureel met € 35.000 per jaar te verhogen. Het totaal beschikbaar jaarlijkse budget voor de uitvoering van de Woonvisie en de woonagenda wordt dan € 50.000.
Participatie	De participatieladder wordt naar gelang het onderwerp, de situatie en de ontwikkeling ingezet.

3.B.3	Versnellen van de woningbouw
Doel	Tempo in de woningbouw maken zodat de omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven in 2030 weer aansluiten bij de behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving.

3.B.3	Versnellen van de woningbouw
Toelichting	De woningbouw moet worden versneld om aan de behoefte te voldoen. Daarvoor zijn zowel de al bekende inbreidingslocaties als uitbreidingslocaties nodig. We willen de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt in de kern Duiven. We realiseren de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd met extra aandacht voor lokale kenmerken als woonmilieus en sociale binding. We willen de betaalbare woningen die we realiseren ook betaalbaar houden. We stellen eisen op het gebied van energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Er zijn al de nodige stappen gezet om de woningbouw te versnellen met het vaststellen van de notitie woningbouwprogramma van 2018 en de versnellingsnotitie woningbouw van 2019 en de raadsbesluiten over de uitbreidingslocaties. Gelet op de onderschatting in eerdere prognoses, de achterblijvende woningbouw de afgelopen jaren gecombineerd met de grote druk op de woningmarkt en het huidige woningtekort, zijn er in regionaal verband afspraken gemaakt met het Rijk in de Woondeal. Vanuit deze Woondealafspraken moet rekening worden gehouden met een grotere woningbehoefte dan tot nu toe berekend. Vervolgens kan de planvoorbereiding voor de uitbreidingslocaties worden opgepakt. Parallel hieraan wordt met onverminderde prioriteit uitvoering gegeven aan woningbouw op de inbreidingslocaties die voor de korte termijn in beeld zijn.
Risico's	Het niet tijdig kunnen realiseren van het gewenste woningbouwprogramma, door bezwaar en beroep op locatieontwikkelingen of uiteenlopende andere omstandigheden. Onduidelijk is nog welke onrendabele investering de realisatie van het gewenste (betaalbare) programma, op deze locaties, in een versneld tempo, vraagt. De huidige bestemmingsreserve "Betaalbare Woningbouw" zal hiertoe op termijn ontoereikend zijn. Los daarvan is geconstateerd dat intern onvoldoende (aanverwante) capaciteit en expertise beschikbaar is om aan de ambities tegemoet te komen voor wat betreft de woningbouwopgave. Bovendien lopen de kosten voor de baten uit. Uitgangspunt is dat de extra kosten gedekt moeten worden uit: • de grondverkopen (grondexploitatie); • het kostenverhaal dat wordt overeengekomen via een anterieure overeenkomst (indien het een locatie betreft die niet in eigendom van de gemeente is); • de leges die betaald worden voor de (extra) omgevingsvergunningen die worden aangevraagd. Het grootste risico is dat de extra uitgaven een negatieve uitwerking hebben op de grondexploitatie waardoor een woningbouwlocatie of een gewenst woningbouwprogramma binnen een plan niet gerealiseerd kan worden of dat extra financiering nodig is of plannen bijgesteld moeten worden.
Planning	De huidige acties om de woningbouw te versnellen lopen tot 2023-2025, maar zijn daarna zeker niet afgerond. De acties rondom de woningbouwversnelling lopen conform de Woondeal tot in ieder geval 2030.

3.B.3	Versnellen van de woningbouw
Financiën	Met het raadsbesluit van 26 januari 2021 is een voorbereidingskrediet ter grootte van € 645.000 beschikbaar gesteld om in 2021, 2022 en 2023 voortvarend verder te gaan met de (geprioriteerde) inbreidings- en uitbreidingslocaties en dit bedrag te dekken uit toekomstige grondexploitaties of via een bijdrage die verkregen wordt vanuit het kostenverhaal. Voor de uitvoering van deze specifieke opgave zijn naast reeds beschikbaar gestelde middelen vooralsnog geen extra middelen voorzien. Het college constateert dat het aantal verzoeken en initiatieven die mogelijk kunnen leiden tot potentiele inbreidingslocaties toenemen. Daarnaast kunnen niet alle potentiële inbreidingslocaties doorontwikkeld worden en is telkens nadere prioritering aan de orde, omdat niet alles tegelijk kan. Het college hecht er waarde aan (gelet op de beoogde versnellingsopgave en de blijvende prioriteit voor inbreiding) om ook, naast de lopende prioriteiten, te bezien of deze ontwikkelingen sneller met voorrang kunnen worden opgepakt. De verwachting is dat deze behoefte ook na 2025 zal gelden en derhalve structureel is. Het college stelt daarom voor om hier per 2022 extra op te kunnen gaan inzetten en daarvoor capaciteit beschikbaar te krijgen. Nader bezien zal worden hoe deze capaciteit slim in te vullen. Het voorstel is daarom om hiervoor structureel € 91.000 per jaar beschikbaar te stellen. Onderdeel kan zijn nader te bekijken of de reikwijdte van de notitie ‘Kleinschalige Inbreidingslocaties Woningbouw’ is te verbreden. Gedeeltelijke dekking (achteraf) vindt plaats door deze interne kosten door te belasten in de betreffende extra locatieontwikkelingen (kostenverhaal planontwikkelingskosten), zie hiervoor ook verder het benoemde onder ‘risico’s’. Risico is evenzeer dat de hoge druk op aanverwante en benodigde vakdisciplines verder toeneemt. We stellen voor om het benodigde bedrag van € 91.000 voor de komende vijf jaar in een nieuw te vormen Bestemmingsreserve te storten. Jaarlijks kan dan het benodigde bedrag uit deze reserve worden onttrokken.
Participatie	De participatieladder wordt naar gelang het onderwerp, de situatie en de ontwikkeling ingezet. Veel is ook gericht op de samenwerking met alliantiepartners. Het participatieniveau is dan het ‘ondersteunen van initiatieven’. Bij de keuze voor en bij de verdere ontwikkeling en realisatie van een uitbreidinglocatie Woningbouw zal een zorgvuldig participatie- en communicatieproces worden doorlopen, waarbij ook de omgeving nauw betrokken wordt.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Doel	Het behouden en versterken van een aantrekkelijke en duurzame leef-, woon- en werkomgeving in dorpen en wijken.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Toelichting	In 2021 zijn stappen gezet in de verdere uitwerking van de thema's en aandachtspunten uit de in voorgaande jaren opgemaakte dorpsvisies voor Loo en Groessen en het wijkontwikkelingsplan Duiven-West. Dit geldt ook voor het buurtschap Helhoek ten aanzien van de Toekomstvisie en het uitwerkingsplan. • Dorpsraad Loo is bezig met de uitwerking van een voetpad conform de Dorpsvisie. De verwachting is dat daarvoor eind dit jaar, bij voldoende draagvlak in het dorp, een voorstel aan de raad wordt voorgelegd om aansprak te maken op de bestemmingsreserve en dat dit in 2022 wordt gerealiseerd. • De Dorpsraad Groessen is, naast dat zij zich inzet voor het woningbouwplan "Onder de Toren" gestart met de uitwerking van het dorpshart, als onderdeel van de visie van Sant&Co. Het eerste onderdeel waar aan wordt gewerkt, is de herinrichting van het Schuttersplein en de oversteek richting de kerk. In 2021-2023 zal dit worden uitgewerkt en wordt te zijner tijd een voorstel aan de raad voorgelegd om aanspraak te maken op de bestemmingsreserve "Vitale dorpen en wijken". Daarnaast zal het dorp zelf (financiële) middelen aan moeten dragen. Het voorstel is om de uitvoering te laten aansluiten op de afronding van het woningbouwplan (afhankelijk van financiering - planning: realisatie 2024). • Bij de Helhoek ligt op dit moment het accent op de ontwikkeling van een aantal woningen (planning bouw: 2022). Een uitwerkingsgroep gaat verder met het concretiseren van de maatregelen ten aanzien van inpassing en (verkeers-) veiligheid uit het uitwerkingsplan (verwacht eerste uitvoering: 2022/2023). • In Duiven-West wordt verder gewerkt aan een uitvoeringsprogramma bij het wijkontwikkelingsplan. De projectgroep heeft hiervoor een participatief traject opgestart voor de uitwerking van het schetsontwerp van de wijkraad. Een definitief ontwerp, inclusief een raming van de uitvoeringsbouwsom is naar verwachting in september 2021 gereed. Op dat moment wordt aan de raad een voorstel voorgelegd om een beroep te doen op de bestemmingsreserve "Vitale dorpen en wijken". Gestreefd wordt naar realisatie van het ontmoetingsplein begin 2022. Realisatie van de overige punten uit het uitvoeringsprogramma, rondom openbaar groen, hondenuitlaatplaatsen en verkeer, zijn gepland in 2022/2023. In de komende jaren wordt ingezet op de concrete uitvoering van de deelplannen van de visies. Een belangrijk aandachtspunt is en blijft het investeren in een goede relatie. De gemeente biedt ondersteuning aan en faciliteert, en vanuit de wijken en dorpen wordt inzet en initiatief verwacht ("van, voor en door"). Het creëren van draagvlak en het samen realiseren van planonderdelen vormt een belangrijk onderdeel. Dit geldt ook voor het uitspreken van verwachtingen naar elkaar; niet alles is (direct) haalbaar. Een aantal plannen kan op de korte termijn (deels) worden uitgevoerd. En andere plannen worden in tijd gefaseerd, die wellicht niet allemaal kostendekkend zijn. Hiervoor zal t.z.t. mogelijk een financieel, inhoudelijke bijdrage worden gevraagd, en zal een dorp en/of wijk zelf middelen dienen te genereren (eigen inzet, crowdfunding, aanspreken van subsidies). Bovengenoemde processen kunnen het effect hebben dat andere wijken en buurten ook een toekomstvisie opstellen, waarbij wordt gekeken naar een aantrekkelijke, veilige inrichting en sociale samenhang.
Risico's	De uitvoering van de plannen kunnen om diverse redenen bij zowel gemeente als initiatiefnemers (inzet van mensen, samenwerking, prioritering) later tot uitvoering komen. En het kan zijn dat bij de verdere planuitwerking duidelijk wordt dat een hogere bijdrage nodig is om tot een haalbare of financieel sluitende uitvoering te komen. Daarnaast heeft het Coronavirus in 2021 een grote impact op de voortgang van de uitwerking van de dorpsvisies en het wijkontwikkelingsplan. Wat betreft de verdere uitwerking van het dorpshart in Groessen het volgende: de globale indicatie van de inrichtingskosten van het Schuttersplein zijn hoger dan het bedrag dat voor Groessen is gelabeld in de bestemmingsreserve "Vitale dorpen en wijken". Vanuit het dorp wordt zeker ook inzet en een bijdrage verwacht; als dit niet bijeen kan worden gebracht, is dit een risico voor de uitvoering van het plan.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Planning	De uitvoering is afhankelijk van verdere planuitwerking. Tevens heeft het Coronavirus invloed op de planning. De realisatie van planonderdelen heeft hierdoor in beperkte mate vervolg gekregen in 2022, en voor vertraging gezorgd. De realisatie loopt door in 2023 en verder.
Financiën	Voor het faciliteren van nieuwe initiatieven en het kunnen inrichten en uitvoeren van (nieuwe) samenwerkingsprocessen met andere wijken- en/of buurten is in de programmabegroting een structurele bijdrage van € 60.000 per jaar opgenomen. Voor dit moment is dit voldoende. Daarnaast is een bestemmingsreserve “Vitale dorpen en wijken” gevormd. Waarin op dit moment een bedrag van € 394.803 is opgenomen. Die naar het laat aanzien voldoende dekking biedt voor de bekostiging van de drie uitvoeringsprogramma’s voor Loo, Groessen en Duiven-West. Vooralsnog worden voor 2022 geen extra middelen gevraagd. • Voor de aanleg van het voetpad in Loo wordt in 2021 aanspraak gemaakt op de bestemmingsreserve (indicatie € 15.000 a € 20.000). • Voor de planbegeleiding en voorbereidingskosten voor onderzoeken, tekeningen en bestek van de herinrichting van het Schuttersplein, kan deels aanspraak worden gemaakt op de structurele bijdrage van € 60.000. De realisatiekosten worden bij een eerste globale inschatting, uitgaande van een ‘normale inrichting’, geen hoog ambitieniveau en zonder rioolwerkzaamheden, geschat op € 300.000 (verwachting uitvoering: 2024). Uit de bestemmingsreserve kan een bedrag van € 100.000 worden ingezet; deze is in de reserve gelabeld aan de uitwerking van de dorpsvisie Groessen. Daarnaast kan vanuit de bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen” een bedrag van € 100.000 worden ingezet. Voor circa € 100.000 zal t.z.t. door het dorp Groessen zelf middelen moeten worden gezocht, bijvoorbeeld door crowdfunding, mogelijkheden van subsidies, bijdrage van lokale bedrijven en inzet van mankracht. • In 2021 zal zeer waarschijnlijk, voor wat betreft het ontmoetingsplein Duiven-West, aanspraak worden gemaakt op de bestemmingsreserve. Een indicatie van de uitvoeringsbouwsom ligt naar verwachting in september 2021 voor. • Bij de ontwikkeling van de woningen in de Helhoek wordt een afdracht gevraagd in lijn met bestaande planologisch verplichte afdrachten. Naast de afdracht voor sociale woningbouw, komt het andere deel van de opbrengst (afdrachten conform structuurvisie) ten goede aan de visie Helhoek. Hieruit kan een deel van de inpassingsmaatregelen worden gerealiseerd, waarbij zal worden gekeken naar de mogelijkheid om ‘werk met werk’ te maken tijdens de ontwikkeling van de A15. Voor de uitvoering gaat waarschijnlijk aanspraak worden gemaakt op de bestemmingsreserve in 2022/2023.
Participatie	Uitgangspunt is een faciliterende rol richting initiatiefnemers (de dorps- en wijkraden) en regie en afstemming richting gemeentelijke ontwikkelingen en werken. Daarbij is vanuit overheidsparticipatie de rol het inzetten op en aanjagen van ‘het samen doen’ en het verbinden van initiatieven en/of het samenbrengen van (alliantie)partners. Daarnaast worden de dorpen en wijken bij het aanspraak maken op de Bestemmingsreserve gestimuleerd om diverse stakeholders erbij te betrekken, fondsen te werven en draagvlak voor de plannen te creëren, zowel bij de directe omgeving, als ook bij de raad. Tevens spreekt hieruit de intentie dat de gemeente bereid is plannen met draagvlak - op een meer constructieve wijze –te faciliteren en waarbij de raad grip houdt op de te besteden middelen.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op ons afkomt.
Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Doorontwikkeling van de verdere implementatie van de Omgevingswet.
Toelichting	De implementatie van de Omgevingswet is een transitieproces. Dit proces loopt tot maximaal 2029. Over de officiële invoeringsdatum (1-7-2022) moet de eerste kamer nog een definitieve beslissing nemen. Belangrijkste reden hiervoor zijn de zorgen omtrent de kwaliteit van de landelijke ICT-ontwikkeling (DSO) en implementatiekosten. In 2021-2022 is ervoor gezorgd dat alle acties zijn uitgevoerd om te voldoen aan de wettelijk minimale eisen zoals aangegeven in het Rijk en de VNG. Vanaf 1-7-2022 zal gestart worden met de doorontwikkeling van de Omgevingswet. Hierbij moet u denken aan het vormgeven van een definitief Omgevingsplan en de Omgevingsvergunning, het beoordelen van de eerder gestelde regels (bestemmingsplannen, verordeningen en bruidsschat), verder toepasbaar maken van regels, het ten uitvoer brengen van de omgevingsprogramma's en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingsrecht (DSO/ICT).
Risico's	Gelet op de breedte van taken behorende bij de doorontwikkeling zal dit veel interne betrokkenheid van vakdisciplines vragen. Dit brengt extra werkdruk en/of nadere prioritering met zich mee waardoor andere werkzaamheden niet kunnen plaatsvinden. Indien er geen invulling kan worden gegeven aan deze doorontwikkeling dan zal de dienstverlening achteruit gaan, fouten kunnen ontstaan door verkeerde informatieverstrekking, extra ambtelijke capaciteit noodzakelijk is om het gewenste product te leveren en blijven wij werken met verouderde regels waardoor er een hogere administratieve lastendruk zal ontstaan voor de samenleving. De 4 verbeterdoelstellingen die de wetgever beoogd: sneller, inzichtelijker, samenhangender en invulling bestuurlijke afwegingsruimte zullen niet worden gehaald.
Planning	Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. Al eerder is de raad geïnformeerd over de inhoud en processtappen van deze ingrijpende stelselwijziging. Definitief besluit over de invoeringsdatum wordt in 2021 genomen. Recentelijk heeft de minister beide kamers geïnformeerd dat de invoeringsdatum uitgesteld is naar 1-7-2022. Voor de doorontwikkeling denken wij daarna nog 3 jaar nodig te hebben om de gewenste onderdelen naar een gewenste resultaat te brengen.
Financiën	De huidige raming van de kosten voor de implementatie van de Omgevingswet loopt tot en met 2021. Door het uitstel zullen kosten verschuiven en toenemen. Voor de uitgestelde invoeringsdatum en doorontwikkeling de komende 3 jaar die daarop volgt, is een aanvullende raming opgesteld. Er zijn kosten opgenomen voor benodigde inhuur ter ondersteuning en compensatie van reguliere taken, het beheer en doorontwikkelen van het DSO, verdere doorontwikkeling van het Omgevingsplan en Omgevingsvergunning en het komen tot toepasbare regels eigen verordeningen en benodigde middelen voor communicatie en participatie. De kosten voor 2022 t/m 2024, voor Duiven en Westervoort samen zijn geraamd op: € 265.000, € 205.000, € 205.000 en € 175.000. Het aandeel voor Duiven voor deze jaren bedraagt € 166.950, € 129.150, €129.150 en € 110.250. We stellen voor deze bedragen uit de aanloopfase (in totaal € 535.500) in een nieuw te vormen Bestemmingsreserve Omgevingsvisie en Bestuursopdracht RSD te storten. Daaruit kunnen dan de jaarlijks benodigde bedragen worden onttrokken. Vanaf 2026 is structureel € 25.200 (aandeel Duiven) per jaar nodig voor het beheer van het DSO. Die zullen we dan in ramingen verwerken.
Participatie	Doordat de gemeentewet is uitgesteld zal de participatieverordening en participatiebeleid later tot stand komen. Per kerninstrument vindt een uitwerking naar gewenst participatieniveau plaats om te voldoen aan de minimale eisen van de Omgevingswet en de gemeentelijke inspraakverordening. Deze uitwerkingen zullen ook aan de raad worden voorgelegd. In de geest van de nieuwe wetgeving zal zeker ook bekeken worden in welke mate stakeholders en samenleving te betrekken.

Aanvullende wensen

Onderstaand staat de toelichting op de aanvullende wensen binnen dit programma voor 2022.

Beheerplannen groen, verhardingen, riolering en openbare verlichting

Momenteel werken we aan Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR). Naar verwachting wordt dit eind 2021 of begin 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Vanuit het IBOR beleid moet in 2022 per discipline een beheerplan worden opgesteld waarin we uitgangspunten vanuit het beleid uitwerken naar beheer uitgangspunten en maatregelen. Het beheerplan riolering wordt uit het watertakenplan betaald. Voor andere disciplines vragen we budget. De kosten voor de beheerplannen verhardingen en openbare verlichting ramen wij voor 2022 op eenmalig € 23.333. Voor het beheerplan groen zie programma 2.

Actieplan Biodiversiteit vanuit de omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie staat dat we de waarde van biodiversiteit willen behouden en versterken. Daarvoor is het nodig om uit te dragen welke functies het vervult voor milieu, luchtkwaliteit, waterberging, voedselproductie, gezondheid, sociale activering, recreatie en beeldkwaliteit. Er moet meer natuur-inclusief gewerkt en ontwikkeld worden. Meer en robuustere natuur in de dorpen, de bedrijventerreinen en buiten de woonkernen vraagt om extra gemeentelijke aandacht, inzet en middelen en in gezamenlijkheid met bedrijven, instellingen en bewoners. Waar mogelijk wordt aangesloten bij initiatieven uit de samenleving. In de kansenkaart nr. 10 van het concept-ontwerp Omgevingsvisie 2021, staan suggesties voor het koppelen van biodiversiteit aan gebiedsontwikkeling. De ambities vragen om uitwerking in een actieplan. Een plan dat de huidige stand van zaken m.b.t. biodiversiteit in beeld brengt, visie en strategie aangeeft, concrete maatregelen voorstelt, inzet op bewustwording en samenwerking en in samenspraak met gebiedspartijen tot stand komt. De kosten voor het opstellen van een dergelijk plan in 2022 wordt vooralsnog, incidenteel op € 35.000 geraamd. In het verdere proces van Omgevingsvisie naar Omgevingsprogramma's zal e.e.a. nader uitgewerkt worden.

Ondersteunen ondernemers

Voorgesteld wordt om in 2022 eenmalig een bedrag op te nemen van € 25.000 ter ondersteuning van groepen ondernemers, die grote gevolgen hebben ondervonden van COVID. Daarbij kan worden gedacht aan ondersteuning door middel van creatieve acties.

Impuls strategische denk- en doekracht

In Duiven is het goed leven, wonen en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is en wij willen die betrouwbare en betrokken partner zijn die goed in staat is daar aan bij te dragen. Afspraken die grote invloed hebben op de lokale werk-, woon- en leefomgeving, worden steeds vaker op regionale schaal gemaakt. Om de lokale belangen te kunnen borgen en die betrouwbare en betrokken partner te kunnen blijven, is het daarom ook van groot belang daadwerkelijk aanwezig te zijn en inbreng te hebben op regionale schaal. Daar is stevige strategische denk- en doekracht voor nodig. Door de grote hoeveelheid aan ontwikkelingen zijn we op dit moment echter niet in staat die belangrijke rol te vervullen en lopen daar risico's op achterblijven. We stellen daarom voor om in ieder geval voor het komend jaar impuls te geven aan die strategische denk- en doekracht. Deze impuls bestaat uit het incidenteel beschikbaar stellen van € 45.000,-. Door deze impuls te geven zijn we voor het komend jaar in staat vanuit eigen ambitie op regionale schaal in de ruimtelijke ontwikkelingen goed positie te nemen. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de Liemerse agenda en verstedelijkingsstrategie.

3.3 Wat gaat het ons kosten?

Kosten bestaand beleid Programma Omgeving

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	14.473	13.336	14.583	12.972	11.998	11.877
Baten	10.699	12.109	10.705	9.231	8.033	8.100
Saldo voor bestemming	**- 3.774**	**- 1.227**	**- 3.878**	**- 3.741**	**- 3.965**	**- 3.778**
Mutaties reserves	564	2.554	641	503	703	484

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo na bestemming	**- 3.210**	**1.328**	**- 3.237**	**- 3.238**	**- 3.262**	**- 3.294**
Incidentele baten en lasten	- 91	- 66	- 129	0	0	0
Structureel saldo	**- 3.119**	**1.394**	**- 3.366**	**- 3.238**	**- 3.262**	**- 3.294**

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Speerpunten:				
Infrastructurele verbetering Nieuwgraaf	0	0	0	0
Uitvoering Woonvisie	35.000	35.000	35.000	35.000
Versnellen woningbouw	0	0	0	0
Implementatie Omgevingsvisie	0	0	0	0
Aanvullende wensen:				
Beheerplannen	23.333			
Actieplan biodiversiteit	35.000	0	0	0
Ondersteunen ondernemers	25.000			
Impuls strategische denk- en doekracht	45.000			
Verwerkt in het saldo	**163.333**	**35.000**	**35.000**	**35.000**

Bedragen in €

3.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn derhalve zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2022	Door de verwachte invoering van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging per 1 juli 2022 is de inzet met name om deze overgang gezamenlijk goed te laten verlopen.

	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief.
Taak	Overleg te voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.

Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2022	Eind 2020 is besloten tot deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Behalve dat dit een nieuwe manier van werken met zich mee gaat brengen (door middel van een Opgave agenda), heeft het tevens financiële consequenties. Er geldt een verhoging van de vaste bijdrage (faciliterend regiobureau) van € 1,88 naar € 2,63 per inwoner/gemeente. Dit is een verhoging van € 0,75 per inwoner/gemeente. Tevens geldt hierbij de bijdrage van € 1 voor stichting The Economic Board. In de tweede helft van 2021 zal een integrale afweging volgen om deel te nemen aan een of meerdere opgaven. Er zijn in totaal 5 opgaven die een onderlinge verbinding hebben. De uiteindelijke kosten en capacitaire gevolgen worden eind 2021/begin 2022 inzichtelijk gemaakt.

VGGM – Zie programma 1.

Algemene Dekkingsmiddelen

In de nieuwe opzet van onze programmabegroting zijn de meeste onderdelen van de Algemene Dekkingsmiddelen vooral onder Programma 1 Bestuur opgenomen. De Toeristenbelasting is verwerkt in Programma 3 Omgeving. Omdat de opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen een verplicht onderdeel van de BBV is hebben we deze als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Tevens zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:
- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Beleggingen.
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen.

Algemene Dekkingsmiddelen

	2022	2023	2024	2025
Belastingen				
- Hondenbelasting	176.467	179.820	182.697	185.650
- Toeristenbelasting	177.420	177.420	177.420	177.420
- Reclamebelasting	50.250	50.250	50.250	50.250
- OZB	6.531.861	6.668.181	6.802.605	6.939.029
Uitkering uit het Gemeentefonds				
- Algemene Uitkering	35.048.082	35.473.768	35.990.496	36.759.276
- Integratie-uitkering Participatie	1.863.082	1.814.042	1.733.561	1.627.332
- Integratie-uitkering Voogdij 18+	1.007.027	1.007.027	1.007.027	1.007.027
- Integratie-uitkering Inburgering	90.616	91.021	88.038	84.715
- Decentralisatie-uitkeringen	290.465	283.794	283.794	274.794
Beleggingen	108.000	108.000	108.000	108.000
Overige Algemene Dekkingsmiddelen				
- Rente interne financiering	228.977	207.058	240.821	283.094
Totaal	**45.572.247**	**46.060.381**	**46.664.709**	**47.496.587**

Bedragen in €, zie voorcalculaties (excl. voorgestelde verhogingen)

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de reclamebelasting en de hondenbelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

Uit het Gemeentefonds worden betaald de Algemene Uitkering, Integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Algemene Uitkering

Het belang van de meicirculaire is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Stijgende accressen, sterke ontwikkeling van de uitkeringsbasis, financiering 3D-taken en veranderingen in het verdeelstelsel. Ook in de meicirculaire 2021 zitten alle elementen weer opgenomen.

	2022	2023	2024	2025
Totaal Algemene Uitkering	**35.048.082**	**35.473.768**	**35.990.496**	**36.759.276**

Bedragen in €

Ten opzichte van de septembercirculaire 2020 zijn er de volgende mutaties:

Uitkeringsjaar	**2021**
Accresontwikkeling meicirculaire 2021	0
Plafond BTW-compensatiefonds afrekening 2020	119.771
Afronding uitkeringsfactor	- 4.607
Hoeveelheidsverschillen	144.531
Ontwikkeling uitkeringsbasis	276.394
Aanpak problematiek Jeugdzorg	
- Verdringing en lichte zorg	306.416
- Praktijk ondersteuning huisartsen Jeugd GGZ	13.446
- Wachttijden specialistische Jeugdzorg	268.774
Compensatieregeling Voogdij/18+	8.579
Ketensystemen jeugd	-483
Rijksvaccinatieprogramma meningokokken	5.220
Rijksvaccinatieprogramma informed consent	935
Handhaving energielabel c kantoren	1.998
Handelsregister	-1.260
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	10.081
Extra corona gelden decembercirculaire	162.003
Extra corona gelden maartbrief	268.361
Suppletie-Uitkering integratie sociaal domein	10.074
Totaal	**1.590.233**

Bedragen in €

In de meicirculaire 2021 zijn nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. De afrekening van het BCF 2020 levert ons € 119.771 op. Het effect op de uitkeringsfactor is voor Duiven negatief (€ 4.485). En de afronding van de uitkeringsfactor kost ons € 4.607. Als gevolg van het wijzigen van diverse aantallen bij de maatstaven in de berekening stijgt de Algemene Uitkering voor Duiven met € 144.531. De ontwikkeling van de uitkeringsbasis levert een voordeel op van 12 punten (€ 276.394). Er wordt een incidentele compensatie van € 588.637 gegeven voor de aanpak van de problematiek in de Jeugdzorg. Uit de compensatieregeling Voogdij/18+ ontvangen we € 8.579. Voor Ketensystemen jeugd ontvangen we € 483 minder. Voor het Rijksvaccinatieprogramma ontvangen we in totaal € 6.155 meer. Voor de handhaving van energielabel c voor kantorenkrijgen we € 1.998. En voor het handelsregister ontvangen we € 1.260 minder. Er komt een aanvulling op de reeds eerder toegekende gelden voor de gemeentelijke antidicriminatievoorziening van € 10.081. De coronagelden die in de decembercirculaire zijn benoemd ad € 162.003 en in de maartbrief ad € 268.361 worden nu verwerkt. De suppletie-uitkering integratie sociaal domein is naar boven bijgesteld € 10.074.

Integratie-uitkeringen
De integratie-uitkeringen zijn bestemd om middelen via het Gemeentefonds te verdelen op een wijze die afwijkt van de bestaande verdeelsleutels. Het zijn uitkeringen met een tijdelijk karakter. Opzet is dat deze uitkeringen op korte of middellange termijn worden opgenomen in de reguliere Algemene Uitkering. Voor 2021 gaat het in Duiven om de Integratie-Uitkering Participatie, de Integratie-Uitkering Voogdij/18+ en de Integratie-Uitkering Inburgering. Voor de Participatie ontvangen we € 88.353 meer vanwege loon-, prijsindexatie en voor voogdij/18+ ontvangen we €

14.296 meer vanwege nieuwe gegevens. In 2021 ontvangen we voor de Wet Inburgering € 556 minder vanwege een kleine bijstelling. Het gaat om de volgende bedragen:

Overzicht Integratie-uitkeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Voogdij/18+	1.007.027	1.007.027	1.007.027	1.007.027
Participatie	1.863.082	1.814.042	1.733.561	1.627.332
Inburgering	90.616	91.021	88.038	84.715
Totaal	**2.960.725**	**2.912.090**	**2.828.626**	**2.719.074**

Bedragen in €

Decentralisatie-uitkeringen

De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan. Voor de DU Armoedebestrijding kinderen (€ 3.672) ontvangen we meer.

Overzicht Decentralisatie-uitkeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
DU Armoedebestrijding kinderen	93.487	93.487	93.487	93.487
DU Impuls brede scholen combinatiefuncties	73.208	73.208	73.208	73.208
DU decentralisatie provinciale taken VTH	63.236	63.236	63.236	63.236
DU Voorschoolse voorziening peuters	44.503	44.503	44.503	44.503
DU Gezond in de stad	6.671			
DU Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	9.000	9.000	9.000	
Totaal	**290.465**	**283.794**	**283.794**	**274.794**

Bedragen in €

Decentralisatie Uitkering Armoedebestrijding kinderen
Vanaf 2017 stelt het kabinet structureel gelden beschikbaar voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Verdeling vindt plaats via door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. Voor Duiven een bedrag van € 90.715. Onder het taakveld 6.3 Inkomensregelingen zijn lasten van gelijke hoogte opgenomen.

Decentralisatie Uitkering Impuls brede scholen combinatiefuncties
De gemeente Duiven heeft een aanvraag ingediend voor deze uitkering en loopt mee in de vierde tranche. Vanaf 2021 wordt een uitkering van € 73.208 ontvangen. Onder het taakveld 5.1 Sportbeleid en activering zijn lasten van gelijke hoogte opgenomen.

Decentralisatie Uitkering provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving
Vanwege de overdracht van taken aan gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij provinciale inrichtingen wordt voor het jaar 2021 € 63.236 toegevoegd. De raming voor de kosten voor VTH wordt gelijk aan deze decentralisatie-uitkering verhoogd (budgettair neutraal).

Decentralisatie Uitkering Voorschoolse voorziening peuters
Rijk en gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een aanbod voor alle peuters. Met deze afspraken wordt alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Via de afspraken zetten gemeenten zich actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaat.

Decentralisatie Uitkering Gezond in de stad
In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start van 12 september 2018 zijn bij mei- en decembercirculaire 2019 middelen via een decentralisatie-uitkering aan het gemeentefonds

toegevoegd voor GIDS-gemeenten (Gezond in de stad). Deze gemeenten willen een lokale coalitie vormen rondom de eerste 1000 dagen van kinderen.

Decentralisatie Uitkering Versterking Omgevingsveiligheidsdiensten
De middelen zijn bedoeld voor lokale versterking omgevingsveiligheid. Dit geeft gemeenten de ruimte om te komen tot lokale prioriteiten bij de uitvoering van omgevingsveiligheidsbeleid. Op die wijze wordt omgevingsveiligheid goed lokaal ingebed. De raming voor de kosten wordt gelijk aan deze decentralisatie uitkering verhoogd.

Septembercirculaire

De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van groot belang voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, het bevriezen van de opschalingskorting, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven ontstaan in alle jaren grote voordelen.

Het Rijk heeft na de arbitragezaak over de extra gelden voor Jeugdzorg veel extra geld toegezegd. Voorlopig is dat alleen voor 2022. Het nieuwe kabinet mag hier straks structurele uitspraken over doen. In samenspraak met de provinciale toezichthouders is echter afgesproken dat de gemeenten in de komende jaren met maximaal 75% van de extra gelden rekening mogen houden. Daarbij gaat het voor Duiven om bedragen rond de € 1 miljoen. In eerdere begrotingen is reeds structureel rekening gehouden met de eerder incidenteel toegekende € 300 miljoen (voor Duiven: € 437.000) wat verrekend wordt met de extra gelden. Een voorlopige berekening is gemaakt op basis van de nu bekende maatstaven en verdelingen.

	2022	2023	2024	2025
Extra geld Jeugdzorg	1.722.583			
accressen, uitkeringsbasis, opschalingskorting en maatstaven	866.069	575.593	515.665	716.519
Gevolgen septembercirculaire	**2.588.652**	**575.593**	**515.665**	**716.519**

Bedragen in €

Beleggingen

Betreft het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen. Het productie- en leveringsbedrijf van de Nuon is verkocht. Het netwerkbedrijf van de Nuon is niet verkocht en heeft de naam Alliander gekregen.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Dit gaat om de rente interne financiering. Specifiek om de rente die we nu nog bijschrijven op de voorzieningen.

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar als totaalpost in de begroting opgenomen. Voor 2022 is een bedrag van € 25.000 geraamd.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Lang is er veel onduidelijk geweest over te hanteren uitgangspunten. Eind 2018 en begin 2019 zijn door de belastingdienst een aantal uitgangspunten gedefinieerd om eenduidigheid, met name over de resultaatbepaling bij de grondexploitaties, te creëren. De aangiften tot en met 2019 zijn allemaal ingediend. Voor de aangifte over het jaar 2020 is uitstel verleend tot 1 mei 2022. Wij verwachten de aangifte in de tweede helft van dit jaar (2021) te kunnen doen. Vooralsnog verwachten wij de komende jaren nog geen daadwerkelijke betaling te moeten doen.

Wensenlijst Programmabegroting 2022-2025

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025
Screening wethouderskandidaten	12.000	-	-	-
Extra communicatie projecten	100.000			
Ondersteuning WOB verzoeken	25.000			
Totaal Programma Bestuur	**137.000**	**0**	**0**	**0**
Kunstgrasveld DVV	55.250	55.250	55.250	55.250
Stichting SHO	141.000			
Nieuwbouw VO		38.375	38.375	38.375
Beheerplannen openbare ruimte	11.667			
WK volleybal dames 2022	15.000			
Totaal Programma Samenleving	**222.917**	**93.625**	**93.625**	**93.625**
Beheerplannen openbare ruimte	23.333	-	-	-
Actieplan biodiversiteit	35.000	-	-	-
Ondersteunen ondernemers	25.000			
Impuls strategische denk- en doekracht	45.000			
Totaal Programma Omgeving	**128.333**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**489.250**	**93.625**	**93.625**	**93.625**

Bedragen in €

Beleidsbegroting - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
Paragraaf 3	Onderhoud Kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten op basis van de begroting 2022 is 21%.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting behoren tot deze categorie. De reclamebelasting feitelijk ook maar daar is in de gemeente Duiven wel een specifiek doel aan gekoppeld.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Duiven worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en rechten (o.a. leges).

1.2 Belastingopbrengsten

In onderstaand overzicht zijn de geraamde belastingopbrengsten voor het jaar 2022 opgenomen. De geraamde opbrengsten voor 2021 zijn ter vergelijking bijgevoegd.

	Begroting 2022	Begroting 2021
OZB	6.428.997	6.309.182
Afvalstoffenheffing	2.482.283	2.478.588
Rioolheffing	2.757.309	2.524.032
Hondenbelasting	173.688	185.907
Toeristenbelasting	177.420	171.872
Reclamebelasting	50.250	62.607
Precariobelasting	0	265.027
Lijkbezorgingsrechten	59.965	57.436
Marktgelden	3.422	8.440
Leges omgevingsvergunning	767.366	766.160
Leges	256.837	427.285
Huuropbrengst sport	252.602	256.837
Totaal	**13.498.656**	**13.513.373**

Bedragen in €

1.3 Ontwikkeling tarieven

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

De ramingen en de tarieven in de voorcalculaties zijn gebaseerd op de tarieven 2021. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven vindt plaats in de financiële begroting. Bij aanpassing van de tarieven zal kritisch worden beoordeeld in hoeverre tariefstijging plaats dient te vinden. Daarbij wordt steeds een efficiënte en klantgerichte uitvoering van diensten en producten nagestreefd.

Naast kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) is uitgegaan van een indexering van de tarieven 2021 met 1,6% voor loon- en prijsontwikkelingen overeenkomstig het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire gemeentefonds 2021 (voor 2023 1,9%, voor 2024 1,6% en voor 2025 1,6%).

Verder wordt het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning en leges kostendekkend zijn. Voor lijkbezorgingsrechten en marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2022 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijk, de tarieven voor 2021 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht.

Belastingsoort	**Tarief 2022**	**Tarief 2021**
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1387	0,1365
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2045	0,2013
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1565	0,1540
Afvalstoffenheffing vastrecht	179,00	190,00
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	5,00	3,34
- per lediging 240 liter container restafval	8,90	5,75
- per storting ondergrondse container	1,40	1,14
Rioolheffing, per m3	1,79	1,76
Hondenbelasting:		
- 1e hond	66,53	65,48
- 2e hond	122,71	120,78
- 3e hond en volgende honden, per hond	178,89	176,07
- kennel	189,23	186,25
Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension en B&B	2,00	2,00
- kampeerterrein en camperplaats	1,10	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00	750,00
Precariobelasting, per m1	-	2,27

Bedragen in €

In de meicirculaire 2021 is aangegeven dat er een landelijk gemiddelde waardestijging van 9% voor woningen en een gemiddelde waardedaling van -0,5% voor niet-woningen wordt verwacht. De gemiddelde waardestijgingen/waardedalingen voor Duiven zijn nog niet bekend. Daarom is voor de berekening van de OZB-tarieven 2022 uitgegaan van de oude Duivense waarden. Alle OZB-tarieven worden nog herzien op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling in de gemeente Duiven. Een wijzigingsvoorstel hiertoe wordt in december 2021 aan de gemeenteraad voorgelegd.

1.4 Regelgeving

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.
De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.
- "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2022".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2022".
- "Verordening rioolheffing 2022".
- "Verordening hondenbelasting 2022".
- "Verordening toeristenbelasting 2022".
- "Verordening reclamebelasting 2022"
- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2022".
- "Verordening marktgelden 2022".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2022".
- "Legesverordening 2022".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

1.5 Beleidsvoornemen

Onroerende-zaakbelastingen
Onroerende-zaakbelastingen bestaan uit een eigenaren- en een gebruikersbelasting. De belastingen worden geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken. Voor woningen wordt alleen een eigenarenbelasting geheven. In 2021 worden alle onroerende zaken in de gemeente Duiven voorzien van een nieuwe WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2021. Deze nieuwe WOZ-waarden gelden voor het jaar 2022 en vormen de grondslag voor de berekening van de aanslagen OZB.

De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De financiële verhoudingswet regelt onder meer de verdeling van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds over gemeenten. De Algemene Uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen en ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met veel waardevol onroerend goed ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt 80% meegerekend en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde landelijke OZB-tarief.

Het resulterende bedrag wordt gekort op de Algemene Uitkering van de betreffende gemeente. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, heeft geen enkel effect op deze aftrekpost. De rekentarieven zijn door het Rijk aangepast aan de landelijke waardeontwikkeling. De rekentarieven voor 2022 zijn 0,0838% voor OZB woningen eigenaren, 0,1631% voor OZB niet-woningen eigenaren en 0,1315% voor OZB niet-woningen gebruikers.

In 2021 wordt het volgende project uitgevoerd. De Waarderingskamer heeft aangegeven dat alle woningtaxaties inzake de Wet WOZ moeten zijn gebaseerd op de netto gebruiksoppervlakte (NEN2580). Nu gebruikt de gemeente Duiven, evenals het grootste deel van de gemeenten in Nederland, de bruto inhoud om de woningen te waarderen. Vanwege de omvangrijkheid en de deadline van het project zijn de werkzaamheden uitbesteed en worden in 2021 afgerond. De Waarderingskamer geeft aan dat de overgang van m3 naar m2 voor woningen vóór 1 januari 2022 moet zijn afgerond. Het project bevindt zich in een afrondende fase. Voor het tijdvak 2022 worden de WOZ-waarden vastgesteld op basis van m2.

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings)investeringen hebben invloed op de tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt in

een vastrecht en een variabel tarief per lediging van de container voor restafval of per storting in een ondergrondse container. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde van 10 ledigingen of 35 stortingen per jaar. De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd.

Naar aanleiding van het nieuwe Grondstoffenplan wordt voor 2022 het vastrecht van de afvalstoffenheffing lager en de variabele tarieven van de afvalstoffenheffing worden hoger. Dit heeft te maken met het stimuleren van bewuster omgaan met afval (beter scheiden van afval en afval beperken).

Rioolheffing
Rioolheffing is een kostendekkende heffing. Het tarief wordt geheven per m³ waterverbruik. In het WaterTakenPlan zijn de investeringen op het gebied van riolering opgenomen. Verder worden er vervangingen en reparaties van riolering en gemalen uitgevoerd. Al deze kosten worden gedekt uit de rioolheffing. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Hondenbelasting
Hondenbelasting wordt geheven voor het houden van honden. Het aantal honden dat wordt gehouden is bepalend. Er is een uitzondering gemaakt voor blindengeleidehonden, honden die aan een gehandicapte ten dienste zijn gesteld ter bevordering van de zelfstandige deelname aan het maatschappelijk verkeer en voor honden die voor deze taken worden opgeleid. Er zijn vrijstellingen voor politiehonden, reddingshonden, asielhouders en honden jonger dan drie maanden die nog bij de moederhond verblijven. Voor kennelhouders geregistreerd bij de Raad van beheer op kynologisch gebied geldt een vast tarief. De tarieven hebben een progressieve opbouw. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Toeristenbelasting
Toeristenbelasting wordt geheven op overnachtingen in verblijfsaccommodaties in de gemeente. Voor campinghouders geldt een lager tarief voor overnachtingen dan voor hotels en bed and breakfast accommodaties. De belasting wordt geheven op basis van het aantal overnachtingen. In Duiven wordt er toeristenbelastingtarief jaarlijks minimaal verhoogd met het indexcijfer. Dit bedrag wordt na de verhoging afgerond op € 0,05. De Liemerse Ambassade voert de Liemers Economische Visie uit. Het tarief van de toeristenbelasting is een onderdeel hiervan. Het streven is éénzelfde tarief voor toeristenbelasting in de Liemers. Aangezien de gemeente Duiven van de deelnemende gemeenten het hoogste toeristenbelasting tarief hanteert is er in de Voorjaarsnota 2021 besloten om het tarief voorlopig te bevriezen. Dit betekent dat voor de komende jaren geen inflatiecorrectie zal worden toegepast.

Reclamebelasting
Reclamebelasting wordt geheven voor het hebben van reclame-uitingen in het Duivense centrum. Het verzoek tot het heffen van de belasting komt van de centrumondernemers (OCD). Het doel van OCD is het probleem van freeriders uit te bannen en daardoor extra financiële middelen te genereren om het centrum van Duiven aantrekkelijker te maken voor bezoekers en winkelend publiek. Daarvoor is de Stichting Promotie Centrum Duiven in het leven geroepen. De belasting wordt geheven door de gemeente en komt, na aftrek van de perceptiekosten, in de vorm van een subsidie ter beschikking van de stichting. In de tussen de gemeente en de stichting gesloten overeenkomst is vastgelegd waar de gelden voor kunnen worden aangewend. In overleg met de stichting is een gelijkblijvend tarief voor de reclamebelasting bepaald. Het tarief voor 2022 is dan ook niet verhoogd en blijft dus gelijk aan het tarief voor 2021.

Precariobelasting
Gemeenten mogen tot 1 januari 2022 precariobelasting heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Met ingang van 1 januari 2022 wordt deze belasting afgeschaft. Er worden dan ook geen aanslagen voor belastingjaar 2022 meer opgelegd. Een voorstel tot intrekking van de verordening wordt in december 2021 aan uw raad voorgelegd.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Het

uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk kosten worden verhaald. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Marktgelden
Marktgelden worden geheven voor het uitstallen van goederen of verkoopwaren tijdens de wekelijkse markt op de daarvoor aangewezen plaatsen en tijden en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de wekelijkse markt. Het aantal ingenomen strekkende meters bepaalt de tarieven. Het uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk kosten worden verhaald. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Leges omgevingsvergunning
Leges omgevingsvergunning betreft leges die de gemeente kan heffen voor aanvragen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er is gekozen voor het toepassen van kruissubsidiëring. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten (bijvoorbeeld dakkapellen) laag te kunnen houden. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn.
De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022. Door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de legesverordening omgevingsvergunning gewijzigd worden zonder rekening te houden met de Omgevingswet. In de eerste helft van 2022 zal er een voorstel worden voorgelegd waarin de aanpassingen worden meegenomen naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Leges
Leges zijn rechten die worden geheven voor het door de gemeente verrichten van diensten. De diensten zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de verordening. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

Tarieven binnensportaccommodaties
De tarieven worden aangepast met de voor 2022 verwachte inflatie van 1,6%.

1.6 Kostendekkende tarieven

Hieronder staan de lasten- en batenoverzichten van de kostendekkende tarieven. Er is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit is gedaan voor de tarieven van de belastingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn. Voor legestarieven, anders dan leges omgevingsvergunning, zijn de berekeningen niet gemaakt. Dit zal gebeuren bij de begroting voor het jaar 2022.

Afvalstoffenheffing

TV2.1 Reiniging openbaar gebied (33% van de kosten)	43.639		
TV2.1 Doorbelasting 1Stroom openbaar gebied (33% van de kosten)	107.004		
TV7.3 Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	1.316.052		
TV7.3 Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-320.518		
TV7.3 Doorbelasting 1Stroom	715.486		
TV7.3 Afvalaanbiedstation	378.970		
TV7.3 Opbrengsten afvalaanbiedstation	-177.600		
TV7.3 Lasten heffing en invordering	8.509		
TV2.1 BTW	7.471		
TV7.3 BTW	259.957		
TV7.3 Kwijtschelding	110.000		
TV7.3 Oninbaar/leegstand	35.000		
Totale lasten		2.483.970	

TV7.3 Opbrengst belastingen	2.482.283		
Totale baten		2.482.283	
Dekking			99,93%

Bedragen in €

Rioolheffing

TV 7.2 Riool	867.658		
TV7.2 Doorbelasting 1Stroom	497.898		
TV7.2 Rioolgemalen en randvoorzieningen	448.010		
TV7.2 Lasten heffing en invordering	30.676		
TV7.2 - te compenseren BTW	380.634		
TV7.2 Bijdrage aan voorziening	532.433		
TV7.2 Vervangingsinvesteringen	0		
Totale lasten		2.757.309	
TV7.2 Baten rioolheffing	2.757.309		
Totale baten		2.757.309	
Dekking			100%

Bedragen in €

Lijkbezorgingsrechten

TV7.5 Begraafplaatsen	61.846		
TV7.5 Doorbelasting 1stroom	210.235		
Totale lasten		272.081	
TV7.5 Overige leges	59.965		
Totale baten		59.965	
Dekking			22%

Bedragen in €

Marktgelden

TV3.3 Kosten markten	6.656		
TV3.3 Doorbelasting 1Stroom	19.578		
Totale lasten		26.234	
TV3.3 Opbrengst marktgelden	3.422		
Totale baten		3.422	
Dekking			13,04%

Bedragen in €

Leges omgevingsvergunning

TV8.3 Kosten omgevingsvergunning	62.830		
TV8.3 BTW	12.701		
TV1.1 Kosten omgevingsvergunning	55.200		
TV8.3 Doorbelasting 1Stroom	636.635		
Totale lasten		767.366	
TV8.3 Opbrengst omgevingsvergunning	767.366		

Totale baten		767.366	
Dekking			100%

Bedragen in €

1.7 Lokale lastendruk

In de begroting 2022 wordt een lastendrukstijging voorzien van 2,3%. In onderstaande overzichten zijn, onder andere, de voornaamste lasten voor een gemiddeld huishouden in het jaar 2022 op een rij gezet, waarbij de procentuele stijging ten opzichte van het jaar 2021 is weergegeven. In verband met het nieuwe grondstoffenplan is het aantal ledigingen voor het jaar 2022 verlaagd van 12 naar 10 ledigingen.

Aannames

Waarde woning	€ 233.000
Ledigingen 140-liter container restafval	10 keer
Waterverbruik gezin (vier personen)	140 m3

Ontwikkeling lastendruk 2022

	2019	2020	2021	2022	Ontwikkeling t.o.v 2021
OZB-eigenaar	335,00	315,00	318,05	323,13	1,6%
Afvalstoffenheffing	185,00	202,00	223,41	229,00	2,5%
Rioolheffing	235,00	242,00	246,40	250,34	1,6%
Totaal	**755,00**	**759,00**	**787,86**	**802,47**	1,85%

Bedragen in €

Meerjarige ontwikkeling lastendruk

	2022	2023	2024	2025
OZB-eigenaar	323,13	329,27	334,54	339,89
Afvalstoffenheffing	229,00	229,50	229,20	231,70
Rioolheffing	250,34	254,80	259,00	263,20
Totaal	**802,48**	**813,57**	**822,74**	**834,79**
Stijgingspercentage t.o.v. voorgaand jaar	**1,9**	**1,4**	**1,1**	**1,5**

Bedragen in €

Vergelijking lastendruk per huishouden binnen Gelderland

	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeente Duiven	387,00	400,00	392,00	419,00	450,00
Liemerse gemeenten (incl. Duiven)*	371,00	379,00	384,00	410,00	447,00
Gemeente Westervoort	340,00	349,00	370,00	380,00	422,00
Gemeente Zevenaar	385,00	389,00	390,00	430,00	468,00
Gelderland (incl. Duiven)	405,00	411,00	419,00	441,00	464,00

Bedragen in €

* Liemerse gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.

Bron: Provincie Gelderland, afd. KOB/IBT. Zie hiervoor de tabel Belastingdruk totaal per inwoner.

Bij de lastendruk worden de volgende opmerkingen gemaakt. Het is voor de afvalstoffenheffing lastig een vergelijk te maken aangezien iedere gemeente een eigen systeem heeft van

tariefberekening. Voor wat betreft de rioolheffing worden er in Duiven, in tegenstelling tot andere gemeenten, bedragen gereserveerd voor toekomstig onderhoud aan de rioleringstelsels. Deze bedragen worden verdisconteerd in het tarief rioolheffing. Hierdoor ontstaat een vertekend beeld bij de bepaling van de lastendruk.

1.8 Kwijtschelding

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing vastrecht, de afvalstoffenheffing ledigingen (maximaal 10 ledigingen (140-liter container of 240-liter container) en maximaal 28 stortingen) en zeer incidenteel onroerende-zaakbelastingen (eigenaren woningen). Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. Voor 2022 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van € 111.000 voor kwijtscheldingen. Hieronder is de splitsing van de kwijtschelding naar belastingsoort weergegeven.

	Begroting 2022	Begroting 2021
Afvalstoffenheffing	110.000	107.000
Onroerende-zaakbelastingen eigenaren woningen	1.000	1.000

Bedragen in €

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Het bestaat uit twee componenten, de risico's en de weerstandscapaciteit. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan voorkomen worden dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen.

Er zijn twee soorten weerstandsvermogen, statisch en dynamisch weerstandsvermogen. Als het weerstandsvermogen betrekking heeft op een specifiek jaar spreekt men van statisch weerstandsvermogen. Gaat het om het weerstandsvermogen op middellange termijn, dan spreekt men van dynamisch weerstandsvermogen. De gemeente Duiven kiest ervoor om de focus op het dynamische weerstandsvermogen te leggen.

Hieronder wordt eerst de weerstandscapaciteit van de Gemeente Duiven toegelicht, waarna de risico’s in kaart gebracht worden. Aan het einde van de paragraaf wordt het weerstandsvermogen bepaald. Om deze in een context te plaatsen, worden vervolgens de kengetallen weergegeven.

Weerstandscapaciteit

Er wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele weerstandscapaciteit, vergelijkbaar met de verschillen binnen het weerstandsvermogen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de resterende belastingcapaciteit en de in de begroting opgenomen raming voor onvoorziene uitgaven. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, onbestemde reserves en stille reserves.

Structurele weerstandscapaciteit

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is te berekenen door de maximaal mogelijke belastingopbrengst te verminderen met de huidige belastingopbrengst. Berekening van de onbenutte belastingcapaciteit kan beperkt blijven tot de onroerende-zaakbelastingen (OZB), aangezien andere heffingen in principe kostendekkend zijn. Deze heffingen mogen niet verhoogd worden of het is niet realistisch deze te verhogen.

Er is geen wettelijk maximum voor de OZB. Als referentie voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit maken we de vergelijking met artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (Fvw) en het hierin gegeven tarief. Dit tarief wordt berekend door 120% te nemen van het gemiddelde tarief van twee jaar geleden. Het tarief wordt jaarlijks in de meicirculaire meegedeeld aan de gemeente via de meicirculaire. Voor 2022 is het percentage vastgesteld op 0,1800% van de WOZ-waarde. Het gemiddelde tarief van gemeente Duiven ligt onder het artikel 12 Fvw tarief. Op basis van deze vergelijking is er in 2022 een vrije ruimte van € 1.216.474. In 2021 was de vrije ruimte € 1.406.712.

Berekening onbenutte capaciteit

	Geraamde opbrengsten 2022	Opbrengsten obv artikel 12	Onbenutte capaciteit 2022
OZB woningen (eigenaren)	3.848.522	4.995.054	1.146.531
OZB niet-woningen (eigenaren)	1.580.373	1.390.896	-189.477
OZB niet-woningen (gebruikers)	1.102.965	1.362.384	259.419
Totaal	**6.531.860**	**7.748.334**	**1.216.474**

Bedragen in €, excl. oninbaarheid en leegstand

De conclusie van het bovenstaande is dat de Duivense tarieven onder het artikel 12 tarief liggen. Aanpassing naar het artikel 12 tarief schept een budgettaire ruimte van € 1.216.474.

Incidentele weerstandscapaciteit

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen die beneden de marktwaarde in de boeken staan en die zonder bezwaar direct te verkopen zijn. De gemeente bezit geen panden en gronden waar stille reserves op rusten. De gemeente bezit een klein aantal aandelen die voor de aanschafprijs in de balans staan. Dat zijn aandelen van Vitens, de BNG en Alliander. Deze aandelen mogen niet verkocht worden. De conclusie is daaom dat de gemeente geen stille reserves heeft.

Algemene Reserve

Stand Algemene Reserve

	Stand
Stand per 1 januari 2021	9.459
Stortingen 2021	1.177
Onttrekkingen 2021	3.285
Stand per 31 december 2021	7.351
Stortingen 2022	0
Onttrekkingen 2022	0
Prognose stand per 31 december 2022	**7.351**

Bedragen x € 1.000

Omvang incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om ondanks tegenvallers het beleid te kunnen handhaven. Bestemmingsreserves zijn gevormd om een bepaald doel te realiseren en zijn dus onderdeel van het beleid en geen onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

Structureel:	
Onbenutte belastingcapaciteit	1.216
Incidenteel:	
Algemene Reserve	**7.351**
Totaal	**8.567**

Bedragen x € 1.000

Risico's

De risico’s die relevant zijn voor het weerstandsvermogen moeten materieel zijn en niet op andere wijze zijn af te dekken. Denk hierbij aan het treffen van een voorziening, het vormen van een reserve, het afnemen van een verzekering of het nemen van beheersmaatregelen.

Er wordt een schatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact die dit zal hebben. Dat is per definitie een subjectieve beoordeling. Om die onzekerheid nadrukkelijk tot uitdrukking te brengen, wordt gewerkt met minimum- en een maximumwaarden.

Kans	Score	Kansscore
Komt gemiddeld meermalen per jaar voor	5	100%
Komt gemiddeld eenmaal per jaar voor	4	80%
Komt gemiddeld eenmaal per twee jaar voor	3	60%
Komt gemiddeld eenmaal per vijf jaar voor	2	40%
Komt gemiddeld minder dan eenmaal per vijf jaar voor	1	20%

In de navolgende inventarisatie zijn de risico’s in vier categorieën verdeeld:

- Risico’s van de bedrijfsvoering.
- Risico’s op eigendommen.

- Aansprakelijkheidsrisico’s.
- Financiële risico’s.

Risico's van de bedrijfsvoering

a. Apparaatskosten Grondexploitatie
Het aandeel door te belasten ambtelijke uren vanuit 1Stroom aan de grondexploitaties zal op termijn afnemen. Op korte termijn is er nog een grote opgave als het gaat om uitgifte van kavels en bedrijventerreinen.

Minimum: 2 fte	**€ 160.000**
Maximum: 4 fte	**€ 320.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 144.000**

b. Deskundigheid personeel
Er wordt binnen de organisatie van 1Stroom bewust gewerkt aan de kwaliteit van het personeel. Jaarlijks zijn er opleidingsfaciliteiten beschikbaar.

Minimum:	**€ 10.000**
Maximum:	**€ 50.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 6.000**

c. Wachtgeld ambtenaren
Op dit moment is er geen sprake van wachtgeld binnen de ambtelijke organisatie van 1Stroom. Ambtenaren hebben echter in bepaalde gevallen recht op wachtgeld.

Minimum: 1 fte	**€ 70.000**
Maximum: 2 fte	**€ 140.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 63.000**

d. Bovenformatieven
Op dit moment is er geen sprake van boventallig personeel.

Minimum: 0 fte	**€ 0**
Maximum: 1 fte	**€ 70.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 14.000**

e. Vennootschapsbelasting (VPB)
Overheidslichamen zijn met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de VPB. Duiven loopt hierdoor het risico om belasting te gaan betalen over de fiscale winst die zij in enig jaar behaalt. Vooraf is moeilijk in te schatten wat de belastingclaim zal zijn in enig jaar. Die claim is sterk afhankelijk van de interpretatie van de fiscus alsmede het verloop van baten en lasten op specifieke onderdelen. Voor een VPB claim is nu nog geen budget opgenomen in onze begroting.

Minimum:	**€ 0**
Maximum:	**€ 500.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 50.000**

f. Algemene risico's
Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder

wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve. Een negatief jaarrekeningresultaat zal moeten worden opgevangen door dit algemene risico.

Minimum: 6% Algemene Uitkering/Belastingcap.	**€ 2.103.000**
Maximum:	**€ 2.103.000**
Kansscore: 5	**100%**
Gemiddeld:	**€ 2.103.000**

g. Renterisico
Het gaat hier om het risico op stijging van de rentekosten. De rente is op dit moment heel erg laag, zowel voor de korte als de lange rente. Een stijging na 2020 is niet uit te sluiten. Het risico wordt geschat op 0% tot 0,5% van € 10 miljoen.

Minimum: 0% van € 10 mln	**€ 0**
Maximum: 0,5% van € 10 mln	**€ 50.000**
Kansscore: 4	**80%**
Gemiddeld:	**€ 20.000**

Risico's op eigendommen
a. Grondexploitatie
Inleiding
De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd vooral door gronduitgifte worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2028) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden. Te onderscheiden zijn:

- Algemene economische risico’s.
- Projectgebonden risico’s.

Uitgangspunt is dat de risico’s zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hierna worden deze “bedrijfsrisico’s” beschreven en nader gekwantificeerd. Bij de kwantificering wordt ook betrokken de mate waarin zich een eventueel risico kan voordoen.

Algemene economische risico’s
Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico’s.
In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico’s verbonden:

- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico’s (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De overige risico’s zijn enigszins beïnvloedbaar door het bepalen van de investering- en uitgiftemomenten.

Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van een “reëel en behoedzaam scenario”, dat zich kenmerkt door de volgende zaken:

- Een stijging van het rentepercentage met 1,0 procentpunt.
- Stagnering in de gronduitgifte met twee jaar in de bedrijventerreinen.

Voorraadrisico bedrijfsgronden na 2025
In de periode van 2026 t/m 2030 is gepland de uitgifte van 3,1 ha bedrijfsgrond in de complexen die nu al in exploitatie zijn genomen. De grondwaarde daarvan is een kleine € 3,5 mln. De aanname dat de opbrengst niet wordt gerealiseerd, is uitsluitend als risicocomponent opgenomen.

Voorraadrisico nog in exploitatie te nemen bedrijfsgronden na 2025
In de periode van 2026 t/m 2030 is de uitgifte gepland van 4 ha in een nog in exploitatie te nemen ingenomen strategische grondpositie. Louter voor de risicobepaling wordt nu verondersteld dat het risico bestaat dat de strategische grondpositie niet in exploitatie wordt genomen.

Projectgebonden risico's
Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Bodem- en/of grondwaterverontreiniging en archeologische bodemschatten
In het traject van het opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan wordt uitvoerig onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bodem en het grondwater. Voor aangetroffen verontreinigingen worden de saneringskosten in de calculaties meegenomen. Er is echter bepaald geen zekerheid dat alle te saneren verontreinigingen bekend zijn. Hetzelfde geldt voor de mogelijke aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische bodemschatten.

Vitaal Centrum Duiven (VCD)
In het Vitaal Centrum Duiven zijn belangrijke vorderingen gemaakt. In de huidige markt staan de grondprijzen voor detailhandel en horeca onder druk. Mogelijk wordt dit nog verder versterkt na de Covid-19 crisis; meer online aankopen en faillissementen in de horeca. Ook bij de woningen kunnen de grondprijzen verder onder druk komen te staan door de mogelijk toenemende bouwkosten. Nu wordt ingeschat dat het realiseren van de geraamde grondwaarde voor fase 4 (commerciële - en woonfuncties) onder druk staat. Hetzelfde geldt voor het woonpark. De aanname nu is dat door mogelijk noodzakelijke herprogrammering een lagere grondwaarde wordt gerealiseerd.

Waarde onroerend goed
In de afgelopen jaren zijn er diverse contacten geweest met potentiele kandidaten, dit heeft echter niet geleid tot daadwerkelijke afnamen van gronden. Voor het bepalen van het risico is uitgegaan van 25% lagere grondwaarde.

S*tagnering in de gronduitgifte met twee jaar in de bedrijventerreinen*
Het is mogelijk dat door de Covid-19 crisis de gronduitgifte op een aantal complexen stagneert. De verwachting is dat deze stagnering kan optreden bij de complexen Vitaal Centrum Duiven, Innofase en Seingraaf. Bij de complexen Nieuweling en Graafstaete wordt dit risico niet verwacht vanwege de geringe omvang van de nog te verkopen gronden.

Tabel risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Algemene risico's					
Rentestijging (2,04% i.p.v. 1,04%)	0	600.134	80%	480.107	240.054
Projectgebonden risico's					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	0	168.000	80%	134.400	67.200
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	0	200.000	60%	120.000	60.000
Grondwaarde VCD fase 4 na herprogrammeren	0	511.484	80%	409.187	204.594
Grondwaarde VCD Woonpark na mogelijk herprogrammeren	0	677.382	80%	541.906	270.953

Waarde onroerend goed VCD	0	96.250	80%	77.000	38.500
Twee jaar vertraging gronduitgifte	0	720.598	60%	432.359	216.179
Totalen				**2.194.959**	**1.097.479**

Bedragen in €

b. Bodemverontreiniging
Voor de bekende bodemverontreiniging is een voorziening opgenomen. Maar er is bepaald geen zekerheid dat alle verontreinigingen al geïnventariseerd zijn. Het gaat hier om bodemverontreinigingen die niet binnen een complex van de grondexploitatie opspelen.

Minimum: 1 sanering	**€ 100.000**
Maximum: 5 saneringen	**€ 500.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 120.000**

Aansprakelijkheidsrisico's
a. Gewaarborgde geldleningen
Per 1 januari 2021 stond de gemeente garant voor het betalen van rente en aflossing voor een totaalbedrag van € 14,8 miljoen. Er is voor € 28,8 miljoen via zogenaamde achtervangovereenkomsten overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Sinds de zogenaamde bruteringsoperatie van de woningbouwleningen is de rol van de gemeente bij geldleningen van de woningbouwcorporaties minimaal geworden. Slechts als de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, zijn het Rijk (50%) en de gemeenten (50%) verplicht het risicovermogen renteloos aan te vullen. Het resterende gedeelte (€ 0,4 miljoen) is voor met name lokale organisaties. De gemeente staat voor dit gedeelte voor 100% borg.

Minimum:	**€ 100.000**
Maximum:	**€ 1.000.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 220.000**

b. Schadeclaims
Het algemene beeld is dat de burgers vaker de overheid aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waarvoor we niet verzekerd zijn.

Minimum:	**€ 10.000**
Maximum:	**€ 1.000.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 202.000**

c. Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.

Minimum:	**€ 25.000**
Maximum:	**€ 1.000.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 307.500**

Financiële risico's
a. Open-einderegelingen

Wij kennen de volgende open-einderegelingen:
- Jeugdzorg
Uitgaven voor de Jeugdzorg zijn de afgelopen jaren flink toegenomen. De uitkomsten van de arbitragezaak die VNG en gemeenten tegen het Rijk hadden aangespannen leveren voor 2022 een bedrag van (landelijk) ruim € 1 miljard aan extra geld op. Een nieuw kabinet zal voor de overige jaren uitspraak moeten doen. Gemeenten mogen in hun cijfers voor de jaren 2023 en verder 75% van het toegezegde bedrag meenemen. Het Rijk heeft aan de toezegging echter wel allerlei maatregelen verbonden ter beheersing van de uitgaven voor Jeugdzorg. Gezien het open karakter van de regeling blijft er sprake van aanzienlijke risico's.

Minimum:	**€ 1.000.000**
Maximum:	**€ 2.000.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 900.000**

- Bijzondere bijstand (incl. langdurigheidstoeslag).

Minimum: 1% van budget	**€ 4.223**
Maximum: 10% van budget	**€ 42.230**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 13.936**

- Leerlingenvervoer

Minimum: 1% van budget	**€ 4.397**
Maximum: 10% van budget	**€ 43.970**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 14.510**

Met name binnen het speciaal onderwijs zien we ontwikkelingen die meerkosten met zich mee kunnen brengen: verdere specialisatie van scholen, die zich op specifieke stoornissen gaan toeleggen. Dit betekent dat de afstand tot een geschikte school groter kan worden.

- Verstrekkingen van voorzieningen aan gehandicapten (onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2007). Het risico bestaat dat er in één jaar meerdere dure aanpassingen aan woningen plaats moeten vinden.

Minimum: 1% van budget	**€ 9.617**
Maximum: 10% van budget	**€ 96.170**
Kansscore: 4	**80%**
Gemiddeld:	**€ 42.315**

- RSD.
Door een toename van het aantal uitkeringen kunnen de uitvoeringskosten van de RSD toenemen.

Minimum:	**€ 50.000**
Maximum:	**€ 100.000**
Kansscore: 5	**100%**
Gemiddeld:	**€ 75.000**

b. Algemene Uitkering
De systematiek van samen de trap op en af is met ingang van 2012 weer ingevoerd. Hierdoor fluctueert de algemene uitkering per jaar en bestaat het risico dat er in enig jaar een lagere uitkering wordt ontvangen. Lagere uitgaven van het Rijk werken op deze manier negatief door voor de Algemene uitkering.

Minimum:	**€ 200.000**
Maximum:	**€ 1.200.000**
Kansscore: 4	**80%**

Gemiddeld: € 560.000

c. Beleggingen
Gestreefd wordt naar een stabiel dividendniveau. Toch kan het jaarlijkse dividend mee- of tegenvallen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen van de BNG, Alliander en Vitens.

Minimum: 10% van geraamd dividend	**€ 10.800**
Maximum: 25% van geraamd dividend	**€ 27.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 11.340**

d. Afvalinzameling
In de nieuwe manier van afval inzamelen schuilen financiële risico's. Als er in de gemeente meer gescheiden zou worden dan is aangenomen in de ramingen kan dit betekenen dat het aantal ledigingen en dus de variabele opbrengst lager is. Bovendien kan de invoering van het poorttarief bij het AAS ervoor zorgen dat er minder wordt aangeboden dan in de ramingen opgenomen.

Minimum:	**€ 0**
Maximum:	**€ 225.000**
Kansscore: 4	**80%**
Gemiddeld:	**€ 90.000**

e. Referendum
In onze gemeente is de mogelijkheid geschapen om een referendum te houden. De kosten hiervan worden geraamd op € 70.000. Bij het combineren met verkiezingen kan een besparing ontstaan van ongeveer € 6.000.

Minimum:	**€ 64.000**
Maximum:	**€ 70.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 13.400**

f. Inburgering nieuwkomers
Voor de inburgering van nieuwkomers zijn geen kosten geraamd. Het risico bestaat dat er wel kosten gemaakt worden voor de inburgering, waardoor deze gedekt worden uit de Algemene Reserve.

Minimum:	**€ 50.000**
Maximum:	**€ 100.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 15.000**

Als alle risico’s die we tot nu toe hebben gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 4,0 miljoen en maximaal € 13,6 miljoen schade (ongewogen risico’s). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet is nihil. Vandaar dat uit wordt gegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico’s waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een bedrag van € 6,1 miljoen. Waarbij opgemerkt moet worden dat het hier gaat om het gemiddelde van het minimumrisico (€ 3,2 miljoen) en het maximumrisico (€ 9,0 miljoen).

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Risico's omtrent de bedrijfsvoering							

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Apparaatskosten grondexploitatie	2fte-4fte	160.000	320.000	60%	96.000	192.000	144.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-2fte	70.000	140.000	60%	42.000	84.000	63.000
Bovenformatieven	1fte	0	70.000	40%	0	28.000	14.000
Vennootschapsbelasting		0	500.000	20%	0	100.000	50.000
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	2.103.000	2.103.000	100%	2.103.000	2.103.000	2.103.000
Renterisico	10 mln rente 0%-0,5%	0	50.000	80%	0	40.000	20.000
Risico's omtrent eigendommen							
Grondexploitatie rente	0-1%	0	600.134	80%	0	480.107	240.054
Twee jaar vertraging gronduitgifte		0	720.598	60%	0	432.359	216.179
Ontoereikend plankostenbudget grex-complex		0	168.000	80%	0	134.400	67.200
Bodem-/ grondwaterverontreiniging/ archeologie		0	200.000	60%	0	120.000	60.000
Lagere grondwaarde VCD fase 4 na herprogrammeren		0	511.484	80%	0	409.187	204.594
Lagere grondwaarde VCD woonpark na herprogrammeren		0	677.382	80%	0	541.906	270.953
Waarde onroerend goed VCD		0	96.250	80%	0	77.000	38.500
Bodemverontreiniging (onbekende)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
Aansprakelijkheids risico's							
Gewaarborgde geldleningen		100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
Financiële risico's							
Open-einde regelingen:							
-Jeugdzorg		1.000.000	2.000.000	60%	600.000	1.200.000	900.000
-Bijzondere bijstand	1-10% budget	4.223	42.230	60%	2.534	25.338	13.936
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	4.397	43.970	60%	2.638	26.382	14.510
-WVG	1-10% budget	9.617	96.170	80%	7.694	76.936	42.315
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	10.800	27.000	60%	6.480	16.200	11.340
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		**3.971.037**	**13.611.218**		**3.194.146**	**8.970.815**	**6.082.480**

Weerstandsvermogen

De berekening van het weerstandsvermogen vindt plaats via de formule: weerstandscapaciteit / risicobedrag = weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen

> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De incidentele weerstandscapaciteit bestaande uit de Algemene Reserve bedraagt per 1 januari 2021 € 10.636.202.

Het ratio is bij een maximaal risico op basis van de kansscore: 10.636.202 / 8.970.815 = 1,19.
Het ratio is bij een gemiddeld risico op basis van de kansscore: 10.636.202 / 6.082.480 = 1,75.

Bij een maximaal risico is de ratio matig en bij een gemiddeld risico is de ratio voldoende. Uitgangspunt is een weerstandscapaciteit die ligt tussen 1,4 en 2,0 bij een gemiddeld risico. De stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2021 is ruim voldoende om het gemiddelde risico te kunnen opvangen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt nog ruimte om eventuele tekorten in de exploitatie te kunnen dekken.

Boven- en ondergrens Algemene Reserve

Grenzen	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Ondergrens	10.300.000	7.000.000	6.100.000
Bovengrens	17.400.000	10.800.000	9.000.000

Bedragen in €

Conclusie
De ondergrens van de Algemene Reserve is becijferd op € 6,1 miljoen. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat er binnen de grondexploitatie een aantal risico's zijn afgenomen.

De Algemene Reserve bedraagt per 1 januari 2021 € 10.636.202. Dit ligt nog boven de bovengrens. De mogelijkheden tot aanvulling van de Algemene Reserve zijn op dit moment beperkt. De grootste risicofactor blijft de stand van zaken rond de grondexploitatie (zie hiervoor de paragraaf grondbeleid) en de uitgaven voor de jeugdzorg.

Kengetallen

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de kengetallen. Deze geven een objectief beeld van de financiële positie van gemeente Duiven en zijn vergelijkbaar met andere gemeenten.

Verloop van de kengetallen	**Jaarrekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Netto schuldquote	42,3%	60,7%	23,8%	9,5%	-7,6%	-13,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	33,3%	45,8%	9,6%	-5,0%	-22,3%	-27,9%
Solvabiliteitsratio	30,3%	25,3%	25,9%	27,0%	28,9%	31,7%
Structurele exploitatieruimte	-0,3%	-1,7%	-1,1%	-1,0%	0,0%	1,0%
Grondexploitatie	33,6%	49,5%	17,0%	14,9%	8,1%	8,3%
Belastingcapaciteit	99,1%	105,7%	108,5%	109,9%	111,2%	112,8%

Beoordeling financiële positie

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. De schulden van de gemeente worden hier afgezet tegen de middelen die de gemeente heeft. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort in 2022 met een verwachte netto schuldquote van 23,87% heel goed.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenspositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waar tegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moeten oppassen. De verwachte netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor gemeente Duiven 9,6% in 2021. Dit is een goede score.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. De verwachting voor gemeente Duiven is dat deze ratio uitkomt op 25,9% in 2022. Het streven is een solvabiliteitsratio te hebben van 35%.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit zal stijgen van -1,1% in 2022 naar -1,0% in 2023. In de jaren erna verbetert deze ratio geleidelijk om in 2025 op een plus van 1% uit te komen.

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding weer tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente Duiven. Hiermee wordt inzicht gegeven in de mate van afhankelijkheid in de baten omtrent de grondexploitatie. Deze ratio daalt in 2023 ten opzichte van 2022 met ongeveer 2%. In de opvolgende jaren neemt het percentage vervolgens nog verder af aangezien er diverse verkopen gepland staan.

De belastingcapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die binnen de gemeente Duiven geheven worden over de begrotingsjaren ten opzichte van het landelijk gemiddelde aan woonlasten. Het landelijk gemiddelde betreft de situatie over 2021, ofwel het voorgaande begrotingsjaar. De belastingcapaciteit stijgt van 108,5% in 2022 naar 109,9% in 2023.

Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt een beslag op een deel van de financiële middelen. Kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën wegen, water en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleidsplannen legt de gemeenteraad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Met de vaststelling van de programmabegroting machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders om de uitgaven ten laste van de betreffende onderhoudsvoorzieningen te doen.

Deze voorzieningen worden gevuld door een jaarlijkse storting vanuit de diverse taakvelden. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Wegen

Beleidskader
In 2011 is een beleidsplan onderhoud verhardingen vastgesteld. Het beheren van de openbare ruimte is efficiënter wanneer we er integraal naar kijken. Daarom is besloten Integraal Beleid voor het Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR) op te stellen en geen nieuw beleid voor alleen verhardingen. Naar verwachting zal in het vierde kwartaal van 2021 het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Uitvoering wegonderhoud
Binnen het nog geldende beleid is gekozen voor het scenario ‘geen kapitaalvernietiging’. Dit betekent dat het asfalt op kwaliteitsniveau ‘Basis’ wordt onderhouden en de elementen verhardingen op ‘Laag', totdat het nieuwe IBOR beleid van kracht wordt. De weginspectie wordt om het jaar uitgevoerd op alle verhardingen. De laatste weginspectie is in 2021 uitgevoerd. Het daaruit gebleken noodzakelijke geprognotiseerde ‘groot’ onderhoud voor 2021 respectievelijk 2022 voeren we dan ook uit. Het bij de inspectie geconstateerde klein onderhoud wordt in het inspectiejaar opgelost. Het bij Fixi/KCC gemelde klein onderhoud wordt zo snel mogelijk opgelost. Voor de civiele kunstwerken geldt ‘schoon, heel, veilig’. De inspectie en schouw van de kunstwerken gaat volgens een inspectieplan. Een houten brug wordt afwisselend om het jaar geschouwd of geïnspecteerd. Voor beton, staal en overige is dit 1 keer per 3 jaar. De inspectie of schouw van 2021 bepaalt het noodzakelijke onderhoud voor 2021, en dat voeren we dan uit. Voor de latere jaren wordt het onderhoud geprognotiseerd.

Kwaliteitsniveau verhardingen
Het kwaliteitsniveau van de verhardingen wordt getoetst aan de normen van CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). De kwaliteit van het asfalt is gedaald en aan de lage kant. Het is belangrijk asfalt op redelijk niveau te houden om kapitaalvernietiging te voorkomen. Het niveau van de elementen verharding is zelfs flink gedaald ten opzichte van de vorige inspectie. De verklaring hiervoor kan gevonden worden in het feit dat onderhoud aan verhardingen die aangelegd zijn in de groeikernenperiode nu stevig toeneemt. We zien vooral een piek in 2022. De jaren erna vlakt dit weer af Van de civiele kunstwerken wordt per hoofdonderdeel de schade in beeld gebracht. Per schade wordt een herstel advies gegeven. Dit kan ook een renovatie of vervanging zijn als daar aanleiding toe is. Indien nodig volgt nader onderzoek. Het aangetroffen kwaliteitsniveau voldoet aan de verwachtingen.

Voorziening onderhoud wegen	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 januari	8.840	**7.569**	**8.897**	**9.641**
Toevoeging aan de voorziening	1.327	1.377	1.402	1.418
Onttrekking aan de voorziening	2.598	49	658	1.332
Stand per 31 december	**7.569**	**8.897**	**9.641**	**9.727**

Bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen, water

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

Beleidskader
De basis voor het onderhouden van het totale rioleringssysteem is te vinden in het Water Taken Plan WTP (voorheen Gemeentelijk Riolerings Plan GRP) dat éénmaal in de vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. Eind 2016 is het nieuwe WTP vastgesteld door de Raad. Eind 2021/begin 2022 zal het nieuwe watertakenplan vastgesteld gaan worden in samenspraak met het programma voor klimaatadaptatie.

Uitvoering
In het Water Taken Plan zijn de projecten voor de komende jaren opgenomen voor o.a. de voorbereiding voor het renoveren van de Vergert-oost, voorbereiden afkoppelen Loostraat. Daarnaast zullen we enkele IBA's en drukunits gaan vervangen.
Naar verwachting ronden we eind 2021 het programma van maatregelen in het kader van Klimaatadaptatie af. Vervolgens zal de financiële vertaling worden opgenomen in het watertakenplan dan naar verwachting Q1 2022 aan de raad wordt voorgelegd. Er vindt samenwerking binnen de Liemerse gemeenten en Waterschap Rijn en IJssel plaats. Het samenwerken heeft een hoge prioriteit omdat het een besparing zal opleveren en het vanuit de regio en het bestuursakkoord water opgedragen is. Het integraal ontwikkelen van Asset Management is daarbinnen het speerpunt. Onderdeel van asset management is het wijkgericht werken. Dit borgen we binnen het project Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Naar verwachting zal in het vierde kwartaal van 2021 het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 1 januari	**11.545**	**12.077**	**12.707**	**13.378**
Toevoeging aan de voorziening	532	630	671	679
Onttrekking aan de voorziening	0	0	0	0
Stand per 31 december	**12.077**	**12.707**	**13.378**	**14.047**

Bedragen x € 1.000

Water

Beleidskader
De basis voor het onderhouden van het totale rioleringssysteemen dus ook voor klimaatmaatregelen is te vinden in het Water Taken Plan WTP (voorheen Gemeentelijk Riolerings Plan GRP) dat éénmaal in de vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. Eind 2016 is het nieuwe WTP vastgesteld door de Raad. Eind 2021/begin 2022 zal het nieuwe watertakenplan vastgesteld gaan worden in samenspraak met het programma voor klimaatadaptatie.

Uitvoering
Het waterteam heeft gedurende het jaar overleg met de Liemerse gemeenten en het Waterschap**.** Voor 2021 zijn we bezig met het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor het deltaprogramma klimaatadaptatie. Hierin beschrijven we de maatregelen die we willen gaan nemen om de gevolgen van klimaatverandering op te kunnen vangen op het gebied van wateroverlast door neerslag, water te kort door droogte en de kwaliteit van het water.

water	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Voorcalculaties	150	150	150	150
Totaal	**150**	**150**	**150**	**150**

Bedragen x € 1.000

Onderhoud groen

Beleidskader
Het Groenbeleidsplan 2004-2013 is nog steeds het geldende beleidskader. Dit beleidsplan loopt door tot dat nieuw integraal beleid voor de openbare ruimte is vastgesteld. In dit plan is tevens een hoofdstuk opgenomen over bomenbeleid. Met de afschaffing van de kapvergunning in 2012 is hieraan toegevoegd extra terughoudend te zijn met het kappen van gemeentebomen.

Uitvoering
Conform het geldende beleidskader zijn in 2019 nieuwe onderhoudscontracten (bestekken) opgesteld en aanbesteedt. 2021 was het tweede jaar dat hier conform de aanbesteding uitvoering aan is gegeven. Het maaibestek wordt in 2021 opnieuw aanbesteed conform de wens om te streven naar meer biodiversiteit.
Voor de uitvoering van grootschalige renovaties wordt gezocht naar maximale integraliteit met overige vakgebieden in de openbare ruimte. Naar verwachting zal in het vierde kwartaal van 2021 het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Naar verwachting wordt met het opstellen van vakspecifieke plannen gestart in 2022.

onderhoud groen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Voorcalculaties	1.510	1.495	1.495	1.495
Totaal	**1.510**	**1.495**	**1.495**	**1.495**

Bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen

Beleidskader
Het planmatig Groot-Onderhoud-Gebouwen (GOG) geschiedt volgens de opzet en systematiek zoals omschreven in het Beleidsplan en vastgesteld door de Gemeenteraad op 16 april 2012. (11RB075)

Beheerplan
Voor het planmatig Groot-onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de volgende twee categorieën:

- Groot-onderhoud met een cyclus van 2-25 jaar: te dekken uit de Voorziening;
- Groot-onderhoud met een cyclus van > 25 jaar: kapitaliseren (rente en afschr.).

Uitgangspunt is dat de voorzieningen op peil gehouden worden met dotaties en een rentetoekenning (voor inflatie/prijsstijgingen). Met de onttrekkingen voor het gepland Groot-Onderhoud wordt gezorgd dat het niveau van de voorziening over een periode van de (komende) 25 jaar niet onder de 0-grens komt. Jaarlijks worden de individuele onderhoudsplannen (MJOP) van de gebouwen voor de komende vier jaar geactualiseerd en de consequenties/mutaties hiervan verwerkt. De mutaties zijn samengevat het gevolg van:

- inmiddels uitgevoerd groot-onderhoud/renovatieonderhoud;
- wijzigingen van een onderhoudscomponent (b.v. materiaalkeuze);
- verwerking van schouw-/opnameresultaten;
- geplande onttrekking en gerealiseerde sloop van accommodaties;
- wijziging in onderhoudsverantwoordelijkheid (eigenaar-verhuurder/huurder-gebruiker).

Mutaties leiden veelal tot een gewijzigde dotatie in de Voorziening GOG en zijn als zodanig verwerkt in de voorcalculaties. Bij de actualisatie van de MJOP’s blijkt dat met de voorgestelde dotaties en geplande onderhoudsactiviteiten het niveau van de drie Voorzieningen GOG voor de komende periode van 25 jaar niet onder de 0-grens daalt.

De Meerjarenonderhoudsplannen worden in 2022 omgezet naar een nieuw systeem.

Uitvoering

Onderwijsaccommodaties

Per 1 Januari 2015 heeft een overheveling plaats gevonden van het Groot-Onderhoud van de zogenaamde G-componenten van de Basisscholen naar de schoolbesturen.
De Gemeente blijft wel verantwoordelijk voor het Groot-Onderhoud (G-comp.) en de Functionele Verbeteringen van de gymzalen van de Joannesschool en de Bernadetteschool.
Bij de vaststelling van het IHP-basisonderwijs heeft een onderzoek plaatsgevonden m.b.t. de onderhoudssituatie van de gymzalen van de Bernadetteschool en Joannesschool. Hierbij werd vastgesteld dat beide gymzalen in een goede staat van onderhoud verkeren voor een instandhoudingstermijn van ca. 15 jaar.

Vastgoedbeheer
In afwachting van een eventuele herbestemming is een aantal accommodaties toegevoegd aan de Vastgoedportefeuille van de Gemeente Duiven. Dit betreft:

- vm. Basisschool De Timp, a.d. Walcherenstraat 5 is eind 2021 gesloopt; deze locatie wordt door afdeling RO ontwikkeld voor woningbouw.
- Gebouw Regina Pacis Deze accommodatie wordt momenteel door afdeling RO herontwikkeld voor appartementen en is op de markt gezet voor Ontwikkelaars.

Momenteel wordt het pand (in het kader van anti-kraak) beheerd door de Vastgoedbeschermer.

Na een periode van leegstand van Eilandplein 302 heeft in 2021 een herbestemming plaatsgevonden van het totale complex Eilandplein 300, 302 en 304:

Eilandplein 300:

- Na een verhuizing van de WijKern naar Eilandplein 302 zullen in dit bouwdeel 2 basisschoolgroepen van IKC Het Veer gehuisvest worden.

Eilandplein 302:

Hierin zijn de volgende instanties gehuisvest:

- De WijKern
- Consultatiebureau (VGGM)
- Vluchtelingenwerk (vanuit vm. Basisschool De Timp)

Eilandplein 304:

- Huiskamerproject Mikado.

Naast een beschikbaar gesteld investeringskrediet zijn in het kader van Groot-Onderhoud ook een aantal vervangingsinvesteringen gedaan die gedekt zijn uit de Voorziening GOG.

Uitvoeringsprogramma GOG 2021-2024

De 4-jaarlijkse planning (2022-2025) Groot-Onderhoud-Gebouwen is onlangs op basis van de MJOP’s en schouw-/opname-inspecties geactualiseerd en wordt in een Uitvoeringsplan ter vaststelling voorgelegd. Het uitvoeringsjaar 2022 heeft een Definitief karakter. De jaarschijven 2023-2025 hebben nog een meer voorlopig karakter.

Op basis van het Beleidsplan GOG wordt een deel van de uitvoeringscomponenten gedekt uit de desbetreffende Voorziening en een ander deel geactiveerd en de kapitaallasten opgevoerd.

Op basis van deze planning worden aan diverse panden het geplande Groot-Onderhoud uitgevoerd.

Voorziening Groot onderhoud algemene accommodaties	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 1 januari	**514**	**563**	**671**	**762**
Toevoeging aan de voorziening	111	112	114	115
Onttrekking aan de voorziening	62	4	23	19
Stand per 31 december	**563**	**671**	**762**	**858**

Voorziening Groot onderhoud sportaccommodaties	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 1 januari	**1.184**	**1.327**	**1.458**	**1.469**
Toevoeging aan de voorziening	158	161	163	164
Onttrekking aan de voorziening	15	30	21	0
Stand per 31 december	**1.327**	**1.458**	**1.469**	**1.491**

Voorziening Groot onderhoud culturele accommodaties	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 1 januari	**608**	**663**	**740**	**821**
Toevoeging aan de voorziening	82	83	84	85
Onttrekking aan de voorziening	27	6	3	2
Stand per 31 december	**663**	**740**	**821**	904

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

Het streven is naar de optimale financiering van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven op korte en lange termijn. Om deze treasuryfunctie goed uit te voeren, kijken we naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), de Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën) en het treasurystatuut van de gemeente Duiven vastgesteld in 2016.

Doelstellingen

Bij de begroting wordt afgewogen welke investeringen er op korte en lange termijn moeten plaatsvinden. Het is vervolgens onze taak om deze investeringen conform de kaders te financieren. We beperken ons tot de publieke taak en hanteren hierbij de volgende doelstellingen:

- Er is voldoende financiering op de korte en lange termijn; zodoende is er altijd geld om aan onze betaalverplichting te voldoen.
- De risico's die aan financiële transacties verbonden zijn worden beheerst en beperkt; het betreft het renterisico, het koersrisico en het debiteuren-/crediteurenrisico.
- De rentekosten van de leningen worden zoveel mogelijk beperkt.
- De interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities worden zoveel mogelijk beperkt.

Rentevisie

De ECB zal het monetaire beleid naar verwachting verder verruimen. De lange en korte rentetarieven blijven daardoor op zeer lage niveaus.

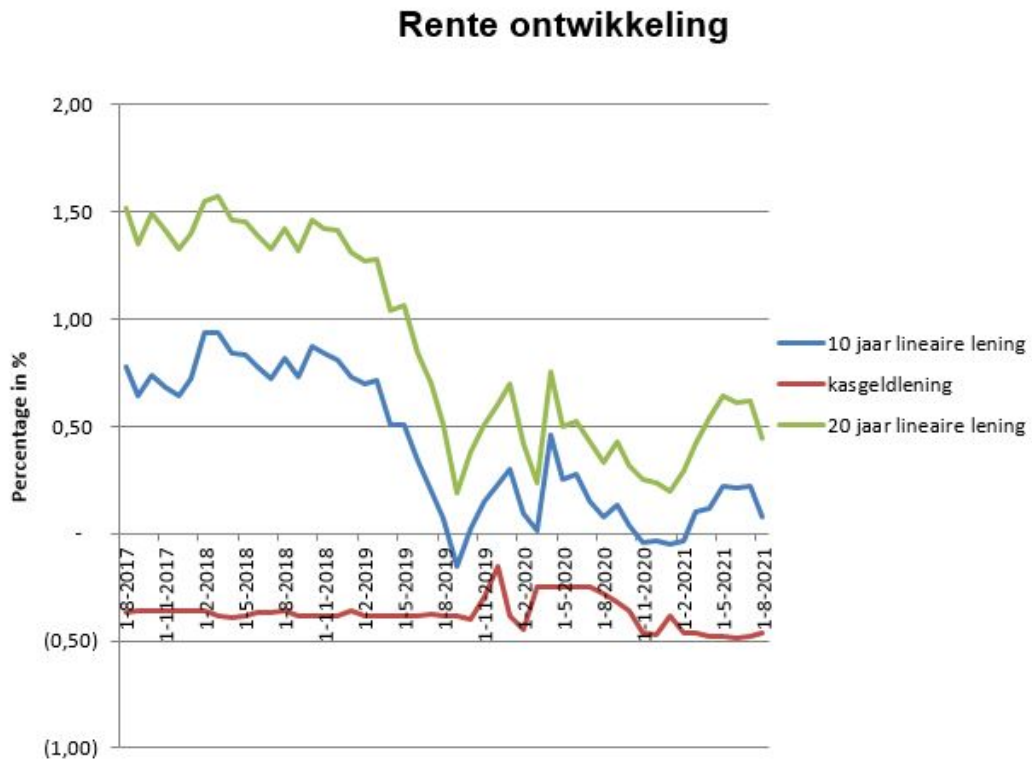

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

- De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
- De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld in beeld gebracht (looptijd vanaf een jaar).

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan een jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich bergt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote fluctuaties van de rentelasten op de korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst worden. Hiervoor is een goede liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn noodzakelijk. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan een jaar de aangewezen oplossing. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting (8,5%) en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

	2022	2023	2024	2025
Omvang begroting (x € 1.000)	65.362	63.415	62.782	63.131
Toegestane kasgeldlimiet in %	8,5	8,5	8,5	8,5
Toegestane kasgeldlimiet in € 1.000	5.555	5.390	5.336	5.366

De berekende kasgeldlimiet wordt periodiek getoetst aan de werkelijke omvang van het kasgeld. Op basis van de liquiditeitsprognoses wordt bepaald of er kort of lang geld aangetrokken moet worden voor een bepaalde looptijd, rekening houdend met de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor de gemeente Duiven betekent dit dat er gemiddeld in 2022 in een kwartaal voor € 5.555.000 geleend mag worden met kort geld. Kort geld is geld geleend voor een periode van een jaar of korter. Het is financieel gunstiger om zoveel mogelijk van kortgeld gebruik te maken.

Renterisiconorm
Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinancieren en renteherziening. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijkertijd opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt ook berekend door een percentage van 20 te nemen van de jaarbegroting.

Berekening renterisiconorm

	2022	2023	2024	2025
Omvang begroting (x € 1.000)	65.362	63.415	62.782	63.131
Renterisiconorm in %	20	20	20	20
Renterisiconorm in € 1.000	13.072	12.683	12.556	12.626

Uit dit overzicht blijkt dat wij in 2022 tot € 13.072.000 opnieuw aan leningen mogen afsluiten zonder de renterisiconorm te passeren. De liquiditeitsprognose 2022-2025 geeft aan dat de gemeente Duiven in de jaren 2022 tot en met 2025 geen extra financieringsmiddelen nodig heeft.

Wet Schatkistbankieren
Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige geldmiddelen onder te brengen in ’s Rijks schatkist. Vanaf 1-7-2021 is het drempelbedrag verhoogd naar 2% van de begroting, met een minimum bedrag van € 1 miljoen. Voorheen was het 0,75% van de begroting met een minimum bedrag van #€ 250.000. Voor Duiven gaat het om een drempelbedrag van € 1,3 miljoen.

Renteschema 2022

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		414.577

b.	De externe rente baten van hypotheken		-113.870
	Saldo rentelasten en rentebaten		300.707
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-128.826	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (Voorgezet onderwijs Candea)	-XXXX	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
	Saldo		-xxx
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen		228.977
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		-415.036
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (rente omslag 0,00%)		0
f.	Rente resultaat		-415.036

Het negatieve bedrag geeft aan dat het een voordeel is als resultaat op de rente.

Kredietrisico

Garantiestellingen

Naast bovengenoemd renterisico wordt door onze gemeente ook kredietrisico gelopen op de door ons uitgeleende gelden en de door ons aan plaatselijke verenigingen en instellingen in het kader van onze publieke taak gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In totaal hebben wij aan leningen gegarandeerd met een schuldrest per 1 januari 2021 van € 14.778.745. Voor € 28.820.000 is gegarandeerd aan de Woonstichting Vivare, Stichting Vestia en de Woonzorg Nederland. Hier kan de gemeente Duiven voor maximaal 50% aangesproken worden omdat deze via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw lopen. Voor het restant van € 368.745 staat de gemeente Duiven garant voor leningen aan sport en culturele verenigingen in Duiven.

Verstrekte leningen

De gemeente Duiven loopt risico op de verstrekte geldleningen. Op 1 januari 2021 was het saldo van de verstrekte hypotheken aan ambtenaren € 5.905.385 en voor de achtergestelde lening aan Vitens is in 2021 de laatste termijn ontvangen. Daarnaast is het saldo van de lening aan de Kredietbank Leeuwarden € 350.000 en de verstrekte lening voor starters op de woningmarkt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting € 339.795.

Interne financiering

Per 1-1-2022 is het totaal aan reserves en voorzieningen ruim 61 miljoen. Vanaf 1 januari 2017 wordt alleen nog 2% rente toegerekend aan de voorzieningen GOG en Raweb. Voor 2022 gaat er om een totaal bedrag aan rente van € 228.977.

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente Duiven voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. Daarvoor moet rekening worden gehouden met: beginstanden banken, inkomsten en uitgaven grondexploitatie, aflossingen van geldleningen, planning investeringen en de inkomsten en uitgaven uit de reserves en voorzieningen. Hieronder staat de liquiditeitsprognose voor de komende periode 2021-2025 weergegeven.

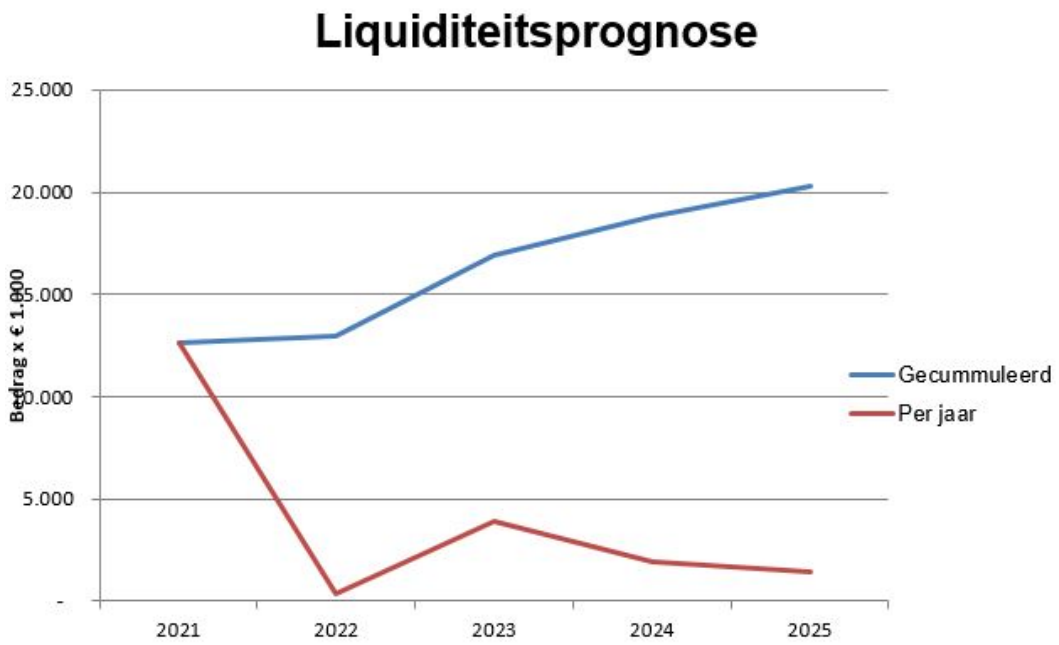

Cumulatieve liquiditeitsprognose

	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	12.628	374	3.892	1.952	1.428
Saldo voorgaand jaar		12.628	13.002	16.894	18.894
Cumulatief te verwachten overschot aan financierings middelen:	12.628	13.002	16.894	18.846	20.274

Bedragen in € 1.000

Zoals de tabel al aangeeft, zijn er de komende jaren geen extra financieringsmiddelen nodig.

Debiteuren-/crediteurenbeheer

Onze organisatie is erop gericht dat vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum volgens een vaste procedure de nodige invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden op basis van een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding
De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, hebben we ons werk op een bepaalde wijze georganiseerd; de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de ‘ambtelijke’ als de ‘bestuurlijke’. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten.
De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven en Westervoort). De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd. Vanaf het boekjaar 2021 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Het college legt met dit nieuwe instrument verantwoording af aan de Raad inzake naleving van wet- en regelgeving. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarmee geeft hij ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring van het college. Hij doet dus ook onderzoek waar het college deze rechtmatigheidsverantwoording op heeft gebaseerd.

Informatiebeleid
Informatievoorziening
Technische vernieuwingen blijven een aanjager van maatschappelijke ontwikkelingen. Dat zien we nadrukkelijk op het gebied van informatieverwerking. Wij positioneren ons als een slimme volger op dit terrein: we proberen op ons niveau kansen aan te pakken, vooral gericht op dienstverlening, initiatieven uit de lokale samenleving en bedrijfsvoering. Centraal staan bedrijfscontinuïteit van bestaande ICT- en informatievoorzieningen en het toepassen van wettelijke regels en het uitvoeren van afspraken (“samen organiseren”) die via de VNG zijn gemaakt.
De Liemerse I-visie/-strategie zal herijkt en geactualiseerd worden.

E-depot
Voor de gemeenten Zevenaar, Doesburg, Duiven en Westervoort en de gemeenschappelijke regelingen 1Stroom en Samenwerking De Liemers is het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) de aangewezen archiefbewaarplaats in de zin van de Archiefwet. Blijvend te bewaren archiefbescheiden dienen na de overbrengingstermijn van 20 jaar (wordt 10 jaar) overgebracht te worden naar SALD. Tot op heden zijn alleen papieren archiefbescheiden overgebracht naar SALD die berusten in de archiefdepots. Het bewaren en toegankelijk houden van de digitale informatie krijgt meer nadruk in onze dagelijkse werkzaamheden. Een volgende stap in het digitaal archiefbeheer is de ontwikkeling onder de noemer "e-depot". Een e-depot is een voorziening met functionaliteit voor de opslag en het beheer van de digitale archieven die voor blijvende bewaring in aanmerking komen.
We zoeken aansluiting bij projecten op dit gebied in de regio. In 2022 zullen hier keuzes in gemaakt worden.

Wet Open Overheid
De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet is bedoeld om overheden meer transparant te maken en deze wet moet er voor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Het grote verschil tussen de Wob en de Woo betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. De wet zal naar verwachting medio 2022 in werking treden. Het is

nog niet duidelijk wat de reikwijdte van het juridisch kader precies zal zijn. Zeker is dat de besluitvormingsprocessen van lokale overheden en de inrichting van de informatiehuishouding in brede zin (technisch en databeheer en -kwaliteit) zonder meer worden geraakt. Het ministerie van BZK stelt incidentele en structurele middelen beschikbaar. Het is thans onduidelijk of die middelen voldoende zijn.
We stellen een actieplan op als basis voor een meerjarig implementatietraject van de Woo in onze organisatie.

Datagedreven werken
Data en monitoring helpt gemeenten om uit een stortvloed aan data de juiste informatie te filteren, en daarmee hun prestaties te verbeteren. Dat stelt ons dan in staat om beter beleid te ontwikkelen, dat beleid beter uit te voeren of het gevoerde beleid beter te verantwoorden. Op dit moment wordt er op diverse beleidsterreinen in onze organisatie geëxperimenteerd met datagedreven werken. Bijvoorbeeld door het maken van zogenaamde dashboards.

Om de organisatie stapsgewijs te laten groeien in volwassenheid en een meer datagedreven organisatie te worden zullen we een visie en een strategische aanpak op datagedreven werken opstellen.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming
De gemeente beschikt over veel waardevolle, vertrouwelijke en privacygevoelige gegevens. Het is belangrijk dat we deze gegevens goed beschermen. Onze bedrijfsvoering en dienstverlening is voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de beschikbaarheid van onze ICT-systemen en ICT-infrastructuur.
Voor het bepalen van de prioritering van de maatregelen hanteren we het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging van de Nederlandse Gemeenten, het Cybersecuritybeeld Nederland van het Nationaal Cyber Security Centrum (MJV) en de aanbevelingen naar aanleiding van de cyberaanvallen op de gemeenten Lochem en Hof van Twente.
Omdat de dreiging van buitenaf voortdurend aanwezig en veranderd is het uitermate belangrijk om een goede combinatie te realiseren tussen preventie, detectie en respons. Vooral de voortdurende dreiging van een mogelijke cyberaanval met ransomware onderstreept het belang van de invoering en het verder uitbouwen en inrichten van onze voorziening voor monitoring en response (SIEM/SOC). Met deze voorziening zijn we beter in staat om te controleren of er sprake is van verdacht gedrag, digitale aanvallen en andere beveiligingsincidenten binnen onze ICT-infrastructuur.
Om dit te realiseren maken we zoveel mogelijk gebruik van de operationele producten en diensten die door de VNG door middel van het project GGI-veilig aan de gemeenten beschikbaar worden gesteld.
De activiteiten en werkzaamheden voor wat betreft de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy zullen zich met name concentreren op de volgende onderwerpen:

- Bewustwording (Awareness): Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Daarom is het belangrijk dat zowel de bestuurders als de medewerkers structureel en periodiek geïnformeerd worden over de mogelijke risico’s over informatiebeveiliging en privacy.
- Oefenen: Onze organisatie moet voorbereid zijn op digitale incidenten en -crises. Deze reiken vaak verder dan alleen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Oefenen is daarom belangrijk, zodat onze organisatie in voorkomende gevallen veerkrachtig en daadkrachtig kan optreden in samenwerking met de ketenpartners.
- Risicogericht handelen: Onze organisatie zal extra aandacht moeten besteden aan de informatiesystemen die cruciaal zijn voor het functioneren van de gemeentelijke- en maatschappelijke processen en de interne bedrijfsvoering. Door middel van een risicoanalyse worden deze systemen doorgelicht en worden aanvullende mitigerende maatregelen genomen om de mogelijke risico’s op een aanvaardbaar niveau te brengen.
- Samen organiseren: Onze organisatie werkt voortdurend aan de versterking van de digitale weerbaarheid. We worden daarbij ondersteund voor de Informatiebeveiligingsdienst

voor gemeenten, de IBD. De IBD heeft ook een coördinerende rol bij incidenten en is het expertisecentrum op het gebied van de digitale veiligheid voor gemeenten.
- Monitoring en response: De systemen voor monitoring en response wordt verder uitgebreid, zodat de focus op detectie en actieve preventie van incidenten versterkt wordt.
- Verwerkingsregister: Het verwerkingsregister wordt geactualiseerd en ook in overeenstemming gebracht met de nieuwe organisatiestructuur van 1Stroom. Daarnaast wordt ook geborgd dat nieuwe verwerkingen ook daadwerkelijk worden opgenomen in het register.
- Verbetering rapportage informatiebeveiliging en privacy. De aanschaf en invoering van het ISMS en PMS (Information Security Management System en Privacy Management System) zal een belangrijke bijdrage leveren aan de procesgerichte benadering van informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit systeem zorgt tegelijkertijd voor de belangrijke bewijsvoerings- en verantwoordingsinformatie, die gebruikt kan worden voor de rapportage aan de directie, college en de gemeenteraad. De jaarlijkse kosten voor dit systeem bedragen € 16.000 en worden via de begroting van 1Stroom verwerkt.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang
Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang
Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Duiven maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Duiven weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2020, de begroting 2021 en de begroting 2022. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Duiven loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over de verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Gemeenschappelijke regelingen			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 3.085.361	€ 3.011.437	€ 2.974.239
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	€ 1.535.741	€ 1.564.000	€ 1.729.000
Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	€ 813.260	€ 802.125	€ 1.140.494
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 49.844	€ 48.104	€ 48.948
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 258.500	€ 310.200	€ 392.000
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	€ 55.137	€ 47.233	€ 174.189
Euregio Rijn-Waal	€ 6.600	€ 6.700	€ 6.700
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	€ 629.969	€ 724.709	€ 810.213
1Stroom	€ 15.734.584	€ 17.152.356	€ 17. 492.652
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland	€ 2.126.767	€ 2.217.221	€ 2.154.116
Deelnemingen (dividend)			
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 4.458	€ 8 .000	€ 8.000

Alliander N.V.	€ 115.187	€ 125.000	€ 125.000
Vitens N.V.	€ 89.729	€ 0	€ 0

Gemeenschappelijke regelingen

Samenwerking De Liemers (Programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven is de bijdrage voor het jaar 2022 vastgesteld op een bedrag van € 2.974.239
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 125.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 125.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 5.252.382
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 5.252.382
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing
Risico's	Niet van toepassing

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	VGGM kent een dagelijks en een algemeen bestuur. Elke gemeente heeft in het algemeen bestuur een stem. De gemeente Duiven levert twee van de 30 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven bestaat voor een deel uit de brandweer/bevolkingszorg en een deel voor publieke gezondheid (GGD, Rijksvaccinatieprogramma en zorg 0-4 jarigen). Voor 2022 is de bijdrage voor brandweer en bevolkingszorg € 970.000 en € 24.000= € 994.000. De bijdrage voor publieke gezondheid bedraagt € 735.000. Dat bedrag is als volgt opgebouwd: € 382.000 voor de GGD, € 305.000 voor de Jeugdgezondheidszorg en € 48.000 voor het Rijksvaccinatieprogramma.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 5.551.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 4.492.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 45.271.000

Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 43.606.000
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Op 20 januari 2021 heeft het Algemeen Bestuur de verdeelsleutel GF-OOV sub cluster brandweer als gezamenlijke oplossingsrichting gekozen (GF=Gemeentefnds, OOV=Openbare Orde en Veiligheid). De consequentie van een eventuele aanpassing van de verdeelsleutels is dat dit voor de ene gemeente tot een financieel voordeel kan leiden en voor een andere gemeente tot een nadeel. Het Algemeen Bestuur heeft gekozen voor een overgangsmodel waarin de gemeente in drie jaar toegroeien naar de nieuwe bijdrage.
Risico's	De hiervoor beschreven ontwikkeling vormt een risico. Er is een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met de VGGM over de financiële positie.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (Programma 2)

Partijen	De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een van de drie leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is voor het jaar 2022 € 1.140.494. Dit bedrag is bepaald op basis van het aantal leerlingen van de scholen voor voortgezet onderwijs in De Liemers.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing
Resultaat 2022	Niet van toepassing
Ontwikkelingen	In 2022 wordt extra een eenmalige bijdrage geraamd om het tekort van de egalisatiereservebijdrage op te heffen.
Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (Programma 2)

Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar. Daarnaast zijn de RID en RSD ook betrokken bij het Streekarchivariaat.
Bestuurlijk belang	Het Streekarchivariaat heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. De gemeente Duiven levert een van de vier leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor Duiven 2022 bedraagt € 48.948. Deze bijdrage wordt bepaald op basis van het inwonersaantal en het aantal werkuren.

Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 2.383
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 795
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 55.178
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 49.188
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Streven is om meer aandacht te besteden aan de primaire taken. Ook zal de voorbereiding voor het opzetten van een e-depot de aandacht krijgen.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil geschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (Programma 3)

Partijen	De Provincie Gelderland en 10 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage is € 392.000 en deze is gebaseerd op het werkpakket/ werkprogramma dat aan de ODRA is overgedragen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 776.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 698.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 3.748.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 3.609.000
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Er is veel in beweging in het werkveld van ODRA. De planning is dat vanaf 1 juli 2022 de omgevingswet en de Wet Kwaliteitsboring in werking treden en daarnaast vinden veranderingen plaats in de bevoegdheid voor bodemtaken.
Risico's	De bovengenoemde ontwikkelingen brengt een aantal financiële onzekerheden met zich mee, die op dit moment nog moeilijk zijn te kwantificeren. Daarnaast is er nog geen zicht op het einde van de COVID-19 crisis.

Groene Metropoolregio Arnhem- Nijmegen (Programma 3)

Partijen	De deelnemende gemeenten zijn Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een van de 18 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op het inwoneraantal van 25.067 en bedraagt € 6,94887 per inwoner. De inwonerbijdrage bestaat uit 3 componenten: bijdrage regiobureau 25.067 à € 1,73 per inwoner) = € 43.245 bijdrage The Economic Board 25.067 à € 1,00 per inwoner) = € 25.067 bijdrage voor de vijf opgaven verbonden regio, productieve regio, circulaire regio, ontspannen regio en groene groei regio 25.067 à € 4,22 per inwoner) = € 105.877
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing.
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing.
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing.
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	In 2021 is gestart met de versterkte samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen: de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen de Groene Metropoolregio.Versterking van de regionale samenwerking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming.
Risico's	Niet van toepassing.
Partijen	De deelnemende gemeenten zijn Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een van de 18 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op het inwoneraantal van 25.067 en bedraagt € 6,94887 per inwoner. De inwonerbijdrage bestaat uit 3 componenten: bijdrage regiobureau 25.067 à € 1,73 per inwoner) = € 43.245 bijdrage The Economic Board 25.067 à € 1,00 per inwoner) = € 25.067 bijdrage voor de vijf opgaven verbonden regio, productieve regio, circulaire regio, ontspannen regio en groene groei regio 25.067 à € 4,22 per inwoner) = € 105.877
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing.

Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Niet van toepassing.
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Niet van toepassing.
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	In 2021 is gestart met de versterkte samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen: de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen de Groene Metropoolregio.Versterking van de regionale samenwerking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimerde regionale besluitvorming.
Risico's	Niet van toepassing.

Euregio (Programma 1)

Partijen	61 gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert drie leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 6.700 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 2.163.868
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 2.184.947
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 1.052.703
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Meest bekende stand ultimo 2021 € 1.052.703
Resultaat 2022	Geraamd resultaat € 21.079
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risico's	Niet van toepassing.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (Programma 2)

Partijen	Alle gemeenten van de regio Arnhem en Nijmegen en Druten. Dit zijn in totaal 19 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een lid in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor 2022 bedraagt € 810.213
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 11.500.000

Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 10.500.000
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risico's	Het risico voor de gemeente Duiven is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

1Stroom (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven en Westervoort vormen samen 1Stroom.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de twee deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie minus de kosten voor de grondexploitaties en het afvalaanbiedstation van Duiven worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste gebracht van Westervoort. Voor de gemeente Duiven is de bijdrage voor het jaar 2022 vastgesteld op een bedrag van € 17.492.652.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 7.074.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 7.268.000
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	Vanaf 1 januari 2018 is de nieuwe organisatie 1Stroom gestart. 2018, 2019 en 2020 en 2021 stonden vooral in het teken van het wennen aan de nieuwe organisatie en alle 'kinderziektes' eruit halen. De afgelopen 4 jaar is hard gewerkt aan het op orde brengen van de basis. Per 1 september 2021 is een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd bestaande uit twee organisatielagen In de eerste organisatielaag is er voor gekozen om een algemeen directeur en twee adjunct-directeuren gecombineerd met de functie van gemeentesecretais aan te stellen. De algemeen directeur is verantwoordelijk voor het functioneren van 1stroom. De gemeentesecretarissen/adjunctdirecteuren zijn naast medeverantwoordelijke voor de organisatie vooral verantwoordelijk voor de verbinding tussen bestuur en organisatie. De tweede organisatielaag bestaat uit 10 afdelingen welke aangestuurd worden door een manager.
Risico's	Niet van toepassing.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland

Partijen	Een elftal gemeenten in de regio Arnhem.

Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit een collegelid van deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De MGR maakt deelbegrotingen voor de verschillende modules. Wanneer een gemeente er voor kiest deze module af te nemen deelt zij ook in de kosten. De kosten van de basistaken worden op inwonertal verdeeld. Voor de verdeling van de specifieke kosten per module is per module een verdeelsleutel bepaald.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	€ 674.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	€ 636.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	€ 3.888.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	€ 3.296.000
Resultaat 2022	€ 0
Ontwikkelingen	De MGR kenmerkt zich in 2022 door een organisatie met een vast MT, vaste medewerkers en beperkte omvang van inhuur. De bedrijfsvoering staat en de financiële huishouding is in control. Ontwikkelingen op het terrein van informatiebeveiliging, zoals de invoering van de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) en archiefwerkzaamheden voor de modules worden ondersteund. Dit leidt tot meer taken voor de MGR die in 2021 zijn opgepakt en waarvan de kosten meerjarig verwerkt zijn.
Risico's	Niet van toepassing.

Deelnemingen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Partijen	De Nederlandse staat, gemeenten, provincies en één hoogheemraadschap.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven heeft 0,0063% van het aandelenkapitaal en overeenkomstig stemrecht in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Gemeente Duiven heeft 3.510 aandelen met een waarde van € 2,50 nominaal. Het totale belang is € 8.775. Jaarlijks wordt hierover dividend ontvangen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2018 € 4.991.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 4.887.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2018 € 132.518.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 144.802.000.000
Resultaat 2022	Meest recente resultaat bekend is € 163.000.000 over 2019.
Ontwikkelingen	Gezien de aanhoudende onzekerheden heeft de BNG geen uitspraak gedaan over de verwachte nettowinst in 2020.

Risico's	Doordat de BNG als sectorbank actief is binnen de publieke sector loopt zij minder risico dan commerciële banken. Daarnaast is het financiële risico beperkt tot het ingelegde bedrag.

Alliander N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven heeft 0,111 % van de aandelenkapitaal en overeenkomstig stemrecht in de algemene ledenvergadering. Dit betreft 151.801 aandelen.
Financieel belang	De gemeente Duiven heeft 151.801 aandelen waarover Alliander dividend uitkeert.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 4.224.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Meest recente stand bekend per ultimo 2020 € 4.328.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 4.567.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Meest recente stand bekend per ultimo 2020 € 5.094.000.000
Resultaat 2022	Meest recente resultaat bekend betreft € 224.000.000 over 2020
Ontwikkelingen	De energietransitie vraagt om grote aanpassingen van het energiesysteem en vergt grootschalige investeringen. Om de benodigde investeringen te kunnen financieren is een verzoek gedaan aan de aandeelhouders tot versterking van de kapitaalstructuur. Eind 2021 zal, afhankelijk van het politieke besluitvormingsproces, in een Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit worden genomen over de kapitaalversterking.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

Vitens N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven heeft 26.705 aandelen met stemrecht in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	De verkrijgingsprijs van de 26.705 aandelen is € 4.538, waarover Vitens jaarlijks dividend uitkeert.
Omvang eigen vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 5.532.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2022	Meest recente stand per ultimo 2020 € 5.557.300.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2021	Meest recente stand bekend per ultimo 2018 € 1.233.500.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2022	Meest recente stand bekend per ultimo 2019 € 1.293.000.000
Resultaat 2022	Meest recente resultaat bekend betreft € 23.900.000 over 2020
Ontwikkelingen	Het drinkwaterbedrijf Vitens zal naar verwachting geen dividend uitkeren vanwege de noodzaak van grote investeringen in de komende jaren.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid is een instrument om *gewenste* ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen realiseren. Actief en behoedzaam zijn daarbij kernbegrippen. Het gemeentelijk grondbeleid is in een aantal decennia in belangrijke mate gevormd en bepaald door de vele in uitvoering genomen in het oog springende omvangrijke, ontwikkelingsgerichte ruimtelijke projecten zoals de groeikerntaak voor de woningbouw, de bedrijventerreinen in de A12-zone, van latere datum het Vitaal Centrum Duiven en een aantal woningbouwprojecten in alle kernen. Het actief grondbeleid in Duiven heeft de gemeente vele mogelijkheden gegeven om daarop actief sturing te geven.

Er wordt geopereerd in de lijn van de Nota Grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 14 april 2008. Deze bevestigt bij grootschalige ontwikkelingen de gemeentelijke voorkeur voor een actief grondbeleid. Een actief grondbeleid betekent in het kort dat de gemeente zelf de gronden verwerft, bouwrijp maakt en uitgeeft. Inherent daaraan is dat de gemeente gevoeliger is voor economische ontwikkelingen. Ook biedt de vastgestelde Nota Grondbeleid ruimte voor een faciliterend grondbeleid. Dat zijn ruimtelijke ontwikkelingsprojecten waarbij de gewenste ruimtelijke ontwikkeling aan de markt wordt overgelaten en op initiatief van de markt plaatsvindt. Sinds 2008 beschikt de gemeente over het specifiek publiekrechtelijk instrumentarium "de Grexwet", waarbij de belangen op het gebied van programmering, ruimtelijke inrichting, kwaliteit van realisatie en het kostenverhaal worden veiliggesteld.

Ons college staat een actualisatie van de Nota grondbeleid voor, waarbij ook de keuze voor dynamisch grondbeleid meer invulling krijgt. Hiervoor wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de nog te realiseren Omgevingswet. Deze wet zal van invloed zijn op het nog te formuleren gemeentelijke grondbeleid. De gemeente kan meerdere rollen spelen bij een gebiedsontwikkeling. Van het louter faciliteren van particuliere initiatieven (reactieve rol) tot het zelf risicovol tot ontwikkeling brengen van gronden (initiërende rol). Om zelf actief sturing te kunnen geven aan (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen blijven eigen grondposities voor de gemeente van belang. Evenwel moet worden voorkomen dat nog meer plancapaciteit wordt toegevoegd indien dat niet leidt tot realisering.

In het "Coalitieakkoord 2018 - 2022 zijn aan "het versterken van de economische structuur" en "de woonvisie en de uitvoeringsagenda" prioriteit gegeven. Speerpunt is de onverminderde inzet om de resterende bouwgronden uit te geven. Binnen de ambtelijke organisatie wordt het project “Stimulering kaveluitgifte en kostenreductie grondexploitatie (SKKG)” ongewijzigd voortgezet. Hiermee wordt beoogd een impuls te geven aan marketing, promotie en acquisitie met als resultaat de uitgifte van bouwgronden. Mede door de aantrekkende economie heeft dit zijn vruchten afgeworpen.

De baten en lasten van de grondexploitatie zijn opgenomen onder programma 3 (taakveld 3.2. bedrijvigheid) en (taakveld 8.2, wonen). Vanwege het projectmatig karakter van de actieve grondexploitatie wijkt dit af van de gemeentelijke begroting: de baten en lasten worden als vlottende activa geactiveerd en onder “voorraden” opgenomen op de balans.

De gemeentelijke actieve grondexploitatie

Gelijktijdig met de vaststelling van het ruimtelijk plan voor een ontwikkellocatie wordt -ingeval de gemeente over de gronden beschikt- het plan in de actieve gemeentelijke grondexploitatie opgenomen. Het betreft zowel woningbouwgebieden als bedrijventerreinen.

De actief in exploitatie genomen complexen zijn Weidekervel, PSZ Hoflaan Loo, Vitaal Centrum Duiven, Werkterp De Ploen, InnoFase, Seingraaf, Graafstaete en de Nieuweling. De tabel hierna geeft inzicht in de exploitatieduur en de omvang van de voorraad uit te geven bouwgronden.

Geplande bouwgronduitgifte actieve grondexploitatie

Complex	Geplande uitgiftetermijn t/m	Aantal woningen	Bedrijvigheid
Weidekervel	2022	12	-
PSZ Hoflaan Loo	2022	4	-
Vitaal Centrum	2026	73	1.641 m² bvo detailhandel

Werkterp de Ploen	2025		0,4 ha
InnoFase	2026		4,9 ha
Seingraaf	2023		5,7 ha
Graafstaete	2022		0,7 ha
Nieuweling	2028	7 (bedr. woning)	2,51 ha

bron: geactualiseerde grondexploitaties peildatum 1 september 2021

In de raadsvergadering van 20 juli 2021 is de Woonvisie Duiven 2021-2030 vastgesteld. Met het vaststellen van de woonvisie 2021-2030 zijn de visie op en de ambities met betrekking tot het wonen in Duiven geactualiseerd, de woonagenda met het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren vastgelegd en het woningbouwprogramma 2021 vastgesteld. Om tegemoet te kunnen komen aan de grote behoefte aan woningen is in de regio Arnhem-Nijmegen door de 18 gemeenten, de provincie Gelderland en het Rijk via de Woondeal onder meer afgesproken de bouwproductie te versnellen. In aansluiting daarop is in Liemers verband afgesproken dat de gemeenten en dus ook Duiven zorgt voor een plancapaciteit van 130% in ieder geval tot 2030. Dat betekent dat er tot 2040 voor bijna 1.200 woningen aan plannen moeten komen. Waarvan 900 voor 2030.

In totaal zijn er nu 12 korte termijn locaties (waaronder de uitbreidingslocaties Ploen-Noord en Plakse Weide) waar nu plannen voor worden voorbereid, naast drie projecten die in afronding zijn. Een uitbreid overzicht van alle woningbouwlocaties die in beeld zijn (zowel de kortetermijn als middellange en langetermijnlocaties) is onderdeel van de vastgestelde Woonvisie Duiven 2021-2030. Gaandeweg de uitwerking van de plannen zal op het moment van vaststellen van het ruimtelijk plan worden besloten of de locaties in de actieve gemeentelijke grondexploitatie worden genomen, dan wel onder het regime van de Grondexploitatiewet aan de markt wordt overgelaten.

In de raadsvergadering op 23 februari 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Regionaal Programma Werklocatie 2021-2024 en met het afsprakenkader om te komen tot een duurzame ruimtelijke invulling van werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio. In het RPW is geconstateerd dat er in de periode tot 2030 behoefte is aan 120 hectare extra ruimte op regionale bedrijventerreinen. Deze ruimte wordt toegekend in twee tranches. De eerste tranche sloot op 28 februari 2021. De gemeenten Duiven, Zevenaar, Montferland, Wijchen, Nijmegen en Lingewaard hebben hiervoor plannen ingediend met een totale omvang van ruim 90 hectare. Voor Duiven gaat het om de uitbreiding van Centerpoort-Noord met netto 10 hectare. Op 9 juni 2021 zijn de plannen van deze zes gemeenten door het Bestuurlijk Overleg Regionaal Programma Werklocaties gehonoreerd.

Het plan voor de uitbreiding van Centerpoort-Noord wordt in 2021 verder uitgewerkt en zal in het eerste kwartaal van 2022 aan de gemeenteraad worden voorgelegd met aandacht voor onder meer groen, water, klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Daarnaast zal er ruimte worden gegeven aan de (selectieve) uitbreiding van Graafstaete voor lokale bedrijvigheid.

Op grond van paragraaf 4.2 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geldt voor grondexploitaties een looptijd van maximaal 10 jaren (voortschrijdend). De verwachting is dat de kavels binnen deze termijn zullen zijn uitgegeven.

Kerncijfers actieve grondexploitatie (bedragen in mln €)

Complex in exploitatie per 1-1-2021	Einddatum complex	Boekwaarde 1-1-2021	Nog te realiseren kosten vanaf 1-1-2021	Nog te realiseren opbrengsten vanaf 1-1-2021	Resultaat startwaarde 1-1-2022	Resultaat eindwaarde
Weidekervel	31-12-2022	0,11	0,10	0,18	0,04	0,04
PSZ Hoflaan Loo	31-12-2022	0,03	0,24	0,31	-0,04	-0,04
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2026	4,03	2,18	3,64	2,75	2,90

Werkterp de Ploen	31-12-2025	0,16	0,25	0,46	-0,04	-0,05
InnoFase	31-12-2026	5,37	1,76	13,79	-6,44	-6,78
Seingraaf	31-12-2023	12,63	5,46	17,34	0,99	1,01
Graafstaete	31-12-2022	3,03	0,26	3,38	- 0,08	- 0,08
Nieuweling	31-12-2028	0,98	0,92	2,34	- 0,64	- 0,67
Totaal		26,34	11,17	41,44	-3,46	-3,67

Bron: geactualiseerde grondexploitaties peildatum 1 september 2021

Conclusie van bovenstaande cijfers is dat de investeringen in de grondexploitatie ruim € 26,34 mln. bedragen en dat om de berekende opbrengst uit gronduitgifte tot en met 2028 van ruim € 41,44 mln. te kunnen realiseren nog een investering van ruim € 11,17 mln. nodig is. Hierbij is uitgegaan van de situatie zoals deze op 1 januari 2021 was.

Doordat de verkopen van de gronden op onze bedrijventerreinen in 2021 voorspoedig verloopt, zijn deze cijfers verwerkt in de grondexploitaties. De uitkomsten hiervan komen tot uiting in de laatse 2 kolommen van de bovenstaande tabel (startwaarde en eindwaarde). Dit om een nieuw beeld te krijgen van de stand van zaken. Tot nu toe is er dit jaar (2021) alleen al voor ruim 14,2 ha aan gronden verkocht op de bedrijventerreinen Innofase, Seingraaf, Graafstaete en Nieuweling. Daarbij verwachten we dat er op de bedrijventerreinen Nieuweling en Innofase dit jaar ook nog eens 0,7 ha verkocht gaat worden. Dit heeft als gevolg dat het per saldo op eindwaarde een positief resultaat van € 3,67 mln laat zien. Omgerekend naar startwaarde per 1 januari 2022 is dit € 3,46 mln. Let wel, bij de berekening is gebruik gemaakt van de reeds verkochte gronden in 2021 en de inschatting van de nog te maken kosten. Het blijft dus een benadering van de resultaten.

Bedacht moet worden, dat er in de afgelopen jaren al een tussentijdse winstuitname heeft plaatsgevonden bij de winstgevende bedrijfsterreinen. Het BBV schrijft voor dat bij complexen een tussentijdse winst in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" bepaald moet worden. De totale tussentijdse winst over de afgelopen jaren bedraagt ruim € 8,53 mln.

Nu is met die methode berekend dat de tussentijdse winst bij de jaarrekening 2021 circa € 3,2 miljoen zou kunnen bedragen over ‘het grondbedrijf’.

De omvangrijke financiële belangen en de daaraan verbonden risico’s zijn redenen om jaarlijks de grondexploitatie integraal te actualiseren en te presenteren in het jaarverslag en in de jaarrekening de vereiste financiële maatregelen te nemen: zowel het op niveau brengen van zowel het gemeentelijk weerstandsvermogen voor ingeschatte risico’s, als de voorziening voor nu berekende toekomstige verliezen. Daarmee wordt voldaan aan de BBV-richtlijnen.

In de systematiek van de grondexploitaties wordt winst pas genomen als deze (tussentijds) is gerealiseerd. Zodra een -onafwendbaar- verlies wordt voorzien wordt hiervoor direct een verliesvoorziening getroffen.

De resultaten uit de actieve grondexploitatie zijn onderworpen aan de heffing van de Vennootschapsbelasting. Deze belasting is geen kostenpost binnen de grondexploitatie, maar wordt verantwoord binnen de algemene middelen op concernniveau.

Strategische grondverwerving voor ruimtelijke ontwikkelingen
In paragraaf 4.4 van de Nota Grondbeleid is aangestipt dat jaarlijks een apart budget voor strategische aankopen wordt geraamd. Daarmede kan door het gemeentebestuur slagvaardig worden gehandeld op momenten dat de actualiteit dat vraagt of eist. Voor deze strategische verwervingen is apart € 1,0 mln. geraamd. Gelet op de ongewisheid over uitgifteplanning en behoefte aan bouwgrond op de middellange en lange termijn zullen wij daar zeer zorgvuldig mee omgaan. Uw raad wordt daar in betrokken.

Financiële aspecten

Resultaat en resultaatbestemming

In de begroting wordt exploitatie-technisch gezien geen rekening gehouden met een (positieve) bijdrage vanuit de grondexploitatie. Dat betekent dat de voor- en nadelen vanuit de grondexploitatie jaarlijks volledig met de Algemene Reserve worden verrekend.

Per 31 december 2020 is de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie € 3,54 mln. Dit betekent dat voor de op dat moment berekende verliezen een volledig toereikende voorziening is getroffen.

Resultaat jaarschijf 2020
Naarmate een grondexploitatie vordert, kan zo mogelijk onder voorwaarden tussentijds resultaat worden uitgenomen naar rato van gerealiseerde kosten en gerealiseerde opbrengsten. Het BBV is sinds 2017 daarin leidend. Wanneer is voldaan aan de voorwaarden en de winst dus niet meer is omgeven door onzekerheden, dient deze als gerealiseerd te worden beschouwd en te worden verantwoord. Niet eerder en alleen bij de opstelling van de jaarrekening wordt definitief berekend of tussentijdse resultaat kan worden genomen.

Na de laatste aanpassingen van het BBV worden de fondsafdrachten zoals bepaald in de Structuurvisie niet meer als aparte kostenpost binnen de complexen geraamd. Fondsafdrachten worden in de toekomst een apart beslispunt van de -tussentijdse- resultaatbestemming.

Risico's
De gemeentelijke actieve grondexploitatie kenmerkt zich door lange looptijden, het doen van omvangrijke voorinvesteringen die door latere gronduitgifte moeten worden terugverdiend.

De berekende / voorziene risico's van de grondexploitatie maken onderdeel uit van het gemeentelijk weerstandsvermogen. Tenminste éénmaal jaarlijks bij de actualisatie van de integrale grondexploitatie worden de risico's opnieuw bepaald en berekend. In de lijn van de concern-breed toegepaste systematiek worden de risico's gekwantificeerd en een inschatting gemaakt van de mate waarin risico's kunnen optreden. Vervolgens worden de uitkomsten verwerkt in het gemeentelijk weerstandsvermogen.

Maatregelen berekende risico's grondexploitatie in het weerstandsvermogen

Maximum risico	Gewogen maximum risico	Gewogen gemiddeld risico
€ 2,97 mln.	€ 2,19 mln.	€ 1,10 mln.

Bron: geactualiseerde grondexploitaties peildatum 1 januari 2021.

Uit de cijfers in de tabel blijkt dat er sprake is van omvangrijke risico's. Evenwel zijn nu afdoende maatregelen genomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen.

Doorbelasting 1Stroom
Een deel van de formatie van 1Stroom wordt gefinancierd vanuit de Duivense grondexploitaties. Deze doorbelasting van de Algemene Dienst naar de grondexploitaties is per 2021 gebaseerd op werkelijk gemaakte uren. De doorbelasting zoals deze op dit moment plaatsvind sluit dus aan op de daadwerkelijke ambtelijke inzet bij de complexen. Dit is nu in overeenstemming met de voorschriften vanuit het BBV (begroten op basis van werkelijk uren / reële inschatting uren) en de vennootschapsbelasting (belasting over de winst van grondexploitaties).

Kaderstelling/beslispunten

Kaderstelling en autorisatie budgetten jaarschijf 2022 e.v.
Eenmaal jaarlijks wordt parallel aan de samenstelling van het jaarverslag/de jaarrekening de gehele grondexploitatie geactualiseerd, en vervolgens één op één overgenomen in de paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag. Daarbij wordt uitvoerig inzicht gegeven in de actualiteit van de grondexploitatie. In feite is de paragraaf grondbeleid van het jaarverslag het laatst geactualiseerde kader. Vervolgens wordt in de overige documenten uit de financiële cyclus op basis van besluitvorming gerapporteerd. De voorcalculaties voor de jaarschijf 2022 e.v. zijn ontleend aan de laatst geactualiseerde grondexploitaties, opgesteld per peildatum 1 januari 2022. Daarmee is ons college geautoriseerd.

Financiële begroting - Baten en Lasten

Baten en lasten per programma 2022

In onderstaand overzicht staan de mutaties van de baten en lasten per programma aangegeven. Voor een verdere specificatie van de resultaatbestemming, zie de bijlage reserves.

Baten en lasten per programma (x € 1.000)

Programma	Lasten	Baten	Resultaat voor bestemming	Mutaties reserves	Resultaat na bestemming
1. Bestuur	14.650	46.998	32.348	- 18	32.330
2. Maatschappij	36.736	7.137	- 29.599	255	- 29.344
3. Omgeving	14.583	10.705	- 3.878	641	- 3.237
Totaal	**65.969**	**68.480**	**- 1.129**	**878**	**- 251**

Bedragen in € 1.000

Mutaties reserves per programma

In de volgende tabellen staan per programma het totaal aan reserves opgesomd die samen de resultaatbestemming vormen voor de jaren 2022 tot en met 2025. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserve, onttrekkingen zijn toevoegingen van de reserves aan de exploitaties. Het saldo van de dotaties en onttrekkingen is de resultaatbestemming. Een positief saldo betekent een voordeel voor de exploitatie, de reserves nemen hierdoor af. Een negatief saldo betekent een verhoging van de reserve en een nadeel voor de exploitatie. Het saldo van 2022 bedraagt € 877.806 en sluit aan bij onderstaand overzicht en saldo bestemmingen in de paragraaf “Voorcalculaties in meerjarenperspectief”.

Mutaties reserves 2022-2023 per programma

Programma	2022 dotaties	2022 onttrek.	2022 saldo	2023 dotaties	2023 onttrek.	2022 saldo
Bestuur	18.337	0	- 18.337	0	0	0
Maatschappij	103.900	359.033	255.133	103.900	280.740	176.840
Omgeving	26.330	667.340	641.010	6.330	509.540	503.210
Totaal	**148.567**	**1.026.373**	**877.806**	**110.230**	**790.280**	**680.050**

Bedragen in € (- is een nadeel)

Mutaties reserves 2024-2025 per programma

Programma	2024 dotaties	2024 onttrek.	2024 saldo	2025 dotaties	2025 onttrek.	2025 saldo
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Maatschappij	103.900	0	- 103.900	103.900	0	- 103.900
Omgeving	6.330	709.540	703.210	6.330	490.640	484.310
Totaal	**110.230**	**709.540**	**599.310**	**110.230**	**490.640**	**380.410**

Bedragen in € (- is een nadeel)

Voorcalculaties in meerjarenperspectief

In onderstaande tabellen staan de voorcalculaties per programma. Deze tabellen sluiten aan bij de tabellen voor bestaand beleid, zoals deze bij de programma's staan weergegeven. In de totaaltabel staat de resultaatbestemming (mutaties reserves).

Overzicht voorcalculaties

Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	13.126	14.119	14.650	14.360	14.633	14.992
Baten	45.387	43.157	46.998	46.906	47.750	48.564
Saldo voor bestemming	32.261	29.038	32.348	32.546	33.117	33.572

Bedragen x € 1.000

Maatschappij	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	39.092	36.604	36.736	36.514	35.836	35.856
Baten	11.341	7.160	7.137	7.142	6.785	6.789
Saldo voor bestemming	- 27.751	- 29.443	- 29.599	- 29.372	- 29.051	- 29.067

Bedragen x € 1.000

Omgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	14.473	13.336	14.583	12.972	11.998	11.877
Baten	10.699	12.109	10.705	9.231	8.033	8.100
Saldo voor bestemming	- 3.774	- 1.227	- 3.878	- 3.741	- 3.965	- 3.778

Bedragen x € 1.000

Totaal	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	66.691	66.403	65.969	63.846	62.467	62.725
Baten	67.427	65.735	64.839	63.280	62.567	63.453
Saldo voor bestemming	736	- 668	- 1.129	- 566	100	727
Mutaties reserves	441	668	878	680	599	380
Saldo na bestemming	1.177	0	- 251	114	700	1.108

Bedragen x € 1.000

Financiële begroting - Financiële positie

Begrotingsrichtlijnen

Voor de samenstelling van de ramingen gelden de volgende uitgangspunten:

Personeelslasten
(Bronnen: Functieboek, Cao-akkoord 2020; Centraal Planbureau)
Uitgegaan wordt van de per 1 januari 2022 vastgestelde formatie. Bestaande vacatures worden bij de toegestane formatie geraamd op het maximum van de functieschaal. Bij de bepaling van de hoogte van de loonkosten is rekening gehouden met bevorderingen naar de functieschaal en periodieke verhogingen waar per 1 januari 2022 recht op bestaat.

Voor 2022 is het uitgangspunt een loonstijging van 1,5%. In de jaren 2023 t/m 2025 1,4%.

Btw
Is de btw compensabel dan wordt exclusief btw geraamd. Bij niet-compensabele producten is de btw een kostenpost en wordt inclusief btw geraamd.

Rente
(Bron: notitie reserves/voorzieningen, BBV voorschriften)
Richtlijn bestaand beleid:
Ingaande 2006 wordt conform de BBV-voorschriften aan de voorzieningen, met uitzondering van de voorzieningen Groot onderhoud gebouwen en Wegenonderhoud (2%), geen rente meer toegevoegd. Over vervangingsinvesteringen en investeringen nieuw beleid wordt een rente berekend van 2%.

Kapitaallasten
In de kapitaallasten zijn de besluiten tot en met de raadsvergadering van juli verwerkt. Bij het vaststellen van de nota Afschrijvingsbeleid zijn de afschrijvingstermijnen vastgesteld. Zie hiervoor de nota Afschrijvingsbeleid. Rente-omslagpercentage: 0,0%.

Voorcalculaties (bestaand beleid)
(Bron: Begroting 2021, Jaarrekening 2020, Voorjaarsnota 2021)
In de ramingen wordt uitgegaan van het beleid dat geautoriseerd is in de begroting 2021, inclusief de door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de maand juli 2021.

De ramingen zijn aangepast aan autonome ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de ten opzichte van de peildatum 1 januari 2021 verwachte toename van woonruimten e.d. De voor de toe- of afname te hanteren eenheden en eenheidsprijzen of -normen zijn onderbouwd. Indien op grond van de rekeninguitkomsten over 2020 of anderszins uit ervaring is gebleken dat een lagere dan wel een hogere raming kan worden opgenomen, wordt uiteraard van deze lagere respectievelijk hogere raming uitgegaan.

Nieuw beleid / Vervangingsinvesteringen / Kosten bedrijfsvoering
De kosten van nieuw beleid, vervangingsinvesteringen en bedrijfsvoering worden niet in de voorcalculaties opgenomen, maar zijn in deze begroting afzonderlijk vermeld. Dekking kan plaatsvinden middels eenmalige budgetten (met name reserves) dan wel komen de kapitaal-/ exploitatielasten ten laste van het begrotingsresultaat. De kapitaallasten van nieuwe of vervangingsinvesteringen drukken, conform de nieuwe Nota Afschrijvingsbeleid, op het jaar volgend op dat van de investering. Investeringen onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar komen in het geheel ten laste van het begrotingsresultaat.

Prijsstijgingen
(Bron: CBS, Centraal Planbureau)
De ramingen in de voorcalculaties voor de jaren 2022 - 2025 zijn gebaseerd op een (verwachte) prijsstijging van 1,6% in 2022. Voor 2023 1,9%, voor 2024 en 2025 is dit 1,6%. We hebben daarvoor in die jaren een stelpost opgenomen in de voorcalculaties. Aansluiting is gezocht bij de

prijsindicator “prijsmutatie Bruto Binnenlands Product” die wordt gebruikt bij de berekening van de Algemene Uitkering.

Belastingen en heffingen
De ramingen van de opbrengsten van belastingen en tarieven zijn in de voorcalculaties gebaseerd op de tarieven 2021 en voor zover van toepassing op het aantal woonruimten en inwoners. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven vindt plaats in deze begroting. Voor de afvalstoffenheffing en de leges worden kostendekkende tarieven gehanteerd. De inflatiecorrectie is voor 2022 na de meicirculaire bepaald op 1,6%. Voor 2023 1,9%, voor 2024 en 2025 is het inflatiepercentage op 1,6 bepaald. Bij aanpassing van de tarieven zal kritisch worden beoordeeld in hoeverre stijging plaats dient te vinden. Daarbij wordt steeds efficiënte en klantgerichte uitvoering van diensten en producten nagestreefd.

Aantal inwoners en woningen
(Bron: woningbouwprognose VROG voorjaar 2021, bevolkingsprognose 2014-2034 Pronexus, CBS)
Voor ramingen die daarmee een relatie hebben, wordt per 1 januari 2021 uitgegaan van 25.126 inwoners respectievelijk 10.743 woonruimten. Op basis van de huidige demografische prognoses zal het aantal inwoners in Duiven tot 2025 licht dalen. Die daling zal in de daaropvolgende jaren doorzetten.

Aantallen woonruimten en inwoners

	01-01-2021	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025
Woonruimten	10.743	10.758	10.758	10.758	10.758
Inwoners	25.126	25.060	25.000	24.940	24.880

Begrotingsresultaten en maatregelen

Het begrotingsresultaat wordt verkregen door het totaliseren van de saldi van de voorcalculaties na bestemming (inclusief reeds vastgestelde dotaties en onttrekkingen aan reserves) inclusief de gevolgen van de Voorjaarsnota 2021 en de Meicirculaire 2021. In deze begroting worden nog enkele aanpassingen van de voorcalculatie alsook de financiële gevolgen van de raadsbesluiten van juni en juli verwerkt. Verder proberen we de gevolgen van de septembercirculaire zo goed mogelijk in te schatten.

Raming begroting 2022 - 2025

In onderstaande tabel staan de begrotingsresultaten 2022 - 2025 vermeld.

Begrotingsresultaten 2022 - 2025

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo Voorjaarsnota	- 366.574	58.734	780.286	436.622
Moties bij de Voorjaarsnota:				
Duivenpost publicaties	-10.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000
Uitbreiding griffie	- 15.000	- 15.000	- 15.000	- 15.000
Saldo na Voorjaarsnota	**- 391.574**	**33.734**	**755.286**	**411.622**
Aanpassingen voorcalculaties	69.395	80.284	-55.689	696.070
Vrijval stelpost prijsstijgingen	255.738			
Saldo na inbrengen cijfers	**- 66.441**	**114.018**	**699.597**	**1.107.692**
Nieuwe wensen (verwerkt in voorcalculaties)				
Communicatie projecten	- 100.000			
Ondersteuning WOB verzoeken	- 25.000			
WK volleybal dames 2022	- 15.000			
Uitbreiding strategische denk- en doekracht	- 45.000			
Ontwikkelingen na de Voorjaarsnota:				
Onderwijshuisvesting (incl. bijdrage scholen)	- 130.000	- 4.500	- 285.478	- 285.478
Verduurzamen scholen	- 53.546	- 53.546	- 53.546	- 53.546
Verordening Individuele studietoeslag	- 36.300	- 36.300	- 36.300	- 36.300
Uitkomst arbitragezaak	1.726.218	1.452.000	1.363.500	1.257.000
Reeds meegenomen 300 mln		- 437.000	- 437.000	- 437.000
Maatregelen Jeugdzorg (incl pm posten)	- 300.000	- 300.000	- 300.000	- 300.000
Herverdeling Gemeentefonds (-€ 15 per inwoner)		- 375.000	- 375.000	- 375.000
Doelgroepenvervoer	pm	pm	pm	pm
Verhoging tarieven groepsbegeleiding Wmo	- 27.000	- 27.000	- 27.000	- 27.000
Verhoging tarieven jeugdbescherming	- 16.000	- 16.000	- 16.000	- 16.000
Stijging lastendruk inflatieneutraal	- 36.000	- 36.000	- 36.000	- 36.000
Gevolgen septembercirculaire	799.518	534.821	474.945	653.564
Begrotingssaldo	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Saldo van incidentele baten en lasten	- 358.000	- 104.000	- 104.000	- 104.000
Structureel begrotingssaldo	**1.317.449**	**711.493**	**867.718**	**1.347.932**

Bedragen in €

Na verwerking van alle ontwikkelingen van de afgelopen maanden, de uitkomsten van de septembercirculaire en de herverdeling van het Gemeentefonds zijn de begrotingssaldi in alle jaren van deze meerjarenbegroting positief. Ook als we de incidentele baten en lasten corrigeren blijft het structurele saldo in alle jaren positief.

Niet alle posten in onze begroting kunnen de instemming van onze provinciale toezichthouder krijgen. De provincie is van mening dat gemeenten niet vooruit mogen lopen op mogelijke extra uitkeringen van het Rijk voor bepaalde onderwerpen. De stelposten die we hebben opgenomen voor abonnementstarieven Wmo en duurzaamheid worden daarom niet geaccepteerd. Structureel moeten we er daarom voor zorgen dat er een minimaal begrotingssaldo van € 285.000 staat om die correcties op te kunnen vangen.

Aanpassing voorcalculaties

In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om kleine aanpassingen (tot € 10.000) die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau. In de voorcalculaties is ook de bijgewerkte activamodule verwerkt. In het afgelopen jaar zijn een aantal investeringen afgesloten of in tijd verplaatst (vervroegd of uitgesteld) waardoor de kapitaallasten in de diverse jaren wijzigen. Verder is er een verslechterd renteresultaat verwerkt omdat we door de grote verkopen op de bedrijventerreinen minder geld aan de grondexploitatie kunnen toerekenen en het aflopende hypothekensaldo lagere renteopbrengsten veroorzaakt. Er ontstaat een BTW-voordeel omdat we meer BTW lasten in de tarieven voor afval en riool verwerken door de stijgende verwerkingskosten. En tenslotte zijn ook alle doorbelastingen van gemeenschappelijke regelingen geactualiseerd. De bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2021 gepresenteerde saldo voor de jaren 2022, 2024 en 2025 verbeterd. Alleen 2023 valt slechter uit.

In de voorcalculaties was een stelpost voor prijsstijgingen opgenomen. Omdat alle budgetten in 2022 nu tegen de lopende prijzen zijn opgenomen kan deze stelpost komen te vervallen. Dat levert in 2022 een voordeel op.

In de voorcalculaties zijn alle wensen en speerpunten uit de vastgestelde Voorjaarsnota verwerkt.

Aanpassing voorcalculaties	2022	2023	2024	2025
Rentenadeel grex en hypotheken	- 260.000	- 260.000	- 260.000	- 260.000
BTW-voordeel afval en riool	70.000	- 42.000	- 100.000	- 140.000
Kapitaallasten	212.264	399.768	411.108	348.699
Doorbelastingen	- 264.497	- 90.718	- 211.651	- 191.952
Kleine aanpassingen	311.628	73.234	104.854	939.323
Stelpost prijsstijgingen	255.738			
Aanvullende besparing 1stroom	**325.133**	**80.284**	**- 55.689**	**696.070**

Bedragen in €

Septembercirculaire

Op 27 september 2021 is de septembercirculaire verschenen. De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van groot belang voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, het bevriezen van de opschalingskorting, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven ontstaan in alle jaren grote voordelen.

Het Rijk heeft na de arbitragezaak over de extra gelden voor Jeugdzorg veel extra geld toegezegd. Voorlopig is dat alleen voor 2022. Het nieuwe kabinet mag hier straks structurele uitspraken over doen. In samenspraak met de provinciale toezichthouders is echter afgesproken dat de gemeenten in de komende jaren met maximaal 75% van de extra gelden rekening mogen houden. Daarbij gaat het voor Duiven om bedragen rond de € 1 miljoen. In eerdere begrotingen is reeds structureel rekening gehouden met de eerder incidenteel toegekende € 300 miljoen (voor Duiven: € 437.000) wat verrekend wordt met de extra gelden. Een voorlopige berekening is gemaakt op basis van de nu bekende maatstaven en verdelingen.

Belastingtarieven

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2022 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijk, de tarieven voor 2021 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht.

Tarieven belastingen

Omschrijving	2022	2021
OZB eigenarenbelasting:		
-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1379	0,1365
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2033	0,2013
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1555	0,1540
Afvalstoffenheffing vastrecht	179,00	190,00
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	5,00	3,34
- per lediging 240 liter container restafval	8,90	5,75
- per storting ondergrondse container	1,40	1,14
Rioolrechten per m3	1,79	1,76
Hondenbelasting:		
1e hond	66,53	65,48
2e hond	122,71	120,78
3e hond en volgende honden, per hond	178,89	176,07
kennel	189,23	186,25
Toeristenbelasting:		
-hotel, hostel, pension en B&B	2,00	2,00
- kampeerterrein en camperplaats	1,10	1,10
Precariobelasting	0	2,27
Reclamebelasting, Centrum duiven	750,00	750,00

Bedragen in €

Afvalstoffenheffing
Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings)investeringen hebben invloed op de stijging van het tarief. In 2016 is een nieuwe vorm van afvalinzameling ingevoerd, DIFTAR. Hiermee zijn vaste en variabele kosten gemoeid, namelijk het vastrecht en het variabele tarief. Het variabele tarief is een tarief dat per lediging van de container of storting op een ondergrondse container moet worden betaald. Het vastrecht daalt dit jaar licht. De variabele tarieven stijgen.

Rioolrechten
Het tarief wordt geheven per m3 waterverbruik. We laten de tarieven stijgen met de inflatiecorrectie. De inflatiecorrectie voor de komende jaren bedraagt:

- 2022: 1,6%
- 2023: 1,9%
- 2024: 1,6%
- 2025: 1,6%

OZB
Voor 2022 wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 1,6%, voor 2023 1,9%, voor 2023 en 2024 betreft dit percentage 1,6%. Om de lastendruk voor een gemiddeld huishouden op 1,6% te houden laten we de OZB tarieven met 1% stijgen in plaats van 1,6%.

Dekkingsvoorstel

Het overschot in 2022 wordt gestort in de Algemene Reserve. De overschotten in de overige jaren storten we ook in de Algemene Reserve.

Geprognosticeerde balans 2021-2024

Balans rubriek	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Activa				
Vaste activa	68.504	66.518	64.497	62.431
Voorraad gronden	11.000	9.450	5.089	5.264
Vlottende activa	23.285	27.028	30.920	29.503
Totaal activa	**102.789**	**101.996**	**100.506**	**97.198**
Passiva				
Reserves	26.599	27.538	29.018	30.838
Voorzieningen	37.476	41.390	45.304	45.304
Langlopende leningen	23.122	28.007	22.789	17.522
Vlottende activa	15.592	5.061	3.392	3.534
Totaal passiva	**102.789**	**101.996**	**100.506**	**97.198**

Financiering

Uit de liquiditeitsbegroting (zie financieringsparagraaf) blijkt dat er door de grondverkoop geen financieringsbehoefte is de komende jaren.

Begin 2022 heeft de gemeente Duiven een vaste schuld van € 27,2 miljoen. Deze leningen zijn allemaal aangetrokken bij de BNG. Het gemiddelde rente percentage hiervoor is in 2022 1,66% tegenover 1,57% in 2021.

Stand en verloop van reserves

Stand reserves

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Totaal reserves per 31/12	26.376	26.903	27.971	29.259

Bedragen x € 1.000

In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met toekomstige stortingen en onttrekkingen. Er is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van het dekkingsvoorstel. Zie voor een toelichting de bijlage 'Overzicht van reserves en voorzieningen' in deze begroting.

Stand en verloop van voorzieningen

Stand voorzieningen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Totaal voorzieningen per 31/12	31.482	33.009	34.805	35.088

Bedragen x € 1.000

De voorzieningen stijgen na 2022 als gevolg van de toevoegingen aan de volgende voorzieningen:
- Groot onderhoud algemene accommodaties.
- Groot onderhoud sportaccommodaties.
- Groot onderhoud culturele accommodaties.
- Onderhoud wegen.
- Riolering.
- Pensioenen wethouders.

Voor een uitgebreide toelichting op het verloop van de voorzieningen kan de nota 'Reserves en voorzieningen' en de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' worden geraadpleegd.

Overzicht Incidentele baten en lasten

Programma 1 Bestuur

Lasten		2022	2023	2024	2025
Screening wethouderskandidaten	Voor de screening naar de integriteit van de voorgedragen wethouderskandidaten na de gemeenteraadsverkiezingen is een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld.	12			
Lasten opstal Vitaal Centrum	Incidentele lasten met de intentie dat het gebouw de OGtent verkocht gaat worden	502			
Storting BR Vastgoed	Het positief resultaat tussen de lasten en opbrengsten van de OGtent worden gestort in de hiervoor opgerichte bestemmingsreserve Vastgoed.	18			
Baten					
Opbrengst opstal Vitaal Centrum	Incidentele opbrengst huur OGtent met de intentie dat het gebouw verkocht gaat worden.	520			
Totaal	**Saldo van baten en lasten**	**-12**			

Programma 2 Maatschappij

Lasten		2022	2023	2024	2025
Stichting SHO	Voor het mogelijk maken van nieuwe initiatieven in de Duivense samenleving is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	141			
Beheerplan groen	Voor het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) is eenmalig een budget voor het beheerplan groen beschikbaar gesteld.	12			
VN verdrag	Voor het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking is incindenteel budget beschikbaar gesteld.	10			
Onderwijsachterstand beleid	De lasten worden gedekt uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	362	362		
Uitdaagrecht	Voor het invoeren van het uitdaagrecht is incidenteel een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld.	15			
Statushouders	Uitgaven in het kader van inzetten op het integreren en participeren van statushouders en mensen met een miogratieachterstand die al langer in Duiven gevestigd zijn.	28			
Groenonderhoud en vervanging	Voor 2022 t/m 2025 wordt een storting in de reserve gedaan om in de jaren de bekostiging voor groenrenovatie en aanplant/inboet bomen te realiseren. Voor 2022 is voor de uitgaven van groenrenovatie en aanplant/inboet bomen incidenteel budget vanuit de reserve groenonderhoud en vervanging beschikbaar.	104	104	104	104

Groenonderhoud en vervanging	De uitgaven van groenrenovatie en aanplant/ inboet bomen wordt gedekt uit de reserve groenonderhoud en vervanging				
Bestuursopdracht RSD	Voor de uitgaven voor de bestuursopdracht is incidenteel voor 2022 en 2023 budget beschikbaar.	281	281		
Baten					
Onderwijsachterstand beleid	Bijdrage specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	362	362		
BR Democratische vernieuwingen	De lasten voor het uitdaagrecht worden gedekt uit de reserve democratische vernieuwingen.	15			
BR Statushouders	De uitgaven voor het inzetten op het integreren en participeren van statushouders worden gedekt uit de reserve statushouders.	28			
BR Groenonderhoud en vervanging	De uitgaven van € 50.000 voor groenrenovatie en aanplant/inboet bomen worden gedekt uit de reserve groenonderhoud en vervanging.	50			
BR Bestuursopdracht RSD	De uitgaven in 2022 en 2023 voor de bestuursopdracht worden gedekt uit de reserve Bestuuropdracht RSD.	281	281		
Totaal	**Saldo van baten en lasten**	**-217**	**- 104**	**-104**	**-104**

Programma 3 Omgeving

Lasten		**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Beheerplan verhardingen en openbare verlichting	Voor het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) is eenmalig een budget voor de beheerplannen verhardingen en openbare verlichting beschikbaar gesteld.	23			
Actieplan biodiversiteit	Voor het opstellen van een actieplan biodiversiteit is vanuit de omgevingsvisie incidenteel budget beschikbaar gesteld.	35			
Ondersteunen ondernemers	Voor het ondersteunen van ondernemers die gevolgen hebben gehad van Covid is eenmalig budget beschikbaar gesteld.	25			
Advieskosten afvalplan	Voor het opstellen van het nieuwe afvalbeleidsplan is eenmalig budget beschikbaar gesteld.	15			
Uitvoeringsagenda economische visie De Liemers	Voor de uitvoeringsagenda is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	31			
Gevolgen grondverontreiniging Nieuwgraaf	Voor de uitgaven van bronbemaling werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf is incidenteel budget beschikbaar	80			
Groenfonds	Voor de uitgaven voor landschapsontwikkelingsprojecten is vanuit de reserve groenfonds incidenteel budget beschikbaar.	24	24	24	24
A 15	Voor de doortrekking A15 en verbreding A12 is incidenteel budget beschikbaar.	125	100	100	100
Betaalbare woningbouw	Voor de uitgaven voor het realiseren van projecten en acitiveiten woonbeleid en woonagenda.	71	91	91	91

Circulaire Economie	Voor de energietransitie is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	159	159	159	159
Implementatie omgevingswet	Door de uitgestelde invoeringsdatum van de implementatie van de nieuwe omgevingswet is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	167	129	129	110
Baten					
Br Gevolgen grondwaterverontreinigi Nieuwgraaf	De uitgaven van bronbemaling binnen het plangebied Nieuwgraaf worden gedekt uit de reserve gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf.	80			
Br Groenfonds	Voor de uitgaven van € 30.000 voor landschapsontwikkelingsprojecten wordt de reserve groenfonds aangesproken. Er wordt een bijdrage van € 6.330 van Eurus Windpark Duiven aan het windpark ontvangen en gestort in de reserve Groenfonds.	24	24	24	24
A15	De lasten voor de A15 worden gedekt uit de reserve A15.	125	100	100	100
Betaalbare woningbouw	De uitgaven en inkomsten voor projecten en activiteiten woonbeleid en woonagenda worden gedekt en toegvoegd aan de reserve betaalbare woningbouw.	71	91	91	91
Circulaire Economie	De kosten voor de energietransitie worden gedekt uit de reserve circulaire Economie.	159	159	159	159
Implementatie omgevingswet	De uitgaven voor de implementatie van de nieuwe omgevingswet worden gedekt uit de reserve implemenatie omgevingswet.	167	129	129	110
Totaal	**Saldo van baten en lasten**	**-129**	**0**	**0**	**0**

*Bedragen * € 1.000*

Financiële begroting - Conclusie

In de Voorjaarsnota 2021 kondigden we al aan dat de resultaten voor de komende jaren er redelijk positief uitzagen. Mede dankzij de vorig jaar vastgestelde koersnotitie sluiten de jaren 2023 tot en met 2025 met een positief saldo. In deze meerjarenbegroting verwerken we nu ook de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor de Jeugdzorg en de gevolgen van de septembercirculaire. Dat leidt er toe dat we ook voor 2022 een sluitende begroting kunnen presenteren.

Met behulp van de in de Voorjaarsnota aangegeven kaders is deze meerjarenbegroting samengesteld. In deze Meerjarenbegroting zijn alle financiële gevolgen van speerpunten en aanvullende wensen reeds verwerkt. Daarbij zijn de structurele gevolgen van de coronacrisis nog niet meegenomen. We willen onze begroting hiermee niet belasten en gaan er daarbij van uit dat het Rijk en de provincie ons voor de gevolgen zal compenseren. Tot dusver is gebleken dat de compensatie vanuit het Rijk voldoende is.

In het kader van duurzaam financieel beleid dienen we rekening te houden met de vereisten die de provinciale toezichthouder stelt aan onze begroting om niet onder toezicht te komen: als de eerste jaarschijf van de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht. Conform de eisen van onze toezichthouder, de provincie Gelderland, zijn we verplicht om de begroting sluitend te krijgen voor de jaren 2023 tot en met 2025. Vooral het sluitend krijgen van de jaarschijf 2023 leek lastig te worden. De uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg maakt het beeld echter ineens heel anders. Het Rijk heeft door deze uitkomst voor 2022 € 1,4 miljard extra geld toegevoegd aan de Algemene Uitkering waardoor vrijwel alle gemeenten (inclusief Duiven) het eerste jaar in hun meerjarenbegroting (2022) sluitend kunnen maken. Daarmee vervalt onze oorspronkelijke verplichting om 2023 sluitend te maken.

Het is wachten op de formatie van een nieuwe regering. De nieuwe regering zal uitspraken moeten gaan doen over het structureel toekennen van extra gelden en het compenseren van gemeenten voor uitgaven die ze op andere gebieden doen. Tot de formatie zullen er structureel geen extra gelden worden toegekend. Landelijk is met de toezichthouders afgesproken dat gemeenten 75% van de extra toegezegde gelden structureel in hun meerjarenbegroting mogen verwerken. Dit om het structurele beeld van de gemeenten niet al te zeer te vertroebelen en om te voorkomen dat gemeenten worden gedwongen tot allerlei aanvullende taakstellingen.

De herverdeling van het Gemeentefonds lijkt voor onze gemeente niet goed uit te pakken. In de Meicirculaire 2022 zal de nieuwe verdeling worden doorgevoerd. Voorlopig ziet het er naar uit dat we er zo'n € 15 per inwoner op achteruit gaan. Ook onze verbonden partijen zijn volop aan het zoeken naar mogelijkheden om in de toekomst hun taken te kunnen blijven uitvoeren. Waarbij toch vaak naar de deelnemende gemeente wordt gekeken om het financiële plaatje sluitend te maken. Zo heeft de regio Arnhem-Nijmegen al aangegeven dat de gemeentelijke bijdrage omhoog moet en is de nieuwe verdeling van de kosten voor de VGGM wel heel nadelig voor Duiven.

De winstverwachting en het moment van winstuitname van de grondexploitatie is bijgesteld. Vooralsnog is dit een reële weergave van de huidige markt. Een verslechtering van de markt kan ervoor zorgen dat er opnieuw tekorten in de begroting ontstaan. Gezien het stadium waarin onze grondexploitatie zich bevindt (veel grond ligt bouwrijp klaar en moet alleen nog verkocht worden) kan een verder herstel van de markt direct positieve gevolgen voor de grondexploitatie hebben. En dat herstel is duidelijk merkbaar. In 2022 hebben we al een paar grote verkopen weten te realiseren.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Lang is er veel onduidelijk geweest over te hanteren uitgangspunten. Eind 2018 en begin 2019 zijn door de belastingdienst een aantal uitgangspunten gedefinieerd om eenduidigheid, met name over de resultaatbepaling bij de grondexploitaties, te creëren. De aangiften tot en met 2019 zijn allemaal ingediend. Voor de aangifte over het jaar 2020 is uitstel verleend tot 1 mei 2022. Wij verwachten de aangifte in de tweede helft van dit jaar (2021)

te kunnen doen. Vooralsnog verwachten wij de komende jaren nog geen daadwerkelijke betaling te moeten doen.

Algemene Uitkering

De Algemene Uitkering en de hoogte daarvan blijven erg onzeker. Een groot deel van de gelden voor het Sociaal Domein zijn inmiddels onderdeel van de Algemene Uitkering. In de septembercirculaire 2021 worden de uitkomsten van de arbitragezaak inzake extra geld voor Jeugdzorg verwerkt. Het onderzoek naar meer (structurele) middelen voor duurzaamheidsmaatregelen is gestart. In deze regeringsperiode worden geen structurele middelen meer toegevoegd in het Gemeentefonds.

De stand van de Algemene Reserve

Naar verwachting wordt de stand van de Algemene Reserve eind 2021 € 7,3 miljoen. De Algemene Reserve is onderdeel van de berekening van het weerstandsratio en dit ratio bedraagt per 1 januari 2022 1,75 bij een gemiddeld risico. Het uitgangspunt omtrent dit ratio is dat deze ligt tussen 1,4 en 2,0 (ruim voldoende). Dit betekent dat het weerstandsvermogen van de gemeente Duiven ruim voldoende is om de beschreven risico's te dekken.

Daarnaast is het streven van de gemeente Duiven om een solvabiliteitsratio te behalen van 35%. Dit betreft een vergelijking van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. In 2022 wordt een solvabiliteitsratio van 25,9% verwacht. Dit ratio groeit in 2025 naar 31,7%.

Speerpunten/nieuw beleid

In totaal is er in deze begroting voor ruim € 544.000 in 2022 aan extra kosten ingebracht om in te spelen op speerpunten en aanvullende wensen. Door de stand van de Algemene Reserve en het ruim voldoende weerstandsvermogen kunnen we deze incidentele kosten eenmalig opvangen. De structurele gevolgen van de Voorjaarsnota zijn in deze begroting verwerkt. De vorig jaar in de "Koersnotitie" vastgestelde bezuinigingsmaatregelen zijn in deze begroting gerealiseerd.

Conclusie

De financiële positie van de gemeente Duiven is redelijk. De stand van de Algemene Reserve is boven het minimale niveau en het weerstandsvermogen is ruim voldoende. Met de structurele doortelling van de extra Rijksgelden kan het uitgavenpatroon worden afgedekt. De ontwikkelingen op woningbouwgebied kunnen in de toekomst nog extra risico's geven. Ook de Circulaire Economie zal in de komende jaren meer van ons gaan vragen aan personeel en middelen. De hoogte van de Algemene Uitkering is ook onzeker. Het blijft zaak de bestaande ambities te spiegelen aan de financiële mogelijkheden. De structurele doorwerking van maatregelen moet wel binnen de financiële ruimte passen.

Bijlagen

Kerngegevens

	Werkelijk per 1 januari 2021	Geraamd per 1 januari 2022
Inwoners:		
Jonger dan 20 jaar	5.299	5.298
van 20 - 64 jaar	14.795	14.795
van 65 jaar en ouder	4.971	4.968
Totaal	**25.065**	**25.060**
Bijstandsgerechtigden:		
IOAW	43	44
IOAZ	3	3
BBZ	1	1
WWB	386	394
Totaal	**433**	**442**
Fysieke structuur		
Woningen	10.755	10.753
Bijzondere woongebouwen	5	5
Aantal woonruimten	**10.760**	**10.758**
Oppervlakte gemeente	3.516 ha	3.516 ha
Waarvan binnenwater	126 ha	126 ha
Wegen, paden etc. binnen en buiten de bebouwde kom (in m² x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	226	226
- Weg - licht belast	332	332
- Weg in woongebied	631	631
- Weg in verblijfsgebied	343	343
- Fietspaden	148	148
Openbaar groen (in m² x 1.000)	1.516	1.516
Sportcomplexen (in m² x 1.000)	185	185
Bermen (in m² x 1.000)	309	309
Bermen (in m x 1.000)	125	125
Lichtmasten	5.512	5.517

Financiële structuur (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2020	Begroting 2022
Uitgaven/inkomsten voorcalculaties	67.408	65.362
Opbrengst belastingen/retributies:	12.283	13.156
- Onroerende-zaakbelastingen	5.731	6.429
- Hondenbelasting	174	174
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	2.187	2.482
- Rioolheffing	2.429	2.757
- Toeristenbelasting	125	177
- Precariobelasting	265	0
- Reclamebelasting	48	50
- Marktgelden	0	3
- Lijkbezorgingsrechten	51	60
- Leges omgevingsvergunning	800	767
- Overige leges	473	257
Algemene Uitkering Gemeentefonds	36.295	35.048

Stand reserves en voorzieningen

	per 31/12/2020	per 31/12/2021
Algemene Reserve	9.459	7.351
Bestemmingsreserves	19.868	19.903

Voorzieningen	25.077	26.220
Totaal	**54.404**	**53.474**

Bedragen x € 1.000

Berekening tarieven afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
Voorcalculaties				
Reinigen openbaar gebied (33% van de kosten)	43.639	43.551	43.551	43.551
Salariskosten reinigen openbaar gebied (33% van de kosten)	107.004	107.004	107.004	107.004
Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	1.316.052	1.308.353	1.316.613	1.333.742
Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-320.518	-320.518	-320.518	-320.518
Afvalaanbiedstation	378.971	380.731	379.306	379.306
Opbrengsten afvalaanbiedstation	-177.600	-177.600	-177.600	-177.600
Kosten heffing en invordering	8.509	10.602	10.602	10.602
Salariskosten TV 7.3	715.486	715.486	715.486	715.486
Vervangingsinvesteringen				
	2.071.543	**2.067.609**	**2.074.444**	**2.091.572**
BTW 21%	267.428	275.800	265.747	275.381
Totaal	**2.338.970**	**2.343.409**	**2.340.191**	**2.366.954**
Kwijtschelding	110.000	110.000	110.000	110.000
Oninbaar/leegstand	35.000	35.000	35.000	35.000
Totale kosten voor afvalstoffenheffing	**2.483.970**	**2.488.409**	**2.485.191**	**2.511.954**
Containers				
Grondgebonden aansluiting	9.413	9.413	9.413	9.413
Hoogbouwaansluitingen	1.345	1.345	1.345	1.345
Nieuwbouw 1/2	0	0	0	0
Totaal aantal containers	10.758	10.758	10.758	10.758
Grondgebonden huishoudens				
Vastrecht	1.684.927	1.689.634	1.686.810	1.710.342
Variabel rest uitgaande van 10 ledigingen	444.950	444.950	444.950	444.950
Variabel rest 240 liter	45.746	45.746	45.746	45.746
Hoogbouw aansluitingen				
Vastrecht	240.755	241.428	241.024	244.387
Variabel uitgaande van 35 stortingen	65.905	65.905	65.905	65.905
Nieuwbouw 1/2				
Vastrecht	0	0	0	0
Variabel rest uitgaande van 10 ledigingen	0	0	0	0
Opbrengsten afvalstoffenheffing	**2.482.283**	**2.487.662**	**2.484.435**	**2.511.330**

Bedragen in €

Tarieven in €

	2021	2022	2023	2024	2025
Vastrecht grondgebonden huishoudens	190,00	179,00	179,50	179,20	181,70

	2021	2022	2023	2024	2025
Variabel tarief rest 140 liter	3,34	5,00	5,00	5,00	5,00
Variabel tarief rest 240 liter	5,75	8,90	8,90	8,90	8,90
Vastrecht hoogbouw aansluitingen	190,00	179,00	179,50	179,20	181,70
Variabel tarief hoogbouwaansluitingen	1,14	1,40	1,40	1,40	1,40
Tarief:					
Grondgebonden huishoudens (10 aanbiedingen)	230,08	229,00	229,50	229,20	231,70
Hoogbouw aansluitingen (35 aanbiedingen)	229,90	228,00	228,50	228,20	230,70

Berekening tarieven rioolrecht

Rioolrecht 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
Kosten				
Op basis van voorcalculaties				
Water Taken Plan	0	3.000	0	20.000
- te compenseren BTW	0	630	0	4.200
Wegen	20.000	20.000	20.000	20.000
- te compenseren BTW	4.200	4.200	4.200	4.200
Riool	845.421	852.088	854.171	856.254
- te compenseren BTW	122.739	117.489	117.489	117.489
Rioolgemalen en randvoorzieningen	450.247	452.909	455.790	459.790
- te compenseren BTW	45.045	45.045	45.045	45.045
Lasten heffing en invordering (excl. deurwaarder)	30.676	27.176	27.176	27.176
- te compenseren BTW	5.392	5.392	5.392	5.392
Totale salariskosten	497.898	497.898	497.898	497.898
- te compenseren BTW	104.559	104.559	104.559	104.559
Vervangingsinvesteringen in het kader van het Water Taken Plan	98.700	45.150	45.150	52.500
Totaal	**2.224.877**	**2.175.535**	**2.176.869**	**2.214.502**
Bijdrage in voorziening	532.433	630.769	670.891	678.822
Totale kosten	**2.757.309**	**2.806.304**	**2.847.760**	**2.893.324**
Opbrengsten	**2.713.887**	**2.710.609**	**2.707.334**	**2.707.334**
Opbrengsten + 1,6% in 2022, in 2023 1,9%, in 2024 en in 2025 1,6% prijsindex.	**2.757.309**	**2.806.304**	**2.847.760**	**2.893.324**
Tekort	0	0	0	0
In percentages per jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tarief

	2021	2022	2023	2024	2025
Tarief	**€ 1,76**	**€ 1,79**	**€ 1,82**	**€ 1,85**	**€ 1,88**

Bedragen in €

Overzicht van reserves en voorzieningen

Overzicht verloop reserves

	Beginstand 1-1-2021	mutatie 2021	Beginstand 1-1-2022	Mutatie 2022	Eindstand 31-12-2022
Algemene Reserve	**9.458.916**	**-2.107.861**	**7.351.055**	0	**7.351.055**
Bestemmingsreserves:					
Bestemmingsreserve Vastgoed	274.064	18.338	292.402	18.337	310.739
Protocol agressie	10.000	0	10.000	0	10.000
Combinatiefuncties	41.509	0	41.509	0	41.509
Bijzondere bijstand	106.695	0	106.695	0	106.695
Statushouders	177.151	-28.293	148.858	-28.293	120.565
Nieuwe Wet inburgering	71.000	0	71.000	0	71.000
Bestuursopdracht RSD	0	561.480	561.480	-280.740	280.740
Groen Onderhoud en vervanging	445.727	103.900	549.627	53.900	603.527
Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf	281.124	0	281.124	-80.000	201.124
Het groenfonds	197.472	-24.104	173.368	-23.670	149.698
Ontwikkeling A15	1.077.719	-165.000	912.719	-125.000	787.719
Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.974.140	-809.500	1.164.640	0	1.164.640
Erfgoed- en archeologiefonds	3.300	-3.300	0	0	0
Kwaliteit openbare ruimte	4.244	-4.244	0	0	0
Betaalbare woningbouw	880.147	94.000	974.147	-71.000	903.147
Circulaire economie	826.116	-159.390	666.726	-159.390	507.336
Vitale dorpen en wijken	394.803	-20.000	374.803	0	374.803
Implementatie nieuwe omgevingswet	0	535.500	535.500	-166.950	368.550
Experimenten Democratische vernieuwingen	33.500	0	33.500	-15.000	18.500
Totaal bestemmingsreserves	**6.798.711**	**99.387**	**6.898.099**	**-877.806**	**6.020.293**
Geblokkeerde Bestemmingsreserves					
3e kunstgrasveld hockey	23.611	-23.611	0	0	0
Stimuleringsfonds	339.795	0	339.795	0	332.442
Geblokkeerde reserve	12.664.793	0	12.664.793	0	12.664.793
Totaal geblokkeerde bestemmingsreserves	**13.028.199**	**-23.611**	**13.004.588**	0	**13.004.588**
Totaal	**29.285.826**	**-2.032.085**	**27.253.742**	**-877.806**	**26.375.936**

Bedragen in €

Algemene Reserve

Beheerder: Ondersteuning/Team advies

Doel
De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente.

Besteding
De reserve wordt gevoed met eventuele jaarrekeningsaldi en positieve resultaten van grondexploitaties. Onttrekkingen worden geraamd op basis van specifieke voorstellen of negatieve rekeningsaldo /resultaten grondexploitaties.

Omvang en mutaties		
Stand per 01-01-2021	**€**	**9.458.916**
Onttrekkingen 2021		
Implementatie Omgevingswet	€	535.500
Bestuursopdracht RSD	€	561.480
Versnellen woningbouw	€	364.000
Aankoop Biezenkamp	€	1.488.920
Sloop Tempelstraat 1	€	11.246
Sloop Walcherenstraat 5	€	324.001
Totaal onttrekkingen	€	**3.285.147**
Stortingen 2021		
Rekeningsaldo 2020	€	1.177.286
Totaal stortingen	€	**1.177.286**
Stand per 31-12-2021	€	**7.351.055**
Onttrekkingen 2022:	€	0
Stortingen 2022:	€	0
Stand per 31-12-2022	**€**	**7.351.055**

Bestemmingsreserves Programma Bestuur

Bestemmingsreserve "Protocol agressie"

Beheerder: Griffie Duiven

Doel
Het treffen van een voorziening voor raads-, collegeleden en fractieassistenten tegen eventuele niet gedekte kosten voor psychosociale ondersteuning en nazorg als gevolg van agressie.

Besteding
Onbekend.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**10.000**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**10.000**

Bestemmingsreserve "Vastgoed"

Beheerder: Team Ruimtelijke Ordening

Doel
Deze reserve is gevormd om nadelige resultaten op de exploitatie van het gebouw in het Vitaal Centrum te kunnen opvangen. De reserve wordt gevoed met positieve resultaten die zich voordoen in de exploitatie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**292.402**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	18.337
Stand per 31-12-2022	**€**	**310.739**

Besteding
Deze reserve wordt ingezet voor eventuele afschrijvingen, kleine aanpassingen en onvoorziene uitgaven ten behoeve van het pand in het Vitaal Centrum.

Bestemmingsreserves Programma Maatschappij

Bestemmingsreserve "Combinatiefuncties"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te bewerkstelligen dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor het bereiken van de doelstelling van de combinatiefuncties.

Besteding
Ter dekking van kosten van activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van de combinatiefunctionarissen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**41.509**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**41.509**

Bestemmingsreserve "Bijzondere bijstand"
Beheerder: Team Wijk Overstijgend Team

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van het exploitatieoverschot of -tekort van de rijksbijdrage ten opzichte van de uitgaven bijzondere bijstand.

Besteding
Voor egalisatie exploitatie overschot of tekort.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**106.695**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**106.695**

Bestemmingsreserve "Groenonderhoud en - vervanging"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het in enig jaar kunnen renoveren van het groen en ter egalisatie van kosten.

Besteding
De komende jaren staan groenrenovaties en aanplant/inboet bomen in de planning waarvoor de reserve zal worden ingezet.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**549.627**
Onttrekkingen 2022:	€	50.000
Stortingen 2022:		
storting vanuit exploitatie	€	40.000
storting vanuit exploitatie	€	63.900
Stand per 31-12-2022	**€**	**603.527**

Bestemmingsreserve "Democratische vernieuwingen"
Beheerder: Team Binnenste Buiten

Doel
Onze inwoners in de gelegenheid te stellen om te participeren bij experimenten rondom (lokale) democratische vernieuwingen.

Besteding
Deze reserve is ter dekking voor de uitgaven van nieuwe experimenten rondom (lokale) democratische vernieuwingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**33.500**
Onttrekkingen 2022:	€	15.000
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**18.500**

Bestemmingsreserve "Statushouders"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Ter dekking van de uitgaven in het kader van nieuwe aanpak integratie statushouders. De nieuwe aanpak houdt drie sporen:

- verder inzetten op het integreren en participeren van statushouders en mensen met een migratieachtergrond die al langer in Duiven gevestigd zijn. Met ingang van 2019 is met de nieuwe aanpak gestart.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**148.858**
Onttrekkingen 2022:		
1e turap 2021	€	28.293
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**120.565**

- Verder inzetten op integrale aanpak van participatie en integratie van nieuwkomers (statushouders en mensen met een migratieachtergrond)
- Voorbereiding implementatie landelijke wetwijziging wet inburgering.

Besteding
De hoogte van de exacte uitgaven in dit kader voor 2020 zijn (nog) niet bekend.

Bestemmingsreserve "Nieuwe wet inburgering"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is gereserveerd ter dekking van de kosten voor de invoering / implementatie van de Nieuwe Wet Inburgering.

Besteding
Ter dekking van de uitgaven voor de invoering van de Nieuwe Wet Inburgering

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**71.000**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**71.000**

Bestemmingsreserve "Bestuursopdracht RSD"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
De Bestuursopdracht aan de RSD zal in 2022 en 2023 leiden tot een investering van in totaliteit € 561.840 en zal uiteindelijk in 2023 t/m 2025 leiden tot een besparing.

Besteding

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**561.480**
Onttrekkingen 2022:	€	280.740
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**280.740**

Bestemmingsreserve Programma Omgeving

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging, afkomstig van stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**281.124**
Onttrekkingen 2022:		
Bodemsanering Fresh & Fast	€	80.000
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**201.124**

Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves “Vuilstort Westervoort” (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en “Wasserij Nieuwgraaf 19”. Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de Provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Besteding
Een deel van de reserve wordt in 2022 aangewend voor de bodemsanering op de kavel van Fresh en Fast. Daarnaast zal de retourbemaling ook verwijderd worden. Aanwending van de resterende reserve vindt naar behoefte plaats bij uitvoering van werken (o.a. riool vervangen, bouwrijpmaken enz.).

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en Provincie Gelderland.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**173.368**
Onttrekkingen 2022:		
Landschapsontwikkelingsprojecten	€	30.000
Stortingen 2022:		
Bijdrage windpark	€	6.330
Stand per 31-12-2022	**€**	**149.698**

Besteding
De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordien zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de Raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog uitgaven voor het lopende project "gronden voor natuur".

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Reserve is gevormd ter egalisatie van de kosten om proactief en constructief te kunnen participeren in de processen rondom het project ViA15. Hieronder vallen ook uitgaven voor (inpassings-) maatregelen ten gunste van bewoners. Het meerdere of mindere in de begroting opgenomen bedrag wordt dan wel toegevoegd of onttrokken aan deze reserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**912.719**
Onttrekkingen 2022:	€	125.000
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	787.719

Besteding
In de begroting is voor 2021 en 2022 een bedrag van € 125.000 en voor 2023 en 2024 een bedrag van € 100.000 opgenomen voor externe inhuur en specifieke advieskosten voor externe deskundigheid en expertise. Daarbij is inzet niet ieder jaar hetzelfde. In de Tussenrapportage 2020 is bepaald dat de hierboven genoemde jaarbudgetten niet meer uit de algemene middelen maar uit deze reserve worden gedekt om zodoende het begrotingssaldo hier niet mee te belasten. Dit lijkt voor de Bestemmingsreserve A15 echter een zware aderlating te kunnen worden. Met als gevolg dat de Bestemmingsreserve A15 aan het eind of zelfs gedurende de periode tot en met 2026 aangevuld moet worden zodat we aan de geoormerkte verplichtingen kunnen voldoen.

Bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen”

Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex wordt de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**1.164.640**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**1.164.640**

Het betreft een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m² uitgeefbaar terrein.

Besteding
In de Structuurvisie, vastgesteld in 2015, is een meerjarenbegroting Fonds Bovenwijks opgesteld met de te ontvangen bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen, alsmede een investeringsschema voor de uitvoering van voorgenomen en geplande projecten.

Bestemmingsreserve “Betaalbare woningbouw"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Aanvullend dekkingsmiddel voor het realiseren van projecten en activiteiten die voortkomen uit of bijdragen aan het woonbeleid en de woonagenda; in het bijzonder (of primair) het huisvesten van doelgroepen die aangewezen zijn op betaalbare (huur-)woningvoorraad. De raad heeft het nieuwe woonbeleid vastgesteld op 8 mei 2017.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**974.147**
Onttrekkingen 2022:		
versnelling woningbouw	€	91.000
Stortingen 2022:		
PSZ Hoflaan Loo	€	20.000
Stand per 31-12-2022	**€**	**903.147**

Besteding
Op basis van inhoudelijke plannen, activiteiten of initiatieven, die concreet bijdragen aan de woonagenda en waarbij aanvullende ("slimme") middelen gewenst zijn en voor zover de middelen reiken. Bij raadsbesluit van 8 mei 2017 is het college bevoegd deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de woonagenda.
In de raadsvergadering van 22 juni 2021 is de grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo vastgesteld'. Hierbij wordt € 20.000 aan het eind van deze grondexploitatie gestort in de bestemmingsreserve 'Betaalbare woningbouw'. Voorwaarde is dat de grondexploitatie met een winst van meer dan € 20.000 afsluit.

Bestemmingsreserve “Circulaire economie"
Beheerder: Team

Doel
Deze reserve is gevormd naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2019. Het bedrag wordt ingezet om de benodigde middelen voor de Energietransitie en de vastgestelde ambitie hiervan te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**666.726**
Onttrekkingen 2022:		
Conform Voorjaarsnota 2019	€	159.390
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**507.336**

Besteding

De uitgaven betreffen organisatiekoten, planvoorbereidingskosten en andere proceskosten in het kader van energietransitie. De exacte hoogte van deze uitgaven is voor 2022 niet bekend, geschat wordt dat hiermee met ingang van 2020 € 159.390 is gemoeid.

Bestemmingsreserve “Vitale dorpen en wijken"
Beheerder: Team Binnenste Buiten

Doel
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2019 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor het faciliteren van nieuwe initiatieven en het kunnen inrichten en uitvoeren van nieuwe samenwerkingsprocessen mat andere wijken- en/of buurten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**374.803**
Onttrekkingen 2022	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**374.803**

Besteding
Ter dekking van projecten voor Vitale dorpen en wijken. Voor 2022 is niet bekend welke uitgaven in dit kader worden gedaan.

Bestemmingsreserve “implementatie Omgevingswet"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2021 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

Besteding
Ter dekking van diverse kosten voor implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**535.500**
Onttrekkingen 2022	€	166.950
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**368.550**

Geblokkeerde reserves

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds"
Beheerder: Team Ruimtelijke ontwikkeling

Doel
In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van “zachte leningen”. De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**339.795**
Onttrekkingen 2022	€	p.m.
Stortingen 2022:	€	p.m.
Stand per 31-12-2022	**€**	**339.795**

Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Besteding
In totaal staan er eind 2020 nog 10 startersleningen open met een saldo van € 118.734.

Bestemmingsreserve Geblokkeerde reserve
Beheerder: Team financieel advies

Doel
Met deze reserve is voor een deel voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. Daarnaast vormt de reserve een extra buffer. Deze reserve is gevormd door de geblokkeerde bestemmingsreserves van Nuon Vattenfall, Bouwfonds en Vitens samen te voegen tot een geblokkeerde reserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**12.664.793**
Onttrekkingen 2022	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**12.664.793**

Besteding
Vanaf 2017 wordt er geen rente meer berekend en toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Voorzieningen

Overzicht verloop voorzieningen

	Beginstand 1-1-2021	Mutaties 2021	Beginstand 1-1-2022	Mutaties 2022	Eindstand 2022
Pensioenen wethouders	2.449.389	58.880	2.508.269	58.800	2.567.149
Voorziening vastgoed ontwikkeling	1.683.493	0	1.683.493	0	1.683.493
Dubieuze debiteuren	132.866	-500	132.366	-500	131.866
Groot onderhoud algemene accommodaties	572.693	-58.221	514.472	48.381	562.853
Ontslaguitkering burgemeester	240.728	-100.000	140.748	-80.000	60.748
Dubieuze debiteuren RSD	436.768	0	436.768	0	436.768
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.102.095	82.872	1.184.967	143.409	1.328.376
Groot onderhoud culturele accommodaties	553.331	55.148	608.479	54.972	663.451
Onderhoud wegen	8.066.436	773.602	8.840.038	-1.271.147	7.568.891
Riolering artikel 44 lid 2	10.283.977	721.326	11.545.303	532.433	12.077.736
Verliesgevende complexen grex	3.540.863	91	3.540.954	0	3.540.941
Afwikkeling complexen grex	490.235	390.735	99.500	0	99.500
Kapitaallasten afvalinzameling	28.068	0	28.068	0	28.068
Afvalinzameling	235.650	0	235.650	0	235.650
A15	514.142	0	514.142	0	514.142
Totaal voorzieningen	**30.870.754**	**1.142.463**	**32.013.216**	**-513.572**	**31.499.644**

Bedragen in €

Voorzieningen programma Bestuur

Voorziening "Pensioenen wethouders"

Beheerder: Team HR

Doel
De voorziening is gevormd voor de direct opeisbare verplichtingen van de toekomstige pensioenen wethouders.

Besteding
De besteding is afhankelijk van de "rekenrente" en toekomstige pensioenverplichtingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**2.508.269**
Onttrekkingen 2022:	€	20.000
Stortingen 2022:	€	78.880
Stand per 31-12-2022	**€**	**2.567.149**

Voorziening "ontslaguitkering burgemeester"

Beheerder: Team HR

Doel
De gemeente is op basis van het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers verplicht om wachtgeld en een tegemoetkoming in de verhuiskosten te betalen. Daarnaast is de gemeente verplicht om op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers een voorziening voor de kosten hiervan te vormen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**140.748**
Onttrekkingen 2021:	€	80.000
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**60.748**

Besteding
Uit deze voorziening zal het wachtgeld van de burgemeester betaald worden.

Voorziening “Vastgoed ontwikkeling”
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Voorziening ten behoeve van verschil vervaardigingskosten en getaxeerde waarde per ultimo van het jaar. Voor de bepaling van deze actuele waarde is een taxatierapport opgesteld. De getaxeerde waarde was op de peildatum 31 december 2016 lager dan de vervaardigingskosten van het vastgoed.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**1.683.493**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**1.683.493**

Besteding
Bij verkoop van het vastgoed wordt de voorziening aangesproken voor een (boek)verlies.

Voorziening "Dubieuze debiteuren"
Beheerder: Team Financiële Administratie

Doel
Deze voorziening is gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Besteding
De mutaties zijn afhankelijk van afwikkeling debiteuren in enig jaar. Onderbouwing saldo:
- oninbare debiteuren privaat en publiekrechtelijk € 82.366
- oninbare debiteuren belastingen € 50.000.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**132.366**
Onttrekkingen 2022:	€	50.000
Stortingen 2022:	€	49.500
Stand per 31-12-2022	**€**	**131.866**

Voorziening "Groot onderhoud algemene accommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud algemene accommodaties.

Rente
Inflatiecorrectie 2%.

Besteding
Jaarlijkse onttrekking voor werkelijke kosten groot onderhoud van de betreffende gebouwen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**514.472**
Onttrekkingen 2022:		
Onderhoudsmaatregelen	€	72.675
Stortingen 2022:		
Rente	€	12.559
Dotatie onderhoud	€	100.292
Stand per 31-12-2022	**€**	**554.648**

Voorzieningen programma Maatschappij

Voorziening "Dubieuze debiteuren RSD"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Voorziening voor dubieuze debiteuren in het kader van artikel 69 Participatiewet waarvan uitvoering plaatsvindt bij de RSD.

Besteding
Op basis van informatie van de RSD vindt jaarlijks een berekening plaats van de stand van de voorziening. In de jaarrekening brengen we de voorziening op peil.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**436.768**
Onttrekkingen 2021:	€	
Stortingen 2021:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**436.768**

Voorziening "Groot onderhoud sportaccommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud sport accommodaties.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**1.184.967**
Onttrekkingen 2022:	€	14.500
Stortingen 2022:		
Rente	€	23.699
Dotatie onderhoud	€	134.210
Stand per 31-12-2022	**€**	**1.328.376**

Besteding
Rekening houdende met vrijval wegens te amoveren accommodaties en een acceptabele marge van ongeveer 5% tussen enerzijds de planning en anderzijds de waarde van reserveringen op een termijn van 25 jaren binnen de volle breedte van het GOG, wordt deze voorziening toereikend geacht. De onttrekking betreft vervanging lichtbronnen en re-topping sportvloer. Voor de jaren 2022 tot en met 2025 bedraagt de raming totaal € 208.200.

Voorziening "Groot onderhoud culturele accommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud culturele accommodaties. Het betreft hier het wijkhuis van Droo, het kleutergebouw van de Joannesschool en het gebouw aan het Eilandplein.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**608.479**
Onttrekkingen 2022	€	27.000
Stortingen 2022		
Rente	€	12.170
Dotatie onderhoud	€	69.802
Stand per 31-12-2022	**€**	**663.451**

Besteding
Rekening houdende met vrijval wegens te amoveren accommodaties en een acceptabele marge van ongeveer 5% tussen de planning en de waarde van reserveringen op een termijn van 25 jaren binnen de volle breedte van het GOG, wordt deze voorziening toereikend geacht. De onttrekking betreft vervanging accu's noodverlichtingen schilderwerk. Voor de jaren 2022-2025 bedraagt de raming totaal € 36.500.

Voorzieningen programma Omgeving

Voorziening "Onderhoud wegen"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen rechtstreeks op deze voorziening worden geboekt.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**8.840.038**
Onttrekkingen 2022:		
Onderhoudsmaatregelen	€	2.597.948
Stortingen 2022:		
Rente	€	176.801
Stortingen vanuit jaarschijf 2022	€	1.150.000
Stand per 31-12-2022	**€**	**7.568.891**

Besteding:

Verwachte ontwikkelingen 2022 tot en met 2025:

Voorziening wegbeheer	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand per 1 januari	**8.840**	**7.569**	**8.897**	**9.641**
Toevoeging aan de voorziening	1.327	1.377	1.402	1.418
Onttrekking aan de voorziening	2.598	49	658	1.332
Stand per 31 december	**7.569**	**8.897**	**9.641**	**9.727**

Vanaf 2015 worden de onderhoudskosten voor civiele kunstwerken uit deze voorziening gedekt omdat de bestemmingsreserve "Civiele kunstwerken" vanaf dat moment niet meer toereikend is.

Voorziening "Riolering artikel 44 lid 2 BBV"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening is gevormd ten behoeve van groot onderhoud en lasten grootschalige investeringen in de toekomst. Met name ook bedoeld om lasten te "egaliseren".

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**11.545.303**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	532.433
Stand per 31-12-2021	**€**	**12.077.736**

Besteding
Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen te kunnen bekostigen.

Voorziening "Verliesgevende complexen grondexploitaties"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de in exploitatie zijnde complexen van de grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**3.540.953**
Onttrekkingen 2022:	€	pm
Stortingen 2022:	€	pm
Stand per 31-12-2022	**€**	**3.540.953**

De herziene exploitatieberekening van de complexen Vitaal Centrum Duiven en Seingraaf geven een verlies op einddatum aan van in totaal € 3.919.158. Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage (disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Jaarlijks zal na de herziening van de exploitatieberekeningen worden bekeken of de voorziening nog toereikend is.

Besteding
In de voorziening is een bijdrage opgenomen voor de afwikkeling van een verwacht verlies op de volgende complexen:

Exploitatie	**Resultaat**
Vitaal Centrum Duiven	€ 2.485.892
Seingraaf	€ 1.055.062
Totaal	**€** 3.540.954

Voorziening "Afwikkeling complexen"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied. De kosten voor afwikkelingen van eerder afgesloten complexen worden uit de voorziening betaald.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**99.500**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**99.500**

Besteding na 31 december 2021

Wrm/nazorg afgesloten complexen	€ 17.500
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	€ 17.500
Procedurekosten planschadeverzoeken Wro	€ 10.000
Stelpost onvoorzien, diversen en prijsstijgingen	€ 7.500
Publiekrechtelijke heffingen	€ 1.000
Verplaatsen boom Rijksweg 64 (Vergertlaan)	€ 5.000
Welleveld grex 2018 t/m 2020	€ 41.000
Totaal	**€ 99.500**

Voorziening "Afvalinzameling (kapitaallasten)"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Besteding
Afhankelijk van de mate waarin investeringen worden ingehaald of uitgesteld.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**28.068**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**28.068**

Voorziening "Afvalinzameling"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de uitgaven met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval te bekostigen.

Besteding
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van kosten met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**235.650**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**235.650**

Voorziening "A15"
Beheerder: Team Projecten

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om alle gemeentelijke kosten en inkomsten met betrekking tot een voortvarende vergunningverlening en toezicht tot aan de oplevering (inclusief nazorg) van het Project ViA15 te egaliseren.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2022	**€**	**514.142**
Onttrekkingen 2022:	€	
Stortingen 2022:	€	
Stand per 31-12-2022	**€**	**514.142**

Besteding
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de vergunningverlening en het bouwtoezicht ook alle extra (inhuur) kosten voor een voortvarende afhandeling.

Vervangingsinvesteringen

Overzicht vervangingsinvesteringen 2022-2025

Omschrijving	Investering	Jaar	2022	2023	2024	2025
Groen						
renovatieprojecten 2021	60.000	2022		3.200	3.200	3.200
rotonde Graafsingel, Westsingel, Oostsingel	40.000	2022		2.133	2.133	2.133
Herinrichting groen Groessen	82.000	2022		4.373	4.373	4.373
Openbare verlichting						
Vervanging armaturen	110.000	ieder jaar		6.600	13.200	19.800
Rioleringsplan *1						
Voorbereiden renovatie Vergert Oost	25.000	2022		917	917	917
Afkoppelen riolering Loostraat	250.000	2022		9.167	9.167	9.167
Meekoppelkansen klimaatregelen	125.000	ieder jaar		4.583	9.167	13.750
Vervanging iba's	30.000	ieder jaar		2.600	5.200	7.800
Vervanging rioolgemalen	40.000	2022		3.467	3.467	3.467
Vervanging rioolgemalen	60.000	vanaf 2023 ieder jaar			5.200	10.400
Vervanging gemalen bouwkundig	35.000	2025				
Speeltuinen/-weiden						
Speeltoestellen	20.000	ieder jaar		2.400	4.800	7.200
Sporthal Triominos						
Vervanging turnvloer	27.500	2022		3.300	3.300	3.300
Buitensportterreinen						
Veldverlichting trainingsvelden	65.750	2022		4.603	4.603	4.603
Toplaagrenovatie trainingsveld Immerloo	15.000	2023			1.300	1.300
Toplaagrenovatie veld 5 DVV	45.000	2023			3.900	3.900
Toplaagrenovatie veld 6 DVV	45.000	2023			3.900	3.900
Trainingsvelden DVV	80.000	2023			9.600	9.600
Toplaagrenovatie MHC de Westerduiven	100.000	2022		12.000	12.000	12.000
Renovatie MHC de Westerduiven	165.000	2022		8.800	8.800	8.800
Hekwerken MHC de Westerduiven	50.000	2022		3.500	3.500	3.500
Huishoudelijk afval/afvalaanbiedstation						
Vervanging ondergrondse glascontainers	10.000	2022		1.450	1.450	1.450
Vervanging ondergrondse papiercontainers	10.000	2022		1.450	1.450	1.450
Vervanging afvalaanbiedstation	21.000	2022		2.520	2.520	2.520
Vervanging ondergrondse restcontainers	20.000	2023			2.900	2.900
Vervanging ondergrondse papiercontainers	20.000	2023			2.900	2.900
Vervangingen afvalaanbiedstation	33.500	2023			4.020	4.020
Vervanging ondergrondse restcontainers	10.000	2024				1.450
Vervanging ondergrondse restcontainers	20.000	2025				

Omschrijving	Investering	Jaar	2022	2023	2024	2025
Vervanging ondergrondse papiercontainers	20.000	2025				
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen						
Gemeentehuis Duiven elektrotechnische installaties	31.000	2022		1.860	1.860	1.860
Gemeentewerf Duiven	27.700	2022		1.662	1.662	1.662
Algemene accommodaties < 25	106.700	voorz. GOG				
Culturele accommodaties < 25	36.500	voorz. GOG				
Sportaccommodaties < 26	65.000	voorz. GOG				
Totalen	**2.021.650**			**80.585**	**130.488**	**153.321**

Bedragen in €

*1 ten laste van de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten, c.q. rioolrechten.

EMU-saldo

In het bestuurlijk overleg (Ministerie van Financiën, VNG en IPO) is afgesproken dat het EMU-saldo over het begrotingsjaar, het voorgaande jaar en het navolgende jaar in de begroting wordt opgenomen.

	EMU-saldo	2021	2022	2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV, art 17c)	-1.411	- 944	- 566
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.544	2.472	2.490
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.372	2.342	2.496
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-1.071	-1.394	- 642
+5	De in mindering op onder vier bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen			
+6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)			
-6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa			
-7	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-1.546	-3.785	- 2.288
+8a	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	1.335	2.269	10.010
-8b	Boekwinst op grondverkopen			
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-2.372	-2.874	- 219
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de andere genoemde posten			
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
	Berekend EMU-saldo	**-149**	**- 1.914**	**11.281**

Bedragen in € 1.000

Toelichting

1. Saldi voor bestemming (zie financiële begroting).
2. De afschrijvingen per jaar.
3. Zie de Staat van reserves en voorzieningen 2022.
4. Voor de jaren 2021, 2022 en 2023 zijn de geactiveerde investeringen van de wensenlijst en de lijst vervangingsinvesteringen opgenomen.
9. Zie de Staat van reserves en voorzieningen 2022.

Baten en Lasten per Taakveld

TV	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Gemeenteraad en (raads)-commissies	0	1.881.324	-1.881.324
0.2	Burgerzaken	217.934	475.413	-257.479
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	770.195	929.040	-158.845
0.4	Ondersteuning organisatie	281.781	9.146.708	-8.864.927
0.5	Treasury	579.673	81.924	497.749
0.61	OZB-woningen	3.848.522	239.551	3.608.971
0.62	OZB-niet woningen	2.683.339	145.568	2.537.771
0.64	Belastingen overig	266.717	99.597	167.120
0.7	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	38.299.272	0	38.299.272
0.8	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	0	62.931	-62.931
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	1.040.036	-1.040.036
1.2	Openbare orde en veiligheid	50.256	422.951	-372.695
Programma 1 Bestuur		46.997.689	14.525.043	32.472.646
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	82.411	-82.411
4.2	Onderwijshuisvesting	40.000	1.229.711	-1.189.711
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	370.785	1.229.386	-858.601
5.1	Sportbeleid en activering	2.353	300.686	-298.333
5.2	Sportaccommodaties	297.179	1.316.635	-1.019.456
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	2.500	243.113	-240.613
5.4	Musea	0	116.729	-116.729
5.5	Cultureel erfgoed	0	57.100	-57.100
5.6	Media	0	289.293	-289.293
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	19.916	2.017.284	-1.997.368
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	128.967	2.942.071	-2.813.104
6.2	Wijkteams	0	172.207	-172.207
6.3	Inkomensregelingen	6.089.592	8.408.230	-2.318.638
6.4	Begeleide participatie	0	2.047.909	-2.047.909
6.5	Arbeidsparticipatie	0	1.385.791	-1.385.791
6.6	Maatwerkvoorzieningen Wmo	35.815	1.353.916	-1.318.101
6.71	Sociaal Domein: AWBZ naar Wmo	150.000	4.818.398	-4.668.398
6.72	Sociaal Domein: Jeugdzorg	0	6.309.313	-6.309.313
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	391.356	-391.356
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	739.944	-739.944
7.1	Volksgezondheid JGZ	0	1.269.380	-1.269.380
Programma 2 Maatschappij		7.137.107	36.720.863	-29.583.756
2.1	Verkeer en vervoer	59.484	2.987.789	-2.928.305
2.2	Parkeren	953	20.442	-19.489
2.5	Openbaar vervoer	0	51.105	-51.105
3.1	Economische ontwikkeling	0	67.154	-67.154

3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.451.215	3.516.215	-65.000
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	8.922	12.785	-3.863
3.4	Economische promotie	187.420	483.729	-296.309
7.2	Gemeentelijke rioleringsplan	2.713.887	2.141.469	572.418
7.3	Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	2.980.402	2.123.250	857.152
7.4	Milieubeheer	5.072	594.853	-589.781
7.5	Begraafplaatsen	59.965	135.544	-75.579
8.1	Ruimtelijke ordening	97.486	1.019.741	-922.255
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	329.852	329.852	0
8.3	Wonen en bouwen	810.044	1.053.911	-243.867
Programma 3 Omgeving		10.704.702	14.537.839	-3.833.137
0.10	Mutaties reserves	1.026.373	148.567	877.806
Totaal na bestemming		65.865.871	65.932.312	-66.441

Bedragen in €

Overheadkosten

Vanaf 1 januari 2018 is de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in werking getreden. Dit betreft de fusie van de ambtelijke organisaties van de gemeente Duiven en de gemeente Westervoort. Alle kosten die voorheen op taakveld 0.4 van beide gemeenten werden verantwoord, worden vanaf 1 januari 2018 verzameld op taakveld 0.4 van de organisatie 1Stroom. Vervolgens worden de totale kosten op dit taakveld verdeeld naar de gemeente aan de hand van een doorbelastingspercentage. De gemeente Duiven krijgt 63% doorbelast en de gemeente Westervoort krijgt 37% doorbelast. Twee uitzonderingen zijn hierbij te maken, namelijk de kosten rondom de grondexploitaties en de kosten voor het afvalaanbiedstation van de gemeente Duiven. Deze komen volledig ten laste van de gemeente Duiven. Binnen Duiven worden kosten die rechtstreeks betrekking hebben op bepaalde taakvelden ook daaraan doorbelast. Op taakveld 0.4 blijven dan de overheadkosten staan. Afgezet tegen de totale omzet geeft dat het overheadpercentage.

Op taakveld 0.4 Overhead, Ondersteuning organisatie komt één totaalbedrag te staan, de bijdrage 1Stroom.

Bijdrage 1Stroom	**8.864.927**

Berekening overheadpercentage

Totaal overheadkosten (= bijdrage 1Stroom)	8.864.927
Totale lasten begroting	65.783.745
Overheadpercentage	13,48%

Indicatoren

Overzicht verplichte indicatoren

Indicator	Duiven	Nederland
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,79	gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,79	gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	700	gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	10,76	gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	13,48	gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	648	733
Woonlasten meerpersoonshuishouden	826	810
WOZ-waarde woningen	241	270
Nieuwbouw woningen	1,9	8,9
Huishoudelijk restafval	102	161
Hernieuwbare elektriciteit	93,5%	20,1%
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,8	2,3
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,0	4,6
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,4	2,3
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2,7	6,2
Verwijzingen HALT	16	13.386
Jongeren met delict voor rechter	30	22.960
Demografische druk	52,4%	54,6%
Niet-sporters	45,7%	48,7%
Banen	921	679
Vestigingen	112,3	135,2
Netto arbeidsparticipatie	70,7%	68,4%
Bruto gemeentelijk product	100	100
Functiemenging	62,6%	53,2%
Bijstandsuitkeringen	327,9	466,5
Lopende re-integratievoorzieningen	246,6	202,0
Wmo-clienten met een maatwerkarrangement	43	650
%kinderen in uitkeringsgezin	5%	6%
% achterstandsleerlingen	3,9%	11,61%
% werkloze jongeren	1%	2%
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	0,4%	2,0%
Absoluut verzuim	0,0	1,8
Relatief verzuim	22	26

Jongeren met jeugdhulp	11,0	10,1
Jongeren met jeugdreclassering	0,3%	0,3%
Jongeren met jeugdbescherming	0,7%	1,1%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Voor een toelichting op de verschillende indicatoren verwijzen wij naar de website www.waarstaatjegemeente. Bovenstaande indicatoren worden op deze site ververst zodra er nieuwe informatie beschikbaar is. Bovenstaand cijfers geven de stand weer op 25 augustus 2021.

Model E

Staat van geldleningen

Leningen ten behoeve van de gemeente	Leenbedrag	Datum	laatste aflossing	Rente %	Saldo 1-1	2022	Rente	Aflossing	Saldo 31-12
76a/BNG/40.87845	5.207.720	26-2-1998	26-02-2023	5,360%	416.618		12.878	208.309	208.309
87/BNG/40.87884	5.218.472	4-3-1998	4-3-2023	5,500%	417.477		13.462	208.739	208.738
102/BNG/40.109840	10.000.000	2-11-2015	2-11-2025	0,985%	4.000.000		37.808	1.000.000	3.000.000
103/BNG/40.110568	6.000.000	21-6-2016	21-6-2026	0,430%	3.000.000		11.536	600.000	2.400.000
104/BNG	10.000.000	19-7-2018	19-7-2028	0,518%	7.000.000		33.918	1.000.000	6.000.000
105/BNG/40.113408	10.000.000	16-12-2019	16-12-2026	-0,085%	7.142.857		-6.022	1.428.571	5.714.286
					21.976.951		-	4.445.619	17.531.332
Leningen ten behoeve van het Candeacollege									
88/BNG/40.87869	7.260.483	26-2-1998	1-7-2039	6,030%	5.232.755		310.996	168.833	5.063.921
					5.232.755		310.996	168.833	5.063.921
					27.209.706	-	414.577	4.614.452	22.595.254

Overzichtsdocument MJPB vragen

Groen: Vraag reeds voorzien van antwoord.
Blauw: antwoord vanuit college/organisatie.
Rood: Aanvullend antwoord gevraagd.

Zetel Nooijen

1. waarom wordt nu pas een plan gemaakt voor de biodiversiteit? Wat verstaat u onder biodiversiteit. Het milieu vraagt om haast maken met deze plannen, waarmee denk u met de aanvang van het plan te kunnen aanvangen? dat laat niet op zich wachten.

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

2. Waar baseert u dat een echt grasveld minder te bespelen is? Met echt gras verkopen we de problemen die we nu wel hebben met afgeschreven kunststofgras. Er liggen vele oude rollen kunststofgrasveld op verwerking te wachten ,
Wat is u mening hier over en hoe staat u er tegen over?.echt gras is milieuvriendelijker en duurzamer.

Kunstgras is een duurzame oplossing om het gebruik van ruimte te optimaliseren. De markt is volop in beweging op kunstgras zo goed mogelijk te recyclen en het product nog verder te optimaliseren waarbij duurzaamheid en milieu centraal staan. Kunstgras heeft daarnaast minder intensief onderhoud nodig en geen beregening of bemesting.

Kunstgrasvelden kunnen intensiever gebruikt worden (in speeluren per jaar) dan natuuurgrasvelden, omdat een vezel minder kwetsbaar is dan een grasplantje. De velden zijn daarnaast minder gevoelig voor klimatologische omstandigheden, waardoor ze (bijna) altijd te bespelen zijn. Ook bij winterse omstandigheden en na een zware regenbuien.
Op een kunstgrasveld kunnen hierdoor ca. 3x zo veel uren gespeeld worden dan op een natuurgrasveld. Er is dus extra ruimte nodig wanneer men niet voor kunstgras kiest. Hierbij komt ook de investering van extra veldinrichting (verlichting/ hekwerken/ doelen etc.)

3. bouwmaterialen worden steeds duurder en bouwen dus ook .Dus we lopen een grotere kans daardoor dat er nog meer extra eisen komen aan energiebesparing. Wordt er in de bouw gewerkt met milieuvriendelijk en duurzame materialen? En wordt er gekeken naar duurzame innovatieve mogelijkheden die ze reeds hebben aangediend ?

De praktijk zien we dat in toenemende mate 'milieuvriendelijke' bouwmaterialen worden gebruikt in bouwprojecten, zowel in commercieel als niet-commercieel vastgoed. Verder is de Milieu Prestatie Gebouwen (MPG) bij elke aanvraag voor een Omgevingsvergunning verplicht. De MPG geeft aan wat de milieubelasting is van de materialen die in een gebouw worden toegepast. Het gaat hierbij om nieuwe kantoorgebouwen (groter dan 100 m²) en om nieuwbouwwoningen. Daarnaast was er de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC). Een index die de energetische efficiëntie van nieuwbouw aangeeft, en wordt bepaald door berekeningen vastgelegd in de normen. Per 1 januari 2021 is de EPC vervangen door de BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen). Normen voor de energetische efficiëntie van woningen worden steeds strenger en daarmee is het de bedoeling energieverbruik verder terug te brengen. Los van bovengenoemde regelgeving kunnen ook reeds in de planvorming

(nieuwbouw) eisen gesteld worden aan duurzaamheid in z'n algemeenheid. Dit is echter wel vaak afhankelijk van de programmering van de plannen (bijvoorbeeld sociale woningbouw vs vrije sector). We proberen hierin wel altijd de markt uit te dagen.

4. archief
Blz 17 programma 1 bestuur
U geeft aan dat u een volwaardig e -depot wilt opzetten welke voldoet aan de nieuwe wet en regelgeving rondom AVG enz. Kunt u aangeven waarom u geen budget hiervoor? Heeft vrijgemaakt
Kunt u ons meenemen in de totale kosten welke het oprichten hier van en het jaarlijks onderhoud hier van zouden kunnen bedragen .

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

5. Blz 61
Storting ondergrondse container geldt dit ook voor de groencontainer bij de hoogbouw? Tarief 1,40 per storting .Hoe komt het dat er geen verschil is tussen storting tussen gft afvallen restafval ? Wordt wel onderscheid gemaakt kunt u dit verklaren?

De ondergrondse containers zijn voor restafval. Dus de storting op de ondergrondse container is voor een zak restafval. Om afvalscheiding te stimuleren geldt voor het gescheiden aanbieden van GFT afval in alle gevallen geen tarief.
Ook aan inwoners die gebruik maken van een ondergrondse container wordt de mogelijkheid geboden om GFT gescheiden aan te bieden. Bij laagbouw en benedenwoningen met tuin/bergruimte een eigen GFT-container of een gezamenlijke GFT-container. Bij appartementencomplexen (waar dat nu nog niet zo is) plaatsen we een bovengrondse verzamelcontainer voor GFT-afval en etensresten.

CDA

1. Extra communicatie inzet (blz. 15): er wordt gesproken over ...*enkele jaren benodigd*...Kan dat iets concreter worden aangegeven? En waarom niet eerst voor een periode van een halfjaar of 0,5 fte?

Antwoord: Er is een inschatting gemaakt van de communicatie uren bij de Duivense ruimtelijke projecten die nu spelen. Daarbij is de impact van het project op de samenleving beoordeeld, alsmede de mate waarin er sprake is van bestuurlijke belangen en de doorlooptijd. Voor alle projecten geldt een doorlooptijd van meerdere jaren. De communicatietaken bestaan vooral uit het opstellen van een communicatiestrategie, het maken van een communicatie actieplan, het coördineren van het communicatieproces,het bewaken van de integraliteit met andere projecten en ontwikkelingen en het adviseren van bestuurders/projectleiders over de toon, boodschap en timing. Het totaal komt uit op meer dan 1 fte per jaar.

2. Bestuursopdracht (blz. 25): waarom is er voor gekozen de ‘netto’-besparing van €376.286 niet te verwerken in de begroting?

De cijfers zijn allemaal nog erg onzeker. Voorlopig ramen we eerst maar de extra kosten. De “netto” besparing kan ook maar zo minder meer uitgaven betekenen.

3. Nieuwbouw VO (blz. 28): ingegaan wordt op de kosten voor nieuwbouw, in hoeverre is er ook rekening gehouden met een eventueel opbrengstpotentieel van de door de nieuwbouw vrijkomende locatie?

Wethouder Knuiman geeft mondeling antwoord op de Politieke Avond.

4. RPW (blz. 34): is de laatste zin over dit onderwerp, dat omstreeks 1 juni 2021 duidelijkheid wordt verwacht, niet achterhaald?

Op 9 juni jl. is door de Portefeuillehouders Economie in de regio Arnhem-Nijmegen besloten om Duiven de gevraagde circa 10 hectare netto ontwikkelruimte toe te kennen ten behoeve van de uitbreiding van Centerpoort-Noord. Het streven is om een uitgewerkt plan begin 2022 voor te leggen aan de gemeenteraad. + mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

5. Vermindering legesinkomsten (blz. 36): de gemeente krijgt tegelijkertijd de mogelijkheid milieuleges te gaan heffen. Wat is het opbrengstpotentieel daarvan en wanneer kan de raad daarover (al dan niet gaan heffen) tegemoet zien?

Met het in werking treden van de Wkb en Omgevingswet wordt het inderdaad weer mogelijk om milieuleges te kunnen heffen. De leges kunnen dan opgelegd worden op diverse activiteiten milieu en niet meer zoals in het verleden op de gehele inrichting. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid en inzicht wat de exacte activiteiten zijn waar milieuleges op opgelegd kunnen worden. Evenmin is er een inzicht in de hoogte van deze leges.
Er wordt in samenwerking met de ODRA en andere gemeenten gekeken wat de mogelijkheden hierin zijn. Zodra hier meer duidelijkheid over is zal dit meegenomen worden in de nieuwe legesverordening die Omgevingswet en Wkb-proof is. Deze wordt uiteraard aan u voorgelegd.

6. Infrastructurele verbetering Nieuwgraaf (blz. 40): de kosten van aanpassingen op particulier terrein zijn niet opgenomen. Betekent dit dat de gemeente hier geen kosten aan heeft en dat deel voor rekening van de bedrijven komt? Om wat voor bedrag zou het dan ongeveer gaan?

Dat is juist: de kosten voor werkzaamheden op particulier terrein worden betaald door bedrijven. Het gaat om ca. EUR 113.000

7. Borgen inpassing A15/A12 (blz. 42): een extra kredietaanvraag wordt niet uitgesloten maar verderop wordt gesproken over een zware aderlating. Welk tekort wordt

verwacht en zijn er ook besparingsmogelijkheden? Hoeveel vrij besteedbaar geld is er nog over?

De bestemmingsreserve is op dit moment op voldoende niveau om de geoormerkte budgetten op kortere termijn te kunnen dekken. Op langere termijn is een tekort reëel aangezien de jaarlijkse bijdragen in de periode 2021-2024 niet meer vanuit de algemene middelen maar vanuit de bestemmingsreserve afkomstig zijn. Dit betekent dat de jaarbijdragen niet meer de bestemmingsreserve voeden en dat de exploitatiekosten uit de bestemmingsreserve worden gedekt. Gelet op huidige ontwikkelingen rondom de A15/12 is niet exact in te schatten wat de totale exploitatiekosten tot aan openstelling van de A15 kunnen zijn. Op dit moment zijn alleen bespaarmogelijkheden in beeld op het gebied van beheer en onderhoud peilbuizen. Gezien de gekozen constructie zoals hierboven is beschreven, verwachten we wel dat ergens rond 2025 een extra incidentele kredietaanvraag volgt.

8. Versnellen van de woningbouw (blz. 45) en Implementatie Omgevingswet: voorgesteld wordt om voor beiden een nieuwe bestemmingsreserve in het leven te roepen en daar eenmalig geld in te storten. Waar zie ik dit financieel terug (o.a. in het staatje in het raadsvoorstel)?

In de begroting ziet U op blz. 132 in de bestemmingsreserve betaalbare woningen dat er jaarlijks een bedrag van 91.000,- beschikbaar gesteld wordt. Deze bestemmingsreserve bestaat dus al.

9. Vitale wijken en dorpen (blz. 47): gesproken wordt bij het Schuttersplein over de inzet van mankracht. Mag aangenomen worden dat het om menskracht gaat en de vrouwelijke inwoners van Groessen ook mogen helpen?

Mondeling antwoord op gegeven tijdens Politieke Avond 19 oktober.

10. Ondersteunen ondernemers (blz.49): kan gelet op de ondersteuning d.m.v. creatieve acties het te bestede bedrag ook niet gedekt worden uit de post extra communicatie inzet als deze ongewijzigd blijft staan?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

11. Begrotingsrichtlijnen: met de hoogte van de loonkosten wordt o.a. rekening gehouden met bevorderingen en periodieke verhogingen waar per 1-1-2022 recht op bestaat? Waarom niet per de datum 31-12-2022 zodat eventuele tussentijdse verhogingen in de hoogte van de loonkosten over het gehele jaar worden ingecalculeerd of is dit al het uitgangspunt?

Antwoord: Op dit moment kunnen we een aantal zaken met zekerheid ramen (periodieken, promotie, regelingen). Met zaken die zich in de loop van volgend jaar voor zouden kunnen gaan doen houden we nu geen rekening.

12. Tabel Afvalstoffenheffing 2022-2025: er zijn volgens de tabel geen vervangingsinvesteringen meer nodig. Is dat correct?

Vervangingsinvestering zitten tegenwoordig opgenomen in de activamodule en lopen automatisch mee in de ramingen van de kapitaallasten. Deze hoeven daarom ook niet meer apart te worden opgevoerd.

13. Grondbeleid (blz. 101): wat is de planning voor de nieuwe Nota grondbeleid?

Het opstellen van de Nota grondbeleid is binnen 1Stroom belegd bij de planeconoom, de specialist op dit gebied. Echter heeft onze planeconoom op 1 oktober afscheid genomen van de organisatie. Hiervoor is inmiddels externe vervanging geregeld. Echter is deze qua ureninzet (want erg lastig te werven) beperkter inzetbaar en pakt voorlopig alleen de meest belangrijke zaken op. We kunnen dus op dit moment nog niet aangeven wanneer de nieuwe Nota grondbeleid wel opgepakt gaat worden. Uiteraard realiseren we ons dat noodzaak van een actueel beleidskader de juiste basis vormt voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van ons grondbeleidsinstrumentarium.

14. Voorziening "ontslaguitkering burgemeester" (blz. 135/136): moet *onttrekkingen **2021*** niet *onttrekkingen **2022*** zijn? En hoeft er, gelet op de stand per 31-12-2022, geen *stortingen 2022* plaatsvinden?

Jaartal is inderdaad fout. In 2022 geen stortingen meer. We hebben destijds de voorziening gevormd voor de maximale verplichting die we hadden. In de loop van 2023 loopt de verplichting af.

15. blz. 135 /136: in de tabel Overzicht verloop voorzieningen wijken de bedragen vermeld bij Groot onderhoud algemene accommodaties per saldo ruim 100K af van de specificatie zoals vermeld op blz. 136. Wat is hier de oorzaak van?

De specificatie op pagina 136 is de juiste. In de tabel is een verkeerd bedrag opgenomen. Er zit overigens geen 100k tussen maar 14k. Waarschijnlijk gaat het om een last minute aanpassing die niet op alle plekken is verwerkt.

GroenLinks

Algemene vragen over bezuinigingen en compensatie Rijk

1. Is bezuiniging WMO doelgroepenvervoer wel nodig? Compensatie vanuit het Rijk. Gelden voor Jeugd als onderdeel van het sociaal domein.

Antwoord: politieke vraag wordt bij Politieke Avond beantwoord.

2. Vanuit het rijk komt een aanzienlijk bedrag als compensatie. Waarom wordt dat in z'n geheel nu niet besteed aan het domein waar het voor bedoeld is?

Antwoord: politieke vraag wordt bij Politieke Avond beantwoord.

Pagina 7, Speerpunten

3. Nergens is stimulans van biodiversiteit of herstel van ecologische waarden genoemd. Waarom is dit belangrijke thema niet genoemd?

Antwoord: Biodiversiteit komt terug in de uitvoering van het maaibeleid (besluit college, extra geld vjn) en als zijnde 'Opstellen actieplan biodiversiteit', als eerste verkenning naar de kansen mbt de ambities vanuit de Omgevingsvisie (extra geld vjn). Beide zijn niet expliciet als speerpunten benoemd gezien deze niet als van dermate omvang zijn dat deze voldoen aan de criteria van Speerpunt.

Vervolgvraag: aan welke omvang moet onderwerp voldoen wil het een speerpunt zijn. Vraag wordt schriftelijk nagezonden

Antwoord: Speerpunten zijn onderwerpen die vanuit de doelstellingen en ambities extra belicht worden en/of aandacht krijgen waarbij het Hoe, Wat en Wanneer expliciet wordt beschreven en uitgevoerd. Een onderwerp wordt een speerpunt wanneer dit is opgenomen in het coalitieakkoord of wanneer een onderwerp bestuurlijk op deze manier omschreven wordt in een door het college of de raad vastgesteld document.

Pagina 9 en 10, Groene Metropoolregio

4. Het bedrag dat in de begroting is opgenomen voor de Groene-Metropool, is dat om de ambtelijke organisatie van de Groene Metropool in stand te houden?

Antwoord: De gemeentelijke bijdrage is een basisbedrag voor het ondersteunende bedrijfsbureau. Dit is € 2,50 per inwoner/gemeente. Daarnaast is er sprake van € 1,-/inwoner voor de bijdrage aan The Economic Board. Als plus komt er nu € 4,23/inwoner bij voor de Opgaveagenda. Het gaat hierbij om het bekostigen van de opgavemanager en speerpuntcoördinator.
Zie verder het raadsvoorstel dat is geagendeerd voor de raadsvergadering van 9 november a.s.

Wat is er aan gemeentelijke bijdrage te verwachten aan kosten voor de investeringsagenda's die op ons af komen en waar ons wel of niet op kunnen inschrijven? Is het verstandig hier nu al een inschatting voor te maken en dit mee te nemen in de begroting? Mochten de kosten hoger of lager uitvallen, of als raad besluiten op een bepaalde investeringsagenda niet in te schrijven, kan dit als mee- of tegenvaller meegenomen worden in de hierop volgende begroting.

Antwoord: Deelname leidt niet tot extra kosten, anders dan al in de begroting is opgenomen. Wel wordt eventueel gebruik gemaakt van de eigen capaciteit van de organisatie voor zover aan een opgave al niet wordt gewerkt. Een goed voorbeeld is hierbij de RES, de woonvisie en de verstedelijkingsstrategie, daar voegen we al

waarde toe.

5. Op pagina 10 wordt al enige doel van de groene metropool vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven genoemd. Waarom is daar niet aan toegevoegd het versterken van de natuur en landschappelijke waarden? Instrumenten om het groene karakter van de regio te versterken.

   Antwoord: De formulering betreft een wat korte samenvatting. De Groene Metropoolregio zet zich, ondanks dat het hier niet is genoemd in het doel, ook in voor die andere waarden.

6. Is de stichting Economic Board opgegaan in de groene Metropool of blijft dat een organisatie naast de groene Metropool.

Antwoord: The Economic Board is een zelfstandige stichting naast de Groene Metropoolregio.

Pagina 11 en 12, Verbinding tussen zorg en veiligheid

7. Waar wordt het begrootte bedrag van €18.900 precies aan besteed?
   Antwoord:

Het budget is bedoeld voor het inhuren van externe expertise of ondersteuning bij de behandeling van ingewikkelde cases op het raakvlak van zorg en veiligheid. Ook kan het gebruikt worden voor extra ondersteuning bij het opzetten van een goede zorg en veiligheidsstructuur.
In de Voorjaarsnota 2021 hebben wij over dit budget al het volgende geschreven: “Vanwege dit speerpunt is sinds 1 mei 2020 - binnen de bestaande formatie voor openbare orde en veiligheid - een medewerker speciaal vrij gemaakt voor Zorg & Veiligheid thema's en het versterken van de interne en externe samenwerking op deze thema's. Aan het opzetten van de bestendige zorg en veiligheidsstructuur wordt nog hard gewerkt. Het beschikbaar gestelde bedrag van € 18.900 kan daarbij goed van pas komen. Als de structuur eenmaal staat en naar behoren functioneert, verwachten we het bedrag niet meer nodig te hebben. Dat zou in de loop van 2022 het geval moeten zijn. Vanaf 2023 kan het bedrag worden afgeraamd.”

Pagina 14, Organisatie 1Stroom

8. Is er bepaald werk dat binnen verschillende domeinen straks blijft liggen? Welke druk geeft dit op het personeel en is hier een risico aan verbonden dat personeel overbelast raakt en deze besparing daardoor effect heeft op ziekteverzuim?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

Pagina 15, Extra communicatieve inzet

9. Op welke domeinen gaat de communicatieadviseur zich richten? Waarom wordt dit bedrag niet opgenomen op de begrotingen van specifieke projecten.

Antwoord: De communicatieadviseur gaat zich richten op een tiental projecten in het ruimtelijk domein die de komende jaren spelen in de gemeente Duiven. Het gaat om het aantrekken van een stevige communicatieadviseur die een goed communicatieplan kan maken, het communicatieproces coördineert, de gevoeligheden goed kan inschatten en de integraliteit met andere projecten en ontwikkelingen in de gaten kan houden. Met name vanwege het laatste aspect en vanuit een efficiëntieaspect wordt ervoor gekozen om het bedrag niet op te nemen op de begrotingen van de projecten en daarmee steeds wisselend communicatieadvies in te huren.

Pagina 34, Circulaire economie – Programmalijn klimaatadaptatie

10. Er wordt gesproken over het financieren van het proces klimaatadaptatie van 50% door het rijk en 50% uit het gemeentelijk watertakenplan. Geldt dit slechts voor het proces of ook voor de kosten voor de hieruit volgende maatregelen? Zo niet, hoe zit deze verdeling?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

11. Waar zijn de strategische uitgangspunten m.b.t. klimaatadaptatie te vinden?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

12. Hoe worden deze strategische uitgangspunten kenbaar en bespreekbaar gemaakt met onze inwoners? Op welke manier wordt de relatie gelegd met de herindeling van de openbare ruimte, waar over is opgemerkt dat deze in grote delen van onze gemeente aan grootschalig onderhoud toe is.

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

13. Wordt er samen met buurgemeenten opgetrokken om kennis te delen en de openbare ruimte op gelijke wijze een nieuwe klimaatadaptieve invulling te geven?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond..

14. (Pagina 39) Waar wordt de €36.300 precies aan besteedt? Hoeveel budget is er in het watertakenplan onaangetast en structureel aanwezig?

Dit geld wordt nu ingezet voor het proces klimaatadaptatie. Er wordt nu gewerkt aan het uitvoeringsprogramma, de activiteiten en de financiële consequenties hiervan zullen voor een groot deel opgenomen kunnen worden in het watertakenplan dat begin 2022 vast gesteld zal gaan worden. Het deel dat niet in het watertakenplan opgenomen kan worden zijn hittestress gerelateerde activiteiten.

Bij het antwoord op de vervolgvraag op vraag 3 (GroenLinks) is de coördinator begroting volgens mij degene die mij zou kunnen helpen, maar volgens mij hebben wij geen harde

criteria die bepalen of iets een speerpunt is of niet. Dat is een politieke afweging, Volgens mij heeft het thema biodiversiteit de potentie uit te groeien tot een speerpunt maar zitten we nu in een fase waarin we onderzoeken hoe we dit verder vorm kunnen geven.

Pagina 40, Infrastructurele verbetering Nieuwgraaf

15. Bij het raadsvoorstel van 5 oktober voor de gronduitgifte aan Fresh en Fast, werd genoemd dat de huidige toestand van de weg voldoende toereikend was voor de verkeersdrukte en de bouw van een nieuw bedrijfspand en de bijbehorende bedrijfsactiviteiten daar niets aan af zouden doen. Hoe kan het dat nu in de begroting wel wordt genoemd dat de weg in verkeersmodellen als mogelijk kritisch naar boven komt?

Antwoord: We gaan er van uit dat deze oversteek niet nodig is: in de verkeersmodellen zitten een aantal onzekerheden (ontwikkelingen, autonome groei, relatie tussen bedrijfsbezoeken) en veiligheidsmarges. Bij een meest (voor verkeer) negatieve ontwikkeling is de oversteek volgens 1 model nodig, voor een ander model niet. Om geen achteraf onnodige investeringen te doen wordt de oversteek dus nu niet uitgevoerd, maar worden de ontwikkelingen gevolgd.

16. Was bij de gesprekken over de verkoop van de industriegrond aan Fresh en Fast bekend dat hier iets zou veranderen aan de wegindeling? Was het getal van €700.000 bekend? Zo niet, welk getal was wel bekend? Is dit bedrag besproken met Fresh en Fast en heeft dit bedrag onderdeel uitgemaakt van de afspraken over de verkoop van de gronden aan Fresh en Fast?

Antwoord: we gingen er ook toen van uit dat deze oversteek niet nodig is: in de verkeersmodellen zitten een aantal onzekerheden (ontwikkelingen, autonome groei, relatie tussen bedrijfsbezoeken) en veiligheidsmarges. Bij een meest (voor verkeer) negatieve ontwikkeling is de oversteek volgens 1 model nodig, voor een ander model niet. Om geen achteraf onnodige investeringen te doen wordt de oversteek dus nu niet uitgevoerd, maar worden de ontwikkelingen gevolgd.

17. Is onderzocht of hier een vorm van parkmanagement mogelijk is, waarbij bedrijven zelf verenigd verantwoordelijk worden voor de openbare ruimte op nieuwe industrieterreinen?

Antwoord: Nee, deze infrastructurele verbetering gaat over Nieuwgraaf: een bestaand bedrijventerrein.

DOED

Pagina 3:
Maar het adagium "tijdens de verbouwing gaat de verkoop door" is steeds blijven gelden.
- Hoeveel mensen hebben het woord 'adagium' moeten opzoeken? In ieder geval 1, namelijk de opsteller van deze vraag.

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

Pagina 5: (Bestuur)
Dit zien we ook bij onze dienstverlening: de vraag van de klant staat centraal. Wij zorgen voor eenduidige en kwalitatief hoogwaardige klantcontacten en een integrale dienstverlening
- Zonder afbreuk te doen aan het 'voorfront' van de gemeente: is communicatietraining voor medewerkers ook een subonderdeel van de speerpunten?

Het begrijpelijk communiceren staat als bestuurlijk aandachtspunt benoemd bij de organisatiebrede ontwikkeling / training van medewerkers. Hier zal in 2022 verder invulling aan gegeven worden.

Pagina 12: (Toelichting)
Zoals gezegd, blijven we aandacht houden voor de groep inwoners die niet of minder zelfredzaam is, mensen met een beperking en de groep digibeten en laaggeletterden. We zorgen dat ook voor deze doelgroepen de gemeentelijke producten en diensten toegankelijk zijn, zowel digitaal als analoog. Dat betekent dat we ook blijven investeren in de kwaliteit van het persoonlijk klantcontact.
- Is deze zin aan te vullen met een aantal steekwoorden hoe men dit denkt te doen?

Hiermee bedoelen we dat we niet alleen investeren in digitale toegankelijkheid van onze producten en diensten, en gelijktijdig de analoge weg afsluiten (en daarmee dus niet gaan voor kanaalsturing). We bieden zoveel mogelijk een alternatief aan voor mensen die om welke reden ook geen gebruik kunnen maken van de digitale ingang.

We zien bijvoorbeeld dat met name de behoefte aan telefonisch contact onverkort groot is en blijven dit als volwaardig klantkanaal verder ontwikkelen (in kennis, gebruik van systemen en informatie).

Pagina 13: (Participatie)
We hebben een dienstverleningsconcept met als motto "aandacht voor wat nodig is". Dat wat nodig is, bepalen we in afstemming met onze inwoners, bedrijven en instellingen. Bijvoorbeeld via klantonderzoeken. Daarnaast werken we sinds 2021 met een klantpanel bestaande uit vertegenwoordigers vanuit de gemeente.
- Zijn/is hier voorbeeld(en) van?

Bij de ontwikkeling van de nieuwe gemeentelijke hoofdwebsite werken we samen met een klantpanel, bestaande uit een vertegenwoordiging vanuit onze samenleving, waar we ideeën en voorbeelden ter advisering aan voorleggen om de gebruikersvriendelijkheid van de website te vergroten. Hun feedback is in grote mate bepalend voor de keuzes die we maken.
Daarnaast wordt bij alle ontwikkelingen de vraag gesteld of deze bijdragen aan een betere bedrijfsvoering of een betere dienstverlening en proberen we steeds een zo goed mogelijke match te vinden tussen het verbeteren van de dienstverlening en dat wat we als organisatie nodig hebben om efficiënt / slim te kunnen werken.

Vanuit verschillende hoeken van de gemeentelijke organisatie worden initiatieven ontplooid om de samenleving meer te betrekken bij de te maken keuzes. Denk aan de samenwerking met de Raad voor het sociaal domein.

Pagina 16: (Doel)
Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (kosten). Op basis van raadsbesluit juli 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021.
- Is aan te geven of dit ook op dit moment de daadwerkelijke stand van de besparing is?

Antwoord:
Zoals in de voortgangsrapportage over de ontwikkeling van 1Stroom, die in april 2021 aan de gemeenteraad van Duiven is aangeboden, is aangegeven, is in de periode 2018-2021 al 1,1 mln aan bezuinigingen gerealiseerd. Daarmee loopt 1Stroom voor op de invulling van de oorspronkelijke en nieuwe taakstelling.

Voortgangsrapportage

Inzicht in de voortgang van de ambtelijke fusieorganisatie

Een uitgangspunt bij de start van 1Stroom was om te komen tot een organisatie die niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de gezamenlijke kosten van de voormalige organisaties Duiven en Westervoort. Bij de start van de 1Stroom is een taakstelling meegegeven van minimaal netto 3% ten opzichte van de ingebrachte gezamenlijke kosten van beide gemeenten. Dit resultaat moet behaald zijn uiterlijk 4 jaar na de start van de ambtelijke fusie. De initiële taakstelling bedroeg € 1 mln. Hiervan is afgesproken dat dit moet resulteren in een netto besparing van € 600k in 2021 en dat € 400k terugvloeit naar 1Stroom voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie. In 2020 is tot een extra taakstellende besparing besloten van in totaal € 732k over de jaren 2021 – 2024. Deze besparing omvat het terugdraaien van de investering van € 400k voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie en een aanvullende taakstelling van ruim € 300k.

Begroting en beheersing
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de begroting voor de jaren 2018 tot en met 2021 weergegeven:

bedragen x€1000	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Ontwikkeling 2018-2021
Totale lasten 1Stroom	23.639	25.183	26.110	27.037	3.398
Overige baten	-268	-298	-260	-562	-294
Netto door te belasten	23.370	24.885	25.849	26.475	3.104
Bijdrage Duiven afvalaanbiedstation	-564	-564	-599	-599	-35
Bijdrage Duiven grondexploitatie	-691	-813	-432	-766	-75
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel	**22.115**	**23.507**	**24.818**	**25.109**	**2.994**
Autonome ontwikkeling en taakuitbreiding:					
(loon)indexatie (gemiddeld 3,4%)	593	614	657	694	2.558
Uitbreiding taken		532	70		602
Wijkenteam Duiven naar 1Stroom			195		195
Bijdrage RID		447	295		742
Totaal van verklaarde mutaties	593	1.593	1.217	694	4.097
Reëel door te belasten volgens 63-37%	**21.522**	**21.914**	**23.601**	**24.415**	**-1.103**

Bij de start van 1Stroom is de begroting vastgesteld op € 23,3 mln waarvan € 1,1 mln direct betrekking had op de gemeente Duiven voor het afvalaanbiedstation en grondexploitaties. Het totaal te verrekenen bedrag via de verhouding 63%-37 % komt daarmee in 2018 op € 22,1 mln. In de jaren 2019 tot en met 2021 is het absoluut te verrekenen bedrag toegenomen met net geen € 3 mln. Deze toename is het gevolg van autonome (loon)indexatie, uitbreiding en herplaatsing van taken op verzoek van de gemeenten en een kostenstijging bij de RID. De totale toename van de lasten bedraagt € 4,1 mln. Wanneer de ontwikkeling van de begroting wordt gecorrigeerd voor deze autonome kostenstijging wordt duidelijk dat in 2021 reeds invulling is gegeven aan € 1,1 mln taakstellende bezuinigingen. Hiermee ligt 1Stroom voor op de te realiseren taakstelling van ruim € 1,3 mln in 2024.

Pagina 20:
Op deze pagina wordt de website *www.wehelpen.nl* gemeld. Wanneer op deze pagina wordt gezocht naar de inzet van vrijwilligers dan is het resultaat nul.

De doelgroepen met hulpvraag die Mikado in die periode ondersteunde, waren niet digitaal vaardig en zijn niet via WeHelpen bediend. Het ging met name om ouderen, statushouders of kwetsbare gezinnen die de weg richting het platform niet konden vinden. Hoe het in de praktijk werkte was dat hulpvragen bij Mikado telefonisch binnen kwamen vervolgens werden bij deze hulpvragen vrijwilligers/hulpbieders direct benaderd via het platform WeHelpen. Op die manier zijn in 2020 zo minimaal 90 hulpvragen weggezet.

Dit jaar zijn er 40 hulpvragen binnengekomen, WeHelpen daarbij momenteel niet als verbindend middel gebruikt. Bovenstaande werkwijze was te log en tijdrovend. Steeds vaker wordt social media ingezet om bereidwillige burgers snel te bereiken.
De nieuwe website van de vrijwilligerscentrale, www.geldersehanden.nl/duivenwestervoort, heeft een module voor 1-op-1 hulp. Hier worden hulpvragen opgezet. Mensen kunnen er zelf ook hulpvragen opzetten, wat ook al gebeurt.

- Zijn er gegevens over het effect van inzet via deze methodiek? Er zijn wel meldingen vanuit andere gemeentes, echter bij Duiven Groessen Loo is geen activiteit gemeld

Afhankelijk van de hulpvragen hebben we verschillende resultaten/effecten weten neer te zetten waaronder:

- Mensen met angst voor corona en spanningsklachten die steun en luisterend oor hebben ervaren van maatjes. Óf hulp hebben gevonden bij het doen van boodschappen, wat in fase 1 ook een groot struikelblok was.
- Mensen met hulpvragen rondom taal, bijvoorbeeld hun kinderen die achterlopen nu scholen gesloten waren, die toch met inzet van burgers hulp konden krijgen.

Verder zijn onder deze doelgroep nog boodschappenpakketten verspreid die gesponsord werden door o.a. Kerk voor Nu; is samenwerking opgepakt met lokale cateraar die tegen minimaal tarief maaltijden dagelijks rondbrengt aan ouderen (wat nog steeds erg veel afname heeft) e.d.

Pagina 24: (Risico's)
De RSD heeft in korte tijd de regeling uitgewerkt naar de uitvoeringspraktijk, zodat ondernemers direct geholpen konden worden.

- Ondernemers zullen tevens worden gecontroleerd op de juistheid/terechtheid van aanvragen en eventueel voor terugvordering worden gesteld. Gaat de RSD ook deze taak uitvoeren en is er een prognose hoeveel tijd/geld hiermee gemoeid gaat worden?

Antwoord: De RSD is in 2020 al begonnen met de controle op juistheid van de toegekende Tozo uitkeringen. Dit wordt hoofdzakelijk gedaan aan de hand van de IB-signalen die het inlichtingenbureau verstrekt.Ook dit jaar zijn en worden deze controles nog uitgevoerd. Een deel van de controles, met name op Directeur/Groot aandeelhouders, die zich zelf wel salaris hebben toegekend vind er nog een controle plaats als zij de jaarstukken over 2020/2021 hebben opgemaakt. De kosten die samenhangen met deze controles worden via de uitvoeringskosten TOZO vergoed

Pagina 63: (Reclamebelasting)

Dit wordt geheven voor het hebben van reclame-uitingen in het Duivense centrum. Deze belasting komt na aftrek van perceptiekosten in de vorm van een subsidie ter beschikking van de stichting. Dit is vastgelegd in een overeenkomst

- Is deze overeenkomst openbaar?
- Hoeveel zijn de perceptiekosten? Hoeveel blijft er over voor de stichting?

1. De overeenkomst tussen de gemeente Duiven tussen de Stichting Promotie Centrum Duiven is openbaar.
2. De perceptiekosten bedragen jaarlijks € 4.850,- (vaste kosten, voor bijvoorbeeld mutatieverwerking en aanslagoplegging). Daarnaast worden de kosten voor het afhandelen van eventuele bezwaar- en beroepschriften (incidentele kosten) in rekening gebracht op basis van nacalculatie.
3. Voor de stichting blijft er jaarlijks ca. € 45.000,- netto over. De uitbetaling vindt plaats door middel van drie voorschotten en een eindafrekening. Van de ca. € 45.000,- wordt alleen dat deel uitbetaald wat de gemeente daadwerkelijk heeft kunnen innen. De nog openstaande aanslagbedragen worden dus niet overgemaakt naar de stichting.

Pagina 130:

Uitgaven voor het inzetten op het integreren en participeren van statushouders en mensen met een migratieachterstand die langer in Duiven zijn. Er is met ingang van 2019 met de nieuwe aanpak gestart.

- Wat is die nieuwe aanpak?

De nieuwe aanpak komt voort uit de notitie integratie en participatie statushouders en is in het voorjaar 2019 vastgesteld. Deze nieuwe aanpak bevat een coördinatiepunt Statushouders waar de regierol en de monitoring namens de gemeente voor statushouders en inwoners met een migratie achtergrond wordt belegd. Vanuit het coördinatiepunt wordt samengewerkt met Vluchtelingenwerk en de RSD , waarbij werk en participatie leidend zijn.

- Zijn hier al resultaten van?

Een van de belangrijkste activiteiten is geweest het opzetten van het casusteam wat is opgestart en inmiddels bijna twee jaar actief is. Daarin wordt casuïstiek over nieuwkomers en inmiddels langer binnen de gemeente woonachtige statushouders met elkaar besproken ter ondersteuning van integratie en participatie.

- Wat gaat er goed met deze aanpak? Zijn er nog verbeterpunten?

Wat gaat goed: De afstemming tussen betrokken netwerkpartners de RSD , Mikado,

Vluchtelingenwerk en de gemeente vindt sneller plaats en is daardoor effectiever. De hulpvraag wordt integraal geformuleerd en opgepakt . Wanneer nodig wordt aanvullende hulp ingeschakeld via de reguliere toegang van de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van de WMO of Jeugd. Deze aanpak sorteert al voor op de beoogde werkwijze van de nieuwe wet Inburgering per 1-1-2022.
Verbeterpunten: Een van de verbeterpunten is de samenhang van het aanbod van de gemeente en de inhoud van het (taal)onderwijs. Tot 1-1-2022 zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor het organiseren van hun (taal)onderwijs. Met de komst van de nieuwe wet inburgering per 1-1-2022 heeft de gemeente als opdrachtgever ook op het gebied van het (taal) onderwijs meer sturingsmogelijkheden op de inhoud daarvan en daarmee de samenhang in de totale inburgering.

- Is vluchtelingenwerk ook bij deze aanpak betrokken?
Ja vluchtelingenwerk is betrokken.

Pagina 136:
Dubieuze debiteuren € 132.366
Dubieuze debiteuren RSD € 436.768
- Dit is meer dan vorig jaar.
- Is er een plan van aanpak om deze bedragen te verminderen?

Hier heeft Duiven andere keuze gemaakt dan RSD heeft voorgesteld.
De RSD stelde een percentage oninbaar voor, per soort debiteur.
Dit is gebaseerd op een onderzoek in detail van 2017.
Daar komt dan een gemiddeld percentage van oninbaarheid uit.
Maar door Duiven is dit percentage voor de balans aanzienlijk verhoogd waardoor het bedrag van oninbaarheid debiteuren RSD verhoogd is. Terwijl bij de RSD het debiteurensaldo is gedaald.

PvdA

1. Onder “Right to challenge” staat bij de planning dat het opstellen van de Participatieverordening in de 2e helft van 2021 zal plaatsvinden. Op de lange termijn agenda staat de Participatieverordening geagendeerd voor 2022. Wat is juist?

Antwoord: De datum op de Lange Termijn Agenda is juist.

2. Kunt u de “creatieve acties” wat meer specificeren waar het gaat om de ondersteuning van ondernemers?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

3. Waarom worden de twee bedragen van de claim abonnementsgelden en klimaatgelden opgenomen in de begroting als je toch al weet dat (wederom) de toezichthouder ze niet gaat ?

Antwoord: Dat de provincie het niet toestaat wil niet zeggen dat wij daardoor overtuigd zijn van ons ongelijk. Het kan gewoon niet zo zijn dat het Rijk ons allerlei verplichtingen op kan leggen zonder dat zij hiervoor een compensatie geven. Wij gaan er nog steeds vanuit dat de VNG lobby in deze de gemeenten extra geld gaat opleveren en daarom handhaven we de stelpost.

4. Er is gekozen om €35.000 te besparen door de fysieke openingstijden te beperken, is er al een gekeken hoe de inwoners van de gemeente Duiven dit vinden?

Antwoord: er is bij deze keuze niet expliciet aan inwoners gevraagd hoe zij dit zouden vinden of nu ervaren. Wel is hierbij het volgende in overweging genomen:
We hebben bij de ambtelijke fusie Duiven-Westervoort ervaren dat inwoners snel wennen aan nieuwe openingstijden, mits er een goede communicatie aan vooraf gaat.

De burgerzakenbalie op woensdagmiddag is altijd belangrijk geweest voor ouders met kinderen, voor het aanvragen van een ID-bewijs / reisdocument. Dit is aanleiding deze middagopenstelling te handhaven.
Het Servicebalieverkeer verwachten we in de ochtend op te kunnen vangen met de huidige bezetting (o.b.v. ervaringen in Coronatijd).

We zien dat er toch regelmatig nog spontane bezoekers bij de voordeur staan. We zorgen dat er binnenkort en intercom-verbinding is met het klantcontactcentrum zodat men als ware telefonisch te woord wordt gestaan.

5. Pagina 28 onder “Opdrachtverstrekking Stichting SHO” staat “De wens om voor 2021 tot en met 2023 alsnog jaarlijks het bedrag van € 47.000 aan de stichting beschikbaar te stellen wordt nu alsnog opgenomen in deze voorjaarsnota.”. Wordt hier niet de meerjarenbegroting bedoeld in plaats van de voorjaarsnota?

Antwoord: redenatie van de vragensteller is juist. Hier is oude tekst blijven staan.

6. Pagina 37 onder 3.A.1 Volgens de fractie van de PvdA is er toestemming gekomen voor de uitgifte van de 15 hectare bedrijventerrein voor Centerpoort Noord. Klopt dit? Zo ja, waarom wordt dit in deze paragraaf nog als risico benoemd wordt?

Antwoord: Dat is juist. Dit laat echter onverlet, dat de totale planvorming ook als risico wordt aangemerkt.
Aanvulling: In de grondexploitatie gaan we uit van een bedrijfseconomische instelling. En een contact is nog geen contract. Zolang de gronden nog niet zijn uitgegeven handhaven we dit risico.

7. Pagina 39 onder 3.A.3: Wat of hoe groot is het risico als de verkoop van fase 2 niet doorgaat. Kost het de gemeente nu geld om fase 2 zelf te exploiteren?
    a. Fase 2 van het Vitaal Centrum Duiven (OGTent) is in de gemeentelijke boeken opgenomen tegen marktwaarde. Redelijkerwijs verwachten wij hier

momenteel dus geen financiële tegenvallers of meevallers bij verkoop. Maar ook niet indien de verkoop geen doorgang zou vinden.

b. Verder kost de exploitatie van het gebouw de gemeente momenteel geen geld. De exploitatie is over de jaren tenminste kostendekkend.

Lokaal Alternatief

Op het eerste oog ziet het gepresenteerde meerjarenperspectief er goed uit. Echter we hebben als gemeenten Duiven ook te maken met veel onzekerheden in de voorliggende begroting.

- Besluiten die worden overgelaten aan het nieuwe kabinet (extra jeugdgelden, meerkosten huishoudelijke ondersteuning, opschalingskorting grote gemeenten, herverdeling gemeentefonds, herziening belastingstelsel).
- Krijgen we extra taken met vooralsnog geen extra middelen (gevolgen omgevingswet en klimaatwet).
- Onbekend welke meerjarige consequenties Corona heeft, terwijl we incidenteel geld hebben ontvangen.
- Daarnaast zijn er nog verschillende maatschappelijke opgaven waar we als gemeenten een bijdrage aan moeten leveren en die de nodige financiële consequenties hebben (bijvoorbeeld woningbouw en duurzaamheid).

In de inleiding schrijft u ook dat er nog steeds sprake is van aanzienlijke risico's en onzekerheden. Kunt u wat uitgebreider in gaan op deze onzekerheden en risico's? Graag willen we een reflectie van het college op al de onzekerheden in relatie tot het meerjarig begrotingsresultaat?

De vragensteller is al zeer uitgebreid in het benoemen van de risico's en onzekerheden. In de paragraaf Weerstandsvermogen proberen we zelf ook zoveel mogelijk zaken te benoemen.

- Herverdeling gemeentefonds. Bij de behandeling van de voorjaarsnota zijn we geïnformeerd dat naar verwachting de herverdeling van het gemeentefonds een nadelig effect heeft van +/- € 750.000. Landelijk is bepaald dat de herverdeeleffecten worden gespreid over een aantal jaar en daarbij een ingroeipad wordt gehanteerd van € 15,- per inwoner per jaar. Dit is ook afgestemd met provincies. Dat zou betekenen dat het volledige nadeel van € 750.000 vanaf 2024 van toepassing is. Waarom is dit niet zo opgenomen in de begroting?

In de laatste versie van de herverdeling die eind juli is gepubliceerd is Duiven nog steeds nadeelgemeente. Alleen niet meer voor het eerder genoemde bedrag van € 29 per inwoner maar voor € 15 per inwoner. Daardoor zal het complete nadeel in 1 keer worden genomen en daarna structureel doorwerken.

- Op welke wijze is de wijziging omtrent woonplaatsbeginsel verwerkt in onze begroting (zowel baten als lasten)?

Antwoord: Na het eerste kwartaal van 2022 zal duidelijk zijn of en op welke wijze dit in financiële zin gevolgen heeft voor onze gemeente. Op dit moment is daar nog te weinig over te zeggen omdat nog niet alle wijzigingen in beeld zijn.

- Er ontstaat een btw voordeel omdat meer BTW uitgaven in de tarieven voor afval en riool door stijgende verwerkingskosten. De toenemende verwerkingskosten zijn in 2021 ook al van toepassing. Wat zegt dit over het vastgestelde tarief in 2021 en wat betekent dit voor onze begroting 2021?

  Tijdens het jaarwerk maken we het eindresultaat op voor de afvalinzameling en de rioleringskosten. Als we meerkosten hebben door hogere uitgaven dan zullen we dus geld toeleggen op de berekende tarieven. Bij afval levert dat een rechtstreeks verlies in de exploitatie op. Bij riool zal er minder in de bestemmingsreserve worden gestort. De meer betaalde BTW declareren we in het BTW compensatiefonds en krijgen we terug. Daar zit geen voordeel op.

- In de gepresenteerde voorcalculaties “overigen” zitten behoorlijke schommelingen. Met name tussen 2024 en 2025 zit een behoorlijk verschil van +/- € 750.000. Op pagina 113 van de begroting wordt dit nader geduid. Kunt u toelichten waarom er in 2025 t.o.v. 2024 veel meer kleine aanpassingen zijn. Het gaat om meer dan €800.000?

Dat zit hem in de systematiek van ramen. 2025 is een nieuw jaar in onze meerjarenraming. We kopiëren alle bedragen die in de jaarschijf 2024 staan naar 2025. Soms neemt het systeem ook bedragen uit het eerste ramingsjaar over. Tijdens de controle in de zomermaanden hebben we hier een hoop correcties op moeten doorvoeren. Gelukkig kunnen we dit jaar een sluitende eerste jaarschijf presenteren waardoor we ons in de komende jaren niet meer op de laatste jaarschijven hoeven te focussen.

- Op pagina 2 van het raadsvoorstel schrijft u dat de effecten van de meicirculaire verwerkt zijn in de voorcalculaties. Echter bij de behandeling van de Voorjaarsnota is vermeld dat de meicirculaire al in de voorjaarsnota is verwerkt. Kunt u dit nader toelichten?

In de Voorjaarsnota had moeten staan dat het saldo van de meicirculaire al was verwerkt.

- Op pagina 79 schrijft u dat het niveau van de verhardingen flink zijn gedaald ten opzichte van de vorige inspectie. De verklaring hiervoor is het feit dat onderhoud van verhoudingen die zijn aangelegd in groeikernperiode stevig toeneemt. Zijn er nog meer ontwikkelingen te verwachten de komende jaren, omdat Duiven een groeikernperiode heeft gehad? Zo ja, welke?

Antwoord: Ja, op het groenareaal en op riolering zijn er enkele plaatsen die gerenoveerd moeten worden. Dit pakken we zoveel mogelijk integraal op waarbij we ook onder andere naar de energietransitie en klimaatadaptatie kijken.

- Blz 22. Scalabor wil meer geld omdat meer cliënten uitstromen en zodoende de overheadkosten per cliënt stijgen. Was dit niet 1 van de redenen om destijds voor bestaande constructie te kiezen, zodat dit risico bij de gemeente Arnhem ligt?

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

- Blz 26. Laaggeletterdheid; u schrijft, we gaan aan de slag. Komt het college met gericht beleid om de laaggeletterdheid aan te pakken.

Antwoord: mondeling antwoord gegeven op Politieke Avond.

- Blz. 30 MGR. Kunt u het derde beleidsrisico nader toelichten?

Antwoord: 3. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.
Toelichting: 9 gemeenten nemen deel aan deze module. De MGR heeft in 2020 lagere personeelskosten SW gehad. De structurele impact is € 1,5 miljoen lagere gemeentelijk bijdrage. Dit zal ook leiden tot een lagere rijksbijdrage SW voor gemeenten.

Amendement Verwijderen claim abonnementsgelden en klimaatgelden uit de Meerjarenbegroting 2022-2025

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op, dinsdag 9 november 2021,

Constaterende dat;

- De begroting een belangrijk instrument is bij het uitoefenen van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad;
- Gemeenten jaarlijks de begroting opstellen waarin staat welke plannen zij voor een jaar hebben, wat die plannen kosten en welke inkomsten zij verwachten. Met daarbij een blik op de komende jaren;
- Door de begroting vast te stellen de gemeenteraad het college toestemming geeft om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

Overwegende dat;

- De toezichthouder, de provincie, inmiddels heeft aangegeven de claim abonnementsgelden en de claim klimaatgelden niet goed te keuren als stelpost in het kader van hun controlerende taak met betrekking tot de Meerjarenbegroting van de gemeente Duiven;
- Claims geen inkomsten zijn en daarmee niet thuis horen in een begroting. Na een toezegging dat de claims gehonoreerd worden kunnen ze pas verwerkt worden in de begroting.
- De claims een onderdeel zijn van een discussie of dispuut tussen gemeenten(n) (via een VNG lobby) en Rijksoverheid en daarmee geen onderdeel van de begroting kunnen zijn;
- De begroting geen plek is om een ongenoegen richting de Rijksoverheid te uiten omdat die allerlei verplichtingen aan de gemeente heeft opgelegd zonder hier, vooralsnog, compensatie voor te geven.

De raad besluit

- De claims ten behoeve van de abonnementsgelden en klimaatgelden (respectievelijk € 178.000,- en € 107.000,-, voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025) te verwijderen uit de Meerjarenbegroting en vervolgens de gewijzigde Meerjarenbegroting 2022 – 2025 vast te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP	**Pro Duiven**	**VVD**
D66	**CDA**	**Lokaal Alternatief**
PvdA	**GroenLinks**	**DOED**
Zetel Nooijen	**Zetel Arends**	

Amendement Programmabegroting Duiven 2022 – 2025
Verlaging OZB

Constaterende dat:

- het college voorstelt de OZB voor het jaar 2022 met 1% in plaats van de 1,6% inflatie-stijging te verhogen waardoor de lastendruk voor inwoners beperkt blijft;
- de begroting in meerjarig perspectief (ruim) sluitend is.

Overwegende dat:

- een toename van de lastendruk van inwoners het afgelopen jaar in belangrijke mate is veroorzaakt door de beperkte middelen die van het Rijk zijn ontvangen, waardoor het noodzakelijk was om bezuiningsmaatregelen te treffen;
- het Rijk inmiddels incidenteel extra geld aan gemeenten heeft toegekend onder druk van onder andere de gemeenten;
- het verantwoord is om de lastendruk van inwoners incidenteel niet te laten stijgen;
- we ons wel realiseren dat er onzekerheden en risico's in de begroting aanwezig blijven waar we rekening mee moeten blijven houden (meevallers zijn nog eenmalig of voor beperkte tijd door het Rijk toegekend);

nader overwegende dat:

- gelet op het meerjarig perspectief de 1% verhoging van de OZB, zoals het college wordt voorgesteld voor het jaar 2022, desondanks op nihil kan worden gesteld;
- het nadeel hiervan t.w. € 60.000 jaarlijks structureel binnen het meerjarenperspectief, zoals nu bekend, kan worden opgevangen zonder dat hiervoor bezuinigingen voor moeten worden opgelegd.

Besluit om:

- de zesde bullit van beslispunt 1 te wijzigen in:
  "De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 0%."
- Beslispunt 2 te wijzigen in:
  "De raad voor te stellen om het overschot € 1.615.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve."

(de overigen beslispunten wijzigen hiermee niet)

En gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Alternatief	**CDA**	**VVD**	**PVDA**
Groen Links	**D66**	**SP**	**Doed**
Pro Duiven	**Zetel Nooijen**	**Lijst Arends**	

AM1

AMENDEMENT

Subsidie voor het afkoppelen van regenwaterafvoer

De gemeenteraad van Duiven, in vergadering bijeen op 9 november 2021
Gelezen het voorstel van B&W over **Meer-Jaren-Begroting 2022-2025**

Constaterende:

- We door klimaatverandering steeds vaker te maken krijgen met hevige neerslag en periodes van langdurige droogte;
- Bij zware regenval het risico ontstaat dat ons riool de hoeveelheid water niet aan kan waardoor de straten en soms zelfs de woningen blank komen te staan;
- Er dan een overstort plaatsvindt op het oppervlaktewater waardoor vervuild water in de sloten en rivieren terecht kan komen;
- Er een keuze is om subsidie te verstrekken voor het afkoppelen van regenwaterafvoer zoals de volgende gemeenten hebben:

https://www.weert.nl/regenwater
https://www.alphenaandenrijn.nl/Inwoners_en_bedrijven/Subsidies/Subsidie_voor_groen_dak_tuin_of_opvang_hemelwater
https://www.gemeente-mill.nl/wadi-afkoppelen

Overwegende dat:

- Wij een verantwoordelijkheid hebben voor de natuur;
- Met afgekoppeld regenwaterafvoer het relatief schone hemelwater niet langer gezuiverd hoeft te worden en het rechtstreeks naar de planten en bomen in de tuin kan vloeien;
- Met afgekoppeld regenwaterafvoer overstromingen kunnen worden voorkomen.
- Het vooral bij droogte zonde is om schaars hemelwater af te voeren, terwijl het groen in de tuinen het goed kunnen gebruiken;

Besluit

De Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven vast te stellen met dien verstande dat aan de beslispunten een beslispunt wordt toegevoegd, te weten:

[De raad besluit:]
“Om vanuit de gemeente een subsidie van € 25.000,-- vrij te maken voor het afkoppelen van regenwaterafvoer en voor de opvang van hemelwater: ondergronds, met wadi of modulair regenopvangsysteem, of een regenton en deze subsidie met € 2.500,-- uitvoeringskosten te dekken uit de algemene reserve”.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP Pro Duiven VVD D66 DOED

CDA Lokaal Alternatief PvdA GroenLinks

Zetel Nooijen Zetel Arends

Nooijen

Pro Duiven

Motie Archief Duiven

Constaterende dat:

Volgend jaar de eerste stappen gezet moeten worden tot het digitaal opslaan van de raadsdocumenten. En we ook op iets langere termijn de geschiedenis (digitaal) moeten behouden van Duiven, Groessen en Loo.

Overwegende dat:

Het opzetten van een digitaal archief een kostbare aangelegenheid is en om de kosten te drukken, is vroeg beginnen met het inventariseren noodzakelijk.
Het voordeel van digitaliseren is dat informatie makkelijker op te zoeken is en het is duurzamer dan een papieren archief voor nu en in de toekomst.

Roept het college op:

Uiterlijk in de volgende Voorjaarsnota (2022) een bedrag te reserveren voor het opzetten van een digitaal archief.

En gaat over tot de orde van de dag,

Pro Duiven. ZetelNooijen. PvdA. CDA. VVD.

GroenLinks. SP. ZetelArends. DOED. Lokaal alternatief. D66.

Motie ‘Mondkapjes voor minima 2021’

De gemeenteraad van Duiven, in vergadering bijeen op 9 november 2021*,*

constaterende dat:

- het kabinet op 2 november 2021 om, in de strijd tegen corona, besloten heeft per 6 november 2021 wederom de mondkapjesplicht in te voeren op meer locaties;
    - dit onder andere geldt voor in alle voor publiek toegankelijke gebouwen binnen en overdekte gebieden waar geen coronatoegangsbewijs wordt gebruikt zoals:
        - supermarkten, winkels, bibliotheken, spellocaties,
        - het openbaar vervoer, in stations, inclusief winkels op het station, op perrons en bij tram- en bushaltes,
        - bij verplaatsing in mbo scholen, hogescholen en universiteiten;
        - bij de uitvoering van contactberoepen, waar nodig, dit geldt zowel voor klant als voor dienstverlener;
- niet iedereen in de financiële positie is om mondkapjes aan te schaffen;

overwegende dat:

- het niet hebben van voldoende financiële middelen geen reden mag zijn om geen gehoor te geven aan de mondkapjesplicht;
- het van belang is dat iedereen over een mondkapje kan beschikken, ook inwoners met een laag inkomen;
- in november 2020 het college besloten heeft minimagezinnen onder voorwaarden mondkapjes te verstrekken (Kennisgeving documentnummer 201483972| zaaknummer Z/20/073040);
- nu een soortgelijke situatie zich weer voordoet waarnaar gehandeld kan worden;

Verzoekt het college:

- naar analogie van bovenvermelde Kennisgeving dit jaar wederom mondkapjes voor inwoners met een minimuminkomen te verstrekken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van de Gemeenteraad Duiven:

CDA	Lokaal Alternatief	VVD	PvdA
GroenLinks	SP	Pro Duiven	D66
Doed	Zetel Nooijen	Zetel Arends	

Motie (Omgevingsvergunning) huisvesting Arbeidsmigranten

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 9 november 2021,

Constaterende dat;

- Het college op 25 mei 2021 een principebesluit heeft genomen aangaande een voorgenomen initiatief om arbeidsmigranten te huisvesten op de locatie Visserlaan 1;
- Over dit principebesluit is veel onrust ontstaan bij inwoners en ondernemers, vooral die rondom de Visserlaan 1 wonen of werken;
- Inwoners een petitie hebben gehouden en de resultaten van de petitie, met meer dan 400 ondersteunende handtekeningen, aangeboden hebben aan de burgemeester;
- Een inwoner meerdere brieven heeft geschreven waarin de integriteit van ons college in twijfel wordt getrokken en om een raadsenquête wordt gevraagd inzake het proces waarin we nu zitten omtrent arbeidsmigranten;
- Er geen exact overzicht is van aantallen arbeidsmigranten die in Duiven wonen, gaan wonen, werken of gaan werken en er daardoor geen inzicht is wat de daadwerkelijke problematiek is;
- Er nog geen regionaal- en/of gemeentelijk beleid is omtrent het thema arbeidsmigranten en het huisvesten van arbeidsmigranten;
- Op 16 november 2021 een informele avond is over het onderwerp arbeidsmigranten en 30 november 2021 een Thema avond georganiseerd wordt.

Overwegende dat;

- Enkele jaren geleden er veel onrust ontstond toen ZoZijn hun pand aan de Burgermeester van Dorth tot Medlerstraat wilde gebruiken om arbeidsmigranten te plaatsen en dit initiatief uiteindelijk weer heeft ingetrokken;
- Het huisvesten van arbeidsmigranten inmiddels een maatschappelijke uitdaging is geworden;
- Arbeidsmigranten inmiddels belangrijk zijn voor de Nederlandse arbeidsmarkt en moeten veilig kunnen werken en wonen in Nederland;
- Het thema arbeidsmigranten zich niet alleen beperkt tot huisvesting;
- Door het afgeven van een vergunning er regelgeving ontstaat waardoor op meerdere plekken in Duiven initiatieven kunnen ontstaan voor het huisvesten van arbeidsmigranten en die bij een vergelijkbare situatie ook toegestaan moeten worden op basis van het gelijkheidsprincipe, zonder dat er vooraf beleid is geformuleerd.

Verzoekt het college

- Om voorlopig geen (omgevings)vergunning met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten in behandeling te nemen, totdat er regionaal en/of gemeentelijk beleid is geformuleerd.
- Om met de gemeenteraad of de fractievoorzitters op korte termijn in gesprek te gaan hoe de (nieuwe) brieven die gericht zijn aan de gemeenteraad met betrekking tot het principebesluit en het thema arbeidsmigranten verder af te handelen en te beantwoorden, omdat de brieven ook om reactie vanuit de gemeenteraad vragen en niet alleen door het college afgehandeld kunnen worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP	**Pro Duiven**	**VVD**
D66	**CDA**	**Lokaal Alternatief**
PvdA	**GroenLinks**	**DOED**
Zetel Nooijen	**Zetel Arends**	

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/21/085760/201529771

Besluitenlijst van de openbare vergadering van de gemeenteraad van Duiven van 09 november 2021.

Aanwezig:
Voorzitter: de heer mr. H.B. Hieltjes
Griffier: de heer drs. W.R. Bosch

Leden: (*alfabetische volgorde*)
1. de heer H.J.M. Albers (CDA)
2. de heer P.A.M. Arends (Zetel Arends)
3. mevrouw K.W.A. Bouwmeister-Booltink (DOED)
4. mevrouw W.C.M. Daams-van Geijn (SP)
5. ~~de heer em. prof. dr. J.W. Egtberts (D66))~~
6. de heer E.H. Hermsen (Lokaal Alternatief)
7. de heer M. Holtus (VVD)
8. de heer M. de Jonghe (GroenLinks)
9. de heer J. Knol (Lokaal Alternatief)
10. de heer C.M.M. Koning (Lokaal Alternatief)
11. de heer P.P. Koopmans (CDA)
12. ~~mevrouw S.H.C. Meijer-Uffing (Lokaal Alternatief)~~
13. de heer H. Nijland (VVD)
14. de heer P. van Nispen (Lokaal Alternatief)
15. mevrouw B.W.A Nooijen (Zetel Nooijen)
16. de heer G.J.C. Schrijner (VVD)
17. de heer W.F. Smit (Pro Duiven)
18. de heer ing. N.J. Stam (CDA)
19. de heer C.A. Veraart (SP)
20. de heer J.S. Walraven (PvdA)
21. de heer G.S.M. Wassing (SP)

Tevens aanwezig zijn de wethouders H.C.M. Knuiman, T.J. Spaargaren, drs. J. Goossen en G.M. Tiedink-Koning en gemeentesecretaris de heer R. den Haan.

Afwezig met bericht van verhindering: raadsleden Hans Egtberts en Stefani Meijer.

---

1. Opening.
De voorzitter opent om 19:30 uur de vergadering.

2. Benoeming fractieassistent GroenLinks
De gemeenteraad besluit unaniem mevrouw E. van der Mast te benoemen als fractie-assistent namens de fractie van GroenLinks zoals bedoeld in artikel 5b van het Reglement van Orde gemeenteraad Duiven 2019.

3. Mededelingen
Kane Buiting is gestopt als fractieassistent van Lokaal Alternatief.
Er worden diverse mededelingen gedaan vanuit het college.

4. Over en weer.
Het Over en Weer wordt gehouden.

5. Vaststelling van de agenda.
De agenda wordt gewijzigd vastgesteld. Agendapunt B.10 Initiatiefvoorstel Referendum fase IV wordt bespreekstuk als gevolg van een amendement van VN. Motie vreemd vertrouwelijkheid stukken wordt aangehouden. PvdA Motie (vreemd) huisvesting arbeidsmigranten wordt toegevoegd.

6. Lijst ingekomen stukken.
De gemeenteraad stemt unaniem in met de lijst van ingekomen stukken en de adviezen, *inclusief de van 5 oktober 2021 doorgeschoven ingekomen stukken A1 (met bijlagen), A11 (met bijlagen) en A15 (met bijlagen).*

7. Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen Opgaveagenda 2022.
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Kennis te nemen van de Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022;
2. Het college toestemming te geven de vijf opgaveovereenkomsten af te sluiten.

8. Kapitaalversterking Alliander.
De gemeenteraad besluit unaniem geen wensen of bedenkingen te uiten bij het voorgenomen besluit van het college.

9. Onttrekkingsbesluit parkeerplaatsen Diesfeldtlaan thv Rijsakkers 10 Groessen.
De gemeenteraad besluit unaniem drie parkeerplaatsen aan de Diesfeldtlaan (ter hoogte van Rijsakkers 10) in Groessen te onttrekken aan de openbaarheid door middel van het nemen van een onttrekkingsbesluit.

10. Routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven
Stemverklaringen PD ZN: zij worden geacht tegen te hebben gestemd.

De gemeenteraad besluit (met stemmen PD en VN tegen):
1. Toe te werken naar een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie zoals geformuleerd de landelijke doelstellingen van het Grondstoffenakkoord.
2. De routekaart Circulariteit voor de gemeente Duiven vast te stellen.

11. Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid en dit ook te betrekken bij het lokale omgevingsbeleid;
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2), waarbij het college de opdracht krijgt om bij de Liemerse gebiedsuitwerking in ieder geval de volgende onderwerpen mee te nemen: De ontwerp Omgevingsvisie Duiven, de Liemerse Economische Visie & RPB, Mobiliteit (Hubs/goede vervoersstructuur), Woningbouw en de RES 1.0.

10. Initiatiefvoorstel Referendum fase IV. (bespreekstuk)
ZN Amendement "Referendum"

De initiatiefnemer ZN stelt voor het voorstel aan te houden. Dit (orde)voorstel wordt verworpen met 12 stemmen tegen: LA, VVD, SP (behalve mw Daams) CDA en 7 stemmen voor: ZN, ZA, PvdA, PD, GL, DOED, mevrouw Daams.

Stemverklaring de heer Walraven. Steunt initiatiefvoorstel.

Stemverklaring de heer De Jonghe. Steunt het initiatiefvoorstel niet.

Stemverklaring mevrouw Nooijen. Steunt initiatiefvoorstel.

Stemverklaring mevrouw Daams. Steunt het initiatiefvoorstel niet.

Het amendement wordt met 4 stemmen voor (ZN, PvdA, PD, ZA) en 15 stemmen tegen (GL, SP, VVD, CDA, LA, DOED) verworpen.

De gemeenteraad stemt niet in met het initiatiefvoorstel. De fracties ZN, PvdA, PD, ZA worden wel geacht voor te hebben gestemd.

12. Meerjarenprogrammabegroting gemeente Duiven 2022-2025

Amendement DOED "Subsidie voor het afkoppelen van regenwaterafvoer" wordt aangehouden.

Amendement PvdA "Verwijderen claim abonnementsgelden en klimaatgelden uit de Meerjarenbegroting 2022-2025".
Het college ontraadt het amendement.
Het amendement wordt met 4 stemmen voor (ZA, PvdA, ZN, PD) en 15 stemmen tegen (VVD, SP, GL, DOED, LA) verworpen.

Besluit:
De claims ten behoeve van de abonnementsgelden en klimaatgelden (respectievelijk € 178.000,- en € 107.000,-, voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025) te verwijderen uit de Meerjarenbegroting en vervolgens de gewijzigde Meerjarenbegroting 2022 – 2025 vast te stellen.

CDA, VVD, LA, PvdA Amendement "verlaging OZB"
Het college laat dit aan de raad.
Het amendement wordt met stemmen voor (VVD, CDA, LA, SP, DOED, PvdA, ZA, PD, ZN) en 1 stem tegen (GL) aangenomen.

<u>De gemeenteraad (met tegen ZN en PD)</u>:

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma's
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen en,
        - "*De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 0%.*"

2. "De raad voor te stellen om het overschot € 1.615.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve."

3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.

ZN PD Motie Archief Duiven

De motie wordt aangehouden.

13. Ingediende moties vreemd.
Motie CDA Mondkapjes voor minima 2021
De wethouder geeft wel aan dat dit niet elders in de regio speelt. (De vorige keer is gezamenlijk ingekocht).
De wethouder oppert om een bedrag ter beschikking te stellen in plaats van zelf mondkapjes te aan te bieden. Dit is echter nadelig voor mensen in schuldsanering.
De wethouder zegt uiteindelijk toe dezelfde insteek als vorig jaar op te pakken. (Brede doelgroep, net als vorig jaar uiteindelijk). De wethouder houdt de raad op de hoogte. De motie wordt ingetrokken.

Motie PvdA DOED Huisvesting arbeidsmigranten.
Het college ontraadt bullet 1.
De motie wordt aangehouden.

14. Sluiting.
De voorzitter sluit om 22:47 uur de vergadering.